

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női bájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennélfogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényszeríthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratié-féle PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely piluláknak leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejlesztik és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak esontúdorodásait elsimítják és a kebel idomainak egyáltalában díszkrét testességet kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táplálóknak plasztikai anyagokká való alakulását elősegítik, mely utóbbiak a mellájon megállapodnak. Az egyszer elért eredmény rendszerint minden különös ápolás nélkül megmarad.

Ratié-féle Pilules orientales elevenítő hatása által azonfelül tűdébb lesz az arcebőr, szépítve az arcvonások és megújítva a nő egész lénye.

E pilulákat mindenki beveheti; a fejlődésben levő fiatal leány épúgy, mint a teljesen kifejlődött asszony. Tehát semmi esetre sem lehetnek a legkevésbbé az egészségre ártalmasak. *(Törvényesen védve.)*

A körülbelül két hónapig tartó gyógyfolyamot könnyű betartani, a megszokott életmód, legcsekélyebb változtatása nélkül! Ára egy doboznak használati utasítással együtt K 6·45, utánvéttel K 6·75. (Szétküldés titoktartás mellett.) *Mindazon dobozok visszautasítandók, melyeken a gyáros bélyege nincs és melyeken nem áll a következő lakáscím:*

J. RATIE, Pharmacien, *5. Passage Verdau, Paris.* Raktár Ausztria-Magyarorsz. részére: Budapest, **Török József** gyógysz. Király-u. 12.

SERRAVALLO CHINA-BORA VASSAL 8984

kitünő helyreállító szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitüntetésekről. 1000-nél több orvosi elismerővel.

67 Kitüntő iz. 23

Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.

Árak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo J. gyógyszer. Trieszt.

RIVIERA IBOLYA

IGAZI IBOLYA ILLAT

kizárólagos készítői

MOTSCHA és T.sa

BÉCS, I. LUGECK 3 sz.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER. 9295

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

husból készült és ennek tápanyagát tartalmazó ízetlen, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb

erősítő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol körben szenvedő gyermekeknek, tüdőbetegeknek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a

sápkórosoknak

lesz ajánlva az orvosok által

Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételü vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose rendkivül gerjesztő étvágyat.

Raktáron van az összes gyógyszertárakban és gyógyanyagkereskedésekben.

Magyar fém- és Lámpaáru-gyár részvénytársaság 8970

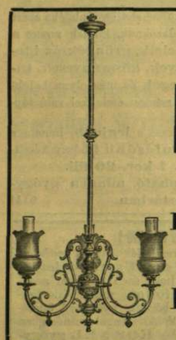
BUDAPEST—KŐBÁNYA.

Villamos- és légszeszcsillárok,

Petroleum-lámpák

minden czélra.

Fém- és díszműtárgyak.

Valódi király-olaj

biztonsági petroleum.

Raktárak Budapesten:

II., Fazekas-tér 3—4. szám.
V., Gizella-tér 1. szám.
VI., Teréz-körut és Király-utcza sarkán.
VIII., Üllői-ut 12. szám, a Calvin-tér sarkán
X., Jászberényi-ut.

Pozsony: Lőrinczkapu-utcza.
Kolozsvár: Wesselényi-utcza 20. sz.
Debreczen: Simonffy-utcza 1. sz.

+ Soványság +

Szép telt testidomok a mi keleti erőporunktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Szigorúan becsületes. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasítással.

Hygien. Institut 9155

D. Franz Steiner & Co.,

Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban. Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

FÖLDVÁRY IMRE, Budapest,

férfidivat raktára

Kossuth Lajos-u. 18, és Kerepesi-út 9.

Ajánl angol cylinder, divatos kemény és puha kalapokat, jó szabásu férfi-ingek, nyakkendők, kertyük dús választékban. **Árjegyzék.**

A világ legjobb Sámfájának párja 1.50 kr.

OCCASSIO!

10000

selyembluzra való maradék.

Magyarország legnagyobb

selyemáruháza

FISCHER SIMON és TÁRSAI

BUDAPEST

Bécsi-u. 7. és Deák Ferenc-u 12.

Fekete, szines, sima és mintázott selymek,
mosó- és divatbarsonyok, plüssök,
fekete és szines angol ruhavelvetek,
stores és függönyök,
szalag és csipke.

Karácsonyi alkalmi vétel.

4—5 méteres **maradékok** minden árban.

A LEGJOBB SZÁJ és FOGÁPOLÓ-SZEREK

STOMATIN-FOGPOR | elegáns üvegdobozban
-FOGPASZTA | A fogak néhány nap
-FOGKRÉM | alatt tiszta fehérek
-SZÁJVÍZ kitünő illatú szájdesinficiáló

STOMATIN-FOGPÉP tubusokban fogtisztító
STOMATIN-SZÁJÍZ | CACHOU | szájdesinficiens szájszagosító
elegáns kis zsebüvegcsékben

Ára 70 fill.

HONI GYÁRTMÁNY KAPHATÓ MINDENÜTT valamint előlegesen beküldött 3 kor. ért. rendelés esetén bérmentve

STOMATIN-GYÁRNÁL ZOMBOR.

HARIS, ZEILLINGER és T.sa «A kék csillaghoz»

Budapest, IV., Váczi-utcza 16. szám,

ajánlanak **karácsonyi ajándékoknak** alkalmas czikkeket.

Kivételes árak:		*Kivételes árak:*	
1 vég 23 méter 82 cm. honi pamutvászon	**11.—** kor.	1 vég 15 m. 88 cm. valódi lenvászon 6 női ingre	**15.50** kor.
1 vég 23 méter 82 cm. szepes-iglói lenutánzat	**14.—** „	1 vég 14 m. 150 cm. erős pamutv. 6 lepedőre	**16.—** „
1 vég 20 méter 84 cm. finom honi sifon	**15.—** „	1 kávés-teriték ajour szegélylyel 6 személyre	**7.50** „

azonkivül legjobb minőségü barchet, kreton és zefir méterenként 60 fillér;

rendkivül nagy választék fehér és szines zsebkendőkben,

továbbá gyönyörü kávésteritékek, hinzett asztalfutók és milieuk, harisnyák, kötények, selyem- és flanell-alsószoknyák, kész női, férfi és gyermek-fehérnemü.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapesten IV., Egyetem-utcza 4. sz.)

52. SZÁM. 1901. BUDAPEST, DECZEMBER 29. 48. ÉVFOLYAM.

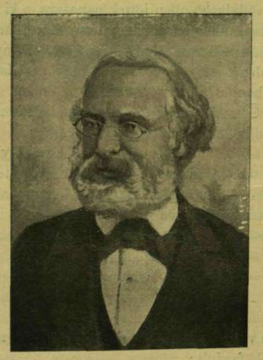
Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre **24** korona, félévre **12** „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre **16** korona, félévre **8** „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre **10** korona, félévre **5** „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A NOBEL-DÍJ NYERTESEI.

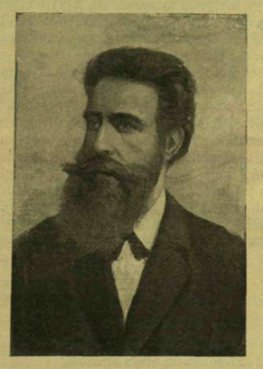
NOBEL ALFRÉD, a nitroglycerin, a dinamit, a füst nélküli lőpor, az acélbronz s egyéb fontos anyagok föltedezéséről híres svéd vegyész végrendeletében vagyonának jelentékeny részét egy nemzetközi pályadíjra hagyta. Őt, egyenként 150,000 svéd koronás díjat tüzött ki (magyar pénzben körülbelül 200,000 korona), melyek egy-egy fizikusnak, vegyésznek, orvosnak adandók, a kik a legfontosabb föltedezéseket tették szakmájukban, a negyedik ily díj egy írónak, a ki a legjelentősebb idealista irányú művet irta s végül az ötödik díj annak, a ki legtöbbet tett az emberek közötti testvériség és béke előmozdítására. A végrendeletben határozottan ki van jelentve, hogy nemzetiségi különbséget nem szabad a jutalmazandók közt tekintetbe venni. A díjak kiadására jogosult testületekül Nobel a svéd tudományos akadémiát, mely a négy tudományos és irodalmi díjat, és az országgyülést, a Storthingot, mely a béke-díjat ítéli oda, nevezte meg. Csak azok kaphatnak díjat, a kiket nemzetük valamely tudományos testülete, egyeteme, akadémiája ajánlott.

A díjakat az idén adták ki először és hat kiváló tudóst és írót tüntettek ki.

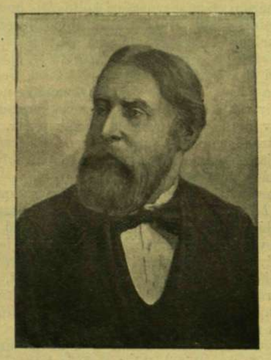
A *fizikai* díjat német ember kapta: *Röntgen* azelőtt würzburgi, jelenleg müncheni egyetemi tanár, a kinek nevéhez az utóbbi évek egyik legfontosabb természettudományi vivmánya, az X. sugarak föltedezésének dicsősége fűződik. A Röntgen-féle sugarak sajátságai

PASSY FRIGYES.

RÖNTGEN.

SULLY PRUDHOMME.

DUNANT HENRY.

BEHRING.

VAN T'HOFF.

A NOBEL-DÍJ NYERTESEI.

általánosan ismeretesek: segitségükkel látni és fényképezni lehet átlátszatlan testek mögött levő tárgyakat s az orvosi és főleg sebészi tudománynak is hathatós segédeszközei.

Hollandi eredetű, de német egyetemen tanár a *vegytani* díj nyertese, *Van t'Hoff*. 1852-ben Rotterdamban született s 1894 óta a khemia tanára a berlini egyetemen. Egyike a mai khemiai tudomány legkitünőbb mivelőinek. Ő a megalapitója a stereokhemiának, vagyis a khemia azon ágának, mely az atomok elhelyezkedését a térben vizsgálja. Tanúlmányai egy részét Párisban végezte; két évvel ezelőtt Rotterdamban ünnepélyesen megülték doktori felavatása 25-ik évi fordulóját.

Az *orvosi* díjat *Behring* kapta, világhirű német bakteriologus, a ki a difteritisz elleni szérum fölfedezésével tett igen nagy szolgálatot az emberiségnek. Vele egy időben ugyanolyan eredményre jutott a franczia Roux is és a párisi akadémia ezt a fölfedezést már régebben 100,000 frankos dijával jutalmazta, melyet a két tudós között osztottak meg. Behring 1854-ben született, 1895-ig a hallei egyetem tanára volt, jelenleg pedig a marburgi egyetemen tanár és az egészségtani intézet vezetője.

A *költői* dijat a francziák *legjelesebb* élő lyrai költője, *Sully Prudhomme* kapta, kinek művei közül sokat műfordítások révén a magyar közönség is ismer. Sully Prudhomme Párisban született 1839-ben. A Bonaparte-lyceumban tanult kitünő sikerrel, majd a polytechnikum hallgatója lett. Családja kivánságára a creusoti kohóművekrél nyert alkalmazást, de csakhamar visszatért Párisba s a jogra iratkozott be. Hajlamának azonban ez az élethivatás sem felelt meg, búcsút vett tőle s iróvá lett. Az úgynevezett parnassusi költői iskolához csatlakozott, melynek feje Leconte de Lisle volt s kitünő tagjai Coppée és Heredia. Sully Prudhomme lelkének egyik legjellemzőbb sajátsága az igen nagy, csaknem női érzékenység s az elérhetetlen eszmény után való sovárgás. Szeret elemezni, mint a hogy költészete általában nagyon hajlik a bölcseszet felé, s elméje örömest merül a philosophiai gondolatok mélységeibe. Mint a más három nagy parnassusi költő, ő is mestere a leirásoknak. Tolla alól meglepő elevenséggel kelnek ki a képek: de nem használ káprázató rímeket; egyszerű, természetes s épen ezzel éri el a legnagyobb művészi hatást. Verseiben a forma tökéletessége az érzelmek nemességével s az eszmék mélységével párosul. Húsz év óta tagja a franczia akadémiának, a becsületrend commandeurje s a rend tanácsának tagja. Élete munkában, tanulmányban folyt le, a világ zajától szerényen félrevonúlva.

Szintén párisi ember, *Passy* Frigyes kapta meg a *békedijat*. Passy tanulmányaira nézve közgazdász, tagja az akadémiának. Képviselő is volt. Nevét főleg a humanizmus eszméinek lelkes és fáradhatatlan terjesztésével tette ismertté. Ő alapitotta a nemzetközi békeszövetséget, a békebarátok társaságát; kezdeményezője és lelke volt az örök béke érdekében megindult minden mozgalomnak.

Passyval megosztva kapta a dijat a genfi *Dunant* Henry, a kinél többet senki se tett a háború borzalmainak enyhitésére. Dunant 1828-ban született; atyja városi árvagyám volt Genfben. A jótékonyság iránti érzékét már a szülői házból vitte magával az életbe. Huszonegy éves volt, a mikor, még csak határozatlan alakban, felmerült benne egy nagy nemzetközi szövetség eszméje, mindenféle szerencsétlenség enyhitésére. Az 1854-iki keleti háború borzalmai, a Sebastopolnál elesettek s betegségekben elpusztultak óriási száma, a tábori élelmezés hiányosságai nagy hatással voltak Dunantra. Az angol kormány egy nemeslelkű hölgyet, Miss Florence Nightingalet küldte ki teljes hatalommal a krimi kórházakba. Miss Nightingale példája igen nagy hatással volt Dunantra, a ki néhány évvel később megindította a mozgalmat a genfi nemzetközi egyezmény érdekében. Mikor 1859-ben az olasz és franczia egyesült csapatok szemben állottak az osztrákokkal, Dunant saját költségén a harctérre utazott s a solferinói csatában ápolta a sebesülteket. A háború rettenetességei annyira meghatották, hogy 1862-ben könyvet adott ki, leirva benne a csatatéren látottakat s az emberiség nemesebb érzelmeire hivatkozva, megható szavakkal fejtette kiannak szükségét, hogy az államok egyezséget kössenek a sebesültek semlegesitésére, s hogy egyesületeket alapitsanak a háborúban és békében való betegápolás czéljára.

NOBEL ALFRÉD.

Dunant kis könyve nagy feltünést keltett, lefordították a legtöbb nemzet nyelvére. Dufour franczia tábornok, kit Dunant nyert meg az ügynek, rábeszélte III. Napoleont, hogy alakittasson egyesületet Franziaországban a sebesültek ápolására. Dunant erélyes küzdelmet kezdett eszméje mellett és mikor látta, hogy a hangulat mind kedvezőbb lesz az összes nagy államokban, rábirta a svájczi szövetségi tanácsot, hogy hivja meg az európai hatalmakat egy nemzetközi egyezmény tárgyalására. Igy jöttek össze 16 állam küldöttei 1864-ben a genfi kongresszusra és megkötötték az ismert genfi egyezményt, melyben kimondatott, hogy a sebesültek és ápolóik semlegeseknek tekintendők. 1868-ban már Európa minden állama tagja volt az egyezségnek. Ezután Dunant a vörös-kereszt egyesületeket kezdeményezte, a melyekkel a magántevékenységet is belevonta a betegápolás munkájába. Eszméire ráálldozta vagyona nagy részét; a mije megmaradt, azt elvesztette egy szerencsétlen algiri vállalatban s igy nyomorba került. Csakhamar el is feledték s a heideni községi kórház ápolására szorult. A Nobel-díj nem juthatott nála érdemesebbnek. Most legalább aggkorára ment lesz az anyagi gondoktól.

A SZEKFŰ.

— Szép leányka, szekfűvel kebleden,
Nem adnád-e azt a szekfűt nekem?
Kivánságom tiszta szívből fakad,
Megőrizném híven virágodat.

Szép leánynak szekfűvel kebelén,
Ott udvarolt nem egy ifjú legény,
És ő tovább mulatott, nevetett,
Udvarlók közt engem észre se vett.

— Büszke szekfű, szép leány kebelén,
Kéresemet hozzád intézem én,
Sok szó helyet add meg önkényt magad,
És ez a szív adósod nem marad.

Büszke szekfű válaszolja: soha!
Ifjúságod mindörökre oda.
Életünkben csak egyszer van tavasz,
Érzésünk is csak akkor mély s igaz.

Dalmady Győző.

AZ EST.

Sully Prudhomme költeménye.

Reggel, kezed kezembe téve
Haladtunk erdők ösvenyén;
Délben az országútra érve,
Te jobbra tértél, balra én.

Egünk többé már nem hasonló,
Tied fényes, enyim sötét;
Te a napoldalt választottad,
Én az árnyékoson jövék;

Rád nap nevet, gyémánt gyanánt ég
A föveny lábaid alatt,
Csak szürke por, csak barna árnyék,
A merre bús léptem halad;

Zenéje édes madárdalnak
Bájolja el füled s szived,
A méh virágnak nézi ajkad,
Szellő csókolja fürtidet;

Míg én dalom meddő szavával
Szivem sebét csak szaggatom,
Nem vídit a zengő madárdal,
Az is csak szítja bánatom.

De a kék ég, mely derült áraszt,
Pazar mámort lehel reád;
A lég czirógatása fáraszt,
Kábít az illatos virág;

A szívre lassan méla szender
Nyugalma száll, ha száll a nap,
Támaszt keresünk fáradt szemmel,
S a vágyak mind elnyugszanak.

Nem jöszsz-e majd, nyugtot keresve
Az út árnyas felére, lány,
Hozzám, ki rád ott várok estve,
Midőn befód mindent az árny?

Franczióból: *Vargha Gyula.*

A KLADOVAI MENYECSKE.

Közigazgatási elbeszélés. (Vége.)

Irta **Mikszáth Kálmán.**

A legöregebb paraszt, a biró, előadta, hogy a vállalkozó ellen jöttek panaszra, a ki az emeletes műhelyházat odaépitette közvetlen a temetőhöz, a hol is éjjel-nappal rettenetes zaj és kalapácsolás vagyon, úgy, hogy az ő őseik nem pihenhetnek nyugton az anyaföldben.

Ő excellenciája összevonta kefeszerű szemöldeit.

— Valóban, — mondá, — a műhely ott van a temető mellett, — majd hozzátette nyájasan: — És hát azt állitjátok, hogy a halottaitok nem tudnak pihenni?

— Lehetetlen nekik abban a nagy lármában.

— És miből gondoljátok azt?

— A ki nem hiszi, próbálja meg, — vágott közbe egy öreg asszony éneklő hangon.

A biró sietett az asszonyt félrelökni. Hallgass te vén csutak, mit akarsz itt? Majd a miniszter felé fordult:

— Oh, nagyfényességű miniszter, az bizonyitja a halottaink nyugtalanságát legjobban, hogy feljárnak éjjelenként és megjelennek övéiknél, megdömöczkölik őket, vagy egyéb csinyt tesznek. Az én boldogult feleségem otthon járt tegnap éjjel, látták fehér lepedőben besurranni s mind megitta a kecsketejet a zsétárból. Azonkép mutatkoztak kisértetek több helyen, hazajár Topics, hazajár Kumovics. A helység korcsmájában pedig az történt, hogy három rég elhalt czimbora bekopogtatott éjjel az ablakon. A korcsmáros ajtót nyitott nekik — s akkor vette észre nagy fogvaczogva, hogy holt lelkek. Mikor aztán reggel nézi a pénzt, hát csupa csigolyacsont volt.

— Hm — mormogta a miniszter. — Hát mit kivánnátok?

— Hogy a műhelyt tegyék el onnan.

— Lehetséges volna ez? — kérdé a miniszter Podrovszkytól jámbor, jóakaratu képpel.

— Még csak az kellene, — pattant föl Podrovszky, csodálkozó szemeket meresztve a miniszterre. — Hogy is gondolhat olyat, excellenciád? Hiszen az épület egy vagyonba került és most persze másutt épitsek másikat, mert a halottak nem tudnak pihenni . . . Nevetséges!

— No, no, Podrovszky, — inté őt nemes nyugalommal a derék államférfi, — gondolja meg, édes Podrovszky. A vallás végre is szent dolog és a szegény földnépnek legalább a hitét meg kell hagyni. (Majd a deputáczió felé fordult.) Barátim, a mit előadtatok, az gondolkozóba ejtett engemet, de a dolog nem csekélység, még se csekélység úgy-e, Podrovszky? És hát én olyan vagyok, hogy a mit lenyelek, előbb megrágom, vagyis — javította ki magát — a mit tinektek le kell nyelni, azt én előbb megrágom. Hát majd megrágom, jó emberek (megint Podrovszkyra vetett egy fürkésző tekintetet), délután pedig, ha eljöttök, megmondom, hogy mit határoztam.

Azok elmentek hálálkodva, nagy reményekkel, Podrovszky pedig belátta, hogy Mladinovics Pétert neki kell kisegitenie a rágásban, minélfogva jó pezsgős ebéd után, a fekete kávénál, mikor csibukra gyujtott, fidibusz helyett egy pár százfrankos bankjegyet nyomott a markába.

A mitől egyszerre jó kedve szottyant ő excellenciájának, egy szerb dalt próbált eldudolni, a kedves kis Petrovicsné gitárral kisérte. Közbeközbe pezsgőt kért, még pedig olyan sürű egymásutánban, hogy egyszer csak kirugta maga alól a széket.

— Gyere kólót tánczolni, nacsalnik. Te is édes testvérkém, Podrovszky!

Podrovszky szabadkozott, de ők ketten bene sonantibus begyeskedtek, pipiskedtek, illegették már a czipőiket, hogy belekezdenek, mikor megint benyitott a kladovai deputáczió a választért.

— Ejnye erre-arra, — rivallt rájuk a miniszter. — Hát megveszekedtetek, hogy ismét itt vagytok a nyakamon? Vagy azt hiszitek, ti marhák, hogy én borsón tolom el onnan az emeletes műhelyépületet? Hogy, azt mondjátok, nem tudnak a halottaitok aludni. Hát mi közöm nekem a halottaitokhoz? Fizetnek azok nekem vagy az államnak valamit azért, hogy aludni hagyjam őket? Hát altató dajkája vagyok én a ti halottaitoknak, hé? Hát pesztonkának néztek engem, ti semmirekellők? Ilyen ostobasággal mertek én elém jönni? Egy szót se szólnék, ha a ti fejeteken kalapácsolnának a kovácsok; azt mondanám, hogy van valami igazatok, de most csak azt mondom, Podrovszky, kedves barátocskám, adj ide hamarosan egy korbácsot!

Hanem iszen már a további fejleményeket nem várta be senki, iparkodtak kifelé a megrőkönyödött parasztok s meg sem állottak Kladováig. Csak a temető mellett elszaladva kiabálták be a néma sirkereszteknek: «Anyuskák, atyuskák, bizony elvesztettétek a pörötöket.»

Szivem gyűlölettel telt meg a miniszter ellen. S mikor alig négy nap mulva a kormány bukásáról érkeztek hírek Belgrádból, örömmel kiáltottam föl: «Nem adom száz forintért, hogy megbukott ez a vén kutya, ez a Mladinovics.»

— Én sok ezerért nem adnám, ha már előbb megbukott volna, — liczitált rám Podrovszky.

Csak úgy nyeltük a lassan érkező válsághireket. Nagy csemege az. Hát még a kulissza-történetkék! Mert itt is vannak kulisszák. Oh, hogy ne, hogy ne! Csakhogy minden piczinyke dolog, olyan liliputi valami. És titkok is vannak, kulissza-titkok. De milyen utálatos kis pletykácskák! Alattomosan, egérlyukakon oson a hir, hogy a király gyémántokkal kirakott órája elveszett az irószobájából és minthogy senki sem volt az nap a királynál, csak Mladinovics Péter és a miniszterelnök, a király legott elcsapta őket pereputtyostól.

Ez talán még se volt igaz, — de jellemzi, hogy a nép esze hol jár, mikor a bukások okát kutatja. De még a bukásnál is nagyobb szenzáczió volt az új Novacsovics-kormány, mely nagy fellengző szavakkal jelentette be a skupstinában, hogy a régi romlott rendszert megváltoztatja minden vonalon. Meglássátok, hogy a hol szemétdombok voltak eddig, ott kristályvizű patakok folydogálnak majd ezentúl.

Sietve czitálta be a miniszterelnök az összes tisztviselőket a királyságból. A nép lázasan várt nagy dolgokat. Fogak csikorgatását és rettentő változásokat.

Egy ködös őszi reggelen a mi nacsalnikunk is Belgrádba indult a skolnikkal, egy kihajtott, tehát hivatalos előfogaton.

A telep mellett elhaladva betértek egy kis cognacra. Vucsetenics Milos, a skolnik, nagyon szomorú volt, a hosszú bajusza lelógott, a hangja pedig olyan szelid lett, mint egy flótáé.

A nacsalnik most is egykedvűen nyelt le néhány kupicza szeszt és kutyába se vette a Petrovicsné gúnyos incselkedéseit.

— No, hogy érzed magad, nacsalnik barátocskám?

— Jól, goszpodka, becsületemre mondom, meglehetősen. Mert mi történhetnék velem egyéb, mint hogy elcsapnak a hivatalomból? Letépnek az ágról, mint egy virágot szokás. Hiszen nem nagy dolog az. És minden attól függ, hogyan tépik le az illetőt. Hiszen még azért lehet valamire használni. Lám téged is letéptek már egyszer, azért mégis virág maradtál, goszpodka és én szivesen tennélek be a poharamba, hogy el ne hervadj bolondjában.

— Ohó, no Bózics Pero uracskám. Szivesen köszönöm a bókot, de az összehasonlitást nem. Mert egy virág tovább is élhet, illatozhat, egyik pohárból a másikba juthat, de ha egy alma leesik a fáról, az már a rothadásé, barátocskám.

— Úgy, de még nem bizonyos, hogy leesik, — nevetett a nacsalnik, — semmi se bizonyos, goszpodka. Csak az az egy, hogy ha jóra fordul a dolog, megpróbállak áthozni, kis tulipán, a magam poharába.

Petrovicsné fülig pirult, én Podrovszky felé hunyoritottam, de az nem figyelt rám, hanem csak a fejével bólintgatott és nyújtogatta a töltött kupiczákat.

— No, igyál még egyet, nacsalnik, a jó sikerre!

A nacsalnik ivott és elbúcsúzott; a tanfelügyelő feladta rá a köpönyeget, mert hüvös idő volt, aztán mindnyájan kikisértük őket a kocsihoz. A nacsalnik felpattant fiatalosan és elhelyezkedett a kocsi jobboldalán, a hogy a rangjához illett, mire a skolnik is kezdett fölkapaszkodni a fürhéczen át, de eközben észrevette a nacsalnik, hogy az udvaron lekvárt főznek, nosza, szalasztja le a skolnikot:

— Ugorj csak le, öregem és hozzál egy kis parazsat a pipámra a katlan alól.

Az alárendeltek szokott édeskés mosolyával igyekezett a skolnik lekászmálódni, majd lihegve hozta a parazsat a tenyerén, egy tőklevelet téve alája tálczának, elhelyezte a nacsalnik pipáján, megigazgatta az újjaival. Ah, a kutya fogantatta, de forró! Mi az ördögtől olyan forró! Aztán újra érzékenyen elbúcsúzott, miközben a könyek is kicsordúltak apró szürke szemeiből. Podrovszky vigasztalta:

— Ne búsulj, skolnik, ugyan ne búsulj, hiszen föl nem akasztanak benneteket!

— Oh, jaj, ki tudja azt? — felelte a skolnik, piros zsebkendővel törülgetve szemeit (a zsebkendő gyakori a magasabb rangú hivatalnokoknál.) Mert mi tagadás benne, — folytatá prófétai ihlettel — ha lényeges rendszerváltozás lesz, a hogy mondják, azt én nem birom másképen elképzelni, csak ha fölakasztanak bennünket.

Végre megindúlt a forspont s Petrovicsné váltig lengette utánuk a keszkenőjét, míg csak el nem takarta őket a por a Belgrád felé vezető úton.

Estefelé izgatottan lestük a visszatértüket. Hogy lesz, mint lesz Belgrádban? Kiváncsi volt az egész telep. Csakugyan föl is tünt napszálltakor egy kanyarodónál az ismeretes szekérke, a két pejkó és a hórihorgas kocsis.

— A mi embereink, — kiáltá Podrovszky.

De nini, mi az ördög az? Mintha a skolnik ülne jobbfelől és a nacsalnik ülne balról. Vagy csak a szemünk káprázik?

De bizony tiszta valóságnak bizonyúlt, hogy im közel értek. A nacsalnik most is egykedvűen szítta a pipáját, de a skolnik messziről integetett újjongást kifejező gesztusokkal, majd leugrott fürgén a szekérről jóval előbb és mint egy fürj, szaladt felénk egy szerb tövises tarlón át, a kalapja félre volt csapva, a nyakában egy nagy koszorú füge lóbálózott, mintha a szent Száva-rend nagy-keresztje lenne.

— Nagy dolgok történtek — lihegte hozzánk érve s a koszorú függét lecsatolva, hódolattal nyújtá át Petrovicsnénak.

— Mik azok a nagy dolgok, skolnik?

— Az ördög a skolnik — szólt és kiköpött maga elé, talán most először életében. — Majd elmondja a Pero.

A kocsi most már odaért, de Bózics le se szállt róla, csak egyre pipázott fent, elgondolkozva, mint egy arab, a ki valami láthatatlan sakkparthiet játszik.

— Hogy volt a dolog, mi? Beszéljetek már. Van-e rendszerváltozás, vagy nincs? — türelmetlenkedett Podrovszky.

— Úgy látszik, van — felelte Bózics.

— De ne legyetek hát rejtélyesek! Hogy volt? Mi volt?

— Úgy volt, — mondá Bózics — hogy a miniszter nem emelt kifogást a személyünk ellen, de minthogy rendszerváltozást igért a skupcsinában, hát mégis kénytelen, úgymond, változásokat behozni minden vonalon. A lehető legolcsóbb változásokat. No, mit gondolsz Podrovszky barátocskám, hogyan oldotta meg azt a rendszerváltozást, úgy, hogy pénzbe ne kerüljön?

— Bizony ki nem találom egy napig se.

— Hát úgy, hogy eképen szólott hozzánk: «Nos te nacsalnik, légy ezentúl skolnik és te skolnik, légy ezentúl nacsalnik.» És most már én vagyok a tanfelügyelő.

Podrovszky édesdeden kaczagott a rendszerváltozáson, a szép Petrovicsné ellenben a piros ajkait harapdálta, de mégis erőt vett magán és csupa udvariasságból megkérdezte:

— Hát le sem szállasz, Bózics Pero?

— Minek szállnék már? — felelte az új skolnik csöndesen, szinte szomorúan. — Eltört a virág-poharam, goszpodka galambocskám.

— Sajnálom, — felelte a gonosz asszonyka egyszerűen.

— Csak ennyit mondasz, goszpodka?

— Csak ennyit. Mit akarnál, kopy mondjak?

— Olyas valamit gondoltam, — felelte némi zavarral az ex-nacsalnik — hogy a virág ráfér és ráillik a puszta kalapra is. Értesz engem?

— Értelek, barátocskám. Csakhogy a virágra nagy különbség. A kalapon elhervad, a pohárban fölfrissül. Értesz engem?

— Értelek, — felelte Bózics egykedvűen, de mégis tompán.

— Hűvös az este, Bózics. Jó éjszakát!

Fázékonyan gombolta össze a mellénykéjét és beszaladt az épületbe.

A mi engem illet, örültem neki, nem is tudom miért, de másrészt gondolkozóba ejtett az asszonyka gonosz rangvágyó lelke. Mert kétségtelen, hogy a szive odahajlott a szép daliás exnacsalnikhoz és mégis hogy bánt el vele. Hűvös

— Mert már férjnél van.

— Vagy megbolondultál, Podrovszky, vagy nem Petrovicsnéról beszélsz.

— Csak annyiban nem, mert nem is Petrovicsné.

— Sőt talán nem is rokonod? — dadogtam hüledezve.

— Persze hogy nem. Apró hirdetések útján pedig a nacsalnikot illeti, mit tudod te azt, hogy a nacsalnikok jóakarata mennyire szükséges a munkálatoknál?

— E szerint tehát az asszonyka . . .

— Nos igen, holnaptól kezdve már az új nacsalnikkal fog kaczérkodni szegényke . . .

KUBIKOS.

FIÚK ÉS LEÁNYOK MOSTANI VISELETBEN.

KUBIKOS.

MENYECSKE ÉS LEÁNY.

IRHÁS SUBA KITERÍTVE.

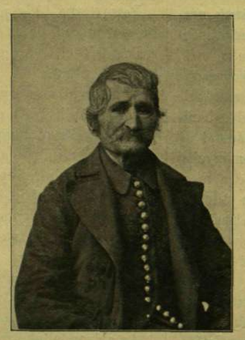
BÚCSÚS LEÁNY RADNAI ÁGGAL.

FELSŐVÁROSI HAJÓSGAZDA.

FELSŐVÁROSI HAJÓSGAZDA FIA.

ALSÓVÁROSI GAZDÁLKODÓ.

ALSÓVÁROSI GAZDÁLKODÓ.

A SZEGEDI NÉPÉLETBŐL.

az este, Bózics! zúgott örökké a fülembe az ő lágy szava. Hej, asszony, asszony. Nem az este a hűvös, hanem te vagy az, te vagy az . . .

Podrovszky nagyokat nevetett a megfigyeléseimen, a melyeket közöltem vele lefekvéskor és rejtélyesen jegyzé meg:

— Olyan vak vagy, mint egy félnapos macska. Hiszen hozzá se mehetett volna Bózics Peróhoz.

— Miért?

szereztem az üzlethez. Nagyon becses jó asszonyka. Egykori színésznő, a ki férjhez ment egy kishivatalnokhoz, de nem birnak megélni. hát hozzám segődött, hogy ezen a módon tisztázhassa a férje adósságait. Szép fizetése van nálam és mulatságos hatásköre. Egy-egy szerepet kell eljátszania. Nagy hasznát veszem, roppant hasznát. Némelykor elküldöm Belgrádba s azt teszi a miniszterekkel, a mit akar. A mi

SZEGED ÉS NÉPE.

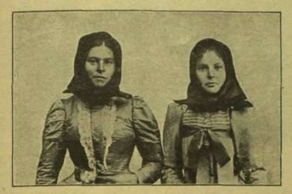
A közelebbi években dicséretes mozgalom indult meg hazaszerte a tekintetben, hogy minden nagyobb város igyekezett a maga monográfiáját megiratni, történetének, jelen állapotának hű képét nyújtani. A tulajdonképeni indító ok erre nézve a honfoglalás ezredik éve megünnepléséhez való hozzájárulás szándéka volt, végeredményképen azonban igen becses

forrásokhoz jutottunk eme monográfiákban, főképen ethnográfiai tekintetből.

Ezen munkák legjelesebbjei közé tartozik a *Kovács* János által irt s most megjelent «*Szeged és népe*» czimü monografia, melyből alkalmunk van egy képsorozatot bemutatni. Általános érdekűek eme képek, hiszen Szeged mind történeti multjánál, mind mostani jelentőségénél

ség, hogy a már régi királyaink idejében igen elökelő város a háborúkban több izben elpusztulván, a XVIII. század első tizedeiben egy ideig magyarsága is nagy veszedelemben forgott, az elnéptelenedett helyre sürün bevándorló németek, szerbek, dalmaták, bolgárok, oláhok miatt. A két elől említett nemzetiséggel hosszas és kemény harcza volt a magyarságnak, — hiszen

földnyi hosszú utczából állott, a lakásokat nagyobbára putrik, gunyhók képezvén, — addig ma már elökelő szép város, minden modern intézménynyel, kényelemmel fölszerelve s mint tudjuk, a haza egyik kulturális gócza, melynek hatása az egész délvidékre megbecsülhetetlen. És míg 1575-ben csak 28 ház fizetett kapuadót, addig ma a város lakosságának 20 millió koro-

MENYECSKÉK ELŐRE KÖTÖTT FEJKENDŐVEL.

SZEGEDI CSENDŐRLEGÉNYSÉG.

IDŐSEBB HÁZASPÁR.

FELSŐVÁROSI ASSZONY.

HIVOGATÓ VŐFÉLYEK.

ALSÓVÁROSI FÉRFIAK.

ALSÓVÁROSI LEÁNYOK ÉS MENYECSKE.

A SZEGEDI NÉPÉLETBŐL.

fogva azon városaink sorában áll, melyeknek nagy szerep jutott nemzetünk életében.

Több van e képek közt olyan, mely más vidékek lakóira nézve az ujdonság ingerével hat, több van olyan is, melynek tárgya ma már Szegeden is ritkaságszámba megy, nem sokára pedig végképen eltünik. Mert a legújabb kor nagy gyorsasággal söpri el egymás után a régi kor emlékeit, a mint ezt országszerte mindenütt tapasztaljuk.

Szeged történetében rendkívül érdekes jelen-

még külön német és szerb polgári őrség is volt, — míg végre a küzdelemben a fényes győzelem a magyaré lett és Szeged nem lett sem német, sem szerb, hanem magyar. A templomokban szokásban volt német és dalmata nyelvű predikációkat azonban csak 1835-ben szüntették meg.

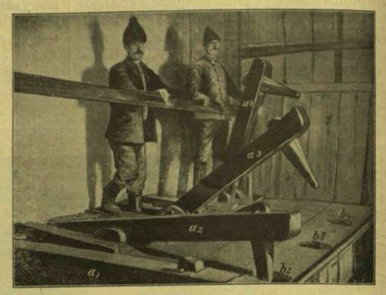
Hogy anyagilag is mennyit gyarapodott Szeged s mily erő van magyarrá lett népében, arra nézve elég legyen megemliteni, hogy míg a XV. században egyetlen, — igaz hogy mér-

nányi betétje van a helyi pénzintézetekben, a város tiszta vagyona pedig 40 millió korona körül van.

Nagyon érdekes Szeged mostani népe, a mint az idegen elemek beolvasztása után ma előttünk áll. Nyelvben már egységes, — mert a százezernyi magyar mellett a kevés német, szerb, oláh szóba alig jöhet, — hanem a tipus most sem egyforma s kettőt világosan meg lehet különböztetni. Egyik tipus az «Alsóváros»-ban, másik a «Felsőváros»-ban túlnyomó s minde-

CSERÉP- (FAZEKAS) VÁSÁR A SZÉCHENYI-TÉREN, SZEGEDEN.

PAPRIKA-KÜLŐ.

nik annál inkább állandó, mert a két említett városrész lakossága csak ritkán szokott összeházasodni.

Az alsóváros népén a kun-törzs szomszédságát látjuk, de már a felsővárosi halász népben a nemzetiségi eredést a századokon át tartó néphullámzás folytán meghatározni nem lehet.

A felsőváros népe alkatára nézve szálasabb, nyúlánkabb és mozgékonyabb, mint az alsóvárosi nép, mely középtermetű, inkább alacsonyabb, tagbaszakadt, kevésbbé formás és nehézkes. Amaz közlékeny, értelmes, nyílt tekintettel, gyors, eleven észjárással és a kultura iránt nagyobb fogékonysággal bir; az utóbbi lassan gondolkozó, mintha fontolgató volna, inkább zárkózott, bizalmatlan és tartózkodó, sőt félszeg, nehezen halad, erősen ragaszkodik a régihez.

A felsővárosi egyenes, őszinte, vígságra, mulatozásra hajló — az alsóvárosi «kertöl» (nem határozott, nem őszinte), furfangos és vidámságra ritkábban kész; a munkában azonban mindkettő *bírós, kitartós, serény és erős.*

A felsővárosi nép sokkal formásabb, csinosabb és életrevalóbb, könnyebben belenyugszik és tud is alkalmazkodni a változott helyzethez és viszonyokhoz. Takarosabban és izlésesebben s feltűnőbb fénynyel öltözködik, mint a régihez makacsul ragaszkodó s nehezen mozduló alsóvárosi nép.

Azonban míg a felsővárosi mozgékony és fényűzésre erősen hajló nép kalmárkodásával könnyen szerzett kincsét pazar jó kedvvel, könnyelműen tudja szórni, addig az alsóvárosi nép józan és szerény takarékossággal gyűjti filléreit s az ekével, kapával, verejtékes munkával lassan keresett szerzeményét nem egykönnyen bocsátja ki kérges markaiból.

Sok érdekes dolgot olvasunk a könyvben a régi tanyai, pásztor- és betyár-életről is.

A XIX. század elején hova-tovább többen-többen foglalnak tanyát s bár a hatóság — kényszeríteni akarván a gazdákat, hogy a belterületen lakjanak — szigorúan meghagyta, hogy 25 holdnál kevesebb földön «senki se merészködjön» tanyát épiteni, mégis mindegyre emelkedtek a náddal, gyékénynyel födött kis tanyaházak.

A tanyák gazdálkodói ugyan egy ideig még be-bejártak a városra, hol házzal birtak, ámde a fölszaporodott pásztor-nép nagy része másfél évtizedet túlhaladó időn át a szegedi templomok tornyait csak a homok-buczkák dombjairól látta. Az ő órája: a nap, a csillagok állása volt; meteorologiája: a hold képe, a nap kelésének és nyugovásának színe, az állatok viselkedése, mozgása, a madarak fürdése, ide-oda szállongása, költözése, a harangszó csengése, melyet csak a szélirány hozott feléje. Emlékeztető naplója, életének fontos mozzanata: botjára, vagy a karikás ostor nyelére faragott *«rovásokból»* állott; kalendáriuma: szegődésének nevezetes napja: Szent György, vagy Szent Mihály napja, a csikók, borjúk növekedése, az állatok életviszonya, egyes madarak megjelenése, megérkezése és elköltözése, virágok nyilása, hullása, száradása, a gabona érése vagy a kukoricza törése.

E pásztornép végtelenül kevés igénynyel birt, nagyon kevéssel beérte. Szűrjébe burkolózva a cserény alomján feküdt, aludt s bérbe kapott ruházata mellett a legnagyobb fényűzése egy jó alakú bunkósbot, tarisznya és a «késség», vagyis a tüzszerszám-zacskó (aczél, kova, tapló), egybekötve az ürgebőr dohányzacskóval, meg egy rövid szárú makra-pipa volt, — s végül a karikás ostor, melyet maga font és nyelét is maga módolta ki ékes czifrázatokkal.

A hétköznapi férfi-viselet között legrégibb és állandóan ma is használatban van télennyáron a juhbőrből készített *felső-ruhák* legkiválóbbja: *a suba,* még pedig *az irhás-* és *vóczos-suba.* Egész bokáig leér, színében két árnyalatú: van világos-sárga, zsemlyeszínű és sötétebb-sárga, egyszerű berlini fonállal, vagy selyemmel kivarrott pávaszem, tulipán-, rózsa- és rozmaring-ágakból kombinált virágdiszszel, gazdagon árnyalt egyéb zöldágakkal és levelekkel csoportosítottan ékesítve, a vállon pedig egészben alkalmazott fekete bárányból gallérral. A hímes varrás a két vállon, oldalt és az elején csoportot, bokrétát képező díszítés, de ezenkívül az aljától pár arasznyival feljebb, almás és háló varrással csipkézett (fürész csipke), piros irhaszegélyezés is környös-körül futja, hogy a díszítése változatosabb, gazdagabb legyen. A szegényebbek minden díszítés nélküli subát viselnek, a módosabbak selyemmel — a szerényebb anyagi viszonyúak berlini fonállal, mindig színes fonállal — kivarrott irhás-subát hordtak, esős időben *kifordítva,* de ma már inkább a tanyákon használatos és ünnepeken nem viselik; kiállítása is egyszerű, a selyemmel kivarrott drága suba pedig ritkaság-számba megy. Egy szép suba tizenegy vóczczal mintegy öt méter körzet területü.

A suba után leghasználtabb felső-ruha a *szűr,* mely az alsóvárosi tanyai népnél, főleg a juhászok, csordások, béresek és kanászok elsőrendű szükségleti ruházata volt és az némileg még ma is; szűrrel ép úgy, mint subával, minden gazdaember is el volt látva a régebbi időben. A szegedi nép által használt szűr színtén hosszú, bokáig érő bő ruha, de gallérral és újjal van ellátva, ez azonban rendesen be van kötve s mintegy zsebet képez rajta. A legszebb szűrök szebeni posztóból készültek. Ma már ritkábban használt viselet ez is, egykor többféle színü fonállal-varrott díszszel, melynek virágékítménye azonban úgy alakjában, mint varrási stiljában és csoportosításában a suba kivarrott díszétől teljesen elütő. A régi szegedi népviseletben csak a suba és a szűr birtak hosszú-szabással és mindig férfi-viselethez tartoztak.

A szintén juhbőrből készült ujjas *ködmen* derékban testhezállóan — mint a dolmány — térden valamivel fölül érő hosszúsággal szabatott, két oldalán zsebbel és az elején keskenyen végigfutó, kivarrott díszszel, vagy piros csipkézett irhaszegélyezéssel, vagy halványzöld fogasvarrással és czirmozással láttatott el, rendesen két-három ujjnyi széles fekete bárányból — a

SUBA. SZŰR.

A SZEGEDI NÉPÉLETBŐL.

XVIII-ik században kecskebőr — prémezést és ugyanilyen gallért nyert.

Ennek *csak a csipőig érő testhez szabott,* selyemmel ékesen kivarrott, kicsinyített alakját, az *«ujjas ködmenkét»* viselték a nők télen, míg nyáron különböző színü, hasonló szabású, de később aljazattal ellátott *kaczabájt* hordtak, mely aztán idővel a világos-sárga színü s itt-ott kivarrott, virággal díszített «ködmenkét» teljesen kiszorította a szegedi népviseletből.

Szeged népének foglalkozásáról, életmódjáról, szokásairól kimerítőleg értekezik a könyv; az immár világhírű *paprikatermesztésről* ezeket olvassuk:

«Különösen az «Alsóváros» népe űzi nagy szorgalommal a konyha-kertészetet meg a híres paprika-termelést s egyben azzal kiterjedt kereskedést folytat. A paprika-termelés másfélszázad óta, de különösen az utóbbi ötven év alatt rendkivüli élénkséget nyert itt, mert míg a XIX-ik század elején Vedres csak emlegeti, hogy a vadsáfrány és a *vörös paprika,* «melyek — úgymond — ez előtt egynéhány esztendőkkel szembe se tűntek arra a végre, hogy valaha a kereskedésnek valamely czikkelyét csinálják; most pedig már helyben a piarczon száz tallérra reá megyen az ára mázsájuknak»: ma már Szegedről évente 16,000 mázsa paprika kerül kereskedésbe — ebből a külföldre 4000 mázsa — mázsánkint 75 forint középárban, de a finomabb 100—120 forintért is. De nemcsak a piros porrá tört paprikával, — mely manapság, mint tudjuk, a királyi konyhának is használt fűszere — hanem a zöld paprikával is élénk csere-kereskedést folytat az Alsóváros élelmes népe.

A paprika füzérekbe fűzetve, a ház elején függ, míg megpirosodik, aztán vagy kocsira rakva kerül a forgalmas és élénk paprikapiaczra, vagy a *külübe,* ma már a nagy malmokba vitetik megőrlés végett. Régebben csak *külübben* törték a paprikát, mint ez az egész város területén egyetlen fennmaradt külűről vett képünkön látható; napjainkban azonban csakis gőzerejű gyárakban és a Tiszán levő átalakított lisztörlő malmokban őrlik a híressé vált paprikát.»

Végig olvasva Szeged és népe monografiáját, jóleső érzéssel teszszük le az érdemes munkát, mert nem csak érdekes olvasmányt nyujtott, hanem meggyőzőleg bebizonyitotta az Alföld magyar népének hatalmas erejét, mely győzelmesen meg tudott küzdeni a századok viharaival, most pedig meglepő gyorsasággal halad előre azon az uton, mely a nemzeti nagyság felé vezet.

TYCHO BRAHE.

(Halála 300-ados évfordulója alkalmából.)

A csillagászat történetében Kopernikus után Kepler, Galilei és Newton nevei mellé még egy negyedik sorakozik méltó társ gyanánt, a dán *Tycho Brahe,* kiről halála 300-ados évfordulóján, mint a modern csillagászati tudomány alapitóinak egyikéről emlékezik meg a művelt világ.

Tycho, vagy nevének dános irásmódjával *Tyge Brahe,* elég szerencsés körülmények között élt, hogy nem kellett anyagi bajokkal küzdenie. Egy dán nemes fia volt, s 1546-ban született a knudstrupi családi birtokon, mely ma svéd birtok, de akkor Dániához tartozott.

1559 tavaszán a kopenhágai egyetem hallgatója volt, a hol az 1560 augusztus 21-én észlelt napfogyatkozás annyira fölkeltette figyelmét a csillagászat iránt, hogy csillagászati müveket szerzett s bölcseleti és jogi tanúlmányait egészen elhanyagolta. Lipcsébe kerülve, ott is folytatta titkon csillagászati tanúlmányait, méréseket eszközölt az égen, melyekkel kimutatta a régi táblázatoknak s azok kezdetleges mérőeszközeinek hiányosságait.

A Dánia és Svédország között kitört háború újra visszaszólította Tychot 1561-ben hazájába, de mikor rokonai és barátai minden áron le akarták beszélni a csillagászatról, elhatározta, hogy Wittenbergába megy. Mikor itt a pestis kitört, Rostock felé vette útját, a hol 1568-ig maradt, a mikor újra kezébe vette a vándorbotot. Ifjabb korában nagy párbajvívó is volt. Egy párbajban az orráról le is vágtak egy darabot s ő egy ezüst-lemezzel pótolta. Ez az

A bécsi hitbizományi könyvtárban levő eredeti után.

TYCHO BRAHE.

ezüstlemez az orra nyergén látható legtöbb arczképén; így azon is, a melyet mai számunkban közlünk.

Úgy látszik, hogy ezalatt rokonai is kibékültek hivatásával, mert alighanem az ő közbenjárásuknak tulajdonitható, hogy II. Frigyes dán király 1568-ban irásban Tychónak igérte a roeskildei székesegyházban legelőbb megürülendő kanonoki állást.

Vándorútja addig is Württembergen át Bázelbe s onnan 1569 elején Augsburgba vitte, a hol gazdag patriciusok költségén először kezdett saját terve szerint csillagászati műszereket szerkeszteni. 1570-ben azonban atyja sulyos betegsége a hazájába való visszatérésre kényszeritette.

Atyjának a következő évben történt halála után Tycho egy anyai nagybátyjához költözött át, a ki házában laboratoriumot rendezett be számára, hol az ifjú tudós főleg vegyészeti tanúlmányokkal kezdett foglalkozni, míg egy váratlan esemény vissza nem vezette újra a csillagászathoz.

1572 őszén ugyanis a Cassiopeia csillagképben egy új csillag tünt föl, ép úgy, mint a hogy a jelen év februárjában a Perseusban is egy új ragyogó csillagot fedeztek föl. De az 1572. évi esemény még annyival nagyobb feltünést keltett, mert az új csillag oly rendkivüli fényü volt, akár a Venus legszebb ragyogásában. Tycho november 11-én pillantotta meg először ezt a csillagot, s ettől fogva állandóan figyelemmel kisérte. Észleleteiről egy értekezést irt, melyet azonban csak barátjai unszolására tett közzé, miután értesült az új csillag felől elterjedt számos balvéleményről.

Ez a mű alapitotta meg Tycho csillagászi hírnevét úgy, hogy utána az új csillagot is csak «Tychoi»-nak nevezték, bár nem ő észlelte először. Ő volt azonban az első, a ki az új csillag távolságait a Cassiopeia többi csillagaitól újra és újra, az akkori időkhöz képest rendkivül pontosan mérte ki s kétségtelenül kimutatta, hogy az új csillag láthatósága egész ideje alatt nem változtatta helyét az álló csillagok közt, hogy tehát nem volt üstökös vagy épen meteor, a mint az akkori tudósok hitték, hanem az álló csillagokhoz tartozott.

Ám ez az egyszerű tény rendkivüli fontosságú volt, mert megdöntötte az akkori tudomány több téves alapvető tételét.

Azonban *Tycho* sem szabadúlhatott egészen kora babonás képzeteitől. Munkájában az új csillag feltünéséből mindenféle csapásokat jósolt az emberiségre. De ez nem kisebbitheti tudományos érdemét, mert kora gondolkodásával együtt járt.

1573-ban Tycho egy polgári származású lánynyal lépett házasságra, kivel haláláig boldogan élt, habár úgy látszik, egyházilag nem volt is megáldva a házassága. Ez azonban sem az akkori kánonjog, sem a régi dán törvények szerint nem volt szükséges, mert hosszabb együttélés elég volt arra, hogy a házasságot jogilag is érvényessé tegye. Mindazáltal ez a házasság Tychónak hatalmas és befolyásos rokonságához való viszonyát lényegesen roszabbitotta. Talán ez volt az oka annak is, hogy a kilátásba helyezett kanonoki stallumot még mindig nem nyerhette el, valamint annak, hogy Tycho rászánta magát hazája elhagyására. Mielőtt azonban ezt a tervét végrehajthatta volna, tanítványai és a király óhajára az 1574—75-iki téli félévben nehány előadást tartott a kopenhágai egyetemen a csillagászatból, melyek befejezése után családostól Kasselbe költözött.

Itt ez időben már IV. Vilmos hesszeni őrgróf rendszeres csillagvizsgáló-intézetet tartott fönn, mely még a mai fogalmak szerint is számot tett volna. Vilmos maga is szenvedélyesen üzte a csillagvizsgálást s különösen az álló csillagok helyeinek új meghatározásával foglalkozott, már jóval Tycho előtt. Tycho megérkezése újabb lendületet adott a művelt világ e legelső csillagvizsgáló-intézetének. Élénk levélváltás fejlődött ki a tudós és a tudománykedvelő őrgróf között főleg csillagászati kérdésekről, sőt az őrgróf pártfogása annyiban is használt Tychónak, hogy a legmelegebben ajánlotta II. Frigyes dán királynak úgy, hogy mikor 1575 végén Tycho visszatért Dániába, a király a Kopenhága és Helsingör közt fekvő Hvesen szigetet néki ajándékozta hűbérként, 500 tallér évdijjal, mellett 400 tallért adott neki egy csillagvizsgáló építésére. Később a király bőkezüsége ezt a segélyt évi 2400 tallérra emelte, sőt kifizette Tychonak 1588-ig, mintegy 6000 tallérra szaporodott tudományos czélokból csinált adósságait is.

Itt épitett most Tycho magának lakóházat és egy kastélyszerű csillagvizsgálót.

Két évtizeden át folytatta itt alapvető tudományos vizsgálódásait a nap, hold és bolygók pályájáról, 777 nagy gonddal megfigyelt csillag katalogusát állitotta össze, azonkivül leirta az 1577-ben feltünt üstökös. Czáfolhatlanul kiszámította Aristoteles hiveivel szemben, hogy az üstökös távolabb esik a földtől, mint a hold.

1597 húsvétján elszánta magát Hvesen szigetelhagyására s családjával, segédeivel, szolgáival együtt elbúcsúzott tudományos kutatásai szinhelyétől; előbb Kopenhágába és Rostockba, majd Prágába utazott II. Rudolf császárhoz, ki örömmel fogadta s a Prága melletti Benatky-kastélyt jelölte ki tartózkodási helyéül. 1600-ban aztán a császár hivására végleg Prágába költözött, megkezdve ott egy csillagvizsgáló épitését. De a halál hirtelen véget vetett nagy terveinek. Október 24-én alig tiz napi betegség után meghalt s november 4-én nagy pompával temették el a prágai Teynkirchébe.

V.

A TITOK.

Képmellékletünkhöz.

Vajmi sokszor emlegetik a költők a «titokzatosan» suttogó lombokat s emlegetni is fogják, míg vers, érzelgős novella terem a világon, hiába mondják a prózai emberek, hogy ugyan miféle titka lehetne a fának, a lombnak? Hát bizony nincs is semmi. De annál inkább van annak a három fiatal hölgynek, a kik ott ábrándoznak a kert fái alatt. Jobban mondva csak az egyiknek van titka s épen ezt szeretné a másik kettő is megtudni. Meg is tudja nem soká, hiszen olyan jól esik az édes titkot mással is közölni. Előkerül a rejtett levélke, felolvassa a boldog tulajdonos s még boldogabb lesz tőle. A két barátné feszült figyelemmel hallgatja s látszik szép arczukon: mindegyik azt kivánja, bár neki is volna ilyen titka. Különben hogy mi van abban a levélben, ki tudná? Hiszen azért titok. S felolvasás után is az marad, hiszen csak a fák, virágok hallják s azok bizonyára nem fogják elárulni s a két szép barátné is kétségtelenül hallgatni fog, legalább addig, mig olyannal nem találkozik, a kinek további titoktartásában meg lehet bízni. A kép, melyről fentebbi közleményünk szól, *Yeend King* jeles festő műve, melyet művészileg kivitt metszetben mutatunk be képmellékletünkön.

Ó-ESZTENDŐ.

Ma már ugyan Szilveszternek hivják az év utolsó napját, vagyis így emlegetik nyomtatásban, de a magyar nép odalent az Alföldön ős idők óta máig úgy hivja, hogy «ó-esztendő», nem törődve az öreg Szilveszterrel, a kinek más nap a kalandáriomban nem jutván már hely, épen ide talált szorúlni.

És ez az «ó-esztendő» sokkal mélyebb értelmű, sokkal többet is fejez ki, mintha akármiféle névnappal jelölik meg az időfolyásának ezt a nagyon nevezetes forduló pontját, határkövét.

Hogyne! A legfásultabb kedélyt is megrázza annak a gondolata, hogy az esztendő meghalt! Úgy, mint számtalan elődje már s vele együtt meghalt, semmivé enyészett életünk egy része is és bizony nem kis része, mert hiszen az élet oly rövid. Aztán az a gondolat is felébred bennünk: a múló esztendőben hányan hagyták itt ezt a földet, hány barátot, rokont, ismerőst kellett elsiratnunk és hogy vajjon a születő új év végső napját meglátjuk-e még földi szemeinkkel? Ezután eszünkbe ötlenek egymás után a lefolyt év eseményei, vigak, szomorúk egyaránt, olyanok is, a melyekre tán máskor már nem is gondoltunk.

Hatalmas erővel megkap, megindit az ó-esztendő s csodás, misztikus érzelmeket költ minden emberfiában, lakjék bár a fővárosok csillogó palotáiban, a falvak apró, nádas házacskáiban, távoli puszták kietlenében, vagy erdők néma magányában. Mindenütt megdobbantja a szíveket, megérinti a lelket ez a gondolat: az esztendő utolsó napja!

Tulajdonképen szomorú, komor hangulatú napnak kellene lenni az ó-esztendőnek, hiszen az év halálát, elmulását jelenti; de nem igy van.

Inkább felvidulnak ilyenkor a szivek, mert hiszen az ó-év halála egyszersmind az ujnak születése! Annak az újnak, melytől emberi természetünknél fogva mindig jobbat remélünk.

Tán ezért is nem szoktak ó-esztendőben nyugovóra menni az emberek, hanem megvárják ébren az új-év születését. Oly édes arról megbizonyosodni, hogy az elmult helyett csakugyan itt van, megérkezik az új!

S mivel hát ennek az újnak a megszületése csakugyan bizonyos: a várása is örömmel, jóleső érzéssel tölti el a szíveket. Talán soha sincsenek olyan kedélyes társaságok együtt, mint ilyenkor, midőn várják az új-évet.

A fővárosban, hol aránylag nem valami fejlődött a társasélet, hol a megfeszített munka még este is fogva tartja a lakosság jó részét, vagy pihenni szólitja fáradalmait, — ó-esztendő estéjén alig van valaki magában. Társaságok gyülnek össze mindenfelé s gondtalan vidámsággal, múlatozva, ólomöntéssel s mindenféle játékkal szórakozva várják az új évet.

Mikor aztán tizenkettőhöz ér az óra s odébb ugrik a mutató még egy perczczel, felharsan a vidám, örvendező kiáltás:

— Boldog új évet!

Lent az Alföldön elharangozzák a régi esztendőket. Meghúzzák valamennyi harangot, úgy búcsuztatják el. Talán soha sem zúg a harang olyan szomorúan, mint az estén. Hanem azután itt is felébred a vigság s nagy örömmel éneklik a gyerekek utczahosszant még sötétlő hajnalon az ősrégi dalt:

Uj esztendő,
Vigságszerző,
Most kezd újúlni.
Újúlással vig örömöt
Kezd már hirdetni.

SZILVESZTER-ESTI MULATSÁG A FŐVÁROSBAN. Goró Lajos rajza.

EGYVELEG.

* **VII. Edvárd királynak** jövő junius 29-én történendő megkoronáztatásának összes költségeit 1,920.000 koronában állapították meg. Viktória királyné megkoronáztatása valamivel kevesebbe, IV. György királyé pedig húszszor ennyibe került.

* **A legújabb kisérletek** szerint a búvárok 30 méternél nagyobb mélységben már nem dolgozhatnak. Hatvan méter mélységben a búvár eszméletét vesztette, s rögtön fel kellett húzni.

* **A franczia köztársaság elnökének** évi fizetése 576 ezer korona. Ezen kívül szabad lakást, világitást, fűtést, vadat, gyümölcsöt és konyhai zöldséget kap; fehérneműjének mosása is állami költségen történik.

* **A belgiumi fegyházakban** a fegyenczeknek a dohányzás meg van engedve, de a legcsekélyebb fegyelmi vétség az engedély megvonását vonja maga után, s a ki egyszer ezt a kedvezményt elvesztette, soha se kapja meg többé.

* **Peru Janja nevű tartományában** apró pénz hiányában tyúktojással fizetnek. Otven tojás egy papiros dollárnak, vagyis 30 fillérnek felel meg. Az ily módon bevett tojásokat a kereskedők faládákba csomagolva Limába szállítják.

* **Egy franczia kerületi orvos** a járásához tartozó falvakban idomított postagalambokat helyezett el, melyekkel a betegeivel való összeköttetést fentartja. Ha az orvosra szükség van, a falu elöljárója egy galambot bocsájt el, melynek megérkezését az orvos házán levő galambduczban egy villamos csengetyű jelezi.

* **Sziamban a hitelező** három hónapig nem fizető adósát kézimunkára szorithatja. Ha pedig az adós megszöknék, akkor atyja, felesége és gyermekei a tartozás leszolgálásáig a hitelező rendelkezésére állanak.

* **Az éjjeli szolgálatot teljesítő párisi rendőrök** egyenruhájok több részén, valamint botjuk hegyén apró villamos lámpákat viselnek, melyeket mellényük egyik gombjának megnyomása által tetszés szerint elolthatnak vagy meggyújthatnak.

* **Karthago helyén kiásott régi szobrok.** Tuniszból jelentik, hogy a karthagói ásatások során legujabban egész sereg antik szobor került napvilágra. A szobrok legnagyobb része kicsi, de vannak köztük nagyok is, sőt az egyik, a mely az ülő Jupitert ábrázolja, valósággal kolosszális nagyságu. A többi nagyobb szobrok római császárok és császárnék képmásai, a melyek között különösen kiválik egy remek Hadrian-szobor és Fausztina császárné szobra.

* **A posta-galamb** útközben soha sem eszik. Rendeltetése helyét elérve, vizet iszik, mire rögtön elalszik. Táplálékot csak hosszabb pihenés és alvás után vesz magához.

* **A leghosszabb lóvonatu vasut** Argentinában Buenos-Ayresből San Martinóig, vagyis ötven mérföldnyi távolságra a múlt évben nyilt meg. A vasut részvényesei az első félévre 86 százalékos osztalékot kaptak.

* **Münchenben** nagyon szigorúan ellenőrzik a mértékeket. Egy rendesen meg nem töltött pohár sörért az illető korcsmárost 1000 korona birságra és két havi fogságra itélték.

MÁRIA KRISZTINA FŐHERCZEGNŐ ELJEGYZÉSE.

Mária Krisztina főherczegnő, Frigyes főherczeg és Izabella főherczegnő legidősebb leánya, e hó 21-én jegyet váltott *Salm-Salm* Emánuel herczeggel. A kézfogó-ünnep *Pozsonyban* volt, a hol a főherczegi család tizenhét esztendő óta állandóan lakik.

A fenséges menyasszony, kinek teljes neve *Mária Krisztina Izabella Natália*, 1879 november 17-én született Krakkóban. Szüleivel együtt 1884 óta élete javarészét Pozsonyban töltötte.

Mint kis gyermek az ottani Grassalkovich-palota kertjében játszadozott, ott nevelkedett, fejlődött viruló leánynyá és megtanulta hazánk nyelvét. Kis öccsével, az ötéves *Albrecht* főherczeggel az egész család csaknem kizárólag *magyarul* beszél, de különösen *Krisztina* főherczegnő az, a kinek tiszta magyar kiejtését mindenki hallgatója dicséri. A főherczegnőt, a ki arczban feltünően hasonlit édesanyjához, három évvel ezelőtt, 1898-ban vezették be az udvari társaságba. Akkor kapott külön udvartartást és jelent meg először az udvari bálon. Szép külsejével, észbeli tehetségével és gyöngéd szivre való kedvességével ott is egyszerre mindenkit meghóditott, a kivel csak érintkezett. Völegényével, a kit rokonságuk révén már régebbről ismert, ez alkalommal tánczolt először és a gyermekkori barátság akkor fejlődött az egész életre szóló szerelemmé.

Salm-Salm Emanuel herczeg, Alfréd herczegnek és Lützow Róza birodalmi grófnénak legidősebb fia, jelenleg harmincz éves és főhadnagy a Berlinben állomásozó 2. számú testőrdzsidás ezredben, a melybe 1895-ben lépett be hadnagyi ranggal. Egy év óta a németországi birodalmi kancelláriához van szolgálattételre beosztva. Minthogy nagybátyja, Leopold herczeg, a ki ez idő szerint a család feje, gyermektelen maradt, Emánuel herczeg legközelebbi városnyosa a gazdag családi hitbizománynak. A Salm-Salm herczegek katholikus vallásúak. Házuk fejét megilleti a porosz urakházának tagsága.

A Salm-család leszármazását közel kétezer éves multba vezetik vissza.

Első ősük: *Salmo* — Hübner hamburgi professornak 1708-ban megjelent genealogiai könyve szerint — hetven évvel Krisztus születése előtt élt. Ugyane forrás Salmo dédunokájának mondja Julianust, Augustus és Tiberius császár kortársát, a ki harmincz évvel Krisztus születése után halt meg. Julianus unokája 106-ban fölvette a kereszténséget s utódai azután hitbuzgó keresztények voltak.

Ők épitették a rajnai kerületben Alsó-Salmot, később pedig Burgundban Felső-Salmot. Alsó-Salmot II. Henrik fia, III. Henrik kapta, Felső-Salm ennek testvérhugának, Felicitasnak jutott hozományúl. Felicitast Frigyes moseli herczeg vette feleségül, a ki Felső-Salm birtokba vétele után fölvette a Salm grófi czimet. 1040-ben Henrik szépunokájának, Theodorichnak fiai: Henrik és Károly, megalapitották a Salm-családnak ma is virágzó két fő ágát. Salm Jeanette herczegleány, a kinek nem volt fitestvére, 1469-ben V. János wild- és rhein-grófhoz ment nőül. Ez később fölvette a *Salm* grófi czimet. Ő az őse a jelenleg virágzó *Salm-Salm, Salm-Kyrburg* és *Salm-Horstmar* ágaknak.

1623-ban Salm *Fülöp Ottó* wild- és rheingróf a «*Fürst zu Salm*» czimmel együtt a birodalmi herczegi rangot kapta. Fia, *Leopold*, a ki az *anhalti* «reichsunmittelbar» uradalom egyetlen leányörökösét vette nőül, 1654-ben a birodalmi fejedelmek tanácsának (Reichsfürstenrath) tagja lett. A luneville-i békekötés után a Salm-herczegek elvesztették összes rajnabalparti birtokaikat. Ezért később a münsteri érsekséghez tartozó Ahaus és Bochott javadalommal kárpótolták őket. 1806-ban a rajnai szövetség tagjai lettek, négy évvel később azonban Franczia-ország ennek daczára annektálta a Salm-birtokokat. A bécsi békekötés óta a Salm-ok az úgynevezett *mediatizált* családok közé tartoznak és közvetlenül (standesherrlich) a porosz korona fenhatósága alá tartoznak. Azokból a kiváltságos jogokból, a melyeket számukra ekkoriban biztositottak, csak néhány maradt meg nekik a legújabb korig. Ezek legelseje a házasságkötésre vonatkozó *egyenrangúság* (Ebenbürtigkeit). Ennek alapján Emánuel herczegnek házasságát Mária Krisztina főherczegnővel *egyenrangúnak* (ebenbürtig) fogják kijelenteni és leendő neje továbbra is viselheti a *császári és királyi fenség* czimet.

Régebben a Salm-család egyes tagjai mint a Habsburgok hadvezérei és főemberei szerepeltek. Az 1529-ben elhunyt II. Miklós gróf Bécsnek a törökök ellen való védelmében szerzett halhatatlan érdemeket. Fia, III. Miklós, *I. Ferdinánd király helytartója* volt *Magyarországon*. Idősebb fia, Gyula, *Thurzó* Erzsébetet vette nőül és kiterjedt magyarországi birtokait személyesen kormányozta. Ifjabbik fia, Miklós, ismét magyarországi helytartó és azonkivül *Kanizsa* várának parancsnoka volt.

A Salm-Salm herczegi ágat többszörös rokoni kötelék füzi Frigyes főherczeg, illetőleg felesége: Izabella főherczegnő, született *Croy-Dülmen* herczegnő családjához. Így Salm-Salm Emánuel herczeg atyjának legidősebb nővére: *Adelheid Francziska* herczegnő *Croy* Fülöp herczegnek a neje, a kinek anyja Salm-Salm herczegnő volt. A család jelenlegi fejének, Salm-Salm Lipót herczegnek felesége: *Croy Eleonóra* herczegnő unokatestvére Izabella főherczegnő-nek. Lipót herczeg anyja: *Croy Auguszta* herczegnő pedig unokatestvére volt Izabella királyi herczegnő atyjának, *Croy Rudolf* herczegnek.

MÁRIA KRISZTINA FŐHERCZEGNŐ ÉS JEGYESE SALM-SALM EMÁNUEL HERCZEG.

A pozsonyi főherczegi palotában, a hol a völegény, Emánuel herczeg a karácsonyi ünnepeket töltötte, most nagyban készülnek a lakodalomra, a mely január végén, vagy február első felében lesz.

Kumlik Emil.

TRISTAN ÉS IZOLDE.

Röviden beszámoltunk már Wagner hatalmas zenedrámájának első előadásáról, de érdekesnek tartjuk müve két főhőséről még néhány szót elmondani.

Hogy «Tristan és Izolde» csak most került nálunk színre, annak főoka nyilván operánk vezetőségének az a törekvése volt, hogy e hatalmas alkotást saját tagjaival adassa elő, ezt pedig eddig nem tehette, mert sem Tristan, sem Izolde szerepére vállalkozó művészei nem voltak. Most, miután operánk Burrián Károlyt szerződtette, s miután Izolde szerepének elvállalására sikerült Vasquez grófnét megnyerni, lehetővé vált a nagy dalmü előadása, mely fényes sikerrel folyt le operánkban ez év november 28-án.

Első sorban Izolde személyesitőjéről, Vasquez grófnéről kell megemlékeznünk, kit Izolde szerepének nehány hü képében is bemutatunk.

Vasquez grófné, bár olasz születésü, de házas-

sága révén, — a mennyiben a már több század óta magyar indigenátussal biró Vasquez-család egyik tagjának, gróf Vasquez-Molina Lajosnak hitvese, — magyar asszony, s mint ilyen, törekedett is nyelvünket elsajátítani, a minek bizonysága az, hogy ma már legtöbb szerepét magyarúl énekli. Ezelőtt mintegy 11 esztendővel tünt fel egy magántársaságban hangjának lágy, ezüstös csengésével, a hol őt operánk akkori igazgatója, Mahler Guszláv is hallotta. Másnap szerződéssel kínálta meg, mit a grófné, ámbár csak kedvtelésből tanúlt volt énekelni, Mahler biztatására és rábeszélésére elfogadott. A hírneves Strakosch impressárió is azt mondotta róla, hogy az övé a világ legszebb hangja, s így nem volt oka sikertelenségtől tartani. Eleinte a kezdet elfogúltságával lépett a közönség elé, de nemsokára otthonosan érezte magát a deszkákon s nehány év alatt mint szinművésznő is oly tökélyre emelkedett, hogy mint ilyen is az elsők között foglalhatna helyet, annyira vissza tudja adni a szerepeiben rejlő érzéseket, szenvedélyeket. A londoni, berlini és szentpétervári közönség és kritika is bizonyságot tettek erről, mert ezen városokban fényes eredménynyel vendégszerepelt. Gazdag szerepköréből különösen Fidelio, Donna Anna, Sulamith, Desdemona, Aida, Recha, Valentine, Madeleine azok a szerepek, melyek temperamentumának és hangjának leginkább megfelelnek. Épen azért műértő közönségünk mindig bizonyos kíváncsisággal fogadta, a mikor művésznőnk egy-egy Wagner-szerepben lépett fel. S a mikor Sentát, Erzsébetet, Elzát hallottuk tőle, az volt a vélemény, hogy ezekben kivivott sikereit főkép annak köszönheti, hogy ezen szerepek dallamosságuknál fogva közelebb állanak az olasz és franczia operák belcantójához, s azért sikerültek annyira. Még inkább fokozódott tehát az érdeklődés és kíváncsiság, midőn tavaly első izben próbálkozott meg egy kevésbbé dallamos, mint inkább Wagneri szavaló szereppel, Siglindével, és nagy érdeklődéssel vártuk, miképen fog ez neki sikerülni. A kisérlet fényesen bevált, s már akkor kitünt, hogy benne kiváló Wagner-énekesnőt birunk. De hátra volt még a legnehezebb valamennyi közt, Izolde szerepe, mely nemcsak minden még oly nagy művésznő énekbeli fizikai képességeit, hanem egyáltalán előadó tehetségeit is kemény próbára teszi.

Kossak fényképe után.

HEGYESI MARI MINT MÁRIA GÁRDONYI «KARÁCSONYI ÁLOM» CZIMÜ BETLEHEMES JÁTÉKÁBAN.

Vasquez grófné tehetsége Izolde szerepében is fényesen bevált. A majd kilenczszáz sorra terjedő szerepet, tehát a leghosszabbat valamennyi operai szerep közt, az első hangtól az utolsóig nem csökkenő, de sőt mindinkább fokozódó erővel juttatta érvényre; ehhez járúlt szövegkiejtésének tisztasága, játékbeli mesteri volta. E szerepben, mint egy jeles kritikusunk megjegyzé, a szenvedélyek gyorsvonatszerű sebességgel váltakoznak; a büszke dacz és gőg, melyeken azonban átcsillanik már a szerelmes nő lelkének háborgása, a megaláztatás feletti szégyennel, ez ismét a szerelem hirtelen való, önkivülettel járó lázas fellobbanásával, majd az odaadó mélabús resignáczióval s a halál, mint az örök nyugalom utáni vágyódással, a kedves halála feletti fájdalommal s ebből eredő halálthozó kétségbeeséssel váltakozik; mindez szemeink előtt oly gyorsan, de egyszersmind oly megokoltan történik, hogy kénytelenek vagyunk mind ennek lehetőségét elhinni. És a művésznő mindezen érzelmekhez megtalálja a kellő hangot s legszebb diadalainak egyikét ünnepelte ebben a mesteri műben, úgy hogy bizvást elmondhatjuk, hogy ő nem csak az olasz stílű operának hősnője, hanem a legkiválóbb Wagner-énekesnők egyike is.

A művésznő mellett nem szabad azonban Tristan személyesitőjéről sem megfeledkeznünk. Gyönyörű, érczes, erőteljes tenorja, mely képes a szenvedélyek és indulatok minden árnyalatának visszaadására, mely elandalit a liraibb részekben, megráz és elragad a fájdalom, a szenvedés, a vágy és epedés kitöréseiben, őt a legjelesebb Tristan-alakítók közé sorolják.

L.

SZOBORSZÁLLÍTÁS AUTOMOBILON.

Különös szoborszállításnak voltak tanui a múlt napokban a párisiak.

Vercingetorix, a régi galloknak, a francziák őseinek, hires vezére volt s sokat harczolt a római hadak ellen, mikor ezek Julius Caesar vezérlete alatt meghódították Galliát. Lakóhelye, a mint Caesar megirta, azon a tájon feküdt, a hol most Clermont-Ferrand városa fekszik s e város most elkészíttette Vercingetorix szobrát. A nagy ércz lovasszobor el is készült, vasuton azonban nem lehetett elszállítani rendeltetése helyére, mivel semmiféle vasuti kocsira nem fért rá. Igy hát készíttettek egy óriás automobilt s azon szállították a szobrot az öntőműhelyből a champs-elisées-i nagy műkiállítási épületbe, a hol rövid időre közszemlére állítják. Innen majd szintén automobilon fogják az országúton szállítani. A különös szállítás nagyon érdekes látványt nyújtott, mint képünkön is látható, s az utczai közönség álmélkodva nézhette, hogy viszik az ókori vezért a legújabb találmányú közlekedési eszközön.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Magyar Remekirók, a magyar irodalom főművei» czimű hatalmas gyűjtemény tájékoztató programmját most küldte szét a Franklin-Társulat. E programm szerint a kiadás azon liberális szempontok szerint készül, mint a külföldi klasszikus kiadások, de nemzeti jelentőségre felülmulja a külföldieket. E gyűjteményben minden számottevő magyar iró munkái benne lesznek, minden iró munkásságából az, a mi abból maradandó, el nem avult, vagyis az iró főmunkája, chef d'oeuvre-je, a mely örökbecsü. Ellenben nem lesznek benne azok a kis és jelentéktelen munkák, melyekben az iró kiforrt. Az ilyen munkákat a kegyelet elfeledteti a közönséggel, mert a közönség semmit sem oszt könnyebben, mint a feledést, s tulajdonképen nem is érdekelheti más, mint az, a miben az iró lelke egészen megnyilatkozott. Goethe összes munkáinak kelendő kiadásából is hiányoznak anatomiai és a szinelméletre vonatkozó tanúlmányai. Voltaire 36 nagy kötetéből a franczia klasszikusok könyvtárában három forog közkézen. Ezért ki állítaná, hogy ezek kivonatolt kiadások, mindössze *megválogatott kiadások*, a melyek csak azt adják, a mi maig örök ifju maradt. A Magyar Remekirók azonban bővebb minden más nemzet klasszikus kiadásainál; nem oly egyoldalu, hogy csak verset és elbeszélést tartana irodalmi műnek. Benne lesznek államférfiaink és legkitünőbb szónokaink is. Ha az iró Kölcseynek legfőbb diadalait szónoki művei jelölik, miért maradna el Széchenyi, Kossuth és Deák, mikor szónoklataikban minden államférfiui érdemük s nemzetünk egy századi története van letéve. Csak meg kell válogatni munkáikat s azokat adni közre, melyekben eszméik legvilágosabban kikristályosultak. Igy ez a gyüjtemény van hivatva arra, hogy elterjeszsze államférfiaink könyveit és eszméit is a maguk eredeti alakjában, sőt ez fogja terjeszteni kevésbbé ismert, már szinte elfeledett iróinkat is, a kiknek teljes kiadásuk a tudós számára készült, a mostani pedig mindenkinek. Mindenkinek, a ki magyar ember.

* **A «Vasárnapi Ujság» Regénytárának** jövő évi folyamában januárban megkezdjük *Zigány* Árpádnak *«A parasztkirály»* czimű történeti regényét. A regény tárgyát szerző a XVI. századból merítette. Hőse, Gubecz Máté, a szabad hajdú, a ki a véres szlavóniai parasztlázadást vezette, s ekkor kapta a «Parasztkirály» nevet. A jobbágyság történetében nevezetes fejezet szines keretként foglalja össze a daczos, de nem közönséges hajdú sorsát, a kit részint családjának szenvedései és kis öcscse megrázó halála, részint és még inkább a saját szenvedelmei vittek rá, hogy a zendülők élére álljon. Meglátja és megszereti Tahy Ágnest, urának leányát, s ez a szerelem üzi-hajtja, hogy fölérjen hozzá bármi áron, még a vér és gyilkosság árán is. A kevéssé ismert, sötét kor képe érdekesen bontakozik ki a regény folyamán; megelevenednek az emberek, s alakjuk elébünk lép a regényből, mert a szerző emberi gyarlóságaikkal, szenvedélyeikkel együtt hiven festi őket. *Zigány* Árpád, kinek egy költői részletekben bövölködő «Shakspere» czimű darabját is több izben adták a Nemzeti Szinházban, — «A parasztkirály»-t drámai erővel irta meg s az olvasó érdeklődését folyvást ébren tudja tartani. A regényhez *Goró* Lajos készített korhű, eredeti rajzokat.

Szabó Endre: Zápor; *költemények. 1890—1900.* Nagyobbára szatirikus költemények vannak e kötetben. A költő érzéseit, gondolatait egyszerű hangon, fellengzés és dagály nélkül mondja el, — a finnyásabb ízlés olykor a pongyolaságot és a finomság hiányát is szemére vethetné. Egy kisebb drámai költeménye is van a kötetben, melyben élénken és sokszor érdekesen, de erős rationalistikus színezéssel rajzolja Mózesben a törvényhozóknak, a nép vezéreinek sorsát, kiknek legjobb szándékait, a közjóra irányuló minden törekvésüket megrontja az emberi önzés, a gonoszság. Néhány érzelmes vers a kötetben a szerző költészetének szebb virágai közül való. Az egész kötet arra vall, hogy Szabó Endrében még a régi frisseséggel csergedez a költészet nedüje. A csinos kiállítású könyvet a Franklin-Társulat adta ki: ára két korona. Mutatványul a következő verset közöljük a kötetből:

II. felvonás 2-ik jelenet: Izolde fátylával int a közelgő Tristánnak.

Nem a koldus a legszegényebb.

Nem a koldus a legszegényebb;
Oh, nála sokkal nyomorúbb,
Ki aranyért sem bir szerezni
Egy virág-koszorút.

Nem azt öli a fájdalom, ki
Nyög szivet tépő bú miatt;
Az a halálosan beteg, kit
Semmi meg nem rikat.

Nem az a kérdés: mennyit élünk
A kalendárium szerént,
Hanem az, a mit csak szivünk tud,
Hogy mennyit szenvedénk?

Erdélyi Zoltán: Margitsziget és más költői elbeszélések; *Budapest, 1901.* E kötet első s legnagyobb verses elbeszélését lapunk olvasói «Regénytár»-unkból ismerik. Egy másik, rövidebb elbeszélését pedig néhány hónappal ezelőtt közöltük. Ötletes előadás, hol érzelmes, hol enyelgő, játszi hang jellemzi e verses elbeszéléseket. Szatirikus elemek sem hiányoznak belőlük, valamint néhány, főleg a modern életből vett alak találó jellemzése. A könyvet, melynek ára két korona, a Franklin-Társulat igen csinosan állította ki.

Szeged és népe. A szegedi Dugonics-társaság által pályakoszorúzott mű. Irta *Kovács* János. Az 513 oldalra terjedő vaskos kötet elénk tárja az Alföld nagy városát, a milyen az hajdan volt és a milyen jelenleg. Minden tekintetben feladata magaslatán álló könyv; kivált ethnográfiai része becses. Hat műmelléklet s vagy kétszáz sikerült kép is van benne, melyek közül nehányat mai számunkban mi is bemutatunk. Az érdemes könyvet a Dugonics-társaság adta ki.

Emlékeim. Irta *Perjéssy* Lajos. Tizenkét hosszabb elbeszélés és rajz foglaltatik a csinos képekkel is illusztrált kötetben. Nem költött elbeszélések és rajzok ezek, hanem igaz történetek vagy egyes apróságnak hű, közvetlenséggel ható rajzai, legnagyobbrészt a délvidéki — versecz-tájéki — életből merítve. Kedves, jóleső derű fénye hatja át az egész munkát s a mint élvezettel végig olvassuk, szinte oda képzeljük magunkat a délvidék kedélyes népe közé, vagy az Al-Duna szárnyas vadban, halban bővelkedő nádasai, tócsái partjaira, a halászok, vadászok jókedvű társaságába. A könyv ára két korona.

Komorovcsák kapitány. Irta *Szász* József. Az elevenen megirt kötet tizenhat, szerves kapcsolatban nem álló történetet mond el a katona-élet, a kaszárnya világából, de Komorovcsák kapitány alakja az egészen átvonúlva, mégis egybe fűzi az egészet. Ez a nagy bajuszú, magát rettenetesnek mutató, nyers, de mégis jó szivű kapitány érdekes tipus, melynek rajzolása is jól sikerűlt. Zágrábban állomásozott és mikor századával a gyakorlatokból bevonult a kaszárnyába, megparancsolta a legényeknek, hogy a mint a Jellasics szobra elébe érnek, fütyüljék a Rákóczi-indulót, a mit a bakák a horvátok nagy bosszuságára sokszor meg is cselekedtek, mig csak Komorovcsák egy kis megintést nem kapott felülről. Általában az egész könyv tükröe a katonaéletnek, annak fény- és árnyoldalait bemutatva, kellemes szórakozást szerez az olvasónak. Szász József élvezetesen el tudja beszélni, a mi mondani valója van, s a humor is gyakran felcsillan munkájában, különösen a «Vári János jelentése» és a «Stiglincz története» czimű részekben. A könyv, melyhez Eötvös Károly írt előszót, Singer és Wolfner bizományában jelent meg s ára 3 korona.

Góbéságok. Irta *Péterfy* Tamás. A szerző szivesen foglalkozik a székely népélettel s nagy szeretettel gyűjt össze és dolgoz fel mindenféle székely vonatkozású apró történetet. Több munkája jelent már meg ilyen tartalommal, melyekhez mostani kötete is csatlakozik. Ebben 23 apróbb, leginkább tréfás, mulattató tartalmú elbeszélés, rajz foglaltatik, mind élénk tollal megírva. A könyv megrendelhető a szerzőnél, Budapest, IX. Köztelek, ára 2 korona.

I. felvonás utolsó jelenet: Izolde partra száll.

Szigetvár és Eger hősei. Irta *Donászy* Ferencz. A török-magyar háboruskodásnak regényes korrajzát nyujtja ezen könyvében szerző, főkép a Szigetvár és Eger ostromát beszélvén el s munkája során sikerűlten jellemezvén a tizenhatodik századbeli életet, magyar és török kiválóbb férfiakat így, Számos szép kivitelű kép, illusztrálja a munkát azon korbeli magyar és török vitézekről, nevezetesebb várakról, várkastélyokról melyek egykorú fenmaradt képek után vannakrajzolva. A 332 oldalra terjedő könyvet az Athenaeum adta ki.

Gyulai Pál dán nyelven. *Gyulai* Pálnak «Egy régi udvarház utolsó gazdája» czimű beszélyét lefordították dán nyelvre, «*En cammel herregaard*» czim alatt. A könyv diszes kiállításban, illusztrálva a minap jelent meg *Pio*-nak, Kopenhága első könyvkiadójának kiadásában.

A nevető Magyarország. Egyetemes adomagyűjtemény. Összeállította *Gracza* György. Két vaskos kötet, mindegyikben ezernél több adoma, számos rajzzal, melyeket *Garay* Ákos és *Tull* Ödön készítettek. A munka a Lampel-Wodiáner-féle könyvkereskedésben jelent meg, ára a két kötetnek 14 korona.

Magyar Tud. Akadémiai almanach az 1902 évre. A naptári részen kívül közli a magyar tud. akadémia névkönyvét, a beltagok névsora mellett azok munkálatai felemlítését az elmult évből, a nagyobb alapítók és elhunyt tagok névsorát, majd az akadémia tagjainak névsorát, a személyzet létszámát, névmutatót s végül az akadémiai jutalmak kihirdetését. A könyv ára két korona.

Az Athenaeum Nagy Naptára. Negyvenharmadik évfolyama jelent meg most az Athenaeum nagy képes naptárának. A naptári és szépirodalmi részen kívül megtaláljuk a terjedelmes naptárban az év történetét és a külföld eseményeinek összefoglalását és bő czímtárt. Ára kemény kötésben két korona.

Kincses Kalendárium az 1902. évre, az előbbi évekhez hasonló kiállításban és beosztással jelent meg. Ismertető közleményt ad többek közt Budapest nemzetiségeiről és vallásfelekezeteiről összehasonlító rajzokban feltüntetve, stb. Összehasonlításra alkalmas közleményeket ad továbbá Európa uralkodóiról, trónjairól, koronáiról, a magyarországi hidakról, különböző szarvasmarha fajokról, stb. A könyvet, melynek ára két korona, a Rákosi Jenő «Budapesti Hirlap» újságvállalata adta ki.

Köszöntő-könyv. Irták *Lenkei* Henrik és *Roboz* Andor. Százötvenkét verses felköszöntő foglaltatik a könyvben a legkülönfélébb alkalmakra. A művet csinos kötésben az Athenaeum adta ki.

Előfizetési felhivások. *Kisteleki* Ede ismert költő és iró «Könyörgések Könyve» czimű kötetre hirdet előfizetést. A kötetben a szerző vallásos költeményei lesznek összegyűjtve. Az előfizetési ár, fűzve két korona, kötve három korona. Endrényi Imre kiadóhoz Szegedre küldendő. — *Vértesy* Jenő, kitől

I. felvonás 1-ső jelenet: Izolde hallgatja a hajósok énekét.

VASQUEZ GRÓFNÉ MINT IZOLDE. — Kossak fényképei után.

SZOBORSZÁLLITÁS AUTOMOBILON, PÁRISBAN.

szintén közöltünk már verseket, Homeros Iliását fordította le verses formában s a Franklin-Társulat nyomdája díszes kiállításban fogja közrebocsájtani. Előfizetési ár két forint, bolti ár két forint 50 krajczár lesz; az összeget január 15-ig kell szerző nevére a Magyar Nemzeti Muzeum könyvtárába küldeni. — *Dóczy* József temesvári pénzügyi segédtitkár, több közszájon forgó magyar dal szerzője, előfizetést hirdet ujabb hat dalára, melyek énekhangra és zongorára fognak megjelenni s két korona 50 fillér előfizetési árban kaphatók.

Vigszinház. Nehány nap óta mulat a Vígszinház közönsége egy franczia bohózaton, melyet *Hennequin* és *Duval* irtak sok leleményességgel és *Molnár* Ferencz fordított magyarra. «*A zsába*» a czíme az elmés bohózatnak. Ennek is a franczia írók kedvencz témája, a házasságtörés az alapja, mely most mégis tartózkodóbb feltálalásban kerül színre. A darab hőse Barisard kályhagyáros, ki szereti a kalandokat, de igen ravasz. Elhireszteli, hogy van valaki Párisban, a ki szakasztott mása neki. Ha valami botrányt elkövet, mindig erre fogja rá. Gyanus szemmel figyel azonban rá a feleségének barátnője Susanne, ki a híres franczia vígjátékiró Scribe unokahuga és Scribe vígjátékaiból ismeri mindazokat a fogásokat, melyekkel a férjek csél-csap voltukat és kalandjaikat rejtegetik vagy magyarázzák. Susanne előtt tehát gyanus Barisard, nem gyanus azonban saját férje. Végre is Barisard, hogy minden gyanút elhárítson, megjelenik mint az ő sokat emlegetett, sok botrányt elkövetett képmása. Bámulatba ejt mindenkit a nagy hasonlóság. Pompásan játszsza a szemfényvesztést. A mint azonban már minden jól van s távozni akar, egyszerre csak lábába nyilallik, elfogja a zsába, nem bir távozni. Le akarják fektetni s borogatni. De ez a veszedelem, s Barisard ravaszsága kiderül, valamint az is, hogy a Susanne férje sem különb. A férjek ünnepélyesen bocsánatot kérnek s az asszonyok belenyugszanak, hogy Párisban az már így megy. A második felvonás folytonos derültségben tartja a közönséget. A vidám zürzavarból *Góth* Sándor (Barisard) és *Hegedüs* művészi találékonysággal aknázzák ki a komikumot. *Haraszthi* Hermin (Susanne), *Nikó* Lina (anyós), *Péchy* Paula is részesek az előadás sikerében.

MI UJSÁG?

* **Mai számunk utolsó a jelen évben,** a kiadó-hivatal a t. előfizetőket megrendeléseik mielőbbi megújitására kéri föl, nehogy a lapok küldésében fennakadás álljon be.

* **A «Vasárnapi Ujság»** mai számához satolva veszik olvasóink külön képmellékletül *Yeend King «Titok»* czímű festményének másolatát művésziesen kivitt metszetben. A «*Vasárnapi Ujság*» *1901-iki évfolyamának czímlapját és tartalomjegyzékét*, mint rendesen, most is az új-évi 2-ik számunkkal küldjük szét, melyet összes mostani előfizetőinknek megküld kiadóhivatalunk; a «*Világkrónika*» 1901. évi tartalomjegyzékét jövő évi első számunkhoz mellékelve küldjük szét.

Az idei karácsony az úgynevezett «fekete karácsony»-ok közé tartozott, mikor a hónak semmi nyoma. Legalább a fővárosban így volt. Hogy a karácsony «fekete», abból még nem következik, hogy egyszersmind enyhe is legyen, mert sokszor azért ugyancsak hideg van, vagy legalább komor, kellemetlen, ködös idő, de az idén egész tavaszias szép ünnepnapok voltak, a milyenekhez hasonlókra a fővárosiak 1872 óta nem emlékeznek. De fel is használták a kellemes időt, mert annyi sétáló járt mindenfelé az utczákon, mint akár májusban. Ünnep másnapján ugyan folytonosan esett, de a légmérséklet ekkor is kellemes, enyhe volt, mintha csak nem is Budapesten, hanem valahol délvidéken, a Rivierán lettünk volna.

A király a karácsonyi ünnepeket Walseeban töltötte, leánya *Mária Valéria* családi körében. Deczember 24-ikén utazott oda, s magával vitte unokáját, *Erzsébet* főherczegnőt s ennek vőlegényét, *Windisgraetz* Ottó herczeget.

Tíz esztendeig Gödöllőn ünnepelte a királyi család a karácsonyt, 1872-től 1882-ig; 1883 óta pedig a bécsi Burgban, 1887-ben és 1888-ban két-két karácsonyfa volt a Burgban, az egyik Erzsébet, a másik pedig Mária Valéria főherczegnő szobájában. 1889-ben, a trónörökös halála után a királyi pár Miramarében volt a karácsonyi ünnepeken; ez volt az utolsó karácsony, a melyet együtt töltöttek. 1889-től fogva a királyné mindig délvidékre utazott karácsony táján, a király pedig karácsonyra Walseeba, Mária Valéria főherczegnőhöz, a kit 1888-ban éppen karácsony estéjén jegyzett el Ferencz Szalvátor főherczeg. Csak 1892-ben nem ment el a király Walseeba, a mikor Münchenbe látogatott el idősebb leányához, Gizella herczegnőhöz.

A király intézkedése egy nagy irodalmi vállalat jövedelméről. A néhai *Rudolf* trónörökös védnöksége alatt megindult s később *Stefánia* özv. trónörökösnő védnöksége alatt folytatott nagy irodalmi mű: «*Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben*» ez évben bevégződött. A *király* elhatározta, hogy a mű német kiadásának jövedelme a konzuli akadémia elhelyezésére szolgáló épület létesítésére fordíttassék. Ebből az alkalomból a közös külügyminiszterhez legfelsőbb kéziratot intézett, s ezt a következő levéllel adta Körber miniszterelnök tudomására:

Kedves dr. *Körber*! Indittatva éreztem magam arra, hogy «Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben» czimű munka német kiadásának jövedelmét a konzuli akadémia elhelyezésére szolgáló épület létesítésére szánjam. A midőn ezt tudomásra adom, egyuttal közlöm önnel annak a kéziratnak a másolatát, a melyet ez alkalommal házam és a külügyek miniszteréhez intéztem. Bécs, 1901 deczember 23. *Ferencz József*, s. k.

Hasonló tartalmú levelet intézett Ő Felsége *Széll* Kálmán magyar miniszterelnökhöz.

A közös külügyminiszterhez intézett legfelsőbb kézirat igy hangzik:

Kedves *Goluchowski* gróf! A boldogult fiam, néhai Rudolf trónörökös által 1884-ben megindított, «Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben» czímű mű immár befejezést nyert. Megelégedéssel vettem tudomásul, hogy ez a mű széles körökben elterjedt és ez által mindenekfölött hozzájárult ahoz, hogy úgy a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és tartományok, mint Szent István koronája országainak lakossága közelebbről megismerje hazáját, hogy a haza szeretetét mélyebbé és erősebbé tegye. A haza ismeretének ápolása mellett azonban a serdülő ifjuságnak idegen országok és népek tanulmányozására is kell fordítania figyelmét és mivelhogy a konzuli akadémia kiváltképen arra van hivatva, hogy ezt a tanulmányt előmozditsa, indittatva érzem magam arra, hogy a nevezett mű német kiadásának jövedelmét a konzuli akadémia elhelyezésére szolgáló épület létesitésére szánjam azzal a kivánsággal, hogy ez tovább fejleszsze azt a hazafias eszmét, a mely a mű megalkotóját vezérelte. Ennélfogva ennek az irodalmi vállalatnak magán-alapomhoz tartozó, külön számlán álló aktiv vagyonát ugy, a mint 1901 deczember 31-én számszerűen ki fog mutattatni, de az eredeti rajzok és műlapok kizárásával, az ezt a vagyont esetleg terhelő kötelezettségekkel egyetemben házam és a külügyek miniszteriumára ruházom és annak átadása végett kibocsátom a kellő rendeletet alapjaim főigazgatójához *Chertek* báróhoz. Bécs, 1901. deczember 23. — *Ferencz József* s. k.

A konzuli akadémiáról, mely a külügyi minisztérium alatt álló tanintézet, a következőket emlitjük meg:

Ez intézetnek feladata: növendékeit a konzuli szolgálatra előkészíteni. Az akadémia mostani nevét csak 1898 julius 7-ike óta viseli, mely napon Ő Felsége az eddig fennállott «Keleti Akadémiá»-nak — Mária Terézia egyik alkotásának — újjászervezését jóváhagyta. Az intézet ekkor két részre: keleti és nyugatira oszlott.

A *keleti* osztály abban különbözik a nyugatitól, hogy amabban, a mindkét osztályra nézve megállapított tananyagon kivül a török, persa és arab nyelvet is tanítják, míg az angolt itt mellőzik. Ez osztálynál egyes növendékeket esetleg a khinai nyelvben is oktatnak. Hogy valamely növendéket melyik osztályba vegyenek be, e tekintetben az illető hajlamának és képességének tekintetbe vétele határoz. A tanfolyam az intézet valamennyi hallgatójára nézve öt évig tart. A felvétel felvételi vizsga alapján történik. Egy növendék évi tartása 2600 koronába kerül. Ezenkívül minden növendék az akadémiába való belépésnél egyszer-mindenkorra felszerelési járadék czímén 240 koronát tartozik fizetni. Megfelelő előképzettségű növendékek már az akadémiába való belépésnél alapítványi helyeket kaphatnak. E czélra tíz 2600 koronás és tizenöt 2000 koronás alapítványi hely van rendszeresítve.

A Nobel-dij nyertesei. Az egy *Sully-Prudhomme* franczia költő kivételével a többi nyertes már személyesen jelentkezett Stockholmban az idei Nobel-dijért. A franczia költő postán kapja a pénzt, mert neki, betegeskedésére való tekintettel, elengedték a svédek a stokholmi látogatást. A franczia lapok szerint a svéd közönség nagyon örül neki, hogy franczia költő kapta meg a Nobel-dijat.

Perotti emléke az Operaszinházban. A magyar Operaszinháznak évek hosszú során egyik elsőrendű tagja volt *Perotti* Gyula, ki aztán amerikai vendégszereplése közben meghalt. Az Operaszinház, hogy egykori érdemes művészének tetemét a családi sírboltba szállíthassa s neki emléket állíthasson, hétfőn, deczember 30-án bérletszünetben szinre hozza «*Aidát*», a melyben az elhunyt művész egykor legszebb sikereit aratta. A kormány megengedte, hogy az előadás tiszta jövedelmét e kegyeletes czélra fordítsák. Az Operaház összes művésznői és művészei anyagilag is szolgálni óhajtván a kegyeletes czélt, mindannyian lemondtak fellépti díjukról.

Munkácsy festékes táblája. Munkácsy Mihály özvegye Kölnből elküldötte a nemzeti muzeumnak *Munkácsy* Mihálynak azt a festékes tábláját, a melyről a nagy mester utoljára 1897 április 16-án festett. A tábla diszes keretben van, Munkácsy több ecsetjével. Az ajándékot a muzeum igazgatója, Szalay Imre miniszteri tanácsos a képtárban helyezte el.

A

VASÁRNAPI UJSÁG

és

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1902. évi folyama.

A «**Vasárnapi Ujság**», melynek vezetése immár harminczöt esztendeje van ugyanazon szerkesztő kezeiben, — a jövő 1902-ik évvel *49-ik évfolyamába lép.* E legrégibb magyar képes lap jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érzületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükre, szóval **korunk történetének igazi krónikája** legyen. Közli a hazai és külföldi nevezetesebb emberek *arczképeit, élet- és jellemrajzokkal* kisérve; *költeményeiben, elbeszéléseiben* a szépirodalmi becs mellett a nemesebb izlést és nemzeti irányt tartja szem előtt; *képeiben,* melyeknek érdekességet vagy művészi becsök, vagy a napirenden levő események kölcsönöznek, *képmagyarázataiban, történelmi, néprajzi, természettudományi, társadalmi s a tudományok népszerüsítésére, vívmányaiknak nagy körben elterjesztésére szánt czikkeiben* arra az egyszerű természetességre és józanságra, való hűségre és erkölcsi megbizhatóságra törekszik, mely e lapot családi lappá, valódi házi baráttá tette oly sok magyar tüzhely körében. *Tárczaczikkei,* valamint a *heti események ismertetésére szánt rovatai* felölelik az irodalom, a művészetek, s általában az egész közés társas-élet körében fölmerülő mozzanatokat. A «Vasárnapi Ujság» mint családi lap *a női munkára és divatra* vonatkozó képeket és czikkeket is ad, hetenként «**Regénytár**» mellékletet, s minden évben művészi becsű *nagyobb külön képmellékletet; tartalma* évenként **több mint 130 ivre terjed** és **több mint ezer képet** közöl évenként.

*

A «Vasárnapi Ujság», *eredeti elbeszéléseket* és *regényeket* képekkel illusztrálva közöl **Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Bársony Istvántól, Rákosi Viktortól, Szemere Györgytől, Vértesi Arnoldtól, Gyarmathy Zsigánétól, B. Büttner Linától, Szívos Bélától, Kazár Emiltől, stb.** *A külföld szépirodalmából* a legjelesebbeket válogatja ki: *elbeszéléseket és regényeket,* szintén művészi kivitelü képekkel illusztrálva.

*

A «Vasárnapi Ujság» társlapja: a «**Politikai Ujdonságok**», a legrégibb magyar politikai hetilap, melyet mint *az események hü és részrehajlatlan előadóját* valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség *együtt* találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszórtan* jelen meg.

A «**Politikai Ujdonságok**» *előfizetői* e lapnak hetenként egy nagy ivre terjedő politikai tartalma mellett *külön díj nélkül kapják a* «**Világkrónika**» *képes heti közlönyt* és a «**Magyar Gazda**» czímü havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes melléklapot. Ez új rendezés folytán politikai hetilapunk *terjedelme* mellékleteivel együtt *bővebb,* mint előbb volt; előfizetési áraink azonban az eddigiek maradtak.

*

A «**Világkrónika**» hetenként egy iven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és az általánosabb érdekü napi események részletes magyarázatára szolgáló czikkeken kivül rendesen közöl *nagyobb elbeszéléseket, regényeket, utirajzokat,* úgy szintén mulattató kisebb közleményeket, stb.

*

Előfizetési föltételeink:

A «**Vasárnapi Ujság**» negyedévre négy korona, félévre 8 korona, egész évre 16 korona.

A «**Vasárnapi Ujság**» a *Világkrónikával* negyedévre 4 korona 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér, egész évre 19 korona 20 fillér.

A «**Vasárnapi Ujság**» és «**Politikai Ujdonságok**» a «*Világkrónika*» és a «*Magyar Gazda*» melléklapokkal együtt: negyedévre 6 kor., félévre 12 kor., egész évre 24 kor.

Az előfizetések a «**Vasárnapi Ujság**» és «**Politikai Ujdonságok**» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. szám küldendők. *Egyes előfizetések* legczélszerűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

Új előfizetőink sziveskedjenek megrendelésüknél nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatólag kiirni. — *Régi előfizetőink* legczélszerűbben úgy járnak el, ha czímszalagjaikból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet a posta-utalvány szélére fölragasztva, beküldenek a kiadóhivatalnak. — *Külföldi előfizetésekhez* kérjük a postailag meghatározott viteldijat is csatolni.

Gyüjtőinknek a «Vasárnapi Ujság»-ból **10,** a «Politikai Ujdonságok»-ból **6** előfizetett példány után egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

A „Vasárnapi Ujság" díszkiadása.

A „Vasárnapi Ujság" jövőre is abban a kiállításban fog megjelenni, melyet a magyar közönség annyi éveken át megszokott és megszeretett, tehát az eddigihez hasonló alakban, jó papiron, gondosan előállított és szépen nyomott illusztrácziókkal. Hogy azonban azok számára, kik a „Vasárnapi Ujság"-ot még diszesebb kiállításban kivánják megrendelni és könyvtárukban vagy társalgó-termük asztalán megőrizni, erre is módot nyujtsunk: a „Vasárnapi Ujság"-ból albumszerü diszkiadást is rendezünk, mely azonos tartalommal, de a legfinomabb vastag dupla-velin-papiron, szines borítékkal jelen meg. Az e fényes kiállítás által okozott költségtöbbletet arányában a „Vasárnapi Ujság" diszpéldányainak ára kétannyi, mint a rendes kiadásé, vagyis:

a „Vasárnapi Ujság" rendes kiadása	fél évre	8 korona
	egész évre	16 „
a „Vasárnapi Ujság" heti diszkiadása	fél évre	16 „
	egész évre	32 „

HALÁLOZÁSOK.

Gróf Károlyi Tiborné, szül. Degenfeld-Schonburg Emma grófnő, a főrendiház volt elnökének neje, 57 éves korában deczember 22-ikén a mácsai kastélyban meghalt. Nővére volt Tisza Kálmánnénak, s egyike a legnemesebb szívü nőknek, a ki egész életét a jótékonyságnak szentelte. Már évek óta visszavonúltan élt férjével mácsai birtokukon; akkor vonúltak vissza a magányba, mikor a fiuk, a ki a londoni osztrák-magyar követségnél attasé volt, huszonkét esztendős korában meghalt. Az elhunytat nagy részvét közt a mácsai családi sirboltban helyezték örök nyugalomra.

Berecz Károly, a veterán iró, a Tud. Akadémia nyugalmazott tisztviselője, meghalt deczember 22-én Miskolczon, 81 éves korában. Évtizedek óta már alig irt valamit, az irók körében is csak a régiek ismerték. Szépirodalmi munkássága a negyvenes években indúlt meg s a hatvanas évekig tartott. Noha a leghivatottabbak közé tartozott, életének második felében már szakított az irodalommal, s a Tud. Akadémiánál nyert korrektori állása után éldegélt; agg napjaira pedig Miskolczra vonúlt, rokoni körbe. Haláláról a gyászjelentést Darvas Sándorné, szül. Csesznok Erzsébet, mint unokahuga adta ki, az elhunytnak három kiskorú gyermeke nevében is.

Rónay Lajos mezőhegyesi ménesparancsnok, 44 éves korában szivszélhüdésben meghalt. A boldogúlt fél év előtt foglalta el állását, azelőtt fogarasi ménesparancsnok volt. Halálát nején, Duka bárónőn kívül nagyszámú rokonság, küztük Rónay János és Ernő országgyűlési képviselők és Rónay Jenő torontáli főispán gyászolják.

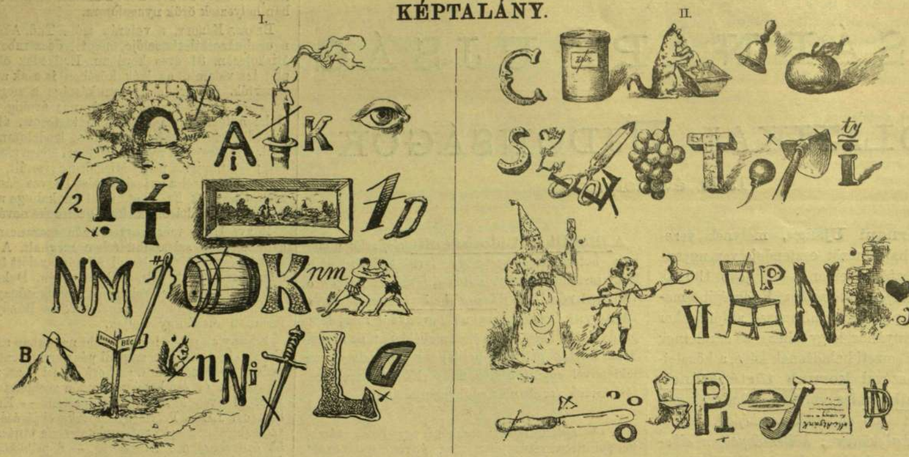
Elhunytak még a legközelebbi napokban: Kalner Elek, kir. tanácsos, szegedi pénzügyigazgató, Szegeden. — Sebők Béla, székesfővárosi tiszti ügyész, ki tizenöt év óta kötelességtudón szolgálta a fővárost, 51 éves korában, Budapesten. — Éradonyi Szilágyi Lajos, Pestmegye ráczkevei járásának főszolgabirája, a solti ref. egyházmegye tanácsbirája, 55 éves korában, Ráczkevén. — Sepsiköröszi Nagy Mózes, budapesti VI. kerületi kir. járásbiró 43-ik évében Budapesten. — Moller József, orvos Szombathelyen 94 esztendős korában. — Simonffy Béla kir. ügyész, Simonffy debreczeni polgármester fia 38 éves korában Debreczenben. — Vajda Jakab Fülöp, a szegedi kereskedelmi- és iparbank elnöke és egyik alapítója, 70 éves, Szegeden. — Kubik Endre államvasuti mérnök 35-ik évében Budapesten, s holttestét Puszta-Zöldhalomra szállitották. Az elhunytban Kubik Béla orsz. képviselő fivérét gyászolja. — Kozmutza István nyug. községi jegyző, Szilágy megye törvényhatósági bizottságának tagja 53 éves korában Budapesten. — Neuberger Bódog, a fiumei Neuberger kereskedő czég egykori társtulajdonosa Fiumében, 84-ik évében. Dr. Neuberger Ignácz kuriai biró atyját gyászolja az elhunytban. — Mészáros Sándor, fővárosi tanító, Budapesten. — Gálóczy Mihály régi közhonvéd, 73 éves, Hajdu-Dorogon. — Ponga István, volt 48-as honvéd-ütegkovács, 78 éves korában, Budapesten. — Dr. Márk Géza ügyvéd, életének 45-ik évében, Nagy-Somkuton. — Erhardt Fülöp nyug. m. kir. államvasuti ellenőr, volt 48-as honvéd, 71-ik évében Szombathelyen. — Kaill Antal, a «Hungária» fővárosi betegsegélyző és temetkezési egylet pénztárnoka 66 éves korában. — Kucsinics Henrik dr., a cs. és kir. 52. gyalogezred nyug. törzsorvosa, 80 esztendős korában Pécsett. — Ifj. Jófejű Sándor, a győri székeskáptalan rába-patonai uradalmának intézője, 36 esztendős, Rábapatonán. — Rédly Béla, végzett műegyetemi hallgató, Budapesten 25 éves korában.

Ottvös Józsefné szül. *Klapka* Julia, néhai Klapka György volt 1848—49-iki honvédtábornok nővére, 82 éves korában Temesvárt. Klapka Józsefnek, Temesvár város egykori polgármesterének leánya volt és 1819-ben született Temesvárott; férje Ottvös József vasuti pénztárnok volt, ki 1878-ban elhunyt. — Özv. Bródy Arminné szül. Denhof Berta, Jellinek Lajos államvasuti felügyelő anyósa, 68 éves, Budapesten. — Özv. Byély Lajosné Nagy-Kaposon 72 éves korában. — Özv. Oszetzky Antalné, szül. Mayer Klára, 48-as őrnagy özvegye, 72 éves korában Budapesten. Az elhunytban OszetzkyBéla, az első magyar ált. biztosító társaság főtisztviselője és Oszetzky Lajos, a budapesti önkéntes tűzoltóegylet egyik alapítója és főparancsnoka, édesanyjukat gyászolják. — Pusterhoffer Leopoldina, a veszprémi városi kórházban működő irgalmas nővérek főnökője, 75 éves korában. — Kaufman Györgyné, szül. Keszler Mária, 60 éves, Csóthon. — Lieszkovszky Gizella, özv. Lieszkovszky Károlyné dr.-né leánya, 16 esztendős korában Kassán.

Szerkesztői üzenetek.

Kassa, R. K. Alapos beczlések szerint ez időszerint kerekszámban 800 ezer magyarországi ember él külföldön, nevezetesen Amerikában 500 ezer, Romániában 200 ezer, más országokban mintegy 100 ezer, nem is említve Horvát-Szlavonországot, hol körülbelül 250 ezer magyar van. Az utóbbi években a kivándorlás megdöbbentő arányokat öltött, mert pl. tavaly csak Amerikába 104 ezer magyarországi vándorolt ki: több mint Európa bármelyik országából. Tapasztalás szerint a kivándorlók egyharmad része megint visszajön a hazába, de a veszteség igy is óriási. Intézö köreink behatóan tanúlmányozzák ezen szomorú jelenséget s keresik a módokat, melyekkel annak útját lehetne vágni, de eddig hatásrokon sikér nélkül. A magyar polgárok kivándorlásának oka különben nem a túlnépesedésben, még nem is a tagadhatatlanúl rosz kereseti viszonyokban keresheto egészen, hanem azon természeti törvényben, hogy a népek a könnyebb megélhetéssel biztató s kevésbbé népes helyekre ösztönszerüleg tódúlnak. Igy tódúltak

KÉPTALÁNY.

Azok között, kik mindkét képtalányt megfejtik, a következő négy könyvet sorsoljuk ki:

1. «*Vezércsillagok.*» Velős mondatok és költői gondolatok hazai és külföldi remekirók műveiből. Amateur félbőrkötésben. — 2. *Márki Sándor:* «*Erzsébet Magyarország királynéja*» (1867—1898.) 44 képpel és képmelléklettel. Díszkötésben. — 3. «*Vörösmarty Mihály összes költői munkái.*» Két kötet. Díszkötésben. — 4. «*Tompa Mihály összes költeményei.*» Egy kötet. Vászonkötésben. — *Megfejtési határidő 1902 január 10.*

A «Vasárnapi Ujság» f. évi 49. számában közölt képtalány megfejtése: *Négy kis húrban ennyi bánat nem is tudom hogy fér meg.*

a török pusztítás után mindenfelől hazánkba is. Most pedig elsősorban Amerika bír ilyen vonzerővel.

Az én tűzhelyem. Látszik rajta, hogy írójában van tehetség, egy-egy strófát jól meg is tud írni. Egészben véve azonban a vers nem üti meg a mi színvonalunkat. El is van nyújtva, előadásában bizonyos fáradtság érezhető, míntha «iuvita Minerva» írta volna.

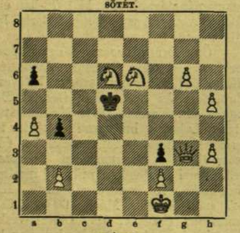
Nyár után. Lemondás. Sors. Nyelvében, verselésében van, a mi biztató, de nem igen van mondani valója. A mit elmond, azt mind sokszor elmondták már, jobban-roszabbúl igazi költők is, a füzfapoéták légiója is.

Nem közölhetők: *Nem kell nekem.* Csak a szavakat látjuk, az érzést nem. Az igazi szerelem nem ilyen szónokias hangon beszél. Verselése különben elég ügyes s nyelvének egy-két jobb fordulata is van. — *Üzenet. Mi a szerelem?* Csinált virágok, se igazi színük, se illatuk nincs. — *Ha itt hagysz. Október 2.* Előadása zavaros, nyelvén, verselésén az erőltetés nyomai látszanak. — *Szülőföldemen. Fényben, árnyban.* Nincs verseiben semmi, a mi az olvasót érdekelhetné. Lapos formában mond el jól ismert dolgokat, egy eredetibb fordulat, új ötlet nincs bennük.

SAKKJÁTÉK.

2254. számu feladvány. Kuskop F. A. L.-től.

(I. dijat nyert feladvány.)

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2236. sz. feladvány megfejtése Dobrusky J.-től.

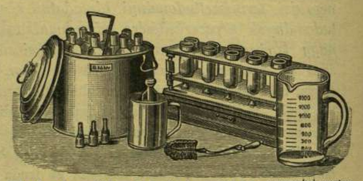
Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Ve1—f1	.... Kf5—g4; (a)	1.		Kf5—e5 (b)
2. Hf4—h5	.... Kg4—h5;	2. Hf4—d3 †	....	Ke5—d5—e6
3. g2—g4 †	.... t. sz.	3. Vf4—f7 †	....	t. sz.
4. V mat.		v. Bg4—g5;		
		4. V mat.		
b.		c.		
1.	Kf5—e4 (c)	1.		Kf5—f6 (d)
2. Bg4—g5;	.... Ke4—d4	2. Hf4—h5 † stb.		
3. Hf4—d5 stb.				

Világos.	a.	Sötét.
1.	....	g5—f4;
2. Vf1—f4 †	....	Kf5—e6
3. Bg4—g5 stb.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Lipótvárt:* Hoffbauer A. — *Bakony-Szentlászlón:* Szabó János. — *Kecskeméten:* Balogh Dénes. — *A pesti sakk-kör.*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Ha őszül a haja,
használja a „Stella"-vizet
(Hair Regenerator),
mely nem fest de a haj eredeti szinét adja vissza,
Üvegje 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában
ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,
Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

Tej sterilizáló készülék gyermekek mesterséges táplálására. Eredeti gyártmány Soxleth tanár szerint. Teljes készülék ára I. sz. 19.— kor. II. sz. 22.80 kor. III. sz. 27.— kor. Továbbá dusan felszerelt raktár gyermekágyas nők részére, valamint gyermekcomfort és az összes betegápolási czikkekből. Gyáramban továbbá jótállás mellett mérsékelt áron készülnek: hasköték, köldökszorítók, sérvkötők, füzők ferdén nőtt részére, műlábak, műkezek stb. stb. Kimeritő árjegyzéket ingyen és bérmentve küld **KELETI J.** műszer-gyára, **Bpest, Koronaherczeg-u. 17.**

JBOLYAILLATOS
MANDOLA KORPA
a bőrt finomra simitja és megtartja az arcz ifjúi és üde kinézését.
Teljesen helyettesíti a szappant és az arcz kenőcsöt.
KIZÁRÓLAGOS KÉSZITŐI
A. Motsch és Tsa.
BÉCS, I. LUGECK 3. SZ. 8993

Karácsonyi Vásár!
leszállitott árak mellett
Tulhalmozott raktár
legfinomabb bel- és külföldi dús aranyozással, remek szép festésü
Porczellán Étkező
teás-, kávés- és mosdó-készletek
Rendkivül olcsó
Komplett 6 személyre, dusan aranyozott és remek festésü:

Étkezőkészlet	6.50	Teakészlet finom	3.75
		Rococo	4.75
		Kávékészlet	3.75
Étkező modern	8.50	Mocca platauval	4.50
		Függőlámpa majolika	4.75
		Mosdó, finom	4.50
Étkező rococo	10.50	Üvegkészl. csiszolt, vésve	9.50

12 személyre 25, 30 és 35 frt.
Nagy választék rendkivül szép és olcsó
Majolika vázák és falitányérok
Ortner Rezső és Társa
Teréz-körut 32.
Vidéki rendelésnél kérjük a vasut állomást. Sárokürt.

OCCASSIO!
10000
selyembluzra való maradék.
Magyarország legnagyobb
selyemáruháza
FISCHER SIMON és TÁRSAI
BUDAPEST
Bécsi-u. 7. és Deák Ferenc-u 12.
Fekete, szines, sima és mintázott selymek,
mosó- és divatbársonyok, plüssök,
fekete és szines angol ruhavelvetek,
stores és függönyök,
szalag és csipke.
Karácsonyi alkalmi vétel.
4—5 méteres maradékok minden árban.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállitója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utcza 10.
Központi viz-, lég- és gőzfütések, légszesz- és vizvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyuk, vizerőművi emelőgépek stb. 9277
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készittetnek.

Parádi üveggyár raktára
GÖRÖG ISTVÁN
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utcza 15. szám.
Nagy választék mindenféle üvegnemekben. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 9122

WACHTL ÉS TÁRSA
fényképészeti czikkek raktára
BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota)
Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Cs. és kir. udvari szállitók.
Kunz József és Társa
BUDAPEST, V., Deák-tér 1. 9416
Vászon-, fehérnemü- és szőnyegraktár. — Menyasszonyi kelengyék.
Kastélyok, szállodák, intézetek berendezése.
Motor erőre berendezett fehérnemü gyár.

Brünner Testvérek
cs. és kir. szab.
légszesz-, villamos- és petroleumlámpa-gyár.
Főraktár: 9223
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 3.
Salonpetroleum és czászárolaj
I. rendü. — Bérmentes szállitás.

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

HIRMANN FERENCZ
RÉZÁRU-GYÁRA,
Budapest, VII., Csányi-utcza 9. sz.
Készit gőz-, viz, és légszeszvezetékhez szükséges rézárukat, bor- és sörszivattyukat, sörkimérő készüléket légnyomással, szénkénegezőket, peronospora fecskendőkhöz való minden egyes rézalkatrészt, hiteles kereskedelmi részsulyokat, felirati táblákat horgany v. fémből stb.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?
pattanás vagy bármi folt az arczan, az használja a teljesen ártalmatlan *Rozsnyay-féle* világhirü
Serail-arczkenőcsöt,
mely az arczbőrt rövid időn fehérré, tisztává és üdévé teszi. Egy tég. ára 1.40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. **Serail-szappan** egy db. 60 fill., **Serail-hölgypor** egy doboz 1.40 kor. Kitünő és **valódi Épeszappan** egy db. 80 fill.

Idegesség, vérszegénység
és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat **Rozsnyay**
Vasas-chinabora,
mely saját termésü ménesi édes borral készitve, hatásában minden hasonló készitményt felülmul. Egy üveg ára 2 kor. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill. 8992

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készitményeink törvényesen bejegyzett védjegygyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.
Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.
Budapesten: Török József és **dr. Egger Leo «Nádor»** gyógyszertáraiban, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

+ Soványság +
Szép telt testidomok a mi keleti erőpornktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Szigoruan becsületes. Nem szédelgés. Száznos köszönőlevél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasitással.
Hygien. Institut 9155
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

CRÈME DE FANCHON
a 3 szív védjegyvel.
Rögtön finomító és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!
Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Főraktár:
„URSITS" gyógyszertár.
Budapest, Rákóczy-tér 11.
Vidékre 20 fillér többlet beküldése után frankó.
Kapható mindenhol Raktár **Török gyógytár, Bpest.**

Pergetett mézet
elsőrendüt, 5 kilós bödönyökben bérmentve 6 koronáért szállit az
orsz. méhészegylet
BUDAPEST,
Damjanich-utcza 34.

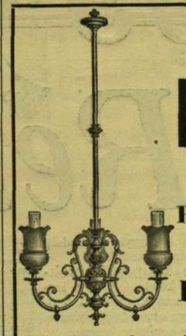
Alapittatott 1865-ben.
A legjobb bel- és külföldi
zongorák, pianinók és harmoniumok
legolcsóbban kaphatók
Heckenast Gusztáv
zongoratermében
Budapest, IV. Gizella-tér 2.
(Váczi-u cza sarkán).
Ehrbar udvari zongoragyár **Schiedmayer és fiai** stuttgarti udvari zongoragyár magyarországi egyedüli képviselete. Valódi amerikai harmoniumok. 9318

Nagy kölcsönző-intézet. Arjegyzék ingyen.

SZŐLŐOLTVÁNYOK
szokványminőségben.
A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtiszták, teljes jótállással.
Élőkerités.
Gleditschia csemeték és magvak.
Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.
Óriás tövisü, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerités nevelhető pár év alatt, rendkivül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasitás mellékeltetik.** Ezer csemete elég 200 méterre. — Ara 6 frt.
Diócsemeték. Óriási jövedelmet biztositó voltánál fogva ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkivül elterjedt. Szines fénynyomatu **főárjegyzék ingyen és bérmentve** küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. **Az árjegyzésen** kivül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt eimére ingyen és bérmentve küldetni kéri, nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne forditák, városon, falun, pusztán, gazdaságban vagy szegény családnál egyaránt. Igy még azoknak is igen érdekében áll **kik rendelni semmit nem akarnak**, mert benn számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cim: **«Érmelléki első szőlőojtványtelep» Nagy Kágya, u. p. Székelyhid.**

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL
kitünő helyreállító szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitünőségektől. 1000-nél több orvosi elismerőlevél.
Kitünő iz.
Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.
Árak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.
Kapható minden gyógyszertárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

Magyar fém- és Lámpaáru-gyár
részvénytársaság 8970
BUDAPEST—KŐBÁNYA.
Villamos- és légszeszcsillárok,
Petroleum-lámpák
minden czélra.
Fém- és dísztárgyak.
Valódi király-olaj
biztonsági petroleum.
Raktárak Budapesten:
II., Fazekas-tér 3—4. szám.
V., Gizella-tér 1. szám.
VI., Teréz-körut és Király-utcza sarkán.
VIII., Üllői-ut 2. szám, a Calvin-tér sarkán
X., Jászberényi-ut.
Pozsony: Lőrinczkapu-utcza.
Kolozsvár: Wesselényi-utcza 20. sz.
Debreczen: Simonffy-utcza 1. sz.

FÖLDVÁRY IMRE, Budapest,
férfidivat raktára
Kossuth Lajos-u. 18, és Kerepesi-út 9.

Ajánl angol cylinder, divatos kemény és puha kalapokat, jó szabású férfi-ingek, nyakkendők, kesztyük dús választékban. **Árjegyzék. A világ legjobb Sámfájának párja 1.50 kr.**

HÖLGYEIM!
Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodahatású, valódi angol szépítő szert, **Ugorka-tejet,** és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolít **szeplőt, májfoltot,** mindenféle tisztátlanságot az arczról és a börnek gyönyörü üdeséget, fiatalságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNÉL gyógyszertárában** a vörös keresztthez **Temesvár. Ára 2 kor.** Valódi angol **Ugorka-szappan** 1 K, 3 drb 2.40 K. **Pouder** 1.20 és 2 K. Utánvéttel is küldetik.

Feltünést keltő!
SEIDEL és NAUMANN-féle golyó-csapágyas
IDEAL irógép
decimal tabulátorral.
Vezérképviselőség Ausztria-Magyarország részére:
HCH. SCHOTT és DONNATH
Wien, III/3. Heumarkt 9.
Budapesti képviselőlég:
SZÉNÁSY BÉLA papiráruháza
IV., Ferenczieк-tere 9. 9309

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
télі és nyári gyógyhely.
Elsőrangu. E kénesvizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványviz uszodákkal, kö- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

EMKE-levélpapir mindenütt kapható!
EMKE dala!
EMKE-papirt, levélpapirt vegyetek!
Ha rá néztek, feldobog a szivetek.
Magyar fiúk, magyar lányok, tudjátok,
Hogy én nektek magyar papirt kinálok.
Magyar földön, magyar kezek csinálják,
Magyar földön, magyar népnek kinálják
Nem hagyhat ez magyar szivet hidegen,
Úgy is nálunk annyi minden idegen.
Külföld helyett a hazában maradjunk,
A magyar pénzt idegennek ne adjuk!
Hadd tudja meg ebből is a nagy világ,
Hogy a magyar előre tör, s tenni vágy.
EMKE-papirt adjatok a kezembe!
Édes anyám, neked irok én erre,
Van-e ennél szebb papir a világon?
Boltos uram, csupán **EMKE**-t kináljon!
Mindenütt kapható!

Hölgyeknek!
Ilona-crême.
Legujabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, **biztos hatásu kéz és arcszépitő** szer, eltávolit **minden** börtisztátlanságot és **rövid** használat után **valkitó** fehérré, üdévé teszi az arczbört.
Figyelmeztetés! Készitményem nagy közkedveltsége miatt **hamisitványokat** hoznak forgalomba; csakis az **valódi,** mely a **dobos aljára** aláirásommal el van látva. **1 tégely Ilona-crême 1 kor. 1 drb Ilona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.** Székhelyi raktár: **Alexander János** gyógyszertára **Szolnokon.** Budapesti főraktárak: **Török-féle** gyógyszertárban Királyutcza 12. és Andrássy-ut 29., **Kerpel-féle** gyógyszertár Lipót-körut 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

GRAND PRIX
PARIS
1900
CHOCOLAT
SUCHARD
CACAO
TISZTASÁGÉRT
KEZESKEDEM
KITÜNŐ MINŐSÉG.

Első Magyar Üveggyár
Részvény-Társaság.
Budapest, V., Ferencz József-tér 8.
Üzlethelyiségünk nem a Lánczhiddal szemben, hanem az **Akadémia mellett, a Béla-utcza sarkán létezik.**
Karácsonyi és ujévi ajándékul
ajánlhatók
kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísztárgyak.
Gyártmányainkat kitüntették az állami éremmel az **Iparmüvészeti Társulat szegedi kiállitásán.** Ezen kitüntetett tárgyak jelenleg az tüllői-uti Iparmüvészeti Muzeumban láthatók, hol fenti társulat karácsonyi kiállitását megtartja.

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főmüveit

Magyar Remekirók

FRANKLIN-Társulat kiadása

czim alatt egyöntetü szép kiadásban, 55 kötetben, diszes vászonkötésben adja közre a Franklin-Társulat.

Tartalmazza:

**Arany János*	Kisfaludy Károly
**Arany László*	Kisfaludy Sándor
Balassa Bálint	Kölcsey Ferencz
**Bajza József*	Kossuth Lajos
Berzsenyi Dániel	Madách Imre
Csiky Gergely	Mikes Kelemen
Csokonay V. Mihály	Pázmán Péter
**Czuczor Gergely*	Petőfi Sándor
Deák Ferencz	Reviczky Gyula
Eötvös József br.	Széchenyi István gr.
Fazekas Mihály	**Szigligeti Ede*
**Garay János*	Teleki László gr.
Gyöngyössy I.	**Tompa Mihály*
Katona József	**Vajda János*
Kazinczy Ferencz	**Vörösmarty M.* és
**Kemény Zsigmond*	Zrinyi Miklós müveit.

* A csillaggal jelzett remekirók kiadási jogát a Franklin-Társulat magának szerződésileg biztositotta, úgy hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen irók müvei más versenygyüjteményben meg nem jelenhetnek.

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** nemcsak az epikai, lyrai, drámai és elbeszélő költészet, valamint a széppróza és szónoklat remekei mellett a népköltés és kuruczköltészet gyöngyeit hozza, hanem a politikai irodalom és szónoklat klasszikusait is képviselve a három félisten: *Széchenyi* a legnagyobb magyar, *Kossuth* a magyar szabadság atyja, *Deák*, a haza bölcse által.

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** 55 testes kötete felöleli a legbecsesebbet mit a magyar szellem teremtett és *hivatva van arra, hogy minden családi könyvtár gerincze legyen.*

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** 55 kötete teljességében öleli fel a magyar klasszikus irodalmat és egyöntetü diszes kiadásban *csak 220 koronába kerül*, mig *a magyar klasszikusok különböző, kiadásai* mintegy *600* koronába kerülnek.

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** kiállitása méltó a nemzeti mü jelentőségéhez. Kötése pályadijnyertes, müvészi, erős angol vászonkötés, a papirja famentes, soha meg nem sárguló; betüi külön e czélra készülnek.

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** öt kötetes sorozatokban jelennek meg 1902 februártól kezdve és szontul minden félévben egy-egy öt kötetből álló sorozat.

A teljes gyüjtemény, 55 kötet, ára 220 korona, mely összeg **3 koronás havi részletekben** törleszthető.

A megrendelésnek **most van legalkalmasabb ideje,** mert később, a mikor több sorozat lesz meg a müből, a havi részlet megfelelően emelkedik.

Sajtó alá rendezik és az illető iró életét és munkáinak jellemzését felülető bevezetéssel ellátják:
Alexander Bernát
Angyal Dávid
Badics Ferencz
Bánóczi József
Beöthy Zsolt
Berzeviczy Albert
Bayer József
Endrődy Sándor
Erődi Béla
Erdélyi Pál
Ferencz Zoltán
Fraknói Vilmos
Gyulai Pál
Heinrich Gusztav
Koroda Pál
Kossuth Ferencz
Kozma Andor
Lévay József
Négyessy László
Rákosi Jenő
Riedl Frigyes
Széchy Károly
Széll Kálmán
Váczi János
Vadnai Károly
Voinovich Géza
Zoltvány Irén

E fényes nevsor biztositékot nyujt arra nézve, hogy a Magyar Remekirók megbizható szövegét adja a fölvett munkáknak, s hogy minden elerajz önálló becsü munka lesz.

ELŐFIZETÉSI IV.
AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED KÖNYVKERESKEDÉSE
Budapest, VI., Eötvös-utcza 32., előfizetési felhivást bocsát ki a
MAGYAR REMEKIRÓK
a magyar irodalom főbb müvei — czimü gyüjteményre, mely 55 kötetben, kötetenkint 20 ivvel, pályanyertes vászon-diszkötésben jelenik meg. A gyüjtemény félévenkinti 5 kötetes sorozatokban jelenik meg az 1902. év elejétől fogva.

Előfizetési feltételek: A gyüjtemény ára 220 korona és megrendelhető: *a)* utánvétellel olykép, hogy az egyes sorozatok megjelenésekor 20 korona utánvétellel szállittatnak bérmentve; *b)* 3 koronás havi részletfizetés mellett.

A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én **Aufrecht és Goldschmied könyvkereskedésében Budapesten** fizetendők mindaddig, mig a mü teljes vételára kiegyenlitve nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárt s le nem fizetett részleteket a czégnek jogában áll a portoköltség hozzászámitása mellett, postai megbizással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszünik és az egész mü vételára esedékessé válik. *A vételár első részlete az első szállitáskor utánvételik.*

A fenti előfizetési feltételeket elfogadom, külön kikötést nem teszek s ezek alapján megrendelem a Franklin-féle «Magyar Remekirók» czimü gyüjteményt 55 kötetben 220 korona vételárért, mely fizetendő sorozatonkint utánvétellel — 3 koronás havi részletekben (a nem kivánt módozat törlendő).

Tessék levágni, ezen előfizetési ivet és levelezőlapra ragasztva, alulirva beszámik mielőbb beküldeni.

Lakhely és kelet: .....
Név és állás .....
Olvasható aláirást kérünk.
(V. U.)

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapesten IV., Egyetem-utcza 4. sz.)

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A SZENTANDRÁSI BIRÓ FIA.

Elbeszélés.

Irta JÓKAI MÓR.

A burkus háború alatt történt ez az eset, a minek a hire szájról-szájra hagyva maradt fenn messze tünt időkből.

A két hadakozó potentát fegyverszünetet kötött; s az alatt, a mig a diplomaták egymásnak a vánkosából igyekeztek kihúzgálni a tollat, a fegyverben álló csapatok heverészhettek a szalmájukon: ha volt nekik.

Két lovas csapatot csak egy kis folyóviz választott el egymástól: a Neisse; nyáron nem is akadály az a huszárnak: ott gázol át rajta, a hol csillámlani látja a vizet. Ez volt a határvonal.

Mind a két csapat huszár volt. Az innensők Batthyány vitézei, a tulsók Trenk Frigyes halálfejes huszárjai. Amazoknak kék dolmánya volt, farkasbőr kaczagánynyal, piros csákós süvege, emezeknek fekete mondúrja, medvebőr kaczagánynyal, halálfejes kalpaggal.

A kis folyó két partja tele volt nőve sürü fűzfabozóttal, az ellenséges vitézek nem látták egymást, csak a felállitott előörsök innen is, túl is, néztek egymással farkasszemet, a többiek csak akkor, ha kommandószóra a folyóhoz itatni lementek.

Ki volt adva a parancsolat, hogy minden ellenségeskedésnek szünetelni kell, a mig hármas ágyúlövés hirül nem adja, hogy a háború újra megindult.

Hanem az itatáskor mégis csak össze kellett kerülniök egy puskalövésnyire. Olyankor aztán átdiskuráltak egymáshoz. Batthyány huszárjai magyarok voltak, Trenk lovasai németek; hanem tótul tudtak, aztán még a «teremtettét» is megértették mind a két félen.

A Trenk lovasainak a kapitánya azonban magyar lehetett, mert a mit az átkiabált, azt a magyarok meg is hallhatták, meg is érthették.

Olyan hangja volt, mint a bikának s a mondásai tündököltek a körmönfont kifejezésektől. A mi csúfnevet csak kitaláltak a magyarok egymás boszantására, azt sorba rakta rájuk, megtoldva jó kivánságokkal.

A magyarok sem maradtak adósok. Azoknak a kapitánya, a hórihorgas Janosics, még törökül és ráczul is tudott szitkozódni, s letromfolta a burkus kapitányt.

— No, ha olyan nagy vitéz vagy szájjal, — kiáltott át túlról a burkus magyar kapitány, — mutasd meg, hogy karddal is győzöd a patvarkodást. Amott van egy halom a ti oldalatokon; jöjjünk ottan össze holnap reggel, jó hajnalban s mérjük össze a kardunkat.

A magyar kapitány elfogadta a kihivást. Szokás volt ez a régi bajnokok közt, hogy nyilt sikon összeakaszkodott egymással két kiváló dalia s a maga nemzete dicsőségeért páros viadalt küzdött meg életre-halálra. Ezt nem tartották a fegyverszünet megszegésének, csak vitézi tornának.

Másnap hajnalhasadtával trombitaszó jelenté, hogy a burkus részről elindult a bajnok a tusára. A kürthang az előörsöknek szólt, hogy a vizen átgázolóra rá ne puskázzanak. Magyar részről is megadatott a válasz harsonával. Janosics kapitány felült a lovára, s ő is megindult a kijelölt domb felé, kisérve a trombitásától. Janosics kapitány hires vitéz volt, hat láb magas termet, hosszú karokkal; de a trombitása is megnézni való legény volt. Nem lehetett még több tizennyolcz évesnél, bajusza sem volt még, hanem a termete daliára vallott: csak úgy feszült rajta a dolmány, csak derékban volt karcsu.

Csaknem egyszerre kaptatott fel a dombra a két ellenséges bajnok. Itt a burkus jelt adott a trombitásának, hogy maradjon hátra.

A burkus kapitány végig nézett a suhanczon s egyet törült a bajuszán, megvetően dörmögve.

— Eredj már te pállottszájú kölyök, mert ha megharagitasz, ugyan megtánczoltatom a hátadon a szentandrási biró korbácsát.

— Nem ugyan hogy nem azt. Magam is a szentandrási biró fia volnék.

— Melyik szentandrási biróé te?

— Hát a Vértessi Mihályé.

— Tyhü! A ki áldotta! Hisz akkor te az én fiam vagy, a Pesta! Én vagyok a Vértessi Mihály, a te apád! (Folytatása következik).

Linek Lajos rajza.

Nagy bozontos feje a Góliát fejére emlékeztet.

Ellenben Janosics kapitány is jelt adott; de maga magának a hátul maradásra, a mint egész testi alakjában megpillantá az ellenfelét.

Hisz ez nem anyaszülte ember, hanem mesebeli szörnyeteg. Nagy bozontos feje csimbókokba fonott szürke hajjal a Góliát fejére emlékeztet. Ilyen lehetett annak a két válla, dereka is, hatalmas öklében fennen villogtatott egy szörnyü széles pallost, a mi egy csapással képes a lovagot nyeregkápáig ketté hasitani. S a milyen szörnyü az alakja, olyan rettentő az arczkifejezése, sebhelyek forradásaival tele, szemei szikráznak, fogai csattognak. Alatta toporzékol a ló, mintha nem a mén vinné őt, hanem ő dobálná a lovat. Hangja olyan, mint a barlanglakó csodáé.

— No hát hol vagy magyarok legvitézebb bajnoka? Állj velem szembe!

De biz akkor ez már épen az ellenkező részét fordítá feléje.

— Eb áll bajnak ezzel a vasgyúróval! — dörmögé Janosics kapitány. Emberrel fogadkoztam én verekedni, nem behemóttal. Hisz ez megesz!

— No hát nincs a magyarok között vitéz, kérkedett a burkus kapitány, a ki össze merje csapkodni a kardját velem?

— De igen is hogy van! — kiáltott oda a fiatal trombitás. S azzal odanyomta a trombitát a kapitánya markába: fújja rajta az a hátrálót, maga pedig kirántotta a szablyáját, sarkantyúba kapta a paripáját s felrugtatott a dombra.

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A.

I.

Szokatlanúl kellemetlen éjszaka volt. Egész nap esett a hó, sőt az előtte való éjjel nagy részén is; a szél fölkerekedett és kupaczokba gyüjtve össze a havat, könyörtelenül söpörte végig a vidéket.

Lucy kisasszony kényelmesen, de töprenkedve ült a lobogó tüz mellett, s az újjain számlálgatta, nem maradt-e kinn egyik-másik a gondjaira bizottak közül.

A csirkék, a tehenek, a lovak, a kutyák (szeme itt egy fekete, aztán egy vörös fejre fordult, melyek mind a ketten ruhája szélén pihentek), a virágok, az öreg Brown asszonyság, a cselédek... Teljes volt a szám de oh, rettentő még csak gondolni is azokra, a kik kivül vannak az ő hatáskörén!... Megborzongott s fölkelve nyugtalanul járt föl s alá a nagy szobában.

A városi nép kényelmetlen szobákban szorong, vagy hajléktalanul csatangol az utczákon; a falusi megfagyva bukik a hóbuczkákba, vagy megveszi a hideg fütetlen kunyhójában... Ilyesmiket gondolt az élénk képzelődésü Lucy kisasszony, mig künn a vihar tombolt.

Nem jó egyedül lenni ilyen időben. Ránézett az asztalra, mely tele volt könyvekkel, folyóiratokkal, lapokkal és megrázta a fejét. Olvasni? lehetetlen. Micsoda zúgás! . . .

Ebben a pillanatban új, vad nótába kezdett a szél. Bőgött, dühöngött, veszettül tépte az ablakokat, az egyiket ki is csapta, aztán hirtelen elkezdett nyögni és zokogva kuncsorgott a ház körül. Szinte emberi hangok voltak. Lucy kisasszony kővé meredten állott, hallgatózva, remegve. Talán csakugyan segitségért kiáltott valaki, talán ki kellene mennie a kapuhoz, talán az utczára, vagy épen az országútra — egy pillanatig úgy tünt föl neki, mintha kötelessége volna az országúton czirkálni hajnalig. Aztán egy éles hang ütötte meg füleit, egy koppanás, valaki megkopogtatta az ablakot.

Maga is szégyelte, de valami félelem szoritotta össze a szivét. Megfordúlt és az ablakhoz ment. Valaki volt ott, még pedig ember, annyi bizonyos volt. Intett neki a kezével, félelmét elnyomta a szánalom s kisietve a szobából odakiáltott a cselédleánynak, a mint a pitvaron végigfutott.

— Jane, Jane, a kaput, valami szegény ember!

De mégis ő maga volt, a ki először ért az utczai kapuhoz s kinyitotta. Jane mögéje állt, hogy kikerülje a betóduló hó rohamát.

A hótól befödött lépcsőfokokon egy ember állott, batyuval a hóna alatt.

— Jöjjön be, — kiáltotta Lucy. — Jöjjön be!

Mielőtt Jane megértette volna, miről van szó, a jövevény már a nappali szoba kandallója előtt állott, lucskos csizmáit a kandalló szélén szárítgatva, összefagyott ruhájával megáztatva a szőnyeges karosszéket, s még mindig karjaiban szorongatva batyuját.

Lucy kisasszony úgy érezte, hogy kimondhatatlan öröm járja át a szivét.

— Valami ennivalót, Jane, — mondotta — és kérdezd meg Dávidtól (ez a kertész volt, a ki az előszoba pallóján szokott aludni) van-e szá-

— Jöjjön be, — kiáltotta Lucy. — Jöjjön be!

Lucy az ablakhoz ment.

raz harisnyája és egyéb fehérneműje? Teát, Jane, teát és wiskyt.

Ez már jelentett valamit Lucy kisasszonynál s Jane ugyancsak el is ámult. A fiatal ember csöndesen ült és ránézett háziasszonyára.

— Nincs valamire különös szüksége? — kérdezte az utóbbi nyájasan — vagy tán nem is tud beszélni, annyira ki van merülve?

A fiatal ember megrázta a fejét.

— Tudok én beszélni egész jól, — szólalt meg lassan; — nem is zavartam volna önt bajlékért, ha nem e miatt.

És kibontotta a batyut s egy csecsemőt vett ki belőle.

Az asszonyok meghökkentek. Lucy kikapta kezéből a gyermeket.

— Egy gyermek! Egy gyermek! — kiáltotta. — Ilyen viharban! Uram Istenem, micsoda szörnyűség! Csak nincs baja!

Lefejtette róla a nehéz gyapju pólyát s megtapintotta hideg kis arczocskáját. A fiatal ember a tűz felé fordult:

— Él, — mondotta, — a kis koldus elég meleg volt mostanáig, de aztán gondoltam, mégis csak jobb lesz, ha nem hurczolom tovább ebben az időben.

Lucy kisasszony értetlenül nézett rá.

— Nem ülne itt egy kissé? — mondotta neki, — ide küldöm Dávidot s majd magam is idejövök önhöz, de előbb a kicsikére kell gondolni.

A két nő eltünt. Csaknem egy órába került, míg Lucy kisasszony visszatért a nappali szobába. Szeliden kinyitva az ajtót, megállott a küszöbön s mielőtt belépett volna, sokat mondó tekintettel nézett végig a látogatóján.

Ugyanazon a széken ült most is. Időközben evett és ivott s egy pár száraz ruhadarabot vett föl, a melyeken Lucy megismerte a Dávid ruháit. Meglátszott rajta, hogy nagyon jól érzi magát a tűz mellett. Lucy kisasszony feléje ment s leülve vele szemben egy székre, bólintott a fejével, az idegen fölállt helyéről.

— Üljön le — szólt Lucy kisasszony. — Beszélni akarok önnel.

Hosszas csönd állott be; az idegen leült és szemeit a kisasszonyra függesztette.

Nem volt munkásember, de «gentleman» se volt. Nehéz volt tisztába jönni állásával, s a szeme sem volt valami biztató. Csinos, nagyon világos kék szem volt, a szempillái és szemöldöke ir származásra vallottak. A szabályos vonásu, de köznapi arczot feltünővé ez a szem tette.

A csönd kezdett kényelmetlen lenni s Lucy kisasszonynak eszébe jutott, hogy neki van joga kérdezni.

— Az a kedves gyermek az öné? — kezdte.

A férfi habozott, aztán egy kemény vonás ült ajkára s úgy mondta:

— Igen.

— Nincs még egy esztendős?

— Nyolcz hónapos.

— Hol van . . . hol van . . . — Lucy kisasszony megakadt.

A világoskék szem nyugodtan nézett az övébe:

— Meghalt.

— Oh, — sohajtotta Lucy kisasszony s újra csönd állott be.

— Mit akar vele csinálni? — kérdezte megint.

A jövevény arcza kissé megváltozott, még pedig nem épen kedvezően.

— Tudja az Isten, — mondotta aztán elkomorodva.

Lucy szive megdobbant keblében. Szegény kis gyermek, szegény kis gyermek!

— Hát nincs valami terve? — kérdezte.

— Tervem? nincs, — szólt a férfi és fölemelte fejét. — Ha lerázhatnám magamról valamiképen s nem kellene a kicsikét valami árokba vetni . . . Gondoskodnom kellene róla, de hogy mikép, azt nem érem föl észszel.

A keze ökölbe szorult, de aztán rágondolva Lucy jelenlétére s visszanyerve önuralmát, melyet ugyancsak megtanul az ember, ha végigkóborolja a világot a nélkül, hogy helye volna benne, elcsöndesedett és kényelmesen terpeszkedett el székében.

Lucy kisasszony feléje hajolt. Talán harminczkét éves volt, vagy valamivel több, de mivel egész a legutóbbi időkig magánál jóval idősebb emberek közt élt, most pedig egész egyedül maradt, sokkal idősebbnek látszott, mint a mennyi volt. Nem is volt valami szép, de szelid, nyugodt tekintete és kedves, reszkető hangja volt s úgyszólván rá volt irva az arczára, hogy meg lehet benne bizni.

— Látom, hogy zavarban van, — mondotta. — Beszélhet nekem valamit a helyzetéről? Talán segithetnék önön vagy a gyermeken. Hogy van az, hogy igy kóborol vele?

A férfi erősen ránézett. Szeme, mint az ellenséges földre küldött kém, tájékozást keresett és talált s ez a tájékozás értékes volt. Úrinő, annyi bizonyos, szelid, jó, megbizható a barátjának és könnyű préda az ellenségének. Talán segitségére lehet a gyermekkel; a mi őt magát illeti, vállat vont, a mi az ő nyelvén azt jelentette, hogy ezzel nem törődik. Tehát, lebocsátva könyökét a térdére s egyenest belenézve Lucy szemébe, azzal a sajátságos fényével szemeinek, melyek őt jellemezték, elmondta a történetet; nem a magáét, hanem a gyermekét. A maga életét csak tiz hónappal a gyermek születése előtt kezdte. A tények ezek voltak:

Üzlete volt; néha dolgozott is, néha eljárt barangolni. Ezt akarta tenni örökké. Megismerkedett egy leánynyal, a ki magasan fölötte állt, beleszerettek egymásba nagyon. Az ajka megrándult kissé, nem annyira az ellágyulástól, mint inkább a saját bolondsága feltoluló emlékeitől. Ezuttal nem birt kibontakozni az érzelmekből, mint máskor nem egyszer tette (Lucy kisasszony előtt megvillant kissé előbbi életének képe). Megszökött tehát a leánynyal. Kilencz hónapig hányódtak-vetődtek, megszületett ez a gyermek, helyzetük mind roszabbra fordult s mire a gyermek hét hónapos lett, az anyja meghalt egy kórházban. Ekkor ő fogta a gyermeket és ment tovább. Nem tudta, mit csinaljon vele, legjobb szerette volna elhagyni valahol. De hol? A lelenczházban? Soha . . .

Lucy kisasszony ez elbeszélés minden szavát úgy érezte, mintha bevésődnék az agyvelejébe kitörülhetetlenül. Oly élénken élt lelkében a

gyermek képe, hogy az utolsó szavaknál szinte látta maga előtt s keze és ajka reszketni kezdett.

— Értem, — mondotta, mikor a férfi hirtelen elhallgatott s kérdő tekintettel nézett rá. — Mondjon még valamit, ha nem esik terhére — hangja akadozott kissé — mondjon valamit az anyjáról, a gyerek anyjáról. Már mint a rokonságáról és környezetéről.

A férfi gondolkozott egy pillanatig.

— Az apja methódista pap volt, — mondotta aztán.

Lucy kisasszony visszarettent ültében.

— Mennyire szenvedhetett, mikor megszökött tőle! — Ezek a szavak jöttek önkéntelenül az ajkára.

— Azt hiszem, igen, — szólt a férfi, kinek arcza simára volt borotválva, t. i. két-három nappal azelőtt s volt benne bizonyos finomság, a mi gyakran megszokott lenni a középosztályhoz tartozó amerikaiaknál. De volt valami az arczvonásaiban, a mi szivtelenségre vallott s megrémitette Lucy kisasszonyt.

— Mikor az asszony írt szüleinek a gyerekről, — folytatta a férfi, — megátkoztak mind a kettőnket és felvilágositottak bennünket, hogy legjobb lesz, ha éhen halunk.

Lucy kisasszony küzködött magával. Mit tegyen? A gyermek nem maradhat az apjánál. Meg fogja tartani, gondját viseli. A lélekzete elállott. Igen, igen. Majd később határoz róla. Szerencse, hogy függetlenül áll a világon, mint nagyon kevés ember.

— Ha a gyermeket igy hurczolja magával, meg fogja ölni. A legjobb volna . . . a legjobb volna, — rámeresztette szemeit és habozott, — a legjobb volna, ha nekem adná. Én gondját viselem.

— Gondját viseli? — Elmosolyodott, aztán elnevette magát. Meglátszott, hogy nem valami nemes lélek, semmi sem mutatja azt ki olyan jól, mint a nevetés.

Voltak pillanatok, a mikor Lucy kisasszony rokonszenvesnek találta, sőt csinosnak is tartotta, de most —

— Gondoskodni akar róla? Igazán nagyon jól teszi. — S megelégedetten mosolygott megint; Lucy kisasszony pedig komolyan felelt neki.

— Megteszem, az alatt a föltétel alatt, ha aláir egy irást, hogy nálam hagyja örökre s hogy senki másnak nincs joga hozzá, rajtam kívül.

— Jól van. Nagyon szivesen megteszem. Lemondok minden hozzá való jogomról. Aláirom az iratot, aztán elmegyek. Ugy-e ez az, a mit kiván?

Lucy csodálkozott ennek az embernek a könnyelmüségén.

— Elmegyek nyugatra — folytatta az. — Oda kivánkoztam régen s kivánkozom most is. Ön pedig ellátja a leánykát. Ez szép dolog, — csoda-szerencse. Ma éjjelre még itt maradhatok, ugy-e?

Nevetett megint. Mintha más emberré lett volna; a teher leszakadt válláról.

— Persze hogy itt maradhat, — mondta Lucy kisasszony: — holnap aztán mehet és —

— És nem is jövök vissza, — fejezte be a férfi. — Helyes, ez teljesen beleillik terveimbe.

Az üzlet el volt intézve.

II.

Lucy Lea kisasszony, gyönyörü juniusi reggelen mazsolát válogatott nappali szobája ablakánál. Az orgonabokrok illata eltöltötte a levegőt. A hosszú, hűvös, magas mennyezetű szoba ki volt tisztogatva és fel volt ékesitve, nagy orgona- és almavirág csokrok töltötték meg a vázákat s minden egyéb is ünnepi diszben volt, mert Lucy kisasszony vendégeket hivott ma estére. Megelégedéssel jártatta körül szemeit mindenütt, sehol sem talált semmi kivetőt.

Acélszürke haja, hátrasimitva sima homlokáról, keskeny csipkeszegélybe volt foglalva. Két év óta, ötven éves kora óta hordott ilyen sapkát, — ő nevezte annak, — mert azt képzelte, hogy ez méltóságosabbá teszi megjelenését. Arczán az egészség pirja ült, de rendszerint derült szemében valami aggodalom látszott. Úgy tünt föl, mintha nagyon komolyan venné a mazsola-válogatást s csak akkor vette észre, hogy nincs egyedül, mikor a szobába bejövő leány már mellette állott.

— Édes Annuskám, — kezdte Lucy kisasszony, — milyen gyorsan jöttél át a szobán! Nem is gondoltam, hogy . . .

— Hogy a házban vagyok, úgy-e? Tudom, — a magas, nyulánk hölgy, a ki most megszólalt,

A férfi erősen ránézett.

mosolyogva nézett le rá, — de hát nem birok sokáig megmaradni egy helyen. Az nem valami mulatságos.

— Ne mondd, édesem, hogy nem tudsz, hanem nem akarsz, — javitotta ki Lucy kisasszony szeliden. — Az ember meg tud tenni sok mindenfélét, csak meg kell próbálni. Kezdődik már a lovagló órád?

A leány leült az ablaknál álló kényelmes karosszékbe s könyökét az ablakpárkányra nyugtatva kinézett.

— Őt percz mulva, úgy hiszem, megkezdődik, — mondta. — Ma új lovon fogok lovagolni, Pajkos a neve. Dexter úr azt mondja, hogy nagyon nemes vérű állat és szinte repül . . .

— Ki az a Dexter úr? — Lucy kisasszony kérdőleg emelte szemeit a leányra.

— Dexter úr a lovagló mester, néném — nevetett a leány, de nevetése elkomorította Lucy kisasszony arczát.

— Kerestelek ma reggel, — mondá ez nagyon komolyan, — de nem találtalak sehol sem. Hol voltál? Szeretnék neked valamit mondani.

— Csak nem akar prédikációt tartani? — Annuska feléje nyujtotta keztyüs kezeit — kérem, néni, hisz tudja, hogy gyülölöm a prédikációkat. A pajtában voltam, néztem az embereket . . .

— Te is mindig az emberek után szaladgálsz, — szakitotta félbe Lucy kisasszony, szokatlan szigorusággal. — Én azt hiszem, egy fiatal hölgy találhatna foglalkozást reggel a házban is.

Egy perczig csönd volt. Annuska keskeny felső ajka odaszorult az alsóhoz, kék szeme egy pillanatra találkozott Lucy kisasszonyéval, aztán kitekintett az ablakon a fákra. Az idősebbik hölgy jól ismerte ezt az arczkifejezést: épen nem volt benne engedékenység, sőt ellenmondást fejezett ki s bizonyos kellemetlenül erélyes vonást vegyitett a leány arczvonásai közé. Lucy kisasszony a leány gömbölyü vállára tette a kezét.

— Gyermekem, — mondta, — nem is gondolod, mennyien tartották már kötelességüknek, hogy figyelmeztessenek engem a vadságodra. Alig van hét az utolsó néhány hónapban — azaz, hogy ne túlozzak, legalább is ötször volt rá eset, hogy barátaink szükségesnek találták . . .

— Hogy kéretlen és ostoba kritizálással alkalmatlankodjanak neked, — vetette közbe a leány. — Meghiszem azt. May Leverett mindig fölbiggyeszti az ajkát, valahányszor a fivére átlovagol hozzánk, de ez azért mégis átjön; Beale kisasszony . . .

— Nem beszélek bolondos lányokról, kedvesem, ámbár az sem kivánatos dolog, hogy a korodbeli leányok gyülöljenek, — holott te, úgy látszik, néha annak tartod, — de komoly panaszok, melyeket az anyák emelnek ellened.

Annuska fölemelte a fejét és megrázta a homlokára eső hajfürtjeit.

— Micsoda panaszok?

— A legkisebbik köztük a beszédmódod. Merész magaviseleted a férfiakkal szemben, a mikor vagy félrevonulsz egy fiatal emberrel, vagy pedig egész lármás csoportot gyüjtesz össze belőlük; meggondolatlan tetteid, melyeket meg lehet bocsátani egy gyermeknek, de nem egy felnőtt fiatal hölgynek.

Lucy kisasszony elhallgatott egy időre, de maradt még mondani valója, a mi megkeményitette arczát és eltörölte a gyöngédséget szeméből. Csaknem haragos volt, a mint folytatta vádbeszédét.

— Annuska, — mondta, — tudod-e, hogy elküldtem ma reggel Maitlandot?

A leány meglepetve nézett rá.

— Elküldted? Hiszen Warren, a kertész azt mondta, hogy jó kertész lesz belőle . . .

— Igen, azt mondta. — A néni komolyan nézett a leány szemébe. — Nem sejted, hogy miért küldtem el?

A leány fényes, tiszta szeme elborult kissé. Arczát friss pirosság futotta be, — de azért bátran szemébe nézett nénjének.

— Oh, — mondotta.

— Tehát tudod? — Lucy kisasszony elsápadt.

— Igen, tudom.

— És nem szóltál róla soha . . . soha . . .

Annuska összekulcsolta kezeit.

— Lucy néni, — a hangja halk volt, de nem reszketett, — lassabban a paripával! Gondold meg kissé a dolgot. Nem vagyok bolond. Tudtam, hogy a kertészlegényünk elég meggondolatlan volt, hogy belém szeressen. De hogy e miatt elveszitse az állását, azt nem értem. Ha ő akart elmenni, elmehetett, nekem mindegy volt . . .

— Neked mindegy volt, — ismételte Lucy néni elkeseredetten kiáltva föl — és ezt az a

gyérmek mondja, a kit én oly gondosan neveltem! Nem tudod, nem érted, mily illetlen lett volna, ha itt marad? Hát nincs benned ösztön? Nem érezted, hogy az ő csodálata téged lealacsonyit?

A leány, a ki élénken figyelt, úgy bámult rá, mintha az arczáról akarná kibetüzni, miben viselte magát illetlenül. Az utolsó szavaknál erősen elpirult, aztán megrázta a fejét.

— Nem, nem éreztem. Miért is éreztem volna? Derék gyerek volt. Nem kételkedem benne, — e szavaknál tréfásan villant föl a szeme, — hogy tisztességes szándékai voltak s a Maitlandok jóhangzású nevével szeretett volna fölruházni. Persze, ez bolondság volt. Talán elküldtem volna a saját maga érdekében, de nem sokat töröttem a dologgal, ő pedig nem szólt egy szót sem.

Lucy kisasszony fölsohajtott.

— Maitland gyalázatosan viselte magát. Mind a cselédek látták. Warren mondta meg nekem nagy megbotránkozva.

— No, bizony, Warren hatvan éves s öt felnőtt gyermek atyja. No, de itt vannak a lovak, néném. Mennem kell.

Fölkelt, habozott kissé, feléje fordult nénjének, hogy megcsókolja, de aztán mást gondolt s kiment az ajtón.

— Ha majd megtisztulok Isten szabad levegőjében, visszajövök és megcsókollak.

Magas, karcsú alakja eltünt.

(Folytatása következik.)

A

„VASÁRNAPI UJSÁG"

és

„POLITIKAI UJDONSÁGOK"

48-ik évfolyam. *1901-iki évfolyama.* Szerkeszti: **Nagy Miklós.**

A **„Vasárnapi Ujság"**, melynek vezetése immár harminczhárom esztendeje van ugyanazon szerkesztő kezeiben, — a jövő 1901-ik évvel *48-ik évfolyamába lép.* E legrégibb magyar képes lap jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érzületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükre, szóval **korunk történetének igazi krónikája** legyen. Közli a hazai és külföldi nevezetesebb emberek *arczképeit, élet- és jellemrajzokkal* kisérve; *költeményeiben, elbeszéléseiben* a szépirodalmi becs mellett a nemesebb izlést és nemzeti irányt tartja szem előtt; *képeiben,* melyeknek érdekességet vagy művészi becsök, vagy a napirenden levő események kölcsönöznek, *képmagyarázataiban, történelmi, népismei, természettudományi, társadalmi s a tudományok népszerüsitésére, vivmányaiknak nagy körben elterjesztésére szánt czikkeiben* arra az egyszerű természetességre és józanságra, való hűségre és megbizhatóságra törekszik, mely e lapot családi lappá, valódi házi baráttá tette oly sok magyar tűzhely körében. *Tárczaczikkei és kisebb közleményei,* valamint a *heti események ismertetésére szánt rovatai* felölelik az irodalom, a művészetek, a közintézeti s általában az egész köz- és társasélet körében fölmerülő mozzanatokat.

*

Eredeti elbeszéléseket és regényeket, többnyire illusztrálva, közöl *Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Gyarmathy Zsigánétól, Rákosi Viktortól, Vértesi Arnoldtól, Máriaffi Dávidtól, B. Büttner Linától, Petelei Istvántól, Szivos Bélától, Kazár Emiltől,* stb. — A külföld szépirodalmából a legjelesebbeket válogatja ki: hosszabb elbeszéléseket, regényeket, művészi kivitelü képekkel illusztrálva.

*

Mint családi lap, kiterjeszkedik **a női munkakörre és divatra is.** A női foglalkozás körébe tartozó közleményeken és képeken kivül ismerteti időnként a divat terén fölmerülő s a jó izlést és a szép iránti érzéket fejlesztő legujabb jelenségeket.

*

A *«Vasárnapi Ujság»* hetenként *két és fél nagy ivre* terjedő tartalma mellett jövőre is adni fog időnként *rendkivüli mellékleteket és minden évben nagyobb külön képmellékletet is. Tartalma évenként több mint 130 ivre* terjed s több mint *ezer képet* közöl évenként.

*

A «Vasárnapi Ujság» társlapja, a most már 47-ik évfolyamába lépő **„Politikai Ujdonságok"**, melyet mint az *események hü és részrehajlatlan előadóját* valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasóközönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség *együtt* találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszórtan* jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a *napilapokat is sok tekintetben pótolja.*

*

A **«Politikai Ujdonságok»** *előfizetői e lapnak hetenként egy nagy ivre terjedő politikai tartalma mellett külön díj nélkül kapják a* **«Világkrónika»** *képes melléklapot, mely hetenként egy ivnyi mulattató és ismeretterjesztő közleményeivel egészíti ki a főlap politikai tartalmát, melyhez még a* **«Magyar Gazda»** *czimü havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes melléklap is járul. Az igy két melléklappal megjelenő* **«Politikai Ujdonságok»** *előfizetési ára: negyed évre 2 korona 50 fillér, a «Vasárnapi Ujság»-gal együtt 6 korona, — fél évre: 5 korona, a «Vasárnapi Ujság»-gal együtt 12 korona.*

*

Az előfizetések a **«Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. sz.** küldendők. *Egyes előfizetések* legczélszerűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

Uj előfizetőink sziveskedjenek megrendelésüknél nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatólag kiirni. — ***Régi előfizetőink*** legczélszerűbben úgy járnak el, ha czimszalagjaikból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet a posta-utalvány szélére fölragasztva, beküldenek a kiadóhivatalnak. — ***Külföldi előfizetésekhez*** kérjük a postailag meghatározott viteldijat is csatolni.

Gyüjtőinknek a *«Vasárnapi Ujság»-ból* **10**, a *«Politikai Ujdonságok»-ból* **6** *előfizetett példány után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.*

*

Előfizetési föltételek:	Koronaértékben Egész évre kor.	fill.	Félévre kor.	fill.	Negyedévre kor.	fill.
A Vasárnapi Ujság	16	—	8	—	4	—
A Világkrónikával együtt	19	20	9	60	4	80
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Világkrónikával	24	—	12	—	6	—
A Politikai Ujdonságok a Világkrónikával	10	—	5	—	2	50

A Franklin-Társulat kiadó-hivatala,
Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

Heti étlap

az „Arany fáczán" nagyvendéglőben

VI. ker., Andrássy-ut 69.

8903

Minden **Vasárnap:** *Szárnyas-estély,*
« **Hétfőn:** *Magyar vacsora,*
« **Kedden:** *Ropogós malacz-estély,*
« **Szerdán:** *Halászlé-estély,*
« **Csütörtökön:** *Vadkülönlegességi estély,*
« **Pénteken:** *Halászlé és tengerihal-estély,*
« **Szombaton:** *Disznótor és vadkülönlegességi estély.*

Valódi magyar borok: **Gyöngyös-Visontai bortermelők szövetkezetének pinczészetéből.** A világhirü **Steinfeldi márcziusi sör** kimérése. Ne mulassza el senki gyönyörü **vadásztermeimet, étteremeimet és a télikertet** megtekinteni. — Számos látogatást kér

Lantos igazgató. **Géczy Ferencz** udv. vadszállitó és vendéglős.

1072./a. 900.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A földmivelésügyi m. kir. Minister ur ő nagyméltósága az 1900. évi deczember hó 6-án kelt 86,859. számu rendeletével a Komárom szab. kir. városban felállitandó selyemgombolyitó-gyár és melléképületeinek felépitését 154,904 kor. 65 fillér összeg erejéig engedélyezte, melyből:

Föld- és kőmivesmunka	99,087	kor.	59 fill.
Ácsmunka	13,224	«	25 «
Tetőfedőmunka	4,587	«	41 «
Bádogosmunka	3,323	«	66 «
Asztalos-, lakatos, üveges- és mázolómunka	10,546	«	85 «
Vasszerkezeti munka	23,738	«	89 «
Különféle munka	396	«	— «

A fentemlitett munkálatok kivitelének biztositása czéljából **az 1901. január hó 12-ének d. u. 3 órájára** a *komáromi m. kir. államépitészeti hivatal* helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. Az ajánlat az összes munkákra, egyes munkacsoportokra, vagy az egyes munkanemekre külön-külön tehető.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fenti munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, 5 pecséttel ellátott zárt ajánlatukat a kitüzött nap d. u. 3 óráját megelőzőleg a nevezett hivatalhoz annyival is inkább igyekezzenek beadni, mivel a később érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az általános feltételek 5. §-a értelmében a földmivelésügyi m. kir. Minister ur ő nagyméltóságának tetszésétől függ, a benyujtott ajánlatot az ajánlati összegre való tekintet nélkül el, vagy el nem fogadni és az ajánlattevő nem követelhet kárpótlást azért, mert ajánlata el nem fogadtatott.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előirt, az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénz letételét igazoló adóhivatali nyugta csatolandó.

A szóban forgó munkára vonatkozó műszaki müvelet és részletes feltételek a nevezett kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Az ajánlati minta az államépitészeti hivatalnál megszerezhető.

Komárom, 1900 deczember 15-én.

M. kir. államépitészeti hivatal.

CRÊME DE FANCHON
a 3 sziv védjegygyel.

Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Főraktár:
„URSITS" gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér 11.
Vidékre 20 fillér többet bekiildése ugy-e franco

Szép, tiszta, üde arczbőrt ér el mindenki az

Erna-kenőcs

VÉDJEGY

(Kéz- és arczkenőcs) használata által.

Higany- és ólomvegyületeket sem egyéb mérges alkatrészeket nem tartalmaz, miért is

TELJESEN ÁRTALMATLAN!

Biztosan és gyorsan távolit el **szeplőt, májfoltot, pörsenéseket** (vimmerli), **böratkákat** (mitesserl), **bőrhámlást, napégetést, arczvörösséget stb.** I. számu tégely **1 kor.** (50 kr.)
A hozzávaló **ERNA-SZAPPAN** 60 fillér (30 kr.)

ERNA-KENŐCS II. számu még finomabb és hatásosabb mint az I. számu. Tégelye 2 kor. (1 frt).
Hozzávaló **FOLYÉKONY ERNA-SZAPPAN 1 korona** (50 krajczár)

ERNA -puder (tehér, rózsa és créme szinü) 1 doboz **1 korona (50 krajczár).**
-forgassza, szappan nélkül, **1 kor. (50 kr.)**
-forgaszjviz, egy üveg **60 fillér (30 kr.)** 8762

ERNA-HAJFESTŐSZER. (Cromatique de Erna.)

Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajzatnak (hajusz, szakál) **szőke, barna** vagy **fekete** természetes szinre való **kényelmes** és **állandó** festésre. — *A vele festett haj sem mosás által, sem gőzfürdőben nem hagyja szinét.*

A használati utasitás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.
Kapható szőke, barna vagy fekete szinben. Egy tok ára 4 korona.

Fönti szerek nagyszerü hatását az elismerő- és köszönő-levelek ezrei igazolják.

Direkte megrendelhető: **BANTLER ÖDÖN** «Szent Miklós» gyógyszertára Temesvar, Király-utcza 4.

Tessék mindenütt határozottan **Bantler**-féle temesvári **Erna**-készitményeket kérni és rendelni.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A SZENTANDRÁSI BIRÓ FIA.

Elbeszélés.

Irta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

A trombitás visszakiáltott:

— Ha kend az én apám, hogy került kend a németek sorába?

— Majd elmondom én azt neked, csak a kezembe kaphassalak! — viszonzá a halálfejesek kapitánya.

— Ha ez a kard nem volna a kezemben, ugye?

— No, majd meglátom, hogy van-e lelked a saját édes apadat levágni?

Ezzel a szóval hüvelyébe taszította félelmetes pallosát a nagy mahumed ember s csendes léptetéssel közeledett a legényhez.

A magyar vitéz meg volt rökönyödve.

— Ha kend az én apám, emlékezik-e kend arra a czifra szóra, a mire engem hátulkötős gyerek koromban tanitott, hogy ki tudom-e mondani?

— Hogy ne emlékezném, lelkem adta kölyke? «Tarka csikó tarka karikára kunkorodott farka.»

Erre mind a ketten elnevették magukat, s azzal a fiatal huszár is hüvelyébe taszította a kardját s egyszerre oda nyargaltak egymás mellé; de nem azért, hogy vitézi bajvivást miveljenek, hanem hogy összeölelkezzenek.

Mire aztán nagy hirtelen megkapta az öreg a fia lovának a zablyaszijját s elkezdett sebes iramodásban vágtatni a folyam felé, a két szemközt álló tábor szeme láttára magával ragadva a huszárok legderekasabb legényét. Mire kommandót adhattak volna a császáriak részéről, az öreg vitéz már a tulsó parton volt a fiával, a kit el nem ereszteti a markából többet. A kik nem hallották a mondott szavaikat, nem is értették ezt az egész dolgot. Hogy egyik bajvivó a másikat elfogja s magával ragadja, mint saskeselyü a kócsagmadarat.

Még nagyobb volt a burkusok bámulata, mint a magyaroké, mikor a Neissén keresztül kaptatni látták a két lovast, a kik közül az egyik erősen fogta a másiknak a zablyakötőjét. Az egyik a porosz huszárkapitány volt, a másik egy magyar trombitás. Látnivaló volt a fehér lováról, hogy ő trombitás.

Vértesi egész a sátoráig vitte a foglyul ejtett fiát. Ott leszálltak a lovaikról, azokat átvette egy csatlós s kipányvázta, lenyergelte.

Egy kornet odajött hozzájuk s a kardját kérte a fiunak.

— Csak hagyják nála a kardját, — mondá a kapitány, — nem fogoly ez, hanem az én fiam; úgy cseppenhet, hogy itt marad. Hagyjanak vele a sátoromban magamra; beszédünk van egymással.

A kapitánynak ponyvasátora volt, oda tuszkolta be a fiát. A sátornak bizony nem nagy volt a felszerelése: egy kéve zsupp, arra végig terítve egy lópokrócz, két végén a két nyereg, a sátorczölöp kampójára akasztva egy iszák, mely egy borjuból állt, a melynek a négy lába, meg a feje le van vágva: a sátor közepén egy dob. (A burkus lovasságnak dobosai is voltak.)

Vértesi nem feledte el még a magyar szokást: a vendéget kolláczióval kell látni. A borjuiszákból előszedte a katona-faladékot s kirakta a dobirhára. Hering volt, meg pumpernikkel.

A Pista fiú nagyot csóvált a fején.

— Köszönöm. Nem jár belém. Nyers hal! Aztán ilyen korpakenyeret kapnak a burkus király katonái.

— Mikor kapnak.

— Már annál csak különb elemózsia van az én tarisznyámban, s azzal Pista előhuzott az oldalán függő éléstárából egy fél profuntot, meg egy darab paprikás szalonnát s legelébb az öreget kinálta meg vele.

Az le is szelt belőle egy darabot. «Biz ez jobb a heringnél!»

— Hát akkor mit szeret kend a heringen?

Apa és fiú átusztatott a Neissén.

Linek Lajos rajza.

— Majd elmondom. Előbb én beszélek, hogy tudjad, hogyan került apád németek szolgálatába. Nem emlékezhetel rá, kicsiny gyerek voltál, mikor mi azt a nagy ribilliót csináltuk az Alföldön.

— De biz emlékezem rá. Szép piros csizmám volt, azt is lehuzták a lábamról a ráczok.

— A ráczok! A ráczok! Azok árultak el bennünket; a kikben legjobban biztunk, a kikkel fegyvertársaságban voltunk. Nekik is épen annyi okuk volt haragudni a németekre, a nagy urakra, a nyomorgató bérlőkre, az adóharácsolókra, a papokra, mint nekünk. Tőlük is elfoglalták a hatalmasok a földjeinket, legelőinket, őket is robotolni hajtották télviz, nyáraszály idején távol földre: az ő templomaikat is bezárták, *mint a mieinket;* megesküdtek nekünk, vezérükkel a Szegedinász Péróval együtt, hogy velünk együtt támadnak fel: nem irgalmaznak többet egy *háromszegletü kalaposnak* sem, mégis mikor mi fegyvert ragadtunk, hogy a nehéz jármot lerázzuk, *megrágták a szijat:* mig mi táborostul Gyulát ostromoltuk, a ráczok hátulról támadtak ránk. Szétbomlott a seregünk. Én egy kis csapattal keresztül vágtam magamat, a rácz vezérnek, Strbának adtam egyet a fejére a fokosommal, hogy elég volt neki, s aztán futottunk, a merre tágas volt a világ.

— Emlékezem én arra a futásra: minket is kergettek anyámmal együtt; a nádasban laktunk, harmatkásával, vadkácsatojással éltünk.

— Hát azóta hirt sem hallottunk egymásról. Én kevesed magammal keresztül vádoltam erdőkön-hegyeken, a mig eljuttottunk Lengyelországba. Oda törekedtünk a mi fejedelmünkhöz, a kinek visszatérését úgy várta a szegény nép idehaza. Aztán mikor bevergődtünk abba a városba, a hol a lakását tudtuk, — az utczán csak jön ám velünk szembe a nagy proczesszió, templomi zászlókkal, trombitával, dobbal, papi kisérettel, vezetik elől a tokos lovat, hátrább a pánczélos vitézt, fátyollal leborítva, aztán jön a hatlovas hintó, a mennyezeten sisak, pánczél, paizs, czimerek a négy oldalán, mellette gyászruhás fáklyavivők, azok is czimerrel, s mind e czimerekről annak a nevét olvastuk, a kit most nagy parádéval temetni visznek, a mi fejedelmünket, országunk reménységét, Rákóczy Ferenczet. Lengyelországban nem volt keresetünk többé; igy származtunk át Burkusországba, a hol jól fogadtak bennünket.

Odakinn a sátornyilás előtt kordé nyikorgott, a ponyva félrehuzódott s betekintett rajta egy markotányosné. Vidám arczú kaczkiás menyecske, tollas kalappal a fején, hordócskával az oldalán. Bizalmas hangon szólt — még pedig magyarul.

— Ejha, kapitány uram, de nyalka legényre tett szert! Ne kináljam meg egy kancsó gőzéval?

— De jó lesz.

(Az a góze valami almabor féle ital.)

Előbb az öreg Vértesi húzott egyet az *orrosból,* aztán a fiának adta.

A Pista is nyelt belőle; de nagyon elfintorította a pofáját utána.

— Ejnye apám uram, ha ez a jólfogadás a burkusoknál, akkor nem kérek belőle. Hisz ez nálunk *lőre*.

— De, csakhogy van.

(Folytatása következik.)

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A. (Folytatás.)

Lucy kisasszony kihajolva az ablakon, nézte, hogy száll föl a leány a lóra a lovagló mester segítségével s mily vigan vágtat el. Aztán visszatért a mazsolájához és gépiesen folytatta a munkát.

A hosszú, keskeny utcza, melybe Annuska a lovát fordította, a Leverették kertje mögött vezetett el. Küzdenie kellett a kisértéssel, hogy ne ugrasson-e át az alacsony kerítésen s ne tapossa-e végig a virágágyakat. Meg akarta volna ezzel mutatni, hogy mily keveset törődik ezeknek az embereknek a véleményével. De türtőztette magát. Egy erdei útra fordította lovát a völgy felé s a lovagló mester felé suhogtatva lovagló pálczáját, vágtatásra késztette lovát. A szél kissé szétzilálta szép haját, a gyors testmozgás arczába szökkentette a vért s a lélekzete elakadt. Visszarántotta a lovat s a férfi felé fordult, a ki mellette lovagolt.

— Nagyon szép, — kiáltott fel Dexter.

— Pompás, úgy-e? — Akadozó lélekzettel mondta a szavakat.

— Nagyszerű! — a lovagló mester nevetett lelkesedésén. — De nem ül egyenesen a lovon, kisasszony. Erősebben kell megülni a nyeregben, még akkor is, ha *ismeri* a lovat, pedig ezt nem ismeri.

Lea kisasszony kiegyenesedett, jól elhelyezkedett a nyeregben s aztán nevetve fordult tanitójához:

— Úgy érzem, mintha már évek óta lovagolnék, pedig ez még csak a negyedik leczkém, — felelte.

Dexter bólintott.

— Az egyik ember rá születik a nyeregre, a másik nem. Azt hiszem, ugyan így van a tengerrel is.

— Én pedig azok közül való vagyok, a kik rá születtek? Miért nem mondja ki ezt is?

— Minek mondjam, mikor úgy is tudja?

— Az ember mégis szivesen hallja az ilyen dolgokat.

Barátságosan összemosolyogtak s hallgatva lovagoltak tovább.

Egy elhagyott útra tértek s mialatt Dexter előre lovagolt, hogy kinyisson egy kaput, a leány nézte őt, csodálva, mily könnyedén ugrik le a lóról s mily könnyedén veti magát megint a nyeregbe. Megfigyelte szép termetét, aztán figyelmesen nézte az arczát. Most már elég biztosan ült a nyeregben arra, hogy jól megnézhesse társát, úgy a hogy általában szokta az embereket, a kikkel összekerült. Dexter ismét melléje lépett s a mint így egymás mellett lovagoltak, észrevette, milyen vizsgálatnak van alávetve. Vizsgálódva nézett ő is egy pillanatig a leányra.

— Mire gondol? — kérdezte aztán hirtelen.

— Azon tünődöm, mi lehetett ön azelőtt. Lehetetlen, hogy mindig lovagló órákat adott légyen. — Dexter megrázta a fejét.

— Lovakat idomítok. Járok én mindenfelé, a hol jó munka akad számomra. Voltam Angolországban. Francziaországban egy angol urnak a lovait idomitottam a franczia versenyekre. Erre a nyárra nem volt foglalkozásom; egy állásra várok a nyugaton; hát, mondtam Wadevagyok és nem is akarok lenni. No, kaptam is leczkét Lucy nénitől ép most, épen mielőtt ön jött és pedig azért . . .

Elhallgatott kissé.

— Azért? — kérdezte a férfi, közelebb hozva lovát s nevetve várt.

— Oh, egy csacsi kertész miatt, a ki elég bolond volt, hogy sohajtozzon és nyögdécseljen kissé a szép szemeimért.

Kaczéran belenevetett egyenest Dexter szemébe.

— Az a szegény flótás tehát beleszeretett önbe? No, az ugyan roszul kötötte föl a nyergét. Azt hiszem, meg is ugratták, mi?

Volt valami a Dexter mosolyában, a minek a leány nehezen tudta kiolvasni az értelmét.

— De meg ám! — felelt a leány. — Lucy néni nagyon fel volt háborodva. Azt mondta, nincs finom illem-érzékem. Lehet is, hogy nincs, de hát ön mit gondol, — édes, halk hangja kissé panaszos lett, — csakugyan oly szörnyűség volt tőlem, hogy nem kergettettem el azonnal? Soha sem szólt egy szót sem, csak . . .

— Csak bámészkodott, azt hiszem, — végezte be Dexter, ismét elnevetve magát, — szegény flótás, csak bámészkodott.

— Csak nem hiszi, hogy valami szörnyűséget tettem? — kérdezte újra a leány, félig mosolyogva, félig komolyan.

— Szörnyűséget? Sőt ellenkezőleg, igen tisztán játszott, de hát ez ép nem olyan tulajdonság, a melyet a szülők és nevelők valami nagyon kedvelnének.

Nevetve nézett a leányra. Öntudatlanul is egész új világításban látta, — nem voltak most már azok a korlátok köztük, melyek azelőtt.

— Ugrassunk egyet-kettőt? — kérdezte, mert hirtelen eszébe jutott, hogy nem azért fizetik, hogy rábámuljon a tanitványára.

— Nem bánom, — felelt Lea kisasszony készséggel. Kilovagoltak egy mezőre s gyakorlatokat csináltak félóra hosszat, először egy alacsony korláton ugratva át, aztán egy magasabbon.

— Nagyon szép — kiáltott fel Dexter utolsó ugrásánál s egymás mellé léptetve lovaikat, kölcsönösen dicsérgették az egymás lovaglását.

— Nagyon jól csinálja, — mondta a lovagló mester komolyan. — A nyeregre született. Oly biztosan ül benne, mint a karosszékben.

— Azt alig hiszem — nevetett a leány. — Mert én örökké fészkelődöm, ha széken ülök. Ma este különben társaság lesz nálunk. Lesz egy kis heccz.

— Micsoda társaság? Tartsa a kantárszárat kissé magasabban.

Megfogta a leány kezét s úgy mutatta, hogy kell a szárat tartani. Lea kisasszony fölnézett rá. Az ügyetlenség nem volt szándékos, de már megtörtént. Dexter nem birta már visszatartani azt a csillámlást, mely kemény, sötét szemében megvillant s az arczába toluló vért. Ép úgy nem tehetett a leány sem szive hirtelen földobbanásáról s a hirtelen sohajról, mely ajkait elválasztotta. A leány hátrafordult, Dexter elereszteté a kezét. Elhallgattak.

— Micsoda társaságuk lesz? — ismételte Dexter. A saját szavai tompán hangzottak füleben.

A leány belepillantott Dexter szemébe és úgy mondta:

— Táncz lesz, tudja és utána egy kis vacsora. Táncz után szükség van a vacsorára, nem igaz?

— Hogyne, — felelt a másik. — Táncz, — ez nagyon vigan hangzik. Remélem . . .

Megakadt. A leány ránézett.

— Nem messze lakom önöktől, — folytatta Dexter — majd arra felé fogok sétálni, ott a

mezőn át, a házukhoz s hallgatom a muzsikát. Szeretek minden zenét. Könyvet sohasem veszek kezembe, a képekre rájuk se nézek, de a zenét szeretem.

— Ugy-e, zongorázik? — tette aztán hozzá.

A leány a fejét rázta.

— Nagyon keveset. Szeretek a szabadban lenni, tenni-venni, látni — élni. Télen a széllel küzködni, szánkázni, korcsolyázni. Nyáron meg ezer dolog van tenni való. Szeretnék utazni, de Lucy néni . . .

Itt egy kétségbeesett mozdulatot tett.

— Haza kellene mennünk, — mondta Dexter, — nagyon elfárad, pedig táncolni akar. Jöjjön, kisasszony, ügessünk egyet erre körül . . .

Hazafelé lovagoltak. Csak mikor beértek az utczára, kezdett Dexler ismét másról beszélni, mint a lovakról.

— Ne felejtse el, — mondotta kissé elmosolyodva, — hogy hallgatni fogom önöket idekinn a mezőn és elmulatok a muzsikálásukon.

— Nem felejtem el, — felelt a leány, de a szeme le volt sütve, a ló fülét nézte.

Odalovagoltak a ház elé s Lucy kisasszony ép akkor jelent meg a lépcsőn, mikor Dexter lesegítette tanítványát a lóról.

— Remélem, a kisasszony szépen halad? — kérdezte komolyan.

— Már is kész lovas, nagyság, — felelt Dexter és megemelte kalapját.

Lucy kisasszony kissé meglepetve nézte végig a lovagló mestert. Nem olyan volt a külseje, a milyennek képzelte. A félrecsapott kalap csak természetes volt, — azért lovász — de a nyugodt beszédmód nem volt cseppet sem lovászos. Nem felelt meg Lucy kisasszony igényeinek alázatosság dolgában és mégse volt benne semmi, a min meg lehetett volna ütközni. Lucy kisasszony megjegyezte magában, hogy az orra szép, a szeme érdekes, kemény szem, s szája körül valami becsületes ravaszság van. Egészben azonban megnyerő külsejű volt. Ez csak megerősítette Lucy kisasszony ellenszenvét, mely már akkor fölkelt benne, mikor még csak az ablakon át látta.

— Aligha lesz több leczkére szükséged, édesem, — mondta hugának, a ki a ló orrát simogatta keztyűtlen kezével.

— De igen, lesz még. Most tanulok csak ugratni. Ehhez idő kell, ha csak azt nem akarod, hogy a legelső alkalommal fejes-ugrást csináljak Beale úr krumpliföldjére.

Dexter rövid, vissza nem fojtható kaczajban tört ki, aztán megemelte kalapját, jó reggelt kivánt s fölugrott nyergébe. A másik lovat vezetéken fogta.

— Hogy az ilyen közönséges embernek is sürű haja lehet, azt nem értem, — mondotta Lucy néni, mikor Annuskával bementek. — Pedig ez a gentlemanek ismertető jele kellene, hogy legyen.

— Kellene? — Annuska egy karosszékbe vetette magát s szép fejét a támla párnájára nyugtatta. — Ugyan miért?

A néni nem felelt neki, hanem komolyan ránézett s folytatta birálgatását:

— Észrevetted-e, ha ugyan egyáltalán törődtél vele, — mondotta, — milyen kellemetlen külseje van annak a fiatal embernek? No és a nyakravalója? Uram Istenem, milyen csinya az ilyen betyáros holmi! És az a félrecsapott kalap!

— Ugy látszik, hiú-szemekkel vizsgáltad végig Dexter urat, néni, — mondta Annuska fölvonva szemöldökét. — Csak nem igézett meg?

— Megigézett? Sőt ellenkezőleg. Nekem ez az ember nem tetszik egy cseppet sem.

A néni némi zavarral járt föl s alá a szobában.

— Hogy nem tetszik? Remélem *is*! No, még csak az kellene, hogy tessék!

Ezzel a tréfával a leány lassan fölkelt a székről.

— Megyek, lefekszem kissé, — mondotta. — Közben majd gondolkozom azokon a sajátságokon, melyeket te olyan pontosan megfigyeltél Dexter úron.

Ringó lépésekkel kiment a szobából s benne hagyta Lucy nénit a saját tapintatossága kelepczéjében.

III.

— Egy kettő; egy kettő; egy kettő . . . kifáradtam a táncezban.

Gerald Leverett, a ki igy beszélt, elvezette Annuskát a tánczolók közül.

— Jöjjön, beszélgessünk valami okos dologról. Ez az örökös czinczogás zúg már a fülemben.

— No, a lábában ugyan nincs benne, kedves Gerald, — nevetett Annuska. — És mi az Isten csudáját nevez maga okos beszédnek?

Hátraült a székben, melyet Gerald a nyitott ablakhoz tolt s ránézett az ifjúra; egy kis bátorítás is volt a tekintetében.

— Ha azt hiszi, hogy azért beszéltem rá Lucy nénit a mai tánczmulatságra, hogy okos beszédeket váltsunk egymással, no akkor ugyancsak csalódik.

Leverett összefonta karjait s hátrább tolva székét, a leányra függesztette szemeit.

— Ez csak frázis volt, édes Annuska. Csak nem gondolta komolyan, hogy én ma akarok önnel komolyan beszélni?

A leány szemei vesztettek szelidségükből, csinos ajka elfintorodott.

— Nyilván ostoba voltam, hogy igy félreértettem. A maga eszejárása ellenkezik az enyémmel. Hisz tudhatnám, hogy maga csak szórakozásból foglalkozik velem. De, Gerald, szembe kell szállnom magával. Ha a mit irántam érez, csak egy neme a gyengeségnek, talán mégis kissé nagyon is gyakran enged neki? Ha ez a gyöngeség más formában nyilatkoznék, akkor hamar részeges hírbe keverednék és az édesapja elküldené magát nyugatra, valami pusztába.

— Maga nagyon is kegyetlen tud lenni, — mondta Leverett halkan. — Olyan dolgokat tud mondani, a miket nem türne el az ember, ha nem . . .

— Ha nem volnék egészen más fajtából való, mint mások? — kérdezte a leány kissé megvető hangon.

— Nem igy akartam ezt kifejezni, — felelt Gerald röviden.

— Talán nem akarja megvallani, de igy van. Az én rosz magaviseletem bántja a maga yankee vérét egy kissé s ez az én hatalmamnak a titka.

A leány nevetett és a szempillái alól nézett föl gavallérjára. Ez összeszoritotta ajkát. Megvolt benne az a bizonyos neme a tartózkodásnak, mely önmagának sem engedte meg bevallani, hogy szerelmes egy nőbe. Az ilyen természetek csak kényszerítve engednek a természet parancsának. Hogy a leány most az arczába vágta, hogy hatalma van fölötte, az arczába kergette a vért. Majd meg elsápadt, mert ugyanaz a merészség, melyet kifogásolt, csak növelte szenvedélyét. Első gondolata az volt, hogy megbünteti a leányt, a mennyire tudja.

— Annuska, — mondotta nagy lélekzetet véve — Annuska, maga néha úgy látszik, mintha nem tudná, mi az illendőség.

Megállott. A leány fölvonta szemöldökét, ő pedig folytatta.

— Mikor ma lovagolni láttam magát, egészen oly bizalmasan beszélgetett a lovagló mesterével, mint akár. . .

— Akár önnel, — szakitotta félbe a leány és fölülve székében lassan legyezte magát. — Igen, akkor sokkal jobban mulattam ő vele, mint most magával.

— Még tréfából se mondjon ilyet, — felelt Gerald gorombán, — még tréfának is rosz izlésre vall.

A leány lebocsátotta legyezőjét.

— Szabad tudnom, milyen természetű ez a megrovás? Apai-e vagy a bátya megrovása, vagy. . .

— A baráté — szólt közbe a férfi. — Magának igen gyakran van szüksége barati intésre.

Annuska fölállt.

— Annyi bizonyos, hogy ritkán vagyok hijával. De nem kivánom tovább hallgatni a leczkéztetést. Tudja, ez nehéz munka s az alkalom is roszul van választva rá.

Gerald, a mint látta őt fölkelni, oly éles fájdalmat érzett, hogy megrendült s megpróbált kapitulálni.

— Ne menjen — mondta — nagyon . . . *izé* . . . voltam, nagyon . . .

— *Nagyon* — ismételte a leány nyomatékkal, — annyi bizonyos. A korsó kelleténél több-

— És ugyan mit vesztek össze?

bet járt a kútra, tehát Isten önnel, menjünk a tánczolókhoz. Valamelyik hűvösebb estén, mikor önnek nem lesz hajlandósága okosan beszélni, talán jobban fogunk mulatni.

Elindult a tánczterem felé, nyomában Leverett úr kissé sápadtan s élénk, rövidlátó szemeiben olyan kifejezéssel, mely az emberek számára nem tette kivánatossá a társaságát.

Annuska tánczolt egyet, tánczolt kettőt, aztán eszébe jutván valami teendő a vacsora ügyében, kiment a szobából a ház hátsó részébe, egy kis friss levegőre a tánczterem melegsége után. A kertben állva, minőha habozott volna, aztán megfordult, s a helyett, hogy a kivilágitott ablakok felé ment volna, keresztül ment a bokrokon s alakja ezek árnyékából csakhamar a mezőn tünt fel. Biztosan lépdelt, se nagyon lassan, se nagyon gyorsan, a rövidre vágott füvön, de léptei meglassúbbodtak, mikor meglátta, hogy egy férfi áll alant a mezőben, könyökét a fakerités széléhez támasztva s az ő jöttét nézve. Csak egy pillanat mult el — úgy látszott neki — és már ott volt mellette.

— Jó estét, — mondta a sötét alak. — A zene gyönyörű volt.

— Óvatos, — gondolta a leány, — nagyon óvatos.

— Itt pipázok már vagy egy órája, — eldobta szivarját, a mint ezt mondta, — és hallgatom és — tette hozzá némi habozás után — szerettem volna tudni, boldogit-e ön valakit amúgy, különösen.

Elnevette magát. Annuska fölnézett rea, a szeme csak úgy nevetett, pedig az előbbi ingerültség még ott csillogott benne.

— No, boldoggá épen nem tettem egyet sem, — mondta. — Hanem összeveszni összevesztem egygyel.

— Igen?

Dexter közelében érezte a leány fehér karját, mely a keritésen pihent és úgy nézett le rá, mint valami ismeretlen dologra.

— És ugyan min vesztek össze? — kérdezte.

— Oh, mint mindig, a magaviseletemen. Ugy élni, a hogy én, nem is érdemes. Úgy látszik, valami szörnyeteg vagyok. Mindig azt teszem, a mi nem helyes, azt mondom, a mi nem illik, azt gondolom, a mit nem szabad.

—Tehát valami fiatal ember megszidta önt?— kérdé Dexter. — Sokat lehet az ön társaságában, ha ráér ezzel vesztegetni az időt. Micsoda bolond lehet! Ha nekem egy kis időm volna beszélgetni önnel, megmondanám, hogy önnek megvannak a saját szabályai, a saját törvényei...

— Persze, igy kell nézni a dolgot, — felelt a leány halkan nevetve s egy pillantást vetve Dexter szemébe. Aztán hozzátette:

— Mindig igy félrecsapva hordja a kalapját?

— Mindig.

Dexter halkan, jókedvűen nevetett. Aztán igy szólt:

— Azt hiszem, ön igazi... elhallgatott és komolyra fordult arczczal közelebb hajolt hozzá.— Talán nem is tud róla, hogy maga a leg...

— Mennem kell, — vágott közbe hirtelen a leány. — Látja, ha le akarná irni, milyen vagyok, ahhoz egy kis idő kell — tette hozzá mosolyogva — és észrevennék a távollétemet. Csak azért jöttem, hogy megkérdezzem, hogy van? s hogy tetszik-e a zene?

— Nem fogom elfelejteni a jóságát. Azt se fogom olyan egyhamar elfelejteni, milyen szép ön ebben a fehér ruhában.

— De bizony elfelejti. — A leány nevetett. — Hazamegy és rágyújt egy másik szivarra, iszik egyet, beszél lovakról, és holnap...

— Igen, igy szoktam máskor. Ugy látszik, sok mindenfélét tud, de mégis, ...

Dexter vállat vont.

— Örökké csak itt éltem, egy kis változatosság után kivánkoztam és ön — ön egy kis változatosságot hoz nekem. Igazi vigasztalásomul szolgál. No, de megyek, — mondta a leány mosolyogva.

— Vigasztalásul ugyan még nem igen szolgáltam senkinek, de örülök neki, ha vagyok önnek valaki. Nem fog velem kezet? Játszassa el odabenn a «Rosarita» keringőt.

— Jó. — A leány szeme ragyogott. — Látni fogja, hogy nem feledkeztem meg önről. Jó éjszakát!

Kezet nyujtott. Keztyü volt rajta, de a syéd bőr fölött látni lehetett a karját. Dexter megfogta a kezét, kezében tartotta egy darabig, aztán — minden férfival közös ösztönnek engedve, — ajkaihoz emelte s megcsókolta a keztyűs újjakat.

— Jó éjszakát, én... egy pillanatra elvesztette önuralmát s magához vonta úgy, hogy csupán csak a kerités választotta el őket egymástól, — úgy nézett bele a szemébe.

— Ön nekem senkim, senkim, — folytatta, — legfeljebb csak álmom valamiről? Álmodni pedig jogom van arról, a miről akarok, nemde?

A leány kivonta a kezét az övéből s elfordult.

— Álmodhatik, a miről akar, — mondta a vállán keresztül s gyors, könnyű léptekkel sietett át a mezőn a bokrok közé s úgy a kerten át a házba. Elálló lélekzettel ért a táncteremben, rendeletet adott a muzsikusoknak s a «Rosarita» keringő hangjai hullámzottak a mezőn álló fiatal ember felé. (Folytatása következik).

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

VESZTETT BOLDOGSÁG.

VERSES REGÉNY.

Irta: **ERDÉLYI ZOLTÁN.**

Az Akadémia által a Nádasdy-féle 100 aranyas díjjal jutalmazott pályamű,

Neogrády Antal rajzaival.

Második kiadás. Nagy nyolczadrét alakban.

Ára diszkötésben 6 korona.

VÁSÁROLT SZIVEK.

REGÉNY.

Irta **MARIAFFI DÁVID.**

GORÓ LAJOS 27 EREDETI RAJZÁVAL.

Ára füzve 2 K 50 f.

ÉSZ ÉS SZÍV.

ÉRTEKEZÉSEK

A LÉLEKTAN, NEVELÉSTAN ÉS ÉLETBÖLCSELET KÖRÉBŐL.

Irta SZITNYAI ELEK.

Ára füzve 5 kor.

TOMPA MIHÁLY

VIRÁGREGÉK.

Illusztrált díszkiadás.

Demeczkyné Volf Irma 24 aquarell-képeivel.

Ára legdiszesebb selyembrokát-kötésben 50 K.

VÁZLATOK ÉS KÉPEK.

Irta

GYULAI PÁL.

Második bővitett kiadás.

Ára füzve 5 K. Vászonkötésben 7 K.

Tartalma: Három beteg. — Vén színész. — A fösvény halála. — Az első magyar komikus. — Glück-Szerencse úr. — Egy régi udvarház utolsó gazdája. — Nők a tükör előtt. — Egy anya.

VEZÉRCSILLAGOK

VELŐS MONDATOK ÉS KÖLTŐI GONDOLATOK

hazai és külföldi remekirók müveiből.

NEGYEDIK JAVITOTT ÉS BŐVITETT KIADÁS.

Nagy nyolczadrét alak.

Ára füzve 8 K. — Amateur félbőrkötésben 14 K.

OROSZ ELBESZÉLÉSEK.

Irta **POLEVOI N. P.**

Oroszból fordította

AMBROZOVICS DEZSŐ.

Az eredeti kiadás 58 képével.

Ára füzve 2 K 50 f.

A MAGYAR ÁLLAMJOG ALAPTANAI.

Irta

Dr. BALOGH ARTHUR.

egyetemi m. tanár.

Ára füzve 6 kor.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A SZENTANDRÁSI BIRÓ FIA.

Elbeszélés.

Irta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

— Mije van hát a burkusnak, ha még bora sincsen? — dünnyögé fitymálva a Pista legény. — Én csak nem élnék itt.

— Tudom, szolgám, tudom. A hogy itt ez országban a telkes gazda él, attól tinálatok otthon megszöknék a béres legény is. A burkus paraszt vízzel főz, vajjal süt, a búzakenyeret hirből sem ismeri, almából sutulja a bort: a sovány földjéért törik a tenyere, s *alakirt*, pohánkát arat róla. De aztán van neki arany szabadsága. Ez nem robotol keményszivű úrnak, idegen bérlőnek; nem emel kalapot dölyfös potentát előtt, nem hajtja meg térdét festett képek előtt; nem hagyja elvenni magától Istenét, hazáját. Ezt szeretem benne, s a velem vándorolt magyarok is ezért hűségesek az ő zászlójához. Mit érted te azt, ostoba rosz gyerek? Te nem láttad azokat a zászlókat, a melyekre a «szabadság» volt irva.

— Igaz, hogy nem láttam.

— Azt sem láttad, hogyan nyomorgatták a mi népünket a hatalmasok meg az idegenek nagy Magyarországon.

— Azt már ugyan láttam. Még most is nyomorgatják.

— Beszéld, a mit tudsz.

— Kiszáradt a torkom; nem jön ki belőle a szó.

— Igyál még egy pohárral, — kinálta őt a szép markotányosné.

— Nagyon hideg az az ital.

— Majd én felmelegitem egy csókkal, — kinálta jobban a szép asszony.

— Menjen kegyelmed; ne legyeskedjék! *Béka* vagyok én még ahhoz, — tiltakozék a legény, szemérmesen félrefordítva a fejét.

— No hát akkor igyál kis legénykém ebből az *alamáziából*.

Egy kis átalag volt a hölgy oldalára kötve, általvető szíjon: abból osztogatta a tüzes lengyel pálinkát.

— Az meg majd olyan forró talál lenni, hogy arra megint egy csókot fog kegyelmed kinálni — hüsítőnek.

A hölgy nagyot kaczagott ezen! Sohse volt még ilyen a világon! Egy katona, egy trombitás, a ki fél tőle, hogy a szép asszony meg találja csókolni.

— Ilyen volt ám ez mindig, — mondá az apa. — Mikor három esztendős volt is, úgy félt, sikoltozott, ha egy asszonyszemély meg akarta csókolni.

Ez is ritkaság ám! Egy legény, a kinek három esztendős korától tizennyolcz éves koráig a termete ugyan óriásivá nőtt, hanem a szive megmaradt gyermekszivnek.

A hölgy leült a tábori dobra s két keze közé fogva a térdét, nézett a legény arczába.

— No hát, kezdd el a mondókádat, — szólt az öreg Vértesi.

— Átallom. Ha ez az asszonyság hallgatja. Megesik rajtam, hogy a beszéd közben sirva fakadok, s szégyenleném, hogy azt egy asszony lássa.

A hölgy talpra ugrott. Egész magatartásából kilátszott, hogy nem közönséges asszony; feje hordozása elárulta a született úrnőt. Vállára csapott a legénynek.

— Derék fiú vagy, nagyot nőjj!

Aztán az apához hajolt s azt súgta fülébe:

— Majd ha kibeszélték magukat kegyelmetek alaposan, hozza fel a fiát a vezérhez, a kastélyba.

Azzal fütyörészve hagyta ott a sátort, tovább hajtva a markotányos kordéja elé fogott szamárvemhét.

Úrnő volt ez; Beneschan birtokosnője; csak álruha volt rajta a markotányos gúnya, a miben kémszolgálatokat tett a porosz vezéreknek.

— No hát, hol kezdjem el?

A hölgy leült a tábori dobra, s a legény arczábanézett. Linek Lajos rajza.

— A hol én elhagytam; az erdőhegyi ütközet utáni dolgoknál; mert ott magam is voltam; levágtam hat ráczot.

— Boszúból azok felgyújtották Erdőhegyet; puszta lett belőle.

— De szép nagy falu volt! Csupa magyar lakta.

— De nem nagy örömük volt a ráczoknak az árulásukból; mert a mint a kuruczokat legyőzték, hazaszéledtek, jöttek a német katonák, s azok kuruczot, ráczot mind összefogdostak; Aradra hurczoltak, lánczra verve; még magát Pérót is, a fiával együtt, ott tortúra alá vették, szörnyen megkinozták.

— Azoknak jól esett.

— De a mi vezéreink is ugyanarra jutottak. A német hadi törvényszék arra itélte őket, hogy koczkát vessenek, s négynek, a ki legtöbbet vet, a feje vétessék.

— Emlékezel a neveikre?

— Hogyne emlékezném? Hisz szomszédaink voltak Vásárhelyen Matolai Pál, Bartha István, Szabó Péter, Szánthó Mihály.

— Mind a legjobb embereim. No, csakhogy a Szilasi a Pásztor, meg a Sebestyén, a keresztkomáim nem voltak közöttük.

— Nem ám, mert ezeket a Szegedinácz Péróval együtt arra itélte a hadi törvényszék, hogy irtóztató kinzások között kerékbe töressenek s aztán a testük négyfelé vágassék s a bitófára szerte kiszegeztessék.

— Rettenetes! rettenetes! — hörgött az öreg, s megelőzte a fiát a sirásban.

— Ott voltam és láttam.

— Hát a papjainkkal mi történt?

— Mind a hármat elfogták, tömlöczbe zárták, onnan gályára vitték; a templomunkat pedig átadták a faczipős barátoknak.

Vértesi felugrott a helyéből s égre emelt ökleit rázta vad indulatában.

— Isten! Isten! Erős Isten! hogy engedhetted ezt? Hol voltak a te angyalaid?

— Mit tehetnek az égi angyalok, ha az urak, katonák, meg a papok összeszövetkeznek.

— És te mégis szolgálsz fegyvereddel ezeknek a zászlója alatt!

— Ők az én uraim; én az ő katonájuk.

— Hát veletek mi lett? Anyáddal, veled, házunkkal, földünkkel?

— Minket kikergettek az utczára, házunkba idegen költözött, földjeinken jövevény aratott, takarított; anyám elvándorolt más városba, szolgálatba állott; engem felfogadott egy jó szivű ember libapásztornak; őt esztendős voltam.

Vértesi a kardját csapkodta a földhöz veszett nagy dühében.

— És te most ezekért harczolsz, ontod a véredet! (Folytatása következik.)

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A.

IV. (Folytatás.)

— Édesem, — mondá Lucy kisasszony, belebámulva kávés csészéjébe, — figyelmeztetlek, hogy ne járj egyedül a Copeland úr földjei tájékán.

Annuska szemei fölcsillantak, de csak ennyit mondott:

— Copeland úr földjei tájékán?

— Tudom, hogy szeretsz arra járni, — folytatta Lucy kisasszony ártatlanul, — de azt hallom, Copeland úr megint megengedte néhány kóbor cigánynak, hogy sátort üssön a kis erdejében, nem messze az úttól. Nagyon különös módja ez a rokonszenv nyilvánításának az ilyen törvényen kívül álló népséggel szemben; nem is értem, hogy tehet ilyet.

Annuska négy felé vágta az almáját.

— Ugy látszik, nagy gonoszságokra tartod képesnek ezt a népet, — mondotta. — Honnan ismered őket?

Lucy kisasszony kelletlenül nézte a leányt, hogy eszi almáját, a nélkül, hogy meghámozná, a mi valóságos vadság volt az ő szemében, és szórakozottan felelte:

— Oh, hiszen mindenki ismeri a czigányokat. Otthon nélkül kóborolnak szerte a világon és ravaszságukból élnek.

— A mig csak a magukéból élnek, kinek ártanak vele? — kérdezte a leány.

— Tiszteséges emberek nem élnek igy, hajléktalanul.

— Azt hiszem, a bibliai zsidóknak sem volt hajlékuk és senki sem gondolt azért roszat felőlük, ha jól tudom, — vetette közbe Annuska. — Különben nem is tudtam, hogy Copeland úrban annyi kalandos vér van.

— Kalandos vér! — ismételte Lucy kisasszony. — Egy csepp sincs, Annuska; mind két ágon a legjobb ősöktől származik. De különös ember. Mikor szemére vetettem, hogy a szegény Fetterplace kisasszonyt kidobta a házából csak azért, *mert nem fizette meg neki a házbért*, s emlékeztettem rá, hogy évekkel ezelőtt ingyen is megengedte a czigányoknak, hogy a földjén táborozzanak, nevetett és azt mondta: ha Fetterplace kisasszony is vörös kendőben járna s a kerítésre akasztaná száradni a ruháját, ő is itt maradhatna.

Annuska jókedvű, vissza nem tartott, fiús kaczagásban tört ki, — ez a kaczagás jellemző vonása volt.

— Milyen jó alkalmat mulasztottam el! — kiáltott s kinyitva egy ablakot, ráült a szélére.

— Milyen idős? — kérdezte aztán a vállán keresztül nézve.

— Copeland úr, édesem? — A néni ránézett. — Körülbelül olyan, mint én, talán egy-két évvel idősebb.

Annuska körülnézett.

— Ötvenen túl. Kissé vén, attól tartok. Nem gondolod? Kár. Pedig összeillettünk volna.

— Mire nagyon vén? — Lucy kisasszony hangja szigorúbb lett.

— Rokonlelkeink egyesülésére, édes néném. — Annuska szemében gonoszkodó fény ragyogott. — Nono, csak ne botránkozzék meg rajta. Copeland asszony tiz év előtt meghalt.

Lucy kisasszony elpirult. Az ő idejében a fiatal lányok nem igy szoktak beszélni.

— Ha igy nézel rám, — folytatta Annuska, — azt kell hinnem, hogy Copeland úr neked udvarolt azóta. Mi? — Ifjú szemei gyengéden simogatták a néni arczát.

Lucy kisasszony fölállt és az ajtó felé ment.

— Néha túlmegy a másokat megillető tisztelet határain, édesem, — mondotta s kimenve a szobából, magára zárta az ajtót.

Annuska utána nézett.

— Uram Isten, — gondolta s ismét az ablakhoz fordulva kinézett a kertbe. — Hát igy áll a dolog! — gondolta és ez alatt az új világitás alatt gondolta végig a multat. Öt perez mulva azonban már lenn járt a kerti úton, a gummiszalagjánál lógatva széles szalmakalapját, hogy megtegye szokott sétáját.

Igazi juniusi nap volt, enyhe és meleg, egy kis szellővel, napfénynyel s a kék egen uszkáló fehér felhőkkel. Könnyű, kék babos, világos mousseline ruhája pompásan beleillett a környezetbe.

— Milyen boldog vagyok! — gondolta Annuska. — Magam sem tudom, miért. Fiatal vagyok, semmi sem feketiti be lelkiismeretemet, az idő olyan szép, ez nekem elég . . .

Nem is gondolt tovább másra, mint környezetének szépségére. Nem törődve az iránynyal, sétált át a földeken, de a mikor megállott, hogy körülnézzen, elnevette magát.

— Jobbra-e vagy balra? — kérdezte magában. — Lucy néni nem nagyon örülne neki, de mi bajom történhetik? Csak nem rabolnak ki? Erre megyek! Soha se láttam még czigányt életem húsz hosszú éve alatt.

Arra felé fordult, a hol az út egy nagy fehér házhoz vezetett, a mely némi távolságban egy dombon állott. A ház és az út között földek feküdtek, meg egy kis darab erdő s a kertek alól legelő nyúlt le. Annuska egyenes irányban ment, aztán átugorva egy kerítésen, mely a földeket az erdőtől elválasztotta, lassú léptekkel ment tovább a fák között. Csönd volt, a nyári reggel csöndje, — csak egy-egy madár vagy mókus zörgött a falevelek közt, — egyéb hang nem hallatszott. A leány könnyen ment előre, míg egyszerre egy kis tisztásra ért, s meglátta óhaja tárgyát, a czigány tábort.

A fák közé visszatolva két szekér állott, néhány ló legelt kipányvázva a közelükben, az előtérben a tűzhely volt, a mely iránt leginkább érdeklődött, fölötte négy karóra függesztett fekete fazék. Annuska elégedetten mosolygott. De hol vannak az emberek? Egyet lépett előre s néhány száraz levélre hágott. Közelében megmozdult egy két fa közé feszitett lepedő s egy férfi lépett ki mögüle. Lomhán fölülve fekvőhelyéről, ránézett. Rámosolygott: tetszett neki a leány. Ez is elmosolyodott s kölcsönös megelégedettséggel bámultak egymásra.

— Ugyan jó képed van, — gondolta Annuska. — Milyen szép göndör fekete fürtjeid vannak s kendő van a nyakadon.

— Csinos leány, — ezt fejezte ki a czigány tekintete.

— Többen is vannak még? — kérdezte Annuska barátságos hangon. — Jövendőt szeretnék mondatni. Férfiak nem szoktak jövendőt mondani?

A czigány kivette fekete pipáját fogai közül s bólintott.

— Lina, — kiáltott, nem nagyon hangosan, de a hangja tiszta volt és erős. Az egyik szekér ajtaja kinyilt és egy asszony jött ki belőle hozzájuk, a nélkül, hogy valami különösebb érdeklődést tanusitana irántuk, kivéve, hogy fekete szemei rávetődtek Annuska karjára, a kinek erre hirtelen eszébe jutott a csuklóján levő aranyláncz.

— Jövendőt mondatnék magamnak, — mondta Annuska, érdeklődéssel nézve a czigányasszonyra. — A maguk tüzhelyét is szeretném látni.

— A tűz itt van, — volt a felelet. — A szerencséje meg, kisasszony, benne van az arczában, mint valamennyiünkében, de ha akarja, a kezét is megnézem.

A czigányasszony álmatagon nyujtotta ki a kezét s megfogta Annuskáét. A férfi nézte őket, s a mint Annuska kinyujtotta az újjait, mondott valamit az asszonynak, oly nyelven, melyet Annuska nem értett. Az asszony elnevette magát és szemtelenül nézett a leány arczába.

— Azt mondja, hogy ő jobb szerencsét tudna mondani a kisasszonynak, — szólt.

Annuska belenézett egyenest a szemébe.

— Nincs benne kétség, — mondta, — hogy mind a ketten jósolnak nekem pénzt és férjet és még mi mást. Itt a pénz érte, de a mit én tudni akarok, az az, hogy maguk hogy élnek és hogy szeretnek-e igy élni. Meg fogom köszönni, ha ezt megmondják.

Visszahúzta a kezét s háta mögött összekulcsolva egy fatörzsre támaszkodott s úgy nézett a czigányokra, mintha ott akarna maradni. A czigányasszony nevetett.

— Hogy hogyan élünk? Hát nem látja, hogyan élünk? Nem úgy élünk, a hogy az úri nép szeret élni, de nekünk, romáknak ez jó. Nem is szeretnénk máskép.

— Hányan vannak itt? — kérdezte Annuska.

— Kilenczen a mi családunkból. Mind testvérek vagyunk itt, — volt a felelet. — Nem állana közénk?

— Nem bánnám, — mondta Annuska. — Jó *roma* asszony volnék, mi?

Rámosolygott mindkettejükre, ezek pedig nevettek.

— Hogy hívják magukat? — kérdezte a leány. — Azt mondják, hogy valamennyien egy-két családból valók.

— *Lee*, — felelt a czigány, a ki most szólalt meg először.

— Lee? — kiáltott fel a leány vidáman. — Hiszen ez az én nevem is! — Aztán szokott kedves nevetésébe törve ki, folytatta:

— El kell, hogy mondjam Lucy néninek, milyen rokonai vannak.

A szekér ajtaja kinyilt és egy fiatal nő lépett ki rajta, kinek szépsége meglepte Annuskát. Ránézett és a férfihoz fordult.

— A *csí* a mezőn van a lovakkal? — kérdezte.

A czigány bólintott. A szép nő pedig elfordult és a legelő felé ment a fák között, mely a sátor és a Copeland úr földje között terült el. A czigány fölkelt és lomha néhány lépést tett Annuska felé, rámutatva az eltávozó magas, karcsu nőalakra.

— Odaát a mezőn van egy *csí*, a ki lovakat tanit. Nem jön oda megnézni?

— Copeland úr lovait?

— Copeland úréit, nem is a miénket, — felelt a czigány. — Ügyes *csí*, érti a dolgát, akár czigány is lehetne.

Annuska elindult vele, de a mint elment a czigányasszony mellett, a tűzhelynél, ez előre hajolt és megfogta a ruhája szélét.

— Hagyja egyedül, — mondta a czigányra mutatva, — ő az én testvérem, de nem a magáé. Nem akarom, hogy kisasszonyok beszélgessenek vele.

A leány biborpiros lett a méregtől s olyan tekintetet vetett rá, melytől ez visszahökkent bizonyos félelemmel az arczában. Annuska gyors, könnyű léptekkel ment a czigány után s együtt értek a mezőre. A czigány a kerítésre hajolva, a nagy elzárt terület egyik végére mutatott, a hol egy férfi egy fiatal csikón ülve, tanitgatta ezt ügetve szedni a lábát. Annuska ránézett egy pillanatra, aztán tapsolt a kezével.

— Hisz ez Dexter úr! — szólt és tiszta hangjával nagyot kiáltva, nevén szólította a lovast. A czigány érdeklődve nézte, hogy ez megfordul nyergében s meglátva őket, a mezőn át feléjük vágtat.

— Nem tudtam, hogy itt van, — kezdte Annuska vigan, egy mosolylyal válaszolva Dexter meghajlására. Aztán meglátva tekintetében a meglepetést és egy olyan kifejezést, mely épen nem hasonlitott helyesléshez, elnevette magát.

— Ez a *roma csí* azt mondta, — igy szólt, —

hogy itt egy olyan lovas van, a ki ép úgy érti a dolgát, mint egy czigány, hát eljöttem megnézni a látványosságot. Ön sokaknak szerez mulatságot, — tette hozzá, arra tekintve, a hol némi távolságban a szép hajú czigány nő állott egy fára támaszkodva, elsötétült arczczal.

Dexter közelebb léptette lovát a keritéshez s lenézett Annuskára.

— Remélem, a mezőn át fog hazamenni? Szabad elkisérnem? Mindjárt félrevezetem ezt az állatot. Megy most már, ugy-e? — tette hozzá s hangjából és szeméből ki lehetett olvasni, mire gondol. Mintha csak azt mondta volna:

— Ne maradjon ennek az embernek a társaságában tovább. Elkisérem, hogy ne kisérhesse *ez*.

Annuska mosolygott s édes mosolya végtelenül jól esett volna Dexternek, ha nem látja, hogy a czigány ép úgy gyönyörködik benne, mint ő.

— Mindjárt hazaviszem a lovamat, — mondta Dexter — ha megvár.

Annuska bólintott.

— Örülni fogok, ha találkozom önnel az uton, — felelte. — Indulok is mindjárt, hogy önnek alkalma legyen megmutatni, mennyivel tud gyorsabban járni, mint én. Isten önnel.

Intett a kezével és elindult, de előbb még hátrafordult a czigányhoz.

— Köszönöm a szivességét, — mondta neki, el lévén szánva, hogy nem változtat a modorán sem Dexter, sem a czigány nő kedvéért.

A czigány feleletül bólintott s eltünt a fák között.

Annuska lassan ment a lankás mezőn, szemeit maga fölé vetve, a gyönyörű kék égre.

— Nem értem, — gondolta, — mért van annyi panaszkodni való ezen a furcsa világon. Három nagyon csinos, érdekes alakot láttam alig néhány percz alatt, az ég olyan szép, a mező pedig tele van hintve százszorszéppel . . .

Bal felől valami neszt hallott a fák közül s egyenest vele szemben a czigány átugrotta a keritést a mező és az erdő között s feléje lépett.

— Azt gondoltam, hogy egynél többen is vagyunk, a kik egy kis kerülőt tesznek a kedvéért, — mondta.

Ha nem lett volna valami visszataszító a szemében, széles, szép metszésű szemöldökén és duzzadt ajkain, a melyekből féktelenség és kajánság látszott ki, Annuska nem sokba vette volna ezt a bizalmaskodást, de igy olyan fény villant meg kék szemében, a melyre a czigány egy kaczajjal felelt.

— Nem leszek sokáig terhére, — folytatta ez. — Az a lovas *csí* szemet vetett önre. Már pedig ketten: egy pár, hárman: semmi.

Annuska öntudatlanul meggyorsitotta lépteit. Az út szélén állottak. Máskor könnyedén átugrotta volna az alacsony korlátot, most azonban rátámaszkodott és a czigány felé fordult.

— Nincs magának semmi dolga? — kérdezte.

— Nincs, — felelt nevetve a czigány, — annál több időm marad a kisasszonynyal beszélgetni.

Annuska a mezőre nézett. Látta jönni Dextert a fák közül, Copeland úr istállója tájáról.

— Hogy tetszenek a romák és a táboruk? — folytatta a czigány, izzó szemeit a leány arczára függesztve. — Azt mondta, szeretne a mi módunkra élni. Mért nem áll közénk? mért nem próbálja meg? Hivja el azt a *csít* is. Van helyünk elég az erdőben.

Annuska ránézett.

— Ha még egy szót szól, *ilyesvalamit*, megmondom Dexter úrnak, hogy verje meg magát, — mondta összevonva szemöldökét s a szeme sötéten villant meg.

A czigány ajka gúnyosan összeszorult.

— Ha a kisasszonynak volnék, — felelte, kivéve egyik kezét a tüszőjéből, a honnan egy tör fekete famarkolata látszott ki, — nem keverném őt verekedésbe velem.

Dexter a mezőn át feléjük közeledett és Annuska tehetetlen dühvel, melyre később is úgy emlékezett vissza, mint eddigi életének egyik legkinosabb érzésére, rátette kezét a korlátra s átugrotta. A czigány oly csodálattal nézett rá, hogy szerette volna érte megverni, de Dexter már akkor ott volt mellette.

— Csak nem . . . — kezdte, de Annuska közbevágott:

— Megismertetett a czigány illemszabályokkal, — mondotta mérgesen. — Most már értem, miért szereti annyira Lucy néni az egész fajtát. Jöjjön — és haza felé indult.

Hallgatva mentek jó darabig egymás mellett. Dexter szólalt meg először:

— Megbocsát merészségemért, kisasszony, de én beszélgettem ezzel a népséggel s biztosithatom önt, hogy nem affélék, hogy egy hölgyet rájuk lehetne bizni.

Annuska visszanyerte nyugalmát, a mint a czigányt elhagyta.

— Azt hittem, — mondta nevetve, — hogy ön nem igen való mentornak és ime, akár csak Lucy néni. De egy vallomást kell tennem. Nem szeretem a czigányokat. Ez egyszer, érti, ez egyszer tévedtem s Lucy néninek volt igaza. Azt hittem — tette hozzá megzavarodva, — hogy bizonyos durva egyszerüség lesz bennük, de . . .

A mozdulata undort fejezett ki.

— Valami szemtelenséget mondott az az ember? — kérdezte Dexter, megállva az úton.

— Nem, — felelt Annuska, nyugodtan nézve a szemébe, — semmi különöset, de nem tetszett nekem az arcza. Az asszonyok pedig kellemetlenek. — Az asszonyokkal nem fog verekedni, — gondolta magában nevetve.

Dexter visszanézett. A czigánytábort nem láthatták már. Az úton most már többen jártak, mert egy másik út torkolt belé. Dexter megállott és megemelte kalapját.

— Megyek vissza. Most már nem kell semmitől tartania. De ha önnek lennék, nem járnék egyedül oly messzi ebben az irányban.

Kissé habozva beszélt. Annuska is megállt s ránézett.

— Mért megy vissza? — kérdezte.

— A lovamat Copeland úr istállójában hagytam.

— Nos, — szólt a leány ingerlő mosolylyal. — Nos?

Dexter összefonta a mellén a karjait s viszonozta a leány tekintetét, kissé nekipirult arczczal.

— Nem szokás, hogy az ember félbehagyja valaki lovának a tanitását, s a maga lovát ott hagyja az istállóban, magyarázat nélkül, — mondta.

— Nem szokás — felelt Annuska, — hát elég ok ez arra, hogy ne tegye meg?

Dexter rábámult. Nem tudott vele tisztába jönni. De milyen elragadó volt!

— Nem tudtam, hogy ön oly rabja a konvencióknak, — folytatta a leány, — de nem akarom tartóztatni. Isten önnel — *és feléje nyujtotta kezét.*

Dexter megfogta és a kezében tartotta a kis kezet.

— Nem veszi észre, hogy ön nagyon veszedelmes egy férfira nézve, — mondta, keserüséggel a hangjában, a mely a leányt meglepte, — a mikor ez szokatlanul jól érzi magát. Azt hiszi, nagyobb élvezet egy vad csikót szelidíteni, mint önnel sétálni? Azt hiszi, törődöm vele, hogy tanitom-e Copeland úr lovait, vagy sem? Ha még egyszer mondja, hogy menjek önnel, elmegyek, akár *Magyarországig* is.

Meleg pir futotta el a leány arczát s szokatlan öröm reszkettette meg szivét.

— De én nem mondom ám még egyszer, — felelte. — *És mért épen Magyarországig?* Talán ez valami különös szép hely? Haza kell mennem, mert elkésem. Önnek is vissza kell mennie a lovához. Tehát Isten önnel. Holnap látjuk egymást. De hozza el a Pajkost.

Könnyedén, gyorsan bólintva egyet, frissen lépdelt tovább az úton. Csakhamar eltünt Dexter szeme elől, a ki hosszasan nézett utána.

Annuska oly könnyedén lépdelt, hogy úgy tünt föl neki, mintha szárnya volna. Mikor eltünt Dexter szeme elől, polkalépésben táncolt végig a füvön az út mellett s a mikor kerekek zörgését *hallotta maga mögött*, álló lélekzettel, nekipirulva, boldogan sétált lassú lépésben tovább.

— Annuska, — hangzott egy parancsoló hang, — mit csinál maga *itt*?

Leverett meglassította mellette lovait. Annuska merészen nézett a szemébe. — Látta Dexter urat, — gondolta magában.

— Birkát loptam, tehenet babonáztam, gyermekeket igéztem, — felelt, — rendes szokásom szerint.

Leverett szeme megcsillant, aztán ismét elcsöndesedett.

— Ne czivakodjék velem — mondta kérő hangon. — Üljön föl a kocsimba, jöjjön velem egy darabig és ne czivakodjék. Hadd legyek boldog. Mondja, hogy örül, hogy lát és hadd mondom meg én is, mennyire örülök látásának, a nélkül, hogy kivánnom kellene, hogy vajha kivágtam volna a nyelvemet, *mielőtt megmondtam.*

Annuska fölugrott melléje a kocsiba.

— A békelobogót tiszteli minden tisztességes nemzet, — mondta. — Az ellenségeskedések föl vannak függesztve.

— A békeföltételek megvitatása czéljából, — tette hozzá a fiatal ember sováran. — Az én első föltételem, hogy velem jöjjön kedden a Franklin-erdőbe az ünnepélyre.

A leány hirtelen fölnézett.

— Nem lehet, — mondotta. — Megigértem John Traversnek, hogy vele megyek. Mért nem kérdezett előbb?

Leverett összeszorította ajkait.

— Megigérte neki! De hiszen tudta, hogy úgy fogom intéztetni a dolgot anyámmal, hogy elvihessem önt.

A leány némi megbánással tekintett rá.

— Sajnálom, — mondta. — de maga nem szólt, Travers pedig tegnap jött és meghitt.

— Ez az anyám dolga. Ő helyezi el a vendégeket. Velem fogja küldeni magát.

Annuska vállat vont.

— A hogy tetszik. Intézze el Traverssel.

— A hogy *nekem* tetszik! — kiáltott föl az ifjú szenvedélyesen. — Tudja-e, mi tetszenek nekem?

A fiatal ember visszafojtotta indulatát s úgy kérdezte:

— Megkapta azt a könyvet, a mit küldtem?

— Igen, — felelt a leány.

— Olvasta?

— Igen.

Gerald visszafogta türelmetlen lovát, hogy lépésben menjen s a leányhoz fordult.

— S ez minden, a mit mond róla?

— Nagyon szépnek találtam.

— Ah! Ez már valami! — A fiatal ember még mindig szemébe nézett a leánynak. — Eljöhetek, felolvasni önnek?

A leány mosolygott:

— Az alatt a föltétel alatt, ha elzongorázza a kedvencz darabjaimat.

Leverett félig szomoruan, félig keserüen mosolygott rá:

— Eljátszom én, a mit csak akar, ha felolvashatok önnek.

— Áll az alku, — mondta Annuska. — És emlékezzék arra is, hogy a békét meg kell tartani s ezek a föltételei.

Leverett keze reszketett a gyeplőn. Merően belenézett a leány szemébe.

— A béke nem ér semmit, ha nem ad többet. Mert én szeretem magát.

A leány elpirult és a gyeplőre tette a kezét.

— Fékezzen, Gerald, — mondta. — Maga nem játszik tisztán. Erre én nem gondoltam.

Leverett elsápadt.

— Hadd beszéljek; hallgasson meg előleges elhatározás nélkül. Én szeretem önt, annyira szeretem, hogy soha se fog találni senkit, a ki oly reménytelenül benne van az ön... az ön...

— Mért nem mondja ki mindjárt, hogy rabságomban? — fejezte be a mondatot a leány elkomorodva. — Ellenkezőleg, én azt hiszem, hogy van legalább is egy tuczat olyan ember, a ki szeret annyira, mint ön és hozzá sokkal udvariasabbak.

— Szívtelen, — kiáltott Leverett, — nem tudja megkülönböztetni az aranyat a homoktól. — Aztán, hirtelen elhallgatva, belenézett a szemébe. — Annuska, Annuska, — mondta, — hogy veszekszünk megint, és én annyira más befejezést vártam! Ha csak egyszer éreztetné velem, hogy szeret, soha se volnék ilyen többé. De maga olyan közömbös — roszabb, mint közömbös — hogy elvesztem a türelmemet az egész világ iránt. Annak a lovagló mesternek, a kit az úton láttam, ép oly nyájasan köszönt, mint nekem...

— Ép oly nyájasan? — ismételte a leány halkan.

— Nyájasabban, ha úgy tetszik.

Gerald összeszoritotta a fogait.

— Megteszem, mert nagy hive vagyok az igazságnak, — szólt a leány, s olyan szemekkel nézett rá, olyan kedvesen és annyira szerelem nélkül, hogy Leverett majd megbolondult tőle.

— Nem fél egy férfit megsérteni, ugy-e nem? — mondta ez. — Meglátszik, hogy ért is hozzá. Ne nézzen úgy rám. Mondja meg, mi kifogása van ellenem. Hadd legyen nekem is alkalmam...

A leány elfordult. Haragja a türelmetlenség egy nemévé szelidült.

— Édes Gerald, — mondta, — nem látja, hogy mi, maga és én, természetes ellenfelei vagyunk egymásnak? Szembenálló táborokban születtünk. Nem hagyhatjuk abba a harczot, akár csak a farkas meg a juhászkutya. Ha megszokja, hogy ebből a szempontból nézzen engemet, nagyon jól megférhetünk és veszekedhetünk tovább, de...

— De ha én tovább is úgy érzem, hogy megszakad a szivem, ugy-e, az nagyon kellemes önnek? — Gerald indulatosan beszélt. Annuska a karjára tette a kezét.

— Itt leszállok. Ez a mi kapunk. Nem, ne forduljon be rajta. Hagyjuk abba. Valami bolondot találnék mondani, állitsa meg a lovát.

Leverett csöndesen megállította a lovát s Annuska leugrott a kocsiról. Visszafordulva, komolyan hajtotta meg a fejét. A férfi meghajolt és elváltak. Annuska ugrálva ment át a pitvaron, Leverett pedig vad iramodásban hajtatott tovább.

V.

Megjött az évi virágkiállitás napja s a hölgyek, a kik a felebaráti szeretet nevében rendezték, reggel tiz órától esti tiz óráig feláldozták magukat a forró fogadó-teremben. A városi klubházban és kertjében volt az ünnep s az egy emeletes, szellős épület nagyon kedves hely volt azok számára a növények számára, melyek nem voltak a szabadba valók. A többi virág állványokon volt fölállitva az utak mellett. A mező végén egy sátorban frissitők voltak.

Lucy kisasszony, a ki máskor részt szokott venni a rendezésben, az idén lemondott s a felelősség hiányának szokatlan érzésével kocsizott ki Annuskával.

— Kicsoda fogad? — kérdezte Annuska, a mint a kocsi megállott s ott hagyta őket a forró lépcsőkön a délutáni nap teljes fényében.

— Travers asszony és Beale asszony vannak itt az ismerőseink közül és — és Jobson asszony és De Witt asszony — hm...

— Ezek azok, a kik csak ezen az egy napon ismerőseink, ugy-e? — Annuska jellemző mozdulattal biggyesztette föl az állát.

Az évi virágkiállitás fölülmulta önmagát. Ez volt az egyetlen alkalom, a mikor Connisfield hölgyei összeelegyedtek a városi néppel s a kereskedők családjaival, a kik a szomszéd nagy városból jöttek ide nyaralni. Igy az ünnep egy sereg kelletlen ismeretséget vont maga után és nagyon kevés mulatságot szerzett.

Lucy kisasszonyt és Annuskát Pimlico asszonyság fogadta, egy gazdag kalmár felesége, a ki, mivel több rózsát küldött, mint akármelyik más asszony, mindig azt várta, hogy lesz valami eredménye a mosolyoknak és bókoknak, melyeket junius 10-én kapott, de hiába várta. Az ura adta a klubház építéséhez szükséges pénz felét, ő tehát félig-meddig háziasszonynak érezte itt magát.

(Folytatása következik).

Szép, tiszta, üde arczbőrt ér el mindenki
az VÉDJEGY
Erna-kenőcs
(Kéz- és arczkenőcs) használata által.
Higany- és ólomvegyületeket sem egyéb mérges alkatrészeket nem tartalmaz, miért is
TELJESEN ÁRTALMATLAN!
Biztosan és gyorsan távolit el szeplőt, májfoltot, pörsenéseket (vimmerli), bőratkákat (mitesser), bőrhámlást, napégetést, arczvereséget stb. I. számu tégely 1 kor. (50 kr.)
A hozzávaló ERNA-SZAPPAN 60 fillér (30 kr.)
ERNA-KENOCS II. számu még finomabb és hatásosabb mint az I. számu. Tégelye 2 kor. (1 frt).
Hozzávaló FOLYÉKONY ERNA-SZAPPAN 1 korona (50 krajczár)
ERNA -puder (fehér, rózsa és crémszinü) 1 doboz 1 korona (50 krajczár).
-fogpassza, szappan nélkül, 1 kor. (50 kr.)
-fogszájviz, egy üveg 60 fillér (30 kr.)
8762
ERNA-HAJFESTŐSZER. (Cromatique de Erna.)
Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajzatnak (bajusz, szakál) szőke, barna vagy fekete természetes szinre való kényelmes és állandó festésre. — *A vele festett haj sem mosás által, sem gőzfürdőben nem hagyja szinét.*
A használati utasitás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. Kapható szőke, barna vagy fekete szinben. Egy tok ára 4 korona.
Fönti szerek nagyszerü hatását az elismerő- és köszönő-levelek ezrei igazolják.
Direkte megrendelhető: BANTLER ÖDÖN «Szent Miklós» gyógyszertára Temesvar, Király-utcza 4.
Tessék mindenütt határozottan Bantler-fele temesvári Erna-készitményeket kérni és rendelni.

Hirdetések felvétetnek
a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában
Budapesten IV., Egyetem-utcza 4. szám.

Szépség és egészség.
Étvágytalanság és Gyomorgyengeség
gyógyitására **ezrek mennek Karlsbadba** holott ezt a czélt otthon is elérhetik
Rozsnay M.
PEPSINBORA
használata által, mely az emésztést elősegiti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállitja.
Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill.
Váltóláz és hideglelés ellen
legbiztosabb és legkellemesebb szer, különösen gyermekeknél, kik a keserü chininet másképen bevenni nem tudják a **Rozsnyai M.-féle**
Chininezukorka és Chininesokoládé
melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy gyülése 1869-ben *Fiumében pálya dijjal koszorusott. Értékelten hamisitásoktól óvakodjunk.* Mindenki csak a *Rozsnyay M.-féle pályakoszorusott* készitményt kérje és fogadja el, melynek minden egyes csomagoló papirosán *Rozsnyay Mátyás* neve látható. 8400
A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készitményeink törvényesen bejegyzett védjegyjegyvel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.
Kapható; ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.
Budapesten: Török József és dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszertárában, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A SZENTANDRÁSI BIRÓ FIA.

Elbeszélés.

Irta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

A porosz táborban nyergelőre doboltak. Egy *mommában* készen volt minden lovas a paripája mellett.

— No fiam, te is gyere velem; láss példát!

Az ordinánczok a kapitány és a trombitás lovait is kapiczányon fogva tartották már a sátor előtt, csak fel kellett ülniök. A legénység trombitaszóra sorakozott a mezőn, mire a kapitány a fiával együtt megérkezett: úgy álltak már, mint a fal. Egy lónak az orra nem állt előbbre, mint a másiké.

A kastély felől előkelő úri csapat közeledett. Egy fiatal főtiszt a kiséretével, melyben egy úri dáma is volt látható, női nyeregben, lovagló ruhában.

— Az ottan Trenck Frigyes, a kommendánsunk, — dörmögé Vértesi félszájjal a fiának.

— Apám uram. Én azt a dámát, a ki mellette lovagol, láttam már az imént.

Ráismert az elébbeni markotányosnéra.

— Te csak nézz, de ne láss semmit.

Trenck Frigyes a csapat elé érve, egy dombon felállt kiséretével, s onnan nézte végig a Vértesi huszár-svadronyának evolucziőit.

Arra következett egy másfajta tábori látvány.

Egy csapat ukrainai muszka remonda lovat tereltek kozák hajtsáraik a gyakorlati térre; vad csikókat, a melyeknek még soha kötőfék nem volt a szájukban. Azok, a hol megálltak, egyszerre összedugták a fejüket, kifelé fordítva a hátulsó lábukat, rugásra készen.

A remonda lovakat azért terelték ide, hogy mint most vásárolt paripákat a király névbetűjével elbillogozzák.

A tábori tűzben ott izzott a billogozó vas.

A parancsnok intésére hat kozák oda kullogott a lócsapathoz, a nogajka ütésével egyet kiszakitottak közülök, azt azután, egy a fejébe kapaszkodva, kettő az üstökét markolva, kettő a lábait elkapva, a hatodik a farkát fogva, a földre lerántották, rátérdeltek, ráhasaltak, a csikó nyerített, orditott, rugkapált, míg a tábori kovács az izzó billogozó vassal oda nem jött s a tomporára nem sütötte a király bélyegét. Akkor aztán szaladni hagyták. Következett a többi sorba.

Bizonyára az oldalára kapott sütögetéstől a muszka csikónak semmivel sem lett jobb erkölcse, mint azelőtt volt. Most már egymást is rugdalta.

— No gyerek, — mondá Vértesi, — most már mutassuk meg mi, hogy hogyan értenek a lóhoz a magyarok!

Azzal leszálltak mind a ketten a nyeregből s odajárultak a parancsnok és kisérete elé.

Vértesi szalutált s azt mondá:

— Parancsolja major úr, hogy egyet kifogjunk a remondák közül?

— Az most nehezen fog menni. Hogy fogják ki?

— Okkal, móddal.

A parancsnok a hölgyre bizta a választást.

— Válasszon ki egyet a grófnő.

(Tehát grófnő a markotányosnő!)

Az úrhölgy odamutatott a falkára. Azt a feketé mént, azzal a hosszú kesely sörénynyel és farkkal.

— Meglesz.

Azzal Vértesi lecsavarta a vállán keresztül kötött pányvakötelet s azt tekercsbe keritve, a hurkot a bal kezébe fogta, a kötél végét az övéhez kötötte.

A Pista fiú pedig leakasztotta a nyakából a karikás ostort s odasunnyogva a szilaj vad lovak csoportjához, hirtelen oda durrantott közéjük.

Az egész vad ménes elkezdett száguldani az ostorcsattanásra; a legény hajszolta, folyvást kongatva a karikással. A ménes hosszú sorban elnyúlva vágtatott végig a dombon álló úri csoport előtt. Vértesi ott állt az útjában mozdulatlanul. Mikor aztán a kesely sörényű mén oda került eléje, hirtelen oda hajitá a tekercsben tartott pányvát feléje két kézzel.

Linek Lajos rajza.

A mén négy lábát előre feszitve, fejét alávágta szügyébe.

Bámulni való az az ügyesség, az a kiszámitott szemmérték, a mivel ezt cselekszik, hogy a pányvahurok nagy távolból épen a kiszemelt vad mén fejét találja el, s annak a nyakára hurkolódjék. De még csodálatra méltóbb az a férfierő, mely az ügyességet diadalra vezeti. A szilaj mén, a mint a veszedelmes hurkot a nyakára szorulni érzi, el kezd hánykolódni, rúgkapál, ágaskodik, két lábon tánczol, földhöz vágja magát, a fejét rángatja. Az az ember-alak pedig, a ki őt fogva tartja, úgy áll ott, két lábát megvetve, mintha a földbe volna nőve, a szilaj vad állat csak egy tapodtat sem birja őt kimozditani a helyéből. Két izmos kezével nyomról nyomra húzza a szilaj mént a pányvánál fogva közelebb magához, mig egészen odakényszeriti, hogy annak a feje az ő fejét éri. Akkor az orrába fúj, a fülébe sugdos, befogja a mén szemét; annak az egész teste reszket, a sörénye borzong, a bőre rázkódik.

Akkor aztán a legyőzője megveregeti a nyamett a szilaj mén háton, kezébe kapta a kötőféket, átszorította a lábszárával a derekát, s elkezdett neki a szájával czuppogatni.

A vad paripa, a ki még soha embert a hátán nem hordozott, elővette szilaj természete minden erejét, furfangját: magasra szökellt, felrúgott a két hátulsó lábával, majd meg két lábra állt, úgy forgott körül, mint egy táncos; nem birta a lovasát levetni a hátáról. Egyszer földhöz is vágta magát: lovasa ott is rajta maradt, a két lábszárát szétvetve, s a mint a ló újra felugrott, megint csak ott volt a hátán, sarkantyúit a kinzott állat oldalába verve. Utoljára a végső praktikáját vette elő a szilaj mén: elkezdett vágtatni teljes erejéből, körülnyargalta szaguldva a katonáktól elzárt tért s aztán egyszerre a legnagyobb nyargalásból megtorpant, négy lábát előre feszitve, s fejét alávágva a szügyébe. Ennél a fortélynál minden rendes lovas keresztül repül a paripája fején. De nem repült a Pista fiam! Fogta két kézzel a lova sörényét, vágta két sarkantyúval a vékonyát; hozzá volt nőve. Maga a Centaur ez!

Ekkor aztán a paripa meggondolta magát. Az okosabb enged. Sorsát senki sem kerülheti el.

Engedte magát szép lassú lépésben oda vezettetni az úri társaság elé; szakadt róla a tajték, orrlukaiból fújta a gőzt. A Pista gyerek pedig a levett süvegével üdvözölte a tapsoló főurakat.

— No, ezt csinálja utánunk a német! — dörmögé az öreg Vértesi.

. . . . . .

Mikor vége volt a nagy produkciónak, azt mondá a major Vértesinek:

— Hallod-e, kapitány pajtás, én ezt a te fiadat itt tartom *a király számára*.

. . . . . .

A mikor pedig a délczeg grófnő ellovagolt a kapitány mellett, enyelgő szóval mondá neki:

— Hallja kegyelmed, kapitány uram, én ezt a kegyelmed fiát itt tartom *a magam számára*.

Vértesi magában mondá:

— Csak birjatok vele!

(Folytatása következik).

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A. (Folytatás.)

— Mily öröm, Lea kisasszonyt ily jó színben látni, — volt az üdvözlete — és Annuska kisasszonyt is! — Pimlico asszonyság a régi regények előkelőségével beszélt. — Attól tartottam, a nagy hőség mindkét hölgyet otthon fogja tartóztatni.

— Köszönöm. A meleg nem árt nekünk. — Lucy kisasszony kezet nyujtott neki. — Kérem, hol fogadnak az idén?

— Azt hiszem, Jobson asszony a fogadó-teremnek adott előnyt. — Pimlico asszony végigmustrálta Annuska ruháját és elcsodálkozott, hogy talán elfelejtett új ruhát felvenni ez alkalomra.

— Halvány rózsaszin gyapotkelme volt egy csöpp csipkével a nyakán, — mondta később Pimlico úrnak. — Egy újjnyi selyem nem volt rajta.

Lucy kisasszony és Annuska a forró, kis terem felé mentek, a melyről Jobson asszony azt hitte, hogy előkelőbb. Ötven cent volt a belépti dij, s bemehetett mindenki, csak épen tisztességes külsejü lett légyen: a többi hölgyek tehát nem értették, hogy minek ide az előkelőség, de hát mennél szeretetreméltóbban akarván keresztül esni a saját szántukból magukra vett föladaton, beleegyeztek Jobson asszony kivánságába.

— Nézd Jobson asszonyt, — suttogta Annuska. — Tudtam, hogy a mészárosok pirospozsgások, de azt nem tudtam, hogy ez a tulajdonságuk átöröklődik a feleségeikre is.

Lucy kisasszony vigyázatlanul előrement, hogy üdvözölje a rendező hölgyeket azzal a kis bókkal, a melyet az ódivatú hölgyek kedvelnek s igy aztán könnyü zsákmányul esett De Witt asszonynak.

— Lea kisasszony, — De Witt asszonyság szótárában minden szó alá volt húzva, — milyen szép, hogy eljött ebben a hőségben! De tudjuk, hogy ön mindent megtesz, hogy előmozditsa a kórház érdekét.

Ravasz asszony ez a De Witt asszonyság! Persze, Lucy kisasszonynak észre kellett vennie, hogy ő neki semmi köze a kórházhoz s mégis itt van ebben a nagy melegben.

— Az érdem az öné, — felelt Lucy néni. — Nagyon köszönjük önöknek, hölgyeknek, hogy idefáradtak. Annuska, ez itt De Witt asszonyság. Azt hiszem, nem ismeri a hugomat?

— Nagyon örülök, igazán. — De Witt asszony és Annuska kezet fogtak. — Olyan mint egy rózsa maga is. Annuska kisasszony talán meg akar ismerkedni néhány úrral, — folytatta, — szabad bemutatnom a fiamat, Haroldot?

Lucy kisasszony kissé meghökkent. Annuska kedvesen mosolygott.

— Oh igen, ha meg tudja találni. A férfiak nem sokat szoktak törődni ilyen dolgokkal s ő is nyilván elszökött öntől.

Lucy kisasszony elámulva állott. Annuska néha nyers volt a vele egyenlőkhöz, de az alatta állókhoz mindig udvarias volt, fokozatosan annál inkább, mennél alább állottak a társadalmi fokozaton.

— Oh dehogy. Messziről nézi a hölgyeket, — szólt De Witt asszony és fölemelte mutató ujját. Lucy kisasszony egyszerre csak azon vette észre magát, hogy őt ez az ügyes asszony foglalja le, Annuska pedig elbarangolt az ifju De Witt úrral, a ki örömtől ragyogva és fecsegve ment mellette frakkjában és fehér keztyüivel.

— Nagyon csinos minden — kezdte Annuska jókedvüen, a mint a tágas előcsarnok ajtajában állottak. — És milyen kedves gyep ez itt! Criquetező hely, ugy-e bár?

— Ugy van, — felelt De Witt úr, kedvtelve nézve reá, — és a sátorban frissitők vannak. Szabad egy kis fagylalttal szolgálnom?

— Hogyne. Akár kettővel is! — felelt Annuska és jókedvüen nézett a fiatal Traversre, a ki nézte, hogy megy a napfényben De Witt úrral.

— Buta boltoslegénye! — mormogta Travers s zsebre dugva kezeit, elfordult.

A nap kétségkivül nagyon forróan sütött, de az idő nagyon szép volt a júniusi fényben és Annuska érezte, mint kél föl benne az ifjuság ösztöne, a mulatság vágya. Ránézett a mellette álló fiatal emberre, s kissé lejebb húzva kalapját komolyan nézett rá.

Nagyon vaskos, — gondolta magában, — s egészben véve nem sokat igér. Jó arcza van, azt hiszem, azt szokták neki mondani, hogy hasonlit Napoleonhoz. Szegény Napoleon. Gyülölöm ezt a szobai arczszint.

Azért mégis csak belibegett vele a sátorba és egy boldog félórát szánt neki, a mely alatt az ifju egyetlen egyszer sem kételkedett benne, hogy Páris szépségeiről szóló meséi nagy hatást tettek. Üzleti ügyekben járt egykor Párisban.

Annuska jó természete végre is fölmondta a szolgálatot s körülnézve egy pad után a sátoron kivül, elküldte gavallérját a klubházba, valami bonyodalmas megbizással, melyről azt remélte, hogy *elég sokáig* fogja távol tartani, hogy megszökhessék tőle. Az árnyékban ülve nézett maga körül s hallgatta a zenét.

— Nagyon csinos — gondolta. — A «Faust»-ból való. Uram Isten, mennyi zene, mennyi virág és én . . . különösen én . . .

E pillanatban meglátott egy magános alakot a gereblyézett úton, czéltalan tekintettel, a mely meglepte őt. Vagy talán valami más lepte meg őt. Akármi volt is, de elpirult bele. Csendesen ült egy darabig és vigyázott.

Dexternek (mert ő volt) olyan volt a külseje, a milyenre De Witt úr nem mert volna számot tartani. Meglátszott rajta, hogy szabad vándora a föld kerekségének. Valami merészség volt rajta látható, a min megismerszett, hogy akárhol meg tudná állni a helyét. Most azonban csak mint néző volt itt, a nélkül, hogy az alkalom szülte társas életben része lett volna. Annuska előre hajolt és füttyentett, úgy a hogy a kutyákat szokta hivni, aztán ártatlan arczot csinált, mikor egy sereg szem — köztük a Dexteré is — feléje fordult. Tekinteteik találkoztak. Annuska mosolygott és félreismerhetetlenül hivólag bólintott. Dexter egyszeriben nála termett. Kezet fogtak s aztán nézték egymást.

— Hogy kerül ön ide? — mondta nevetve Annuska. — Nem tudtam, hogy a virág is érdekli. No, egy lókiállitás, lóverseny, kutyakiállitás, szarvasmarhakiállitás . . .

— Nem vagyok én az állatokra korlátozva. Mondtam, hogy szeretem a zenét.

— Tehát a muzsika kedvéért jött . . . Pedig én alkalmat adtam önnek, hogy valami szépet mondjon. Hogy azt mondja, látott engem és utánam jött. No de hadd nézzünk itt körül ebben a sarokban, nézi e valaki ezeket a szegény kicsi rózsákat?

Körüljárták a sátor sarkát s egy szokatlanul csendes helyre akadtak, mert itt csupa olyan virág volt elhelyezve, melyeknek egyedüli hibája, hogy kevésbbé szépek, mint a többi.

— Nézze csak, — mondta Annuska. — Ezek a szegények, hogy el vannak hanyagolva. Boldoggá teszem őket néhány bókkal. — Megállott egy csomó rózsa előtt s bókolt nekik.

— Édeseim, milyen csinosak vagytok máma. — Dexterhez fordult. — Látta őket megrezzenni?

Néhány lépéssel tovább ment s megállva, megcsókolt egy rózsát, mely magasra felnyujtotta a fejét a többi fölé.

— Te különösen csinos vagy — folytatta — és Dexter úr meg én meg fogjuk mondani mindenkinek, hogy jöjjön ide és nézzen meg.

Ezekre a szavakra Dexter, a ki jókedvüen nézte a leányt, vidám nevetésre fakadt. Annuska feléje fordult.

— Látta Travers urat? Az a fiatal ember a fehér flanell ruhában. Csinos gyerek, de Travers úrral szemben mindig szörnyü érzékeny vagyok, szörnyen. Ha vele együtt kocsikázunk, azon versenyzünk, ki ismeri meg jobban a vetéseket. Ő a rozsban erős, én a buzában. No ne nevessen. Travers nagyon jóravaló ember, s nagy kár, hogy nem tudok vele jobban mulatni. Lucy néni szeretné, ha Traversné lenne belőlem. Tudom.

— Szeretné? — mondta Dexter. A nevetés elállt arczán. — Elhiszem, hogy szeretné.

— Persze hogy szeretné s ön is szeretné, ha Lucy néninek volna. Csakhogy ön nem ő. A Lucy néniről jut eszembe a rokonsága, a Lee-k. Hallotta, hogy a czigányok elköltöztek Aldertown irányában, mintegy nyolcz mérfölddel odébb? Megvallom, hogy most megint úgy érzem, hogy enyém a környék.

— Copeland úr mondta, — felelt Dexter. — Nem láttam többé fekete szemeiket rám bámulni a keritésen át, mikor a lovakat tanitottam. Copeland úr azt mondta, hogy eltüntek szó nélkül és hogy azt hallotta, hogy egy régi erdőben vannak annak a városnak a közelében, melyet ön emlitett.

— Örülök neki, — mondta Annuska — nem várhatom mindig, hogy ön előterem a földből és elkisér kóborlásaimon. Nem igaz?

Dexter ránézett egy pillanatig, aztán a virágtömegre fordította tekintetét, melyen át mentek. Sokáig hallgattak s fele úton voltak a klubháztól, mikor Annuska megállott.

— Mire gondol? — kérdezte.

A férfi összevonta szempilláit s levéve kalapját, megsimitotta a kezével a homlokát, mintha el akarna üzni valami gondolatot.

— Semmire, — felelte.

— No az bizony nem igaz, — válaszolt a leány. — Hogy megmutassam, mennyire őszintébb vagyok én, elmondom a magam aligha többet érő gondolatát.

— Tegye meg, — helyeselte Dexter, — talán, — habozva elhallgatott.

— Talán követni fogja példámat? No jó. Arra gondoltam, hogy ha harmadszor is keringőt kezdene játszani a zene, a mig itt önnel beszélgetek, tánczolnék önnel, még ha tiz vén asszony testén keresztül is.

Sokat mondóan nézett két senkinek sem vétő hölgyre, a kik feléjük közeledtek.

— Ezt gondolta? — mondta Dexter halkan. — Nohát, embere volnék a szavának.

— Most önön a sor, — mondta Annuska.

— Én arra gondoltam, — mondta Dexter, — hogy micsoda különbséget tesz az emberek közt a születés és hogy micsoda ficzkó lett volna belőlem, ha bársonyban születtem volna.

Kérdően nézett a leány szemébe.

— Nekem akkor félannyira sem tetszenék, — mondta Annuska bizonyos merészséggel, — és ezt nyiltan meg is mondom önnek.

Elindult a klubház felé. Dexter nem szólt semmit. Szemeit ráfüggesztette a leány arczára. Annuska szakitotta meg a csendet.

A czigány hosszú lépésekkel ment.

— Itt jön May Leverett, — mondta, — ugyan mit akarhat?

Dexter ránézett Leverett kisasszonyra, a ki a füvön keresztül jött feléjük, arczán azzal a jónevelésü hajthatatlansággal, a mely nagyon hasonlóvá tette őt Gerald bátyjához.

— Annuska, — mondta, néhány lépésnyire megállva előttük. — A mamám szeretne mondani neked valamit.

Annuska egy pillanatig lázadó tekintetet vetett rá, aztán, vállainak egy majdnem észrevehetetlen mozdulatával Dexter felé fordult.

— Isten önnel, holnapig, — mondta neki, — várom önt tizenegykor.

Barátságos bólintással ment át a gyepen a leánynyal, a ki érte jött. Egyikük sem szólt, a mig Dexter a közelükben volt. Aztán Leverett kisasszony kimondta, a mi nyilvánvalóan fürta az oldalát.

— Annuska, — mondta szemrehányóan, — hogy bátoríthattad föl ezt a fiatal De Wittet annyira? Valamennyiünket ferde helyzetbe hoztál vele.

— Meg tudod mondani, mi abban a különbség, hogy De Witt asszonynyal beszélek-e, vagy a fiával?

Annuska kérdőleg vonta föl szempilláit.

— Az mégis csak egész más, — felelt a leány türelmetlenül, de Annuska félbeszakította:

— Mért más? Határozd meg a különbséget, — mondta nyugodtan. Együtt mentek föl a lépcsőn.

— Te veled hiába beszél ilyen dolgokról az ember. Menj a mamámhoz. — Leverett kisasszony arra mutatott, a hol anyja még Lucy kisasszony álltak.

Annuska a két idős hölgy felé ment és a hátán összekulcsolva kezeit, belenézett Leverett asszony arczába.

— Ön értem küldte May-t? — kérdezte.

A koros hölgy visszanézett rá.

— Azért tettem, hogy módot nyujtsak rá, hogy lerázza magáról azt a fiatal embert, a kinek elég hiányos volt az illedelemérzéke arra, hogy megszólitsa önt. Azt hittem, nem bir tőle megszabadulni.

— Ezért volt hát? — mosolygott Annuska. — Köszönöm, de félre tetszett érteni a helyzetet. Én hivtam Dexter urat magamhoz. Ne féltsen engem, asszonyom. Ha én valakit le akarok rázni a nyakamról, le tudom magam is.

Egy pillanatig csönd volt.

— Ebben nem kételkedhetem ezután, — mondta Leverett asszony halkan és újra csönd lett.

— Lucy néni, gyerünk haza. Látom, hogy elfáradtál, — mondta Annuska. — Hadd tartsa rendben a többieket Leverett asszony — és hirtelen hamis mosolyt vetve a szóban forgó hölgyre, Lucy néni karjába öltötte karját, gyorsan áthaladt a klubházon és a kocsihoz ment.

— Kocsikázzunk egyet és nézzük meg a vidéket — mondta, a mint elindultak. — Szükségem van egy kis levegőre, a mely nincs tele elektromossággal.

VI.

Annuska hirtelen fölült a nagy tölgyfa alatt s körülnézett az erdő szelid félhomályában.

— Uram Isten, — mondta hangosan. — Hogy elaludtam!

Gyorsan talpra ugrott s sietett lefelé a keskeny erdei ösvényen, attól tartva, hogy Lucy néni már aggódni fog.

Az este élénk szépsége hirtelen eltünt, nyugat felől sötét felhők kerekedtek s bár még volt vagy egy félóra a nap nyugta előtt, ez a sötét függöny elzárta a fényt Connisfield mezői és erdői elől.

A bokrok halk suhogása, a mint keresztül vágott rajtuk az országút felé, egy-egy letört faág recsegése az egyedülvalóság szokatlan érzetével töltötte el s körülnézve észrevette, hogy nagyon is messzire bement az erdőbe lelkesedésében két órával ezelőtt.

— Szép dolog a természet szépségeiben gyönyörködni, — dünnyögött magában, — de a ki elalszik, míg a nap lementét nézi, megérdemli, hogy ne kapjon vacsorát. Hét óra bizonyosan elmult már.

Mire meglátta az országútat a zöld lombok egy nyilásán át, egészen besötétedett. Torony iránt ment az út felé s nem fordult be a szokott gyalogútra. Egy pillanatra megállott a bokrok közt, az út széle mellett, hogy kiszabadítson egy tüskét a szoknyájából. Fölnézve egy férfit látott az úton lejönni. Valami ösztön azt súgta neki, hogy maradjon veszteg. Szive nagyot dobbant, mikor a férfit megismerte, bár még mindig meglehetős távolságra volt.

— A czigány! No, ez épen nem az, a kivel most itt szeretnék találkozni.

Mozdulatlanul állva nézte, hogy jön errébb. A czigány hosszú lépésekkel ment s Annuskának úgy látszott, hogy a mit azelőtt rejtett gonoszságnak, látott az arczában, most erősebb fenyegetés gyanánt volt látható. Arcza sötétre volt pirúlva s a mint elment mellette, Annuska hallotta gyors lélekzetvételét. Előre hajolt, hogy megfigyelje, s látta, hogy megfordúl s végigvizsgálja maga mögött az útat, gyorsan körülnéz, futásnak ered, aztán a mint az út egy fordulójához ér, ismét meglassitja lépteit és eltünik.

— Lopott, — gondolta Annuska. — Azt hiszem, Lucy néninek igaza van. Nem valami jó szomszéd.

Kissé megborzongva választotta szét a bokrokat s óvatosan közeledett az erdő széléhez, vigyázva az útnak arra a veszedelmes fordulójára, bár ez meglehetős messze volt. Egy darabig állott az úton s hazafelé nézett. Aztán elszégyelte magát félénkségeért. De csak egy pillanatnyi ideje volt élvezni nyugodtabb hangulatát, mert csakhamar meglátta, hogy szemben vele egy emberi test fekszik az úton.

— Részeg — gondolta. — Ezt lopta meg a czigány.

Annuska kezével integetett Copeland úrnak.

Egy darabig tünödött, aztán mérgelődve saját gyávaságán, gyorsan odament s azzal biztatta magát, hogy nincs nagyon messze Gloverék tanyájától.

— Nagyon részeg lehet — gondolta magában. — Különben nem feküdnék ilyen furcsán.

Ekkor hirtelen észrevette, hogy a heverő test mellett egy sötét, nedves folt van a porban. A mint így mellette állott, ijesztő erővel ragadta meg a valóság.

Futni, hazamenni, nem lenni egyedül, egy pillanatig sem! Úgy tetszett, nem birja ki ezt a rettentő, hangtalan jelenetet. Aztán egy másik érzés ébredt benne. Gyorsan letérdelt s reszkető kézzel fordította hanyatt a testet. Az arcza megijesztette. Oly rémesen egyedül érezte magát, de a halott torkán tátongó szörnyü seb látása véget vetett rémületének. Itt volt valami kézzel fogható, a min talán segiteni lehet. Fölugrott s fölemelve mousseline szoknyáját, letépett róla egy hosszú darabot s rákötötte szorosan a sebre. hasztalan törekedve elfojtani a vérzést. Saját tehetetlensége, az áradó vér kétségbeejtette. Az esze gyorsan járt; most, hogy megint megnyugodott, észrevette, hogy nem tesz semmi hasznot és csak tölti a drága időt. Segitségért kell mennie. De itt hagyja a testet, hogy valami kocsi keresztülmenjen rajta a sötétben? Körül-

fogta fiatal, erős karjaival s bevonszolta a gyepes útszélre. Szépen lefektette, még egy pillantást vetett öntudatlan arczára s hazafelé fordulva futásnak eredt.

Szinte izgatta e rövid pillanatokban a vágy, hogy segítsen ezen az emberen. Igyekezett összeszedni tehetségét s kitalálni, hogy tehetné ezt leginkább, de a mint futott, két jelenet követte agyában minduntalan egymást: az egyik a czigány, a mint gonosz arczával megy gyorsan a félhomályban, azután az országút, a mint megpillantotta a rajta heverő testet. Ekkor hirtelen lódobogást hallott.

Elfulladva állott meg s kezével integetett Copeland úrnak, a ki gyorsan visszatartotta lovait s feléje nézett a sötétben.

— Annuska! — kiáltotta; de Dexter, a ki mellette ült a könnyű kocsiban, akkor már leugrott és a leány mellett állott. A két férfi várta, hogy szóljon. A leány egyet lépett a kocsi felé s kissé elszédült.

— Egy sebesült ember van az úton — mondta. — Vegyenek föl, megmutatom, hol van.

— Üljön fel, üljön fel, — volt a gyors válasz. A leány fel akart ugrani a kocsira, de lába lecsuszott a hágcsóról. Dexter átkapta és föltette az ülésre, Copeland úr mellé. Maga meg habozott.

— Menjek gyalog utánuk? — kérdezte, de Copeland úr rákiáltott, hogy szálljon föl s a mint a lovak gyors ügetésbe csaptak át, így szólt:

— Önnek is használ vehetjük.

Hűvös légáramlat érte a leány arczát. A tehetetlen egyedülvalóság után, gyors futása után, nagy megnyugvás volt neki, hogy segítségre talált, hogy most gyorsan hajtat azon az úton, a mely azelőtt olyan volt neki, mint egy rosz álom. És — ilyen a női érzés makacssága — egy pillanatra sem feledkezett meg róla, hogy Dexter az, a ki mellette ül, a ki karjaiba fogta. Ezt az érzést, ha megkérdezték volna felőle, gyönyörűségnek kell vala neveznie.

Egy ezüstös fehér nyirfa fénylett velük szemben. Annuska előre hajolt s néhány bokorra mutatott a gyepes útszélen.

— Itt van, — mondta. — Álljunk meg.

Copeland úr megrántotta a gyeplőt, mert a lovak meghorkantak s félreugrottak valami sötét folttól az úton. Dexter leugrott a kerék fölött s az útszélre menve, lehajolt a gyepen heverő sötét árny fölé. Majd kiegyenesedett és hozzájuk jött.

— Copeland úr, — mondta gyorsan — ha elmegy egy kocsiért és egy derekaljért s idekiküldi, aztán pedig orvosért küld, az lesz a legjobb, a mit tehetünk. Nem kísérelhetjük meg magunkkal vinni. A míg ön odajár, én itt maradok mellette.

Annuska feléje hajolt.

— Oh, nem tehetnék most valamit? — kérdezte remegő hangon. — El kell hagynom megint, a nélkül, hogy segíthetnék rajta?

Dexter kétségbeesetten tekintett Copelandra.

— Menniük kell azonnal. Ez az egyedüli segítség, — ismételte és Copeland megfogta a leány karját.

— Jőjjön, kedvesem. Nekünk megvan a magunk föladata, — mondta és megrántva a lovakat, megfordult.

— Először Gloverékhez, Annuska, — folytatta.

Annuska, vállán keresztül hátranézve, látta, hogy Dexter letérdel a sebesült mellé. Hallgatva támaszkodott hátra a kocsi ülésében.

Aztán sebes kocsikázás következett, majd sietős intézkedések és magyarázatok a tanyaházban, majd megint vágtatás és Annuska otthon volt, a kapujukban. A fülében zsongtak Copeland úr szavai, hogy most az orvosért megy s majd értesíteni fogja a továbbiakról. Aztán látta, hogy Gerald Leverett és Lucy kisasszony állanak mellette s bement a meleg, kivilágított nappaliba s beleroskadt egy székbe.

— Mi történt? — kérdezte Leverett kíváncsian. — Mit jelent mindez? Maga ilyen későn jön haza, Copeland úr egy emberről meg az orvosról beszél és . . .

— Várjon egy pillanatig, — mondta Annuska, ismét beletalálva magát megszokott életébe. — Megmondom mindjárt, de ha így nekem esik, hozzávágok valamit magához, Gerald.

Lucy kisasszony ingerülten közbeszólt.

— Édesem, ne beszélj így. Ön meg, Gerald, engedje Annuskát, hadd térjen magához. Hogy valami történt, az nyilvánvaló.

Annuska szaggatott nevetésben fakadt ki; aztán ránézve nénjére, látta, hogy ez remeg.

— Édes Lucy néni, — mondotta, hirtelen megváltoztatva modorát — ugy-e aggódtál? Igazán sajnálom. Nincs semmi bajom, nem történt velem semmi. Kissé későn indultam el hazafelé és egy embert találtam az úton — megsebesülve.

Úgy gondolkozott Lucy néniről, a hogy férfiak szoktak a nőkről s azt tartotta, hogy óvni kell őt a meglepetésektől.

— Találkoztam Copeland úrral és Dexter úrral s egy kis időbe került, míg . . .

— Sebesült ember az úton? — fakadt ki Gerald, a ki nem tudta magát többé türtőztetni. — Azt hiszi, hogy itt . . .

— Gerald — s a leány felkelt — nem volna szives hazamenni? Fáradt vagyok. Copeland úr el fogja önnek mondani, mi történt.

Megfogta karjánál, gyöngéden kitolta a szobából, utána ment és betette az ajtót.

— Oktondi! — mondta, bizonyos jóindulatú türelmetlenséggel — hát nem veszi észre, hogy Lucy néni kedvéért mondom ezt a mesét? Menjen és kérdezze meg Copeland urat vagy Dexter urat.

(Folytatása következik.)

Telefon 18—99. 8972

Heti étlap

az „Arany fáczán" nagyvendéglőben

VI. ker., Andrássy-ut 69.

Minden **Vasárnap**: *Szárnyas-estély,* 8903
« **Hétfőn**: *Magyar vacsora,*
« **Kedden**: *Ropogós malacz-estély,*
« **Szerdán**: *Halászle-estély,*
« **Csütörtökön**: *Vadkülönlegességi estély,*
« **Pénteken**: *Halászlé és tengerihal-estély,*
« **Szombaton**: *Disznótor és vadkülönlegességi estély.*

Valódi magyar borok: **Gyöngyös-Visontai bortermelők szövetkezetének pincészetéből.** A világhirű **Steinfeldt márcziusi sör** kimérése. Ne mulassza el senki gyönyörű **vadásztermeimet, étteremeimet és a télikertet** megtekinteni. — Számos látogatást kér

Lantos igazgató. **Géczy Ferencz** udv. vadszállító és vendéglős.

Legrövidebb és legolcsóbb utazás Olaszországba.

A Fiume—Velencze és Fiume—Ancona közt közeledő termes gőzhajók téli menetrendje.

Fiume—velenczei vonal: Fiuméből indulás minden kedden és szombaton este 8 órakor, Velenczéből indulás minden hétfőn és csütörtökön 7·30 órakor, Velenczében érkezés és indulás a Szt. Márk-téren. Menettartam 10 óra.

Fiume—anconai vonal: nappali járat. Fiuméből indulás minden hétfőn reggel 7 órakor, Anconából indulás minden szerdán reggel 7 órakor. Éjjeli járat: Fiuméből indulás minden csütörtökön este 8 órakor, Anconából indulás minden szombaton este 8·30 órakor. Menettartam 10 óra. A gyorsvonatok Fiuméban a gőzhajók kikötőhelyéig és onnan közlekednek. A termes gőzhajók csatlakoznak a Budapest—Fiume közt közlekedő gyorsvonatokkal, valamint a Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milano stb. felé induló, illetve onnan érkező vonatokkal.

Menetdíjak: A gyorsvonatok használatára jogosító menetjegyek árai a hajó-átkelési díjjal együtt: *a)* Budapestről Dombovár—Fiumén át Velenczébe, vagy Anconába, vagy viszont:

gyorsvonaton I. oszt. és a gőzhajón I. oszt. 34 korona
« II. « « « I. « 26 «

b) A gőzhajókon Fiuméből Velenczébe v. Anconába, vagy viszont:

díszterem, hálóhelylyel együtt 16 korona
I. osztály, « « 12 «
III. « (fedélzet) « 6 «

Továbbá kaphatók még ezen utirányon érvényes Olaszországba szóló combinálható mérsékelt körutazási jegyek is. A gyorsvonatok használatára jogosító közvetlen menetjegyek árai a hajóátkelési díjával együtt:

Budapestről	I. oszt.	II. oszt.
Rómába vagy viszont	73 frc. 75 c.	54 frc. 05 c.
Nápolyba «	100 « 55 «	72 « 85 «
Firenzébe «	73 « 50 «	53 « 90 «
Genuába «	89 « 25 «	64 « 90 «
Milánóba «	69 « 95 «	51 « 40 «
Nizzába «	113 « 75 «	81 « 95 «
Cannesba «	117 « 20 «	84 « 30 «
Grasseba «	119 « 35 «	85 « 75 «

Ezen jegyeknél a gőzhajókon egy ágyért 2 korona utánfizetendő.

Menetjegyeket kiadnak és közelebbi felvilágositással szolgálnak a m. kir. államvasutak állomásai és városi menetjegyirodái, valamint a Cook Tamás és Fia czég összes utazási irodái.

Budapest, 1901 január 20.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Megay Boheme tortája

a legjobb torta; jóságával az idei brüsszeli kiállításon az első dijat nyerte. Megay Róbert czukrász Miskolczon 1. sz., 2 K 50 f. vetele után küld önnek egyet bérmentesen. Budapesten Szenes Ede es Seidl József cs. és kir. udvari szállító uraknál, a vidéken minden legelőkelőbb cse megüzletben kapható. Miután utánozzák a tortát, kérem csakis a Megay Róbert névvel ellátott dobozokban csomagolt tortát elfogadni. Ugy anott egy kitünő Szulamit-torta 2 korona. 8786

MARSCHALL ANTAL

speczialista női czipész,

Budapest, IV. ker., Bécsi-uteza 2. szám.

Alapittatott 1832.

Érzékeny lábaknak könnyü és finoman kidolgozott czipőket készit mérték szerint. — Vidéki megrende lések minta-czipő után. 8979

8973

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A SZENTANDRÁSI BIRÓ FIA.

Elbeszélés.

Irta JÓKAI MÓR.

(Vége.)

Az úri kastélyban fényes mulatság rendeztetett. A kastély úrasszonya, előkelő grófnő, egy osztrák tábornok özvegye, nagy és nevezetes szerepet játszott az osztrák-porosz háborúban s mindenféle kalandjaival sok bajokat okozott a két Trenck hősnek, egész processusa támadt, a mibe maga Frigyes király is bele volt keveredve (tudtán kivül).

Ő adta a lakomát — a tisztek kedvéért, meg a maga örömére.

Van a németeknek egy műkifejezésük: «Jux». Jux az, mikor egy gyanútalan kedélyű emberrel a többiek tréfát űznek: beugratják. Egy ilyen tréfára volt kiszemelve a magyar trombitás.

Odaültették az asztalfőre Trenck Frigyes, a vezér, s a szép grófnő közé. Szemközt vele pedig ültették az apját, a kuruczból lett kapitányt.

Az asszony traktálta, az apa itatta, a vezér magasztalta. A fiú bevette azt mind.

Az öreg Vértesi mind azt emlegette fel a fiának, hogy milyen krudélisul bánnak odahaza a magyar Alföldön a nagy urak a szegény parasztal, a papok a kálvinistákkal; megérdemlik, hogy a magyar katona ellenük fordítsa a fegyverét.

A vezér pedig azzal biztatta, (magyarul beszélt hozzá), hogy ha a burkus király zászlója alá esküszik, azonnal a király tábori kornétásává fogják előmozdítani, fényes fizetéssel; félév mulva zászlótartó lesz belőle. Hozatott is a számára nagy, széles szalagon függő veres sasrendet, s azt a nyakába akasztotta. Azután a háta mögé állított egy porosz trombitást, a ki betanitsa neki a burkus tábori indulót; a fejébe nyomatott egy ezüst kaskétát, hegyes csücskével.

De legjobban szédítgette a szép asszony hizelgő szavával, (a ki szintén beszélt magyarul), maga hámozta neki a narancsot szép fehér kezével, s etette a pástétommal.

— No úgy-e, hogy ez nem hering, nem pumpernikkel? — heczelé az apa.

Bort is töltött a ficzkó poharába a szép tündér, s koczintásra készté. Az pedig rajnai bor volt; s a poharat körömpróbáig kellett üriteni.

— No, kölyköm, úgy-e, hogy ez nem almabor?

Minden ember nevetett már rajta. Ez szépen beleesett már a verembe.

— Sok lesz már! — dörmögé Pista a poharat töltögető istennőnek.

— Ne búsulj. Ha nem birod, itt maradsz. Jó ágyat vettetek a számodra.

Ekkor a távolból trombitaszó hangzott át a Neissén. A magyar huszárcsapat takarodó hangja: «Mikor masirozunk, kapitány uram?»

A Pista fiú talpra ugrott s hátratolta maga alól a széket. S aztán lekapta a válláról a trombitáját s ő is elfújta a huszártakarodót: «Hónapután, vagy azután, vagy csütörtökön délután, kedves katonám!»

— Mit csinálsz, te kölyök? — rivallt rá az apja.

— Fújom a takarodót. Aztán megyek a svadronyomhoz vissza. Nem vagyok én itt fogoly, sem dezentor; csak az apámat látogatni jöttem. Köszönöm a szives vendéglátást.

— Te elutasitod a királyi kitüntetést?

Linek Lajos rajza.

A szép asszony megölelte s megcsókolta.

— Te visszataszitod a szép asszony ölelését?

— Te elfelejted az apád számüzetését, néped megkinzását?

Igy szóltak hozzá három oldalról is.

A Pista fiú pedig leakasztá a válláról a keresztül vetett veres sas-rendet, letette az asztalra az ezüst kaskétát, szépen szalutált a majornak, kezet csókolt a szép úriasszonynak, a poharát hozzá ütötte az apja poharához, s egész nyugodtan azt felelte:

— *Visszamegyek; otthon vár reám az édes anyám.*

A szép asszony megölelte, megcsókolta ezért a szóért. Az őrnagy is kezet szoritott vele.

— Nem! — mondá az úrhölgy. — Azt a nemzetet, a ki az édes anyját se kincsért, se csókért, se dicsőségért el nem felejti, nem lehet a hűségéből eltántorítani.

A trombitást hagyták eltávozni. Hogy senki fel ne tartóztassa, az apja kisérte el a folyampartig. Ott búcsút vettek egymástól.

— Aztán a nevemben is köszöntsd az édes anyádat.

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A. (Folytatás.)

Ezzel otthagyta a faképnél. Odavonta székét Lucy néniéhez s a mint hallotta az utczai kaput becsapódni, belemosolygott a szemébe.

— A jó Geraldnak nem valami csöndes természete van, — mondta. Aztán észrevette, hogy Lucy néni kedves arczán különös fájdalmas és fáradt vonás ül. Megfogta a kezét.

— Valami baj történt? — kérdezte gyöngéden. Voltak pillanatok, mikor Lucy néni szelíd természetét szinte vádnak érezte maga ellen. — Talán az a baj, hogy későn jöttem? Sajnálom, de nem tehetek róla.

Lucy kisasszony fölnézett rá. Volt valami a szemében, a mi meghökkentette Annuskát.

— Nem. Nincs semmi baj, édesem. De olyan öregnek és fáradtnak érzem magamat ma . . .

Lucy néni, a míg beszélt, megtapogatta a kis zacskót oldalán, hogy megbizonyosodjék, benne van-e még a levél, az a levél, melynek néhány sorát, bár csak ma délután jött, könyv nélkül is el tudná mondani:

«Tisztelt Nagysád!

Péntek este felé önnél leszek. Szeretném látni a gyermekemet. Nem fogok elárulni semmit. Én megtartottam az egyesség rám eső részét, ön megtartotta a magáét, biztos vagyok benne. De szeretném látni a gyermekemet. Nem pénz kell nekem s nem is akarom önt zavarni. Ezt a levelet nem szükség, hogy aláirjam.»

Ennyi volt a levélben, meg a dátum és a szomszéd város postai bélyegzője.

— Nem, semmi, édesem, — mondta Lucy kisasszony, — nem történt semmi.

Csönd állott be. Annuskának soha sem jutott eszébe, hogy Lucy néni olyat is mondhasson, a mi nem igaz. A szék hátán pihentette fejét, a gondolatai a czigányon és a többieken jártak. Ha csak megállitotta volna a vérzést, de csak folyt, csak folyt . . .

— Ah! — mondta hangosan.

— Mondj többet, pontosabbat, hogy mi történt, — mondta Lucy néni, — nem értem a dolgot.

— Egy embert találtam az úton fekve, néni — Annuska kelletlenül beszélt. Ismerte Lucy néni szelid lelkét, a melyet még az is bántott, hogyha egy csirkét vágtak le. — Azt hiszem, megtámadták és kirabolták. Próbáltam segíteni rajta, de nem tudtam.

Elhallgatott, a mikor Lucy kisasszony a rémület felkiáltását hallatta. Aztán folytatta:

— Segítségért futottam s Copeland úrral találkoztam. Dexter úr is vele volt. Copeland úr vitt haza, Dexter urat ott hagytuk, Gloverékhez mentünk kocsiért és derekaljért, aztán Copeland úr doktorért ment. Ez az egész. Attól tartok

azonban, az az ember nagyon megsérült. Különös — tette hozzá halkabban, — nem tudom kitalálni, ki lehet, pedig az arcza ismerős volt. Gondolkoztam rajta, hol láthattam, de nem tudtam kitalálni.

— Az országúton? — Lucy kisasszony hangja elrekedt. — Miféle ember volt?

— Valami lakatos, vagy ilyesforma, — felelt Annuska, még mindig keresve elméjében a rejtély kulcsát. — Csinos ember volt, azt hiszem; az arczvonásai szabályosak. Mintegy negyvenöt éves. Nagyon fekete szemöldökei és szempillái voltak; észrevettem ezt, mert az arcza nagyon fehér volt.

Kínos mozdulatot tett s szemeit eltakarta kezével.

Lucy kisasszony élénken nézett rá. Mi járt az eszében? A mai levél után? Mi összefüggése volt ennek Annuska elbeszélésével? Szegény néni, majd megbolondult.

— Többre nem emlékszel? — kérdezte. — Magas termetű?

Annuskának feltünt ez az érdeklődés, de nagyon is elfoglalta a sebesült.

— Igen, — felelt, — azt hiszem, igen. De biztosan nem tudom. Nem volt kövér. Az arcza nem azok közül való volt, melyeket egykönnyen elfelejt az ember, ha egyszer látta. Nem értem, miért nem jut az eszembe, hogy mikor láttam. Pedig olyan ismerős.

Lucy kisasszony hirtelen fölállt.

— Édesem, — mondta, — eredj, egyél valamit. Elmegyek Glover tanyájára. Talán tudom, kicsoda s értesítem a családját, — ha — ha erről a vidékről való. Én ismerem az egész környéket. Annuska rábámult.

— Nem iszik teát? — kérdezte.

— Nem. Azonnal megyek. Nem tudnék nyugton lenni. Szólok a kocsisnak, hogy fogjon be.

Annuska elkezdett beszélni, de aztán elhallgatott.

— Jól van, — mondta. — Fölmegyek, átöltözöm és készen tartom a teát.

Másoknak is megadta azt a szabadságot, melyet maga kivánt és Lucy kisasszony méltányolta ezt az engedékenységét.

— Nincs ellenedre, édesem? — kérdezte Lucy kisasszony.

— Mért volna? Te majd hireket hozol felőle. Jójj. — Annuska átfogta nénje derekát, s mind a ketten kimentek a szobából.

Lucy kisasszony egyedül állott a kis tanyaház hiányosan világított folyosóján. A jobbra fekvő konyhából hangokat hallott, aztán gyors lépéseket a pitvaron és Glover asszony állott előtte gyertyával kezében.

— Lucy kisasszony, — mondotta, meglepetés nélkül, de azzal a szeretettel, melyet az egész vidék lakossága tanusított Lucy kisasszony iránt. — Ön itt van? És miért? Itt nincs mit tenni. A szegény ember — egy mozdulatot tett kezével — meghalt.

— Meghalt? — ismételte Lucy kisasszony és nagyon elsápadt.

— Mire az urak idehozták, már meg volt halva. Nagyon szeliden bántak vele, de nem segíthettek rajta. Szörnyű volt a sebe és az orvos azt mondta, hogy halott már jó idő óta. Az a fekete úr azt mondta, hogy ő tudta, hogy meg van halva, csak nem szólt az Annuska miatt.

Lucy kisasszony az ajtó felé sietett.

— Látom, — mondta, aztán halkan tette hozzá:

— Glover asszony, bemegyek, megnézem azt az embert. Én ismerek mindenkit a vidéken. Talán megismerem, hogy kicsoda és értesíthetjük a családját. Hol van?

— Itt.

Az asszony csöndesen kinyitott egy ajtót s Lucy kisasszony előtt előre menve rámutatott az ágyon fekvő alakra.

— Szegény ember, — mondta. — Szabad önt egyedül hagynom? — folytatta. — Egy szót akarnék szólni Róbertnek.

Lucy kisasszony az ajtó közelében állva helybenhagyólag intett fejével s várt, mig az asszony elment. Aztán könnyű lépteivel az ágyhoz ment s nagy lélekzetet véve megkeményitette magát és ránézett.

Ő volt.

Az az arcz! Elfelejthetné-e valaha? Ott, a kandallónál, — ilyen hasonlóság — szakasztott ugyanaz . . .

Térdre borult az ágy szélén.

Így halni meg, — leszúrva valami vadállattól az út szélén — és mégis, ez volt a természetes vége, gondolta magában, egy természetellenes életnek.

Lucy néni fölkelt és lenézett rá. El volt ta-

Lucy az ágyhoz ment, a hol a halott feküdt.

karva majdnem egész arcza. Szépsége meglepte, de a hasonlóság, a melytől félt, eltünt, a mig ránézett. Ah, a kék szem be volt zárulva örökre, senki se tudta, mennyire, mennyire hasonlított...

Megfordult és átmenve a szobán, megjelent a fényesre világított konyhában összegyült férfiak között. Ezek elcsodálkozva hökkentek vissza és Copeland úr megfogta Lucy kisasszony hideg kezét.

— Édes Lucy, — mondta — ön itt van?

— Eljöttem, — mondta Lucy néni gyönge, halk hangon — megmondani, hogy ha az a szegény ember ismeretlen, én akarom eltemettetni a Szent Jakab-temetőben, hogy mégis keresztényi temetése legyen.

— Ön akarja eltemettetni, — vágott közbe Copeland úr. — Ez önre vall, Lucy. De ez nem fog megtörténni. Én fogom . . .

— Rikhárd, — szólt közbe Lucy s különös indulat reszketett hangjában, — én akarom ezt. Meg fogja tenni a kedvemért, — úgy-e megteszi a kedvemért?

Egy pillanatig csönd volt, aztán Copeland úr megszólalt.

— A hogy kivánja, — mondta.

Lucy kisasszony udvariasan bókolt a társaságnak és kiment a szobából.

— Haza, — mondta a kocsisnak, a mint beleült kocsijába s a hangja oly megkönnyebbülten csengett, mintha azt mondta volna, hogy: a mennyországba.

VII.

Késő lett és Annuska, nyugtalanul járva föl s alá a nappali szobában, nem tudta megérteni, miért nem jött el Copeland úr. A tikkasztó fülledtség, mely az alkonyi órákra nehezedett, meleg, zúgó szélbe csapott át, a mely behozta a kert illatát a szobába és megzavarta a leányt. Szeretett volna kinn lenni, és mégis, érezte, hogy az éjszaka oly dolgokat rejteget, melyekhez ő nincs szokva, hogy találkozzék velük.

Az ablaknál állva kibámult a sötétbe, melye se hold, se csillag nem világított meg. Érezte, hogy a fákban és mezőkön ezer olyan titok van elrejtve, melyeknek létezéséről sejtelme sem volt. Mindez bizonyos félelmet keltett benne. Az ösztöne azt súgta, járjon végére ezeknek a rejtélyeknek, utazzon, tegyen felfedezéseket s ha szükséges, küzdjön meg, a mivel meg kell küzdeni.

Egy szelid kéz nehezedett a vállára.

— Édesem, késő van már.

Lucy néni állt mellette.

— Közelebb van már az éjfélhez, mint a tizenegy órához, — mondta, — nem mégy aludni?

— Nem tudnék, — felelt Annuska, türelmetlenül megrázva a fejét. — De te ki vagy merülve. Menj fel, Lucy néni s ha Copeland úr küld valami üzenetet, fölviszem neked.

Kerekek zörgése szakította félbe az utcza felől s mind a ketten visszatértek a nappali szobába és vártak. Nem sokáig kellett várni és Lucy kisasszony az érkezőnek elébe menve, meghökkent köszöntése módjától.

— Kisiklott, — kiáltotta Copeland úr. — Az egész pereputtya eltünt. Hogy az ördög vigye ezeket a falusi tökfilkókat. — Aztán Lucy kisasszony felé fordulva, folytatta:

— Annuska természetesen említette önnek azt a czigányt. Azonnal elküldtem, a hány embert csak talpra lehet Connisfieldben állitani nyolcz mérföldnyire köröskörül. A buta népség addig tett-vett, vagy pedig oly nagy hűhót csapott, hogy a czigányok megszimatolták a dolgot és eltüntek mindenestül. Mire kitudódott, hol a tanyájuk, már csak hült helyük volt. Erre aztán az én bölcs embereim hazajöttek nagy lelkendezve. Most már üthetjük a nyomukat bottal.

Lucy néni hol a beszélőre nézett, hol Annuskára.

— Nem értem, — mondta.

Leült a nagy divánra és Copeland úr is melléje ült. Annuska egy széket tolt közelebb s leülve könnyedén összekulcsolta kezeit a térdén.

— Hát nem szólt ön semmit Lucy kisasszonynak? — szólt Copeland úr, kiváncsian nézve a két nőre.

Lucy kisasszony befogta a szemét a tenyerével.

— Én nem kérdeztem tőle semmit, — mondta. — Különösnek fogja találni, Rikhárd, de Annuska nem mond el magától semmit. Épen nem beszédes természetű, én meg — én meg nagyon belemerültem a múltra vonatkozó gondolataimba. Ez a szerencsétlen eset emlékeztetett a . . . emlékeztetett valamire és nem volt kedvem beszélgetni semmiről. De most csak mondják el nekem, micsoda szörnyűségek történtek még ezen a délutánon. Szégyellem, hogy ennyire borzadok az ilyen dolgoktól.

Copeland jóindulatu gyöngédséggel nézett reá s a hangját is meghalkitotta.

— Természetes, így már értem, Lucy, —

mondotta. — Ön nem arra való, hogy ilyen rémes dolgoknak legyen tanuja és jobb szerettem volna, ha nem is tud meg róla semmit. De hát valamikor úgyis meg kell tudnia. A kis Annuska — és ránézett, félig kritizáló, félig csodáló tekintettel, — egy remetét is belekeverne az egész világ dolgaiba öt perez alatt. Hogy röviden végezzek vele, — folytatta, ismét Lucy kisasszonyra tekintve, — Annuska látott egy embert, a kiben fölismerte egyikét azoknak a czigányoknak, a kik az én erdőmben tanyáztak. Közvetlenül a sebesült megtalálása előtt látta, a mint az úton futott. Valószinünek látszott neki, hogy ez az ember valamikép részes a dologban.

— Tudom, hogy ő tette, — vágott közbe gyorsan a leány. — Biztos vagyok benne.

Copeland úr ránézett.

— Honnan szedte ezt a határozott véleményt annak a czigánynak a jelleméről? — kérdezte, félig-meddig mulatva azon, a mit gyermeki hevességnek nézett.

Annuska vállat vont.

— Nem sok idő kellett hozzá, hogy véleményt alkossak magamnak róla. Különben tudom, hogy kést szokott hordani magával.

Lucy néni arcza egész szintelen lett. Annuska forrásai, a honnan sokféle dolgokról tudomást szerzett, nyugtalanító rejtély voltak előtte.

— Te tudod, hogy kést szokott hordani magánál? — kérdezte.

— De honnan? — vágott közbe Copeland.

— Megmutatta nekem a nyelét.

Annuska hátratámaszkodott, kezeit összecsapta a térdén, szempillái félig lehunyódtak s a szemében újra az a komor izgatottság gyült ki, a mely e délután óta ragyogott bennük.

— Azt mondta, majd használni fogja Dexter úr ellen, a mikor azt mondtam neki, hogy meg fogom Dexter urat kérni, hogy döngesse el.

— Uram Isten, Annuska! Micsoda hallatlan jelenetről beszél ön itt?

Copeland úr látta, hogy Lucy néni kezei idegesen remegnek s érezte, hogy az ő nevében is beszél.

— Mikor történt ez?

— Nem volt benne semmi rendkívüli. A czigány szemtelen volt és én azt mondtam neki, hogy Dexter úr el fogja verni. Erre ő egy fekete tőrnyelet mutatott a tüszőjében s figyelmeztetett, hogy ne csináljak kettőjük között verekedést. Mi van ebben rendkívüli? Lucy néni mondta mindig, hogy ilyenek a czigányok.

A másik kettő csak bámult rá.

— Mondja el részletesen ezt a találkozást, — szólt Copeland úr komolyan.

Annuska habozott; a vér az arczába szökött.

— Nem akarok nagyon is kategorikus lenni kérdéseimben, — folytatta Copeland úr kevésbbé komolyan. — Úgy beszélek, mint egy védőügyvéd, úgy-e bár? Ön azonban nincs a tanuk padján. De én mégis szeretném tudni az alapját a czigány elleni gyanujának.

Annuska nyiltan nézett a szemébe.

— Elmondom tehát az egészet, — mondotta és a valósághoz híven elbeszélte kalandját a czigányokkal. Mikor befejezte, Copeland úr fölkelt és sebesen keresztül ment néhányszor a szobán föl s alá.

— Szörnyűség! Szörnyűség! — kiáltotta. — Fogalmam se volt róla, hogy ilyen gaz népnek fogom a pártját. Elég ártalmatlanoknak látszottak s azok a czigányok, a kik néhány évvel ezelőtt itt jártak, egész más nép voltak. No, de most már megyek s hagyom önöket nyugodni. Azt hiszem, az én nagyhangú embereim eléggé elrontották a kilátásainkat, hogy azt a mákvirágot megfogjuk. Ha az ilyen nép egyszer eltünt és előnyben van, ezer útja-módja van a menekülésre. Elválnak egymástól, a gaztettes egyedül megy egy darabig. Uram Isten! Nagy hibát tettem. Engemet is vád ér.

Hirtelen Annuskához fordult.

— Ön adósa Dexternek. Pompás ficzkó ez, helyén van a szive.

— Nagyon örültem, hogy véletlenül ott volt, — felelt a leány.

Copeland úr észrevette Annuska pirulását.

— Jól van, — mondta — utána nézek mindennek. Igaz, — tette hozzá, — tizennyolczadikára hozzám igérkeztek. Thorndike úr meg fog látogatni néhány napra s előbb meg akarom ismertetni az előkelőségeinkkel, aztán pedig könnyebb fajta mulatságot akarok neki szerezni. Megkapták, ugy-e, meghivómat tizennyolczadikára?

— Meg. — Annuska szemei csillogtak az örömtől. — Mindig szerettem volna megismerkedni Thorndike úrral. Leverették sok mindenféle roszat beszélnek róla.

Copeland úr megfogta Lucy kisasszony hideg kezét.

Copeland kezet fogott velük.

— Önt, Lucy, ne felejtse el, tizenhetedikére hivtam meg. Isten önökkel, holnapig. El fogok jönni és jelentést teszek.

Elsietett. A benmaradtak hallották, a mint lassan megy kocsiján az utczán. Fiatal lovait nem lehetett többet hajszolni, megtették a magukét ez este.

VIII.

Copeland úr megebédelt és behivta magános vendégét a könyves szobába, hogy elvégezzék üzleti dolgukat. Mert üzleti ügy volt, a mi összehozta őket.

A szoba a munka gyönyörüségének és a pihenés örömeinek kedves nyomait mutatta. Tele volt egész a mennyezetig könyvekkel, s az a sajátságos vörösös barna szin volt benne uralkodó, a melyet mintha könyvesszobák számára találtak volna ki: a régi mahagoni és a préselt bőr adta ezt a szint. A nagy asztal, tele rendben tartott iratokkal, a szoba közepén állott.

Copeland úr egy karosszékre mutatott az asztal mellett.

— Üljön le, Dexter, — mondta. — Itt egy szivar, meg egy kis innivaló, — egy palaczkra mutatott, mely mellett poharak állottak. — Én majd, a mint szoktam, a kályha mellett állok, ha nyár van is. Az ilyen szokástól nehéz eltérni. És most, mikor már mindent megbeszéltünk, szeretném hallani világosan a véleményét arról, megvegyem-e a pejkókat.

Meggyújtotta a szivarját a lámpán. A fiatal ember csendesen követte példáját, aztán töltött magának egy korty wiskeyt és szódavizet, s a pohárral kezében fölnézett a házigazdájára.

— Hétszáz? — kérdezte.

Copeland úr igenlőleg bólintott. Dexter kiitta a poharát.

— Nagyon sok, — mondta. — Hatszáz is jó ár volna. Nagyon is. Azt ajánlom, hagyja őket, ha kitartják az árukat. A barna pár meg — és erre tudós magyarázatba fogott a különböző lovak jó tulajdonságairól, a melyekről tanakodtak. Copeland úr is beleszólt, mig az első szivart el nem szivták.

— Ez hát a véleménye? — fejezte be a házigazda. — Nagyon le vagyok önnek kötelezve. Azt hiszem, igaza van. Nos, és mi van a kanczával? Készen van már?

Dexter habozott.

— Kellene még vagy egy leczkét adni neki, ha nincs ellenére. Tud már mindent, egy pár fogás hiján. Mikorra van rá szüksége? Első rendü paripa lenne belőle egy hölgy számára, — tette hozzá.

Copeland ránézett.

— Azt hiszi, én alám nagyon könnyű?

Dexter a szemébe nézett.

— Azt hiszem, igen.

— Tud olyan hölgyet errefelé, a kinek jó volna ilyen ló?

— Lea kisasszonynak, — felelt a fiatal ember habozva.

— Lea kisasszony? Annuska, persze. Tudom. Hogy halad a kicsike?

— Nagyon jól lovagol. Igazán nagyon jól.

— Aligha van már szüksége mesterre, mi? — Copeland úr mosolygott kissé.

A fiatal ember elpirult.

— Ugratni tanitom. Vadászni akar lóháton s nem egy dolog van, a mire egy vén róka megtaníthat egy kezdőt.

— Vadászni? — ismételte Copeland úr. — Lucy kisasszony nem fogja megengedni.

— Leverett úr, — jelentette a cseléd és Gerald lépett be a szobába, egy pillantást vetve a vendégre.

— Jó estét, — kezdte, kezet fogva a házigazdával s könnyedén bicczentve fejével, mikor ez bemutatta neki Dextert. — A Thorndike úr látogatása ügyében jöttem. Nem is gondoltam rá, hogy ön ilyenkor este is el lesz foglalva.

— Oh, Dexter és én túl vagyunk már az üzleti dolgokon. Üljön le és mondja el, mi ujság a városban. Mit csinál a lova?

Leverett vállat vont és beleült egy karosszékbe.

— Ma is csak az a gyenge, roszul sikerült gebe, a mi volt. De hát az ember nem akar felhagyni vele.

— Kellene tenni valamit itt Connisfieldben, — mondta később Copeland úr. — Egy krajczár ára sütni valója sincs a mi rendőrségünknek. Azt a czigányt is hogy el hagyták szökni.

Gerald ránczba szedte homlokát.

— Becsületes emberek. Becsületesség és ész nem fér össze az alsóbb néposztályoknál. A mi pedig a czigányt illeti, én azt hiszem, annak semmi köze se volt az egész históriához.

Dexter, a ki hátratámaszkodva ült s belebámult a szivarja füstjébe, ránézett a beszélőre.

— Van talán valami valószinűbb gyanuja? — kérdezte.

— Nincs. — Leverett elforditotta tekintetét. — De azt hiszem, mégis csak sok volna, a czigányra fogni a büntettet.

Copeland kiváncsian nézte a két férfit. Rokonszenvezett Leverettel, ismerte arczának okos, határozott vonásait, tudta, hogy szikár alakjában, széles, magas vállaiban benne volt mind az az erő, melyet megfontolt testgyakorlat kifejleszthet. De ha tettre kerülne sor, mélyen alatta állana a másiknak. Dexter nemcsak élénk volt és fürge s megvolt benne az a természetes, hajlékony erő, melyet megszerezni nem lehet, de a temperamentuma is arra vallott, hogy bele tudja magát találni a körülményekbe, melyek ide-oda ránczigálták az életben. Leverett ellenben idegesen szembeszállott az emberi élet mindenféle követelményeivel. Copeland mindezt érezte s érezte Dexter egyszerüségének és fesztelen könnyedségének megnyerő voltát is. Az ellenkezés a két ember között nyilvánvaló volt; szeretett volna a végére járni.

— Ön azt hiszi, nincs okunk a czigányra gyanakodni, Gerald? — szakitotta félbe a csendet. — Hát az semmi, hogy ott volt a helyszinén, hogy nem tett egy lépést sem, hogy segitséget kapjon, hogy Annuska előtt a fegyveréről beszélt s az a gonosztevő benyomás, melyet Annuskára és Dexter úrra tett?

— Szerencsére a benyomások nem sokat érnek a törvény előtt, — válaszolt Gerald. — Az efféle emberek rendesen szoktak fegyvert viselni s Lea kisasszony valószinüleg túlzott szinekben látta külsejét, mikor az országúton meglátta. Segitségért azért nem ment, mert attól félt, hogy őt fogják gyanusitani. A mint hogy úgy is lett volna. A mi engem illet, remélem, abban fogják hagyni ezt a históriát. Hogy Lea kisasszony bele van keverve, az elég baj s legjobb hallgatni róla.

— Annuskáról hallgatni kissé nehéz dolog, — vetette oda Copeland szárazon.

— Lucy kisasszony soha meg nem engedné, hogy a huga ilyen szenzációs tárgyaláson megjelenjék.

— Lucy kisasszony soha sem engedné, hogy az ő egyéni félelme a nyilvánosságtól, útjában álljon az igazságszolgáltatásnak, — volt Copeland úrnak kissé ingerült válasza.

Gerald kissé elpirult. Belenézett Copeland szemébe, mélyen fekvő szemének tántoríthatatlan becsületességével.

— Azt hiszem, igaza van. Nagyon messzire mentem, — mondta halkan s egy pillanatig csönd volt.

— Igazság, — kezdte Copeland. — Az igazságszolgáltatásról beszélünk. Draytont ma láttam az úton, a libériája nélkül. Remélem, ez nem azt jelenti, hogy önnek baja volt vele s kénytelen volt elcsapni?

Leverett bólintott s rágyujtott egy szivarra.

— De igen, azt jelenti. Csakis azt.

— Ejnye, ejnye, sajnálom. Szeretem azt a Draytont, — folytatta Copeland. — Talán ivott?

Leverett elhelyezkedett székében.

— Nem, — felelte. — Azzal felhagyott. Megmondom, mi történt.

Tekintetébe hideg udvariassággal belefoglalta Dexter is, a min Copeland mosolygott magában.

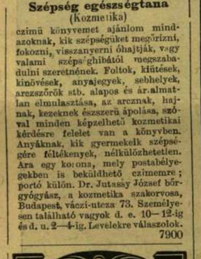
— Drayton a lovászom — kezdte. — Fiatal legény, de nálunk volt már jó ideje. Mintegy egy év előtt elkezdett inni. Jól ránczba szedtem miatta és meg kell vallanom, nagy akaraterőt tanusitott. Fölhagyott az ivással; azóta hozzá se nyult az italhoz. De egy új rosz szokást vett fel: a műkedvelői versenyöklözést. Erős legény s az esti óráit boxolással töltötte. Hát hisz ez nem lett volna baj, ha csupán csak a gyakorlatnál marad, de egy hónap óta mindig földagadt arczczal jött haza.

Leverett elhallgatott, mérgesen ránczolva össze homlokát. Copeland nevetett, Dexter pedig oly figyelemmel hallgatta az elbeszélést, hogy a fiatal ember most feléje fordult s úgy folytatta.

— Hát megkérdeztem, mi baja az arczának. Elpirult és mivel, azt meg kell adni, nem kenyere a hazugság, elmondta, hogy egy ökölcsapást kapott a szemére Thompson csaposlegényétől, Ruffeetől. «Csak ép egy kis ütés, nagyságos úr, a hol a kextyü nem födi a kezet. Tetszik tudni, annak mindig megmarad a helye.» Igy mondta el. Hát versenyetek volt? — kérdeztem én. — Oh nem; csak egy barátságos próba, nagyságos úr. — Bolondság, mondtam én. Drayton, érts meg jól, ha nem veszem is számba, hogy nem illik ilyen arczczal járni, mint a tied, de azt nem akarom, hogy az istállóm ökölvivók trainirozó helye legyen. A versenyöklözés brutális és férfiatlan sport s én nem fogom pártját egy pillanatra sem. Hát igy-úgy jól leszidtam. (Folyt. köv.)

Szépség egészségtana
(kozmetika)
czimü könyvemet ajánlom mindazoknak, kik szépségüket megőrizni, fokozni, visszanyerni óhajtják, vagy valami szépségi hibától megszabadulni szeretnének. Foltok, kiütések, kinövések, anyajegyek, sebhelyek, arczszőrök stb. alapos és ár-almatlan elmulasztása, az arcznak, hajnak, kezeknek észszerü ápolása, szóval minden képzelhető kozmetikai kérdésre felelet van a könyvben. Anyáknak, kik gyermekeik szépségére féltékenyek, nélkülözhetetlen. Ára egy korona, mely postabélyegekben is beküldhető czimemre; portó külön. Dr. Jutassy József bőrgyógyászt, a kozmetika szakorvosa, Budapest, vászi-utcza 73. Személyesen található vagyok d. e. 10—12-ig és d. u. 2—4-ig. Levelekre válaszolok. 7900

CRÈME
DE FANCHON
a 3 szív védjegygyel.
Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!
Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Főraktár:
„URSITS" gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér 11.
Vidékre 20 filler többet beküldése után franko.

Millió hölgy
használja a «PEEOLIN»-t.
Kérdezze csak háziorvosát, hogy a «Pecolin» nem-e a legjobb cosmetical szer a kéznek, hajnak és fogaknak?
A legtisztátalanabb arcs és a legcsunyább kezek előkelő, üde finomságú és alakot nyer a «Pecolin» használata által. A «Pecolin» egy 42 legnemesebb és legfrissebb növényből előállitott szappan. 9001
Jótállunk továbbá, hogy az arcz redői és ránczai, bőrathái (Mitesser) és arczpörzsendések (Wimmerli) stb. a «Pecolin» használata által nyomtalanul eltünnek. A «Pecolin» a legjobb hajtisztitó, hajápoló és hajszépitészer, megakadályozza a hajkihullást, a megkopaszodást és a fejbetegségeket megöv. A «Pecolin» egyben a legtermészetesebb és legjobb fogtisztitószer. A ki a «Pecolin»-t állandóan szappan helyett használja, fiatal es szép marad.
Kötezzük magunkat a pénz azonnali visszaadására, ha a «Pecolin» használata nem sikeres. Egy drb ára: 1 kor., 3 drb 2.50 kor., 6 drb 4 kor., 12 drb 7 kor. Egy drb utáni porto 20 filler, 3 drbon felüli 60 filler. Utánvéttel 60 fill.-rel több. Megrendelhető M. FEITH, Wien, VII., Mariahilferstrasse 38.

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
téli és nyári gyógyhely.
Elsőrangu. E kénesvizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérm entve.

Wachtl és Társa
Budapest, IV., Régi posta-u. 4.
Fényképészeti czikkek raktára 8810
Fotografische Manufactur.
Uj árjegyzék ingyen és bérmentve.

MARSCHALL ANTAL
speczialista női czipész,
Budapest, IV. ker., Bécsi-utcza 2. szám.
Alapittatott 1832.
Érzékeny lábaknak könnyü és finoman kidolgozott czipőket készit mérték szerint. Vidéki megrendelések minta-czipő után. 8979

8973

MEGHIVÁS
a „Pesti magyar kereskedelmi bank"
59-ik rendes közgyülésére,

mely **1901. évi február 9-én délután 6 órakor** a bank helyiségében fog megtartatni.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapitása, a nyeremény felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Az alapszabályok 53. §-ának módositása.
4. Igazgatósági választások. (Az alapszabályok 36. §-a értelmében a kilépő igazgatósági tagok ujból választhatók.)
5. A felügyelő-bizottság választása. 9021

☞ Az alapszabályok 19., 20. és 21-ik §-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei három hónappal a közgyülés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogositva van a közgyülésen részt venni, vagy magát meghatalmazott által helyettesittetni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie.

A szavazati jog érvényesitése czéljából a részvények, szelvényekkel együtt, az alapszabályok 18. §-a értelmében folyó évi **február 6-ig** a bank értékpapirpénztáránál leteendők, hol is az 1875. évi XXXVII. törvényczikk 198. §-a és az alapszabályaink 45-ik §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt nyolcz nappal a közgyülés előtt átvehető.

Budapest, 1901. január hó 24-én.

Az igazgatóság.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

MIRABEAU ÉS MONNIER ZSÓFIA.

A levelek, miket a franczia forradalom későbbi nevezetes férfia Monnier Zsófiához, a dolei törvényszék elnökének nejéhez, egy ideig hő vonzalma tárgyához intézett, s Mirabeau későbbi nagy hírneve tették emlékezetessé azt a benső barátságot, mit az oly különbözőkép megitélt hírneves szónok és politikus a szép, fiatal nővel kötött s fentartott néhány éven át sok viszontagság között.

Mirabeaunak már valóban viharos mult állott akkor háta megett. Hogy élete ilyen folyást vett, abban kétségtelenül nagy része volt annak, hogy atyja vajmi kevés jó indulattal viseltetett iránta, annál inkább igyekezett azonban fiatalos könynyelműségeit kérlelhetlenül megtorolni. Szülei egyenetlenségben éltek, anyja utóbb elvált atyjától s hosszú időn át botrányos pertpatvarban álltak. A természet nem ajándékozta meg külső előnyökkel a fiatal Mirabeaut, és három éves korában himlőbe esvén, annak nyomait hordozta mindvégig. Maga atyja igy ir róla idősebb fiának: «Öcséd, csúnya mint a sátán öcscse». De kiváló szellemi tehetségének annál inkább jelét adta már fiatal korában.

A szigorúság, mit apja kifejtett nevelésében, nem valami nagyon fogott rajta, a kit apja már nyolcz éves korában kis szörnyetegnek nevez. Anyj hoz való vonzalma csak megerősitette az apja abban, hogy miután a fiúval nem bir, őt katonának adja. Igy lép ez 1767-ben, tizennyolcz éves korában Lambert ezredébe mint alhadnagy. Itt aztán kimutatja minden pajkosságát az életbe most lépő ifjúnak. Adósságokat csinál, ellenkezésbe jön ezredesével, úgy hogy atyja 1768. második felében a rhéi sziget erősségébe záratja. De már a következő évben szabadon bocsátják és Korszikába megy egy ezreddel. «Április 16-án — irja atyja aggodalmasan — tengerre szállott, adja az ég, hogy mint gályarab ne evezzen azon valamikor.» Egy év mulva azonban visszajő Párisba s jó viseleteért kapitánynak léptetik elő. Az 1771. év felét, miután előbb atyjának limogesi birtokán gazdálkodott, ismét Párisban tölti. Atyja igy ir róla ez időben idősebb fiának: — «Öcséd hetenként három napot tölt Versaillesben; mindent elér, a mit csak akar s szabad bejárása van mindenüvé. Az egész világot barátjának tekinti; a Guémenéek, a Carignanok, Noaillesok, s Isten tudja, még kik nem, ragadják magukkal. Durfort asszony azt mondta róla, hogy ő valamennyi létező és jövendő udvar méltóságát képes volna összekuszálni, de azt is elismerik róla, hogy több esze van, mint nekik valamennyiöknek. Egyáltalában nem áll szándékomban, hogy ő ott éljen, hogy mint a többiek, dúskáljon a király vagyonában s a fejedelmi kegy sima jegén korcsolyázzon, de akarom, hogy ismerje meg a világot. S ha azt kérdezik tőlem, hogy én, a ki soha nem mentem Versaillesbe, miért bocsátom őt oda már ilyen fiatal korában, azt felelem, hogy ő más agyagból van gyúrva, mint én, a vadmadár, kinek fészke négy torony között van. Ott legalább csak az úgynevezett «jó társasággal» fog kicsapongani. S végül miután ötszáz év óta a Mirabeaukat mindig megtörték, bár soha nem voltak úgy faragva, mint a többiek, türni fogják őt is, ki úgy látom, nevét nem fogja lejebb szállitani.»

Az idős Mirabeau, mint a fenti sorokból látjuk, alaposan megváltoztatta korábbi rosz véleményét fiával szemben, a mit különösen a limogesi gazdaságában kifejtett nagy ügyességének kell betudnunk; csakhamar azonban ismét a régi kérlelhetlen szigorú atya lesz, kinek csak korholó szava van fiára.

Mirabeau.

1758-iki metszet után.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

Mirabeau, atyjának Aix szomszédságában fekvő jószágára vonulva, megismerkedik a Provence egyik legszebb és legvagyonosabb leányával, de Marignane kisasszonynyal, kinek vonzalmát csúnyasága daczára csakhamar sikerül megnyernie. A fiatal ember korábbi könnyelmű életmódja, meggondolatlansága a teméntelen adósság csinálásában, nem volt ismeretlen a lány szülei előtt, semmikép se akarnak tehát a házasságba beleegyezni. De a fiatalok állhatatossága mégis diadalmaskodik s Mirabeau az 1772. év junius hónapjában házasságra lép a szép és gazdag leánynyal. Alig telt el azonban néhány hónap, a könnyelmű férj az egész hozományt eltékozolta s még mintegy kétszázezer frankra menő adósságokat is halmozott össze. Mirabeaut atyja az ősi kastélyba internáltatja, majd Manosqueba. Itt irja számüzetésének ideje alatt a zsarnokságról szóló munkáját, mire atyja azt jegyzi meg, hogy «csak őrült ember tehet ilyet, a zsarnokságról irni, midőn elzárási parancs által van lebilincselve». — De Mirabeau azt feleli: «Mindig büszke lesz arra a nemes bátorságra, hogy épen akkor kelt ki a zsarnokság ellen, mikor ő maga is az önkény lánczai alatt nyögött.»

Az 1774. év augusztus 23-án atyja új elzárási parancsot eszközöl ki ellene és ennek alapján a Marseille közelében levő If várba záratja. Neje, Marignane márkinő elidegenedett tőle már teljesen és atyjához tért vissza. Miután azonban az ifi várkormányzó jó indulattal volt Mirabeau iránt, atyja ennek neszét vevén, siet a következő évben a svájczi határszélen fekvő joux-i várba záratni, ebbe a «bagolyfészekbe, hol néhány hadastyán volt az összes szórakozás». Hiába ir kérő levelet nejének, hogy kövesse őt, osztozzék sorsában, ez csak hideg sorokkal válaszol, s annál kevésbbé van azon, hogy férjét adóssági kifizetésével szabadlábra helyeztesse. Ez a rideg elutasitás nagyon fájt a fogolynak s később ezt irta testvérének, Du Saillant grófnének erre vonatkozólag: «Ha utolsó napomon meg kell majdan jelennem Isten előtt, azt fogom neki mondani: Tele vagyok rémséges szennyfoltokkal, de egyedül te tudod, nagy Isten, oly bünössé lettem volna-e, minővé lettem, ha ezen levelemre illőleg válaszoltak volna.»

Mirabeau eleinte teljesen visszavonult, magányos életet folytatott joux-i új fogságában. Később azonban, igénybe vevén a fogházkormányzó engedelmét, el-ellátogatott a közeli Pontarlierbe, hol a dolei törvényszék nyugalmazott elnöke, Monnier márki lakott. Épen XVI. Lajos trónrajutását ünnepelte az ország, ennek örömében akarta a várkormányzó foglyát is részesiteni, midőn neki nagyobb szabadságot adott. Az idős, már hetvenedik éve felé járó Monnier márkinak ragyogó szépségü fiatal felesége volt, az elbájoló megjelenésü Ruffey Mária Zsófia, kit tizenhat éves korában erőltettek szülei az előkelő, de idős és semmi megnyerő tulajdonsággal nem biró márkihoz. Házasságuk gyermektelen maradt és a szép Zsófia már teljesen megunta életét ez összeköttetés nyügző bilincsei alatt.

A szép Zsófia regényes hajlamú volt különben is, így hát nem volt nehéz Mirabeaunak ifjúsága, kiváló szelleme s eddigi sok szenvedésének részvétet keltő feltárása által csakhamar meleg érdeklődésre inditani a fiatal márkinét, a ki a most eléje kerülő férfi szemeiben a lángész villogását véli kiolvashatni s nyers, őserejü lényében a szenvedély hatalmát sejti. Igy aztán megérthetjük, hogy bár Mirabeau egész magatartása esetlen, feje formátlanul nagy, mit a tömött, bozontos haj még szélesebbé tesz, szemöldöke szinte ijesztőn vastag és kúszált, orra nagy és görbe, s arczbőrét a gyermekkori himlő szántotta fel mély barázdákkal, szóval egész külseje sokkal inkább visszataszitó, mint megnyerő, mégis heves lángra gyulladt iránta.

A szerelmesek boldogsága azonban nem tartott soká, mert Mirabeau atyja a várparancsnok-

Egykorú metszet után.

Monnier Zsófia.

tól értesülvén fiának újabb viselt dolgairól s arról, hogy a neki adott ezerkétszáz franknyi évjáradék mellett is meginl adósságokba verte magát, arra kéri őt, hogy fiát tömlöczbe vesse. De Mirabeau megszökik Zsófiával együtt. Előbb Dijónba mennek, majd 1776 májusában Svájczba, végül Hollandiában találnak menedéket, hol vajmi nagy nélkülözések közé jutnak, mert Mirabeau egy amsterdami könyvkereskedő szolgálatába állva a szűk fizetésből kénytelen megélni Zsófiával együtt. «Három hónapig — írja — voltam minden munka nélkül. Végül mégis egy louis d'ort kerestem angol fordításaim és egyéb munkáim révén, de reggeli hat órától este kilenczig kellett szakadatlanul munkában lennem.» — Még tanítania is kellett, hogy szeretett Zsófiájával fentarthassák magukat. De a nélkülözések nem kisebbitik boldogságukat.

A menekülők tartózkodási helye nem maradt soká titokban. A pontarlieri törvényszék 1777. május 11-én Mirabeaut «mint nőcsábítót és nőrablót» halálra ítélte s in effigie meg is történt kivégeztetése, ezen felül negyvenezer livre birság fizetésére kötelezték. Zsófiát életfogytig tartó börtönre ítélték, és hogy hozományát férjének köteles visszaadni. Monnier márki es Mirabeau atyja erre szövetkeztek, s miután sok pénzt áldoztak a menekülők kézre kerítésére, az utánuk küldött rendőri ügynökökkel elfogatták őket azon évi május 14-ikén Amsterdamban, Zsófia kétségbeesésében meg akarta magát mérgezni, de Mirabeau bátorítására némi bizalom szállta meg a jövendő iránt.

Mirabeau hiába kívánta, hogy Pontarlierben birái elé állítsák, meg akarván semmisittetni a a kemény ítéletet, mert, mint mondá, nem lehetett ama nőt elrabolnia, ki mint maga is bevallá, önként követte őt. Junius 7-én a vincennesi várba viszik, hol három évig marad. Zsófiát viszont a gieni Klarissza-zárdába dugják. A szerelmesek azonban, bár elszakitva egymástól, nem voltak megfosztva minden érintkezéstől, mert Mirabeau a felügyelő jóindulatát vincennesi fogságában is meg tudta nyerni s leveleket válthat Zsófiával. Ezek ama hires levelek, melyek később közrebocsáttatván, Zsófiával való benső viszonyának maradandó emlékei ama meleg, szines, erős hangnál fogva, melyen azok irva vannak. De a vincennesi fogságnak nemcsak e levelek emlékei, Mirabeau számos egyéb művet irt is e három év alatt s egyik művéről, melynek czíme «Az elzárási levelek s az államfogházak», maga mondá: az nem fog meghalni soha. — Valóban államférfiúi nagy tehetsége, tudománya már e munkájában hatalmasan megnyilatkozik.

Az idősb Mirabeau, megelégelvén már fiának hosszas szenvedését, hajlandónak mutatkozott visszaadatni neki szabadságát, ha elválik Zsófiától. De erről Mirabeau nem akart hallani. Végül mégis szabadon bocsátják őt 1780. év deczember 13-án.

Kiszabadulása után fő törekvése volt, hogy a pontarlieri törvényszék ítéletét megsemmisittesse. Ez csakugyan megtörténik félév mulva s a Monnier házasfelek is elválasztatnak egymástól. Zsófia visszanyeri hozományát s ezerkétszáz frank évi járadékot ítélnek meg neki, de zárdában kell maradnia férje haláláig. Időközben Mirabeau ellen neje válópört indított a pontarlieri törvényszék előtt. Ez a válópör azért nevezetes, mert megalapítja a Mirabeau szónoki hirnevét, kit eddig csak munkáiból ismertek. Minden bizonynyal meg is nyerte volna e pört neje ellen, ha ő maga nem szolgáltat fegyvert ellenségei kezébe az által, hogy nejét házasságtöréssel vádolja. «Mihelyt e váddal lépett fel, — mondja egyik életirója, — ellenségei kaptak ezen, rágalomnak nyilvánítják s követelik a házasság felbontását a nő nevében, ki ilyen borzasztó bántalom után nem élhet tovább vele. Ezen előre nem látott esemény egész más fordulatot ad a dolognak s a bíróság alaposnak találván Mirabeau asszony kivánságát, őt 1783 junius 5-én férjétől elválasztottnak jelenti ki.»

Mirabeau, ki vonzalmában nem sok állandóságot mutatott, még a Monnier házasfelek elválasztásának kimondása előtt szakított Zsófiával. Könnyen lobbanó szivét már a vincennesi kormányzóné meghóditotta, azóta pedig újabb vonzalmak szoritották a Zsófia emlékét mindinkább háttérbe, s e csapodár természete annyira megrontotta egészségét is, hogy később keserűséggel kiált fel hű barátjához, La Marck grófhoz intézett egyik levelében: «Oh, ha nem fecséreltem volna el könnyelműen ifjúságomat, mi másként tudnék most a hazának szolgálatára lenni!»

Mirabeau még csak azután vált igazán hirneves emberré a közeledő forradalom válságos eseményei között. Előbb egy darabig Angliában látjuk őt, majd onnan visszatér 1785 tavaszán ismét Párisba, hogy négy év mulva Nagy Frigyeshez menjen, ki hizelgő kitüntetésekkel fogadta. Diplomácziai szolgálatokat tesz hazájának a nagy porosz király mellett, kit a legnagyobb jellemek egyikének mond, a kik csak valaha trónra kerültek. De a nevezetes események, melyek már előre vetik árnyékukat, haza szólítják őt, hogy aztán a nemzetgyülés munkájában részt véve, megalapitsa világra szóló hirnevét a politikai szónoklat babéraival. Magatartását különbözőkép itélik meg, de vannak, kik azt hiszik, megmentette volna a királyságot s a szabadságot, ha a korai halál el nem ragadja, elejét veszi a későbbi polgárháború vérontásainak. Kétségtelen, hogy a királyi család őszinte barátját ismerhette fel benne a szerencsétlen végű Mária Antoinette is, midőn 1790. évi julius 3-ikán vele Saint-Cloudban értekezett s bár előbb nagyon bizalmatlan volt iránta, később azt mondta: «Tudom, hogy csak Mirabeau után következhet el bukásom».

Mirabeau a pontarlieri itélet megsemmisítése után lassankint teljesen elfeledte azt a nőt, kiért úgy lángolt egykor. De Zsófia is, bár fájdalommal, búcsút mondott emlékének és Gienben megismerkedvén De Poterat-tal, a ki állítólag nemes, érdemteljes férfi volt, férjhez akart menni az utóbbihoz. A beteges férfi azonban meghalt kevéssel az esküvő napja előtt. Ez Zsófiát rendkívül lesujtotta, fájdalmára nem remélt enyhülést találhatni. Az 1789. év szeptember 8-án Mirabeau híres beszédét mondá a nemzetgyűlésben a királyi előjogok fentartása mellett és ugyanezen a napon Monnier Zsófia megmérgezte magát Gien-ben jegyesének halottas szobájában. Mikor Mirabeaunak hírül hozták az egykor annyira szeretett nő tragikus halálát, mélyen megrendült s magába zárkózva, napokig sehol se mutatkozott. Gyászolta a nőt, ki egykor heves bensö vonzalmának oly gyöngéden szeretett tárgya volt.

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A.

(Folytatás.)

Megint elhallgatott. Copeland úr leverte a hamut szivarjáról.

— Én nem gondolkozom oly szigorúan erről, mint ön — mondotta; — nem szeretem ugyan, de — különben halljuk, hogy volt tovább.

— Tegnap — folytatta Leverett — korán lemegyek az istállóba s kijön Drayton. Nos — Leverett kitárta karjait; Dexter pedig érdeklődve nézett rá. — Ezuttal két daganat volt az arczán, és még mekkorák! Hol az egyik lábára állt, hol a másikra. — Nagyon sajnálom, kezdte rá, nem hittem volna, hogy ez megesik velem. Vigyáztam az arczomra. Ha oly szives volna a nagyságos úr s elerésztene néhány napra, megigérem, hogy többször nem fog előfordulni. — Oh igen, Drayton, feleltem én, elereszlek többre is, mint néhány napra. Elereszlelek örökre. Kifizettem a bérét, összepakolt — és ez a vége.

Hátradőlt székében. Csend lett. Nagyot szitt szivarján.

— Úgy látom, — mondta — hogy ön és Dexter úr azt tartják, hogy nagyon is szigorú voltam irányában.

Copeland habozott.

— Alapjában véve igen, — felelt s zavarodottan mosolygott Leverett szemébe. — Megmondom, ha már fölszólit rá.

Leverett Dexterhez fordult.

— És ön nyilván egyetért Copeland úr nézetével? — kérdezte nagyon roszul palástolt fitymálással.

— Oh igen, Drayton, eleresztlek örökre is.

Dexter a karosszéke széles, kipárnázott karjára fektette kezét s egyenesen belenézett Leverett szemébe. Copelandnak eszébe jutott, hogy milyen kellemetlenség lenne belőle, ha ez a két férfi élesebben összekülönböznék.

— Nem hallottam, hogy Copeland úr valami elvi nézetekről nyilatkozott volna, — Dexter megfontoltan beszélt — de ha ön arra czéloz, megegyezem-e vele Drayton iránti rokonszenvében, hát igen is, megegyezem. Sőt tovább megyek, csodálom azt a fiezkót. Láttam azt a viadalt tegnap este s mondhatom, a bátorságnak bámulatos példáját nyujtotta.

— Oh, — mondotta Leverett. — Ön látta Draytont öklözni? Akkor értem, hogy egészen más szempontból nézi a dolgot.

— Egészen más szempontból, — felelt Dexter. Ujra csend állt be, még pedig nem épen kellemes csend.

— Beszéljen valamit róla, — mondta nyugodtan Copeland úr. — Szeretném hallani, hogy viselte magát Drayton.

Dexter ő felé fordult.

— Úgy volt megállapitva, hogy hat összecsapás lesz. A mint a másikat levetkőzve láttam, tudtam már, hogy Draytonnak kevés kilátása van a győzelemre. Jól nekimentek egymásnak s Drayton derekasan küzdött, de nem volt meg sem az az ügyessége, sem az a sulya, mint a másiknak. Igy a negyedik összecsapásnál már teljesen le volt győzve. Csodálkoztam az egész idő alatt, hogy miért vigyázott annyira, hogy ütés ne érje az arczát. Akkorákat kapott a testére, hogy csak, de elviselte mukkanás nélkül. Az egész harcz alatt olyan furcsán mosolygott s mikor vége lett és a nézők fölháborodása a győztes ellen fordult, kezet fogott vele, mint a testvérével s még beszédet is mondott a tömegnek a szabályos játékról és a vendégszeretet követelményeiről. Az egész harcz nagyon tisztességes volt, férfias, tiszta küzdés, cselfogások nélkül.

Dexter elhallgatott és Copeland úr körüljárt a szobában.

— Nohát Gerald, — mondotta; — Draytonnak lehetnek olyan szokásai, melyek lovásznak nem igen valók, de bátor ficzkó, azt meg kell engednie.

Leverett vállat vont.

— A gyávaság ritka dolog, — mondta. — De nem is tudtam, hogy ön védője a versenyközésnek. Dexter úr jól tenné, ha a legközelebbi mérkőzésről jó előre értesitené önt.

Igyekezett könnyedén beszélni, de nem tudta elrejteni hangjának gúnyos voltát. Copeland hirtelen hozzá fordult.

— Édes öcsém, — szólt, — ön úgy látszik nem ismeri azt a régi jó jelszót, hogy: éljünk és hagyjunk másokat is élni. A mit ön nem kiván saját maga számára, az más emberekben is fölázitja önt.

Leverett nem felelt, de megszólalt Dexter.

— Ön elvesztette a legügyesebb és legbecsületesebb lovászok egyikét, a kiket csak valaha láttam. Az önök békés emberei csak csúsznimászni tudnak, de az állatokkal bánni nem. Nagyon alaposan ismerem ezt az egész fajtát.

— Azt meghiszem — felelt Leverett, — ha még a mulatságaikban is részt vesz. Csakhogy én nem azért tartok istállót, hogy fiatal legények mulató helye legyen. A saját kedvemre tartom.

Copeland látta, hogy Dexter izmai megfeszülnek, aztán megint lehiggadnak, a mint hátradől székében.

— Az ökölvivást lealacsonyító és brutális sportnak tartom, — folytatta Leverett, égő vágytól indíttatva, hogy megmutassa, hogy Dexter ellenkezése csak megerősíti nézetében. — Ha rajtam állana, becsukatnám azokat is, a kik nézik, a szereplőkkel együtt.

Dexter felugrott s szembe nézett Leverett-tel.

— Leverett úr, ha ön a béke embere, akkor a modorát nagyon szerencsétlenül választotta meg.

Odalépett a kályhához és kezet nyujtott Copeland úrnak.

— Jó éjszakát, — mondotta. — Köszönöm a szives vendéglátást.

Az ajtóhoz fordult, alig észrevehetően köszöntve Leverettnek. Copeland úr kikisérte.

— Gerald, — mondta ez, mikor visszatért, — ha azt hiszi, hogy ebben a találkozásban ön lett a győztes fél, kénytelen vagyok felvilágositani, hogy nagyot téved.

Hosszas csend állott be a könyvtárban.

IX.

Az éjszaka meleg volt, az ablakszárnyakat mind kinyitották. Az ebédet elvégezték s Copeland úr vendégei összegyülekeztek a zenélő teremben, a mely, nem lévén benne egyéb, mint a zongora és néhány szék, visszhangzott a Schumann-daloktól. A falon gyertyák égtek s a zongorán egy lámpa állott; a sima parkett fénylett s a falak ezüstös selyemkárpitja csillogott a halvány világításban.

Annuska egy nyitott ablak fülkéjében ült s nézte May Leverett kecses alakját, a mely gyengéden hajladozott, a mint a leány énekelt és Gerald újjait, melyek a billentyüket ütögették

— Pompásan játszik, — gondolta magában, mikor az éneknek vége volt. — Nem volna szabad soha beszélnie. Ha mindig csak játszana így, a hogy most, szeretném — egy kissé — talán...

A mellette ülő férfihoz fordult.

— Az ilyen zene vajjon jó gondolatokat kelt-e önben? — kérdezte, ránézve a férfi arczára és komoly, sarkasztikus ajkaira.

— Édes kisasszony, — nevetett Thorndike úr — ön nagyon behatóan kérdezget. A törvényszék nem adna helyt ilyen kérdéseknek. Az igazságot akarja hallani, vagy egy épületes elmélkedést a zene szépségeiről?

— Azért kérdeztem — felelt Annuska, — mert a Schumann dalaitól gyakran támad vágyam dicső halálra, de helyes életre ritkán. Chopin pedig a tisztes életmódot egyenesen gyülöletessé teszi. Azért kérdeztem, hogy mit gondol, mivel abból, a mit önről hallottam, s az arczából is, azt következtetem, hogy ki meri mondani, a mit gondol s csak valami czélja érdekében ha mond hazugságot, nem gyávaságból, mint a legtöbb ember.

— Hm, — Thorndike szeme megesillant, — nem csodálom, hogy az ön hire túlterjed Connisfield határain, Lea kisasszony. Mindig igy szokott az ellenséges sánczok ellen támadást intézni?

— Kedvező kémjáratok után igen, — felelt Annuska s midőn szemeik találkoztak, mind a ketten elnevették magukat.

— Szép dolog, találni valakit, a kinek agya nincs gúzsba kötve, ugy-e? — folytatta a leány. — A legtöbb ember, a kikből a társaság áll, nem tudja, mi a tréfa. Hát...

— Hát ön tudja, — szakította félbe Thorndike, újból nevetésben törve ki. — Nem kétkedem benne. Különben Copeland beszélt nekem arról a szerencsétlen emberről, a kit ön az úton talált s azt kérdezte, ajánlatosnak tartom-e, hogy vizsgálatot indítsanak az ön tanubizonyságának meggyőző erejéről, ha a tettes kézre kerül.

Annuska hátradőlt s kezével a kebléhez kapott.

— Oh, elfelejtettem. Ön hires ügyvéd, ugy-e? Mit gondol ön?

— Alapjában véve, én békében hagynám az ön barátját, a czigányt. Nem hiszem, hogy be tudná bizonyitani bűnösségét s ön belekeverednék egy nagyon kellemetlen ügybe.

Thorndike éles szemei a leány arczát vizsgálták.

— Azzal én nem törödöm, — felelt ez halkan. — Elmennék akármilyen messzire, hogy azt az embert fölakasztassam.

— Azt hiszem, soha sem volt még tanú gyilkossági perben? — mondta Thorndike mogorván.

— Nem, de ha ön volna az ügyvédem, meg merném tenni, — felelt a leány szembe nézve vele.

Thorndike erős örömöt érzett s belemosolygott a leány hizelgő, mély kék szemébe.

— Nem szégyel ön, kisasszony, egy olyan öreg ember érzelmeivel játszani? Megtennék mindent, a mit ön akar, az bizonyos; de ebben az egy dologban, komolyan azt hiszem, nem

Fiatal, bájos alakja rhythmikusan hajladozott.

nyernénk semmit. A helyett, hogy társak lennénk a tanuk padján, hadd legyünk barátok kellemesebbb körülmények közt. Nem akar részt juttatni nekem valami könnyebbfajta vállalkozásban?

Annuska vidáman fölkacagott.

— De igen, — mondta. — Álljon mellém egy csinyben, a melyet egymagam nem tudnék megtenni. Itt azt hiszik rólam, hogy neveletlen vadleány vagyok, pedig nem mondhatnám, hogy nem neveltek eleget. Nevelt engem az egész város. Leverett úr például elég időt elveszteget a nevelésemre.

— Hallottam róla. — Thorndike gúnyos szemei mosolyogtak. — Beszélt önnel az ebéd alatt is.

E pillanatban Leverett belefogott egy Chopin polonaisebe s ők mind a ketten elhallgattak és hátradőlve hallgatták a zenét. Pompás volt, erővel és érzéssel játszva. Mikor vége lett, a terem megtelt tapssal. Leverett megfordult a zongorázó széken s szemei önkénytelenül Annuskát keresték.

Mintegy feleletül erre a tekintetre, a leány felkelt s átmenve a szobán, melléje állott.

— Kábító volt, — mondta a zongorára ha-

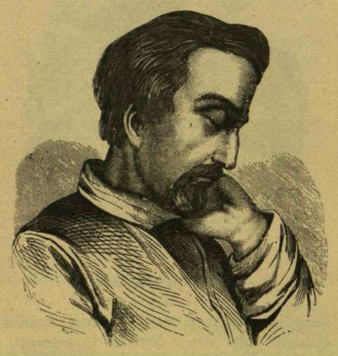
de kezét nem. A fiatal lány a költő elé lép s így szól hozzá: «Tudd meg, hogy én soha se foglak elhagyni, akár fogsz szeretni, akár nem; akár nőddé teszel, akár nem; akár jó léssz hozzám, akár bántalmazni fogsz. Én nem hagylak el soha, haldd meg, soha, soha, soha!» És ezt az igéretét csakugyan beváltotta. És oly vonzalmat tudott ébreszteni s fentartani a költőben, minőt az addig nem ismert s annyira át tudta őt alakítani, hogy a korábbi könnyelmű életet folytató, felületes világfiból komoly, gondoskodó férj lett. Ily változásról a költő maga se mert volna álmodni.

A költőnek magának és barátainak vallomásaiból tudjuk, mily tiszta, zavartalan boldogságot tudott adni Mirat Matild a nők által különben annyira elkényeztetett Heine-nek. Igaz — mondja egyik barátja — hogy a költő más választást is tehetett volna, de el kell ismerni, hogy házassága boldog s poétikus volt. Heine irtózott a tudákos, nagyon is szellemes nőktől. Matild vidám kedélyével, páratlan szivével hódította őt meg. «Gyermek, egészen gyermek!» szokta volt mondani a költő és igaza volt. Maga Heine ezeket irja 1843-ban egyik barátjának: «Nőm egy jó, vidám kedélyű, természetes gyermek, szeszélyes, a minő csak egy franczia nő lehet s nem engedi meg nekem, hogy — a mihez oly nagy hajlandóságom van — mélabús álmodozásokba merüljek. Nyolcz év óta oly gyöngédséggel és szenvedélylyel szeretem, mely majdnem meseszé válik». Mikor hazai irónk Kertbeny Károly, Petőfi német fordítója 1847-ben felkeresi a költőt, e szavakat intézi az hozzá: «Látott már egy igazi párisi grisette-t? Kedvest, bohót, mindig vidámat, szeretetreméltót és hűségest? De ne a németek értelmében vegye a «grisette» szót, mert akkor beszennyezné vele Matildot. Ő oly jó, nem szenvedélyes, de nem is szentimentális. Igazi barátnő, a minő csak egy franczia nő lehet».

Az egyedüli felleg, mely boldogsága egén megjelent, féltékenysége volt, bár erre igazán nem volt semmi oka és csakis a Matild iránti nagy vonzalmából magyarázható ez meg. «Ah! — sohajtott fel, midőn betegsége már elhatalmasodni kezdett rajta, — mit tehetek én! Mindent a sorsra és a jó Istenre kell bíznom. Hogy tudok én, a beteg ember, egy fél millió férfival versenyezni!?» Ez a kitörése csakugyan semmivel se indokolható, mert Matild a legtisztább, legszigorúbb erkölcsű nő volt. Máskor szokott bohókás modorában így szól egyik levelében: «Szívem tele van nehéz gondokkal; szegény báránykámat Párisban hagytam, hol oly sok farkas van. Nagy elhatározás ez, de ne feledd, hogy szemem mindig rajtad függ s mindent tudok, a mit csak teszel».

Heine és Matild egybekelésére egy váratlan esemény szolgáltatta a közvetlen alkalmat; ez indította a költőt arra, hogy a nőt, kit annyira szeretett, Isten és emberek előtt magáévá tegye. Heine ugyanis sulyosan megsértette Strausz Salamon feleségét s a dolognak párbaj lett a vége, mely 1841 szeptember 7-ikén ment végbe. Nyolcz nappal előbb a költő oltárhoz vezette Mirat Matildot, nem akarván őt kitenni a sors esetlegének, ha a párbajban halva marad. «Semmiféle kényszer nem fűzött bennünket egybe, — irja a költő később Lewald Fannynak, az ismert német irónőnek, — mert a szerelmet nem lehet semmiféle kötéssel se megerősíteni, annak szabadságra van szüksége, hogy fenmaradjon s fejlődjön.» A költő eredeti módon ünnepelte meg házasságát. Az esküvői lakomára meghívta mindazokat a barátait, kikről tudta, hogy komolyabb vonzalmat táplálnak bensejökben, de kedveltjüket mindaddig nem akarták a világ előtt is magukévá tenni s komoly szavakkal intette őket e kötelességükre. Két nap múlva az egybekelés után pedig megcsinálta végrendetét is, miben Mirat Matildot tette egyetemes örökösévé.

Matildról, főleg halála után, sokan azt irták, hogy méltatlan volt a költő nagy vonzalmára, kihez csak érdek csatolta s betegségében nem törődött vele, magára hagyta. Midezek a vádak azonban teljesen alaptalanok. Sőt ellenkezőleg az igazán szerető nő mindent megtett a költőért, a mit csak megtehetett. «A fiatal, élni szerető asszonynak — mondja a költő egy kortársa — valóban nehéz helyzete van. Csak a legnagyobb dicsérettel lehet róla szólni, mint férje hű ápolójáról. Nagyon kis ideig s nagyon kevésszer volt alkalma ama megbocsátható hiúságának eleget tenni, hogy Heine karján mutassa magát a párisi közönségnek színházban és hangversenytermekben. Hangjának

Heine élte utolsó éveiben.

csengése és soha nem változó vidámsága állandó varázst képeztek a költőre nézve, egyetlen fénysugár volt mindez borzasztó helyzetében. Nem egyszer biztositott arról, hogy ez a tiszta, csengő hang hivta őt életre, midőn lelke ismeretlen tájakra akart felszállni kalandozva. Mikor feleségének tiszta, erős hangja a mellékszobából betegágyához hatolt, félbehagyta a beszélgetést, figyelt, arczán barátságos mosoly futott át s figyelt mindaddig, mig csak csend nem lett a mellékszobában.» Mindez eléggé mutatja ama vádak ürességét.

Különben mindezen vádak ép egy olyan körülményre vezethetők vissza, mely csak azok ellenkezőjét bizonyitja: Matild gyöngéd szeretetét, gondoskodását a költő iránt. Heinét ugyanis, főleg utolsó éveiben, számtalan idegen háborgatta látogatásával, legtöbben üres kiváncsiságból, látni a beteg költőt s vele néhány szót válthatni. Matild csak férje szándékának tett eleget, midőn e kellemetlen tolakodókat távol tartotta tőle, de ez eljárása nem kis elégületlenséget szült aztán azok körében, kik bármi kis jogczimmel véltek birni arra, hogy a beteg költőhöz bevezettessenek. De legjobban meghazudtolják e kósza hireszteléseket ama gyönyörü versek, melyekben a költő Matildja emlékét halhatatlanná tevé, szerető hűségét, jóságát hangoztatván.

Már 1848-tól kezdve folyton betegeskedett a költő, kinzó hátgerinczbaja, mely oly soká a «matrácz-sírhoz» kötötte, mindinkább elhatalmasodott rajta. Ez utolsó szaka életének valóban kétségbeejtő vigasztalanság, melynek sötétségét csak a szerető nő gondossága képes némileg enyhiteni. A költő érzi, hogy «hívja a halál» s a gondolat, hogy meg kell válnia az élettől, hogy szive nem érezheti, sőt már nem is érzi a szerelemadta boldogságot, a legnagyobb gyötrelmek közé dobja. Csakugyan évekig tartó haldoklás, búcsúzás az élettől, szerelemtől volt ez utolsó időkben élete. S mert érzi, hogy ez már nemsokára elröppen tőle, görcsösen ragaszkodik minden pillanathoz, áhitva a szerelem boldogságát, mely csakugyan még egy legutolsó, emlékezetes vonzalomban jelenik meg neki. Az 1855. év októberében találkozik ama nővel, ki hivatva volt, hogy a haldokló költő végső napjait megédesítse, de másrészt annál keserűbbé tegye neki a halál gondolatát. Ez a nő Selden Kamilla, kit ő «Mouche»-nak (légy) nevezett el s kit e néven ismer az utókor, szintén halhatatlanná válva Heine által. Matild nemes szivére mutat, hogy gyöngédsége nem érezteti a költővel féltékenykedését, mit se szól, hisz tudja, hogy a betegnek már csakugyan csak napjai vannak és annyiszor hallotta annak biztositását: igazán, nagy szerelemmel csak őt szerette, hogy nem kétkedik benne.

Heine csakugyan bebizonyitotta ezt, mert élete e végső szakában is legfőbb gondja az volt, hogy Matildja jövőjét biztositva lássa. Ez sikerült is neki, mert Heine Károlytól, a költő unokatestvérétől halála napjáig kapta Matild a megállapított járadékot és nagyobb tőkeösszeget Heine költeményeinek kiadójától is. A költő így azzal a tudattal húnyhatta le szemeit 1856 február 17-én hosszú, iszonyú betegsége után, hogy ama nő «kivel — mint végrendeletében mondja — hosszú éveken át eltölté jó és rosz napjait s ki betegsége alatt oly odaadással gondozta őt» nem fog küzdeni az élet mindennapi gondjaival».

Mirat Matild férje halála után teljesen visszavonúlt a világtól, csak akkor hallatván magáról, ha Heine emlékének megvédése őt kilépni kényszerítette magányos elfeledettségéből. Ezt az emléket meg is őrizte hiven, mert bár a még mindig szép és hódítani tudó asszonynak nem egyszer alkalma lett volna, soha se gondolt arra, hogy a nagy dalnok után más férfinak nyújtsa kezét. Huszonhét évig őrizte hiven ez emléket, mint a halhatatlannak özvegye. És épen huszonhét év telt be ama naptól, hogy Heinét a párisi montmartrei temető sirboltjába helyezték, midőn e sirbolt ismét megnyilt, hogy Matildot befogadja, azt, a ki legtöbb joggal mondhatta magáénak a költőt.

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A. (Folytatás.)

— Persze, hiszen maga nem láthatott engem. — Annuska szeme tele volt csintalan pajzánsággal, melyet azonban Gerald nem láthatott a sötétben. — Ha látta volna . . . — tette hozzá.

— Megállítottam volna, — felelt Gerald.

— Igen? Most pedig mit kiván? Megigértem, hogy megteszem egy kivánságát. Meg is tartom.

Gerald közelebb jött s kezét a leány karja mellé tette az ablakra.

— Tegye kezét a kezembe, — mondta, — és megbocsátok.

— Bármelyik pillanatban jöhet valaki, — felelt a leány, hátranézve a szobába. — Csak nem akarja, hogy Thorndike úr . . .

— Thorndike úr, — Gerald hangja elhallgatott, de tekintete befejezte a mondatot.

— Jól van. — A leány a kezébe tette a kezét, Gerald pedig megragadva az ablak párkányát, fölhúzódott s meghajtva a fejét Annuska újjai felett, megesókolta azokat.

— Jön valaki, — suttogta a leány, és hátravonult. Gerald pedig leugrott, a sötét éjszakába.

— A nővére volt, — mondta Annuska. — Mindjárt gyaníthatta, hogy valami roszban török a fejemet a nyitott ablaknál s eltünt.

Gerald türelmetlenül kiáltott föl, mire Leverett kisasszonynak elment a kedve a leskelődéstől.

— Annuska, — mormolta Gerald, — Annuska, szeretem magát. Ugy-e, ön is szeret egy kissé? Mondja hogy igen és . . .

A leány fölállt és lenézett rá az ablakból. Gerald visszafojtotta a lélekzetét, — a leány oly messze volt tőle, — bár oly közel, hogy akár meg is foghatta volna.

— Mondja, hogy senkit sem szeret nálamnál jobban, mondja legalább ezt, — esenkedett Gerald.

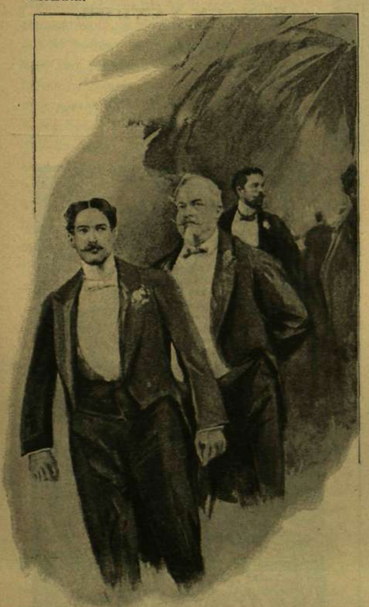
— Nem tehetem, — felelt a leány és elsiklott előle, be a szobába.

X.

Harmadnap este Lucy kisasszony meghivta Thorndike urat ebédre. Az ebéd pompás volt, mint minden, a mit Lucy kisasszony rendezett. Utána a hölgyek átmentek a nappali szobába. Az urak benmaradtak az ebédlőben szivarozni és inni a pompás régi borokból, melyekkel még Lucy kisasszony néhai atyja töltötte meg a pincét. De ahhoz, hogy az urak ott maradjanak az asztalnál a hölgyek távozása után is, házigazda is kell, a ki ért hozzá, hogy mikép kell őket ott tartóztatni. Igy hát nem sokáig maradtak s a hölgyek nem sokáig mulattak egymás közt a nappaliban, mert a folyosó csakhamar megtelt fekete frakkokkal, melyeknek tulajdonosain meglátszott annak a közmegelégedésnek a tudata, melyet megjelenésük szülni fog. Bármely férfi elveszthetni önbizalmát bármely nő előtt, de egy félluczat férfi önbizalma — ha együtt vannak, — megrendithetetlen.

Thorndike úr egyenest az ablak felé ment, a hol egy fehér ruhát látott, a melyet jól megjegyzett magának az ebéd közben.

— Ön úgy látszik mindig a szabadban szeret lenni, a mennyire a körülmények megengedik, — mondta.

A folyosó csakhamar megtelt fekete frakkokkal.

Annuska megfordult.

— Mennél inkább.

Thorndike úr figyelmesen nézte a szép leányt.

— Menjünk hát ki, — mondta. — Azt hiszem, ez nem lesz épen illedelmes dolog; mert tekintve, hogy ezek a jó emberek az én kedvemért jöttek ide, Beale úrral vagy Leverett asszonynyal kellene beszélgetnem, de most én vakáczión vagyok s azt akarom tenni, a mi nekem tetszik.

Annuska lement vele az udvarra, majd a virágágyak közé s a csillagfényben elnyuló kerti utakra. Thorndike komolyan nézett a leányra, a mint oldalán ment.

— Nem volt szép öntől, hogy az asztal másik végére ültetett engem, — jegyezte meg. — A mire megvan az akarat, arra megvan az út is.

— Néha — felelt a leány. — De van egy másik közmondás is: *két* akarat — *két* út . . .

Thorndike megint reá nyugtatta határozott, indulat nélküli tekintetét.

— Sokkal szebb volna ez: a te utad az én utam, — mondta.

— Nagyon szép, de nem alkalmas gyakori használatra, — vágott vissza ragyogó mosollyal a leány.

— De a házaséletre csak megengedi, hogy ráillik? — kérdezte Thorndike, a leány meztelen nyakát és karját nézve. — Nincs szüksége kendőre?

— Nem; soha se hordok kendőt a kertben. A mi meg a házas életet illeti, kire illik az a közmondás: a férjre, vagy a feleségre?

— Az asszonyra, — felelt gyorsan Thorndike.

Nevetve néztek egymásra.

— Nyilvánvaló, hogy nézeteink eltérnek, — folytatta Thorndike. — Az az asszony, a kire én gondolok, kiment a divatból. A mi a házasságot illeti, tudja-e ön, hogy egy életre szóló kilátást vet el magától? Leverettnek az esze megállja a sarat akárhol is, és ön mégis úgy látszik, mintha számba se venné, t. i. ha a külsőségek után itél az ember.

— Az mind attól függ, — felelt a leány nyugodtan, — hogy mit vár ön egy férfitől.

Thorndike megállt útjában s újjain számlálta ki a tulajdonságokat, melyeket felsorolt.

— Születés, pénz, ész, elfojthatatlan szerelem ön iránt. Mit kivánhat többet egy asszony? Ott az a fiatal Travers. Pénze van, társadalmi helyzete is, de kielégiténé-e az ön ambiczióját? Nem. Gerald a legeszesebb az itteni fiatal emberek közt s megvan benne az az erő, a mely keresztül tör bármin. Aligha politikus nem lesz belőle. Erős meggyőződései vannak, fel tudja ismerni minden dolognak a lényegét, van benne önállóság. Mindez ideális dolog egy férfiban, a ki nagy czélokra tör. Nem szeretne egy nagy ember felesége lenni?

A leány összefonta karjait s fejét kissé féloldalt tartva, rámosolygott.

— Mily kevéssé ismer ön engemet! — mondta halkan. — És én azt hittem, hogy ön úgy olvas az emberben, mint a nyitott könyvben.

Thorndike merően rábámult.

— Ambiczió? — folytatta a leány. — Nincs a véremben egy csepp sem. Nagy ember felesége? Képzelni sem tudnék kellemetlenebbet. Vallomást teszek önnek, megmutatom a lelkemet úgy, a hogy van. Nagy hiba tőlem, de hibáiból tanul az ember. Tehát az én filozófiám ez: élvezni, tapasztalni, kimenekülni a felelősségek alól, mint a hogy az ember menekül a bélpoklosságtól, kóborolni, fenékig élni az életet és — ha tetszik, akár a gödörben feküdni. Nos, az én fő pontjaim ezek; bennem nincs semmi az önök büszkeségéből, az önök nagyravágyásából, a mely ki akar elégülni. Nem keresek semmi előnyt. Ha bajba kerülök s ez fáj, elviselem siránkozás nélkül. Kezd már engem érteni? Kilátszom-e a konvenczionális tulajdonságok alól, melyekkel ifjú nőket fel szokás ruházni?

Thorndike is összefonta karjait. Szemben álltak egymással; a férfi sötét szeme feszülten tapadt a leány arczára.

— Hogy kezdem-e önt érteni? — felelt Thorndike. — Az egyedüli dolog, a mitől félni kell, hogy nem sokára egyáltalán nem fogok semmi mást érteni.

A leány szemei villámlottak.

— Ön oly életnézetet fejtett ki az elébb, a mely manapság az olyan férfiaké szokott lenni, a kik férfikoruk virágát fellegvárak kergetésében fecsérlik el. Régente a kalózok életfelfogása volt. Az ön bájos ifjú vállaihoz kissé furcsán illik, — tette hozzá Thorndike s sarkasztikus mosoly szoritotta ki szeméből az akaratlan csillogást. — De hát mit ér ez? Szeretném, ha . . .

Annuska ránézett egy darabig s aztán hozzá hajolt.

— Thorndike úr, — mondta — ön fényes gondolatokat ébreszt bennem! Végre van valakim! Menjünk kocsikázni.

Thorndike feléje fordult.

— Nagyon jó volna, de mikor? Holnap elutazom.

— Hogy mikor? Hát most!

— Le akar hívni egy csillagot? — Thorndike szokásos gúnyolódó mosolyával beszélt.

— Nem, — felelt Annuska komolyan. — Bemegyünk az istállóba és előkeritjük valakinek a fogatát.

— Jól van hát, tegyük meg.

— Jöjjön utánam. Soha se fogja megbánni.

— Ugyan határozottan mondja.

A leány oly sietve vonszolta Thorndiket a bokrokon át, hogy ez elmosolyodott rajta.

— Ha Copeland koma látna minket! — gondolta Thorndike.

Hirtelen kijutottak a kocsiszinhez.

— Várjon, — mondta a leány s eltünt a sötét szinben. Thorndike a bejáratnál lógó két lámpa fényében állva várt.

— James, — mondta a fiatal hang. — Vagy maga az, Péter. Maga jött Travers úrral? Melyik lóval jött? No jó. Meg akarom kissé kocsikáz-

Annuska a könnyű kocsiban ült.

tatni Thorndike urat és soká tartana a mi lovainkat befogatni. A maga lova friss-e még?

Egy másik, szintén fiatalos férfihang felelt:

— Hogyne, kisasszony, bár a hat mérföldnyi út hazulról megviselte kissé. Kihozzam?

— Kérem, — hallatszott megint Annuska hangja. — Azt hiszem, Jamesnek lesz egy pár keztyűje.

— Travers uréi ott vannak a kocsiban. Az esőköpenye is. Jó lesz a kisasszonynak is.

— Péter nagyon figyelmes, — gondolta Thorndike. — Olyan, mint mi mind.

További elmélkedésében megzavarta Annuska, a ki egy könnyű kocsiban ült. Az alacsony, zömök lovat a legény vezette. Báli ruhája fölé Travers sárga makintosh-köpönyege volt teritve s a kezein keztyű volt. Jókedvüen nézett le vendégére.

— Ugorjon fel, a míg Péter tartja a lovat, — szólt. — Mindig akaratos szokott lenni, mikor az istállóból kivezetik, ez a kis bestia. — A mint Thorndike beleugrott a kocsiba, a leány előrehajolt s jutalmul elragadóan mosolygott Péterre.

— Menjünk. Fél óra mulva visszajövünk, — mondta a leány. Körben kijártattak az udvarból s lassú ügetésben értek ki az útra.

— Nos, nem jó ötlet volt ez? — kérdezte Annuska, diadalmasan pillantva Thorndikere a kocsiülésről.

— Nem ötlet, hanem ihlettség szüleménye, — mosolygott ez.

— Közönséges éjjel nem lehetett volna megtenni, — folytatta a leány. — Ez a fullasztó hőség kiforgat mindent az állapotából.

Thorndike hátrahajolt és zsebre dugta kezeit.

— Ön olyan, mint az az ember, a kivel a vasuton találkozik az ember, — mondta halkan.

— Ugyan! — vágott közbe Annuska. — Szeretném látni, hogy magyarázza ki ebből bókra. Halljuk.

— Bókot? — ismételte Thorndike. — De hiszen az a gyönyörűség, vagy legalább a gyönyörűségek egyike, hogy nem kell önnek bókokat mondani. Tudnék, de nem szeretem, ha kénytelen vagyok vele. Ez az épen, a mit mondani akarok. Semmi tekintet se nyügöz le abban, a mit mondok, — csak úgy világgá bocsáthatom . . .

— Jól van, csak rajta, — felelt Annuska — kezdje hát rá; én majd folytatom.

— Mondja meg hát, mit szeret ön egy férfiban, ha már a rendes előnyeit nem veszi semmibe?

— Mit szeretek egy férfiban? — ismételte Annuska s rávágott ostorával a lóra. Ez az út széléhez ugrott, hátrahőkölt és nyerített. — Bocsáss meg, öreg, — szólt a leány jókedvüen s félretette az ostort. — Hogy mit szeretek? Szeretem a könnyedséget és békességet.

Thorndike meghökkent.

— Szeretem az olyan embert, a ki érti a dolgát, megy a maga útján s hagyja az embert, hogy ugyanazt tegye. Szeretem, hogy ha nem hány az embernek szemére minden kicsiséget. Szeretem, ha nem ideges, ha csupa türelem s többet gondol rám, mint önmagára.

— Hm, ez annyit jelent, hogy legyen afféle lomha, tehetetlen ficzkó, a kinek nincs annyi esze, *hogy bármiről is gondoskodjék s fülig* szerelmes Lea Annuska kisasszonyba. Ez ugyan nem sokat jelent; azt hiszem, ilyet kaphat, a hányat akar.

Annuska elpirult a sötétben.

— Talán találok. Meg fogom próbálni.

Csönd volt; aztán a leány hátranézett a férfi felé.

(Folytatása következik.)

Menyasszonyi kelengyék

a legszolidabb kivitelben 9010

Haris, Zeillinger és Társa

a kék csillaghoz.

Saját készitményü fehérnemüek, vászon- és asztalnemü-raktár.

Budapest, IV., Váczi-u. 16.

Legujabb modellek. Költségvetéseket 500 koronától 7000 koronáig kivánatra beküldünk és mintákkal szolgálunk.

Telefon 18—99. 8972

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább ásványvíz SAVANYUKÚT 8981

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Csend és rend legyen!

A kihágási büntető törvénykönyv példákban.

Irta

K. NAGY SÁNDOR.

Második kiadás.

Ára füzve 2 korona.

A Franklin-Társulatnál Budapesten megjelent

ZÁPOR.

KÖLTEMÉNYEK

1890—1900.

Irta SZABÓ ENDRE

Ára füzve 2 K.

RIVIERA IBOLYA

IGAZI IBOLYA ILLAT

kizárólagos készitői

MOTSCH A. és Tsa

BÉCS, I. LUGECK 3 sz.

8978

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár

XXIX. rendes közgyülését

1901. évi február hó 16-án délután 4 órakor, az intézet helyiségében (IV., Deák Ferencz-utcza 7. sz. I. emelet) tartja meg.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése. 9030
2. Zárszámadások előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. Mérleg megállapitása, nyeremény fölosztása és kifizetés iránti határozathozatal.
4. Három igazgatósági tagnak megválasztása.

☞ Azon t. részvényesek, kik ezen közgyülésen részt venni szándékoznak, szíveskedjenek részvényeiket az alapszabály 23. §-a értelmében* f. é. február 13-án d. e. 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, mely alkalommal a mérleg is rendelkezésökre álland.

Az igazgatóság.

* **23. §.** Közgyülésben résztvehetnek mindazon részvényesek, kik három nappal a közgyülés megtartása előtt a le nem járt szelvényekkel együtt, oly részvényt tesznek le a társulatnál, mely legalább két hóval előbb iratott a letevő saját nevére.

8973

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

NAPOLEON ÉS WALEWSKA.

Joséphine, a szerény igénytelenségből a trónra emelt kreol nő mondá, hogy Napoleon három nőt szeretett életében igazi, nagy vonzalommal: őt, egy ismeretlent és Walewska asszonyt. Ha ismerjük a benső ragaszkodást, mivel Joséphine Napoleonhoz még válásuk után is viseltetett, hinnünk kell e szavainak. A nagy hódító épen nem kapkodott múló szivügyek után; nem volt ideje rá. Tudomással birunk ugyan nem egy ily szivügyéről, de ezek csak amolyan futólagos lángok voltak, a melyek hamar kialudtak. És ha szigorúan tekintjük élete folyását, a Joséphine fenti mondását is módositanunk kell. Napoleon igazán, mély, nem múló vonzalmat csak egyetlen nő iránt érzett s ez — Joséphine volt.

Az első szerelem őserejét megőrizte e nővel szemben mindvégig. Mikor válik tőle, erőszakot, kinos erőszakot tesz szivén, keresve-keresi az apró czivódásokat, s el akarja hitetni magával, hogy nem e nő van rendelve számára. Napoleon inkább volt férj Mária Lujzával szemben, a családias érzés jobban kifejlődött szivében, főleg midőn második házassága gyermekkel ajándékozta meg. De bár szerető gyöngédséget mutatott Mária Lujza iránt, ez messze állt attól a vonzalomtól erőben, mélységes szenvedelemben, mit egyedül «kis kreolnője» Joséphine, iránt érezett. Az ő szemében Joséphine volt és maradt az utolérhetlen báj és kellem megtestesülése, mindent meg tud neki bocsátani, mindent elfeledni; nem látja gyarlóságait és nem létező erényekkel ékesíti fel képzeletében s még Szent Ilonán is ez a nő az egyedüli, az igazi előtte, kinek szivét ajándékozá. Napoleont igazságtalanul tüntették úgy fel, mint a kinek szive nincs és csak nyers durvaságot árul el szivviszonyaiban. Ellenkezőleg Joséphine iránti állhatatos mély vonzalma azt mutatja, hogy a nagy hadvezér és államalkotó nagy volt a szív vonzalmában.

Fogadjuk el azonban Joséphine nyilatkozatát, mely a szép lengyel nőt: Walewska asszonyt is Napoleon igazi lángjai közé sorozza. Ha szenvedélyes hangú leveleit olvassuk, melyek fenmaradtak az utókor számára, nem kételkedhetünk ezen; s még kevésbbé a Walewska vonzalmának nagyságán, ki még bukása után, számkivetésében is fölkereste a nagy férfiút, hogy az egykori boldog napokat emlékébe idézze.

Dicsőségének fényes napjaiban hozza a császár elé a sors Walewska Máriát, akkor, midőn a porosz csapatokat megsemmisitve, bevonul Berlinbe, majd a lengyel határ felé közeledik, hogy — mint a felbuzdult lengyel honfiak remélik — visszaadja országuk önállóságát. Az 1807. év január 1-én Napoleon Varsó felé vivő útjában Bronie városkában állapodott meg, hogy lovakat váltson. Az emberek nagy tömegekben sereglenek útjára, hogy Lengyelország felszabadítóját üdvözöljék. A kocsi alig tud haladni az embersokaságtól, s midőn a postaépület elé ér, Duroc, a császár hadsegéde, leugrik, hogy az épületbe menjen. E perczben a tömeg közé szorítva két fiatal nőt pillant meg, egyikök egész gyermeknek látszik még s nagy, kék szemeit kérőn emeli reá, majd összetett kezét feléje nyújtva egész átszellemülten kiált csengő hangon:

— Oh, uram, legyen segitségünkre e nagy tolakodásban, hogy láthassam őt, bár csak egy pillanatra is!

Duroc kiszabaditja a nőket a szorongató tömeg soraiból és a szőke hölgynek karját nyújtván, e szavakkal vezeti Napoleon kocsijához:

— Felség, nézze e hölgyet, ki majdnem agyon

Napoleon.

Jaques-Louis Dávid festménye után.

szorittatta magát a tömeggel, csak hogy felségedet láthassa.

A császár megemeli fövegét. De mielőtt szólhatna, a fiatal hölgy lelkesedve kezd beszélni:

— Legyen üdvözölve, ezerszer üdvözölve felséged a mi földünkön. Bármit tennénk is, nem fejezhetjük ki méltón az érzelmeket, az örömet, mely elfog bennünket, hogy e földre lépett felséged, mely várta, hogy felszabaditója legyen!

Napoleon szemei folyton a lelkesülten beszélő hölgyön pihennek, s midőn szavait bevégezte, a csokor után nyúl, mely kocsijában volt s e szavakkal nyújtotta át neki:

— Fogadja e csokrot, mint jó szándékaim zálogát. Varsóban talán viszontlátjuk egymást s boldog leszek, ha e szép ajkak báláját kiérdemelhetem tetteimmel.

Lascinska Mária ősrégi, de elszegényedett lengyel családból származott. Atyja akkor halt el, midőn Mária még egész zsenge gyermek volt, kivüle még öt gyermeket hagyván árvaságra. Máriát anyja egy nevelőintézetbe adta, honnan tizenhatodfél éves korában tért vissza a szülei házhoz. Vallásosság és lángoló hazaszeretet tüntették ki a fiatal leányt már ez időben. A sors csakhamar két, kezére vágyó férfit hoz útjába; az egyik egy megnyerő külsejü, igen gazdag fiatalember, de Mária nem tud jó szemmel nézni reá, mert orosz, honának ellenségei közül való. Úgy érezte, soha nem tudna vele egy fedél alatt meglenni. A másik egy már idős, hetven év felé járó lengyel nemes, szintén igen gazdag, nagy uradalmai vannak az országban, családja a legelőkelőbbek közül való, s régiségét ősidőkig tudja felvinni. Könnyen érthető, hogy Mária anyja kapva-kapott a dúsgazdag kérőn és mindenkép igyekezett leányát kedvezően hangolni az idős Walewski Anasztáz Colonna iránt.

A fiatal asszony három évig él férje oldalán a walewicei magányos kastélyban. Házasságuk egy fiugyermekkel lett megáldva, s ez élénkséget hozott eddigi csendes, mélabús életébe. Az anyában azonban feltámad az aggodalom: mi lesz gyermekéből, ki tudja, mily sors vár reá, most, midőn hazáját minden oldalról végromlás fenyegeti. És szivében a lángoló honszeretet, a haza felszabaditásának vágya most már annál nagyobb erővel tör fel, mert hisz saját gyermekének sorsát látja a legnagyobb bizonytalanságban.

A franczia császárának közeledtét a mindenkitől elhagyott, hiszékeny lengyel nemzet örömujjongással fogadja, azt remélik, ő fogja hazájuknak régi szabadságát visszaadni. Walewska Mária szivében is új lángra kél a honszeretet adta reménység és nevezetes lépésre határozza el magát. Titkon, férje tudta nélkül megy el a nagy császár elébe, egy unokanővére társaságában; látni akarja azt az embert, ki Lengyelországot fel fogja támasztani halottaiból. Így jut el Bronie-ba, hol a császár Varsó felé vivő útjában át fog haladni. És meglátja, sőt beszélhet vele. Boldogsága nagy, s a kapott csokrot ereklyeként őrzi meg.

Napoleon Varsóba érkezése után Poniatowski József herczeg fényes mulatságot ad palotájában a császár tiszteletére. A meghivottak közt van Walewska asszony is férjével, de semmi hajlandóságot se mutat, a bálon megjelenni. A herczeg személyesen kéri fel erre, nem akarja, hogy bálterme egyik legszebb ékességétől, e ragyogó szépségü fiatal asszonytól megfosztva legyen. Mária végre enged, miután férje is kivánja, hogy a bálon megjelenjenek. Félve, remegve gondol arra az estére, hogyan fogja a császárt viszontlátni, vajjon emlékezik-e még reá, meg fogja-e szólítani s mit mond majd neki? Ily villámgyorsan czikázó gondolatok töltik el szép kis fejét, de még mindig jobb szeretné, ha nem kellene ama nagy emberrel találkoznia. Végre elérkezik a bál estéje. Walewska asszony egyszerü fehér selyem ruhát ölt magára. Mikor belép a bálterembe, a csodálkozás moraja zug végig a vendégeken. Érzi, hogy minden szem rajta pihen, a császáré — igen, a

császáré is. Tehát emlékezik a broniei találkozásra? nem feledte el? s vajjon ezek az emberek is tudnak arról, mit ő pedig oly nagy titokban tartott? A császár végigjár a termen, mikor közelébe ér, szomszédnői könyökük érintésével figyelmeztetik, hogy keljen fel. S ő felkel, halványan, lesütött szemekkel.

— Fehér arcz a fehér ruhához nem illik, asszonyom — mond a császár, sajátos modorával, a hogy a nőket birálgatni szokta. És azután még pár halkan kiejtett szó hagyja el ajkát.

Walewska asszony nem felel. Napoleon egy pillanatig még rajta pihenteti szemeit s aztán tovább megy, hogy másoknak más rövid megjegyzéseket tegyen. Az egyiktől azt kérdi, hány gyermeke van, a másiktól, vajjon férje nagyon féltékeny-e, mindent, a mi épen eszébe jut. A nők már ismerték a császár e szokását s nem haragudhattak, ha nem valami udvarias bókot hallottak is tőle. Aztán csakhamar elhagyja a bálteremet, némi boszúság kifejezése látszik arczán.

Walewska asszony most még inkább bánhatta, hogy engedve Poniatowski herczeg és férje kívánságának, megjelent a mulatságon. Alig távozik a császár közeléből, azonnal a legkinosabban ostromló kérdések rajával rohanják meg. Mit mondott a császár? mire czélzott? és vajjon mik voltak ama halkabban kiejtett szavak? Walewskát nagyon bántják e faggatások. És vajjon mi okozta a császár hirtelen támadt kedvetlenségét? találgatják tovább. Nincs maradása, s csakhamar ő is haza távozik férjével. De még a kocsiban is úgy zúg feje a bálban nyert benyomásoktól.

Ha Walewska asszony mindeddig bizonytalanságban volt az iránt, emlékezik-e a császár a broniei találkozásra, megnyerte-e tetszését s gondol-e reá, úgy mindezekre nézve maga Napoleon adott neki a leghatározottabb felvilágositást abban a két sorból álló levélkében, mi már otthon várta őt, midőn a bálból haza érkezett s mi a császár szenvedélyes vonzalmáról tett előtte tanuságot. Walewska asszony azonban nem az a nő volt, kit hamar megszéditsen a dicsfénynyel körülvett, legendás férfi vonzalma; nem felel a levélre, s nem felel a később jövőkre se. Pedig a nagy világhódító im egy húsz éves fiatalember első szerelmének heves lángolásával szól hozzá, a nagy hadvezér balga, elbódult fejű szerelmessé változik. Mindegy, ő Napoleonért, Lengyelhon felszabaditójáért rajongott s rajong még most is, és nem Napoleonért, a forró szivű férfiért.

A lengyel nemesség előkelő világa abban az időben nem valami szigorú fogalmakat táplált az erényességről, a házasélet hűségéről s a meg nem engedett vonzalmak, különösen kiválóbb személyeknél, épen nem hivták ki a közvélemény feddő elitélését. De Walewska asszony már kora gyermekségétől fogva más eszmék behatása alatt állt, mély vallásossága, lángoló hazaszeretete töltötték be szivét-lelkét egyedül, és soha nem mutatott hetven éves férje oldalán oly hajlamokat, minők a rangjabeli nőknél egészen megszokottakká váltak. Ezt tudva, s látva, hogy mennyire kerülte főleg ama bál után a Napoleonnal való találkozást, látva hideg hallgatását annak szenvedélyes nyilatkozataira, minden esetre oly nemesebb szivű nőnek kell őt tekintenünk, kit a nagy férfiú minden csábító igérete se tántorit el. S midőn végre, sok küzdelem s megpróbáltatás után szabadjára ereszti a Napoleon iránt szivében szunnyadó vonzalmat, — mert ugyan melyik női szív tudott volna jéghideg maradni a félistennek tekintett férfi oly hizelgő tetszésének megnyerése után? — akkor is lángoló hazaszeretete birja erre főkép, remélvén, hogy a férfit, kinek szivét magáénak mondhatja, megnyeri teljesen elnyomott hazája szerencsétlen ügyének is. Im ez az, mi Walewska Máriát kiemeli a nagy császár többi, futólagos imádottja sorából s látva a mély ragaszkodást, mit az a szép lengyel nő iránt mutatott, a nem múló emlékezést, melylyel még élte végszakában is áldozott neki, csakugyan hitelt kell adnunk Joséphine fentebb idézett mondásának: «Walewska Mária ama kevesek közül való, kik Napoleon női eszményképei voltak fényes-nyomorúságos életében.»

«Napoleon csak Joséphinet és Walewska asszonyt szerette igaz vonzalommal.»

Walewska asszonyt nem hagyja el régi ábrándja, hogy hazáját szabadnak tudja s minden igyekezete Napoleont megnyerni ennek. És valóban Napoleon is minduntalan visszatér e tárgyra, valahányszor csak Máriát maga előtt látja.

— Biztos lehetsz benne, — szólt egy alkalommal, — hogy meg fogom tartani igéretemet. Már kényszeritettem Oroszországot, hogy adja vissza azt a darab földet, mit országotoktól elszakitott. Az idő majd meg fogja hozni a többit. Egyszerre nem megy a dolog. A politika olyan kötél, mely elszakad, ha nagyon erősen húzzuk. Addig Lengyelország államférfiai képezhetik magukat az ország helyes kormányzására. Hány ilyen férfi van az országban ma? Vannak jó hazafiak, elszánt katonák, ezt megengedem. Becsület, bátorság, mindez megvan ez emberekben. Csakhogy ez még nem elég.

S Napoleonnál ez annál csodálatosabb, mert tudvalevő, hogy soha se szerette, ha a nők a politikába avatkoztak és nem is volt szokása ily országos dolgokról asszonyokkal beszélni.

— Én — folytatta máskor — szeretem a lengyel nemzetet. Terveim oda vannak irányozva, hogy a maga egészében helyreállittassék ez az ország. Szivesen fogom segiteni törekvéseiket, megvédelmezni jogaikat, mindent megtenni, a mi csak tőlem függ, föltéve, hogy Francziaország iránti kötelességeim ezt meg nem tiltják. De meg kell gondolni, mennyire el vagyok választva a lengyelektől a nagy távolság által; a mit ma felépitek, az holnap már romba dőlhet. És aztán első kötelességeim mégis csak Francziaországgal szemben vannak, nem önthetem a franczia vért egy előttük teljesen idegen érdekért, nem fegyverezhetem fel népemet minden egyes alkalommal, hogy a lengyelek segitségére siessek, mikor csak erre szükség van.

E nyilatkozatok ugyan nem sok reményt nyújtanak Máriának, de azért még nem szünik meg bizakodni. Mélabú fogja el s a császár hiába kérdi baját, azt gondolja, tudnia kellene ugyis, miért búsul, hazája jövőjeért. Napoleon nem szerette a nőkön a setét szinü ruhát s egy alkalommal Walewskának is megmondja ezt.

— Egy lengyel nőnek gyászt kell hordani hazájáért, felség; állitsa helyre annak függetlenségét és azután mindig csak rózsaszinü ruhában fog látni, — felel Walewska.

Nem hiába mondta tehát neki Napoleon egy izben: «Valódi spártai nő vagy s megérdemled, hogy hazád legyen.»

Az 1808. év elején Walewska asszony Párisba ment s Napoleon egész bukásáig nagy, igazi vonzalommal volt iránta. A történelmi eseményeket tekintvet, kétségtelen, hogy a császárnak ama határozatlan, tétova magatartását, mit 1810-ben Lengyelországot illetőleg folytatott tárgyalásaiban mutatott Ausztriával szemben, egész politikáját a lengyelek ügyében a Walewska asszony befolyása, a neki tett igéretek magyarázzák meg. A császár folyton a legnagyobb érdeklődést mutatta iránta, gyöngéd figyelme minden jelével elhalmozta és alig tudott tőle valami kérést megtagadni. Mennyire kedves volt neki e nő, mutatja az alábbi kis történet is.

Walewska asszony az 1810. év nyarán Spaaban volt sógornőjével, Jablonowska herczegnővel. Egy fiatal angol éretlen tréfát engedett meg magának egy alkalommal a hölgyekkel szemben, kik ámbár igen boszankodtak azon, úgy tettek, mintha mi se történt volna s kevéssel azután az angolt felszólitották a sétatéren, hogy menjen velük a fegyvertár meglátogatására. A mit sem gyanitó fiatal gavallér habozás nélkül ajánlkozott kisérőjükül. Az orleánsi szűz fegyverzete előtt a társaság hosszabb ideig megállapodik s egyszerre csak kitárulnak a vaskarok, megragadják a fiatal embert és oly erővel szorítják magukhoz, hogy az szánalmasan, kétségbeesve jajveszékelni kezd. Csak Walewska asszony parancsára szabadúl ki rettenetes helyzetéből. A hölgyek kitünően mulattak az előre kieszelt boszún, de ha tudjuk, mily féltő gonddal őrizte Napoleon múzeumait, elhihetjük, hogy e csinyt csak az oly nagyon kedvelt nőért engedte meg.

Joséphine mindig nagy szeretettel volt Walewska asszony iránt s gyakran meghivta magához malmaisoni kastélyába is, mit az szivesen vett igénybe, bár az udvar ünnepélyeiben később se igen szeretett résztvenni. És hogy Napoleon mily állandó vonzalommal gondolt reá mindig, azt eléggé mutatja, hogy egy Nogentben 1814 február 8-ikán keltezett levelében a legnagyobb harczi zaj közepette, rendeletet küld főkincstárosának, hogy Walewska asszony fiának, a fiatal Walewski grófnak ötvenezer livre évjáradéknak megfelelő tőkét tegyen félre, úgy hogy a fiu halála esetén azt anyja örökölje. «Felhatalmazást adok önnek, — irja — hogy mindent megtegyen, a mi szükséges. De tegye meg azonnal!» És midőn Napoleon, minden oldalról elhagyatva, Fontainebleauban keresi az őt mégis kikerülő halált, Walewska ott várakozik előszobájában, hogy még egyszer lássa őt, de a rettentő lelki izgalmak közt kimerült Napoleon csak akkor gondol reá, midőn már egy órája eltávozott.

— Szegény asszony, — mond sajnálkozva, — azt fogja hinni, hogy elfeledtem.

Napoleon Elba szigetén van s az 1814. év augusztusának végén Walewska asszony fiával, fivérével: Lascinski ezredessel és nővérével elindul a nagy száműzöttet meglátogatni. A nyomasztó hőség elől Napoleon augusztus vége óta a Madonna la Marciana nevü kolostorba tette át lakását, mely egy szép gesztenyeerdő közepén emelkedett s a kis kápolnán kivül négy szobás emeletes házacskából állt. A kiséretnek a vén gesztenyefák alatt ütöttek sátrakat. A császár már értesülve volt Walewska asszony érkezéséről, kinek hajója szeptember elsejének estéjén kötött ki. A parton négy lovas kocsi várja, de az nehezen mozog a hegyi úton felfelé, úgy hogy Walewska asszony is lóra kap s igy haladnak a hegytető felé.

— Asszonyom, ime palotám, — e szavakkal fogadja őt Napoleon, meghajolva vendége előtt.

A hölgyeket a szobákban helyezik el, Napoleon Lascinszki ezredessel a sátorba vonúl. A szigeten a vendégek érkeztére az a hir terjed el, hogy a császárné: Mária Lujza érkezett meg a római királylyal. A vendégek másnap elhagyták Elbát s Napoleon az elváláskor egy hatvanegyezer frankos utalványt adatott Walewska asszonynak kárpótlásul amaz olaszországi jószágért, mit Murat eltulajdonitott tőle a császárság bukásakor.

Alig tért vissza Napoleon 1815-ben Párisba, Walewska asszony is megjelen ott, üdvözlésére siet. De a száz napi uralomnak vége, Napoleont Szent Ilona-szigetére száműzik, most már mindenkorra. Walewska asszony, miután férje 1814-ben meghalt, az 1816. évben újból férjhez ment Ornano grófhoz, a Napoleon «nagy hadseregének» egyik legvitézebb ezredeséhez. Élete későbbi szakát Lüttichben töltötte el, de már 1817 deczember 15-én meghalt Párisban.

Walewska asszony második házasságának hire mély benyomást gyakorolt a szent-ilonai fogolyra. «A császár — irja egyik tagja ottani környezetének — még mindig szivesen gondolt Walewska asszonyra és természetének fogva nem tudott megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy az a nő, kit ő oly mély vonzalmával ajándékozott meg, más valakit is szerethessen rajta kivül.»

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A. (Folytatás.)

— Megmondom, miben vagyok jobb, mint ön. Az én nézeteim lehetnek különösek és nem nagyon eszményiek, de nem szoktam a mások nézetein megütközni. Önök, a kiknek eszméi meglehet hogy magasztosabbak, mint az enyéim, más, gyöngébb teremtéseket belezsugorítanak csigahéjukba szörnyű gúnyolódásukkal, a mely mindig készen van arra, hogy kiszárítsa lelkesedésük szerény kis kutacskáit.

— Nagyon keményen vág vissza, — mondta rá Thorndike, belenézve a leány sugárzó szemébe.

A leány nem adta be a derekát.

— Tiszta játék, — mondta.

Újra csend állott be, melyet csak a ló dobogása zavart meg. Annuska hirtelen megrántotta a lovat s bekanyarodott vele egy kerités mögé. A magas kocsiról látták a csendes, csillagoktól megvilágitott völgyet, az előtérben a fehérlő mezőket. Ugy ültek ketten, mint két szobor. A meleg nyári levegő alig rezdült.

Thorndike a lányhoz fordult.

— Ne vitatkozzunk, — mondotta. — Mással bárkivel könnyen elvitázom, de ön mellett, tudja Isten, úgy érzem, mintha egy különös gyönyör keverednék bele az életembe, elvesztem a vita fonalát és kizökkenek a kerékvágásból. Legyünk ismét jó barátok.

A leány nem felelt, de szeméből ki lehetett olvasni a kedvező választ.

— És most vigyen hamar haza, különben valami nagyon bolondot találok mondani. Félek, hogy elvesztem a fejemet.

Annuska visszaforditotta a kocsit az útra s a ló gyorsan futott hazafelé.

— Mihamar véget ér a kocsikázásunk, — mondta Thorndike.

A leány könnyedén bólintott és meglassitotta a ló futását.

— Nézzen oda, — mondta.

Egy férfi jött velük szemben az úton lefelé. Lassan, tántorogva mérte az út szélességét, egyik oldalától a másikig. A Travers lova nem szerette a részeg embereket. Szokása szerint macska módra ugrott egyet s aztán félelemtől és undortól reszketve megállott. Annuska erősen szárban tartotta, mig a sötét alak közeledett s elmenve mellettük, eltünt a sötétben.

— A takács, — mondotta a leány. — Arra gondoltam, hogy jó volna, ha találna otthon valami ennivalót, mire hazaér.

Megeresztette a gyeplőt s a ló ijedősen ügetett tovább.

— A barátai egyike? — kérdezte Thorndike.

— Igen. Mert a maga esze szerint élő ember. Épen nem utálatos, inkább tragikai.

— Kérem — jegyezte meg Thorndike, a mint befordultak az udvarra, — hagyja szabadon működni a képzelődését én rám vonatkozólag is. Csak vittem annyira, mint ez a takács.

— Elfelejti, — mondta Annuska vidáman, az istálló felé fordulva, — hogy az én nézeteim zavarba hozzák önt. Nem világositottam föl erről eléggé?

Néhány pillanat mulva az ablak alatt álltak, s benéztek.

— Meg se mozdultak azóta — suttogta Annuska és jókedvű nevetésre fakadt. Thorndike is vele tartott. Egy tuczat álmos szem fordult feléjük, a mint beléptek a szobába.

— Odakinn fölséges idő van, — mondta Annuska a szobában levőknek, — oly hüvös, igazi kocsikázni való idő.

Senki sem értette, hogy min nevetik el magukat Annuska és Thorndike.

XI.

Nyár közepe volt, de a sors szeszélye folytán hideg és esős idő. Az eső az előző éjszaka kezdődött s kitartóan hullott, csak hullott egész hosszú délelőtt. Sőt még dél elmultával is, bármennyire jósolgatták, hogy ki fog derülni, csak áztatta tovább is az utakat s puha, zöld szivacscsá tette a gyepet.

Lucy kisasszony nappali szobáján meglátszott, hogy az esős idő ideszoritotta az embereket. Lucy kisasszony egy sereg kis flanell és mousseline rakás között üldögélt, melyek a divánon voltak elhelyezve. Mellette az asztalnál May Leverett ült és jegyzéket csinált a rakásokról, odajegyezve rendeltetésüket is. Miután egy órát eltöltöttek ezzel a foglalatossággal, az ifjabbik hölgy fölállt, hogy hazamegy.

— Azt hiszem, én elvihetem ezeket a Banner Street-en lakó családoknak, — mondta, — ha ön, Lucy kisasszony, az Oldhampton Square-n lakókhoz megy. Istenem, csak ezek a férfiak el ne hagynák a feleségeiket!

Lucy kisasszony is fölállt s megczirógatta a leány vállát.

— Néha bizony jól teszik, ha megteszik, — jegyezte meg szokatlan komolysággal. — A társaságuk dögleletesebb, mint a lakásuk. De, édesem, micsoda vigasztalásomul van ön! Köszönöm, hogy segitségemre van ezeknek a szegény embereknek a dolgában.

A leány fényes, szürke szemeit és finom, nemes származásra való arczát az idősebb hölgyre forditotta.

— Nagyon szivesen teszem, — mondta egyszerüen.

— Nem tudod, néni, — szólalt meg egy hang oly váratlanúl, hogy mind a ketten megrezzentek, — nem tudod, hogy néha szivesen teszi meg az ember a maga kötelességét, de mindig szivesebben a másét?

Annuska állott előttük, rájuk tekintve bizonyos keménységgel a szemében, melyet mind a ketten megéreztek és mind a ketten félreértettek.

— Ez kellemetlenül hangzik, — felelt Lucy néni halkan, — de nem értem egészen.

— Nem érti? — Annuska vállat vont. — Azt hiszem, az én goromba beszédem elég világos szokott lenni. De visszavonom, — tette hozzá. — Igazán szép töled, hogy igy segitesz Lucy néninek, May.

Rámosolygott a nénje kedves arczára, a ki olyan tekintetet vetett rá, mintha nem tudna vele tisztába jönni.

— Mellesleg, körutaidban nem néznél be Brownhoz, a takácshoz ideát?

— Brownhoz? — felelt Leverett kisasszony. — Nem sokat tudhatsz róla, különben nem ajánlanál ilyet.

— A minap fél óra hosszat üldögéltem vele a küszöbjén, — mondta Annuska — s azt hiszem, elég sokat tudok róla. Nagyon szerencsétlen szegény s rászorul a segélyre.

— De — mondta Lucy néni — iszik, szörnyen iszik, Annuska.

— Persze hogy iszik, — tekintett rá komolyan a huga. — Mit tegyen egyebet? Gyermeke nincs, a felesége meg elhagyta egy más emberrel.

— Ha te még bátoritod, — szólalt meg Leverett kisasszony, de tovább nem jutott.

— Hogy fölbátoritom? — fordult neki Annuska. — A ti jóindulatotok az oka, ha olyan marad, a milyen. Ha Lucy néni megtartana valamit abból a kedvességből, melyet azokra a nyelvelő asszonyokra pazarol, ennek a szegény magános embernek számára is, kiemelhetné vele a posványból.

Lea kisasszony elpirult, — ez a gyöngéd pir illett neki.

— Megyek és meglátogatom egyszeriben, Annuska, ha azt hiszed, hogy kedvére lesz és segit rajta. Hibáztam, kétségkivül, hogy visszarettentem iránta való kötelességemtől. Sokkal is közelebb lakik, semhogy szabad volna megfeledkezni róla.

Annuska átölelte nénjét.

— Lucy néni! — mondta, de ez sokat jelentett.

— Hadd adom oda May-nek a mousselinet, — tette hozzá Lucy kisasszony s kisuhant a szobából.

— Igazi angyal, — gondolta Annuska. Az arczkifejezéséből azonban nem lehetett volna ezt kiolvasni és Leverett kisasszony el is fintorította az állát.

— Meg sem érdemled Lucy kisasszonyt, — mondta. — A miénknek kellene lennie.

Annuska szembenézett vele.

— Sziklákon nem nő rózsa, — mondta.

Leverett kisasszony kissé elpirult, aztán leült egy karosszékbe s várta Lucy kisasszony visszatérését. Kellemetlen, nyomasztó hallgatás állott be.

Annuska az ablakhoz lépett s leülve mellette, kinézett. Alant a kert terült el, arrább a rét, aztán a földek s egy bizonyos mező, a mely különösen megragadta tekintetét. Olyan emlékeket keltett benne, a melyektől megrándult az ajka széle. May-nek, a mint igy nézte őt, hirtelen eszébe jutott valami, — Geraldról akart neki beszélni.

May nem volt valami bonyodalmas lélek. Lelkiismeretes, szinte fenhéjázóan igazságszerető leány volt, megvolt benne a Leverettek egyszerű és egyenes, de nehezen érthető és még nehezebben elviselhető természete.

— Annuska, — szólt.

Annuska megforditotta a fejét.

— Nos?

— Én azt hiszem, nem úgy bánsz Geralddal, a hogy kellene.

Nem volt könnyű a tárgy és May érezte, hogy nagyon is hirtelen fogott bele, de már nem változtathatott azon, a mit egyszer kimondott.

— Azt hiszed? — felelt Annuska. Megint csend lett.

— Én azt hiszem, ha nem akarsz . . .

— Férjhez menni hozzá, — egészitette ki a másik leány az ablakból. Az arczát megint a kert felé fordította.

— Ha nem akarsz férjhez menni hozzá, nem kellene őt úgy fölbiztatnod.

Annuska elnevette magát.

— Szerinted, úgy látszik, a fölbiztatás erős oldalam. Először Browntt, a takácsot, aztán . . .

— Komolyan beszélek, — vágott közbe Leverett kisasszony s a pupillái kitágultak mérgében. — Te nem vagy . . . te ritkán vagy . . . de gondolni kellene arra a bajra, a mit bolondságod okoz.

— Édes May, — Annuska visszanézett rá — az a biztatás, melyet Gerald tőlem kap, egy légynek a szerelmét sem volna képes ébren tartani, nem hogy egy férfiét. S ha azt hiszed, hogy ő örülne, hogy te beleavatkozol ebbe a dologba, azt hiszem, sulyos tévedésben vagy.

— Az nem beleavatkozás, — Leverett kisasszony szeme villámlott. — S ha te azt hiszed, hogy a mint Copelandnál Geralddal bántál, az nem biztatás . . .

— Nos, ugy-e, akkor nem tudom, mi a biztatás? — Annuska fölbiggyesztette az ajkát. — Pedig azt hiszem, hogy tudom. Különben eredj Geraldhoz és kérdezd meg őt. Azt hiszem, nem lesz veled egy véleményen.

Leverett kisasszony most már állott. Alakja bájos volt, az arcza mint egy virág nyulánk száron, de szürke szemei élettelenek voltak, az ajka merev.

— Nem hiszem, hogy törődnél vele, hogy én mit gondolok, — mondta halkan, — vagy hogy közülünk bárki is mit gondol. Te azok közé tartozol, a kik azt hiszik, hogy ők törvényei önmaguknak, akár mások rovására, akár nem. De talán még te sem tartod kellemesnek, ha az lesz a vége, hogy az egész szomszédság roszat gondol felőled.

— Csakugyan? Roszat gondol? — ismételte Annuska. Most már ő is állt, kezeit a háta mögött összekulcsolva. — Jóslat ez talán? Gerald jól tenné, ha minden ügyének téged tenne meg szószólójává, olyan kiméletesen hoztad tudomásomra, hogy pletykáznak rólam és Geraldról.

A leány elpirult.

— Nem csupán Gerald . . .

Nem fejezhette be, mert Annuska parancsoló emelte fel a kezét. May Leverett úgy érezte magán a szeme pillantását, mint valami veszedelmet.

— Elég, — mondta Annuska. — Szót se többet.

Lucy kisasszony, mikor belépett, Annuskát az ablaknál állva, May-t pedig az ajtó mellett egy széken ülve találta.

— Itt a flanell, — szólalt meg, hol az egyik, hol a másik leányra nézve, de May, a ki fölkelt, elvette tőle a csomagot s nem hagyta beszélni.

— Elviszem, — mondta. — Nem sokára megint eljövök önhöz, talán holnap.

Mielőtt Lucy néni szóhoz juthatott volna, elsietett s betette maga mögött a kaputt.

Annuska megvárta, a mig a kocsi elrobogott s aztán nénjéhez fordult, a ki megütődve és csodálkozva állott ott, a hol a másik leány faképnél hagyta.

— Sohse bánd, Lucy néni, — mondta Annuska. — May-vel mindig össze szoktunk veszni. Különben is ilyen esős idő és hozzá még egy Leverett, ugyancsak próbára teszi az ember béketürését. Akármelyik magában is elég, hát még a kettő együtt!

Kihajolt megint az ablakon s halkan dobolt a tábláján.

Lucy néni beleroskadt egy nagy székbe a kályha mellett.

— A türelem nem kenyered, Annuska, — jegyezte meg, — a milyen erősek az indulataid. Nagyon sok hasznos és kellemes dolgot végezhet az ember esős időben is és a mi azt a kedves gyermeket illeti, a ki az imént elment, nem értem, hogy találhatod oly nehéznek, méltányolni a jó tulajdonságait. Csak nem akarod, hogy mindenki teljesen hasonlítson hozzád?

— Lucy néni gúnyolódik, — Annuska a vállán keresztül, mosolyogva nézett vissza. Pfuj, de csunya volna . . . (Folyt. köv.)

Kufeke-féle gyermekliszt je

Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértői ajánlják

Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és bélbeteg gyermekeknek

Kapható minden gyógyszertárban drogueriában és a gyárnál R. KUFEKE WIEN VI/2

MARSCHALL ANTAL

speczialista női czipész,

Budapest, IV. ker., Bécsi-utcza 2. szám.

Alapittatott 1832.

Érzékeny lábaknak könnyü és finoman kidolgozott czipőket készit mérték szerint. — Vidéki megrendelések minta-czipő után. 8979

Telefon 18—09. 8972

Szépség egészségtana
(kozmetika)

czimü könyvemet ajánlom mindazoknak, kik szépségüket megőrizni, fokozni, visszanyerni óhajtják, vagy valami szépséghibától megszabadulni szeretnének. Foltok, kiütések, kimövések, anyajegyek, sebhelyek, arczszőrök stb. alapos és ár almatlan elmulasztása, az arczunk, hajunk, kezeink ésszerü ápolása, szóval minden képzelhető kozmetikai kérdésre felelet van a könyvben. Anyáknak, kik gyermekeik szépségére félhéjnyek, nélkülözhetetlen. Ara egy korona, mely post-bélyegekben is bekülhető czimemre; portó külön. Dr. Jutassy József bőrgyógyász, a kozmetika szakorvosa, Budapest, vászi-utcza 73. Személyesen található vagyok d. e. 10—12-ig és d. u. 2—4-ig. Levelekre válaszolok. 7900

9019

Csak urak

kapnak: 2 gyüjtemény (120 db) **rendkivül érdekes pillanatfelvételt** és egy **szenzácziós ujmódi gyüjteményt**, mely tartalmaz **16 szines képet**, természethü felvételeket kabinetformában. Ez a 3 gyüjtemény előre fizetve csak 2 korona (levélbélyegekben is). Utánvét 60 fillérrel több. Szétküldi bérmentve és discretio mellett **Kann Ignácz Becs, II Obere Donaustrasse 7.**

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL

kitünő helyreállító szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitüntetésektől. 1000-nél több orvosi elismerőlevél.

Kitünő iz.

Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.

Árak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo J. gyógyszer. Trieszt ben

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

8973

Magy. kir. államvasutak.

Adópótlék számitása a mátra-körösvidéki egyesült helyi érdekü vasutakon. A mátra-körösvidéki egyesült helyi érdekü vasutak szállitási adómentessége az 1900. évi decz. hó 31-én lejárt. Ennek folytán a f. évi jan. hó 1-től fogva további intézkedésig, illetve uj dijszabás kiadásáig ezen vasutnak összes dijtételei, melyek a m. kir. államvasutak kezelése alatti helyi érdekü vasutaknak 1899. évi november hó 1-je óta érvényes közös dijszabásának 393—433. oldalain az osztályárudijszabásra és a kivételes dijszabásokra vonatkozólag foglaltatnak, a törvényes 7 %, illetve 5 % adópótlékkal felemelve alkalmaztatnak.

Budapest, 1901 február havában.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

LAJOS FERDINÁND POROSZ HERCZEG ÉS WIESEL PAULINA.

A kik az 1805. év tavaszán az akkor még kisvárosias Berlin «Jägerstrasse» nevü utczáján sétálgattak esténként, az 55. számú ház egyik magasan fekvő szobájából egy elnyütt zongora akkordjait hallhatták tovaszállni a langyos esti levegőben. A járó-kelők tudták, ki csalja ki ama hangokat a régi szerszámból, tudták, hogy az ábrándos zongorajátszó Lajos Ferdinánd porosz herczeg, nagy Frigyes unokája, ki estéit az ott lakó Rahelnél, a század egyik legszellemesebb asszonyánál szokta volt eltölteni.

Rahel őszinte barátnője volt a herczegnek s barátságukat élénken jellemzik az alábbi sorok, miket Rahel később, 1811 novemberében irt Fouqué bárónak: «A herczeg a legfinomabb lélek — mondja többi közt — a kit igazán senki se ismert, ámbár sokan szerették, de sokan félre is ismerték. Legszebb leveleit, melyeket nekem irt, elégettem, nehogy ellenségeink elolvashassák. Mert mindent megirt ez a sokat hányatott ember nekem, bizalmas barátnéjának. De őszintén mondom önnek, kár, hogy azok a levelek nincsenek meg többé, mert szerettem volna a világnak megmutatni: mily igaz barátságban lehetünk egy királyi herczeggel, a kinek már dicsőséges hírneve volt. Sokszor igazságtalanul bántak vele, de hizelegtek is neki, ha érdekük úgy kivánta, az igazat azonban nem mondták meg neki. Az én viszonyom hozzá egészen különös volt, azt mondhatom, majdnem egészen személytelen, bár életének utolsó szakát, majdnem három évet, velem töltötte el. Egymásról magunk közt soha nem esett szó. Mégis el kellett neki mindent mondania. Egyszer azt irtam neki: «ha nem mondhatom meg önnek az igazat, a mi szivemen fekszik, akkor egyáltalán nincsen semmi mondani valóm».

A fiatal herczeg, a kit általában «Prinz Louis» néven emlegettek, egy viharos ifjúság minden bohóságain átesett, mielőtt komolyabb vonzalmai támadtak s ezen könnyüvérüsége miatt nem valami jó szemmel nézte őt a szigorú erényü uralkodó, III. Frigyes Vilmos, valamint a szép királynő, Lujza sem. Egyszer az operaházban a karzat leggyülevészebb közönsége közé elegyedve segit azoknak a legnagyobb lármát csinálni, mig az udvari páholyban ott ül a királyné és villámló pillantásokkal méregeti őt. Máskor dévaj mulatozásba fog katonatisztek társaságában s a bortól föllelkesedett mulatozók abban töltik kedvüket, hogy valamennyien tőben levágják hajfonatukat, mi akkor katonai viselet volt a porosz hadseregben. Majd ismét lovasbravurjaival beszéltet magáról; egyszer négy lovat lovagol agyon Magdeburgból Berlinbe menve.

Mindezt azonban elfeledtetik a harczmezőn kimutatott vitéz tettei, melyek által oly szép nevet szerzett magának. Már mint húsz éves ifjú, fivére, II. Frigyes Vilmos oldalán kitünteti magát a francziák elleni hadjáratokban. Harczszomja később olthatatlan lesz s ezért nem keveset kell azoktól szenvédnie, kik a megalázó békét is elébe helyezték a félelmetes Napoleon elleni hadakozásnak. A bátor, elszánt fiatal herczegben, Nagy Frigyes unokájában, egyikét látják azoknak, kik Poroszország hadi dicsőségével megállitják útjában a nagy hódítót.

Sokat beszéltek a fiatal herczeg szerelmi kalandjairól. «De — mondja egyik bizalmas embere — ebben is különbözött a föld közönséges fiaitól. Vérmérsékletének minden heves kitörése mellett is megőrizte a szív nemességét s bár könnyelmű volt vonzalmaiban, mint egy régi franczia muskatéros, tisztább, magasabb benyomások iránt is fogékony volt». Korábbi vonzalmai közül különösen egy érdemel felemlitést, az, melyet egy szellemes berlini fiatal hölgy, Rau Emilia iránt érezett. Ha azok a levelek, melyeket hozzá intézett, megvolnának, a középkor szerelmének legboldogabb napjait látnók bennük visszaidézve.

A berlini Hohenzollern-múzeumban levő festmény után.
Lajos Ferdinánd.

A másik állandóbb vonzalom az, mely a herczeget Wiesel Paulinához fűzte. E nőnek igen változatos élettörténete van. 1777-ben született Berlinben. Atyját Cäsarnak hivták, egyike volt azoknak a titkos tanácsosoknak, kiktől csak úgy hemzsegett akkor a porosz hivatalnok-sereg s mint udvari tanácsos állt Lajos Ferdinánd herczeg atyjának szolgálatában. Szép leányai, ezek közt különösen Paulina, igazi «berlini gyerekek» voltak, a mi annyit jelentett akkor, hogy a hiúság jókora foka, félmüveltség és pajzánság egyesült bennök. A szép Cäsar Paulina már húsz éves korában sokat emlegetett barátságot kötött egy előkelő, gazdag orosz nemessel, Schuwaloff-al s hogy jó hirnevét visszanyerje, anyja rábeszélésére végre férjhez ment Wiesel haditanácsoshoz. De ez a férfi épen csak arra való volt, hogy Paulinának máris megmételyezett lelkületét még jobban megrontsa. Semmi szentet nem ismerő, istentagadó volt, egyike azoknak, kiket a franczia forradalom irodalma Németországban is magával ragadva, minden nemesebb érzésből kivetköztetett. Különben müvelt, jó kedvü férfi volt, a ki nagy nyomorúságban halt meg később, 1825-ben Bécsben, teljesen elhagyatva mindenkitől, nejétől is, ki róla egészen megfeledkezett.

Mint Wiesel haditanácsos neje meglehetősen nagy lábon kezdett élni Paulina, szalont tartott, hol a porosz főváros előkelő semmittevői gyültek össze. Rahellel való barátságánál fogva a kiváló szellemesség látszatát tudta adni magának, de alaposabb szemügyrevételnél kellő képzettségének hiánya nagyon is kitünt. Hogy valami kiváló szépség lett volna, azt is kétségbevonják, de szép kis feje volt, nyúlánk s mégis telt alakja, valami szilaj méltóság egész lényén s beszédmodora kihivó, czinikus. Mindez könnyen csábitóvá teszi a férfiszemekben. E mellett rendkivül szeretetreméltó, kedves tudott lenni, igy nyeri meg Rahél vonzalmát is, a mit különben egyáltalán nem érdemelt meg. De a kor legkiválóbb emberei: Humboldt Sándor, Gentz Frigyes is el voltak ragadtatva tőle.

Mikor Wiesel Paulina Lajos Ferdinánd herczeget megismerte, körülbelül huszonnégy éves volt. Azt a heves ragaszkodást, melyet a herczeg iránta mutatott, méltóbb nőre pazarolhatta volna, mert Wiesel Paulina sokban hozzájárult ahhoz, hogy a herczeg felől rosz véleménynyel legyenek az emberek meggondolatlanúl szött szerelmi viszonyai miatt. Mikor már megbizonyosodott a herczeg nagy vonzalmáról, mivel ez hiúságának hizelegett, kérkedett vele, s nevetségessé igyekezett tenni a herczeget, megengedve olykor, hogy óra hosszat várakozzon esős időben ablakai alatt, hadd lássák az emberek, menynyire rajong érte. Határtalan pazarlásaival a különben is mindig bonyolult pénzügyi viszonyok közt levő herczeget az anyagi végromláshoz vitte közel s lelketlen uzsorások karmai közé hajtotta.

De még arra se látszott igyekezni, hogy legalább őszintén viszonozza a herczeg nagy ragaszkodását. Nem egyszer adott okot féltékenykedésre. «Paulina — irja a herczeg hozzá egyik levelében — ha tudnád, mily nagy fájdalmat okoz nekem egész magaviseleted, megillетődve kellene lenned! A legkinosabb jelenetek után oly kimondhatlanúl fájdalmasan esik, hogy látnom kellett, mint vagy kitéve mindazok szigorú és mégis enyhe elitélésének, a kik előtt drága az én nyugalmam, becsületem és szerencsém! Te, a kitől joggal vártam annyi szeretetet, egész valómat feldúltad. Szenvedélyem semmi nemes, szép érzést nem tudott felkelteni kebledben! Légy méltóbb, nőiesebb, mint a minő eddig voltál és szeretettel ölellek keblemre». Paulina

e viselkedését a herczeg féltékenységnek volt hajlandó tulajdonítani, Rahelt fogván gyanúba, hogy szívét elidegeníteni igyekszik tőle. De erre épen nem volt semmi oka, mert az a barátság, mely Lajos Ferdinánd és a kiváló szellemű nő közt kifejlődött, igazán csak lelki barátság volt, távol minden szenvedélyes vonzalomtól.

A herczegnek ekkortájban folyt életét így írja le egyik bizalmas embere, Nostitz, ki később a franczia elleni hadjáratban szárnysegéde volt: «A mindinkább fenyegetővé váló jelenségek a politikai élet láthatárán a herczeget Berlinben marasztották. A királyné fáradozásainak, ki Poroszország jövendőjeért aggódott, sikerült őt a király előtt kedvezőbb színben bemutatni. Lajos egy kellemes nyári lakot bérelt a Spree partján, a fővároson kívül, naponta láttam őt itt. A nyaralóban Humboldt is gyakran vendég volt, Wiesel asszony nem ritkán egy kis, nem szép, de igen szellemes zsidó nő által kísérve jelent meg; ez utóbbi Rahel volt. A nap élénk, pajkos társalgásban s zenéléssel telt el, a herczeg minden este kvartettben játszott s azután vidám kedvével valamennyiünket szórakoztatott».

Az 1806. év nyarán a porosz hadsereget ismét hadi lábra állítják, s ezzel Lajos Ferdinánd herczegnek hő vágya teljesül. A franczia elleni gyűlölete határtalan volt, mert hódításvágyuk a német nemzetet végveszélylyel fenyegette Napoleon telhetetlensége mellett. A herczeg ekkor már a porosz hadsereg legelső kitünőségei közé tartozott; bajtársi jó szíve pedig lefegyverzett már előre minden irigységet vele szemben. Blücher, a nagy hadvezér is a legnagyobb elismeréssel, őszinte barátsággal volt iránta, jó bánásmódja pedig valódi kedvenczévé tették őt az egész hadseregnek.

Rettenthetlen bátorságát már az 1793-diki hadjáratban a Rajna mellett kimutatta. Ekkor történt, hogy Pellegrini osztrák ezredével együtt harczolt a francziák ellen, azonban a francziák visszaverték őket. A visszavonulás alkalmával észrevette a herczeg, hogy egy sebesült osztrák katona rimánkodva fordul bajtársaihoz, vigyék őt is magukkal, ne hagyják ott tehetetlenül. De mindenki csak magával törődött és senki se hallotta meg kérő szavát. A herczeg jutalmat igért annak, ki a sebesültet magával viszi, de erre se mozdult senki. «Nos hát, ha senki se akar könyörülni köztetek e szegény bajtárson, akkor majd én mutatom meg, mi a bajtársi kötelesség!» S e szavakkal a leghevesebb golyózápor közepére vissza rohant, vállaira emelte a sebesültet s boldogan vitte vissza ezredéhez.

Lajos Ferdinánd halála a saalfeldi csatában.

Az új háború kitörésével a herczeg Hohenlohe-nek drezdai főhadiszállására ment, nem sejtvén még, mily tragikus véget ér nemsokára. «Hála Istennek, hogy valami elhatározódott végre!» mondja könnyebbülten, midőn október 7-én Rudolstadtba vonúl. Mert még mindig haboztak a fővezetők, nem tanácsosabb-e a vértelen megalkuvás a túlerővel, mint a kevés sikerrel biztató küzdelem. A rudolstadti fejedelem nagy tánczestélyt adott a herczeg tiszteletére, mely belenyúlt a késő éjszakába s a herczeg zongorajátékával ragadta el a jelenvoltakat. Három nappal e vig ünnepély után történt a saalfeldi szerencsétlen ütközet, melyben a herczeg halálát lelte. A túlerőben levő franczia csapatok semmivé tették a Lajos Ferdinánd vezénylete alatt állt porosz és szász sereget, az el nem esettek zavart futásban kerestek menekülést. A herczeg is belátta végül, hogy nem tehet egyebet s pompás paripája már talán ki is ragadja ellenségei karmai közül, ha egy sövény átugrásánál egyik lábával fenn nem akad. E pillanatban egy mellé ugrató franczia huszár sulyos vágást mér a herczeg fejére, majd egy másik is ott terem s megadásra szólítja őt fel. A herczeg kardcsapással felel, de maga is szúrást kap mellébe, még egy darabig fentartja magát lován, majd aláhanyatlik. A feldühödt ellenséges katonák neki estek a már halott herczegnek s teljesen összekaszabolták. Még pár nappal előbb e sorokat irta a hősi halállal kimúlt Lajos Ferdinánd Wiesel Paulinának: «Oly mélyen, oly igazán érzem, hogy csak általad vagyok boldog, hogy csak te tudsz egész lényemet átható varázst gyakorolni reám. Mily nagyon szeretlek, abból látom, hogy már hibáidat se óhajtom, hogy eltünjenek, ilyennek akarlak, a minő vagy. Leirhatatlan az az izgalom, mivel rád gondolok. Te légy jutalmam, ha majd visszatérek». És a Paulina levele, mit e sorokra irt válaszúl, ott volt a herczeg szíve fölött, midőn az első csapást kapva, lováról lehanyatlani kezdett. Szárnysegéde, kinek sikerült megmenekülni, tépte ki tárczáját kabátja alól, mikor látta, hogy a túlerővel szemben már mit sem tehet.

Wiesel Paulina élete későbbi folyásával is csak azt igazolta, hogy arra a lángoló vonzalomra, melylyel őt Lajos Ferdinánd herczeg megajándékozta, nem volt méltó egy cseppet sem. Alig két évre a herczeg halála után sokat beszéltek Berlinben botrányos dolgáról egy franczia tábornokkal. Később bolyongó, nyugtalan életet folytatott, majd Bécsben fordúl meg, majd Párisban, időnként Berlinben is; azok közül való, a kiknek hazája az utazókocsi. Már közel járt a matróna évekhez, midőn egy kétes előkelőségű volt franczia tiszt, ki Vincent bárónak adta ki magát, oltárhoz vezette. A bárónéi czímnek nagyon örült, de e mellett lépéseket tett, hogy Lajos Ferdinánd herczeggel fennállott barátsága fejében a porosz udvartól évjáradékot kapjon, a mi azonban nem sikerült neki. Rahel hivására még egyszer Berlinbe ment, de a változott élet ott sem tetszett már neki. «Nagyon unalmasak vagytok — mondá — szigorú erényeitekkel». Majd Párisba ment, hol az 1849-diki kolerajárvány ragadta el, majdnem félszázaddal élve túl ekként Lajos Ferdinánd herczeget.

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A.

(Folytatás.)

Fölhagyott az ablaktáblán való dobolással s most figyelmesen vizsgálta az egét. A felhők eloszlottak, az eső mintha akadozott volna, a cseppek ritkábbak lettek, majd elállottak. A levegő fölfrissült, a napfény szétáradt a levegőben s csillogva minden levélen és füszálon, átalakította a világot. Annuska körülnézett, végigtánczolt a szobán s olyan hangot hallatott, a mely megokolttá tette Lucy néni szelid korholását.

— Olyan vagy, mint a vadember, édesem. Hol tanultad ezt a . . .

— Csak úgy kurjantok, Lucy néni; nem tanultam, mégis tudom. Azt jelenti ez a kurjantás: milyen öröm, látni a napot!

— Arravaló a beszéd, hogy ezt kifejezd, — felelt az idősebb hölgy, belefáradva az örökös feddőzésbe.

— Vannak pillanatok, mikor a szó nem elég, hogy kifejezze az ember érzéseit, — szólt Annuska nevetve. Piros, fiatal ajkai kedvesek voltak és szépek, de — Lucy kisasszony nem találta meg mindjárt a kellő kifejezést, — de nem vallottak a Lea-családra. Nem tudta megállni, hogy bele ne nézzen abba a sötét szemöldöktől ivelt kék szembe, a fehér állra — s az eredmény az lett, hogy hasztalan gondolatokon kezdett évődni. Annuska megérezte ezt az aggodalmas vizsgálódást. Odament az öreg hölgyhöz és hizelkedve simogatta a karját.

— Ne nézz úgy rám, mintha megharapnálak, — mondta mosolyogva, de mintha fájdalmas is lett volna a hangja. — Odáig még nem jutottam el!

— Édesem!

— Nohát!

Annuska nem nagyon gyakran lágyult el s most is körülkeringett a szobán, mintha le akarná rázni pillanatnyi gyengeségét.

— Megyek kószálni!

— Kószálni?

— Fölveszem a magasszárú czipőmet s mi egyebet. Ne zúgolódjál érte — e szóval megelőzte nénje szándékát, — mert már egészen megvaditott ez az otthon-ülés.

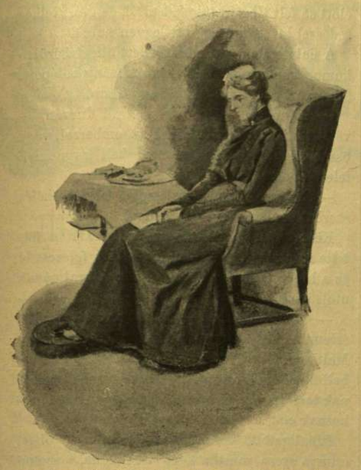
Tíz rövid percz mulva úgy is tett, a miként beszélt. Lucy kisasszony kinézve az ablakon látta őt, a mint az ázott rétet tapossa, nyomában a kutyák. Rövid szoknya volt rajta, a lábán magasszárú czipő, a fején széles karimáju kalap. Lucy kisasszony reménytelenül jajdult fel, látva, hogy ugrik át a huga a kerítésen, ki a földekre.

— Ha legalább azt hihetném, hogy boldoggá tettem! — mormogta magában, körülnézve a szépen berendezett szobán. — Ha hihetném, hogy valaha meg fog szelidülni, de . . .

Sokat mondóan rázta a fejét s beleroskadt a kályha melletti székbe, Emerson műveinek egy kötetével kezében.

XII.

A föld át volt ázva, a bokrok tele voltak esővizzel, a fák szüntelen csöpögtek, de ilyen időben balzsam minden bajra a levegő, a friss hű-

«Ha legalább azt hihetném, hogy boldoggá tettem», mormogta magában Lucy kisasszony.

vös lég, a nedves föld illata. Annuska hajfürtjei minduntalan az arczába csapódtak, míg végre a füle mögé erősítette őket. Kezeit szabadon lógatva oldalán, gyorsan ment az út hoszszában.

Nem találkozott egy lélekkel sem. Mintha az egész országút az övé lett volna. Csodálkozva nézett rá; olyan volt, mintha új alakot öltött volna. Vagy mindig ott voltak azok a csillogó, zöldlevelű bokrok a két oldalán? És azok a smaragdszin gyepfoltok is mindig ott voltak?

Ebben a pillanatban az orvos hajtatott el mellette kétkerekű kocsijában, s a varázsnak vége volt. Csakhamar utána három kocsi jött; mérgesen számlálta őket. Az egyik befecskendezte sárral. Befordult a mezőre s onnan egy erdei útra, a melyen kevesebben jártak. Ment, futott, ugrált, majd megint lassan ment s végül még jobban meglassítva lépését, arra gondolt, hogy haza kellene menni. Megállt s egy alacsony kerítéshez támaszkodott.

Kutyái, kényelmesen beleülve mindegyik egy-egy pocsolyába, farkukat csóválva néztek föl rá s aztán, hosszunak találva tűnődését, a bokrok mögé bujkáltak s nyulat kerestek.

Annuska szivébe a nyugalom és béke érzése szállott.

— Jobban otthon vagyok itt, mint akármely házban, — gondolta és felült a kerítés tetejébe.

Alig hogy elhelyezkedett, lódobogás ütötte meg a fülét. Eszébe jutottak az állandó intelmek, hogy nem illik a kerítésre ülni, de ő mindig érzéketlen volt az intelmek iránt s ezek csak arra valók voltak, hogy megerősítsék elhatározásaiban.

— Remélem, Gerald jön, — gondolta most. — Ki nem állhatja, ha a kerítésre ülök, legalább úgy mondja.

A mint a lódobogás mind közelebb hallatszott, komoly arczot csinált, hogy elrejtse mögéje titkos mosolygását. A lovas közelebb jött, már el is ért a fordulóhoz, — nem Gerald volt, hanem egy szintén ismerős alak: Dexter. Ez is meglátta őt s megállott előtte.

— Jó napot, kisasszony. Sétál?

— Fölösleges kérdés. Hát el szoktam rejteni a lovamat, ha lovagolok, Dexter úr?

Dexter feleletül nevetett s a ki hallotta volna az ő nevetését s a leány beszédét, tudhatta volna, hogy ezek ugyan jól értik egymást. Annuska mosolygó helyesléssel nézett Dexterre. Oly gyönyör volt találkozni valakivel, a ki szintén érezte az idő üdítő hatását, valakivel, a ki fiatal, erős és csinos. A míg szótlanul nézték egymást, mindegyikük megjegyzéseket tett magában. Dexternek szokása volt, hogy néha félrehúzta a szája szélét. Annuska ismerte ezt a szokást és tetszett neki. De hogy Lucy néni mit szólna hozzá, ha látná, azt nem tudta.

Annuska felült a kerítés tetejére.

— Mit csinál itt a sárban a lovammal? — kérdezte, megismerve, hogy Dexter azon a lovon jött, melyen ő szokott lovagolni.

— Emberségre tanítom, — felelt ez szintén mosolyogva s azon gondolkodva, hogy mi volna, ha közelebb menne a leányhoz, s fölkapná a kerítésről a lovára. — Nem sikoltozna, az bizonyos, — gondolta.

— Olyan pompásat kószáltam, — mondta a leány. — Egészen oda voltam már az eső miatt s most legyalogoltam a fölösleges erőmet. Bokán fölül gázoltam a sárban, — tette hozzá s bizonyságul felemelte a lábát.

— Jupiterre! Úgy látszik, neki ment minden pocsolyának. Nem fél a sártól? Azt hittem, fiatal hölgyek nem szeretik a sarat.

— No hát ezt nem jól tudja. Némelyek szeretik, mások nem. Én azok közül való vagyok, a kik szeretik. Szeretem a sarat, a munkát, a szabad levegőt. Más összeköttetésben nem is szeretem a munkát. Azt hiszem, ön se nagyon szereti.

— Nem mindig, — felelt Dexter, — csak úgy, a hogy ön mondja: a sarat, munkát, szabad levegőt. Egyszer egy egész évig kóboroltam, egyszer meg kettőig. Ez több, mint a mennyit ön elmondhat magáról, nemde?

— Kóborolt? — a leány szeme megcsillant. Mikor? hol? hogy? Soha sem beszélt róla azelőtt. Beszéljen róla. Olvasta Walt Witman költeményeit?

— Walt Witmant? — kérdezte ő. — Nem. Nem érek rá olvasgatni, — tette hozzá nevetve.

Annuska leugrott a kerítésről és hazafelé fordította arczát.

— Jöjjön velem és mesélje el kóborlását, — mondta. Dexter engedelmeskedett neki.

— Micsoda élet! — sohajtott a leány palástolatlan irigységgel.

Nem voltak messze a főországúttól s a leány megállott egy kis darab kerítés előtt, ott, a hol az erdő véget ért. Onnan néztek le a messze elterülő mezőkre a lenyugvó nap fényében. A nap ragyogó dicsősége eltünő félben volt a szemhatár mentén gyülekező felhőtömegek mögött.

— Szabadnak lenni, hogy ne legyen senki, a ki jármot aggasson örökké az ember nyakába!

A leány nyugtalanul forgatta fejét. Dexter ránézett.

— A jármot ugyan nem nagy sikerrel aggatják önnek nyakára; ön nem arravaló, — mondta.

A leány mosolyogva felelt:

— Miből következteti? Nem voltam elég tanulékony? Volt-e nálamnál jobb tanitványa?

A leány megállott egy kis darab kerítés előtt.

— Tanítványom? — ismételte Dexter. — Igen, lovagló órákat adtam önnek, az igaz. De nem ez alatt a név alatt gondolok együtt töltött időnkre.

— Én sem, — felelt hamar a leány. — Úgy gondolok rá, mint a nap legkellemesebb óráira.

A fiatalember elpirult. Nem tudta levenni a szemét a leány arczáról.

Annuska érezte a saját szavai sulyát s az ő arczát is elfutotta a pir.

— Szabad megmondanom, hogy gondolok én azokra az órákra? — kérdezte Dexter halkan. De a leány közbevágott:

— Nem, ne mondja. Illendőség szerint udvarias akarna lenni, én pedig gyűlölöm az udvariasságot. Barátomban, a takácsban is azt szeretem, hogy oly udvariatlan. Mondtam már, hogy egy új pajtásra tettem szert?

A mint ránézett Dexterre, ez nagy lélekzetet vett, mintha sohajtana.

— Nem, — mondta. — Miféle pajtás az?

— Rendszerint be van rúgva, — Annuska a nedves bokrokat tépdeste, — és mikor találkozom vele az úton, rendszerint oly keservesen támolyog haza, hogy megesik rajta a szivem.

Dexter rábámult.

— Nem tudtam eddig, hogy egy nő meg tudja bocsátani a férfinak a részegséget.

— A legtöbb nő nem is tudja, föltéve, hogy

az illető öreg, szegény és piszkos. — A leány tekintete elsötétedett. — Ha ezek a tulajdonságok nincsenek meg benne, akkor már könnyebben megbocsátanak neki. A mi pedig magamat illet, ha arra gondolok, micsoda otthonba megy haza, nagyon jól megértem őt. Minap bementem a kis odujába. Két rideg, üres szoba. A felesége elhagyta. Egész addig munkás, derék ember volt. Most hát a világosság kialudt számára, s szegény feje nem elég fiatal arra, hogy újra kezdje az életet. A multkor azt mondta nekem, hogy minden asszony boszorkány és bár én nyájas vagyok hozzá, másokkal szemben csak boszorkány vagyok én is. Ezért mondtam róla, hogy udvariatlan.

— Talán igaza is van. Mit gondol? — mondta Dexter.

— Attól függ, a hogy bánnak velem, — felelt a leány. — Engem könnyű vezetni, de nehéz kényszeríteni. Egy hétig nem maradnék együtt egy parancsolómmal, de végig kóborolnam a világot egy barátommal. Ezt mondhatom, — tette hozzá.

— Azt hiszi, — kérdezte Dexter halkan, — hogy kibirná, nem is hogy élvezni tudná az ilyen életet? Ön nem tudta soha, mi a nélkülözés.

A leány vállat vont.

— Könnyen ki tudom találni, s nincs bennem egy porczika, a mely visszarettenne tőle. És mégis, egész életemben a tiszteletreméltóság jól kitaposott útján kell járnom és vigyáznom minden szavamra. Jobb lett volna, ha ön nem beszél a tiltott gyümölcsről. Jobb lett volna, ha lovaglás helyett megtanulok harisnyát kötni és ha soha nem ismerem meg önt.

— Jobb lett volna? Talán igen, mind a kettőnkre nézve.

A leány belenézett a lenyugvó nap fényébe.

— Talán? Nem csak *talán*, hanem bizonyosan jobb lett volna, ha nem ismerem meg önt. De hát, ha már megtörtént, nem bánom. Örülök neki.

A fiatal ember mormogott valamit magában s közelebb lépett hozzá. Ő azonban elfordúlt tőle az út felé.

— Múlik az idő. Föltartóztatom önt. Nem akar tovább lovagolni?

— Nem akarok, — felelt Dexter csöndesen, — de ha kívánja, megteszem.

Egymásra néztek; a leány kissé elpirult.

— Nem, jobb szeretem így, — felelt. — Meséljen még a Mississippiről.

A mint tovább mentek, Dexter karjára fűzte a lova kantárszárát, a kutyák pedig futkároztak előre-hátra. Így találkozott velük Gerald Leverett. Egy pillantást vetett a leányra, a melyet ez hasonló barátságtalan pillantással viszonzott. Gerald alig hogy megbillentette a kalapját előttük.

— Paff! — gondolta magában Dexter, és ránézett a leányra.

Félórával később hagyta csak el a leányt a kapujuknál és ellovagolt a város felé. —

— Oh, Leverett úr a nappaliban van? Nagyon helyes.

Annuska bólintott a cselédnek s levetve kabátkáját, ledobta egy székre az előszobában, aztán tetőtől-talpig sárosan belépett a szobába. Nagyon meleg volt odabenn, a vadrózsaszín, melyet a friss szél arczára varázsolt, mélyebb pirossággá lett, a mint a látogató felé ment. Azelőtt se félt Gerald támadásaitól, de most lelkesedéssel kívánta, hogy ott legyen náluk.

A fiatalember a kályha mellett ült, elmerülve komor gondolataiba. A mint a leány belépett, állva várt reá. Rábámultak egymásra.

— Annuska, — mondta Gerald durván, — véletlenül találkozott azzal az emberrel, vagy összebeszéltek? Feleljen. Meg kell kapnom a feleletet erre.

— Nagyon jó. Meg is kapja. Összebeszélés szerint találkoztam Dexter úrral.

Könnyedén megfogta egy szék hátát s föltette rá a lábát. Oly semmibe-vevést fejezett ki ez a helyzet, hogy a fiatal ember önuralmának utolsó szilánkja is eltünt.

— Összebeszéltek! — kiáltotta ez. — Így hát értem. Az az ember udvarol önnek, úgy a hogy Maitland, a kertész és mások is tették; s a városbeli fiatal emberek, a kiktől ezt elbizakodottságnak tartottam, méltán hihetik, hogy ők is eljuthatnak oda, a hova egy lovászlegény.

Elhallgatott, szempillái kitágultak, okos, csunya arcza mintha kővé vált volna, a szeme úgy csillogott, mint az aczél.

Annuska pedig keresztül ment a szobán, rátámaszkodott a kályhára. Gerald látta, — s ez megrendítette egész benső valóját, — hogy a leány reszket.

— Eredjen! — kiáltott a leány. — Elég volt eredjen!

Gerald csak állott, a düh kialudt ereiből.

— Eredjen! — ismételte a leány. — Kilőtte a nyilát, most eredjen. Soha többet nem látjuk egymást. De nem mondunk Istenhozzádot egymásnak. Mint ellenségek válunk el. El innen!

(Folytatása következik.)

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ránczokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arczszőröket, vörös kezeket (kézapolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyít. 9042

Dr. Palócz I. v.' kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön váróterme. Levélre kimerülő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

MARSCHALL ANTAL

specialista női czipész,

Budapest, IV. ker., Bécsi-utcza 2. szám.

Alapittatott 1832.

Érzékeny lábaknak könnyü és finoman kidolgozott czipőket készit mérték szerint. — Vidéki megrendelések minta-czipő után. 8979

Telefon 18—99. 8972

CRÊME DE FANCHON

a 3 szív védjegyével.

Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.

Főraktár: „URSITS" gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér 11. Vidékre 20 fillér többért bekül. össze utánvéttel küldi.

8774

Czimbalom 9005

iskolámat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat czimbalmozni, 4 koronáért adom. Képes nagy czimbalomárjegyzéket pedig ingyen. **Varga Pál** czimbalomgyártó, Budapest, VIII. ker., Röck Szilárd-utcza 3. sz.

RIVIERA IBOLYA

IGAZI IBOLYA ILLAT kizárólagos készitői

MOTSCH A. és Tsa

BÉCS, I. LUGECK 3 sz.

8994

Szépség egészségtana

(Kozmetika)

czimü könyvemet ajánlom mindazoknak, kik szépségüket megőrizni, fokozni, visszanyerni óhajtják, vagy valami szépségibáitól megszabadulni szeretnének. Foltok, kiütések, kinövések, anyajegyek, sebhelyek, arczszőrök stb. alapos és ártalmatlan elmulasztása, az arcznak, hajnak, kezeknek ésszerü ápolása, szóval minden képzelhető kozmetikai kérdésre felelet van a könyvben. Anyáknak, kik gyermekeik szépségére féltékenyek, nélkülözhetetlen. Ára egy korona, mely postabélyegekben is beküldhető czimemre; portó külön. Dr. Jutassy József bőrgyógyász, a kozmetika szakorvosa, Budapest, vászi-utcza 73. Személyesen található vagyok d. e. 10—12-ig és d. u. 2—4-ig. Levelekre válaszolok. 790

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban. Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

Dr LERAS

VAS PHOSPHÁT

Ezen vaskészitmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kitünő gyógyszer **vérszegénység, sápkór, gyomorfájdalmak, vérvesztés** eseteiben, szabályozza a **hószámot**, könnyü emésztetü és kiválképen **hölgyeknek, fejlödésben lévő fiatal leányoknak**, valamint **gyenge gyermekeknek** legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr Magyarországi főraktár.

Budapest, Török József gyógyszertára király-utcza 12. sz.

8976

SERRAVALLO 8984

CHINA-BORA VASSAL

kitünő helyreállító szer **gyengék, vérszegényeek** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitünőségektől. 1000-nél több orvosi elismerőlevél.

Kitünő iz.

Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.

Árak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

Szép, tiszta, üde arczbőrt ér el mindenki az

Erna-kenőcs

(Kéz- és arczkenőcs) használata által.

Higany- és ólomvegyületeket sem egyéb mérges alkatrészeket nem tartalmaz, miért is

TELJESEN ÁRTALMATLAN!

Biztosan és gyorsan távolit el **szeplőt, májfoltot, pörsenéseket** (vimmerli), **böratkákat** (mitesser), **bőrhámlást, napégetést, arczvereséget stb.** I. számu tégely **1 kor.** (50 kr.)

A hozzávaló **ERNA-SZAPPAN** 60 fillér (30 kr.)

ERNA-KENOCS II. számu még finomabb és hatásosabb mint az I. számu. Tégelye **2** kor. (1 frt).

Hozzávaló **FOLYÉKONY ERNA-SZAPPAN 1 korona** (50 krajczár)

ERNA -puder (fehér, rózsa és crémszinü) 1 doboz **1 korona (50 krajczár).**
-fogpaszta, szappan nélkül, **1 kor. (50 kr.)**
-fogszájvíz, egy üveg **60 fillér (30 kr.)** 8762

ERNA-HAJFESTŐSZER. (Cromatique de Erna.)

Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajzatnak (bajusz, szakál) szőke, barna vagy fekete természetes szinre való **kényelmes** és **állandó** festésre. — *A vele festett haj sem mosás által, sem gőzfürdőben nem hagyja szinét.*

A használati utasitás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. Kapható szőke, barna vagy fekete szinben. Egy tok ára 4 korona.

Fönti szerek nagyszerü hatását az elismerő- és köszönő-levelek ezrei igazolják.

Direkte megrendelhető: **BANTLER ÖDÖN** «Szent Miklós» gyógyszertára *Temesvar*, Király-utcza 4.

Tessék mindenütt határozottan **Bantler-féle temesvári Erna**-készitményeket kérni és rendelni.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

MONALDESCHI ÉS SVÉD KRISZTINA.

Különczködőbb és hiúbb uralkodónő bizonyára alig ült még trónon a svéd Krisztinánál, kit tudománykedvelése és eredetisége miatt korának hizelgői «a svéd Minervának» és «a tizedik Múzsának» neveztek el. *Gusztáv Adolf*nak a szép, de nem valami nagy szellemi tehetséggel megáldott Brandenburgi Mária Eleonorával kötött házasságából született az 1626. évben. E házasság nem volt szerencsés. Maga a király «házi baj»-nak szokta volt nevezni feleségét. Nem is sokat törődött a leánya nevelésével, sokkal inkább el lévén foglalva háborival. Igy aztán nem csoda, hogy *Krisztina* azzá fejlődött, a mi lett, különcz a legnagyobb mértékben, kinek minden szomorúsága az volt, hogy miért nem fiúnak született.

Már két éves korában fegyverekkel játszott és a lövöldözésben telt kedve. Babával soha nem bibelődött, utálván mindig az asszonyias dolgokat. De tanulási kedve szinte kielégithetlen volt. Hat éves korában már tudós gyermek, tiz éves korában a politikai ismeretekben is jártas, elsajátitván ezeket Oxenstiernától, a nagy svéd államférfiútól. Tizenkét éves korában már politikai levelezést folytatott s tökéletesen tudott latinul, görögül, héberül, ezenfelül a legtöbb európai nyelvet beszélte, még pedig jobbára egész folyékonyan, minden idegenszerű hangsulyozás nélkül. Kedvelte a sport minden nemét, lovagolt, lőtt; de e mellett számtannal, történelemmel, csillagászattal, sőt theológiával is foglalkozott. Bár sokat költött, magára mindig keveset adott. Épen nem volt szép, ezért nem is adott semmit a külső csinra, előkelő megjelenésre. A mint leirják, középtermetü és izmos, arczszine sétét, orra hajlott, szája feltünően nagy volt. Egy gyermekkori esés következtében egyik válla sokkal magasabb volt a másiknál. Nagy szemeiből szellemesség sugárzott, arczán minden kedélyhullámzását látni lehetett. Ha valakivel beszélt, oly áthatóan tekintett reá, hogy csak kevesen voltak képesek e tekintetet kiállani. Soha keztyüt, ékszert nem viselt és különcz öltözködési módja, mely inkább férfi, mint női ruházathoz hasonlitott, mindenkinél feltünést keltett.

Midőn *Gusztáv Adolf* a lützeni csatában elesett az 1632. év novemberében, a hét éves királynő neveltetése anyjának, Brandenburgi Eleonorának lett feladata. *Krisztina* valóban nagy atyjának szellemét örökölte, mert már e zsenge éveiben olyan önállóságot, akaraterőt mutatott, minőt csak nagy emberek gyermekeinél látunk. De nemesak természetére nézve, hanem külsejére is atyjához hasonlított. Férfias, erős vonásai voltak; csontossága bizonyos szokatlan, nőietlen megjelenést kölcsönzött neki. De a *Gusztáv Adolf* kiválósága sok tekintetben elfajult leányában. A mi az atyánál zseniálitás volt, az a leánynál különczködéssé lett; tettvágya kalandszomjjá, a szellemiekben való tökéletesedés iránti törekvése pedig hiú kérkedéssé fajult.

Tizennyolcz éves korában kezébe ragadta a kormányzás gyeplőit, de természeténél fogva nem volt képes népe vonzalmát megnyerni, azt boldoggá tenni. Különczködő hajlamait még inkább megerősitette az, hogy soha se volt igaz, jóakaratú vezetője. Anyja kevés gondot fordított rá, nem tudván neki megbocsátani, hogy leánynak s még hozzá oly csúnyának született. Igy aztán egészen *Oxenstierna* vezetése alá került, ki befolyását hiú, önző czélokra igyekezett felhasználni, minden törekvése az lévén, hogy fiát vele összeházasitsa. De Krisztina soha

Gusztáv Adolf svéd király.

Van Dyck festménye a münchení régi Pinakothekában.

gondolni se akart a férjhez menetelre, azt tartván, nincs olyan férfi a világon, ki érdemes lenne arra, hogy érette függetlenségét feláldozza. *Oxenstierna* fia nem volt ugyan egészen idegen előtte, szeretetreméltó, megnyerő külsejü ifjú lévén; de a házasság gondolatára egészen fellázadt. Követelte, hogy a fiatal embert Brache grófnővel azonnal jegyezzék el, hogy igy ne is lehessen szó többé egybekeléséről.

Oxenstierna befolyása alól szabadulni igyekezvén, egy szellemes, szép fiatal emberhez: *De la Gardie Magnus* grófhoz fordult a királynő. Midőn látták, mily nagy kitüntetésekben részesíti ezt az akkortájt Franciaországból hazájába visszatért fiatal embert, irigyei csakhamar elterjesztették a hirt, hogy *Krisztina* nőül akar menni hozzá. De most is ahhoz az eszközhöz folyamodott, melyet a fiatal Oxenstiernával szemben használt; kényszerítette *De la Gardie* grófot, hogy hamarosan megházasodjék. Sőt ő maga keresett neki feleséget egy pfalzi herczegnő személyében. Ennek ellenére sem hiányoztak azonban a sugdosások, hogy Krisztina bizalmas viszonyban volt *De la Gardie* gróffal s azt mondta volna a pfalzi herczegnőnek: «Látod, azt adom neked, kiről magamnak le kell mondanom».

Kétségtelen azonban, hogy *Krisztina* nem gondolt arra, hogy a gróffal bizalmasabb viszonyba lépjen, annál kevésbbé, mert ebben az időben egészen más eszménykép foglalta őt el. Ez pedig nem volt más, mint a nagy *Condé*, kivel igen élénk levelezést folytatott. A nagy hadvezér ekkor volt dicsőségének tetőpontján és úgy nyilatkozott, hogy hadvezéri nagy sikereit sok részben a Gusztáv Adolf hadi tetteiből merített tanulságoknak köszöni. Természetesen e hizelgő nyilatkozat nem hagyta hidegen Gusztáv Adolf leányát s nem győzték hizelgő dicséretekkel elhalmozni egymást leveleikben. Valóban talán e kitünő hadvezér lett volna az egyetlen férfi, ki Krisztinát a házassági kötelékbe tudta volna vonni, de már ekkor nős volt.

Nem akarván magát egyetlen férfinak se lekötni, élete részint vidám szórakozással, részint a tudományok mivelésével telt el. Korának nagynevü tudósait sorban udvarába édesgette, s ezek el voltak ragadtatva a királynő szeretetreméltóságától. Descartes azt irta róla: «Nincs nagyszerübb, istenibb, magasabb valami, mint ez a fiatal nő, kinek ajkán Plató bölcsesége van.» — Ménage, Benserade, Pascal, Labruyère, Grotius, Meibom mind ünnepelték az «Éjszak Múzsáját.»

De a komoly dolgok mellett nem vetette meg a királynő a bohó, vidám mulatságokat sem. A szini előadásokon, álarczos mulatságokon, melyeket rendeztetett, mindig ő volt a mulatság középpontja, sőt részt vett még a ballett-táncban is. Egy alkalommal egy görög zenedarabot adatott elő Meibommal, melyben az ó-kori tánczokat egy hires franczia orvosnak: Naudénak kellett ellejteni. Azonban e mulatságnak szomorú vége lett, mert Meibom éneke és Naudé tánczai oly komikus hatással volt a nézőkre, hogy mindenki hangos nevetésben tört ki. A szereplőknek ez igen roszúl esett és a heves vérű Meibom Bourdelet orvosnak, ki legfeltünőbben kaczagott, egy hatalmas pofont adott. Ez elég volt arra, hogy a királynőnél teljesen kegyvesztett legyen s mihamar el kellett hagynia az országot egyszersmindenkorra. Bourdelet ugyanis a királynő kedvencz orvosa volt, ki egy izben őt nehéz betegségből gyógyitotta meg.

Krisztina hamar megelégelte az uralkodás gondjait. 1654-ben lemondott unokafivére: *Károly Gusztáv* javára a trónról, magának csak gazdag évi járadékot és királynői czimének megtartását kötve ki. A franczia tudósokkal való érintkezése csak erősitette minden hagyományokkal szakitani akaró, független gondolkodásmódját, szabad szelleműé tette. Nem kimélte a vallást se nyugtalan, kutató természete. Igy még mielőtt a koronáról lemondott volna, áttért a katholikus hitre, mondván, hogy sok fejedelem katholikus lett csak azért, hogy elnyerhesse a koronát; bátran leteheti tehát ő is a koronát azért, hogy katholikus legyen.

Alig hogy ott hagyta a megunt trónt, elindult egész Európát bebarangolni. Franczia- és

Olaszországban egyaránt kitüntető figyelemmel fogadják, de a mikor távozott, nem maradtak el az ócsárló hangok sem s ezek nagyon elkeseríték őt. Szemére hányták könnyelmü életmódját, bár a részrehajlatlan itélet nem vádolhatta őt egyenesen erkölcstelen élettel. Igy Motteville asszony is, ki pedig épen nincsen elragadtatva általa, csak annyit tud róla mondani, hogy női erényét nagyon is nőietlen viselkedése, különcz modora homályositotta el.

Magaviselete csakugyan a legnagyobb fokban ellenszenves volt. Lábait mindig a székekre rakja fel, illetlen tréfákat mond latinul, hogy kevesebben értsék. Nem tartózkodott attól sem, hogy Francziaországban járva, a híres Ninon de Lenclost felkeresse, hizelgésekkel halmozván őt el. Gyakran kilovagolt pompás öltözékekben, csodáltatva magát a fiatal lovagoktól. Mindazáltal Motteville asszony, ki az udvar többi hölgyeivel egyetemben nem kevéssé irigykedett a huszonnyolcz éves királynő hódításai miatt, mi kedvezőtlent se tud erényére nézve mondani.

Az 1655. évben másodizben tesz *Krisztina* látogatást a franczia udvarnál, melyre szinleg az szolgáltatott alkalmat, hogy az udvar farsangi mulatozásaiban részt vegyen, valóban azonban politikai háttere volt ezen utazásának. Titkos tárgyalásokat folytatott ugyanis Mazarin bibornokkal az akkori angol és spanyol dolgok miatt. Mióta letette a koronát, szivesen foglalkozott más uralkodók bajaival; igy sok utánjárást tett a czélból, hogy a Stuartoknak elvesztett trónjukat visszaszerezze. Igy érkezett meg Fontainebleauba, hol már első francziaországi utazása alkalmával is tartózkodott. Ezen látogatásához füződik az a gyászos esemény, mely Krisztina nevét leginkább emlegetetté tevé, tudniillik főistállómesterének: Monaldeschinek kivégeztetése.

Monaldeschi előkelő olasz nemes családból származott és a királynő első római utja óta állott szolgálatában. Gyorsan nyerte el a legkitüntetőbb udvari állásokat, mignem főlovászmesterré lett. Az események hű leirását birjuk Monaldeschi gyóntató atyjának, *Le Bel* atyának előadásából, ki a fontainebleaui Szent-Háromság kolostor papja volt.

*

Az 1657. év november 6-án — beszéli a nevezett *Le Bel* atya — reggeli 10 órakor a svéd királynő, ki ezen időben a fontainebleaui kastélyban tartózkodott, egy szolgát küldött hozzám, ki azt kérdezte tőlem, én vagyok-e a kolostor főnöke? Midőn erre igenlőleg feleltem, azt mondta, parancsa van ő felségétől, hogy vezessen hozzá, mert beszélni akar velem.

Én azonnal követtem a szolgát egész a királynő előszobájáig, hol egy darabig várakoznom kellett. Ekkor visszajött a szolga és bevezetett a királynőhöz. Egyedül volt. Miután mély tiszteletemet kifejeztem volna előtte, kérdeztem, mivel lehetek szolgálatára. A királynő azt felelte, kövessem őt belső termeibe, hogy nyugodtabban beszélgethessünk. Az úgynevezett szarvasgalériába mentünk tehát, hol azt kérdezte tőlem, vajjon volt-e már alkalma valamikor velem beszélhetni? Mire én azt feleltem, hogy voltam szerencsés a királynőt ideérkezésekor üdvözölni. Az öltöny, melyet viselek, — folytatta a királynő, — bizalmat önt belé irántam; kért tehát, hogy mint gyónási titkot tartsam meg mindazt, mit velem mostan közölni fog. — Természetemnél fogva, mondám, titoktartó vagyok; mennyivel inkább ne lennék az egy ily kiváló királynővel szemben; hiszen a szentirás is azt mondja: «A királyok titkait elárulni nem jó». Erre egy csomagot nyujtott át nekem, mely három pecséttel volt lezárva s azt mondta, hogy majd egy harmadik személy jelenlétében azonnal adjam ezt neki vissza, ha kivánni fogja. Ezzel elbocsátott.

Oxenstierna Axel svéd kanczellár.
J. W. Delff rézmetszete után.

November 10-én, szombaton délutáni egy órakor ismét hivatott a királynő egy szolga által. Szobámba siettem, hogy az őrzésemre bizott csomagot magamhoz vegyem, gondolván, hogy a királynő vissza fogja követelni. Azután követtem a szolgát, ki ismét a szarvas-galériába vezetett s alig hogy oda beléptünk, oly hevesen becsapta utánunk az ajtót, hogy egészen összerezzentem. A királynőt a csarnok közepén láttam, a mint kiséretének egyik tagjával beszélgetett, kit márkinak neveztek (később megtudtam, hogy ez Monaldeschi márki volt). Mély meghajlással közeledtem feléje. Ő meglehetős parancsoló hangon követelte tőlem vissza a márki és még három más úr jelenlétében a csomagot, melyet korábban gondjaimra bizott. A három úr közül kettő pár lépésnyire állt a királynőtől, a harmadik pedig (ez gárda-kapitánya volt) meglehetősen közel hozzá.

— Atyám, — mondá a királynő, — adja vissza nekem ama csomagot, melyet gondozására biztam.

Erre közelebb léptem a királynőhöz és átnyujtottam neki a csomagot. Átvette, egy darabig vizsgálva nézegette, azután felbontotta és kihuzta a benne levő leveleket s egyéb irományokat, átadván ezeket a márkinak elolvasás végett, aztán komoly hangon azt kérdezve tőle, hogy ismeri-e ezen irásokat?

A márki elsápadt az irások láttára, mégis tagadólag felelt.

— Hogyan? Nem akarja ezen leveleket és irásokat elismerni? — kérdé erre a királynő.

Ezen irományok csak másolatok voltak, maga a királynő kezétől. Miután egy darabig időt engedett a márkinak a gondolkozásra, végre elővonta az irományok eredetijeit, eléje tartva és árulónak nevezve őt. Egyuttal követelte, hogy kézirását és pecsétjét ismerje el. A márki mentegetni igyekezett magát a királynő faggató kérdéseire és másokra igyekezett háritani bűnét; végre is a királynő lábai elé vetette magát, bocsánatért esedezvén. Ebben a pillanatban a három jelenlevő úr kivonta kardját.

A márki most fölemelkedett és folyton esengve követte a már távozóban levő királynőt. Ez utóbbi nem utasította el, sőt nagy türelemmel hallgatta, a felháborodás, harag minden legkisebb jele nélkül. S midőn a márki meghallgatásért könyörgött, egy izben hozzám fordult, mondván:

— Atyám, ön tanú reá, hogy semmi gonosz indulattal nem viseltetem ezen ember iránt és hogy több időt engedek az árulónak, a hütlennek saját igazolására, ha erre egyáltalán képes, mint ezt megérdemelné.

E szavaknál ismét a márki felé közeledett és egy kis ébenfa pálczára támaszkodott, melyet kezében tartott. Végül a királynő felhivására a márki irományokat vont elő zsebéből és nehány kis kulcsot. Körülbelül egy óra mult el a vallatás kezdete óta. Miután pedig a királynő a márki mentegetőző szavaival nem volt megelégedve, e szavakkal lépett hozzám:

— Atyám, itt hagyom önnek gondjaira ezen embert. Készitse elő a halálra és gondoskodjék lelke üdvösségéről.

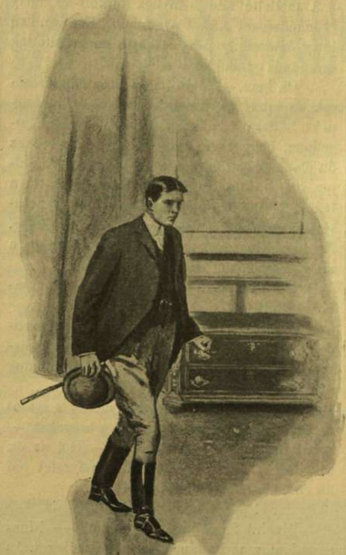
Ha saját halálos itéletemet hallottam volna — folytatja a nevezett Le Bel atya előadását — akkor se rettentem volna úgy meg, mint ezen szavakra, melyek hallatára a márki ismét a királynő lábai elé vetette magát, s én is leborultam, kegyelmet könyörögve e szerencsétlen ember számára. A királynő azonban azt felelte, hogy «nem bocsáthat meg neki, mert az áruló sokkal inkább megérdemli a büntetést, mint azok, kiket kerékbetörésre itélnek; tudnia kellett neki, hogy hű alattvalójának gondolván őt, legtitkosabb gondolatait és legfontosabb ügyeit bizta reá. Nem akarja szemére vetni mindazon nagy jótéteményeket, melyekben részesitette; mindig fivérének tekintette őt, úgy bánt vele. A bűnöst saját lelkiismerete itéli halálra.»

E szavakkal eltávozott a királynő, engem ott hagyva a három férfival, kik kivont karddal álltak ott, hogy a halálos itéletet végrehajtsák. Midőn a királynő elment, a márki elém vetette magát és könyörgött, menjek a királynő után, kegyelmet kérni számára. A három fegyveres férfi azonban siettette őt, hogy gyónjon meg, miközben kardjukat feléje tartották, a nélkül azonban, hogy megérintették volna. Én is könynyes szemekkel figyelmeztettem őt, keressen Istennél bocsánatot bűneért. E közben a három férfi egyike a királynőhöz ment, hogy kegyelmet kérjen a szerencsétlen márki számára; csakhamar azonban szomorú arczczal tért vissza, a királynő azt parancsolta, hogy a halálos itéletet gyorsan végre kell hajtani. «Márki — mondá a visszatért siránkozva — gondoljon Istenre és lelke üdvére, meg kell halnia.» Erre a márki majdnem önkivületi állapotba esett, s könyörögve fordult hozzám, tegyem meg az utolsó kisérletet megmentésére. Csakugyan fölkerestem a királynőt, kit egyedül találtam szobájában; arcza vidám volt, a felindulás legcsekélyebb nyoma se látszott rajta. Letérdeltem előtte és zokogva, Krisztus sebeire kértem, bocsásson meg a szerencsétlen márkinak. — Nagyon fáj neki, mondá, hogy nem teljesítheti kérésemet, de az áruló a legnagyobb büntetésre méltó, mely csak gondolható; igy hát soha nem fogadhatja őt kegyelmébe; azok, kiket kerékbe törtek, ismétlé, sokkal kevésbbé érdemelték meg ezt a büntetést, mint ez a hütelen. — Miután láttam, hogy minden könyörgésem hiábavaló, bátorságot vettem még magamnak figyelmeztetni őt arra, hogy gondolja meg, a franczia király egyik kastélyában van vendégképen; mit fog a király, ezen véres tett hallatára majd mondani? Erre a királynő azt felelte: «Isten a tanúja, hogy semmi személyes gyülölettel nem viseltetik a márki iránt és csak nagy bűnét torolja meg, melyhez hasonló alig található az egész világon. A franczia király nem mint valami menekülni igyekvő fogolynak bocsátotta neki rendelkezésre várkastélyát; ő ura akaratának és emberei felett mindenütt igazságot szolgáltathat, minden időben, a nélkül, hogy valakinek számadással tartoznék e miatt; különben is, a mit tesz, épen nem példátlan dolog.» — Erre én azt feleltem, hogy ha tettek is ilyet fejedelmek, bizonyára nem egy idegen országban tették ezt, de félve, hogy már nagyon is túllépem a megengedett határt, csak ezt jegyeztem még meg: «Asszonyom, a nagy tiszteletet és kitüntető figyelmet tekintve, melyben francziaországi tartózkodása alatt mindenütt részesült, kérem Felségedet, ne tegyen olyat, a mi bár igazságos lehet ugyan, mégis csak hevességnek s elhamarkodásnak fogja az emberek legnagyobb része tekinteni. Legyen inkább nagylelkü és könyörületes a szerencsétlen márkival szemben, vagy adja őt át a király biráinak, hogy azok itéljenek felette annak rendje és módja szerint. Ez által nemcsak saját lelkiismeretének nyugalmát fogja megszerezni, hanem egyben a «csodálatraméltó» melléknévre is teljes jogot nyer, melylyel máris illetik.

— Hogyan, atyám — felelt erre a királynő — én, a kinek határtalan hatalma van alattvalói felett, igazságszolgáltatásért könyörögjek más birák előtt ezen áruló felett, kinek bűnéről itt vannak nálam a bizonyitékok, saját kezevonásai!? Nem, ennyire nem alacsonyithatom le magamat! Nem, majd én értesiteni fogom a királyt hiven a történt dolgokról. S most menjen és gondoskodjék a bünös lelke üdvéről. Lelkiismeretem tiltja, hogy kérelmét meghallgassam.

Ezzel elküldött. Észrevettem azonban hangján ez utolsó szavaknál, hogy ha valamiképen elhalaszthatta volna a dolgot, ezt megtette volna; most már azonban sokkal tovább ment, semhogy visszaléphetett volna. Talán attól is tartott, hogy a márki megszökik és saját élete lesz majd ez által veszélynek kitéve.

(Vége következik.)

Gerald a düh egy újabb rohamában elhagyta a szobát.

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A.

(Folytatás.)

Gerald az ajtó felé indult, majd megállott. Pillanatnyi szünet állott be, Gerald a leány felé fordult, de ez nem nézett rá. Geraldnak hirtelen eszébe jutott Dexter, a mint a leánynyal ment — és a düh egy újabb rohamában elhagyta a szobát.

Annuska levetette magát egy székre. A szobában olyan csend volt, szinte azt érezte, hogy érzéseinek hangja van, oly erővel szólaltak meg lelkében. S mi volt, a mi ennyire betöltötte a lelkét? A vágyakozás az után az ember után, a kit Gerald lovászlegénynek nevezett. «Boldog vagyok vele; szeretném, ha elvinne magával», kiáltotta hangosan s levetve magát a divánra, hagyta, hogy ez az őrült gondolat eláraszsza az agyát. Úgy hömpölygött benne az érzés, mint a tenger.

Azt hitte, pártot üt természetes ösztöne, örökölt érzése, társadalmi helyzete s a társaság ellen, melyben él. Vajjon elég erős-e arra, hogy ezt megtegye? Nem érezné-e valamikor később, hogy vére felzúdul ereiben, a miért elhagyta azt a környezetet, a melyben született és nevelkedett? Nem fog-e epedni azoknak a korlátoknak a védő fala után, a melyeket most keresztül akar törni s nem lesz-e ellenére az az élet, a melyet most oly lángolóan kiván?

És Dexter? Mit akar vele? Szenvedélyes rohama fogta el az érzésnek. Hogy mit akar? Ő szereti: az az ember, a kiről tudta, hogy azok, a kik közt ő él, megvetik, majdnem úgy, mint egy cselédet, meghódította a szivét.

Fölkelt s körüljárta a szobát, el akarva gondolni, hogy a benne levő dolgok mennyit érnek számára. A könyvek, a képek, a falak összhangzatos festése a félhomályban, — mitől fosztaná meg ezeknek a dolgoknak a hiánya?

Megállt a szoba közepén s kiterjesztette karjait egy láthatatlan hallgatóság felé.

— Semmi, — kiáltotta, — semmi, kevesebb a semminél!

Egy pillanatig csend volt, aztán kivül valami nesz s az ajtó kinyilt. A szolgáló volt.

— Egy úr keresi a kisasszonyt, — mondta, de ekkor a lovagló mester már szeliden félretolta s belépve a szobába, betette maga után az ajtót. Lovagló ruhájában volt még mindig, a leány észrevette ezt. De ő is észrevette, hogy a leány még mindig abban a ruhájában van, a melyben sétálni volt. A leány arczának sápadtsága, szemeinek fénye meggyőzte arról, hogy nem tévedett föltevésében.

— Azért jöttem, — szólalt meg szaggatott hangon, — hogy megmondjam, hogy ha valaki megbántotta önt, annak én betöröm a fejét.

— Köszönöm, — felelt a leány s a pirosság visszatért arczába. — Elfogadnám ajánlatát, ha szükség volna rá. Nem kétkedem, hogy meg is bírná tenni, — e szavaknál rámosolygott, — de jelenlegi veszekedéseimben magam is helyt állok magamért.

Egymással szemben állva nézték egymást, de a férfinak annyira előtört szeméből a felindultsága, hogy Annuska lesütötte szemét s félig elfordulva tőle, bájosan és szótlanul állott előtte. Egész magatartásában volt valami, a mi föl-bátoritotta Dextert.

Egy lépést tett feléje. A kalapját és lovagló vesszejét egyik kezében tartotta, a másikat szabadon lógatta oldalán.

— Azért jöttem, — igy szólt, — hogy ezt megmondjam; hogy megmondjam, hogy senki se bánthatja önt, a mig én megvagyok, hogy megmondjam, hogy szeretem önt.

Mély csend lett a szobában, csak Annuska mozdult egy kissé.

— Oh, oh, nem igaz, — mondta a leány. Dexter pedig még egy lépést tett feléje; most már egész közel volt hozzá.

— Nem igaz? — mondta.

Annuska megpróbált beszélni, de mintha bilincs lett volna az ajkán.

— Nem igaz? — ismételte Dexter. — Bolondnak tart hát? Ki birna önnel lovagolni napnap után, a hogy én s nem szeretni bele? Erre feleljen!

Most már szorosan mellette állott, lenézve reá, szemével keresve a szemét.

— Tudom, — folytatta, — tudom, hogy ön nem törődik velem. Mért is törődnék? De már az is valami, ha megmondom önnek, a mit érzek. Itt hagyom ezt a várost, most már nem maradhatok meg benne, de legalább megmondtam . . .

Elhallgatott, alig birta türtőztetni magát, hogy hozzá ne nyúljon a leányhoz. Annuska lenézett a botjára és kalapjára.

— Tehát elmegy? — kérdezte halkan.

— El kell mennem.

— Jó, de mielőtt elmegy, — a hangja elakadt, — mielőtt elmegy, meg akarom mondani, hogy . . .

Nem birta tovább mondani.

— Meg akarja mondani? De mit?

— Hogy én nem sokat tudok a szerelemről és az életről, de — mielőtt elmenne, meg akarom mondani, hogy . . .

Fölemelte szemét a férfihoz, ez pedig karjaiba kapta őt és kezébe fogva a fejét, rászoritotta ajkát az ajkára.

Dexter szótlanul állt.

Ekkor lépett be Lucy néni a szobába. Csöndesen megállott. Egy pillanatig azt hitte, hogy a ki a hugát karjaiban tartja, Gerald s még így is megütközött rajta. Aztán észrevette, hogy nem Gerald. De ki lehet hát?

— De Annuska! — mondotta.

E szónak meg volt a kivánt hatása. A csókolózó pár széjjelugrott. De a férfi — a férfi — lehetetlen!

— Uram Isten! — ijedezett a szegény hölgy s belerogyva egy székbe, csak nézett rájuk. Majd eltünt a gyöngeség pillanata s Dexter felé fordult szemének borzalma, szavainak fenyegetése.

— Maga rabló, tolvaj! — kiáltotta. — Betolakodott ebbe a házba hamis ürügyek alatt! Adja vissza gyermekemet! Takarodjék!

Dexter szótlanúl állt, érezte, hogy egy gyöngéd kéz megfogja és erősen szorítja a kezét.

Lucy néni összeszedte minden erejét.

— Tudja-e, hogy mit csinál? — folytatta. — Ez az ifjú hölgy nem önnek való élettárs. Mire akarja juttatni?

— Szeretem, nőül akarom venni, — felelt Dexter rekedt hangon, határozottan.

Lucy néni borzalmas nevetést hallatott.

— Szereti! El akarja venni? Ugyan szép házasság! Mily életet élt ön, a melybe ezt a leányt vezetni akarja? Valószínűleg iszákos és kártyás életet. Vagy tagadja?

Dexter fölvetette a fejét és ökölbe szorította kezeit.

— Nem tagadom, — mondta, — kártyáztam; ittam is, ha úgy tetszik. De melyik férfi ne tenné, mikor senkinek a boldogsága sem függ tőle? Gondtalan, haszontalan életet éltem, de mindezt meg lehet változtatni. Most már van, a miért dolgozzam, van, a kit dédelgessek.

A mellette álló leányhoz fordúlt és mély gyöngédséggel nézett a szemébe. Ezt azonban Lucy kisasszony nem láthatta, megvakították egész más gondolatok.

— Oh igen, — kiáltotta. — Szép elhatározások, ez mind nagyon üdvös dolog, de mit érnek? Láttam őket összetörni nem egyszer! Engedjem, hogy ez a leány megkoczkáztassa az ön életének kalandosságát és nyomorát? Eredjen innen máshova, hagyjon bennünket! Ez a leány, a kit én gondoztam, neveltem, kényeztettem, nem fog önnel menni abba az életbe. Eredjen. Nincs szó, a mely fölérjen hozzám, a mely meggyőzzön engem.

Dexter csak állott szótlanúl, aztán Annuskához fordúlt.

— Hallja, mit mond? — mondta neki szeliden. — Mit szól hozzá? Nagyon bölcsen és helyesen beszél. Ő az ön védője. Mit mondhatok én? Bizony igaz mind, vad életet éltem . . .

— Mondja, hogy becstelen életet, s igazat mond. Nem érünk rá, szépíteni a szavakat, — vágott közbe Lucy kisasszony. — Hol az ön rokonsága? Micsoda társadalmi helyzetet tud ön ennek a leánynak nyujtani?

Dexter elsápadt s összeszorította fogait.

— Megint igaza van, — mondta. — Nincs családom, a mely támogasson, mint kérőt. Az anyám úgy szökött meg az apámmal. Ez meg színész volt. Anyám meghalt fiatalon, apám nem sokkal utána. Néhány barátjuk nevelt fel.

— No, látja, — Lucy kisasszony dialmasan állott fel, aztán megint visszaesett székébe. — Látod, Annuska? — Kitárta kezét a leány felé. — Ez az ember becsületes. Belátja, menynyire méltatlan arra, hogy közeledjék hozzád, édesem. Te is okos leszel és ide jösz, hogy elmondjam, milyen bolond, milyen . . .

Dexter fölemelte kezét.

— Ne, — mondotta. — Eleget mondott már. Megyek. Hibáztam. Nekem nincs múltam, nincs jövőm, a mely megérné, hogy őt elvegyem. Igaz, hogy szeretem, hogy én . . . hogy ő . . .

Megrázta fejét, mintha ki akarna vetni valamit az agyából, aztán hátrasimította sötét haját a kezével.

— Bolond voltam, — mondta s egy lépést téve az ajtó felé, Annuskához fordult.

— Isten önnel, — mondotta. — Neki van igaza. Isten önnel.

Annuska feléje futott.

— Elmegy? — kérdezte. — Azt hiszi, ezzel a dolog el van intézve? Lucy néni, ismertél egész életemen át és azt hiszed, hogy ezzel el van intézve minden? És ön? Ön fölhagy velem?

Dexter sápadt arcza biborszínű lett. A leányra nézett, majd az idősebb hölgyre. A Lucy kisasszony tragikai tekintete eldöntötte elhatározását.

— Hibás voltam, — ismételte, egyenesen belenézve Annuska várakozásteljes szemébe, — nagy tévedés volt. Nem volt jogom hozzá. Megyek.

Az utolsó szavakat gyorsan mondta ki. Még egy utolsó, gyors pillantást vetett a leány bájos alakjára, mintha ezzel akarna elbúcsúzni tőle; aztán elfordúlt tőlük és kiment a szobából. Hallották, a mint betette a kaput, hallották egy ló dobogását s aztán a vágtatásnak mind halkuló hangját.

Annuska egy lépést tett Lucy kisasszony felé.

— Ez még nem a vége! — mondotta.

A hangja elhalt. A leány végigesett a padló szőnyegén. Elájult.

(Vége következik.)

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ránczokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arcszőrőket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyít 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön váróterme. Levélre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

Kufeke-féle gyermekliszt je

Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértői ajánlják

Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és bélbeteg gyermekeknek

Kapható minden gyógyszertárban drogueriában és a gyárnál R. KUFEKE WIEN VI/2

Császárfürdő

BUDAPESTEN 8918

téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangu. E kénesvizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Crême Ideale

a bőr szépség ápolásához, mely az eddigi készítményeket mind tulszárnyalja tisztán **szeplőtelenítő** van összeállítva, nappal is sikerrel használható.

Egy tégely ára 80 kr.

Crême Ideale szappan a legkedveltebb virágillatokat tartalmazza a legtisztább összetételekből készül.

1 db 35 kr, 1 doboz 3 db 1 frt.

Ideale-Hölgypor

virágillatokról készítve, kedvencze a hölgyvilágnak, hőszépítőszer. Ezen **Hölgypor Ideale** jól tapad a egyszakorlottabb szemek is képtelenek a bőr poros volták felfedezni. *Egy doboz ára 1 frt 50 kr.* Naponta postai szétküldés minden irányban

SCHWARTZ illatszertára

Temesvár 8518

(Higyen. cosmet. Laboratorium.)

CRÊME DE FANCHON

a 3 szív védjegyével.

Rögtön finomító és szépítő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.

Főraktár: „URSITS" gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér 11. Vidékre 20 filler többet bekül-dése után franko.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

BÜNTETŐJOGI DÖNTVÉNYTÁR.

AZ ANYAGI BÜNTETŐJOG ÉS A BÜNVÁDI PERRENDTARTÁS KÖRÉBE TARTOZÓ ELVI JELENTŐSÉGÜ HATÁROZATOK GYÜJTEMÉNYE.

Kiadja

A JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY SZERKESZTŐSÉGE.

AZ I. KÖTET ELSŐ FELE.

Ára füzve 2 K.

1900. ÉVI TÖRVÉNYCZIKKEK.

(Corpus Juris kiadás.)

Jegyzetekkel és utalásokkal kisérte

Dr. MÁRKUS DEZSŐ

kir. törvényszéki biró.

Ára füzve 4 kor., félbőrkötésben 6 kor.

Ugyane kiadásban megjelentek:

1896-ik évi törvényczikkek.	*Ára füzve*	*6 K,*	*félbőrkötésben*	*8 K.*
1897	«	«	«	*4 K*	«	*6 K.*
1898	«	«	«	*4 K*	«	*6 K.*
1899	«	«	«	*7 K*	«	*9 K.*

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

MONALDESCHI ÉS SVÉD KRISZTINA.

(Vége.)

Visszatérve a csarnokba, megöleltem a szerencsétlen márkit és igyekeztem őt megerősíteni a halálra való készülésben, figyelmeztetvén, hogy szálljon magába s ajánlja lelkét Istennek, miután e földön már semmi remény sincs számára. Erre egy padnál letérdelt előttem s elmondta gyónását. Alig kezdett azonban bele, ismét kitört belőle a kétségbeesés, félőrülten jajgatott, kiáltozott. Végre befejezte gyónását, melyet franczia, olasz és latin nyelven mondott el, a hogy nagy halálfélelmében az egyes szavak eszébe jutottak. A mint épen egy kérdést intéztem hozzá, belépett a királyné alamizsnása. A márki megpillantván ezt, hozzá rohant, nem is várva a feloldozást, azt remélve, hogy im most kegyelmet hoznak számára. Sokáig beszélgettek halk hangon, egy sarokba visszahuzódva. A beszélgetés befejeztével az alamizsnás eltávozott, magával hiván egyikét a három fegyveres férfiunak. Utóbbi azonban pár pillanat mulva visszatért s e szavakkal lépett a márki elé: «Márki, kérd Isten kegyelmét! meg kell halnod. Meggyóntál már?» E szavak után a fal felé szorította őt, ott, hol Szent Antal képe függött és egy vágást mért alsó testére. A márki megragadta a kardot, de midőn azt a másik visszahuzta, három ujját lemetszette. Ekkor vette csak észre a támadó, hogy a márkin nehéz páncél van, mely megakadályozza, hogy a kard testébe hatoljon. Csakugyan el is görbült az az első csapás után. A márki ismét a földre vetette magát, kegyelemért esdekelvén, mire egy másik fegyveres férfi fejére mért egy csapást, mely koponyáját végig hasította. Még két vagy három vágást intézett nyakára, de ezek nem sokat ártottak neki, mert páncélinge egészen álláig megvédte őt. Erre egy hosszú keskeny karddal egészen átszúrta a márki mellét, ki jobb oldalára hanyatlott, egyetlen hangot sem ejtve többé, de még mintegy jó negyed óráig hallani lehetett halálhörgését. Miután minden vérét elvesztette, meghalt délutáni háromnegyed négy órakor.

Midőn a királynő a márki haláláról értesült, ismételve azt mondá, igen fájdalmas neki, hogy ilyen tettre volt kényszeritve, de tudja, hogy igazságosan cselekedett és Isten nem fogja ezért megbüntetni. Megparancsolta nekem, hogy a tetemet vitessem el s misét rendelt a meghalt lelke üdvéért. Koporsót csináltattam s egy kocsira tétettem a halottat, mert igen nehéz volt, az idő pedig igen ködös. Igy vitettem vikáriusom és egy káplán kiséretében az avoni templomba, hol eltemették. A királyné száz livre-t küldött nekem két szolgája által a kolostorba, hogy imádkozzam a márki lelkének üdvösségeért.

*

Mi volt az inditó oka Krisztina e kegyetlen tettének, melynek részletes leirását fentebb mondá el a nevezett *Le Bel* atya, határozottan nem lehet megállapítani, miután vannak, kik egyáltalán kétségbevonják, hogy az szerelmi boszú műve lett volna. E szerint *Monaldeschi* és *Krisztina* közt nem is lett volna soha komolyabb szivvonzalom. Mégis ilyet kell e titokzatos történet rugójának gyanitanunk.

Más forrás igy mondja el a történetet:

Monaldeschi egy gúnyiratot irt a királynőről, melyben szerelmi viszonyukat egész részletességgel feltárta. *Krisztina* értesülvén erről, örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy a már megunt márkitól megszabaduljon. Maga elé vonszoltatta őt, leálczázta hűtlenségét s gárdakapitányának és két más emberének megparancsolta, hogy gyilkolják meg. A királyné azt hivén, hogy már meghalt, hozzá lépett, még mindig átkozván őt hűtlenségeért. Midőn azonban a márki a királynő hangját hallotta, megmozdult. «Hogyan? hát élsz még? — kiáltott fel erre a királynő. — Ime! áruló, vedd el végső büntetésedet! A kéz, mely annyi jót tett veled, adja most meg az utolsó döfést.» S e szavakkal maga mérte az utolsó csapást a már haldokló fejére.

Tardieu metszete Vanderberg rajza után.

Krisztina svéd királyné.

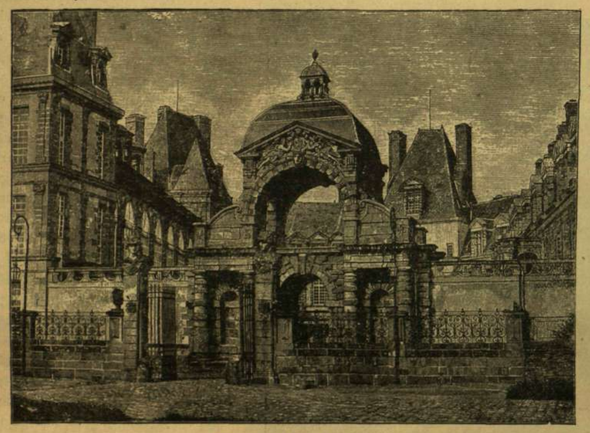
A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

Krisztina kegyetlensége a legnagyobb visszatetszést keltette a franczia udvarnál s az államférfiak körében. *Mazarin* biboros azt irta neki, hogy «gyalázatos tette egyszer smindenkorra kizárja őt Lajos udvarából, mert úgy a király, mint ő maga (a biboros) és minden igaz érzésű ember csak felháborodással gondolhat ezen cselekedetre.»

A királynő azonban nem kevéssé kemény hangon felelt e levélre: «Mazarin úr, — mondá, — azok, kik istállómesteremnek, Monaldeschinek haláláról értesitették önt, roszul adták elő a dolgot. Az ön eljárása felett, bármily nevetséges legyen is az, nem csodálkozom; de mégse hittem volna soha, hogy ön vagy ura a legkisebb elégületlenségüket is fogják e miatt velem szemben nyilvánitani. Tehát tudják meg mind, urak és szolgák, nagyok és kicsik, a hányan csak vannak, hogy nekem igy tetszett cselekedni és senkinek se tartozom felelősséggel cselekedetemért, legkevésbbé pedig egy olyan önhitt nyeglének, a milyen ön. Különös szerepet játszik ön, mely nem illik egy olyan állásban levő emberhez. De bárminő oka lett légyen is, hogy igy irjon nekem, én nem törődöm vele. Tudja meg és elmondhatja bárkinek, a ki épen hallani akarja, hogy nem törődöm az önök udvarával, de legkevésbbé önnel; hogy nincs szükségem igazságszolgáltatásért az ön rettegett hatalmához folyamodni. Becsületem kivánta igy, akaratom törvény, melyet önnek tisztelni kell. Hallgasson tehát és mások is jobban tennék önnel egyetemben, ha saját vétkeikre gondolnának a helyett, hogy éktelen lármát csapnak mások dolgai felett. Tudja meg végül, bibornok úr, hogy Krisztina mindenütt királynő, bárhol legyen is, és bárhol tetszenék is neki tartózkodni, a legroszabb embereket is inkább elszivelné, mint önt és az ön bizalmasait. Condé herczegnek igaza volt, midőn ön által fogva tartatva, azt mondá önnek: «Ez az öreg róka, a ki eddig Istent és az ördögöt csalta meg, soha se fog megszünni az ország hü embereit üldözni, ha csak a parlament el nem küldi őt.» Jó lesz tehát, ha úgy viseli magát, hogy tetszésemet kiérdemelje. Tartózkodjék attól, hogy valaha egy illetlen szót is kiejtsen viselkedésem felett, mert ha a világ végén lennék is, meg fogom tudni. Vannak barátaim és udvaronczaim, a kik épen oly ravaszok, mint az ön emberei, ámbár sokkal roszabbul vannak fizetve.»

Mazarin biboros azonban sokkal hatalmasabb ember volt, semhogy egy ily kiméletlen hangon irt levél után Krisztina még soká Francziaországban maradhatott volna. Mások azonban, kétségbevonva a Krisztina és Mazarin közti levélváltást, másképen adják elő a történteket. Igy *Motteville* asszony ezeket irja emlékiratában: Ebben az időben (1657) a svéd királyné egész váratlanul, sőt a király akarata ellenére másodszor is Francziaországba jött, de ez a második utazása nem sikerült olyan jól, mint az első. Fontainebleauban kellett maradnia, hol nagyon unalmasan teltek napjai, mert alig érintkezett valakivel. Nem elégedett meg azzal, hogy szeszélyeinek teljes mértékben áldozott, hanem tanuságot tett példátlan kegyetlenségéről is. — Itt elmondja *Motteville* asszony Monaldeschi kivégeztetésének történetét. Szerinte a gárdakapitányt Santinellinek hivták, kinek fivére Krisztinával bizalmas viszonyban volt. Midőn *Santinelli* a szerencsétlen márki megkegyelmeztetéséért könyörgött, *Krisztina* vidám arczczal élczelődött azon, hogy a márki fél a haláltól, gyávának nevezte őt s azt mondta: «Meg kell halnia és hogy kényszeritve legyen a gyónásra, meg kell őt előbb sebezni». Monaldeschi halála után olyan vidáman tréfálkozott s nevetgélt

környezetével, mintha a legdicséretesebb dolgot vitte volna végbe. Az anyakirályné — folytatja Motteville asszony elbeszélését — és az egész udvar nagyon elitélték e kegyetlen tettet, de egyuttal érthetetlennek találták a szerencsétlen márki viselkedését, hogy miért nem igyekezett menekülni. A svéd királynő nagyon sokáig unatkozott Fontainebleauban, teljesen magára hagyatva, ez által akarván az udvar kifejezni elégedetlenségét a történtek felett, de oly sokat kérte az udvarhoz közel álló embereket, hogy végre meghivták Párisba. Eljött tehát a ballettre, melyet a király ez év farsangján rendezett, az 1658. év február 24-én (tehát több, mint negyedév multán Monaldeschi kivégeztetése után). Szivesen maradt volna Párisban hosszabb ideig is, de értésére adták, hogy csak rövid ideig élvezheti itt a vendégszeretetet. Ezért a Louvreben Mazarin bibornok szobáiba szállásolták el, ez által is tudtára adván, hogy soká nem veheti igénybe a király vendégszeretetét. Mégis ott maradt az egész farsang alatt, melynek minden mulatságában résztvett. Viselkedése nem volt ugyan tisztességtelen, — ha ez ellen vét, nem maradhatott volna titokban az udvaronczok közt, — de különben vajmi kevés okosságot, ildomosságot mutatott s nagy élvezetvágya feltünő volt. Sorra járta az álarczos mulatságokat, kizárólag férfiaktól kisérve ment a bálokra az első valamire való kocsiban, melyet épen talált. Végre a bőjt első napjaiban, miután némi pénzt kapott a királytól, elutazott Rómába, hol azonban fontainebleaui kegyetlen tettének híre nem valami nagy tiszteletet szerzett neki.»

A fontainebleaui kastély.

Motteville asszony ezen előadásából az tünik ki, hogy a franczia udvar nem csinált valami nagy dolgot *Monaldeschi* kivégeztetéséből. Némelyek szerint *Le Bel* atya, kinek előadását fentebb közöltük, maga is olvasta ama leveleket, melyek a szerencsétlen istállómester halálát okozták s Monaldeschi azért irta volna e leveleket a királynő ellen, hogy egy római hölgynek, kibe halálosan szerelmes volt, vonzalmát megnyerje. Egy fiatal bibornok azonban felfedte Monaldeschi eljárását s a leveleket Krisztinához juttatta.

A kivégeztetés annál inkább a rejtelmesség homályába burkolózott, mert a királynő tulajdonképen soha se mondta meg, hogy miben is állott hát *Monaldeschi* árulása. Valószinű, hogy politikai titkok is szerepet játszottak a dologban, melyeket *Krisztina* nem hozhatott nyilvánosságra a nélkül, hogy magát és másokat is ne kompromittaljon. De még későbbi éveiben is ragaszkodott ahhoz, hogy teljes joggal cselekedett a fontainebleaui véres eseménykor és soha a legkisebb lelki mardosást se érezte Monaldeschi halála miatt. Nagyon nehezére esett, ha e miatt kegyetlenséggel vádolták; hiszen ő nem volt oka annak, mondá, hogy a kardok nem voltak elég élesek arra, hogy gyors halálát idézzék elő az elitéltnek.

E véres tett emléke kisérte mégis egész hátralevő élete folyamán és midőn Lengyelország királynője szeretett volna lenni, nagy boszúságára azt kellett tapasztalnia, hogy Monaldeschi halála akadályul szolgál királynővé választásának.

Élete utolsó éveit Rómában töltötte, hol mint a szegények gyámolitója igyekezett magának tiszteletet szerezni. Itt is halt meg, a halálnak is bátran szeme közé nézve, az 1689. év április 9-én és a Szent-Péter templomban temették el.

Idézzük még életének és a kevés rokonszenvnek, mit keltett, jellemzésére a d'Alembert szavait: «A kevés ildomosság, mely minden cselekedetét jellemzé; az, hogy ismereteivel s lelkével oly kevéssé tudta boldoggá tenni az embereket; büszkesége, melyet oly gyakran roszúl használt; kétértelmű beszédei ama vallásról, melyet elhagyott és arról, melyet felvett, végül köborló életmódja, melylyel élte java részét idegenek közt töltötte el, kik őt nem szerették, mindez legjobban igazolja rövid siriratát: *Vixit Christina, Ann.* 72.» (Krisztina királyné, élt 72 évet.)

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A.

(Vége.)

XIII.

Egy órával később Annuska a divánon feküdt szobájában. Lucy kisasszony mellette ült. A leány, mikor fölocsúdott ájulásából, egészen elszégyellette gyöngeségét. A szemében láz csillogott. Az agyveleje erősen dolgozott, Lucy kisasszony nagy ijedelmére, a ki idegesen simogatta a kezét, mig ez beszélt.

— Csöndesedjél, édesem, — mondogatta. — Inkább egyél ebből a jó csirkelevesből. És beszélj, édesem, ha ez megkönnyebbít, de légy nyugodt, légy nyugodt.

— Elég nyugodt vagyok, — felelt Annuska. — Gondolkozom.

— Én... én nem gondolkoznám, ha neked vagyok, — sürgette a néni. — Inkább pihenj kissé...

— Pihenni! — Annuska fölvetette a fejét és keserüen mosolygott. — Tudok is én! Ugyan Lucy néni, te se hiszed, hogy én pihenni tudjak.

— Hát hisz... nem épen hogy aludjál, édesem... de engedd, hogy megüllepedjen kissé a lelked.

— Mint a hogy a fazekat, ha nagyon is erős tüzön volt, félrehúzzák, hogy lehüljön. Lucy néni, te olyan... épen azt nem tudom, hogy én honnan származom, ha a Lea-k mind olyanok, mint te vagy. Nem is hiszem ezt. Kell hogy bűnösök is lettek légyen köztük. Te soha se szóltál nekem semmit apámról és anyámról. Mért nem beszélsz róluk soha? Legalább apámról. Hiszen legalább ő Lea volt! Avagy fekete bárány volt a fehérek között? Ez a tudat pompás volna!

Hosszas csönd állott be. Annuska előredőlt s belenézett nénje arczába.

— Oh, — mondotta. — Tehát igy van! Szerettem volna tudni, de lusta voltam rá és aztán arra gondoltam, hogy az apám is jó, tiszteletreméltó Lea volt, ámbár a nyugaton lakott. De hát az nem úgy van. Mit tett hát apám?

Lucy kisasszony összefonta ölében a kezeit s mereven maga elé nézett.

— Soha sem tudtam semmi rosz tettét, — felelte halkan.

— Becsületedre vált? — kérdezősködött tovább a leány. — Mi volt a foglalkozása? De hiszen mondtad, hogy üzlete volt Montanában. De becsületedre vált-e?

A nénje szótlan maradt.

— Ha te meg nem mondod, majd megmondja más, — folytatta Annuska. — Végére akarok járni, mért vagyok olyan, a milyen vagyok.

— Azért... azért... mert az anyád nem volt a rokonságból való.

— Jó. Beszélj hát róla. Vad volt és különczködő, mint én?

Lucy kisasszony visszagondolt a múltra egy pillanatra s elfeledkezett a mellette fekvő leányról.

— Meggondolatlan volt, bolond, kalandos. Szegény gyermekem, keservesen megfizette bolondságát. Úgy szökött meg az apáddal.

Annuska hallgatott. Lucy kisasszonynak hirtelen az eszébe jutott valami, saját lelki izgalmának szüleménye. Benne is megvolt az a mindnyájunkkal közös balhit, hogy mások is úgy éreznek, mint ő. Azt, a mit ő most Annuskának meg akart mondani, a saját szelíd, félénk természete csak egyféleképen fogadta volna. Az azonban nem jutott az eszébe, hogy egész más véralkattal van dolga. Előre hajolt s szemeit, melyekben bennük ragyogott szándékának egész nagyszerűsége, Annuskára függesztette.

— Édesem, — szólalt meg, — elmondom neked a származásodat. Tudd meg ma először ezt a történetet s meg fogod becsülni az értékét mindannak, a mit el akarsz vetni magadtól. Nagyon is nagy tudatlanságban hagytalak azokról a viszontagságokról, melyektől meg voltál óva. Ez a tudatlanság vitt bele abba a bolondságba is, melynek rabja lettél. Vissza fogsz rettenni annak a küzdelmes életnek a nyomorától, ha tudni fogod, hogy mit is jelent tulajdonképen.

Annuska hátradőlt párnáján, de a kezei, melyeket a kendője alá dugott, remegtek.

— Huszonkét évvel ezelőtt egyedül voltam ebben a házban; nagyon magamra maradtam anyám és nagynéném halála után. Egy januári éjszakán iszonyú hóvihar volt. Föl s alá jártam meleg szobámban s megborzongtam, ha a kivül levő Isten teremtéseire gondoltam. Szerettem volna segíteni valakin s az alkalom meg is jött. Az ablak felé fordúlva, egy férfit láttam künn, a hóban. A kapuhoz siettem s bevezettem őt a tűzhöz. Batyu volt nála, melynek rongyaiból egy gyermekarcz nézett ki. Elvettem tőle, megmelegitettem, megetettem, fölruháztam, s álomba ringattam. Az az ember a te apád volt. Az a gyermek te voltál.

Annuska nem sirt, nem nyögött, nem sóhajtozott. Lucy kisasszony rátekintett mozdulatlan arczára, ragyogó szemeire, és remegés fogta el. Oly furcsa volt a leány magaviselete, soha se tudta fölérni ésszel.

— Hát, édesem, — folytatta, — az apád elmondta, hogy megszökött az anyáddal és hogy együtt kóboroltak, míg te megszülettél egy... egy kórházban és hogy az anyád meghalt. Téged nem akart a kórházban hagyni, igy hát fölkerekedett és vándorolt tovább. El volt csigázva, de volt benne bizonyos felelősségérzet, melyhez hű maradt. Fölajánlottam neki, hogy adjon téged nekem és ő beleegyezett. Elváltunk és soha nem találkoztunk többet.

Semmi hang, se sikoly, se zokogás. Lucy néni Annuska fölé hajolt és megsimogatta a kendőt kezei fölött.

— És ez, gyermekem, minden.

A leány fölült és megfogta Lucy kisasszony újjait.

— Ez minden?

Az idősebbik hölgy félénken hallgatott.

— Egyebet nem tudsz semmit, egyetlen egy tényt sem?

Lucy néni keresgélt az emlékezetében.

— Igen, édesem. Az anyád egy methódista pap leánya volt.

— A neve?

— Nem kérdeztem.

— Az apámé?

— Azt se kérdeztem.

A leány visszaesett párnájára és szótlanúl, sápadtan, minden ízében reszketve feküdt.

— Édesem, lel a hideg! Megyek meleg vizért, wiskyért, takaróért.

Lucy kisasszony fölkelt, de Annuska megragadta a kezét.

— Várj, — mondotta. — A Lea-k... az mind...

— Mese, édesem. Megtettem érted mindent, a mit tehettem. Voltak rokonaim a nyugaton, a kikkel megszakítottuk az összeköttetést, — a cselédek azt hitték, az apád ezek közül való. Hívek voltak hozzám és nem pletykázták el a szomszédoknak, mennyire sülyedt egy Lea. Én nem mondtam semmit, csak a mit meg kellett mondanom. Igazmondásom tette lehetségessé, hogy sikeresen hazudhassam. — Lucy kisasszony hangjában benne volt a keserüség, a mit a hazugság kényszere szült nála. — És most hadd menjek és...

Annuska föltámaszkodott a könyökére.

— Adj előbb papirost és czeruzát.

— Papirost és czeruzát? — ismételte Lucy kisasszony. — Orvosra van szükséged és...

— Bánom is én, mire van szükségem! Irni akarok neki most mindjárt. Reggelre talán már el is megy, — hát nem érted? Nem érted?

— Ő, — elmegy, — de kicsoda? — Lucy kisasszony rábámult.

— Hát Dexter, néném! Meg akarom neki irni, hogy a korlátok köztünk ledőltek, — ledőltek csakugyan. Milyen biztositékokat kérjen egy névtelen csavargó leánya? Mily különös mindez! De kérlek, hamar. Néném, sohse bánd a cselédeket, majd azt hiszik, valami izenet a lovaglás dolgában, és ha nem hiszik, az se baj.

Vállat vont. Lucy kisasszony, elkábulva a bajtól, a mit csinált, elhozta az irószereket, nézte, hogy ir a leány, — el is küldte a levelet. Akkor aztán szabad volt a reszkető leányt ágyba segitenie, inni adnia, betakarnia mindenfélével.

Egy órával később aggodalom és megkönnyebülés közt ingadozó arczczal jött vissza az ágyához.

— Nos? — Annuska fölült és lehányta magáról a takarókat. — A felelet?

— Elment már, édesem. Elvágtatott az állomásra, fölült a legelső vonatra. Nem is hagyta itt a czimét. Csak mondott valamit a nyugatról, hogy arra megy.

A leány visszaesett párnájára s egész csöndesen feküdt, de a szegény Lucy kisasszony, a mint fölébe hajolt, lassú cseppeket látott szempillái alól kiszivárogni. Letérdelt mellette és a lelke feljajdult, hogy miért is történnek ilyen dolgok...

XIV.

Február elsei téli nap volt, kellemetlen és szürke, egy napsugár sem enyhítette a hó és jég komor szépségét. Az út tele volt sárral. Annuska ruhája csupa sár volt, sőt a széltől kipirult arczán is volt egy-két barna sárcsepp, mikor a ház előtt megállitotta a lovát. Leugrott, odavetette a kantárszárat a lovásznak s elővéve egy marék levelet a nyeregkápából, belépett a virágillattal telt házba. A mi ritka eset volt nála, ezúttal kellően méltányolni tudta azt a védelmet, a melyet a födél nyujtani tud az embernek. A virágillat a levegőben egy bokréta ibolyából áradt, mely a fogadószoba asztalán állt. Annuska föléje hajolt és nagyot szippantott illatából, mielőtt belevetette volna magát a nagy székbe a tűz mellé.

Lucy néni elment két elhagyott öreg asszonyt látogatni, a kik egy kidőlt-bedőlt tanyaházban laktak nem messze tőlük. Annuska azokat a leveleket, melyek «Miss Lea» czimzéssel voltak ellátva, odadobta az asztalra s mérsékelt érdeklődéssel nézett a maga leveleire. Két meghivó, egy golfozó folyóirat és egy levél Ellen Waterstől, iskolai pajtásnőjétől. A többit félredobta, s kalapját és keztyűit a pallóra vetve, lassan átolvasta Ellen levelét. Ez volt benne:

«Kedves Annuskám, nagyon szép volt tőled, hogy azt a pompás levelet irtad nekem s oly élénken lerajzoltad Connisfieldet. Szeretném már a folytatását látni s mivel, ha az ember levelet akar kapni, arra a legjobb útmód, ha előbb maga ir, — ime itt vagyok. Mondtam már neked, mily kellemesen vagyunk itt megtelepedve, de talán érdekelni fog, ha újra megirom, mily vidám életet élünk itt. Jim most teljesen a lovakra adta magát s valóban fényes sikerrel. Az egész dolog, úgy látszik, sikerülni fog. Vendégünk is volt, Polly Aylevin, Jim barátnője. Csinos, vidám, kicsit vad az én izlésem szerint, de a férfiaknak tetszik. Az ura nagyon kedves, jó külsejű úr és nagy tréfacsináló — te nagyon jó pajtást találnál benne. Itt volt még Robarts is — emlékszel rá — és egy barátja, a ki nagyon derék gyerek. Sokat lovagoltunk és nagyon jól mulattunk. Az idő hideg, de fölfrissíti az embert. Az egyedüli baj, hogy mindenki olyan boldog és jókedvű s egyiknek sincs rá szüksége, hogy ápoljam, pedig tudod, hogy mennyire vágyom a — sánta ebek után. Egyet találtam, de ez nem ereszt senkit közel magához. Jim új trainerje ez. Azt mondom, új, pedig nálunk van már ősz óta. Jim azt mondja, hogy a munkájában tökéletes, csak (mindenütt van egy *csak*) — iszik. Nagyon jó ajánlásai vannak s azt az egy különös hibáját elnézzük. Jim azt hiszi, valami baja esett nemrég, meghalt a felesége, vagy ilyesforma. Az bizonyos, hogy családja nincs, nem ir senkinek, s nagyon kevés figyelmet szentel mindennek, kivéve a lovakat és kutyákat. Te meg fogsz botránkozni, ha megirom, hogy csinosnak találom, — hiszen te oly könnyen megbotránkozol. Sötétszinű, sasorrú ember, nagyon szép az alakja s a mozdulatai is tetszenek nekem. Addig jártam miatta Jimnek nyakára, míg a minap, midőn a városból hazajött (a hova csak egyszer megy minden két héten), még pedig alaposan berúgva, Jim megvárta, hogy kijózanodjék s ekkor megkérdezte tőle: «Dexter, valami baja van magának? Adóssága, vagy mi?» Keményen a szemébe nézett Jimnek és ezt felelte: «Nincs semmi.» «Nem segíthetnék önön valamiben?» kérdezte aztán Jim. «Nem, uram. Köszönöm,» volt a felelet. Hát mit szóljon még egyebet az ember róla?

Annuska letette a levélpapirost és nézett maga elé.

— Dexter, valami baja van?

Ezek a szavak úgy lebegtek előtte, mint valami élő lények.

— Dexter, baja van?

Fölkapta újra a levelet és olvasta a hátralevő részét:

«Eleget hallottál már a trainerünkről s talán te is megegyezel Jimmel abban, hogy nagyon is sokat törődöm vele. Azt hiszem, hogy ha látnád a lovainkat, elég szépeknek találnád őket arra, hogy megbékítsék az embert az élet minden bajával. Mért nem jösz el hozzánk egy hónapra? Jer! Mindig kivánkozunk utánad. Sietnem kell. Máris lekésem az ebédről. Tehát bezárom levelemet. Irj mielőbb. Tiszteltetek mindenkit Connisfieldben.

Hű barátnőd

Ellen.»

Annuska elvégezte az olvasást. Az ajtó megnyilt s ő nem volt már egyedül. Lucy néni lépett be.

— Nos, édesem, — mondta, — úgy-e, kellemes otthonná teszi a hideg a házat?

Kezét a tűz fölé tartotta, szürke szemei csodálkozva nyugodtak a leány halvány arczán. Annuska egy ugrással mellette termett.

— Lucy néni, megyek Koloradóba Ellenhez és Jimhez, — mondta halkan. — Megyek mindjárt holnap.

XV.

Lucy kisasszony egy nagy karosszékben ült, ezüst teás csésze előtte. Oly jólérzés járta át, a milyenben már rég nem volt része. Az ablakon a lenyugvó téli napfény hosszú sugara jött be a szobába s megmelegítette öreg szive redőit. Mert van valami, oly finom érzésü teremtések számára, mint Lucy néni, a csinos alakú, fénylő ezüst-edényeken, a finom, kecses poharakon és tányérokon, a friss virággal telt vázákon, — régi vázák, melyeket régóta raknak meg virággal ép oly gondos kezek, mint az övéi, — van valami mindezeken a dolgokon, a mi az élet szépségét jelenti. Lucy kisasszony ölében egy felbontatlan levél hevert Annuskától. Megnyugvással nézett rá. Bizonyára tele van a leány túláradó életteljességével, élete szenvedélyes élvezetével. Előbb megitta a csésze teáját, aztán felbontotta Annuska levelét.

Nagyon rövid volt. Kétszer is elolvasta, míg a szavak értelmét fel tudta fogni. Csak egy mondat bontakozott ki belőle s ezt hangosan ismételte:

«Asszony vagyok, édes néni, asszony vagyok, — már megtörtént.»

Mit jelentsen ez? Ujra kezdte olvasni:

«Édes Lucy néni, úgy jöttem ide, hogy tudtam, hogy Dextert itt találom. Ellen irt róla utolsó levelében. Jimnek a trainerje. A mint

csak lehetett, megmondtam neki, hogy utána jöttem és ő — nos ő olyan volt, a milyennek én szeretem és a miért a neje lettem. Mert asszony vagyok, édes néném, — már megtörtént. Megszöktem, tudtam, hogy Jimnek nem volna kedvére az egész dolog s most egy másik államban vagyunk, Kaliforniában. Az uram állást keres, megyünk valamerre. Tehát Isten veled, édes néném és bocsáss meg. Tudom, hogy azt hiszed, megrontottam az életemet, — de még így is jobb, mint látni, hogy porlik széjjel az élet az ember szeme láttára. És én szeretem őt, ő is szeret. Később talán meg is fog verni. Néhány hónap múlva írok megint. Most egyelőre vess ki gondolataidból. Hogy nem érdemlem meg, hogy helyet foglaljak bennük, az talán igaz, de azért mégis szeretlek.

Annuskád.»

Tehát megtörtént. Lucy kisasszony eltakarta szemét egyik reszkető kezével. Ha azt hiszi az ember, valami jót tett Isten szine előtt s aztán látja, hogy a mit összeszőtt, kifejtődik és összegubanczolódik a szeme láttára, — ép úgy megnehezül a szíve a szentnek, mint a bűnösnek.

A Lea-családban lassan, keservesen törtek elő a könnyek s minden csepp mintha a lelkükre hullott volna.

Lucy kisasszony sírt . . .

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ránczokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arczszőröket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyit 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön várótermek. Levélre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

Jod-forrás HALL FÜRDŐHELY.

Felső-Ausztriában.

A kontinens legerősebb Jod-forrása görvély és azon általános és különleges kór ellen, a melynél a jód fontos gyógyhatányt képez. Kittinő fürdőberendezések (Fürdő- és ivókúra, begöngyölések, belégzések, massage, vill. fény és fülke-fürdők). Igen kedvező klimatikus viszonyok. Vasutállomás, Utirány Linz a D. Steyr-on v. Wels-en át.

Idény május 15-től szeptember 30-ig. 9051

(Fürdők május 1-től—15-ig is szolgáltatnak.)

Kimeritő prospectusok többféle nyelven a fürdőgondnokságtól Bad Hall-ban kérendők.

SERRAVALLO 8984

CHINA-BORA VASSAL.

kittinő helyreállító szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kittinőségektől. 1000-nél több orvosi elismerővel.

Kitünő iz.

Kittintetve több arany és ezüst éremmel.

Arak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

AJÁNDÉKUL

kiválóan alkalmasak a

fotografáló készülékek,

Laterna magikák, Sciopticonok,

mivel szórakoztató és tanulságos időtöltést nyujtanak. Bő választékban kaphatók 8965

Veszprémi Samu utóda

PEJTSIK KÁROLY

fényképező-czikkek szakáruházában,

Budapesten, IV., Károly-u. 1.

január hó 1-től füzlet, **IV., Városház-utcza 1. sz.** Standard-palota Kossuth Lajos-utcza sarok.

Arjegyzék kivánatra ingyen.

Objektívek, kamarák. Filmek, lemezek, vegyszerek.

Kodakok, albumok, kartonok.

Telefon 18—44. 8972

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a **Pilules orientales** által, Ratié gyógyszertárából Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az asszonyi **kebel fejlődését**, valamint a kebel **idomainak szilárdságát** biztositja. Egy üvegcse ára használati utasitással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utcza 12. sz. 8442

Millió hölgy

használja a **«Fecolin»-t.**

Kérdezze csak háziorvosát, hogy a «Fecolin» nem-e a legjobb cosmeticai szer a kéznek, hajnak és fogaknak? A legtisztátalanabb arcz és a legcsunyább kezek előkelő, üde finomságot és alakot nyer a **«Fecolin»** használata által. A **«Fecolin»** egy 42 legnemesebb és legfrissebb növényből előállitott szappan. 9001

Jótállunk továbbá, hogy az **arcz redői és ránczai, böratkái** (Mitesser) és **arczpörsenések** (Wimmerl) stb. a **«Fecolin»** használata által nyomtalanul eltünnek. A **«Fecolin»** a legjobb hajtisztitó, hajápoló és hajszeppfixer, megakadályozza a hajkihullást, a **meg**kopaszodást és a fejbetegségektől megóv. A **«Fecolin»** egyben a legternészetesebb és legjobb fogtisztitószer. A ki a **«Fecolin»-t** állandóan szappan helyett használja, fiatal és szép marad.

Kötelezzük magunkat, a **pénz szonnali visszaadására,** ha a **«Fecolin»** használata nem sikeres. **Egy drb ára: 1 kor., 3 drb 2.50 kor. 6 drb 4 kor., 12 drb 7 kor. Egy drb utáni porto 20 fillér, 3 drbon felüli 60 fillér, Utánvétel 60 fill.-rel több. Megrendelhető M. FEITH, Wien, VII., Mariahilferstrasse 38.**

Szépség egészségtana

(Kozmetika)

czimü könyvemet ajánlom mindazoknak, kik szépségüket megőrizni, fokozni, visszanyerni óhajtják, vagy valami szépséghibától megszabadulni szeretnének. Foltok, kiütések, kinövések, anyajegyek, sebhelyek, arczszőrök stb. alapos és áralmatlan elmulasztása, az arcznak, hajnak, kezeknek összerü ápolása, szóval minden képzelhető kozmetikai kérdésre feletet van a könyvben. Anyáknak, kik gyermekeik szépségére féltékenyek, nélkülözhetetlen. Ára egy korona, mely postabélyegekben is beküldhető czimemre; porto külön. Dr. Jutassy József bőrgyógyász, a kozmetika szakorvosa, Budapest, vácsi-utcza 73. Személyesen található vagyok d. e. 10—12-ig és d. u. 2—4-ig. Levelekre válaszolok. 790

Millió hölgy

használja a **«Fecolin»-t.**

Kérdezze csak háziorvosát, hogy a «Fecolin» nem-e a legjobb cosmeticai szer a kéznek, hajnak és fogaknak? A legtisztátalanabb arcz és a legcsunyább kezek előkelő, üde finomságot és alakot nyer a **«Fecolin»** használata által. A **«Fecolin»** egy 42 legnemesebb és legfrissebb növényből előállitott szappan. 9001

Jótállunk továbbá, hogy az **arcz redői és ránczai, böratkái** (Mitesser) és **arczpörsenések** (Wimmerl) stb. a **«Fecolin»** használata által nyomtalanul eltünnek. A **«Fecolin»** a legjobb hajtisztitó, hajápoló és hajszeppfixer, megakadályozza a hajkihullást, a **meg**kopaszodást és a fejbetegségektől megóv. A **«Fecolin»** egyben a legternészetesebb és legjobb fogtisztitószer. A ki a **«Fecolin»-t** állandóan szappan helyett használja, fiatal és szép marad.

Kötelezzük magunkat, a **pénz szonnali visszaadására,** ha a **«Fecolin»** használata nem sikeres. **Egy drb ára: 1 kor., 3 drb 2.50 kor. 6 drb 4 kor., 12 drb 7 kor. Egy drb utáni porto 20 fillér, 3 drbon felüli 60 fillér, Utánvétel 60 fill.-rel több. Megrendelhető M. FEITH, Wien, VII., Mariahilferstrasse 38.**

RIVIERA IBOLYA

IGAZI IBOLYA ILLAT

kizárólagos készitői

MOTSCH A. és Tsa

BÉCS, I. LUGECK 3 sz. 8994

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a

La VELOUTINE

Különleges Rizspor

BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

BOR. 1—2 éves homoki ó-bor 22-krtól 34 krig. Ujbor 22 kr.-tól 50 krig.

Szőlővessző. Fajtiszta, kitünően beérett 11 jeles és megetés 11 borfajából. Sima vessző 2 és fürtös 2 forintól felfelé. 2 éves gyökeres 12 forintól felfelé.

Nemes eperfa. 2—3—4—5 éves igen erős csemete 5 láb magasan ojtva 30 krajcárért 60 krajcárig. Nagyban vételnél 10—50 százalék engedmény.

Birs és Lasponya. 7 lábban. Vannak rendelőim, kik ezer számra éltetik, mert rendkivül hamar és bármilyen talajban bőven terem. A szép növésü 2—3—4—5 éves fák darja 15 krtól 50 krig. Nagy vételnél olyan engedmény, mint az epernél.

Spanyol meggy. Pándi vagy körösi meggy. Gyümölcse rendkivül keresett, mert befőzésre legalkalmasabb. 2—3—4—5 éves fák darja 15 krtól 50 krig. Nagy vételnél oly engedmény, mint az epernél.

Diófa. Könnyü törettü, 2—3—4—5 éves fák ára 15 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél 10—50% engedmény.

Mindenféle nemes *gyümölcsfa.* Körte, alma, szilva, őszi és kajszinbaraczk, cseresznye, meggy, szelid gesztenye, lasponya, szomorú alma, szomorú eper magas és törpe alakban. Ára 15 krtól 50 krig. Nagyban vételnél tetemes engedmény.

Kiselejtezett *ojtvány.* 2—3—4—5 éves példányok ára 2, 5, 7, 10, 15 kr. 1000-re 5·85 frttól 19 frtig.

Mindenféle vadoncz 1000-re 3·50 frttól 12 frtig. Végtelen nagy készlet.

Akácz 1—2 éves, 1000-re 5·85 forinttól 20 forintig.

Sövénykészitésre gleditsea (lepényfa, Krisztus koronája). 1—2 éves, 1000-re 4 frttól 14 frtig.

Sövénykészitésre maclura *aurantica* 1000-re 5·85 forinttól 20 forintig.

Kerti eszköz. Horoló szőlőlitető vas, terti fürész, ollló, görbe szemő, valamint ojtókés, jelfa, ojtókenőcs igen olcsó áron és kittinő anyagból.

Viszonteladók kereskedtnek s ezek 5—10—20—30 százalék engedményen tul 6 heti, esetleg 4—6 havi hitelt is kapnak. Ár- és névjegyzéket küld: 8880

UNGHVÁRI LÁSZLÓ Czeglédről.

Dr LERAS

VAS PHOSPHÁT

Ezen vaskészitmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kitünő gyógyszer **vérszegénység, sápkór, gyomorfájdalmak, vérveszteségek esetében, szabályozza a hószámot,** könnyü emésztetü és kiváltképen **hölgyeknek, fejlődésben lévő fiatal leányoknak,** valamint **gyenge gyermekeknek** legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr Magyarországi főraktár.

Budapest, Török József gyógyszertára király-utcza 12. sz. 8975

Alapitva 1879. óta.

Kitünetve

Kitünetve

Életnagyságú arczképek

minden beküldött *fénykép* után csak 3 forintért a legfinomabban keszittetnek el **A fénykép sértetlenül marad.** Mű- és hasonlatossag- és tartósságért legszigorúbb jótállás. Legszebb, legczélszerübb és legolcsóbb megjegyzések, valamint

ÜNNEPI AJÁNDÉKNAK

már azért is alkalmas, mert örökké megmaradó értéke van. Egy ily arczkép egyszersmind gyönyörü szobadisz is. **Név-** és **születésnapi,** nemkevésbbé **házasságjándéknak** vagy egyéb **alkalmi és ünnepi ajándéktárgyak** is a legalkalmasabb. A legszebb és örökös emlék

elhunytakról is.

Bodascher Siegfried

kitüntetett arczkép festészeti műterme

Bécs II. Praterstrasse 61.

(A „Praterstern" lóvasuti megállóhely szomszédságában.)

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

MÚLIK A DÉLIBÁB.

Elbeszélés.

Irta BÁRSONY ISTVÁN.

I.

A hetvenes évek közepén, egy esős szeptemberi este, furcsa karaván érkezett a pestmegyei A.-ra a vasuton. A kis mezőváros állomásán egyszerre nagy élénkség és zenebona támadt, a mikor a karaván a harmadosztályú kocsikból kiczipekedett. Ütött-kopott férfiak és nők voltak ott s valamennyien bizalmasan tegezték egymást. Egyszerre rohanták meg a nagy ócska omnibuszt, a mely az állomáson túl, az utczán várt rájok.

Egy hosszúhajú, czilinderes férfiú volt köztük a leglármásabb. Ő rohant elől, s a mikor a ketreczszerü otromba alkalmatosság ajtaját kinyitotta, éles hangon rendelkezett:

— A hölgyeké az elsőség! a hölgyeké! . . .

Ugyanakkor nyakon csípett egy boglyas alakot, a ki pepita-plédbe burkolt vállával már-már befurakodott az omnibusz esőtől mentes belsejébe.

— Marrs innen, hékás! Kotródsz el mindjárt? Léhütő! Mihaszna!

A czilinderes úr mindezt harag nélkül, szinte jókedvüen mondta. A boglyas nem is akadt meg rajta valami nagyon, de azért morgott, dohogott:

— Az ördög látott ilyet; hát már megint én szoruljak a bakra? Csupa nátha vagyok. Ki énekeli Rigolettót, ha úgy berekedek, hogy szuszogni sem tudok?

— Ne rezonirozz Kujtor, — szólt a türelmetlenkedő alak mögött valaki, a ki épen a «végszóra» érkezett. — Áztál te ennél jobban is; emlékezzél csak a Becsali-csárdára!

— Ej, mit, az nem ázás, hanem *elázás* volt, — dünnyögött az alak s dideregve mutatta, hogy milyen nagyon fázik.

Az a valaki, a ki a Becsali-csárdára hivatkozott, egy nőt vezetett a karján.

— Szállj csak be, Minka, majd én felteszem a koffert az omnibusz tetejére, — mondta. Azután a hosszúhajú férfiúhoz fordult:

— Reménylem, igazgató úr, van még más szekér is kirendelve, mert ebben a bárkában a holmi el nem fér.

— Csak maga ne aggódjék, Pákozdy, — felelt az igazgató. — Mindenről a legkitünőbben van gondoskodva. A vendéglőben vacsora vár ránk . . .

— Beszállni, beszállni! — kiabálták a többiek, a kik csoportosan vették körül az omnibuszt.

Pákozdyné Minka már elhelyezkedetta legelső sarokban. Mellé került hamarosan egy fiatal sugár leányka, a kinek üde arczocskája még a komor őszt is tavaszi hangulatúvá tudta varázsolni.

— A «bubára» vigyázzon *ténsasszony,* — szólt az igazgató és egy testes hölgyet segitett be az aránylag szük ajtón.

A «buba» az ő édes szépséges leánya volt, a *ténsasszony* pedig saját mélyen tisztelt felesége.

Még egy pár elvirulóban levő nő kapaszkodott be az omnibuszba s ezzel a két hosszú bőrpad egyike megtelt. A másik oldalt most már vadul rohanták meg a férfiak.

Pákozdy, a rendező, a ki egyszersmind apaszinész és buffó-énekes volt, öklelve vivta ki magának az elsőséget. Utána következett Bihari, a tenorista s egyben lirai szerelmes. Csuja, a komikus, belekapaszkodott Ránkiba, a «hős»-be, (a ki szükség esetén «intrikus» is volt,) s megesküdött, hogy a mig él, el nem ereszti; vagy együtt bujnak be az oduba, vagy sehogy. Mialatt ez a kettő szeliden tülekedett, az igazgató betaszigált egy nyöszörgő pincsit az asszonyok közé s maga is utána mászott. Immár a szubordinácziő alól feloldozva, még három különböző ázott alak furakodott az ócska járműbe, úgy hogy az omnibusz belsejében összesen öt nő és hat férfi szorongott.

A mint a «komikus» észrevette a dolgot, barátját a faképnél hagyta s czirkuszi pojáczaként szökött az omnibusz felhágójára.

Neogrády Antal rajza.

— A hölgyeké az elsőség! a hölgyeké! . . .

Ámde egy tenyérnyi hely sem volt már a padokon. Mit tehetett? Gondolkodás nélkül vágódott végig hosszában a két bőrpad között, s épen a gunnyasztó pincsire zuhant, a mely méltatlankodó tiltakozással kezdett vonitani s rémülten menekült az asszonyok védelmi vonalába, nem kis riadalmat okozván köztük, a mint a pad alatt a jobb helyet kereste.

— Megbolondult kend? — orditott Pákozdy. — Mit csinál?

— Látja kend, — felelt Csuja a helyzethez képest elég nyugalommal. — Utazni készülök.

Az igazgató kaczagott.

— Hagyjátok, fiúk, ha kibirja, miattunk el lehet ott, a hol van.

— Hej, igazgató! — kiabált odakint a «hős», — azt a gazember Csuját dobjátok ki onnan. Hol a másik szekér, a mit igértél?

— Majd itt lesz mindjárt; már itt is kellene lenni. Rendelve van! Kocsis, indulhatunk!

Ránki olyat ugrott, mint a zergebak.

— Megálljatok! Legalább a kocsis mellé hadd ülök. Tyhűh azt a vad komédiás mivoltodat, ki vagy te odafent? Nem adsz mindjárt helyet nekem is?! . . .

Ez a förmedvény egy szerény alaknak szólt, a ki csöndesen, szótlanul ázott már régóta a kocsis mellett. Bizonyosan tudta, hogy neki ugyan semmi czimen sincs a kocsi belsejéhez jussa, tehát megelégedett azzal, ha legalább olyan úr lehet, mint a kocsis.

— Én vagyok az a bizonyos Szokondi, — felelt a vékonydongáju legény, oly hangon, a miben nem kis önérzet volt. — Ha gondolod, hogy ide férsz, gyere; szoritok egy kis helyet.

— Hm! az a «bizonyos Szokondi» vagy? mormogta a tenorista fogcsikorgatva. — Hamar szárnyat bontogatsz cesém; — folytatta. De azért elfogadta a kinált helyet, a mi csak épen a legszerényebb igényű termetnek lehetett elegendő.

Kujtor vagy harmadmagával gyalog maradt. A mint az omnibusz elindult, kórusban kezdték követelni a másik alkalmatosságot, a minek hire sem volt.

Csuja az omnibuszból üvöltözött ki nekik: úgy is fáztok, gyertek egy kicsit gyalog, szemközt jön a szekér, igy hamarább érítek.

A mit Kujtorék válaszoltak, azt már az omnibusz kattogása, nyikorgása teljesen elnyelte.

Igy vonult be a Mizslay Ignácz vándorszintársulata az emlitett pestmegyei kis városkába, hogy megkóstolja ott is a nehéz sorsot, a mi a színpadi dicsőséget szomjazóknak annyiszor osztályrészök.

Ki tud arról a sok-sok buja reménykedésről és tengernyi csalódásról, a mi ezeket a csudálatra és szánalomra egyaránt méltó szabad koldus-királyokat oly sokszor izgatta a régi időkben, a mikor még nem volt a színészet hasonló a kellemes, nyugodt hivatalhoz, mint most tapasztaljuk néha?

Ezek itt valamennyien úgy indultak neki a világnak, mint a vándormadár, a melyet egy helyhez szoktatni, állandóan megmaradtalni nem lehet. Lelkesedéssel a szivökben és elszántsággal az elméjökben néztek eléje a bizonytalan *sorsnak*, a mi napról-napra elkövette velök tréfáit, a melyek között kegyetlenek is bőven voltak.

Mindennapi mulatságuk a reménykedés vala; s a nélkülözést olybá tekintették, mint sorsukhoz való járandóságot, a mi miatt panaszkodni sem illik.

A «Mizslay-trupp» érkezése bizony nem sok vizet zavart a vendéglőben. A gazda hamarosan kinézte belőlök a nagy szegénységet s ugyancsak félvállról bánt velök. Egyetlenegy akadt köztük az igazgatón kivül, a ki szobát kért. Ez az egy Szokondi Gábris volt, az a «bizonyos» Szokondi, a ki Ránkinak nagy nehezen helyet szoritott volt a bakon.

Mikor a gyerek (aligha volt több húsz évesnél) kiment az étkezőből, hogy megnézze, hol a szobája: Ránki, a ki még most is dühös volt, hogy áznia kellett, haragosan kérdezte Pákozdytól:

— Miféle szerzet ez az új tag? nem esmérem.

— Ne bántsd azt, ságor, — felelt a rendező, — az ihlet hozta közénk; szerelmes a nyomorúságba, meg a dicsőségbe, mint te, vagy akár én magam. Jómódban élhetne otthon, Szatmárban. Jártam a szüleinél; azok derék, becsületes hétszilvafások Gyarmat táján; tanittatták a fiút, de nem vette be az iskolát a természete. Csak regényt olvasott, meg a színházat bujta, ha al-

kalma nyilt rá. Hanem az egész Shakespearet könyv nélkül tudja ám. Van esze, van! Sugó annak nem kell, ha csak egyébiránt meg tud majd a szinpadon állani.

Ezt a többi is hallotta s mikor Szokondi visszajött, már nem néztek rá olyan fitymálva, mint a mikor vonatra ültek Pesten. Ott még egészen új ember volt, arra se nagyon ért rá, hogy sorban bemutogassa magát. Csak épen hogy a hölgyek előtt hajlongott s kivált az igazgató úr leánykáját mulattatta; czukorral kinálgatta, a mi gyermekek közt mindig jó módja a barátkozásnak.

Az egész nagy szobában két kopott pinczérféle lézengett, azok hiába várták, hogy rendeljen valamit a vendégnépség. Az igazgató még nem parancsolta meg, hogy hozzák a vacsorát, (hosszúlére eresztett gulyáshúst, sok krumplival, kevés csipetkével) valahol odakint rendezkedett. Szokondi látta a szomorkás egykedvű arczokat s kissé hányivetien kiáltotta:

— Pinczér! öt üveg bort.

— Kicsit vagy nagyot tetszik? — kérdezte a pinczér.

— A legnagyobbat, a mivel szolgálhatsz.

A színészek közt mozgolódás támadt. Pákozdy megszólalt.

— Tán kiraboltál valakit, kis ecsém.

Szokondi nem felelt egyenesen.

— Szomjasok vagyunk, azt hiszem — mondta.

— Azt ugyan jól hiszed, — dörmögött Ránki, de már nem olyan boszúsan, mint az imént.

Csuja a derekát ropogtatta. Rosz fekvése esett az omnibusz aljában.

— Ez derék fiúnak látszik, — mondta, s lereszkedően szorított kezet Szokondival.

— A mim van, az a tietek is, — felelt Szokondi nyiltszivűen.

Az igazgató ijedten rohant be arra az éljenzésre, a mi e ritka kijelentésre támadt. Tudniillik Kujtorék is épen megjöttek s agyon ázvafázva rohanták meg a pinczért, a ki a bort hozta. Ilyen csudára ők ma nem számitottak.

Öt percz alatt elfogyott a *kis ital*, de hoztak a nyomában mindjárt másikat. Egy óra mulva minden színész esküvel bizonyitotta, hogy nincs olyan önzetlen kollega több a világon, mint Szokondi Gábris.

A gyerek nem igen ivott. A míg az öregek pityizáltak, körülnézte a helyiséget. Az asszonyok, az igazgató családja kivételével, ott gunynyasztottak az egyik sarokban. Szokondi megkérdezte Pákozdynétól, hogy nem szeretne-e még lepihenni.

— Majd csak itt maradunk az éjjel, — mondta az anyaszinésznők királynője; — még nincsen lakásunk.

Szokondi nagyot nézett, aztán még nagyobbat gondolt.

— Itt bizony nem maradnak, kérem. Hisz' mi itt most reggelig mulatunk. Hanem ha megengedik a hölgyek, én rendelkezésökre bocsátom a magam szobáját.

Pákozdynénak nagyon lágy szive volt. Könnybe borult a szeme; fenhangon zokogott.

A rendező azt hitte, hogy megbántották a feleségét. Ökölbe szoritott kézzel rohant oda. A mikor megtudta, hogy miről van szó, elkomolyodott. Lehorgasztotta a fejét, odament Szokondihoz s megölelte.

— Az Isten áldjon meg fiam, — mondta elelesukló hangon.

Negyed óra mulva az asszonynép a Szokondi Gábris szobájában aludta az igazak álmát; ki a hogy elfért, diványon, ágyon.

(Folytatása következik).

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

BRISSAC HERCZEG ÉS DU BARRY GRÓFNŐ.

XV. Lajos nagyhírű barátnőjére, ki oly korlátlan uralmat tudott gyakorolni a király felett, ép oly szomorú, kietlen napok virradtak Lajos halála után, a minő fényes ragyogás özönlötte el uralmának hosszú időszakát. Előtte senki se volt oly befolyással a királyra, mint ő; nem hiába irják róla, hogy a királyi jogart tulajdonképen ő tartotta kezében, míg annak igazi tulajdonosa gyanútlanúl pihent az örvény szélén, melybe a királyság nem sokára veszendő volt s a korona csak házi sapkává lett fején, mit barátnője kénye-kedve szerint igazgatott rajta.

Pompadour halála óta XV. Lajos, a kit országa legszeretetreméltóbb emberének neveztek el, fásult unottságban töltè napjait, szórakoztatásáról kellett gondoskodni, új barátnőről, ki felrázza őt e tompa merevségből. És ez Du Barry-nak lett feladata. Ennek a kaczér teremtésnek — irja a «XV. Lajos mulatságai» czimü egykorú emlékirat ismeretlen szerzője — kezdetben oly szerény s később oly fényes szereplése foglalkoztatta tizenöt évig az embereket. Először mint meglehetősen gyanús nőszemélyt látják Párisban, majd egy Du Barry grófhoz megy nőül s oly szalont tart Párisban, hová az egész előkelő világ odaözönlik, majd azt látják, hogy a királyi kastélyban foglal helyet, előzve onnan egy herczegnőt és két minisztert s mindazokat a tisztességes embereket, kik tetszését nem voltak elég szerencsések megnyerhetni. Micsoda látvány ez az elpuhúlt király, ki a szegény állampénztár egész tartalmát oda önti e nőnek, hogy királynői fényüzést fejtsen ki, adót adóra halmoz, hogy esztelen vágyait kielégithesse s alattvalói sorsát egy asszony szeszélyeitől teszi függővé! Micsoda látvány ez a király, ki mindenre kész, csak hogy barátnőjének tetszését megnyerje! Micsoda látvány, mikor király, vérbeli herczegek, miniszterek s az egész udvar ott van a Du Barry lábai előtt. Valóban a gúnyversek egymást érik, tehetetlen zsarnoknak, hitvány, ügyetlen automatának, Du Barry rabszolgájának nevezvén a királyt, kit népe megvetéssel illet.

Az udvart is nagyon meglepte a királynak Du Barryhoz való nagy ragaszkodása, elannyira, miszerint Richelieu herczeg egyszer azt a szabadságot vette magának, hogy megkérdezte a királyt: mit talál e nőben, mi annyira lekötötte. És Lajos azt feleli: ez az egyedüli nő egész Francziaországban, ki birja a titkot, elfeledtetni vele, hogy immár hatvan éves.

Du Barry grófnő egy alkalommal még Lajos életében ugyan azt mondá, hogy nem bánja, ha kegyvesztetté lesz is, legalább nyugodt, csendes életet fog folytathatni hátralevő napjaira, «Mi a legroszabb, a mi velem történhet? — szólt. — Ha a király elhagy, távozom az udvartól és azzal, mit kaptam tőle, meg évjáradékommal, mit bizonyára nem fognak megtagadni, még mindig előkelő helyet foglalhatok el a világban s kellemes, boldog életet élhetek». Mégis minden igyekezete oda irányult, hogy Lajos tetszését megtartsa s halála egyszerre gyászra változtatta eddigi elbizakodottságát.

Lajos elhagyatva, nyomorultan halt meg 1774 május 10-ikén Versaillesben. A milyen volt élete, olyan volt halála, — mondja egy emlékiró. A nép gúnyos haragját számtalan adoma tartotta fenn. Egy részeg embert ki akarnak tuszkolni a korcsmából, mondván neki, hogy nem szabad lármázni, mert a király haldoklik a kastélyban. «Hogyan? — kiált fel — e ficzkó miatt életében éhen halhattunk volna; most, hogy elpusztul végre, most meg szomjan haljunk meg?» — Az egész udvar elhagyja Versaillest, Du Barryt már korábban Ruellebe küldték Aiguillon herczegnőhöz. Csak a szolgák maradnak a király holtteste mellett.

A gyalázó iratok egész raja kel most Du Barry ellen, nemcsak hibáit élesitik ki a legkiméletlenebbül, hanem még ama kevés jó tulajdonságát is, mivel dicsekedhetett, megtagadták tőle. Pedig elfogulatlan birálói elismerték róla, hogy résztvevő, jó szivü s minden gonoszságtól ment volt mások iránt, még ellenségeivel szemben is megelégedvén azzal, hogy őket eltávolította ugyan útjából, de boszúvágyat nem érzett irántuk. Sőt résztvevő szive nem egyszer segitett befolyásával a szerencsétleneken és elnyomottakon. Egyetlen hibája: féktelen uralom- és élvezetvágya volt; de természetesen ez elég volt, mert elvakította őt örült költekezésének következményei, a nép ez által is előidézett nyomorúságos helyzete iránt.

XVI. Lajos uralkodási tényeinek egyik legelseje az a pecsétes levél volt, mit Du Barry grófnőnek küldött pár nappal atyja halála után. «Du Barry grófnő felszólíttatik ama tekintetekből, melyek előttem ismeretesek s az ország nyugalmára vonatkoznak, haladéktalanul, egyedül, csak egy komornája és Hamont úr kiséretében Pont-aux-Dames-ba menni, nehogy azokkal az államtitkokkal, melyekbe ő be van avatva, visszaélés történjék. E rendszabályt nem szabad rosz néven vennie; remélem egyébiránt, hogy szabadságát csakhamar visszaadhatom» — mond az uralkodó.

— Nem valami sokat igérő új korszak, — jegyzi meg Du Barry keserűen, — a mi pecsétes levéllel kezdődik.

De távozása XV. Lajos halála után kikerülhetlen volt. Az egykorú irók kétségbevonják, hogy valami nemesebb vonzalom fűzte volna Lajoshoz, pusztán a kincsek kedvéért igyekezett a királyt magához fűzve tartani, melyekkel az nemcsak őt magát, de egész családját elhalmozta. E kincsekkel, most Lajos halála után, folytatta volna eddigi büszke, fényes életét s ezt a nagyatyjánál egészen más gondolkozású, vérmérsékletű új uralkodó nem engedhette meg.

Du Barry, mielőtt Pont-aux-Damesba utazott volna, még egy kisérletet tesz, levelet ir Mária-Antoinettenek, a fiatal királynőnek, hogy ez eszközölje ki a kolostorba küldő rendelet visszavonását. De az ifjú királynő megemlékezhetett arról, hogy midőn XV. Lajos barátnője uralmának fénykorszakában Francziaországba került, nem valami nagy tisztelettel és rokonszenvvel találkozott a Du Barry részéről, sőt ez esztelen önhittségében nem átallotta mindenféle gúnynevekkel illetni a fiatal herczegnőt. Csak természetes tehát, hogy most semmi hajlandóságot se mutatott, érdekében közbelépni. Igy a bukott koronázatlan királynő kénytelen volt csakugyan engedni a parancsnak s a pont-aux-damesi kolostorba vonulni. E kolostor festői vidéken, a brie-i erdő mélyén feküdt. Du Barry, bár nem volt társaság hijján, s a kolostor csendes, elvonúlt élet számára minden lehető kellemességet nyújthatott, a korábbi fényes napok után érthetőleg unalmasnak találta az ott tartózkodást. Bukását mindazáltal csendes megadással viselte s a kolostor apátnője, kit megbíztak azzal, hogy ügyeljen reá, csak a legkedvezőbb jelentéseket küldhette róla; panaszra soha nem adott okot, mindenkivel szemben szeretetreméltónak, nyugodt és illedelmes viseletűnek mutatván magát.

Ondaille metszete Massard rajza után.

Du Barry grófné.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

«Du Barry grófné — irja róla egy 1774-ben Párisban megjelent életirat — most kolostorba van zárva s unalmát azzal igyekszik elűzni, hogy meglehetős kényelmes lakot épittet ott magának. Nem tehetjük fel róla, hogy a híres La Vallière-t fogja utánozni kegyvesztésében, mert se szive, se elég értelme, se ereje nincs ahhoz. Du Barry asszony az erényt soha nem ismerte s midőn XV. Lajos barátnője lett, csak büszkeségének hódolt. Nem csoda tehát, ha a vallás nem tud semmi befolyást nyerni szive fölött, a mint nyert e híres kolostor ama másik foglya fölött. Magdolna és Pál megtértek. Vajjon meg fog-e térni Du Barry asszony?»

Egy évig tartózkodott Du Barry a pont-aux-damesi kolostorban. Ekkor visszanyerte szabadságát, előbb Meaux-ba menve, majd csakhamar Luveciennebe vonúlva, hol egy pompás palotát építtetett magának. Itt az elmúlt szép idők képét igyekezett visszavarázsolni, vidám életet folytatva, szini előadásokat tartva kis szinházában s körűlvéve mindig rajongva tisztelőktől. De Du Barry most egy fiatal főurat tüntetett ki vonzalmával, kit már korábban ismert s ki már akkor is szenvedélyes hévvel ragaszkodott hozzá.

XV. Lajos híres kedveltjének Brissac herczeghez való szerelme minden esetre elhomályosul fényben, emlegetettségben korábbi barátsága mellett, de más tekintetben azt messze felülmúlja. A király barátnőjét kétségkivül olyannak vagyunk hajlandók látni, ki szivét hiú büszkeségből, a pompa és dicsőség vágyától ajándékozza oda, ha ugyan valaha odaadta szivét valakinek, — mint ócsárlói mondják. Brissac herczeghez való vonzalmában ellenben mint igazán szerető szivü nő mutatja be magát, s ha bármily szertelen önzés vezérelte volna is korábbi életében, szivének e kései őszinte megnyilatkozása, nemes ragaszkodása kibékit bennünket s részvétre indit a szerencsétlen végű nő szenvedései iránt.

Cossé-Brissac Louis Timoléon, Brissac Jean herczegnek, Páris kormányzójának 1734-ben született fia, már akkor megismerkedett Du Barry grófnével, midőn a grófnét az udvarnál bemutatták s a grófné szép termete, üdesége, sugárzó arcza, bájának összesége meghódították a fiatal herczeget, ki a híres kegyencznőt a nála bizonyára szokatlan módon, tiszteletteljes, mély szerelemmel szerette meg. Most, hogy Du Barry a pont-aux-damesi kolostorból kijöve, louveciennesi pompás kastélyába vonúlt, ismét megjelent előtte a férfias szépségü Brissac herczeg, ki azóta a királyi gárda ezredese lett s Du Barry gyakrabban ellátogatva Párisba is, hová most már szabad volt visszatérnie, mindjobban kifejlődik a korábbi, röpke vonzalom mindkettejük szivében. Ha azokat a leveleket olvassuk, melyeket Brissac herczeg és Du Barry egymással váltottak, — melyek még most is ott őriztetnek a franczia nemzeti levéltár irományai közt, — elmondhatjuk, hogy ez a vonzalom egészen átalakitotta Lajos király egykori híres barátnőjét. Korábbi csintalan, szabadabb modorát teljesen levetkőzte, úgy, hogy Albonville gróf, ki egy normandiai utazása alkalmával találkozott vele, nem győzi dicsérni szolid illemességét és finom magatartását. Brissac a férfikor delén állt, Du Barry is még szépsége teljes virulásának szakában volt, érthető tehát, hogy szivökben kölcsönösen hatalmas vonzalom fogamzott meg.

Du Barry asszony nem utolsó és mondhatjuk, egyetlen nemesebb vonzalmáról nem sokat jegyzett fel az emlékezés. Jelentősebb eseményei nincsenek, csak vége oly tragikus mindkettejükre nézve. Magának Du Barrynak szerencsétlen végét is tulajdonképen Brissachoz való szerelmének tulajdoníthatjuk, mert midőn egy alkalommal a herczeg kérésére Párisba ment, az 1791. évi január 10-ike és 11-ike közti éjjelen, louveciennesi kastélyát kirabolták s amaz igyekezetével, melylyel elhurczolt drágaságait visszaszerezni iparkodott, vonta magára az emberek figyelmét, különben már elfeledték volna az új események viharai közepette. Minden esetre hozzájárult ehhez, hogy nem ok nélkül őt is királypártinak tartották s ez magában is elég lett volna, hogy veszve legyen.

Mikor a forradalom kitört, Du Barry louveciennesi kastélya egyik fő gyülhelye lett a királypártiaknak. A királyi testőrség, mely az október 6-iki mészárlások alkalmával a legnagyobb veszedelemben forgott, Louveciennes-be jött Versaillesből s Du Barry oly odaadással gondoskodott róluk, mintha legbensőbb rokonai lennének. Mária-Antoinette értesült erről és meleg hangú köszönőlevelet irt neki. Du Barry hálásan felelt a királyné soraira. «Asszonyom, — mondja többi közt, — ezek a fiatal sebesültek a legszeretetreméltóbb királynő életéért áldozták vérüket. Midőn én őket elláttam, boldognak érzettem magamat, hogy felséged megmentőiért tehettem valamit, mert ez által felségedet szolgáltam. Mindent, a mivel csak birok, önnek és a királyi családnak köszönöm. A megboldogult király számtalan fényes ajándékkal halmozott el. Volt szerencsém felségednek ezen ajándékokat felajánlani, most is ugyanazt teszem és nagyon kérem, fogadja el ama sok kiadás fedezésére, melyekről most gondoskodnia kell. Leghőbb vágyam, hogy a mi önt illeti meg, azt meg is kapja».

Du Barry több izben Londonba utazott, hogy drágaságai elrablóinak nyomára jöjjön. De hasztalanúl s ez utazásaival csak későbbi vesztét készitette elő. Ma sincs teljesen tisztázva a kérdés, vajjon valóban csak ez vitte-e az angol fővárosba, vagy pedig amaz emigránsokkal kivánt érintkezésbe lépni, kik félve a mind fenyegetőbbé váló forradalmi eseményektől, már igen nagy számban voltak ott. Míg ő Londonban Calonne-nal és más főbb személyiségekkel tanácskozott, az alatt a franczia földön rohamos gyorsasággal fejlődtek az események. Kedvelt hívét, Brissacot is elfogták és az orleansi törvényszék elé állitották, azzal vádolva, hogy a királyi gárda összeállításánál csak királypárti embereket vett be abba. A herczeget 1792 szeptember 8-ikán vitték Orleansból Párisba. Du Barry tudta ezt s kimondhatlan félelem közepette nézett a történendők elé. E nap estéjén egyszerre csak vad üvöltés, a közeledő vérszomjas csőcselék lármája verte fel töprengéseiből. A zagyva hangok mind közelebb hallatszottak, míg végül belökték ajtaját és egy véres fő gurult lábai elé. Brissac herczeg feje, kit könyörtelenül lemészároltak, kiszakitva őt az orleansi foglyok csoportjából.

Du Barryt végtelen fájdalom bénitotta meg ez iszonyatos emlékü est óta és életének nem volt többé egyetlen derült órája se. Még egyszer elment Angliába, hogy a rablók nyomára jöjjön, mint mondá: nem sejtve, hogy kémek követik minden lépését. De a nemzetgyülés törvényt hozott a kivándorlók ellen, s nem akarva ennek

Egykorú metszet után.

Az orleansi foglyok legyilkolása Versaillesban, 1792 szeptember 2-án.

szigorától sujtatni, visszatért, nem sejtve, hogy sirjába jő vissza. Zamore nevű szerecsene, kit jótéteményeivel halmozott el, és egy Greive nevű irlandi ellenségei szolgálatába szegődtek és egész sereg való és koholt váddal léptek fel ellene, melyek teljesen elégségesek voltak arra, hogy a nyaktiló kése alá juttassák szép fejét.

Az 1793. év szeptember 22-ikén elfogták Louveciennesben. Azzal vádolták, hogy ékszerei ellopásának hirét csak azért koholta, hogy annak ürügye alatt szabadon járhasson Londonba s ott a köztársaság ellenségeivel értekezhessen. Több izbeni londoni utazása kétségtelen, de, hogy ott a királypártiakkal szövetkezett volna, jelentékeny pénzösszegekkel segitvén is őket, ez semmikép se nyert bebizonyitást.

XV. Lajos egykori kedveltje hiába igyekszik minden lehetőt felhozni védelmére, nem hisznek neki. Kémei azt állitják, hogy biztos tudomásuk van egy angol miniszter titkos ügynökével folytatott tanácskozásairól. A szerecsen Zamore is azt vallja: azért küldte el szolgálatából, mert jó köztársaságinak mutatta magát és nem volt hajlandó példáját követve gyászba öltözni Capet Lajos halála után. «Látják, uraim,— igy kezdé Dumas elnök szavait a kihallgatások után, — ez a Lais, kit gyalázatos, erkölcstelen élete tett hiressé, a zsarnok legmegvetendőbb bűntársa lett, ki neki kinceseit s népe vérét áldozta fel.» A birákat nem is kellett az elitélésre bátoritani, egyhangúlag mondták ki a halálos ítéletet. Du Barry, mikor megtudta elitéltetését, elájult s alig tudták magához téríteni, hogy a következő napon, 1793 deczember 6-ikán, fejét vegyék.

Még a Conciergerie szomorú falai közt is remélte sorsának jobbrafordulását. De hiába. Mikor a vérpadot megpillantotta, visszaesett halálos rettegésének szánalmas vergődésébe. Sokan azt mondják, még most is, midőn a vérpadra vitték, meglepte az embereket nagy szépsége, de ez nem valószinű. Ötven éves volt már, alakja az utóbbi időben elhízás folytán elvesztette korábbi szép formáit. Míg a forradalom halálra itélt női, majdnem kivétel nélkül, hősi elszántsággal léptek a vérpadra, Du Barry nagyon szánalmas látványt nyujtott. Görcsösen összehúzódva ült a szekérben, mely a Conciergerieből a Place de la Révolution-ra vitte. Erőszakkal kellett a nyaktiló alá vonszolni s leszorítani. Folyton hallatszott esengő, kétségbeesetten rimánkodó hangja, tagolatlan kinos nyöszörgése. Kétségbeesetten küzdött életeért. «Még csak egy perczet, hóhér úr, csak egyet! . . .» Ezek voltak végső szavai, a kés aláhullott s az egykor oly szép fő elvált a testtől.

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ráncokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arczszőrzőket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyit 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 óráig d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön váróterem. Levélre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, SW.

Valódi

Zagoriai mellszörp.

Kellemes bevevő-szer felnőttek és gyermekek részére. Görcsös és fuldokló köhögés, valamint szam rhurut, tüdőhurut, elnyálkásodás és mindennemü mellbajok ellen. Elősegiti a kiköpést. Szállitását eszközöli üvegenkint, az összeget előre u. alványozva **3 korona 30 fillérért** 8910

Apotheker

A. Thierry's Balsam-Fabrik

in **Pregrada** bei **Rohitsch-Sauerbrunn.** Megbizelenő a záróhüvely a benyomott czéggel: **A. Thierry's Schutzengel-Apotheke.**

Kapható Budapesten, **Török József** és **dr. Egger Leo** gyógyszertárában.

Óvakodjunk utánzatoktól. **Csodás gyors hatásu.**

A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a 9027

MARGIT-CRÈME,

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (Mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimitja a ránczokat, redőket, hiányhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., **Margit hólygypor** 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczvíz** 1 kor. Hamisitványok bíróilag üldöztetnek. — Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:

FÖLDES KELEMEN gyógysz. Arad.

Budapesti főraktár: Török József féle gyógysz. Király-u. 12, és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.

Törv. védve. **Legjobb szépitőszer.**

Kufeke-féle gyermekkisztje

Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértői ajánlják

Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és bélbeteg gyermekeknek

Kapható minden gyógyszertárban drogueriában és gyárnál R. KUFEKE WIEN VI/2

8973

SERRAVALLO 8984

CHINA-BORA VASSAL

kitünő helyreállitó szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitünőségektől. 1000-nél több orvosi elismerőlevél.

Kitünő iz.

Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.

Árak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo J. gyógyszer. Trieszt.

Magy. kir. államvasutak.

Legolcsóbb utazás

Olaszországba és Dél-Franczia-országba Budapesten—Dombováron—Fiumén át a Magyar-Horvát Tengeri-gőzhajózási Társaság Fiume és Velencze, illetőleg Ancona közt közlekedő gőzhajói igénybe vételével. *Hajójáratok menetrendje:* Márczius hó 16-tól október hó 31-éig. 1. *Indulás Fiuméből Velenczébe* minden kedden és csütörtökön reggel 7 órakor, minden szombaton este 8 órakor. 2. *Indulás Fiuméből Anconába* minden hétfőn és szerdán reggel 7 órakor, minden pénteken este 8 órakor. 3. *Indulás Velenczéből Fiuméba* minden szerdán és pénteken reggel 7 órakor, minden hétfőn este 7 óra 30 perczkor. 4. *Indulás Anconából Fiuméba* minden kedden és csütörtökön reggel 7 órakor, minden szombaton este 8 óra 30 perczkor. Menettartam *10 óra.*

Menetdijak a hajó-átkelési illetékkel együtt:

Honnan	Hová	Pénzérték	Gyorsvonat I.	Gyorsvonat II.	személyvonat III.
			osztály		
Budapest	Velencze vagy Ancona	kor.	34·00	26·00	14·00
„	Cannes	frcs	117·20	84·30	
„	Firenze	„	73·50	53·90	
„	Genova	„	89·25	64·90	
„	Lyon	„	128·25	91·50	
„	Marseille	„	138·80	98·90	
„	Milano	„	69·95	51·40	
„	Napoli	„	100·55	72·85	
„	Nizza	„	113·75	81·95	
„	Róma	„	73·75	54·05	
„	Torino	„	89·10	64·80	
Bécs	Velencze vagy Ancona	kor.	47·10	34·80	18·20
Berlin	„	márk	95·60	68·40	38·50
Breslau	„	„	71·20	51·70	28·90
Hamburg	„	„	122·20	88·10	52·30

A gőzhajókon egy ágyért két korona utánfizetendő.

A hajó-átkelési díj magában Fiuméből-Velenczébe vagy Anconába:

Diszterem háló helylyel együtt 16 kor.
I. osztály . . . . . 12 „
II. „ (fedélzet.) . . . . . 6 „

A gőzhajóknak a Budapest—Fiume közt forgalomban levő gyors vonatokkal, valamint Velenczében és Anconában a Róma, Nápoly, Beri, Brindisi, Bologna, Milanó stb. felé induló, illetve onnan érkező olasz vonatokkal közvetlen csatlakozásunk van. Fiuméból a vonatok a gőzhajók kikötő helyéig közlekednek s onnan indulnak. Fiuméből Dalmácziába napoukint 4 gyorsjárat, és pedig Zárába, Matkoviczba, Ragusába és Cattaróba — melynek menetrendje az «utmutató»-ban foglaltatik. Menetjegyeket a fent nevezett állomások. ugyszintén a magy. kir. államvasutak városi menetjegyirodái Budapesten és Bécsben, továbbá a Cook-Tamás és fia czég utazási irodái Budapesten és Bécsben adnak ki, hol a kivánt felvilágositások is megadatnak.

Budapest, 1901 febr. havában. *Az igazgatóság.*

Dinnyemag.

Gondosan elkülönitve termelt, következő fajtiszta, kitünő minőségü válfajokban kapható:

Sárga dinnyék: Algiori, Ananász zöld husu, Ananász vörös husu, Bem tábornok Bellegarde cantaloup, Bomba sárga husu, Composité, Korai Prescott cantaloup, Lind Jenny, Margit, Muscat orange, Nonplus ultra, Párisi prescott cantaloup Sirinpécsek, Tiszagyöngye, Turkesztáni cserhéju, Turkesztáni gömbölyü, Turkesztáni zöld, Turkesztáni nagy zöld, Turkesztáni rózsa husu, Turkesztáni muskotály, Turkesztáni sárga husu, Turkesztáni Pósa-féle.

Görög dinnyék: Apafai, Aranysárga bélü, Halasi, Hevesi, Hortobágy, Luby-féle, Marsovszky-féle, Onody-féle Páratlan, Sámsoni.

Fajtánkint:

50 szemes adag	5 fészeknek kétizbeni vetésére	— korona	20 fillér
500	„	50	„	„	1	„	60	„
1000	„	100	„	„	3	„	—	„
2500	„	250	„	(¼ holdnak)	„	7	„	—	„
5000	„	400	„	(½ „)	„	12	„	—	„
10000	„	1000	„	(1 „)	„	20	„	—	„

A megrendeléshez nyomtatott termelési utasitást csatol s kivánatra árjegyzékkel szolgál, öt holdon felüli rendelésénél külön árkedvezményt ad

9064 **BIRÓ PÁL kertgazdasága Debreczen.**

CRÈME DE FANCHON

a 3 szív védjegygyel.

Rögtön finomito és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.

Főraktár:

„URSITS" gyógyszertár.

Budapest, Rákóczy-tér 13.

Lézerre 20 fillér többiek bekül-dése után franko.

JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA

a bőrt finomra simitja és megtartja az arcz élénk és üde kinézését.

Tétessen helyettesitő a szappan fa az arcz kenőcsök helyett.

KIZÁRÓLAGOS KÉSZITŐI

A. Motsch & Tsa.

BÉCS, I. LUGECK 3. SZ.

8993

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

MÚLIK A DÉLIBÁB.

Elbeszélés.

Irta BÁRSONY ISTVÁN.

(Folytatás.)

II.

Negyedik hete volt már egy helyben a társulat s még nem gondolt rá az igazgató, hogy fel kellene szedni a sátorfát.

A kis város lakosai kitettek magukért. Már a második «abonoma» járta, az is a vége felé, mert tizenöt estére terjedt egy ilyen ciklus.

A férfiak nem igen panaszkodtak, ámbár készpénzt édes keveset láttak. A becsületes polgárcsaládoknál állandó vendégség és fizetetlen ebédabonoma volt a színészek számára. Szeretettel fogadták őket mindenütt, s a járásbiró kijelentette, hogy az ő asztalánál minden délben három színészreterítenek. Az igazgató csak küldje hozzá bátran sorrendben valamennyit, s ha elfogy a színész, előlről lehet kezdeni, a meddig itt lesznek.

A vidéki színészt egy pár évtizeddel ezelőtt még ez a hazafias jószivüség tartotta fenn. Nem koplalt a szegény Thalia-papja, de nem is szomjazott, mihelyt egy kicsit összebarátkozott a mulatós urakkal. Belőle került ki az igazi jó nótás legtöbbnyire; a valamire való énekes úgy kamatoztatta privatim a torkát, hogy jóformán semmibe sem került, a mit lenyelt, pedig nem száraz kortyokat nyelegetett.

Igaz, hogy sok értékes tehetség indult neki ezen az úton a züllésnek, de csudálatos, hogy végkép csak nagyritkán züllött el egy-egy a művészetre nézve. A mulatós és iszákos színészek között voltak a nagyok, a hatalmasak. A rendes élethez vissza nem térhettek többé, ha a czigánykodáshoz hozzászoktak. Úgy voltak a bohémséggel is, mint az itallal: csak a legerősebb fajtájú verte le őket a lábokról.

A vidéki színész (a régi) megszokta a legerősebb italt, a pálinkát: mit árthatott hát neki a vinkó, a karczos? Az öregje rákapatta a korai beszeszelésre a fiatalt; egy korty pálinka meg egy zsemlye, ennél olcsóbb reggelizés már nem is lehetett. Az első héten fintorgatta az orrát a kezdő, a másodikon már nem bánta, hadd legyen úgy, a hogy van, a harmadikon maga is kivánta, a negyediken maga is hirdette, hogy igy élni a legjobb.

Szokondi Gábris a negyedik héten úgy itta a szeszt, ha rákerült a sor, mint a vizet.

Jó példái voltak. Pákozdyt pálinkaszag nélkül elképzelni sem lehetett. Ha nagy szuszogva megjelent délelőtt a próbán, az igazgató három lépésnyiről is ráförmedt: «Már megint rozsólissal laktál jól, vén korhely.»

Pénz persze soha sem volt; a mi csekélyke osztalék jutott egyre-egyre, azt rögtön megette az adósság, meg elvitte a czigány. Szokondi Gábrisnak az első hét végén az utolsó garasa is elfogyott.

— Úgy sem egészen igaz úton került, — mondta könnyelmüen, a mikor faggatták, hogy vége a pünkösdi királyságnak.

— Hát kié volt az a pénz? — firtatta a dolgot a «hős», nagy szemforgatással.

— Tulajdonképen a magamé volt biz' az.

— Akkor mit fecsegsz hát?

— Hja, úgy volt az lelkem, hogy az adósságom kifizetésére adta az édes apám. Azt mondta: nézd fiam, ez az utolsó pénz, a mivel a jó útra visszatérítelek. Többet, a mig én élek, hazulról nem kaphatsz. Csinálj rendet s jöjj haza gazdának. Itt még ember lehetsz.

— A sok ökör közt, — jegyezte meg Csuja, s élesen kaczagott ötletéhez.

— Én aztán megirtam édes apámnak, hogy még most az egyszer bocsásson meg, a miért a szavát nem fogadom. Ha Butykos uram feltalálja keresni, ki ne dobja, mert jó ember az öreg; ő segitett ki mindig az anyagi bajokból. Ezt a kis pénzecskét pedig hadd vigyem el útravalónak, mert én most már csak úgy kerülök haza, mint nagy művész, vagy sehogy.

— Akkor csak búcsúzzál ecsém, búcsúzzál az

Neogrády Antal rajza.

A ténsasszony elérzékenyülten ölelte vissza.

otthontól, — vágott közbe Ránki, az ő ismeretes kiméletlenségével.

Fájdalmas hürt pengetett: de mentette az, hogy alapjában véve sok igaza volt. Szokondi Gábrisnak nem adott a jó Isten színész-talentumot. Kisült ez az első kisérletnél. Valami inasszerepben kellett először megpróbálkoznia s a mikor a jelenése következett, inába szállt a bátorsága. A rendező az utolsó pillanatban lódított rajta egyet, hogy no, mozduljon már. Szokondi attól neki iramodott, a szinpad közepén megállt, elkiáltotta magát, hogy *jaj!* aztán hanyatt-homlok vágtatott kifelé a másik oldalon a kortinák közé.

A közönség azt hitte, igy van a darabban s az őszinte futamodást nagy kedvteléssel vette. Hanem azért egy darabig nem léptette fel Szokondit az igazgató. Hadd szokjék, mondta, mert máskülönben be kell ismerni, hogy eszes fiú. A hosszú darab megrövidítéséhez egyik sem ért úgy, mint ő. Érzéke van. Irodalmi érzéke. Csak élőszóval nem tudja magát most még kifejezni.

Szokondi mindazonáltal komolyan vette a hivatását s ha a társulat tagjaival együtt volt, folyvást szavalt. Emlékező tehetsége a hihetetlennel volt határos. A mit a társulat játszott, minden szerepet szóról-szóra tudott. Különben is el tudta mondani Leart, Othellot, Hamletet, elejétől végig. Az igazgatónak az volt a véleménye, hogy pénzért lehetne mutogatni.

Ránki vállat vont. Nagy elme, mondta, de színész nem lehet belőle soha sem.

— Micsoda túlzás ez, — méltatlankodott Pákozdy, a ki különös kegyébe fogadta a fiút.

— A mit mondtam, megmondtam. Ennek a legénynek szervi betegsége a *leküzdhetetlen* lámpaláz. Ti nem vagytok pszihologusok, de én az vagyok. Én láttam, a mikor elordította magát, hogy *jaj!* Nem volt rajta emberi ábrázat. Halálveriték ült a homlokára. Ez is olyan betegség, mint a tériszony. Vannak emberek, a kik egy piaczon a világért keresztül nem mennének. Rettegnek valamitől, de nem tudják, hogy mitől. Az igazi lámpaláz is ilyen. Nem lehet gyógyitani.

— No bizony, mintha mi nem úgy kezdtük volna . . .

— Tagadom, — vágott közbe Csuja, — én az első perczben szembe kaczagtam a közönséget.

— Tudom, mert ott voltam, — mondta az igazgató, — mindnyájan azt hittük, hogy kukorikolsz, úgy jött a hang trémázó torkodból.

— Ha csak kukorikol, az jó. De a mikor tökéletesen befagy és megnémul! Nem minden lámpaláz veszedelmes. El lehet róla szokni. De van, a melyik megfogja az embert, mint a kisértet; ránehezedik a szivére, beleharap a nyelvébe, elkezdi fojtogatni, hogy belekékül a nyomorult és meg sem tud mukkanni. Szokondi sem tudta, hogy mit csinál, a mikor feljajdult.

Épen ekkor lépett be Szokondi. Dalolt. Kellemes bariton hangja volt s meglehetősen könnyedén bánt vele. Kujtor, a szerelő, tapsolt. Bravó, gyermek, bravó! Ezennel beveszlek a házaló kvartettbe. A baritonunk rekedt, pedig holnap nevenapja van a járásbirónak. Ma este szerenádot kell neki adnunk.

Szokondi szivesen vállalkozott. A «kvartett» összeállott s megtartotta a próbát. Leghatásosabbnak igérkezett a «*Levelek hullása*» czimü románcz, a melyben először a tenorista viszi a vezérhangot, de aztán átadja a baritonistának. Mind a kettő három egész taktus «szólót» énekel, a mikor rá kerül a sor.

Meglepően jól ment a próba. Szokondi úgyszólván perczek alatt tanult meg mindent. A «szólót» is. Az igazgató el volt ragadtatva.

— Fiuk, ma nagy muri lesz. Az előadást egy félórával korábbra hirdettem, hogy hamar szabaduljunk. A járásbiró várja az egész társaságot, csak épen formaságból kell előbb megtiszteltelnünk a szerenáddal. Bravó, hogy igy van. Lássátok, hogy Szokondinak micsoda használ lehet venni?!

Ránki hallgatott és erősen szivta a virginiáját. Nála az ilyen némaság még többet jelentett a beszédnél. Azt mondta vele: majd meglássuk.

Még olyan különös előadást nem látott a Mizslay Ignácz közönsége, mint ezen a napon.

A színészek valamennyien úgy hadartak, hogy alig lehetett egy-egy szavokat megérteni. Csuja nem is beszélt, csak kézzel-lábbal hadonázott.

— Makszetlen?! — kiáltotta például hévvel. Ez azt jelentette: Mit akarsz szerencsétlen?!

S a mikor a partnere elkezdi neki magyarázni, hogy hát ő mit akar, Csuja a félmondatba belevágott:

— Hadbahmajásbiracsunk!

Ezt pedig úgy kellett érteni, hogy: «Hadd abba, hisz ma a járásbirónál vacsorálunk».

Persze, hogy vége volt az előadásnak ötnegyed óra alatt.

A közönség összenézett és rosz kedvvel távozott.

Az állatorvos azt kérdezte a patikáriustól:

— Ugy-e koma, maga ért ángolul, mit is beszéltek ezek?

Mindenki elégedetlen volt, csak a színészek voltak boldogok. Az asszonynép kicsípte magát s Pákozdyné úgy készült megjelenni, mint Gertrudis a Bánk-bánban.

Alig várták, hogy a szerenádon túl essenek. Arra következik a formai beinvitálás, a mit mégis ki kell várni illedelemből.

A «kvartett» csöndesen vonúlt a kivilágított ablakok alá s a jeladásra hirtelen felhangzott:

«Levelek hullása
Darvak búcsúzása
Idején...»

A tenorista remekül kivágta a maga szólótaktusait s aztán a többi belezúgott és megremegtette a mélabús dallal a sziveket.

A második strófában aztán a baritonistára várt a magán szólam. Kezdte a kvartett:

«Darvak búcsúzása
Levelek hullása
Idején...»

Pákozdy meglökte Szokondit, a helyettes baritonistát:

— No most!

És ekkor két másodperccnyi halotti csönd után a Behemót üvöltésétől remegett meg a járásbiró minden ablaka.

A hány hang az oktávában van, azt Szokondi *mindet egyszerre iparkodott kinyögni magából*, de oly rettenetesen, hogy az utcza kutyái egyszerre kezdtek vonítani.

Az igazgató holtra ijedve mondta: «Jézus Mária!» Pákozdy pedig a szörnyű hang elején a füléhez kapott, aztán elkezdett sülyedni, leguggolni, a míg csak le nem ült a földre nagy elképedésében.

Egyesegyedül Ránkinak volt annyi lélekjelenléte, hogy a mint a rémes hang megeredt: előre furakodott s vaktában rácsapta széles tenyerét a Szokondi nyitott szájára.

Nagy szerencse volt, hogy jól talált. Szokondi egyet csuklott s visszanyelte a hang többi részét.

— Most már mehetünk, — nyögte Bihari szomorúan.

Az igazgató még nem tért magához. Folyvást el volt foglalva a szentekkel, a kiket segitségül hivott.

Ki tudja, mi lett volna, ha hirtelenében meg nem ered az eső.

A boldogító eső, a miért megérkezésök napján hálálkodtak a társulat babonás vénei. Mert régi babona az vándorszinészéknél, hogy ha esőben érkeznek valahova, ott szerencsések lesznek.

Az eső elől akarva-nemakarva be kellett futni a járásbiró tornácza alá, onnan pedig már egy egész lépés sem volt a teritett asztalokig.

Egy óra mulva mindenki nevetett a bolond eseten, még Szokondi is.

De a mikor Ránki rámeresztette a szemét Pákozdyra s igy szólt: «Ugy-e mondtam?» akkor megértette, hogy most róla van szó, és bele nyilallott a szive közepébe.

III.

Elmult a második «abonoma» s a társulat megértette, hogy innen tovább kell vonúlnia.

A bizonytalanságba, a mely állandó, örökös.

Az új otthon is csak ideiglenes nekik, bárhova, bármerre fordúljanak.

Mizslay Ignácz összeszámolt s kiosztott fejenként egy-egy embernek tizenöt forintot.

Ránki foghegyről mondta: minthogy harmincz forint az adósságom s azzal is négy helyre tartozom, tehát hogy egyik hitelezőm se panaszkodhasson a másikra, egynek sem fizetek.

Szokondi vitte a társulat valamennyi irásos ügyét-baját. Gyönyörű stílusa volt s ha kellett, versben is meg tudta irni a színlapot. Onnan, a hova készültek, megjött a várt válasz. Szivesen látják a társulatot, de csak természetben való kielégítésre van kilátás. Tojást, lisztet, oldalast, szalonnát, egy-két üveg bort megszavaz a publikum egynehány estére.

Pákozdynak volt egy nagy táskája, abba gyüjtötte az időszaki elemózsiát, a mit szükebb napokra rendszerint el szokott tevegetni. Most ez a táska nagyon lapos volt.

— Bánja a szösz, — mondta a vén színész, — induljunk, igazgató! Ha megunnak bennünket, majd tovább fuvaroznak.

Ekkor már teljes volt a társulat bizalma Szokondi iránt. Már befogadták, a magokénak nézték. Meg is becsülték az esze miatt, de azt is tudták s magok közt megegyeztek benne, hogy bizony Ránkinak volt igaza: nem lehet belőle színész a lámpaláza miatt.

Csudálatos, érthetetlen valami volt az.

Hisz' magok közt mindent úgy megesinált a boldogtalan, hogy még művészetszámba is mehetett volna. De a legkisebb igazi nyilvánosság egyszerre megölte, semmivé tette.

Az utolsó próbát akkor csinálták vele, a mikor a társulat elbúcsuzott a járásbirótól, a ki igazi nemesszivű meczénásként viselte magát a színészek iránt.

Valakinek dikcziót kellett volna mondania erre az alkalomra, de előtte való nap mindenki mulatott s még az igazgató sem tudott volna egy türhető mondatot kieszelni. Szokondit bizták meg tehát azzal a feladattal, hogy fogalmazzon egy hálás búcsulevelet, s azt majd ünnepélyesen átadják kegyes pártfogó barátjoknak, mindenkorra szóló emlékképen.

Szokondi eleget is tett a feladatának s épen a mikor beviszi a levelet az igazgatóhoz, ott látja maga előtt a járásbirót, a ki udvarias akart lenni s maga is búcsuzni jött.

— Mi az, amicze? — kérdezte a tiszteletreméltó férfiú, *meglátván a levelet lobogtató fiút.*

Az igazgató sejtette, hogy itt most mindjárt kisül a dolog, s gyors észszel kigondolta, hogy *mi módon lehetne megmenteni a helyzetet*, már legalább annyiban, hogy a tervezett meglepetés el ne maradjon.

— Olvassa fel, *no!* — *mondta* Szokondinak, gyors jeladással, a miben az volt, hogy tegyen ki magáért és szépen szavaljon.

Szokondi belenézett a saját keze-irásába; nézi, nézi; sóhajt. Egyszer csak elvörösödik és nagy elszántsággal odanyujtja a levelet a járásbirónak.

— Tessék, kérem, — mondta zavartan, — én most nem tudok olvasni.

Ettől fogva soha sem kapott több szerepet, de azért megmaradt színésznek. Nagy hasznát tudták venni más egyebekben s szóba sem került, hogy megváljanak tőle.

De talán elverni sem lehetett volna már onnan, a minek nagy oka volt.

Az a kicsi leány volt az ő végzetes deleje, a «*buba*».

Szegény Szokondi halálosan belebolondult a bubába. Oh, hogyan sompolygott álmatlan éjszakákon az ablaka alá és költötte ott a verseket, a lángoló rímeket, a melyek gyönyörűk voltak, de nem mert közülök egyet sem megmutatni, mert lehetetlen lett volna ki nem találni, hogy kinek szólanak a fülemüle dalát utánzó rímek.

A kövér mama, a ténsasszony, mindegyre ismételte:

— Nagyszerűen fejlődik a buba; majdnem olyan szép, a milyen én voltam.

Kujtor felkiáltott:

— Mi az ördögöt csinálsz?!

Ez Csujának szólott, a komikusnak, a ki nem állhatta meg, hogy a ténsasszonyra fel ne hivja a barátja figyelmét.

— Nézd meg az anyját, vedd el a lányát, — mondta, minthogy köztudomású volt, hogy Kujtor komoly kérőként szerepel.

Megesküdött, hogy ha neki adják a leányt, hazamegy polgárnak Böszörménybe. Ott kezelik a családi vagyonkáját; ha mindent összeszed: ember lehet belőle, tisztességgel eltarthat egy családot.

Mindenki kinevette. Csak Szokondi vetett rá borzasztó szemeket. Ezt egyszer észrevette Kujtor.

— Na, te Demosthenes, te neked mi nem tetszik?

Első eset volt, hogy erről az érzékeny oldaláról csipte meg valaki a fiút, a kit nagy önzetlensége és szolgálatkészsége miatt mindenki szeretett és kimélt.

— Kujtor, te csúfolódol? Kérj bocsánatot, vagy a földhöz vághlak, — mondta a fiú tréfás színezettel, de magában dühösen.

— Ejnye, te szitakötő, hát így mersz velem beszélni? — méltatlankodott Kujtor s elkezdett gyürközni.

— Kérsz vagy nem kérsz? utóljára kérdem, — szólt a fiú, a nélkül hogy megmozdult volna.

Kujtor nem volt ugyan Sámson, de úgy hitte, két olyan legénykét is megenne reggelire. Nekiment Szokondinak.

A következő pillanatban csak azt látták a nézők, hogy valaki hoszszában elvágódik s jól megüti a földet. Az a valaki Kujtor volt. A fiú villámgyors gáncsot vetett neki.

— Ezt még otthon tanultam Szatmárban. Ha elmégy Gencsre, téged is megtanítnak!

Kujtor dühösen ugrott fel, de a többiek lefogták.

— Csak nem veszed komolyan? Tréfa volt, no.

Végre Kujtor is elhitte s megbékült. Mikor a buba meghallotta az esetet, tapsolt. Aztán megszoritotta a Szokondi kezét s odaadta neki azt a bokrétát, a mit az imént Kujtortól kapott.

Mióta a szegény fiú élt, ilyen boldog még soha sem volt. A mi gyönyörű szerelmi vallomást valaha olvasott, vagy színpadon hallott, az mind a nyelvére tolult, de nem tudott kimondani egyetlen egy szót sem. Már megint erőt vett rajta a lámpaláz, a mitől soha sem tudott szabadulni, valahányszor élete valamely döntő pillanatához, fordulópontjához érkezett.

Szívdobogva sietett el a kis leány mellől s fölkereste a ténsasszonyt. Annak borult a nyakába túláradó boldogságában.

A ténsasszony elérzékenyülten ölelte vissza és a bokrétát kivette a kezéből.

— Köszönöm, édes fiam, — mondta, — de honnan tudod? mondjad!

Szokondi kérdőjellé változott.

— Honnan tudod, hogy ma családi ünnepünk van? Házasságunk évfordulója...

— Igen, igen, — hebegte a fiú, — az Isten éltesse, kedves ténsasszony.

Az igazgató jött. A ténsasszony mosolyogva nyujtotta oda neki a virágot. Most kaptam és én neked adom.

Igy történt, hogy Kujtor el nem tudta képzelni, mily úton-módon került az ő kis bokrétája az igazgató úr gomblyukába. (Folyt. köv.)

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

ENGHIEN HERCZEG ÉS ROHAN HERCZEGNŐ.

Ha két egymást megértő lélek nemes vonzalma alkalmas arra, hogy rokonszenvünket, részvétünket nagy fokban kiérdemelje, úgy erre első sorban a Napoleon féktelen hatalomvágyának áldozatúl esett Bourbon herczeg és választottja, Rohan herczegnő tarthatnak számot. Mert ragaszkodásuk egymáshoz valóban a legnemesebb vonzalom, mely férfit és nőt egybekapcsolhat, sorsuk tragikussága pártjukra hódítja a legközönyösebb szemlélőt is, és az általános felháborodás, mely a herczeg kegyetlen kivégeztetését Európaszerte követte, glóriát von ártatlanúl elvesztett feje köré, míg szive választottja soha nem múló gyászban kesereg a hatalmukat ok nélkül féltők barbár tette felett. De bennünket közelebbről érdekel e hires szerelmes pár sorsa azért is, mert Rohan herczegnő egy darabig itt élt Magyarországon nagy vesztesége után.

A történetirók egyhangú megegyezése elismeri, hogy e kegyetlenség nagyban hozzájárult a hatalmas világhódító elitéléséhez emberiességi érzései tekintetében, sőt bukásának előkészitője lett. Állitólag Napoleon maga is megbánta azt később, nem kis lelki furdalásokat érzett miatta, ha ugyan hinnünk lehet, hogy erre, önteltségében magát csalatkozhatlannak gondolva, egyáltalán képes volt, s tanácsadóira igyekezett háritani a kemény felelősséget.

Kétségtelen, hogy a herczeg tetteiben semmi se volt olyan, mi nagy sietséggel véghezvitt elitéltetését és halálát indokolhatta volna. A vádak, melyekkel illették, bebizonyitást nem nyertek; az új uralom embereitől való távolmaradása XVI. Lajos kivégeztetése után, elvonulása, jövése, menése nem voltak elégségesek arra, hogy a köztársaság, vagy jobban mondva Napoleon elleni összeesküvéssel vádolhassák. Hogy Napoleonnal semmi közösséget nem akart vállalni, hogy nyiltan ellenségének vallotta magát, ez a legtermészetesebb, hisz Bourbon-vér folyt ereiben s Franciaország legitim királyát leszoritva látta a polczról, mely őt megillette. De Napoleon rémképeket látott, ez a tettrekész, hősies Bourbon igen kellemetlen fenyegetés volt neki, még ha nem tesz *is semmit*, mivel terveit csakugyan dugába akarná dönteni. Útjában áll, gondolta. Hát egyszerűen félrelökte . . .

A Bénard-féle «Galerie Napoleon»-ból.

Enghien herczeg.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

Az események rohamos folyása valóban válságos viszonyok közé sodorta ezt a nemes jellemet, oly viszonyok közé, melyek bukását szinte elkerülhetlenné teszik. Mert a mikor a napvilágot megpillantja, 1772 augusztus 2-ikán a chantillyi kastélyban, XV. Lajos uralma vége felé közeledik s az udvar esztelenségei, Du Barry pazarlásai, a király magához méltatlan viselkedése teljesen aláásták már a trón minden tekintélyét, úgy, hogy kikerülhetlen minden addig létezettnek gyökeres felfordulása. Alig hogy eléri ifjú korát, a forradalom a számüzetés kenyerére kényszeriti. Egyszerre a legvakmerőbb vállalkozások közé sodorják az események s bebarangolva Európa majdnem minden országát, polgártársai ellen kell fegyvert ragadnia, remélvén, hogy a forradalomnak gátat vethetnek még. És sok küzdelmének, fáradalmainak korai halál a vége. Fiatalsága virágában esik a gyalázatos csapdába, melyet kérlelhetlen ellensége. Napoleon készitett neki. Ez a sors csakugyan legteljesebb részvétünkre, sajnálatunkra érdemes.

De mielőtt a felzúdult viharral szembe nézne, már zsenge korában is oly kegyetlen hozzá végzete. Szülei: Bourbon Lajos József Henrik és Orleánsi Lujza herczegnő meghasonlanak egymással, elválnak s a nyolcz éves herczeg anya nélkül marad épen akkor, midőn még oly nagy szüksége lett volna a szerető anyai szív jótékony melegére. Ha ez későbbi pályájára nincs káros befolyással, csak rendkivüli tehetségeinek, jelleme nemes alapvonásának köszönheti. Komolyságára eléggé jellemző, hogy már a hat éves gyermek rendes naplót kezdett vezetni élete eseményeiről s ezt nem hagyta abba haláláig. A hires Condé már sejti a serdülő ifjúban a kiváló tehetségeket és számit rá, hogy értékesiteni is fogja ezeket maga mellett a harczmezőn.

Elérkezik az 1789. év, a rendek összegyűlnek, hogy megkezdjék Franciaország átalakításának nagy munkáját. Az ország XVI. Lajosban a szabadság visszaállitóját látja még s a legszebb reményekkel nyilik meg az új időszak, mindenki egy jobb jövő hajnalhasadását üdvözli. A közel jövő megmutatta, mily csalóka volt e remény, mily hamar széthoszlott, helyet engedve a legsötétebb lemondás, kétségbeesés idejének. A Bastille bevétele a bevezetés a későbbi felforduláshoz, a véres eseményekhez. Ez épen elég, hogy a Bourbonok elhagyják az országot. Enghien herczeg igy ir naplójában: «Az ország állapota napról-napra válságosabb. A király, ki eddig nemes és szerencsés szilárdságot mutatott, engedni kezd, akár Necker ösztönzésére történt legyen ez, akár eredeti jósága sugallta. A népet ez csak még jobban elvakitja; a gyöngeség mindig vérszemet adván neki, a királyt Párisba viszi vissza, mintha bűnös lenne, kinek meg kell jelenni birái előtt. Ez a megaláztatás és a király ama magatartása, hogy nem engedte meg nagyatyámnak, hogy őt Párisba kövesse, szüleimet és rokonaimat az ország elhagyására birják s arra, hogy másutt keressenek orvosszert a haza bajaira».

Igy hagyják el Condé, Bourbon herczeg és fia az országot. «Ez a váratlan távozás — folytatja Enghien herczeg naplójában — csalódásba ejtette azokat a gonoszokat, kik arra számitottak, hogy felforgatják a királyságot és annak romjai alá temetik nemcsak magát a királyt, hanem a herczegeket is. Királya, fejedelmi herczegei nélkül az országnak könnyű lett volna teljesen szakitani a múlttal és belerohanni az új, bizonytalan jövendőbe.» A herczegek először Belgiumba mennek, de 1795-ben Enghien herczeg megválik atyjától. Anyját, miután ez 1780-ban végkép elvált férjétől, nem is látta többet.

Enghien herczeget Svájczban, majd Olasz- és később Németországban találjuk. 1792 jan. 2-án megy Ettenheim-be, elfogadván Rohan herczeg biborosnak meghivását. A biboros ez által nagy veszedelemnek tette ki magát, mert a strassburgi haderő minden pillanatban ott teremhetett. Ügy látszik, azt a nagy hibáját akarta jóvá tenni e vendégszeretettel, melyet az ismeretes nyaklánczperben követett, áldozatúl esvén abban egy Mária Antoinette ellen ravaszúl kieszelt összeesküvésnek. Enghien herczeg ettenheimi tartózkodása elhatározó lett egész életére, mert ekkor ismeri meg a biboros hugát de Rohan Sarolta herczegnőt. A meleg vonzalom azonban, mely őt e nemes lényhez füzé, csak később fejlődik ki. Előbb még egy csomó küzdelmen kell átesnie, sok fáradalmon, sok hasztalan erőlködésen, mi által hazáját megmenthetni gondolta a forradalom kegyetlenségeitől.

A véres események nem késnek. XVI. Lajos feje aláhull a hóhér guillotine-ja alatt. Az emigránsok a willingeni szerény kis templomban gyászolják a király halálát s a mise végeztével Condé ajkairól a régi királyság ünnepélyes felkiáltása hangzik: «Meghalt a király! Éljen a király!» Két hónap múlva a bécsi udvar is hozzájárul, hogy már szervezett hadseregét fentartsa, melylyel a forradalom legyőzését reméli. «Ez a váratlan esemény — mondja Enghien herczeg — újra felélesztė az örömet szivünkben. A remény, hogy megmenthetjük hazánkat, megboszulhatjuk a szerencsétlen XVI. Lajos halálát s kiszabadíthatjuk fogságából fiatal királyunkat, XVII. Lajost, felelkesité bátorságunkat és a legborzasztóbb levertség helyét a legnemesebb, legélénkebb buzgalom foglalta el keblünkben». Enghien herczeg csakhamar őrnagy lesz Condé hadseregében, minden jel kedvező arra, hogy megmentik hazájukat.

Ám ez a remény mit se vált be igéreteiből. Bonaparte lépésről-lépésre közelebb jut a hatalomhoz, melyet el is ér 1799 brumaire 18-án. Az emberek azt hiszik, ő a legalkalmasabb arra, hogy új rendet alapitson meg a régi zavarok helyén. Enghien herczeg már ekkor kimutatja heves ellenszenvét a nagyravágyóval szemben. «Némelyek erővel királypártit akarnak belőle csinálni; — mondja, — mi engem illet, tökéletesen meg vagyok győződve arról, hogy ha az, csak saját érdekében teszi».

Condé hadserege, miután kilencz évig fegyverben volt, végigtáborozván Német- és Lengyelországot s Ausztriát, feloszlik a kedvezőtlen események kényszerítő nyomása alatt. Condé Angliába megy, Enghien herczeg egyelőre Grácban marad. A külföldi uralkodók egyike se mutatkozik hajlandónak a Bonaparte-ellenes törekvést támogatni.

Enghien herczeg 1801 szeptember 29-ikén megy ismét Ettenheimbe, ama helyre, hol élete ezután lefolyni fog. A kis város a bádeni herczegségben fekszik, közel a Rajnához. A herczeg egy elég lakályos házat bérelt itten, egy nagy kert közepén. Nem messze hozzá lakott Rohan herczegnő.

A nemes nő megkapó tulajdonságai már korábban teljesen elbűvölték a herczeget. Foucher e pár szóval jellemezi Rohan biboros hugát: «A legkellemesebb nő volt a világon». Szőke hajú, kék szemű szépség, kinek arczán jóság ömlik el s hangja édesen hat a szív mélyeig. Enghien herczeg minden bánatát, s kevés örömét, lemondását s meg-megújuló halvány reményét közli e nővel, ki bátoritja őt, új bizalmat igyekszik belé önteni, szóval azzal a nemes vonzalommal van iránta, mit csak egy ily szép lelkű nő tud érezni. De egy Enghien herczegnek 1801 október 10-ikén kelt leveléből megtudjuk, hogy ebben az időben még nem határozták el, hogy sorsukat mindenkorra egybekötik. Ennek daczára a herczeg vonzalma már elérte teljes benső melegségét a kiváló nő iránt, a mit élénken igazolnak ama sorai, melyeket ez időtájban hozzá intézett, távol lévén Ettenheimből. «Otthon azt gondolták — irja — hogy három nap óta nem teszek mást, mint hajszolom az őzeket az erdőben s nem is álmodták, hogy kegyed mellett vagyok, közelétének gyönyörűségeit élvezve. Oh, barátnőm, miért is nem szentelhetem önnek egész életemet? Miért kell elhagynom társaságát, engedve a kötelességeknek, melyeket születésem, állásom reám szabnak, mikor lábai előtt oly könnyű felednem nyomorúságos életem kinjait?»

Az ettenheimi elvonulás csöndes szórakozásai, Rohan herczegnő közelléte még se tudják kielégiteni a herczeget, kinek nyugtalan szive keserűséggel látja, mint nyomúl előre folyton a nagy «bitorló». Egy darabig az a hir tartja magát, hogy Bonaparte d'Angoulême herczeget akarja a trónra ültetni. Ő nem hisz neki. «Nem tudom feltenni erről a hatalombitorlóról — mondja — hogy ilyen egyenes útat kövessen. Én csak féktelen becsvágyát ismerem, pedig ez fogja vesztét okozni, mert senki se szereti, maga a hadsereg sem.» Fáj neki, hogy nem mehet hazájába, melynek határától alig két mérföld választja el. Dicsőségre, hadi sikerekre vágyik, a haza szolgálatában. «Ez a semmittevés türhetetlen!» kiált fel elkeseredve. Még mindig azt hiszi, hogy külföldi szövetségekkel meg lehetne változtatni Francziaország sorsát, kiragadni a Napoleon karmaiból. Folyton tétlenségét emlegeti, a melyre kárhoztatva van, és arra gondol, hogy egy külföldi állam szolgálatába álljon. Atyja figyelmezteti ennek veszélyére, mely abban az esetben fenyegeti, ha az a külföldi hatalom esetleg a köztársaság szövetségese lesz. 1802 közepe táján egy időre Svájczba megy, hogy az utazás szórakozásaival röviditse az időt, minek el kell még telni a tettek mezejére való lépéseig.

(Folytatása következik).

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ránczokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arczszőröket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyit 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön várótermek. Levélre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

CRÊME DE FANCHON
a 3 szív védjegygyel.
Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!
Kis ügyig 1 K. Nagy ügyig 2 K.
Főraktár: „URSITS" gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-ut 11. Vidékre 20 filér többet bekül-deni ugy-e franco.

Doktor Kriegl József-féle valódi angol
Tannochinin-kenőcs

akadályozza a haj- és szakálnak időelőtti kihullását és megőszülését és előmozditja annak növését. Egy tégely ára bérmentve az összeget előre utalványozva
2

Before. *3 korona* After.
Chief Office 48, Brixton Road, London SW.
Az utalvány e czimre küldendő: 8910/a
Apotheker A. Thierry's Balsam-Fabrik
in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Budapesti főraktárak: Török József és dr. Egger Leo gyógyszertárai.
En gros-megrendelőknek nagymérvü engedmény.

Dinnyemag.
Gondosan elkülönitve termelt, következő fajtiszta, kitünő minőségü válfajokban kapható:
Sárga dinnyék: Algiori, Ananász zöld husu, Ananász vörös husu, Bem tábornok Bellegarde cantaloup, Bomba sárga husu, Compositè, Korai Prescott cantaloup, Lind Jenny, Margit, Muscat orange, Nonplus ultra, Párisi préscott cantaloup Sirinpécsek, Tiszagyöngye, Turkesztáni cserhéju, Turkesztáni gömbölyü, Turkesztáni zöld, Turkesztáni nagy zöld, Turkesztáni rózsa husu, Turkesztáni muskotály, Turkesztáni sárga husu, Turkesztáni Pósa-féle.
Görög dinnyék: Apafai, Aranysárga bélü, Halasi, Hevesi, Hortobágy, Luby-féle, Marsovszky-féle, Onody-féle Páratlan, Sámsoni.
Fajtánkint:

50	szemes	adag	5	fészeknek	kétizbeni vetésére	—	korona	20	fillér
500	«	«	50	«	«	«	1	« 60	«
1000	«	«	100	«	«	«	3	« —	«
2500	«	«	250	«	(¼ holdnak)	«	7	« —	«
5000	«	«	400	«	(½ «)	«	12	« —	«
10000	«	«	1000	«	(1 «)	«	20	« —	«

A megrendeléshez nyomtatott termelési utasitást csatol s kivánatra árjegyzékkel szolgál, öt holdon felüli rendelésnél külön árkedvezményt ad
9064
F. BIRÓ PÁL kertgazdasága Debreczen.

GERMANDRÉE
porhanyós állapotban és tablettákban.
Franczia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkret. A Germandrée az arczbőrnek egészséges és üde színt ad.
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, Paris.
Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
legtisztább ásványos
SAVANYU-KÚT

A már 45 év óta dicséretreméltólag ismert, s a 71.012. sz. Bm. leirat követelményeinek teljesen megfelelő 9067
VUKOVÁRI
arctisztitó kenőcs
VUKOVÁRI
bőrszépitő szappan
szeplő, himlőhely, csömör, májfoltok, fakadékok forrósági persenések, orrvörösség és minden egyéb arcvirágzások ellen, valamint a mely arckenőcscsel a használati utasitás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal kinézést kölcsönöz.
Egy nagy tégely ára 1 kor., 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovics** által **Vukováron** készitett kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsovics**, a készitő arczképe látható.
Főraktár: Török József gyógyszertára Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 29.

Hirdetések felvétetnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

RIVIERA IBOLYA
IGAZI IBOLYA ILLAT
kizárólagos készitői
MOTSCH A. és Tsa
BÉCS, I. LUGECK 3 sz.
8994

Szépség egészségtana
(Kozmetika)
czimü könyvemet ajánlom mindazoknak, kik szépségüket megőrizni, fokozni, visszanyerni óhajtják, vagy valami szépségbibától megszabadulni szeretnének. Foltok, kiütések, kinövések, anyajegyek, sebhelyek, arczszőrök stb. alapos és ártalmatlan elmulasztása, az arcznak, hajnak, kezeknek ésszerü ápolása, szóval minden képzelhető kozmetikai kérdésre felelet van a könyvben. Anyáknak, kik gyermekeik szépségére féltékenyek, nélkülözhetetlen. Ára egy korona, mely postabélyegekben is beküldhető czimemre; porto külön. Dr. Jutassy József bőrgyógyász, a kozmetika szakorvosa, Budapest, váczi-utcza 73. Személyesen található vagyok d. e. 10—12-ig és d. u. 2—4-ig. Levelekre válaszolok.
9007

8973
WEINWURM ANTAL
Első magyarországi fényképészeti, Cinkografiai, chromoautotipiai cinkszorositó müintézete készit **horgany, valamint réz** mesterszám **klisséket** a legszebb kivitelben. **Házon kivüli felvételeket**, u. m. **épitmények, gépek, tájképek**, továbbá olajfestményeket és ipar-**müvészeti** tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.
Budapest, IV., Károly-utcza 3.
Telefon 1700.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

MÚLIK A DÉLIBÁB.

Elbeszélés.

Irta BÁRSONY ISTVÁN.

(Folytatás.)

IV.

Egy egész esztendő múlt el s Mizslayék már a hatodik vagy hetedik helyen próbáltak szerencsét. Összetartottak jóban-rosszban, s ha csak egy kicsit jól ment dolguk, övék volt a világ. Pedig mintha az utóbbi időkben rózsásabbá kezdett volna válni a kilátásuk.

Nagy vonzóereje támadt, vagy jobban mondva növekedett a társulatnak; a «buba», a ki egy év alatt remekül kifejlődött s már sok nagy szerepet játszott.

A merre mentek, a közönség bomlott utána. A vidéki úrfiak könyökéről szinte lement a bőr, úgy udvaroltak a szép kis primadonnának, a kit mindenki rontott, kényeztetett, s a kivel talán csak egyetlen egy ember beszélt egészen őszintén: az egy Szokondi.

Mizslay nem is titkolta, hogy ettől a kis leánytól függ ezentúl a szerencséje s úgy bánt vele, mintha herczegnő lett volna. A «ténsaszszony» alázatos volt leányával szemben s egyebet sem tett, csak a kivánságát leste. A «buba» kénytelen volt megérteni, hogy milyen fontos személyiséggé vált, s a hol csak lehetett, vissza is élt a helyzetével. Követelő volt és szeszélyes; a primadonna-vonások kezdtek benne minél élesebben jelentkezni.

És még valami egyéb.

Az a különös, fájdalmas czinizmus, a mi azokban a fiatal teremtésekben fejlődik ki, a kiket soha sem zártak el kellőképen a nagyok társaságától; a kik sokkal korábban látnak és hallanak nekik nem való dolgokat, semhogy lelkök mélyén a szellemi kora-érettség rombolást ne idézne elő.

Mizslay Flóra már-már tipusává vált a divatos hölgyeknek, s ámbár mindeddig folyvást csak kis helyeken fordult meg, a hol a nagyvárosi élet lázát, izgalmát meg nem ismerhette, ösztönszerűleg találta ki azokat a vágyakat a maga számára, a melyeket rendszerint csak akkor szokott az ember igazán érezni, ha a valóságban már belekóstolt. Megvolt hozzá a képzelő ereje; s a szinpad világa, — bármily szűk volt is neki ez idő szerint a vándorszinészek birodalma, — mégis jó volt arra, hogy segitsen képzelődésének.

Szokondi úgy járt-kelt körülötte, mintha a Cerberus szerepére vállalkozott volna. Szakadatlanul nyugtalankodott s minden gondolata csak arra irányult, hogyan lehetne a fiatal teremtést a tovább-romlástól megmenteni.

Szegény fiú, évei számát tekintve maga is kiskorú volt, de az élet máris megérlelte s a titkos bú és a mély érzés férfiúvá tette.

Nem ábrándozott többet arról, hogy nagy művész lesz. Megelégedett azzal, hogy közelében lehet Flórának, a kit napról-napra jobban, több gyötrődéssel szeretett.

Az ilyen benső érzés mindig jár valami fájdalommal, kivált ha nem táplálja a reménység emlője.

Szokondi látta, hogy ez a leány nem halna utána, ha véletlenül úgy fordulna a sorsuk, hogy válniok kellene; és mégis azt gondolta, hogy kitart mellette mindaddig, a mig valami váratlan, félelmes, rettegett eseménytől meg nem semmisül utolsó reménysége.

Védője, tanitója, javitója akart maradni a végső perczig. És irta Flórájához a verseket, a melyek égtek, lobogtak, lángoltak, de csak őt magát emésztették.

Visszavágyott a múltba, a mikor csatadalok születtek a nagy költők ajkain. Ábrándjainak legszebbje az volt: bárcsak a valóságban válhatott volna hőssé, hogy a kedvese csudálhatta és imádhatta volna.

Igy, ebben a szürke, békességes, hétköznapi időben, a nyomorúsággal való küzködés csak a szenvedés hősévé tehette. Ezért ugyan nem

Neogrády Antal rajza.

— Iszkiri, more! hátra ne nézz, mert kövé meredsz!

nagy oka lehetett annak a szépséges szép leánynak, hogy őt válaszsza ki minden férfi közül.

Ha behúnyt szemmel, ébren álmodozott, édes szerelmi álmai voltak. Bele-bele nézett a boldogság napjába s elképzelhetetlen gyönyörűséget érzett ilyenkor.

Látta a költők költőjét, a kinek a sorsát annyira irigyelte, végig, a dicső elmulásig. Még azt a különös boldogtalanságot is irigyelni tudta, a mi a költőkirály szivét szerinte akkor emésztette legjobban, a mikor a legnagyobb földi üdvösség vette körül Koltón, a mézes heteiben.

Milyen ősz lehetett az! milyen ragyogó és fényes!

A szerelem ősze, a melyben villámok ereje és vulkánok heve halmozódott össze. Aranysugárral ékes szeptember, aranylevelet hullató napok!... Épen a minők a mostaniak.

Mert most is szeptember volt, mint akkor.

Flóra egy repkénynyel befuttatott házacskában lakott, a mely magaslaton épült. Onnan el lehetett látni messzire, a lapályos tájékra, a hol egy széles réten patak futott át s a patak partján vén füzfák hajladozó lombját ingatta a szél.

Szokondi lábújjhegyen lopódzott a leány háta mögé, úgy leste, hova mereng; úgy igyekezett bepillantani abba a misztériumba, a mely ezt a vágyakkal telt női lelket magába foglalta.

A leány talán megérezte, hogy nincsen egyedül; hirtelen megfordult.

— Mit csinálsz itt, Gábris? Hát illik az, meglesni, a mikor gondolatokba vagyok elmerülve?

Nem volt a hangjában neheztelés, inkább egy kevéske kaczérság. Szokondinak szabad járása volt hozzájok. Ő előtte tanult a leány, ő magyarázta meg neki a szerepek lelkét; velesztelett ösztönnel s tehetséggel tudta a leányt vezetni, féktelenségről, túlzásról leszoktatni. Az igaz hangokat ő fedezte fel számára azzal, hogy megmagyarázta neki az irót s azt a szinpadi alakot, a kit a tapasztalatlan leány magamagától ép oly kevéssé ismerhetett volna meg, a mint hogy Szokondin kivül nem is akadt más a társulat tagjai közt, a ki mélyebb, értékesebb tanitásokban is részesithette volna.

— Nem meglesni akartalak én, Flóra, csak néztelek, csudáltalak és gyönyörködtem benned. Nem tudok szabadulni egy rögeszmétől, a mi most, hogy igy merengve láttalak, még jobban a hatalmába kerített, mint eddig.

A leány kérdőleg nézett rá. Rendkivül érdekes arcza volt. Már elvesztette azt az élénk pirosságot, a mi még egy évvel ezelőtt olyanná tette, mint a rózsa. Most inkább halványnak tetszett; csak a szája volt élénk piros, a homloka ellenben hófehér. Ez a homlok a szentet sejtette; de a titkos tüzben égő szem már a föld leányának a szeme volt.

— Jártam valahol egyszer, a hol nagyon sok vadrózsa nyilott, — kezdte Szokondi. — Ott bolyongtam az erdődi vár körül, a mely régóta nem az már, a mi volt. A Drágffyak hajdani otthona rommá vált; az ódon falakat porlasztják az évek, az ablakok olyanok, mintha a néma vár világtalan szemüregei volnának. Tudod, ki lakott ott valaha?

A leány csak nézett, kérdve, csudálkozva.

— A virágok virága, — folytatta hévvel a fiú, — Szendrei Julia, a női lélek legtitkosabb titka, a Petőfi Sándor menyasszonya. A szelid, hangulatos tájék felhőiben az ő büvös tekintetétől nőtt meg a förgeteg!... A Homoród patakja locsog keresztül azon a lapályon. Ott százados tölgyek susogtak, mesélgettek akkor, álmodóknak való tündérnyelven.

— Beszélj, mondjad tovább, — kérte a leány, a mikor a fiú elhallgatott.

— Ő is úgy kinozta a lelkét kiszámithatatlan, teljesülhetetlen vágygyal, a hogyan te! Ő is a levegőbe lehelte rejtett ábrándjait, a melyeket talán az isteni hatalom sem tudott volna az ő megelégedésére megvalósitani. Szemében a fekete éjszakával, hallgatta estennet a messze harangszót, a mi jött a távoleső falvakból, ide, hozzá. A csillapithatatlan, forró epedés ő benne is élt mindaz után, a mi mindenkinek ismeretlen, de a mit megismerni, a magáénak mondani oly mohón akarhatott...

— Mért mondod: *benne is*?

— Mert olyannak látlak, érezlek, hiszlek, Flóra, a milyennek azt a lidérczet, a ki a vadrózsabokrokkal borított tájékon a szivébe röpült az Isten lantosának. Oh, te sem csodálkoznál,

ha egyszer csak egy király jönne érted és — elragadna . . .

— Egy király! — szólt közbe a leány ijedt, örvendező sóhajtással, és átszellemült az arcza e közben.

— Pedig ha királyné lennél valaha, akkor sem tudnál igazán boldog lenni soha . . .

A leány kiváncsian s egy kicsit hivalkodva fordította feléje a fejét. Hizelgett neki a hasonlat, meg az, hogy ime ő tehát még egy koronával sem elégedhetik meg. (Gábris mondta.)

— Te nem földi halandó számára születtél, Flóra. Ha te valaha menyasszony leszel, a te szemedben nem fogja megtalálni a vőlegényed azt az odaadást, a mi a szerelmes férfinak legnagyobb gyönyöre. A te szemedben örökké rejtelmes kérdés lesz akkor is, a mi azt jelenti, hogy a mai boldogság élvezése előtt is keresed, kutatod a bizonytalan jövőt. Az ember megőrülhetne attól a tünődéses bizalmatlanságtól, a mi a te két szemedben lakik.

— S te azt hiszed Gábris, hogy hasonlítok Szendrei Júliához? — kérdezte Flóra, büszkén megremegve e gondolattól.

— Ó, bizonyára sokkal jobban, mint a hogy én hasonlítok Petőfi Sándorhoz, — felelt a fiú keserű gúnynyal. — Ámbár én is el tudnám kövétni, hogy egy rejtelmes csillaggal kössem össze a sorsomat; egy csillaggal, a mely hiába oly kicsiny, még sem fér el a végtelen égbolton, mert a maga helyét soha meg nem leli. Nem is lehet meg, mert névtelen, alaktalan világokat keres mindenfelé; maga sem tudja, hol, maga sem sejti, merre. Ha a nap eleven fénye éri, akkor egyszerre az éj homályát esengi, a hol esöndes feledésben válhatna semmivé, de csak a — mai napra. Holnap azután elkivánkoznék megint a homályból, a hol vágyak nem is teremnek, nem hogy teljesülnének valaha.

A fiú már azt sem tudta, mit beszél, csak öntötte áradó szivéből a panaszos szót, a mely dicsöitő hőskölteménye volt ennek a leánynak.

— Te is olyan vagy: daczos, szilaj, szélsőségekre hajló. Ha örülsz, mindig félek, hogy megszakad a szived. Ha búsulsz, akkor meg olyan boldogtalannak látlak, hogy én sem kivánok élni. Soha meg nem fejthető találós mese vagy. Perczekre, órákra, Istennő lehetsz; de igazi természeted a démoné, a ki akkor fojt meg, a mikor üdvezit.

Flóra sóhajtott és kaczérul intett igent. Neki az utóbbi hasonlat jobban tetszett, mint az, hogy Istennő lehetne.

— Látom a vadrózsás dombokat, — mormolta Szokondi ihletett arczczal; — hallom, a mint szent Orbán kápolnájában harangozzák az Áve Máriát. És érzem, a mikor a «szerelmes» asszony, a Lápos völgy Paradicsomában ilyeneket gondol: «a bérczek itt körülöttem mint szerelem nélkül való jegyesek tekintenek rám». *Akkor* mondja ezt, a mikor el kellene halni a szónak az ajakán az üdvezitő szivdobogástól; a mikor mindenben, még a napsugár szárnyán táncoló porszemben is az örök szerelem valamely édes igézetét kellene megtalálnia; a mikor csak asszonynak, csak szerelmes, boldog, simuló feleségnek szabadna lennie . . .

— Gábris . . . édes Gábris! — sóhajtott a leány mámorosan.

— Ó, ha *nekem* volnának olyan nagy gondolataim! — mondta a fiú, önmagához beszélve. — Az érzéseim megvannak hozzá bőven, mélyen . . .

— Milyen gondolatok? hisz' te költő vagy, nagy költő, — suttogta Flóra és megsimogatta a fiú lázas fejét.

Szokondi gúnyosan mosolygott.

— Hallgasson ide csak. (Most nem tudta tegezni.) Figyeljen csak. Odaadnám az életemet, az üdvösségemet, ha ezt én költöttem volna. (Megfogta a Flóra kezét s remegő hangon, mély búval szavalta:)

«Ha eldobod egykor az özvegyi fátyolt,
Fejfámra sötét lobogóul akaszd;
Én feljövök érte a síri világból
Az éj közepén s oda leviszem azt.
Letörleni véle könyűimet érted,
Ki könnyeden elfeledéd hivedet;
S e szív sebeit bekötözni, ki téged
Még akkor is, ott is, örökre szeret!»

— Bele lehetne bolondulni, — mormolta emeltebb hangon s a leányra nézett.

Flóra könyező szemmel merengett el a messzeségbe.

V.

Másnap pedig megérkezett lóháton Dörghő Lázár, a b.-i agarász-elnök és a szabadkai bandával, a melyet két szekér hozott utána, három nap s három éjjel húzatta folytonosan a Mizslay Flóra tiszteletére.

A ténsasszony egyebet sem tett, csak a leányát szépitgette, csinositgatta, és mialatt fésülte, örvendő suttogással egyre mondogatta: «aranyos szentem, kis gyönyörüségem, ki tudja, mire virradunk még? Tudok én olyat nem csak egyet, hogy milliomosok hevertek az olyan piczi lábnál, a minő a tied».

A lázas áradozás, a mi a kis szobában folyt le, el volt felejtve végkép, s Flórának legfeljebb az az egy maradt meg az eszében mindabból, a mit Szokondi Gábris összedarált, hogy még király is jöhet ő érte egyszer.

Dörghő különben elég úr volt arra, hogy a vándorszinészek időszaki meczénásukat sejtsék benne.

Nagy szenvedélye vala a nyelvészkedés és minden hibás szólást azonnal kijavított.

Hamar összebarátkozott a társulattal s a pajtásság révén kaczagva tűrték a férfiak, hogy krétával számozza meg őket. (Állitólag soha életében egyetlen egy nevet sem tudott megjegyezni.)

Pákozdy volt a numero 1, minthogy ő vele állott szóba Dörghő legelőször. Még az igazgató is számot kapott s ha a Meczenás rárivallt: Vén kókler, hogy hivnak? komikus komolysággal felelte: «numero egy tuczat!»

Hanem Szokondival megjárta Dörghő. Neki ment a krétával annak is, hogy majd megstemplizi, de a fiú hátat fordított neki. Akkor látták, hogy egy roppant nagy kereszt feketéllik a háta közepén, a mit szénnel mázolt a kabátjára. Fölibe pedig ez volt irva félre nem érthető fehér betükkel: «*Én a szamár vagyok.*»

— Már ugyan micsoda konstrukczió ez? — kritizálta a dolgot Dörghő, hahotázva. — Igy kellett volna irnod: «Én szamár vagyok.»

Szokondi szó nélkül vetette le az ominózus kabátot s kijavitotta rajta a czégjegyzést ekképen: «Dörghő szamár».

Kis híja, hogy párbaj nem lett belőle. Azaz hogy lett is — poharakkal, a miket először kiittak, aztán a földhöz vagdostak. Hajnal felé már egyetlen egy üvegedénye sem volt a vendéglősnek. Bádogkannából ittak a szinészek.

Ránki bírta legtovább, de pitymallatkor ő is beadta a kulcsot s az asztal alatt horkolt. A mikor aztán Dörghő azt hitte, hogy teljesen magára maradt, rászólt a czigányra.

— Most pedig megyünk az ablak alá, moré! Tudod-e, hol lakik az angyal?

Egy hang szólalt meg mögötte:

— Flórát, gondolod úgy-e?

— Nini, kölyök, hát te még nem vagy hulla? Honnan kerülsz te ide? Igyál, vagy beléd fojtom a szuszt.

Szokondi nyugodtan háritotta el a kinált kancsót.

— Hát akkor ki vezet benneteket az ablak alá, ha én is fuscs leszek?

— Abban igazad van! Ideiglenesen kegyelem a fejednek. Indulj szaporán, mint a csik, és halkan, mint a macska.

Mentek a harmadik utczáig s ott befordultak egy akáczfával környezett szöglethéz elé. Szokondi megmutatta azt a bizonyos ablakot. Dörghő odaállt éppen a zsalu alá s a bandának jelt adott.

A primás valami édes, lágy éji dalba kezdett, a mitől még a lomb is reszketett. Kelet felől pirkadt az ég, a nagy útra készülődő fecskék csicseregve jelezték, hogy már ébren vannak.

A leglágyabb, leghalkabb, sóhajtásszerű hangok zengése közt megmozdult a zsalu s egy kéz nyúlt ki közüle. Női kéz volt s Dörghő szerelemittasan ragadta meg.

— Te vagy, te édes, — mormolta izgatott, rekedt hangon.

— Én vagyok, tisztelt úr! — felelt egy halk, ábrándos, érzékeny hang s a kinyujtott kéz hévvel adta vissza a Dörghő szorítását.

— Fene erős vagy, kedves! — szisszent fel erre a mámoros agarász-elnök s gyanakodva kérdezte:

— Hogy hívnak?

Az érzékeny hang újra megszólalt:

— Hát már nem tudja, tisztelt úr? Én vagyok a hold és ön a nap; én vagyok a repkény és ön a tölgy . . .

Dörghő aggódni kezdett. Zavaros észszel interpellálta az erős kéz gazdáját:

— Ki az ördög vagy, hallod-e? engem ne tarts verssel!

— Ó, tisztelt úr, dehogy bolondítom, ne üssön olyan lármát. 'Iszen jól tudja, én vagyok Pákozdyné!

Erre a szóra nagyot ugrott Dörghő hátrafelé és szerencsésen belehágott a nagy bögőbe. Onnan kiabált ki a czigányoknak:

— Iszkiri, more! hátra ne nézz, mert rögvest kővé meredsz! . . .

A banda abbanhagyta a nótát, megfordult és futott visszafelé. Dörghő velök, a hogy a lába bírta. Csak a vendéglőben jutott eszébe, hogy azt a gazember Szokondit agyon kellene verni.

De hol volt az azóta!

A komédiából pedig az lett, hogy Flóra egy hétig nem szólt Szokondihoz.

Hogy is ne, mikor úgy elrontotta a neki szánt éjjeli zenét. Hogy el lehetett volna a mellett ábrándozni herczegekről, királyokról, a kik halálos tusákat vívnak valakiért: Mizslay Flóráért!

Pákozdyné is csak egyre Szokondit szidta.

Hanem mégis volt, a ki nevetett. A nagyhasu Pákozdy.

— Úgy kell a vén asszonynak, — mondta. — Még ujra kezdené; pedig hej be' régóta járjuk már együtt a bolondját! Tán vége is lehetne.

Minthogy az ilyen gondolatok mindig szomorúvá tették, hamar lenyelt egy pár korty pálinkát.

Az igazgató három lépésnyire tőle visszatántorodott.

— Meggyúlsz, vén korhely, meglásd! — ijesztgette.

— Bárcsak már látnám, — feleselt Pákozdy egykedvüen. — De mikor a világon sincsen annyi pálinka.

Azután Dörghőhöz fordult, a ki már végkép itt ragadt közöttök Flóra miatt.

— Hallod-e, apám, (a meczénásnak ez volt előtte a rendes neve), tudnék a számodra egy jó pártit; szép szóért, jó pénzért megsúgom.

Dörghő úgy mutatta, mintha kiváncsi volna.

— Ott van ni; mihelyt rászánod magadat, elválok tőle a kedvedért. (S megmutatta neki a saját feleségét.) (Vége következik.)

A malmaisoni kastély kertjéből. 1828. évi metszet után.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

ENGHIEN HERCZEG ÉS ROHAN HERCZEGNŐ.

(Vége.)

Nemsokára olyan esemény történt, mely elhatározó lett Enghien herczeg életében, előkészitette későbbi szomorú sorsát a magatartása által támasztott heves ellenszenv által, melyet Napoleonnal szemben most már egész leplezetlenül kimutatott. Az első konzul ügynökei által azt az ajánlatot tette a külföldön élő XVIII. Lajosnak az 1803. év február 26-ikán, hogy mondjon le a trónra való minden igényéről, úgy maga, mint egész családja nevében. Ezzel szemben biztositotta neki a lengyel trónt s jelentékeny kárpótlást. Lajos büszkén utasitotta vissza az ajánlatot. Hívei lelkes sorokkal üdvözölték e magatartásáért, a mi az első konzult mód felett felboszantotta. De a mi különösen haragra lobbantotta, az az Enghien herczeg levele volt, melyet Lajoshoz intézett, meleg szavakban fejezve ki nagy örömét affelett, hogy a király szóba se állt az elbizakodott ajánlattevővel. Ez épen elég volt a Napoleon ellenszenvének felcsigázására. Enghien herczeg 1803-ik évi márczius 22-én irt e soraira Napoleon az 1804 márczius 21-iki merénylettel válaszolt; szinte kiszámított ez az évfordúló, mutatja, hogy miért kell a herczegnek lakolnia. Hozzájárult ehhez, hogy ugyancsak az 1803. év októberében Artois gróf levelet intéz az angol királyhoz, melyben felajánlja a maga s hívei, köztük Enghien herczeg szolgálatát Napoleon ellen.

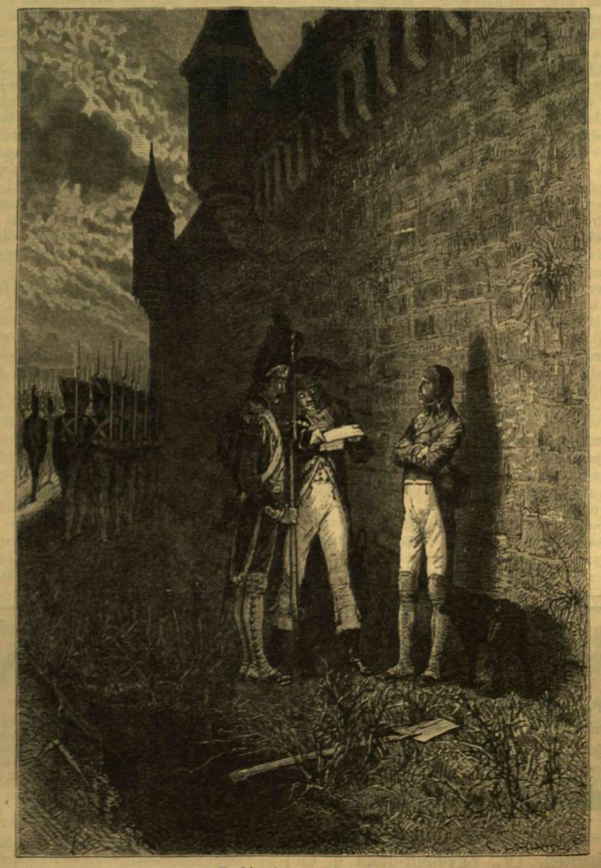
Míg azonban az emigráltak ekként töprengenek, Bonaparte újabb tért hódit, élethossziglani konzullá választják három millió szavazattal. Meg van téve az első lépés a császárság felé. A hatalomban mind jobban megerősödvén, féltékenysége csak annál inkább nő, emlékezetében vannak az ellene intézett merényletek, megérthetjük tehát, hogy könyörtelen szigorral fogja megvédeni magát minden ezután jövő támadás ellen. A titkos feljelentések, melyek egymás után kabinetjébe érkeznek, a kósza hirek, melyek az ellene szőtt összeesküvésekről beszélnek, megkettőztetik figyelmét, növelik nyughatatlanságát. Enghien herczeg a Condé seregéből való főtisztekkel értekezik, jő a hir. Napoleon parancsot ad a straszburgi préfetnek a herczeg szemmeltartására, s hogy jelentse azonnal, ha Ettenheimből távoznék.

Lamothe tábornok márczius 4-ikén elindul Straszburgból Ettenheim felé s megérkezve egy ehhez közel eső faluba, a postamesterrel kezd beszédbe elegyedni, kitől megtudja, hogy Enghien herczeg ott van, Ettenheimben, Dumouriez tábornokkal s a Londonból most jött Grünstein báróval folytat tanácskozásokat. A dologban végzetes tévedés volt, mert a tábornok Dumouriez nevét vélte hallani Thumery helyett a németes kiejtés folytán, ez utóbbi pedig egy ártatlan öreg tiszt volt, ki valóban semmi kárt se tehetett volna Napoleonnak. De midőn ez Dumouriez nevét hallá említeni az eléje terjesztett jelentések során, nem volt semmi kétsége az iránt, hogy itt komoly összeesküvésről van szó, melynek Enghien herczeg a mozgatója.

A herczeget már korábban figyelmeztették jóakarói, hogy óvatos legyen, vigyázzon személyére, mert Napoleon kémei veszik körül. De ő nem vette számba e figyelmeztetést, nem hitte, hogy oly merénylet készüljön ellene, a minőnek csakhamar áldozatúl esett. Pedig Bonaparte már el volt határozva az ő végkép ártalmatlanná tevésére. Megerősité ebben főleg Cadoudal-nak kevéssel előbb történt elfogatása, ki gyilkos merényletre készült az első konzul ellen s vallomásában azt mondta, egy herczegnek a megérkeztére kellett várakoznia, ki még nem volt Párisban. A roszakarat mindjárt Enghien herczeget veszi gyanúba, kit állitólag már többször láttak a franczia fővárosban, a mi azonban merő koholmány volt, de mégis jó azoknak, kik vesztét elhatározván, mindent készek voltak ráfogni.

Ennyi jel után tehát Napoleon elérkezettnek látja az időt, hogy a maga védelmére a legkiméletlenebb szigorral járjon el. Márczius 10-én tanácsot tart, itt állapitják meg az Enghien herczeg ellen alkalmazandó rendszabályokat. Egyszer valaki hizelegni akarva az utóbbinak, czélzást tett a franczia trónra való kilátásaira. «Mit akar, barátom? Hiszen csak számitson kissé. Én csak a tizedik vagyok, a ki itt szóba jöhet. Nem, nagyon messze vagyok attól!» Napoleonnak kémei hiven tudtul adták még ez apróságot is, de ő nem hitt a herczeg őszinteségében.

Márczius 13-ikán a herczeg és környezete nyugalomra térvén, éjjeli két órakor lódobogás veri fel őket. Canone, a herczeg hű szolgája, ki mindenütt követte urát, Svájczba, Orosz- és Lengyelországba is, — kitekint az ablakon és hallgatózni kezd. Az éj setét, mit se lehet kivenni. Némileg megnyugodva ismét elpihennek, de reggeli öt órakor ugyanaz a zaj kelti fel a szunnyadókat, most már egész tisztán, közelről. A mint kitekintenek, katonákkal látják tömve az udvart. A herczeg fegyvert akar ragadni, de egyik társa figyelmezteti ily túlnyomó erővel szemben minden ellenállás sikertelenségére. Pár pillanat múlva feltárul az ajtó.

Enghien herczeg kivégzése.

«Ki a herczeg önök között?» kérdé a belépő tiszt. «Ismernie kellene» felel a herczeg keresett nyugalommal. — «Ha ismerném, nem tudakolnám. Vezessék ki őket mind!» szól parancsolólag katonáinak. A herczegnek alig van ideje feléltözködni. Mikor a városkán kivül vannak, a vezető tiszt egy parasztól igyekszik megtudni, melyik Enghien herczeg a foglyok között. A herczegben felébred nemes szive, nem akarja, hogy az embert a katonák durvasága érje miatta s büszkén megnevezi magát. «Nem fogtak volna el, — mondja útközben, — ha Rohan herczegnőre hallgatok, ki azt tanácsolta, hogy meneküljek. De nem vártam, hogy még az éjjel meglephetnek.» — Délután négy órakor szakadatlan kocsin utazás után megérkeznek Straszburgba, hol a czitadellába zárják a foglyokat.

Enghien herczeg szomorú sorsában meghatóan adja bizonyságát Rohan herczegnő iránti vonzalmának, mihelyt az út szenvedéseit kipihente, levélben elpanaszolván neki a közelmúlt eseményeit. «Nagyon félek, — írja, — hogy ön már nincs Ettenheim-ben s útban van erre felé. Mert a boldogság, mit látása okozna, nem ér fel mégsem azzal a félelemmel, hogy majd sorsomban való osztozásra kényszeritené. Tartsa meg számomra barátságát. Reméljünk és várjunk. Isten vele, herczegnő; meg lehet győződve régtől fogva gyöngéd, őszinte vonzalmamról; legyek szabad, vagy fogoly, nem fog az változni ön iránt soha . . .»

A straszburgi vár azonban nem soká rejti magában a herczeget, mert márczius 17-ikének éjjelén parancs jön, hogy Párisba kell őt szállitani. Éjfél utáni két órakor verik fel álmából, útra kelnek, s harmadnap délután Párisba érnek. De ismét jő a parancs, hogy a herczeget Vincennes-be vigyék.

A mi ezután történik a herczeggel birái elé állításával, elitéltetésével, egyszerű gonosz színjáték, hogy már elhatározott semmivé tevésének valami formát adjanak, azt a méltó bünhődés látszatával ruházzák fel. Bonaparte tudta, hogy a herczegnek semmiféle összeköttetése se volt Dumouriez-vel, hogy az a Dumouriez, a kit a herczegnél láttak, csak a jámbor Thumery márki volt, ez az elaggott tiszt, szóval, hogy semmiféle jel se volt, mely a herczegnek valami összeesküvésben való részességét bizonyitaná. Ennek ellenére is elitélteti őt. Már előre kiadja az utasitást: «El kell itélni a vádlottat!» És Enghien herczeg sirját már előre megássák a vincennesi sánczokban, mielőtt még kimondták volna rá úgynevezett birái a halálos itéletet.

Az első konzul nejének: Joséphine-nek elbeszéléséből értesülünk, hogy úgy ő, mint Napoleon anyja mindent elkövettek a herczeg megmentésére, de fáradozásuk hajótörést szenvedett a Napoleon makacs elhatározásán. «Minden hiábavaló volt, — mondja Joséphine, — elutasította könyörgéseinket és az a gonosz szellem, mely őt akkor hatalmába ejtette, tántorithatlanná tevé őt elhatározásában. Megkettőztettük igyekvésünket, anyja — a Madame Mère — e szavakkal fordult hozzá: «Te magad fogsz elbukni amaz örvényben, melyet a herczeg számára készitesz e cselekedeted által!» S az éjszaka elközeledtével Bonapartet mardosó nyughatatlanság fogta el és vissza is akarta vonni már kiadott rendeleteit. De már akkor késő volt!»

Napoleon emberei nagy sietséggel igyekeztek végrehajtani a már kimondott halálos itéletet, nehogy valami váratlan esemény új fordulatot adjon a dolognak. Márczius 21-én éjjeli két órakor Enghien herczeget levezették a vincennes-i fogház udvarára, majd a sánczok felé. «Hová visznek? — kiált fel a herczeg. — Mondják meg, akarom tudni!» Semmi választ se nyer. Mikor oda lent megpillantja a gyér világitásnál az oszlopot, minőhöz a főbelövésre itélteket állitani szokták, már tudja, mi következik. A tiszt felolvasta a halálos itéletet, a herczegtől őt lépésnyire vannak felállitva a katonák, kiknek fegyvere halált hoz számára. Mikor az itélet felolvasása befejeződött, a herczeg az egyik jelenlevő hadnagyhoz fordult és egy szivességre kéri őt. Gondolatai életének ez utolsó pillanataiban is Rohan herczegnő felé szálltak. E komor, szigorú arczokról, melyek most előtte állnak, a Rajna felé révedez tekintete, annak mentén a szeretett nő ontja könnyeit ezer aggodalomban sorsa felett . . . A herczeg ollót kér, levág hajából pár fürtöt, gyűrűjét lehúzza ujjáról és egy levélbe helyezi, melyet a Straszburg és Páris közti úton lopva irt meg s arra kéri a hadnagyot, adja át mindezt majdan Rohan Sarolta herczegnőnek. A hadnagy megigéri ezt, de ellenségei mégse teljesitik később. Még azt a kivánságát is megtagadják, hogy a vallás végső vigasztalásában részesitsék, sőt a lelketlen Savary tábornok, ki a kivégeztetést oly nagy sietséggel végrehajtatta, azt kiáltja le a vár fokáról: «Hát úgy akar meghalni, mint egy kapuczinus barát!?» — és gúnyolódik bátortalansága felett, a mit pedig rá nem foghatott. A vár tornya három órát jelez, midőn a tiszt fövegéhez emeli kezét, jelt adván ezzel a katonáknak a tüzelésre. Az áldozat olyan nemes elszántsággal viselte magát, mely meglepte magukat a kivégzésnél jelenvoltakat is.

«Legalább meglátják ellenségeink, hogy mire vagyunk képesek és a jövőben békét hagynak nekünk!» — ezeket a szavakat mondá az első konzul, midőn az Enghien herczeg kivégeztetését követő napon a malmaisoni kastélyban felkelt az ebédtől, mely oly siri csendben telt el, mintha halott feküdne a teremben. Mindenkire ama gyilkosság sötét árnya nehezült. Mint Rémusat asszony emlékirataiban olvassuk, senki se tudott menekülni annak nyomása alól. Magának Bonaparténak is nagy megerőltetésébe kerül, hogy szinleg megtartsa nyugodtságát. Hogy környezetével elhitesse a kivégzés jogos voltát, szinészies fogásokhoz folyamodik, közvetlenül az ebéd után felolvastatja az angol hírlapoknak Enghien herczeg összeesküvésére vonatkozó tudósitásait. Majd nagy hangon jelenti ki, mily igazságosan, joggal cselekedett. «Enghien herczeg összeesküdött ellenünk, úgy kellett tehát vele bánni, mint szoktak az összeesküvőkkel!» A külföld egyhangú elitélése a válasz kegyetlen tettére.

Az élte virágában megölt herczeg ott fekszik immár a vincennesi vár sánczárkában, «hová állitólag ruhástól dobták gyilkosai, mint valami útszéli gonosztevőt, megfosztván előbb a holttestet minden rajta talált értékes holmitól. Nézzük, mi történik tovább a szerencsétlen Rohan herczegnővel, kinek élete ama gyászos éjszaka rémtette óta a fájdalom szüntelen marczangolása. «Még élek, — irja kevéssel Enghien herczeg halála után egy barátnőjének, — ime hát nem öli meg az embert bármily nagy fájdalom! Mily borzasztó szerencsétlen sorsnak lettem részese! A legkegyetlenebb aggodalmak, a legfájóbb nyugtalanságok közepette se gondoltam arra, hogy élete ellen akarnak törni! De a szerencsétlen áldozatául esett a gonoszoknak. Nem is merek e borzasztó esemény részleteibe beletekinteni, melynek nincs egy mozzanata, a mi ne marczangolná szivünket. Mily vad kegyetlenség, Istenem!» Majd önmagát vádolja, hogy talán ő volt oka a herczeg vesztének. «Lehetséges-e, hogy én, ki annyira szerettem őt, én zavartam volna fel életét, én siettettem halálát!? Oh mily kinosan nehezedik e gondolat szivemre!» — «Képzelje, kedves barátnőm, szegény herczeg hű kutyája egész a vesztőhelyig kisérte őt, miután Ettemheimből utána szökött. Istenem! ez volt egyetlen barátja, kinek megengedte a sors, hogy végső perczeiben közelében legyen».

Rohan herczegnőnek, a mint nagy fájdalmából kissé magához tér, első dolga, hálás köszönő levelet intézni Gusztáv Adolf svéd királyhoz, kit felkért az Enghien herczeg érdekében Bonapartenál való közbejárásra, de minden lépése sikertelen maradt. A levélben, melyet a királyhoz intéz, ismét megnyilatkozik nagy fájdalma, nem is múlik ez el többé soha. Életének nincs czélja többé, üres, sivár az, befejeződött ama setét éjszaka rémtettével.

A szomorú esemény után a herczegnő még két évet tölt Ettenheimben, majd magyarországi birtokaira utazik. Megéri Napoleon bukását s ez, a gyűlölt ember bünhődése némi vigaszt ad megkinzott szivének. «Mit szól ön ezen ember végéhez? — irja egyik barátjának ebben az időben. — Nekem úgy tetszik, hogy épen olyan pulyának mutatta magát a szerencsétlenségben, a mily szemérmetlen volt, mig a szerencse kedvezett neki». Látja a Bourbonok visszatérését, az Enghien herczeg családjának újból trónra jutását, de most, hogy a szerencse napja ragyog a fejedelmi családra, csak annál keserűbb veszteségének emléke.

Az 1814. év juliusában visszatér Párisba. Megjő Napoleon halálának híre Szent-Ilona szigetéről. «Íme, meghalt tehát e nyomorult ember! — kiált fel. — Nem tudom kifejezni, mit éreztem vége felett, mely sajnos, oly későn jött meg. De oh jaj! a kinoknak, melyeket nekem szerzett, nem akar vége lenni soha!» Anyját elveszitvén, az egyetlen kapocs, mi még az élethez füzte, is megszakadt. Az 1821. év deczember 5-én megirja végrendeletét, a pozsonyi Szent-Szűz kápolnája javára is jelentékeny összeget hagyván, hogy azért miséket szolgáltassanak lelke üdveért. Enghien herczeggel váltott leveleit elégetni rendelte. És ama húsz év alatt, melyeket még eltöltött, folyvást fájdalmának, gyászának nem szünő mélységét mutatta a világnak. 1841 május 1-én halt meg párisi palotájában, sok szenvedés után.

Ritka szívnemessége mellett mély vallásosságú, áhitatos levén, a herczegnő nem tudta volna összeegyeztetni életelveivel, hogy Isten áldását ne kéresse arra a ritka őszinteségű, meleg vonzalomra, mely őt Enghien herczeghez füzte. A házasság azonban, a herczeg családja részéről nyilvánult ellenkezés folytán titokban köttetett meg, állitólag maga Rohan herczeg biboros müködött közre benne. 1815-ben XVIII. Lajos felajánlotta a herczegnőnek, hogy nyilvánosságra hozatja e házasságot, de az utóbbi igy felelt: «Miután Felséged ellene nyilatkozott ez egyesülésnek Enghien herczeg életében, akkor, midőn oly boldog büszkeséggel viseltem volna ezt a nevet, hagyjuk abba most már, mikor csak gyászát hordozom». Mindazáltal a házasság megtörténtét soha nem vonták kétségbe és Enghien herczeg anyja is mindig «leányom»-nak szólitá azt, ki szerencsétlen fia korai véget ért, üzdelmes életének egyedüli öröme, vigasza, reménye volt.

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ránczokat, arczszőröket, vörös kezeket (kénpolas), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyit 9042
Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista
Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.
Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).
Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön váróterem. Levélre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

Legkedveltebb, legjobb hajfestő a
MELANOGENE
fekete és barna szinben.
Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkit. Ára 2 korona 80 fillér. Készíti 9039
G. Földes Kelemen gyógyszertára **Arad.**
Főraktár: **Török József** gyógyszertára, **Király-utcza**, Opera-gyógyszertár, **Andrássy-út.**

Doktor Kriegl József-féle valódi angol
bőrvédő kenőcs és boraxszappan

1. absolut ment minden tiltott v. ártalmas drastikus anyagoktól, **a legjobb kenőcs mindennemü bőrtisztátalanságok ellen.** Ára egy tégely **kenőcsnek boraxszappanal együtt,** az összeget előre utalványozva
3 korona 30 fillér.

Chief Office 48, Brixton Road, London SW.
Az utalvány e czimre küldendő: 8910/a
Apotheker A. Thierry's Balsam-Fabrik
in **Pregrada** bei **Rohitsch-Sauerbrunn.**
Budapesti főraktárak: Török József és dr. Egger Leo gyógyszertárai.

"FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA."

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

MÚLIK A DÉLIBÁB.

Elbeszélés.

Irta BÁRSONY ISTVÁN.

(Folytatás.

VI.

Flóra megint ott ült az ő kis csöndes szobájában és várt valakit, a ki azt igérte neki, hogy ma délután meglátogatja.

A ténsasszony minden áron ki akarta öltöztetni a leánykáját, hadd bomoljon a mezénás, hadd veszszen meg végkép; mert az bizonyos, hogy már lépen ragadt, csak azt nem lehetett tudni: jól ragad-e a lép.

Hanem a leánynak jobb volt az ízlése; vagy tán nem tartotta nagyon érdemesnek, hogy cziczomázza magát. Hisz' *csak* Dörghő jött, a ki még messze volt attól, hogy *király* legyen.

A mikor az agarász-elnök belépett, Flóra ép úgy el volt merülve a patakparton ringó fűzfák nézésébe, mint a multkor.

A szél suhanva szárnyalt végig a fűzfa-soron s lágyan fésülgette a lombokat. A hajlós veszszőkön mind hátat fordított a keskeny fűzfalevél a szélnek, s egyszerre megfehéredett attól az egész sor. El lehetett volna nézni ezt a játékot akármeddig.

— Jó napot, istenné! — köszönt Dörghő Lázár, s páthoszszal vágta ki a tenyerét a tünődő leány felé.

— Jó napot, — mondta Flóra gépiesen, s az asztalkára tette a szerepet, a mit pár perczczel előbb olvasgatott. Aztán unottan folytatta: — Halkan beszéljen, kérem, fáj a fejem.

— Úgy sem szeretném kikiabálni mindazt, a mivel én most magához jöttem, tündér. Megengedi, hogy ide üljek?

Egy karosszék volt Flóra mellett, abban helyezkedett el Dörghő. Megfogta a leány kezét; Flóra nem ellenkezett. Látszott az arczán, hogy olyhá veszi ezt is, mintha a szinpadon érintette volna meg valamelyik kollégája, a kinek épen így rendelte a szerepe.

— Ha titkot akar rám bizni, vigyázzon. Itt van az anyám a szomszéd szobában, — mondta oly közönynyel, a *mi határos volt* a czinizmussal. Valamivel ideálisabb ember, mint Dörghő, megfagyott volna tőle.

— A ténsasszony? — mondta oly hangon, a mely kérdő volt ugyan, de benne volt az is, hogy: «azt tudom». Vállat vont s folytatta: — A ténsasszony nem számit. Ő minden körülmények közt azt fogja akarni, a mit mi akarunk.

Flóra felkaczagott.

— Kedves Meczénás! De hát bizonyos ön abban, hogy mi ketten egyet fogunk akarni valaha?

Dörghő közelebb hajolt a leányhoz. Még folyvást fogta a kezét. Most lehajolt a finom kezecskéhez s megcsókolta.

— Reménylem, — suttogta.

— Beszéljen, barátom; annyit már is elért, hogy kiváncsivá tett.

— Szerelmes *vagyok magába, Flóracska.*

— Ezt körülbelül tudtam. Ez a legkevesebb, a mivel nekem kedveskedhet, — felelt a leány felsőbbséggel.

— Hanem én ezzel be nem érem. Én nekem az kell, hogy maga is szeressen.

A leány kissé elhúzódott, de nem ijedten, nem is zavartan, csak azért, hogy jobban megnézhesse az agarász-elnököt.

— Szerelmét akarom! — mondta Dörghő, s gyorsuló lélekzetvétele elárulta, hogy erős szenvedély támadt fel benne.

Flóra engedte, hogy a hevült ember csókokkal halmozza el a kezét.

— Vajjon nem csalódik *maga*, barátom? — kérdezte alig rejtett gúnynyal. — Talán egy kicsit többet s egy kicsit kevesebbet óhajt, mint a szerelmemet. Vallja meg, hogy elfogadna a szerelmem nélkül is. Vagy legalább megelégednék azzal, hogy épen addig tartson a vonzalmam, a meddig ön óhajtja.

Dörghő megütközve mondta:

— Ki hitte volna, hogy ilyen tulságosan okos.

De az nem baj, — tette hozzá sietve, — sőt talán annál jobb. Igy még könnyebben és biztosabban megértheti egymást. Hallgasson ide, kérem; ne vágjon a szavamba, bármit hall is tőlem. Nem vitatkozni akarok én, hanem czélt érni minden áron. Ha meg nem hallgatna, azt ráérek megtudni, ha majd mindent elmondottam. Maga nagyon okos leány, mindenesetre csak tanulhat abból, a miket ebben az órában mondok magának. Adok időt a meggondolásra, ha úgy hiszi, hogy erre szüksége van.

Mizslay Flóra nem lett volna méltó arra a sok bókra, a mit az okosságáról mondtak neki, ha kétsége lett volna az iránt, a mi e bevezetés után következik.

Ime, itt van tehát az ő számára is az a végzetes pillanat, a mikor életében először komolyan megkisértik. Érezte, hogy jobban dobog a szive, s magában így kiáltott fel: jaj, vajjon nem vagyok-e sápadt!

Arra, hogy inkább égő pirosnak kellene lennie, hogy közbe kellene kiáltania s ki kellene ezt a nyiltszivű urat innen kergetnie, nem is gondolt, a helyett inkább félt egy kicsit, mint a ki nem tud szabadulni attól a sejtéstől, hogy nagy válság előtt áll.

Dörghő megint közelebb csúszott hozzá. Nehéz, zihálló lélekzeteket vett, akadozva beszélt, s a szeme rátapadt a leányra, a ki megszokott önállósága mellett is fázni és gyöngülni kezdett az erős, hipnotikus befolyástól, a mivel ez a szenvedélyében mindjobban felolvadó férfi hatott rá.

— Az édes anyjával már beszéltem, Flóra; ő nekem ad igazat. Nem élet ez így, tengődve, küzködve, nyomorogva. Ha még igazi dicsőségről lehetne szó; ha még a hír mámorát élvezhetné! De csak elhervad ebben a hányattatásban, még pedig sokkal hamarabb, semmint hiszi. És végre valami ütött-kopott színésznek lesz a felesége, a ki veri; a ki mellett maga is koplal s a gyermekei is . . .

— Hallgasson! — szisszent fel Flóra, mintha tarantella csipte volna meg.

— Nem hallgatok; hisz' épen abban van a fegyverem, hogy beszélhetek s hogy az igazat mondhatom. Maga szép, és bizonyos, hogy bárhová kerül is, szakadatlan ostrommal veszik majd körül azok, a kik nem jobbak nálamnál, csak kevesebbet érők. Én legalább úrnővé tudom tenni . . .

— Elvesz?!

A leány maga is megrettent, a mint ezt a villámgyorsan támadt botor reménységét elárulta. De látta a férfi arczán a bárgyú csudálkozást, a leküzdhetetlen zavart, s mindent megértett. Rekedten kaczagott fel.

— Tréfáltam, barátom; folytassa.

Dörghő megkönnyebbült.

— Rendelkezésére bocsátok egy gyönyörű nyaralót, annyi cseléddel, a mennyit elégnek tart; lesz négyes fogata s a legelső szabónál dolgoztathat . . .

Büszkén és reménykedve így egészitette ki ajánlatát: «Van hozzá módon; könnyen birom!»

A szomszéd szobából élénk szóváltás hallatszott át. Valaki minden áron be akart jönni, de a ténsasszonynak, úgy látszik, ez nem volt inyére. Dörghő elhúzódott a leány mellől, — épen jókor. Szokondi nyitott be s egy pillanatig fürkészve állt meg a küszöbön.

— Bocsáss meg, Flóra, hogy zavarlak, de azt hiszem, a meczénás megneheztelne, ha a tudta nélkül történnék, a mi készül. A lova öt perczczel ezelőtt kitörte a lábát s a szegény párát Csuja erőnek erejével agyon akarja lőni.

Dörghő felugrott.

— A legjobb vadászlovam! — kiáltotta. — Mi az ördögöt csináltatok vele?

Feleletet sem várt; kapta a kalapját s rohant kifelé. Az ajtóból szólt vissza:

— Állom, a mit mondtam, Flóracska; ne sokat gondolkozzék.

A mikor elrobogott, Szokondi sokáig merőn nézett a leányra. Hallgatott.

Flóra elővette azt a szerepet, a mit az imént félredobott.

— Akarsz velem egy kicsit tanulni, Gábris? — kérdezte, nyugalmat erőltetve.

A fiú nem is hallotta azt. Valahol messzire kalandozott a lelke. Talán megint a vadrózsás dombok körül, a melyek most úgy el vannak hagyva, hanyagolva.

Flóra odament hozzá s szelíden tette vállára a kezét.

— Gábris!

Szokondi felrezzent.

— Már régen akarok neked valamit mondani, Flóra, a miért, úgy lehet, kinevetsz, de én csak megmondom. Nekem ma semmim sincs, hanem egy kis örökség néz rám valamikor. Azt hiszem, mindennek az lesz a vége, hogy haza kerülök egyszer parasztnak. Szeretném, ha tudnád, ha az elmédbe vésnéd, hogy nálam mindenkor otthonod van. Lehet, hogy eljön az a király, a kit vársz; de lehet, hogy csak papirosból lesz a koronája. Ha nagyon csalódnál, emlékezzél rá, hogy én egyforma maradok hozzád a szivemben, a meddig élek.

Halkan, egyhanguan, majdnem szárazon beszélt. Látszott rajta, hogy egyáltalában nem számit hatásra. Csak neki magának esett jól, hogy ezt a szerény igéretet, a melyben annyi vallomás volt, megtette valahára.

Flórát igazán meghatotta vele. A leány ösztönszerüleg simult hozzá, s odanyújtotta neki a homlokát, a mely oly tiszta és szüzies volt. Szokondi még megölelni sem merte. Tudta, hogy ez az engedékenység nem szerelem, csak gyöngédség. Egyetlen egy lehelletszerű csókkal érintette a fehér homlokot, a melyben forrongó gondolatok czikáztak ebben a pillanatban.

*

Harmadnapra ezek után éj idején táviratot kapott Szokondi Gábris. Szomorú volt a hír. Meghalt az édes apja.

Leborult magányos szobája asztalára és átsírta az egész éjszakát.

Szegény beteges édes anyja esdekelve hívta haza, könyörgött neki, hogy szánja meg.

Mi lesz most, mi lesz! Ezerszer inkább kívánta a halált a maga számára, mint ezt a keserves választást. Flórát kellett örökre elhagynia, vagy az édes anyját.

Korán reggel azután jött egy másik hír is, a mely egyszerre felszabadította a legnehezebb, legborzasztóbb töprengés alól.

Mizslay Ignácz rohant be hozzá kétségbeesve.

— Fiam, fiam, végünk van; megsemmisültünk mindörökre, — jajongott, és tépte hozzá a hosszú haját.

Szokondi üveges szemmel meredt rá. Ennek a rémületnek csak egy oka lehetett. Sejtette ezt az okot.

— Elmentek, fiam, elmentek! itt hagytak bennünket szégyenben, züllésben! — hörögte Mizslay. — Most, a mikor a dicsőség, a hír, a pénz, a jólét mind a miénk lehetett volna! Látod...

Leroskadt az egyszerű puhafaasztal mellé s elkezdett zokogni. Gábris még kérdezni sem merte.

A ténsasszony cselédje nyitott be s egy levelet adott át Szokondinak. A borítékon a Flóra írása volt.

A levél maga kúszált, sietve odavetett vonásokkal megírva ez volt:

«Bocsáss meg, Gábris, én nem tehetek róla. Én nem születtem erre a mostani életünkre. Megyek tanulni, nagygyá válni. Ó, én bízom magamban, hogy egykor szívből megbocsátasz nekem. Ha majd elérem a ragyogó czélt: büszkén hirdetem, hogy te voltál első, igazi mesterem. Nem felejtelek el. Isten veled! *Flóra.*»

Szokondi szó nélkül tette el a levelet. Már nem volt szüksége rá, hogy Mizslaytól kérdezősködjék.

Csöndesen lopódzott ki a szobából. Ezt a szegény embert úgy sem lehetett volna vigasztalnia.

Még az nap indúlt haza, — parasztnak. (Vége következik.)

A párisi «Bibliothèque nationale»-ban levő metszet után.

XVI. Lajos.

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A KIRÁLYNÉ NYAKLÁNCZA.

A híres nyaklánc-pör, mely mintegy bevezetője volt a szerencsétlen véget ért *Mária Antónia* sok szenvedésének, melyben a párisi parlament az 1785—1786. években a vizsgálatot tartotta és ítéletet hozott, a legnagyobb nevezetességre tett szert mindamaz udvari események sorában, melyek az egyes országok sorsára valaha befolyást gyakoroltak. Forrongó lázba hozta a szenvedélyeket és a monarchia ellen ármánykodók kezében hatalmas fegyverré vált. Méltán mondhatta Mirabeau, hogy «a nyaklánc-pör a forradalom előjátéka volt».

Mária Antónia jó kedvét s nyugalmát veszteté el általa. «A királyné boldog napjai véget értek — írja Campan asszony emlékirataiban — mindenkorra vége lett a Trianonba való csendes, szerény utazásoknak ép úgy, mint az ünnepélyeknek, melyeken a franczia udvar nagyszerűsége, szelleme és jó ízlése ragyogott. Vége lett különösen annak a tiszteletnek, tekintélynek, mely külsőleg ugyan körülveheti a trónokat, de szilárd alapot a valóság ad neki». Goethe, a ki a pör iratait is tanulmányozta, éles szellemével átlátta annak roppant következményeit. «Ez a pör — mondja — annyira megingatta a királyságot, hogy az úgyszólván minden alapját elvesztette, semmivé tette azt a tiszteletet, melylyel eddig a nép királynéja iránt s általában a felsőbb osztályok iránt viseltetett, mert a benne szereplők nem tettek egyebet, mint lerántották a leplet ama sülyedtségről, melyben az udvar és a legmagasabb rangúak voltak». «Ezek a cselszövések — folytatja továbbá — sírba temették a királyi méltóságot, már előre semmivé tették. A nyaklánczy története a forradalom előszava. A királyné elvesztette a nép előtt azt az erkölcsi támasztékot, mely érinthetlen alakká tette addig.» Mária Antónia élettörténetének egyik kitünő írója szerint pedig: «a nyaklánczy-pör óta Franczia-ország rohamosan haladt a forradalom felé. A királyság elvesztette utolsó varázsát, Mária Antónia fejéről lehullott a korona».

*

A bécsi Augusztinusok temploma fényes ünnepélynek volt színhelye az 1770. év április hó 19-én. *Mária Antóniát*, Mária Terézia leányát vette el XV. Lajos unokája, ki később mint *XVI. Lajos* lépett Franczia-ország trónjára. A főherczegnő még nem volt tizenöt éves. Április 21-én elhagyta Ausztriát, Stahremberg herczegtől kisérve. Mikor május 8-án Strassburgba ért, a székesegyház kapujában egy fiatal segéd-püspök: *Rohan* Lajos herczeg fogadta káptalana élén. Ugyanaz, a ki később oly szomorú nevezetességre tett szert az alább elmondandó történetben.

Rohan Lajos herczeg a valódi arisztokrata benyomását keltette. Arczvonásai rendkivül finomak, majdnem nőies szépségüek voltak. Mikor az orgona elnémult, a főpap tiszta csengésű, átható hangon, melyet az alkalom ünnepélyessége reszkettetett meg kissé, így szólt a trónörökösnéhez: «Madame, ön élő képe lesz köztünk annak a szeretett uralkodónőnek, ki régóta egész Európa csodálatának tárgya. Mária Terézia szelleme egyesül a Bourbonok szellemével!» A trónörökösné arczán megindultság látszott, szemeibe könyek gyűltek, gyönge rózsapír borította el homlokát. Hisz annak a nevét hallotta említeni, kinek utolsó öleléseit még most is érzé, kit gyermeki imádattal vett körül.

Mikor *Mária Antónia* a nagyszerű fogadtatás után megtelepedett új otthonában, Compiegneből és Versaillesből nem egyszer kérdezősködött az után a szép elszászi segéd-püspök után, ki akkor, midőn Franczia-országba érkezett, oly meghatóan idézte föl előtte imádott anyja alakját. A mit hallott, nem kevéssé meglepte. A segéd-püspök úr *ugyanis savernei* palotájában, Strassburg mellett, úgy élt, mint egy kisebbszerű fejedelem, a tartomány egész nemességétől s szép asszonyaitól körülvéve, űzte a vadat, s a finom rajnai és magyar borok patakként folytak a palota termeiben. 1771 június 9-én azt írja Mária Antónia anyjának Bécsbe: «A mint mondják, a strassburgi segéd-püspök fog menni Bécsbe követként. Igen nagy családból származik, de az az élet, melyet folytat, inkább katonához, semmint püspökhöz illő.» Viszont Mercy-Argenteau gróf, Mária Terézia párisi követe, azt jelenti uralkodónőjének: «Ez az egyházfő egészen a Du Barry grófnő hálójában van s azt hiszem, nem ez az egyedüli, mi őt alkalmatlanná teszi arra a helyre, hová szánva van».

Rohan herczeg 1772 január 6-án csakugyan Bécsbe érkezett, mint Franczia-ország követe *Mária Terézia* udvaránál. De Mária Teréziának épen nem tetszett a herczeg nagyon is szabados életmódja és végre bizalmas módon visszahivását kivánta. *Mária Antónia*, miután anyja kivánsága elől nem térhetett ki, a herczeg családjánál kivitte, hogy az kérje visszahivását, félvén magát kitenni a *Rohan* boszújának. XVI. Lajos trónralépte után két hónappal Mária Terézia meg volt szabadítva a «tűrhetetlen embertől», mint Rohant ő maga nevezte.

Mikor *Mária Antónia* Franczia-országba ment, még úgyszólván gyermek volt. Eljátszogatott első komornájának gyermekeivel, s nagy öröme telt benne, mikor azok ruháját összetépdesték. Bizonyos gyermekes vidámságot, könnyelműséget és őszinteséget mindvégig megtartott. Ugy tekintette az életet, mint egy érzelgős fiatal leány, a ki azt hiszi, mindig csak napsugaras tavasz van a földön, zöld mezőkkel, illatos virágokkal. Szerette az életet, a szórakozást, mulatságot, a mint a fiatalság és szépség mindig is szerette ezeket, — mondja egy jellemzője.

Kétségtelen, hogy természetének ép legártatlanabb alapvonásai voltak azok, melyek csakhamar ellenszenvessé tették a nagy tömeg szemében. Egyszer d'Hénin herczegnővel megy az operába. Az úton eltörik a kocsi tengelye. Mária Antónia nem sokat tétovázik, bérkocsiba ül, s mikor a színházba érnek, ő maga mondja el az esetet. «Nemde, mulatságos? — szól, — bérkocsiban kell jönnöm az operába.» De másnap a legképtelenebb mende-mondák terjednek el, hogy miféle kalandja volt a királynénak. Meleg nyári estéken szeretett a versaillesi parkban sétálgatni. Nem rejtözött el a nép elől, megengedte, hogy a kiváncsiak szabadjára belépjenek oda. De mert egyszer Artois gróf karján látták, a londoni ujságok tele lettek a «versaillesi éjszakák» gyalázatos ráfogásaival, melyeket a párisi lapok még jobban elterjesztettek. A királynénak csakhamar oly rosz hire lett, minő nem érdemelt meg. Könnyelműnek, pazarlónak, feslett erkölcsűnek mondották. Királynői szerepéből leszállították egyszerűen a szeretni való asszonyéra. A pikáns kuplékat, verseket, melyeket a királynéra halomszámra gyártottak, a legelőkelőbb hölgyek énekelték a finom vacsorák után. De a finom szalonokból a kunyhókba jutott el az ének. A nép belsejébe oltotta a megvetést az udvar, a nagyok iránt. Mindez a nyaktiló véres munkáját készíté elő. Mikor 1773 junius 8-án XVI. Lajos, akkor még trónörökös, ünnepélyesen bevonult Párisba a nép határtalan lelkesedése, virágözön és kalapok lengetése közt, Brissac herczeg azt mondta Mária Antóniának: «Madame! Ime kétszázezer ember, a ki mind szerelmes önbe!» — Mennyire megváltozott e kép később. Pedig Mária Antónia és a forradalom *is megérthették volna egymást*. De közéjük tolakodott egy szörny, mely semmivé tett mindent: a rágalom.

Találóan írja egy életirója róla a következőket: «A közönséges, mindennapi élet, a maga kellemeivel, tiltott dolog a koronás főknek. Mint valami államfogyok tartózkodnak palotáikban s nem léphetnek ki onnan a nélkül, hogy a népek vallásos tiszteletét s a közvélemény tartózkodását velük szemben meg ne sértenék. Örömüknek nagynak, királyinak kell lenni, barátságuknak magasan állónak, minden bizalmaskodás nélkül; még mosolyuk is a nyilvánosságot követeli, egyformán kell áradni annak mindenkire. Szivük nem az övék s nem szabad annak szavát követniök, magukat annak átengedniök. A királynék épen úgy alá vannak vetve a királyság e szenvedéseinek, e kiengesztelésének. S ha egyszer magánkedvteléseiket követik, sem koruk, sem nemük, sem lelkük egyszerűsége, sem hajlamaik naivsága vagy érzelmeik tisztasága nem szerzi meg nekik se az udvaronczok türelmét, se a gonoszok hallgatását, sem a történelem jóakaratát.»

Mária Antóniának is az volt a hibája, hogy azt hitte, asszony lehet, habár királyné is. Pedig meg kellett volna értenie, hogy le kell tennie mindenről, a minek a közönséges, nem királyi nő szabadon átadhatja magát. Meg kellett volna értenie azon a napon, melyen első gyermekének életet adott. A franczia udvar szokásai szerint ebben az időben mindenkinek szabad bemenete volt a királyné szobájába, senkit se lehetett visszautasítani. És az emberek olyan tömegesen lepték el azt, hogy, a mint hitelesen föl van jegyezve, majdnem feldöntötték a királyné ágya körül levő kárpitfalakat. A szoba *levegője* oly nyomott volt, hogy a királyné majdnem lélekzetét veszté. A király izgatottan rohan az ablakokhoz s kinyitja azokat. Végre a királyné túl van minden veszélyen. — Annak a nőnek, ki asszonyi élete legnagyobb perczeiben ilyeneknek van alávetve, meg kellett volna értenie, hogy szivének nem szabad szeretni, hogy ajkainak nem szabad mosolyogni. De *Mária Antónia* ezt nem értette meg. És meghalt a nyaktiló alatt.

*

La Motte asszony, ki Rohan herczeg mellett a híres nyaklánczy-történet másik nevezetes alakja, a legnagyobb szegénységből emelkedett ki ügyességével, melynél csak nagyravágyása volt nagyobb. Mindenkitől elhagyatva koldulgatott gyermekkorában a Párisból Versaillesbe vezető út mentén, melyen förgetegként robogtak a pompás hintók, mikor valami nagy ünnepélyre mentek az előkelők a király kastélyába. «Könyörüljenek egy szegény árván, a ki a Valoisk véréből való!» ez volt betanult, egyhangú, panaszos hangon ismételt mondása. Történt egyszer, hogy Boulainvilliers márkiné figyelmessé lett e szavakra s érdeklődni kezdett a kicsiny iránt. Megtudta, hogy a gyermek csakugyan II. Henrik egy törvénytelen leszármazójának ivadéka, atyja *Saint-Rémy* báró, ki czimerében a három arany liliomot viselte.

A márkiné kegyeibe fogadta az elhagyott leánykát, s 1763-ban egy passyi nevelőintézetbe helyezte el. Erre a gyermeknek annyival inkább szüksége volt, mert anyja, miután kicsapongó, pazarló életmódjával tönkretette atyját, megszökött kedvesével s a leányka most már egészen egyedül maradt volna. Mikor tizennégy éves lett, Boulainvilliers márkiné Párisban helyezte el egy varróintézetben. De a leánynak nem volt kedve a munkához. Kalandos, nyughatatlan természete üzte, hajtotta, nem engedte, hogy valami komolyabb foglalatosság mellett megmaradjon. «Egymás után lettem mosólány, vízhordó, szakácsné, — írja ő maga emlékirataiban, — minden, csak boldog és elégedett nem.» De hát a ki a franczia királyok véréből származott, arra volt hivatva, hogy mások szolgálója legyen? Végre a márkiné magához vette s két évig tartotta házánál.

Egykorú metszet után.

Mária Antónia.

Tizennyolczadik tavaszát élte, mikor Boulainvilliers márkiné a yerresi zárdába helyezte el. Már ragyogó szépségű fiatal leány volt. A márkiné bebizonyította királyi származását s egy 1776. deczember 9-iki királyi rendelet nyolczszáz livre járadékot biztosított neki a király pénztárából. De Jeanne határtalan nagyravágyás zsákmánya volt. «Fékezhetlen büszkeség tartott zsarnokilag béklyóiban — írja ő maga, — melyet a természettől örököltem s melyet a Boulainvilliers asszony jóságai, midőn fényesebb jövőbe engedtek bepillantanom, csak még elviselhetlenebbekké tettek. Istenem, mondtam magamban, miért is származom a Valoisk véréből? Oh végzetes név, miattad ontom könyeimet, neked köszönöm minden szerencsétlenségemet!»

Saint-Rémy Jeanne egy szép őszi reggelen egyszer csak megszökött a kolostorból, a hová őt Boulainvilliers márkiné elhelyezte. Megismerkedett *De La Motte* Nicolassal, egy könnyelmű fiatal emberrel s az ismeretségnek csakhamar házasság lett a vége. Ez a La Motte egy csúf, de nagy testi ügyességű, elég eszes, de tehetséget kalandos irányban felhasználó férfi volt. Különben a király csendőrségében szolgált. Jeanne nem sokáig várt azzal, hogy nagyravágyó terveit közölje vele. Most már elismert nevével, rendkívüli ügyességével, mozgékonyságával, gondolta, nem lesz nehéz oly állást kivívni magának, mely méltó egy Valois-leányhoz.

Boulainvilliers márkiné természetesen nagyon megneheztelt ugyan hálátlan kegyeltjére, ki már eddig is ily kalandos élettel fizette meg jóságát. Ez azonban épen nem akadályozta La Motte asszonyt, hogy midőn 1781. szeptemberében hirét vette, hogy a márkiné Strassburg felé van útban, oda utána menjen. Strassburgban megtudták, hogy a márkiné Rohan herczegnél van Saverneben. Utána mennek habozás nélkül. Jeanne nem is rosszúl számított. A márkiné csakhamar kiengesztelődik, megszánja a fiatal házasokat s megigéri nekik, hogy *Rohan* herczeg pártfogásába fogja őket ajánlani.

A herczeg, miután Bécsből visszakerült, már biboros és strassburgi érsek lett. A legelső állásokat foglalja el, Franczia-ország nagy alamizsnása, a királyi udvar első tisztviselője. Ebben az időben ötven éves. De még mindig szép férfi. Úgy hívják: a szép eminenczias úr. *La Motte* úr és felesége nemsokára fogadtatást nyernek a bibornoknál, ennek savernei kastélyában. *Rohan* nagyon kiváncsi meghallani azokat a regényes dolgokat, melyeken a fiatal pár keresztül ment. S mig *Jeanne* egy zsöllyén ülve, tiszta csengésű, átható hangján, megbüvölő mosolyával kisérve elbeszéli a történteket, mind jobban behizelgi magát a bibornok hajlamaiba. Ez utóvégre is megigéri pártfogását. És *La Motte* megkapja a kapitányi kinevezést egy dragonyos ezredbe. A kinevező okmányban grófnak czimezik s most már azt hiszi, teljes joggal használhatja e czimet a könnyen hivők előtt.

A fiatal pár elindult Páris felé. Úgy látszik, hogy a jó szerencse hajnala felhasadt Valois Jeanne előtt.

*

La Motte asszony vágyai azonban sokkal magasabbra törtek, semhogy a szerény kapitányi ranggal, mit férje kapott, beérje. La Motte nem is lépett szolgálatba, csak a czimet tartotta meg s aztán hozzá láttak ahhoz a szédelgő életmódhoz, melynek folytatásában oly páratlan ügyességet tudtak mindketten kifejteni. Nemcsak Párisban tartott fényes lakást, hanem Versaillesben is, hogy az udvar közelében lehessen. La Motte fényesen jár-kel, mulatozik, nem veti meg az italt s a szép asszonyok társaságát sem. Felesége kirívó előkelőséggel, drága ruhákba öltözködik, jó előre elköltvén mindig életjáradékát. «Nagyon kétes életet folytatott, — mondja egy egykorú forrás, — csupa bizonytalanság, a fényűzésnek és nyomorúságnak különös vegyüléke az. Inasok, lovászok, komornák a házban, de a butorok bérelve vannak, adósok az élelmükért is és koldusok.»

A nyomor terhe mind kinosabban kezd *La Motte* asszonyra nehezedni s miután látja, hogy nem sikerül magán másként segíteni, álutakhoz folyamodik. Egyszer a Madame Elisabeth előszobájába férkőzik be s ott ájulást színlel. A herczegnőnek megmondják, hogy egy fiatal asszony, kinek valami kérése lenne hozzá, az éhségtől elájult az előszobában. Segélyt adat neki és kieszközli, hogy fölemeljék az életjáradékát. La Motte asszony erre vérszemet kap s magához a herczegnőhöz akar később betolakodni, de Madame Elisabeth, gyanitván a mesterkedést, nem fogadja őt. Ugyanezt az ájulási játékot megkisérli a Mária Antónia ablaka alatt is. De hiába, a királyné nem veszi észre.

E titkolt sanyarú helyzete mellett *Jeanne* nem mulasztja el folyton hangoztatni ismerősei körében, hogy az udvarnál nagy befolyása van, hogy a királyné jósága mindenféle jeleivel elhalmozza s rendesen bejáratos hozzá. Különben sajátságos egy kör ez, a *La Motte* asszony ismerőseinek köre; nehány vén pénzember, illatos fiatal abbék, nehány ügyvéd, olyan grófnék és márkinék, a kik bizonyára nagy zavarba jönnének, ha czimerüket vizsgálgatná valaki és hasonlók. La Motte asszony csinos fejében azonban már vakmerő tervek érlelődtek meg, melyek valósulásától csakhamar viszonyainak alapos jobbra fordulását remélte. A ki ebben főeszköze leendett, az senki más nem volt, mint a szép bibornok, ki savernei kastélyában megigérte neki pártfogását, azóta nem egyszer kisebb-nagyobb pénzösszegekkel segítette is. Ám mi volt mindez La Motte asszonynak. Ő fényes, ragyogó életről álmodozott, melyhez, úgy vélte, mint a Valois-k véréből származónak, teljes joga van. Hogy azt a csillogó, fényes életet mint szerzi meg magának, azzal már nem sokat törődött. De hogy meg kell szereznie, féktelen nagyravágyása parancsolta neki.

Rohan herczeg, mikor visszajött Bécsből, Mária Teréziától két levelet hozott magával, az egyiket XVI. Lajosnak, a másikat a nagy királynő leányának: Mária Antóniának.

A király igen hidegen fogadta a herczeget. Egy darabig hallgatta beszédét, aztán nyersen igy szólt hozzá:

— Majd közölni fogom elhatározásomat.

Még kedvezőtlenebbül ütött ki a dolog a királynéval. Ez nem is fogadta a herczeget. Egyszerűen azt üzente neki, hogy adja át küldöncznek a levelet, melyet anyjától, Mária Teréziától hozott.

A fiatal püspöknek nagyon roszul esett főleg a királyné eljárása és minden igyekezetét arra fordította azután, hogy a királyné jóindulatát, kegyeit megnyerhesse. E végből mindenek előtt azokkal igyekezett jó barátságot kötni, kikről tudta, hogy valami befolyásuk van a királynéra, hogy ez úton eloszlassa azt a kedvezőtlen benyomást, melyet bécsi szereplése Mária Antóniánál is maga után hagyott. Rohan herczegnek azonban volt egy ádáz ellensége: Mercy-Argenteau, a Mária Terézia embere, ki mindenáron azon volt, hogy a herczeget az udvartól távol tartsa. Mikor 1777-ben a nagy alamizsnási méltóság megüresedett, majdnem úgy állt a dolog, hogy Rohan nem kapja meg e méltóságot, a Mercy-Argenteau által ösztökélt Mária Antónia heves ellenzése következtében. Igy is csak azzal a feltétellel nevezte ki a király, hogy egy év alatt le fog mondani. Hanem persze a Rohan-Marsan-Soubise család, a Guéménének mindent elkövettek, hogy ez utóbbi be ne következzék.

A kecses, élénk, kedves Mária Antónia valósággal elbüvölte Rohant. Hogy tudta volna elviselni, hogy körétől mindenkorra megfosztva legyen? De ezenfelül nagyon becsvágyó ember is volt, a Richelieu szerepére áhítozott, a biboroséra, ki uralkodott egész Franczia ország felett. Ezek magyarázzák meg későbbi esztelen viselkedését, hallatlan hiszékenységét, a mit, elismert szellemessége, esze mellett, valóban alig tudnánk különben megérteni. De a mint a «Szevillai borbély»-ban halljuk Figarónak — mondani: «a szellemes emberek sokszor buták», Rohan herczeg is, minden szellemessége mellett, teljesen elvakult lett, mig féktelen becsvágyának kielégítésére törekedett, teljesen odadobta magát egy kitanult, ravasz, hallatlan vakmerőségű nő játszi eszközének.

(Folytatása következik).

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ránczokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arczszőröket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyít 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön várótermek. Levélre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

Wachtl és Társa

Budapest, IV., Régi posta-u. 4.

Fényképészeti czikkek raktára 8810

Fotografische Manufactur.

Uj árjegyzék ingyen és bérmentve.

GERMANDRÉE

porhanyós állapotban és tablettákban.

Franczia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkret. A **Germandrée** az arczbőrnek egészséges és üde szint ad.

MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, Paris.

Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

Telefon 18—99. 8972

Alapittatott 1851. évben.

KOLLERICH PÁL ÉS FIAI

cs. és kir. udv. szállitók, első magyar sodronyszövet-, fonat- és szitaáru-gyára

Budapesten, IV. ker., Ferencz József-rakpart 21.

Ajánlja egyszerű és diszes kivitelü **keritéseket és kapukat**

vaskerettel és sodronyfonat-betétellel; nemkülönben bárminő e szakmába vágó **sodrony- és rácsmunkát** a legolcsóbb árakért.

Képes árjegyzék és költségelőirányzatok kivánatra bérmentve küldetnek.

Ha őszül a haja,

használja a „Stella“-vizet

(Hair Regenerator),

mely nem fest de a haj eredeti szinét adja vissza,

Üvegje 2 korona.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában

ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,

Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

Császárfürdő

BUDAPESTEN 8918

téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangu. E kénesvizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen és bérmentve.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemü bőrelszarusodás, ellen. A hatásért jótállás vállalatik.

Központi szétküldési raktár: **SCHWENK L.,** gyógyszerész **MEIDLING — BÉCS.**

E tapasz csak egy magyarországi lerakatban kapható, pedig árban alig kor. 1·20

Csak akkor valódi, ha minden használati utasitás és minden tapasz a mellettes védjegygyel és aláirással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — **1 doboz ára 1·20 kor.**

Viadékre 1·80 kor, előzetes beküldése mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 9068

Török József gyógysz., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

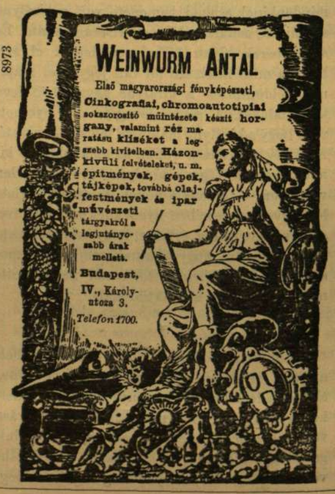
8973

WEINWURM ANTAL

Első magyarországi fényképészeti, **Cinkografiai, chromoautotipiai** sokszorositó műintézete készit **horgany,** valamint **réz** mataton **klisséket** a legszebb kivitelben. **Házonkivüli** felvételeket, u. m. épitmények, gépek, tájképek, továbbá **olaj-festmények** és **ipar művészeti** tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.

Budapest, IV., Károly-utcza 3.

Telefon 1700.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

MÚLIK A DÉLIBÁB.

Elbeszélés.

Irta BÁRSONY ISTVÁN.

(Vége.)

VII.

Tiz évvel szaladt előre az idő kereke. Mi az a világegyetemben: tiz esztendő?! S az ember élete alig egynehány ilyen egységet foglal magába. A ki tiz évvel ezelőtt még fiatal-számba ment, annak a fiatalság ma már csak emlék, úgy lehet. A ki tiz évvel ezelőtt még piros arczú volt és mosolygott: ma már talán régen az enyészeté s még hozzátartozóinak is csak itt-ott jut eszébe.

Nagyon rövid az élet és sokszor mégis hosszú lehet benne tiz esztendő. Olyan hosszú, hogy megretten az ember arra a gondolatra: «ha még egyszer végig kellene élni!»

És át is lehet ennyi idő alatt alakúlni. Ahhoz, hogy egy parány se legyen bennünk a régi, hogy tökéletesen megújhodjunk, a tudósok szerint épen elég hét év. A nyolczadik év első hajnalán már nem a régi (a hét év előtti) szemmel nézzük a világot; nem az a sziv dobog bennünk, a mi akkor — régen — majd megrepedt valami nagy érzéstől. Mások vagyunk egészen. Ez természeti törvény és nem lehet kikerülni. Hét esztendő alatt minden sróf, minden szög, minden emeltyű, minden oszlop végkép elkopik bennünk. Hanem persze, hogy megtörténik a pótlás, mással, mindig gyöngébbel, roszabbal, a mit mi nem is veszünk észre a perczek és órák folyamán; de egyszer csak megrettenve látjuk, hogy másokká lettünk, mint a kik voltunk. Másokká mindenben. Tökéletlenebbé, fáradtabbá, öregebbé. Még az agyvelőnk sem a régi; de még az sem, a mi az agyvelőnk termése: a gondolat, a felfogás, az itélet, a szándék.

Pedig mi azt hiszszük, hogy tökéletesedtünk, minthogy okosabbak lettünk. De vajjon a fiatal évek édes szeleburdisága nem olyan gyönyörüség-e, a mit épen a túlságos okosság nem pótolhat? vajjon a rajongások, epedések, ábrándok és reménykedések mámoros időszakáért kárpótlás-e az, hogy egyszer csak erre a meggyőződésre jutunk: «rajongni, epedni, nincs miért; az ábránd ostobaság; a reménység czéltalan!»

Ó, ne bántsátok a fiatalságot, a melynek a hóbortos lázai teszik az élet legszebb részét. A virág mégis csak eszményibb, mint a gyümölcs; és ugyan mi van tele virággal, ha nem a fiatalság?!

Mit ér minden, ha a végső beteljesülés úgy elkövetkezett, hogy az utolsó ok is megszünt valami olyan reményre, a mi édes várakozást jelent?! A szerelem maga sem végső czél, csak eszköze és útja a további czéloknak. A legboldogabb házaspárt is még boldogabbá teszi a bölcső. És a szülők reménykedése folyton tart az unokáikig s azok boldogulásáig; a míg az életök tart.

*

A Szamos partján egy pár eke vágta a porhanyó földbe a barázdákat. A tasnádi vásáron vett ökrök nekifeküdtek a járomnak s dülledt szemmel lépdeltek előre, mialatt a béres az eke szarvát tartva, ment utánok. A barázda mellett egy szürös ember ballagott. A gazda szemére húzta a kalapját, hogy árnyékot tartson vele; kurtaszárú pipából pipázott s hosszú juhászbotjával meg-megpiszkálta a szántást, úgy kereste, kutatta: mutatkozik-e benne sok cserebogárpajor.

A szántó igát fekete varjak követték alig húszharmincz lépésnyiről s mohón kapkodták fel, a mi nekik való falatot az ekevas felszinre dobott.

Alkonyatfelé járt az idő, s a béresek már az égre pislogtak néha, hadd látnák: itt-e az ideje az utolsó fordulónak.

A szürös ember ott maradt velök végig s ő maga mondta ki a kivánatos szót: «elég lesz mára, emberek». Aztán kiverte a pipáját s a kalapja mellé dugta. Egyet rántott a vállán s elindult lassan a földeken keresztül, neki a szamosparti tanyának, a hol minden olyan jó parasztos egyszerüségűnek látszott messziről.

Neogrády Antal rajza.

Mizslay Flóra elibe jött s kezet nyujtott neki.

A mint közelebb jutott a tanyához, megakadt a szeme valamin, a mit a gazdasági épületek előtt vett észre. Egy idegen szekér volt az; nagy ekhós batár, a milyenekkel hétszámra szokott utazni a vidéki ember, s eleve gondoskodik róla, hogy meg legyen óva széltől, vihartól, esőtől, napfénytől.

— Ki a manót hozhatott már megint a fergeteg, — mormolta a szürös atyafi s kiváncsisága következtében gyorsabban indult neki.

Nagy darab ember volt; széles vállú, jóképü, harcsabajuszú, mintaszerü béresgazdát mutatott a külseje. Korát nehéz lett volna meghatározni, mert napbarnitotta arcza, fakóra égett haja, nehézkes mozgása (a bagariában) ugyancsak zavarba hozhatta még a gyakorlott szemet is. Annyi bizonyos, hogy a gondosan ápolt külsejü nagyvárosi emberek közt a negyven éves még nincs igy megviselve.

A mint a belső ház tornáczára ért, egy szolgálóleány kullogott elibe.

— Vendég van, gazd'uram, — mondta újságolva.

— Ki fia, mi fia? — kérdezte a gazda egykedvüen.

— Nem ember, instálom, ténsasszony. Csupa jó szag tőle az egész ház.

Szokondi Gábris, a parasztgazda, még a csizmája porát is csak nagyjából verte le, úgy ment vendéget látni.

A mint kinyitotta az ajtót, egy nőre esett a szeme, a ki a kopott diván egyik sarkában ült. A cseléd már meggyujtotta a lámpát, s annak a fényénél villant össze a két csudálkozó szempár, mely egymást kereste.

Szokondi Gábrisé volt mégis a sokkal nagyobb meglepetés. Nem is kinlódott azzal, hogy ezt eltitkolja. Hányszor álmodott effélét régen, hányszor rezzent fel éjjel, ha kutyaugatást hallott, s aztán órákig hallgatódzott, nem kérezkedik-e be valaki a kapun. Eszelős hóbort volt. Meg is szokta lassanként, hogy ez csak képzelődés, a mi sohsem lehet igaz. És most ime itt van!

Majd hogy le nem roskadt. A rémület s a leirhatatlan öröm egyszerre rohanta meg a szivét.

Ez az ember tudott örülni a roppant lemondást sejtető pillanatnak, de ösztönszerüleg rémült el attól, a mi az ide zarándokolt nő lemondását s nagy elhatározását lassanként okozhatta.

Mizslay Flóra elibe jött s kezet nyujtott neki. Szép volt, de hervadt. Pedig alig volt mögötte az a kor, a melyben mások, sokan, csak kezdik az életet.

— Jó estét, Gábris, — mondta; — a szolgáló már besúgta, hogy jösz; aligha rögtön rád ismertem volna. Megváltoztál.

Egy másodpercznyi szünet után, mely alatt még egyszer jól megnézte a gazdát, hozzátette:

— Sokkal férfiasabb vagy, igazi férfi vagy.

A gazda ledobta a szürét. Megfogta mind a két kezét a nőnek, s mielőtt a köszöntését viszonozta, mélyen a szeme közé nézett.

— *Haza* jöttél, vagy csak látogatóban vagy? — kérdezte fürkészve s erősen hangsulyozta az első szót.

— A kérdésedben az van, hogy elfogadsz úgy is, ha *haza* jöttem, — szólt a nő reménykedve.

Szokondi Gábris lehajtotta a fejét. Attól, a mi most a szivére tolult, megint jelentkezett ősi lámpaláza.

— Ez a ház te rád várt tiz év óta, Flóra. Nem is reménykedve már, csak kegyeletből. Engem remetének csúfolnak az egész környéken. Mióta édes anyám is meghalt, ebben a szobában te vagy az első idegen asszony. Én magam beváltottam, a mit fogadtam: paraszt lettem.

A volt színésznő megszoritotta a férfi kezét.

— Hát akkor én meg parasztasszony leszek, — mondta páthosz nélkül. Talán visszaemlékezett rá, hogy ez az ember volt valamikor «első, legigazibb mestere», a ki előtt hamis hangokat soha sem használhatott.

Azután meleggé s fájdalmassá változott a hangja:

— Vajjon elhiszed-e nekem, hogy soha sem voltam igazán rosz? — kérdezte aggódva. — Tudom, hogy ha magadtól meg nem érzed, akkor minden bizonyitás lehetetlen.

Gábris vállat vont:

— Ha rosz lettél volna, úgy ma is az volnál. Mit keresnél itt akkor, a hol a lemondás van itthon? Hisz' szép vagy, és te azt jól tudod.

— Én csak egyet tudok, Gábris. Azt, hogy még nem késő, ha te is úgy akarod. Nem késő, mert mindig eszemben voltál, sohsem feledtelek. És ezerszer kérdeztem magamtól a családás szörnyű napjain: mikor nem bírom tovább? mikor következik el az az idő, a mikor nem lesz már egyéb hitem, mint a mit a te szavadra merek építeni? Meg tudtam találni rá a módot, hogy hírt halljak rólad. Mondták, hogy paraszt vagy s az urak még csak nem is ösmernek már. Megszoktam ezt a gondolatot és mintha előérzet lett volna, örültem neki. Hisz' ha egyszer valaha hozzád jövök: én sem akarom akkor többet, hogy «urak» ösmerjenek. Ne félj, szoktattam magamat ahhoz a gondolathoz, hogy egyszer csak így kerülsz elém, szűrben, bagariában. Engem most hát nem is ért igazi meglepetés.

Szokondi Gábris azzal a gúnyos arczczal nézett végig magán, a mit Flóra nagyon jól ösmert valamikor.

— Szép legény lettem, úgy-e? — mondta, és kaczagott.

— Férfi lettél, mondtam. S én mégis azt szeretném, ha a lelked megmaradt volna *annak*, tudod?...

Félénken s vágyva sóhajtotta ezt.

Szokondi megölelte.

— Jól teszed, — mondta oly hévvel, a minőről már régen elszokott, — jól teszed, hogy nem úgy jöttél, mint vendég, mert úgy sem eresztenélek el soha, de soha többet.

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A KIRÁLYNÉ NYAKLÁNCZA.

(Folytatás.)

Rohan bibornokot valóban csak teljes belső értéktelensége, esztelen, hiú nagyravágyása tehette oly szánalmas alakká, a minővé lett ebben a nevezetes történetben. «Természet és művészet egyesültek arra, — mondja ennek a történetnek finom, gúnyoros tollú leírója, *Carlyle*, — hogy olyanná tegyék Lajos herczeget, a minő volt. Méltóságokkal, vörös bársonynyal, mindenféle polgári és egyházi külső díszszel sokszorosan fölruházott alak, de önmagában véve nem egyéb, mint ellentmondásoknak, aluszékonyságnak és erőszakosságnak alaktalan tömege, aljas szenvedélyeknek és szokásoknak vegyüléke. Az ilyen alakot főleg bársonypalást és egyéb czafrangok tartják össze; ha ezek nem volnának, ő maga szétmállana menthetetlenül. Ilyen Lajos herczegnek a jelleme, bárminémű igyekezzenek is őt szépíteni. Szégyenteljes látvány, a minőt azonban a világ gyakran látott. Kívánni lehet, hogy több ilyen elő ne forduljon, de hát ez csak hiú remény. Nem foglalata-e minden lehető, külső és belső ellentmondásoknak az az egy hihetetlen képtelenség, hogy ez a szegény Rohan: pap és az egyház biborosa? Kicsapongó, laza erkölcsű halandó — és bibornok!...»

Hogyne kisérlett volna meg mindent arra nézve, hogy az udvarban szivesen látott legyen, mikor eddig a legridegebb elutasítással találkozott mindig, különösen a Mária Antónia részéről. *Campan* asszony írja, hogy midőn a királyné az orosz nagyherczeg tiszteletére ebédet adott a Trianonban (1782 májusában) s kivilágíttatta a kertet, «Rohan bibornok, nagyon illetlenül, megengedte magának azt, hogy a királyné tudta nélkül megjelenjék ott. Miután Bécsből való visszatérése óta mindig a legnagyobb hidegséggel bántak vele az udvar részéről, nem mert magához a királynéhoz fordulni az engedelemért, hanem kieszközölte a Trianon kapusánál, hogy ez bebocsássa őt azonnal, midőn a királyné elment Versaillesbe s megigérte, hogy a kapus helyiségében fog maradni mindaddig, mig a kocsik mind elhagyják a kastélyt. De nem tartotta meg igéretét s míg a kapus másfelé volt elfoglalva, a bibornok, ki skarlátveres ruhájában volt s csak egy felöltőt vett magára, lement a kertbe s oda állt, hogy lássa maga előtt a királyi családot elvonulni. A királyné nagyon fel volt háborodva a hallatlan vakmerőség miatt s másnap azonnal elbocsáttatta a Trianon kapusát».

La Motte asszony.

Emlékiratainak 1789-ben Londonban megjelent kiadásából.

Rohan Lajos bibornok.

Ilyen megalázások azonban nem hütötték le a bibornok nagyravágyását, hasztalan hiúság szomját; csak annál kétségbeesettebben kapaszkodott mindenbe, a mivel az udvarnál behizelegni remélte magát.

Mennyire elvakult volt *Rohan*, eléggé mutatja az, hogy még a nagy szélhámosnak, *Cagliostro*nak is lelkes híve lett, csak hogy a jövőbe láthasson, vajon nagyratörő tervei sikerültét remélheti-e. A nagy világcsaló rendes látogatója volt palotájának s haszontalan mesterkedéseivel a herczeget teljesen elámította. *Cagliostro* és *La Motte* asszony társaságában csakugyan nem lehetett más eredménye a herczeg iparkodásainak, mint a milyen tényleg lett, szégyen és megaláztatás az óhajtott fényes siker helyett.

La Motte asszony folyton hangoztatta *Rohan* bibornok előtt is, hogy mily nagy befolyása van neki az udvarnál. A bibornok, midőn hallotta az élénk fantáziával kiszinezett udvari történeteket, melyeket La Motte asszony elmondogatott neki, a számtalan apró, az udvari élettel alaposan ismerős nőre mutató vonást, cseppet se kételkedett, hogy La Motte asszony csakugyan járatos az udvarhoz s a királyné kegyeivel dicsekedhetik. Hogy is ne, hisz Valois-vérből származik, egészen természetes, hogy a királyné barátnőjéül fogadja, rábizza legtitkosabb gondolatát is. S biztosította a bibornokot, hogy Mária Antónia lassanként elveszti azokat az első kellemetlen benyomásokat, melyeket a rágalom keltett fel benne. *La Motte* asszony azonban tovább ment s elhitette a bibornokkal, hogy a királyné egyszer, midőn elhalad előtte, inteni fog fejével feléje, mi világosan érdeklődésére mutat. Ez a furfangos asszony mintha megbabonázta volna a bibornokot: minden szavát feltétlenül igaznak fogadta el, mindent, a mit előre jelzett előtte, beteljesedettnek látott, bár csak képzelme rajzolta előtte így a dolgokat. Mert *Rohan* csakugyan észrevette, jobban mondva: úgy hitte, hogy észreveszi azt az intést a királyné részéről. Most már *La Motte* asszony lépésről lépésre foglalta el a tért, míg csak óhajtott zsákmányához nem jutott. Leveleket mutatott a bibornoknak, világos kék szegélyű, liliomos levélpapiron, melyeket a királyné írt «cousine»-jának, Valois grófnénak s melyekben időnként következetesen előfordult a bibornok neve.

Végre egyszer e szavakkal lepte meg a bibornokot:

— Fáradozásaim sikerrel jártak. Fel vagyok hatalmazva a királyné részéről, hogy felhívjam, adja be irásban igazolását, melylyel tisztázza magát a királyné előtt a vádak alól.

La Motte asszony ajkain, midőn ezeket mondá, biztató mosoly ült, hangja is biztató volt. *Rohan* hallgatta, megbűvölték ama szavak, az a mosoly s meg volt győződve róla, hogy a mit hall, való.

Megírja igazolását, a legnagyobb gonddal. A fogalmazványt nehányszor félredobja, hogy az irat annál tökéletesebb legyen. Végre megvan az igazolás. És *La Motte* asszony nehány nap mulva meghozza a választ, aranyszegélyű papiron: «Nagyon örülök, hogy most már nem látom hibásnak semmiben. De még nem adhatom meg a kihallgatást, melyet kér tőlem. Majd ha a körülmények megengedik, akkor értesíteni fogom. Legyen titoktartó.» *La Motte* asszony pedig ajánlja a bibornoknak, hogy köszönje meg levélben a királyné kegyét s fejezze ki e miatti nagy örömét. Igy követték egymást aztán a levelek mindkét oldalról. Ez a levelezés úgy volt kiszámítva, hogy a királyné állitólagos válaszai a legkövetkezetesebb fokozatos érdeklődésről tettek tanuságot. A *bibornok* ezek alapján méltán hihette, hogy a legteljesebb bizalmat, a legnagyobb érdeklődést sikerült neki a királynében maga iránt fölkelteni.

Azonban *La Motte* asszony eddigi mesterkedéseire a koronát a versaillesi parkbeli jelenet páratlanúl agyafúrt kieszelésével tette fel, melynek sikere után hozzálátott két kézzel a furfangosan előkészített helyzet kiaknázásához.

*

Az 1784. év juliusában *La Motte* «gróf» a Palais-Royal kertjében, mely ez időben a jókedvű fiatalság kedvencz találkozó helye volt, egy csinos fiatal nőt pillantott meg, ki aztán naponként eljött a kertbe, s leülve egy székre, nézte, a mint a magával hozott gyermek eljátszadozik. A fiatal nőnek nagy, hullámos szőke haja volt, remek nyaka és majdnem gyermekies nézésű, tiszta és édes kifejezésű, nagy kék szemei. *Legay Nicola*-nak hivták, az arany fiatalság azonban csak, *madame de Signy* nevén ismerte az árván maradt szép fiatal leányt.

La Motte-nak feltünt a fiatal leány kellemes, szép alakja, de még inkább nagy hasonlatossága

a királynéhoz. Megismerkedett vele. Majd bevezette neje szalonjába, hol mint *Oliva báróné* jelenik meg (*Oliva* = a Valois név anagrammja). Rövid idő kérdése, hogy az új alak megnyeressék *La Motte* asszony terveinek. A mit kiván tőle, különben is csekélység s ezzel nagy szolgálatot tesz a királynénak, ki megigérte, hogy tizenötezer livret fog neki adni ezért s ezenfelül egy olyan ajándékot, melynek értéke még nagyobb annál az összegnél.

— És mit kell tennem? kérdé Oliva báróné.

— Oh, semmit. Az egész annyiból áll, hogy egy rózsát és egy levélkét fog átadni a versaillesi park egyik fasorában egy úrnak, a ki önnek kezet fog csókolni.

— De mi köze van ennek a dolognak a királynéhoz?

— Édes szivem, nagyon hosszadalmas lenne ezt magának elmesélnem, — tért ki a válaszadás alul *La Motte* asszony.

«Nem volt valami nehéz, — mondá később *La Motte* asszony kihallgatása alkalmával a parlament vizsgáló biztosainak, — hogy rábirjam Olivát ennek a szerepnek az eljátszására, mert nagyon ostoba volt.»

Augusztus 11-ére volt kitüzve a találkozás. Az 1784. évben vagyunk.

La Motte gróf és *Rétaux de Villette*, egy hozzájuk méltó gyanús alak, kinek, mint később kiderült, finom, nőies kézvonásaitól eredtek a királyné állitólagos levelei, kocsin mentek *Oliva* báróné után és Versaillesbe vitték őt.

La Motte asszony lakására mennek s egy ügyes czinkostársuk, egy ismeretlen, kis színésznő La Motte asszony utasításai szerint megfésüli a bárónét, mig az öltöztetést maga La Motte asszony végzi. A grófné szemei előtt mindig Mária Antóniának az az öltözete lebeg, mely a Vigeé-Lebrun akkor kiállított képén a királynét fedi. *La Motte*, mikor mindennel készen vannak, egy finom, fehér köpenyt jvet *Oliva* báróné vállaira. Aztán a városka legelső vendéglőjébe mennek vacsorálni s egy kis jó kedvet nyerni a kalandhoz.

A versaillesi nagy park az éj sötét csendjébe van borulva. Csak a szökőkutak vizének locsogását lehet hallani. Az éj sötét, csillagok nem fénylenek rajta. *Oliva* báróné és két kisérője jó darabot haladtak már, midőn egyszerre egy férfi tünt elejök. Mikor *La Motte* észrevette a férfit, halkan így szólt:

— Ah, ön itt van!

Erre az illető egyszerre eltünt. Mikor egy bokorcsoporthoz értek, melynek közepén egy Vénus-szobor állt, megállapodtak. Távolról a nagy kastély emelkedik halaványan.

A sétány apró kövei közeledő léptek alatt csikorognak. Hallgatóznak. Három férfi jelenik meg. Egyikök, egy magas, vékony alak, bő köpenyben, kiválik közülök s előre jön; nagy, széles kalapja egészen az arczába van húzva. *Oliva* báróné egyszerre lökést érez karján, *La Motte* és a grófné elváltak tőle. Egyedül van. Remegő félelem fogja el, a rózsát majdnem kiejti ujjai közül. A levélről pedig, mely zsebében van, épen megfeledkezik. A bő köpenyű férfi földig hajol előtte s ruhája szélét csókolja. *Oliva* báróné maga se tudja, mit mormol ajkai közt. A *bibornok* azonban úgy hiszi, e szókat hallja:

— Remélheti, hogy a múlt el lesz feledve.

Újra meghajol, hálálkodó szavakat rebeg.

Hirtelen, mint a szélvész *La Motte* asszony terem a «báróné» mellett:

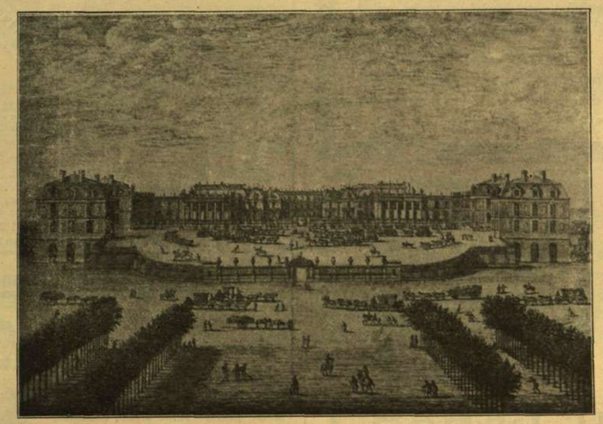
— Gyorsan, gyorsan, — sugja feléje, — ime Madame és Artois grófné közelednek!

La Motte gróf gyorsan karon ragadja a bárónét s elviszi. A *bibornok* is eltünik.

A kerti jelenet nevezetes mozzanat ebben a rejtelmes történetben. Azért megérdemli, hogy több oldalról is megvilágositsuk.

«Julius 14-ikén volt, — mondja *Courtot* kisasszony emlékirataiban, — gyönyörű nyáreste volt és tropikusan illatos a lég a Kis-Trianon és a versaillesi park fölött. A kastély termeiben theáztunk a királynéval, aztán kiléptünk a parkba; a királyné, Lamballe herczegnő, de Noailles Adelaide, de Naval kisasszony és én. A királyné kissé elhagyott bennünket és előre ment a bokrok sűrűje irányában. Hirtelen éles sikoltás hallatszik és a királyné lihegve s rémült arczczal siet vissza felénk. Azt mondta, látománya volt. Egy alak surrant el előtte, a mely ruhára, termetre, arczra feltünően hasonló volt hozzá. A mikor a királyné rászólt, az alak hirtelen a bokrok közé menekült és eltünt.»

Campan asszony, Mária Antónia társalkodónője, emlékirataiban érdekes följegyzéseket olvasunk a királyné esti sétáiról, melyeket oly nagyon szemére vetettek, és a parkbeli jelenetről.

A versaillesi kastély.

XVII. századbeli metszet után

«Az 1778. év nyara, — irja a többi közt, — igen meleg volt; julius és augusztus elmultak a nélkül, hogy a levegőt egyetlen vihar felüdítette volna. A királyné csak úgy tudott elaludni, ha előbb a szabad levegőn időzött, a herczegnőkkel lakosztályának terraszán tartózkodva. Később aztán kedve támadt, hogy a parkba is lemenjen e meleg, holdsugaras nyári éjeken. Bár ezek a séták a lehető legártatlanabbak voltak, csakhamar egész Páris, sőt Franczia ország és egész Európa a legképtelenebb mende-mondákkal teltek meg, melyek a királyné erkölcseire alaptalanul a legkedvezőtlenebb fényt vetették. Igaz, hogy minden versaillesi szabadjára tanúja lehetett a királyné ez éjjeli sétáinak. Egyszer egy fiatal ember, nem ismervén fel, vagy nem akarván felismerni a királynét, leült melléje egy padra s egész fesztelenül társalgásba bocsátkozott vele. A királynénak tetszett a dolog, hogy nem ismerik fel s jól mulatott rajta. De a fiatal ember másnap megtudta, kivel társalgott oly kellemesen s mindenütt eldicsekedett vele. Az ilyen dolgok adtak tápot aztán ama képtelen és gonosz híreszteléseknek, melyek a királyné felől szárnyra keltek. A királyné nem volt hajlandó belátni, mily kellemetlen következményei lehetnek a dolognak. Pedig ez nagy szerencsétlenség volt rá nézve, mert különben lehetetlen lett volna oly gonosz meséket kigondolni, mint a kerti jelenet volt Rohan bibornokkal.

Georgel abbé, Rohan bibornok belső, bizalmas embere, a ki a későbbi végzetes eseményekben vak bizalommal állott a bibornok pártjára s emlékiratában tervszerű czélzatossággal úgy ád elő mindent, hogy a királyné bűnössége a nyaklánez-történetben kétségtelen legyen, — a következőleg irja le a kérdéses jelenetet:

Oliva kisasszony eljött Versaillesbe La Motte asszonytól kalauzolva, megmutatták neki a helyet, hol szerepét le kell játszani s jól betanították a szavakra, melyeket elmondandó lesz. A magas, nyulánk alakú, hosszú kék felöltőjű, nagy kalapos férfihez, ki előtte meg fog jelenni, így fog szólani:

— Csak egy pillanatot adhatok önnek; meg vagyok önnel elégedve; nem sokára a legkegyteljesebb állásba fogom önt emelni.

Aztán át fog neki adni egy kis dobozt és egy rózsát. Majd midőn léptek közeledtét hallja, így szól hozzá:

— Ime Madame és Artois asszony közelednek, távoznia kell!

A bibornokot hasonlóképen kitanították, mi lesz a teendője. La Motte asszony fekete domino-öltönyben fogja neki jelezni, mikor kell a kitüzött helyen a találkára megjelennie.

Az éj egész sötét volt; a kitüzött óra már eltelt s *La Motte* asszony nem mutatkozott. A bibornok nyugtalankodni kezdett, midőn egyszerre a fekete dominó, La Motte asszony, jelent meg s igy szólt hozzá:

— A királynétől jövök. Nagyon bántja őt, hogy nem beszélhet hosszasabban önnel, mert Madame és Artois grófné azt kérték tőle, hogy menjen velök sétálni. Siessen tehát most azonnal a parkba, mert különben nem fog vele találkozhatni. Ha kis időt tölthet is vele, azért kegyének kétségtelen jelét fogja önnek adni.

Aztán a jelenet úgy játszódott le, a mint La Motte asszony ezt előre elrendezte. Az ál-királyné elsuttogta a szavakat, melyeket La Motte asszony a szájába adott s átadta a bibornoknak a kis dobozt és a rózsát. Hirtelen zaj hallatszott, el kellett válni. A bibornok meg volt győződve, hogy a királynéval beszélt s attól kegyeinek kétségtelen zálogait vette, csak azt sajnálta nagyon, hogy a váratlan esemény megzavarta a hosszabb társalgást. La Motte asszony pedig örömében titkon tapsolt tervének váratlanul jól sikerülte fölött.

Georgel abbé, mint említettük, Mária Antoniának nagy ellensége volt, nagyon latba esik tehát az ő megemlékezése a fent leirt jelenetről, miután abban is csak a bibornok jóhiszeműségét akarja kimutatni, de nem tagadja, hogy a királyné részén mi se történt ebben a dologban s az egész La Motte asszony csűr mesterkedése volt.

A nyaklánez-pör folyamán *Rohan* bibornok ügyvéde, védencze jóhiszeműségét kimutatandó, így rajzolja azt a lelki állapotot, mely a versail-

lesi parkjelenet után a bibornokot elfogta: «E végzetes pillanat után a bibornok nem csak bízik mindenben és hiszékeny mindennel szemben, a mit neki La Motte asszony mond, hanem valósággal vak s ebből a vakságából kötelességet csinál magának, melyet nem szabad megsértenie. Engedelmességéhez ama parancsokkal szemben, melyeket La Motte asszony útján fog kapni, a legmélyebb tisztelet és hála csatlakozik; megadással várja a pillanatot, midőn ama nagy jóság megnyilatkozik, de a míg vár, mindennek engedelmeskedik. Ime ez a lelki állapota».

La Motte asszony éles szemével jól látta ezt a lelki állapotot és nem is késett azt teljes mértékben kizsákmányolni. Augusztus hónap még el se múlt, midőn tudtára adja a bibornoknak, hogy a királynénak sürgősen ötvenezer livrere van szüksége, egy szerencsétlen nemesi család fölsegélésére. Vajon megadja-e majd a pénzt a bibornok? lesi türelmetlenül La Motte asszony. *A bibornok* boldog, hogy a királyné szolgálatát igénybe venni kegyeskedik. A szükséges összeg nincs épen nála kéznél, de segít magán, egy Cerf Beer nevű zsidótól veszi kölcsön. Ezt azzal biztatja, hogy ez a jó szolgálata nem csak neki szerzi meg a legmagasabb pártfogást, hanem hitfeleinek is. Planta báró elviszi az összeget *La Motte* asszonynak, kinek öröme határtalan. «A királyné parancsolta meg a bibornoknak, — így mondja barátainak, — hogy számítolja le nekem ezt az összeget; meghagyta neki, hogy egész százötvenezer livréig álljon rendelkezésemre». Egyelőre azonban tanácsosnak látja, hogy Rohant egy darabig eltávolítsa. A királyné egy állítólagos levele tehát tudatja a bibornokkal, hogy vonúljon vissza egy időre Elszászba. Mielőtt elutazott volna, meghagyta Plantának, hogy La Motte asszonynak, a királyné számára, adja át mindamaz összegeket, melyeket az kérni fog. Csakugyan rövid idő múlva ismét százezer frankra van szüksége a királynénak, jobban mondva La Motte asszonynak.

Láttuk, mily nyomorúságos viszonyok közt élt La Motte asszony 1784 júniusában. Ugyanezen év augusztusától kezdve azonban minden megváltozott. Gazdagon bebutorozza lakását, majd házat, nyaralót vásárol, sőt félre tenni valója is marad. Ékszereket, ezüstöt, drágaságokat halmoz rakásra. Hogy az emberek előtt érthetővé tegye sorsának ily hirteleni jobbrafordulását, azt mondja, hogy a királyi család kegyességének köszön mindent. Párisi lakásukon most már a jobb körökhöz tartozók is megfordúlnak. Oliva bárónén azonban, miután kihasználta őt, csakhamar túlad. Nem találta elég megfelelőnek az új társaságba; aztán meg az igért tizenötezer livre helyett csak négyezer kétszáz frankot adott neki a «királyné», illetve La Motte asszony s nem is volt szándékában többet adni.

És itt eljutunk e szövevényes történetben ahhoz a fejezethez, mely az egésznek jellegét megadja: a nyaklánc históriájához.

(Folytatása következik).

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ráncokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arcszőröket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyít 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön várótermek. Levélre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyúkszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeménvedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás, ellen. A hatásért jótállás vállalatik.

Központi szétküldési raktár: **SCHWENK L.,** gyógyszerész MEIDLING — BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellettes védjegygyel és aláirással el van látva, azért is erre figyelni kell.— 1 doboz ára 1·20 kor.

Ezt tapaszt csak egy nagyságban készítik és pedig darabonkint kor. 1·20 Minden hatásvesztes LUSER-féle turista-tapasz kérendő.

Vidékre 1·80 kor, előzetes beküldése mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 9068

Török József gyógyész., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

JÓLYAILLATOS MANDOLA KORPA

a bőrt finomra simitja és megtartja az arcz ifjúi üde kinézését

Tiltsuk helyreállt a szappanfélék az arcz kenőcsöt.

KIZÁROLAGOS KÉSZITŐI

A. Motsch és Tsa.

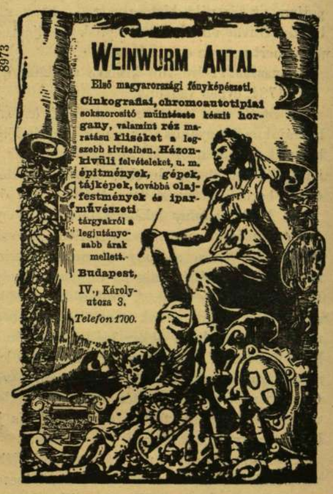
BÉCS, I. LUGECK 3. SZ.

8993

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a **Pilules orientales** által, Ratié gyógyszertárából Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt: és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az asszonyi **kebel fejlődését,** valamint a kebel **idomainak szilárdságát** biztositja. Egy üvegese ára használati utasitással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utcza 12. sz. 8442

8973

Dr LERAS

VAS PHOSPHÁT

Ezen vaskészitmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kitünő gyógyszer **vérszegénység, sápkór, gyomorfájdalmak, vérvesztés** eseteiben, szabályozza a **hószámot,** könnyü emésztetü és kiváltképen **hölgyeknek, fejlödésben lévő fiatal leányoknak,** valamint **gyenge gyermekeknek** legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr Magyarországi főraktár.

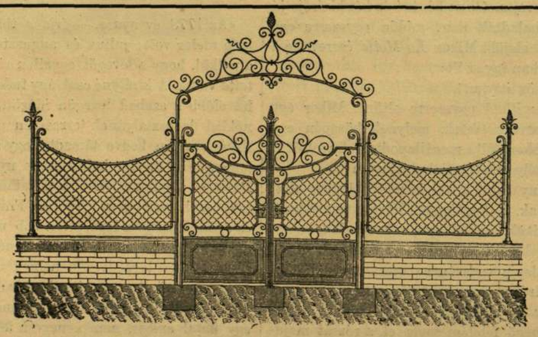
Budapest, Török József gyógyszertára király-utcza 12. sz.

8975

Telefon 18—99. 8972

Olcsó kerítések!!!

Olcsó kerítések!!!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és keritésgyára 8598

Budapesten, VIII. kerület, Üllői-út 48. szám.

Gyárt és szállit:

szabadalmazott Hungária sodronyfonatokat méterenkint 50 és 70 fillérért;

gép- és kézi-sodronyfonatokat, tüskés sodronyt, pánthuzalt: erdők, vadaskertek, baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők stb. bekeritésére **olcsó árak** mellett. **Nyaraló-, park- és erkélyrácsokat,** valamint csinos és erős kivitelü **kapukat** és **ajtókat** vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból; ugyszintén diszes **virágágy- és gyepkeritéseket** és **favédő-kosarakat.** Továbbá **föld- és kavicsrostákat; szőlőbogyozó-rostákat; magtárablak-rostélyokat; ökör-szájkosarakat; szikrafogókat; gabonaválasztó-hengereket,** valamint régi választóhengereknek **uj sodronykópenynyel** való ellátását. **Rostaszöveteket** és **fonatokat szelelőrostákba.**

Árjegyzékek és költségvetések ingyen. — Jutányos és pontos kiszolgálás.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta

SZEMERE GYÖRGY.

Neogrády Antal rajza.

I.

Kelemen halász és a menyecskéje.

Kelemen János a Tisza partján lakik egy kunyhóban. Csak olyan az a kunyhó, hogy az sem kár érte, ha elviszi a zöld ár. El is viszi minden tavaszon. Ilyenkor a faluba megy Kelemen lakni és addig marad ott, a mig le nem folyik a viz a szomszéd határba s fel nem szikkad valamennyire az átázott föld. Akkor újra megcsinálja a kunyhóját: ugyanott, a hol évek óta állott. Két nap alatt összetákolja, kitapasztja és újra boldog Kelemen.

Mert csak kunyhójában érzi jól magát a halász. Utálja a falut.

Hogy miért, azt ő maga sem tudná megmagyarázni szóval. Ötszáz szóból — ennyivel él egy nomád pásztorember — nem igen telik az érzelmek kifejezésére egy sem. Azoknak az érzelmeknek, melyek őt a kunyhójához fűzik, visszaadására pedig sok, igen sok szó kellene: annyi, a mennyit a költők használnak a dalhoz, az ódához, a balladához, a tündérregéhez. Még annyi sem elég. A titokzatosnak, a sejtelemszerűnek külön szótárát kellene megszerkeszteni, hogy értelmesen elmondhassa Kelemen halász: mit érez a kunyhójában; s hogy mit érez, mikor hallgatja a nád susogását, mikor belemerül a habok nézésébe, mikor ábrándos, merő tekintettel kémleli az ég alját, a hol felbukik, meg leszáll a nap, a mikor hanyatt fekve nyári éjjeleken gyönyörködik a tündöklő csillagokban . .

Addig, addig, hogy egyszerre csak elkezd káprázni a szeme, tánczra kelnek a csillagok. Egyikmásik megúnja mennyei dicsőségét, leszalad a földre. Egy pillanatig tűzsáv mutatja nyomát, aztán — nincs! Vajon hova hullott? És miért kívánkozott le onnan a dicsőséges magasból? Talán összeveszett az angyalokkal! Vagy a világ Mindenhatója átkozta el s a sötét földre börtönre ítélte?!

... És mik azok a foltok a holdban? Óriás hegyek barlangokkal, a melyekben sárkányok laknak, vagy tenger talán, tele zöldszínű szörnyetegekkel?!

... Hát a tejút csakugyan a Csaba királyfi vitézeinek útja nyoma volna, vagy az szijja fel a lelkeket a mennybe? Avagy talán a hatalmas Isten országának útja?!

... És milyen lehet a mennyeknek országa?... Csupa ragyogás! Merő drágakővel és karbunkulussal kirakva boltozatja. S az Ég Urának lelki fényességétől csak jobban, ezerszeresen sziporkázik az a sok ékesség!... Halandó, ha oda kerül, nem lát a fénytől. Az a sok roppant ragyogás elsorvasztja szeme világát, de kiűzi a sötétséget még a lelke legmélyéből is! A bűn, a mi benne csirázott, rémülve megfutamodik s útját veszi a pokloknak. Igy tisztúl ott az ember, — így üdvözül! Mert igaz, hogy eleinte nem lát, de a végtelen kegyességű Isten érdem szerinti hosszú idők múlva megbocsát a bűnös embernek és megengedi látnia a káprázatos ragyogást, mennyei irt eresztvén elsorvadt szemére ...

Igy születnek meg csendes éjszakákon Kelemen lelkében a hősköltemények és a hymnuszok és ott is maradnak benne. Nem tud rajtuk túladni szavakkal; nem is akarná, hiszen csak úgy nagyszerű az, ha nem tudja meg senki!

Hát ezért szereti Kelemen magányos kunyhóját. Itt nem háborgatja képzeletének csillogó képeit szekérzörej, kutyaugatás, rostazakatolás, emberi hang lármája. Itt nem lesik, nem vigyázzák, ha kedve kerekedik belebámulni a távol messzeségbe — oda, a hol már semmi sincs: a késégen túl, azon is túl. Itt bátran nézheti a felhők útjait, a mint imbolyognak, rohannak, nyelik egymást, hogy újra feltámadjanak. S ha túláradó kedvében egy-egy kurjantással üdvözli a fölkelő napot: nem hallja senki — és ha lefordítja saját anyanyelvére a pacsirta dalát, ha már csordultig a szive: nem akad senki, a ki kinevesse érte ... És mikor ott a parti erdőben párját esengve nyög-búg a vadgalamb: a vágyó, fájó boldog fohász kitörhet kebléből, — nem sérti meg vele férfiúi méltóságát; hiszen egyedül van a természet-anyával, a ki előtt nincs szégyenkezés, és a hatalmas Istennel, a ki úgy is belelát a szivekbe...

A halászkunyhó elé egy kiszáradt fatörzs van végig fektetve. Azon szokott ülni Kelemen János, ha nincs egyéb dolga, és belenézni a szőke habokba, mintha keresne ott valamit.

A felesége addig tesz-vesz a kunyhó tájékán. Az asszony soha sincs úgy, hogy ne találjon dolgot, ha keres. A ki pedig nem keres, az nem jóravaló asszony. Már pedig Panni az volt. Az a kunyhó, a mi az ő fészke, tanyája boldogságának, ragyogott a tisztaságtól. Az az ember pedig, a kit szeretett, mint a hó, olyan patyolattiszta vászonban járt a Panni gondoskodásából. De Panni maga is szerette a tisztaság ékességét; gondosan öltözködött.

Utána is néztek a tokaji piaczon, — még az urak is. (Mert odavitte a kecsegéket eladóra.)

— Pompás menyecske! Gyönyörű teremtés! — mondogatták utána.

Panni az ilyen dicséretekre fülig pirult és szemét nem emelte a hizelgő urakra. De ha magafajta évődött vele, annak bátran a szemébe nézett s meg is felelt neki negédesen, dévaj kacagással...

Panni épen vásárra készül. A szamár hátára köti a mai fogást nedves tarisznyákban. (Majd útközben meglocsolja, elél akkor a hal Tokajig.)

Kelemen János térdére könyökölvén gondolkozik; a menyecske szeliden megérinti a vállát:

— Megyek már, édes gazdám.

János vissza se néz, úgy bólint:

— Jól van.

Elindúl a menyecske, nyomában a szamár. Igen derék állat volt ez a szamár, csak tudni kellett a természetét. Ha a háta mögé kerültek, vagy ha ostorral, husánggal hajtották volna: no, akkor nem mozdult egy tapodtat sem. Ellenben a gazdája és gazdasszonya után hűségesen elbandukolt, akár csak egy házőrző kutya.

Alig indúlnak el, a menyecske és a szamár, felkél a fatörzsről Kelemen János, hogy szemével kisérje egy darabon az asszonyát. Nézi sugár termetét, könnyű, délczeg lépéseit, meg a mint lóbálja feltűrt ingvállából kiduzzadó két gömbölyű karját: és megszállják szivét a szerelem érzelmei. De azért nem mosolyog, ő komoly dolognak tartja a szerelmet is — csak szeme sugárzik és a szive dobog talán sebesebben.

Az asszony tudja, érzi, hogy nézik s egyszer csak, — mikor már alig látszik, — hátraint a vöröskendős fejével.

Erre mosolyodik el Kelemen Pál csak. Minek az? — gondolja.

Hát az meg minek, hogy Kelemen Pál akkor is utána néz még a párjának, a mikor már semmit sem lát belőle? Avagy a lelkével akarja elkisérni egész Tokajig?

Nyilván. Ám az egyszer nem kisérte odáig. Kizavarták a szándékából.

II.

Ribár.

Pisztolydurranás és puskaropogás hangjai csapták meg a fülét. Erre csak vissza kellett fordúlnia még Kelemennek is.

Betyárt üztek a pandurok a túlsó parton: két pandur egy betyárt.

A betyár lelapúl lova nyakára, egyik kezében pisztoly ... hátranéz ... céloz ... A golyó tévesztett. Tovább nyargalnak. Partot ér a haramia. Egy ölnyi magas lehet az a part ... A lova megtorpan, felágaskodik ... Na most utólérik a pandurok ... Dehogy! Végig vág a lovon. Szinte áthallatszik Kelemenhez a túlsó partra, a hogy csattog az ostor a ló bőrén. A kényes állat enged, beleugrik az árba.

— Megmenekült, — gondolta Pál, mert tudta, hogy a pandúrok nem fognak utána ugrani, ha csak nem betyárból lettek maguk is. Mert az olyat vére beleviszi a veszedelembe, az olyan képes kitörni nyakát becsületes ember korában is.

Hát ezek, úgy látszik, nem voltak olyanok, mert megállottak a parton és szörnyű káromkodással vegyes fenyegetéssel lövöldöztek a menekülő után.

— Talán már van is benne golyó, — érdeklődik Kelemen János, — csak nem árulja el ...

Egyenesen a halászkunyhó felé úsztat a haramia. Már csak húsz lépés, már csak tíz ... végre elérte a nádast, mely a Tisza partját szegélyezi egy darabon. A pandurok abbahagyják a lövöldözést. Úgy látszik, találomra nem akarnak a nádasba puffogtatni ... Elnyargalnak.

A part itt a kunyhó vonalán sekély volt, de süppedékes, mint mindenütt, a hol nád terem. Nehéz sora volt a betyár lovának: térdig süppedt az iszapba. De csak kivergődik nagynehezen, aztán haragos nyerítéssel megrázza magát. A lovas leugrik hű paripájáról és gondosan megvizsgálja, nem-e kapott valahol sebet.

A hátulsó bal czombján vérzett csakugyan. A betyár káromkodik egyet, úgy vizsgálja bajtársa sebét. A ló állja, meg se mocczan, míg gazdája kitapogatja, hogy benne van-e a golyó. Benne volt. Ekkor a betyár lekanyaritja nyakából a tarsolyát és egy bicskát vesz ki belőle.

Az okos állat hátranéz. S a mint meglátja, hogy gazdája kezében kinyilik a bicska, már tudja, mi következik. Felemeli fájós lábát, — így könnyebb a fájdalmat elviselni — és engedi, hogy kipiszkálják sebéből a golyót. Megrezzen néha, de nem nyugtalankodik. Még a mikor csipős arnika-vizzel mossák a sebét, se rúg, csak reszket a heves fájdalomtól. A vérzést egy rongykötéssel állítja meg a betyár, aztán egy csomó iszappal keni be a ló egész czombját; ez majd kiszívja a seb tüzét, elejét veszi a sebláznak.

Csak miután mindezeket megcselekedte, ütötte fel fejét a betyár. Kevélyen szeme közé nézett Kelemennek.

— Hol itt a legközelebbi rév, hé?!

Kelemen hallgatott és keményen visszaverte a haramja szúrós tekintetét. Az mintha ebből megértette volna, hogy itt csak kérés használ s nem parancsszó: csendesen megismétli a kérdést:

— Hol itt a legközelebbi rév, földi?

— Felülről Tokajnál, alulról Téglásnál, — feleli Kelemen.

— Akkor estélig ide nem kerülhetnek a pandúrok, — nyugtatja meg magát a betyár és lassú gondossággal, mint a ki haza érkezett, megereszti lován a hevedert, a kengyelvasakat átcsapja a nyergen s a kantárt kötőfékkel cseréli fel. (Hadd legeljen a Hóka.)

A szögletes csapott farú, kosorrú izmos állat úgy látszik nem sokba vette sebét: nyugodtan elkezdett legelni, jóizűen ropogtatva a gyenge nádfiát.

— Hét golyó van már benne, bennem meg kettő, — magyarázza a ló gazdája Kelemennek. — Hat éve szolgáljuk egymást. Kipróbált czimbora, — dicsekszik továbbá és szeretettel szemléli a kemény állatot.

Kelemen meg a délczeg haramiát nézi csudálkozva.

— Hat éve és még nem lőtték agyon kendteket!? — jegyzi meg csodálkozva Kelemen.

— Kinek gondol kend bennünket? — henczegett a haramia. — Én Ribár vagyok, az meg a híres Hóka. A legkülönb ló széles e világon. Ugy-e, Hóka!

Kelemen szemügyre vette a Hókát. Hallotta hírét. Átugrott a Bársonyoson, mikor a szikszói pandúr-káplár szorította: a híres Csiba Feri. Pedig a Bársonyos megvan három öl széles, ha nem több.

— Hát ez a? — kérdezi érdekkel a halász. Aztán a betyárt kezdi mustrálni, tetőtől-talpig méregeti.

Róla is hallott eleget, hiszen két vármegyének réme volt, de mégis kevésbbé érdekelte őt a betyár, mint a ló. Úgy érezte, hogy olyan hires legény ő belőle is lehetne, ha akarná.

Ribárt boszantotta az a nyugalom, a mi a halász arczán ült, a mint őt nézegette. Rárivallt:

— Mit mustrál kend, nem vagyok én borjú!

— Ha nem tetszik: fel is út, le is út. Én oda nézek, a hova akarok, — felelte csendesen, minden kihivó szándékosság nélkül Kelemen.

Ribár kijött a sodrából. Ő azt szokta meg, hogy bámulják és rettegjék és ime! — ennek az embernek arczizma se rándúl meg a haragjától, már meg szemmel se tartja, belenéz a hullámokba, mintha azok jobban érdekelnék a vármegye réménél.

Annyira szokatlan és váratlan volt ez a betyárnak, hogy ki se tört vad indulatossága: úgy elfojtotta azt a csudálkozás benne. De tekintélyét még sem hagyhatta. Úgy követeli a betyár méltósága, hogy mukkanni se merjenek előtte. Gondolkozott egy rövid ideig. Hogy utasítsa rendre Kelement? Úgy akarta volna, hogy ne nagyon fájjon, de azért kemény parancs legyen a szava: ellenmondást nem tűrő; hogy ne lázongjon, de végrehajtsa azt a kényes halász. Mert annak a szónak, a mit egyszer kiszalaszt a száján: annak érvényt szerez — ha mindjárt élet árán is — a betyár.

Hiszen az az ő eleme, életczélja: a parancs, az uralkodás! Ő fejedelme a pusztáknak. Nem vérszomj űzi bitorlott birodalmába, hanem a szabadság imádása és erőszakos, szilaj vére, a mit nem bir megzabolázni a hétköznapi élet. A társadalmi korlátok és a törvények békói olyanok neki, mint ketrecz az oroszlánnak: meggémberedik bennük.

Már ajkán ült a szó a betyárnak, de még nem adta ki.

(— Még nem talál engedelmeskedni — gondolta és akkor agyon kellene ütnöm!)

Sajnálta volna. Nem, hogy emberére akadt, — olyan embert ő nem képzelt, de *kiméletből* más parancsot keresett, mint a milyet gondolt az előbb: olyat, a minek szelid legyen az éle, hogy meg ne akadjon rajta a halász önbecsérzete. Mert nem akarta ingerelni és bántani azt az embert: az elsőt, a ki vele fitymálva mert beszélni. Az erősebb fél nagylelkűsége ébredt fel a betyárban, a ki legyürni akarja csak és nem tönkretenni gyöngébb ellenét.

Megszólalt végre nyugodtan, határozottan, keményen ejtve ki a szót:

— Megyek földi, de csak majd ha én mondom. Előbb eszem egy kis jófajta halpaprikást. Kend majd elkészíti. A bort én adom hozzá.

Kelemen igy felelt, — rendreutasítás volt a felelete:

— A mim van, abból szivesen adok másnak is, — senki elől nincs az én szegénységem elzárva, — de csak jó szóra! Az én kunyhóm nem csárda.

A haramiának arczába szökött a vére. Fütyentett.

A Hóka értett róla, fájós lábával a rétről, a hol csendesen legelészgetett, gazdájához vágtatott.

Ez a nyeregkápa megé nyúl és egy hosszúcsövű, rézveretű pisztolyt vesz onnan elő. Ezt a pisztolyt a halász fejének szegzi, úgy beszél vele:

— Nézzen kend körül. A meddig lát, mindenütt én vagyok az úr, én parancsolok, meg a tizenkét legényem ... és nekem mindenki engedelmeskedik!

A halász most már daczczal néz a betyár szúró szeme közé ... Megvillan valami rejtelmes láng a szemében. Keményen felvetette fejét úgy szólt, szinte indulattal:

— Én nem! Nekem csak az Isten parancsol maga, ember nem!

Csend lett. A két ember farkasszemet néz egymással. A vad indulat és uralomvágy viaskodik a rettenthetetlen bátorsággal... A szemek villámaival vivják a csatát.

Ribár lebocsátotta fegyverét. Nem volt lelke hozzá, hogy belelőjjön ebbe az emberbe. Még a szemét is lesütötte. Megadta magát, megszégyenülten, mint az oroszlán, a ki elhibázza ugrásával kiszemelt prédáját. Csak ennyit szólt, s ez szivéből jött:

— Csapj fel öcsém, közénk! Te nekem való vagy.

A halász most már ismét közönyös. Az ő aczél idegei úgy feszültek, a hogyan ő akarta: uralkodott rajtok teljesen. A hiuságot nem ismerte, hát nem éreztette erkölcsi fölényét a betyárral. Hányaveti módra nem szólt oda neki, mint más ember tette volna, hogy: «Ime hát láthatod most már, hogy vagyok olyan legény, mint te!» A fejét rázta csak, úgy válaszolt neki:

— Nem lehet. Szeretem a nyugodalmat meg az asszonyomat.

Erre mit szólhatott volna Ribár egyebet:

— Tarthatsz magadnak szeretőt: minden határban kettőt. Szeretik a leányok a betyárt; nem félnek tőle.

— Nekem csak egy kell, a ki van, — volt a válasz.

Szó több hosszú időre nem esett közöttük.

(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A KIRÁLYNÉ NYAKLÁNCZA.

(Folytatás.)

Ebben az időben *Böhmer* Károly Ágost volt a királyi ház udvari ékszerésze, egy igen eszes, ügyes és mozgékony ember. Társa *Bassange* volt, kivel Európa legszebb gyémántjait vásárolta össze, hogy azokból egy minden eddigit, fölülmuló nyakláncot csináljanak. Tulajdonképen XV. Lajossal akarták e nyakláncot megvétetni Du Barry grófné számára. De XV. Lajos közbejött halála meghiúsította ezt a tervüket. Ismervén azonban *Mária Antónia* szenvedélyét az ékszerek iránt, 1774-ben felajánlották az ékszert a királynak. *XVI. Lajos* beszélt is erről a dologról Mária Antóniával, de a királyné visszariadván a nagy ártól, melyet az ékszerészek egy millió hatszázezer livrere szabtak meg, azt az ismeretessé vált választ adta a királynak: «Nagyobb szükségünk van egy hadi hajóra, mint egy ékszerre.»

Mielőtt az események további folyamának kuszált fonalait bontogatnók, állapodjunk meg kissé ennél az ékszernél, hisz ez eme történetnek, a «tizennyolczadik század legnagyobb hazugságának» valóban központja. Fejedelmi ékszer volt, az bizonyos. *Caryle* finom leirása róla ez: «A nyakat lazán övező első sor csaknem mogyoró nagyságú tizenhét pompás gyémántból áll. A második sor még lazább, kecsesen összeállított háromszoros feston-, körte- és csillagalakú, vagy csoportonként minden alakot nélkülöző függelékekkel. Hátulról szeliden szorítva, két széles sor mindnyája közt a leglazábban omlik alá s egy igazi gyémánt-királyné körül csoportosulnak a sorok a keblen; azután ismét szétválva, úgy fonódnak össze, mintha mindig egyévé tartoztak volna; maguk a csüngők egy vagyont értek. És végezetül két kimondhatatlan szép sor kapcsolódott össze háromszorosan, szintén csüngőikkel s a mikor a nyaklánczra fel van csatolva, hátul hatszoros sorozatában omlik szerte-széjjel a nyak hátulsó részén, mint egy zodiakus nagy éjszaki fényözön.»

Egykorú festmény után.
Mária Antónia.

Böhmert a királyné, mint láttuk, elutasította A remek ékszer, mely minden kis moczczanásánál a szivárvány összes szineiben tündöklő sugarakat lövellt, — nem kellett a szép, fiatal királynénak. Ám a királyné udvari ékszerésze nem olyan kalmár, a kit könnyedén elutasítani lehetne; nem tett le a reményről, hogy az ékszert még eladhatja a királynénak s egy év mulva megismételte ajánlatát a királynak, hangsulyozván, hogy kész a legkedvezőbb fizetési feltételeknek alávetni magát, miután az ékszerbe úgyszólván egész vagyonát beleölte. *XVI. Lajos* ismét megkérdezi *Mária Antóniát*. S ez végre azt mondja, hogy ha a fizetési feltételek nem terhesek, gyermekeik számára meg lehetne venni az ékszert. De ő soha se fogja azt viselni, mert nem akarja, hogy azt mondják, hogy ily mesés árú ékszer után vágyakozott. A királyi gyermekek azonban még nagyon fiatalok voltak, igy *XVI. Lajos* az ajánlatot újra kereken elutasította.

Az újabbi elutasitás *Böhmert* egészen leverte. Panaszaival, hogy tönkre van téve, nem szünt meg ostromolni a királyi családot s két év mulva, 1777-ben Mária Antónia elé járult, térdre vetette magát előtte, esküdözvén, hogy vizbe öli magát, ha meg nem veszi ő felsége az ékszert. A királyné azonban szigorúan rászólt: «Keljen fel, Böhmer, nem szeretem az ily jeleneteket, a becsületes embereknek nincs szükségük, hogy térden állva könyörögjenek. Nekem nem kellett a nyaklánczok. A király meg akarta venni számomra. De én újból nem egyeztem bele. Tehát ne is említse előttem többé. Igyekezzék a köveket kisebb ékszerekként értékesiteni és ne ölje magát vizbe.»

Hét év mult el ez események óta. *Böhmer* ismert egy *Achet* nevű főbb hivatalnokot, a ki *La Motte* asszonyhoz járatos volt. Mikor az 1784. év telén a *La Motte* asszony szalonjában egy alkalommal a nyaklánczra fordult a beszélgetés sora, *Achet* azt mondta, hogy miután a grófné oly nagy kegyben áll a királynénál, közbejárhatna arra nézve, hogy megvegyék Böhmertől az ékszert.

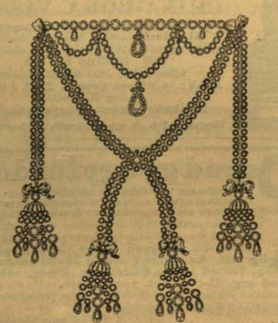
— Látta ön azt a nyakéket? — kérdé *La Motte* asszony.

— Láttam s mondhatom, hogy valódi csoda. Az udvar ékszerészei évekig dolgoztak rajta s ha csak a kövek értékét veszszük, akkor is igazi mesés kincset ér.

Egyúttal ajánlatot tett a grófnénak, hogy elküldi hozzá az ékszerészeket a nyaklánczczal. *La Motte* asszony beleegyezett. Igy aztán *Achet* és *Bassenge* nehány nap mulva el is jöttek hozzá az ékszerrel. Csodálatosan szép volt az valóban, ezer meg ezer sokszinű fénysugárban csillogott a legkisebb mozdulatra is. 1785. évi január végén újból találkozott a grófné az ékszerészekkel s akkor azt mondta, hogy meglehet, az ékszer meg lesz véve pár nap mulva. Egy igen nagy úr szándékozik megvenni.

Rohan bibornok ép ebben az időben tért vissza Párisba. *La Motte* asszony elhitette vele, hogy a királyné szeretné megvenni a nyakláncot, de a király tudta nélkül és hitelre, mert nincsen pénze. Részletekben, három hónaponkint kifizetné. De a dologhoz egy közvetitőre van szüksége s épen a bibornok az, kire gondolt. *Rohan* nem sokat kérette magát, hanem elment *Böhmer* és *Bassenge*-hez s az alku csakhamar meg volt kötve. Január 29-én az ékszerészek megjelentek a bibornok palotájában s ekkor aláirták a szerződést. A vételár egy millió hatszázezer livre, mely két év alatt lesz kifizetendő, félévi részletekben. Az első részletfizetést, négyszázezer livre-vel, 1785 augusztus hó 1-én kell teljesiteni. *A bibornok* maga vetette papirra a föltételeket s közölte *La Motte* asszonnyal, hogy az ismét a királyné tudomására adja. Január 30-án *La Motte* asszony már azzal a hirrel jő vissza, hogy a királyné elfogadja a vásárt a közölt feltételek mellett, de nem akarja aláirását adni. *Rohan* azonban ragaszkodik ehhez, a dolog nem kis fontosságú s neki kell valami irással birni. Másnap a grófné elhozza neki a szerződés helybenhagyását: «Elfogadom: Marie Antoinette de France».

— A királyné, miután a király tudtán kivül

A nyaklánecz.

ment bele a dologba, határozottan azt kivánja, hogy semmi körülmények közt ki ne adja kezeiből ezt az iratot. Senkinek se szabad azt megmutatnia.

Rohan bibornok annyira beleélte magát abba a hitbe, hogy a királynénak nagy szolgálatot tett s annak jutalma nem is fog soká elmaradni, hogy az ez időtájban Párisba érkezett *Cagliostro*-val ismét összeköttetésbe lépvén, megkérdezte ezt, mit várhat a királyné érdekében hozott áldozattól. A csodálatos jövendőmondásokkal sok hivőre szert tett szemfényvesztő, szokásos ámító szertartásai után kijelenté, hogy a tett méltó volt egy herczeghez, hogy annak teljes sikere lesz és a királyné jóságából fel fog virradni végre a nap, mely Franczia-ország javára fel fogja tárni a bibornok ritka tehetségeit.

Február 1-én a bibornok megkapta az ékszert. Még az nap alkonyattájban Versaillesbe ment. Egyedül vitte fel a drága terhet *La Motte* asszony lakására, ki mindent egész szinpadiasan elrendezett már. *Rohant* egy fülkés szobába vezették be, melyben titokzatos homály derengett.

— A királyné — mondá *La Motte* asszony — várja már a nyaklánczot.

Pár pillanat múlva közeledő léptek zaja hallatszik s az érkezőt e szavakkal jelentik be:

— A királynétól.

A bibornok a fülkébe vonúl vissza; onnan látja azonban, hogy egy magas, halvány arczú fiatal ember jelen meg. *Rétaux de Villette* az, a grófné meghitt czinkostársa s jó barátja. A fiatal ember egy levelet hozott. A grófné elvette és a bibornokhoz ment vele, felolvassa neki. A királyné meghagyja az iratban, hogy vivőjének adják át a nyaklánczot. *A bibornok* átadja az ékszert a tokban, *La Motte* asszony a jövevénynek nyújtja, kit időközben ismét behivatott. *Rétaux* átveszi az ékszert s távozik. *La Motte* asszony azt mondta a bibornoknak, hogy ez az ember a királyné bizalmas szolgája. A bibornok, mindent rendén levőnek gondolván, távozik.

La Motte asszony még az nap este megkapta az ékszert Rétaux de Villettetől.

*

La Motte asszony tehát elérte rég óhajtott czélját, s az 1785. év februárjának első napjaitól a «Valois-k véréből való» kalandornő elkezdte azt a káprázatos fényű, de nem soká tartó életet élni, melyre, úgy hitte, teljes joga van már származásánál fogva.

Az ékszert szétszedték s megkezdődött a nagy kótya-vetye, kinálták s adogatták a köveket ékszerészeknek, ismerőseiknek, mindenkinek, még igy is nagy összegeket harácsoltak össze. *La Motte* Angliába és Hollandiába utazott s a drágakövek jó nagy részét értékesítette. Minden adósságukat kifizették, természetesen, a hol csak lehetett, gyémántokban. Bar-sur-Aube-ban fejedelmi pompával rendezték be kastélyukat s mikor oda bevonúltak, az egész környék ünnepet ült. A mit csak a legkényesebb fényűző ízlés kigondolhatott, az mind fel volt halmozva ottan. Párisban palotát, nyaralókat vettek s a párisi palotában a látogatók ámulva csodálták a fényt, mely eléjük tárult. De volt is mit csodálni, hisz *La Motte* asszony oly finom, előkelő fényűzést fejtett ki, hogy egy kis madár-automatáért, mely szárnyait csattogtatva énekelt, minden gondolkodás nélkül adott ezerötszáz livret. S mi ez a többihez, a mesés bútorokhoz, selymekhez, szobrokhoz képest! A ki egykor a versaillesi országúton kéregetett, a ki mint «a Valois-k véréből való szegény árva» igyekezett könyörületre indítani a jövő-menőket, most hatlovas fogaton járt... S hogy a világ előtt mindezt tetszetőssé tegyék, majd gazdag örökséget emlegettek, majd azt

mondták, hogy *La Motte* nagy összegeket nyert Angliában a lóversenyeken.

A bibornok, mint láttuk, 1785-február 1-én adta át *La Motte* asszonynak az ékszert. Mikor február 3-án Versaillesben *Böhmer*-rel és *Bassenge*-val találkozott, nagy hévvel így szólt az előbbihez:

— Megköszönte már a királynénak, hogy kegyeskedett a nyaklánczot megvenni?

— Még nem, — felelt az ékszerész.

Elmondta aztán, hogy csak kedvező alkalmat vár erre. Ez az alkalom azonban nem kínálkozott. A hónapok egymás után múltak. Különben egyáltalán nem nyugtalankodtak s ez a bibornoknak se jutott eszébe. *Rohan* védői nem ok nélkül hivatkoztak erre a körülményre később, a pör folyamán, mert ez jóhiszeműségét kétségtelenné teszi.

La Motte asszony a bibornok előtt még mindig a régi szükös viszonyok közt levő asszonyt játszotta, s nem mulasztotta el, nehogy gyanúja felébredjen, kisebb-nagyobb pénzadományokért olykor könyörületességéhez is folyamodni. Közeledett azonban augusztus 1-je, mely első fizetési határnapként volt megállapítva. Az ékszerészek várják a négyszázezer livret. *La Motte* asszony most azt mondja a bibornoknak, hogy a királyné nagyon drágának találja a nyaklánczot, ennélfogva kétszázezer livre leengedést kíván, különben visszaadja. A bibornok és az ékszerészek firtatni kezdik, hogy *miért* nem viseli a királyné az ékszert. A királyné nem tekinti azt még egészen a magáénak, mondá *La Motte* asszony, azért nem viseli. Az ékszerészek savanyú arczczal ugyan, de beleegyeznek az ár leszállításába. De a *bibornok* ismét lelkükre köti, hogy köszönjék meg Versaillesben a királynénak, hogy kegyeskedett megvenni a nyaláncot. És *Bassenge* Rohan herczeg előtt írja meg a levelet, melyben kifejezi határtalan háláját a királyné iránt, a miért a nyaklánczot végre megvette tőle, az árleszállításba is beleegyezik, hisz «a legszebb gyémánt-ékszer a legnagyobb és legjobb királyné nyakát fogja ékesíteni».

Julius 12-én *Böhmer*-nek alkalma lévén *Mária Antónia* előtt megjelenni, miután épen a király által rendelt különféle ékszereket hozott el a királynénak, átadja a levelet is. A véletlen azonban úgy hozta magával, hogy épen perczben lépett be valaki, ki a társalgást megszakította, Böhmer távozott s a *királyné* a levelet olvasatlanúl tette félre. Mikor később a királyné elolvasta a levelet, nem értette a dolgot. «Ez az ember igazán csak az én kinzásomra van teremtve, mindig valami bolondság jár a fejében. Ne feledje el, — szólt a *királyné* Campan asszonynak, — ha legelőször találkozik vele, megmondani neki, hogy már nem szeretem a gyémántokat és soha többé nem is fogok venni».

A történet e mozzanatába valóban végzetszerű véletlen játszott bele, mert ha Mária Antónia mindjárt az ékszerész jelenlétében elolvassa a levelet s magyarázatot követel, minden azonnal kitudódik. Mig így hallgatása úgy az ékszerészeket, mint *Rohan* herczeget csak megerősítette abban a meggyőződésükben, hogy a királyné csakugyan megvette s megkapta az ékszert.

A véletlen e kedvezése még jobban felbátoritotta *La Motte* asszonyt hazug ámításainak további szövésében. «A királyné, úgy látom, zavarban van az augusztus 1-ei fizetést illetőleg, — mondá most a bibornoknak; — nem írja meg ugyan önnek, de csak azért, hogy ne ejtse nyugtalanságba. Kieszeltem valami módját annak, hogy neki most ismét egy jó szolgálatot tegyen. Forduljon Sainte Jameshez. Neki százezer tallér semmi.»

Ez a *Sainte James* a bibornok jó embere, rendkivül gazdag, kit őrült fényűzéséről ismernek. *Rohan* csakugyan szól neki, de *Saint James* irást kiván a királynétól s így a terv nem sikerült.

(Folytatása következik).

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ráncokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arczszőrüket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyít 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön váróternek. Levélre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

Császárfürdő BUDAPESTEN 8918

téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangu. E kénesvizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványviz uszodákkal, hő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ásványvize

SAVANYU-KÚT

Telefon 18—99. 8972

GERMANDRÉE

porhanyós állapotban és tablettákban.

Franczia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diskret. A Germandrée az arczbőrnek egészséges és üde színt ad.

MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, Paris.

Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

SERRAVALLO 8984

CHINA-BORA VASSAL

kitünő helyreállító szer **gyengék, vérszegényok** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitünőségektől. 1000-nél több orvosi elismerölevél.

Kitünő iz.

Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.

Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo J. gyógyszer. Triesztben

Parád gyógyfürdő

Vastimsós fürdőkkel és hidegvizgyógyintézettel, égvén- és kénes savanyuviz és természetes szénsavtartalmu forrásviznekkel. Lakások ujonnan épült 20 oleső szobával kibővültettek, a vendégek élelmezéséről Verseghy István jóhirü konyhája gondoskodik. **Az évad május 15-től szept. végéig tart. Az előévad május 15-től junius 20-ig, főévad junius 21-től aug. 20-ig, utóévad aug. 21-től szept. végéig tart.** — Az elő- és utóévadban a lakások 30% al olcsóbbak. Ingyen prospektussal és minden felvilágositással készségesen szolgál

A fürdőigazgatóság.

Ha őszül a haja,

használja a „Stella"-vizet

(Hair Regenerator),

mely nem fest de a haj eredeti szinét adja vissza,

Üvegje 2 korona.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában

ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,

Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

Legkedveltebb, legjobb hajfestő a

MELANOGENE

fekete és barna szinben.

Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár perez alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. Ára 2 korona 80 fillér. Készíti 9039

G. Földes Kelemen gyógyszertára Arad.

Főraktár: **Török József** gyógyszertára, **Király-utcza**, Opera-gyógyszertár, **Andrássy-út.**

8973

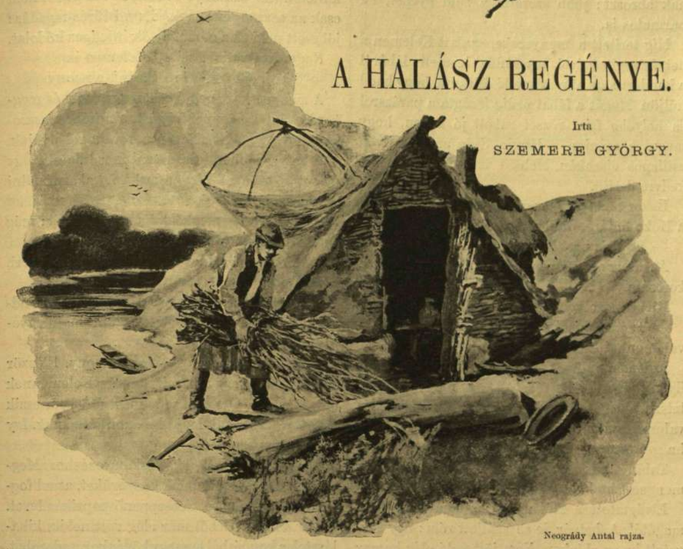
FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta

SZEMERE GYÖRGY.

Neogrády Antal rajza.

III. (Folytatás.)

Estély a kunyhóban.

Ribár leheveredett a gyepen és megigazgatta karikása nyelét. A szijfonat bomlott meg valahogy rajta. Azután megtisztogatta pisztolyait, mert nedvesek lettek a Tisza habjától. Meg is kente hájjal, hogy meg ne rozsdásodjanak.

Ez alatt a halász csak kap egy rőzseköteget, megbontja s tüzet rak belőle a kunyhó elibe. Aztán előveszi a rézkondért s belsejét a nap felé tartja. Az épen lemenőben volt, de utolsó sugarainál még megláthatta Kelemen, hogy tiszta a kondér.

Ebbe a kondérba aztán halvért kezd a halász csavarni: mindenféle összevagdalt apró halak nedvét. Mikor ez is megvolt, bemegy a kunyhóba és elkezdi ott vakarni a kecsegéket, pontyokat. A mi kész lett, azt bedobja egy nagy, vizzel teli tálba. Mikor megtelt a tál vakart hallal, kiönti belőle a vizet s másikat tölt helyébe; jó tisztára kiöblögeti, kimosogatja a halat, azután felaprózza.

A kunyhó előtt ezalatt elapadt a rőzsetűz füstje: már tiszta lánggal égett. Rá lehetett tenni a lábast, a lábasra a kondért, a kondérba a vizet és a halat s egyéb a halászléhez való holmit: sót, paprikát s ki tudja még mit.

Ribár még mindig a gyepen heverészett, még akkor is, mikor már süstörgött a halászlé s szétvitte zamatos illatát az esti szellő. De már ezt az illatot nem állotta soká. Dühbe jött, hogy nem neki illatozik. Füttyentett Hókának s hogy az nyeritve hozzáugratott, megnézte a sebét, vagy csak inkább megtapogatta a tájékát, hogy dagadt-e, meleg-e.

Ribár meg lehetett elégedve lova állapotával, mert biczentett a fejével. Azután félrevágta darutollas kalapját s megsimitotta szabadon maradt haját. Ez gondolkodást jelentett. Azon gondolkozott, hogy elbúcsúzzék-e a halásztól, vagy csak úgy nyargaljon el, ügyet se vetve rá. Mégis csak azt gondolta ki, hogy nem volna tisztesség szó nélkül elmenni. A halászhoz lépett hát, miután nyakába kanyarította két karabélyát, s így szólott hozzá:

— Adj Isten, földi, én már megyek!

Kelemen épen kavarta a főztjét egy hosszú fakanállal. Még szemét sem emelte fel, úgy válaszolt a búcsúzó betyárnak:

— Hát akkor kinek csináltam ezt a paprikást? — Ez a kérdés volt a válasza.

No, csudálkozott is rajta Ribár. De először visszakanyarította nyakából a mordályokat és a kunyhó oldalához támogatta, — mintegy jelezve ezzel, hogy biz ő szivesen marad. Csak azután mondott ennyit:

— Hiszen az előbb nem így beszéltél, öcsém!

— Akkor parancsolt kend. De most magam akarom. Hát csak maradjon.

— Ezt kitalálhattam volna, — mormogta Ribár, a ki is újra megeresztette Hókán a hevedert s azzal ismét kicsapta a gyepre a négylábu czimborát. Egy nagyot ütött jókedvében a ló nyakára s azzal a kondér mellé állott s most már meleg barátsággal nézte a halászt, ezt a különös embert. Mert a betyárszív könnyen melegszik ám.

— Nagyon jószagu! — dicsérte a halászlét. Kelemen szerénykedik:

— A milyen szegény háztól telik... Nagyon paprikás legyen? — kérdezte.

— A hogy te akarod, czimbora. (A «czimbora» megszólítást szívesen bevette Kelemen.)

— Úgy lesz, a hogy kend kedveli, mert kend a vendég.

— Ha nem lesz elég paprikás, majd szórok én a tányéromba.

— Nem ér az semmit! Főni kell a paprikának is.

— No hát akkor jócskán!...

— Magam is úgy kedvelem.

Pedig füllentett Kelemen. Nem szerette a sok paprikát. De inkább nem evett volna egy falatot sem, minthogy vendégének kedvébe ne járjon. Ám azt is tudta, hogy azt meg az bántaná, ha az ő kedvéért nem a saját szája ize szerint készitené el a halászlét: hát azért mondta, hogy ő is paprikásan szereti. Nem füllentés volt az tőle. Egy ilyen magános pusztán élő ember hol tanulta volna meg a hazugságot, a mikor körülötte minden oly szent igaz: az egész nagy természet örök mindensége? Inkább előzékenység volt olyan, a milyet az uraknak az illem parancsol csak, de a pusztai embernek a szivéből fakad...

— Kavarja kend, — fordult Kelemen a betyárhoz, — ilyenkor a vége felé már váltig kell kavarni. Pedig paprikáért kellene mennem.

Ribár fogja a kanalat s kavarja a halászlét, Kelemen meg hozza a paprikát. Azt egy szaruban szokták tartani a pusztai népek. Ebből a szaruból belerázott Kelemen a lébe még vagy egy féltenyérnyit, aztán visszavette a kanalat a betyár kezéből, mert hogy az nem jól kavart.

— Nem jól van így. Alulról felfelé kell kavarni, nem karikában!

Sok minden csinja-binja van ennek a halászlé főzésnek. A betyár érdekkel tanulmányozta. Úgy figyelt a halász minden mozdulatára: szót se ejtett a nagy figyelem miatt.

Hallgattak mindketten. Csak a bölömbika bődült el néha a nádasban és egy-egy elcsatangolt vadkacsafalka csörgött-süvöltött itt-ott valahol a magas sötétségben, különben egész csend lett volna a természettől. Mert szél nem fújt, a mi a nádast megrikatná... De az embertől nem volt csend.

Egyszerre csak megszólal valahol valami bojtárnak méla furulyája:

«Nincs cserepes tanyám,
Se subám se gubám, — nincsen;
Kőből a nyoszolyám,
Nem különb a párnám, — nékem.
Sötét éjjel a pártfogóm,
Zápor mossa a takaróm fehérre.
De az igazi betyár
Még se kerül mindjárt kézre.»

Felsohajtott a puszták királya erre a nótára. Kelemen ránézett. Ő megértette, hogy a szive mélyén történik valami. Talán eltemetett emlékek kérezkednek ki belőle?

Alig hangzik el a furulya mélabús danája, már meg vig nóta hallik a tokaji út felől. Még csak gyéren, messziről hallik, de onnan is meg lehet már itélni, hogy szivből jön.

A betyár odafigyel. Kelemennek mosolyog a szeme.

— Az asszonyom! dicsekszik a betyárnak.

— A tiéd?

— Enyim bizony.

Kelemen megismerte volna ezt a hangot ezer között is egész biztosan.

Közeledett a nótás asszony hangja. Tisztán csengett, mint a pacsirtáé. Egyszer csak elhallgatott. Már hallani lehetett léptei zaját is: sietett. A szamár azonban mégis előbb érkezett meg nála. A rövidebb útat választotta a füles a gazoson keresztül. Lihegve törte a bozótot, de az mindegy volt neki. A mi közelebb: az közelebb, ha fáradságosabb is.

— Ez meg a szamaram, — mutatja be Kelemen Ribárnak házi teherhordóját.

A szamár megállott, szétvetette első lábait úgy bámult bele bután a tűzbe; aztán gondolt egyet: hátára feküdt és lehemperegte a halas tarisznyákat. Ezért oldalba rúgták, a mi nagyon zokon eshetett neki, mert tüstént odább állott és egy nagy nyekkenéssel lefeküdt valahol a kunyhó mögött.

Különben okos állat volt Csucsi — így hítták ő kelmét. — Ő töltötte be a háznál a kutyasort is. Kellő éberséggel vigyázott a tájékára s ha éjjelen a kunyhó körül járt valaki, tüstént elorditotta magát. Harapni, igaz, nem tudott Csucsi, de rúgni nagyon. Egy kunyhó védelmére pedig ez is elég.

... A menyecske megérkezett. Hogy idegent látott, meglepetve állott meg a kunyhótól vagy tíz lépésnyire. Kíváncsian nézte Ribárt, kerekre nyílt szemmel.

Ha úri asszonyok néznének úgy, megszólná őket érte a világ. Úri asszony csak lopva néz férfire, ha becsületes asszony. Ám a szegény föld népénél egészen megfordítva áll a dolog. Ott az néz lopva a legényre, a ki nem becsületes. Jóraváló asszonynak nyílt és bátor a szeme.

Hát Pannié az volt: nyílt is, bátor is. Még a Ribár égő tekintetétől sem sütötte le.

Pedig a betyáré ugyancsak szikrázott. Odaesett sugara egyenesen a menyecske kibomlott ingvállára, ingvállában duzzadó keblére. Hát hogyne szikrázott volna a betyár szeme!

A három ember közül egyik sem tudta, hogy kezdjen a beszédbe. Végre is (asszonyban van a legtöbb mondani való) Panni szánta rá magát legelőbb a szóra.

— Isten hozta kendet! — üdvözölte vendégét elébb, aztán urához fordult: — Jó volt a vásár, gazdám, mind eladtam a halat.

— Akkor jó.

— Nagyon melegem van, — folytatta a menyecske és föloldott még egy ujabb kapcsot az ingvállán. Aztán átvette férjétől a kanalat és most már ő kavarta a levet. De azért csak beszélt. (Úgy illik, hogy a vendéggel foglalkozzék az asszony.)

— Messziről jött, kelmed?

— Dél felől.

— Dél felől a Tisza folyik keresztben.

— Azon át jöttem.

— Minek? — kérdi csudálkozva az asszony.

— Mert kergettek ...

No, most már tudhatta a halászné, hogy ki a vendége, vagy legalább is, hogy milyen a fajtája, de azért meggondolás nélkül, mint a hogy az asszonyok szokták — mégis megkérdezte tőle:

— Hol a hazája?

— Széles e világ!

Kelemen véget vetett ennek a beszédnek:

— Hisz' Ribár!

— Ribár maga! — kiáltott fel a menyecske, érdekkel és az ijedtség minden nyoma nélkül.

Hozzá volt ő szokva a betyárokhoz. Sűrűn látogatták őket ott a Tisza partján. Ha ki arra ment közülök, az ő kunyhójukat soha el nem kerülte. Nem mintha czimborájuk, czinkosuk lett volna a halász. Nem. Hanem azért tértek be Kelemenékhez a betyárlegények, mert tudták, hogy nem zárják el előlük kunyhójuk ajtaját, sem fel nem jelentik őket. Tudja már azt a magyar a magyarról, hogy nem sérti meg a vendégjogot.

A kondér alatt már csak lassan pislákol a rőzse lángja, immár inkább csak a parazsa vereslik.

— Kész! — jelenti a menyecske és a kunyhóba siet.

Onnan kanalakat hoz ki és egy tányért. (Hátha nem akar a vendég velük egy kondérból enni!) Egy sávos abroszt is szorongat a hóna alatt. Ezzel leteríti az estharmatos gyepet és a kanalakat, a tányért meg egy fél kenyeret szépen elrendezi rajta. Sót is hozott bödönben, az is az abroszra került.

Ez a fényűzés csak akkor kerül sorra, ha vendég van a háznál. Ők magukban nem használnak abroszt: jobb szeretik a zöld gyepet, ha harmatos is.

Míg terített a menyecske, azalatt Kelemen a betyár segítségével egy rúddal leemelte lábáról a kondért s az abrosz mellé állította, hogy hadd hűljön. Magát a lábat pedig lerúgta a parázsról és helyébe friss rőzsét rakott jó bőven, hogy magasra csapjon a lángja. Szép az igen ilyen csillagos éjszakán. Melegit is és a pattogása is kedvre derítő.

Ekkor a betyár, se szó, se beszéd, csak felkap a Hóka hátára, onnan jelenti:

— Egy kis bort hozok.

Az asszony magyarázni kezdi, hogy merre a korcsma.

Ribár mosolygott.

— Tudom, hisz' nekem szolgál húsz határon valamennyi csárda.

Kelemen vállat vont erre. Ő nem szerette az ilyen hepcziás beszédet. De a menyecskének tetszett nagyon. Csudálatos az, hogy a kérkedés valamennyi menyecskének tetszik, ha paraszt, ha grófné.

Talán tudta azt a betyár és tetszeni akart a menyecskének.

Elvágtatott a Hóka. A csárdánál megállott magától. A betyár le se szállott róla: úgy zörgetett be az ablakon. Nem jött neki elég hamar a korcsmáros, hát bekurjantott:

— Hé zsidó!

De erre a hívásra már csakugyan kiugrott valaki. (Az ilyen hang ismerős volt ottan; jól tudták, hogy sietni kell a nyomán.) Az a valaki egy kis görbe alak volt. Fejéhez kapott, hogy megemelje a kalapját, de nem volt rajta a kalapja, hát csak remegő szavakkal üdvözölte a jövevényt.

— Isten hozta kegyelmedet, de régen nem nézett mifelénk!

— Soha, — szólt érdesen a betyár és a korcsmáros kezébe nyomta kulacsát. — Töltsd meg a legjavából! El ne téveszd valahogy! Ribárnak szolgálsz.

— Hij! Dehogy téveszteném! Megverne az Isten, — mondta ijedten a Ribár név hallatára a szegény Mózes.

— Az Isten talán nem, — jegyezte meg a betyár, — de én igen: azt elhiheted.

Mózes sietve fordult be az ajtón, egy kissé vaczogott is a foga, de azért nem a java borából töltötte meg Ribár kulacsát. Ezt már mégis csak megkoczkáztatta. Hiába, ez az ő élete, ilyen a vére.

Ribár egy bankót dobott oda a zsidónak a mikor átvette tőle a teli kulacsot.

— Ne!

Mózes meghökkent és jobban szemügyre vette a haramiát. (Csalódott volna? Nem zsivány?) De hogy meglátta vállán a mordályokat, — megbizonyosodván róla, hogy nem tévedett, — kétrét hajolt és visszakinálta a bankót.

— Kérem ... tartom szerencsémnek!

— Ne okoskodj, nem csak magamnak kell. Betyár prédából nem iszik mindenki, — mondja keserű öngúnynyal s azzal visszavágtat a kunyhóhoz Ribár.

Ott azután letelepedtek a férfiak a gyepre, közrefogván a kondért és a menyecskét. A kondérnak még mindig hűlni kellett.

Csendesen beszélgettek. Azaz inkább csak az asszony mesélt, a férfiak jobbára őt hallgatták és nézték. Kelemen alig, de Ribár mohón.

A rőzseméglya vörösen felcsapkodó lángja a menyecske piros arczát még pirosabbra festette és a szeme fényességét ragyogássá varázsolta. A betyár rajta felejtette egészen a magáét.

A menyecske nem nézett a betyárra, — hát nem szemmel látta, — de érezte azt az izzó tekintetet. (Az asszonyi hiúság is tud látni, nem csak az asszonyi szemek.) És mi tűrés-tagadás: jól esett neki ez a néma, de őszinte igaz hódolat.

Nagyvártatva megszólalt Kelemen is.

— Tán ideje volna kinálkozni, asszony.

A menyecske engedelmesen ugrott fel és megkezdte azt a sürgést-forgást, a mitől az asszonyoknak olyan kaczkiásan perdül a rokolyájuk.

A betyár mohón leste Panni mozdulatait. Úgy nézett a menyecskére, mintha fel akarná falni a szemével.

A menyecske megkóstolta a halászlét; még égette az ajkát.

— Forró még, de ha kend tányérba meri, hát ...

— Nem merem tányérba, — tiltakozott udvariasan a betyár, — együtt eszünk majd egyenest a kondérból.

Addig is kenyeret szelt az asszony. Először Ribárnak egy nagy karajt, azután Kelemennek egy kisebbet. Ő maga várt még, úgy sem eszik együtt a férfiakkal. Majd ha azok jóllaknak. Így illik az a pusztákon.

A férfiak hozzáfogtak a lakmározáshoz. Megsózták és megpaprikázták kenyerüket, azzal fogták fel a kanalukról lecseppenő paprikás levet. Mikor abból a léből már elég volt nekik, kihalásztak a kondérból egy-egy kövér harcsadarabot, s úgy ették azt a paprikás kenyérről.

Nagy szomjuság keletkezik ettől. A halászok ezt a szomjuságot vízzel oltják rendszerint, a betyárok azonban borral. Ők nem vizivók. Különben sem jó a Tisza vize, különösen mivelhogy úgy is meleg nyáron, pedig még állani is kell neki, hogy leülepedjék az iszapja. De azt mondják, hogy egészséges, a mi lehet is.

Azonban, ha van, a halász is szívesen megissza a bort. És Kelemen mégis visszautasította a betyár jó szívvel feléje nyujtott kulacsát:

— Megköszönöm szépen. Én már csak vizet iszom rá.

Ribár ravaszúl hunyorított a szemével, akár csak azt mondaná: «Gondoltam ám én erre!» De nem ezt mondta, hanem ezt:

— Ki van ám fizetve az ára, czimbora, csak bátran, — mondta és arrébb nyomta a kulacsot, biztos tudatában annak, hogy most már megfogják azt húzni becsületesen.

Úgy is történt. Mohón ivott Kelemen; nagyokat szökött nyakán a gégéje. A betyár rákészöntött:

— Egészségedre váljék, — azután ő ivott a kulacsból.

Ekkor visszaköszöntötte Kelemen:

— Kendnek is.

Kézről-kézre járt így a csutora, a mikor egyszerre csak egy furcsa gondolata támad a betyárnak. Odaszól a menyecskének:

— Hugom, igyék maga is!

A menyecske is elbámult ezen, Kelemen is. Nem szokás az, hogy kulacsból borral kinálják az asszonyt, nem is illik. Az asszony, ha iszik, hát lopva tegye illő szeméremmel. A csutora szája csak a férfi csókjára termett.

Huzódozott is Panni szégyenkezve:

— Ej ... csak nem vesztem meg.

De a betyár váltig unszolta:

— Nem a világ! Egyszer az én kedvemért, hogy jobban essék nekem.

Kelemen kelletlenül mordult közbe:

— Ne erőltesse kend. A bor nem konty alá való.

Ribár úgy elhallgatott erre, mint a gyermek, a kit megleczkéztettek, de haragot villogott a szeme. Borba fojtotta mérgét. Szaporán ivott. Annyival inkább, mert Kelemennek sem kellett a bor azóta, hogy a kinálással megalázták asszonyát.

Ritkább lett a beszéd is ... A menyecske felkel a gyepről. A betyár tartóztatja:

— Ne hagyjon itt, húgom.

— Csak elmosogatok, aztán visszajövök.

Elmosogatott Panni és csakugyan visszajött.

— Tegyek a tűzre? — kérdi.

Nem Kelemen válaszolt neki, — ő már pihenni szeretett volna, — hanem a betyár.

— Tegyen. Éjjel éli a betyár világát.

A friss rőzse füstbe vegyült, hogy aztán annál jobban lángra lobbanjon ... Világos volt körös-körül ... Lehevert a menyecske is a gyepen. Akaratlanúl — nem kiszámított szándékosságból — jó közelre került a betyárhoz.

Annak már nagyon forrott a vére, a bor is szította. A szeme szinte perzselt.

— Hej, ha nekem ilyen feleségem volna!

Az asszony mosolygott.

— Akad az, csak keresni kell.

— Épen olyan kéne nekem, mint maga, szép húgom, gyönyörű menyecske!

Ezek szokatlan hangok voltak. Kelemenék ránéztek a betyárra. A férfi csudálkozva, az asszony nevetve, majd halkan kaczagva. Veleszületett ártatlansága is, a kaczérsága is benne volt az asszony kaczajában. Olyan csábos volt!

Kelemen hogy észreveszi azt a vágyat, a mit a felesége ébresztett a betyárban: elmosolyodik. De egyszerre csak hirtelenében kelletlen fanyarsággá torzúl ajakán ez a mosoly ... Észrevesz valamit a haramia kezén ... Megcsóválja tőle a fejét.

Ribár látja, megkérdezi az okát:

— Mi lelt?

— Nyujtsa csak felém kend a tenyerét, — válaszolt a halász.

— Szívesen, de minek? — kérdezte Ribár s odanyújtotta jobbját Kelemennek.

Az megfogta, de el is eresztette mindjárt.

— Hát a kend marka se fogott munkát sohase.

— Fogott biz' az!

— Se kaszának, se szerszámnak nyele nem törte.

— Hát aztán?

— No csak úgy mondom, — jegyzi meg Kelemen és teljesen elborúlt a kedve.

Látszott rajta, — nem is titkolta semmiképen, — hogy terhére van most már a betyár. De ajkát azért rosz szóra nem nyitotta. Nehéz azt megtenni a magyarnak vendégével szemben, bárki légyen is az a vendég.

Ribár figyelembe se vette Kelemen rosz kedvét: csapta a levet az asszonyának erősen.

A halász csak tűrte valameddig. Még azt is, hogy tegezték a Pannit. Hanem midőn valahogyan az asszonya derekára tévedt a betyár keze, hogy az felsikított tőle: egyszeribe vége lett a béketűrésének. Úgy felugrott mintha acélrugó lökte volna magasra. Aztán így szólt, keményen megropogtatva minden szavát:

— Hallja kend! Csúffá tett kend engem.

A betyár tréfával akarta elütni a dolgot, nevetve mondta:

— Ejha öccse, de sárga vagy — hát mi van abban?!

— Nem volna semmi, — válaszolta Kelemen, — ha kend magamfajta paraszti ember volna. De nem paraszti kend.

— Már hogy mért ne volnék én paraszti? — kérdezte meghökkenve Ribár.

— Hát elsőbben is, mert asszonyt borral kinálni csutoráról nem szokott egy paraszt se ... más meg, hogy a keze formájáról látom az uraságát: hiszen puha a tenyere bőre és vékony az ujja ... azután meg jóraváló becsületes paraszt se kezet, se szemet nem vet a más asszonyára, különösen a mikor épen az urának vendége. No! ...

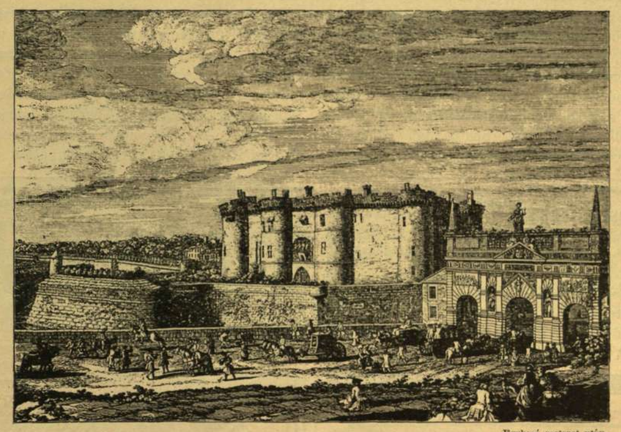
(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A KIRÁLYNÉ NYAKLÁNCZA.

(Folytatás.)

Julius 31-én *La Motte* asszony, miután harminczötezer livre kölcsönt vett fel gyémántjaira, levelet ad át a bibornoknak a királyné aláírásával, melyben az értésére adja, hogy a négyszázezer livre csak október 1-én lesz kifizethető. Most már a bibornok nyugtalankodni kezd s nyugtalansága nőttön-nő, midőn a királyné állítólagos aláírásával ellátott kötelezvényt összehasonlitván a királyné egyéb aláírásaival, arra a fölfedezésre jut, hogy azok egymáshoz épen

Egykorú metszet után.

A Bastille.

nem hasonlítanak. Azonnal tanácsot kér a hirhedt varázslótól: *Cagliostrótól*. A mester már eddig is nagyon irigykedett *La Motte* asszonyra, hogy a bibornok kegyeibe nagyon beférkőzik s azt mondja a bibornoknak: «A királyné soha se használ ilyen névaláirást: «*Mária Antónia de France*». Itt valami csalást követtek el s nem lehet egyebet tenni, mint a király lábai elé borúlni s neki mindent elmondani».

Ebben az esetben *Cagliostro* csakugyan eltalálta az igazságot. És a mint a Mária Antónia révén meg kellett történni annak a végzetes véletlennek, hogy egy ujonnan belépő megakadályozta őt az ékszerészek levelének elolvasásában s nem kérhetett azonnal Böhmertől felvilágositást a levél tartalmáról,— úgy a bibornok szerepében az oly merész számitással kieszelt cselszövésnél is épen az volt a fordulópont, melynél még talán menekülhetett volna a hinárból. Ha *Cagliostro* tanácsát követi, talán még jóvá lehet tenni a dolgot, bár a szégyentől egészen így sem menekszik. De ép e pillanatban hivták *La Motte* asszonyhoz, s ez behizelgő szavaival el tudott oszlatni ismét minden gyanut s kétkedést nála. Sőt mikor *La Motte* asszony harminczezer livret átadott neki «a királyné részéről», mint kamatot a kétszázezer livre után, melynek fizetése októberre halasztatott, — akkor egészen megnyugodott. Hogy is ne, hisz a grófnét még mindig nagy nélkülözések közt tudta; kétségtelennek látszott hát előtte, hogy ezt az összeget a királyné adta át neki kamatképen.

Az ékszerészek azonban mit sem akartak tudni a halasztásról, a kamatképen felajánlott harminczezer livret nem fogadták el, hanem az egész esedékes részletet követelték. A helyzet *La Motte* asszonyra válságos lett. De minél inkább szorult az események vasgyürüje torka körül, ő csak annál merészebben igyekezett kibontakozni a fenyegető veszedelemből. S most valóban hallatlan lépésre határozza el magát, olyanra, mely ennek az asszonynak a csaló furfangosságban igazán lángeszéről tesz tanuságot. Augusztus hó 3-án egy megbizottját elküldte *Bassenge* ékszerészhez, vakmerőn ezt izenve neki: «Ön meg van csalva. A királyné aláirása hamis. Hanem a herczeg elég gazdag s ő fizetni fog».

Ez a lépés az oly biztos kézzel szövött cselvetésben valódi mesterfogás volt. Biztosan számított ugyanis arra, hogy a bibornok, csakhogy elkerülje a botrányt, szó nélkül fizetni fog. Meg is tett volna ez mindent kétségkívül, csak hogy a hinárból ép bőrrel kiszabadúljon. De mégis szerencsétlenül ütött ki *La Motte* asszony számitása. Az ékszerészek nem fordúltak a bibornokhoz, hanem *Böhmer* még az nap Versaillesbe rohant s követelte, hogy bocsássák be a királynéhoz. Csak *Campan* asszonynyal, a királyné felolvasónőjével beszélhetett. *Campan* asszony igy mondja el emlékirataiban e találkozást:

— Mit jelent az a levél, — mondá Campan asszony az ékszerésznek, — melyet ön ő felségének a királynénak a múlt vasárnap átadott, a kápolnából való kimenetelkor?

— A királyné előtt nem lehet az titok, asszonyom.

— De bocsásson meg nekem, a királyné megbizott, hogy ezt kérdjem meg öntől.

— Úgy látom, mindez csak tréfa.

— Miféle tréfa? Tudja, hogy a királyné a legritkább esetben szokott fényesen öltözködni. Hisz ön maga mondá, hogy a versaillesi udvar nagy egyszerüsége önnek nagy kárára van. A királyné határozottan megparancsolta nekem, mondjam meg önnek, hogy gyémántot nem fog többé venni.

— Elhiszem, asszonyom. De mit mondott a pénzre vonatkozólag?

— Hisz ön ki van fizetve régóta!

— Ah, madame! ön nagy tévedésben van. Igen tekintélyes összeggel tartoznak nekem.

— Mit beszél?

— Úgy látom, mindent el kell hát mondanom. A királyné titkolózik ön előtt: megvette az én nagy nyaklánczomat.

— A királyné? Hogyan? Hisz visszautasította. Nem fogadta el a királytól se, ki meg akarta azt neki venni!

— Igen, de aztán meggondolta a dolgot.

— Ha így lenne, szólt volna a királynak. S én nem láttam azt a nyaklánczot a királyné ékszerei közt. S mikor mondta meg önnek a királyné, hogy megváltoztatta előbbi szándékát?

— Vele nem beszéltem ebben a dologban soha közvetlenül.

— Ki volt hát a közvetítő?

— Rohan bibornok.

— Hisz a királyné nyolcz év óta *nem* is beszélt a bibornokkal! Nem tudom, kedves Böhmer, hogy micsoda ármányos módon, de ön meg van csalva, ez az egy bizonyos.

— A királyné csak úgy tesz, mintha rosz lábon lenne ő eminenciájával, de a bibornok igen jó viszonyban van vele.

— Mit beszél ön? A királyné csak úgy mutatja, hogy rosz viszonyban van egy valakivel, a kit annyira nem kedvelnek az udvarnál. Aztán megveszi az ön gyémántját s megfeledkezik erről. Ön meg van bolondulva, szegény Böhmerem. Sajnálom önt, de szomorkodom a királyné miatt is. Ön csalás áldozata. A királyné soha sem kapta meg a nyaklánczot.

Böhmer erre a bibornok palotájába ment, de mikor Rohan előtt állott, bátorsága elhagyta, nem mert szólni, s csak ennyit kérdezett félénken:

— Biztos eminenciád abban a közvetítőben, ki által a királynéval érintkezett?

Rohan, ki hite szerint látta Mária Antóniát a versaillesi park fasorában amaz éjjel s kezei közt vannak levelei is, — azt felelte a Böhmer kérdésére, hogy igenis, magával a királynéval beszélt e dologról.

La Motte asszony még az nap sürgősen magához hivatja a herczeget, s ezzel fogadja:

— Ellenségeim romlásomra szövetkeztek ellenem, csalással s más aljasságokkal vádolnak. Bármely perczben elfoghatnak. Értésemre adták, hogy ha elhagyom Párist, nem bántanak. Tehát el fogok utazni. De addig reszketek a félelemtől, hogy bajom lesz. Legyen kegyes addig menhelyet adni számomra palotájában.

Rohan, még mindig bizva, beleegyezett, hogy *La Motte* asszony férjével együtt palotájába jöhet. A grófnét ismét ravasz számítás inditotta e lépésre, azt hitte, ha a Rohanéval összeköti sorsát, nem kell félnie. Csak két napig maradt a herczeg palotájában, aztán elutazott bar-sur-aubei kastélyába.

La Motte asszony csodálatos gondtalansággal nézett a jövőbe, fényes kastélyában egymás után fogadta a legelőkelőbb látogatókat, mulatságokat adott s ünnepélyekre ment a vidék főurai körében. A Szent Bernát tiszteletére rendezett ünnepélyekre a clairveauxi apátságot látogatta meg egy ismerőse, *Beugnot* gróf társaságában. Tudván a grófnénak *Rohan* bibornokkal való összeköttetését, a kolostorban nagy tisztelettel fogadták. Este az apátság szép nagy kertjében sétáltak s kilenczkor vacsorához ültek. Egyszerre csak nagy sebbel-lobbal érkezik meg *Maury* abbé.

— Nos, mi az? — kérdik tőle, látván izgatottságát.

— Mi az? Hát nem tudják? Rohan herczeg biborost, Franciaország nagy alamizsnását a mult kedden, Mária mennybemenetele napján, elfogták, a mint teljes egyházi díszben a király kabinetjéből kijött. Valami gyémánt-nyakékről beszélnek, melyet a királyné nevében vett meg.

Beugnot gróf e szavaknál *De La Motte* asszonyra tekint, ki egyszerre halálsápadt lett. Csakhamar fölkel az asztaltól s távozik, mikor *Beugnot* gróf utána megy. Magából egészen kikelve szól *La Motte* asszony:

— Biztosítom, hogy ez annak az ármányos Cagliostrónak a műve.

— De ön érintkezésben volt ezzel a csalóval, nem kompromittálta magát vele együtt?

— Egyáltalán nem s már egészen nyugodt vagyok. Nem is volt semmi okom tulajdonképen ott hagyni az asztalt.

Beugnot azonban nem bizik ennyire a dolgokban. Azt tanácsolja neki, hogy meneküljön Angliába.

La Motte asszony méltatlankodva tekint rá.

— Uram, ön most már unalmas lesz! Hányszor ismételjem még, hogy semmi közöm ehhez a dologhoz?

(Folytatása következik).

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ránczokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arczszőröket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyit 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön váróterme. Levélre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

8981

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legizletősb ásványvize

SAVANYU-KÚT

Telefon 18—99. 972

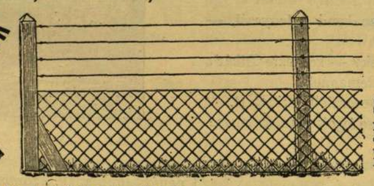
Alapittatott 1851. évben. 9092

KOLLERICH PÁL ÉS FIAI

cs. és kir. udv. szállitók, első magyar sodronyszövet-, fonat- és szitaáru-gyára

Budapesten, IV. ker., Ferencz József-rakpart 21.

Olcsó és tartós **drótkerítések**

Ajánl egyszerü és többször csavart **gépsodronyfonatokat** és **aczél tüskés-sodronyt** háztelkek, kertek, erdők, vadaskertek, tyukudvarok, gazdasági telepek, szőlők, stb. bekerítésére.

Képes árjegyzékek és költségelőirányzatok ingyen és bármentve küldetnek.

JÓLYAILLATOS MANDOLA KORPA

a bőrt finomra simitja és megfrissiti az arcz ifiak és üde kinézését. Tökéletes helyettesitő a szappanté és az arcz kenőcsök. KIZÁRÓLAGOS KÉSZITŐI **A. Motsch & Tsa.** BÉCS, I. LUGECK 3. SZ.

8993

Császárfürdő (BUDAPESTEN 8918 téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangu, E kénesvizü gőzfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Ha őszül a haja,

használja a „Stella"-vizet

(Hair Regenerator),

mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza,

Üvegje 2 korona.

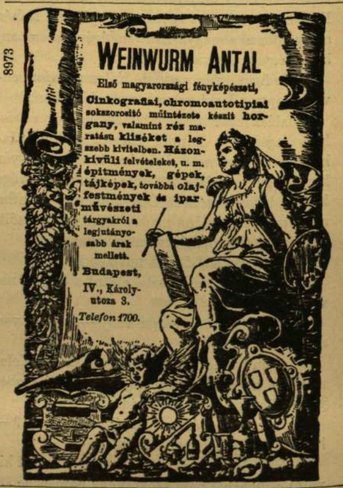
ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában

ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,

Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban, Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

8973

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta Szemere György.

IV.

Á párbaj. (Folytatás.)

Ribár gondolkodott egy sort erre. (Ezeket az érveket nem lehetett oly könnyen megdönteni. Be kellett látnia, hogy biz' ő elárulta magát.) Hazudozással nem ment volna semmire. Tudta, hogy az ilyen keményszivű embernek a feje is kemény: füllentéssel nem lehet beverni. Kellemetlen volt neki az eset nagyon. Egy sugarat bocsátott be léte homályába: megtudták, hogy úr. Még be találja világositani a pandúrok útját is — a hol eddig nyoma veszett előlük, ott ezután tovább vezeti majd őket — ez a sugár!... Elkáromkodta magát:

— Az áldóját a fejednek, mi nem terem benne?!

A menyecske ura mellé húzódott, — szepegett. Hogy oka van rá: az ő szeméből olvasta ki. No más ugyan nem olvasott volna ki veszedelmet a Kelemen szeméből, ha már valamit, akkor legfeljebb nyájasságot. Vagy épen, hogy ez a nyájasság volt Panninak gyanus? Lehet. Lám a beszéde is nyájas volt eleinte és hogy neki dördült utóbb! Igy szólott a betyárhoz:

— No nem baj azért... a hogy volt, úgy volt. De most már, hogy tudom kivel van dolgom, hát...!

Nem folytatta. Érthetett a betyár ebből a kevés szóból is, ha nem szóból, abból, a hogy kiejtődött a szó. De csak nem akart róla érteni Ribár.

— Micsoda hát?! — rivallt rá a halászra daczos indulattal.

— Hát hogy *ti* dolgára megy kend: az!

Ribár megvetőleg nézett végig a halászon. Már az úri gőg is benne volt a tekintetében, meg a szavában is:

— Azért kergetsz el, mert úr vagyok?... Paraszt!

Panni egészen odasimult párjához, már reszketett. Félt a betyártól és ura haragjától. Ő ismerte azt is.

Ez csak jobban ingerelte a hiú betyárt. (Hogy remeg az emberéért! Hogy félti!) A Kelemen válaszára pedig már egészen kitört vad haragja. Mert így válaszolt neki Kelemen:

— Nem azért kergetem el az urat, mert úr, hanem azért, mert szemet vetett és kezet tett az asszonyomra. A mi semmi, ha paraszt teszi, de úr nézése megveszi az asszony fehér lelkét, keze beszennyezi testét!... Ezért kergetem el!

Elsápadt a betyár ezekre a szavakra. (Elkergetem!) Összeszoritotta fogát, hogy csak úgy csikorgott és ökölbe szoritotta kezét. Délczeg, izmos termete már előrehajlott, hogy a halászra rohanjon, de csak visszatántorodott... Ott csüngött Panni a halász nyakán. Őt nem akarta bántani. Hát csak fogai közül sziszegett Kelemenre, mint a kigyó, a melynek farkára léptek.

— Szerencséd, hogy szoknya mögé bujtál!

Nem tudta a betyár, hogy mi lakik ebben az emberben. De még a saját asszonya se képzelte el azt, a mi ezután következett.

Egy tompa, hörgő hang tört ki Kelemen kebléből a betyárnak az ő bátorságát sértő szavára, majd sikoltássá lett az a hang, bömbölléssé... és megnyúlt hosszan, hogy szinte borzadály volt hallani. A fenevad orditása nem lehetett rettenetesebb. Elveszitette a halász önuralmát. Először életében. A mi mindig egyensulyban áll: az nagyot billen, ha egyszer felbillen. Hát szörnyen nagyot billent a halász lelki mérlege. A gyávaság vádja jobban fájt neki, mint egy átok maga!

Az orditásra ijedten eresztette el férjét a menyecske. Ilyennek még nem látta őt. Szót se talált rémületében, mocczanni se birt.

A betyárnak pedig, a ki nem tudott félni, ereibe fagyott felzaklatott dühe ettől az orditástól. Tágra nyitott szemmel nézte a halászt, akárcsak őrültet nézne.

És ez az őrült (egy pillanat müve volt) rárohant az elbámult Ribárra... Mint a jaguár torkát kapta meg és belemélyesztette erős ujjait.

Neogrády Antal rajza.

— Kész! — jelenti a menyecske.

(Szövegét lásd a 70. oldalon.)

Egy ügyes fordulattal kiszakitotta magát a betyár kezei közül, aztán ölre mentek... Irtóztató volt ez a néma harcz. Mert néma volt. A gyülöletnek nincs szava... Döngött a föld lábaik alatt, mintha üres lett volna. Egy-egy hörgés hallott: az összeszoritott torkok küzködése a levegőért. Az asszony is megnémult a rémülettől. A tűz elaludt. A csillagok gyér világot vetettek a földre...

... Egy ököl csattanása, egy vérbe fuló jaj, egy zuhanás, — aztán néma csend! A harcznak vége volt.

Az asszony visszanyerte hangját:

— Jézus Máriám! — sikoltott és odarohant a viaskodókhoz. (Melyik a kettő közül? a sötétben nem láthatta meg onnan, a hol állt.) — Gazdám, édes, szerelmetes gazdám! jajgatott, a mint rohant a szegény asszony.

— Mit akarsz? — válaszolt egy pihegő hang.

A Kelemen hangja volt.

— Helybenhagytam, — folytatta minden fitogtatás nélkül a halász. — Csak nem féltettél, galambom?

A galambja Kelemennek ráborult a vállára és sirt.

— Nincs az én szerelmetes uramnak párja széles e világon.

Gyöngéd tréfával felelt Kelemen, — szive mélyéből fakadt a szava:

— Hát te Panni? Mi vagy, ha nem az én párom?...

Ekkor észreveszi Panni, hogy vérzik az ura. A homlokán egy kék daganat. Nem az vérzett. Hanem a nyakán tátongott egy nyilt seb, a mit Ribár körmei vájtak rajta: abból szivárgott a vér.

— Jézus Máriám! — sápítozik Panni, — jöjjön kend, hadd kötözöm be. Szerelmetes Istenkém!

— Nem úgy lesz az, asszony, — mondja a férfi szinte leverten az elterült Ribárra mutatva, — elsőbben ezt ébreszszük fel, ha — lehet, tevé hozzá némi gondolkozás után.

Csak most ocsúdtak fel igazában mindketten, hogy érzékeik fölszabadultak az izgalom alól. Előttük Ribár vérbe fagyva, talán meg is halt már...

Az asszony elsápad. Teremtő Isten, ha most gyilkossá lett az ura: mi lesz belőle! Elragadják tőle, láncra verik és ő itt marad egyedül, mint a hal a parton! — kergetőznek gyorsan a gondolatai. De volt annyi ereje, hogy eltitkolja aggodalmait és legyőzze legalább a hangja remegését, ha reszketett is a teste nagyon. Erős lélekkel vigasztalja a párját:

— Ha oda lenne is, hát megcsúfolta kendet. Megérdemelte, — az Isten megbocsát érte.

Majd valamit gondolt, de ettől már a hangja is reszketeg és fátyolozott lett, a mint odasugja Kelemennek:

— Lebocsátjuk a csolnakból a Tisza fenekére. Nem tudja meg senki sem a világon...

Kelemen erősen megfeddte Pannit ezért az istentelen beszédért.

— Hát a becsület! Nem értesz hozzá, asszony. Nem; ha meghalt, akkor a törvényre megyek.

— Nem engedlek, mert mi lesz akkor belőlem!

— Velem együtt viseled a keresztet, a mit ránk szánt az Isten, — jelenti ki komoly méltósággal és vallásossággal a halász.

Az asszonynak vaczogott a foga. Félt.

— Hozzak mécset? — kérdezte.

— Hozzál.

Hozta Panni a mécset. Ennek a világánál meglátta Kelemen asszonya dúlt arczát. Megdorgálta érte.

— Mit félsz? Sohse fél az igaz ember!

Igaz embernek vallotta magát Kelemen akkor, a mikor talán embert ölt. A puszta szabad népének ethikája még nincs kodifikálva: az erkölcsszokás uralkodik rajtok. És ki tudná azt biztosan megmondani, hogy hol a több szinjó, szinerkölcs: a kodexekben-e, vagy az ő lelki hagyományaikban? Emitt van több. Mert a természettől fakadt az ő hagyományuk forrása, a természet pedig az erkölcs maga. A ki az erkölcsöt, mint az igazságot csupán a társadalom törvénykönyveiből tanulta, annak tiszta fogalma arról nem lehet, oly tiszta nem, mint a természet gyermekének...

A mécset kivette Kelemen a Panni reszketö kezéből s a betyár arczába világitott vele.

Csupa vér volt. Az orrából még most is patakzott a vére.

— Hozz vizet, — szólt Kelemen feleségének.

Panni ész nélkül futott a csöbörért. Kelemen lemosta a vért a betyár arcáról. Az meg se mozdult erre.

— Zuhintsa rá, gazdám az egész csöbört, — kérte az asszony, — tán felkél a hideg viztől?

Kelemen megtette. És igaza volt a menyecskének. Legott föleszmélt a betyár.

— Szomjas vagyok, — szólt és a menyecskére nézett.

Panni csak ennyit mondott, azt is halkan: «Van Isten» — aztán összetette kezét, hogy imádkozzék. Úgy ment a korsóért.

A hiú betyár azt hitte, hogy érte imádkozik az asszony és melegség járta át a szivét.

A vizes korsóból Panni itatta meg Ribárt. Az mohón ivott. Aztán fölkelt. Megtapogatta tagjait, hogy nem törött-e el valahol a csontja. És a mint meggyőződött róla, hogy semmi baja, — csak épen hogy elájult a Kelemen ökle csapásától, a mi a szemei közt érte, — szótlanul a parthoz ment, ott letérdelt és egy darabig szítta a vizet, hogy végkép elállítsa orravére folyását. Mikor ezzel rendbejött, füttyentett a Hókának...

Kelemenék akkor már szótlanul ültek a kunyhó előtti fatörzsön. Várták a dolog végét. Az asszony alig reszketett. A férfi arcza visszanyerte teljes nyugalmát. Egyiküknek se jutott eszébe, hogy ők tulajdonképen nagy veszélyben forognak. Nem voltak helyzetük tudatában, mert csak a maguk elveszettnek hitt boldogságára gondoltak: semmi egyébre. Arra nem, hogy tiz lépésnyire tőlük egy megalázott betyár áll, boszúteljes szívvel, talpig fölfegyverkezve. Két karabély, két pisztoly, egy ólmos karikás, élesre fent kés a kezeügyében, náluk pedig semmi. Egy bicska és Kelemen ökle!

Hogy jutott volna mindez eszükbe ebben a pillanatban, a mikor úgy tele volt hálával szivük, a felett, hogy nem szakította el őket egymástól a sors, közibük fektetvén egy ember hulláját.

Vagy gondatlanság, ostobaság, lélekjelenlétük hiánya vakította el őket annyira, hogy nem ismerték fel helyzetük veszedelmét? Vagy ösztönük súgta, hogy nem lesz bántódásuk? Mert hogy ismerték a betyár lelki világát?

... Mihelyt az éber Hóka megjelent gazdája füttyére, az először is megigazította rajta a nyerget és kantárt, azután a nyereghez erősített börtársolyából kötést és flastromot vett elő, hogy beragaszsza és bekösse velük a homlokát.

Igy bepólyázott homlokkal tartott a kunyhó felé. Habozás nélkül, szilárd léptekkel. Látszott rajta, hogy nagy elhatározásra jutott s hogy közölni akarja azt Kelemenékkel, vagy — azonnal végrehajtja rajtuk. Tudni nem lehetett, mi volt a haramia határozata.

Inkább érdekkel, mint meglepetéssel néztek elibe Kelemenék.

A betyár megállott előttük. Hallgatott egy pillanatig. Az asszonyt megijesztette ez a hallgatás. Ijesztő is volt.

Most villant meg először Panni agyában, hogy boszút is állhat rajtuk a betyár. Felugrott s ösztönszerűleg húzta volna urát a kunyhóba.

De az nem mozdult, sőt még ő szólította meg először Ribárt. Csendesen, de mégis a győztesek hangján:

— Ha kell valami, szóljon kend. Szivesen szolgálok.

A betyár egy pillanatig habozott, azután csak megfordult a sarkán, szótlanul és egyenesen Hóka felé tartott. Ott állt az tiz lépésnyire, várta a gazdáját.

Az asszony megrémült. Súgta az urának:

— Jőjjön kend, fussunk... Agyon lő... Ha van kendnek szive, jőjjön.

— Hát csak fussál! — mondta Kelemen nyersen.

A menyecske haraggal nézett az ura szemébe, szinte kicsordult a könye:

— Hát ilyet hisz kend rólam, — panaszolja, — hogy kend nélkül futok?! Ezt érdemeltem én kendtől az igaz szerelmemért? Jó, hát haljunk meg együtt.

Kelemen erre már nem szólt semmit. Ha akart volna, se tudott volna: úgy megtelt a szive gyönyörűséggel, asszonya haragos szavaira. Törődött is már életével, a mikor úgy is tudta, hogy annak a túlvilágon is lesz folytatása s Panni vele megy oda. (Itt vagy ott: nem mindegy az? Hadd lőjjön az a betyár.)

Ribár csakugyan a fegyvereivel babrált. A sötétben nem lehetett látni, mit csinál velük. Csak a sárkányok csattanása és a puskavessző zörgése hallatszott, a mint a puskacsőbe bocsátotta. Azután olyan czuppanások hallottak gyorsan egymásután, mint mikor a vízbe dobnak valami nehéz tárgyakat, aztán újra előjött Ribár.

Necgrády Antal rajza.

Egy ököl csattanása... A harcznak vége volt.

Az asszony már nem félt. Az elszántsága is nagy volt, de a reménye még nagyobb. Ezek az érzelmek pedig megerősítik az idegeket.

... Megszólalt a betyár mély, tompa hangon:

— Hogy hínak téged, ember?

— Kelemen János a nevem.

— Soha el nem felejtem ezt a nevet. Te se felejtsd el az enyimet. Mert úgyis meg fogod ismerni egyszer, úgy hogy a holtod napjáig megemlegeted.

A menyecske felugrott, szinte szikrázott a szeme:

— Végezzen kend, ha ölni akar.

Ribár nyugodtan felelt.

— Nem akarok ölni.

Erre mégis kitört egy könnyebbítő fohász a Panni kebeléből. A betyár egyéb beszédét már egykedvűen hallgatta. Hogyne, hiszen a döntő szó elhangzott; a többi mellékes.

Pedig ugyancsak nehéz szavakat ontott reájuk a haramia; a fele mondása szinte úgy hangzott, mint az átok...

— Nem öllek meg Kelemen János, — folytatá Ribár, — az életeddel tartozom neked... Megölhettél volna; életben hagytál, feléntöztél, talpra állítottál... Hát én sem öllek meg. Nem marad senki fiának adósa Ribár. Lám beledobtam a Tisza vizébe golyóimat, mert féltettelek téged magamtól és féltettem a magam becsületét te tőled...

A betyár szünetet tartott, mély lélekzetet vett, úgy folytatta:

— Beszélni akartam veled, hát féltem, hogy a beszéd során elborít az indulat és mégis a szivedbe lövök egy golyót... És akkor oda lett volna a becsületem: a te holttestednek örökre adósa lett volna Ribár! — Hát...

Újra elakadt a haramia. Most a hangja csuklott meg.

— Hát — nem kegyelemből tettem, — tudom, hogy nem kell az néked, magam miatt kíméltelek, a saját becsületemért... Azonban —!...

(Ezt a szót kétszer ejtette ki Ribár, másodszor erős nyomatékkal, szinte kiabálva:)

— Azonban te is adósom vagy nekem. Azzal vagy adósom, a mi legdrágább kincsem volt nekem: a büszkeségemmel. Érted ezt a szót? A kevélységemmel! így érted talán... Hát te megaláztad a kevélységemet: arczomba vágtad öklödet, — azért fizetned kell...

Kelemen Jánoson egy sajátságos, békülékeny, engesztelő érzés vett erőt. A magyar természet olyan, hogy könnyen felejt, — soha sem haragtartó. Azt mondta egyszerűen:

— Hát megkövetem. Szivesen teszem.

Ribár epésen felkaczagott:

— Az nem elég!

— Hát egyebet nem tehetek. Mit tehetnék?

— Te nem tehetsz: az igaz. Mit is tennél? Az ilyen tartozást nem lehet megadni; olyan nagy ez a tartozás, hogy nem telik az adóstól... De majd teszek én! Majd kiegyenlítem *én* a *te* tartozásodat: ne búsúlj...

A betyár hangja érdes volt és kegyetlenül vontatott:

— A mit te nem birsz megadni nekem, azt majd elveszem én tőled: legdrágább kincsedet legdrágább kincsemért!... Ne legyen neked arra gondod, a mi az én gondom. Ha mit egyszer magamra vállaltam: elintézem én. Olyan igaz, mint hogy itt állok. Engem úgy segéljen!

— Ha fenyegetni akar, hiába fenyeget, nem ijedek meg, — volt a halász csendes felelete.

Lóra kapott a haramia. Még onnan is fenyegetőzött és esküdözött:

— Ribár szavát tartja!... Vigyázz!... Azt se mondhasd, hogy nem intettelek. Ne mondhasd, hogy a hátadnak kerültem...

Ezzel elvágtatott. (Folytatása következik).

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A KIRÁLYNÉ NYAKLÁNCZA.

(Folytatás.)

Mikor a királyné értesült arról a beszélgetésről, melyet *Campan* asszony augusztus 3-ikán folytatott az ékszerészszel, Versaillesba hivatta az ékszerészt. *Böhmer* meg is jelent. *Mária Antónia* megrémülve a hallottaktól, követelte Böhmertől, hogy mindent, a mi történt, irásban adjon elő. *Böhmer* a jelentést átadja a királynénak augusztus 12-én, leirván abban az alkudozások egész folyamát, La Motte asszony kezdeményezését, a bibornok szerepését, az ékszer átadását, mindent teljes részletességgel.

Mária Antónia azonnal beszélt a királylyal. Végtelenül fel van háborodva, rettentően bántja a dolog. *A király* tanácsot tart miniszereivel. Az egyik rész mérsékletet ajánl, de a tanácsban ott van *Breteuil*, a Rohan herczeg elkeseredett ellensége s az az álláspont győz, hogy a legnagyobb szigorral kell eljárni.

A király elküldi Breteuilt, hogy hivja el a bibornokot. Ez épen a versaillesi palota kápolnájában akarja a misét mondani Mária mennybemenetele ünnepén. Tizenegy órakor belép a király szobájába, ragyogó egyházi díszben.

— Mi történt azzal a gyémánt-nyakékkel — kérdi a király a bibornoktól, — melyet ön a királyné nevében vett volna meg?

— Felség, belátom, hogy megcsaltak, de én nem csaltam meg senkit.

— Ha igy van, nem kell nyugtalankodnia. De magyarázza meg a dolgot...

A bibornok, mikor a királyné haragtól villámló szemeit, megvetéssel, büszkeséggel teljes arczát látja, megzavarodik. Érthetetlen szavakat hebeg, lábai remegnek, nem bír magával. A király látja nagy zavarát s azt mondja, adja meg irásban a felvilágositást. Rohant magára hagyják. S a bibornok reszkető kézzel ir vagy tizenöt sort egy papirlapra, kezdve e szavakkal: «Egy nő, a kit én tisztességesnek hittem» s végezve igy: «La Motte Valois asszony ez».

— Hol van ez az asszony? — kérdi *a király*.

— Nem tudom, felség.

— Megvan a nyaklánczy?

— Ennek a nőnek a kezei közt van!

— Hol vannak ezek az állitólagos levelek a királynétól? — folytatja a király.

— Nálam felség, de hamisak.

— Azt meghiszem, hogy hamisak!

— El fogom hozni Felségednek.

— És az a levél, melyet ön irt az ékszerészeknek?

— Felség, nem emlékszem arra, hogy irtam volna, de úgy kell, hogy legyen, hogy irtam, ha az ékszerészek annak másolatát adták. Meg fogom fizetni a nyaklánczot.

Perczenyi csönd után *a király* igy szól:

— Uram, ilyen körülmények közt nem menthetem fel magamat a kötelesség alól, hogy az ön személyét illetőleg biztositsam magamat. A királyné neve becses előttem. Ő meg van gyalázva s nekem mit sem szabad elmulasztanom.

Rohan könyörögni kezd, hogy legalább ne ily alkalommal, midőn ép a kápolnába volt menendő, kelljen a nagy megalázást elszenvednie. *A király* már talán engedni lett volna hajlandó, de *a királyné*, ki eddig is csak nehezen tudta tartóztatni magát, közbevágott:

— Hogyan lehetséges az, bibornok úr, hogy a mikor én nyolcz éve nem beszéltem önnel, mégis elhihette, hogy az ön közvetitéséhez folyamodom a nyaklánczy megvételére?

És szemei könnyekkel telnek meg a keserűségtől, az izgalomtól.

— Uram, — szól a király, — meg fogom vigasztalni rokonait, a mennyire lehet. Óhajtom, hogy tudja magát igazolni. De meg kell tennem azt, a mi mint királynak és férjnek tenni kötelességem.

Rohan távozik. *Breteuil* utána megy s a királyi gárda kapitányának, *Villeroi* herczegnek odakiáltja:

— Tartóztassa le a bibornok urat!

. . . . . .

Mit is mond *Rivarol*, mikor erről a leirhatlan feltünést előidézett elfogatásról megemlékezik? «Breteuil úr a La Motte asszony kezeiből kapta a bibornokot és agyoncsapta a királyné homlokán, úgy hogy ennek a nyoma mindenkorra ott maradt».

*

Ugyanazon a napon, melyen *Rohan* bibornokot letartóztatták, egy pecsétes levél *La Motte* asszony elfogatását is elrendelte.

A bibornokot augusztus 16-áig saját lakásán őrizték, ezen a napon aztán a Bastillebe szállitották. *Rohan* herczeg fejedelmi életmódját a fogházban is folytatta, pazar lakomákat adott, látogatóit alig győzte fogadni. Mikor azonban fogsága már jó sokáig tart, kezdi magát kényelmetlenül érezni, különösen midőn már nem engedték meg neki, hogy «olyan szalont tartson fogságában is, mint a strassburgi palotában». A párisi érsek meglátogatván őt, igy szól hozzá:

— Nagyon szerencsétlen embert lát ön; de remélem, hogy Isten segedelmével türelmesen fogom viselni sorsomat egész végig.

Vigée-Lebrun asszony festménye után.

Mária Antónia.

Egykorú metszet után.

Mademoiselle Oliva.

Betegeskedni kezd, Portal orvos naponta látogatja őt. Kedélye tönkremegy egészen; fél, hogy meg akarják mérgezni.

*

«Párisban csak a nyaklánczy-ügygyel foglalkoznak az emberek», irják az ez időbeli hollandi és angol újságok. A közvélemény elejétől kezdve kedvezőtlen volt a bibornokra nézve, kinek szabados életmódját ismerték. Nem jelent meg nő a nyaklánczy-történetben, kinek neve hallatára fel ne kiáltottak volna az emberek: «Ime, ismét a bibornok egy barátnője!» Mert egymás után kerültek hurokra a nagy mesterkedéssel kigondolt csalás szereplői: *La Motte* grófné, *Cagliostro* grófné, a kis *Oliva*, ki a versaillesi parkjelenetet oly ügyesen tudta eljátszani. Mégis a hangulatot nagyon jellemzi a «Correspondance secrète» ez a följegyzése: «A városban La Motte asszonyt vádolják és a bibornokot; az udvari körökben azonban a királynét vádolják». A parlament meg egyenesen az «illusztris áldozat», a bibornok mellett foglalt állást.

A bünösök mind együtt voltak már a Bastilleban, az egy La Motte gróf kivételével. Ekkor *XVI. Lajos* szabad választást engedett *Rohan* herczegnek, hogy a király itélete alá kivánja-e vetni magát, vagy pedig a parlament birásködását fogadja el. A bibornok az utóbbit választotta. Kétségtelen, hogy XVI. Lajos nagy hibát követett el azzal, midőn igy a bibornok tetszésére bizta a bíró megválasztását. Joga lett volna magának itélkezni a dologban s mégis kiengedte kezéből az itélkezést oly ügyben, melynél feleségének és a koronának becsülete a legközvetlenebbül voltak érintve. A parlamentnek pedig nem volt egyéb czélja, mint megalázni a koronát.

A vizsgálat során *La Motte* asszony csodálatos erélylyel és lélekjelenléttel igyekezett magát a bajból kimenteni. Ha bizonyítékát kivánták valami ténynek, egyszerre, perczenyi habozás nélkül három-négy bizonyító körülményre tudott hivatkozni s ezeket hasonló hiteszelt új tényekkel támogatni. Soha se jött zavarba. Mikor *Rohan* csalással vádolja s szemére veti, hogy honnan volt egyszerre az a sok pénze, melyet neki mint a királyné részéről kamatképen küldöttet adott át, szemérmetlen nyugalommal azt feleli, hogy azt a bibornoknak jobban kell tudni, hisz régóta benső viszonyban volt vele s ezért pénzzel látta el őt. Mikor azonban «*Oliva bárónő*»-val és *Rétaux de Villette*-tel szembesitik, végre megtörik és megvallja, hogy a versaillesi parkjelenet csak csúnyán kigondolt furfangos ámitás volt. A vallomás végén aléltan rogy össze s mikor a börtönőr fölemeli s szobájába viszi, mint igazi vadállat annak a nyakába harap dühös elkeseredésében.

Ellenben *Rohan* bibornok tiszteletreméltó nyugalommal viseli magát; ünnepi díszben jelen meg a bíróság előtt mindig, magas, nyulánk alakja a veres díszruhában különösen tűnik elő e szomorú helyen. *Oliva* mindent megvall a legnagyobb őszinteséggel, látja, mily gonosz kezek szötte hálóba került. Nem igy *Rétaux de Villette*, La Motte asszony finom, nőies kézvonású levélgyártója, ki utoljára se tud egyebet mondani, hogy: itt egy nagy titok van a dologban, a mit csak négyszemközt hajlandó a királyi ház miniszterének megmondani.

A pör majdnem egy évig tartott már, midőn 1786 május 31-én a parlament meghozta az itéletet.

La Motte-ot in contumatiam nyilvános megvesszőzésre itélték, továbbá arra, hogy jobb válára tüzes vassal *G. A. L.* betük égettessenek, aztán örökös gályarabság vár reá. *Rétaux de Villettet* mindenkorra kitiltották az országból. *Valois Jeanne*-t, vagyis *La Motte* asszonyt arra itélték, hogy a Conciergerie börtön előtt, nyakában kötéllel, nyilvánosan megvesszőzzék, aztán a hóhér mindkét vállán tüzes vassal *V.* betüt süssön testére. Örökös rabságot kapott a Salpetrièreben. *Legay Nicole*-t, az ál *Oliva* bárónét, valamint *Cagliostrót* fölmentették. *Rohan* bibornok is csak három szónyi többségnek köszönhette, hogy büntetés nélkül menekült.

Mária Antónia rendkivül fel volt háborodva

az itélet miatt, s határtalan elkeseredés fogta el. Campan asszony értesítése szerint ily szavakban tört ki annak hallatára:

— Sajnálja szerencsétlen királynéját, ki az ármány és igazságtalanság áldozata lett. Ha én ily dologban, mely jellememet ennyire érinti, nem kapok teljes igazságot, mit remélhet ön, ha egyszer pöre lesz, melyben vagyona és becsülete vannak koczkára téve?

— A királynénak valóban nagy oka van, hogy el van keseredve, — tette hozzá XVI. Lajos. — De hát természetes. A birák csak az egyház fejedelmét és a herczeget nézték Rohanban, holott csak közönséges kapaszkodó, kinek minden eszköz jó volt. Nem is kell Nagy Sándornak lenni, hogy az ember ezt a gordiusi csomót kibonthassa.

A hires nyaklánctörténet szereplői aztán egymás után letüntek az események szinpadáról. *XVI. Lajos* azt mondta ugyan, midőn Rohan herczeget fölmentették: «Senki se örül jobban a bibornok ártatlanságának, mint én!» Ennek daczára azonban, hogy a királyné boszúvágyának eleget tegyen, száműzte Rohant. Egy pecsétes levél a chaise-dieu-i apátságba küldte a bibornokot. *Rohan* junius 2-án kapta meg a pecsétes levelet és nagy büszkeséggel fogadta azt, mondván, hogy engedelmeskedni fog a király parancsának, különben ő még az nap reggel elküldte Versaillesba lemondását összes hivatalairól. A nemesség, mely a Rohan pártján volt majdnem egészen, a király «zsarnoksága» miatt nagyon elkeseredett, midőn a bibornok számüzetése köztudomásra jutott. *Marsan* asszony térdre vetette magát a királyné előtt s úgy könyörgött kegyelemért Rohan számára. De *Mária Antónia* hallani sem akart erről.

— A bibornok vesse magát alá a király rendeletének, — mondá rideg elutasitással.

— Ez az elutasitás nyilvánvalóvá teszi előttem, mennyire ellenszenves vagyok Felségednek, — válaszolt Marsan asszony. — Ez az utolsó alkalom, hogy szerencsém van Felséged előtt megjelenni.

— Sajnálom, madame.

Marsan asszony aztán a királyhoz ment, emlékeztetvén arra, mily gonddal ápolta őt fiatal korában. De *Lajos* is hajthatatlan maradt.

*Rohan*nak, a mint elment számkivetése helyére, első gondja volt, hogy *Böhmer* és *Bassenge* ékszerészek követeléseit kiegyenlitse. Erre egész évi jövedelmét lekötötte, mi pedig két és háromszázezer livre közt volt. Sőt a *király* megigérte, hogy az apátság jövedelmeit kifizetik az ékszerészeknek mindaddig, mig követelésük teljesen fedezve lesz, abban az esetben is, ha *Rohan* időközben elhalna. Miután a nyaklánczára, az egy millió négyszázezer livre, túlságos magasra volt szabva, *az ékszerészek* csakhamar megkapták azt, a mire jogosan igényt tarthattak. A mi azonban nem akadályozta őket abban, hogy még a nagy forradalom idején is ne ostromolják a bibornok és La Motte asszony ellen támasztott követeléseikkel a forradalmi gyüléseket. *A bibornok* később visszavonúlt Savernebe s ott túlélte a nagy forradalom viharait. A forradalom alatt nem egyszer igyekeztek ugyan őt, ismervén a királyné iránt való nagy ellenszenvét, az udvar ellen felhasználni, de ő nem lépett ki tartózkodó állásából.

Cagliostrót nejével együtt mindenkorra kitiltották Franczia országból. *Oliva* «báróné» annyira megnyerte a léhább férfiszíveket a tárgyalás alatt, hogy vetekedtek kezéért, midőn kiszabadúlt a fogságból. «A mint kijött börtönéből — irja Georgel abbé — nem egy versenyző akadt kezére; erkölcseinkre nagy szégyen ez». Végre is egy gyanús jellemü nemes embernek lett a felesége, ki később, a rémuralom idején alávaló kémszerepet játszott.

(Vége következik.)

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ránczokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arczszőröket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyit 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig, (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön várótermek. Levélre kinerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

Telefon 18–99. 8972

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

cs. és k. oszt.-magy., román k. és bolgár fejed. udv. szállító, **kerületi gyógyszerész Korneuburg, Bécs mellett.**

8 arany-, 19 ezüstérem, 30 dísz- és elismerő-oklevél

Cs. és kir. mosóviz lovaknak.

Kwizda-féle Restitutions-fluid 1 üveg ára 2 kor. 80 fill.

Közel 40 év óta **udvari istállókban,** valamint **nagyobb katonai és polgári istállókban** használatban van, **erősitésül nagyobb erőmegfeszitések után,** továbbá **ficzamodások, rándulások** és **ínak merevségénél** stb. képesiti a lovakat kiváló teljesitményekre az idomitásnál. Valódi csak fönti védjegygyel kapható az Osztrák-Magyar-Monarchia minden gyógyszertárában és drogueriájában. 8838

Főraktár Török József gyógysz. Budapest, Király-u. 12.

Öröködjünk utánzatoktól. A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a 9027 **Csodás gyors hatásu.**

MARGIT-CRÉME,

mely vegytiszta, sem biganyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arczkenőcs pár nap alatt elhávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, hímlőhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., **Margit hölgypor** 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczviz** 1 kor. Hamisitványok kiróllag küldetnek. — Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:

FÖLDES KELEMEN gyógysz. Arad.

Budapesti főraktár: Török József féle gyógysz. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.

Törv. védve. **Legjobb szépitőszer.**

GERMANDRÉE

porhanyós állapotban és tablettákban.

Franczia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkret. **A Germandrée** az arczbőrnek egészséges és üde színt ad.

MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, Paris.

Kapható **Török József** gyógyszertárában Budapesten.

Photozinkographiai müintézete készíti a legjobb **Cliché**t minden nyomtatványhoz

Budapest VIII. Szentkirályi-utcza 13

WEINWURM ANTAL

Magyar királyi államvasutak.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a nagyváradi állomáson létező felvételi épület átalakitására és használható állapotba helyezésére szükséges épitési munkák végrehajtására. A tervek, a költségvetés, az egységárjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Budapesten, a magyar királyi államvasutak igazgatósága magasépitményi ügyosztályában (VI., Terézkörut 56. szám. III. emelet, 13. ajtószám) és Kolozsvárott az üzletvezetőség pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az ajánlatok legkésőbb 1901. évi május hó 21-én déli 12 óráig nyujtandók be, alulirott igazgatóság épitési főosztályánál. (Terézkörut 56. szám, II. emelet, 10. ajtó.) Az ajánlatok egykoronás, az ajánlat mellékleteí pedig ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva lepecsételve és következő felirattal nyujtandók be: «Ajánlat a nagyváradi felvételi épület átalakitására.» Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlat benyujtását megelőző napon vagyis 1901. évi május hó 20-án déli 12 óráig 6500 korona azaz hatezerötszáz korona bánatpénz teendő le a magyar királyi államvasutak főpénztáránál (Andrássy-ut 75. szám, földszint) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek tértivevénnyel adandók fel.

Budapesten, 1901. évi április hó.

Az igazgatóság.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta Szemere György.

(Folytatás.)

IV.

Csiba Feri, a pandúr-káplár.

Alig egy percz múlva lódobogás hallik alulról, nem is messziről. Két-három lovas lehet, a mennyire ez a patkók csattogásából kiszámitható. Azt is ki lehet venni, hogy vágtatva haladnak a lovasok.

— Pandurok! — kiált fel Kelemen és felállott a fatörzsről. — Oltsd el a mécset, asszony, de hamar!

— Minek? — kérdezte az, de előbb eloltotta a mécset, a mi a kunyhó ablakában világitott.

— Csak!... mert a világosság ide csalja a pandurokat, — felelte Kelemen és leheveredett a gyepre terített subájára.

A felesége mellé gúggolt, majd oda simúlt hozzá szorosan.

De későn oltották el a mécsvilágot, már jóval előbb arra fordították volt a pandurok lovaik fejét s jól megtartották az irányt a sötétségben is. Most itt vannak.

— Van itt valaki, hé?! — kiáltott közülök a legnagyobbik. Ennek ősz volt a haja és borizü a hangja.

— Van, — válaszolt Kelemen.

— Én Csiba Feri vagyok. Hallotta kend a híremet?

— Hallottam. Ki ne hallotta volna?

— Hát akkor azt is tudja kend, hogy nekem hazudni nem szokás.

— Tudom.

— Mert szijat hasitok a hazugok hátáról.

— Értem.

— Emberbőrből fonódik a legjobb karikás... És most feleljen kend. Hova dugta kend Ribárt?

— Sehová!

— Tuskó, szállj le, — szólt hátrafelé egy másik pandurhoz Csiba Feri.

Tuskó leszállott lováról és átadta a kantárt a harmadik pandurnak, — mert hárman voltak, — aztán összeütötte a bokáját:

— Parancs!

— Motozd meg ezt a galyibát, — rendeli Csiba a kunyhó felé suhintva kardjával. — Ha padlása nincs, szurkáld meg a tetejét karddal. Marsss!

Tuskó végrehajtotta a parancsot, aztán jelentette, hogy semmit sem talált.

— Jól van. Prancsák, te is leszállhatsz, fiam; szól a másik pandurnak Csiba. — A lovak megállnak magukban is. Úgy! No most fogjátok közre ezt a jóravaló becsületes embert, jobbról egy pandur, balról egy pandur. Úgy!... Mi mozog ott a subán?

— A feleségem, instállom.

— A feleséged? Hadd lám csak, hogy nincs-e bajusza vagy sarkantyús csizmája a feleségednek?

Panni előjött ura hivására. Az keményen a szeme közé nézett. Az asszony értett róla. (Hallgatni kell!)

— Ennek bizony se bajusza, se sarkantyús csizmája, de bezzeg van két bogárszeme és gömbölyü karja, — szólt bajuszát megpederintve a vén káplár.

A menyecske megharagudott, hogy közre fogták urát a pandurok.

— Mit akarnak az én urammal? Nem tűri azt az én uram...

— No, ezt türöm, — igazította helyre Kelemen hitvesét, — a törvényt türni kell!

— Derék gyerek vagy, öcsém; hogy hinak?

— Kelemen Jánosnak.

— Tuskó, irja kend fel a nevét az esze tokjára, hogy el ne felejtsük, mert nagyon tetszik nekem ez a gyerek...

Az ilyenféle évődő vallatási módszer volt divatban a pandurvilág korában. Csak, ha ez nem használt, került sor a vastagjára is: az izzasztásra, a keztyüre, a koronára és egyéb kinzó szerszámokra.

Neogrády Antal rajza.

Kelemen betört a nádasba, s ugy csörtetett benne, mint egy vadkan.

— Hát fiacskám, — folytatta Csiba Feri kedvencz mulatságát, a vallatást, — meg vagyok én most akadva nagyon. Te segithetnél rajtam.

— Szivesen, ha lehet...

— Köszönöm czimbora, köszönöm. Hát azzal segithetnél, ha megmondanád, hogy hol van most Ribár.

— Mit tudom én!

— Hát azt tudod-e tulipántom, hogy hol volt ezelőtt egy órával?

— Nem.

— Én tudom. Itt volt ezelőtt egy órával, édes czimborám.

Kelemen hallgatott.

— Látod, hogy hallgatsz. Nem szeretsz hazudni, hát inkább bevallod. Derék fiú vagy, édes emberem.

Kelemen tiltakozni akart, de Csiba nem hagyta szóhoz jutni.

— Nono! Tudom én azt, hogy ti becsületes pásztoremberek nem árulják el a házatok vendégét. Ez hozzá tartozik a becsülethez... Hanem egy kis bibéje van ennek a becsületnek, gyermekem: kutyául meg kell szenvedni érte. Mert a vármegye kiváncsi ám szörnyen; tudni akar mindent és ki is huzza a szót az emberfiából, ha kell, akár harapófogóval is, a nyelvével együtt. Hát meg kell ám fontolni egy kicsit ezt a becsületet: ér-e annyit, mint a nyelved, édes emberem. No, csak azért mondom...

— Ér a! — szólt önérzettel Kelemen és büszkén felvetette fejét.

— Köszönöm fiacskám! Most már mindent tudok. No, te ugyan nem ettél a róka májából!

Aztán elkurjantotta magát Csiba:

— Lóra, fiúk!

A másik pillanatban már elvágtattak a pandúrok a betyár után. De nagy egérutja volt már annak.

Kelemen azon törte az ő becsületes szögletes fejét, hogy ugyan mivel árulhatta el magát Csiba Feri előtt. (Azt mondta, hogy mindent tud már, a mikor pedig ő mindent tagadott.) Nem jött rá a ravasz pandúr esze járására. Csavaros is az nagyon.

— No! — gondolta magában Kelemen, nem is tud az semmit, csak hireskedik vele, hogy tudja.

És ebben megnyugodva, pihenni tért az asszonyával...

Az asszony a betyár fenyegetésére gondolt egész éjszaka, a mint hanyatt fekve nézte a csillagokat, ott a magas égen.

— Vajjon mi lehet az urának a legdrágább kincse?... Hogy vigyázna rá!

Nem mondták meg neki azok a csillagok — ő meg egyszerű szerénységében nem tudott rájönni a kérdés nyitjára...

Kelemen János nyugodtan aludta a boldogok álmát. Ő ezen a kérdésen egy perczig se gondolkozott. Reggelre nyoma veszett reá nézve az est emlékinek is. Őt nem érdekelték az emberek...

V.

Ribár boszúja.

Nem igen sokára ezek után — vagy két hónap mulva rá — Kelemen maga ment el a tokaji vásárra.

Szerencsés volt a hálója, bő fogás esett benne: olyan, hogy az uraságtól kellett két ökröt kölcsön kérnie, mert emberi erővel nem igen lehetett a hálót a partra kihúzni, úgy megtelt hallal. Volt benne egy irtó nagy harcsa is: ez maga többet nyomott egy bécsi mázsánál.

Hát ennyi prédát már nem akart asszonyra bizni Kelemen. Az asszony nem ért a halkupeczek nyelvén — nem enged, ha neki van igaza. (Igen nyakas egy asszony, nem megalkuvó természetű.) Már pedig mi haszon lenne, ha rajta maradna az a sok hal? Biz' azon túl kellett adni minden áron, hogy a nyakukra ne romoljék.

Ezért ment Kelemen maga a vásárra. A keresztkomája: Mutató Danyi befogott a halak miatt két nyalka mokányt. Egy magányos szamár nem győzött volna annyi terét czipelni, de vontatni se. Különben is meg volt szabva az ő mértéke. A mi egy mázsán felül volt, azt már nem vállalta Csucsi sehogy: megbicsakolta magát.

A halat szerencsésen szétszedték a kupeczek. Még annyi pénzt nem hozott haza vásárról Kelemen a tüszőjében soha.

A tisztesség úgy parancsolta, hogy megvendégelje a komáját ebből a pénzből. Bért úgy sem fogadott volna el a fuvarért, de inni ivott érte szivesen akármennyit.

Hát betértek egy útszéli csárdába. A koma ajánlotta ezt a csárdát. Ő Tokajban nem szeret korcsmázni, mert vásárkor nem lehet ott csendesen inni: a legények mindig hajba kapnak olyankor.

Ez az útszéli koresma a szabolcsi úton szerénykedett. Az egyik odala be volt horpadva, a másik neki volt dülve, mintha maga is vándorolni akarna, de belül tiszta volt az ivója, és magyar csárdás mérte benne a jó, zamatos czankót. És a mi fő, itczéjét négy garason mérte, a mig Tokajban öt garast kellett a roszabbért fizetni.

Be is vett a koma két óra alatt vagy tizenhat garas árát ebből az olcsó fajta borból. Kelemen csak egy itczét ivott. Az asszonya nem szerette, ha ennél többet iszik.

Igy aztán nem csoda, hogy a koma egyedül dalolt és kurjongatott hazamenőben a szekéren. Egy itcze bortól férfiemberből még ki nem ivánkozik a nóta.

A koma különben igen jószivű ember volt, ha felöntött a garatra: odaigérte Kelemennek a két mokány lovát is. Másnap természetesen elfelejtette ezt az igéretét: kirepült a fejéből a bor gőzével együtt.

Ma azonban még szörnyen ragaszkodott ehhez az ajándékához. Egyenesen a Kelemen kunyhójához hajtott, hogy mindjárt otthagyja a lovakat nála, maga majd gyalog megy haza. (Csak egy ugrás az egész falu!) Ámde, mikor még ezt az egy ugrást sem birta megtenni Danyi koma lába: nem engedelmeskedett sehogy sem.

— Hej, koma! nem ereszt a lábam! Kevés is most nekem kettő, — panaszkodik Kelemennek.

— *Biz'* az most kevés, — *de* van a szekérbe bele fogva nyolcz, azokon haza mehetne kend, koma, mert egy sem a kendé.

— Hát jól van, de aztán visszakérd a lovaidat, mert agyonütlek.

— Vissza én, hogy is hagynám kednél, — válaszolt Kelemen, részeg embert megillető tapintattal és feltolta komáját a szekérre. Aztán csettintett nyelvével a lovaknak, a mire azok elindúltak és maguktól hazafelé mentek.

Késő is volt már. A holdvilág magasra hágott az égen és kigyúltak a csillagok. Tiszta, szélcsendes volt a levegő. A tejút úgy fehérlett odafent, mintha rá lett volna meszelve az égboltozatra.

Nagyon jól érezte most magát Kelemen. A tüszőjében 40 bankó forint. (Ézen bársony-pruszlikot vesz majd az asszonyának, meg egy selyemkendőt is, épen olyat, mint a biró leányáé. Hanem pántlikát azt meg olyat vásárol neki a hajába, a milyen még annak sincsen.)

No de ezt el is mondja neki tüstént — hogy még az éjszaka álmodhasson róla — minek várna vele?

Leül hát a fatörzsre Kelemen, onnan szólítja feleségét, a ki most nyilván egy kis vacsorát főz neki a padkán, hogy meglátta a koma szekerét.

— Panni!

Semmi válasz.

— Panni!

Csend. Hátratekint Kelemen és önkénytelenül a kéményre néz. Biz' az nem füstölgött. Hát ne várta volna az asszony meleg vacsorával? Az nem lehet... Vagy tán elnyomta az álom, gondolta a halász, de nem igen hitt a saját gondolatának sem.

Felkelt, hogy a rejtélynek végére járjon. Benyitott a kunyhóba, azaz csak belökte az ajtaját: nem volt závározva a fakilincs. Ott körülnézett a sötétben. De nem látott semmit.

— Panni!...

Kelemen meggyújtotta a mécset. Annak a világa szétáradt a kunyhóban, de a feleségét nem mutatta meg. Nem volt az ott. Kelemen azért szólongatta, mintha ott lett volna; maga se tudta, miért.

— Panni!

A halász szivét balsejtelmek szállották meg. Elhalaványodott... A halász lelkét még eddig soha sem gyötörték balsejtelmek: azért halaványodott el.

A mécset lámpásba tette, hogy el ne aludjék a levegő lélegzetétől, aztán kilépett ezzel a lámpással Kelemen. Végig ment a parton egész a csolnakig, a mi ott himbálózott a kunyhótól ötven lépésnyire. Itt ismét hivta a párját:

— Panni!

Aztán megfordúlt, elment a nádasig. Panni itt se felelt neki... Betört a nádasba, s úgy csörtetett benne, mint egy vadkan... Arczába csapódtak a nádbuzogányok... Ijedten kelt ki előtte egy bölömbika és elsuhant nesztelen, mint valami kisértet. Itt a nádasban már kiabált Kelemen:

— Panni! Panni!...

Semmi válasz... Egy réti bagoly elvijjantotta magát: ez volt az egész... Kiverte a verejték Kelemen homlokát; elfáradt. Ő még sohasem fáradt el s most alig birt kivánszorogni a sűrű náderdőből... E közben eltört a lámpás üvege: a mécs kialudt. De nem is kellett az már neki. Elhajította és futott, a hogy birt, vissza a csónakhoz. Hogy jobban futhasson, azért hajította el a lámpást.

Kelemen beugrott a csónakba, majd megcsúszott a lába, midőn beleszállt. A mikor a csónakban állott, már elfelejtette volt, hogy tulajdonképen *mit* is akart azzal a csónakkal... Felnézett az égre. Azon reszkettek a csillagok. De a holdvilág megbújt előle egy bárányfelhő mögé. Nem akart vallani... Kezei görcsös ököllé szorúltak Kelemennek, de csak egy pillanatra. A másik pillanatban összekulcsolta és felemelte kezeit az ég felé. Onnan hitta a hitvesét:

— Panni!... Panni!...

A holdvilág most előkerül felhő köpenye alól, szelid fényével bevonja a halász halovány arczát, mintha oltalmazni akarná...

Megoltalmazta... Kelemen visszanyerte lassan a nyugodalmát, már annyira jutott, hogy gondolkozni is tudott.

Azt gondolta ki, hogy jól megvigyázza a kunyhó belsejét, hátha nyomra vezeti valami jel benne. Ha mindent rendben talál ott, elmosogatva az edény, gyűretlen a nyoszolya, sarokban a guzsaly, akkor talán csak a faluba ment Panni és elesteledett ott véletlenül, vagy akár akarattal, számitva a koma természetére, a ki, ha valakit megfog magának, nem könnyen ereszti.

De ha nem igy van: ha rendetlenséget, félbehagyott munkát talál a kunyhóban, akkor baj esett. Mi? arról majd ráér gondolkozni azután.

Hogy a kunyhó felé tartott, jutott eszébe Kelemennek, hogy elhagyta valahol mécsét. Elindult keresni. A mint igy keresi, gyors koczogást hall az út felől. Egyszerre csak megszűnik ez a koczogás, e helyett a bozót kezdett el zörögni, mint mikor a szamara töri rajta keresztül az útját.

Csakugyan a szamár volt. Ez, mikor meglátja a gazdáját, elkezd orditani; örömében-e, bánatában-e, nem tudni, csak igen orditott.

Kelemen szemügyre veszi a szamarat. Csatakos volt nagyon: egy csomó bogáncs és tüsök ragadt a farkába és szőrébe. Látszott, hogy útban volt. De hogy idegesen lóbálta nagy fejét s hátra csapta füleit, mintha mondani akarna valamit: azt nem lehetett megérteni.

Kelemen lelkében megvillant egy halovánka remény a szamár láttára. Igy okoskodott:

Ez a szamár sohse hagyja el a Pannit. Megy utánna mindenüvé mint a kutya. Hát ha itt van a szamár, nem lehet messze a Panni se... Valahonnan jöttek... Mindig úgy van az, hogy a szamár jön meg előbb, mert az az egyenes útat választja.

— Az országúton van az asszony! — biztatta magát fenhangon Kelemen s elkezdett arra felé figyelni: nem hallja-e a Panni lépteit.

De nem hallott semmit. Csend volt, méla csend. Lélek se járt az ország útján. Kutya se ugatott a faluban...

Kelemen kifelé ment az útra; menetközben megtalálta mécsét; leült az útszéli árok partjára. Meggyujtotta mécsét és várt.

Minek gyujtotta meg a mécset Kelemen, mikor sütött a hold s a mécs világa csak tiz lépésre terjedt: annak maga sem tudta volna okát adni. Pedig ha valaki idegen arra talál vala járni, biztosan ráfogja, hogy megbomlott az esze és ki is hireszteli a legközelebbi faluban.

Ezt nem gondolta meg Kelemen. Csak ment, ment felgyujtott mécsesével tovább-tovább, hogy megkeresse feleségét, mert az úton már bizony nem jött. Betért a kunyhójába is, hogy jól szemügyre vegye, a mint az imént kigondolta.

Hát csak most látta meg, hogy mi minden történt ott: a nyoszolya el volt húzva a faltól, a dunyha kiborúlt belőle. (Mintha húztak volna valakit, s az a valaki nem akart volna menni: belekapaszkodott a nyoszolyába.) Egy szék is fel volt borulva, a fakilincs meg ki volt szakitva az ajtóból. (Azért volt hát nyitva az ajtó!)

Kelemen most már tudott mindent. Elraboltak az ő *legdrágább kincsét.* Az védekezett körömszakadtig, de nem birta le az erőszakot...

Megtartotta szavát Ribár!..

(Folytatása következik).

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A KIRÁLYNÉ NYAKLÁNCZA.

(Vége.)

La Motte asszonyon, a ravasz kis divatárusnőn, a parlament ítéletét egész terjedelmében végrehajtották. Junius 21-én, reggeli öt órakor felköltötte a börtönőr. Nem akart felkelni, végre is nagy nehezen sikerült őt az ítélet felolvasására elővezettetni. Midőn ahhoz a részhez értek az ítélet felolvasásánál, mely a nyilvános megkorbácsolásról szól, elkeseredve kiáltott fel:

— A Valoisk vérével bánnak így!

Majd a hallgatókhoz fordulva:

— Hát eltűritek, hogy királytok vérével így bánjanak!? Szabadítsatok meg hóhéraimtól!

Az ítélet végrehajtásánál is a legelkeseredettebb küzdelmet fejtette ki. Miután a hóhérok kötelet tettek nyakába, letépték felső ruháit. Mikor az első korbácsütések érték vállát, véres vonások jelentek meg a csapások nyomán. De csak azután következett a büntetés rettentőbb része. Hiába dobta magát földre, hiába hánykolódott, hentergett eszeveszetten, a hóhérok vasmarokkal lefogták végre s szép fehér bőre serczegett az izzó bélyegző vas alatt. Aztán visszavitték a Salpêtrière-fogházba. Véres arczát kölni vízzel mosogatták. Egészen el volt alélva s csak akkor tért magához, midőn szép, aranyszinű haját, melyet már előbb levágtak, megpillantotta egy csomóban. Valaki ajánlatot tett, hogy megveszi azt. Tizenkét livre az ára.

— Tizenkét livre? — szólt erre gúnyosan Valois Jeanne. — Hisz ez a haj aranysulyának se felel meg!

Utóvégre is tizennyolcz livre-ért adták el az aranyszinű fürtöket.

La Motte asszony kegyetlen sorsa sokakat megindított az akkori társadalom női közt s e résztvevők közt volt a szerencsétlen végű *Lamballe* herczegné is, ki ámbár ez időben ismét a legbensőbb barátságban volt Mária Antóniával, nem állhatta meg, hogy el ne menjen a Salpêtrièrebe, megnézni La Motte asszonyt. A Salpêtrière főnöknője azonban nem akarta ezt neki megengedni.

— De hát mért ne láthatnám La Motte asszonyt — mond a herczegné, abban a feltevésben, hogy előtte, mint vérbeli herczegné előtt, meg kell nyilni a La Motte börtöne ajtajának.

— Azért, madame, — felelt a főnöknő nagy egykedvűen, — mert erre nincs La Motte asszony elitélve.

A hires nyaklánczpör e főszereplője azonban nem sokáig maradt a fogságban. Már az 1786. év novemberének vége felé az egyik őr azt közölte egy *Angelika* nevű fogolynővel, ki *La Motte* asszonyt kiszolgálta, hogy mindkettőjüket meg fogják menteni. Az őr segélyével levelezést folytattak *La Motte* és *Angelika* nővér kint levő barátaikkal, kik őket meg akarták menteni. A levelek láthatatlan irással voltak irva, csak ha melegségnek tették ki a papirt, lehetett a szavakat elolvasni. *La Motte* asszony valahányszor az apácza, ki felügyeletével meg volt bizva, bejött hozzá, mindig figyelmesen szemügyre vette az annak derekáról lelógó kulcsot, mely zárkája ajtaját nyitotta. Rajzot csinált róla, ezt folyton javitgatta, mig csak teljesen hasonló nem lett az eredetihez. Aztán pár nap múlva az őr, ki segélyükre volt, elhozta a kulcsot, melyet rajza után készítettek. Arczán vidám derű jelent meg, most először oly régóta: a kulcscsal kinyilt a zár. Az őr hozott mindenféle áruhákat is. Először *Angelika* menekült ki. Az 1787. év junius hó 5-én pedig *La Motte* asszony is. Hosszú kóborlás után Elszászon, Luxemburgon és Belgiumon át Angliába szökött s az 1787. év augusztus hó 4-én végre Londonban ismét férje karjaiban lehetett. Itt, Londonban, irta hires «Igazoló emlékiratát», melyben Mária Antónia magánélete ellen a legszörnyűbb vádakat szórta. Bár az 1792. évi május 30-án a gyalázatos könyv példányainak nagy részét megsemmisitették, mégis sok példány fenmaradt s ebben a szennyiratban foglalt vádak nagyban hozzájárultak a királyi család elleni gyülölet szitásához.

Egykorú metszet után.

A Conciergerie kápolnája.

A könyvben természetesen *La Motte* asszony saját ártatlanságát, eljárásának jóhiszeműségét igyekszik kimutatni, a mi csak a királyné legsulyosabb vádolásával lehetséges. Határozottan állitja, hogy Mária Antoinette csakugyan igénybevette a bibornok szivességét, s kisegittette magát általa pénzzavaraiból. Mindezt oly kétségtelennek tudja feltüntetni, a mily állhatatosan tagadta bünösségét a vizsgálat és törvényszéki tárgyalás során, mig csak hazug csalásait rá nem sütötték.

Különösen érdekesek azok az igazoló mellékletek, melyeket *La Motte* asszony könyve végére csatol, a bibornoknak az ő közvetitésével a királynéhoz s ez utóbbinak Rohanhoz intézett levelei. — «Nagyon sajnálom, — irja *La Motte* asszony könyvében, — hogy az a körülbelül kétszáz levél, melyek ezt az érintkezést közvetitették, elveszett és csak harminczegy maradt meg belőlük birtokomban. De állitom, hogy ezekből mit se titkolok el és csak ezeket sikerült lemásolnom, miután a többiben semmi érdekes nem volt s elégették őket mindjárt a kézhezvétel után. A királyné levelei, melyeket a bibornok oly szivesen olvasgatott mindig, egy titkos szekrényében voltak elhelyezve s nekem nem volt nehéz, alkalmas pillanatban szemügyre venni azokat és lemásolni. A mi a bibornok leveleit illeti, ezeket is kényelmesen lemásolhattam magamnak, de melloztem ezt, mikor a levelek tartalma jelentéktelen volt.» — «Gonosz árulkodók — folytatja — régtől fogva azt hiresztelték, hogy én egy szennyiratot fogok kiadni az eredeti levelek alapján. Hogyan tarthattam volna én meg magamnak az eredeti leveleket? hiszen mindkét részről át kellett adnom amaz iratokat, csomagokat, melyeket az illetők az én közvetitésemmel küldtek egymásnak! Nem, én csak azt igértem, hogy közzé fogok tenni több levelet a királynétól és a bibornoktól s most be is váltom ez igéretemet.»

Az említett igazoló mellékletekben *La Motte* asszony tizenhat levelet közöl, melyeket állitólag *Rohan* a királynéhoz intézett 1784. márczius 21-ike és október 22-ike közti időben; és tizenötöt *a királynénak* a bibornokhoz állitólag intézett levelei közül. Az utóbbiak az 1784. év április 28-ika és 1785. évi február 12-ike közti időből származnak. Mindez csupa hamisitvány. Érdekesnek találjuk részleteket bemutatni a királynénak 1785. évi julius 19-iki hamisitott leveléből, mert ez fogalmat nyujt arról, mily ügyességet fejtett ki *La Motte* asszony abban, hogy a bibornokot, a levelek hangja, tartózkodó modora s biztatásai által folytonos hazug ámitásban tartsa. — «Intézkedtem a tudvalevő dologért járó összegre nézve, de valószinüleg csak Fontainebleau-ból való visszatérésem után fogok eleget tenni kötelezettségemnek. A grófné harminczezer livret fog átadni önnek kamatok fejében. A vételár leszállitását meg kell gondolni, most ez az összeg meg fogja nyugtatni az ékszerészeket. Ön panaszkodik, én pedig mit se szólhatok. Különös helyzet ez, de az idő majd megérteti önnel az én hallgatásom okát. Nem szeretem a gyanakvó embereket, különösen ha ily kevés ok van rá, mint a jelen esetben. Vannak bizonyos elveim, melyektől nem térek el.» De találkozunk bizalmasabb hangokkal is, mikor *La Motte* asszony ilyeneket megszólaltatni jónak látott. A bibornok épen nem habozik «legtisztább szerelmét» a királyné iránt emlegetni.

Hogy mi történt később *La Motte* asszonynyal, nem tudni. Némelyek szerint nemsokára azután, hogy Londonba menekült, ott meghalt; hitelezőinek zaklatásai elől a halálban keresett menedéket, kiugorván az ablakon. Mások szerint véletlenül esett ki lakása ablakából s szörnyet halt. Az ötvenes évek közepén azonban egy ujságközlemény azt a hirt hozta, hogy akkor halt meg, nagy kort érvén el.

Hogy mily titkos kéznek köszönhette rejtélyes kiszabadulását a fogházból, ezt ő maga se tudta meg soha. Az időben azt hitték, hogy maga *Mária Antónia* engedte őt futni. E felett *Campan* asszony se kételkedik. «Az udvarnál úgy látták, hogy a bibornok és La Motte asszony egyformán bünösök voltak s nem egyformán itélt felettük a parlament. Igy hát helyre akarták állitani az egyensulyt. Ez az új hiba azonban csak megerősitette az embereket abban a gondolatban, hogy La Motte valóban érdeket keltett maga iránt a szerencsétlen királynéban».

*

A hires pörben hozott itélet végrehajtása s az, hogy a királyi család, a helyett, hogy elsimitotta volna a dolgot, boszúvágyától vezetve, a végletekig vitte; az, hogy egy, a Valoisk véréből származó nőt nyilvánosan megkorbácsoltatott és megbélyegeztetett s e mellett a biróság által fölmentett Rohan bibornok és Cagliostro ellen is a legnagyobb szigorral járt el, nagy visszatetszést szült a máris elégedetlenkedő nép, de különösen az udvarhoz közel álló főúri körökben. *Rohan* herczegnek nagy pártja volt az udvarnál s ezek nem tudták elfeledni a herczeget ért nagy megaláztatást. A forrongás a kedélyekben, melyet ez a nyaklánczi-történet előidézett, csak siettette s megérlelte azt a forradalmi hangulatot, mely nemsokára elsöpörte a királyi trónt, s a királyi családot is vérpadra vitte. A nyaklánczi-pör, mint Mirabeau mondta, csakugyan a nagy forradalom bevezetése volt.

Mindazáltal különösen Rohan bibornok szánalmas szereplése ebben a történetben, a józanabb gondolkozásuaknál nagy elitélésben részesült. Látta az ő szánalmas alakját a nép is, mely ezt énekelte a bibornok felmentése után, czélozva arra, hogy Rohan méltatlanná tette magát a bíbornoki kalap viselésére:

De a pápa azt mondhatja
— Ő szentsége nem ily kegyes —
A ki fejét elvesztette,
Kalap annak felesleges.

Hogy *Mária Antónia* az egész történetben bünös nem volt, az kétségtelen. Csak legnagyobb ellenségei vádolhatták őt ebből kifolyólag. De maga *Campan* asszony is elismeri, hogy nagyobb óvatossággal egész életmódjában s nagyobb körültekintéssel e végzetes ügyben, eltávolithatta

Mária Antónia börtöne, ma kápolnává átalakitva.

volna magától azokat a gyanúsításokat, hazug híreszteléseket, melyeket aztán, hogy egyszer meggyökereztek a nép körében, nem lehetett kiirtani.

Rohan bibornok benső, bizalmas embere: a fentebb említett *Georgel* abbé, különösen nagy fáradságot vesz magának, kimutatni, hogy Mária Antónia szándékosan engedte Rohan bibornokot ebbe a csúf dologba mind jobban belevonatni s nem állta útját a továbbiaknak még akkor sem, midőn már az egész szövevényes történet jól ismert volt előtte. Ez azonban szintén csak roszakaratú ráfogás, a mint az Campan asszony emlékirataiból könnyen kimutatható. *Campan* asszony ugyanis augusztus 1-én hagyta el Versaillest. *Boehmer* augusztus 3-án beszélt vele s a *királyné* csak ugyanazon hó 6. vagy 7-én tudta meg a dolgot. De már 15-én *Rohan* el volt fogva. Az események e gyors egymásra következése tehát a fentebbi föltevést teljességgel kizárja. Ha *Mária Antónia* hibázott, — bár bűnös ez ügyben, ismételjük, nem volt, — ha királynéi méltóságának követelményeivel számolni nem tudott minden irányban, keserűen meglakolt hosszú szenvedése által, melyek után a Fouquié-Tinville bírói itélőszéke elé állás és a nyaktiló már úgyszólván csak megváltás volt.

—

Szépséghibákat: foltokat, kiütéseket, pattanásokat, kinövéseket, ráncokat, anyajegyeket, sebhelyeket, arcszőröket, vörös kezeket (kézápolás), hajbetegségeket, továbbá mindenféle **diskrét betegségeket** sok év óta biztos sikerrel gyógyít 9042

Dr. Palócz I. v. kórházi orvos specialista

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 6-ig. (vasárnap 4-ig).

Nőknek ugy, mint férfiaknak is külön várótermek. Levelre kimerítő diskrét választ küld. Gyógyszerekről gondoskodik.

POCKET Telescope

Uj optikai készülék, *melynek segítségével óriási távolságra, mérföldekre lehet ellátni. Emberek, állatok stb. igen nagy távolságban is felismerhetők. Nélkülözhetlen, ugy katonatiszteknek, vadászoknak, erdészeknek, turistáknak valamint kirándulások alkalmával.* A **Pocket távcső** *a mellényzsebben való hordásra van összeállítva és egy elmés szerkezet segítségével bármely sétabotra is váerősíthető. Ára darabonkint a pénz előleges beküldése mellett 2 K 40 fill. franco. Utánvéttel 60 fillérrel több. 3 drb ára 6 korona, 6 drb 10 K. Portó külön számittatik.* 9115

KANN IGNACZ, Wien, II., Obere Donaustrasse 7.

Ha őszül a haja,
használja a „Stella"-vizet
(Hair Regenerator),
mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza,
Üvegje 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában
ő cs. és k. fensége József főherceg udv. szállítója,
Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

A m. kir. államvasutak nyári menetrendje, érvényes 1901 május 1-től.

A vonatok **indulása** Budapest k. p. udvarról.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová	vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová
32	6	20	v.v.	Triest, Nagy-Kanizsa	944	12	00	tszsz	Kis-Körös
316 [1]	6	25	sz v.	Hatvan	514 [1]	12	10	sz.v.	Nagy-Káta
604	6	50	gy.v.	Gyékényes, N.-Szeben, Kolozsvár, Stanislau	22	12	25	«	Bieske
					310	12	35	«	Hatvan
10	6	50	sz.v	Bécs, Graz	320	1	30	«	Gödöllő
402	7	10	gy.v.	Kassa, Munkács	504	2	00	gy.v.	Kolozsvár, Debreczen
1002	7	15	«	Zágráb, Fiume, Róma	602	2	15	«	Arad, Bukarest*
304	7	30	«	Rutka, Berlin	4	2	15	«	Bécs, Páris, London
1302	7	30	«	Fehring, Graz	510	2	20	sz.v.	Szolnok
318	7	35	sz.v.	Gödöllő	16	2	25	«	Komárom
906	7	40	«	Belgrád, Brod	404	2	35	gy.v.	Kassa, Lemberg
1508	7	50	«	Kassa, Csorba	904	2	40	«	Belgrád, Konstantinápoly
1008	8	00	«	Zágráb, Fiume, Pécs					
606	8	10	«	Arad, Brassó	312	2	40	sz.v.	Hatvan
506	8	30	«	Kolozsvár, Brassó	322 [1]	3	45	«	Gödöllő
6	8	50	gy.v.	Bécs, Graz	1004	3	00	gy.v.	Zágráb, Fiume, Róma
408	8	50	sz.v.	Munkács, M.-Sziget	1022	3	20	v.-v.	Adony-Szaboles, Paks
20 [1]	9	00	«	Bicske	910	3	35	sz.v.	Szabadka
1708	9	15	«	M.-Sziget, Stanislau	302	3	45	gy.v.	Rutka, Berlin
306	9	35	«	Rutka, Berlin	12	4	30	sz.v.	Győr
					308	5	20	«	Rutka, Berlin
					508	5	45	«	Kolozsvár, Brassó
					314	6	25	«	Hatvan
					1706	7	05	«	M.-Sziget, Stanislau
					18 [2]	7	20	«	Bicske
					24	7	35	«	N.-Kanizsa, Triest
					1506	8	00	«	Kassa, Csorba
					1006	8	30	«	Zágráb, Fiume, Eszék
					508	8	55	«	Miskolcz, Lemberg
					48	9	00	tszsz	Bieske
					502	9	15	gy.v.	Kolozsvár, Bukarest
					1904	9	40	sz.v.	Pécs, Brod
					420 [2]	9	45	gy.v.	Kassa, Csorba
					1304	10	00	sz.v.	Fehring, Graz
					606	10	00	«	Arad, Brassó
					908	10	20	«	Belgrád, Eszék, Brod
					8	10	45	«	Bécs, Sopron
					328	11	10	v.v.	Ruttka, Miskolcz

[1] Közlekedik ünnep- és vasárnapokon máj. 15-től bezár. szept. 15-ig
[2] Közlekedik junius 1-től bezárólag szept. 15-ig,
[3] Közlekedik junius 15-től bezárólag szept. 15-ig.

* Bukarestről csak junius 1-től.

A vonatok **érkezése** Budapest k. p. udvarra.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan	vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan
645	5	00	tszsz.	Arad	317	12	25	sz.v.	Gödöllő
327	5	20	v.v.	Berlin, Ruttka	301	12	50	gy.v.	Berlin, Ruttka
1707	5	45	sz.v.	Máramaros-Sziget	903	1	05	«	Konstantináp. Belgr.
607	6	10	«	Brassó, Arad	601	1	10	«	Bukarest,* Arad
47	6	15	tszsz.	Bieske, Sárbogárd	1901	1	25	«	Gyékényes, Pécs
405	6	35	sz.v.	Lemberg, Miskolcz	403	1	30	«	Lemberg, Kassa
7	6	40	«	Bécs, Sopron	3	1	50	«	London, Páris, Bécs
419 [1]	6	55	gy.v.	Csorba, Kassa	503	1	50	«	Kolozsvár, Debreczen
907	7	05	sz.v.	Belgrád, Brod	313	3	10	sz.v.	Hatvan
507	7	10	«	Brassó, Kolozsvár	21	4	25	«	Bieske
1303	7	25	«	Graz, Fehring	319	5	35	«	Gödöllő
309	7	30	«	Hatvan	27	6	05	«	Győr
501	7	50	gy.v.	Bukarest, Brassó	505	6	20	«	Brassó, Kolozsvár
1021	7	55	v.v.	Paks, Adony Szaboles	905	6	40	«	Belgrád, Eszék
1805	8	15	sz.v.	Kassa, Csorba	305	7	00	«	(Berlin, Ruttka, Szerencs
1005	8	20	«	Fiume, Zágráb, Eszék					
1003	8	40	gy.v.	Róma, Fiume	5	7	15	gy.v.	Bécs, Graz
311	8	45	sz. v	Hatvan	605	7	20	sz.v.	Brassó, Arad
509	9	15	«	Szolnok	321 [2]	7	50	«	Gödöllő
11	9	20	«	Győr	1007	8	00	«	Fiume, Zágráb, Pécs
909	10	05	«	Szabadka	1705	8	10	«	Stanislau, M.-Sziget
307	10	05	«	Ruttka	15 [3]	8	20	«	Bieske
23	10	20	«	N.-Kanizsa, Triest	407	8	30	«	Munkács, M.-Sziget
					1001	8	35	gy.v.	Róma, Fiume, Zágráb
					941	8	45	tszsz.	Kis-Körös
					1507	8	50	sz.v.	Kassa, Csorba
					19 [2]	9	00	«	Bieske
					9	9	15	«	Bécs, Graz
					303	9	20	gy.v.	Berlin, Ruttka (N.-Szeben, Gyfehérv. Kolozsvár, Stanislau
					603	9	40	«	Arad, Brassó
					1301	9	45	«	Graz, Fehring
					401	10	00	«	Munkács, Kassa
					513 [2]	10	30	sz.-v.	Nagy-Káta
					315 [2]	10	40	«	Hatvan
					17	10	50	«	Komárom

[1] Közlekedik junius 15-től bezárólag szept. 15-ig.
[2] Közlekedik junius 1-től bezárólag szeptember 15-ig.
[3] Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től bezár. szept. 15-ig.

* Bukarestről csak junius 1-től.

A vonatok **indulása** Budapest ny. p. udvarról.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová	vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová
102 [1]	1	00	kel.ost.	(Bécs, Berlin, Páris, (Ostende, London	146 [2]	12	00	sz.v.	Nagy-Maros
			expr. v.		8104	12	05	«	Czegléd, Szolnok
166	5	55	sz.v.	Palota-Ujpest	172	12	15	«	Palota-Ujpest
124	6	15	«	Érsekujvár	136	12	25	«	Nagy-Maros
6102	6	35	«	Czegléd, Szolnok	4108	12	50	«	Dorog
6102	6	45	«	Esztergom	174	1	15	«	Palota-Ujpest
168	6	55	«	Palota-Ujpest	104	1	45	gy.v.	Bécs, Páris
6012	7	05	v.v.	Lajosmizse	4110 [2]	2	05	sz.v.	Filis-Csaba
1406	7	30	gy.v.	Zsolna, Berlin	126	2	15	«	P.-Nána, Léva
106	8	00	«	Bécs	176	2	20	«	Palota-Ujpest
708	8	15	«	Temesvár, Orsova	704	2	30	gy.v.	Bukarest, Verciorova
712 [2]	8	30	sz.v.	Temesvár	144	2	35	sz.v.	Érsekujvár
142 [2]	8	45	«	Nagy-Maros	4104	2	40	«	Esztergom
170	9	15	«	Palota-Ujpest	720	2	45	«	Czegléd
116	9	25	«	Bécs, Berlin	6002	2	55	«	Lajosmizse
					1804 [2]	3	20	«	Palota-Ujpest
					178	4	15	«	Palota-Ujpest
					138	4	25	«	Nagy-Maros
					716	4	30	«	Szeged
					108	5	15	gy.v.	Bécs
					148 [2]	5	30	sz.v.	Vácz
					180	6	00	«	Palota-Ujpest
					1404	6	15	gy.v.	Zsolna, Berlin
					140	6	20	sz.v.	Párkány-Nána
					4106	6	40	«	Esztergom
					710	7	00	«	Verciorova, Bukarest
					6014	7	15	v.v.	Lajosmizse
					182	7	40	sz.v.	Palota-Ujpest
					128 [2]	7	50	«	Nagy-Maros
					154 [2]	8	00	«	Vácz
					714	9	05	«	Czegléd
					184	9	25	«	Palota-Ujpest
					218	9	40	tv.szsz	Zsolna, Berlin
					118	10	00	sz.v.	Bécs
					706	10	10	gy.v.	Szeged, Verciorova
					188 [2]	10	25	sz.v.	Palota-Ujpest
					1408	10	40	«	Vácz
					902 [2]	11	20	keleti expr. v.	(Belgrád, Konstantinápoly
					702 [2]	11	30	kel.ost. expr. v.	(Bukarest, Konstantinápoly

[1] Berlinbe csak minden szerdán és vasárnap
[2] Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től
[3] « ünnep- és vasárnap máj. 15-től bezár. szept. 15-ig.
[4] « junius 1-től
[5] « minden kedd, csütört. és vasárnapon.
[6] « minden szerdán és szombaton.

A vonatok **érkezése** Budapest ny. p. udvarra.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan	vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan
701 [1]	12	50	kel.ost. expr. v	(Konstantinápoly, (Bukarest	171	12	55	sz.v.	Palota-Ujpest
161	4	40	sz.v.	Palota-Ujpest	141 [2]	1	15	«	Nagy-Maros
163	5	40	«	Palota-Ujpest	703	1	25	gy.v.	Bukarest, Verciorova
4101	6	15	«	Szolnok, Czegléd	103	1	50	«	Páris, Bécs
1407	6	30	«	Vácz	173	1	58	sz.v.	Palota-Ujpest
165	6	40	«	Palota-Ujpest	175	3	05	«	Palota-Ujpest
817	7	05	tv.szsz.	Berlin, Zsolna	6001	3	15	«	Lajosmizse
709	7	15	sz.v.	Bukarest, Verciorova	135	3	55	«	Nagy-Maros
1407	7	25	«	Dorog	185 [2]	4	05	«	Palota-Ujpest
167	7	35	«	Palota-Ujpest	8103	4	15	«	Szolnok, Czegléd
117	7	45	«	Bécs	4103	4	35	«	Esztergom
4011	7	50	v.v.	Lajosmizse	177	5	40	«	Palota-Ujpest
139 [2]	8	10	sz.v.	Nagy-Maros	145 [2]	5	45	«	Nagy-Maros
713	8	25	«	K.-K.-Félegyháza	115	5	55	«	Bécs, Berlin
4101	8	35	«	Esztergom	179	6	50	«	Palota-Ujpest
127	8	45	«	Párkány-Nána	107	7	00	gy.v.	Bécs
1403	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna	711	7	15	sz.-v.	Temesvár
169	10	10	sz.v.	Palota-Ujpest	707	7	40	gy.-v.	Orsova, Temesvár
715	10	55	«	Szeged	181	8	20	sz.-v.	Palota-Ujpest
143	11	05	«	Érsekujvár	147 [2]	8	30	«	Vácz
					125	8	45	«	Párkány-Nána
					105	9	00	gy.-v.	Bécs
					4109 [2]	9	10	sz. v.	Filis-Csaba
					1405	9	25	gy.-v.	Berlin, Zsolna
					4105	9	50	sz.v.	Esztergom
					719	9	58	«	Szolnok, Czegléd
					183	10	05	«	Palota-Ujpest
					137	10	15	«	Nagy-Maros
					153 [2]	10	30	«	Vácz
					123	10	45	«	Érsekujvár
					101 [2]	11	00	kel.ost. expr. v.	(London, Ostende, (Páris, Berlin, Bécs
					6013	11	10	v.v.	Lajosmizse
					901 [2]	11	20	keleti expr. v.	(Konstantinápoly, (Belgrád
					187 [2]	11	30	sz.v.	Palota-Ujpest

[1] Érkezik minden hétfőn és csütört.
[2] Közlekedik junius 1-től.
[3] « ünnep és vasárn. május 15-től bezár. szept. 15-ig
[4] « ünnep és vasárnap május 15-től
[5] Berlinből csak minden kedden és csütörtökön
[6] Érkezik minden kedd, csütörtök és szombaton.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

BUDAPESTI CZÍM- ÉS LAKÁSJEGYZÉK.

XIII. ÉVFOLYAM.

1901 május — 1902 április.

Ára vászonkötésben 16 K.

Tartalma: Általános tárgymutató. — Közhasználati magyar kifejezések fordítása németre. — Színházak. — Szórakozó-helyek: I. rész. Kerületek, utak, utczák, terek és dűlők jegyzéke. — Budapest székesfőváros közigazgatási kerületeinek helyrajzi számok szerinti beosztása. — Házi telekjegyzék. — II. rész. Felséges császári és királyi ház. — Udvartartások. — Közös intézmények. — III. rész. Országgyűlés. — Minisztériumok. — Állami számvevőszék. — Közigazgatási bíróság. — A miniszterium főnhatósága alá tartozó hatóságok és intézmények. — IV. rész. Egyesületek és körök. — V. rész. Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok. — VI. rész. Törvényszékileg bejegyzett közkereseti s betéti társaságok és egyéni czégek. — VII. rész. Közjegyzők. — Ügyvédek. — Hites tolmácsok. — Orvosok. — Fogorvosok. — Mérnökök (magán). — Építészek. Műépítészek. — Festőművészek. — Szobrászok. — Állatorvosok. — Szülésznők. — Gyógyszertárak. — Hirlapok és folyóiratok. — VIII. rész. Gyárosok, iparosok és kereskedők czímjegyzéke. — IX. rész. Lakásjegyzék. — X. rész. Ujpest.

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL
kitünő helyreállító szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitünőségektől. 1000-nél több orvosi elismerőlevél.
Kitünő iz.
Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.
Arak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.
Kapható minden gyógyszertárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triesztben

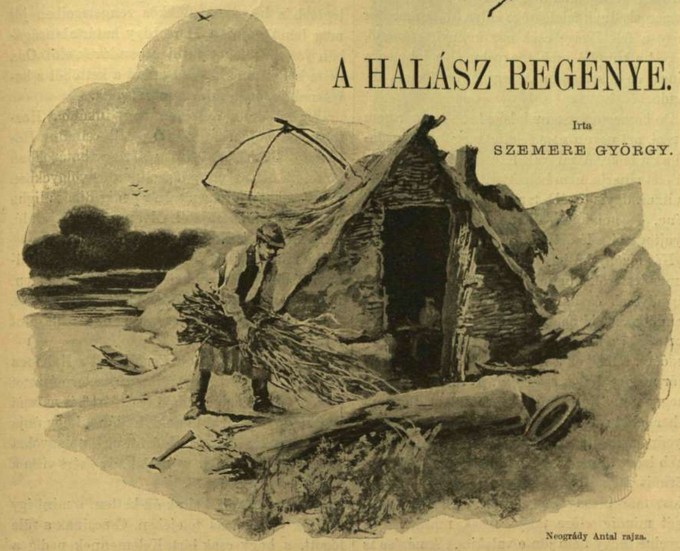

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta

SZEMERE GYÖRGY.

Neogrády Antal rajza.

VI. (Folytatás.)

Ancsura, a javasasszony.

Az igazi férfit csak a kétség töri meg; ha szemtől-szembe kerül a csapással, akkor már meg tud állani lábán: össze tudja szedni testi és lelki erejét. Mikor már tudja, hogy hová üssön, ha ütnie kell: erőre váltja senyvesztő aggodalmait, mert szüksége van erre az erőre...

Még éjjel kieszelte magának a tervét a halász. Az álom, hogy kerülte szemét, egy tervvel kárpótolta lelkét. Nem is volt nehéz a megszületése. Szépen megszövődtek a gondolatszálak Kelemen agyában, akár csak szövőszéken a lenfonalak.

A szabad ég alatt, hol milliárd csillag mint megannyi szövétnek világít le az éjbe, fogékonnyá lesz a pásztorember elméje, tiszta és világos, mintha csak onnan felülről kapná a fényt, talán épen ezektől a csillagoktól.

Bizonyos, hogy Kelemen odameredt tekintetével a csillagokra, a mint ott feküdt hanyatt a subáján. Mintha tanácsot kérne tőlük... A lelke azonban másutt kalandozott. Bejárta a Bükköst és a Hortobágyot. Bekopogtatott minden kunyhóba. A Hortobágyon felrázta déli álmából a csikóst. A Bükkösben felverte éjjelente a szénégetőket. Pandúrral, kerülővel szóba ereszkedett. Vándorlóval nem különben. Mindenütt tudakozódott. Kereste a betyárt és a feleségét.

Igy bolyongott szanaszét a halász képzelete, midőn egyszerre valami nesz üti meg a fülét. Mintha járna valaki a réten. (De ki lehet ilyenkor? És mit keres éjfélben? Nem lehetett utas, mert nem úgy lépett: szabályos ütemben, mint a mikor haladni akar valaki, csak ide-oda csoszogott, meg-megállt.)

Körülnézett Kelemen. A holdvilág fényénél jó messzire el lehetett látni. De nem látott meg semmit. Hanem hallani hallott a csoszogáson kívül más egyéb hangokat is.

Tisztára ki lehetett venni, hogy emberi hangok: valami egyhangú, dünnyögő mormolás.

Kelemen hitt a kisértetekben. (Többé-kevésbbé valamennyi pásztorember hisz. Ez a hit bennük maradt még az ősembertől.) De ha hitt is: nem félt tőlük.

Isten felette áll mindeneknek, hát csak ő tőle lehet és szabad embernek félni. Ő véd, ő büntet. Egyéb az ő akarata nélkül nem büntethet: ez volt Kelemennek a vallásosságban megnemesedett babonás hite. Jó keresztény volt ez az őspogány.

... Felkelt subájáról a halász, hogy megkeresse azt a mormoló valamit. Tudni akarta, hogy miféle: ember-e, szellem-e?

Nem kellett keresnie sem, jött már az magától, egyenesen a kunyhó felé. Jól ki lehetett venni. Szoknyában volt és lehajolt néha a földre. A mint közelébb került, már azt is látni lehetett, hogy sántít.

— Az Ancsura! — morogta Kelemen csalódottan.

Jobb szeretett volna kisértettel találkozni...

Ez az Ancsura egy ezermester czigányasszony volt. Tudott jövendölni kártyából és kézből. Gyógyítani is tudott orvossággal és szemmel, nemcsak embereket, állatokat is. Az orvosságokat ő maga kotyvasztotta, réti füvekből, nádi lapúból. Ezek közül a papsajtot, a pemetefüvet és a boszorkánylapút éjfélben, holdvilág fényénél kellett megszedni, czigányimádság hangjainál, napkelte felé fordúlva. Máskép nem használtak volna semmit a nyavalya ellen: azt állította Ancsura.

Ancsurát, ha ezelőtt háromszáz esztendővel talál vala élni, máglyára czipelték volna, mint boszorkányt, ki a sátánnal czimborál. De most, hogy megváltoztak az idők, meghagyták őt az emberek, sőt meg is becsülték némelyek.

Az asszonyok jósoltattak vele maguknak három garason. Ha beütött a jövendölés, utólagosan még egy pár csirke is kijárt a czigányasszonynak elismerés fejében. És rendszerint beütött a jövendölése. Volt esze Ancsurának: csak olyat jövendölt, a miről tudta, hogy bekövetkezik és olyan módon mondott mindent, hogy: ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes.

Járt-kelt egész nap; mindenüvé beütötte az orrát. Éles szeme volt, mint a hiúznak, mindent meglátott, szapora a nyelve, mint a szarkának, mindent összekérdezett vele. És végre fogott az esze, mint a beretva: hát ezzel meg mindent összekombinált. Ehhez járúltak még a vándor oláh czigányokkal való összeköttetései. (Ezektől sok mindent megtudott a nagy világból, idegen megyék híreiből.) És titokzatos kétértelmű szólásformákban és hókuszpókuszokban való jártassága, a mit hosszú gyakorlatában sajátított el.

Hát hogyne tudott volna Ancsura ezekkel a tulajdonságokkal biztosra jövendölni!

Igy valahogy volt ő az orvosságokkal is. Egy pár gyógyfűnek ismerte a hatását. Az éjféli járatok, a holdvilág és a czigány-hókuszpókusz csak a jó hír miatt tartoztak bele az orvossághba, meg azért, hogy drágább legyen. Azért is úgy intézte Ancsura éjféli kimenőit, hogy mindig akadjon valaki, a kire hivatkozhassék.

(— Ott volt Nagy Jankó, a mikor szedtem, látta. Éjfélben holdvilágnál gyüjtöttem a csátéban, hát nem adhatom olcsóbban tiz garasnál. Adok én két garasért is, de hogy használ-e majd: arról nem felelek...)

Hát most Kelemen Jánost nézte ki Nagy Jankónak Ancsura. Ha ő tanúskodik neki, az már maga is pénzt ér. Mert nem akad olyan ember, a ki Kelemen János szavában kételkedjék.

No de meg kellett szólítani Jánost, hogy tanúskodhassék. Mert hátha nem veszi őt észre. Ezért zörgött, topogott és mormolt. Aztán odament a kunyhóhoz.

Mire odaért, akkorra már visszafeküdt volt a subájára János. Úgy könyökölt, hogy jobb karjára támasztotta fejét, szemben Ancsurával.

Ez mindjárt észrevette, hogy nem alszik a halász, bár mozdulatlan volt, mint a szobor.

Megszólalt Ancsura, bár először sikoltott egyet, mintha nagyon megijedt volna a váratlan szerencsétől.

— Szerelmetes édes Jézuskám, de megijedtem! A lélek is belefagyott a torkomba... Mit csinál kend itt, drágalátos szép Kelemen gazda?

— Látja.

— Látom, látom... Nini, hát csak egyedül? Hát az a gyönyörűséges, gyémántos menyecskéje, az a szépséges liliom, rozmaring!? Bent van?... No, fázik a lelkem hűvös éjszakában, megveszi a hideg a gyöngyharmatos patyolat testét... Igaza van, hogy kíméli magát. Kendnek takarítja az arany szépségét...

Fájt ez a beszéd Kelemennek. Tört forgatott meg mély sebében a czigányasszony. Mogorván kérte:

— Ne karatyoljon, kend!

De csak karatyolt Ancsura. A halász mogorvasága azt a gyanút ébresztette benne, hogy összeveszett a feleségével, hát beszélnie kellett, hogy megtudja a valót. Mert holmi házi perpatvarból is lehet ám csapolni jó egy pár garast!

— Nono! Nem kell azért ungorkodni. Sejditem már, értem is. Ha kinek kincse van, vigyázzon az rá. De ha meg elássa, mi haszna belőle? Ha elgurul az arany, fel kell venni; nem

okos ember az, ki elhajítja. Bocsásson meg kend neki a jó szivével, ha eltévedett is a szeme. Még a szeme nem a lelke . . .

— Menjen már! — jajdult fel fájdalmasan a halász. — Nem tévedett el annak a szeme, nem olyan volt . . . A nyoma tévedt el, . . . nincs!

Kelemen ennyit maga sem akart mondani; a bánat vitte bele. Restelte is, bánta is már, hogy kicsuszott ajkán az ő titka. (Czigányasszonynak gyónta meg a keservét!) Tartózkodó, büszke jelleme fellázadt a hebehurgyasága miatt. (Piaczra tette ki vérző szivét! Holnapra már elkapkodják, szerte viszik a bánatát és meghánytorgatják az utczákon, piaczon, vásáron, mindenütt!)

Magára haragudott Kelemen, de a czigányasszonyon töltötte ki a haragját:

— Lóduljon, boszorkány, hagyjon békivel!

Ancsura nem volt érzékeny. Mintha nem is hallotta volna ezeket a szavakat. Csak csettegett a nyelvével és tovább lógatta a fejét. Ezt a fejlógatást akkor kezdte, mikor János elszólta magát.

— Istenkém! Istenkém! Hogy van lelke egy ilyen gyönyörűséges jámbor embert itt hagyni! — folytatja a vallatást Ancsura nagy ravaszúl.

Kelemen haragra lobbant. A mai napon már megtanulta ő is, hogy mi a szenvedély.

— Agyonütöm kendet, ha elhordja a hírét! De ha már elhordja, a valót hordja ki: nem ő hagyott itt, de Ribár vitte el erővel.

Kelement most már arra kényszeritette a meggondolatlansága, hogy többet is beszéljen. Sikra kellett szállania asszonya becsületéért, mert az forgott most koczkán. Mindent el kellett mondania roszhiszemű félremagyarázások elkerülése végett.

A czigányasszony meg azt forgatta fejében, hogy ebből az esetből kinéz neki vagy 20 garas.

— No nem kell azon búsúlni. Majd megtudom én estenden kártyából, keze firkájából, csillag járásából, fattyú virágtól: hol van. Aztán csak haza kell hozni.

— Majd az Isten mondja meg ezt nékem; nem kérdezem magától. Menjen innen dolgára!

Ancsurának meg volt sértve a hiusága. (Ime egy ember, a ki nem kéri az ő tanácsát!) De üzleti kilátásainak csökkenése is fájt neki. Szótlanúl távozott, de azt már nem állhatta meg, hogy biztos távolságból vissza ne fordúljon s gúnyosan oda ne kiáltsa Kelemennek:

— No hát akkor csak azt mondom én, hogy *akkor találja kend meg a szive kincsét, a mikor vasat talál a hal hasában.*

Kimondván ezt a mesevirágos hasonlattal körülirt, jóslatszerű «sohá»-t: eltünt Ancsura, mintha a föld nyelte volna el. De azt azért meghallotta még, a mit Kelemen utána kiáltott:

— Ne játszszék átokkal, mert megveri az Isten: visszafordítja a saját fejére! . . .

. . . S a véletlen csodás szeszélye úgy hozta magával, hogy megragadta ezt a gerincztelen szóváltást, hogy szaporitsa vele bohó, sokszor kegyetlen, sokszor jótékony játékait. Lényeget öntött az üres szavakba, lehetővé varázsolta a lehetetlennek látszót; a hihetetlenből valóságot csinált.

Ámde odáig még sok viznek kellett lefolyni a Tiszán.

VII.

A hit.

Hej bizony sok viz folyt le a Tiszán . . .

Három esztendeje annak, hogy utoljára láttuk a kunyhót: szelid öröm, keserű bú tanyáját. Még mindig megvan. Csak a «zöld ár» idején nincs meg. Akkor beleázik ebbe az árba. De újjászületik, felújhodik utána minden álló esztendőben, mint a homályba vesző regevilág asszonykebelű oroszlánja.

Még mindig Kelemené. Ő fejeli meg, azaz meg is talpalja. Elülről kell annak kezdeni az egész falát. Az ilyen paticsot, ha egyszer víz locscsantotta, falnak megtartani többé nem lehet. Rátartiság volna tőle, hogy két évig szolgáljon: összeroskadnék felelőssége sulya alatt, ámbátor hogy a felelőssége csak egy könnyű zsúptető.

Hát a kunyhó csak megvolna: se jobb sora nincs, se roszabb, mint régen. Az ő sorsa állandó.

De bezzeg a szegény lakója! . . . Az már nem a régi, azt ugyan nem fejelte meg évenként lakója: a lelke. A mi vakolatot lecsapkodott róla az élet viharja, nem helyettesitette újjal: hagyta hullani. Úgyis tovább tart az erős falazatja, mint kéne, — gondolta, — minek bánat adójába nyujtogatni a létét! . . .

Hát bizony hullott a vakolat Kelemen János izmos testéről. Homlokát ránczok vonták össze: függélyesek és harántosak. Ornyerge felett (a gondolkodás birodalma, mondják) három mély barázdát szántott a három esztendő. A haránt redőket, a melyek a fájdalom nyomán erednek, már meg se lehet számolni. A vállát is ugyan megnyomta Kelemennek a fájdalom. Roppant teher lehet az, ha még olyan vállak is meggörnyednek alatta, mint a Kelemen vállai. Sulyosabb lehet öt mázsánál: mert az alatt még nem görbült meg Kelemen gerincze annak idején. Most már bizony meggörbül . . . Igaz, hogy a fejét mindig előre tartja most, mintha igen figyelne, hogy nem jön-e valaki . . . A nézése is olyan merev lett: kiüledt a szeme a figyelő várástól! . . . Hát mindez segit látszattal a valóságnak: igaz, de azért, ha hátra kapná is a fejét, csak hajlott volna bizony akkor is a szegény halász . . . És aztán az ezüstszálak a hajában! . . .

De ez még csak mind hagyján. A mi valóban igen szomorú Kelemenen: az a bajúsza. Nem volt az soha valami sűrű híres bajusz, de felfelé volt kunkoritva a vége, pörge volt és hegyes, mint a vasvilla . . . Most nő-nő összevissza, nyúlik-nyúlik, a szálai összegubanczolódnak és szomorún fityegnek lefelé a végei. A mely magyar embernek ilyen állású bajusza van, arról biztos, hogy nagy a bánata.

Pedig hát Kelemen a reménynyel karöltve járta az élet útjait. De ez a remény is alább adja már. Sokáig igy biztatta: «Megtalálod őket, megboszúlod magadat a rablón és visszahozod kunyhódba hitvesedet». Most már csak igy: «Élnek ugyan, de alig akadsz rájuk». Mi nagy haszon van ebből?

De azért keresi őket Kelemen, ha élnek. Csak azért él ő már, hogy keresse őket . . .

A betyárról ugyan azt a mesét hordozza a hir, hogy meghalt. A Sajó partján, keresztüllőtt mellel feküdt volna. Csiba Feri ráismert s azt mondta volna a hulla szemébe: «Te vagy az, Ribárkám, édes becsületes emberem».

Mindebben nem hisz Kelemen. Ha úgy történik vala, rég itt volna az asszonya mellette. Tudja az jól, hogy a kerek világon csak egy igaz helye van neki: az ő kebelén. (Úgy kell annak lenni, hogy él Ribár és őrzi, lakat alatt tartja az asszonyt.)

Ezt a hitet nem lehetett belőle kiverni. Nem bánta, hogy a szeme közé nevettek érte az emberek:

— Hisz' rég eltemették Ribárt! . . .

— Él az! — volt a halász makacs válasza.

Már olyan ember is akadt, a ki bolondnak hitte Kelement:

— Meghibbant a masinisztája, — mondták ezek. — Berozsdásodott az egyik kereke.

Ezt is tudta Kelemen, de nem fájt neki még ez sem. Pedig a szegény emberek világában nagy szégyen számba megy az, ha valaki bolond.

Nem szégyelte ő: kereste Ribárt.

Két hónapot szánt rá minden esztendőből. Ezalatt bejárta a borsodi Bükköst és a Hortobágyot.

Úgy okoskodott, hogy ott kereskedik, a hol legtöbb a betyár. A Bükkös rengetegeiben jól meg lehet bújni, a Hortobágy határtalanságában jól meg lehet futni a pandúrok elől. Oda szem kellett, ide ló. Van mind a kettőből a betyárnak jó. Jobb mint a pandúrnak.

Úgy gondolta Kelemen, hogy inkább a Hortobágyon bújdoshatik Ribár. Mit csinálna Hókával a Bükkösben? Hóka a nagy határokban szeretett betyárkodni, a szűk erdős völgyekben nem érezhette jól magát. Már pedig Ribár aligha megvált a czimborájától. Olyan már az ilyen ló, mint a czinkos. Nem lehet tőle szabadúlni.

De miután arra is gondolt, hogy elpusztulhatott Hóka, hát a Bükköst is bejárta Kelemen. De meg Ribárnak is változhatott a természete. Talán ma már jobb szeret gyalog bújdosni, mint lovon csatázni.

. . . Ezeken az utakon Csucsi volt a Kelemen kisérője. Ez a szegény állat azóta természetet cserélt. Eltűrt már gazdája kedvéért két mázsát is a hátán: odatartotta neki, ha látta, hogy únja a gyalogszert: üljön rá. Nyögött ugyan nagyokat alatta, hogy legalább sajnálják, de azért vitte a gazdáját rendületlenül.

Szomorú alakok voltak ők ketten, a mint igy utaztak az egymás tetejében. Csucsinak a füle lógott, a hogy csak birt, Kelemennek pedig a bajusza. Ha érczbe öntik vala őket, akkor elpityerednék rajtuk az ember. De csak úgy elevenen nem igen sajnálgatnak se szomorú embert, se bús szamarat.

Hogy rótták kettesben a messze útakat: várost, falut messze elkerültek. (Ott úgy sincs az, a kit keresnek.) Országútról is letértek. (Nem nyargal azon betyár.) Mellékcsapásokon bujdosik a haramia. Szalmakunyhó palotája, pásztorember czimborája: ott vendégel és vendégeskedik, a mint beüt a prédája, vagy koppan az álla.

Ilyen kunyhókban kereskedett hát Kelemen. Ezeken kívül már csak a csárdákat járta be. Bár akkor már félős lett a csárda is: szemmel tartotta a vármegye nagyon.

Ismert is Kelemen minden kunyhót és minden csárdát a Bükkösben és a Hortobágyon. A lakóik már úgy üdvözölték őt, mint régi ismerőst:

— Isten hozta kendet, földi!

Kelemen igy válaszolt:

— Csak benéztem erre való jártomban . . .

Nem is kérdezték Kelementől, hogy mi járatban van: tudták. De meg nem is illik az. (Jött, hát itt van.) Kenyeret, szalonnát megosztottak vele és szivesen feleltek a szavára.

Egyik pásztor egy húron pendűl a másikkal. A hol egymás érdekéről van szó, ott nem bánják a betyár érdekét, a tisztességen ezzel nem esik csorba . . . Nem árulkodás az, mintha pandúrnak szólnának.

Azután igen méltányosnak itélték, hogy Kelemen megboszúlja magát a rajta esett sérelemért. S hogy emberűl is tervezi a boszúját, (lám, egymaga áll ki a gyöpre: egy egy ellen!) azt meg már igen nagyra vették tőle.

Ámde mikor örökre nyomaveszett Ribárnak annál a földpúpnál a miskolczi temető sarkában, (ott van eltemetve,) hogy akadjon halandó rá?! Nincs olyan hosszú keze a boszúnak, a mi odáig érjen, a hol ő most lakik! . . .

De azért ezek a pásztoremberek nem szegik kedvét Kelemennek azzal, hogy: «Ne keresd, hisz' meghalt». (Hadd keresse, ha könnyebb a szivének. Aztán nem is egészen biztos az, hogy ő volt-e az, a kit a Sajó-parton halva találtak. Csiba Feri felismerte ugyan, de mit bizonyit az? Nincs két egyforma ember a világon? Tévedhetett Csiba és utána a törvény, és utána a fejfa, a mit a sír dombjára tétetett a radványi szeretője: a szépséges Mándi Klára, a dús gazdaleány) . . .

Könnyen hajlik pásztorember a titokzatosra; rendkivüli alakokból szeret legendahősöket csinálni, tetteikből hősmondákat szőni; nem fékezi meg képzeletét, ha szembe akar szállani a tényekkel és valósággal; a legcsekélyebb adatot is felhasználja, ha a legendája rejtélyességét táplálja s a bizonyitékokat is elveti, ha összerombolással fenyegetik képzelete csillogó várait.

Ilyen módon készséggel elhitték, elhitették magukkal a Kelemen állítását is.

— Ha meghalt volna Ribár, akkor az asszony rég visszajött volna, — ez volt sarkpontja Kelemen makacs hitének.

— Az való bizonyos, hogy igaza lehet a földinek, — hagyták helyben a pásztorok és nyomatékul bólogattak hozzá.

Mindjárt akadt olyan is, a ki egy ehhez hasonló esetet kikutatott emlékei tárából:

— Hej a karádi orosz pap fiát is — (szép szál szőke legény volt, veszekedtek is utána a fehér népek!) — szivén lőtték a zsandárok, — (*no de nem most volt az, régen volt, a mikor kisbéres voltam a csüleki uraságnál,*) — hát egyszer csak mégis elékerült vagy tiz esztendő múlva . . .

— Tán a lelke volt? — vágott közbe egy másik.

— Nem a', ő maga volt, mert hiszen felakasztották, hogy kirabolta a siroki kastélyt 's megölte az uraságot, — veté ellen a mesélő.

— Lám! — biztatták erre valamennyien a Kelemen reményét . . .

De Kelemen nem ezekből, hanem magából, a maga rendithetlen hitéből táplálta reményét.

— Élnek, biztos hogy élnek. És a ki, él azt meg is lehet találni . . .

(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A TEMPLE TITKA.

Meghalt-e a Temple sötét börtönszobájában a nagy forradalom viharai alatt vértanú-halállal kimúlt királyi párnak, XVI. Lajosnak és Mária Antóniának gyermeke, kit a történelem XVII. Lajos név alatt ismer, vagy való a mindjárt akkor tájban szárnyra kelt hiresztelés, hogy párthivei megszöktették a szegény kis trónörököst, — oly kérdés, melyre teljes bizonyossággal ma se lehet megfelelni, daczára a mélyreható kutatásoknak, melyek e rejtély körül régóta folynak.

Az egyes részletek, melyek XVI. Lajos fiának a Temple börtönében bekövetkezettnek állitott halálához füződnek, ép oly kevéssé teszik föltétlenül hitelessé ezt a körülményt, ép annyi kételynek adnak helyet a kutató, az események összefüggő fonalát vizsgáló szem előtt, s ép oly hézagosak, mint a mily szinte hihetetlenül kalandosak, mesterkéltek, összekúszáltak azok az események, melyek a trónörökös állitólagos megszöktetésével hozatnak kapcsolatba.

Hogy ez igy van, hogy e titok felől a rejtélyesség homályos fátylát a teljes bizonyosság világossága el nem üzheti, hogy ez a kérdés egyáltalán fölmerülhetett, *mindenesetre* csak ama kivételes időszak által magyarázható meg, melyben a trónörökös halálának be kellett következni. Csak a forradalom zürzavarai, az ese-

Egykorú metszet.

XVI. Lajos, Mária Antónia és a Dauphin.

mények ama csodálatos fordulatai közt, melyeket ez a nagy embermészárlás felmutatott, támadhatott egyáltalán kétely az iránt, hogy egy franczia király fia, Páris kellő közepén, atyái birodalmának fővárosában csakugyan meghalt-e egy adott időpontban vagy sem?

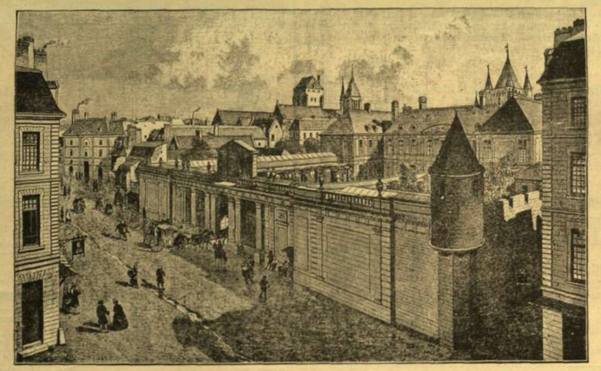
A történetirók egy része — és jegyezzük meg mindjárt, a nagyobb és tekintélyesebb rész — egyszerüen nevetségesnek tartja a kérdést, olyannak, mely körül a kétkedés minden alapot nélkülöz. De még sem mondhatjuk, hogy ahhoz semmi kétely ne férközhetne. S ha nem is szegődünk az ellenpárt táborába, annyit az események teljesen elfogulatlan, tárgyilagos vizsgálata után mindenesetre meg kell engednünk, hogy mindent összevéve nincs teljességgel kimutatva annak a kételynek tarthatatlansága, vajjon XVI. Lajos fia csakugyan meghalt-e az 1795. év junius 8-án a Templeben, vagy ez másutt, később következett be?

Lássuk azonban elsőbben is e szerencsétlen királyfi történetét ama siralomházba jutásáig és azután élete folyását ott, a mint ezt előadják azok, kik ama rideg falak közt bekövetkezett halálát bizonyosra veszik.

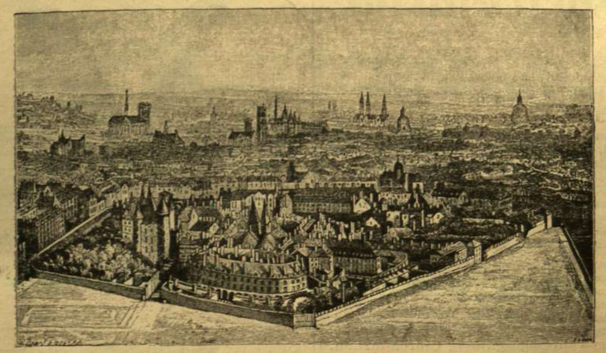
Lajos Károly, XVI. Lajosnak és Mária Antóniának második fia, a versaillesi kastélyban született 1785. márczius 27-én és eleinte a normandiai herczeg czimét viselte. Bátyjának, Lajos Józsefnek 1789-ben bekövetkezett halála után vette fel aztán a «Dauphin» czimet. Az eszes, okos gyermek anyjának, Mária Antóniának mindinkább szeretett kedvencze lett, a mint első gyermekének elvesztése fölötti nagy fájdalmából magához tért. Arcza anyja nemes vonásait mutatta s atyja jósága tükröződött azon. XVI. Lajos maga ügyelt fel nagy gonddal nevelésére, sőt még tanitgatta is.

Hogy milyen volt a kis trónörökös ebben az időben, azt legjobban anyjának egy 1789. julius 26-án egyik barátnőjéhez intézett leveléből tudjuk meg. A végtelen gyöngéd anyai szeretet melegsége szólal meg a levél minden szavából.

«Fiam — irja a többi közt — négy éves, négy hónapos és két napos. Nem beszélek arczáról, egész külsejéről, azt látni kell! Egészsége mindig jó volt, de már bölcsőjében észre lehetett venni, hogy idegei nagyon érzékenyek, a legkisebb zaj hatással volt reá. — Mint minden gyermek, bohó, pajzán s ha megharagszik, erőszakos; de jó fiú, gyöngéd és szerető, ha bohó-

A Temple a XVIII. század végén.

A Temple, kerti oldaláról nézve.

sága nem veszi elő. Kellő határozottsággal, a nélkül, hogy nagyon szigoruak lennénk hozzá, olyanná lehet alakitani, a minővé az ember akarja. De a szigoruságra fellázad, mert korához képest nagyon határozottan kifejlődött jelleme van. Igy a «bocsánat» szóval soha se tudott megbarátkozni, ha roszul viseli magát, megtesz, elmond mindent, a mit csak az ember akar, de azt az egy szót mindig csak könnyek közt s határtalan kinnal ejti ki.»

Elkövetkeztek a forradalom viharai, az október 5. és 6-iki izgalmas napok, mikor az egész királyi család oly nagy veszélyben forgott a versaillesi kastélyban, a vérszomjas, feldühödt tömeg haragjának kitéve. Másnap maga a kis trónörökös irja le az iszonyu eseményeket Polignac herczegnőnek egy levélben. A megható gyermeki naivság csodája ez a levél.

A királyi család átköltözik a versaillesi kastélyból a Tuileriákba, ebbe az ósdi palotába, melyben semmi se volt előkészitve befogadására. A kis trónörökös olyan szobába kerül, melynek még ajtói se záródnak jól és nevelőnője, *Tourzel* asszony torlaszolja el nehány butordarabbal. A franczia korona örököse felett egyetlen ember nem őrködik, csak az a nemes asszony, ki álmatlanul virrasztja át az éjszakákat ágya mellett. A gyermek pedig szomoru remeteségre van kárhoztatva, hiába eseng a versaillesi kert virágai után. Végre XVI. Lajos egy kis kertet csináltat neki a palotának a Szajna felé eső egyik udvarán. A gyermek itt sürűn érintkezik a nemzetőrséggel, a párisi néppel s okos, behizelgő szavai olyan hatással vannak mindenkire, hogy csakhamar általános szeretet veszi körül. Ha ugyan ezeknek a szeretetnyilvánításoknak hinni lehetett már abban az időben.

A következő események csakugyan megmutatták, hogy a nép részéről minden tetszésnyilatkozat, lelkesedés csak szinleges volt, vagy a forradalmi hangulatok csodálatos váltakozásával csakhamar a leghevesebb ellenszenv párosult hozzájuk s már ebben az időben meg volt pecsételve a szerencsétlen királyi család sorsa, vesztük el volt határozva. A nemzetgyűlés tönkre teszi a királyi hatalmat, kénye-kedve szerint diktál Lajosnak és az egész királyi családnak. A kis trónörökös, zsenge kora mellett is, bámulatos éleslátással érti meg, mi van készülőben s nem ámitják el immár a tömeg nevetséges hódolatjelei sem. Mikor a Bastillet lerombolják, *Palloi* épitész, ki a rombolási munkákat vezette, arra a gondolatra jött, hogy az épület köveiből egy dominójátékot készittet és azt felajánlja a trónörökösnek. *Mária Antónia* nem tartotta helyén valónak az épitész kérelmét elutasitani, de Tourzel asszonynyal előre kitanittatta fiát, hogy mit feleljen majd Palloinak. Mikor ez a dominójátékot felajánlja neki s azt mondja, hogy az annál kedvesebb lesz neki bizonyára, mert emlékezteti atyjának nagylelkűségére, melylyel egyszersmindenkorra számüzött birodalmából minden zsarnoki gondolatot, a kis trónörökös tartózkodón csak igy felel: «Nagyon meg vagyok hatva, uram, hogy rám gondolt s abban a feltevésben adja az ajándékot, hogy azzal szórakozni fogok. Igen köszönöm szives megemlékezését». De a mint *Palloi* eltávozott, azonnal félredobta a dominót s rá se nézett többé soha.

Az események nem váratnak magukra. Junius 21-én kisérli meg a szerencsétlen királyi család a menekülést, de Varennesben elfogják a nemzeti gyűlés emberei s visszaviszik a Tuileriákba. Két hónapon őrzik itt *La Fayette* emberei az egész királyi családot a legszigorúbban. A kis trónörökös kap ugyan még nehány éljenzést, mikor a Tuileriák rakpartján sétálgat, de már jól tudja, mire kell azt becsülni. XVI. Lajos és Mária Antónia el se hagyják szobájukat, hogy ne legyenek kitéve a zabolátlan csőcselék durva sértegetéseinek. Egyedüli vigasztalásuk a szomorú napokban a trónörökös nem szünő vidámsága, élénksége. «Mily szerencse ily ifjúnak lenni! — mondá egyszer Mária Antónia. Ő nem érzi a mi bánatunkat és jókedve nekünk is áldás». Pedig a kis trónörökös is félt már a jövőtől, de mindent gyermekes gondtalansággal nézett.

A helyzet napról-napra komolyabb lett. Augusztus 3-án *Pétion* a király letételét indítványozza a nemzetgyűlésben. Következik az augusztus 10-iki iszonyú nap, melyen alapjában megrendült az ősi királyi trón, majd a nemzetgyűlésbe megy a királyi család. Az éjszakát a Fenikant kolostorban töltik. Augusztus 13-án *XVI. Lajos* családjával a Templebe megy; az úton a tömeg a legkiméletlenebb sértésekkel illeti őket. (Folytatása következik.)

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDA)

Idény április 15-től szept. végéig.

Keserü források, ivó és fürdőgyógymód.

A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrásai kitünő eredménynyel alkalmazhatók: 1. Bárminő okok folytán keletkezett lobos izzadmányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körüli és hashártyalob után visszamaradt izzadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az alhasi szervek hántalmainál: májbajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkórnál. 5. Köszvenynél. stb.

FÜRDŐ-ORVOS: **Dr. POLGÁR EMIL.**

Egészséges fekvés, fél óránnyira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és márványfürdők, különféle zuhanykészülékekkel. — Rendes villamos vasuti közlekedés.

A kocsik állomási helye: Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágositással szivesen szolgál

8048 **MATTONI és WILLE Budapest.**

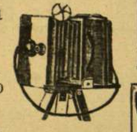
Wachtl és Társa

Budapest, IV., Régi posta-u. 4.

Fényképészeti czikkek raktára 8810

Fotografische Manufactur.

Uj árjegyzék ingyen és bérmentve.

Csorba-fürdő.

Klimatikus gyógyhely.

Tátra gyöngyének elnevezett eme klimatikus gyógyhely, mely a magas Tátra déli lejtőjén 1351 m. magasságban fekszik.

Május 15-én nyilt meg.

Javalva van: **ideg- és légzőszervek hántalmainál, vérszegénységnél, álmatlanság- és étvágytalanságnál** s mindenütt ott, a hol tiszta és erősbödés megkivántatik. Vannak meleg és törpefenyő kádfürdők, hideg zuhanyfürdő, valamint a tóban uszoda; állandó fürdőorvos, házi gyógyszertár, posta- és távirdahivatal, acetylen-világitás. Lawn-tennis. — Teljes ellátás (pensió) a főidényben személyenkint is naponta 7—10 koronáig. 9156

Csorba vasuti állomástól a fürdőbe fogasakerekü vasut vezet, mely junius 15-től közlekedik, ugyszintén pünkösd ünnepkor négy napig. — Tátra-füredre bérkocsik a tátrai kirándulásokra, megbizható vezetők rendelkezésre állanak. Kiváuatra felvilágositással szolgálnak v. prospektust küldenek **Klimó testvérek fürdőbérlők,** vagy a **fürdőigazgatóság Csorba-fürdőn.**

SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL

kitünő helyreállitó szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitünőségektől. 1000-nél több orvosi elismerőlevél.

Kitünő iz.

Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.

Arak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo J. gyógyszer. Trieszthen

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, **tyukszem szemölcs** és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemü bőrelszarusodás, ellen. A hatásért jótállás vállalatik.

Ez tapasz csak egy darabban kapható és pedig drbonkint kor. 1·20 Minden darabocskán LUSER-féle turista-tapasz kérendő.

Központi szétküldési raktár: **SCHWENK L.,** gyógyszerész **MEIDLING — BÉCS.**

Csak akkor valódi, ha minden használati utasitás és minden tapasz a mellettes védjegygyel és aláirással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1·20 kor.

Vidékre 1·30 kor, előretes beküldése mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 9068

Török József gyógysz., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

WEINWURM ANTAL

ALAPITTATOTT * 1864 * TELEPON SZ. * 1700 *

KÉSZIT CINKOGRAFIAI CHROMO-AUTOTIPIAI KLISÉKET LEGGONDOSABB KIVITELBEN

ELSŐ MAGYAR-ORSZÁGI FÉNYKÉPÉSZETI ÉS CINKOGRAFIAI SOKSZOROSITÓ MŰINTÉZETE

HÁZON KÍVÜLI FÉNYKÉPFELVÉTELEKET OLAJFESTMÉNYEK IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK ÁTVÉTELE TÉR ÉS HELYI ÉS RENDSZERKÉPEK.

TÖBB ELISMERÉSSEL KITÜNTETVE.

KÁROLY-UTCA 3. szám **BUDAPEST** KÁROLY-KÖRÚT SAROK

GERMANDRÉE

porhanyós állapotban és tablettákban.

Franczia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkret. **A Germandrée** az arczbőrnek egészséges és üde színt ad.

MIGNOT - BOUCHER, 19, Rue Vivienne, Paris.

Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

Szontágh-féle hidegvizgyógyintézet és szanatorium

Uj-Tátrafüred.

Ózondus levegőjü,

klimatikus magaslati gyógyhely (1005 m.)

Üdülőknek, ideg-, tüdő-, vérbajban és Basedow-kórban szenvedőknek. (Lignosulfit inhalatio, hizlaló-kura, szanatoriumi kezelés stb.)

Házilag kezelt konyha. — Pensio rendszer.

Egész éven át nyitva.

Teljes kényelem, jutányos árak. Felvilágositással szivesen szolgál a

fürdőigazgatóság.

LIPIK

I. rangu fürdőhely Szlavoniában.

Egyetlen jódtartalmu alkalikus hőforrás (64° C.) a continensen.

Első dijakkal kitüntetve **Budapest** 1885 és 1896, **London** 1893, **Bécs** és **Róma** 1894 és **Brüssel** 1897. **A lonjavölgyi vasut állomása** (Dugosellon át). Azonkivül a **déli vaspálya állomása,** Pakrac—Lipik—kanizsán és Bareson át. (Zónatarifa.) Indulás Budapestről a m. á. v. fiumei gyorsvonatával 7 óra 15 p. reggel, érkezés Lipikre ½6 órakor délután. Romániából, Bulgáriából, Szerbiából, Boszniából **Brod-Novszkán** át. Minden irányban nappali gyorsvonatok. 64° C. hőmérsékletü bő forrása gazdag nátriumtartalmánál (magyar Ems) és jódtegyüttesénél fogva **fürdő- és ivókurára** kiválóan alkalmas. Kitünő hatásu üdülő **gyomor-, bél-, gégekuruttnál,** hólyagbajoknál, **köszvény- és csuzos** bajnál, **ischiasnál,** azonkivül **vérbetegségeknél, görvély-kórnál** és egyéb **miry- és csontbántalmaknál.** A legkényesebb igényeknek megfelelő fürdőberendezés **(porczellán-, márvány-, ázzasztó- és bassinfürdők),** fényesen berendezett **szállók, uj gyógyterem, gyermek-gyógyintézet,** zongora-, társalgó-, étermek, kávéház stb., gyönyörü **fedett sétány,** remek **évszázados park,** lawn-tennis; mindenütt **villamos világitás.** Kitünő zenekar.

Hivatalos fürdőorvos dr. Szemerey Bertalan.

Jódvíz sztétküldése egyenesen a forrástól. Főraktár: **nDESKUTY L., Budapest. Jódforrássó** közvetlen a fürdőigazgatóságnál, Lipikon rendelhető. Bővebb felvilágositással és fürdőleirással szivesen szolgál

a fürdőigazgatóság.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta Szemere György.

(Folytatás.)

VIII.

A «Kurjantó».

Kelemen vándorlásainak negyedik esztendejében, már az utólja felé, midőn ide s tova letelt a két hónapja — végre történt valami...

Megy Kelemen szamáron a hortobágyi sikon. A «Kurjantó» csárda felé tart; az volt a napi czélja.

A «Kurjantó»-ban nem tud meg semmit. Betyártartó ember volt ugyan a csárdás, de letagadta. Betyártartó, hogy főbe ne verjék a betyárok, de letagadta, hogy főbe ne verjék a pandúrok. Olyan ravasz paraszti ember volt, a ki sehogy sem akart két szék között a földre kerülni. Ő volt az egyedüli pusztai ember, a ki világért se ereszkedett bele a Kelemen dolgába. Neki csak saját magához van köze, azt mondta neki. De legalább nem hazudott. (Mert hát azt is megtehette volna.) Arra pedig haragudni se lehet igen, a ki nem akar valamit. (Hiszen szabad minden ember.) Csak az a gaz, a ki roszat akar, ha már akar.

Hát Bikki, — igy hitták a csárdásgazdát, — nem akarta kárát Kelemennek, hiszen még pénzt se fogadott el tőle soha azért a tokányért és borért, a mit a halász nála olykor-olykor elfogyasztott...

Akkoriban voltak még ilyen csárdások.

Kelemennek hát épen nem tetszhetett gyanúsnak, hogy Bikki uram, ámbár nagyon kedvelte őt, a dolgáról még sem akart hallani.

Tehát nem azért tartott Kelemen a Bikki uram csárdája felé, hogy ott megtudjon valamit. Csak hát be akart oda kukkantani, mert hogy jó szívvel látták ott és különben is arra vitte az útja az «Akáczos» felé. Oda igyekezett ugyanis Kelemen, mert ott lakott Gugoli, a ki csikós volt és neki jó pajtása, kedves czimborája... Meghál a Kurjantóban, majd hajnalban folytatja az útját, mert mára már sokalná Csucsi az «Akáczos»-ig. Igy gondolta Kelemen.

Csucsi különben jelesül szaporázta lépéseit, talán emlékezett arra, hogy odavisz az útja, a hol neki szamár létére zabot adtak, valahányszor csak vendégnek áll.

De lehet az is, hogy azért szaporázta Csucsi lépéseit, mert nem szeretett megázni. Azt látta, hogy sürű füstös felhők kapakodtak az égen s czibálták, rongyolták egymást; azt meg tudta, hogy az ilyennek eső szokott a vége lenni.

De a forgószél sem kellemes. Különösen nem a Hortobágyon. Ha annak szikes porát felkavarja az a levegőtölcsér és jól odakanyaritja az utas arczához: biz' azt megemlegeti az az utas, ha szamár is. És most épen ilyen vihar volt kerekedőben.

Kelemennek minduntalan meg kellett fordítania szél irányában a szamara orrát... de igy is tele lett szeme, szája, füle porral. Kelemen szinte könyörgött már egy kis esőért, a mi megkötné valamennyire a szelet is, a port is.

Szerencsére csakugyan megeredtek az ég csatornái és jól nyakon öntötték Csucsit friss esővel. Ettől aztán kutyakedve kerekedett — mert nem szeretett fürödni — és nem törődve a hátán lévőkkel, úgy nekiiramodott, mint valami kengyelfutó. Ha dördült egyet, nagyot rugott, oszt' inalt tovább; ha villámlott, hátracsapta fülét, haragosan szügye alá vágta fejét s vitte az irhát szaporán.

Igy aztán Kelemennek nem esett rajta valami kényelmes ülése. Jól meg kellett szoritania térdeivel a szamarat, hogy le ne essék róla.

Bikki uram épen a pitvarajtóban ődöngött, a mikor megérkeztek az utasok. Ott gyönyörködött az égi háboruban és leste a vendégeket. Mert ilyenkor összeverődik nála egy csomó. A legkülönbözőbb fajtából: úr, sertéskupecz, bacsó, kondás, czigány, vándorlólegény, fütyülős zsidó.

Zivatarkor mindig elfogy egy hordó bor a Kurjantóban. Mert bort muszáj itt inni, azt nem is kérdi Bikki uram senkitől. Az orra elé tolnak az embernek egy itczét, akár van hozzá kedve, akár nincs.

Neogrády Antal rajza.

Bikki uram épen a pitvarajtóban ődöngött, a mikor megérkeztek az utasok.

— Itt ugyan ingyért nem kupakodik senki! Azért csárda a csárda, hogy bort mérjenek benne!

A mint meglátja Bikki uram Kelement: elkurjantja magát:

— Tyhü, kutya meg az anyja! Jól lát-e a két szemem, kend-e az koma?

— Én ám, — mond Kelemen nyugodtan, mintha a szomszéd szobából jönne, és leszállott a szamaráról. Aztán kezet fogtak.

Csucsi magától betalált az ólba. Csakugyan ez a hely az, a hol zabbal élnek a szamarak!

— Kutya egy idő; kerüljön beljebb kend, — sziveskedik a csárdásgazda, majd odaszól a cselédjének:

— Hé, Csutora Bandi, a javából! Pintes üvegbe hozd, én is iszom... Lódulj szaporán!

Nevezett Csutora Bandi megbillenti a fejét, hogy érti, aztán kényelmesen hozzáfog a parancs teljesitéséhez. Neki nem volt sietős. Ő csak a betyároknak siet, azt is csak azért teszi, mert azok pofon ütik az embert, ha nem elég szapora.

Az ivóban már volt egy pár ember: egy kintornás, egy szál czigány, egy kövér menyecske, egy úrféle, talán ispán lehetett, mert ugyancsak szidott egy görögöt, a ki meg nyilván gyapjúkupecz volt:

— Hogy jár-e nekem arany minden mázsa után, vagy nem jár, azt majd megmondom magának jövőre, mikor nem maga kapja majd a gyapjat, hanem a zsidó.*

— No, nem kell haragudni. Hány mázsa is volt? — engeszteli emberét a görög és ijedt arczot vágott, bár egy cseppet sem volt megijedve, hogy a versenytársát emlegették.

— Tizenegy, — válaszolt az ispánféle.

— Az tizenegy arany volna, úgy-e?

— Annyi.

— No, akkor adok magának kettőt, hogy kerekszám legyen. Ennél többet nem ér az ijedségem, — mondja a ravasz görög és nagyot kaczag, röhög hozzá.

— Dugja be, — szólt az ispán kurtán és gőgösen meglökte a görög kezét, hogy az aranyok kihullottak belőle. — Nem vagyok én csirkás!

A görög nyugodtan fölszedte a földről az aranyakat, két ujja közé fogta: egyiket a jobb, másikat a balkezében; úgy mutogatta az ispánnak széles vigyorgással:

— Ez a két arany még itt van a két kezemben. Egy percz mulva akár a maga zsebében lehet, ha akarja. Ha nem akarja, visszakerül a tüszőbe: a fiaihoz... De azért a gyapjat csak én veszem meg a grófjától jövőre is, mert szerződésem van vele tiz esztendőre. Előre fizettem... Hahaha!... No lássa, lássa...

Az ispánnak leesett az álla. Körülnéz az ivóban s miután látja, hogy figyelnek rájuk, háttal fordúl a görögnek, eltakarva őt a bámészkodók elől. Aztán fütyülve hátradugja kezeit, az egyik markát nyitva felejtvén. Megérti ezt a görög — az ilyenekhez fogékony az elméje — és belecsusztatja az aranyakat a nyitva felejtett markokba, mire az legott összecsukódott. Akkor még azt mondta a görög hangosan, hogy mindenki hallja:

— Jól van, ha olyan kényes, hát megmarad nekem!

Ilyen értelmes és tapintatos volt a görög. A népséggel elhitette, hogy az ispán nem fogadta el az aranyait s igy nem piritott rá, sőt megnyerte tapintatával a büszke embert, a ki nem csirkás, hogy két aranyat elfogadjon egy görögtől, a mikor neki 11 járna tőle.

De lehetett is tapintatos a görög kilencz aranyért. Ennyit takarított meg ugyanis ravaszságával, mert biz' az nem volt igaz, hogy neki a gróffal szerződése van tiz esztendőre...

... Bikki uram vendégei folyton szaporodtak.

Még egy szál czigány került a másik szál czigányhoz: egy bőgő a hegedűhöz.

Jött egy hegyes kalapú talján is. Sovány volt, mint a gereblyenyél, de bárányból újjasa annál bővebbre volt szabva. Nem egyébért pedig, mert rajta kivül még két majom lakott benne. Finnyás állatok ezek: a harmatot se állják, hát vigyázott rájuk a talián, mert ők bótoskodták össze a mindennapi kenyerét.

Aztán beugrott még egy tót dróttal, tepsikkel és egérfogókkal. A tót mindig ugrik egyet, ha valahova megérkezik, akkor is, ha megszabadítja magát a terhétől.

Ide vetődött egy zsidó menyecske is három apró fiával. Később elmondta, hogy kereszt

* A gyapjúkereskedők régente minden mázsa gyapjú után egy arany jutalmat adtak külön a gazdatiszteknek, azoknak jóindulatáért. Akkor még kapós volt a gyapjú.

telőn volt Nyiregyházán és most Debreczenbe megy. Ott lakik a férje: ékszeres. Innen ismét keresztelőre fog menni Nagy-Váradra, onnan meg Szalontára ugyanily járatban a nővéreihez...

És mindezek szépen megférnek itt: ebben a hortobágyi csárdában. Nem búsult, nem háromkodott itt senki. Inkább tréfát csináltak a nyomorúságból: megvicczeltek minden jövevényt és itták a bort...

A ki már olvasott orosz regényeket, a melyekben ilyen égi háborúk fordúlnak elő, — pedig azok a legtöbb orosz regényben előfordúlnak, — az tapasztalhatta, hogy ott az emberek nem olyan bölcsek, mint minálunk. Mert megharagszanak ezekre az égi háborúkra, háromkodnak, szidják az elemeket, a korcsmárost vagy a postamestert és elátkozzák magukat is, hogy miért nem maradtak otthon meleg szobájukban a szamovár mellett.

Nálunk nem így van. A mi megesett, hát megesett; jobb nevetni rajta.

Különben bár vegyes, de igen jó társaság került össze a Kurjantóban. Egyikük sem volt kényes, még a zsidó dáma se, pedig batáron jött.

Nemhogy kényes, de unalmas ember sem akadt közöttük egy sem. A görög csak egy félóráig számolt, aztán lecsapta ő is a czeruzát és a majmokat kiványa látni.

A talián nem kérette magát soká. Az egyik majommal kilopatta az ispán óráját a zsebéből, a nélkül hogy az észre vette volna, a mire óriási hahota kerekedett. Ez a majom erre úgy megtetszett a görögnek, hogy erővel meg akarta venni. Három aranyig ment... A talián azt felelte neki, hogy nem bolond, hiszen lop az ő majma két percz alatt, ha kell, három aranyat.

A görög tüszőjéhez kapott erre, a mitől újból kitört a kaczaj.

Különben nevetni lehetett eleget a czigányokon is. A bőgős sok minden csalafintasághoz értett, a primás pedig hasból tudott beszélni. Hegedűlni azonban nem akartak. Hej, pedig az ispán igen szerette volna huzatni. Nagyon ágaskodott zsebében az a két arany. De a primás csak azt felelte neki, valahányszor nótát parancsolt:

— Megfagyuzsta ázs eső a hegedű húrját, hát nem sól.

A zsidó menyecske kitünően mulatott: egészen kipirult a sok nevetéstől. Jókedvében megszállotta még a pazarlás vágya is. Kipakolt egy nagy kalapskatulyából mindenféle süteményt: mandulás pereczet, mézes kalácsot, tortatörmeléket és Isten tudja mit még s nyakra-főre kínálkozott vele. De nem kellett senkinek ez a czukros izé, csak a taliánnak és a majmainak.

Az itczék, a hogy ürültek, úgy megteltek újra maguktól, volt arra gondja Bikki uramnak.

A zsidó hölgy borporczióját a paraszt menyecskének adta, az pedig megitta háromszor,

A primás — a ki jobb szerette volna, ha ő iszsza meg — csúfolni kezdte a menyecskét:

— Tán maga az a kabai asszony?

— Én hát, — kaczágta a menyecske; azzal felkelt, magasra emelte az itczét, megszegte derekát, egyet toppantott piros csizmás lábával, úgy évődött, ingerkedett a primással tovább, megnyomván a szót: «Az én; kabai... Hátha innánk egyet!»

Olyan pompásan adta ezt a kabai asszonyt, (mert miért ne lehetett volna csakugyan Kabáról való,) hogy «éljent» zugának feléje valamennyien a csárda vendégei. Csutora Bandi lelkesedésében nagyot is csípett rajta, de azért már egy csattanó pofont kapott nevezett Csutora Bandi.

— Vivát! — kurjantotta el magát az ispán a pofra, mert már igen meleg volt a füle, és valamennyi torokból utána riadt egy harsogó «vivát!»

Mire beesteledett, olyan magasra hágott a jókedv, hogy még a görögöt is teljesen lekapta a lábáról.

Ez eddig félóránként még ki-kiment az udvarra, hogy megfigyelje a haragvó természetet, csendesedik-e. Biz' az nem csendesedett. Váltig haragudott. Szórta villámait teli marokkal, zúgva, dörögve ontva záporát... Szó se lehetett indulásról... A Hortobágyon ritkán keseredik el az ég, de ha egyszer elkeseredik: elátkozódik néha napokig is. Szakasztott olyan, mint a magyar ember.

Hát ki se nézett a görög többé vihart becsülni. Látta, hogy hasztalan. Olyat akart hát cselekedni, a mi hasznos. Az meg lehetetlen volt. (Kivel alkudjék itt gyapjura?) Igy aztán rájött, hogy neki most mulatni muszáj, ha akar, ha nem... Magához intette a czigányokat.

Azok ismerték hiréből. Hallották már, hogy csak egyszer vész meg egy esztendőben, de ha megvész: szórja az aranyat a czigánynak. No ugrott is a primás:

— Parancsoljon tekintetes nagyságos kupecz úr!

A kupecz úr mindenekelőtt egy aranyat nyomott a czigány markába kostolónak, aztán parancsolt:

— Huzzad az én nótámat...

Nincs olyan ember a világon, a kinek nótáját ki ne találná a czigány. (Mert kérdezni szégyen: tudni kell a czigánynak.)

A találgatás egy percz. Ezalatt megpengeti tiz nóta kezdetét s a melyikre azt mondja a mulató, hogy: «No hát tibasz!» azt aztán folytatja, mert az ő nótája...

Baj az, hogy most nem lehetett mindjárt rázendíteni. A megázott húrokat kellett először kicserélni a czigányoknak. Kikaparászták a zsebeikből. Minden zsebjük teli volt ilyen karikába csavart húrral. Ebből kiválasztották azt, a mire szükség volt és hozzáfogtak a húrozáshoz és a hangoláshoz.

Az ispán megharagudott. Odaszólt a primásnak:

— Hát mikor én parancsoltam, miért nem húztad, lánczos-lobogós!?

— Azért, kezsit csókolom, mert akkor még nem ugátott a pizs, a mi meggyógyítja a rekedt hegedűt.

Igy fordította a primás azt a régi közmondást, hogy: «pénz beszél, kutya ugat». De az ispán még azt se találhatta elég finomnak, mert egy kemény baraczkot nyomott a czigány feje tetejére.

A kabai asszonyt úgy felvillanyozta a hegedű czinczogása, hogy kiállt az ivó közepére, ott toppantott kettőt-hármat és elkezdte egymagában járni: nem fért a bőrében.

— Táncz lesz ebből kivirradtig! — kiáltotta s olyat fordúlt, hogy csak úgy perdült a tizenkét szoknyája.

Aztán elkezdett dalolni:

Nem, nem, nem — Nem, nem, nem,
Nem megyünk mi — Innet el,
Mig a házi — Gazda minket
Bunkós bottal — Ki nem ver...

Végezetül nagyot kurjantott. Aztán leült. De még akkor ivott egyet, míg egészen megpihent valahára.

Mikor megszólalt a hegedű az igazi hangján, «Zsidó, zsidó, rongyos zsidó, van-e nálad pirosító?» (mert ez volt a görög nótája, talán mert ütötték benne a vetélytársat,) megnyilik az ivó ajtaja egy kissé, csak annyira, hogy két fej beférjen rajta, és megjelenik benne csakugyan két fej: két egészséges piros-pozsgás bogárszemű leányfej, az egyik szőke, a másik barna, mind a kettő piros pántlikás.

Bikki uram észrevette és visszaparancsolta őket:

— Hej, lánczos-lobogós! Sipircz, Kati sipircz, Juczi, dologra!

A fejek erre eltüntek.

Nem szerette Bikki, ha hanczúroznak a leányai. Mert az ő leányai voltak Kati és Juczi, hát parancsolhatott nekik.

De az ispán tiltakozott ellene:

— De biz nem parancsol itt kend ma.

— Hát hol parancsoljak, ha nem otthon? — hangzott az indokolt kérdés.

— Az a kend dolga, — felelt az ispán és határozott lépésekkel nekiindúlt, hogy behozza a leányokat.

A görög utána iramodott az ispánnak és csakhamar bevonszolták a két leányt; hijába szabadkoztak azok. Igaz, hogy nem is nagyon szabadkoztak.

— Huzd rá, füstös! — kiáltott széles jó kedvében a görög s megkezdődött aztán az általános táncz, a milyet nem igen látott még az a rongyos csárda.

Még a zsidó menyecske se maradt heverőben, pedig hát előbb méltóságán alólinak gondolta magában, hogy ő is a tánczosok közé keveredjék, de hát hamarjában másra tért: épen bevetődött egy nyalka juhász is, a ki látván az állapotokat, nem sokat gondolkozott, hanem oda pattant a menyecskéhez, nagyot csippentett a kövér karján, derékon kapta s kipenderítette a többi közé. No, nem is nagyon szabadkozott a menyecske s csakhamar úgy járta ő is, hogy jobban sem kellett.

A taljan meg a kabai asszonyt kapta el. Ürgette, forgatta, szóval lett hatalmas vigasság.

Csak Kelemen volt szomorú.

Ott gunnyasztott egy sarokban. Öklére támasztotta fejét és mereven, merengve nézett maga elé. Másutt kalandozott az ő gondolata... Nem látta a kavargó párokat, nem hallotta a szilaj kurjantásokat; idegen világ volt neki ez az élet...

(Folytatása következik).

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A TEMPLE TITKA.

(Folytatás.)

A szomorú események, melyek ezután következtek, ismeretesebbek, semhogy hosszasan kellene időznünk azoknál. A trónörökös elválasztják anyjától és atyja mellett hagyják. Mikor beteg lesz, még akkor is csak a nap bizonyos óráiban mehet hozzá a királyné, hogy ápolja. Vége, hossza nincs a lelketlen kinzásoknak, melyeket az elvakult népdüh kitalál a királyi családdal szemben. Nem sokára azonban, midőn már tisztában vannak azzal, mily sorsot szántak XVI. Lajosnak, őt is elszakítják fiától, ki ezután teljesen magára marad.

A királynak volt egy hűséges régi szolgája: *Hüe* François, ennek a révén tudott meg mindent fiáról s családja többi tagjairól s később, midőn XVI. Lajost kivégezték, a trónörökös és anyja, Mária Antónia közt ő közvetítette az üzeneteket, amennyire ezt az éber figyelem, melyet mindkettőjükkel szemben kifejtettek, egyáltalán megengedte. Mikor kitudódott, hogy *Hüe* mily odaadással van a királyi család iránt, keservesen kellett lakolnia hűségeért, ismételve börtönbe vetették s kicsibe múlt, hogy ő maga is a vérpadon nem lakolt merészségeért.

...*XVI. Lajos* feje lehull *Samson* bárdja alatt, a trónörököst elszakítják anyjától végkép és ezután *Simon*, a varga, lesz nevelője és őrizője. Mikor ezt *Mária Antónia* megtudta, határtalan kétségbeesés fogta el s a fiatal herczeg is órák hosszat sirdogált, enni sem akart. Mondják, hogy Simont *Robespierre* befolyása folytán bizták meg a feladattal s azt csak boszúból tevé, a miért Mária Antónia nem akarta őt annak idején a trónörökös nevelőjéül elfogadni. Más előadás szerint a «nép barátja», *Marat* vitte keresztül, hogy Simonra bizták XVI. Lajos fiának őrizetét.

A mint *Simon* elfoglalta helyét a Templeban, azonnal utasításokat kapott a közjólléti bizottságtól, valamint a Communetől, hogy mikép viselkedjék XVI. Lajos fiával szemben. Kérdés, mik voltak ezek a titkos utasítások? Ha hihetünk Sénarnak, a közbiztonsági bizottság titkárának, vajmi kegyetlenek voltak. «Mikor Simon — irja az emlitett Sénar — utasításokat kért a gyermekre nézve, így szólt: «Mit határoztak a farkas kölyökre? Nagyon szemtelenül nevelték, de én majd megszelidítem; nem bánom, ha bele pusztúl is. Utóvégre is mit akarnak vele? Számkivetésbe vinni? — Felelet: nem. — Megölni? — nem. — Megmérgezni? — nem. — Hát akkor mit? — megszabadulni tőle. — Tényleg nem ölték meg, nem vitték számkivetésbe, hanem — megszabadultak tőle.»

A konvent azonban mégse akarhatta a fiatal herczeg halálát, sőt inkább az állott érdekében, hogy XVI. Lajos fiát fogságban ugyan, de életben tartsa, nehogy a provencei gróf újra életre kelthesse a királyságot. A gyermekkel szemben egyedül a Commune emberei követték el a legkegyetlenebb gazságokat s a Temple-beliek.

Simon főfeladata a gyermek mellett az volt, hogy minden eszközzel kicsikarjon tőle olyan vallomásokat, melyek anyjára és nénjére: madame Elisabethre nézve sulyosak lehettek volna. Erre aztán mindent megragadott az elvetemült ember, fenyegetésekkel, rosz bánásmóddal, megfélemlítéssel igyekezett őt vallomásra birni. Mikor aztán sikerült neki a szerencsétlen gyermeket a legképtelenebb, legaljasabb vallomásokra betanitani, egyszerre megváltozott viselete vele szemben, nem kinozta többé. Ez volt a Simon feladata s így nem fogadhatjuk el azt a feltevést, mintha titkos utasítása arra szólt volna, hogy lehetőleg megrövidítse a XVI. Lajos árvájának életét.

A bántalmak azonban, melyekkel a szerencsétlen kis herczeget illette, iszonyatosak voltak. Minden csak azért, hogy vakon engedelmeskedővé tegye. A durva embernek nem volt nagyobb öröme, mint mikor a franczia királyfival szolgáltatta ki magát étkezései alkalmával. Mikor részeg volt, félholtra verte a gyermeket. Egyszer ily vad felháborodásában majdnem kiütötte annak egyik szemét. Azon a napon, melyen a köztársaságot kikiáltották, ráparancsolt, hogy kiáltsa: «Éljen a köztársaság!» — A gyermek nem engedelmeskedett. *Simon* halállal fenyegeti. «Tehet, a mit akar — mond a királyi gyermek hihetetlen szilárdsággal, — de soha se fogok ily szókat ajkamra venni.» Erre aztán Simon a legmegalázóbb dolgokra kényszerítette, mosogatásra, szobaseprésre. Jakobinus-sapkát nyomott a fejére és a szegény kis herczegnek a Marseillaiset kellett énekelni karban Simonnal és feleségével, mert különben éheztetés volt a büntetése.

Minden igyekezete arra irányulván, hogy a gyermeket föltétlenül engedelmeskedő géppé tegye, *Simon* az italhoz folyamodott, kényszerítette, hogy versenyt igyék vele. Igy aztán a szerencsétlen gyermeket teljes erkölcsi sülyedésbe döntötte, ki rabszolga módon engedett minden parancsának, reszketett egy keményebb tekintetére is, legkisebb kézmozdulatára megtett mindent akarata szerint. Nem csuda, hogy oly rettentő rágalmakat szórt anyja s testvére ellen, hisz csak tehetetlen vak eszköze volt egy tervszerüen elkészített gonosz cselszövésnek. *Simon* volt az, ki a borzasztó vádakat a gyermek szájába adta anyja ellen, legszentebb anyai érzéseiben támadván azt meg, a legégbekiáltóbb bűnökkel vádolva őt. Történeti tény, hogy e vallomásokat a Templeban megjelent bizottság előtt félig ittasan tette Simon neveltje, miután előbb jól kitanitották. Ismeretes Mária Antóniának az a történeti nevezetességű válasza, melyet akkor adott, midőn fia vallomására kikérdezték: «Ha e vádra nem feleltem eddig, csak azért volt, mert a természet fellázad ily vádra, melyet egy anyával szemben emelnek. Hivatkozom mindazokra az anyákra, a kik itt jelen vannak!».

Mikor Mária Antónia is elszenvedi a vértanú halált s utána csakhamar a király nővére: Madame Elisabeth következik a vérpadon, a trón-

Baccíarelli festménye után.

Hüe François.

örökösre még szomorúbb napok virradnak *Simon* Temple-beli szobájában. Egyébiránt kétségtelen tény, hogy a mint rávették arra a szerencsétlen gyermeket, hogy anyja ellen valljon, ép oly eszközökkel kitanitották a nénje elleni vallomásra is.

A folytonos durva bánásmód mellett a gyermek búskomor lesz, arczán folyton mélységes szomorúság látszik, vonásai elváltoznak, tagjai betegesen megnyúlnak és egész teste olyan összeesett lesz, mintha az élet sulya alatt hajolna meg. Zsenge kora daczára megértette annak jelentőségét, hogy oly hazug vallomásokra kényszerítették és most már, ha csak hivatalos személyeket látott, egyszerre iszonyú félelem fogta el s makacsul vonakodott bármily kérdésre feleletet adni. Nem használt se kérés, se fenyegetés, mi sem hozta ki apáthiájából. Állandóan sötét komorságba merült.

Még éjszakái se lehettek nyugodtak. *Simon*, érezvén a nagy felelősséget, mely őt a gyermek őrzésével terheli, fel-felriadt álmából s rákiáltott: «Capet, alszol?» — «Itt vagyok, polgártárs, — felelt ilyenkor a gyermek, — mit kiván tőlem?» — «Jer ide, hogy lássalak!» ordította Simon, rendesen részegen. A gyermek ott kotorászott a sötétben hóhérja ágya körül, mignem ez megragadta hajánál fogva s ellökte. «Menj aludni, te farkaskölyök!» És a gyermek remegve ment ágya felé, s nem tudott álom jönni a szemére. Nem hihetjük azonban, hogy *Simon* azért verte volna fel így minduntalan álmából

Audinet metszete után.

Mária Terézia angoulèmei herczegnő.

XVI. Lajos fiát, hogy ez által is végkép kimeritse, hanem egyszerüen meg akart győződni arról: ott van-e mellette a gyermek, nem szöktették-e meg?

Az 1794. év január 19-ével *Simon* megszünt a szerencsétlen királyfi őrizője lenni. A közjólléti bizottság azt határozza, hogy a tanács fog felügyelni a Temple foglyaira. Eddig államfogolyként tekintették XVI. Lajos fiát is, most már csak a közönséges foglyok közé sorozták. Nehogy valamikép megszökhessék, még szigorúbb rendszabályokat alkalmaztak ellene. A nyolcz éves gyermek mindenkitől elválasztva, elhagyatva, a szabad levegőre nem menve, sinylett több mint félesztendeig. Ezzel nyilvánvalóan lassú elemésztését akarták. Arra számítottak, hogy a nedves, szinte légmentesen elzárt szük szobában, melynek csak ép egy akkora ablaka volt, hogy azon beadhatták szegényes eledelét, a különben is senyvedő szegény teremtés majd mihamarabb végkép tönkre megy. Senkinek se volt szabad vele beszélni, csak a kiküldött biztosok szólhattak hozzá. Börtönét soha se szellőztették, nappal is alig lehetett abban látni, világításról, fűtésről szó se volt. «Nem hallott egyebet, csak a cserépedények csörgését, — olvassuk egy azonkori följegyzésben, — melyekben beadták ételét.» Az előszobában tartózkodó őröknek a legszigorúbb utasításuk volt, hogy pillanatra se téveszszék szem elől. Késő éjjel történt ezek felváltása. «Alszol, Capet?» kiáltott be hozzá ilyenkor egy-egy elvadult sansculotte. «Kelj fel s jer ide!» A gyermek, halálra ijedten ugrott fel erre. «Itt vagyok, polgártárs; mit akar?» — «Látni akartalak, — felelt amaz vad indulattal, lámpájával arczába világitva, — menj aludni, farkaskölyök!» Hozzá kell adnunk e kegyetlen bánásmód megértéséhez, hogy ez időben a nyaktilótól való rettegés oly általános volt, hogy még azok se mertek volna egy jó szót mondani a szerencsétlen fogolynak, kiknek szivében volt egy kis emberibb érzés.

Nővére tett tanúságot arról, hogy a folytonos durva megfélemlités annyira összetörte már a gyermeket, hogy mivel se törődött, alig seperte össze szobáját, sőt nem is mosakodott. Egész nap nem tett semmit. Teljes eltompultságba esett minden iránt.

A királyi gyermek a legutolsó gonosztevőnél rondább börtönben sinylett. Patkányok és egerek szaladgáltak át testén, mikor olykor elnyomta az álom; a szoba levegője dögleletes volt, a gyermek teste tele a legundokabb szenynyel és mindenféle kiütésekkel. Nyáron át oly bűz töltötte be a helyiséget, hogy érintetlenül hagyta ott napokig a beadott ételeket.

Kétségtelen, hogy skrofulás baja, melyben bátyja is meghalt, ettől a nyomorúságos életmódtól lépett fel rajta mind nagyobb erővel. Thermidor 10-én *Barras* ment a Templeba, megnézni a fogoly királyfit, és mikor látja az iszonyú piszkot, melynek közepette tartják, nagy felháborodással kelt ki őrei ellen. Ő vette észre a gyermeken azt is, hogy betegsége már mily nagy pusztítást vitt végbe elkényszeredett testén, már lábra se birt állni, csak úgy fetrengett nyomorúságos szalmaágyán. *Barras* intézkedett azonnal, hogy két asszony takarítson a gyermekre s legyenek mindenben szolgálatára. Aztán beszámolván a látottakról a közjóléti bizottságban, kieszközölte, hogy orvosokat küldjenek hozzá. Az orvosok közt volt Desault is, a híres sebész. Megvizsgálták a beteget s azt jelentették, hogy betegsége nagyon komoly.

Csakugyan napról-napra rohamosabban halad a betegség előre. Egy orvosi jelentésre bizottságot küldöttek ki a gyermekhez, hogy az megvizsgálja állapotát. A kis Capet nagyon roszul van, jelenté a bizottság; tagjainak hajlásaiban, de különösen térdein igen nagy daganatok vannak; szavát se lehet hallani, folyton fekszik, semmi testmozgást sem tesz, nem is akar felelni, ha bajáról kérdezik. Egy följegyzés szerint ezt nem makacsságból tette, hanem annyira el volt már gyöngülve, hogy nem volt képes szólani. Nem áll azonban, mintha meg lett volna némulva. *Gomin* vallomásából, melyet 1837-ben tett, tudjuk, hogy a gyermek betegségének későbbi folyama alatt mindig beszélt, még halála előtt egy órával is. A konvent számos tagja meglátogatta a gyermeket korábban és ezek bármily kérdéseket intéztek hozzá, nem felelt. Innen támadt aztán az a hiedelem, hogy néma

lett. Másokkal azonban beszélgetett. Ezeket fontos tudnunk arra nézve, hogy megitélhessük azokat a rejtélyes alakokat, kik mint a Temple-börtönből megmenekült Lajosok adták ki magukat s kiknek élettörténetében mindenütt nagy szerepe van az állitólag *XVII. Lajos* helyébe csempészett néma gyermeknek.

Sajátságos játéka a véletlennek, hogy a Vendée-beli királypártiak és a köztársaságiak közt már ez időben (1795 juliusában) megindult béketárgyalásoknak, valamint a spanyolokkal kötendő békének is egyik főfeltételét képezte, hogy XVI. Lajos fia szabadlábra helyeztessék és semmi bántódása ne legyen azoknak, kik a királyság mellett foglaltak állást. Spanyolországgal a béke létre is jött 1895 julius 22-én, de már nem lehetett volna annak ama pontját, mely Lajos fiának szabadlábra helyezését kötötte ki, teljesiteni. Akkor már ez kiszenvedett sötét odujában.

Életének utolsó szakában minden módon könnyiteni igyekeztek fogsága szigorúságán. Állandó orvosi ápolásban részesült, de hasztalan, az már mit sem segitett rajta. 1795 junius 8-ika volt az utolsó napja. Mikor a felügyeletével megbizott Gomin belépett szobájába, megbökkent a gyermek reménytelen állapotától. «Mennyire nehezemre esik, — mondá, — hogy igy kell szenvedni látnom.» — «Vigasztalódjék, — felel a kis mártir, — nem fog már soká tartani.» S e szavakat mondva, hálásan megszoritotta a Gomin kezét.

Simon. Egykorú metszet után.

Ugyane napon délben *Damont* biztos jelent meg a gyermek szobájában. Kétségbeejtő állapotban találta. Meg kell jegyeznünk, mert ez fontos körülmény a *XVII. Lajos*-legendákra nézve, hogy Damont megismerte a fogolyban, bár vonásait a hosszú betegség nagyon elváltoztatta, «ugyanazt, a kit elfogatása előtt látott, a mint a királynénak adta kezét és a Szajna partján fekvő kis kertjében sétálgatott».

A gyermeket a leghevesebb fájdalmak lepték meg. Szánalmasan tekintett őreire és ezeket a szavakat mondotta, melyek utoljára hagyták el ajkait: «Vigyenek valami olyan helyre, hol nem szenvedek ily nagyon.» Délután három órakor felügyelőjének, *Lasne*-nek karjai közt kiadta lelkét. Mindkét őre keserves zokogásban tört ki, mikor a szerencsétlen gyermeket meghalni látták, annyira megkedvelték szeretetreméltó tulajdonságai, s szánták szomorú sorsa miatt.

Másnap, prairial 21-én, a konvent négy képviselője jött el a Templeba. Elhatározták, hogy egész egyszerűen fogják a holttestet eltemetetni. Nehogy azonban valami kétely támadjon, a Temple-beli őrségnek is megmutatták azt s ezek nagyobb része arra a kérdésre, hogy felismerik-e a halottban *Capet* Lajos fiát, azzal felelt, hogy ugyanaz, kit a Tuileriák kertjében és másutt is láttak. Még ugyanaz nap bejelentették a konventnek a halálesetet; egyike azoknak a képviselőknek, kik XVI. Lajos halálára szavaztak, száraz szavakkal, a megilletődés legkisebb nyoma nélkül adta elő, hogy Capet Lajos fia meghalt s minden, mi ezzel összefügg, jegyzőkönyvileg meg van állapitva. A konvent a legnagyobb közönynyel, a szánalom minden jele nélkül hallgatta meg a jelentést. Egyetlen szó nem emelkedett, hogy megbélyegezze a forradalom legnagyobb bűnét. De mit is szánakoznának a szerencsétlen gyermek halálán ezek az emberek, kik atyja vérpadra küldését elhatározták. Sőt tán megkönnyebbültek, hogy egygyel ismét kevesebb van, a ki valamikor boszút állhatna rajtuk.

(Folytatása következik.)

Szontágh-féle hidegvizgyógyintézet és szanatorium

Uj-Tátrafüred.

Özondus levegőjü,

klimatikus magaslati gyógyhely (1005 m.)

Üdülőknek, ideg-, tüdő-, vérbajban és Basedow-kórban szenvedőknek. (Lignosulfit inhalatio, hizlaló-kura, szanatoriumi kezelés stb.)

Házilag kezelt konyha. — Pensio rendszer.

Egész éven át nyitva.

Teljes kényelem, jutányos árak. Felvilágositással szivesen szolgál a

9146 **fürdőigazgatóság**

Császárfürdő

BUDAPESTEN 8918

téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangu. Ékesvizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz uszodákkal, hő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Ha őszül a haja,

használja a „Stella"-vizet

(Hair Regenerator),

mely nem fest de a haj eredeti szinét adja vissza,

Üvegje 2 korona.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában

ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,

Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

38,936 sz.

Bükkfa eladási hirdetmény.

A nagy-bereznai vasuti állomás és a kis bereznai vasuti kitérő melletti rakodókra részben már kiszállitott, részben pedig a folyó évben még kiszállitandó, mintegy 10,000 (tizezer) m³ I. oszt. bükkhasáb és mintegy 15,000 (tizenötezer) m³ vegyes tüzifa a folyó évi junius hó 20-án d. e. 11 órakor az ungvári m. kir. főerdőhivatal tanácstermében megtartandó árverésen zárt irásbeli ajánlati tárgyalás utján el fog adatni.

Egy 10,000 klg. vasuti kocsi rakomány I. oszt. hasáb tüzifa kikiáltási ára vasuti kocsikba való felterhelés nélkül 66 K, vegyes tüzifa pedig 54 K 60 fill.

Az egy koronás bélyeggel és 1000 (egyezer) korona bánatpénzzel ellátott ajánlatok a kitett határnap délelőtti 11 órájáig az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál nyujtandók be, hol az árverési és szerződési feltételek megtekinthetők s bővebb felvilágositások nyerhetők.

Budapest, 1901 május 18-án. 9160

M. kir. földmivelésügyi minister.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égnyes

SAVANYU-KÚT

8981

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A jégverés által okozott károk biztositása és becslése.

Gyakorlati útmutatás a jégverés által okozott károk biztositása, felismerése és becslésénél követendő eljáráshoz.

Irta

VÁRADY LAJOS.

áll. gazd. tudositó

a solti alsó járás mezőgazd. bizottságának társelnöke, a szövetkezeti bizt. társ. közp. kárbecslője.

Ára füzve 2 K. 40 f. *Kötve 3 K.*

Telefon 18—99. 8972

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta Szemere György.

(Folytatás.)

IX.

Kisértet.

Egyszerre csak nagy csengés-bongás támad odakünn, a csárda udvarán. Aztán lárma kerekedik és káromkodás . . .

— Vagy betyárok, vagy nagyurak, — jegyezte meg a juhász és tovább akarta ropni a táncot, de a menyecskéje egy sikoltással kibontakozott karjaiból.

Nem illett se betyár, se úr jelenléte itt a tánczához. Az egyiktől félt, a másiktól szégyelte magát. (Hátha épen debreczeni? Mit szólna?)

— Ejnye szentem, de sikamós, akár a csik! — méltatlankodik a dali juhász és egyben oldalba löki az olaszt, hogy ereszsze a kabai asszonyt, mert most ő fog vele táncolni . . .

Egy szóval folyt a mulatság és a táncz tovább. Mindössze, hogy a görög elsápadt egy kissé, mert pénz volt nála. Ösztönszerüleg szorított a nadrágszíján, a mire rá volt füzve a tűszője.

Azalatt odakint Bikki uram fogadta az új jövevényt. Csutora Bandi nem győzte bevárni, mig végez vele; megvitte a hirt az ivóba:

— Csak úr, de nagy! Négy lovas bricskán jött! — kiáltott be s azzal visszaloholt dolgára.

Nem sokára hallani is lehetett a vendég neszét. Rázta magáról az esőt és topogott a pitvarban. Mind oly lármával, hogy hallani lehetett a zsivajban is. Tehát csakugyan nagy úr lehetett! Ezeknek kiabál még a mozdulatuk, a járásuk is.

De szájjal is kiabált az utas:

— Egy szobát nekem, akármilyen lyukat! Csak magam akarok lenni . . .

Kelemen a sarokban ezekre a hangokra felkapta a fejét, meg visszatámasztotta . . .

A czigány épen befejezte volt a nótát, hát csend lett. Mert a «friss» után beszélni nem, csak szuszogni szokás.

Ebben a csendben meghallhatta, a kinek jó füle volt, hogy a csárdás gazda suttogott a nagy úrral.

Kelemennek pedig rendkivüli jó füle volt. (Azt mondják, hogy a vizi levegő élesíti a halló idegeket.) Ő még egyes szavakat is kiértett a suttogásból: délbe — marad — hajnalba — padlásra — menekülni — eredj tovább . . .

«Eredj» tovább?! . . .

Kelemen újra felkapta a fejét, de most már úgy is hagyta: feszült figyelemmel hallgatott.

«Eredj tovább»; ezt és igy mondta a csárdás a nagyúrnak. Ez szeget ütött a halász fejébe. (Hallotta — akár megesküszik rá — tisztán: «eredj tovább!»)

A mit azután sugdostak csárdás és vendége: abból is sokat meghallott Kelemen, mert nagyon figyelt már:

(— Hogy menjek? Gyanút keltene. Csak lélekjelenlét kell . . . Igy rendbe jön egyszersmindenkorra . . . Bujkálással csak jobban összebonyolitnám . . . Eh, elvetem a koczkát . . .)

Hallotta Kelemen ezeket a szavakat is (valamennyit az idegen mondta), de nem igen értette meg. Az ő szótárában nem volt benne azoknak a fele sem.

Belépett az idegen, (úgy látszik, nem volt a házban számára «lyuk», a hol egyedül lehetne) és körülnézett az ivóban. Aztán határozott léptekkel egyenesen ahhoz az asztalhoz ment, a melynél a halász ült egymagában.

Ez feszült figyelemmel nézte a vonásait. Szinte kimeredt a szeme, úgy nézte.

A jövevény leült, szembe Kelemennel. Sötét pápaszemet viselt: nem lehetett kivenni, hogy hova néz. Előkelő úr módjára volt felöltözködve; pofaszakála s nyirott bajusza volt. Időközönként hangtalanúl fütyörészett, mint a nagy urak, a kiknek ilyenféle népség közt nem igen tetszik az állapot. Fogai elől aranynyal voltak megfoldozva. Ezeket gyakran mutogatta, szíván a nyelvét és ajakát.

Kelemen János, jól meggfigyelte az idegent s azt gondolta magában, hogy ostoba ember volna, ha inkább hinne füleinek, mint a szemének. Ez mutatja a valóságot. És a valóság csak az lehet, hogy ezt az urat a csárdás nem tegezhette, mert ez az úr legalább is valami gróf.

Neogrády A. rajza.

Az idegen úr a padlásról levetette magát az udvarra.

Visszahajtotta hát fejét a tenyerébe és csak ennyit mondott még magában:

— Furcsa, hogy Ribárnak is szakasztott olyan hangja van, mint ennek az úrnak!

Aztán tovább merengett. De már nem elmélyedve, mint előbb . . . Vissza-visszaszökött képzelete világából ide a csárdába. Valami visszaüzte . . . Maga sem tudta: mi. Mi vonzza tekintetét minduntalan az idegen arczára?

Az idegennek arczizma se rándult meg. Ugy látszott, tudomást sem vett a halászról. Rántottát csináltatott magának: azt ette jóizüen, mint a ki *igen éhes*. A rántottára bort ivott, sokat: egy itczét egy hajtókára.

A mint nézte Kelemen az idegen urat: észrevett azon egyet s mást, olyant, a mi másnak figyelmét kikerülte volna. A pásztorember megfigyelő tehetségével apróra bonczolja a jelenségeket. A következőket vette észre Kelemen:

Az úrnak gondosan kikent-fent hajában volt egy pamacs, a mi úgy látszik nem engedelmeskedett fésűnek-kefének. (Ott egy forradásnak kell lenni, eszelte ki Kelemen. Biztosan beütötte valamikor a fejét, vagy más ütötte be neki.) Azután az orra — de csak alig észrevehetőleg — be volt horpadva épen a nyereg alatt. Ez a horpadás sem születése óta lehet ott. Végre a szemöldöke rángásaiból azt következtette Kelemen, hogy nem olyan közönyös ő és szemlélődik a szemét eltakaró sötét szemüvegen át . . .

Kelement közben elnyomta az álom. Azaz csak a szemhéjai nehezedtek meg: leestek a szemére. De aludni nem tudott, (nagy volt a lárma és kurjongatás, mert részeg volt már az egész csárda,) mindent hallott.

A görög beszédbe ereszkedett az asztaltársával. Tekintetes úrnak szólitotta. Ez ugy beszélt vele, mint régi ismerőssel.

— Hja, nem úgy van már ma, mint volt tiz évvel ezelőtt . . . Sok a birka és elfajzik a gyapjú. Emlékszik-e? 150 forintot fizetett nekem mázsájáért.

(Tehát ezek már tiz éve ismerősök a gyapjú révén, jegyzi meg magának a halász, maga sem tudta miért. Máskor őt az ilyesmi nem szokta érdekelni) . . .

Csörömpölés riasztja fel Kelement félálmából. A dali juhász duhajkodott. Ő már benne volt abban a bizonyos állapotban, a melyben törni, zúzni muszáj.

Elhatározta Kelemen, hogy ezt nem várja be. Nem akart verekedésbe keveredni. Felczihelődött, hogy majd keres magának valami vaczkot az istállóban vagy a szénás padláson: ott alszik egy sort . . .

Az istálló tele volt lóval. Csucsi egészen eltünt közöttük. Kutyába se vették a lovak, nem hogy szamárszámba és nagyokat haraptak szürke bőrén. De a szamár: némán tűrte a boszantásokat.

Kelemen megsajnálta czimboráját. Szerette volna megszabaditani kényelmetlen helyzetéből. De hová kösse? Csakhamar rájött erre is. Volt az istálló mellett egy nyitott félszer. Tolvajlámpása világánál meglátta a halász, hogy ez jó hely lesz mindkettőjüknek. Mert egy szénaboglya volt a félszer egyik sarkában. Abba ő belefekhetik, Csucsi meg jól élhet belőle, ha épen kedve szotytyan eszegetni. Felszabadította hát szamarát szorult helyzetéből és betessékelte a félszer alá. Ott a szénán aztán elaludtak mind a ketten egymás mellett . . .

Kutyaugatásra ébredt fel Kelemen: valami fáradt ugatású kutya végezte kötelességét . . .

Körülnézett, hogy tájékozza magát, a mi nem oly könnyű egy mélységes álom után. Hogy ez megtörtént, felkelt és kinézett az udvarra. Tudni akarta, hogy mit csinál az idő?

Pitymallott . . . Szél fújt, de eső már nem esett: ez a szél kergette el. Fölszerelte hát Csucsit, hogy tovább folytassa vándorlásait. (Először azonban — gondolta — beszól a gazdához, kezel vele és azt mondja neki: «Isten fizesse meg kendnek koma, köszönöm is. Áldja meg a jó Isten!» Ezt kell előbb megcselekednie. Akkor aztán már nem tartja vissza semmi: eleget tett a tisztességnek is.)

Kelemen a pitvarajtó felé tart, keresi a gazdát, hogy elbúcsúzzék tőle. De nem ment egészen a pitvarajtóig, mert útközben halk suttogás üti meg a fülét: megállott rá önkénytelenül.

A padlásról jöttek a hangok: a gazda beszélt az idegen úrral . . . Kelemen fülelt . . . (Miért beszélnek ezek megint suttogva és miért a padláson?)

Restelte ugyan kiváncsiságát a halász, de oly

titokzatosnak tetszett neki a dolog, hogy nem birta magát visszatartani.

(Hátha valami gonoszságot forral az az úr, valami titkos boszút valaki ártatlan ellen és most talán bérgyilkost kerestet a csárdással? . . . Kötelessége hallgatózni!)

Annyi rémes betyárhistóriát hallott útközben a halász, hogy már ilyen gondolatokra is hajlott az egyszerű esze. És ezzel mentegette kíváncsiságát, hallgatózását, a mi bizony nem méltó igaz emberhez.

Az eresz alá lépett Kelemen és lábujjhegyen osont tovább a padlás feljáróig, hogy jobban halljon . . . De bíz ott nem hallott meg semmit a beszédből: egyhangúan dönögött a suttogók hangja, szó épen nem jutott füléig . . . Gondolta, hogy ide az eresz alá, onnan felülről roszúl csapódik a hang . . . Egy famáglya volt az udvaron: a mögé állott. Itt is csak összefolyó mormolást hallott. Igaz, hogy izgatott volt . . . Gondolta, hogy buvóhelyén marad: ott lesi-várja a történendőket . . .

Egyszerre megszűnt a dünnyögés. Csend lett. Csak az istállóból hallatszott ki a lovak dübögése és egy kocsis hangja, a mint szidja a lovait:

— Czurukk, Sármány! Hej a kutya mivoltodat, Gatyó, nye! — Nye teee!

Valaki fog, — gondolta Kelemen — a menynyire gondolkodni tudott a feszült várakozástul . . .

Egy ajtókilincs kattanása, azután nyikorgás . . . Az ivóba nyitott be valaki — egy nehéz lépésű ember — talán a csárdásgazda . . . A kis zsidó gyerekek álmos nyöszörgése, horkolás, nyögések és fohászok hangja ütötte meg a Kelemen fülét. Csak az ivóból jöhettek ezek a hangok. Az elázott és kimerült mulatók nesze.

Bezáródik az ivó ajtaja és kinyílik a pitvaré . . . Azon kilép a csárdás-gazda, óvatosan körülnéz az udvaron, vörös álmos szemeit szinte kimereszti . . . Mikor nem vett észre semmi gyanusat, egymás után hármat füttyentett.

Kelemen érezte, hogy titkos jeladás ez a háromszori füttyszó; a padlás nyilására szegezte tekintetét, mert csak oda szólhatott a jeladás.

Csakugyan! Kibukkant a padlásajtón az idegen úr feje. A gazda felszólt hozzá félhangon:

— Lejöhetsz! Alszik már mindenki, mint a bunda.

Erre az idegen úr szintén körülnézett: óvatosan, kidülesztett szemekkel, előretolt állal, mintha a láthatatlant is meg akarná látni, a csendet is ki akarná vallatni.

Kelemennek elállott a lélegzete: egy hörgésbe fult bele . . . Ő ismerte ezeket a szemeket, ezt az arczkifejezést. Rémítő közelről látta valamikor. Beléjük lihegte vad indulatát, öklével is belecsapott egykor azokba a szemekbe . . .

Megdermedt a halász, mintha megbűvölték volna. Rohanni akart, de nem vitték a lábai. Üvölteni akart, de a boszú kitörő reménye torkára forrasztotta ezt az üvöltést, mintha intené: «Várj; el ne hamarkodd a dolgot».

Kelemen hallgatott az intelemre: megemberelte magát. (Megvárja, míg leszáll a padlásról. Akkor ragadja torkon, kivallatja, hol van az asszonya, aztán megfojtja) . . .

Mert most már biztosra vette, hogy megtalálta Ribárt, hogy Ribár volt az idegen úr. Hangja lehet olyan másnak is, de szeme nem. Ilyen szeme nincs két embernek a világon; nem lehet azt elfelejteni! . . .

Az idegen úr, — nem látván semmi gyanúsat az udvaron, nem hallván semmi neszt, leguggolt a padlás ajtóban, megfogódzott az eresztélybe, s levetette magát az udvarra. Talpra szökött, mint a macska, a másfél ölnyi magasságból . . . (Ilyet csak betyár ugrik. Akkor tanúlja, mikor üldözik.)

Kelemen nem birt tovább magával. Nagyot ordított, szinte vonított, mint a sakál:

— Ribá—á—á—r!

És egy szempillantás alatt rárohant az idegen úrra . . .

A lármára kiszaladtak a kocsisok az istállóból vasvillákkal. Biztosan agyonverik Kelement, ha közbe nem lép a csárdásgazda.

Ez csak egy pillanatra rökönyödött meg, a másik pillanatban már átkapta hátulról Kelemen derekát, hogy lehúzza ellenségéről, egyszersmind ráordított a kocsisokra, hogy ütni nem szabad. Maga pedig szorította, a hogy csak bírta, Kelemen vékonyát:

— Megvesztél, koma! . . . Mit bántod a tekintetes urat! . . . Te, a ki a légynek sem ártasz! . . . Elment az eszed? . . . Azt hiszed, hogy Ribár vagy? Vagy a tekintetes Kovács urat nézed Ribárnak, hogy úgy ordítod a nevét, te csajbókos!? No! . . .

De Kelemen csak nem eresztette prédáját. Se látott, se hallott. A vékonyát meg nem érezte. Telve volt boszúval. Olyankor pedig nem érez az ember.

— Hozzatok egy veder vizet! — rendelkezett Bikki uram, látván, hogy hárman se birnának a fékeveszett dühöngővel.

A kocsisok hoztak kettőt, s Bikki uram mind a kettőt Kelemen nyaka közé zúdította.

Ez aztán legyőzte Kelement. A hideg víz erősebb az embernél. Eleresztette zsákmányát, mint mikor a meglőtt héja kibocsátja karmai közül a tyúkot.

Ekkor rámentek Bikkivel együtt a kocsisok is. Igy hárman fékezték, hárman csitították.

— Hó csak, öcsém, csendesen. Hallgass az okos szóra. Nem vagy te kapczabetyár. Még igazi se. Jóravaló urat, a ki a légynek se vétett, nem emberség így bántani!

Kelemen rázta magáról az embereket, mint sebzett bika a szelindekeket, de kemény legények voltak azok is és hárman voltak hozzá. Végre se tehetett egyebet: lecsendesedett és gyülölettől szikrázó szemmel nézte ellenét.

Az halványan állott előtte és reszketett. A szó szoros értelmében vaczogtak fogai, úgy kapkodott a tárczája után. Ravasz ember előtt gyanúsnak tünhetett volna fel az a kapkodás, mert hiszen nem volt rá szükség, meg volt már védelmezve, de hát Kelemen nem volt ravasz. Sőt megdöbbentőleg hatott rá ez a kapkodás: kételyt támasztott benne.

Az idegen pedig csak reszketett és kapkodott folyvást, mintha eszét vesztette volna az ijedtségtől. Nagynehezen (úgy látszott) kihalászta tárczáját belső zsebéből és odanyujtotta Kelemennek:

— Ne bántson, barátom . . . Gyermekeim vannak. Ha a pénzem kell, itt van: odaadom . . . De az életemnek irgalmazzon, — szólt hebegve, remegő hangon.

Kelemennek megcsuklott a térde: úgy megrendűlt a gyávaság e képének láttán és a saját tette felett. Már nem is kételkedett.

Az emberek eleresztették. Érezték, hogy nincs már benne semmi indulat, csak mély szégyenérzet.

Szólni akart a halász, de szó nem jött ajakára egyhamar.

— Nem kell a pénze, — mondta végre pirúlva, fuldokolva, — én igaz ember vagyok . . .

— Hát akkor?! . . . kérdezte még mindig szepegve az idegen úr.

— Elhibáztam az urat . . . Más valakinek néztem . . . Bocsásson is meg a tekintetes úr.

— Tiszta szivemből, — mondta az és erővel a halász markába akart csúsztatni egy tizforintos bankót

— Ne bántson az úr! — szólt és elkapta kezét Kelemen, — mondtam már, hogy igaz ember vagyok . . .

— Bizonyítok mellette. Való, a mit mond, — tanúskodik a csárdás. — Én ismerem. Most megbomlott egy kicsit, de máskor jámbor, mint a bárány . . . Tessék neki megbocsátani.

— No, — mondta az úr — én úgy sem kérdem, hogy ki. Nem akarom feljelenteni . . . Ezzel odább állott.

A csárdás odasúgja Kelemennek:

— Jól járt kend, hogy kiengeszteltem. Hatalmas úr ez. Az egész vármegye talpra áll egy szavára . . .

Kis idő múlva elröpítette az idegen urat a négy sárgája.

Hosszan utána nézett Kelemen . . .

. . . A szeme az *övé* volt . . . Az *ő* szeme volt! . . . A hangja is . . .

Most hogy az idegen elment, ismét kétely kezdte marczangolni Kelement. De csak egy pillanatra. Aztán újra megnyugodott:

— Nem! Én vagyok a vak, vagy a bolond . . . *Az* nem tudott félni!

Eszébe se jutott, hogy a félelem érzését is tettetni lehet: olyan igaz volt az ő természetessége.

A csárdásgazda megkérdezte Kelementől:

— Tudja-e koma, ki volt az?

— Nem.

— A kassai főfiskárius . . . Az, a ki parancsol a törvénynek is: Kovács János tekintetes úr . . .

De erre eszébe jutott Kelemennek valami. Ujból megvillant lelkében a gyanú lidérczfénye. (Hátha lóvá teszik!) Keményen a csárdás szemébe nézett:

— Hazudik kend! Nem mondta volna kend neki, hogy «te», ha . . .

Bikki elnevette magát, hogy szinte könnyezett bele:

— Én mondtam úgy? Hahaha! Talán bolond gombát evett kend!?

Kelemen elröstelte magát és föltette erősen, hogy soha többé nem bízik a fülében . . . Elbúcsúzott aztán a csárdásgazdától. Ez még utána nézett egy darabig. Aztán elkaczagta magát.

A négy sárga nyomát azóta már csak a porfelhő jelezte . . .

. . . Hátrafordúlt a kocsis a bakról. Igy szólott az úrhoz:

— No, nagy kutya voltál ma is: annyi bizonyos.

Az úr elnevette magát:

— Nem hiába voltam a vezéretek! . . .

— Nem. Mi meg nem tanultuk volna a reszketést soha.

— Könyvből tanulják azt.

— Mindjárt gondoltam, — szólt a kocsis és kieresztette a négyes ostort s egy suhintással végignyalta mind a négy sárgán . . .

— Gatyó! . . . Hej, a vak apád!

. . . És vágtatott, mint a szélvész a négy sárga. A kocsi csak úgy bukókált utánuk, mint bakkecske az avaron . . .

Még egyszer hátrafordult a kocsis:

— Hát aztán, minek reszkettél?

— Elhitte volna-e máskép, hogy nem én vagyok én?! . . . Nekem elég volt ennyi. A törvénynyel többé nem akarok cziczázni.

— No, én is meguntam.

Nyiregyházáig aztán több szót nem ejtettek se úr, se kocsis.

(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A TEMPLE TITKA.

(Folytatás.)

Miután az a hír terjedt el, hogy a gyermeket a konvent parancsára megmérgezték, elrendelték a holttest felboncolását. Azok közül, kiket a konvent a boncoláshoz kirendelt, három orvos még a Tuileriákból ismerte a trónörököst. Egyikük: *Jeauroi* orvos el akarta magáról háritani a megbizatást, mondván, hogy ha a méregnek legkisebb nyomát fedezné fel a holttestben, nem fogja azt elhallgatni, kerüljön bár életébe. «Épen ilyen ember kell nekünk, — volt erre a konvetbeliek válasza, — épen ezért esett önre a választásunk.»

«Féltizenkettőkor délelőtt, — igy szól a boncziegyzőkönyv legérdekesebb része, — mind a négyen a Temple-be érkeztünk, hol a biztosok által fogadtattunk, kik a toronyba vezettek bennünket. Felérve a második emeletre, egy helyiségbe, az ezután következőben egy gyermek holttestét találtuk ágyban fekve; a gyermek körülbelül tíz évesnek látszott s a biztosok azt mondták nekünk, hogy az elhunyt Capet Lajos fia. Kettőnk felismerte benne ugyanazon gyermeket, kit pár nap óta gyógykezeltek. A biztosok azt mondták nekünk, hogy a gyermek tegnap halt meg, délután három órakor; mire a beállott halál megállapításához láttunk.» Ezután leirják a lesoványodott kis holttestet, melynek térdein nagy daganatok láthatók, s azzal végzik, hogy mindazok az elváltozások, melyeket megállapítottak, «egy régóta tartó skrofulotikus baj következményei, mely a gyermek halálának okozója volt».

Megjegyzendő, hogy a bonczoláshoz az orvosokon kivül még hat tanú volt meghiva: *Lasne* és *Gomin*, a kik a legutóbbi időkben őrei voltak, *Damont* biztos, a Temple szakácsa és a két kulcsár. A három első régóta ismerte a trónörököst, gyakran látván őt a Tuileriákban. A közbiztonsági bizottság meghagyása folytán megjelent *Dusser* rendőrbiztos is a Temple-ban, hogy fölvegye az elhalálozásról szóló jegyzőkönyvet; két polgári biztos volt kiséretében; az összes tanúk jelenlétében egy fakoporsóba helyezték a holttestet, s kivitték a Sainte-Marguerite temetőbe és elásatták. Erről szintén jegyzőkönyvet vettek fel, melyet két tanú irt alá.

Alig kelt híre a nyomorúságos véget ért királyfi halálának, széltére kezdték emlegetni, hogy a közbiztonsági bizottság utasítására megmérgezték a gyermeket. *Michaud* történetiró is azt mondja: «Annyi bizonyos, hogy Robespierre százezer tallért igértetett egy gyógyszerésznek, hogy olyan mérget szolgáltasson a gyermek számára, mely lassan, de biztosan megöli.» Ez azonban egyáltalán nem nyer igazolást. Egy névtelen röpirat abból az időből pedig igy ir: «Nem vagyunk hajlandók elhinni, hogy, a mint rebesgetik, megmérgezték; de azt állíthatjuk, hogy a május 31-iki *Commune* nem egyszer megkisérelte ez úton megszabadulni tőle.» *Tallieu*-nek is ezt a kifakadást adja ajkaira egy másik, névtelenül megjelent mű ez időben: «Engedni fogok méltó felháborodásomnak és le fogom leplezni a mult iszonyatos képeit. Meg fogom mondani, hol, mikor és miféle szörnyetegek készitették elő ezt a gyalázatos gyilkosságot és mi vége lett a Temple ez ártatlan áldozatának». *Condé* seregében is úgyszólván általános volt a meggyőződés, hogy valami lassan ölő méreggel tették el láb alól a köztársaságiak XVI. Lajos szerencsétlen fiát, ki arra lett volna hivatva, hogy egy nagy és hatalmas ország trónjára üljön. Mikor a halálhir megérkezett a táborba, ünnepélyes gyász-isteni tiszteletet tartottak s annak végeztével *Condé* herczeg ezekkel az emlékezetes szavakkal záruló beszédet tartott: «*Uraim, XVII. Lajos király meghalt. Éljen XVIII. Lajos király!*»

A Temple-ban elhunyt királyfi holtteste, mint emlitettük, a Sainte-Marguerite temető egyik közös sirjába temettetett el. A Bourbonok egy hűséges embere azonban minden elővigyázati intézkedést megtett arra nézve, hogy valamikor visszaadhassa nekik ezt a szomorú ereklyét. Maga a sirásó volt ez, ki *XVII. Lajos* temetét elásta. A temetésre következő éjszakán nagy óvatossággal kibontotta a sírt, mikor már az egész környék elcsendesedett. Megtalálta a koporsót, melyre krétával jelt csinált s kinyitván, azt látta, hogy abban «egy gyermek-holttest van, melynek koponyája ketté van fürészelve.» Külön sirba tette s megmondta nejének és egy bizalmas barátjának a helyet, a hol nyugszik a trónörökös. Halálos ágyán újra figyelmébe ajánlotta ezt nejének, mondván, hogy egykor boldog lesz e titok által, ha majd a trónörökös holttestét keresni fogják.

A balsors azonban úgy hozta magával, hogy XVII. Lajos, a mint élete csak szüntelen kin és lassú haldoklás volt, holttetemében is a nyomtalan elkallódásnak, megsemmisülésnek legyen odadobva. Mikor *XVIII. Lajos* trónra került, azonnal lépéseket tettek a szerencsétlen királyfi holttestének felkutatására is. *Bertrancourt*, a sirásó, már nem élt, de felesége tudott a titokról. A kutatást már az is megnehezitette, hogy a busás jutalom reményében többen jelentkeztek olyanok, kik állitólag mind egyedül voltak a titok birtokában és a kutatással megbizott rendőr-prefektus épen azoknak látszott letiltani, a kik legkevésbbé tudhattak XVI. Lajos fia holttestének hollétéről. De nem is ez vágta útját a sikernek, hanem a politikai viszonyok hirteleni kedvezőtlen alakulása. Az ellenzék ugyanis hevesen támadni kezdte *XVIII. Lajost* a miatt, hogy ezzel a gyülöletes tüntetéssel akarja felidézni családjának véres árnyait. Az uralkodó nem akarta a rémuralom legkegyetlenebb emlékeit felújítani és a dolgot nem bolygatták többet.

Schiavonetti metszete Strechling festménye után.

XVIII. Lajos.

Mikor *XVII. Lajos* holttestét felbontották a Temple-ben, a bonczoló orvosok egyike: *Pelletan* egy őrizetlen pillanatban zsebébe rejtette a gyermek szivét és magával vitte. *Pelletan* drága ereklyeként őrizte magánál a szivet, melyet borszeszben tartott, mignem egy tanitványa, kinek e titkát megsúgta, azt ellopta tőle. Csak halálos ágyán vallotta meg ez utóbbi tettét s ekkor a szív ismét visszakerült Pelletanhoz. Már-már azon a ponton állt a dolog, hogy XVIII. Lajos átviteti a Temple-ben agyonkinzott királyfi szivét a saint-denisi székesegyházba, a franczia királyok ősi temetkező helyére, midőn Pelletan orvosnak egy engesztelhetlen személyes ellensége azt meghiusította. Nem más volt ez, mint magának XVIII. Lajosnak bizalmas házi orvosa. Elhitette az uralkodóval, hogy Pelletannak, mint a konvent által a Temple-ba küldött orvosnak semmi érdeke se lehetett abban, hogy a királyfi szivét titkon magához vegye. Igy XVII. Lajos szive ma is az emlitett orvos valamelyik rokonának birtokában lehet.

*

Bármennyire kétségtelennek látszik is az eddigiek után, hogy XVI. Lajos fia ott halt meg, hosszú, keserves sanyargattatás után, a Temple börtönében, a kétkedő gyanú nem fogadta el hiteleseknek mindazokat, miket halálára nézve mondanak, hanem a nem egy, kétségtelenül gyanús körülményből, mely a szerencsétlen királyfi sorsával kapcsolatos, arra következtettek, hogy a gyermek, kit a forradalom áldozataként eltemettek, nem XVII. Lajos volt, mert ezt a királypártiaknak csellel sikerült kimenteni tömlöczéből.

A gyanú első sorban *Desault* orvosnak és *Choppard* gyógyszerésznek hirtelenül bekövetkezett halálához kapcsolódik. *Desault* junius 1-én (mások szerint 2-án vagy 4-én) halt meg és 9-én követte őt bizalmas barátja, *Choppard* gyógyszerész is. Mindketten hirtelen s oly körülmények közt hunytak el, melyek a mérgezés gyanúját keltették fel. Hogy ez a gyanú akkoriban fenforgott, az összes irók, kik e kérdéssel foglalkoznak, elismerik. A legitimista irók ezt a mérgezési gyanút úgy használják ki, hogy azt mondták: *Desault*ot azért mérgezték meg, mert vonakodott a herczeget megmérgezni, vagy pedig megmérgezték, miután ő a herczeget megmérgezte, vagy azért, mert méltatlankodásának adott kifejezést a herczeggel szemben tanúsított kegyetlen bánásmód felett. Egy egész más változat szerint azonban *Desault* barátja, Choppard előtt úgy nyilatkozott volna, hogy az a gyermek, kit neki a trónörökösként mutattak, nem a trónörökös, hanem egy más gyermek, kit helyébe csempésztek. Ezért kellett aztán mindkettőjüknek elpusztulni. Egy bizonyos *Estier*, ki előbb New-Yorkban élt, az 1843. évi május 22-ikén Londonban nyilatkozatot adott ki, mely szerint neki dr. *Abeillé* elmondta, hogy ő a Desault orvos tanitványa volt és tudja, hogy Desault a Temple-ban neki mutatott gyermekben nem ismerte fel a trónörököst, erre vonatkozó gyanúját közölte is egy barátjával és másnapra e miatt megmérgezték. Ő, *Abeillé*, tanácsosnak tartotta ennek folytán Amerikába menekülni.

Desault halála után *Pelletan* és *Dumangin* lettek a fogoly királyfi mellé orvosokul kirendelve (junius 5). Ezek állitólag korábban soha se látták a trónörököst. Junius 9-én *Sévestre* a közbiztonsági bizottság nevében jelentette a konventnek, hogy Capet Lajos fia, a mint az orvosok az előtte való napon egy negyed háromkor délután értesitették erről a bizottságot, meghalt. Itt is ellenmondással találkozunk, mert a fölvett jegyzőkönyv szerint délután három órakor állapitották meg a halált, holott e jelentés szerint a közbiztonsági bizottság, melynek helyisége pedig jó távol volt a Temple-tól, már délután egy negyed háromkor értesittetett a trónörökös bekövetkezett haláláról.

Maga a halotti szemléről fölvett okmány is alkalmas arra, hogy gyanúnak adjon helyet. E szerint az orvosok «az ágyon egy gyermek holttestet találtak, mely mintegy tizévesnek látszott s melyről a biztosok azt mondták nekik, hogy az elhalt Capet Lajos fia; ketten közülök megismerték benne azt a gyermeket, kit nehány nap óta kezeltek.» Ez meglehetős homályosan hangzik, illetve mit se látszik bizonyitani arra nézve, hogy a holttest csakugyan a XVII. Lajosé volt. Azt is nehéz megmagyarázni, hogy skrofulás betegségét mint régóta meglevőt említik, holott a följegyzések szerint a herczeg korábbi gyermekéveiben teljesen egészséges volt, jól érezte magát és a későbbi időből származó tudósitások se tesznek semmi említést arról a bajról, melyet most halála okául, mint régóta meglevőt állitanak.

A tulajdonképeni halotti bizonyitványhoz is szó fér a kétkedők szerint. *Lasne*, a ki őre volt, csak negyven nappal a herczeg halála előtt jött a Temple-ba és az előtt mindössze egyszer látta őt a kertben játszani. Mikor ugyanezt a Lasnet 1834-ben egy pretendens, *Richemont* perében kihallgatták, azt vallotta, hogy a gyermek abban az időben, midőn ő a Temple-ba jött, egészen jól érezte magát, holott be van bizonyitva, hogy akkor már hónapok óta senyvedett és már áprilisban orvost hivtak hozzá.

Bizonyos másfelől, hogy mindjárt a herczeg halálhirének elterjedése után emlegetni kezdték, hogy nem halt meg, hanem megszöktették. Ha megengedjük is, hogy ezek a szárnyaló hirek csak a Bourbonok hű embereinek képzeletében

fakadtak, mégis kétségtelen, hogy a kormány némely intézkedései alkalmasaknak látszottak arra, hogy ezeket megerősítsék. Számtalan, rejtélyesen eltünt gyermekről tudtak ép ez időben, kiknek mindegyikében XVI. Lajos fiát gondolták.

Egy *Morin de la Guérivière* nevű úr körülbelül tízéves *Jenais-Ojardias* nevű ismerősének társaságában utazott. Ez utóbbi őt Thiersben, miután még egy másik útat kellett tennie, melyre a fiút nem akarta magával vinni, egyik barátjának, *Barge-Real*-nak gondjaira bizta. A mint kiszállott a kocsiból, azonnal csendőrök vették körül s egész lakásáig kisérték. Ezek hallották, midőn *Barge-Real* azt mondta, hogy a gondjaira bizott gyermeket mint «szent letéteményt» tekinti. Alig érkezett meg a gyermek a lakásra, a hatóság kiküldöttei megjelentek, jegyzőkönyvet vettek fel és kijelentették, hogy *Barge-Realt* teszik felelőssé a gyermekért, s a gyermeket egész addig őrizték Barge-Real házában, míg *Ojardias* vissza nem tért. Ekkor rendelet érkezett *Chazal* konventi megbizottól, mely 1795 julius 10-én kelt s mely szerint fölhatalmazás adatik «mindazon rendelkezések hatályon kivül helyezésére, melyek a gyermeket Barge-Real házában visszatartották».

Más adat szerint 1800-ban is elfogtak egy gyermeket Chalonsban, kit a trónörökösnek tartottak és Virebe vitték. Egy irat, melyet nála találtak, az 1800. évi szeptember 10-iki kelettel, egyenesen «*Louis-Charles de France*»-nak nevezi s állitólag jobb czombján bélyeget viselt, mely három liliomot mutatott, ezek felett a királyi korona s e körül keresztnevének, atyjának, anyjának és Elisabeth nénjének kezdőbetűi.

*

Azok közt, a kik a Temple-ból kimenekült XVII. Lajosként adták ki magukat, kétségkivül *Naundorff*, az órás, az, kire nézve legkevésbbé lehet kimutatni, hogy közönséges szédelgő lett volna s kinek egész lénye, egész életfolyása inkább egy megfejtetlen talányként áll előttünk.

A kik az érdekes hollandi városkába: *Delft*-be ellátogatnak, alig mulasztják el, hogy annak temetőjében meg ne nézzék azt az emlékkövet, mely e föliratot viseli:

«Itt nyugszik XVII. Lajos,
Franciaország és Navarra királya
(Károly-Lajos, normandiai herczeg),
született Versaillesben, 1785. márczius 27-én,
meghalt Delft-ben 1845. augusztus 10-én.

Ennek a rejtélyes embernek élettörténete röviden a következő:

Az 1810. évben egy idegen érkezett Berlinbe. Útlevele *Naundorff* névre volt kiállitva, bár adatai az idegennek se kinézésével, sem életkorával nem egyeztek meg. A berlini rendőrség, mely az idegenre figyelmessé lett, szigorú őrizet alá fogta és mikor egyszer kihallgatásra került a dolog a rendőrségnél, kisült, hogy az más valaki lehet, mint a kinek nevére az útlevél ki van állitva. Az idegen, a rendőrtisztviselő faggató kérdéseire egyszerre annak lábai elé vetette magát s azt vallotta, hogy ő a nyaktilón vértanú halált halt XVI. Lajos fia! Hogy mindannak, mit elmondandó lesz, bizonyitékát szolgáltassa, XVI. Lajosnak egy sajátkezűleg irott levelét mutatta elő, mely ruhájába volt bevarrva. Ezt a levelet a berlini rendőrség feje, *Lecoq* vette át tőle.

Gyermekkori emlékei, a mint azokat aztán elmondta, semmi oly gyanúsat se tartalmaztak, hogy közönséges szédelgőnek lehetett volna tartani. Jól ismert történelmi mozzanatokhoz kapcsolódtak ugyan azok, de e mozzanatok olyanok voltak, hogy egy gyermekre maradandó benyomást gyakorolhattak. Igy a királyi család átvonulása a nemzetgyülés keblébe, a varennesi menekülési kisérlet, a királyné titkos összejövetele és értekezése Mirabeauval, melynek egyedüli tanúja ő volt. Egész előadása azt a benyomást keltette, hogy ha azok, miket elmondott, költött dolgok is, az előadás a legnagyobb léléktani valószinüség nyomait viseli magán. Pedig a trónkövetelő, bár általában müvelt ember volt, valami különös éleselméjüséget nem árult el soha. Élénkebbek lesznek visszaemlékezései, mikor a Temple-ban eltöltött időre kerül a sor. Különösen figyelemreméltó, hogy ennek a császárság korában lerombolt épületnek egyes helyiségeit, melyekben a királyi család akkor tartózkodott, a lehető legnagyobb részletességgel tudta lefesteni elbeszélésében, oly aprólékossággal, hogy arra csak olyat lehetett képesnek tartani, a ki hosszú ideig tartózkodott ottan. Jellemző erre nézve, hogy egy *Bulot* nevű bádogos, a ki 1792-től 1797-ig a Temple lámpásait javitgatta és a kinek semmi kétsége se volt a trónörökös halála tekintetében, mikor később a trónkövetelő Párisban tartózkodott, szembesittetett vele, a nélkül, hogy tudta volna, ki az, a kivel beszél. A társalgás a Temple-re fordult. *Bulot* a beszélgetés folyamán valami téves dolgot említett. A trónkövetelő erre félbeszakitotta őt és nagy bámulatára olyan élénk és a legapróbb részletekig menő leirását adta az épületnek, a mint az 1792-ben volt, és annyi különös, jellemző részletet említett fel, hogy az öreg *Bulot* szemei könyekkel teltek meg és térdre esve az idegen előtt így kiáltott fel: «Ön nem lehet más, mint XVI. Lajos fia!»

(Folyt. köv.)

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangu. E kénesvizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelen és minden könyvkereskedésben kapható:

A jégverés által okozott károk biztositása és becslése.

Gyakorlati útmutatás a jégverés által okozott károk biztositása, felismerése és becslésénél követendő eljáráshoz.

Irta
VÁRADY LAJOS.
áll. gazd. tudositó

a solti alsó járás mezőgazd. bizottságának társelnöke, a szövetkezeti bizt. társ. közp. kárbecslője.

Ára füzve 2 K. 40 f. *Kötve 3 K*

WEINWURM ANTAL
ALAPITTATOTT 1864 — TELEFON SZ. 1700

KÁROLY-UTCA 2. szám **BUDAPEST** KÁROLY-KÖRUT SAROK

Csorba-fürdő.
Klimatikus gyógyhely.

Tátra gyöngyének elnevezett eme klimatikus gyógyhely, mely a magas Tátra déli lejtőjén 1351 m. magasságban fekszik.

Május 15-én nyilt meg.

Javalva van: **ideg- és légzőszervek bántalmainál, vérszegénységnél, álmatlanság- és étvágytalanságnál** s mindenütt ott, a hol üdülés és erősbödés megkiván tatik. Vannak meleg és törpefenyő kádfürdők, hideg zuhanyfürdő, valamint a tóban uszoda; állandó fürdőorvos, házi gyógyszertár, posta- és távirdahivatal, acetylen-világitás. Lawn-tennis. — Teljes ellátás (pensió) a főidényben személyenkint is naponta 7—10 koronáig. 9156

Csorba vasuti állomástól a fürdőbe fogaskerekü vasut vezet, mely junius 15-től közlekedik, ugyszintén pünkösd ünnepkor négy napig. — Tátra-füredre bérkocsik a tátrai kirándulásokra, megbizható vezetők rendelkezésre állanak. Kivánatra felvilágositással szolgálnak v. prospektust küldenek **Klimó testvérek fürdőbérlők, vagy a fürdőigazgatóság Csorba-fürdőn.**

Óvakodjunk utánzatoktól.
A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a 9027
MARGIT-CRÉME,
mely vegytiszta, sem biganyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világitó arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, himl.-helyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., **Margit hölgypor** 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczviz** 1 kor. Hamisitványok bíróilag üldöztetnek. — Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:
FÖLDES KELEMEN gyógysz. **Arad.**
Budapesti főraktár: Török József féle gyógysz. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.
Törv. védve.
Csodás gyors hatásu.
Legjobb szépitőszer.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább égnyes
SAVANYU-KÚT
SUS1

Telefon 18—99. 8972

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta Szemere György.

(Folytatás.)

X.

Az égi jel.

Az idő ismét nyakára hágott két esztendejének.

Ezalatt a kunyhó szörnyen megvénhedett. Oly kort ért el, a milyet még soha. Két esztendeig élt egyfolytában a nélkül, hogy időközben fel kellett volna támadnia... Nem vitte el az öreg Tisza... Az öreg Tisza itt, Téglás alatt ember-emlékezet óta minden tavaszon kikelt az ágyából. Most egyet gondolt: benne maradt. Érthetetlen volt ez a szeszélye.

Ancsura megjövendölte, hogy csuda fog történni a faluban. Még nem tudja biztosan, hogy üstökös csillag fogja-e tönkre lapítani az egész falut, vagy egyéb bajok történnek. Azt csak később mondhatja meg, ha majd a boszorkánylapú elhullatja virágát... Különben az is lehet, hogy örömet hoz a csuda, de ez nem valószínű.

Ezen jövendölés következtében igen sok bűnös embert vett meg a hideg. Egész rendes eszű asszonyok idegeskedni kezdtek és megijedtek még a tarka macskától is, mert hogy nem volt czirmos. (Ez jelent valamit!) A czirmostól ellenben azért ijedtek meg, mert nem volt tarka. (Akkor az jelent valamit!)

Csak akkor lélegzettek fel egy kissé, mikor hármas gyermeke született Bakosnénak: Nohát, talán ez lesz a csoda, nem az üstökös csillag! Már most nincs mitől félni...

De rövid ideig tartott ez a nyugalom, mert Ancsura kijelentette, hogy nem ez az igazi csuda, a mit ő megjövendölt.

Hát várták az igazi csudát és tovább rettegtek tőle...

... Szegény Kelement most már egészen megcsúfolta az idő. A harmincz esztendejéből ötvenet csinált. A haját megnövesztette. Hullámosan borult az a nyakába, mint valami sörény. És ezüstszinűek voltak ezek a hullámok. Mikor vitte a halat a tokaji vásárra, elkapkodták tőle legott, mert igen olcsóra tartotta. Bánta is ő. A gazdasszonyok és halkufárok magok verték fel a portékája árát... egymás ellen és abban megnyugodott, soha sem szólt bele a «vén Kelemen».

Mert úgy hitták. A ki nem tudta a nevét, az megbácsizta. Egyszóval túlkerült a «kend» soron a harmincz esztendejével.

Csak a vaserejét nem engedte letörni. Azt a reménye tartotta fenn. Bár már csak így beszélt vele a reménye is: «Ki tudja, nem lesz-e még valamikor szükség rá?» Jobban nem biztatta.

A Kurjantó csárdabeli kalandját rég elfelejtette Kelemen. Azaz nem is gondolt rá soha. Szentül hitte, hogy csalódásnak lett az áldozata. S bármi csudás volt is a véletlen amaz összetalálkozása, a mi e csalódását előidézte, nem tért rá vissza Kelemen, hogy közelebbről megvitassa magával... Olyan természet volt, a ki egy falatot nem rágott meg kétszer. Magyar természet, a mely az utolsó benyomást fogadja el valónak s ez alá eltemeti az előbbieket...

Ebben az esztendőben különben igen megszaporodott a hal a Tiszában. Az ár rengeteg ikrát ragad magával a partra, halat is. Azok osztán elpusztúlnak a szárazföldön. Most, hogy nem volt ár, mindez benn maradt a Tiszában a vizzel együtt. Ezért lett olyan nagy a haltermés.

Egyszer ismét olyan fogása akadt Kelemennek, mint *akkor!* Ökrök kellettek a háló kivontatására.

Felkavarodtak a fájó emlékek Kelemen szivében...

Eszébe jutott, hogy *akkor* ragadták el a párját, ezelőtt hat esztendővel, a mikor azt a nagy fogást maga vitte Tokajba eladásra; nem bizta az asszonyra... 42 forintot vett be érte... Bársony pruszlikot akart rajta venni Panninak, olyat, mint a biró leányáé és selyemkendőt, olyat, a milyen még annak se volt...

... Hej minek is fogott ő akkor annyi halat! Félős a nagy szerencse. Két képe van: az egyikkel megnevettet, a másikkal megrikat. Lám az ő nagy örömének is nagy bánat lett a vége...

Neogrády A. rajza.

Ancsura és Kelemen.

... És miért is vágyott ő annyira a pénzre? Ha félt, hogy rajtavész a sok hal: ajándékozta volna szét. Szeretik azt a faluban paprikásnak is, rántva is. Még meg is áldották volna érte!... No de pénz kellett...

S lám, hogy megbüntette az Isten a kapzsiságáért!... Elválasztotta tőle élete párját. Nem történt volna ez, ha nem kapzsi, ha akkor otthon marad...

A mint így töpreng teli hálója mellett Kelemen, egy gondolat czikázott át agyán.

Arra gondolt, hogy megkérleli, kiengeszteli büntető Urát, hogy venné le róla immáron bal kezét, a mely lesujtotta s nyujtaná jobb kezét, a mely felemelje: megvezekel a bűnéért.

De hogy?

Gondolkozott... Olyat akart cselekedni, a mi kedves Istennek: a mi fenséges, nagyszerű, hogy annál biztosabb legyen engesztelődése. Oly boldog lett volna, ha valami olyast talál vala ki, a mit csak ő képes véghezvinni: Ő a lelkével, az akaratával, az erejével... Valami martiromságon törte a fejét. Emlékezett az iskolából, hogy az önkinzás kedves az Úrnak: úgy tanitották ott. (Ó mily szivesen kieresztené eseppenként a szive vérét, ha a másvilágon visszakapná párját bűnbocsánatúl!)

De józan esze nem tudott megállapodni ennél a gondolatnál.

(Nem, — gondolta — az nem az igazi. Az ember ne vessen magára kezet. Az nem lehet kedves az Úr előtt...)

Egy nagy réti sas úszott magasan az égen... Kóválygott egy darabig, aztán megfüggeszkedett a levegőben: épen a János feje felett.

Ez a szemével kisérte a sast. Úgy látszott, mintha mozdulatlan volna. Nem libbentett a szárnyával sem. Mint két áhitatosan kitárt áldó kéz olyannak tetszett...

Kelemen csak nézte... Soká lebegett így a sas...

— Miért teszi? — kérdezte a halász magától. — S miért épen az én fejem felett?

Az ősember gondolkozott benne. Megszállotta a babona. (Lehet ez a sas égi jel is: a bűnbocsánat hirnöke! Alig hogy magába tért, mindjárt megjelent... Még mindig tárja feléje áldó szárnyait!...)

A sas összecsapja szárnyait és szélsebességgel ereszkedik le, aztán egy ponton irányt vesz és száll egyenesen a dombtető felé. Ott áll a templom, azontúl a kastély. Itt megállapodik és méltóságosan kóvályog körösköröl.

Kelemen követte a szemével. És hogy a kastély felett kavargott soká, eszébe jutott: hiszen neki is oda kell mennie az ökrök miatt, a melyek kihúznák a hálóját. Ökröket kell kérnie a kastély urától, mint *akkor!* ezelőtt hat esztendővel. Hogy ez nem jutott mindjárt eszébe?... A sas figyelmeztette rá. Igen, világos: a sas figyelmeztette arra, hogy mit kell tennie.

Egy boldog fohász tört ki a halász kebléből. Régen nem érzett melegség járta át szivét. Útnak indult a kastély felé. Sietett. Úgy képzelte, hogy ő most Isten rendelésében jár el, hát sietnie kell.

*

Tehát ki kell vontatnia a hálót: az már világos. De mit csináljon a hallal? El nem adhatja: az bizonyos. Helyre kell hoznia akkori kapzsiságát. De hogy? Elajándékozza? Kinek?

A mint lépdelt szaporán lihegve a sietéstől, kérdést kérdésre halmozva, rájött, hogy hiábavaló és felesleges a fejét törnie. Ha eddig segitette és vezérelte Isten, vezérli majd tovább is. Ha csakugyan égi jel a sas: bűnbocsánatának hirnöke; figyelmeztetője az élet útjain, akkor Isten meg nem áll fele úton: küld ujabb jelt, ha kétség szállja meg, vagy másképen világit a lelkébe...

Beállított Kelemen a kastélyudvarba. A földesúr épen a tornáczon ült és ujságot olvasott. De hogy meglátta Kelement, letette az ujságot. Megörült neki:

— Na, maga az, öreg? Csakhogy feltekint egyszer!...

— Szerencsés jónapot kivánok nagyságos uramnak és tisztelt családjának!

— Köszönöm édes öregem. Csak nem ökör kell megint? — kérdi tréfálkozva a kastély ura.

— Épen az, instállom.

— Épen jókor esett, Kelemen gazda. Megveszem az egész fogást.

Kelemen azt hitte, hogy tréfál a földesúr, hát illőnek találta, hogy mosolyogjon.

— Nem tréfa, Jánoskám... Kell az esküvőre.

— Az esküvőre?!

— Arra ám. De hát maga azt se tudja már, hogy mi történik a világban: úgy megbújik a kunyhójában. Hát a legkisebbik leányom megy férjhez. Tudja, a Sárika . . . Az ő akaratából megvendégelem az esküvője napján az egész falut. Erre kell a hal . . . Majd kelmed el is készíti a paprikást. Úgy-e?

— El, nagyságos uram, — igéri Kelemen és csak úgy fénylettek a szemei.

— Nohát, csak vezesse el az ökröket. Szóljon be az ispánhoz. Isten áldja!

— A jó Isten megáldja, — üdvözölte Kelemen a földesurat és szinte könnyezett, úgy meg volt hatva.

Mitől?

Hát hogy az Isten csakugyan megüzente neki, mitevő legyen a nagy fogással: Felajánlja a Sárika kisasszony esküvőjére nászajándékul. Nem fogad el érte pénzt.

Oly világos, hogy Isten üzenete, ujjmutatása ez.

Vagy tisztán véletlen volna, hogy épen ma: az esküvő előtt fogja ki azt a töméntelen halat, holott hat éve, hogy nem került hálójába huszadrésznyi sem? . . . Az is csak véletlen, hogy a sas épen ma vezérelte ide, — soha nem látott csudás módon, — a mikor két esztendeje már, hogy feléje se nézett az uraságnak? Nem azért vezérelte ide, hogy tudtára adja az esküvőt? . . . Az is véletlen, hogy ma gondolt először kapzsisága bűnére; ma érzett hat év óta először vágyat arra, hogy levezekelje, jóvá tegye ezt a bűnét? . . . Az is véletlen, hogy erre alkalmat keresve azonnal alkalmat talált? . . . És ha mindez véletlen is, véletlen-e, hogy annyi véletlen kerüljön össze egy nap, egy órában?

. . . Nem! A gondviselés keze működik mindebben . . . Isten könyörült meg a megtért bűnösön, a hozzá alázatos lélekkel fohászkodón . . . És azonnal könyörült rajta! . . .

Oly világos! Alkalom adatott neki helyrehozni bőkezűséggel, áldozattal azt, a mit fukarsággával vétett.

És az esküvőt rendelte Isten alkalmúl: épen annak a jóságos kisasszonynak az esküvőjét, a ki őket, a szegény embereket annyira szereti.

Úgy mégértette vele kötelességét az Úr, hogy el se lehet tévesztenie. Világos: egy nagy fogás volt a leverője, egy nagy fogás lesz a megmentője; akkor roszra használta fel szerencséjét: kapzsi volt, megbűnhődött; most jóra fogja felhasználni: bőkezű lesz, feloldatik . . . Hát nem világos ez? . . . Égi jel volt a sas! . . .

. . . Ruganyos léptekkel ment Kelemen az ökrökért az ispánhoz. Kiegyenesedett görbe tartása: olyan könnyen járt, mint valami suhancz. Nagyon különös volt most a hosszú ősz hajával.

Az emberek utána néztek és megcsóválták a fejüket. (Már meg mi lelte?! . . .)

XI.

A csuda.

Kihúzták a hálót. Ugyancsak nekidültek az ökrök . . .

— Van ez tán tiz mázsa is, — becsülgette Gergely, az ökrök bérese.

— Talán tizenegy lesz, — véli Kelemen.

Eszébe jutott, hogy *akkor* annyi volt. Épen nem csudálkozott volna rajta, ha most is annyi lenne — fontra. Teljes lélekkel hitt már a Gondviselésben, a Gondviselés csudás véletleneiben . . .

*

A dáridó a Tisza partján lesz. Kelemen kunyhójától kétszáz lépésnyire van egy fűzfaerdő: ott. Megsütnek egy ökröt. Ehhez csak egy ember ért a faluban: Vaszily András. Az süti majd. Levágnak még tiz bárányt is. Ezekből tokányt készít a bacsó: Piszlicsár. A halpaprikást Kelemen főzi két üstben. Tizenkét java gazdasszony csuszát gyúr. Mert lesz tejfeles túros csusza is. Van a halak közt egy roppant nagy harcsa: ezt felpántlikázták. Tizenegy mázsa hal van, de csak négy mázsát főznek meg belőle, többet úgy se bírna megenni a falu. Hanem a többit is szétosztja Kelemen a faluban. Azt mondja, hogy a Sárika kisasszony ajándéka. Jó lélek is volt mindig a Sárika kisasszony. Jaj, de kár, hogy itt hágy bennünket, hogy áldja meg az Isten!

Ezeket mind így mondta Viganóné sorjában Tulipánnénak, az esküvő reggelén. A mire Tulipánné összecsapta kezeit a feje felett s felkiáltott: «Jézus Máriám!» Aztán szaladt Kelemenhez halért.

Kelemen már javában vakarta, belezte és öblögette a halat. Hat vénasszony segített neki.

Volt ott a kunyhó előtt vagy tiz tekenő: minden halfajtának egy-egy. Ezekben öblögették a halat, — már mikor fel volt aprózva, — hogy azután az üstbe kerüljön.

Mert aprózni nem ott aprózták. Volt egy nagy asztal, úgy rótták össze hamarjában, két öl hosszú, egy öl széles: azon.

Négy mázsa halat megfőzni nem oly kicsinység, csak akkor látja az ember, mire megfőtt.

Az ajándékhal a haltartóban van. A kinek kell belőle, az vehet annyit, a mennyit csak elbír. Kelemen mindenkinek kijelenti:

— A kisasszonyunk tiszteli meg vele: a Sárika.

Erre rámondják:

— Áldja is meg az Isten!

Tulipánné egy jókora zsákkal megérkezett.

— János bácsi, hát igaz?

— Igaz, lelkem. Ott van a haltartó, vegyen, a mennyi csak belefér abba a zsákba.

— Jézusom! — sopánkodik, de vigyorog is Tulipánné és hozzálát a zsák megtöltéséhez.

Egy-egy fürgébb hal kificzánkol a markából: akkor sikit, és kifog egy másikat s így tovább, a míg meg nem telik a zsák. Akkor osztán nem bírja a zsákot, hát kiszedi belőle a fele halat s visszabocsátja a haltartóba . . . De akkor meg már igenis könnyüli a zsákot, hát megszerzi még egy pár hallal. A kövér pontyokat keresi most már csak: az a java.

Így jön a többi asszony is egymásután.

Déltájban előkerül Ancsura is, most már másodszor, halat kérni. Először hajnalban volt itt. Úgy számított, hogy azt azóta elfelejtette Kelemen.

De nem felejtette, hanem azért nem bánta:

— No csak vegyen, ha van még.

Ancsura megáldotta Kelement és teleszedte a zsákját. De azért még ott maradt bámulni. (Majd elviszik a rajkói a zsákot. Ő úgy se bírná.)

Már végéhez közeledett a tisztogatás. Csak egy pár hal vonaglott még az asztalon. Végre csak egy csuka maradt hátra.

Ennek is felvágja a gyomrát Kelemen s kiszakítj a a beleit. A hogy szakítja, valami kemény dolog akad a kezébe. De nem ügyelt rá a sietségtől. Ám a mint elléki a belet, egyet koppan az az asztalon. No ez olyan furcsa, hogy mégis megnézi Kelemen, hogy mi koppanhatott. Megtapogatja a belet s felvágja ott, a hol azt a keménységet érezte előbb is.

Valami vasdarab pottyant ki belőle és nagyot koppant az asztalon . . .

Ancsura felsikoltott. Kikelt az arczából, úgy megijedt.

Az asszonyok összeszaladtak a teknők mellől:

— Jézus Máriám! Mi az? . . . Mi történt?

— A csuda! — sikoltott a czigány asszony. — Vasat talált Kelemen a csuka hasában! A csuda! A csuda! — kiabálta folyton és úgy elfutott, mint a bolond, megfeledkezve még a haláról is.

Eszébe jutott a saját mondása:

«Akkor találja kend meg a szive kincsét, a mikor vasat talál kend a halak hasában.»

És a mit erre Kelemen mondott:

«Ne játszszék kend átokkal, mert megveri az Isten: visszafordítja a saját fejére.»

(Nem volt átok, de annak érezte, annak mondta Kelemen, úgy kívánta vissza a fejére. És teljesülni fog a kívánsága . . . hiszen a vasat is megtalálta a halak hasában . . .) Ezért rémült meg Ancsura . . .

Kelemen kezébe vette a vasat; vizsgálgatta, megkoczogtatta az asztalon. Vasgolyó volt, vagy ólom: olyasmi.

— Hogy került a hal gyomrába? — csudálkozik Kelemen egy darabig. De nem sokáig. Rájött:

— Csuda utján! . . . De mit jelentett ez a csuda?

Ezen se törte a fejét sokáig. (Majd megmondja az Isten ezt is.) Gondosan eltette a golyót.

Azon nem is kételkedett a halász, hogy egy további isteni jel számára ez a «csuda», folytatása az eddigieknek, egy sceme annak a láncznak, a melynek másik véginél meg fogja majd találni Isten irgalmából az ő Panniját . . .

Régen kitörölte volt az idő emlékei sorából azt a jelenetet, a midőn ezelőtt hat esztendővel Ribár, nem bízva magában, a Tiszába hányta fegyveréből a golyókat. Pedig ha erre emlékszik Kelemen, könnyen rájön vala a golyós hal titkára. Hiszen tudta, hogy a csuka a legfalánkabb hal: vakon bekap mindent, a mi csak útjába akad. Hát a Ribár egyik puskagolyója akadt utjába, a mint dúskált az iszapban.

Igy egyszerűbb lett volna a csuda megfejtése, azaz már nem is lett volna titokzatosság. De hát a valódi ok tudata nélkül csuda volt az a Kelemen képzeletében, más nem lehetett.

És Kelement oly boldoggá tette az a csuda: Isten iránta való végtelen kegyelmének ez ujabb megnyilatkozása, hogy boldogságában teljesen visszanyerte testének és lelkének régi ruganyosságát és egyensulyát; lelke bús borongását komoly, de derült nyugalom váltotta fel.

Mert nemcsak bízott már benne, de biztosra is vette, hogy visszaadja Isten hitvesét. Csak az idő kérdése már az. (Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A TEMPLE TITKA.

(Vége)

Azon az időn, mialatt a durva *Simon* volt őrzője, futólag siklott át, a mi lélektanilag ismét érthető, mert az rá nézve a keserű megaláztatás időszaka volt, az ilyeneknél pedig nem szivesen időzik az emlékezés. Csak annyit mondott róla: «ez a durva ember nagyon roszul bánt velem, de még se volt oly kegyetlen, mint mások». Elmondta aztán, mily nehezére esett, hogy Simont abban az ágyban látta aludni, melyben korábban atyja nyugodott.

A Temple-ből való menekülésében, előadása szerint, *Simon* felesége is közreműködött; *Joséphine, Hoche, Fichegru* és *Frotté* voltak ennek főszereplői. Ezt a menekülést nagyon bonyodalmasan adja elő. A herczeget ugyanis megmentői eleinte nem vitték ki a Temple-ből, hanem a padlás egy elrejtett zugába helyezték el, hol még pár hónapig maradt, míg a köztársaságiakkal elhitették, hogy kimenekült. A kormány el akarta titkolni menekülését és egy néma gyereket csempészett be a Temple-be a trónörökös helyébe; ezt a néma gyereket *Joséphine* szerezte Barrasnak. Ez lett volna az a gyerek, kit a biztosok 1794 deczember 19-én láttak. Ezután csak olyanokat bocsátottak hozzá, kik be voltak avatva a titokba, vagy a kik a herczeget nem ismerték. Erre elterjedt a hir, hogy az igazi *XVII. Lajos* nincs a Temple-ben. A konvent, hogy a dolognak véget vessen, elhatározta, hogy a néma gyermeket meg kell ölni. Ételébe mérget kevertek, a mitől elpusztult. *Desault*, mikor a mérgezést észrevette, ellenmérget adott be neki és egyidejűleg kinyilatkoztatta barátjának, *Choppard* gyógyszerésznek, hogy a gyermek, kit a Temple-ben látott, nem a XVI. Lajos fia. Ezért kellett neki és Choppardnak is méreg által meghalni. A kormány, miután a lassan ható méreggel megmérgezett gyerek nem akart meghalni, kicserélte azt egy másikkal, kit az egyik párisi kórházból hoztak s már akkor nagybeteg volt. Ennek a gyermeknek a helyébe egy egészségeset tettek és akkoriban tényleg csodaként közölték a párisi lapok azt a hirt, hogy a Hôtel-Dieu-kórházban egy nagyon beteg gyermek egyszerre, huszonnégy óra alatt meggyógyult.

A beteg gyermek, kit XVII. Lajosnak adtak ki, meghalt junius 8-án. Ama nap kora reggelén, melyen a temetésnek történni kellett, a mentésre szövetkezettek kivették a holttestet a koporsóból és az igazi XVII. Lajost tették annak helyére. A holttestet elásták a Temple kertjében. A koporsót, melyben a hatóság a holtestet lenni gondolta, a Sainte-Marguerite-temetőbe vitték. A herczeg barátai azonban egy újságpapirral telt bőröndöt rejtettek el a koporsót vivő kocsiban és az úton az igazi herczeget a koporsóból a bőröndbe csempészték. A koporsót a kirendelt személyek elásták, míg a bőröndöt visszatértek. A herczeget aztán leányruhába öltöztették és egy menhelyre vitték.

Bármily bonyodalmas és szinte hihetetlennek látszó a mentésnek ez az előadása, másrészről el kell ismerni, hogy ennek a kuszált történetnek a kitalálására épen nem lett volna szükség, a menekülést elfogadhatóbbá lehetett volna tenni más előadással, s hogy a mi valószinűtlennek látszik, lehetetlennek még egyáltalán nem mondható. Különben is meg kell jegyezniink, hogy olyan eseményekről van szó, melyeknél mindenki tévútra akarta vezetni a többieket, s melyekre a legmélyebb titoknak kellett ráborulni, hogy sikerüljenek. Így elfogadható, hogy oly eszközökhöz folyamodtak, melyek más, rendes körülmények közt hihetetleneknek tünték volna fel.

A Templeből való kiszabadulása után a trónkövetelő egy darabig Párisban tartózkodott egy svájczi nőnél, azután a Vendéebe vitték. Később itt *Frotté* tábornokra bizták. Itt találkozott *Montmorin* gróffal is, ki később leghivebb támogatója és vezetője lett. Majd Velenczébe, Trieszthe és Rómába ment vele; Rómában VI. Pius pápa titkon oltalmába fogadja. Mikor a pápa fogságba került (1798), keserű napok kezdettek rávirradni. Angliába akar menni, de a hajón elfogták és Francziaországba vitték, hol börtönbe került. Itt válogatott kinzásokat kellett szenvednie. Miután származását nem titkolta, arczát, hogy felismerhetetlenné tegyék, valami szúrós eszközzel véresre marták s aztán valami különös folyadékba mártott szivacscsal törülgették végig. Egész arcza felduzzadt, rézvörös lett ettől és sokáig úgy nézett ki, mintha most esett volna át egy nagy himlőn.

Végre 1803-ban sikerült a fent emlitett *Montmorin*-nak, *Joséphine* és *Fouché* által kiszabadittatni őt, midőn is *Enghien* herczeghez ment Ettenheimbe. Sok viszontagsággal, miután Strassburgban ismét elfogták, Németországba került. Egy *Naundorff* Károly Vilmos nevű útitársától, ki Weimarba való volt, kapta Wittenberg környékén az útlevelet, melylyel Berlinbe beállitott. Azokon az iratokon, melyeket *Le Coq* rendőrfőnöknek fölmutatott, a rendőrfőnök fölismerte XVI. Lajos és Mária Antónia kézvonásait. A rendőrfőnök magához vette az iratokat, hogy *Hardenberg* herczegnek megmutassa; de a herczeg soha se kapta azokat többé vissza. *Lecoq* engedélyt adott neki az órásmesterség folytatására s pénzzel is ellátta.

1812-ig maradt Berlinben, mikor Spandauba költözött. A politikai viszonyok változtával éledni kezdett reménysége, írt Le Coqnak és Hardenberg herczegnek irataiért, de választ nem kapott. Spandau bevétele után a porosz királyt, az orosz és osztrák császárt kereste fel leveleivel, de mindig eredménytelenül. Ezek az uralkodók állítólag már 1809-ben értesültek létezéséről. 1815-ben egy *Marsin* nevű franczia tiszttel ismerkedett meg, ki aztán nagyon lelkes híve lett. Ezt a Marsint végre, midőn elérkezettnek látta az időt, Francziaországba küldte, hogy ottan előkészitse a dolgokat. Azonban még sok viszontagságon kellett keresztülesnie, ismételten börtönbe is vetették különféle gyanúokok miatt, míg 1832-ben ő maga is Francziaországba indulhatott. 1833 május 26-án érkezett Párisba, hol eleinte teljes elhagyatottságban és ismeretlenségben, nélkülözések közt töltötte napjait. Később azonban akadtak jó emberei s ezek összehozták *Rambaud* asszonynyal, ki a dauphin mellett komorna volt XVI. Lajos udvarában. A találkozásra *Rambaud* asszony egy öltönydarabot vitt magával, melyet a dauphin öt vagy hat éves korában viselt. Mikor a trónkövetelő meglátta *Rambaud* asszonyt s ez elmondta neki, hogy a dauphin bölcsője körül tett szolgálatot, egyszerre fölkiált: «Akkor tehát ön Rambaud asszony!? Oh, igen örülök ennek!» *Rambaud* asszony a legnagyobb hidegséggel és nyugalommal különböző kérdéseket intézett hozzá Tourzel asszonyra vonatkozólag, majd az udvari élet egyes benső dolgait hozta elő. Mindezekre a trónkövetelő teljesen kielégitő válaszokat adott, vagy megvallotta, ha valamire nem emlékezett.

Egykorú metszet után.

XVII. Lajos, a dauphin.

Hervagault. (Jean Marie 1802) Bruneau. (Mathurin 1818) Dufresne. (Jean François 1818)

Az ál-trónörökösök.

Végre *Rambaud* asszony így szólt: «Emlékül kedves herczegemnek egy ruháját tartottam meg, miután engem nem engedtek be vele a Temple-be. Emlékezik talán még arra az időre, mikor ezt a ruhát a Tuileriákban viselte?» Mihelyt a ruhát meglátta a trónkövetelő, azonnal határozottan így szólt: «Oh, igen, emlékszem erre a ruhára. De nem a Tuileriákban viseltem, hanem Versaillesben egy ünnepélyen és úgy emlékszem, azóta nem is viseltem többet, mert szük volt.» Erre *Rambaud* asszony nem tudta visszafojtani felindulását s e szavakkal «Igazán a herczeg!» Könyek gyültek szemeibe s hevesen megragadta kezeit. *Rambaud* asszony ezt a jelenetet végrendeletében is határozottan megerősítette s hangsulyozta azt is, hogy a trónkövetelő testén különböző ismertető vonásokat feltalált.

Hasonló tanúságot tett Naundorffnak a Templeből megszöktetett dauphinnal való azonosságára *Marco de Saint Hilaire* asszony, kinek *Naundorff* anyja szobája butorait, azok alakját és színét, a helyet, hol az egyes darabok álltak, s a hangszereket, melyeken Mária Antónia játszott, oly hű részletességgel leirta, hogy csak az, a ki soká élt a királyi család benső körében, lehetett erre képes.

Még nagyobb fontosságúnak látszik XVI. Lajos utolsó belügyminiszterének: *de Joly*-nak tanúsága. Ez egész 1835-ig kétségtelennek tartotta, hogy XVII. Lajos a Temple-ben halt meg s Naundorffot csalónak hitte. Hogy leleplezze, érintkezésbe lépett vele. *De Joly* volt az, ki a trónörököst 1792 augusztus 10-én, mikor a királyi család a Tuileriákból a nemzetgyülésbe ment át, kezén fogva vezette. Most különböző kérdéseket intézett hozzá arra vonatkozólag, hogy a király az ülések alatt ételt hozatott, a királyné azonban, félve a mérgezéstől, nem mert azokhoz nyúlni. Erre oly meglepő válaszokat kapott az egyes eseményekről, a király és a királyné közt váltott beszélgetésről, hogy ettől fogva szintén lelkes híve lett, s halálos ágyán gyóntatója előtt is kifejezést adott ama meggyőződésének, hogy *Naundorff* csakugyan nem más, mint a Temple-ből kiszabadított XVII. Lajos.

A trónkövetelőnek számos párthive akadt, jobban ment sora, bár kellemetlenségektől, sőt merényletektől sem volt megkímélve, mióta nyilvánossá lett, hogy a Templeben meghaltnak hitt dauphinként adja ki magát. 1834-ben ismét Drezdában találjuk, családjával együtt, hol nyugodtabb napok derültek rá s úgy ő, mint gyermekei már állitólagos Bourbon-vonásaik által sok ember jóakarát nyerték meg. A franczia kormány megkeresésére azonban végül innen is kiutasitották, mire Londonba ment. Ott sem volt maradása s végül Hollandiában telepedett meg. Itt különösen mechanikai találmányokon törte a fejét, miután ügyében mit se bizhatott s állitólag egy olyan ágyú feltalálásának nyitjára jött rá, mely minden hadviselést lehetetlenné tesz, miután minden ellenállás sikertelen lett volna azzal szemben. Utoljára Delftben lakott, hol az 1845. év augusztus 10-én hirtelen meghalt. A halotti anyakönyvbe azon a nevén vezették be, melynek elismerését életében hasztalan követelte magának.

Naundorff ügyével a franczia biróságok két izben is foglalkoztak. Mindkét alkalommal kalandornak vagy balga képzelődőnek bélyegezték. 1851-ben ugyanis özvegye és gyermekei: *Bourbon* Adalbert, hollandi tüzérhadnagy és *Bourbon* Amália követelték a franczia biróságok előtt, hogy atyjuknak a Templeből kimenekült dauphinnel való azonossága elismertessék. Az elutasitásra 1874-ben a párisi felsőbiróságoknál ismételték ugyanezen követelést. Az 1874 február 27-én meghozott itélet azonban az 1851-ki itéletet megerősitette, kijelentvén, hogy «*XVII. Lajos* 1795 junius 8-án csakugyan meghalt a Templeben, ez kétségtelenül megállapitottnak tekinthető, a menekülést nem lehet elfogadni s hogy *Naundorff* kalandos élete egyáltalán nem felel meg az állitólagos királyi származásnak s így csak ügyesen játszotta a dauphin szerepét.»

*

A trónkövetelő rejtélyének megoldása ma már egyáltalán lehetetlen, mert mindazok, kik a franczia forradalom amaz emlékezetes napjaiban nevezetesebb szerepet játszottak, mindenkorra letünték az élet szinpadáról.

Kétségtelen, hogy 1814-ben a Francziaország ellen egyesült fejedelmek is nagyon gyanakodtak, vajon *XVII. Lajos* nincs-e még életben. Az a hiedelem, hogy a dauphin nem halt meg a börtönben, hanem egy néma gyerekkel cserélték ki, a nép közt általánosan el volt terjedve. De természetesen a néphit maga még mit sem bizonyit. Egyébiránt maga XVII. Lajos legidősebb leánya: az augoulêmei herczegnő, *Mária-Terézia-Sarolta* volt az, ki ennek a hiedelemnek legelőször tápot adott.

Emlékiratainak ugyanis, melyeket később XVIII. Lajos nézett át és adatott ki, így ir erre vonatkozólag:

«Január 19-én (1795) fiverémnél nagy zajt hallottunk, mely azt gyaníttatta velünk, hogy elhagyta a Templet; ezt kétségtelennek véltük, midőn a kulcslyukon áttekintve, láttuk, hogy csomagokat visznek ki szobájából. Pár napra aztán hallottuk kinyilni szobája ajtaját és valakit fel- s alá járni a szobában; még mindig azt hittük, hogy ő nincs ott. De aztán megtudtam később, hogy Simon volt az, ki onnan kiköltözködött.»

Az *angoulêmei herczegnő* azonban maga is bizonyságot tesz fivére haláláról a Templeben. «A tavasz kezdetével — írja később fentemlitett naplójában — Lasne és Gomier felhivtak, hogy menjek fel fivéremhez a toronyba, őt megnézni, mit én meg is tettem. Fivérem betegsége napról-napra jobban elmérgesedett, ereje folyton hanyatlott, elméjén is meglátszottak a hallatlan durvaság nyomai, melylyel oly soká kinozták s észrevétlenül egészen meggyöngült az. Orvosságot adtak neki, de azt is csak nagy kinnal tudta bevenni. Szerencsére betegsége nem okozott neki valami nagy fájdalmakat. Többször végzetesre fordult már állapota; a láz gyötörte, ereje napról-napra csökkent, végül meghalt minden halálküzdelem nélkül. Nem hiszem, hogy megmérgezték volna, a mint ezt széltében beszélték. Az egyedüli méreg, mely kioltotta életét, az iszonyú tisztátalanság volt, melyben hagyták s a kegyetlen bánásmód.»

XVII. Lajos halála azonban sok gyanús körülménynyel volt kapcsolatban, ez kétségtelen. Egy egykoru irat szerint is, mely a direktórium titkos történetét adja elő, bizonyos, «hogy a közönséget az idő és hely tekintetében, a mikor és a hol XVII. Lajos meghalt, tévedésbe ejtették. Ezt *Cambacérès* is elismerte, de senkivel sem akarta közölni, hogy mit tud erre vonatkozólag.» *Cambacérès* iratait halála után azonnal elkobozta az uj *Bourbon*-kormány és megsemmisítette. Hogy *XVIII. Lajos* nem tett a rejtély kikutatására semmit, az csak természetes. Ha *XVII. Lajos* él, ő nem ülhet Francziaország trónján. Felhozzák továbbá *Desault* és társának állitólagos megmérgeztetését és azt, hogy *Harmand*-ot, ki egyike volt a Konvent által 1795 február 27-én a Templebe küldött hármas bizottság tagjainak, miután nem titkolta azt a meglepetését, hogy a néma gyermek, kit a dauphinként adtak ki, nem a XVI. Lajos fia — pár nap múlva Kelet-Indiába küldték, hogy eltávolitsák, megöletni nem akarván. *Desault* asszony haláláig folyton erősitette, hogy férje méreg által halt meg. *Naundorff* igényét, a trónkövetelő pártján állók szerint, a franczia biróságok pusztán politikai okokból utasitották el. S erre nézve idézik *Rochow* porosz minisztert, ki állitólag így nyilatkozott 1836-ban: «Nem állithatom biztosan, hogy ez az ember nem a franczia dauphin; de az én álláspontom ez: nem szabad őt ennek elismerni, mert ez Európa összes monarkhiáira gyalázat lenne.»

A rejtély ködét, mely erre a kérdésre ráborul, így nem lesz lehetséges egészen elűzni soha, mert gyanitások, vélekedések állanak szemben gyanitásokkal, vélekedésekkel, bizonyitékok bizonyitékokkal s mindkét részen elég tere van a kétkedő találgatásnak. Hogy *Naundorff* ügyének még ma is vannak szószolói, eléggé bizonyitja, hogy 1893-ban Párisban egy ma is fennálló egyesület alakult, mely a kérdést tanulmányozza s czéljául tüzte ki, Naundorffnak a trónörökössel való azonosságát kimutatni.

Naundorff egyébiránt nem volt az egyedüli, ki a Templeből kimenekült trónörökösként kiadta magát. A többiek azonban, kik közt *Hervagault, Hebert, Bruneau* a legismertebbek, nagyon is ügyetlenül játszották szerepüket s csakhamar rajta vesztettek a családon. A legelfogadhatóbb bizonyitékok mindenesetre a Delftben nyugvó trónkövetelő órás mellett szólanak, bár mindabban, miket ő és hivei valóságként előadtak, szintén nagyon sok, szinte hihetetlenséggel határos valószinűtlenséggel találkozunk. *Naundorff* egyik fia 1899-ben halt meg a hollandiai Breda melletti Teteteringen nevű kis faluban. *Bourbon* Károly Lajosnak nevezte magát, miután Hollandia a Naundorff-család jogait a franczia trónra még atyja életében elismerte.

A legérdekesebb, legolcsóbb uti és fürdői olvasmány az **OLCSÓ KÖNYVTÁR** regényei és beszélyei. Kaphatók minden könyvkereskedésben és a Franklin-Társulatnál Budapesten, Egyetem-utcza 4. sz.

(A zárjelben levő számok az Olcsó Könyvtár folyó számait jelölik.) Eddig megjelentek:

About Edmond. A csonka fülü ember. Regény. (463—465) 60 f
— A régi bástya. Reg. Ford. Sz. E. 3. köt. (686—700) 3 K
Aimard Gusztáv. A vasfejü. Tört. besz. (848—849) 40 f
Alarcon Péter. A háromszögü kalap és más beszélyek. Ford. Haraszti Gyula (901—903) 60 f
— A botrány. Regény. Ford. Haraszti Gyula (976—980 1 K
Amerikai nők. Rajz és besz. György A. (221—223) 60 f
Ancelot madame. Lásd franczia beszélyek (846—847)
Andersen. Regék és mesék. Ford Milesi B. (147—149) 60 f
— Képeskönyv képek nélk. Ford. Schambach Gy. (326) 20 f
Balzac Honoré. Grandet Eugenia. (412—415) 80 f
— elbeszéléseiből. Ford. Béri Geza és Gyula (929—931) 60 f
Barilli Gyula, lásd Olasz beszélyek (261—263)
Bellamy. Visszapillantás 2000-ből—1887-re (796—800) 1 K
Bérczy Károly. A gyógyuli seb. Beszély. (251—252) 40 f
Bésant Walter. A férfiak forradalma. Regény. Angolból ford. Hegedüs Pál (1004—1008) 1 K
Bikélas Dömm. Lukis Laras. (817—818) 40 f
Bréhat. Lásd Franczia beszélyek (846—847)
Bret Harte kaliforn. beszélyei. Ford. Belényesi G. (3—5) 60 f
Bulwer E. A jövő nemzedéke. Regény. (207—209) 60 f
Céliéres Paul. Lásd Franczia beszélyek (846—847)
Chabot A. A nevelőnő. Regény. (1011—1016) 1 K 20 f
Chateaubriand. Atala. Ford. Csiky K. (25—26) 40 f
— René. Francz. ford. Bogdánfy Lajos (521) 20 f
— A vértanuk. Ford. Dr Rada István (591—598) 1 K 60 f
— Az utolsó Abencerage. Beszély (801) 20 f
Cherbuliez. A pépi király. Elbesz. (232—233) 40 f
Conscience H. A szegény nemes. (43—44) 40 f
Constant Benjam. Adolf. Egy ismeretlen iratai közt talált történet. Francz. ford Moravesik Gyula (530—531) 40 f
Coppée F. Idyll a háboru alatt (881.—882) 40 f
— Henrietta. Beszély. Ford. Molnár Gy. (884—885) 40 f
Csehov Antal beszélyei és rajzai. Az orosz eredetiből ford. Ambrozovics Dezső (1076—1078) 60 f
Csiky Gergely. Az első és a második. Elbesz. (378—380) 60 f
— A zokoli uraság két leánya. Elbeszélés (733—735) 60 f
— Arnyképek. Elbeszélések. (969—973) 1 K
Dahn Felix. Odhin vizasza. Éjszakföldi regény a XI. századból. Németből ford. gróf Csáky Albinné (637—640) 80 f
Daudet E. A férj. Regény. Ford. Luby Gy. (306—309) 80 f
— Levelek egy elhagyott malomból. Francziából. (1123—1125) 60 f
Delpit A. Odette házassága. Reg. Fáy J. B. (350—352) 60 f
— Lydia első fellépte. Elbeszélés francziából. (1189) 20 f
Deslys. Lásd Franczia beszélyek, (846—847)
Dickens K. Karácsoni ének. Ford. Belényesi G. (21—22) 40 f
Dostojewszij F. lásd Orosz beszélyek (261—263)
Ebelot A. Cazaux András. Rajz a délamerikai pampaszokból. Fordit. Kárffy Titusz. (341—342) 40 f
Ebers Gy. Egy szó. Reg. Ford. Kacziány G. (445—449) 1 K
Eckstein Ernő. Aphrodite. Egy görög művész regénye. Németből ford. Sasvári Árm. (571—573) 60 f
Eliot György. A raveloei takácsok. (Silas Marner.) Regény. Angolból ford. Kacziány Géza. (491—494) 80 f
— Bede Ádám. Regény. Ford. Salamon F. (621—630) 2 K
— A vizi malom. Regény két köt. Ford. Váczy J. I. köt. (1041—1046) 1 K 20 f
II. k. (1047—1052) 1 K 20 f
Eynaud E. Ferizade dala. Besz. Ford. Huszár I. (68) 20 f
Farina Salvatore. Két szerelem. (273—275) 60 f
Fáy A. Erzelgés és világ folytása. Beszély. (367—369) 60 f
Feuillet O. Trecoeur J. Elb. Ford. Csukási. (112—113) 40 f
Egy nő naplója. Regény. Ford. Fáy B. (174—176 60 f
France Anatol. Thais. Ford. Sz. F. (854—856) 60 f
— A rózsafabútor. Beszély. Franczából ford. B. F. (975) 20 f
Franczia beszélyek. Ford. Csiky Gergely (846—847) 40 f
Gaskellné. Cranford. Reg. Ford. Belényesi G. (443—444) 80 f
Gauthier Th. A lélekesere. Reg. Ford. Szakula. (63—64) 40 f
Gogol M. Beszélyek az orosz életből. (23—24) 40 f
— Bulyba Tárasz. Beszély. Ford. Almási L. (135—137) 60 f
Goldsmith Olivér. A wakefieldi pap. (426—429) 80 f
Gozlan Leo. Három ara egy koronára. Beszély. (359) 20 f
Gréville H. Arulás. Reg. Ford. Huszár I. (485—488) 1 K 20 f
Gyulai Pál. A vén szinész. Beszély. II. kiad. (59—60) 40 f
Hardy Tamás. Otthon, a szülőföldön. Regény. Angolból ford. Békési Gy. és Pallagi Gy. dr. (1096—1101) 2 K 40
Hedenstjerna Alfréd. Mindenféle népség. (Allehanda folk) Képek a svéd népéletből. Ford. Bajza M. (896—897) 40 f
Heyse P. A gróf kastélyban. Besz. Ford. Halasi (201) 20 f
— A sellő. Elbesz. Ford. Szikrai O. (1070) 20 f
— Két rab. Németből ford. B. M. (604—605) 40 f
Hoffmann A. T. Kis Zakar. Mese. (819—820) 40 f
Jerrold D. Szák Mór. Ford. Belényesi G. (66—67) 40 f
Jósika M. Egy igaz ember. Beszély. (41—42) 40 f
— Bornemissza Anna. Beszély. (1053) 20 f
Kármán J. Fanni hagyományai. Beszély. (15—16) 40 f
Karr A. A normandiai Penelope. (210—213) 80 f
— Hajnal után két héttel. Regény. (661) 20 f
Kamény Zs. Szerelem és hiuság. Beszély. (32—34) 60 f
— Két boldog. Beszély. (1061—1062) 40 f
Kisfaludy Károly. Tihamér. Beszély. (119—120) 40 f
Kisfaludy Károly. Vig beszélyei. (130—133) 80 f
Kochanovszkyné. Szeretett. Ford. Timkó I. (321—322) 40 f
Kovács Pál. Farsangi kalandok. Beszély. (87—88) 40 f
Kölcsey Ferencz elbeszélései. II. kiad. (6—7) 40 f
Krasewsky I. Uléna. Beszély. Ford. Timkó (701—702) 40 f
Kuthy L. Egy iskolai kaland. Elbesz. (1071) 20 f
Lamartine. Héloise és Abelard. Ford. Erhardt (260) 20 f
Leskovár Jánkó. Roskadozó kastélyok. Beszély. Horvátból Margalits Ede. (1153—1156) 80 f
Lever K. Viharban. Reg. Ford. György A. (370—374) 1 K
Louis-Lande L. Camaron. Episod a mexikói háboruból. Ford. Haraszti Gyula. (181) 20 f
Malot Hector. Pompon. Regény. (381—385) 1 K
— A szépség vonzereje. Ford. Sz. E. (430—434) 1 K
Marmontel. A szép Anikó. Elbeszélés. (830) 20 f
Mérimée P. Carmen. Beszély. Ford. B. P. (91—92) 40 f
— Colomba. Beszély. Ford. Szenvey J. (184—186) 60 f
— Guiliot Arsene. — Abbé Aubin. Beszélyek. (783) 20 f
Mészáros Ignácz. Kartúzám. Heinrich G.-tól (217—220) 80 f
Mórike Ede. Mozart prágai utazása. (941) 20 f
Norris W. E. Vidal Adrián. Reg. Ford. Sz. E. (361—368) 1 K 60 f
Olasz beszélyek. Irták Barilli, Ghislanzoni és Sara. Fordították Huszár I. és Mócs Zsigm. (261—263) 60 f
Orosz beszélyek. Irta Puskin S., Gogol M., Krylov I., Dosztojevszkij és Turgenyev. Ford. Csopey L. (361—366) 1 K 20 f
Ouida. Egy pár kis facipő. (154—157) 80 f
— Egy orgonaág. Elbeszélés. Ford. Haraszti Gy. (599—600) 40 f
— Egy flandriai kutya. Elbeszélés. Ford. Orlai Antal (1122) 20 f
Pálffy A. Egy kastély az erdőben. II. kiad. (46) 20 f
— A szebeni ház. Beszély. (267—268) 40 f
— Az itélőmester leánya. Tört. beszély. (278—280) 60 f
— A báróné levelei. Beszély (606—608) 60 f
— Az atyai ház. Regény. 2. kiadás (785—792) 1 K
— A fejedelem kereszteléseny. Regény. II. kiadás. (886—895) 2 K
— A Dabóczy-család. Regény. (981—985) 1 K
— Ne hallja hirét az anyjának. Reg. (1036—1040) 1 K
— A 63. sz. l—gy. p. Beszély. (1114—1115) 40 f
Patapenko N. J. Szerelem. Regény. Oroszból ford. Ambrozovics Dezső. (1183—1185) 60 f
Pearl Francis Mary. Molly mama. Reg. (738—740) 60 f
Petőfi Sándor beszélyei. (393—396) 40 f
Plouvier E. Beszélyek. Ford. Milesz B. (110—111) 40 f
Prescott H. E. Schäffer Magdalena. Beszély (71—72) 40 f
Prevost Abbé. Lescaut Manon és des Grieux lovag története. Fordította Visi Imre (947—950) 80 f
Puskin S. A kapitány leánya. Regény. Fordította Ambrozovics Dezső. (989—991) 60 f
Le Sage. A sánta ördög. Ford. Varga B. (397—400) 80 f
Bernardin de Saint-Pierre. Pál és Virg. (391—392) 40 f
Sand Gy. Az ördög-mocsár. Ford. Csukássi J. (81—82) 40 f
— Leoni Leó. Beszély. Fordította Visi I. (101—103) 60 f
— Indiana. Franczából fordította Réesi Emil. (721—724) 80 f
Sandeau Gy. A montsabreyi kastély. Beszély. (14) 20 f
— Az örökség. Beszély. Fordította Gyulai F. (708—710) 60 f
Schultz Johanna. Colette fogadalma. Fordította Haraszti Réesi Jolán. (904—906) 60 f
Sollohub gr. Elökelő világ. Orosz beszély. (17—18) 40 f
— A gyógyszerésné. Ford. Brassay A. (49—50) 40 f
Spielhagen Fr. Az utolsó órában. Ford. Halasi A. (310—311) 40 f
Stevenson Robert Lajos. A franchardi kincs. Beszély. Angolból ford. Angyal Dávid. (1168—1169) 40 f
Stifter A. Brigitta. Beszély. Ford. B. J. (61—62) 40 f
Storm Tir. A kastélyban. Beszély. Ford. Balla M. (547) 20 f
Sudermann Hermann. A kivánság. Beszély. Németből ford. Voinovich Géza. (1205—1208) 80 f
Suonio. A hold regéi. Finnből ford. Vikár B. (360) 40 f
Szász Károly legifj. Balogh hadnagy története. Elbesz. (1117—1118) 40 f
Thackeray M. W. Hiuság vására. Regény hős nélkül. Fordította Réesi Emil. I. kötet (647—652) 1 K 20 f
II. kötet (633—660) 1 K 60 f
— Esmond Henrik, Anna királynő Ő Felsége ezredesének önéletrajza. Regény. I. kötet (1021—24) 80 f
II. kötet (1025—28) 80 f
Theuriet. A Buzavirágék háza. Beszély. (138—160) 60 f
— Veronika asszony. Beszély. Fordította Ujkéri. (283—284) 40 f
— A hableány. Beszély. Ford. Sz. E. (439—440) 40 f
— Aurélia néni. Regény. Ford. P. L. (481—484) 80 f
Tolstoj L. N. gróf. Családi boldogság. (116—118) 60 f
Turgenyev I. Tavaszi hullámok. (270—272) 60 f
— Költemények prózában. Ford. Csopey L. (433—434) 40 f
— Egy vadász iratai. Ford. Csopey L. (474—480) 1 K 40 f
Uchard M. Jean csillaga. Beszély. (204—206) 60 f
— Berthier Joconda. Reg. Ford. Molnár Gy. (1072—75) 80 f
Vadnai Károly. A kis tündér. Regény. (921—926) 1 K 20 f
Vaulier Gy. A kereszteanya. Ford. Márkus M. (245—246) 40 f
Vörösmarty beszélyei és regék. 1820—1837 (1198—1200) 60 f
Wieland. Abderiták. Ford. Farkas Albert. (435—400) 1 K 20 f
Zichy Antal elbeszélései. (74—75) 40 f
Zschokke H. A szegény viltsbirei lelkész naplójából. Beszély. Fordította Sz. M. (229) 20 f

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Ha őszül a haja,
használja a „Stella"-vizet
(Hair Regenerator),
mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza,
Üvegje 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában
ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,
Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043.

Dr. Lengiel
nyirfabalzsam
kir. szab. Svédhonra.
Már magában véve azon növényi nedv a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfurjuk, emberemlékezet óta mint a legkitünőbb szépitószer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasitásai szerint balzsammá alakittatik át, csak akkor nyer ugyszólván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrészeket, már másnap csaknem észrevétlenül pikelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik. Ezen balzsam kisimitja az arczon a ránczokat és himlőhelyeket, ifju arczszint, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdeséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt eltávolitja a szeplőt, májfoltot és anyajegyeket, orrvörösséget, bőrkitást s a bőr minden más egyéb tiszátalanságát. Ára egy korsónak használati utasitással 3 korona. Kapható minden jobb gyógyszertárban.
A nyirfabalzsam által puhává lett bőr konzervalására ajánlatos ezzel egyidejüleg a **dr. Lengiel-féle**
Opo-crême használni. Egy tégely 1 kor. 20 fill,
A dr. Lengiel-féle Benzoe-szappan
a legalkalmasabb hygienikus szappan, mely a börtenyéhéz és fehérré teszi és hivatva van a balzsam jó hatását fokozni. Egy darab ára 1 korona 20 fillér. Főraktár Magyarország részére **Török József gyógyszertára.** Budapest VI. ker., Király-utcza 12. és Andrássy-ut 29. szám.

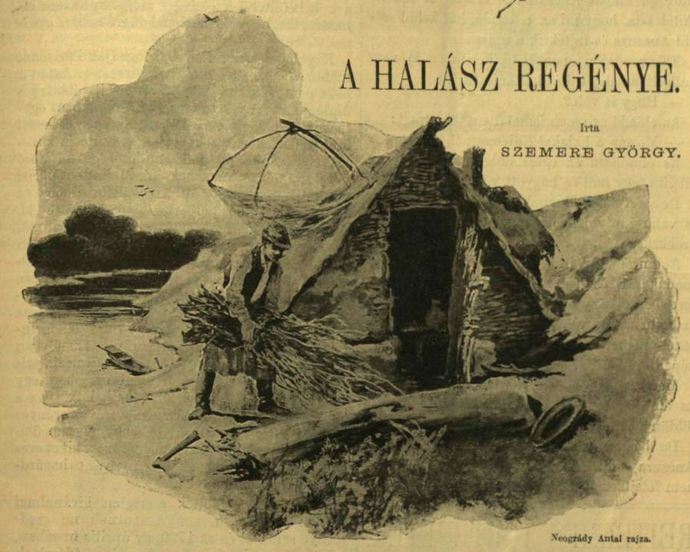

Telefon 18—99. 8972

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta
SZEMERE GYÖRGY.

Neogrády Antal rajza.

XII. (Folytatás.)

Ancsura rémképei.

Ancsurán ellenben heves láz tört ki. Ő, a ki oly biztos kézzel hordozta az aprópénzre felváltott emberi hiszékenységet a babona tengerén, most maga fordult ki sajkájából ebbe a tengerbe. Ott fuldokolt benne.

Heves szivgörcsök gyötörték.

Könnyelmű, meggondolatlan fenyegetése, jobban mondva kivánsága, a mit akkor csak hevenyében mondott Kelemennek, haragjában, a miért visszautasította szolgálatait, ime most valami csuda útján valóvá változott, vasat találván Kelemen a csuka gyomrában. Átok színében tünt fel most Ancsurának ez a tulajdon mondása, épen úgy, mint Kelemennek akkor. És ez az átok most visszaszáll rája: nyilvánvaló. Meghallgatta Isten Kelement; hiszen lám, csuda útján jelentette ki ezt. Most már bizonyosan meg fogja találni hitvesét ő, Ancsura pedig elkárhozik vakmerő beszédeért...

Elképen gyötrődött babonás hitében. Eddig ő játszott a babonával, most az játszott vele.

Végét érezte a czigányasszony. Ha görcsrohamai kiállottak testéből, akkor életeért jajgatott. Szivósága és ravasz agyafurtsága teljesen cserben hagyták. Tekervényes gondolatmenetét kifeszitette a haláltól való rettegés. Most már csak egy egyenes fonala volt annak: az egyik végiben az ő elkárhozása, a másikban Kelemen megváltása. Mert ez a két dolog ezzel a fonállal volt összekötve, így: a halász megváltásának ára az ő büntetése.

Egy halványka remény pislogott csak élete mécsesében. Az, hogy elszakad valamiképen az a fonál. De hogy? Isten, a ki fonta, nem hiába fonta, nem vágja el a saját művét. És ha mégis! ha az ő végtelen irgalmasságának csak arra és addig kell ez a két ellenkező sorsot összekötő fonál, a mig Kelemen annak nyomán meg nem találja, a mit és a kit úgy keres hat év óta: a boldogságát és feleségét... s akkor elszakad magától, mint szükségtelen, mint czéltalan!...

... És ő akkor felszabadul, megváltatik!?

... Miért ne lehetne az, hogy Isten most nem őt akarja büntetni, hanem Kelement megváltani?

... Vagy ha úgy is, miért büntetné örök időkre. Miért ne szüntetné meg az ő bünhődését is, ha egyszer megváltva Kelemen?! Hiszen eléggé megszenvedett. Ne legyen számára irgalom?

Ebbe a szalmaszálba kapaszkodott a fuldokló. És ezt a szalmaszálat már a hit és vallásosság vetette bele a babona tengerébe, nem annak árja kapta el a partjáról.

Várta hát Ancsura szivszakadva a Kelemen megváltásának végét. Ennek pedig akkor lesz vége, a mikor megtalálja Kelemen a feleségét. Hogy megtalálja, azt biztosra vette. (Hiszen megtalálta a vasat a halban.) De mikor? (Oh, csak *hamar lenne!* Mert akkor válik majd meg, hogy feloldódik-e ő a kárhozat alól.)

Szerette volna siettetni Kelement. (Menjen már, keresse! Hisz megtalálja már, akármerre megy is. De menjen hát hamar, mert nagyok az ő lelki kínjai.)

Reszketett attól a gondolattól, hogy Kelemen szokása ellenére nem is megy el az idén keresni a feleségét. És akkor neki soká kell a kínos kétségben gyötrődnie...

Majd felébredt benne éles értelmének, ravaszságának, szellemi képességeinek öntudata és akkor elgondolta, hogy talán meg sem értette Kelemen azt az isteni jelt, a mi az ő boldogsága felé mutat. Talán nem is emlékszik az ő szavaira, a melyekből azt megérthetné.

Elhatározta, hogy végire jár ennek, s ha csakugyan nem értené Kelemen, majd kinyitja ő a szemét.

Egy gondolat villant meg Ancsura agyában.

Hátha épen az az Isten akarata, hogy ő mutassa meg a halásznak útját!... És mihelyst megmutatta, véget ér a kalváriája. És hátha Isten épen azért látogatta meg ezzel a lelki szenvedéssel, hogy ennek tudatára jöjjön: semmi másért... És a szenvedés korbácsával üzi őt a cselekvésre, hogy siessen a hivatását teljesiteni, mert addig nem veszi le róla az ő szenvedését...

A hit és babona vegyülékéből kipattant eme gondolatszikra felvillanyozta a vén czigányasszonyt. Kibújt a dunnája alól és felöltözködött. Már alig érezte, hogy beteg. Tagjaiból kiállott a fájdalom. Sebesen vitték öreg lábai. A tarlónak vette útját, úgy rövidebb volt. Talpát kivérezte a tarló, nem érezte. Szemei lángoltak. Üzte a láza. Meg sem állott a Kelemen kunyhójáig. Ott leroskadt a fatörzsre.

Kelemen sajnálgatta.

— Hát miért nem húzta fel a topánkáját, ha nem birja a tarlót?

— Mert igen siettem, szentem, szép violám.

— Minek?

— Hogy megmondjam...

— Mit?

— Hogy menjen és meg se álljon...

— Majd a jövő hónapban.

— Nem. Most mindjárt! A mire Isten rámutat, hogy vegye fel kend, azt vegye fel mindjárt, mert visszaveszi Isten. Menjen a szépséges asszonyáért. Menjen, meg se álljon, — szólt Ancsura lázasan.

Kelemen felugrott és megvillant a szeme. Csudálkozás volt benne és megvetés:

— Mi sugja ezt magának?... Ki küldte hozzám?

— A csuda: a vas a halban. Isten küldött, kergetett... Menjen, meg se álljon...

— Magát?!... Magát nem küldheti hozzám az Isten.

A czigányasszony meg akarta Kelement győzni erővel. Elkezdett hosszan beszélni. Szaggatott mondatokban fejtette ki Kelemennek a babonás hitét és annak igazságait. Attól kezdve, a mikor őt megfenyegette.

Minden állitását megvilágította a halásznak. Igy végezte:

— Azért vagyok Isten küldötte, hogy megmutassam a kend útját, mert az az én megváltásom is. Ezzel váltom ki magam az átok alól. Isten rendelése ez. Büntetésül és vezeklésül mérte rám, hogy segitsek annak, a ki ellen vétettem, hogy szolgáljam, kérleljem, hogy fáradjak, dolgozzam érte. Hát meg kell mutatnom a kend útját, hogy üdvözüljek... Hallgasson rám: csak úgy üdvözül, mert Isten küldötte vagyok én: Menjen, meg se álljon.

Kelemen apránként meggyőződött.

Az a megvetés, a mivel magyar ember a czigánynyal szemben viseltetik, eltünt Kelemenből teljesen. Egy megtért bünöst látott maga előtt: egyebet nem látott Ancsurában. A bünbánat áradt ki szemeiből; azt lehellte egész valója... Most már csendesen, sőt szeretettel beszélt a czigányasszonynyal.

— Megyek, Ancsura néne. Megyek. Nem akarom én, hogy váltig szenvedjen.

— Akkor kend is szenvedne...

— Értem én. Megértettem. Megyek és hazahozom... Hát mutassa meg az utamat, a mi az asszonyomhoz vezet.

Ancsura felrántotta szemeit. Erre neki felelni kell valamit. Különben vége annak a hatásnak,

a mit annyi erőlködéssel kivivott s nem indúlna azonnal a halász útnak. Az ég felé emelte tekintetét, mintha keresne ott valamit: úgy gondolkodott, hogy mi olyast mondjon, a mi gyanut ne keltsen a halászban és a bizalmát el ne vegye. Megszólalt végre:

— Bármerre megy is kend, megtalálja . . . Mert úgy rendeltetett, hát megtalálja. A ki vasat talál a halakban, az mindent megtalál. Mert mindent megtalál az, a ki megtalálja azt is, a mit nem keresett . . . és mindent megtalál a mit keres az, a ki a lehetetlent is megtalálta Isten csudája segitségével, — fejezte be zavaros beszédét meggyőződés hangján Ancsura.

— Hát Ribárt? — kérdi komoran a halász. — Megtalálom-e őt is?

A czigányasszony hallott a Ribár haláláról, de ösztönszerüleg nem akart nemet mondani. Jó is volt, mert meggondolta a kérdését Kelemen:

— Igaz! Hiszen együtt vannak! . . .

Kelemennek ezt a hitét nem akarta Ancsura megerősiteni, de megbontani sem. Félt, hogy vitatkozásba kell bocsátkoznia majd ezzel a hittel, ha erős s majd az találna győztes lenni vele szemben. Homályosan talányszerüen felelt hát:

— Mindent megtalál, a mit keres, bármit keressen is.

(Gondolta Ancsura, hogy ha meglesz a felesége, úgy sem keresi majd Ribárt a halász. Nem oly erős az ő boszúja.)

— És hol keressem? — kérdezte Kelemen.

A czigányasszony zavarba jött, de azért képes volt erre is felelni:

— Mit kérdi, ha azt tudja, hogy a feleségével együtt van?

Kelemen csakugyan önkéntelenül tette fel *ezt a kérdést, szinte elrestelte magát.*

Ancsura pedig kieszelt egy határozott feleletet is.

— Ott keresse kend, a hol legtöbb ember lakik. Ne a pusztákon, a hol a legkevesebb.

(Gondolta, hogy a temetőben lakik a legtöbb ember, hát még igaz is a felelete. Aztán el is tereli Kelement a pusztákról, a mi azért jó, mert aligha ott akad Pannira, hát sietteti a megtalálását.)

— A hol a legtöbb ember lakik? — ismételte Kelemen, mintha azt a mondást jól emlékébe akarná vésni . . .

Hazavánszorgott Ancsura. Ott belefeküdt az ágyába s nem is kelt fel többet. Reggelre már szét volt szakítva az a bizonyos fonál, a mitől úgy félt, hogy soha szét nem szakad.

Lám! Milyen jó az Isten!

Kelemen kikisérte a temetőbe: a hol a legtöbb ember lakik és azt mondta az Ancsura sirján megállva: Ne féljen Ancsura néne, megváltom én magát. Most még inkább . . . mert maga már ott nem segithet magán, hát az én lelkemen a maga lelke . . .

Ancsura temetése után összeverődtek a falu asszonyai — különösen a vének — a harangláb alatt. (Itt Kis-Tégláson a saját lábán állott a harang, mert nem fért a toronyba.) Ezek közül hatan összevesztek azon, hogy ki vette közülök leghamarább észre, a mikor az ördög belebujt szegény Ancsurába. Az a hat asszony volt, a ki Kelemennek kuktáskodott a halpaprikás készitésénél.

Miután egyikük a másiktól nem birt szóhoz jutni, a többiek meg igen kiváncsiak voltak erre a történetre: a kisbiró, a ki már maga is majdnem vénasszonynyá lett a hivatala szellemétől, közbelépett és eligazította ezt a veszekedő sort, szólván:

— Egyszerre látták azt maguk, de ne egyszerre mondják el, hanem egymás után, hogy mi is halljuk. Kezdje a legvénebb.

Erre természetesen elhallgattak valamennyien. A legfiatalabb azonban mégis inkább magára vállalta a korelnökséget (gondolta, úgy se hiszik el), csakhogy ő beszélhessen:

— Mosom a halakat Kelemennél, mosom, nem nézek se jobbra se balra, hát egyszer csak elordítja magát Ancsura: A csuda! A csuda! Futok oda, hogy mi az a csuda, hát kékül-zöldül Ancsura és tajtékzik a szája . . .

Ekkor odajön épen Baló Feriné, a ki nem hallotta az elejét, hát hallani akarja:

— Hogy is volt?

Az előadó szivesen ismételte a jelentését:

— Mosom a halakat Kelemennél, mosom . . .

És elmondta az egész dolgot elejétől végig megint, egy szót se hagyott volna ki belőle.

De azért meghallgatták a többieket is. Ha nem is valami új história, azért még mindig lehet érdekes.

Aztán letárgyalták a javasasszony összes csodakúráit és jóslatait. Megállapitották, hogy igazi boszorkány volt, — mert mindent tudott, — de nem ártott vele senkinek, csak használt és ezzel eltemették Ancsurát másodszor is — végképen.

Mert az az igazi temetés, a mikor valakinek az emlékét temetik. Csak akkor nem marad a földön semmi nyoma többé . . .

De bizony nem birták egészen elhantolni Ancsura emlékét a vénasszonyok. Kelemen nem felejtkezett meg róla. *(Folyt. kov.)*

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A RASTATTI GYILKOSSÁG.

A nagy franczia forradalmat követő általános harczi zsivajnak, mely egész Európát lángba volt boritandó, rejtelmességénél s a hozzá füzött gyanusitásoknál fogva, egyik legkiemelkedőbb mozzanata a gyászos epizód, mely a rastatti kongresszus befejeztével e kis bádeni városka határában a franczia követek lemészárlásával lejátszódott, mely esemény mind máig a komolyabb, megfejthetlen történelmi rejtélyek egyike.

Az esemény, mely akkor az egész európai közvéleményt felázította s természetesen főleg a franczia boszúszomjat a végső fokig fölingerelte, oly hullámokat vert fel, hogy a Bonaparte-féle konzulátus, a Napoleoni császárság, az európai szabadságharczok és a párisi béke, meg a bécsi kongresszus nagy eseményei által határjelzett ama mozgalmas idők után sem feledték el. Az emlegettetésre annyival is inkább számot tarthatott, mert a legújabb időkig úgyszólván teljes homály borult a rémtett értelmi szerzőire és végrehajtóira s a legújabb fölfedezéseknek is csak negativ eredmény tudható be. Mert csak az iránt lehet tisztában a tárgyilagos történelmi itélet, hogy hol nem kell keresni a tett rugóit, inditó okait, egyébiránt azonban arra ma is setét homály borúl.

Minket a franczia forradalmat követő háborúk e gyászos eseménye annyival inkább érdekel, mert a vérengző tettel sokáig a bécsi udvart gyanusitották, mondván, hogy Ausztria azért parancsolta meg katonáinak a franczia köztársaság követeinek lemészárlását, mert legalább némi elégtételt akart venni a «királygyilkosokon», kik egy osztrák főherczegnőt is, Mária Antóniát vérpadra juttattak. Az eseménynél Barbaczy huszárezredes székely huszárjai szerepelnek s igy sokáig az volt elterjedve, hogy a rastatti gyilkosság magyar katonák zabolátlansága vagy felsőbb utasitást követő vérengzése volt.

*

A fiatal franczia köztársaság győzedelmesen került ki az első háborúkból, melyeket Európa vén hatalmaival vivott. A franczia, német, olasz, és osztrák földön majdnem öt évig, eleinte változó szerencsével folytatott harcz után a fiatal korzikai hős dobta most Brennus kardját a modern gallusok serpenyőjébe s ellenfeleit egymás után teritette le. Az 1797. év október 17-én megkötötték a békét a háborúskodó felek az Udine melletti szerény falucskában: Campoformióban s a békefeltételek végleges megállapitására elhatározták, hogy Rastattban kongresszusra gyűlnek össze.

Napoleont nagy diadallal fogadják Párisban, midőn a békekötés után oda visszatér. Aztán a béke pontozatainak részletes megállapitására a diplomaták fényes társasága ad találkozót egymásnak a bádeni városkában. Ferencz császárt Metternich herczeg képviseli, a franczia követek élén a rohamléptekkel dicsősége felé törő fiatal Napoleon tábornok áll. Mellette a párisi direktórium Bonnier d' Ares, Jean Debry és Roberjot Claude polgártársakat küldötte ki. A megjelentek számáról fogalmat alkothatunk, ha megtudjuk, hogy egy, az 1798. július 27-én megejtett összeszámitás szerint, a segéd- és szolgálattevő személyzettel együtt mintegy hatszáz követségi személyt találtak a városban. Természetesen a kis város óriásilag föllendül, hisz csak házbérekben havonta vagy húszezer forintot vesznek be az idegenek után, a kastélyban ülésező kongresszus mulattatására franczia színészek játszanak, a kastélylyal szemben egy pazar fényü «Café du Congrés» keletkezik s a ritka alkalomra még azt is megengedi az erényes német rendőrség, hogy «a békekongresszus ülésezése tartama alatt azok a bankárok, kiket erre a rendőrség alkalmasnak talál, nyilvános hazárdjátékokat rendezhetnek».

A franczia küldöttek szertelen kivánalmai folytán azonban a kongresszusnak mi eredménye sem lett és az 1799. év április havában, miután franczia részről az ellenségeskedések elkezdettek, a követek kezdtek lassanként haza szállingózni.

Károly főherczeg, az osztrák seregek főparancsnoka, azt a rendeletet adta ki április 25-én, hogy Barbaczy ezredes nyomuljon előre Rastatt felé és tudassa az ott levő franczia követekkel, hogy a háboruskodások ujból elkezdődése után a hadsereg által megszállott területeken franczia polgárok nem tűrhetők meg, huszonnégy óra alatt tehát el kell Rastattból távozniok. A parancs kivitelénél azonban «minden lehető előrelátást és okosságot» ajánlott figyelmébe. A franczia követek, kik már a tárgyalások folyamán is, bizva a franczia fegyverek eddigi szerencséjében, a leghallatlanabb vakmerőséggel viseltettek a többiekkel szemben s hányavetiségükben annyira mentek, hogy midőn egy alkalommal a porosz királyné megjelent a rastatti szinházban, nemcsak hogy fel nem álltak üdvözlésére, hanem tüntetőleg hátat forditottak neki, — most végtelenül elkeseredtek az állitólagos durva sérelem miatt, mely őket kiutasításukkal érte s elhatározták, hogy azonnal távozni fognak.

Április 28-án este nyolcz órakor nyolcz kocsi gördült ki a rastatti kastély kapuján. Az elsőben *Debry* ült feleségével és két leányával; a másodikban titkára foglalt helyet, a harmadik kocsi *Bonnier* követet vitte, mig *Roberjoté* az ötödik kocsi volt. A várost elfoglaló katonaságnak az az utasitása volt, hogy senkit se szabad a kapukon különös engedély nélkül kibocsátani. Mikor a kocsik a rheinaui kapuhoz értek, az őr azzal állta útjokat, hogy nem távozhatnak. A három franczia miniszter kiszállott tehát a kocsikból s visszamentek a kastélyba, hogy fölvilágositást kérjenek a történtek felől. *Albini* mainzi udvari kanczellár, kihez a miniszterek fordultak, titkárát küldte a Rastattot körülzárt székely huszárok kapitányához, s ettől fél óra múlva az a válasz jött, hogy elfeledték a kapuőröket a franczia követek elutazásáról értesiteni, de most már minden akadály nélkül távozhatnak.

A miniszterek visszatértek kocsijaikhoz, de némi nyugtalanság kezdte őket elfogni a történtek után. Különösen *Bonniert* kezdték balsejtelmek gyötörni.

— Nem egészségem miatt félek — mondá gyöngélkedésére czélozva — hanem inkább az erőszaktól.

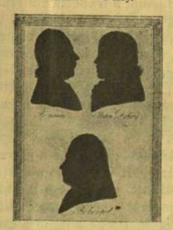
Mindazonáltal hallani se akartak az utazás elhalasztásáról. Az éj már leszállt azonközben, elkezdett az eső zuhogni s a mind félelmesebbé

váló zivatarban valóban nem volt bátorságos minden kiséret nélkül távozni a városból, melynek környékén nappal is nem egy izben ki voltak téve a katonaság kellemetlenkedéseinek. Ismét visszatértek tehát a kapitányhoz, hogy adjon kiséretükül *katonai fedezetet*, de a kapitány megtagadta a kérés teljesitését, mondván, hogy arra nincs felhatalmazva.

Ez alatt koromsötét lett. A kocsik előtt fáklyavivő emberek haladtak. Kinyitották a város kapuit s az utolsó kocsi után azonnal becsukták azokat. Iszonyú idő volt. A szél üvöltött, jéggel vegyes zápor zuhogott alá. A fáklyák alig pár lépés után kialudtak. Mintegy kétszáz lépéssel voltak túl a város közelében levő Murg folyó hídján, mikor egyszerre az erdő sürűjéből setét alakokat láttak előtünni. Mikor a *Debry* kocsijához értek, tört németséggel ezt kiáltották:

— Kiszállni!

Debry azt hitte, hogy útlevelét kérik s gyanútlanul nyujtotta azt ki a kocsi ablakán. E pillanatban felrántották a kocsi ajtaját s egy lovas alak a kocsihoz fordúlva, hevesen azt kérdé,

Bonnier. Debry. Roberjot.

Franciaország követei a rastatti kongresszuson.
Egykorú metszet után.

A rastatti követek megtámadása.

hol van *Bonnier* miniszter. Mikor a kocsis azt felelé, hogy egy hátulsó kocsiban van, s ő *Debry* miniszternt viszi, a lovas alak ez utóbbi elé terem.

— Te vagy Debry Jean? — kérdi.

— Én vagyok Debry, Franczország minisztere.

Alig mondhatta ki e szavakat, erős kardvágás érte karját, egy második földre teritette s csakhamar látszólag élettelenül hevert az út árka mellett a franczia miniszter teste.

A támadók most *Bonnier* kocsijához értek s e szavakkal: «Te vagy Bonnier?» betörték a kocsi ablakát, kivonszolták a miniszternt s a kardcsapások alatt ez is vérében fetrengve rogyott le a lovak mellé. Mikor látták, hogy meghalt, őt is, mint Debryt, kirabolták s átkutatták a kocsit is, hogy nincs-e valami elvinni való. A lárma s a jajveszékelés figyelmessé tette a többi kocsikban ülőket is és eszeveszett futásban kerestek menekülést, a kik csak tudtak, mikor a véres esemény eléjük tárult.

Roberjot miniszternek is sikerült, feleségével együtt, a közeli mezőre menekülni. Midőn azonban ismét csend lett, nem tudván, hogy tulajdonképen mi történt, visszatértek kocsijukhoz. Alig érték azt el, midőn az emlitett lovas alak, ki, úgy látszott, az egész támadást intézte s már előbb megtudta Roberjot kocsisától, hogy kit visz, mellettük termett. «Roberjot miniszter?» kérdé s midőn igenlő választ kapott, másodszor, sőt harmadszor is ismételte a kérdést. Az ismételt megerősítésre aztán elkezdtek a kardcsapások Robertjotra is hullani, úgy hogy a lovak mellé rogyott le. Robertjot asszony nagy elszántsággal oda akart rohanni, hogy saját testével védje meg férjét. «Oh mentsék meg! mentsék meg!» kiáltja magán kivül s szolgája alig tudja visszatartani. *Roberjot* már az utolsókat lehelte, mel-

léből iszonyú hörgés tört elő. «Még nem halt meg; oh, mentsék meg, mentsék meg!» kiáltotta Roberjot asszony iszonyú fájdalommal, midőn félig a kocsi alatt fekve, ide-oda hánykódott s kezeit kérőleg emelte felfelé. A támadók csak

most lettek figyelmesek arra, hogy áldozatuk még életjelt ád magáról s egy oda rugtató huszár nehány utolsó kardvágással megszabaditotta a haldoklót kinjaitól. Roberjot asszony egyik ájulásból a másikba esett. «Szemeim előtt konczolták fel!» jajveszékelte, mikor magához tért.

A lekaszabolt áldozatokból csak a legelőször megtámadott *Debry* miniszter maradt életben. Miután egy darabig teljesen önkivületbe esve feküdt az út árkában, a támadók halottnak hitték. Az éj korom sötétségében, a lármás kavarodásban aztán, mikor pillanatra minden elcsendesült, óvatosan fölkelt s a közeli sürűségbe bujt. Egész teste vérzett, iszonyú gyönge volt, a fájdalom szinte egészen elkábította. Hallotta az útról a zavaros hangokat, feleségének s társainak jajveszékelését, leányainak csengő szavait, kik sirva kiáltoztak utána. Kalapját elvesztette, hajadon fővel bolyongott mind beljebb az erdő sürűjébe, mig egy odvas fát talált, mely oltalmat adott neki a zuhogó eső ellen.

Időközben mind több és több székely huszár gyült össze a véres tett szinhelye körül. Miután az életben maradottakat csitítani igyekeztek s rendbeszedték a kocsikat, a halottak keresésére indultak. A két miniszter holtan feküdt az úton. De hol volt a harmadik? Mindenfelé keresték, de nem találták. Fáklyákat gyujtottak s két felől az út mentén kezdték a környéket átkutatni. Sehol semmi nyoma.

Debry iszonyú éjszakát töltött el az odvas fa üregében, mely menhelyet adott neki a szakadó zápor és vihar ellen. A nagy vérvesztéstől kimerülve álomba merült, mignem a hajnal hasadtával egy fülemile csattogó éneke fölébresztette. «Nem hiszem, — mondá később Párisban kiadott emléksoraiban, — hogy ez a madárdal valaha emberi lelket jobban meginditott volna, mint a hogy akkor az én szivemet tépdeste. Ellenben sokkal szivesebben hallgattam a kopogó esőt, sokkal inkább illett helyzetemhez a sötét, viharos éjszaka, mely bár ne érne soha véget, kivántam. Ha az ember szenved, azt kivánja, hogy az egész természet szenvedjen vele.» Elhagyta rejtekhelyét, midőn egyszerre lódobogás ütötte meg a fájdalomtól félig süket füleit. Lovas katonák voltak. Szive hevesen kezdett dobogni, de a veszély szerencsére elmúlt, a lovasok nem vették észre. Egészen kivilágosodott már s elhatározta, hogy visszatér Rastattba. Kiment az útra, ekkor két munkásembert pillantott meg, kik épen a város felé igyekeztek. Miután szerencsétlenségét lehetőleg megértette velük, közéjük állt. A gyilkosság szinhelyén sok ember ácsorgott, a hullák ott hevertek. *Debry* a bámészkodók közé vegyült. Egy rastatti czipészmester megszánta s oda kölcsönözte neki zubbonyát és kalapját, hogy a piszokkal és vérrel elboritott ruházatu embert ismeretlenné tegye. *Debry* most óvatosan a város felé közeledett, sikerült neki az őrség figyelmét kikerülni, s mikor a kapun túl volt, elkezdett szaladni egy *Müller* nevü szállitó házának tartva, a kinél *Görtz* porosz miniszter lakott. Oda fent az ablakban megismerte valaki és rémülten kiáltotta el magát: «Uram fia, itt szalad Debry!» A porosz miniszter tárt karokkal fogadta a szánalmas kinézésü menekülőt, ki midőn megtudta, hogy övéi is megmenekültek, térdre vetette magát s e szavakat rebegte: «Isteni gondviselés, bocsáss meg nekem, ha eddig jótéteményeidet nem becsültem meg!»

*

Barbaczy ezredes, a székely huszárok parancsnoka, mindjárt a történtek után kijelentette egy iratában, melyet a még Rastattban levő követekhez intézett, hogy «mélyen megrendítette a szörnyü tett hire, melyet az éj leple alatt követtek el a rabolni vágyó közlegények» s ezeket haladéktalanúl elfogatja. De hangsulyozta együttal, hogy a véres esemény nem történt volna meg,

A rastatti követek legyilkolása. Berthaut metszete után.

ha a franczia követek, miután úgyis huszonnégy órai idejök volt az elutazásra, nappal távoztak volna Rastattból. Maga Barbaczy ezredes is abban a föltevésben volt tehát, hogy a gyilkosság elkövetői székely huszárok voltak s ez általános hiedelemre talált a véres esemény hire által föllármázott európai közvéleményben. Hogy különösen a francziák a legnagyobb elkeseredés hangján nyilatkoztak «az örökös gyalázatról, melyet Ausztria elkövetett», csak természetes. A gyanúra alapot szolgáltatott az, hogy Metternichnek egy George nevű inasát látták állitólag a székely huszárokkal már előzetesen érintkezni s ő mutatta volna meg nekik Bonniert. Az erdőből előtörő alakok székely huszárruhát viseltek, állitólag tört németséggel és magyarul beszéltek egymás közt. Elterjedt tehát az a hiedelem, hogy Metternich herczegnek keze belejátszott a véres eseménybe, hogy a királygyilkos franczián így boszút álljanak.

De a találgatás nem állapodott meg Bécsnél. «Mindenkit sorra vádoltak s mindenki tagadott — mondja egy e kérdésről iró forrásmunkánk. — A bűnösöket mindig valami rejtély veszi körül. Sok okot lehet fölvenni, de még se lehet rámutatni a kézre, mely a gyilkos csapást mérte». E találgatások közt minden esetre legkalandosabb az, mely a múlt század hüszas évei folyamán franczia iróknál fölmerült, s mely szerint Karolina nápolyi királynő lett volna a tett értelmi szerzője. «Ennek a kegyetlen asszonynak nem volt elég, hogy alattvalói vérében fürdött, neki még franczia vér is kellett», mondták. A Bécsben időző királynénak, ki segedelmet ment kérni a francziáktól szorongatott országa számára, érdekében állt, hogy a rastatti kongresszus ne végződjön kedvező eredménynyel, hogy a béke helyre ne álljon s a francziákon boszút vegyen. Titkon találkozott tehát Barbaczy ezredessel s felhívta ezt a császár nevében, hogy a franczia minisztereket kaszaboltassa le. Mikor a székely huszárok ezredese irásbeli parancsot kivánt, a királyné azzal felelt neki hivalkodón, hogy a császár nevében szól hozzá, ki megbizta, hogy vele a parancsot közölje.

Más változat szerint a párisi direktorium bérelte volna fel a gyilkosokat, miután a következő teljes meghasonlásban volt. Mig egy más találgatás szerint ismét a franczia emigránsok lettek volna a tett értelmi szerzői. Nem hiányoztak azonban olyanok sem, kik Napoleonnak tulajdonították a véres esemény előidézését.

A felfogás, hogy a francziák lemészárlása az osztrák udvar fölbiztatására történt, erősen tartotta magát a legutóbbi időkig, midőn nevezetes fordulat állt be ebben a titokzatos ügyben és pedig az ú. n. «willingeni jegyzőkönyv» közzététele következtében. Az a jegyzőkönyv ez, melyet a Károly főherczeg rendeletére Willingenben felállított hadbiróság kihallgatásairól vettek fel s melyet a bécsi udvar a titkos udvari levéltár porlepte iratai közt őriztetve titokban tartott, érthetetlen okból, egész a legutóbbi időkig s csak nehány éve engedték meg nyilvánosságra hozatalát.

A hadbiróság 1799 május 7-én kezdte el tárgyalásait. Kihallgatták *Barbaczy* ezredestől, a székely huszárok parancsnokától kezdve, mindazokat, kiknek csak valami tudomásuk lehetett az eseményről. A kihallgatottak sorában úgyszólván kizárólag tősgyökeres magyar nevekkel találkozunk. *Barbaczy* ezredes, a ki debreczeni születésű magyar ember, hangsulyozza vallomásában, hogy bár eleinte abban a hitben volt, hogy ezredebeli rakonczátlan közemberek követhették el a gyilkosságot, később Debry vallomásai alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy ez tévedés, már csak azért is, mert bebizonyitott tény, hogy a követeket a támadók francziául szólitották meg, már pedig az ő ezredében a legénység közül senki se tud ezen a nyelven. *Burkhard* kapitány határozottan azt vallja, hogy a támadók nem lehettek székely huszárok. Az az őrjárat, mely Koncsák és Nagy őrmesterek vezetése alatt a tett helyszinén találtatott, csak később, mikor már a vérengzés megtörtént, ment oda segíteni. A huszárok nem is ismerték a franczia minisztereket. Hasonlóképen vallanak a többi kihallgatottak is, kik közt ily nevekkel találkozunk: *Kolumba* Sámuel, *Nagy* Mihály és József, *Dávid* László, *Keresztes* Mátyás, *Józsa* András, stb. A vizsgálat annak a gyanúnak adott kifejezést, hogy a gyilkosságot a franczia emigránsok követtették el, magyar huszárruhába, vagy miután az éj setétében az alakok egyenruháját különben se lehetett tisztán kivenni, hasonló egyenruhába öltöztetett, fölbérelt gyilkosokkal. Erre mutat az is, hogy a franczia kiséret egyik tagjának vallomása szerint a támadók ily szitkokat kiáltoztak: «Ime itt vannak a gazok, kik a király halálára szavaztak! Üssétek, vágjátok ezeket a gaz hazafiakat!»

A székely huszárezredet, miután semmi jel se mutatott arra, hogy része lenne a véres tettben, sőt a huszárok ártatlansága nyilvánvaló lett, Magyarországba rendelte vissza a császár. *Barbaczy* ezredest mint vezérőrnagyot, *Burkhard* kapitányt pedig mint őrnagyot nyugdijazták, az ő katonai pályájuknak tehát a parancsnokságuk alatti legénységre esett gyanú mégis véget vetett.

Károly főherczeg később az 1799-iki hadjáratról irt munkájában maga is úgy nyilatkozik, hogy a rastatti véres eset szerzői eddig ismeretlenek s a titok fölfedezése az utókorra marad. A rejtélyt azonban, hogy kik voltak a királygyilkos franczia nemzet képviselőinek lemészárlói s mily titkos rugók műve volt az egész esemény, mind máig nem derítette fel a kutató történetirás s nem is valószinű, hogy valaha tisztán lehessen látni e nagy port fölvert következményű gyilkosság kérdésében. Miként Darnleynek, a Stuart Mária második férjének meggyilkolása, a Wallenstein-katasztrófa, az Ahlden herczegnő néven emlegetett hannoveri Zsófia-Dorottya és Königsmark gróf története, a megfejthetlen történeti rejtélyek sorában fog az valószinűleg mindenkor helyet foglalni, melynek iratait hiába kutatja át lapról-lapra a legvirtuózabb modern történeti elemzés, nem sikerül a sötétség fátyolát, mely az eseményre borul, föllebbenteni, mert a mint egy reményt nyujtó világosságsugár árad feléje, a megérthetetlenségnek, bizonytalanságnak ismét új meg új sötét felhői gomolyognak elő.

Érdekes megemlítenünk, hogy Rastatt városa nem csak hogy nem adott hitelt a mentő bizonyítékoknak, melyek a székely huszárok ártatlanságára nézve tudomásra jutottak, hanem még minden idők emlékezetére kőbe vésette a véres eseményt annak szinhelyén s az emlékkő fölirata egyenesen a székely huszárokat vádolja a tettel, mely a kis bádeni városka fényes kongresszusi napjait oly szomorúan fejezte be.

Legkedveltebb, legjobb hajfestő a
MELANOGENE
fekete és barna színben.
Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár perez alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkit. Ára 2 korona 80 fillér. Készíti 9039
G. Földes Kelemen gyógyszertára Arad.
Főraktár: Török József gyógyszertára, Király-utcza, Opera-gyógyszertár, Andrássy-út.

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
tél és nyár gyógyhely.
Elsőrangu. Erélyes vizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz uszodákkal, hő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Főraktár Magyarország részére: 8844
Török József gyógyszertára Király-utcza 12.

A **Franklin-Társulat** kiadásában megjelent:
Vasút mentén.
A magyar királyi államvasutak,
továbbá a győr—sopron—ebenfurti és eperjes—bártfai vasut állomásai mentén fekvő városok, helységek és azok leirása.
Irta
Ocskói Ocskay Gusztáv.
Ára vászonkötésben 2 kor.

WEINWURM ANTAL

KÁROLY-UTCA 3. szám **BUDAPEST** KÁROLY-KÖRUT SAROK

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDA)
Idény április 15-től szept. végéig.
Keserű források, ivó és fürdőgyógymód.
A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrásai kitünő eredménynyel alkalmazhatók: 1. Bárminő okok folytán keletkezett lobos izzadmányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körüli és hashártyalob után visszamaradt izzadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmainál: májbajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkörnál. 5. Köszvénynél. stb.
FÜRDŐ-ORVOS: **Dr. POLGÁR EMIL**
Egészséges fekvés, fél óránylra a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, szene, kád- és márványfürdők, különféle enhanyékesülékekkel. — Rendes villamos vasuti közlekedés.
A kocsik állomási helye: Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület előtt.
A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágositással szivesen szolgál
8048 **MATTONI és WILLE Budapest.**

Óvakodjunk utánzatoktól.
A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a 9027
MARGIT-CRÉME,
mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., **Margit hölgypor** 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczvíz** 1 kor. Hamisitványok bíróilag üldöztetnek. — Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:
FÖLDES KELEMEN gyógysz. Arad.
Budapesti főraktár: Török József féle gyógysz. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.
Csodás gyors hatásu.
Törv. védve.
Legjobb szépitőszer.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta Szemere György. (Folytatás.)

XIII.

«A hol a legtöbb ember lakik.»

A mint hazakerült Kelemen a temetésről, azonnal hozzáfogott úti készülődéseihez, hogy hajnalban elindulhasson. Ancsura úgy kivánta, úgy hagyta meg. És akármilyen volt is, csak Isten beszélt Ancsurából a bűnbánat révén; és ő érette szállotta meg Isten kegyelme, hát tartozik vele, hogy siessen. Hűséges végrehajtója akart lenni a czigányasszony végakaratának. (Ne mondhassa ott a más világon, hogy adósa Kelemen.)

Bevonta szépen hálóit a halász . . . Kettős lánczra verte a csolnakot, hogy el ne szakitsa a partról valami vihar, a mig odajár. Megrakta tarisznyáját útravalóval. Harapott valamit, aztán kifeküdt a gyepre gondolkozni.

Merre menjen? Elmosolyogta magát . . . (Mindegy az! Arra lesz Panni, a merre megy, bármerre menjen is. Hiszen maga az Isten vezérli. Ha eltévedne, majd útbaigazítja Ő.)

De aztán elgondolta: nem való, hogy valaki ész nélkül menjen neki a nagyvilágnak. Hisz azért adta Isten az észt, hogy használja az ember, és a ki nem használja, azt nem segíti, arról leveszi a kezét . . . Nem, a vakon, tétlen bizakodókat nem igazítja útba az Úr! Ember helyett nem keres, csak eligazítja a keresőket.

. . . Tehát keresnie kell. De hol keressen? Merre vegye útját?

Eszébe jutott az Ancsura mondása: «Ott keresse kend, a hol legtöbb az ember, ne ott, a hol legkevesebb . . .» Ezt ugyan Ribárra mondta Ancsura, de az mindegy, hiszen ők együtt vannak.

Arra megy, a merre legtöbb az ember: ott keres. De hol a legtöbb ember? teszi fel magának a kérdést Kelemen s egyben meg is felel rája: Debreczenben. Hol volna? Másutt nincs annyi . . . (No arra felé Hortobágyon visz keresztül az útja, hát legalább betekint a komájához a Kurjantóba, gondolta a halász.) Ezzel nyugodtan elaludt.

Másnap hajnalban fölszerelte Csucsit.

Csucsi szeretett utazni, mert a Tisza partján gyér és roszizü fü termett. Másutt jobban lehetett ebédelni, mint itt.

Vígan indultak hát útnak Kelemen és a szamara . . .

A réten épen szénát gyüjtött a kántor. Ez a kántor tanitott is, de nem igen értett hozzá, mert maga is keveset tudott. De erről Kelemennek nem volt tudomása. Köszönt a kántornak:

— Adjon Isten jó reggelt! No, gyüjtöget, kántor uram?

— Fogadj Isten! Gyüjtögetek biz én.

— Lett-e jócskán?

— Véknyason biz az, véknyason.

— Ugyan mondja meg: Debreczenben lakik a legtöbb ember?

— Ott a.

— Isten áldja! Én is úgy tudtam.

Kelemen megszorította a szamarát és elkocogott. Már jó messzi volt, mikor csak utána kiált a kántor.

— Hé, Kelemen!

— Hallom.

— Mégis aligha több ember nem lakik Kassán, mint Debreczenben.

— Kassán-e?

— Ott ám.

— Köszönöm, — szólt Kelemen és most már még jobban megszoritotta a Csucsit.

— Kassán? — motyogta Kelemen és gondolkozóba esett. — No, akkor oda megyek. Hiszen a kántor csak tudja . . .

. . . De hát Kassán még nem volt soha! Tudja ugyan, merre van, csak el is talál oda, de azért nem szerette, hogy Kassán több ember lakik, mint Debreczenben. Oda jobb szeretett volna menni. Kassán egy szál embert se ismer. Az igaz, Debreczenben se igen, de azt legalább tudja, hogy van ott magamódi ember sok. Lehet, hogy Kassán csupa német lakik. És osztán hogy kerülhetett volna Ribár meg Panni Kassára? Az már

Neogrády A. rajza.
Egy vadkörtefa alatt megpihen Kelemen.

egészen kiesik a világból! Vagy épen azért? Hogy rájuk ne akadjanak. Az bizony lehet . . .

Igy kavarogtak Kelemen gondolatai tovább is:

Csak legalább ismerne ott valakit. Még nem is látott olyan embert, a ki odavalósi . . . De mégis látott! . . . Eszébe jutott, hogy az az úr, a kit harmadéve összetévesztett Ribárral, ott lakik. Főfiskárius: azt mondta Bikki . . . Hogy is hitták? Igaz: Kovács Kálmánnak . . .

. . . Milyen bolond is volt ő akkor! — füzte tovább emlékeit a halász. — De mikor szakasztott olyan volt a hangja is, a nézése is, mint Ribárnak . . . Hm! S Kassán laknék ez a két ember, a kinek ilyen egyforma hangja és nézése van? . . . Milyen különös lehet, ha ezek összetalálkoznak . . .

Kelemen olyan furcsának tartotta ezt a lehetőséget! Hiszen ha ő egy olyan emberrel találkoznék, — például itt az úton, — a ki úgy hasonlitana hozzá beszédre és nézésre, mint azok ketten egymáshoz: talán lefordulna a szamárról is . . . De az nem lehet. Neki nincsen olyan mássa . . . És miért ne lenne, ha Ribárnak van? De hát annak se lehet! . . . Ezt az utolsó mondást öntudatlanúl, hangosan ejtette ki és hogy kimondta, szivébe kergette a vérét minden szava. (Hátha mégis elbolondították volna!)

Kétségek kezdték meglepni a halász agyát, mint a legyek a gyümölcsöt . . . Gondolkozott. Okot okkal állított szembe, esettel esetet.

És az egyik oldalon (hogy elbolondították) úgy meggyültek az okok, hogy a másikat (hogy nem vezették félre, hanem ő tévedett) már alig látta tőlük. Ezen az oldalon csak az az egy ok maradt maga (az, a mi akkor is leginkább félrevezette): Ribár nem tud félni. Amazon pedig: az idegen hangja, szeme, nézése, az az ugrás a padlásról; a suttogás, a bujkálás . . . De maga a reszketése is! . . .

Fölelevenedtek Kelemen eltemetett emlékei, mint bűvös szóra felidézett kisértetek. Nem csuda, hogy más szemmel nézte ezeket a feltámadt halottakat, mint az eleven valóságot, különösen, hogy ő is nagyot változott azóta lelkileg-testileg.

A mint az idegen gyávaságának emléke került eléje, megdöbbent, annyira más szinben és világításban látta azt most, mint akkor, a valóságban.

. . . De hiszen úgy reszketett, a hogy magyar ember reszketni nem szokott, ha csak nem gyerek. Félni igen — de reszketni! . . . Úgy reszketni, mint a hogy ő reszketett . . . Hátha nem is félt, csak tettette, hogy fél! S azért nem ment ölbe vele, hogy a méltóságát féltette: a főfiskáriusi méltóságát! . . . Mert miért ne lehetne egy személy Ribár és a főfiskárius. Mások is betyárkodtak már tréfából vagy nagyuri tempóból, de meg az is lehet, hogy ez a főfiskárius nem is volt az igazi Ribár, csak annak adta ki magát, hogy így közelébe jusson az igazinak, vagy más betyároknak . . . Azt mindjárt észrevette ő, hogy finom, fehér a keze, se kasza, se kapa nem törte . . . Aztán nem furcsa-e, hogy épen Kassán lakik, a hova őt Isten újja vezérelte! Ő lesz! A főfiskárius rabolta el Pannit . . . Nagyot ütött öklével a homlokára, hogy mindezek az okok nem jutottak előbb eszébe . . .

. . . Felsóhajtott. Isten nem akarta akkor még, — gondolta, — bezárta szememet és elhomályositotta eszemet. Még nem tartotta idején valónak, hogy megbocsásson és visszaadja boldogságomat.

Ezzel megszünt gondolkozni Kelemen. Ősi nyugalmával inkább elmerengett a természet csudás szépségein . . .

De estére, hogy egy korcsmába tért éjjeli szállásra, ujra felkavarodtak a Kurjantó csárdabeli jelenet emlékei benne. Eszébe jutott, mennyire húzódozott Bikki attól, hogy a Ribár nevét csak ajkára is vegye, pedig különben jó czimborája volt. Aztán az is eszébe jutott Bikkiről, hogy titkos jeleket váltott és sugdosott a főfiskáriussal; az is, hogy tegezte, az is, hogy ezt letagadta.

És mindebből kiokoskodta még a Kelemen egyszerű esze is, hogy Bikki alighanem czinkostársa volt a főfiskáriusnak, akár úgy mint az igazi Ribárnak, akár úgy mint tempóból Ribárkodónak.

— No, nem hittem volna Bikkiről, nem én, — mormogta és ezzel elaludt . . .

. . . Negyednapra már ott koczogott Csucsi Kassa kövezetén. Kelemen kifent bajuszszal ült a Csucsi tetejében.

Nagyon úrias város ez a Kassa, Czifra asszonyok selyem ruhába öltözködnek és sétálgatnak ott, még az utczán is. Az emberek nem olyanok, mint a debreczeniek. Azok nem nevetik ki a szegény embert, ha szamaragol, mint ezek.

És Kelemen ezt igen zokon is vette tőlük. Ha

nem lett volna olyan nyugodt és önmagára büszke, bizony odamondott volna nekik, de így csak lenézte őket a szamara hátáról.

Nagyobb baj volt az, hogy nem tudott hova betérni a Csucsival... Nem volt ott az egész városban egy neki való *kocsma se*.

Kelemen attól tartott leginkább, hogy így a szamárral nagyon szembeötlik itt. Még neszét veszi, vagy meglátja őt Ribár és elmenekül előle Pannistól együtt.

Gondolta hát, hogy nem válogat már a korcsmákban. Ha nincs olyan, a mi neki való, elvégre is olyat kell választania, a milyen van.

Megismerni minden korcsmát arról, hogy bort isznak benne. Azt Kassán pedig már az utczáról meg lehetett látni, hogy hol isznak bort, mert igen nagyok voltak az ablakok; beláthatott az ember könnyen.

De a hol korcsma van, még nem következés, hogy ott istálló is legyen. Kassán legalább nem.

Ez az oka, hogy Kelemen csak az ötödik korcsmában akadt istállóra, a nagy templom mellett. Ezt a korcsmát «Sifbek»-nek hitták.

Ide is alig akarták beereszteni Kelement, de kivágott egy tizforintost és az orra alá tartotta annak az «úrnak», a ki kötözködni akart.

Úgy látszik ez hatott, mert erre vállat vont az az úr és Kelemen beköthette Csucsit az istállóba otromba nagy parádés lovak közé.

— Ha ezek rúgnak egyet a Csucsin, — gondolta Kelemen, — szétmállik mindenestől.

Hát jól elkötötte tőlük a Csucsit. Zabot is adatott neki. Ma úgyis nagy napja lesz a gazdájának, legyen Csucsinak is.

Ezeket elvégezvén keresett egy olyan embert, a kinek jó barátságos arcza van, a kiből kinéz a szivesség és tisztesség. Mert azt kellett most megtudnia, hogy hol lakik a főfiskárius? Ez pedig kérdezősködés nélkül nem megy.

Nehéz volt itt ilyen emberre akadni. Végre talált az utczán egy kedvére való legényt. Az igaz, hogy részeg volt, de azért megszólította:

— Földi! ismeri kend itt a főfiskáriust?

A megszólított elnevette magát, mint a pityókos emberek szokták.

— Hogy ismerem-e? De ismerem ám. Vendége is voltam két hétig.

— Akkor tudja, hogy hol lakik?

— Azt azért nem tudom, czimbora. Mert nekem nem a saját házánál csapott vendégséget.

— Hát kiénél?

— Az országénál.

— Az országénál?

— Hát az áristom csak nem az ő háza...

— No nem... Hát akkor hol lehet megtalálni mégis?

— Ott kullog egy hajdu, ni! Attól kérdezze meg. Az majd tudja.

— Isten áldja! — köszöntötte Kelemen a részeg embert és megállította a hajdút.

Az egy derék tornai palócz volt: nyiltszivű gyerek. Szivesen tenyerelt Kelemennel, pedig ugyanecsak czifra ruhája volt. Meg *is* mutatta neki azt a házat, a hol Kovács főfiskárius úr lakik. Azt is megmondta, hogy mikor van otthon: délután egy órakor. Csak akkor hagyta ott Kelement az ügyész háza előtt.

És Kelemen reszketni kezdett a ház kapujában. Hozzá támaszkodott a félfájához, hogy össze ne roskadjon érzelmeinek sulya alatt. Az a gondolat, hogy hat év óta nem látott szerelmetes párját most már csak egy pár lépés választja el tőle: elszédítette... Remegett. Megijedt a nagy boldogságától... Visszament az utczára, hogy ott összeszedje magát. Hogy visszataláljon, megjegyezte az arany oroszlánt, a mi a ház sarkán lógott. Messzire különben úgy sem akart menni, hát attól nem félt, hogy eltéved.

A mint dobogó szivvel rójja az utczát, csak felmerül lelkében egy kérdés. Az, hogy mit csináljon ő Ribárral? (Már neki csak Ribár volt.)

És nagyon elcsudálkozott azon, hogy a mig más esztendőkben a Ribár ellen való olthatatlan gyülölet korbácsa alatt járta a világot s hogy az asszonya utáni vágyon kívül az volt a fő lelki rugója, mely a világba kergette éveken át: most csak az utolsó pillanatban gondol a boszúra, minden egyebet felejtett Panni után való vágyodásában.

Megállt az utczán, annyira meglepte ez a föltedezése. Visszaidézte emlékébe Ribár vonásait, saját szenvedéseit és ezektől sem fakadt gyülölet és boszuvágy a szivében.

Restelte: gyönyeségnek tartotta ezt a közönyét. Biztatta magát:

— Jussom van hozzá... Megboszúlom magam... Isten vezetett elébe...

Az Isten szónál meghökkent. Nem hökkent meg: megtért az Isten szóra:

— De csak azért, hogy megbocsássak neki, azért vezetett Isten elébe: az irgalmas Isten, a ki mindeneknek megbocsát, — igy fejezte be Kelemen, a mit hajh! de másképen kezdett.

Maga is elbámult a nagylelkűségén, szinte okát kereste. De nem találta meg. Pedig közel volt nagyon: a boldogsága tette nagylelkűvé. Ki üdvösséges ölelésre vágyó, gondolhat-e kegyetlen, véres boszúra?

De ha nem találta is meg Kelemen nagylelkűsége okát, megtalált egy másik okot: Isten vele való kegyelmének okát. (Hát a boszú érzetének kellett kivesznie szivéből, hogy pártfogásába vegye az Úr! Lám, hogy eltávolította őt Ribár közeléből, a mikor ez az érzelem még dúlt benne s hogy elébe vezeti most, mikor már csak a Panniját keresi nála, semmi egyebet!)

— Meg kellett változnom, meg kellett tisztulnom, hogy üdvözülhessek, — motyogta és egy könnycsepp gördült le arczán.

Most már biztos léptekkel ment Pannijához Kelemen.

Eszébe jutott, hogy Panni hét évig volt a más szeretője, de ez a gondolat nem keserítette. Érezte, hogy azért Panni csak őt szeretheti. Nem önként ment: elragadták tőle.

A házba lépett Kelemen. Látta, hogy több ajtó van rajta. (Melyik megett lakik a Panni?)

Senki sem mutatkozott, a ki útbaigazította volna, hát benyitotta az első útjába eső ajtót.

Egy szolgáló rárivallt belülről:

— Kit keres?

— Pannit: Rigó Pannit, a feleségemet!

— Nem lakik itt.

Kelemen odább ment egy ajtóval. Azon egy réztábla volt és valami név a táblán. Kelemen kibetűzte:

— K—o—vács Kálmán, kir. főügyész. (Hát itt lakik a Panni!)

A szive majd kitört domború mellkasából. Be akart nyitni. Zárva volt az ajtó. A csengettyűt nem tudta mire való, hát várt... Gondolta, dörömbölni nem illik, mert nem korcsmában van... Leült a lépcsőre, már nem győzte állva várni, hogy jöjjön valaki...

Végre jött valaki a lépcsőn.

Egy apró kis ősz ember volt. Aranykeretű szemüveg az orrán és irások a hóna alatt.

Kelemen felkelt és tisztességtudással megemelte kalapját, úgy szólitotta meg a jövevényt.

— Hogy kell ide bejutni, instállom tekintetes uram, vagy nem tudom, hogy tiszteljem, tán nagyságos uram!

— Kit keres? — kérdi a zord kinézésü kis idegen.

— Csak a feleségemet, a Pannit, Rigó Pannit...

— Nálam ilyen nevü nem lakik, — válaszolta kurtán az úr és becsöngetett.

— Kovács Kálmán úrnál lakik, instállom.

— Nem lakik ott. Csak tudnám, mert én vagyok Kovács Kálmán.

Kelemen nagyot nézett:

— Az úr nem Kovács Kálmán!

— Megbolondult kend?

— Nem Kovács Kálmán, ha mondom!

Az ősz emberke azt hitte, hogy őrülttel van dolga, hát gondolta, hogy csinján kell vele bánni, mert még meg találja fojtani. Szeliden szólt hát a halászhoz:

— De hát kérdezze meg, barátom, akárkitől. Ismer engem itt mindenki.

A szobaleány épen ajtót nyitott. A gazdája most erre hivatkozott.

— Jutka, hát ki vagyok én?

Erre meg a Jutka hitte, hogy a gazdája bolondult meg, de azért válaszolt neki:

— Tekintetes Kovács Kálmán úr, az én gazdám.

— Látja, barátom... Kell még más tanú is?

— Be akarok menni, — mondta elképedve tompán a halász és belépett az ajtón.

Maga sem tudta már, hogy mit csinál. Úgy beleélte magát abba a gondolatba, hogy a Pannija itt van és hogy Kovács Kálmán a Ribár, az ő Ribárja, egy személy, hogy nem hitt már szónak, saját szemeivel akart meggyőződni.

A szobaleány ijedten ugrott félre, olyan dúlt ábrázata volt Kelemennek.

A főügyész pedig azon tanakodott, mit csináljon, hogy meg ne fojtsa ez az ember.

Szerencsére jött egy hajdu. És épen az, a ki ideigazitotta Kelement. Egy levél volt a kezében.

Kelemen megismerte. Most meg ő kérdezte tőle:

— Ki ez az úr?

— Ez? — kérdezi a hajdu, a kit palócz létére nem lepett meg semmi. — Ez bíz Kovács Kálmán tekintetes úr, a főfiskárius.

No már ez mégis elég bizonyiték volt Kelemennek *is*. Engedelmet kért a tévedésért:

— Megkövetem alássan a tekintetes urat, megtévedtem, de lóvá tettek engem is...

— Nono! Nem baj, — biztositja az ügyész megkönnyebbülten. — Hát akkor nincs velem dolga?

— Nincs, instállom, csak egy kérdeni valóm volna.

— Szivesen.

— Mondaná meg a tekintetes úr, melyik nagyobb: Debreczen-e vagy Kassa? Melyikben lakik több ember?

Az ügyész elmosolyodott ezen a különös kérdésen:

— Debreczenben két annyi ember lakik, *mint* Kassán, — mondta.

— Mindjárt gondoltam, hogy nem jól mondta a kántor, — szólt Kelemen és szépen köszönvén távozott.

Kelemen most már megbizonyosodott arról, hogy az igazi Ribár volt a hortobágyi vendég és ugyanaz, a ki elrabolta tőle hitvesét, de arról is, hogy a csárdás czinkosa volt neki, bár Bikkinek ezen czinkosi mivoltában már előbb se igen kételkedett.

... De hát akkor hogy hivják most Ribárt? Azt látta a Kurjantóban, hogy már nem betyárkodik, de a hire se járt már vagy hat éve, hát biztos, hogy igaz útra tért. Akkor pedig a nevét sem tarthatta meg. Mert az meg volt terhelve két életre való börtönnel is.

... Majd megtudja Debreczenben, — gondolta, — ott rávezeti az Isten.

Igen: Debreczenbe készült Kelemen. Oda, «a hol a legtöbb ember lakik.» Annyit hányatvetette elméjében ezt a kezdetben lényegtelennek látszó körülményt, mig végre rögeszméjévé vált, vak hitté erősödött meg benne, hogy Pannijját csak ott találhatja meg, a hol a legtöbb ember lakik. Úgy járt, mint a jámbor hazugok, a kik utoljára maguk is szentül hisznek hazugságaikban.

Az egész kassai kirándulást olybá vette Kelemen, mint egy kis kitérést, melyre azért küldötte Isten, hogy okuljon belőle, hogy intésül szolgáljon neki a jövőre nézve s hogy megismertesse őt önmagával.

... Lám, most már tudja, hogy ki Ribár, hogy már volt vele az életben találkozása. Azt is tudja, hogy áruló czimborája volt Bikki, a Kurjantó csárdása, tudja most már magát ez iránt is mihez tartani. És végre azt is tudja már, hogy könnyen nem szabad venni az Isten kegyelmét, vakon, ész nélkül bizakodva benne. Ki kell azt érdemelnie mindenkinek.

... És mindezt megtudta a Kassára való útjában, a nélkül, hogy emberrel beszélt volna az ő nagy dolgáról... Csak Isten fogantathatta benne ezt a sok tudást. Félre hitta az egyenes útjáról, hogy intelmeivel megvilágítsa az elméjét.

... Most már mehet ki az egyenes útra... Debreczen felé.

Azért, a mig kiért Kassa városából, tizszer is elmondta magában Kelemen mindenféle változatban, hogy:

— Tudatlan a kántor! Gazember a csárdás!... No a csárdást megverem. Talán azért nem haragszik meg a jó Isten. Hisz nagyon megérdemli...

Kelemen kifizette tartozását a Sifbekben, aztán ráült a szamarára, hogy kimeneküljön ebből a városból. Keskenyellette az utczákat és magasallotta a házakat. Olyan kevés volt itt a kék égből és a levegőből. Úgy érezte magát, mintha szorongatnák mindenfelől. Még egyszer csak összecsukódnak ezek az utczák és elzárják a fejet felett a napvilágot is. Ki innen, ki! Mennél messzebb ezektől a házaktól és emberektől, a kik olyan szigoru nézésüek, még ha nevetnek is.

Éhes is nagyon Kelemen. Ideje volna belenyulni a tarisznyába. (De majd csak kint a szabadban. Itt úgy sem esnék jól neki. Ez nem az ő ege. Kár volna minden falatért.)

Csucsi más véleményen volt a zabról, de az ő véleményét nem kérte ki a gazdája. Nagyokat húzott a hasa alá a karikás nyelével és ha az nem használt, a fejét ütötte, hogy meg ne sántuljon, mert a lábára nagy szüksége volt.

Ettől aztán észretért Csucsi, szügyébe vágta bús fejét és mérsékelt vágtában vitte gazdáját, ki a városból...

A mikor már a hátuk megett hagyták a czifra várost, egy vadkörtefa alatt lekanyarodik Kelemen a Csucsiról, kipányvázza, hogy legeljen az országút árkában, maga pedig elővevé tarisznyáját s jót lakmározék belőle.

(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A RÓMAI KIRÁLY.

Annak a nagyszerű szinjátéknak, melyet a világtörténelem szinpadán Napoleon, az újabb kor legbámulatosabb pályafutású embere rendezett, a főszereplő tragikus vége mellett egy másik szomorú esemény képezi bús epilógját: Napoleon fiának korai kimulása, az óriás fa egyetlen gyönge hajtásának oly hirtelen hervadása. A kinek születése a dicsőség özönében úszó Napoleonnak megadta a rég áhitott boldogságot, hogy íme trónjának örököse van, a kinek első síró hangjaiba a nagy franczia nemzet örömmámorának kitörő lelkesedése vegyült, a kin a nagy Cæsar reszkető szeretettel csüggött s kihez életének minden nagy várakozását csatolta akkorra, midőn ő már nem intézi nemzete sorsát, szomorú elhagyatottságban, elszigetelve minden emlékétől születésének, elfásitott szivvel, melyben nem szabad kelni nagyratörő vágyaknak, éli a legkietlenebb árvaság napjait s egy hűs nyári hajnalon tovaszáll a lélek az összetört testből, a «sasfiók» oda van. S vele oda minden lelkesült remény, mit jövőjéhez fűztek, de — minden félelem is azoknál, kik már magát a

Gérard festménye után.

I. Napoleon.

Gérard festménye után.

Mária Lujza.

Napoleon nevet is mint Európára vészt hozót emlegették.

A nagyszerű események, melyek a kis «római király», majd «reichstadti herczeg» drámájának hátterét képezik; a politikai cselszövések nem egy oly példája, midőn a «czél szentesíti az eszközöket», machiavellisztikus elve alapján nem riadtak vissza a világtörténet nagy szinpadán rendelkező kezek attól sem, hogy a nekik alkalmatlant eltegyék láb alól; a nagy állhatatosság, melylyel Napoleon fiát Metternich őriztette — érthetővé teszik azokat a suttogásokat, melyek a Napoleon-ivadék korai halála kapcsán szárnyra keltek. A politika minden ravaszságaiban oly nagyon járatos kanczellár foglya legendás alakká válik, kinek rövid élete szakadatlan, czéltudatosan előkészített martirium, korai halála pedig elhatározott dolog, mert a Napoleon nevet viseli, ennek pedig nem szabad többé megzavarni a népek nyugalmát. A reichstadti herczeg kevés örömet látott élete s korai halála a világtörténelem ama kérdései sorába lép, melyek titokzatos fátylát meg-meglebbenti a kétely nyughatatlan keze, titkos rúgók működését keresvén a külsőleg bármily kétségtelenül tisztázott események játéka mögött is.

*

Az 1809. év végén vagyunk.

Napoleon új meg új győzelmekkel erősítette meg a koronát fején. Mi sem hiányzott dicsőségéből, de hiányzott valami boldogságának és becsvágyának: az, hogy nem volt örököse.

A császár, engedve a politikai tekinteteknek s elfojtva Joséphine iránti meleg vonzalmát, gyöngédségét, összehivta családja tagjait s belső tanácsosait. Majdnem valamennyien egy új házasság mellett nyilatkoztak. Mikor a különböző vélemények után Napoleon nagy hévvel azt a javaslatot támogatta, mely egy osztrák főhercegnővel való házasságot czélozta, senki se mert ellene szólni.

Egy este a császár elmondta Joséphine-nek, hogy családja, miniszterei, tanácsosai, szóval mindenki, szükségesnek látják, hogy oly házasságot kössön, melyből örökösöket várhat.

— Mit szólsz ehhez? mi legyen tehát? mit szólsz ehhez? — ismétlé Napoleon nagy felindulással.

Joséphine némán hallgatott eddig s végre így felelt:

— Mit mondjak én neked, ha fivéreid, minisztereid, sőt mindenki azt akarja?

De eddigi nyugodtsága most egyszerre elhagyta s a leghevesebb kétségbeesésnek adta át magát. Napoleon vigasztalja, gyöngédséggel halmozza el, Hortense királynét és Beauharnais Eugen-t szólíttatja elő s kéri őket, hogy ne hagyják el a császárnét. Ez végre lecsillapul és oly lelki erővel néz jövendő sorsa elé, mely mindenkit meglepett.

Az 1810. év január 12-én mindennek vége van Napoleon és Joséphine között — és nem is egészen három hónap mulva végbement a második házasság Mária Lujzával Saint-Cloudban.

«Joséphine-ben — írja Napoleon egyik bizalmasa, Meneval báró, emlékirataiban — valami ellenállhatlan báj lakozott. Nem volt szabályos szépség, de birt azzal a kecsességgel, mely «szebb a szépségnél», mint La Fontaine mondja. Mozdulatainak lágysága és előkelősége, a kreol nők bájos lankadtsága páratlanná tették őt. Jó kedve mindig egyforma volt; jó és kedves volt mindenkihez. A császár nagyon szerette őt, s vonzalmát a Joséphine lebilincselő tulajdonságai csak folyton növelték.» És a kreol nő Napoleon dicsőségének egész szivéből-lelkéből osztályosa, jó szelleme, a harczi fáradalmak mellett fentartója és erősitője volt. Nem hiába mondta róla Napoleon a szenátushoz intézett beszédében: «Tizenöt évig életem megédesítője volt s emlékét szivem nem feledi soha.»

Mily más a kép, mit Mária Lujzáról rajzolnak a régi idők emlékezései. «Mária Lujza — így olvassuk egy emlékirónál — sokkal lustább szellemü, modorában sokkal nyersebb volt, semhogy azt, kivel a sors egyesitette, megérthette volna; annak lánglelkével értelmetlenül állt szemben.» — «A nagy férfiú élettársa — írja a fent említett Meneval — Franczia országra nézve teljességgel idegen maradt. Itt tartózkodásának rövidsége s az, hogy egészen megfeledkezett azokról a kötelékekről, melyek egykor ide fűzték; Napoleonnal való egyesülése egyetlen emlékének halála, olyanná tették itt tartózkodását, hogy annak semmi nyoma se maradt.» Egyszerűen hizeleg neki, hogy franczia császárné lehet. Erre mutatnak ama szavai, melyeket pár héttel a nyilvános eljegyzés előtt ejtett, midőn a «Moniteur»-rel belép atyja szobájába s dicsőséget sugárzó arczczal így szól hozzá:

— Hadseregünk (a francziára gondolt) ismét győzött Spanyolországban!

Egy fiatal főherczeg, a ki még csak az ólomkatonákkal gyakorolta a háborúsdit, gúnyosan megjegyzi, hogy voltaképen nem is tudja, hol van az ő hadserege?

— Az egész világon, — mond Mária Lujza megsértett női hiúsággal s majdnem megvetően tekint a kérdezőre.

Ferencz császár leányának s a nagy hóditónak egybekelése egészen megzavarja az emberek fejét. Az öröm, a pajzán jó kedv mindenkit magával ragad. Még a régi gárda is megengedi magának azt a tréfát, hogy az osztrák katonák-

nak, kik még részben mint hadifoglyok időztek Párisban, fényes lakomát adott. A vén hadfiak a kedélyes gazda szerepét játszották marengói, austerlitzi és wagrami legyőzötteikkel szemben. Az ágyúdörejt a pezsgős palaczkok durrogása váltotta fel.

S a következő év meghozza Napoleonnak a rég várt boldogságot. Dubois, a császárné orvosa, már előkészítette őt a nevezetes eseményre. Napoleon fokozottabb gyöngédséget mutat Mária Lujza iránt, előre hálás neki, hogy utóddal ajándékozza meg. Március 19-én minden jel arra mutat már, hogy közel a pillanat, midőn a hatalmas törzsnek hajtása lesz. A következő nap nagy megpróbáltatás a császárra. A császárné élete forog koczkán, midőn Napoleon ivadékának életet lesz adandó. De végre megszületik a gyermek. Két percig semmi életjelt nem ád, mignem az orvosok fáradozására az első síró hangok elhagyják ajkait. Napoleon magán kívül van örömében.

— Él! él! — kiáltja elragadtatással — a római király él! — és túláradó örömmel hajol a bölcső fölé.

Napoleon még e nagy pillanatban se feledkezett meg Joséphine-ről s e levelet küldte neki a római király születése után:

«Kedves barátnőm, megkaptam leveledet s köszönetet mondok azért. Fiam nagy és jól érzi magát. Remélem, hogy élete boldog lesz. Szája, szemei egészen az enyémek. Azt hiszem, be fogja tölteni hivatását. *Napoleon.*»

A válaszok, melyeket a császár az eléje járult küldöttségeknek adott, mind arra a nagy várakozásra utalnak, melyet Napoleon fia jövendője iránt táplált. «Fiam nagy jövője teljesedésbe fog menni», mondá a szenátusnak. «Fiam Francziaország boldogságáért és dicsőségeért fog élni», szólt az államtanácshoz. «Fiam meg fog felelni Francziaország várakozásainak», válaszolt a császár az államtanács küldöttségének . . . Ha tudta volna, hogy a balsors mint hiusítja majdan meg mindezen nagyszerű kilátásokat! . . .

Festők, szobrászok, költők versengve dicsőítették a kis római királyt. Girard és Prudhon művészi ecsetje örökítették meg, de vége-hosszza nem volt a verselőknek sem, kik mind az ő születése feletti nagy örömet zengték. Több, mint háromszáz üdvözlő és hálálkodó vers jelent meg nehány nap alatt.

Az ujszölött keresztelőjét május 9-én tartották meg a Notre-dame-egyházban. «Bár a szent hely tiszteletet és tartózkodást parancsolt, — írja egy egykorú forrás, — az általános örömteljes felindulás nem fékezhette magát s mindenki tapsviharban tört ki abban a pillanatban, midőn a császár, átvevén anyja kezeiből a csak imént szentelt vízzel leöntött gyermeket, karjaiba emelte s meghatottan felmutatta a szorongó tömegnek». A gyermek Napoleon Ferencz Károly József nevet nyert a keresztségben.

A római király születését egész Európa örömmel fogadta, mert azt remélték, hogy a húsz évi háborúnak vége lesz ez esemény következtében, s Napoleon meg fog nyugodni eddigi babérain. A császár a leggyöngédebb szeretettel csüng fián, karjain hordozza, míg nagy tetteiről beszél bizalmas embereinek, fényes palota építésével foglalkozik a római király számára. Egyszer sajnálva emlegeti, hogy nem volt soha az örök városban, ő, a ki pedig Olaszországban kezdte aratni hervadhatatlan babérait. De még be fog egyszer oda vonúlni, mondja aztán, hiszen az a fia városa.

A béke csendje azonban nem tartott sokáig. Napoleon az 1812. év május 9-én Mária Lujzával együtt Metzen, Mainzon és Frankfurton át Drezdába utazik, hol a koronás fők egész serege található, kik mind hizelegve hódoltak a nagy császárság feje előtt. Aztán a császár elhagyja a szász fővárost, hogy csakhamar a nagy orosz hadjáratra induljon. A távolból is folyton érdeklődéssel kiséri Mária Lujzát és fiát, a kis római királyt. A moszkvai csata előtti este kapja meg Napoleon fia arczképét. Leírhatatlan öröm fogja el erre. «Uraim, — mondá tábornokainak, — ha fiam tizenöt éves lenne, higyjék meg, hogy itt volna, a bátrak között!»

De az oroszországi hadjárat kezdete volt a végzetes szerencsétlenségeknek, melyek Napoleonnak ezentúl osztályrészül jutottak. Háromszázhuszonötezer emberrel lépte át a Niement juniusban és deczemberben csak százhuszonhétezer tért ezekből vissza, a többi elesett vagy fogságba került . . . Rövid idő már az, mit Napoleon egyre szebben fejlődő fia közelében tölthet.

Az 1814. év szomorú sejtelmekkel kezdődik Francziaországra. Ellenséges hadak özöne lepi el a franczia határokat, egész Európa talpra állt egyetlen nemzet ellen. Mint valami új keresztes hadjáratra, úgy indultak Páris ellen. Elérkezett a pillanat, midőn a császárnak nem volt pillanatnyi ideje sem veszíteni való. Egy január 24-iki rendeletével Mária Lujzát teszi meg regensnőnek, József, a detronizált spanyol király, a főparancsnokságot kapja meg. Úgyanazon nap éjjelén pedig a császár búcsút mond Mária Lujzának és fiának. Ez a búcsú mindenkorra szólt.

(Folytatása következik.)

A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a

MARGIT-CRÈME,

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arczkenőcs pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ránczokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczvíz** 1 korona

Hamisitványok bíróilag üldöztetnek.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő: **Földes Kelemen** gyógysz. **Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógysz. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. — Kapható minden gyógyszertárban.

Ha őszül a haja,

használja a „Stella"-vizet

(Hair Regenerator),

mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza.

Üvegje 2 korona.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában

ő. és. k. fensége József főherczeg udv. szállitója,

Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

SERRAVALLO 8984

CHINA-BORA VASSAL

kitünő helyreállitó szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitüntetésekről. 1000-nél több orvosi elismerővel.

Kitünő íz.

Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.

Árak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo J. gyógyszer. Trieszben.

Dr. Lengiel

nyirfabalzsam

kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfurjuk, emberemlékezet óta mint a legkitünőbb szépitőszer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasitásai szerint balzsammá alakittatik át, csak akkor nyer ugyszólvan csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrrészeket, már másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik. Ezen balzsam kisimitja az arczon a ránczokat és himlőhelyeket, ifju arczszint, a bőrnek fehérségét, gyöngédséget és üdeséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt eltávolitja a szeplőt, májfoltot és anyajegyeket, orvvereséget, böratkát s a bőr minden más egyéb tisztátalanságát. Ára egy korsónak használati utasitással 3 korona. Kapható minden jobb gyógyszertárban.

A nyirfabalzsam által puhává lett bőr konzervalására ajánlatos ezzel egyidejüleg a **dr. Lengiel-féle** 9135

Opo-crêmet használni. Egy tégely 1 kor. 20 fill.

A dr. Lengiel-féle Benzoe-szappan

a legalkalmasabb hygienikus szappan, mely a bőrtenyhévé és fehérré teszi és hivatva van a balzsam jó hatását fokozni. Egy darab ára 1 korona 20 fillér. Főraktár Magyarország részére **Török József gyógyszertára.** Budapest VI. ker., Király-utcza 12. és Andrássy-út 29. szám.

WEINWURM ANTAL

KÁROLY-UTCA 3. szám **BUDAPEST** KÁROLY-KÖRUT SAROK

LIPIK

I. rangu fürdőhely Szlavoniában.

Egyetlen jódtartalmu alkalikus hőforrás (64° C.) a continensen.

Első dijakkal kitüntetve **Budapest** 1883 és 1896, **London** 1893, **Bécs** és **Róma** 1894 és **Brüssel** 1897. **A lonjavölgyi vasut állomása** (Dugosellon át). Azonkivül **a déli vaspálya állomása,** Pakrac—Lipik—Kanizsán és Barcson át. (Zónatarifa.) Indulás Budapestről a m. á. v. fiumei gyorsvonatával 7 óra 15 p. reggel, érkezés Lipikre ½6 órakor délután. Romániából, Bulgáriából, Szerbiából, Boszniából **Brod-Novszkán** át. Minden irányban nappali gyorsvonatok. 64° C. hőmérsékletü bő forrása gazdag nátriumtartalmánál (magyar Ems) és jódvegyületeinél fogva **fürdő-** és **ivókurára** kiválóan alkalmas. Kitünő hatásu idült **gyomor-, bél-, gégehurutnál,** hólyagbajoknál, **köszvény-** és **csuzos** bajnál, **ischiasnál,** azonkivül **vérbetegségeknél, görvély-kórnál** és egyéb **mirigy-** és **csontbántalmaknál.** A legkényesebb igényeknek megfelelő fürdőberendezés (**porczellán-, márvány-, iszaszáto-** és **bassinfürdők**), fényesen berendezett **szállók, uj gógyterem, gyermek-gyógyintézet,** zongora-, társalgó-, étterem, kávéház stb., gyönyörü **fedett sétány,** *remek* **évszázados park,** lawn-tennis; *mindenütt* **villamos világitás.** Kitünő zenekar.

Hivatalos fürdőorvos dr. Szemerey Bertalan.

Jódvíz szétküldése egyenesen a forrástól. Főraktár: DESKUTY L., Budapest, **Jódforrásso** közvetlen a fürdőigazgatóságnál, Lipiken rendelhető. Bővebb felvilágositással és fürdőleirással szivesen szolgál

a fürdőigazgatóság.

Szontágh-féle hidegvizgyógyintézet és szanatorium

Uj-Tátrafüred.

Özondus levegőjü,

klimatikus magaslati gyógyhely (1005 m.)

Üdülőknek, ideg-, tüdő-, vérbajban és Basedow-kórban szenvedőknek. (Lignosulfit inhalatio, hizlaló-kura, szanatoriumi kezelés stb.)

Házilag kezelt konyha. — Pensio rendszer.

Egész éven át nyitva.

Teljes kényelem, jutányos árak. Felvilágositással szivesen szolgál a

9146 **fürdőigazgatóság.**

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta Szemere György.

(Folytatás.)

XIV.

A debreczeni vásár.

A ki magyar ember, annak tudni kell, hogy a Tokaj felől Debreczenbe iparkodónak a Hortobágyon keresztül viszen az útja . . .

A Hortobágy ezidén nagy pompával fogadta Kelement.

Csillogó képeket festett a láthatár kék kárpitjára a puszták tündére: a délibáb. Gyöngyhullámu tengert varázsolt az utas szemei elé és ebbe a tengerbe egy nagy tornyot festett és házakat. De tótágast állottak a torony és a házak, úgy a hogy a mesében van: az elátkozott város meséjében . . .

A nap erősen tüzött a földre, beragyogta a végtelen síkot, és minden élőt, a mi rajta volt. A fehér gulyák szinte csillogtak, a sárga pej ménesek szinte ragyogtak, mint az arany, meszsziről.

És zenéje is volt ennek a sivatagnak . . . Csak az ember csendes itt és merengő. Egyéb teremtménye Istennek vig dalra fakad az érzéseitől. Szilaj, czikkázó csikók vihognak, nyerítenek, bikák bömbölnek, tehenek bőgnek s bégetnek a raczkák. Ez mind örül.

És a pacsirta minden élők nevében hymnust zengett a magasban a fejük felett . . .

Hát nem gyönyörű ez az óriási kék dóm, a hol mindenek Istent dicsérik és nagyságát hirdetik?!

Hej, de jól érezte magát itt Kelemen, hogy szabadon élvezhette most már mindezeket a szépséges természeti jelenéseket: menten a bánata nyügétől. Egészen megfeledkezett arról, hogy ő most a Kurjantóhoz közeledik, a hol pedig meg kell vernie a csárdás gazdát, Bikkit. No de majd eszébe jut. Nincs még egészen közel a Kurjantó.

Különben eszében se kellett tartania a halásznak, hogy be kell oda térnie. Ott volt Csucsi. Ő ugyanis jó messziről felismervén a csárdát: a zabok hazáját, felhivás nélkül neki bodorodott, és egyszerüen bevitte gazdáját az udvarára . . .

— Ejnye, hát kend az? — kiált fel nagy vigyorgó örömmel Csutora Bandi, meglátván az utasokat.

— Én. Hát a gazdád?

— Debreczenben van. Vásárra ment.

— No, szerencséje!

— Hát mért? Tán összeharagudtak?

— Nem, de hamis a gazdád lelke.

— Hát csak olyan, mint más, — jelentette ki és rántott egyet a vállán Csutora Bandi, ezzel fejezve ki nemtetszését. Mintha csak azt mondotta volna: «Mi köze kendnek az ő becsületéhez?»

— Nohát itatunk, s aztán megyünk, — szólt Kelemen és leszállott a csacsijáról.

Ez egyenesen beszaladt a félszer alá. Ott nevezetesen friss luczerna volt, egy garmadába hányva.

Kelemen leült a pitvarajtóba és törte a fejét valamin. Kemény dió lehetett, mert izzadt belé az üstöke, de újjai segitségével mégis kisütötte, a mit akart . . .

— Bandi, hé!

— No?

— Kerülj csak errébb. Két pengő forintot és hetven krajczárokat teszek a markodba. Add oda majd a gazdádnak, ha hazajön. Érted?

— Minek?

— Hatszor voltam itt. Most hetedszer vagyok. Hát annyit ér, a mit itt ettem-ittam.

— Hát aztán?

— Olyan embertől, mint a gazdád, nem kell ingyért semmi. Hát azért fizetek . . . Most hozzál egy iccze bort!

— Megyek, — szólt Bandi és lassan feltápászkodva a szekér alól, mert ott hüsölt, teljesitette a parancsot.

Kelemen kiitta a borát, leolvasta az árát a Csutora bal-, és külön a két forint hetven krajczárt a jobb markába, hogy össze ne zavarja a régi tartozását az újjal; ezzel Csucsi nagy bánatára tovább utazott. Nem jól érezte itt magát

Neogrády A. rajza.

Kelemen egy laczikonyha-sátorba vitte. — (L. 106. lap.)

sehogy. Árulással volt terhes a csárda levegője, igaz magyar ember tüdeje pedig az ilyesmit nem birja ki soká.

Késő este volt már, mikor Debreczenbe érkezett Kelemen. Ott betért a legelső korcsmába. Ez tele volt vásáros népekkel. A lovak fele sem fért már az állásba. A tágas udvaron is ló ló hátán, szekér szekér mellett.

Csucsi okoskodott, hogy ő ide be nem megy és erővel vissza akart fordúlni. Nem szerette magát rugatni sehogy. De eszelte a gazdája a karikás nyelével és szóval is:

— Másutt se jobb vásárkor, hé!

Kelemen ismerősre talált itt. A csikós volt, a kedves keresztkomája, Gugoli.

Nagyon megörültek egymásnak és áldomást is ittak a találkozás örömére. Aztán még soká beszélgettek egymással kevés szóval, de sok szívvel.

— Most már megtalálom a Pannit!

— Hát hol?

— Hát itt. Debreczenben van. Épen jókor esett ez a vásár, mert ha soká akadok is rá a nagy kavarodásban, de legalább biztosan rákakadok . . . Tenger ember lehet most itt, ugy-e? Nem olyan kicsi dolog a debreczeni vásár! . . .

Igaza volt Kelemennek, temérdek ember gyűlt egybe a vásárra.

A ki úr és nem akar szekeren hálni, előre gondoskodik a szobájáról. Azt ugyan nem igen kap, mert másnak is kell, de legalább kiszorit így magának egy ágyat, a mibe belefekhessék, ha épen elfárad.

Szerencsére a legtöbb ember nem igen álmos ilyenkor, hanem iszik, czigány muzsikáját hallgatja, kártyázik inkább éjjel-nappal, ha nem alkuszik.

Gazdát cserél egy ilyen vásáron sok ezer jószág. Kövér kupeczek vastag bugyellárisa disznókká, lovakká és marhákká változik át, (ezek mennek Bécsbe és Berlinbe), sok szép gulya és ménes viszont kövér bugyellárisokká cserélődik el. De ezek a bugyellárisok már, sajnos, nem mennek sehová sokszor: ott maradnak Debreczenben a Bikában. Elnyeli biz azokat a vizi.

Különben a debreczeni vásár külső képe igen változatos emberekben és állatokban egyaránt.

A mi az embereket illeti, eljárnak azok ide a huszadik vármegyéből is; nemcsak urak, mindenfélék. Csak a kalapokat kell megnézni és a felső gunyákat.

Mert minden vidéken másféle kalapot viselnek és másféle felöltőbe bujnak az emberek.

Kalap van: pörge lapos, pörge hegyes, kiskarimás, nagykarimás, süveg; fehér, fekete bárányból, halinából; árvalányhaj-bokrétás, csinált-virágos.

Ezek szerint meg lehet tudni szalontai magyar, túri, kún, hajdu, matyó, palócz, mócz, rácz-e az ember.

És a debreczeni vásáron nincs olyan kalap, a mi képviselve ne volna 10—100—1000 viselő által. Kapható is itt mindenfajta kalap. Azért is egy ilyen vásári kalapos nem közönséges ember, sok mindenfélét kell az eszében tartania . . .

Felsőgunya szintén sokféle van itt: suba, guba (aprófürtü, rojtos) szür, ködmön, bunda. Olyan vidékek is vannak, a hol augusztusban is bundában járnak: azt tartják, hogy hüvöst tart, ha kifelé fordítják a szőrös felét. No ezt már ők tudják: a kik viselik.

Ezeknél fogva igen tarka képet nyujt a debreczeni vásár. Hát még az állatoknál fogva! Nyihogó paripák, kapáló hintós-lovak, kicsi mokányok; birkák: raczkák, spanyolok, fehérek, feketék . . . Amott disznók turkálnak, itt ökrök bőgnek: zaj, lárma, zsivaj! . . . A mit nem tölt be az állati hang, azt betölti az emberek káromkodása, hangos alkuvása . . .

Keresni és megtalálni valakit lehetetlen ebben a zürzavarban.

És Kelemen mégis itt kereste élete párját: hat esztendők óta nyomaveszett Panniját . . .

Hja, ő neki Isten mutatja az útját és egy erős úttörőt adott mellé: a hitet.

XV.

Nyomok.

Kassai útja óta alakot változtatott a Kelemen hite. Nem volt az többé a vak fatalizmus szülöttje, keresztény hitté nemesedett. Nem azt sugta: «Megtalálom, ha nem is keresem, mert Isten úgy akarja, igy határozta.» Hanem ezt: «Megtalálom, ha megérdemlem, keresem és küzködök érte, mert megüzente azt nekem a nagy Isten.»

Elhatározta hát a halász, hogy keresni és küzködni fog. Ernyedetlen kitartással bejár, felkutat mindent, a mi útjába kerül, megvi-

gyázza az embereket, hogy nem találna-e valahol valami újabb égi jelt vagy kijelentést, a mi őt közelebb juttatná Pannijához. Mert azt is lehetőnek tartotta, hogy még nem fog egyenesen ráakadni élete párjára, még előbb újabb figyelmeztetésben részesül.

Úgy gondolta Kelemen, hogy meg se pihen az egész vásár alatt. Az két napig tart, holnap estélig véget ér, mert akkor öt óra tájban már útnak erednek a vásáros népek. Hát addig megtalálja Pannit! Addig, mert azután fogynak a vásárosok, már pedig úgy jelentette ki neki Isten Ancsura útján, hogy ott és akkor találja meg a párját, a hol és a mikor legtöbbek a népek. És azért nem pihen meg, mert most egészen rajta áll a boldogsága, saját igyekezetétől és iparkodásától tette függővé Isten, hát nem akarja azt valami mulasztással elszalasztani, érdemetlenné válván ezáltal az Ég további kegyelmére . . . Azért nem pihen meg, mert nem ismeri Isten szándékát. Sokszor ott legközelebb az Ő keze, a hol legtávolabbnak hinné a halandó és viszont nem tudhatja, hogy nem épen akkor akarja-e hozzá küldeni Panniját, a mikor rendes alkalomkor nyugodni szokott az ember: éjjel? Nem. Fen lesz éjszaka is, keres, küzd, fárad, mig ina nem szakad.

Ilyen gondolatokkal és elhatározással eltelve indult el Kelemen Pannija keresésére.

Megnézett mindenkit, a ki csak útjába akadt... Megvigyázta a szekereket is, a melyek tele voltak poros lármázó atyafiakkal és ünnepi díszbe öltöztetett sivalkodó fehérnéppel: nincs-e valamelyiken Ribár, vagy a felesége. Benézett az udvarokra és az ablakokba, korcsmákba, szállásokba; tűvé tett mindent. A vásártéren megfordúlt mindenütt: a laczikonyhán, a pántlikás zsidónál, a lóvásáron, juhászok, gulyások, csikósok között.

Nem kérdezősködött senkitől. Hogy is kérdezősködjék? Idegen szemében egyik asszony olyan, mint a másik, vagy ha nem is, ki nézné meg itt apróra az asszonyokat? Arra nincs itt idő, se mód. Olyan jel nagy csúfság pedig, a mi úgy szembeötlenék, hogy ezrek között is feltünővé tenné őt: ilyen nem volt Pannin. Szép volt, gömbölyü és tiszta, mint a vakart hal. Hát ilyen igen sok lehetett itt. Ezzel hogy kérdezősködjék?

És Ribár után is, mivel tudakozódjék? Sötét pápaszeme volt itt nem egy-két úrnak. De az is lehet, hogy Ribárnak épen nincs most üveg a szemén; akkor azért viselte, hogy elrejtse előle szúrós tekintetét... Az orra be van ugyan horpadva, de az alig vehető észre; ismertető jelnek nem elég. No de a foga! Hisz az aranynyal volt megfoltozva, emlékezett rá Kelemen. Ez már szembeszökik annak, a ki meglátja, mert igen kevés embernek a foga lehet aranynyal foltozva. Ő maga ezt másnál nem is látta soha! Úgy már lehetne tudakozódni az emberektől: «Nem látott kend, földi, olyan urat, a kinek a szemfoga aranynyal volt megfoltozva?»

Ennek az eszméjének megörült Kelemen. Fel is használta, mert azt tartotta, hogy kötelessége minden követ megmozditania, minden bokrot megzörgetnie, csak úgy segit rajta az Isten.

Egy egész sereg embert szólitott meg Kelemen, főképen asszonyokat. Tudta, hogy azok szemesebbek, mint a férfiak:

— Öcsém, bátyám vagy húgom, néném, nem látott egy urat, a kinek aranynyal volt kifoltozva a szemfoga?

De csak ilyen feleleteket kapott a kérdésére: «Nem. Nézi a kutya a más fogát.» Vagy: «A fenének van gondja az urak fogára.» A ki tréfás kedvében volt, igy felelt: «Nem tátja ki száját vásáron az ember, mert még bele találna ugrani valami csikó!»

Kelemen önérzetét sértették ezek a feleletek, gúnyos megjegyzések és arczkifejezések, a mivel kisérték. De tűrt jámborúl. Hogy most ilyen kicsiny dolgokért is megharagudjék: nem volt ahhoz jussa... Most teszi őt próbára Isten: a türelmét, a hitét, a becsületét, szivét-lelkét. Attól függ minden, kiállja-e azt a próbát...

Már késő este volt, a mikor végre egy olyan emberre akadt a halász, a ki ismerte Ribárt.

Ez igy felelt a Kelemen kérdésére:

— Hogy láttam-e? Már hogy ne láttam volna, mikor lovat is vettem tőle.

— Ismeri kend? — kérdi szivszorongva Kelemen.

— Ösmerni nem ösmerem.

— Hát milyen az a ló, a mit kend vett?

— Csapott farú, nagyfejü, már nem csikó, de azért benne van a jóság. Nyolczvan pengőt adtam érte.

— A Hóka!

— Az a, épen úgy híják.

— Hát a gazdáját?

— Azt már tán nem úgy híják.

— Nem tudja kend?

— Nem, mert nem kérdeztem, nekem csak a lóra volt gondom, — mondja csendesen a matyó.

— Megnézhetném azt a lovat?

— Meg azt.

— Hol van?

— Hát jöjjön kend, — hívja a matyó Kelement és elvezeti a lovához...

Ez azonnal felismerte a Hókát. Még most is ott volt a sebhelye a czombján, a hol a pandúr golyója találta.

— Nekem azt meg kell tudnom, — türelmetlenkedik Kelemen törülgetve izzadtságtól nedves homlokát, — hogy mi a neve a ló régi gazdájának.

— Hát hiszen az tán csak rajta lesz a pakszuson, — mondá a matyó, a kinek az eszét nem kötötte le annyi mindenféle vegyes érzelem.

— Mutassa kend szaporán, áldomás lesz, ha megmutatja kend.

— Ingyen teszem, de azért az áldomást is beveszem, — válaszol a matyó olyan hangon és olyan arczczal, a mely mutatta, hogy ő most egy nagy szivességet fog cselekedni.

— Nála van kendnél?

— Itt van a lajbi zsebemben. Jöjjön fel kend a szekérre, ott majd kikeressük.

Felszállottak mindketten a szekérre és leültek ott egymással szembe. Akkor elkezdte a matyó keresni a pakszust a lajbi zsebében. Először kirakta annak egész tartalmát a szeredására és magyarázatokkal kisérte a dolgait. Először is az új makrapipája akadt a kezébe. Elbeszélte, hogy és hol vette, milyen jó portéka. Azután jött egy dohányzacskó, előkerült egy bicska is (a minek nincsen párja, mert a vasat is úgy vágja, akár a vajat...) Jött egy masinatartó sárgarézből, egy pipaszúrkáló... Végre egy pár nyomtatvány: kék és szürke.

Most ezeket a nyomtatványokat kezdte el magyarázni a matyó:

— Ez itt a birótúl jött; ez nem az; ez a kvártárul való levél, a kit Gegőtűl vásáltam; ez az öröklevél, a kit az amánk (anyánk) testált; ez sem a...

Most észreveszi a matyó, hogy Kelemennek nincs inyére ez a sok magyarázat, hát megnyugtatja:

— Várjon kend sorjára. Majd előkerül a pakszus is üstöllést, mert semmi sem tart örökké a világon.

Aztán folytatja a keresést:

— Ez esmelleg nem a; ez se a... No, ez az!

Kelemen kikapja a nyomtatványt a matyó kezéből és elkezdi betűzni s csakhamar kiolvassa a lótulajdonos nevét és lakóhelyét.

— Vityi János... Debreczen. Hát igy hijják: Vityi János! — motyogja magában, egy könynyebbitő fohászszal Kelemen.

— Ez kellett kendnek?

— Ez, mert igen keresem ezt az urat. Nagy sorom van vele...

— Csakhogy el ne téveszsze kend. Vityi János van Debreczenben száz is, — eszeli a matyó Kelement.

— Sok a Vityi János?! Hogy tudja kend? — kérdezte Kelemen.

— Hát járok én ide húsz esztendeje, hát tudom. Ötöt magam is ismerek belőlük. Az egyik keresztkomám is.

— Megismerem én az aranyos fogáról az igazit talán!

— Hát jól belenézzen akkor a szájába...

— No, jőjjön kend, igyuk meg az áldomást, — hívja Kelemen a matyót.

— Menjünk... Hé, Kuka, jól vigyázz a lóra: az új lóra, — parancsolt rá emez egy suhanczra, a ki a szekér alatt szalonnázott, aztán ment is.

Kelemen egy laczikonyha-sátorba vitte.

Éjjeli hangjával nyüzsgött a vásár tábor: tompán, morogva, zúgva. Az állatok pihentek. Csak a mozgásuk adott inkább hangot, mintsem a szájuk. Dübögött a ló, nyujtózkodott az ökör, megbongott a kolomp, megcsendült a csengettyű, horkolt a disznó, nyögött a birka.

Csak a hegedű szava volt éles ebben a tompa sötét világban... Mert itt-ott húzatták, a kik jó vásárt csaptak és akkor ott világosság is volt.

Ezek a helyek olyan formán mutattak a sötét éjben, mint szórványos csillagok a borús égen. Meg lehetett számolni is. Meglátszott mind — valahány volt — messziről. Mert hisz egyebet nem is lehetett látni a vastag sötétség miatt.

De Kelemen keresett ebben a sötétségben is. (Nem tudni, mi az Isten akaratja!) Járt-kelt a szekértáborban, sorba kutatta a vásári borméréseket, rótta tekervényes akadályokkal megrakott útjait fel s alá kifogyhatatlan türelemmel... Fáradságot nem érzett, úgy megfeszültek idegei, mint a húr. És ez a húr nem engedett...

A mint hajnalban megmozdult a tábor, elhatározta Kelemen, hogy bemegy a városba és ott addig tudakozódik a Vityi Jánosok után, a mig rá nem akad az igazira. Ez volt a terve. Kárpálta magát, hogy ezt már éjjel is megtehette volna, a helyett, hogy a vásárban keresse...

Hiszen akkor már tudta, hogy Debreczenben lakik Ribár, hát mért nem kereste ott, mért az idegen vásárosnépek között?

De megnyugodott, a mikor elgondolta, hogy éjjel úgy se tudhatta volna meg a városban sem. Akkor alszanak ott a józan emberek. A ki meg fent van, az úgy is vagy részeg, vagy idegen, a kinek kvártély nem jutott...

Másodnapi vásár deléig fáradhatatlan kérdezősködés után két Vityi Jánosra tett szert Kelemen. Egyik sem volt az igazi.

Különösen ezek a Vityi Jánosok tudtak a többi Vityi Jánosokról, — kit-kit érdekel a saját neve, — de az igazira nem vezették rá a halászt ezek a Vityi Jánosok sem.

Már fáradtnak érezte magát Kelemen. Ez nagy szó pusztai magyar embernél. Az képes harmincz napig a legnehezebb mezei munkára három órai alvással, a nélkül, hogy fáradtnak érezné magát. De hát azt a három órát, úgy látszik, már megköveteli a természete.

Valahol a város szélén egy lóczát talált. Arra leült. Félt, hogy különben nem tart ki az ereje esti hat óráig. (Csak addig van szüksége rá, addig segitse Isten.)

Hogy miért addig? Miért épen hat óráig?

Hát egyszerüen úgy képzelte el magának a jámbor halász, hogy vásároszláskor már *kevesebb* az ember s épen hat órakor van az oszlás ideje, hát addig bizton megtalálja Ribárt és Panniját.

A lócza, a mire Kelemen leült, egy nagy ákáczfa alatt volt leverve, a mely fának lombjai majdnem a földig hajlottak le. Kelemen meglátott onnan mindent, — ha jó helyre ült, — őt pedig alig látták meg a sürű lombozat megett.

A fával szemben egy ház állott: csinos, magas, földszintes ház, bekeritett kerttel. Ennek a háznak kapuja zárva volt és ablakai le voltak függönyözve. Előtte puszta térség, mert itt már vége volt a városnak.

Hát ilyen hely volt az, a hová Kelemen fáradságát kipihenni leült. A szeredása vele volt. Gondolta, harap valamit. Nem az éhségtől, — a kimerülés elveszi az étvágyat is, — hanem csak azért, hogy erőt gyüjtsön.

A mint igy eszik egy karaj sós kenyeret, egyszerre csak megkordul a szemközti ház kapuja.

(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A RÓMAI KIRÁLY.

(Folytatás.)

Győzelmes csaták után mégis megtörik a francziák ereje. Napoleon nem tudván helyrehozni azokat a veszteségeket, melyeket Marmont és Mortier szenvedtek, Schwarzenberg serege már a franczia főváros falai alatt van. A helytartótanács azt határozza, hogy Mária Lujza, a római királylyal együtt, hagyja el Párist.

Az elutazás márczius 29-ikére lett megállapitva. «Mikor kocsiba kellett volna szállni — irja a fentebb emlitett Meneval, ki az események szemtanúja volt — a fiatal római király nem akarta elhagyni lakosztályát. Mintha valami sötét előérzete lett volna.

— Ne menjünk Rambouillet-be, anyám! — kiáltotta, — nyomorúságos hely az; maradjunk itt!

— Nem akarom elhagyni hazámat, — ellenkezett, kézzel-lábbal hadonázva az őt vivő kamarás karjaiban. — Nem akarok elmenni. Atyám azt mondta, hogy ne hagyjam el e helyet!

Belekapaszkodott az ajtókba s a lépcső karfájába. Ez a makacs ragaszkodás fájdalmas megütközést keltett mindenkinél s valami szomorú sejdítést ébresztett a jelenlevők szivében.

Míg aztán az események rohamosan követik egymást a napoleoni nagy szinjátékban, a bukás elkerülhetlensége mind ijesztőbb bizonyossággá válván, addig *Mária Lujza* a római királylyal elindul, hogy ama hely felé tartson, honnan az előtt négy évvel diadalmenetben távozott. E hely emlékét neki a gyermekévek s kora ifjúsága teszik kedvessé, fiának azonban az egy egészen idegen világ, melytől ösztönszerüen irtózott, mintha balvégzetét sejtette volna.

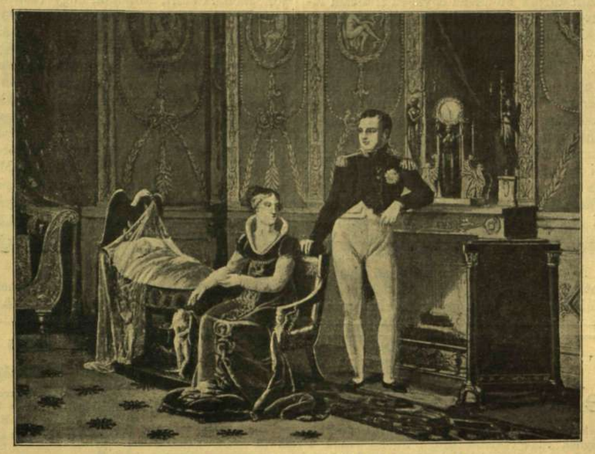
Napoleon Fontainebleauban lemond, a maga és utódai nevében, a franczia trónról. Az ugyanott kötött szerződés pedig Pármát, Piacenzát és Guastallát juttatja Mária Lujzának fejedelemségül, halála után fiára szállván az.

Mária Lujza Rambouillet-be megy, majd onnan Blois-ba. Aztán Orleáns-ban találkozik atyjával: Ferencz császárral. A viszontlátás nagyon érzékeny volt. Gyermekével karján megy atyja elé s mikor meglátja, sirásba tör ki. A császár magához öleli a kis herczeget is; ez azonban nem nagyon volt elragadtatva nagyatyjától.

— Megyek az osztrák császár elé, — mondá, mikor nagyatyjához vezették.

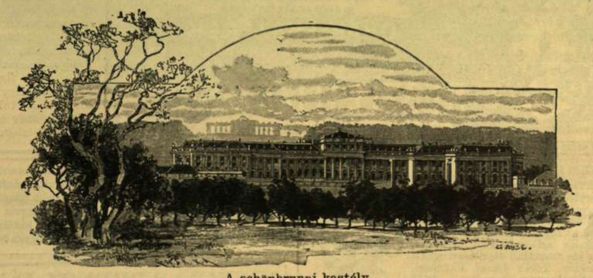
S a mikor szobáiba tért, igy szólt:

— Láttam az osztrák császárt; nem szép ember.

Napoleon és Mária Lujza a római király bölcsőjénél.

Egykorú metszet Bonaparte Roland herczeg gyüjteményében.

A schönbrunni kastély.

Napoleon bucsúja családjától.

Egykorú metszet Bonaparte Roland herczeg gyüjteményében.

E szavakkal boszulta meg magát azon, kit a Tuileriákból való távozása egyik főokozójának tartott.

Ettől a naptól fogva Mária Lujza és a római király Ausztria gyámsága alá voltak helyezve. Két zászlóalj gyalogság és két dandár lovasság váltotta fel az addigi kozák őrizetet. A kastély bejáratánál pedig két osztrák vértes katona jelezte, hogy Napoleon hitvesét és fiát Ausztria fogadta védelmébe. *Napoleon* pedig április 20-án elutazott — Elba szigetére. Utolsó levelében is azt kötötte szivére Mária Lujzának, hogy vigyázzon magára, mert fiának nagy szüksége van reá.

Napoleon hiába kéri *Mária Lujzát*, hogy menjen hozzá, fiával együtt, Elba szigetére. Nagyanyja, a szicziliai királyné, hiába figyelmezteti őt, hogy az eskü, mit férjének tett, egész életére szól s mellette kell lennie. Hosszú utazgatás után május 21-én Bécsbe érkezik a franczia volt császárnéja s csakhamar elfoglalja a neki és fiának kijelölt tartózkodási helyet: a schönbrunni kastélyt. A honnan a győzelmes Napoleon öt éve azt mondta katonáinak: «Az osztrák ház herczegei úgy hagyták el fővárosukat, mint hitszegők, kiket saját lelkiismeretük üldöz» — oda most kietlen jövőjü hitvese és még szomorúbb sorsra szánt fia vonúltak be.

De mielőtt végkép buknék, még egy hatalmas erőfeszitést tesz a korzikai hős, hogy megremegtesse még egyszer az ellene szövetkezetteket. A bámulatos utat Elba szigetétől a Tuileriákig

jellemzőn tárják elénk az egykorú franczia lapok hírei: «Bonaparte partra szállt Juan kikötőjében! Grenoble megnyitotta kapuit Bonaparte tábornok előtt! Napoleon megérkezett Lyonba! A császár leszállt a Tuileriákban!» Micsoda változása a hangulatoknak e rövid szavakban. Igen, *Napoleon* 1815. márczius 20-án ismét a franczia császára volt, mint 1804-ben és 1805-ben.

Napoleon e merész vállalkozása egészen kihozza sodrából a bécsi kongresszust és most már a bécsi udvar elérkezettnek látja az időt, hogy minden módon szétfoszlassa a napoleoni álmokat. *Mária Lujza* kijelenti Metternichnek, hogy semmi közösséget se vállal férje terveivel és a szövetségesek védelme alá helyezi magát. A kis római király mellől elveszik kedvelt nevelőnéjét: *Montesquiau* asszonyt. *Ferencz* császár kijelenti leányának, hogy a szövetségesek úgy kívánják, hogy a fiatal herczeg Bécsben maradjon, szemük előtt. Mondják, hogy Montesquiau asszony gyors távozását a római király mellől, kit a legönfeláldozóbb szeretettel gondozott, azért találták a bécsi udvarnál szükségesnek, mert Montesquiau Anatola gróf el akarta szöktetni a római királyt. Erre nézve minden intézkedés meg lett volna már téve. De ez csak kósza hírnek vehető.

Elhagyja a római királyt a hű *Meneval* báró is, ki legjobb barátai egyike volt. «Mikor utolsó búcsúszavaimat intéztem hozzá — írja Meneval báró — hirtelen az ablak felé vont és egész halkan így szólt hozzám: Mondja meg atyámnak, hogy mindig nagyon szeretem. — A szegény elhagyott érezte már árvaságát s hogy nem atyja barátai környezik többé.»

*

Lezajlik a waterlooi csata vihara, mely végkép megbuktatja a nagy hódítót. 1815 junius 22-iki kiáltványában lemond fia: *II. Napoleon* javára, s aztán — indul Szent-Ilona felé.

A «római király», nem is érintve ez iszonyú vihartól, csendesen élt anyjával a schönbrunni kastélyban. A szent-ilonai fogoly jó emberei nem mulasztották el a kedvező alkalmat, hogy már most valami emléket ne vigyenek neki fiáról. *Marchand* asszony, Napoleon első komornyikjának anyja, a római király egy hajfürtjét és egy levélkéjét küldeti el neki Boos botanikussal, a ki az Ausztria részéről Szent-Ilonára kirendelt biztos társaságában oda utazott. *Napoleon*, daczára Hudson Love szigorú tilalmának, hogy semmiféle levelet vagy más küldeményt nem szabad átadni közvetlenül a nagy fogolynak, megkapja az emlékeket s Longwoodban ünnepet ülnek azon a napon. A nagy számüzött egy pillanatra elfeledte a lelkét marczangoló kínokat. (Folytatása következik.)

A Pozsonyi
Felső Kereskedelmi Iskola,

melynek végbizonyítványa **egy évi önkéntesi** katonai szolgálatra jogosit, és melynek eddig végzett tanulói legelső rendü kereskedő, gyári és bankári czégeknél vagy közhivatalokban és a mezőgazdaságban nyertek alkalmazást, 1901 szeptember 1-én 17. évfolyamát nyitja meg.

Az intézetet a mult isk. évben 241 tanuló látogatta, köztük 192 vidéki, kiknek **jó családoknál való elhelyezése** ügyében az igazgató készséggel jár a szülők kezére.

Minden iránt tájékoztató évi jelentés levelező lapon is kérhető.

Pozsony, 1901 julius hó. **JÓNÁS JÁNOS**
igazgató.

9311

Szépség és egészség.

Étvágytalanság és Gyomorgyengeség
gyógyitására **csak mennek Karlsbadba** holott ezt a czélt otthon is elérhetik
Rozsnay M.
PEPSINBORA
használata által, mely az emésztést elősegiti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállitja.
Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill. 8400

☞ *A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készitményeink törvényesen bejegyzett védjegyegyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot brázolja.*

Kapható; ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.
Budapesten: Török József és dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszertáraiban, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

Váltóláz és hideglelés ellen
legbiztosabb és legkellemesebb szer, különösen gyermekeknél, kik a keserü chinini mákhéj bevenni nem tudják a **Rozsnyai M.-féle**
Chininczukorka és Chininecsokoládé
melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy gyülése 1869-ben *Pismében pálya dijjal koszorusott. Értéktelen hamisitásoktól óvakodjunk.* Mindenki csak a *Rozsnyay M.-féle pályakoszorusott* készitményt kérje és fogadja el, melynek minden egyes csomagoló papirosán *Rozsnyay Mátyás névaláirása* olvasható. 8400

Kolozsvári Felső Kereskedelmi Iskola
Kereskedelmi akadémia 9210
benlakással 100 tanuló részére.

Ezen intézetet végzett ifjak jogositottak **a katonai önkéntességre.** A benlakás a kényesebb igényeket is kielégitő, modern berendezésü, egészséges és tágas munka- és hálótermekkel, ebédlővel, korodával, fürdővel, olvasó-, zene-, vivó- és játéktermekkel (összesen 68 terem), tekepályával, 4488 m. tágas udvarral, a tornázásra teljes berendezéssel, vizvezeték és légszesvilágitással van ellátva. Az intézet közvetlen közelében van a városi sétaligetnek. **A teljes ellátásért 800 kor. fizetendő** s a folyamodások augusztus 15-ig beadandók. Az első osztályba négy középosztályt végzett ifjak vétetnek fel; **évi tandij 120 kor.** Az intézet 1878 óta áll fenn; a mult évben 255 növendéke volt. Az intézet 1902/3 tanév kezdetén **akadémiai tanfolyammal** fog bővittetni.

Részletes programmot küld **az igazgatóság.**

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE
BRAUSWETTER JÁNOS
SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB: KRONOMETER- és MŰ-ÓRAS FELTALÁLÓJA A REMONTOIR INGAÓRÁKNAK STB. STB.
ÓRÁK, ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE
JAVITÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.
KÉPES ÁRJEGYZÉK 3000 ILLUSZTRATIÓVAL INGYEN és BÉRMENTVE.

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a **Pilules orientales** által, Ratié gyógyszertárából Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt: és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az asszonyi **kebel fejlődését,** valamint a kebel **idomainak szilárdságát** biztositja. Egy üvegese ára használati utasitással együtt 3 forint. Baktár: Török József, Budapest, Király-utcza 12. sz. 8442

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
téli és nyár gyógyhely.
Elsőrangu. Ékenesvizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvizi uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Óvakodjunk utánzatoktól. A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a 9027
MARGIT-CRÈME,
Csodás gyors hatásu.
mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., **Margit hölgypor** 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczviz** 1 kor. Hamisitványok bíróilag üldöztetnek. — Postán utánvéttellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:
FÖLDES KELEMEN gyógysz. Arad.
Törv. védve. Budapesti főraktár: Török József féle gyógysz. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban. Legjobb szépitőszer.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. oestr.-magy., román kir. és belga fejed. udv. szállító.
Kerületi gyógyszerész Korneuburg, Bécs mellett.
3 arany-, 19 ezüst-érem, 30 diszés elismerő oklevél.

Állatorv. diétikai szer lovak-, marhák- és juhoknak. Közel 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágyhiánynál, rossz emésztésnél, valamint tehenekné a tej javitása s a tejelőképesség fokozása czéljából. Egy doboz 1 kor. 40 fill. fél doboz 70 fill. Valódi csak a fönti védjegygyel és kapható minden gyógyszertárban és droguakereskedésben. Főraktár: 8843
Török József gyógyszert. Budapest, VI., Király-u. 12.

Wadlsteiner F. BUDAPEST
áruháza IV. kerület, Mária Valéria-u. 5.
Cristofle-ezüst, üveg és porczellán
nemüekben.
Cristofle & Co. czég Páris, dusan ezüstözött és aranyozott gyártmányai egyedüli raktára;
Cie des Cristalleries de Bacarat, Páris (Kristályüveg készlet);
Benedikt testvérek Karlsbad, Meierhöfeni porczellángyára (háztartási czikkeiben). 9182
Eladás gyári árakon!

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL

kitünő helyreállitó szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitünőségektől. 1000-nél több orvosi elismerővel.
☞ **Kitünő iz.** ☜
Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.
Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.
Kapható minden gyógyszertárban.
Serravallo J. gyógyszer. Trieszt.

TROPON tápláló és erősitő-szer a legjobb és legolcsóbb fehérnye-készitmény, kapható a következő alakokban:
TROPON por-alakban a hus legtápláló részе, tiszta fehérnye, ételekhez keverve tápláló erejüket sokszorosan fokozza.
VAS-TROPON egyesiti magában a vas vérképző és a fehérnye izomerősitő hatását. A **vérszegénység, sápadtság, ideggyöngeség** legjobb orvosszere.
TROPON-CACAO a legtáplálóbb reggeli ital, tizszerte táplálóbb, mint a közönséges cacao, melynek legfinomabb fajtájával készül.
TROPON-GYERMEK-TÁPLISZT a legtartalmasabb és legmegbizhatóbb gyermektáplálék. Egyedüli igazi pótszere az anyatejnek. Nagy Tropon (fehérnye) tartalma következtében tápláló ereje nagyobb, mint minden más táplisztё. 9142
Kapható minden gyógyszertárban.

Hölgyeknek!

Ilona-crême.
Legujabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, **biztos** hatásu **kéz és arczszépitő** szer, eltávolit **minden** börtisztátlanságot és **rövid** használat után **vakitó** fehérré, üdévé teszi az arczbőrt.
Figyelmeztetés! ☜ Készitményem nagy közkedveltsége miatt **hamisitványokat** hoznak forgalomba; csakis az **valódi,** mely a **doboz alján** aláirásommal el van látva. **1 tégely Ilona-crême 1 kor. 1 drb Ilona-szappan 80 filler. Kapható minden gyógyszertárban.** Szétküldési raktár: **Alexander János** gyógyszertára **Szolnokon.** Budapesti főraktárak: **Török-féle** gyógyszertárban Király-uleza 12. és Andrássy-ut 29., **Kerpel-féle** gyógyszertár Lipót-körut 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta Szemere György.

(Folytatás.)

XVI.

A czinkos.

Kelemen odafigyelt. Figyelt ő most minden neszre, már szinte öntudatlanul is, nemcsak mert kötelességének tartotta, hogy semmit kicsibe ne vegyen.

... A kapu megnyilt egy kissé. A nyilásán egy borzas, vörös üstök jelent meg és óvatosan, mint valami tolvaj, körülnézett... Bikki volt.

Kelemennek kiesett a kezéből a bicskája, úgy meglepődött.

Ha bátran lép vala ki Bikki azon a kapun, meg se döbben, még csak nem is csudálkozik Kelemen. (Miért ne akadhatna Bikkinek errefelé dolga?) De hogy így tolvajmódra észrevétlenül akarni kisuhanni valahonnan: méltán gyanút keltő és megdöbbentő dolog. Különösen hogy nappal volt, hát nem lopni járhatott. Mert most már képesnek hitte volna Bikkit erre is, mindenre, a mióta rájött, hogy oly csúfosan visszaélt jóhiszeműségével.

Felugrott Kelemen, hogy végére járjon a Bikki sompolygásának. Ösztöne azt sugta, hogy ez az ember, a ki eddig is szerepet játszott a sorsában, még most is egyik rugója annak, ha akaratán kivül is. De ha nem is, kicsikarja tőle a Ribár-Vityi titkot, annyi bizonyos. Ez pedig egy lépéssel közelebb hozza Pannijához.

Bikki a kert kerítéséhez lapulva osont tovább. Látszott, hogy vigyáz még az utczán is, hogy meg ne lássák.

Kelemen kilépett a lombsátor alól és rákiáltott:

— Bikki Mihály!

A csárdásgazda összerezzent. Megállt és hátranézett. Első mozdulata menekülő szándékot árult el. De úgy látszik meggondolta, hogy ez gyanút keltene, hát nem szaladt el.

Kelemen lassan közeledett felé és le nem vette róla szemét, úgy kérdezte:

— Mit mivelt kend itt?

Bikki dadogott, úgy meg volt ijedve. Különös volt ez a zsiros szájú, kemény beszédü ember, a mint kapkodott a szavak után.

— Ke-kend... Ni... ni... koma, hát mi-mi csuda hozta erre kendet? — lökte ki végre Bikki és igen nyájas örvendő arczot vágott.

De ehhez nem illett a felrántott szeme héja és a tátott szája sehogy. Az egész ember csupa ijedtség volt.

— Hát mitől ijedt meg? — szorongatta Kelemen, a ki ezt észrevette.

— Én-e? Hát még mi nem jut kendnek eszébe, koma! Megörvendeztem a kend látásán: hát az...

— Nem az, — vágta el szavát, szigorúan végignézve Bikkin Kelemen. — Kend itt roszban jár. Mert roszban jár kend mindenütt, a hol csak van. Mert kutya kend!

— Megveszett, koma? — hebegte Bikki.

— Nem vesztem meg, mert most már tudom, ki kend, ki a főfiskárius, ki Ribár; tudom, hogy Ribárt most Vityi Jánosnak hijják és hogy ő volt akkor a markomban a kend csárdájában, nem is Kovács főfiskárius... És kend czinkosa neki... és kend lóvá tett engem... és én kendet azért meg is fogom verni; mert azt is megérdemelné, hogy agyonverjem!

Egyszerre visszanyerte lélekjelenlétét Bikki erre a beszédre s lélekjelenlétével együtt ravaszságát is. Hirtelen tréfára, gúnyolódásra fogta a dolgot:

— Ejha, koma!

— Komája kendnek a kutya!

— Jól van úgy is. Hát mit akar?

— Hol lakik Ribár? Semmi mást.

— Nohát az elég is, mert nem tudom.

— Vityi János?

— Az van elég Debreczenben. Vityi is, János is.

— Azt is tudja kend, a kit én keresek!

— Ha megfeszit kend, se tudom... Verjen meg hát, no... Most mindjárt! Tudom, hogy erősebb kend.

— Nem most.

Neogrády Antal rajza.

A sápadt asszony rémülten melléje borul...

— No azért! Mert el is csipnék ám a városi hajdúk és becsuknák...

— Mondja meg kend jó szóra és soha nem lesz bántódása se itt, se másutt. Még meg is köszönöm, — szólt szinte kérő hangon Kelemen.

Bikki sunyitott a szemével. Valami eszébe juthatott, mert egyszerre bizalmasra változtatta gúnyoros hangját.

— No jöjjön hát, koma, majd beszélünk. De nem itt az utczán. Térjünk be valahova.

— Hát vall kend?

— Hogyne vallanék. Mindent elmondok, a mit tudok. Oldódzik az ember nyelve a bor mellett.

Betértek egy közeli korcsmába. Kelemen mohón felhajtott egy pohár bort. Ez felfrissitette egy kissé, élénkebb lett tőle.

Bikki kocczintani akart vele, de Kelemen úgy tett, mintha nem venné észre a csárdás szándékát... Félrenézett, de azért észrevette a Bikki arczán elfutó gúnyos mosolyt is. Olyan ördögi volt ez a mosoly, hogy legott gyanut ébresztett fel Kelemenben. (Hátha ez az ember most valami csúfságot akar elkövetni véle: azért mosolygott olyan sátán módra?) Erősen feltette, hogy vigyázni fog magára. Nem iszik és figyelemmel kiséri a csárdás minden mozdulatát. Lehetnek itt ebben a csárdában czinkostársai is; még elteszik láb alól, — gondolta, — ha nem ügyel magára.

— Nem jó hely van ennél az asztalnál. Menjünk az ajtóhoz, — javasolja Bikkinek a halász egyszerre, ösztönszerű elővigyázatból, hogy onnan könnyebben elmenekülhet, ha valami baj éri...

— Igaza van kendnek: gyerünk, — hagyta helyben készséggel a csárdás.

Leültek az ajtó melletti asztalhoz. Itt ostromolni kezdi Kelemen Bikkit:

— Nohát beszéljen kend már.

— Mit?

Ekkor valami lárma támadt az utczán. Bikki felállott mintha érdekelné és hitta Kelement is.

— Nézze csak kend: tevék és medvék.

Kelemen felkelt, bár nem érdekelte a dolog. De hát mindenki odatolult az ablakhoz, nem akart különb lenni másnál. Ám Bikkit nem eresztette el a szeme, de azért úgy tett, mintha csak a tevéket bámulná. Nem volt ravasz, de azért annyit érzett: Bikkinek nem szabad elárulnia, hogy vigyáz reá és magára, különben dugába dől az egész vigyázata: kijátszsza Bikki.

Nem csalta meg ez az érzete... Mert egyszer csak óvatosan hátralép a csárdás ahhoz az asztalhoz, a melyen a boruk állott és valami fehér port önt a Kelemen borába.

Egy pillanat műve volt, mégis észrevette Kelemen. De nem mutatta, hogy észrevette. Egy kész terv szökött az agyába: kihasználni ezt a felfedezését. Mert most már tudta, hogy csakugyan csúfot akar vele elkövetni a csárdás: vagy mérget kevert a borába, vagy álomitalt. No hát ő igya meg a levét. Essék belé a saját törébe.

Visszaültek. Az óra négyet ütött.

— Még két óra! — sóhajtott Kelemen fáradtan. De öröm is fénylett a szemében.

Mert végkép beleélte magát abba a hitébe, hogy hat óráig meg kell találnia Pannit... Azontúl oldódik a vásár, foszlik a nép Debreczenből, nem lesz annyi ember. Mért képzelte, hogy épen hat órakor kezdődik ez az oszlás, — sem előbb, sem később, — azt maga sem tudta, csak hitte. De erősen hitte...

Miután a csárdás váltig kitért a kérdései elől, hol tréfával, hol biztatással, megsokalta végre a dolgot Kelemen és elhatározta, hogy véget vet a komédiának: megforditja nyelét és Bikki mellének szegzi saját törét. Igy fogott hozzá.

— Nem cserélnénk poharat, Bikki Mihály?

Ez odalett a bámulattól; elsápadt.

— No, ne bámuljon. Nem kivánom se a halálát, se azt, hogy elaludjék. De most már valljon kend, mert viszem ezt a pohár bort a törvényre: ott majd megtudják a birák, hogy mit kevert bele kend, — szól a halász hideg nyugalommal.

Bikki vére fagyott ettől a nyugalomtól... Felugrott és fizetett.

Kelemen követte a példáját és a poharat is megvette a bor kedvéért. Hatalmas fegyvere volt az neki most, vagy ha nem is, vallató eszköze legalább.

A korcsmáros nevetett, de eladta a poharat is. (Minden eladó, ha megfizetik.)

— Jöjjön kend, — hivja most Bikki komoran a halászt.

Kelemen követte, és ugyancsak szorongatta a poharat, hogy ki ne üthessék a kezéből.

Kiléptek a korcsmából.

— Az utczán sok ember jár, itt nem beszélhetünk. Menjünk abba a kis közbe, ott nem jár senki, — javasolja Bikki.

Egy szűk sikátoros utczába fordultak. Ott aztán elkezdett Bikki könyörögni. Elmondta az élete történetét. Bevallott mindent. Azt is, hogy igenis Ribár volt az, a kit akkor Kovács főfiskáriusnak adott ki; azt is, hogy betyár volt Ribár bandájában ő maga is. De hogy megutálta a betyárkodást, becsületes ember lett belőle. Úgy is szeretne meghalni, már a leányai miatt is, a kiket nagyon szeret. Nem akarná, hogy czédákká, utcza csúfjává váljanak az ő szép virágai. Hogy ne kivánja ezt tőle Kelemen. Vége meg, jó; de ezt ne kivánja. Mert ha feljelentené őt, bizony csak czédákká lennének ezek a leányok. Zsivány leányából mi lehetne egyéb?

Kelemen jószivűen válaszolt a volt haramjának:

— Nem kivánom én a kend vesztét. Csak azt mondja meg, hogy hol lakik Ribár.

— Nem lehet! Hisz ép az nem lehet. Agyonüt! *Biztos, hogy agyonüt, ha megtudja,* hogy én árultam el. Félek tőle rettenetesen. Ettől az egytől az egész világon . . .

Kelemen gondolkodott egy darabig, aztán megállapodva abban, hogy Isten nem kivánhatja azt tőle, hogy megtérteknek és ártatlanoknak vesztét okozza, — ez nem lehet az ő boldogságának ára, — elhajította a poharat meszszire, hogy ezér darabra tört, aztán hátat fordítva Bikkinek, szó nélkül otthagyta.

Ez utána nézett . . . És a mint meglátta, hogy Kelemen jobbra fordul el a Péterfia-utcza felé, tehát a fától épen ellenkező irányba, megdörgölte kezeit és sunyin elnevette magát, mint a kinek jól sikerült a dolga.

XVII.

Üdv.

Kelement alig vitték a lábai. Már csak inkább vánszorgott ide-oda. Azt se tudta, *merre* jár, úgy ki volt merülve. A hogy így ödöngött félig eszméletlenül, visszakerült valamiképen az akáczfához. Ott már nem birta tovább: leült a padra és összetette a kezeit . . . Imádkozott:

— Te látod, Teremtőm, hogy mindent elkövettem, a mi tőlem tellett . . . De nincs erőm! Ha hibáztam valamiben: bocsáss meg nékem, bűnösnek . . . De nem akarva tettem . . . Most már egyebet nem tehetek . . . Add vissza! Add vissza!

A toronyban épen ötöt ütött az óra . . .

A kongásra felocsudott Kelemen és legott bánni kezdte kishitűségét. (Hogy mert ő kételkedni Isten ujjában, . . . a mivel megjelölte az ő útját!? Hát ha ő nem bir majd járni, akkor a Panni jön eléje . . . Az Isten bizonyosan így akarja, — így rendelkezett.)

Aztán mosolygott, a mint tovább fűzte gondolatait.

. . . Még egy óra, még egy egész megváltó óra! Talán épen csak addig fogom birni, aztán összetör a fáradtság . . . Nem lesz az baj már akkor. Hiszen vele lesz Panni. Majd segít az ő rajta . . . Fellocsolja, szalad doktorért . . . Van itt doktor Debreczenben elég . . . Majd felébresztik azok a jó doktorok: megnadályozzák, eret vágnak rajta. Akkor meglátja majd Pannit . . .

A láz kiütött a szegény halászon: úgy elfárasztották már a puszta gondolatok is. Forróság ömlött el kábult agyán. Szeme fénylett. Torka kiszáradt. Hosszú lett neki az idő nagyon. Ez az egy óra hosszabb, mint más egész álló esztendő . . . Ki akarta próbálni erejét. Már nem bir felkelni. Fejét a fához támasztotta és felnézett a magasba. De nem látta meg, a mit keresett: az eget. Mert lecsukódtak a szemei, leestek szemhéjai. Azokon át pedig egy rémes látvány szinképe szivárgott agyába . . .

. . . Egy óriási öklöt látott, a mint lecsap egy ember arczába. Abból kifecscsent egy vérsugár. De magasra szökött az: olyan magasra, mint egy templom. És ennek a vér-szökőkútnak legtetején két nagy csont fehérlett, tánczolt: olyan, mint két óriási fog . . . Aztán jöttek apró szürke nagyszakállú törpék. Ezek nagy aranykolonczokat czipeltek a hátukon. Aztán egy halott ember került valahonnan a képre. Úgy feküdt kinyulva a földön. A mikor meglátták a törpék, lecsapták az aranyat a hátukról és tánczra kerekedtek: összefogózkodtak és körültopogták a hulla fejét. Aztán hogy ezt abbahagyták, meglepték a tetemet, mint a bogarak s elkezdték tömni a száját az aranykolonczokkal. A hulla orrán is volt egy horpadás: abba is tömtek aranyat, a míg csak el nem fogyott egész készletük . . . És akkor felemelkedett a hulla és vigyorgott . . . Ribár volt! Rémes volt az aranyfogú ember vigyorgása. Szinte ereibe fagyott Kelemennek a vére. *Felébredt a rémülettől . . .*

— Hány óra lehet? — volt Kelemen első homályos gondolata, hogy felébredt, ha ugyan ébrenlétnek mondható az az állapot, a mikor az ember eszmélete tudatot már nem, csak sejtelmeket képes előidézni.

Megkapta rá azonnal a választ.

A toronyóra elkezdett megint berregni a száz kerekével és akkor aztán ütött, hogy csak úgy bongott belé Kelemen lázas feje: Egy! . . . kettő! . . . három!

Ekkor kinyilt a szemközti ház kapuja.

. . . Négy! . . .

Kelemennek szakadásig megfeszültek az idegei.

— Ez ő! Ez ő! Most küldi Isten őt nekem,— hogy én nem mehetek érte: — ez volt a torkában, de nem fért ki rajta.

És felugrott Kelemen. Orditani akart, de nem szakadt hang a tüdejéből, csak állott kitárt karokkal az öröm, a hit és a betegség lázától ragyogó, de merev tekintetét a kapura szegezve.

A toronyóra minden kondulása, mint angyalok kara zendül a magasban, magasztos, hálaadó zsolozsmaként zsong a Kelemen fülébe.

Őt!

Kilép a kapun egy halovány asszony . . .

Kelemennek felszabadul a hangja; hosszan vontatottan elkiáltja magát! A szive, a hite is benne volt a kiáltásában. Ezt kiáltotta csak, ezt az egy szót:

— Panni!!

. . . Hat! . . .

Többször nem kongott az óra. Tehát hat óra volt.

De azt már nem tudta meg Kelemen.

Arczczal bukott le az akáczfa alatt . . .

*

Az a sápadt asszony, a ki a kapun kilépett, rémülten szalad oda és melléje borúl Kelemennek. Aztán kiabálni kezd szivszaggatón:

— Emberek! . . . Máris, Julis segítsetek! . . .

(Vége következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A RÓMAI KIRÁLY.

(Folytatás.)

Ferencz császár 1818 július 22-én kelt pátensével elvette Napoleon fiától a «római király» czímet és a *«reichstadti herczeg»* czímét adja neki. Ez az egész okmány érdekesen jellemzi azt a szellemet, melyben ezután Napoleon fiát nevelni szándékoztak. Szó sincs benne Napoleonról, csak *Ferencz Károly József* herczeg, Mária Lujza főherczegnő fia emlittetik. A fiatal herczegnek később nagyon nehezére esett, hogy megfosztották a Napoleon névtől s csúfnak találta a neki adott «reichstadti herczeg» czimet. De ez csak a bevezetés volt a Metternich herczeg politikájában, melyet Napoleon fiával szemben követni jónak látott.

«Ki tudja, nem fog-e ez a sápadt fiú egy szép napon felkerekedni, hogy atyja példáját követve, zene-bonát csináljon egész Európában? Talán a sasfiók kibontja szárnyait és a Szent-István toronytól a Notre-Dame felé veszi útját». Ilyen gondolatok czikáztak a Metternich herczeg fejében, ezek adták meg magatartásának irányát a fogolyként őrzött reichstadti herczeggel szemben.

A kis reichstadti herczeg vonzalommal viseltetett nagyatyjához, Ferencz császárhoz, látva, hogy nincs más menedéke ezután. A gyermek jóleső elevenséget hozott a komor uralkodó életébe, kit államainak ügyei annyira elfoglaltak. Egyszer a fiatal herczeg, egy ily bizalmas társalgás alkalmával, ezzel a kérdéssel fordult a császárhoz:

— Nagyapa, igaz, hogy mikor Párisban voltam, apródaim voltak?

— Igen, — felelt a császár, — úgy hiszem, voltak apródaid.

— Igaz, hogy római királynak hívtak engem?

— Igen, római királynak hívtak.

— De, nagyapa, mi az, ha valaki római király?

— Gyermekem, — felelt a császár elkomolyodva, — ha majd nagyobb leszel, könnyebben megmagyarázhatom neked ezt a dolgot, mint most. Most csak annyit mondhatok, hogy lásd én is, az osztrák császár, a jeruzsálemi király czimét viselem, a nélkül, hogy a legkisebb hatalmam volna e felett a város felett . . . Nos hát, te is olyan római király voltál, a minő jeruzsálemi király én vagyok.

Ez a válasz — irja egy egykorú forrás — nagyon meglepte a gyermeket; hallgatott s úgy látszott, soká tünődik magában a hallottak felett.

Az első nagy szomorúság akkor érte, midőn hírül adták neki atyja halálát. A szerető gondoskodás, melyet Napoleon végrendeletében mutatott fia iránt, eléggé mutatja, mennyire ragaszkodott hozzá s mint fájt neki a tőle való elszakadás. Jön azonban az 1830. év, kiüt Párisban a juliusi forradalom, egy proklamáczió azt ajánlja, hogy a nagy Napoleon fiát hivják meg a franczia trónra, *mint* II. Napoleont. *«Éljen II. Napoleon! Éljen a szabadság!»* e szókkal végződik a kiáltvány. Ausztriával tárgyalások kezdődnek, Talleyrand ajánlatokat tesz a bécsi udvarnak, de a rideg magatartás, melylyel itt találkozik, csakhamar lehűtik a merész ábrándokat.

Az a félelem, melyet a bécsi udvari körök a fiatal herczeggel szemben tápláltak, egészen alap nélküli volt. Élénken bizonyítja ezt a reichstadti herczegnek egy nyilatkozata, melyet az ez időben, 1830 június havában, barátságába fogadott *Prokesch-Osten* ezredes előtt tett, ki aztán évekig legbizalmasabb embere volt.

— Érzem, — mondá az ezredesnek egy beszélgetés alkalmával, — hogy Ausztria második hazám lett s mivel tartozom neki. Az én eszméimnek nem szabad zavarni Francziaország nyugalmát. Nem akarok kalandor lenni, nem akarok a liberális áramlatnak eszközül és játékszerül szolgálni. Elég nekem, hogy egykor Szavojai Jenő nyomdokain haladjak. De hogyan készüljek elő ily nagy feladatra? hogyan juthatok oly magasságra, a hová ő eljutott?

Ennek ellenére már ebben az időben híre terjedt a külföldön, hogy a reichstadti herczeget oly bánásmódban részesitik a bécsi udvarnál, — melynek foglya, — hogy mihamarabb korai pusztulás vessen véget fiatal életének. Lelki kinokkal igyekeznek a különben is gyönge, törékeny testet még inkább tönkre tenni. Egyetlen bizalmas embere nem lehet s kedvelt nevelőjének: Prokesch-Ostennek is azért kellett távozni köréből, mert megtörtént egy alkalommal, hogy a fiatal herczeg kitörő örömmel borult az ezredes nyakába, midőn ez Ferencz császárhoz belépett.

Már be volt avatva a hadi tudományokba is, melyeknek oly nagy kedvvel adta át magát. De elérkezett már annak is ideje, hogy megjelent az udvar ünnepélyein s mulatságain. «Általános lelkesedéssel és érdeklődéssel fogadták ezeken — irja az emlitett Prokesch-Osten ezredes — szellemessége, élénk társalgása, előkelő modora, nyulánk alakjának kedvessége s szép vonásai látható sikert biztositottak neki. A nők, kikkel szemben mindig előzékenynek és szeretetreméltónak mutatta magát, mindig rendkivül kedvezően fogadták.

Az 1831. év június 15-én Ferencz császár kinevezi a reichstadti herczeget ezredesnek és az akkor Bécsben állomásozó gyalog-ezred egy zászlóaljának parancsnokságát bizzák reá. Rendkivüli lelkesedéssel lát hozzá a katonáskodáshoz, melynek gyakorlati elsajátításában Hartmann gróf tábornok és két más kapitány vannak segitségére. De gyönge szervezete nem bírja ki a fáradalmakat. «Gyakran iszonyú kimerültségben találtam őt a laktanyában — irja Prokesch-Osten. — Egyszer majdnem elalélva nyugodott egy pamlagon. Nem tudva palástolni előttem nagy gyöngeségét, türelmetlenül kiáltott fel:

— Parancsolni akarok ennek a nyomorult testnek, mely nem engedelmeskedik akaratomnak.

— Valóban kár, hogy fenséged nem változtathatja úgy testét, mint lovait, ha azok kifáradtak alatta — felelt a gróf, — de számolnia kell azzal, hogy vas lelke üveg testben lakik s ennek szem előtt téveszthetése gyászos lesz.»

Kimerülései, lázai az állandó orvosi beavatkozást csakhamar nélkülözhetlenné teszik. De a herczeg megriad a gondolattól, hogy vele mint beteggel bánjanak. Orvosaitól irtózik.

— Nagyon szeretem önt, mint tudóst és mint szellemes embert — mondá egyszer orvosának, Molfaltinak, — de tudja, hogy ki nem állhatom az orvosokat.

Pedig az 1831. év novemberében már oly gyönge, hogy *Ferencz* császár nem engedi meg neki a katonai szolgálat folytatását.

Mária Lujza ez időben Pármában volt. Mikor a következő évben fia állapota mind komolyabbra fordult, útra kelt, hogy mellette legyen. Útközben őt is betegség éri úgy, hogy Triestben pár napra kénytelen megállapodni. Mindazáltal, nagyon nyugtalankodván fia hogyléte miatt, az 1832. év június 24-én ismét útra kel Bécs felé, hol sinylődő fia, ki már járni se tud, izgatott örömmel várja. A viszontlátás szomorú volt; mikor Mária Lujza meglátja fia halavány, kiaszott arczát, rajta a halál bélyegével már, alig tudja könyeit visszatartani. Az óhajtott viszontlátás mégis mintha pár napra megkönnyebbítette volna a nagy beteget.

Ám a javulás csak látszólagos volt. Állapota napról-napra rosszabbodik. Egy éjjel iszonyú vihar tombol a schönbrunni kert fái közt s az orkán letépi az egyik császári sast a palotáról. Az emberek roszat jövendölnek a véletlenből, azt hiszik, hogy ez is a fiatal herczeg közeli halálát jelenti.

Július 21-én nagy fájdalmak lepik meg. Most először panaszkodik egész betegsége alatt.

— Mikor lesz már vége ennek a nyomorúságos létnek? — tör ki türelmetlenül.

Egykorú metszet után.

A római király hét éves korában.

Az nap este már jelenti Molfalti, hogy mindenre el kell készülve lenni. Reggeli fél négykor csakugyan egyszerre csak felül ágyában a herczeg.

— Végem van — kiált fel. — Anyám! Anyám!

Ezek voltak utolsó szavai.

Reggeli öt órakor csendesen kilehelte lelkét ugyanabban a szobában, melyben Napoleon lakott, midőn diadalmasan bevonult Schönbrunnba; ugyanott, hol diktálta legyőzött ellenfeleinek a békefeltételeket, álmodozva nem muló dicsőségről, boldog frigyről s dynastiájának fenmaradásáról . . . Július 22-én halt meg (1832), ugyanazon nap évfordulóján, melyen Ferencz császár a reichstadti herczeg czimet adta neki. Ugyanazon nap évfordulóján, melyen a herczeg megtudta Schönbrunnban atyja halálát . . .

— Sírom és bölcsőm közel lesznek egymáshoz, — e szavakat mondá egykor a reichstadti herczeg, arra a pompás bölcsőre czélozva, melyet Páris városa adott ajándékba születéskor s melyet Mária Lujza Pármából Bécsbe küldött s az óta ott őriztetett. Ez a jóslása csakugyan beteljesedett most. A Wasa Gusztáv-ezred egyenruhájában teszik koporsóba, a mely ezrednél a hadi tudományokat gyakorlatilag elsajátitani igyekezett s egy forró júliusi napon sorfalat állnak Bécs utczáin a Wasa-bakák, a reichstadti herczeget viszik az augusztinusok ősi kriptájába, hol koporsója oda kerül a II. Lipót mellé. Csak a szivét helyezik abba el egy urnában, míg belső részeit, a megejtett bonczolás után a Szent-István templom sirboltja fogadta be.

A római király a schönbrunni kertben. Coignet őrmester karjaiban.

Annak a férfiúnak fia, ki egykor lángba borította egész Európát, ki két világrészben aratta a babérokat, kinek egykor fejedelmek keresték kegyét, csendesen, elhagyottan múlik ki ekként a schönbrunni kastély egyik szobájában. A boldog remények, melyeket a nagy császár hozzá fűzött, mindenkorra semmivé lettek. Hiába hagyta meg benső emberének, hogy gondoskodjanak azokat a dolgokat s tényeket fia figyelmébe ajánlani, melyek egykor nagy hasznára lehetnek neki (saját káprázatos pályájának tanulságait értve ez alatt); hiába emlékezik meg prófétai lelke még végrendeletében is a gyermekről: «Ajánlom fiamnak, hogy soha se feledkezzék meg arról, hogy franczia herczegnek született!» A sasfiók, kinek nem adatott meg, hogy lángoló lelkének legkisebb álmát is megvalósíthassa, a kinek élete oly eseménytelen, hogy méltán mondhatta egyszer bölcsőjéről: «Eddig ez az egyetlen története életemnek» — mint a gyökerében megsebzett virág hervad el s megy az örökkévalóságba dicső atyja után. Nem is vették valami nagy eseménynek a bécsi udvarnál a halálát. Eléggé mutatják azt az akkori ujságok közleményei. A hivatalos «Wiener Zeitung» csak ennyit ir: *«Bécs, július 23.* Tegnap volt az a szomorú nap, melyen ő magassága Reichstadt herczege Schönbrunnban nagy reményekkel biztató életét befejezte». «Élete virágjában», tehette volna hozzá, mint a hogy a szegény Napoleon-fiú síriratán olvasható.

*

A reichstadti herczeg korai halála a legkülönfélébb találgatásokat keltette szárnyra, melyek mind a körül forognak, hogy Napoleon fiát a csúf politika intrikái készakarva segitették korai sírjába dőlni. Ez aknamunka intézőjéül a nagyhatalmú kanczellárt: Metternich herczeget mondják. «Angliában találkoztak emberek — olvassuk egy helyen — a kik Hudson Lowe eljárását a szent-helénai fogolylyal szemben tisztességtelennek bélyegezték és voltak Ausztriában is, a kik fölháborodtak azon, hogy Metternich úr a nagy drámai történet longvoodi fejezetéhez folytatást adott Schönbrunnban.» E találgatások szerint sem Ferencz császár, sem Mária Lujza nem érzett valami nagy vonzalmat Napoleon fia iránt, nem törődtek vele, pusztulni hagyták, hisz a nagy világfelforgató nevét viselte s félő, még annak a nyomdokain halad.

Az elfogulatlan történeti följegyzések ezekre a feltevésekre azonban mi támpontot sem adnak. Tény, hogy *Ferencz* császár őszintén kedvelte unokáját s eredetileg nem is volt szándékában őt schönbrunni «fogságában» — a mint ottani életét nevezik általában — állandóan megtartani. Hogy pedig *Maria Lujza* igazán szerette fiát, szintoly kétségtelen. Hogy fiát világéletében alig látta volna egyszer-kétszer, alaptalan mende-monda. Azok a levelek, melyeket a volt franczia császárné két barátnőjéhez: Colloredo és Henneville grófnőkhöz intézett, *nagyon is azt mutatják, hogy igazi anyai szeretettel csüggött fián.* Minden sorából csupa szeretet sugárzik fia iránt. *Mária Lujza* méltatlan lehetett és volt is férjével szemben, hisz maga is bevallja egy levelében, hogy «soha élénkebb érzelemmel nem viseltetett iránta», de fiával szemben nem vádolható azzal, hogy anyai érzelmeit megtagadta volna.

A szóbeszéd azonban nem elégedett meg azzal, hogy Ferencz császárra ráfogta, miszerint mindenképen rajta levén a fiatal herczeg korai vesztén, e végből olyan sipkában járatta már három éves kora óta, a melybe egy nagy darab ólom volt belevarrva s ez a súly mindig nyomván a gyermek fejét, elbutította. Az 1842. évben Párisban egy német nyelven irt könyv jelent meg «egy egykori államhivatalnoktól» e czimen: «A reichstadti herczeg Metternich politikájának áldozata». Ebben a könyvben pedig egyenesen az a vád van emelve, hogy a kanczellár egy dinnyében beadott méreggel tette volna el láb alól a szegény herczeget. Utal egyúttal arra, hogy Montesquieu asszony, midőn megvált neveltjétől, bizonyitványt vett Frank és Stift udvari orvosoktól, mely szerint ő «Napoleon Ferencz herczeget teljesen egészségesen adta át».

Az 1832 julius 23-án megejtett bonczolás kétségtelenné teszi, hogy *a reichstadti herczeg* tüdővészben halt el, mit már születésétől fogva rendkivül gyönge szervezete mellett főleg magát fékezni nem tudó nyugtalan, a fáradalmakat izgatottan hajhászó természetének lehet betudni.

(Vége következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A Szepesség,

magas Tátra és szepesi középhegység.

Utazási kézikönyv.

Irta

Dr. POSEWITZ TIVADAR

A csúcsok megmászását leirta

DÉNES FERENCZ

53 képpel és 14 térkép és tervrajzzal.

Ára piros Baedeker vászonkötésben 3 korona.

Vasút mentén.

A magyar királyi államvasutak,

továbbá a győr—sopron—ebenfurti és eperjes—bártfai vasut állomásai mentén fekvő városok, helységek és azok leirása.

Irta

Ocskói Ocskay Gusztáv.

Ára vászonkötésben 2 kor.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság" kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

A legérdekesebb, legolcsóbb úti és fürdői olvasmány az **OLCSÓ KÖNYVTÁR** regényei és beszélyei. Kaphatók minden könyvkereskedésben és a Franklin-Társulatnál Budapesten, Egyetem-utcza 4. sz.

(A zárjelben levő számok az Olcsó Könyvtár folyó számait jelölik.) Eddig megjelentek:

About Edmond. A csonka fülü ember. Regény. (463—465) 60 f
— A régi bástya. Reg. Ford. Sz. E. 3. köt. (686—700) 3 K
Almard Guszt. A vasfejü. Tört. besz. (848—849) 40 f
Alarcon Péter. A háromszögü kalap és más beszélyek. Ford. Haraszti Gyula (901—903) 60 f
— A botrány. Regény. Ford. Haraszti Gyula (976—980 1 K
Amerikai nők. Baja és besz. György A. (221—223) 60 f
Ancelot madame. Lásd francziа beszélyek (846—847)
Andersen. Regék és mesék. Ford Milesz B. (147—149) 60 f
— Képeskönyv képek nélk. Ford. Schambach Gy. (326) 20 f
Balzac Honoré. Grandet Eugenia. (412—413) 80 f
— elbeszéléseiből. Ford. Béri Geza és Gyula (929—931) 60 f
Barilli Gyula, lásd Olasz beszélyek (261—263)
Beillámy. Visszapillantás 2000-ből—1887-re (796—800) 1 K
Bérczy Károly. A győzvült seb. Beszély. (251—252) 40 f
Bésant Walter. A férfiak forradalma. Regény. Angolból ford. Hegedüs Pál (1004—1008) 1 K
Bikélas Dóm. Lakis Laras. (817—818) 40 f
Bréhat. Lásd Francziа beszélyek (846—847)
Bret Harte kaliforn. beszélyei. Ford. Belényesi G. (3—5) 60 f
Bulwer E. A jövő nemzedéke. Regény. (207—209) 60 f
Célières Paul. Lásd Francziа beszélyek (846—847)
Chabot A. A nevelőnő. Regény. (1011—1016) 1 K 20 f
Chateaubriand. Atala. Ford. Csiky K. (25—26) 40 f
— René. Francz. ford. Bogdánfy Lajos (521) 20 f
— A vértanuk. Ford. Dr Rada István (591—598) 1 K 60 f
— Az utolsó Abencerage. Beszély (801) 20 f
Cherbuliez V. A pépi király. Elbesz. (232—233) 40 f
Conscience H. A szegény nemes. (43—44) 40 f
Constant Benjam. Adolf. Egy ismeretlen iratai közt talált történet. Francz. ford Moravcsik Gyula (530—531) 40 f
Coppée F. Idyll a háboru alatt. (881.—882) 40 f
— Henrietta. Beszély. Ford. Molnár Gy. (884—885) 40 f
Csehov Antal beszélyei és rajzai. Az orosz eredetiből ford. Ambrozovics Dezső (1076—1078) 60 f
Csiky Gergely. Az első és a második. Elbesz. (378—380) 60 f
— A mai ifjuság két leánya. Elbeszélés (733—735) 60 f
— Arnyképek. Elbeszélések. (969—973) 1 K
Dahn Felix. Odhin vigasza. Éjszakföldi regény a XI. századból. Német-ből ford. gróf Csáky Albinné. (557—560) 80 f
Daudet E. A férj. Regény. Ford. Luby Gy. (306—309) 80 f
— Levelek egy elhagyott malomból. Franczából. (1123—1125) 60 f
Delpit A. Odette házassága. Reg. Fáy L. B. (350—352) 60 f
— Lydia első felléptei. Elbeszélés franczából. (1189) 20 f
Deslys. Lásd Franczia beszélyek. (846—847)
Dickens K. Karácsoni ének. Ford. Belényesi G. (21—22) 40 f
Dostojewszky F. lásd Orosz beszélyek (361—366)
Ebelot A. Cazaux András. Rajz a délamerikai pamposzokból. Fordit. Kárffy Titusz. (341—342) 40 f
Ebers Gy. Egy szó. Reg. Ford. Kacziány G. (443—449) 1 K
Eckstein Ernő. Aphrodite. Egy görög művész regénye. Németből ford. Sasváry Árm. (571—573) 60 f
Eliot György. A raveloei takács. (Silas Marner.) Regény. Angolból ford. Kacziány Géza. (491—494) 80 f
— Bede Ádám. Regény. Ford. Salamon F. (621—630) 2 K
— A vízi malom. Regény két köt. Ford. Váczy J. I. köt. (1041—1046) 1 K 20 f
II. k. (1047—1052) 1 K 20 f
Eynaud E. Ferizade dala. Besz. Ford. Huszár I. (68) 20 f
Farina Salvatore. Két szerelem. (273—275) 60 f
Fáy A. Érzelgés és világ folyása. Beszély. (367—369) 60 f
Feuillet O. Trecoeur J. Elb. Ford. Csukási. (112—113) 40 f
Egy nő naplója. Regény. Ford. Fáy B. (174—176 60 f
Franco Anatol. Thais. Fr. Sz. F. (634—636) 60 f
— A rózsafabútor. Beszély. Franczából ford. R. F. (975) 20 f
Franczia beszélyek. Ford. Csiky Gergely (846—847) 40 f
Gaskeliné. Cranford. Reg. Ford. Belényesi G. (441—444) 80 f
Gauthier Th. A lélekcsere. Reg. Ford. Szekula. (63—64) 40 f
Gogol M. Beszélyek az orosz életből. (23—24) 40 f
— Bulyba Tárasz. Beszély. Ford. Almási L. (135—137) 60 f
Goldsmith Olivér. A wakefieldi pap. (426—429) 80 f
Gozlan Leo. Három ara egy koronára. Beszély. (359) 20 f
Gréville H. Arulás. Reg. Ford. Huszár I. (403—408) 1 K 20 f
Gyulai Pál. A vén színész. Beszély. II. kiad. (39—60) 40 f
Hardy Tamás. Otthon, a szülőföldön. Regény. Angolból ford. Békési Gy. és Pallagi Gy. dr. (1090—1101) 2 K 40
Hedenstjerna Alfréd. Mindenféle népség. (Allehanda folk) Képek a svéd népéletből. Ford. Bajan M. (806—807) 40 f
Heyse P. A gróf kastélyban. Besz. Ford. Halasi (201) 20 f
— A selló. Elbesz. Ford. Szikszai O. (1070) 20 f
— Két rab. Németből ford. R. M. (604—605) 40 f
Hoffmann A. T. Kis Zakar. Mese. (819—820) 40 f
Jerrold D. Zsák Mór. Ford. Belényesi G. (66—67) 40 f
Jósika M. Egy igaz ember. Beszély. (41—42) 40 f
— Bornemissza Anna. Beszély. (1025) 20 f
Kármán J. Fanni hagyományai. Beszély. (15—16) 40 f
Karr A. A normandiai Penelope. (210—213) 80 f
— Hajnal után két héttel. Regény. (661) 20 f
Kemény Zs. Szerelem és hiuság. Beszély. (32—34) 60 f
— Két boldog. Beszély. (1061—1062) 40 f
Kisfaludy Károly. Tihamér. Beszély. (119—120) 40 f
Kisfaludy Károly. Vig beszélyei. (150—153) 80 f
Kochanovszkyné. Szeretett. Ford. Timkó I. (321—322) 40 f
Kovács Pál. Farsangi kalandok. Beszély. (87—88) 40 f
Kölcsey Ferencz elbeszélései. II. kiad. (6—7) 40 f
Krasewsky I. Ulána. Beszély. Ford. Timkó (701—702) 40 f
Kuthy L. Egy iskolai kaland. Elbesz. (1071) 20 f
Lamartine. Heloise és Abelard. Ford. Erhardt (260) 20 f
Leskóvár Jánkó. Roskadozó kastélyok. Beszély. Horvátból Margalits Ede. (1153—1156) 80 f
Lever K. Vilharban. Reg. Ford. György A. (370—374) 1 K
Louis-Lande L. Camaron. Episod a mexikói háborúból. Ford. Haraszti Gyula. (1181) 20 f
Malot Hector. Pompon. Regény. (381—385) 1 K
— A szépség vonzereje. Ford. Sz. E. (450—454) 1 K
Marmontel. A szép Ánikó. Elbeszélés. (850) 20 f
Mérimée P. Carmen. Beszély. Ford. B. P. (91—92) 40 f
— Colomba. Beszély. Ford. Szenvey J. (184—186) 60 f
— Guillot Arsène, — Abbé Aubin. Beszélyek. (783) 20 f
Mészáros Ignácz. Kartigám. Heinrich G.-tól (217—220) 80 f
Mőrike Ede. Mozart prázai utazása. (941) 20 f
Norris W. E. Vidal Adrián. Reg. Ford. Sz. E. (561—568) 1 K 60 f
Olasz beszélyek. Irták Barilli, Ghislanzoni és Sara. Forditották Huszár I. és Móes Zsigm. (261—263) 60 f
Orosz beszélyek. Irta Puskin S., Gogol M., Krylov I., Dosztojevszkij és Turgenyev. Ford, Csopey L. (361—366) 1 K 20 f
Ouida. Egy pár kis faczipő. (154—157) 80 f
— Egy orgonaág. Elbeszélés. Ford. Haraszti Gy. (599—600) 40 f
— Egy flandriai kutya. Elbeszélés. Ford. Orlai Antal (1122) 20 f
Pálffy A. Egy kastély az erdőben. II. kiad. (46) 20 f
— A szebeni ház. Beszély. (267—268) 40 f
— Az ítélőmester leánya. Tört. beszély. (278—280) 60 f
— A báróné levelei. Beszély (606—608) 60 f
— Az atyai ház. Regény. 2. kiadás (783—792) 1 K 60 f
— A fejedelem keresztleánya. Regény. II. kiadás. (886—895) 2 K
— A Dabóczy-család. Regény. (981—985) 1 K
— Ne hallja hirét az anyjának. Reg. (1036—1040) 1 K
— A 63. sz. — gy. p. Beszély. (1114—1115) 40 f
Patapenko N. J. Szerelem. Regény. Oroszból ford. Ambrozovics Dezső. (1183—1185) 60 f
Peard Francis Mary. Molly mama. Reg. (738—740) 60 f
Petőfi Sándor beszélyei. (393—396) 40 f
Plouvier E. Beszélyek. Ford. Milesz B. (110—111) 40 f
Prescott H. E. Schäffer Magdalena. Beszély (71—72) 40 f
Prevost Abbé. Lescaut Manon és des Grieux lovag története. Forditotta Visi Imre (947—950) 80 f
Puskin S. A kapitány leánya. Regény. Forditotta Ambrozovics Dezső. (989—991) 60 f
Le Sage. A sánta ördög. Ford. Varga B. (397—400) 80 f
Bernardin de Saint-Pierre. Pál és Virg. (391—392) 40 f
Sand Gy. Az ördög-mosár. Ford. Csukási J. (81—82) 40 f
— Leoni Leó. Beszély. Forditotta Visi I. (101—103) 60 f
— Indiána. Franczából forditotta Réesi Emil. (721—724) 80 f
Sandeau Gy. A montsabreyi kastély. Beszély. (14) 20 f
— Az örökség. Beszély. Forditotta Gyulai F. (708—710) 60 f
Schultz Johanna. Colette fogadalma. Forditotta Harasztiné Réesi Jolán. (904—906) 60 f
Sollohub gr. Elökelő világ. Orosz beszély. (17—18) 40 f
— A gyógyszerésznő. Ford. Brassay A. (49—50) 40 f
Spielhagen Fr. Az utolsó órában. Ford. Halasi A. (310—311) 40 f
Stevenson Robert Lajos. A franchardi kincs. Beszély. Angolból ford. Angyal Dávid. (1168—1169) 40 f
Stifter A. Brigitta. Beszély. Ford. B. J. (61—62) 40 f
Storm Tív. A kastélyban. Beszély. Ford. Balla M. (547) 40 f
Sudermann Hermann. A kivánság. Beszély. Németből ford. Voinovich Géza. (1205—1208) 80 f
Suonio. A hold regéi. Finnből ford. Vikár B. (360) 20 f
Szász Károly legifj. Balogh hadnagy története. Elbesz. (1117—1118) 40 f
Thackeray M. W. Hiuság vására. Regény hős nélkül. Forditotta Réesi Emil. I. kötet (647—652) 1 K 20 f
II. kötet (653—660) 1 K 60 f
— Esmond Henrik, Anna királynő Ő Felsége ezredesének önéletrajza. Regény. I. kötet (1021—24) 80 f
II. kötet (1025—28) 80 f
Theuriet. A Buzavirágék háza. Beszély. (158—160) 60 f
— Veronika asszony. Beszély. Forditotta Ujkéri. (283—284) 40 f
— A hableány. Beszély. Ford. Sz. E. (439—440) 40 f
— Aurélia néni. Regény. Ford. P. L. (481—484) 80 f
Tolstoj L. N. gróf. Családi boldogság. (116—118) 60 f
Turgenyev I. Tavaszi hullámok. (270—272) 60 f
— Költemények prózában. Ford. Csopey L. (433—434) 40 f
— Egy vadász iratai. Ford. Csopey L. (474—480) 1 K 40 f
Uchard M. Jean csillaga. Beszély. (204—206) 60 f
— Berthier Joconda. Reg. Ford. Molnár Gy. (1072—75) 80 f
Vadnai Károly. A kis tündér. Regény. (921—926) 1 K 20 f
Vautier Gy. A keresztanya. Ford. Márkus M. (245—246) 40 f
Vörösmarty beszélyei és regéi. 1829—1837 (1198—1200) 60 f
Wieland. Abderiták. Ford. Farkas Albert. (455—460) 1 K 20 f
Zichy Antal elbeszélései. (74—75) 40 f
Zschokke H. A szegény vitsihiri lelkész naplójából. Beszély. Forditotta Sz. M. (229) 20 f

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent:

NYÁR

KÖLTEMÉNYEK

Irta

JAKAB ÖDÖN

Ára diszkötésben 4 korona.

PÁSZTORTÜZEK

KÖLTEMÉNYEK.

IRTA

JAKAB ÖDÖN.

Ára diszkötésben 4 korona.

A KÉT IMPOSZTOR

ELBESZÉLÉS

GYERMEKEK SZÁMÁRA

IRTA

JAKAB ÖDÖN.

Neogrády Antal 30 rajzával.

Ára vászonkötésben 4 K.

SZÉKELY HISTÓRIÁK

ELBESZÉLÉSEK

Irta

JAKAB ÖDÖN

Ára diszkötésben 4 korona.

Tartalma: Mit csinált örömében Dankó Dénes. — Hová lett a Gál Sándor kenyere. — A huszár. — Miért állott meg az atosfalvi alsó malomkerék. — Az adorjáni méhek. — Az eltemetett gyürü. — A Keszeg Imre pásztorsága. — A beteg asszony utja. — Hogyan került kapu a Szabó Lőrincz kertjére. — Mire jó egy idegen sirhalom.

HANGOK AZ IFJUSÁGBÓL

KÖLTEMÉNYEK

Irta

JAKAB ÖDÖN

Ára diszkötésben 5 korona 60 fillér.

ÉLET.

ELBESZÉLÉSEK

Irta

JAKAB ÖDÖN

Neogrády Antal által illusztrált boritékban ára füzve 2 korona.

Tartalom: A száraz molnár. — Ősz a tavaszban. — Mese egy szép asszonyról. — A becsület. — Gyanu. — Az egyetlen gyermek. — Elveszett paradicsom. — Az orgona épitő. — A tehén. — Pál János. — Délibáb. — A mennyország kapujában. — Az öreg férj. — A jó párti.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

Neogrády Antal rajza.

A HALÁSZ REGÉNYE.

Irta Szemere György.

(Vége.)

XVIII.

Kelemen és a halovány asszony.

Mire Kelemen visszanyerte eszméletét, már nem volt a fa alatt. Ágyban feküdt, a halovány asszony ott ült az ágya mellett és fogta a kezét.

A mint megmozdult Kelemen, halk sikoltással borult reá az az asszony.

Kelemen megölelte és azt kérdezte tőle:

— Vártál reám, Panni?

Panni fuldoklott a zokogástól:

— Mindennap vártam, szerelmetes gazdám, — mindennap imádkoztam kendért. Jaj, miért maradt el oly sokáig tőlem?

— Mert Isten úgy akarta.

— Nem is igen kereshetett kend engem, — szólt zokogva Panni.

Maga se igen hitte, a mit mond, inkább csak keserűsége tört ki belőle elvesztett hat esztendeje miatt.

Megfeddte őt azért Kelemen.

— Asszony, ne légy igazságtalan hozzám és ne zúgolódj Isten ellen! Én váltig kerestelek és Isten mutatta meg az útat tehozzád. Hogy csak most, azt ő tudja, miért. Nyilván így érdemeltük... És most adjunk Neki hálát és dicsérjük szent nevét, hogy ismét el ne válaszszon bennünket egymástól...

Azután elbeszélték életük folyását, attól fogva, hogy a sors őket egymástól elszakította.

Panni elmondta, hogy támadta meg őt a kunyhóban két betyár, hogy védekezett körmével is az erőszak ellen, de mihaszna: legyűrték végre, gúzsba kötötték, betömték a száját, hogy ne kiálthasson, azután egy szekérbe dobták és bundát terítettek rája... Igen soká vihette őt ez a szekér, — azt se tudta, merre, mert az eszméletét is elvesztette, — a mikor végre megállították a lovakat a betyárok és megszabadították őt a gúzstól és a peczektől... Éjszaka volt akkor. Egy erdő sűrűjében látta magát. Pásztortűz előtt állott egy ember és galyakat rakott a parázsra... A mint lángra lobbant a galy: annak a világánál rögtön felismerte azt az embert: Ribár volt... Látta, hogy hasztalan lármázna. Megadta magát látszólag és arra gondolt, hogy az első kedvező alkalommal úgy is megszökik tőle...

Azután szökési kisérleteit mesélte el Panni. ...Egyszer már a Kurjantó csárdáig jutott, azt hitte már, hogy megmenekült... Meghált a csárdában. Hát reggelre — a mint felébredt — kit lát maga előtt: Ribárt!

— A csárdás küldött érte, — jegyezte meg Kelemen egyszerüen.

— Most már én is tudom, — válaszolt az asszony. — Betyár volt az a csárdás is valamikor a Ribár bandájában. Mindketten abbahagyták a mesterségüket, — de azért sűrűn járt ide Bikki és akkor titokban beszéltek Ribárral. Soha nem tudtam meg, hogy mit?

— Azt hiszem, hogy te miattad...

— Az is lehet, mert nagyon őriztek. Mindenütt volt neki embere, a ki lesett engem. Itt a háznál is egy: a kocsisa.

— Hát nagyon szeretett?

— Nem tudom én miért... Úgy vélem, inkább kenden akart boszút állani.

— Nem tudod? — kérdi csodálkozva Kelemen, — csak tudod, hogy szeretett-e?

— Szeretett volna eleinte... de aztán, mikor látta, hogy semmire se megy vele, abba hagyta.

Kelemen felült az ágyában. Mint valami varázslatra, visszakapta erejét. Az asszony szavai olyan csodálatosan hatottak rá, hogy alig hitt a füleinek.

— Mit beszélsz te, Panni?! — kérdezte.

— Miért?

— Mit hagyott abba?

— Hát nem háborgatott többet.

— Soha?... Soha is?

— Nem. Mért kérdi kend, gazdám?...

Kelemen visszafeküdt párnájára és így válaszolt Panninak:

— Nagyon megbántottam én ezt az embert, Panni... Nem kellett volna úgy megütni.

Az asszony nem felelt.

Kelemennek fellángolt a szeme, a mikor igazolta magát maga előtt:

— De azt mondta, hogy a szoknyád megé bujok!... Hát muszáj volt!... Muszáj!...

— Hát keservesen is megfizettünk érte, — szólt és pityergett Panni.

— Megbocsátasz? Tudsz-e? — kérleli Kelemen.

— Meg, szivemből. Nem tudhatta kend, hogy mi lesz az ára...

— Akkor jól van, Panni. Helyén van a szived...

Aztán Kelemen beszélte el a csudás történetét.

Az asszonya olyan feszült figyelemmel hallgatta és nézte az urát, hogy szinte kitágultak a szemei és áhitat lepte el a halvány arczát.

Az ura rendithetlen hite és azok a csudák, melyeket ez a hit mivelt, egy új világot nyitottak meg a lelke előtt.

Mire elvégezte Kelemen a hat évi élete meséjét, leborult az asszony és megcsókolta az ura kezét, akár csak egy szentét.

Ez megharagudott.

— Mit csinálsz, Panni? Vétek az! Istent imádd csak! Engem — szeress!

— És én kendet is imádom, mert olyan kend, mint egy szent...

Csak mikor már leszámoltak volt a múlttal, kérdezte Kelemen:

— Hol vagyok én most, Panni?

— Ribárnál. Ő elment egy hétre Szegedre. Azt is Isten akarta így... Mire visszajön, akkorára hol leszünk mi már? — mondja mosolyogva Panni.

— Mikor ment el?

— Épen ma délután.

— Én akkor Bikkivel voltam biztosan. Különben láttam volna, a mikor elment, mert soká ültem a fa alatt.

— Jaj, jó is, hogy nem látta meg, gazdám. Még megfojtotta volna!

— Nem! Már nem haragszom rá. Nem csuda, hogy boszút állott. Adósa voltam csakugyan... Igazsága volt neki.

Az asszony elbámult.

Ezt észrevette Kelemen, hát megmagyarázta neki:

— Megtisztult a lelkem már. Hiszen azért bocsátott meg az Isten. Nem érted, Panni?

— Értem már!...

Egy kis szünet állott be. Aztán megszólalt Kelemen:

— Azért küldött el engem Isten a fa alól, mert ha meglát Ribár, biztosan kárt tesz benned, vagy elrejt hamarosan. Hiába nem őriztet ő olyan nagyon. Ha nem nagy a szeretete, akkor igen nagy a boszúja! Sietnünk kell innen nagyon, — tette hozzá, s azzal elkezdett öltözködni.

— Nem nagyon gyenge kend? — aggódott a párja.

— Nem. Tudok már menni. Csak ebben a házban ne maradjunk. Fogadunk egy szekeret, az elvisz majd Nyiregyházáig. Ott aztán keresshet Ribár.

— Hátha megfognak a legényei! — aggódik Panni. — A Hortobágyon sok az ő embere.

Kelemen elgondolkozott.

— Az igaz, hogy gyenge vagyok most. Nem tudnálak óltalmazni. Elmegyünk valami korcsmába. Ott megvárjuk, míg erős leszek...

Panni megörült ennek a gondolatnak. Szedelőzködni kezdett ő is. Egy batyut kötött magának.

Az ura megkérdezte tőle:

— Mit szolgáltál itt?

— Főztem neki.

— Fizetett?

— Fizetett.

— Akkor jó. Kösd a batyut...

— Van hat forintom is, — dicsekszik Panni, — az jó lesz kendnek patikára.

— Jó. Majd sok orvosságot kérünk a doktortól, hogy hamarébb lábra kapjak. Mert hej, de jó lesz otthon! Ugy-e, Panni?

— Jaj, milyen paprikást főzök én kendnek, drága szerelmetes gazdám és milyen édes puha kenyeret dagasztok...

Elkészültek mind a ketten.

Több ereje volt Kelemennek, mintsem hitte. Egész bátran állott a lábán.

Panni felkötötte batyuját, hogy indulhassanak.

XIX.

Leszámolás.

Ekkor a másik szobában valami zaj támadt. Egy ajtót csapott be valaki. Aztán kemény léptek dübögése hallott.

— Ez Ribár! — kiáltott fel tompán, rémülettel Panni.

Kelemen kiegyenesedett és hátrakapta fejét. Eltolta az asszonyt maga mellől és az ajtóba állott.

— Ne félj!

Olyan volt hosszú őszes hajával, mint egy agg oroszlán.

Ribár benyitott. Nem ismerte fel Kelement a félhomályban. (Mert a nap épen nyugovóban volt.)

— Mit keres kend itt? — kérdezte Kelementől.

— A feleségemért jöttem, Ribár, — válaszolt az nyugodtan.

Megtántorodott az egykori haramia... Megfogódzott egy székbe. De csak egy pillanatig tartott a megdöbbenése, nem hiába volt haramiavezér. A másik pillanatban teljesen visszanyerte lélekjelenlétét és higgadtan átgondolta helyzetét. Azzal azonmód tisztába jött: úgy gondolta ő... Arczizma se rándult meg, a mikor Kelemen felé fordulva megszólalt:

— Kend pandúrokkal vétette körül a házamat: azért olyan bátor.

Panni megrántotta az ura zekéjét, hogy hagyja rá. Megmentőjük lehet ez a hite, gondolta.

Ribár folytatta:

— Jól van, Kelemen János! Engem élve úgy sem fognak el. Itt van zsebemben a pisztoly: főbe lövöm magamat az első ajtónyilásra... Azt is megtehetném, hogy kendet lőjjem le először, de nem teszem, bár most már nem tartozom vele kendnek. Egyszer már fizettem. De nem teszem azért, mert szívből szeretem a feleségét...

Most megcsuklott a Ribár hangja:

— Vigye haza és élje vele világát; de máskor jobban vigyázzon rá és becsülje meg. Mert megérdemli nagyon. Kendtől nagyon megérdemli, — ismétli nyomatékkal.

Nyugodtan hallgatott Kelemen eddig, most előállt, hogy szólna. Sokat akart mondani egyszerre, de csak ennyit tudott a sokból egy csatára kiejteni:

— Nincsenek itt pandúrok az úr háza körül. Nem vagyok én se spiony, se gyáva. De nem is kell nekem a pandúr, csak az Isten segítsége. Az meg velem van.

Aztán csend lett, a míg Kelemen összegyűjtötte gondolatait. Egy mondást összeállított valahogy megint:

— Én megbocsájtok az úrnak.

Ribár nem felelt.

Kelemen folytatta:

— Azért bocsátok meg, mert én is úgy cselekedtem volna, a hogy az úr cselekedett... Bevallom!

Ribár szúrós szemével szinte leszegezte Kelement. Aztán így szólt hozzá:

— Nem mond kend igazat, Kelemen. Itt vannak a pandúrok a házam körül. Feljelentett kend engemet.

— Ne bántson többet ezzel, csak az a kérésem, — tiltakozik méltósággal a halász.

Ribár most sem válaszolt neki. Mert nem válasz volt, a mit mondott:

— Hát csak menjenek kendtek.

— Búcsúzz el gazdádtól, Panni. Nem bánom, — szólt Kelemen.

— Hát, Isten áldja meg!... Köszönöm, hogy elbocsát, — így búcsúzik Panni.

Ribár keserűen felkaczagott.

— Szívesen Panni... Panni! Éljed világodat.

Aztán odafordult még egyszer Kelemenhez:

— Hej, Kelemen, azokat a golyókat mégis kár volt nekem a Tiszába dobnom.

A halász agyán villámként czikázik át a csuka csudája... Most már azt is érti, hogy miben állott az a csuda: nem abban, hogy a golyó a hal gyomrában volt, hanem abban, hogy ő találta meg azt.

— Igen, egy golyó vezetett engem az úr nyomára, golyó révén egy vén czigányasszony, — mondja merengve félig magában.

Ribár azt hitte: roszúl fejezte ki magát a halász.

— A nyomomra nem, hanem a halálomba... Pedig elküldhették volna azok a golyók kendet is a másvilágra. Csak akarnom kellett volna. Ha kényes nem vagyok a becsületemre, nem áll itt kend most, hogy életemet követelje. Hej, azok a golyók ölnek meg engem, a melyektől kendet megkíméltem, Kelemen!

Kelemen nem értette Ribár beszédét.

— Azok a golyók nem bántják az urat, azok a Tiszában vannak. Csak egy van belőlük nálam, — szólt és odaadta Ribárnak a golyót... (A lajbizsebében tartogatta.)

Aztán folytatta:

— Ezt is odaadom az úrnak. Jusson róla az Isten eszébe, mert Isten küldte ezt a golyót nekem... Egy halban találtam, — tette hozzá.

Ribár gépiesen nyúlt a golyó után és a zsebébe tette; aztán gondolatokba merült a halász szavain: («Egy halban találta!...»)

— És most egy kérésem volna még kendhez, Kelemen, mielőtt meghalnék, és hozzád is, Panni, — szólt hirtelen fordulattal megszakítva merengéseit Ribár.

— Minek halna meg? — kérdezte Kelemen.

— Mert úgy akarom, — válaszolta Ribár.

— Megteszem, — mondta Kelemen erre egyszerűen.

Ribár odafordult Pannihoz:

— Csókolj meg, Panni! Érted halok meg. Ha nem látlak, nem tudok élni!...

Az asszony arczára mély szánalom ült, de nem mozdult.

Az ura nógatta, szeliden, biztatván:

— Tedd meg, Panni, az én kedvemért!...

És Panni megtette: megcsókolta Ribárt.

XX.

A gondviselés.

Mihelyt eltávoztak Kelemenék, Ribár megvizsgálta pisztolyát. Aztán várt egy darabig. Még mindig kételkedett, — de már csak kételkedett, — abban, hogy igazat mondott Kelemen, a mikor tagadta, hogy pandúrokat rejtett el a házába vagy a háza környékén. Hihetetlennek vélte, hogy egymaga törjön be hozzá, a biztos halál torkába. Aztán azt sem hitte, hogy annyi keserűséget képes legyen valaki megbocsátani. (Lám ő csak a hiuságáért mily erős boszút állt! Igaz, hogy szerette is az asszonyt nagyon. De mégis a boszú vezette azt a művét...)

Miután jó soká várt Ribár a nélkül, hogy jött volna valaki, félretette a pisztolyt és végigfutott képzeletében sötét, kalandos élete eseményein. Szemlét tartott tettei felett.

És megakadt ennél az utolsó napnál. Ezt az egy napot nem értette. (Mi szállhatta meg, hogy elereszttette őket békével, hogy nem ragadta torkon Kelement?! Vagy legalább azt kellett volna tennie, hogy együtt hal azzal az asszonynyal, a ki mindene volt, a kit úgy szeretett, hogy már nem is vágyott az ölelésére, csak a látására? A kiért visszavonúlt a betyár-élettől, egyedüli nagy gyönyörűségétől. Meg kellett volna ölnie, hogy senkié ne legyen... Mi szállotta meg!?...)

Utolsó tettében nem talált következetességet. Pedig egész életében megtalálta minden cselekedetében.

Soká gondolkozott. Végre rájött egy valóságra, a mi mindent megmagyarázott: arra, hogy nemcsak az asszonyt szerette, hanem a férfit is.

Ilyen hőst megölni nem szabad!

És mikor erre rájött, akkor már azt is érezte, hogy nincs körülvéve a háza. (Ilyen ember nem árulkodik!...)

Aztán leült Ribár és írt. Egy óra hosszáig rótt egy ív papirosra határozott betűs, szép egyenletes sorokat. Hogy elkészült, borítékba tette az irást, behívta kocsisát és átadta neki a — végrendeletét.

— Ezt a Molnár tekintetes úrhoz viszed. Siess!

Azzal egy tükör elé állott és szájába tette a pisztolyt.

De hirtelen egyet gondolt.

Kivette a zsebéből azt a golyót, a mit Kelementől kapott és nézegette.

— Istenre gondoljak, ha ezt a golyót látom, azt mondta a halász, — töprenkedik magában...

Mosolygott. De aztán elkomolyodott. Letérdelt és soká imádkozott Ribár...

Felsóhajtott, a mikor felkelt. Aztán leakasztott a falról egy puskát. Megtöltötte. Azt a golyót bocsátotta a csövébe, a mit Kelementől kapott.

A mikor ezt tette, keserű humorral suttogta magában:

— Nekem legyen igazam és ne Kelemennek: az a golyó öljön meg, a mitől én kiméltem meg őt...

És szivébe lőtte ezt a golyót...

... Ribárt elbucsúztatták a lapok. Az egyikből ime egy kivonat:

«Városunk egy tiszteletreméltó polgára: viczai Vityi János, megyebizottsági tag tragikus haláláról értesülünk a mai napon...

«Rendezett anyagi viszonyok között élt, a jótékonyság terén is jól ismert férfiu. Mi sem sejteti halála okát...

«Régi patriciusi család utolsó sarja volt. Szülei erre és tehetségére való tekintettel nagy gonddal neveltették. Egy ízben évekig távol volt városunktól, mialatt *külföldön folytatta tanulmányait*...

«Általános örökösévé egy vidéki szegény halászt tett, de jótékony intézményeinkről sem feledkezett meg.

«Béke poraira!»

Neogrády Antal rajza.

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A RÓMAI KIRÁLY.

(Vége.)

«Ebben a szerencsétlen fiatalemberben — mondá orvosa — valami csodálatos ösztön dolgozik, mely szinte az öngyilkosság felé hajtja. Minden okos tanács, minden elővigyázat hiábavaló ezzel a végzetszerűséggel szemben, mely őt a sír felé kergeti».

Ám azt a rejtelmességet, melybe a szállingó hírek a reichstadti herczeg korai kimulását vonták, ez a magyarázat se oszlatta el egészen. Korai kicsapongásokkal, feslett életre való unszolással igyekeztek volna a gyógyíthatlan betegség csiráját testébe oltani.

Kétségtelennek látszik, hogy Napoleon fia nem egy hódítást tett a női szívek körében, de hisz ez természetes. Arcza, szép, dús, gesztenyebarna hajával, kissé hajlott orrával, az édesanyjáéra emlékeztető némileg előreugró ajkaival, gyöngéd nézésű kék szemeivel, melyből tűz csapott fel olykor — akkor is meg tudta volna nyerni a női szíveket, ha nem von finom alakja közé nimbuszt a Napoleon név. A herczegnek aztán nem egy boldogtalan szerelmet tulajdonít a szálló hír, melyek egyike vagy másika lelkén rágódva, elősegítette volna korai pusztulását. Emlegetik, hogy szerelme tárgya Elsler Fanny, a világhirű tánczosnő lett volna s mert az udvar ellenezte, a szerelmi bánat lassanként megőrjítette Napoleon fiát. De egykorú hiteles följegyzések azt mondják, hogy komolyan nem is volt szerelmes soha. Föl-föllobogott ugyan olykor szenvedélye, de a kis herczegre valami komoly hatást sohasem gyakorolt a szerelem.

Az emberek nem tudtak megnyugodni a reichstadti herczeg korai elmulásában. «A teljes bizonyítékok hiányzanak a bűnösségre, — olvassuk egy helyen, — de vannak elég sulyos gyanuokok». Rövid életét a krónika-irodalom számtalan műve igyekszik teljes világosságba helyezni, alakját szinpadra vitték több szindarabban. S erről az alakról a misztikus homályt teljesen elűzni nem sikerült mind máig sem a történeti kutatásoknak. Annyival nehezebb ez, mert a nagy tömeg a meglepetés, fájdalom első benyomása alatt alkotja meg a maga itéleteit s a történeti események tagadhatatlanúl tetszetőssé tették azt a fölfogást, mely Napoleon fiának korai halálában a politikai cselszövéseket látta diadalra jutni.

*

Nem egy mende-mondára adtak alkalmat *a reichstadti herczeg* szerelmi viszonyai is. Ezek közt egy előkelő magyar urileány iránti szívvonzalmát is emlegetik. Az 1830-iki pozsonyi koronázás alkalmával a régi koronázó városba lejött az udvarral együtt a nagy Napoleon egyetlen fia is és az előkelő nemesség körében csakhamar megnyerte főleg a hölgyek rokonszenvét, kik a rendkivül előkelő, csinos megjelenésű fiatal herczegben a szép férfi mellett bizonyára a nagy világhódító nimbuszától körülözönlött fiút is látták.

Egy bálon, melyet az országbíró adott, a fiatal herczeg megismerkedett az ismert szabolcsmegyei *Bónis* család egyik nőtagjával, Bónis Sámuel alispán híres, szép unokahugával: *Jeanette*-vel, ki akkoriban az ország egyik legünnepeltebb hölgye volt. Napoleon fiának nagyon megtetszett a fiatal hölgy, kiről ama kor egyik legelső arczképfestője: Eisele azt mondta, hogy egész Európában nem talált hasonló szépséget, csak a régi spanyol és olasz festők madonna-képein. A herczeg közeledni akart a szép leányhoz, de ez elutasitólag nyilatkozott.

Daffinger festménye után.

A reichstadti herczeg.

Nemsokára ezután egy másik pozsonyi mulatságon ismét összehozta a sors a herczeget a leánynyal, kihez amaz első találkozás óta csak hasztalan epekedő tekintettel mert föltekinteni. Ez utóbbi mulatságon aztán a herczeg komolyan szerelmet vallott a szép magyar leánynak, de valószinűleg nem számított azokra a szigorú szavakra, melyeket tőle válaszképen kapott. A följegyzés szerint ugyanis a büszke magyar lány így felelt a herczeg szerelmes szavaira, melyekkel «szivét és vagyonát» ajánlotta fel neki:

Mária Lujza császárné.

— Ha az ön hazájában, herczeg, szerencséjüknek tartották a márki nők, hogy királyok és királyfiak barátnőivé legyenek, nálunk ez soha se volt divat. Mi azt a férfit, ki szerelemről beszél nekünk, az anyánkhoz küldjük, akár szolgabiró az a férfi, akár — császár.

Ennyire azonban nem ment a herczeg lángolása, s aztán soha se látták egymást.

Csakhamar ki is verte a herczeg végkép fejéből a szép leány emlékét és egy magyar grófnővel: *S. Amáliával* ismerkedett meg. Ez már nem volt oly szigorú fölfogású a szív dolgaiban, mint előde, s csakhamar belső «bizalmas viszony fejlődött ki a szerelmesek között.» Állitólag a herczegnek ezen grófnővel — más adatok szerint egy *Ritzenberg* nevű bárónővel — való szerelmi viszonyából származott az a chemnitzi szabómester, ki a reichstadti herczeg fiaként szerepelt s az 1900. év deczember 17-én halt meg, miután napoleoni leszármazását soha se tudta elismertetni.

Ez állitólagos Napoleon-ivadék származásáról csak annyit tudott, hogy csecsemő korában, 1832-ben a szászországi Wurzen községbe adták egy szabómesterhez. Ugyanakkor költözött a helységbe az a Ritzenberg báróné, ki az egyik föltevés szerint a gyermek anyja volt. Későbbi gyermekéveiből emlékezett arra, hogy a báróné, ki egy közeli kastélyban lakott s kivel a parkban gyakran találkozott, olyankor, midőn senki se látta, összevissza csókolta, játszadozott vele s ajándékokkal látta el, míg szemei ilyenkor mindig könyekkel teltek meg. Mihelyest valaki közeledett, letörölte könyeit s elsietett tőle. A gyermek ellátási díját egy wurzeni ügyvéd fizette, ki azonban már régebben elhalt.

A fiú tizennyolcz éves korában elhagyta Wurzent és vándorútra indult. Közben, hogy megélhessen, szabómesterséget tanult. Az európai udvarokat sorra fölkereste, hogy leszármazását elismertesse, de húsz évig minden eredmény nélkül ostromolta az uralkodókat. III. Napoleonnál is szerencsét próbált 1869-ben, de ez sem akarta a rokonságot elismerni. Érdekes, hogy midőn a protestáns hitről a katholikusra tért át, az erről szóló okmányt ekként állították ki:

«*Bonaparte József Eugen Napoleon herczeg* 1872. január elsején Zimmerle vikárius által felvétetett a katholikus anyaszentegyházba, miután előbb a vallás dogmáiba kellőképen bevezettetett.»

Későbbi hir nem igen van a sasfiók állitólagos leszármazójáról. Elhunytát így jelentette egy chemnitzi ujság annak idején:

«Hétfőn reggel 6½ órakor hosszas szenvedés után elhúnyt az én jó férjem: *Bonaparte* szabómester életének 68. évében. Bánatos özvegye: született *Wendt Klára*».

A chemnitzi szabómester napoleoni leszármazásának vitájába az 1848—49-ki ismert magyar honvédtiszt, *Kászonyi* Dániel is beleszólt, buzgón pártját fogván a napoleoni ivadéknak. Egy levelében elmondta, hogy ő az ifjú reichstadti herczegnek bizalmas embere volt s határozottan tudja, hogy a szabómester a herczegnek és Ritzenberg bárónénak természetes fia. Egy sebhelynek kell a mellén lenni, mely akkor támadt, midőn őt erőszakkal vették ki anyja karjaiból. A szabó mellén tényleg volt is egy gyermekkori sebhely forradás. De a báróné ekkor már nem élt s titkát magával vitte a sirba.

A reichstadti herczeg állitólagos leszármazójának is be kelle végeznie földi pályafutását a nélkül, hogy bár valaha a leghalványabb reménysugár kecsegtette volna vélt magas származása elismerését illetőleg.

FENYŐHÁZA.

A magyar államkincstár tulajdonát képező klimatikus gyógyhely, ellátva modern vizgyógyintézettel. A kassa-oderbergi vasut mentén. Liptómegyében fekszik a tengerszin feletti 450 mtr. magasságban, hatalmas fenyvesektől körülvéve. Valamennyi kárpátalji gyógyhely között a legenyhébb éghajlatu s igy temperált subalpin levegője vérszegény gyermekeknek s ideggyönge betegeknek elsőrendü gyógytényezője.

A vizgyógyintézetet állandó fürdőorvos vezeti. A közönség rendelkezésére áll négy kincstári s egy magánszálloda, kényelmes berendezéssel. Diszes uszoda, lawn-tennis terek, tekepálya és kényelmes sétautak.

Vasuti állomás, posta, távirda és gyógytár helyben van. Prospektussal a fenyőházi (Liptó m.) m. kir. erdőgondnokság szolgál.

9218 *A fürdő kezelősége.*

TÁTRA-LOMNICZ (Szepesmegye).

A magyar kincstár tulajdonát képező klimatikus és gyógyhely, **850 mtr.** magasságban. Közvetlenül az impozánsul szép lomniczi és késmárki csucsok alján, egy fenyvesek által környezett tágas völgyben fekszik. Insolatiója nagy. Levegője ózondús, teljesen tiszta, fenyőillattal balzsamosan telitett. Éghajlata az anyagcsere és táplálkozottság fokozásában érvényesül.

Gyógyintézete nagy fedett uszodájával, gyógygimnasztikai termével, külön férfi és női hidropatikus osztályával, porczellán kabin-fürdőivel mintaszerüleg van berendezve.

A gyógyintézetet állandó fürdőorvos vezeti. Szállodái a legnagyobb kényelmet biztositják. Az árak mérsékeltek. A vendégek szórakozásáról kellőleg gondoskodva van.

Vasuti állomás, posta és távirda helyben. Prospektusok bérmentve küldetnek.

9217 *A fürdő kezelősége.*

Magyar királyi államvasutak menetrendje.

Érvényes 1901 május hó 1-től.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.

Délelőtt						Délután					
vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová		vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová	
32	6	20	v.v.	Triest, Nagy-Kanizsa		944	12	00	tszsz.	Kis-Körös	
316 [1])	6	25	sz.v.	Hatvan		514 [1])	12	10	sz.v.	Nagy-Káta	
604	6	50	gy.v.	Gyfehérv., N.-Szeben, Kolozsvár, Stanislau		22	12	25	«	Bicske	
						310	12	35	«	Hatvan	
10	6	50	sz.v.	Bécs, Graz		330	1	00	«	Gödöllő	
402	7	10	gy.v.	Kassa, Munkács		504	2	00	gy.v.	Kolozsvár, Debreczen	
1002	7	15	«	Zágráb, Fiume, Róma		602	2	15	«	Arad, Bukarest*	
304	7	30	«	Ruttka, Berlin		4	2	15	«	Bécs, Páris, London	
1302	7	30	«	Fehring, Graz		510	2	20	sz.v.	Szolnok	
318	7	35	sz.v.	Gödöllő		16	2	35	«	Komárom	
906	7	40	«	Belgrád, Brod		404	2	55	gy.v.	Kassa, Lemberg	
1508	7	50	«	kassa, Csorba						(Belgrád, Konstanti-	
1008	8	00	«	Zágráb, Fiume, Pécs		904	2	40	«	nápoly	
606	8	10	«	Arad, Brassó		312	2	40	sz.v.	Hatvan	
506	8	30	«	Kolozsvár, Brassó		322 [1])	2	45	«	Gödöllő	
6	8	50	gy.v.	Bécs, Graz		1004	3	00	gy.v.	Zágráb, Fiume, Róma	
406	8	50	sz.v.	Munkács, M.-Sziget		1022	3	20	v.-v.	Adony-Szabolcs, Paks	
20 [2])	9	00	«	Bicske		910	3	35	sz.v.	Szabadka	
1702	9	15	«	M.-Sziget, Stanislau		302	3	45	gy.v.	Ruttka, Berlin	
306	9	35	«	Ruttka, Berlin		12	4	30	sz.v.	Győr	
						308	5	20	«	Ruttka, Berlin	
						508	5	45	«	Kolozsvár, Brassó	
						314	6	25	«	Hatvan	
						1706	7	05	«	M.-Sziget, Stanislau	
						18 [3])	7	20	«	Bicske	
						24	7	35	«	N.-Kanizsa, Triest	
						1506	8	00	«	Kassa, Csorba	
						1008	8	30	«	Zágráb, Fiume, Eszék	
						408	8	55	«	Miskolcz, Lemberg	
						48	9	00	tszsz.	Bieske	
						502	9	15	gy.v.	Kolozsvár, Bukarest	
						1904	9	40	sz.v.	Pécs, Brod	
						420 [2])	9	45	gy.v.	Kassa, Csorba	
						1304	10	00	sz.v.	Fehring, Graz	
						608	10	00	«	Arad, Brassó	
						908	10	20	«	Belgrád, Eszék, Brod	
						8	10	45	«	Bécs, Sopron	
						328	11	10	v.v.	Ruttka, Miskolcz	

[1]) Közlekedik ünnep- és vasárnapokon máj. 15-től bezár. szept. 15-ig.
[2]) Közlekedik junius 1-től bezárólag szept. 15-ig.
[3]) Közlekedik junius 15-től bezárólag szept. 15-ig.
* Bukaresttől csak junius 1-től.

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról.

Délelőtt						Délután					
vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová		vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová	
102 [1])	1	00	kel.ost. expr.v.	(Bécs, Berlin[2], Páris. (Ostende, London		146 [2])	12	00	sz.v.	Nagy-Maros	
						6104	12	05	«	Czegléd, Szolnok	
166	5	55	sz.v.	Palota-Ujpest		172	12	15	«	Palota-Ujpest	
104	6	15	«	Érsekujvár		136	12	25	«	Nagy-Maros	
102	6	35	«	Czegléd, Szolnok		4108	12	50	«	Dorog	
102	6	45	«	Esztergom		174	1	15	«	Palota-Ujpest	
168	6	55	«	Palota-Ujpest		104	1	45	gy.v.	Bécs, Páris	
012	7	05	v.v.	Lajosmizse		4110 [2])	2	05	sz.v.	Pilis-Csaba	
139 [2])	8	10	sz.v.	Nagy-Maros		126	2	15	«	P.-Nána, Léva	
713	8	25	«	K.-k.-Félegyháza		176	2	20	«	Palota-Ujpest	
4101	8	35	«	Esztergom		704	2	30	gy.v.	Bukarest, Verciorova	
127	8	45	«	Párkány-Nána		144	2	35	sz.v.	Érsekujvár	
1403	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna		4104	2	40	«	Esztergom	
169	10	10	sz.v.	Palota-Ujpest		720	2	45	«	Czegléd	
715	10	55	«	Szeged		6002	2	55	«	Lajosmizse	
148	11	05	«	Érsekujvár		186 [2])	3	20	«	Palota-Ujpest	
						178	4	15	«	Palota-Ujpest	
						138	4	25	«	Nagy-Maros	
						716	4	30	«	Szeged	
						108	5	15	gy.v.	Bécs	
						148 [2])	5	30	sz.v.	Vácz	
						180	6	00	«	Palota-Ujpest	
						1404	6	15	gy.v.	Zsolna, Berlin	
						140	6	20	sz.v.	Párkány-Nána	
						4106	6	40	«	Esztergom	
						710	7	00	«	Verciorova, Bukarest	
						6014	7	15	v.v.	Lajosmizse	
						182	7	40	sz.v.	Palota-Ujpest	
						132 [2])	7	50	«	Nagy-Maros	
						154 [2])	8	00	«	Vácz	
						714	9	05	«	Czegléd	
						184	9	25	«	Palota-Ujpest	
						218	9	40	tv.szsz.	Zsolna, Berlin	
						118	10	00	sz.v.	Bécs	
						706	10	10	gy.v.	Szeged, Verciorova	
						188 [2])	10	25	sz.v.	Palota-Ujpest	
						1408	10	40	«	Vácz	
						902 [2])	11	20	keleti expr. v.	(Belgrád, (Konstantinápoly	
						702 [2])	11	30	kel.ost. expr. v.	(Bukarest, (Konstantinápoly	

[1]) Berlinbe csak minden szerdán és vasárnap
[2]) Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től
*) « ünnep- és vasárnap máj. 15-től bezár. szept. 15-ig.
*) « junius 1-től
*) « minden kedd, csütört. és vasárnapon.
*) « minden szerdán és szombaton.

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Délelőtt						Délután					
vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan		vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan	
645	5	00	t.szsz.	Arad		317	12	25	sz.v.	Gödöllő	
327	5	20	v.v.	Berlin, Ruttka		301	12	50	gy.v.	Berlin, Ruttka	
1707	5	45	sz.v.	Máramaros-Sziget		903	1	05	«	Konstantináp. Belgr.	
607	6	10	«	Brassó, Arad		601	1	10	«	Bukarest,* Arad	
47	6	15	t.szsz.	Bieske, Sárbogárd		1901	1	25	«	Gyékényes, Pécs	
405	6	35	sz.v.	Lemberg, Miskolcz		403	1	30	«	Lemberg, kassa	
7	6	40	«	Bécs, Sopron		165	6	40	«	London, Páris, Bécs	
419 [1])	6	55	gy.v.	Csorba, Kassa		217	7	05	tv.szsz.	Berlin, Zsolna	
907	7	05	sz.v.	Belgrád, Brod		709	7	15	sz.v.	Bukarest, Verciorova	
507	7	15	«	Brassó, Kolozsvár		4107	7	25	«	Dorog	
1303	7	25	«	Graz, Fehring		167	7	35	«	Palota-Ujpest	
309	7	30	«	Hatvan		117	7	45	«	Bécs	
501	7	50	gy.v.	Bukarest, Brassó		5011	7	50	v.v.	Lajosmizse	
1021	7	55	v.v.	Paks, AdonySzabolcs		139 [2])	8	10	sz.v.	Nagy-Maros	
1505	8	15	sz.v.	Kassa, Csorba		713	8	25	«	K.-k.-Félegyháza	
1005	8	20	«	Fiume, Zágráb, Eszék		4101	8	35	«	Esztergom	
1003	8	40	gy.v.	Róma, Fiume		127	8	45	«	Párkány-Nána	
311	8	45	sz.v.	Hatvan		1403	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna	
509	9	15	«	Szolnok		169	10	10	sz.v.	Palota-Ujpest	
11	9	20	«	Győr		715	10	55	«	Szeged	
909	10	05	«	Szabadka		148	11	05	«	Érsekujvár	
307	10	05	«	Ruttka							
23	10	20	«	N.-Kanizsa, Triest							

[1]) Közlekedik junius 15-től bezárólag szept. 15-ig.
[2]) Közlekedik junius 1-től bezárólag szeptember 15-ig.
[3]) Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től bezár. szept. 15-ig.

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Délelőtt						Délután					
vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan		vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan	
701 [1])	12	50	kel.ost. expr.v.	(Konstantinápoly, (Bukarest		171	12	55	sz.v.	Palota-Ujpest	
						141 [2])	1	15	«	Nagy-Maros	
161	4	40	sz.v.	Palota-Ujpest		703	1	25	gy.v.	Bukarest, Verciorova	
163	5	40	«	Palota-Ujpest		103	1	50	«	Páris, Bécs	
4101	6	15	«	Szolnok, Czegléd		173	1	58	sz.v.	Palota-Ujpest	
4107	6	30	«	Vácz		175	3	05	«	Palota-Ujpest	
165	6	40	«	Palota-Ujpest		6001	3	15	«	Lajosmizse	
217	7	05	tv.szsz.	Berlin, Zsolna		135	3	55	«	Nagy-Maros	
709	7	15	sz.v.	Bukarest, Verciorova		185 [2])	4	05	«	Palota-Ujpest	
4107	7	25	«	Dorog		6103	4	15	«	Szolnok, Czegléd	
167	7	35	«	Palota-Ujpest		4103	4	35	«	Esztergom	
117	7	45	«	Bécs		177	5	40	«	Palota-Ujpest	
5011	7	50	v.v.	Lajosmizse		145 [2])	5	45	«	Nagy-Maros	
139 [2])	8	10	sz.v.	Nagy-Maros		115	5	55	«	Bécs, Berlin	
713	8	25	«	K.-k.-Félegyháza		179	6	05	«	Palota-Ujpest	
4101	8	35	«	Esztergom		107	7	00	gy.v.	Bécs	
127	8	45	«	Párkány-Nána		711	7	10	sz.v.	Temesvár	
1403	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna		707	7	40	gy.-v.	Orsova, Temesvár	
169	10	10	sz.v.	Palota-Ujpest		181	8	20	sz.-v.	Palota-Ujpest	
715	10	55	«	Szeged		147 [2])	8	30	«	Vácz	
148	11	05	«	Érsekujvár		125	8	45	«	Párkány-Nána	
						105	9	00	gy.-v.	Bécs	
						4109 [2])	9	10	sz.v.	Pilis-Csaba	
						1405	9	25	gy.-v.	Berlin, Zsolna	
						4105	9	50	sz.v.	Esztergom	
						719	9	58	«	Szolnok, Czegléd	
						183	10	05	«	Palota-Ujpest	
						137	10	15	«	Nagy-Maros	
						153 [2])	10	30	«	Vácz	
						123	10	45	«	Érsekujvár	
						101 [1])	11	00	kel.ost. expr.v.	(London, Ostende, (Páris, Berlin, Bécs	
						6013	11	10	v.v.	Lajosmizse	
						901 [2])	11	20	keleti expr. v.	(Konstantinápoly, (Belgrád	
						187 [2])	11	30	sz.v.	Palota-Ujpest	

[1]) Érkezik minden hétfőn és csütört.
[2]) Közlekedik junius 1-től.
*) « ünnep és vasárn. május 15-től bezár. szept. 15-ig
*) « ünnep és vasárnap május 15-től
*) Berlinből csak minden kedden és csütörtökön
*) Érkezik minden kedd, csütörtök és szombaton.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Legolcsóbb utazás

Olaszországba és Dél-Francziaországba Budapesten—Dombováron—Fiumén át a Magyar-Horvát Tengeri-gőzhajózási Társaság Fiume és Velencze, illetőleg Ancona közt közlekedő gőzhajói igénybe vételével. *Hajójáratok menetrendje:* Márczius hó 16-tól október hó 31-éig. 1. *Indulás Fiuméből Velenczébe* minden kedden és csütörtökön reggel 7 órakor, minden szombaton este 8 órakor. 2. *Indulás Fiuméből Anconába* minden hétfőn és szerdán reggel 7 órakor. 3. *Indulás Velenczéből Fiuméba* minden szerdán és pénteken reggel 7 órakor. 4. *Indulás Anconából Fiuméba* minden kedden és csütörtökön reggel 7 órakor, minden szombaton este 8 óra 30 perczkor. Menettartam *10 óra.*

Menetdíjak a hajó-átkelési illetékkel együtt:

Honnan	Hová	Pénzérték	Gyorsvonat I.	Gyorsvonat II.	személyvonat III.
			osztály		
Budapest	Velencze vagy Ancona	kor. frcs	34·00	26·00	14·00
«	Cannes	«	116·15	83·60	
«	Grasse (Therence)	«	118·30	85·05	
«	Firenze	«	73·50	53·90	
«	Genova	«	89·25	64·90	
«	Lyon	«	128·25	91·50	
«	Marseille	«	137.75	98·20	
«	Milano	«	69·95	51·40	
«	Napoli	«	100·55	72·85	
«	Nizza	«	112·70	81·25	
«	Róma	«	73·75	54·05	
«	Torino	«	89·10	64·80	
Bécs	Velencze vagy Ancona	kor.	47·10	34·80	18·20
Berlin	«	márk	95·60	68·40	38·50
Breslau	«	«	71·20	51·70	28·90
Hamburg	«	«	122·20	88·10	52·30

A gőzhajókon egy ágyért két korona utánfizetendő.

A hajó-átkelési díj magában Fiuméból-Velenczébe vagy Anconába:

Diszterem hálóhelylyel együtt 16 kor.
I. osztály _ _ _ _ _ 12 «
II. « (fedélzet.) _ _ _ 6 «

A gőzhajóknak a Budapest—Fiume közt forgalomban levő gyors vonatokkal, valamint Velenczében és Anconában a Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milanó stb. felé induló, illetve onnan érkező olasz vonatokkal közvetlen csatlakozásunk van. Fiuméból a vonatok a gőzhajók kikötő helyéig közlekednek s onnan indulnak. Fiuméből Dalmácziába naponkint indulnak gőzhajók, ezek között hetenkint 4 gyorsjárat, és pedig Zárába, Matkoviczba, Ragusába és Cattaróba — melynek menetrendje az «utmutató»-ban foglaltatik. Menetjegyeket a fent nevezett állomások, ugyszintén a magy. kir. államvasutak városi menetjegyirodái Budapesten és Bécsben, továbbá a Cook Tamás és fia czég utazási irodái Budapesten és Bécsben adnak ki, hol a kivánt felvilágositások is megadatnak.

Budapest, 1901 julius havában. *Az igazgatóság.*

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent:

A Szepesség,

magas Tátra és szepesi középhegység.

Utazási kézikönyv.

Irta

Dr. POSEWITZ TIVADAR

A csúcsok megmászását leirta

DÉNES FERENCZ

53 képpel és 14 térkép és tervrajzzal.

Ára piros Baedeker vászonkötésben 3 korona.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

cs. és k. osztr.-magy., román k. és bolgár fejed. udv. szállító, **kerületi gyógyszerész Korneuburg, Bécs mellett.**

8 arany-, 19 ezüstérem, 30 diez- és elismerő-okmány.

Cs. és kir. mosóviz lovaknak.

Kwizda-féle Restitutions-fluid 1 üveg ára 2 kor. 80 fill.

Közel 40 év óta **udvari istállókban,** valamint **nagyobb katonai és polgári istállókban** használatában van, **erősitő, nagyobb erőmegfeszitések után,** továbbá **fizamodások, rándulások** és **inak merevségénél** stb. képesiti a lovakat **kiváló teljesitményekre az időmitásnál.** Valódi csak fönti védjegygyel kapható az Osztrák-Magyar-Monarchia minden gyógyszertárában és drogueriájában. 8858

Főraktár Török József gyógysz. Budapest, Király-u. 12.

Goró Lajos rajza.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

MARGITSZIGET.

Költői elbeszélés.

Irta ERDÉLYI ZOLTÁN.

I.

Délután a Duna-parton
Nyüzsg az ember-áradat,
Izzó napfény ég sok arczon,
Rontva női bájakat.
Ifju férfi, ifju lányka,
S az öregje, mind azt várja,
Mit a másik, s izgatottan,
Egyik olykor dühre lobban:
Jön-e már hát a hajó?
Ez a késés, szörnyü várás,
Percz-pocsékló diskurálás
Tudja Isten, mire jó?

Ámde mások mást gondolnak:
A hidegvér, az a fő!
Nem dühöngnek, nem tombolnak,
Türelem-fán rózsa nő.
Egy csoportba összeállva,
Játszi tréfát sorra váltva,
Megkaczagva minden élczet,
Mit a jókedv-bomba szétvet,
Tűrnek, várnak csöndesen,
A hajót se szidják, bánják,
Hisz a füstjét immár látják,
Pár percz mulva itt terem.

Roppan a híd, reng a karfa,
Bősz az ostrom ellene,
Harczi kedv száll a csapatba,
Vajh ki birna most vele?
Mert nem az dönt, hogy bejusson,
De hogy itt is futva-fusson,
Zúzva, törve, leteperve,
A ki ellentállni merne,
Bár bevárja a hajó, —
Ámde hogyha sorba menne,
Annyi ős-düht hova tenne,
S ökle mire volna jó?...

Ah! de végre mind beértek,
Oldják már a kötelet,
Zúg lapátja a kereknek,
A kazán-gép sistereg.
Langy szellő kél mint lehellet,
Napsugárt hord, könnyü terhet,
Gyönge hullám vállra vetve,
Ép alighogy fölemelve

Hordja lassan a hajót, —
Percznyi csönd lesz, aztán újra
Zaj, zsibongás; egy se súgva
Váltogatja itt a szót.

A födélen egy tömegbe
Szorul össze mind a hány,
Ülve, állva, beszélgetve,
Sok közöttük a leány.
A ruhájuk könnyű, lenge,
Szép virágos, tarka kelme,
Testük karcsu mint a pálma,
Piczi kézre, csöppnyi lábra,
Sok sovár szem lopva néz,
Illatos haj, szőke, barna,
S a mosolygó piros ajkra
Rá ne nézz, mert megigéz!

S mint a méhraj, ha virágot
Zúgva, döngve vesz körül,
S hogyha szirmán himport látott,
Szárnyverdesve ráröpül, —

A födélen egy tömegbe szorul össze mind a hány.

Nőnek, lánynak itt is rabja
Arany ifjak nagy csapatja,
Egyik-másik mint a pózna,
S még feszeng is elnyújtózva,
De azért nem nagykorú,
Bajsza nincsen, óh! de racscsol,
És ha élczet mond, ő tapsol,
Bár a többi szomorú.

A ruhája, mert — bocsánat!
Erre ő is sokat ád! —
Csikos kelme, színe bágyadt,
Lötyögős, bő a kabát.
Ülve, lábát összedobja,
Jár a keze, jár a botja,
Pedig hely rá nincsen bőven,
De ki bánja? bizony ő nem!
Más, — vigyázzon, ha akar,
Mint kereplő jár a szája,
Hinnéd: sok a tudománya,
Zöldség pedig mit hadar.

Ám a lányok seregének
Minden szörnyen érdekes,
Muki, Nándi fess legények,
A Pubi meg szellemes!
Hogyha Dönczi szót emelve
Bármit összekerepelne,
Guczkó vagy az Elemérke
Borsos vicczet bízna szélre,
Ki ütődnék meg azon?
Hiszen ők is «Lencsi», «Médi»,
Sértve magát egy sem érzi,
Mind modern, hős amazon!

S mama nincs tán egy se' köztük?
Hogyne volna! van elég!
Sorban ülnek ott mögöttük,
Szégyentől ám egy se ég!
Megütődni kéne nékik?
Föl nem fogják, meg nem értik,
Hogyha szólsz, hát kikaczagnak,
Ám igazat mégse adnak, —
Mi van ebben feltünő?
Édes vérük mind a hánya,
Bájos gyermek! anyja lánya!
Vár reájuk — nagy jövő!

Ez a *bonton*, ez a módi,
S *prüd*, a ki megütközik,
Jobb, ha lánya itt mer szólni,
Mint ha — titkon megszökik!
Egyikből sem lesz apácza:
Kis kaczérság társaságba',
Hálót vetni tíz-húsz úrra,
Ha egy gyürüt hoz az újra:
Czél, mely mindent szentesit, —
Csak a lányt nem. De ki bánja?...
Féltve őrzött, tiszta párta
Már ma kit is lelkesit?

Ők, igen! — még nem igy tettek,
Ámde — emberek vagyunk!
Élünk mindig a jelennek,
És a korral haladunk.
Újszabású felfogásunk
Átformálta rég' világunk,
Megfordult a dolgok rendje,
Régen lányát ő nevelte,

Most a lánya a mamát, —
És a férfi, az se' látja,
Hogy a lányok tiszta bája
Elveszíté himporát!

De papa már nincs sok köztük,
Egy vagy kettő, ha akad,
A papáknak más a tisztük,
Az övék a rosz falat.
Háztartásra, tánczra, bálra,
Lányaiknak szép ruhára,
Télen zsúrra, nyáron másra,
Fürdőzésre, nyaralásra,
A családnak pénzt ki ád?
Ő! a papa! a ki izzad,
S kit szegényt hajh! mi se biztat,
Míg vonszolja az igát.

Mert ő érzi, hogy nem jól van
Úgy, a hogy van, ám szava
Nincs sok néki, s tettben, szóban
Hasztalan küzd egymaga.
Leszavazzák irgalmatlan',
S kimerülve a nagy harczban, —
Összetörve, összezúzva,
Könnyen hajlik mélabúra,
Kedvét veszti csakhamar,
S bár magának semmi vétke
Meghátrál, s a házi béke,
Mit sóvárogva akar.

... Ámde hagyjuk ezt a tárgyat,
Bölcselkedni rosz szokás,
Mondjuk: ez csak puszta látszat,
S ne kutassuk, ki hibás?
Nézzük hát a társaságot,
— Szebbet ennél ki se látott —
A szigethez érkezének,
Könnyedén a partra lépnek,
Mint virágos folyam-ár,
Pajkos szellő jő elébük,
Fák zöld lombja int feléjük:
— Jertek! árnyam enyhe vár!

Könnyebben jár terhe fogytán
Lágy hullámon a hajó,
Tündérkertbe' már a sok lány,
Víg a kedvük, kaczagó.
Mint pillangók tarka serge
Fuvalomtól összeverve,
Majd meg újabb támadásra
Száz irányban széjjelválva,
Szerteröbben a csapat,
Hármasával, négyesével,
Csengő szóval, nevetéssel
Ellepik az útakat.

II.

Margit királylány szigetje!
Rólad zengjen most dalom!
Isten legszebb földi kertje!
Vedd hálám' s csodálatom'!
Mennyi bútelt, kínos órám'
Enyhítéd meg, lágy porondján
Hűvös-árnyas útaidnak,
S hallatán lágy dalaidnak,
Mig a lelkem álmodott,
S elrejtőzve zöld levélben,
Láttam újra régi fényben
Omladó sok, szép romod'.

Tölgyek alján, fenyves árnyán,
Várt a meghitt, hű magány,
Dalt hozott a szellő szárnyán,
S elmerengtem halk szaván.

Rózsaillat ejté lelkem
— Ringatózva sejtelemben —
Álmodásba, enyhülésbe,
S míg szivembe szállt a béke,
Elfeledtem rég' bajom,
Suttogó lomb rezdülése,
Messze eltünt mult zenéje
Voltak altató dalom.

S ott az ócska, szent romoknál,
Hol a múlt regél csodást;
S zöld mohára napsugár száll,
Láttam olykor látomást:
Bájos, ifju, szép apácza,
Fátyolán ég koronája,
Átövezve dics-sugártól,
Arcza bús egy könnyü árnytól,
Mit világi fény vetett,
Jár-kél ott az esti árnyban,
Száz nyulacska van nyomában —
Szolgálatkész, hű sereg.

Majd a költő árnya látszik,
Eltakarja félhomály,
Ujja tölgylevéllel játszik,
S felsohajtva, meg-megáll.
Önszerelmét sohse dallva,
Toldi Miklós viadalja
Volt, mit húrján dalba szőve
Átruházott a jövőre,
Mely nevére fényt vetett, —
Vágyva néz be száz bokorba:
Álomképe, szép Piroska
Hol rejtőzik, hol lehet?

... S hogyha lelkem ködhomályból,
Mit a multak árnya vet,
Visszatérve a magányból,
Fölkereste a jelent —
Tarka szinek, nyüzsgő élet,
Pajzán kedv, mely újra éled,
Szép verőfény, lombos erdő,
Viz hátán hab, felgyüremlő,
Mámorossá tett megint,
Folytatódott a varázslat,
Melynek bűve-bája áthat,
S ébren álmodozni int!

Ah! de hogyha megfigyeltem,
Hogy a többi mit csinált,
Álmaimból csak kiestem,
Mert előttem — próza állt.
Gondtalan jár erre-arra,
Nem ügyelve zengő dalra,
Nem csodálva semmi szépet,
Mit kinál a szent természet,
Oly közömbös ez a nép!
Egymást ölve pletyka-tracscsal,
Rózsák közt is futva nyargal,
S azt se tudja, mire lép?

Látott erdőt, fát nem egyszer,
Ismerőse a sziget,
Első sorban — úr, nem — ember,
Kit megront sok élvezet.
Künn a tarlón, s e ligetben
Jár egyforma érzéketlen',
S hogy hajón ült mégis érte,
Nem az erdő vitte lépre,
Csak szokása, s a — divat ...
Flirtel itt is, ép mint otthon,
Szőnyeg hátán, vagy porondon,
S azt se tudja, hol mulat?

(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A VASÁLARCZOS.

Több, mint másfélszáz éve kutatják a világtörténelem rejtélyes eseményeinek búvárlói, hogy ki volt a «vasálarczos», a Bastille titokzatos foglya, kit állítólag XIV. Lajos záratott ide életfogytiglani rabságra, a nélkül azonban, hogy ezt a kérdést, mint a történelem annyi más titokzatos eseményét, megfejteni sikerült volna.

A találgatások egész hosszú sorozata indult meg. Mindegyik mellett, kiben egyik vagy másik emlékirat- vagy történet-iró föltedezni vélte a rejtélyes foglyot, tudtak felhozni kétségtelennek hitt bizonyítékokat. Ám a rejtelmes fogoly meghalt, fogságának helye: a sötét Bastille eltünt a föld színéről s az egész történetből csak egy maradt meg: maga a rejtély a titokzatos fogoly személyét illetőleg. Egyébiránt kétségbevonták az elnevezés jogosultságát is mely név alatt a sokat emlegetett rabot ismerik, a «vas álarcz»-ot. Nem volt az vas álarcz, hanem egy fekete bársony álarcz, mely viselőjének arczát egészen láthatatlanná tette, nehogy felismerjék a bástyákon való sétái alkalmával.

A rejtelmes alakot először egy 1745-ben Amsterdamban megjelent regény tette emlegetetté. Ez a regény, mely annak idején nagy kedveltségre tett szert, következőleg adta elő a vasálarczos történetét:

«*XIV. Lajos* királynak volt egy törvényes fia: *Lajos*, Francziaország trónörököse s egy természetes fia, kinek anyja a szép *La Vallière Lujza*, Lajos benső barátnője volt. A két fejedelmi sarj teljesen elütő természetű volt, folytonos egyenetlenségben s versengésben éltek egymással. Egy nap *Vermandois* gróf — így hívták a Lajos és La Vallière Lujza fiát — annyira megfeledkezett magáról fölháborodásában, hogy féltestvérét arczul ütötte. *XIV. Lajos*, értesülvén a gyalázatról, mely koronájának örökösét érte, összegyűjtötte maga köré tanácsosait s előadta nekik Vermandois gróf viselkedését, ki az ország törvényei szerint halállal büntetendő. A miniszterek egyike azonban azt tanácsolta, vigyék Vermandois grófot a hadsereghez Flandriába. Ugy is történt, de nem sokára halottnak adták ki s ráfogták, hogy elesett a csatatéren. Tényleg azonban nem halt meg, hanem pár nappal a flandriai hadsereghez való érkezése után a Sainte-Marguerite-sziget várába vitték a legnagyobb titokban s ott tartották. Egyedüli szolgáját, ki a fontos államtitoknak birtokában volt, a kiséret által felkonczoltatták, nehogy később áruló lehessen. A sainte-margueritei vár parancsnoka a legnagyobb figyelemmel bánt a fogolylyal; ő maga szolgálta ki, hogy senki más ne láthassa a fogoly arczát. Egyszer a fogolynak az az ötlete támadt, hogy egy tányér hátlapjára véste be nevét kés hegyével. Egy rabszolga, a kinek kezébe került a tányér, azt hitte, nagy szolgálatot tesz ezzel a parancsnoknak s elvitte a tányért neki, remélvén, hogy még gazdag jutalmat is kap. De a szerencsétlen nagyon csalódott, mert csakhamar őt is eltették láb alól, hogy fölfedezését magával együtt a föld alá rejtsék. A fogoly néhány évig maradt Sainte-Marguerite szigetén, aztán a Bastille-be vitték, hová a sainte-margueritei parancsnok is követte. Ugy a szigeten, mint újabbi fogságában nagyon vigyáztak arra, nehogy valaki megláthassa a fogoly arczát, ezért álarczot tettek rá mindig. Többen látták így s mondják, hogy mindig tegezte a parancsnokot, míg ez a legnagyobb tiszteletet tanusította iránta. Az orleansi herczeg meglátogatta az idegent fogságában s nem sokára e látogatás után meghalt a fogoly».

A regény nagy sikere *Voltaire*-t is arra késztette aztán, hogy a XIV. Lajos koráról irt munkájában foglalkozott a rejtelmes fogolylyal. Fogságának kezdetét a Mazarin bibornok halála után nehány hónapra tette, leírta a rejtélyes áldozatot, az álarczot, melyet viselt, mely olyan volt, hogy a fogoly ehetett is, a nélkül, hogy azt le kellett volna tennie. Szerinte az ismeretlen 1703-ban halt meg s a Szent-Pál-templomban temették el. Elbeszéléséhez azt a fontos megjegyzést tette hozzá: «Midőn ezen ismeretlent a Sainte-Marguerite-szigetre küldték, Európában egyetlen jelentékenyebb személyiség se tünt el».

Vermandois grófon, a XIV. Lajos és La Vallière fián, elkezdve aztán egész hosszú sora jelent meg a különféle többé-kevésbbé ismert alakoknak, mint a «vas álarczos». Minden újabb találgatás megerőtleníteni igyekezett a korábbiakat, a nélkül azonban, hogy bármelyikre is ki lenne mutatható a Bastille foglyával való kétségtelen ugyanazonosság.

Egy 1789-ben Strassburgban névtelenül megjelent, ma már igen ritka könyv, mely a XIV. Lajos és a regens-herczeg uralma idejéből közöl igen érdekes, többnyire adomaszerű történetkéket, a franczia udvari életről azt irja: «A király nem szerette Vermandois grófot, mert La Vallièret hűtlenséggel gyanusította. Pedig erre valóban nem volt semmi oka. Mert La Vallière nem volt könnyelmü természetű s ezt eléggé megmutatta élete fogytáig tartó bűnbánatával s kegyes magábaszállásával, midőn elveszté a király kegyét s kolostorba vonult».

Ez a följegyzés, mely az orleansi herczeg özvegyének: *Sarolta Erzsébet*-nek leveleiből van véve, megerősíteni látszik tehát azt a feltevést, hogy XIV. Lajos csakugyan üldözte a La Vallière fiát s így nem volna lehetetlen, hogy örökös rabságra kényszeritette.

Másfelől azonban kétségtelennek állítják, hogy *Lajos* a La Vallière fiának elhunytát igen sajnálta, miután a gyermek rendkívüli tehetségeknek adta tanujelét; az arrasi székesegyház kórusában egy őt magasztaló emléktáblát helyeztetett el s egyáltalán a legnagyobb tiszteletet adta meg neki elhunyta után is. Mindezt pedig nem lehet összeegyeztetni azzal, hogy életében örökös fogságra kárhoztatta volna. Különben is *Vermandois* gróf 1683-ban halt meg. Egy hitelesnek tekinthető levél pedig, mely Barbesieuxtől származik, úgy emlegeti a vas álarczos foglyot, mint a ki abban az időben, 1691-ben, már húsz év óta van fogva. Lehetetlen tehát, hogy a rejtélyes fogoly XIV. Lajos és La Vallière Lujza fia lett volna.

Egy másik, sokat emlegetett könyv, mely *Ausztriai Anna*, a XIII. Lajos felesége és *Richelieu* bibornok benső barátságáról szól s az 1696. évben látott napvilágot, szolgáltatott alkalmat arra a másik föltevésre, hogy a rejtélyes fogoly nem más, mint XIV. Lajos fivére, ki a bibornoknak Ausztriai Annával való viszonyából származott. Az egész mende-mondának azonban nincsen semmi alapja és keletkezése arra vezetendő vissza, hogy a fentebb említett röpirat

A versailleszi képtárban levő festmény után.

Ausztriai Anna és gyermekei.

Champagne Fülöp festménye.

Richelieu.

vakkal kelt ki: «Mit akar ez az asszony?» Már Ausztriai Anna életében is, különösen az 1647. évben, egész nyilvánosan beszélték Páris utczáin, hogy Mazarin mily viszonyban van a királynéval. A röpiratok egész raja jelent meg erre vonatkozólag. Különben is a bibornok határtalan hatalmát, rendkivüli tekintélyét a királyi családdal előtt s mindenütt az egész országban, csakis így lehet megérteni. Az orleansi herczegné, az Ausztriai Anna menye, maga is elismeri ezt leveleiben és azt ismételve megerősíti.»

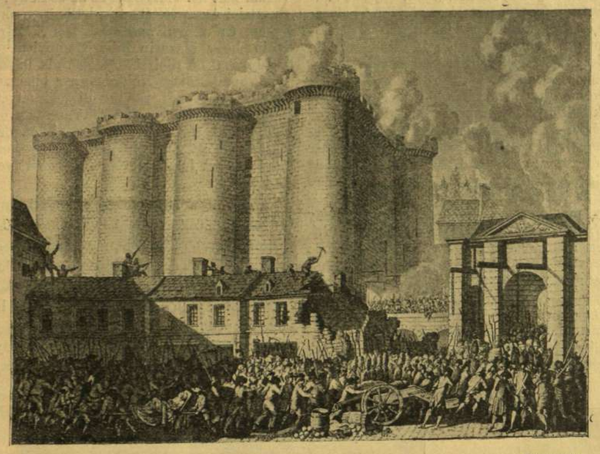
E szerint a Mazarin és Ausztriai Anna fia 1646 és 1656 közt született. Nem volt XIV. Lajosnak idősebb fivére, hanem ifjabb féltestvére. Míg a bibornok élt, addig igen könnyen lehetett őt titokban, észrevétlenül neveltetni. A bibornok halála után csakhamar fogságba helyezték és pedig az 1661. évben, s akkor körülbelül tizenkét éves volt. Mint a király kétségtelen félfestvérét a legnagyobb tiszteletben

Nagy határozottsággal állítják viszont, hogy a fogoly *Mazarin* bibornok és *Ausztriai Anna* gyermeke volt. A történelem vitatott kérdései közt foglal még mindig helyet az is, hogy csakugyan elvette-e Mazarin bibornok Ausztriai Annát? Vannak, és pedig egykorú források, melyek határozottan állítják ezt. Így a fentebb említett mű a franczia udvari életről így ir e tekintetben:

«Az anyakirályné, XIII. Lajos felesége, még sokkal nagyobb roszat is tett annál, hogy Mazarin bibornokot kegyeibe fogadta, felesége lett neki, miután a bibornok nem volt pap, nem volt semmi papi rendje s így nem volt tulajdonképen akadályozva abban, hogy házasságra lépjen. Aztán Mazarin nagyon ráunt a szegény királynéra és durván bánt vele, a mi az ilyen házasságoknál rendszerint így szokott történni. Ez abban az időben divat volt. I. Károly angol király felesége is ilyen titkos házasságot kötött s egy lovagjához ment férjhez, ez is roszúl bánt aztán a királynéval. Mikor Anna Mazarinhoz ment, azt mondják, Mazarin mindig e szakéziratában előforduló R. betűt önkényesen Richelieu bibornokra magyarázták és igazították ki, ámbár erre semmi elfogadható indok nem volt.

részesitették azok, kik tudtak a titokról s egyáltalán azért tották folytonos őrizet alatt, hogy így lehetőleg meg legyen akadályozva az esemény köztudomásra jutása, mely az oly büszke királyra, annak anyjára, az ausztriai házra s egész Francziaországra árnyat vetett volna.

A legszigorúbb parancsok voltak kiadva, hogy a foglyot azonnal megöljék, ha másokkal, mint a kik állandó őrizetére kirendelve voltak, beszédbe ereszkedni merészkednék s kilétét fölfedezné. Midőn a sainte-margueritei vár parancsnokának egy egyszerű halász elhozta az ezüst tányért, melyet a fogoly, miután annak hátlapjára véste nevét, kidobott az ablakon, a parancsnok e szavakkal bocsátotta el a halászt: «Mily szerencsés vagy most, hogy nem tudsz olvasni!» A fekete bársony álarczot soha se volt szabad letennie, még betegségében sem. *Linguet* állítólag azt azt az értesitést kapta, midőn a Bastilleben fogva volt, hogy a fogoly fejét, halála után, teljesen fölismerhetlenné zúzták össze, nehogy valamiképen megtudhassák ki-

A Bastille lerombolása. Prieur rajza.

létét. Hogy *Mazarin* gyermeke volt, e mellett bizonyitana az is, hogy mig a bibornok élt, nem vették fogságba, de azonnal megtörtént ez halála után. Az ismeretlen 1703-ban halt meg a Bastilleben, körülbelül 52 éves korában. *Du Junca* naplójában, ki a király hadnagya volt a Bastilleben, határozottan van mondva, hogy a fekete álarczos ismeretlen 1703-ban halt meg a Bastilleben és Párisban a Szent Pál-temetőben temették el. Ezt bizonyitja az ottani plebánia anyakönyve is.

Más változat szerint ismét *XIII. Lajos* törvényes fia volt a titokzatos idegen, s hogy miért kellett örökös rabságra kárhoztatva lennie, azt a következőleg magyarázzák meg:

Midőn *Ausztriai Anna* várandós volt, két pásztor jött XIII. Lajoshoz s azt jósolták neki, hogy a királyné ikreket szül, kik versengésük által nagy háborúkat fognak okozni. *XIII. Lajos*, félvén a háború iszonyatosságaitól, atyai érzését áldozatul hozta a népe boldogsága iránti vágyának s azonnal elhatározta, hogy ha csakugyan ikreket szül a királyné, a második gyermek születését mindenkorra el fogja titkolni a világ előtt. Így került aztán a második fiú csakugyan a Bastillebe örökös fogságra szánva.

Komoly történetiró vetette fel azt a további találgatást, hogy a vas álarczosnak nevezett fogoly *Beaufort herczeg*, Francziaország marsallja volt. Ez írónak, *Lagrange*-nak maga a Sainte-Marguerite-szigetek kormányzója mondta ezt állitólag abban az időben (1718), midőn a fogoly ott tartózkodott. S a marsallt azért tartották fogva s terjesztették róla azt a hirt, hogy Kandia ostrománál elesett, nehogy meghiúsitsa *Colbert* terveit.

Ez a föltevés se tarthatta azonban magát, mert bebizonyult, hogy midőn 1669-ben XIV. Lajos megbizta *Beaufort* herczeget azzal, hogy menjen Kandia segélyére, melyet a törökök ostromoltak, ugyanazon évi junius 26-án a csatatéren lelte halálát. Így hát nem lehetett a rejtélyes álarczos lovag.

Hosszú lenne mindazokat a találgatásokat részletesebben ismertetnünk, melyek a már említetteken kivül a rejtélyes idegen kilétére nézve fölmerültek. Említsük meg azért csak, hogy ismét más előadás szerint a vas álarczos *Monmouth* herczeg volt, II. Károly angol király fia, kiről azonban bebizonyult, hogy az 1685-ik év julius 15-én Londonban lefejezték. Majd *Avedik* örmény patriárkát vélték a fogolyban fölfedezni; majd *Mattioli* olasz gróf lett volna a vas álarczos. És ez utóbbi föltevés, a mint később látni fogjuk, a legvalószinübb s legelfogadhatóbb valamennyi találgatás között.

Azonban a vas álarczos titokzatos kilétének kérdése újabb meg újabb pályázókkal szaporodott, kik mindannyian, egy-egy iró pártfogójuk segitségével vetekedtek a szomorú dicsőségért. Így sorban *Cromwell* Henrik, a hires Cromwell második fia; majd *Harmoise* lotharingiai lovag bukkan fel a «valódi» vas álarczosként. Az utóbbi egy összeesküvés élén állt, melyet a spanyol Németalföldön XIV. Lajos élete ellen szőttek. Párisba akarván utazni, az 1673. év márczius 29-én elfogták Péronnenál és a Bastillebe vitték, majd Pignerolban, a Sainte-Marguerite-szigeteken és Exilesben helyezték el a legnagyobb titokban. Örökös fogságban tartására főleg az szolgáltatott okot, hogy azt mondta, nevezetes emberek, így *Beauvais* gróf, *Condé* herczeg, is be voltak avatva az összeesküvésbe.

Minden esetre egyike azonban a legérdekesebb föltevéseknek az, mely szerint a vas álarczos a nagy *Napoleon* császárnak egyik őse lett volna. A császár maga is említést tesz erről szent-helénai emlékirataiban. A dolgot így adták elő:

A Sainte-Marguerite-szigeteken a kormányzó, a vas álarczos őrzője, egy *Bonpart* nevü ember volt. A fogoly szerelmes lett a kormányzó leányába. *Bonpart* bejelentette az esetet az udvarnak. Azonban ott nem adtak rá semmit, mire aztán a fogoly elvette a kormányzó leányát. A hitvesek házasságából gyermekek származtak s ezeket Korzika szigetére vitték s itt a *Bonpart*-ból *Buonaparte* lett. A házasságlevél, mely a vas álarczos és a Bonpart kormányzó leányának egybekelését tanusítja, állitólag ma is megvan egy marseillei plebánián. (Vége köv.)

Csász. kir. szab. Adriai biztositó társulat Triestben.

(Riunione Adriatica di Sicurtà.)

Életosztály A). Vagyonkimutatás 1900. december 31-én. Fömérleg. — Elemi osztály B).

Vagyon	Korona	f	Teher	Korona	f
Ingatlanok, Triesztben, Bécsben, Budapesten és Milanoban (jegyzék szerint)	4,870,400	—	Külön nyereségtartalék	2,000,000	—
Értékpapirok (jegyzék szerint)	45,538,748	—	Rendelkezésre álló tartalék	647,015	80
Fenti értékpapirok 1900. decz. 31-ig járó kamatai	249,509	63	Átfolyamingadozási tartalék	272,201	36
Jelzálog kölcsönök (jegyzék szerint)	991,777	80	Díjtartalékok . . . .) a viszontbiztositók hányadára	51,086,491	60
Hasonnév. járadékok és tőkék	37,329	85	A kamatlab leszállitására szolgáló díjtarta.)	600,000	—
Kötvénykölcsönök	5,045,226	76	Díjátvitelek . . . . .nak levonásával	2,333,719	35
Követelések más biztositó társaságoknál	104,061	19	Függő károk tartaléka)	566,933	85
Különféle ügynökségek	940,874	50	A biztositottakat illető nyereményrész (külön zárószámla szerint)	18,368	86
Követelések a társaság közp. vezetőségénél (folyószámla egyenlege	414,712	42	Biztositó társaságok követelései	69,909	20
Különféle adósok	6,233	39	Különféle hitelezők	341,416	42
Még nem törlesztett jutalékok és szervezési költségek	—	—			
	57,968,785	54		57,968,785	54

Vagyon	Korona	f	Teher	Korona	f
Részvényesek vagyoni	4,800,000	—	Alaptőke	8,000,000	—
Készpénz Trieszt ben és a képviselőségeknél	382,419	08	Nyereség-tartaléktőke	2,816,170	36
Hitelintézetek-, takarékpénztárak- és bankáknál elhelyezett tőke	3,295,097	53	Rendelkezésre álló tartalék . . .	900,000	—
Ingatlanok Triesztben, Prágában és Milanoban (jegyzek szerint)	835,000	—	Árfolyam ingadozási tartalék . .	409,892	26
Értékpapirok (jegyzek szerint)	8,770,589	—	Tüzbiztositások díjtartal.) a viszont-Szállitmánybizt. díjtart.) biztositók	5,460,134	69
Fenti értékpapirok 1900. decemberi 31-ig járó kamatai	41,048	37	Függő tüzkárok tartal.) hányadának levonásával	230,122	68
Váltók és utalványok tárczája .	1,135,755	38	Függő szállitmánykárok(nak levo-tartaléka . . . . . násával	966,691	—
Kölcsönök értékpapirokra . . .	86,80	07	A társulati tiszty. takarék- és eliátási pénztára	265,615	45
Követelések más biztositó társaságoknál	1,730,359	60	Jubileumi alap tisztviselők leányainak kiházasitására	1,059,586	92
Különféle ügynökségek	2,165,748	82	Biztositó társaságok követelése .	50,000	—
Különféle adósok	455,525	99	Életosszt. (folyószámla egyenleg)	1,461,713	88
Még nem törlesztett jutalékok és szervezési költségek	—	—	Különféle hitelezők	414,712	42
Leltár	—	—	Fel nem vett osztalékok	633,343	45
	23,684,246	24	1899-ről áthozott nyereség . . .	12,214	—
Későbbi években esed. díjak összege	62,000,286	22	Az üzletév nyeresége	14,698	97
				847,451	16
				23,684,246	24

A társulat fennállása óta, azaz 1838. junius 1-től 1900. deczember 31-ig károk fejében kifizettetett 463,640.647.18 korona.

Az igazgatóság:

Igazgatók: glanstätteni dr. Alber Ágost báró, Dimmer Ferencz, ráczalmási Frigyessy Adolf vezérigazgató, Parisi József, Ralli Pál báró, Salem Henrik.

Számvizsgálók: Afenduli György, pojai Alberti Emil gróf, Goldschmied József, Pavia János vezértitkár.

Részletes mérlegek alulirott képviselőségnél kaphatók. Ugyanott mindennemü fölvilágositások készséggel adatnak és élet-, tüz-, szállitmány- és betöréses-lopás elleni biztositások az «Adria biztositó-társulat», jégbiztositások, a «Déli» jég- és viszontbiztositó-társaság és balesethiztositások, a «Nemzetközi baleset-biztositó társaság» részére a legolcsóbb díjtételek és a legkedvezőbb föltételek mellett fölvétetnek.

A magyarországi osztály: Budapest, IV., Váczi-utcza 20. szám, a társulat házában.

Báró Podmaniczky Frigyes, intéző. Lichtenberger J., vezértitkár. Frigyessi M., titkár.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

MARGITSZIGET.

Költői elbeszélés.

Irta ERDÉLYI ZOLTÁN.

III. (Folytatás.)

. . . Átalúton pár percz óta
Egy magános úrfi áll,
A kiről szól majd e nóta,
Elmesélve, mit csinál?
— Versem szíves olvasója,
Árva fömet Isten óvja!
Ámde kérlek, megbocsássál,
Hogy mesémre ennyit vártál,
Elragadt a — hangulat!
Most — igérem — csak ritkábban
Lelsz csomóra a fonálban,
Bár lesz még vagy — féltuczat.

Nos, hát úrfim, — neve Dönczi,
Szép magyar név, ugy-e bár? —
Éppen izzadságát törli,
S látszik rajta: lányra vár!
Izgatottan jobbra-balra
Néz, s megindul erre-arra,
S bár leányt lát százat, ezret,
De — mint véli — a legszebbet
Eddig még föl nem lelé, —
Bárha olykor már-már hitte,
— Ah! hogyan vert balga szíve! —
Hogy a kedves jő elé.

Mert, mint tegnap titkon közlé,
Ide jön ki ma — Irén,
S éjjelét hogy lázban tölté,
Kárpótlás csak a remény:
Hogy ma együtt lesz majd véle,
S önfeledten, szembeszédbe'
— A minek nincs köztük gátja,
Hisz mamája úgy se' látja —
Vallomást tesz, édeset!
És Irénke válaszol majd:
Vagy kaczag, vagy búsan sóhajt,
Igy jelez igent, nemet!

S íme sorsa vakszeszélye
Romba dönté terveit,
Nincs seholse' eszményképe,
Mely szivére fényt derit.
Jár, keresve csüggedetlen,
Fölkutatva a szigetben,
— S lelve csöndes pásztoróra
Élvein sok bujdosóra —
Minden ismerős helyet,
Űzi gyötrő, szomju vágya,
Hogy majd mégis megtalálja,
Kit keres, s kit úgy szeret!

Végre! — szinte holtra válva —
Megpillantja — ah! de jaj!
Bármi édes e percz bája,
Bája mellett ott a — baj!
Ott Irénke, ám kiséri,
— Dönczi gyilkos szemmel méri, —
Vágyba' néki régi társa,
Máskülönben jó barátja,
Bandi úr, e fess lovag, —
Nála nem mond senki jobban
Csípős élczet elburkoltan,
Vagy — szerelmes bókokat.

Dönczi sáppad, indulatja
Oly heves, hogy megremeg,
Mégis gyorsan úr lesz rajta,
S mosolyogva közeleg.
«Kisztihandol», hajlong mélyen,
— Most gondoltam rájuk éppen,
S azt hivém, hogy otthon vannak,
Vagy Visegrádra utaztak,
Ős igazság: egy csárdában
Két dudásnak nincs helye,
S a ki több dalt tud sorjában,
Győztes mindig az leve.
Dönczi, Bandi harczra kelnek,
S főszerep jut itt a helynek!
Szinte tánczol mindakettő,
Hogy a legjobb, a legelső

Goró Lajos rajza.

Mily szerencsés is vagyok!
. . . Szervusz Bandi! Csakhogy látlak!
Ez derék, hogy itt találllak!
— Szervusz Dönczi, jó napot!

Mindakettő mézes-mázos,
Oh! ők ebben mesterek!
És Irénke? Ő, a bájos,
Jól mulat rajtuk, s nevet!
Mégis perczre, főnnakadva,
Rosz kedv száll a kis csapatra,
Míg egy hálás tárgyat lelve,
Ujra perg a hármuk nyelve,
Hármuké, mert a mama
Nem számit itt, s hébe-hóba,
Akkor is csak visszhang módra,
Hangzik egy-két kis szava.

Hely a lányka oldalán —
Néki jusson, ne a másnak,
S áttörtetnek, átkacsáznak,
Hogyha épp kell, — a mamán!

S nagy szükség van szuszra szintén,
Máskép nem szól a duda!
Vicczre viccz jő, s egymás vicczén
Bosszankodnak: mily buta!
Ám a lány meg jól vigyázva,
Hogy tettét majd meg ne bánja,
S többet egyiknek se adjon,
Semlegesnek megmaradjon,
Mindkettőnek — jót kaczag!
Küzdjenek csak! — azt gondolja —
Ez manapság hősi torna,
S a ki győz, az — megmarad!

Hogy ki lesz az? — mindegy néki!
Nem a szíve válogat!
Ez a dal oly ócska, régi,
S tán söha sem ért sokat.
Észre bízza ezt a kérdést,
Tudja, hogy a leánykérést
A telekkönyv-hivatalban
Döntik el, nagy óvatosan
Forgatván a C-lapot,
Ugy tesz ő is hát, s azt nézi,
Hogy ha sok van, ki igéri
A legtöbb új kalapot?

Bárha aztán elgondolja:
Mily jövő vár így reá?
Szíve dobban tiltakozva,
S eltünődik rajt' soká'.
Élni együtt, nem szeretve,
Adni csókot kényszeredve,
Mester lenni tettetésbe',
S elpirulni a sötétbe', —
Ez nem élet! kárhozat!
Nem nevetni, sírni tudna,
S e világból oda futna,
Hol nem ész, — szív válogat.

Tudja ő, hogy érző lelke
Alku tárgya nem lehet,
Itt a «ki ád többet» elve
Vészes örvénybe vezet!
... Ejh! de hát ha más is így tesz!
Mért forduljon ő a szívhez?...
Töprengését abba hagyja,
S megvetéssel fölkaczagva
Újra az a léha lány,
Kit magával visz a hóbort,
Pillangó, kit röpke szél hord,
Vagy ha szebb így, hát — talány!

IV.

Dönczi, Bandi hát versengtek,
S titkon örvend szép Irén,
Hogyha ez tán kedvet vesztett
S azt biztatja új remény.
— Ép a forrás hő vizéhez
Értek el, e szép zenéhez,
Mely kövek közt hangra kelve,
S téglát, sziklát zöldre festve,
Szemnek, fülnek kellemes,
Ah! — kiált föl most a lányka, —
Hátha e szép romra hágva,
Fönn a lég nem oly heves?

Lány-kivánság, nő szeszélye,
Ám parancsként hangzik el,
Hangja minden kis neszére
Két lovagja hűn figyel.
Van följárás a tetőre,
Vén asszonyság kulcsa őre,
A kit egy kis pénz reménye
Pontos szolgálat fejébe'
Mindig készen, s ott talál, —
Pár percz ... s íme szép Irénke
Omladékról messze nézve,
Boldog, fönn az ormon áll.

Széles sebből víz fakadva,
(Mint egy színes szőnyeg ép,)
Onnan zúg az ár az aljba,
Jaj! ki itten vízbe lép!
A vizet ott áthidalja
Keskeny palló, köből rakva;
Forr zubogva jobbra-balra,
Ós erőtől üzve, hajtva,
Kénes, forró zuhatag, —
Látva ezt a pajkos lányka,
Ajkán ím már balga vágya,
Szól, s kaczéran fölkaczag:

— Lássam hát, hogy ki a bátrabb?
Átalmenni itt ki mer?
A ki győztes, az kivánhat,
S — tán sokat nyer, a ki nyer!
... Szó se kell több, két lovagja
Szörnyü harczi kedvre kapva,
Egymást majdnem összezúzva,
Indul el a hősi útra,
S összecsapnak zordonan ...
Bandi győz ... a Dönczi teste
Forró, kénes vízbe esve,
Szép ruhája — oda van!

Láttál gólyát már megázva?
Fölborzolva tollait?
Czifra látvány! Kaczagásra
Jobban Homér sem tanít!
Épp ilyen lett Dönczi úr is,
Szine kék, zöld, meg azúr is,
Bő kabátja rátapadva,
Vézna testét hűn mutatja,
Hát a nadrág! Borzalom!
Piktorok, kik tárgyra vártok,
Sok szinűre, merre jártok?
Itt a legszebb alkalom!

... Megtörtént, vagy nem, de érzem,
E kaland itt gyermekes.
Olvasóm! bár azt igértem:
Hősi tornát ne keress!
Lándsát törni nem szokás ma,
Könnyebb fajta torna járja:
Tennis, foot-ball, meg más lapda,
S *dress* a fő, nem győzni rajta,
Lányért vívni szinte' más:
Győztessé tesz néha egy élcz,
Egy nyakkendő, míg ha tán félsz,
Buktatód lesz egy blamázs!

(Vége következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

A VASÁLARCZOS. (Vége.)

Mikor a franczia forradalom legelső vihara 1789 július 14-én elsöpörte a Bastillet, természetesen a legelső volt, hogy a vas álarczos után kutassanak. Az ódon vár falainak hosszas átkutatása után azt a följegyzést találták az iratok közt: «*Fouquet*, a ki egy vas álarczczal jött a Sainte-Marguerite szigetekről». Ez a fölfedezés nagy feltünést keltett Párisban s mindjárt emlékeztek *Chamillar* miniszternek arra a nyilatkozára, hogy a vas álarczos olyan valaki volt, ki «ismerte *Fouquet* minden titkát». Gondolták, hogy *Chamillar* egyenesen Fouquetra czélzott, a nélkül, hogy őt megnevezné, mert hisz ki ismerhette volna jobban *Fouquet* minden titkát, mint ő maga?

Fouquet főintendánst a törvényszék az 1664. év deczember 20-ikán itélte el, miután bünösnek találta az állampénzügyek kezelése terén elkövetett hűtlenségek miatt, örökre számüzték az országból, javait elvették. A király azonban belátta, hogy miután Fouquet fontos államtitkok birtokában van, veszedelmes lenne őt számüzni engedni, hogy elhagyja az országot. Tehát az örökös számüzetést életfogytiglani rabságra változtatta át és három napra az itélet kimondása után *Fouquet*et kocsiba tették, még négyen ültek mellé és száz muskétás által körülvéve Pignerol várába szállitották Saint-Mars vezetése és felügyelete alatt.

XIV. Lajos maga állapította meg s adta ki Saint-Mars-nak a fogoly őrzésére vonatkozó utasításokat. Ezek szerint *Fouquet*-nak nem szabad senkivel beszélni, sem irni senkinek, nem szabad őt senkinek meglátogatni s nem szabad, bármi szin alatt, szobáját elhagyni. A fogolynak nem adhatnak tollat, papirt és tintát. Azonban megengedte, hogy könyveket bocsássanak rendelkezésére, de egyszerre csak egyet s gondosan kell vigyázni arra, nehogy valami irás vagy jel legyen a tőle visszavett könyvekben. Egy szolgát rendeltek melléje, kinek ép úgy nem szabad senkivel érintkezni s kimenni, mint magának Fouquetnak.

A fogolynak azt a kisérletét, hogy egy, a tengerbe dobott tányéron akart hirt adni magáról, más előadásban kapjuk Fouquetra vonatkozólag. E szerint a fogoly nem egy ezüsttányérnak a hátlapjára karczolva irta üzenetét, hanem egy ingre, melyet aztán a tengerbe dobott. Valaki azonban meglátta azt s elvitte a fogoly őrzőjének: *Saint-Mars*-nak. Erre vonatkozik *Louvois* egyik levele, melyet Saint-Mars-hoz intézett. E szerint a tengerbe dobott holmi egy zsebkendő volt, a *Fouquet* irásos üzenetével. «Levelét átadták nekem — irja *Louvois* — az új zsebkendővel együtt, melyen a Fouquet irása van. Kijelentheti neki, hogy ha ruháit irásra használja fel ezután is, ne csodálkozzék, ha nem fog ruhát kapni».

Ez a kisérlet, melylyel *Fouquet* hirt akart magáról adni, érthetővé teszi a szigorú fogságát. *XIV. Lajos* maga így nyilatkozik erről emlékirataiban és a trónörökösnek adott utasításaiban: «Ennek az embernek vakmerő tervei csakhamar meggyőztek arról, hogy féktelen becsvágya szertelenségekre ragadta; de bármily ügyességet fejtett ki mesterkedéseiben, nem maradt titokban előttem, mily rosszhiszeműséggel van tele». E mellett mondják, hogy a király ellenszenvét még csak növelte az, hogy a főintendáns vakmerőségében nem átallotta *La Vallière* Lujzára vetni szemeit, kit pedig ebben az időben *Lajos* annyira kedvelt. Mindazáltal kétségtelen, hogy nem egyedül ez az utóbbi körülmény idézte elő a *Fouquet* kegyvesztését, csúfos bukását.

«Mindeddig — irja *Fouquet* egyik életirója — általában úgy tekintették a főintendánst, mint egy közönséges udvari cselszövés áldozatát s azt mondták, XIV. Lajos az egész ügyben személyes okokból tanusított volna oly nagy ellenszenvet vele szemben. Utóvégre is hozzászoktak ahhoz, hogy a király mögött mindig a nők barátját látták. De ez a fölfogás egészen téves,

XIV. Lajos. J. de la Haye metszete után.

igazságtalan és az az irat, mely a Fouquet elitéltetését indokolja, minden elfogulatlan elmét meggyőzhet erről. A főintendáns iratai közt két kötelezvényt találtak, melyek a legsulyosabban vádolták őt. A forradalom tervezetének leirása huszonhat oldalra terjed magától a Fouquet kezétől. Pénzek elidegenitése, a közjavakkal való visszaélés, hogy magának párthiveket szerezzen, a polgárháború kisérlete — ezek voltak azok, melyek Fouquet büntetését teljes joggal maguk után vonták».

Fouquet halálát 1680-ra teszik, de kétségbe vonják, hogy csakugyan akkor halt volna meg, midőn azt a kormány köztudomásra hozta. Bizonyos az, hogy az 1680. év előtt *Saint-Mars*, a ki a Fouquet őrzője volt, Pignerolban csak két nevezetesebb foglyot őrzött és pedig Fouquetet és Lausunt. *Lausun* azonban már régebben volt ott s így az 1680. év márczius hó 23-ika, mint *Fouquet* halálának állitólagos napja és az 1681. év szeptember 1-je közti időben jelent meg a vas álarczos Pignerolban, honnan *Saint-Mars* Párisba szállitotta.

Egyébiránt *Dujunca*, a Bastille hadnagya is fölismerte állitólag Fouquetet a vas álarczban és e fölfedezését közölte Sévigné asszonynyal, kivel baráti viszonyban volt. *Sévigné* asszony maga is elment a Bastillebe az 1703. év augusztus 6-án, másfél hónappal az előtt, hogy a titokzatos fogoly meghalt, ki nem volt más, mint *Fouquet*, az egykori főintendáns, s 1703-ban halt meg bastillei fogságában.

XV. Lajost többször kérdésekkel ostromolták udvari emberei a vas álarczos felől. A király egyáltalán nem haragudott meg e kérdések miatt s elmélyedve magába, halvány mosollyal hallgatta azokat. Midőn egy alkalommal ismét azt találgatták előtte, hogy ki is lehetett voltaképen a rejtelmes fogoly, *XV. Lajos* tagadólag rázta fejét.

— Hagyjuk ezeket a találgatásokat, — mondá, — még senki se mondta ki a valót a vas álarczos kérdésében.

Egy más alkalommal a király első inasa, *Laborde*, épen jó kedvében látván e XV. Lajost s fel akarván használni ezt arra, hogy megtudjon egy olyan titkot, melyről annyit beszéltek abban az időben, szóba hozta a vas álarczos rejtélyét.

— Azt akarja, hogy mondjak valamit a vas álarczos dolgában? — szólt Lajos amannak szavaiba vágva. — Ha mondanék is valamit, legfeljebb annyival tudna többet, mint mások, hogy ennek a szerencsétlennek a fogsága senki másnak nem okozott bajt, csak neki magának.

Ebből a nyilatkozatból is arra következtetnek, hogy a vas álarczos valóban *Fouquet* volt, ki sulyos bűneiért lakolt ez örökös, titokzatos rabságával.

*

A vas álarczos kilétére nézve az egyedüli bizonyitékokat *Du Junca*-nak, a Bastille hadnagyának jegyzetei képezik. Az 1698. évi szeptember 18-án ezeket olvassuk naplójában:

«Csütörtökön, szeptember 18-án, délután három órakor érkezett meg *Saint-Mars* úr, a Bastille kormányzója, a Sainte-Marguerite-Honorat-szigetről s egy régi foglyot hozott magával, kit Pignerolban őrizett eddig. Ezt a foglyot mindig álarcz alatt tartatja, nevét nem tudja senki.»

Az 1703. évi november 19-én aztán ezt a följegyzést találjuk a Bastille hadnagyának naplójában:

«1703 november 19-én este tiz órakor meghalt az ismeretlen fogoly, a nélkül, hogy valami nagy betegsége lett volna, az, kinek arczát mindig egy fekete bársony álarcz fedte, kit *Saint-Mars* úr, kormányzó, magával hozott ide, midőn a Sainte-Marguerite-szigetről jött. Ez az ismeretlen fogoly, ki oly rég ideje volt rabságban, kedden, november 20-án, délután négy órakor temettetett el a Saint-Paul-temetőben.» Majd utóiratként megjegyzi: «Mint később megtudtam, a fogolynak *Marchiel* volt a neve.»

Valószinű, hogy ez a *Marchiel*, vagyis helyesen: *Mattioli* volt a rejtélyes fogoly.

Mazarin bibornok.
A párisi nemzeti könyvtárban levő festmény után.

Fouquet.
S. Bourdon festménye a versailleszi képtárban.

Beaufort herczeg.
A párisi nemzeti könyvtárban levő festmény után.

XIV. Lajos, Louvois befolyása alatt, majd a Mazarin ügyes politikájának engedve, miután Dél-Francziaország több határvárát birtokába vette, Éjszak-Olaszországra vetette szemeit. A mantuai trónon *IV. Károly* ült akkor, egy könnyelmű, élvhajhászó fejedelem, ki Velenczében költögette az állam pénzét vidám mulatságokon.

Ebben az időben Mantuában az első személyek egyike *Mattioli* Herkules Antal gróf volt. XIV. Lajos velenczei követének sikerült megnyerni Mattiolit a király ama terve számára, hogy megvegye Casalt, a herczegség fővárosát. 1678 január 12-én Mattiolinak sajátkezüleg irt levélben köszönte meg Lajos király fáradozásait. Majd később, midőn a mantuai államférfi Párisba jött, nagyszerű gyémánt-ékszert és tetemes pénzajándékot adott neki. Csakhamar kisült, hogy *Mattioli* úgy saját urát, mint XIV. Lajost csúful megcsalta a vásárnál. A fölháborodás a versaillesi udvarnál rendkivül nagy volt s azt tanácsolták Lajosnak, hogy fogassa el a mantuai minisztert. S csakugyan megtörtént, a nemzetközi jog megsértésével, az a hallatlan eset, hogy a franczia király a szó szoros értelmében elraboltatta egy idegen állam miniszterét.

A velenczei követ ugyanis úgy tett, mintha mit se tudna a Mattioli kétszinüségéről s azt mondta neki, hogy át fogja adni a versaillesi találkozás alkalmával megállapitott vételárt. Az összejövetelt e czélból 1679 május 2-ára tüzték ki. A követ Mattiolival kocsiba ült, hogy az ügy rendezésére a megállapitott helyre menjenek. Azonban *XIV. Lajos* megbizottja útközben megrohanta embereivel *Mattiolit*, ki délután két órakor már a *Saint-Mars* kezei közt volt Pignerolban.

Hogy csakugyan ez a *Mattioli* volt a rejtélyes fogoly, ki később a Bastillebe került s ott is halt meg, arra nézve több bizonyitékot hoznak fel. Így *XIV. Lajos* egy levelét, melyet d'Estrades abbéhoz, velenczei követéhez intézett, s melyben helybenhagyja a mantuai miniszter elraboltatásának tervét; továbbá azt, hogy *Mattioli* volt az egyedüli fogoly, kit Saint-Mars, a Sainte-Marguerite-szigetről egyenesen a Bastillebe vitt. Említik azt is, hogy midőn egy alkalommal *Pompadour* asszony nagyon nógatta a királyt, *XV. Lajost*, mondaná meg, ki volt a vas álarczos, Lajos azt felelte neki, hogy «egy olasz fejedelemnek a miniszter volt.»

Ez a *Mattioli* az, kiről *Campan* asszony is megemlékezik emlékirataiban, mondván a többi közt:

«XVI. Lajos uralkodásának első hónapjai alatt La Muatte-ben, Marly-ban és Compiègneben tartózkodott. Midőn aztán Versaillesben telepedett meg, mindenek előtt elődének iratait nézegette át. Megigérte a királynénak, hogy közölni fogja vele mindazt, mit a vas álarczos férfira nézve találni fog. Mindazok után, miket erről hallott, úgy vélekedett, hogy ez a vas álarczos alak csak annál fogva lett oly sok találgatás tárgya, mert egy hires iró a tollára vette. A királyné mellett voltam, midőn a király, befejezvén kutatásait, azt mondta neki, hogy a titkos iratokban mit se talált, a mi ennek a fogolynak személyére vonatkozott volna; továbbá, hogy beszélt Maurepas úrral, a ki kóránál fogva leginkább volt abban a helyzetben, hogy valamit tudhatott volna. Azonban a volt miniszter is csak annyit mondott, hogy az egy igen veszélyes, cselszövő államfogoly volt, a mantuai herczeg alattvalója. A határra csalták, ott elfogták s eleinte Pignerolban, aztán a Bastilleben őrizték. — Ez a valódi története annak az embernek, kinek vas álarczot adott arczára a szóbeszéd. Mindenki a Voltaire tekintélyére támaszkodott s még ma is szeretik hinni az emberek, hogy XIV. Lajos egy fivére élt mint a vas álarczos évekig a fogságban. Ennek az álarcznak a története valószinüleg arra vezetendő vissza, hogy

Olaszországban a férfiak és a nők bársony álarczot hordtak, midőn arczukat a nap hevének kellett kitenniök. Valószinű, hogy a foglyot ily álarczczal látták a börtön terrászszán. Az is csak mese, a mit a tengerbe dobott s kihalászott tányérról mondanak.»

Úgy látszik mindezek szerint, a valóság az, hogy a rejtélyes fogoly csakugyan *Mattioli* gróf, miniszter volt. Miután azonban a rejtelmesnek mindig nagyobb vonzóereje van az emberekre, mint a száraz, kétségek nélküli igazságnak, itt is a kalandosabb hiresztelések inkább találtak hitelre. Ha a vas álarczos csakugyan Mattioli volt, ebben nem sok a vonzó, a képzelemnek nem ád valami sok anyagot. Ellenben XIV. Lajos fivére, kit elsikkasztanak, vagy Ausztriai Anna fia, ezek regényesebb, az emberek képzelmének inkább tetsző alakok. A könnyed velenczei álarcznál is regényesebben veszi ki magát, ha az emberek képzelme, mende-mondája vas álarczot ád a rejtélyes idegen arczára, melyet le nem vet soha, de kényelmesen beszélhet, sőt ehetik is azzal. Hiába, — «a tömegnek a történelme a legendákból áll».

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kaphatók:

A KIRÁLYI ITÉLŐTÁBLÁK
FELÜLVIZSGÁLATI TANÁCSAINAK
ELVI JELENTŐSÉGÜ HATÁROZATAI.

IV. kötet. — 1899—1900.

Összegyüjtötte és összeállította

Dr. TÉRFI GYULA
Budapesti kir. törvsz. biró.

Ára vászonkötésben 14 K.

Előbb megjelent:

I. kötet (budapesti kir. itélőtábla) 1895, 1896, 1897 év első fele vászonköt. 10 K
II. kötet (budapesti) 1897. második fele és 1898. (vidéki) 1895—1898 « 16 K
III. kötet 1898—1899. (Régebbi határozatokkal kiegészitve.) « 11 K

A MAGYAR ÁLLAM
FÖNMARADÁSÁNAK ÉS ALKOTMÁNYOS
SZABADSÁGÁNAK OKAI.

Irta Gróf ANDRÁSSY GYULA.

Ára füzve 6 korona.

A MAGYAR KIR. CURIA
FELÜLVIZSGÁLATI TANÁCSA
által
a sommás eljárásról szóló törvény (1893: XVIII. törvényczikk) alapján hozott
HATÁROZATOK GYÜJTEMÉNYE.

Összeállitotta

Dr. FABINY FERENCZ.
kir. curiai biró.

Előbb megjelent I. kötet (1895, 1896) vászonkötésben 7 K 20 f.
II. kötet (1896, 1897) « 8 K 40 f.
III. kötet (1897, 1898) « 8 K 40 f.
IV. kötet (1898, 1899) « 10 K.
V. kötet (1899, 1900) « 10 K.

Tartalommutató az I.—IV. kötethez vászonkötésben 7 K.

BÜNTETŐJOGI DÖNTVÉNYTÁR.
AZ ANYAGI BÜNTETŐJOG ÉS
A BÜNVÁDI PERRENDTARTÁS KÖRÉBE TARTOZÓ
ELVI JELENTŐSÉGÜ HATÁROZATOK GYÜJTEMÉNYE.

Kiadja
A JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY SZERKESZTŐSÉGE.

AZ I. KÖTET ELSŐ FELE.

Ára füzve 2 K.

1900. ÉVI TÖRVÉNYCZIKKEK.
(Corpus Juris kiadás.)

Jegyzetekkel és utalásokkal kisérte

Dr. MÁRKUS DEZSŐ
kir. törvényszéki biró.

Ára füzve 4 kor., félbőrkötésben 6 kor.

Ugyane kiadásban megjelentek:

1896-ik évi törvényczikkek. Ára füzve 6 K, félbőrkötésben 8 K.
1897 « « « « 4 K « 6 K.
1898 « « « « 4 K « 6 K.
1899 « « « « 7 K « 9 K.

A MAGYAR ÁLLAMJOG ALAPTANAI.

Irta

Dr. BALOGH ARTHUR.
egyetemi m. tanár.

Ára füzve 6 kor.

BAJZA JÓZSEF
ÖSSZEGYÜJTÖTT MUNKÁI.

HARMADIK BŐVITETT KIADÁS.

Sajtó alá rendezte

Dr. BADICS FERENCZ.

HAT KÖTET.

A költő aczélmetszetü arczképével.

Nyolczadrétü díszkiadás füzve 30 K, díszkötésben 40 K.
Kis nyolczadrétü kiadás füzve 25 K, vászonkötésben 35 K.

Az utazó közönség figyelmébe!

VASÚT MENTÉN.

A magyar kir. államvasutak, továbbá a Győr-Sopron-Ebenfurti és Eperjes-Bártfai vasút állomásai mentén fekvő városok, helységek és azok vidékeinek leirása.

Irta

ocskói OCSKAY GUSZTÁV.

Ára piros Baedeker kiadásban 2 korona.

Uton nincs szükségesebb valami, mint a megbízható utmutató, mely lépten-nyomon tájékoztat bennünket. A practikus angol vagy a német nem tesz utat, hogy ott ne volna a kezében az *ő* nélkülözhetlen Baedeker-je. Nálunk még nagyon gyakran fölösleges kiadásnak tartják útikönyvet venni. Pedig erre még a legtakarékosabb utazónak se lenne szabad sajnálnia a költséget. Az a pár krajczár busásan megtérül, már csak azáltal is, hogy utunk sokkal élvezetesebb lett, ha nem csak látunk, de meg is értünk mindent, a mit látunk.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Az elfogatási parancsot száz darabra tépve a kandallóba dobta.

— Ostobaság, — kiáltá a marquisnő, — Ravaud nem mer velem kikötni. A kis inasra modorom nagyon hat. Mihelyt azt hiszi, hogy félek tőle, végem van.

II.

A marquisnő oktalansága végre csakugyan azt eredményezte, a mitől régóta tartottam. Valami ismeretlen ellenség a párisi központi bizottságnál Ravaudot bevádolta, hogy ez a marquisnő vakmerőségeit elnézi. Kéz alatt arról értesültem, hogy a marquisnő ellen elfogatási parancsot adtak ki, s ez már a helyi hatósághoz el is érkezett, honnan az legott Ravaud kezébe fog kerülni. Erre a kastélyba siettem s a fenyegető veszélyt röviden jelezve, arra kértem a marquisnőt, hogy rögtön meneküljön a nélkül, hogy cselédségét szándékáról értesitené.

— Megyek, — mondá, — de fényes nappal, inasaimmal, podgyászommal és egész kiséretemmel. Hintóm a polgármesteri hivatal előtt vágtatva fog elhaladni.

Hiába akartam szándékáról lebeszélni, s hiába figyelmeztettem, hogy Ravaud az ellene kiadott elfogatási parancsot megkapta s ezt okvetlenül végre is fogja hajtani.

— Ez lehetetlen, — kiáltá a marquisnő, — ezt a *kis inas nem meri megtenni!* Majd meglássuk!

Erre egyik svájczi inasát hivatta elő.

— Menj rögtön a polgármesteri hivatalba és mond meg Ravaud biztosnak, hogy Du Faouët marquisnő beszélni akar vele, miért is megengedi, hogy haladék nélkül a kastélyba jöjjön.

III.

Miután nem tartottam valószinűnek, hogy Ravaud a vén marquisnő őrült kivánságát teljesitendi, újból a rögtöni szökésre nógattam. E pillanatban a fogadó-terem küszöbén Ravaud Félicien jelent meg. Csinos fiatal ember volt. Kalapját kezében tartva, udvariasan, de alázat nélkül lépett előre.

Du Faouët asszony a kandalló mellett álló karszékéből fel sem kelt és szemeit Ravaudra szegezve a nélkül, hogy leültette volna, igy szólt hozzá:

— Mindkettőnkre nézve kellemetlen körülmények arra kényszerítenek, Ravaud úr, hogy önt arra figyelmeztessem, miszerint családja nekem bizonyos tekintetben le van kötelezve. Anyját a mosó-konyhából fokonkint lakosztályomba juttattam; a mi pedig atyját illeti, elfelejtettem, mivel foglalkozott istállóimban . . .

A marquisnő bizonyosan azt hitte, hogy Ravaud zavarba jön és a hozzá intézett szavakra alig fog felelni, de nem úgy tett. Ravaud karját a kandalló párkányára támasztva, csendes hangon válaszolt:

— Engedje meg, asszonyom, hogy emlékező tehetségét felfrissítsem. Atyám mint lovász lépett szolgálatába; ez akkor történt, midőn anyámmal házasságra lépett, ki akkor önnek szobaleánya volt . . .

— Igen, ilyesféle volt, — felelé a marquisnő, — s önt is pártfogoltam, Ravaud úr . . .

— Ezt nem felejtettem el, asszonyom. Most is konyháiban szolgálnék, ha pártfogása alá nem vett volna. A mi vagyok, azt önnek köszönöm. Hálámat legelőször csak ma fejezhetem ki, mivel ezt előbb nem tehettem . . .

— Jó, — felelé a marquisnő, kinek Ravaud szavai megtetszettek, — azt hallom, hogy ellenem elfogatási parancsot adtak ki. Mondja meg őszintén és igazán, mi van a dologban?

— Háládatlan lennék, ha az igazat meg nem mondanám, asszonyom. A parancs csakugyan megérkezett.

A marquisnő összerezzent és szemeit a fiatal emberre szegezte, de annak arczából hiába iparkodott a felindulás legkisebb nyomát is kiolvasni.

— Helyes *formában* érkezett meg a parancs? — kérdé csipő gúnynyal.

— Nem, asszonyom; egy aláirás kellett hozzá: az enyém, s az most megvan.

A marquisnő félig ájultan karjaimba hanyatlott.

— Helyes. Ön tartozásait egy tollvonással fizeti ki. Mondja meg kisérőinek, hogy feljöhetnek. Csak annyi időt engedjen, hogy köpönyegemet magamra vehessem . . .

A marquisnő fölkelt helyéről, de fölindulását csak nehezen nyomhatta el.

— Csak magam jöttem, asszonyom. Becsületbeli kérdésekben csak magamban bizok meg . . .

— Bátor ember ön, Ravaud úr? Elmer-e engem a börtönbe kisérni? Megvan önnél az elfogatási parancs?

— Nálam van.

— Nem tekinthetném meg?

Ravaud a parancsot szó nélkül átnyujtotta.

— Lássa, uram, — mondá a marquisnő, — kár volt e papirost reám bizni. Hátha összetépem s a kandallóba dobom? akkor ön egy darab ideig nem rendelkezik felettem . . .

Ravaud nem válaszolt; gondolatokba elmerülten, a hozzá intézett szavakat alig hallhatta, a nő pedig azt hitte, hogy vele daczolni akar.

— Azt gondolja ön, hogy félek e rongytól, félek, mivel holmi hitvány bitorlók irták alá. Nézzen ide! . . .

És e pillanatban az elfogatási parancsot száz darabra tépve a kandallóba dobta.

Ravaud nyugodtan várt, míg a papirdarabok egészen elhamvadtak. Ekkor magát a marquisnő előtt mélyen meghajtva mondá:

— Fogadja kiváló tiszteletem kijelentését, asszonyom. A tartozás ki van fizetve.

E szavak után a termet elhagyta.

A marquisnő egy darab ideig némán maradt, azután pedig hozzám fordulva parancsoló hangon kiáltott:

— Szedje össze a szolgákat, nyissák ki a kapukat, utazó-hintóm rögtön álljon elő!

IV.

Három vagy négy óra mulva a marquisnő és én a városháza előtt vágtattunk el. A hintó ablakai le voltak eresztve, a kocsis csak úgy pattogtatta ostorát. A városháza előtti kis téren azonban annyi ember ácsorgott, hogy végre is meg kellett állanunk.

— Mi baj? — kérdé Du Faouët asszony egy ott bámészkodó vén asszonytól, fejét a kocsi ablakán kitolva, — miért tolong ez a sok ember?

— Ez Ravaud biztos miatt van, — feleltek egyszerre többen, — kit külön rendeletre fogtak el, mivel saját felelősségére egy arisztokrata nőt szabadon bocsájtott, holott az elfogatási parancsot már régen megkapta. Ravaud nem akarja ama nő nevét megmondani, a kit el kellett volna fognia. Ez fejébe fog kerülni.

A marquisnő elsápadt. Beszélni, kiáltani akart és a kocsiból kiugrani, de ez épen akkor megmozdult és ő reszketve, félig ájultan karjaimba hanyatlott. Gondolatai azonban hamar rendeződtek s a könny kicsordult szeméből.

— Ravaud elfogva, — zokogta. — Eljött hozzám, elhozta az elfogatási parancsot, odaadta nekem, hagyta, hogy nyugodtan elégessem. Föláldozta állását, meggyőződését, jövőjét. A kis inas föláldozta értem életét!

Vállamra nyugtatta fejét, keservesen sirva bánatában, szégyenében, önvádtól gyötörve.

— Mily nemeslelkű volt, igen nemeslelkű, és én öltem őt meg . . . Nem értettem őt . . . nem . . .

Du Faouët marquisnő élete végéig siratta a szegény kis inast, ki magát érette feláldozta.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kaphatók:

A KIRÁLYI ITÉLŐTÁBLÁK
FELÜLVIZSGÁLATI TANÁCSAINAK
ELVI JELENTŐSÉGÜ HATÁROZATAI.

IV. kötet. — 1899—1900.

Összegyüjtötte és összeállította

Dr. TÉRFI GYULA
Budapesti kir. törvsz. bíró.

Ára vászonkötésben 14 K.

Előbb megjelent:

I. kötet (budapesti kir. itélőtábla) 1895, 1896, 1897 év első fele vászonköt. 10 K
II. kötet (budapesti) 1897. második fele és 1898. (vidéki) 1895—1898 « 16 K
III. kötet 1898—1899. (Régebbi határozatokkal kiegészitve.) « 11 K

A MAGYAR KIR. CURIA
FELÜLVIZSGÁLATI TANÁCSA
által
a sommás eljárásról szóló törvény (1893: XVIII. törvényczikk) alapján hozott
HATÁROZATOK GYÜJTEMÉNYE.

Összeállította
Dr. FABINY FERENCZ.
kir. curiai bíró.

Előbb megjelent I. kötet (1895, 1896) vászonkötésben 7 K 20 f.
II. kötet (1896, 1897) « 8 K 40 f.
III. kötet (1897, 1898) « 8 K 40 f.
IV. kötet (1898, 1899) « 10 K.
V. kötet (1899, 1900) « 10 K.

Tartalommutató az I.—IV. kötethez vászonkötésben 7 K.

A m. kir. államvasutak nyári menetrendje, érvényes 1901 május 1-től.

A vonatok **indulása** Budapest k. p. udvarról.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová	vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová
92	6	20	v.v.	Triest, Nagy-Kanizsa	944	12	00	üszsz	Kis-Kőrös
316 [1]	6	25	sz.v.	Hatvan	514 [1]	12	10	sz.v.	Nagy-Káta
				(Székesfehérv., N.-Szeben,	23	12	25	«	Bicske
604	6	50	gy.v.	Kolozsvár, Stanislau	310	12	35	«	Hatvan
10	6	50	sz.v.	Bécs, Graz	320	1	30	«	Gödöllő
402	7	10	gy.v.	Kassa, Munkács	504	2	00	gy.v.	Kolozsvár, Debreczen
1002	7	15	«	Zágráb, Fiume, Róma	602	2	15	«	Arad, Bukarest*
304	7	30	«	Ruttka, Berlin	4	2	15	«	Bécs, Páris, London
1302	7	30	«	Fehring, Graz	310	2	20	sz.v.	Szolnok
318	7	35	sz.v.	Gödöllő	16	2	25	«	Komárom
906	7	40	«	Belgrád, Brod	404	2	35	gy.v.	Kassa, Lemberg
1508	7	50	«	Kassa, Csorba	904	2	40	«	(Belgrád, Konstantinápoly
1008	8	00	«	Zágráb, Fiume, Pécs					
606	8	10	«	Arad, Brassó	312	2	40	sz.v.	Hatvan
506	8	30	«	Kolozsvár, Brassó	322 [1]	2	45	«	Gödöllő
6	8	50	gy.v.	Bécs, Graz	1004	3	00	gy.v.	Zágráb, Fiume, Róma
408	8	50	sz.v.	Munkács, M.-Sziget	1022	3	20	v.-v.	Adony-Szaboles, Paks
20 [1]	9	00	«	Bicske	910	3	35	sz.v.	Szabadka
1708	9	15	«	M.-Sziget, Stanislau	302	3	45	gy.v.	Ruttka, Berlin
306	9	35	«	Ruttka, Berlin	12	4	00	sz.v.	Győr
					308	5	20	«	Ruttka, Berlin
					508	5	45	«	Kolozsvár, Brassó
					314	6	25	«	Hatvan
					1706	7	05	«	M.-Sziget, Stanislau
					18 [2]	7	20	«	Bicske
					24	7	25	«	N.-Kanizsa, Triest
					1506	8	00	«	Kassa, Csorba
					1006	8	30	«	Zágráb, Fiume, Eszék
					406	8	55	«	Miskolcz, Lemberg
					48	9	00	tszsz	Bicske
					502	9	15	gy.v.	Kolozsvár, Bukarest
					1904	9	40	sz.v.	Pécs, Brod
					420 [3]	9	45	gy.v.	Kassa, Csorba
					1304	10	00	sz.v.	Fehring, Graz
					608	10	00	«	Arad, Brassó
					908	10	20	«	Belgrád, Eszék, Brod
					8	10	45	«	Bécs, Sopron
					328	11	10	v.v.	Ruttka, Miskolcz

[1] Közlekedik ünnep- és vasárnapokon máj. 15-től bezár. szept. 15-ig.
[2] Közlekedik junius 1-től bezárólag szept. 15-ig.
[3] Közlekedik junius 15-től bezárólag szept. 15-ig.

* Bukarestről csak junius 1-től.

A vonatok **érkezése** Budapest k. p. udvarra.

Délelőtt				Délután			
vonatszám	óra	perc	honnan	vonatszám	óra	perc	honnan
645	5	00	t.szsz.	Arad	317	12	25	sz.v.	Gödöllő
327	5	20	v.v.	Berlin, Ruttka	301	12	50	gy.v.	Berlin, Ruttka
1707	5	45	sz.v.	Máramaros-Sziget	903	1	05	«	Konstantináp. Belgr.
607	6	10	«	Brassó, Arad	601	1	10	«	Bukarest,* Arad
47	6	15	t.szsz.	Bicske, Sárbogárd	1901	1	25	«	Gyékényes, Pécs
405	6	35	sz.v.	Lemberg, Miskolcz	403	1	30	«	Lemberg, Kassa
7	6	40	«	Bécs, Sopron	3	1	50	«	London, Páris, Bécs
419 [1]	6	55	gy.v.	Csorba, Kassa	503	1	50	«	Kolozsvár, Debreczen
907	7	05	sz.v.	Belgrád, Brod	313	2	10	sz.v.	Hatvan
507	7	10	«	Brassó, Kolozsvár	21	2	25	«	Bicske
1303	7	20	«	Graz, Fehring	319	2	55	«	Gödöllő
309	7	30	«	Hatvan	27	3	05	«	Győr
501	7	50	gy.v.	Bukarest, Brassó	505	3	20	«	Brassó, Kolozsvár
1021	7	55	v.v.	Paks, Adony-Szaboles	905	3	40	«	Belgrád, Eszék
1505	8	15	sz.v.	Kassa, Csorba	305	3	00	«	(Berlin, Ruttka, Szerencs
1005	8	20	«	Fiume, Zágráb, Eszék					
1003	8	40	gy.v.	Róma, Fiume	5	4	15	gy.v.	Bécs, Graz
311	8	45	sz.v.	Hatvan	605	4	20	«	Brassó, Arad
509	9	15	«	Szolnok	321 [2]	7	50	«	Gödöllő
11	9	20	«	Győr	1007	8	00	«	Fiume, Zágráb, Pécs
909	10	05	«	Szabadka	1705	8	10	«	Stanislau, M.-Sziget
307	10	05	«	Ruttka	15 [2]	8	20	«	Bicske
23	10	20	«	N.-Kanizsa, Triest	407	8	30	«	Munkács, M.-Sziget
					1001	8	35	gy.v.	Róma, Fiume, Zágráb
					941	8	45	tszsz	Kis-Kőrös
					1507	8	50	sz.v.	Kassa, Csorba
					19 [2]	9	00	«	Bicske
					9	9	15	«	Bécs, Graz
					303	9	30	gy.v.	Berlin, Ruttka
					603	9	40	«	(N.-Szeben, Gyékényes (Kolozsvár, Stanislau
					1301	9	45	«	Graz, Fehring
					401	10	00	«	Munkács, Kassa
					513 [3]	10	25	sz.v.	Nagy-Káta
					315 [3]	10	45	«	Hatvan
					17	10	50	«	Komárom

[1] Közlekedik junius 15-től bezárólag szeptember 15-ig.
[2] Közlekedik junius 1-től bezárólag szeptember 15-ig.
[3] Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től bezár. szept. 15-ig.

* Bukarestről csak junius 1-től.

A vonatok **indulása** Budapest ny. p. udvarról.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová	vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová
102 [1]	1	00	kel.ost.	(Bécs, Berlin [2], Páris,	146 [3]	12	00	sz.v.	Nagy-Maros
			expr. v.	(Ostende, London	5104	12	05	«	Czegléd, Szolnok
166	5	55	sz.v.	Palota-Ujpest	172	12	15	«	Palota-Ujpest
1	6	15	«	Érsekujvár	130	12	25	«	Nagy-Maros
102	6	35	«	Czegléd, Szolnok	5108	12	50	«	Dorog
102	6	45	«	Esztergom	174	1	15	«	Palota-Ujpest
168	6	55	«	Palota-Ujpest	104	1	45	gy.v.	Bécs, Páris
012	7	05	v.v.	Lajosmizse	5110 [3]	2	05	sz.v.	Pilis-Csaba
1006	7	20	gy.v.	Zsolna, Berlin	126	2	15	«	P.-Nána, Léva
06	8	00	«	Bécs	176	2	20	«	Palota-Ujpest
108	8	15	«	Temesvár, Orsova	704	2	30	gy.v.	Bukarest, Vercziorova
12	8	30	sz.v.	Temesvár	144	2	35	sz.v.	Érsekujvár
142 [2]	8	45	«	Nagy-Maros	5104	2	40	«	Esztergom
170	9	15	«	Palota-Ujpest	720	2	45	«	Czegléd
116	9	25	«	Bécs, Berlin	6002	2	55	«	Lajosmizse
					186 [2]	3	20	«	Palota-Ujpest
					178	4	15	«	Palota-Ujpest
					138	4	25	«	Nagy-Maros
					716	4	50	«	Szeged
					108	5	15	gy.v.	Bécs
					148 [2]	5	30	sz.v.	Vácz
					180	6	00	«	Palota-Ujpest
					1404	6	15	gy.v.	Zsolna, Berlin
					140	6	20	sz.v.	Párkány-Nána
					4106	6	40	«	Esztergom
					710	7	00	«	Vercziorova, Bukarest
					6014	7	15	v.v.	Lajosmizse
					182	7	40	sz.v.	Palota-Ujpest
					128 [4]	7	50	«	Nagy-Maros
					154 [2]	8	00	«	Vácz
					714	9	05	«	Czegléd
					184	9	25	«	Palota-Ujpest
					218	9	40	tv.szsz	Zsolna, Berlin
					118	10	00	sz.v.	Bécs
					706	10	10	gy.v.	Szeged, Vercziorova
					188 [2]	10	25	sz.v.	Palota-Ujpest
					1408	10	40	«	Vácz
					902 [5]	11	20	keleti expr. v.	(Belgrád, Konstantinápoly
					702 [5]	11	30	kel.ost. expr. v.	(Bukarest, Konstantinápoly

[1] Berlinbe csak minden szerdán és vasárnap
[2] Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től
[3] « ünnep- és vasárnap máj. 15-től bezár. szept. 15-ig.
[4] « junius 1-től
[5] « minden kedd, csütört. és vasárnapon.
[6] « minden szerdán és szombaton.

A vonatok **érkezése** Budapest ny. p. udvarra.

Délelőtt				Délután			
vonatszám	óra	perc	honnan	vonatszám	óra	perc	honnan
701 [1]	12	50	kel.ost.	(Konstantinápoly,	171	12	55	sz.v.	Palota-Ujpest
			expr. v.	(Bukarest	141 [2]	1	15	«	Nagy-Maros
161	4	40	sz.v.	Palota-Ujpest	703	1	25	gy.v.	Bukarest, Vercziorova
163	5	40	«	Palota-Ujpest	103	1	50	«	Páris, Bécs
5101	6	15	«	Szolnok, Czegléd	173	1	58	sz.v.	Palota-Ujpest
407	6	30	«	Vácz	175	3	05	«	Palota-Ujpest
165	6	40	«	Palota-Ujpest	6001	3	15	«	Lajosmizse
317	7	05	tv.szsz.	Berlin, Zsolna	135	3	55	«	Nagy-Maros
709	7	15	sz.v.	Bukarest, Vercziorova	185 [2]	4	05	«	Palota-Ujpest
1107	7	25	«	Dorog	5103	4	15	«	Szolnok, Czegléd
167	7	35	«	Palota-Ujpest	4103	4	35	«	Esztergom
117	7	45	«	Bécs	177	5	40	«	Palota-Ujpest
4011	7	50	v.v.	Lajosmizse	145 [2]	5	45	«	Nagy-Maros
139 [2]	8	10	sz.v.	Nagy-Maros	115	5	55	«	Bécs, Berlin
713	8	25	«	K.-A.-Félegyháza	179	6	50	«	Palota-Ujpest
1101	8	35	«	Esztergom	107	7	00	gy.v.	Bécs
127	8	45	«	Párkány-Nána	711	7	10	sz.-v.	Temesvár
1403	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna	707	7	40	gy.-v.	Orsova, Temesvár
169	10	10	sz.v.	Palota-Ujpest	181	8	20	sz.-v.	Palota-Ujpest
715	10	55	«	Szeged	147 [2]	8	30	«	Vácz
143	11	05	«	Érsekujvár	125	8	45	«	Párkány-Nána
					105	9	00	gy.-v.	Bécs
					4109 [2]	9	10	sz.v.	Pilis-Csaba
					1405	9	25	gy.-v.	Berlin, Zsolna
					4105	9	50	sz.v.	Esztergom
					719	9	58	«	Szolnok, Czegléd
					183	10	05	«	Palota-Ujpest
					137	10	15	«	Nagy-Maros
					153 [2]	10	30	«	Vácz
					123	10	45	«	Érsekujvár
					101 [3]	11	00	kel.ost. expr. v.	(London, Ostend, (Páris, Berlin, Bécs
					6013	11	10	v.v.	Lajosmizse
					901 [4]	11	20	keleti expr. v.	(Konstantinápoly, (Belgrád
					187 [2]	11	20	sz.v.	Palota-Ujpest

[1] Érkezik minden hétfőn és csütört.
[2] Közlekedik junius 1-től.
[3] « ünnep és vasárn. május 15-től bezár. szept. 15-ig.
[4] « ünnep és vasárnap május 15-től.
[5] Berlinből csak minden kedden és csütörtökön
[6] Érkezik minden kedd, csütörtök és szombaton.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a Piski állomáson létesitendő uj felvételi épület előállitására szükséges épitési munkák végrehajtására. A tervek, a költségvetés, az egységárjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Budapesten a magy. kir. államvasutak igazgatóságának magasépitményi ügyosztályában (VI. Terézkörút 56. sz. III. em. 14. ajtó) és Aradon az üzletvezetőség pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az ajánlatok legkésőbb 1901. évi augusztus hó 24-én déli 12 óráig nyujtandók be alólirott igazgatóság épitési főosztályában, Teréz-körút 56. sz. II. emelet, 10. ajtó. Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyujtandók be: «Ajánlat a Piski állomáson létesitendő felvételi épület munkáira.» Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyujtását megelőző napon, vagyis 1901 évi augusztus hó 23-án délelőtt 12 óráig 7500 azaz hétezerötszáz korona bánatpénz teendő le a magy. kir. államvasutak központi főpénztáránál (VI. ker. Andrássy-út 75. szám földszt) akár készpénzben, akár állami letétre alkalmas értékpapirokban. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek tértivevénynyel adandók fel.

Budapest, 1901. julius hó.

Az igazgatóság.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.

UTAZÓK

figyelmébe!

Vasút mentén.

Nélkülözhetlen uti könyv az államvasutak, a Győr—Ebenfurti és az Eperjes—Bártfai vonalak vidékein.

Ára kötve 2 kor.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A LEVÉLPOSTA.

Elbeszélés.

Irta Bret Harte. — Angolból fordította S. A.

Forró nyári dél volt a Szekrény-ormon. Csak egy-két csenevész fenyőfa ha vetett egy kis árnyékot s az is olyan függélyesen esett a földre, hogy Boone Leonidás, mikor oltalmat keresett a hőség ellen, kénytelen volt egészen az egyik fenyő alá bújni, mint valami napernyő alá. Időnként, afféle bolond gyerek módjára, ki-kidugta egyik meztelen lábát az árnyék határán túl, mig az égető nap nem kényszeritette arra, hogy ismét visszahúzza. Nem volt arra semmi ok a világon, hogy miért nem keresi azoknak a fenyőfáknak erősebb árnyékát, melyek az orommal szemközt emelkedtek, a feje fölött levő lejtőn, ha csak nem elegendő ok az, hogy Leonidás még babonásabb és elfogultabb volt, mint más fiúk szoktak lenni. Miután nagy gondosan elhelyezkedett a fa alatt, elhatározta, hogy nem fog innen mozdulni, a mig árnyékának körvonala el nem ér egy bizonyos követ a mellette elhaladó ösvényen. Hogy miért? azt maga se tudta, de megmaradt elhatározása mellett hősies kitartással. Összehúzódott, a por és a fenyő tűi csiklandozták, szörnyű kényelmetlen helye volt, de ott maradt. A szomszéd fán egyhangúan kopácsolt, időnkint el-elhallgatva, valami harkály s a fiú meg volt győződve, hogy ez valami távirati jelzés, melyet a madár maga talált ki. E közben az árnyék mind közelebb jutott a babonás kőhöz, aztán el is érte. Erre a fiú felugrott, megrázta magát s elindult a dolgára. Ez pedig egyszerűen abban állt, hogy el kellett mennie a postára a kereszt úthoz, alig egy mérföldnyire az apja házától. Már a félúton volt odáig. Egy órába került eddigi utazása.

Most azonban ment tovább az útján, nem is tért le róla, csak épen, hogy egy friss tengeri nyúl-csapást követett néhány száz ölnyire s megállapította, hogy az állat kétszer változtatott irányt szél ellenében. Erre persze kénytelen volt más nyomok után kutatni, hogy megállapitsa, kik üldözték a tengeri nyulat. Az alatt a fa alatt is megállt, a melyen a harkály dolgozott és hármat kopogtatott rajta, mert tudta, hogy erre a madár abbanhagyja egy időre a munkáját, a mi meg is történt. E közben észrevette, hogy az egyik gondjaira bizott levél valahogy kicsúszott az inge elejéből, a hova elrejtette valamennyit. Négy levelet adtak neki s csak három volt meg. Az egyik nagy volt: az apjáé, kettő közönséges formájú: az anyjáé, és egy kicsike: a nővéreé. *Ez* veszett el. Minden különösebb boszankodás nélkül, nyugodtan visszafordult, pontosan követte a saját nyomait, keresve a levelet. A mint ment vissza nagy lassan, hirtelen eszébe ötlött valami. Visszament a fenyő alá, a hol az elébb pihent s meg is találta ott a levelet. Akkor esett ki ingéből, mikor fölkeltében megrázta magát. Nem nagyon örült a dolognak. Tudta, hogy senki se fogja elhinni neki, hogy mennyit fáradozott megtalálásában a még kevésbbé fogják méltányolni a ravaszságát, a melylyel kitalálta: hol van. Nagyot sohajtott, mint afféle félreismert lángész s visszafordult a postahivatal irányában. Ezúttal a leveleket tüntetőleg a kezében vitte.

Egyszerre egy hangot hallott: «hé!» Kedves, dallamos női hang volt; különös hang, nyilván nem tudta, hogy szólitsa, mert nem azt mondta: «hej, Leonidás!», sem azt, hogy: «hallja csak!»

Egy kis tisztás volt vele szemben, alacsony karópalánkkal bekerítve, e mögött pedig egy kis fehér lakóház. Leonidás nagyon jól ismerte ezt a helyet. Egy bánya-alagút felügyelőjeé volt, a ki a minap kiadta bérbe valami san-franciscói

— Jöjjön ide kérem, no, jöjjön már.

idegeneknek. Ennyit hallott Leonidás a családról. Mint hegylakó fiú, lenézte a városi népet s nem is igen törődött velük. Mégis, a mint azt a hangot hallotta, egy kissé bünösnek érezte magát. Talán azzal vétett valamit, hogy a tengeri nyúl nyomát kereste, talán meglátta valaki, mikor a levelet elveszettette. Hiszen a hány felnőtt ember van, egyéb dolga sincs, mint hogy tanuskodjék ő ellene. Mogorván nézett körül a hang hallatára. Aztán megpillantotta a palánkon belül azt, a ki kiáltott.

Meglepetésére egy nő volt: egy csinos, kedves, gyengéd teremtés, csupa lágy mousseline és csipke. Az újjait egymásba kulcsolta s a két könyökével a palánk szélére támaszkodott.

— Jöjjön ide, kérem, no, jöjjön már, — mondta nyájasan.

Lehetetlen lett volna ellenállani neki, még ha Leonidás akart volna is. Már pedig nem akart. Bizalmaskodva a kerítéshez lépett. A hölgy valóban nagyon csinos és szelid, nyájas tekintetü volt. Finom szemöldöke és szája körül apró redők és gödröcskék keletkeztek, ha beszélt.

— Én... én, — szólalt meg a hölgy elbüvölő habozással, aztán hirtelen azt kérdezte:

— Hogy hivják magát?

— Leonidás.

— Leonidás.... Milyen csinos név.

A fiú azt gondolta magában, hogy bizony az.

— Nohát, Leonidás, legyen jó fiú és tegyen nekem egy szivességet, egy igen nagy szivességet.

Leonidás arcza elborult. Az efféle bevezetést ismerte már. A vége rendesen ez szokott lenni:

— Igérd meg, hogy nem fogsz többet káromkodni.

Vagy ez:

— Igérd meg, hogy egyenest haza mégy és megmosod az arczodat.

Vagy valami más efféle. De a kik igy beszéltek hozzá, azok egyikének se volt olyan a szeme, mint ezé a hölgyé. Igy hát azt felelte, kissé félénken, de őszintén:

— Igen, asszonyom.

— A postára megy?

Ez ugyan meglehetős bolondos, asszonyos kérdés volt, hiszen ott láthatta a leveleket a kezében; mégis Leonidás megfelelt rá:

— Oda.

— Szeretném, ha nekem is egy levelemet a magáéi közé tenné s azokkal együtt adná fel, — mondta a hölgy, egyik kezével a keblébe nyulva s kivéve onnan egy levelet.

Leonidás észrevette, hogy szándékosan tartja úgy, hogy ő ne láthassa a czimét, de észrevette azt is, hogy a keze kicsike, finom fehér, egy kis kékes árnyalattal; nem olyan, mint a nénje keze, vagy a kis öccsce keze, vagy bármely más kéz, melyet valaha életében látott.

— Tud maga olvasni? — kérdezte a hölgy hirtelen, visszahúzva a feléje nyujtott levelet.

A fiú kissé elpirult erre a kérdésre.

— Hogyne tudnék, — mondta.

— Persze, persze, — mondta hamar a hölgy s aztán csintalan mosolylyal tette hozzá:

— De most *ne* tudjon. Igérje meg. Igérje meg, hogy nem fogja elolvasni ennek a levélnek a czimét, csak beledobja a levelet a levélszekrénybe a magáéival együtt, mintha ez is közéjük tartoznék.

Leonidás készséggel megigérte. Úgy látszott neki, hogy ez mind sok hűhó semmiért. Talán valamiféle játék vagy fogadás. Kinyitotta napbarnitott tenyerét, melyben a leveleket tartotta s közéjük csúsztatta a hölgy levelét, lesütve a szemét. Eközben a hölgy lágy újjai érintették az övét s mintha valami kellemes melegség maradt volna a nyomukban.

— Igérjen meg még valamit, — mondta a hölgy, — igérje meg, hogy nem szól róla senkinek sem.

— Nem szólok, — felelte Leonidás.

— Maga jó fiú és tudom, meg fogja tartani szavát.

Habozott egy pillanatig, aztán egy fényes féldollárost tartott elébe. Leonidás visszahúzódott a kerítéstől.

— Köszönöm, nem kell, — mondta félénken.

Leonidás elpirult. Valóban, volt benne büszkeség. Aztán meg volt annyi esze, hogy tudja, hogy ekkora vagyon veszedelmes faggatást vonna maga után odahaza. Ezt azonban nem mondta meg, csak annyit szólt:

— Nem fogadhatom el.

A hölgy kiváncsian nézett rá.

— Hát akkor köszönöm, — mondta, feléje nyujtva fehér kezét, a mely úgy simult a fiúéba, mint egy kis madár.

— Most pedig siessen. Nem tartóztatom tovább.

Hátralépett a kerítéstől, a mint ezt mondta s kecsesen búcsút intett neki. Leonidás félig elbúsultan, félig megkönnyebbülten elnyargalt.

A postahivatalba szaladva ment, a mit soha se tett azelőtt. Szavához hiven, nem nézte meg a hölgy levelét, — még a magáéit sem, — még a kezét is, melyekben voltak, messze eltartotta magától. Egyenest belépett a postahivatalba, a levélszekrény felé s elhelyezte a becses küldeményt a többi közé. A postahivatal egyúttal fűszeresbolt is volt s Leonidásnak szokása volt még egy darabig ott lebzselni, miután megbizásait teljesitette, a czukor, kávé és sajt kellemes légkörében. Most azonban nem sokáig maradt, oly hamar elsietett, hogy a postamester maga is megjegyezte: no, az öreg Boone jól megkenhette ezt a Leonidást valami virgácscsal! A dolognak oka azonban egyszerűen az volt, hogy Leonidás visszakivánkozott a kerítés és a szép ismeretlen mellé, ha ugyan ott van még. A szive dobogott, a mint a szokatlan sietségtől elálló lélekzettel odaért a tisztásra, a kerítés elé. Lassan és komor bizalmatlansággal ment el az elhagyott sövény előtt, de gyors szeme hirtelen megpillantott valami fehéret a babérfák közt a ház közelében. Ő volt, látszólag közömbösen haladva a tisztás széle s az út felé. De Leonidás tudta, hogy igy biztosan el fog jutni a kerítés végire, a merre neki el kell mennie. A mi meg is történt. Meglepetést szinlelve mosolygott Leonidás felé.

— Hiszen maga olyan gyorslábú, akár Merkúr.

Leonidás egész elfuladt örömében.

— Beledobtam a levelét a postaszekrénybe, — pattant ki végre belőle a szó.

— Senki se látta? — kérdezte a hölgy.

— Dehogy látta! A postamester utána nyúlt, hogy ő dobja be, de én úgy tettem, mintha nem láttam volna és magam tettem bele.

— Maga a milyen derék fiú, ép oly eszes is, — mondta a hölgy mosolyogva. — Most pedig csak egyet kivánok már: felejtse el ezt a dolgot. Jó lesz?

A hangja nagyon kedves volt. Talán ettől bátorodott fel a fiú annyira, hogy ki merte mondani:

— Igen, elfelejtek mindent. Csak önt nem, asszonyom.

— Ej, ej, micsoda bók? Hány éves maga?

— A tizenötödikben vagyok, — felelt Leonidás bizalmasan.

— No hát, nem kell, hogy elfelejtsen engemet. Sőt, — tette hozzá, különösen nézve rá, — jobb is lesz, ha megemlékezik rám. Isten áldja, vagy inkább: a viszontlátásig, ha csakugyan emlékezni akar rám, Leon.

— Jó napot kivánok, asszonyom.

Az asszony tovább ment s aztán eltünt a babérfák közt. Utolsó szavai azonban benne csengtek Leonidás fülében: «Leon». Mindenki más «Lee»-nek látta őt. «Leon», milyen csinosan hangzott, a mint ezt mondta!

Odább ment. A véletlen azonban úgy hozta magával, hogy ez a búcsúzás nem maradt észrevétlen, mert Leonidás, a mint felnézett a dombra, ott látta nénjét és kis öcscsét, a mint jöttek az úton lefelé. Tudta, hogy okvetlenül meglátták a domb tetejéről.

Kiváncsian futottak feléje.

— Te, beszéltél az idegen hölgygyel? — kérdezte a nővére lelkendezve.

— Ő szólitott meg, — felelt Leonidás, védelmi állásba helyezkedve.

— Mit mondott?

— A választásokról kérdezősködött, — felelt Leonidás hidegvérü hazusággal, — és én megmondtam neki, mi ujság.

Ez a nem épen valószinű füllentés azonban elég volt nekik.

— Milyen volt? No, mondd meg, Lee. — folytatta a nővére.

Semmit se tett volna Leonidás szivesebben, mint hogy felmagasztalja kedvességét, kezének lágy, fehér szépségét, a bájos kis gödröcskéket ajkai körül, fényes, szelid szemeit, ruhája szövetét és hangja dallamos rezgését. De Leonidás nem bizalmaskodott.

— Láttad, milyen, — felelte kitérően.

— De Lee ...

Lee azonban szilárd maradt, mint a gyémánt.

— Eredj hozzá, kérdezd meg, — mondta.

— Bizonyosan szemtelen voltál iránta és ő elkergetett.

De még ez a kegyetlen gyanusitás, melyet oly könnyen megczáfolhatott volna, se volt képes megszólaltatni. Testvérei tehát boszankodva ballagtak odább.

Leonidás azonban nem maradt megkimélve attól, hogy további czélzást ne halljon az idegen hölgyre, mert odahaza megtudták, hogy beszélt vele s mikor a kérdezősködések elől makacs hallgatással tért ki, jól meg is szidták.

— Hát csak olyan ez az asszony. Akármilyen szép és előkelő, csak ott lézeng a kerítésnél, mint valami szolgáló és szóba áll boldoggalboldogtalannal, — mondta az anyja élesen.

(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

WALLENSTEIN.

A történelem rejtett, alig felderithető eseményei közé tartozik a harminczéves háború hires hadvezérének, a hatalmas diktátorrá lett Wallensteinnak halála is. A kérdés: csakugyan bűnös, pártütő volt-e fejedelmével szemben, csakugyan annyira elragadtatni engedte-e magát káprázatos fényű pályafutásától, hadi szerencséjétől, — még mindig megfejtetlen vitatárgyát képezi a világhistória rejtekeiben kutatóknak. A vélemények nagyon megoszlók, mert kétségtelen bizonyítékok Wallenstein bűnössége, vagy ártatlansága mellett nincsenek. Az elfogulatlanabbak kénytelenek beismerni, hogy nem fogadhatják el teljes bizonyossággal a diktátor bűnösségét, bármennyire szóljanak is e mellett a nem kicsinylendő bizonyítékok, vagy jobban mondva gyanú okok; de szintúgy nem utasithatnak el minden feltevést arra nézve, hogy Wallenstein tragikus helyzetbe jutván, nem tudott helyesen választani az általa szolgált eszmék védelme és ura iránti kötelessége között. Igy jutott válpontra eladdig diadalmas, irigyelt hadi pályáján és — buknia kellett.

Valóban csak igy fogva fel Wallenstein alakját, alkalmas ő a drámai hős szerepére, a mivé különben a költők, köztük Schiller, a világot jelentő deszkákon tevék. Igen, a friedlandi hős drámai alakká válik előttünk, mert ismételten, sulyos viszonyok közt menti meg a Habsburgok trónját és mégis a velük való szembeszállás buktatja el. Saját becsvágya, hogy gazdagságot, hatalmat, dicsőségét szerezzen magának, készteti arra, hogy a császár oldalára álljon és urát csakugyan a hatalom legmagasabb fokára emeli. De a császár kegyei által új meg új kitüntetésekkel, kegyekkel alkalmazott szolga aztán magát kezdi úrnak érezni és azt a hatalmat, melyet Ferdinándnak ő szerzett meg, később veszélyesnek látja magára és a birodalmi fejedelmekre nézve, kiknek sorába ő is tartozott. És itt áll be a nevezetes fordulat a Wallenstein pályájában. Kényszeriteni akarja a császárt, hogy a birodalomnak megadja mindazokat a szabadságokat, melyeket épen az ő hatalmas bárdja segélyével rabolt el attól, vagy legalább el akart rabolni. Mihelyt azonban a császári hatalommal szemben találja magát Wallenstein, el kellett azzal szemben buknia. Akkor, midőn a császárt saját akarata szerint kivánja kényszeriteni, a főbb tiszteknek önérdekére vélt számithatni. Ebben azonban nagyon is megcsalatkozott. Mert ezek érdeke nem a békét, hanem a háborút kivánta.

Hallgassuk csak meg, miként jellemzi Wallenstein a Schiller-féle drámában ezt a hadsereget? — «Az osztráknak — igy szól — van hazája és szereti azt s van is oka szeretni. De ennek a hadseregnek, mely magát császárinak nevezi, mely itt tanyázik Csehországban, ennek nincs semmije sem. Ez az idegen országok seperedéke, a nép fölös része, a melynek nincs semmije, mint a nap az ég alatt.»

A háború fúriája süvített végig egész Németországon. Csak ily viszonyok közt alakulhatott úgy a Wallenstein végzete, mint a hogy tényleg alakult. Midőn ugyanis Wallenstein a lángtengernek, mely az egész birodalmat elborította s melyet korábban épen ő szitott a legnagyobb mértékben, gátat akart vetni, a lángok összecsaptak felette és semmivé tették őt. Igy felfogva a nagy diktátor tökéletlen, gyarló alak, ki még messzemenő, nagy terveket kohol, figyelmen kivül hagyja a legközelebbi jövőt; ki mig homlokával a csillagokat érinti, elveszti a földet lábai alul.

A hires svéd kanczellárnak: Oxenstiernának, Feuquières-nek tanuságai, Gallas, Aldringen, Piccolomini s más parancsnokok levelei, a kihallgatottaknak vallomásai mind nem elégségesek arra nézve, hogy határozott véleményt formáljunk a hadi történet e kimagasló alakjáról. Ha Feuquières követ igy irhat hazájába: «Wallensteinnek szánt papirainkat nem fenyegeti a veszedelem, hogy elkoboztatnak és még ha az megtörténnék is, nem származhatna ebből semmi baj, mert az aláirások azokon hiányzanak», — úgy meg kell vallanunk, hogy az a vád, mintha Wallenstein az ellenséggel összejátszani kivánt volna, nem pusztán légből kapott koholmány.

Másfelől azonban magában a Habsburg-házban Wallenstein később sokkal szelidebb megitélésben részesült. Midőn I. Lipót császár a Wallenstein megöletése után harminczkilencz év mulva Prágába jött és titkos tanácsosainak egyike, a Waldstein-féle palota előtt elmenne, a «lázadónak pompás palotájára» figyelmeztette, a császár igy szólt a hizelgőhöz: «De hát bizonyos vagy abban, hogy Wallenstein csakugyan lázadó volt?» — II. Lipótnak midőn Egerben tartózkodott a város nevezetességeinek, ezek közt ama háznak megtekintését ajánlották, melyben Wallenstein megöletett. Az uralkodó azonban elutasította az ajánlatot s hozzá tevé, hogy «még egyáltalán nincs eldöntve a kérdés, vajjon Wallenstein áruló volt-e, ezért az időre kell hagyni ezen szomorú történetnek

Van Dyk Antal festménye a régi Pinakothekában Münchenben.

Wallenstein.

Sadeler metszete után.

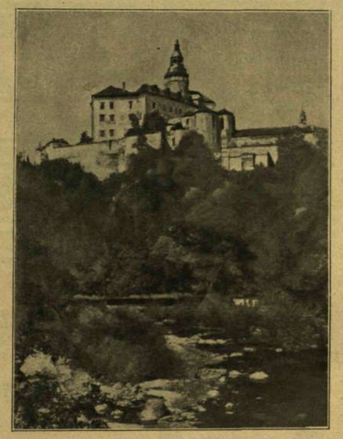
II. Ferdinánd.

felderitését.» — III. Frigyes Vilmos porosz király, a ki miután neki is, mint Wallensteinnek egy Harrach grófné volt a felesége s ezért tréfásan rokonának nevezte őt, a münchengrani kongresszus alkalmával, 1833-ban «a hires Wallenstein» sirjához kalauzoltatta magát és nagy részvéttel nyilatkozott annak «szerencsétlen és meg nem érdemelt végéről.» — Egyúttal az épen ott tartózkodó orosz czárral együtt igen élénken ajánlá az osztrák császár figyelmébe, hogy ezen titokzatos ügyre igyekezzék világosságot deríttetni, mit az meg is igért.

*

Wallenstein pályájának az az időszaka, mely későbbi tragikus sorsára vezet, tulajdonképen akkor kezdődik, midőn a fővezérségtől visszavonul. Az 1629. év augusztus 13-án mondja ki Ferdinánd elhatározását és Wardenberg kanczellárra s Questenbergre bizza, hogy ezt közöljék a Memmingenben tartózkodó hadvezérrel. Ámbár még csak negyvenhét éves, a háború fáradalmai már nagyon megviselték; csak botjára támaszkodva tud járni; egész testét a köszvény kinozza; keze reszketős. «Szivesen válaszoltam volna magam — irja ez időben Arnim hadvezérnek — ha a kézfájásom ebben nem akadályozott volna.» — Egy egykorú leirás ebben az időben igy állitja őt elénk: «Alakja magas, sovány, szine halvány, ezért mindig elfedi arczát. Szemei élénkek és ragyogók, inkább világosak, mint setétek. Veresbe játszó haját mindig egészen kurtára nyirva hordja. Modora nyers, barátaival való érintkezésében is bizonyos bárdolatlanságot mutat, úgy hogy az ember nem tudja megérteni, hogyan volt képes szeretetüket megnyerni. Keveset beszél, igen ritkán nevet és beszéd közben se hagyja el vele született, vagy büszkeségéből származó tartózkodása és komorsága.»

Kétségkivül oly tulajdonságokat egyesitett magában, melyek nem egy tekintetben minden idők legjelentékenyebb férfiainak sorába emelni voltak alkalmasak. Mindenek előtt szervező tehetségével tünt ki, a Habsburgok hadseregének újabb fejlődésére ő vetette meg az alapokat. Csatlakozik ezen nagy tehetségéhez bámulatos tevékenysége, mely egyaránt nyilatkozik birtokainak igazgatásában, mint a hadsereg kormányzásában. Akár a harczmezőn tartózkodott a herczeg, akár az udvarnál, ez a bámulatos tevékenysége soha se szünetelt. A számtalan irat, rendelet, csatatery, mely tőle származik, mind erről tesz tanúságot. Pontossága és rendszeretete, jó embereihez való hü ragaszkodása nem kevésbbé említésre méltó tulajdonai.

Friedland vára

Friedland vár udvara.

Odahagyván a fővezérséget, birtokainak szentelte magát egészen. Egyik életirójának megjegyzése szerint nagy volt mint hadvezér, de még nagyobbnak mutatta magát a herczegsége iránti gondoskodásban. Igy Mecklenburgban hamarosan javitott azokon a szomorú állapotokon, melyek előde Adolf Frigyes herczeg kormányzása alatt ott alakultak. Friedlandi herczegsége hatvannégy, az előtt különálló birtokból állott. Herczegi székhelye Gitschinben volt. Egykorú feljegyzések fogalmat adnak arról, hogy valóban fejedelmi udvartartást vitt. Igy megtudjuk, hogy 1633-ban udvara 899 személyből és 1072 lóból állott, évi kiadása meghaladta a harmadfél százezer forintot.

Kétségtelen, hogy Wallenstein bensejében forrt az ingerültség és bosszúvágy a császárral szemben, mióta a fővezérségről letétetett. Az események közelebbi alakulása igazat is adott annak a titkos várakozásának, hogy a császárnak még szüksége lesz reá s eljő az idő, midőn hivni fogja. Óriási becsvágyát nagyon sértette, hogy ellenségeinek örömére és gúnyjának kitéve, a hatalomtól megfosztatott. Minden törekvése az volt, hogy ismét a hatalom ama polczára emelkedjék, melyen már egyszer állott. De hogy lehessen ezt elérnie?

Az események rohamos egymásra következése segitségére voltak ebben. Gusztáv Adolf és János György szász választófejedelem az 1631. évi szeptember 17-én egyesült erővel megverték Tillyt, a császár hadvezérét. — «Ha velem történt volna ez, — mondá Wallenstein, meghallva ez eseményt, — nem élnék tovább; de igy nagyon jól van a dolog.» Egyetlen gondolata, hogy a császáron elégtételt vegyen.

Szorongatott helyzetében a császár újból felkérte Wallensteint, hogy vegye át a fővezérséget. Wallenstein ez által ismét a helyzet magaslatára emelkedett. Szabadon választhatott. Azt felelte Questenbergnek, hogy nem veheti át a fővezérséget, miután egészsége gyönge. Késznek nyilatkozott azonban Gusztáv Adolffal tárgya-

lásokba bocsátkozni. Igy nem utasította vissza kereken a császárt s szabad kezet tartott fenn magának. November 12-én azonban a császár ismét azt írja neki, hogy reméli, nem fogja elhagyni szorongatott helyzetében. Erre végül Wallenstein késznek nyilatkozik a fővezérség átvételére, de igen szigorú feltételeket kötött ki a császárral szemben.

A császár egyedüli reménye a friedlandi herczegben volt. Nevének varázsa valóban most is a legfényesebben beváltotta a hozzá fűzött reményeket. A zsákmányra éhes hadi népség csak úgy özönlött a Wallenstein zászlói alá, minden nemzetbeliek voltak ottan. Áprilisban már fel volt állítva a hadsereg. (Folyt. köv.)

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ. PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

ESZMÉNYI KÉBEL

érhető el a **Pilules orientales** által, Ratié gyógyszertárából Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az asszonyi **kebel fejlődését**, valamint a kebel **idomainak szilárdságát** biztosítja. Egy üvegese ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utcza 12. sz. 8442

Hölgyeknek!

Ilona-crême.

Legjobb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, **biztos** hatású **kéz és arcszépítő** szer, eltávolít **minden** börtisztátlanságot és **rövid** használat után **vakító** fehérré, üdévé teszi az arczbört.

Figyelmeztetés! Készítmé nyem nagy közkedveltsége miatt **hamisítványokat** hoznak forgalomba; csakis az **valódi**, mely a **doboz alján** aláírásommal el van látva. **1 tégely Ilona-crême 1 kor. 1 drb Ilona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.** Széthküldési raktár: **Alexander János** gyógyszertára **Szolnokon.** Budapesti főraktárak: **Török-féle** gyógyszertár.an Királyutcza 12. és Andrássy-út 29., **Kergel-féle** gyógyszertár Lipót-körut 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

TROPON a legjobb tápláló és erősítő szer.

TROPON ötszörte táplálóbb, mint a hus, melynek legfontosabb részét: **fehérnyéjét** tartalmazza.

TROPON növeli **az egészségesek** testi erejét, megakadályozza a **betegek** elgyöngülését, sietteti az üdülők megerősödését.

TROPON megbecsülhetetlen mindama betegségekben, melyekben könnyen emészthető és bőséges táplálékra van szüksége a betegnek.

TROPON nélkülözhetetlen tápláléka azért mindazoknak, kiknek **rossz a gyomruk, betegek a beleik, gyöngék az idegeik, a kik vérszegények, köszvényesek, tüdőbajosok, czukorbetegek** és más olyan bajokban szenvednek, melyek a rendes ételekkel való táplálkozást lehetetlenné teszik.

TROPON nemcsak a **legjobb,** hanem a **legolcsóbb** fehérnyekészítmény is. Ára: **100 grm. 1 kor. 20 fill.**

TROPON **kapható minden gyógyszertárban.** 9141

HÖLGYEIM!

Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodahatású, valodi angol szépítő szert, **Ugorka-tejet,** és megfognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolít **szeplőt, májfoltot,** mindenféle tisztátlanságot az arczról és a bőrnek gyönyörű üdeséget, fiatalságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNÉL gyógyszertárában** a vörös kereszthez **Temesvár.** — **Ára 2 korona.** A pénz beküldése esetén frankó szállítás. Utánvéttel is küldetik. 9230

Wadlsteiner F. BUDAPEST IV. kerület, **áruháza** Mária Valéria-u. 5.

Cristofle-ezüst, üveg és porczellán nemüekben.

Cristofle & Co. czég Páris, dusan ezüstözött és aranyozott gyártmányai egyedüli raktára;
Cie des Cristalleries de Bacarat, Páris (Kristályüveg készlet);
Benedikt testvérek Karlsbad, Meierhöfeni porczellángyára (háztartási czikkeiben). 9182

Eladás gyári árakon!

Kitünő légyfogók. 9219

Hüvelyes enyvpálczák, melyekkel a legyek szobákban, konyhákban, irodákban, üzletekben stb. a legnagyobb kényelemmel néhány percz alatt tisztára összefoghatók. 100 darabot 2 koronáért szállit **HAASZ FERENCZ** Bács-Szent-Tamás. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER. 8822

Parbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

huséhől készült és ennek tápanyagát tartalmazó izetlen, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb

erősítő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegápolóknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, üdülőknek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a

sápkórosoknak

lesz ajánlva az orvosok által

Vas-Somatose nem egyéb 20% szerves összetételü vasat, a milyen alakban a vas az ember testében van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose rendkivül gyenge sti az étvágyat.

Raktáron van az összes gyógyszertárakban és gyógyanyagkereskedésekben

Czimbalom 9196

iskolámat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat czimbalmozni, 4 koronáért adom. Képes nagy czimbalomárjegyzéket pedig ingyen. **Varga Pál** czimbalomgyártó, Budapest, VIII. ker., Rőck Szilárd-utcza 3. sz.

CRÊME DE FANCHON a 3 szív védjegygyel.

Rögtön finomító és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K. Főraktár: **„URSITS"** gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér 11. Vidékre 20 fillér többlet beküldése után frankó.

Kapható mindenhol. Raktár: **Török gyógytár, Bpest.**

4½ kgr. (42 drb.) legfinomabb illatu, a sajtolásnál kevéssé megsérült 9232

pipereszappant

szállitok a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett **5 koronáért**

Kann Ignácz Bécs, II., Lilienbrunngasse 17.

RIVIERA IBOLYA IGAZI IBOLYA ILLAT kizárólagos készitői MOTSCH A. és T.-tsa BÉCS, I. LUGECK 3 sz.

+ Soványság +

Szép, telt testidomok a mi keleti erőporunktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 fontnyi **gyarapodásért** kezeség. Orvosi rend. szerint. Szigoruanbecsületes. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasitással.

Hygien. Institut 9155
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

Kormánybiztos.
Technikum-Altenburg S.-A.
Gépészet, elektrotechnika és vegyészet számára. 9008
Tanműhely. — Másor bérmentve.

Pergetett mézet

elsőrendűt, 5 kilós bödönyökben bérmentve 6 koronáért szállit az

orsz. méhészegylet
BUDAPEST,
Damjanich-utcza 34.

Óvakodjunk utánzatoktól. **A női szépség** elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a 9027

MARGIT-CRÊME,

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhiru arcskenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, hímlőhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., **Margit hölgypor** 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczviz** 1 kor. Hamisitványok bíróilag üldöztenek. — Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:

FÖLDES KELEMEN gyógysz. Arad.

Budapesti főraktár: Török József féle gyógysz. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.

Csodás gyors hatásu. Törv. védve. Legjobb szépitőszer.

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL

kitünő helyreállító szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitünőségektől. 1000-nél több orvosi elismerölevél.

Kitünő iz.

Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.

Árak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

Dr. Lengiel
nyirfabalzsam
kir. szab. Svédhonra.

Már magaban véve azon növényi nedv a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfurjuk, emberemlékezet óta mint a legkitünőbb szépitőszer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasitássi szerint balzsammá alakittatik át, csak akkor nyer ugyszólván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrrészeket, már másnap csaknem észrevehetőnül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik. Ezen balzsam kisimitja az arczon a ránczokat és hímlőhelyeket, ifju arczszint, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdeséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt eltávolitja a szeplőt, májfoltot és anyajegyeket, orrvereséget, böratkát s a bőr minden más egyéb tisztátalanságát. Ára egy korsónak használati utasitással 3 *korona*. Kapható minden jobb gyógyszertárban.

A nyirfabalzsam által puhává lett bőr konzervalására ajánlatos ezzel egyidejüleg a **dr. Lengiel-féle** 9135

Opo-crêmet használni. Egy tégely 1 kor. 20 fill.

A dr. Lengiel-féle Benzoe-szappan

a legalkalmasabb hygienikus szappan, mely a börtenyévé és fehérré teszi és hivatva van a balzsam jó hatásái fokozni. Egy darab ára 1 korona 20 filler. Főraktár Magyarország részére **Török József gyógyszertára,** Budapest VI. ker., Király-uteza 12. és Andrássy-ut 29. szám.

Szépség és egészség.

Etvágytalanság és Gyomorgyengeség

gyógyitására **csrek mennek Karlsbadba** holott ezt a czélt otthon is elérhetik

Rozsnay M.

PEPSINBORA

használata által, mely az emésztést előmozditja és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállitja.

Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill.

Váltóláz és hideglelés ellen

legbiztosabb és legkellemesebb szer, különösen gyermekeknél, kik a keserü chinini mákép bevenni nem tudják **a Rozsnyai M.-féle**

Chininczukorka és Chinincsokoládé

melyet a magyar orvosok és természettudósaink nagy gyülése 1869-ben *Fiumeben pálya dijjal koszorusitt. Értéktelen hamisitásoktól óvakodjunk.* Mindenki csak a *Rozsnyay M.-féle pályakoszorusitt* készitményt kérje és fogadja el, melynek minden egyes csomagoló papirczikkn *Rozsnyay Mátyás* névaláirása olvasható. 8400

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készitményeink törvényesen bejegyzett védjegyjegyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot brázolja.

Kapható; ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.
Budapesten: Török József és dr. Eggr Leo «Nádor» gyógyszertáraiban. valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

Budapesti RŐSER tanintézet.

Alapittatott 1853-ban. — Tanulók száma 15,733.

3 osztályu nyilvános felső kereskedelmi iskola.
4 osztályu nyilvános polgári iskola.
Nevelő-internátus.

A volt keresk. akadémiákkal teljesen egyenrangu. Bizonyitványai az **egy éves önkéntességre** jogositanak.

Bizonyitványai államérvényesek.

Benlakó növendékek részére.

Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 5-ig. 9191

Értesitőkivonatot küld: **RŐSER JÁNOS** igazgató,
BUDAPEST, VI., Aradi-utcza 10. sz.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A LEVÉLPOSTA.

Elbeszélés.

Irta Bret Harte. — Angolból fordította S. A.

(Folytatás.)

Leonidás tudta, hogy az anyja nem szereti az új szomszédokat, hát sem el nem csodálkozott erre a megjegyzésre, se nem fájt neki valami nagyon. Azok a prózai adatok sem ábrándították ki, melyeket most megtudott. Az istennőt Burroughs asszonynak hívták, az ura egy sereg bányászati munkálatot vezet és kutatásokat végez a Szekrény-ormon. Mivel hivatása állandóan ide köti, Burroughs asszony is kénytelen volt megválni San-Francisco nagyvárosi élvezeteitől a hegyi magány kedvéért, a mely nem igen volt neki való s nem is érdekelte valami nagyon. Mindez azonban meglehetősen mindegy volt Leonidásnak, a ki csak úgy ismerte, mint egy fehérruhás istennőt, a ki iránta barátságos volt s a kiheż egy közös titok édes emléke fűzte, meg az, hogy ő szivességet tett neki.

Megőrizte a közös titkot s ezért illő jutalmul néhány nappal később messziről láthatta őt a kertben sétálni egy férfival, kiben megismerte a férjét. Szükségtelen mondani, hogy ez az úr nem igen nőtt Leonidás becsületében az istennőhöz való közelléte által, a mire nem találta méltónak.

Még nagyobb jutalma volt hűségének, hogy az asszony megragadott egy alkalmat, a midőn a férje elfordította fejét s intett neki a kezével. Leonidás nem jött közelebb a keritéshez, részint félénkségből, részint valami ösztönszerű érzés miatt, a mely azt mondta neki, hogy a férj nem részese a titoknak. Igaza volt, mert másnap, a mint a postára ment, az asszony odahivta a keritéshez.

— Látta, hogy intettem a kezemmel tegnap? — kérdezte nyájasan.

— Láttam, asszonyom, de, — mondta Leonidás akadozva, — nem mentem föl, mert azt hittem, nincs szüksége rám, mikor más is van ott.

Burroughs asszony jókedvűen nevetett s levéve a fiú fejéről a szalmakalapot, másik kezével megsimogatta göndör fürteit.

— Maga a legkedvesebb, legokosabb fiú, a kit valaha ismertem, Leon, — mondotta bájos arczával lehajolva egészen a fiúhoz. — Ezt tudhattam volna. De tegnap szörnyen meg voltam ijedve, hogy félreért engem és odajön hozzám s megkérdi, nincs-e megint levelem, — *ő* előtte.

A mint az «ő» szócskát kiejtette, az egész arcza mintha megváltozott volna. Kék szemének csillogása élesebb lett, az orra czimpája fehér lett és összehúzódott, csinos kis szája összeszorúlt s egyenes, kemény vonás ült ki rajta, mint a macskáén.

— Egy szót se neki erről a dologról. Ő neki legkevésbbé! Hallotta? — mondta majdnem nyersen. De látva a fiú arczának kifejezését, elnevette magát és magyarázatúl hozzátette:

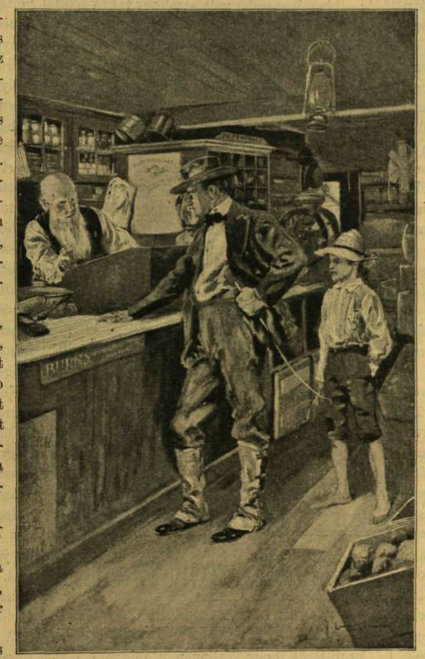
— Rosz ember. Nagyon rosz ember.

Hogy a férjéről igy beszél, egy cseppet se bántotta Leonidást. Különben hogy Burroughs úr rosz ember, azt Leonidás már abból is látta, mert említésére ez a bájos asszony annyira elváltozott. Eszébe jutott a nővére szelid, csinos kis czicczája, a mint ölében dorombolt, de egyszerre felgörbítette hátát és köpködött, ha a postamester sárga kutyáját meglátta.

— Nem jövök el, csak ha maga hiv, — mondta nyiltan.

— Hogyan? — mondta az asszony, félig tréfálkozó, félig szemrehányó, de nagyon nyájas hangon. — Azt akarja ezzel mondani, hogy nem látogat meg, csak ha hivom? Oh, Leon, hát el akar hagyni ilyen módon?

Leonidás azonban megmaradt gyermekes elhatározása mellett.

— Ha valakinek tudnia kell róluk, én vagyok az...

— Nagyon fogok örülni, ha akármikor hiv s mindig meg is fog engem találni — mondta félénken, de elszántan — csakhogy . . .

Elakadt a szava.

— Micsoda makacs ifjú úr! No, látom, nekem kell udvarolnom. Tehát tegyünk úgy, mintha hívtam volna magát ma reggel. Van megint egy levelem feladni való.

Ezzel a keblébe nyúlt s a zubbonya csinos redőiből, mint a minap is, elővett egy ugyanolyan levelet; ugyanolyan ibolyaillata is volt. De nem volt lepecsételve.

— Ide hallgass, Leon. Legyünk jó barátok.

Leonidás érezte, hogy arcza szinte kigyulad.

— Még egy nagy szivességet teszel nekem. Csinálunk valami jó tréfát s lesz egy nagy titkunk, — csak a kettőnk titka. — Hát van-e valami barátod — fiú vagy lány, — a ki irni szokott neked San-Franciscóból?

Leonidás még jobban elpirult, — de ezúttal, hajh, szégyenletében. Sohase kapott még levelet; soha senki sem irt még neki. Kénytelen volt ezt restelkedve bevallani.

Burroughs asszony elgondolkozva nézett maga elé.

— De csak van valami barátod San-Franciscóban? Valaki, a ki *irhatna* neked? — mondta nyájasan.

— Ismertem egy fiút, a ki San-Franciscóba került — felelt Leonidás kétkedve. — Legalább azt mondta, odamegy.

— Ez jó lesz — mondta Burroughs asszony — úgy-e a szüleid is ismerik ezt a fiút, vagy legalább tudnak róla?

— Hogyne — válaszolt Leonidás — hiszen itt lakott.

— Annál jobb. Akkor hát senki se fogja különösnek találni, ha ő ir neked. Hogy hivták ő kelmét?

— Jim Belcher — felelt Leonidás habozva, mert nem volt benne biztos, vajjon a távollevő Belcher tudja-e, mi fán terem az irás? Burroughs asszony egy vékony czeruzát vett elő kebléből, kibontotta a levelet, melyet a kezében tartott s nyilván azt a nevet irta bele. Aztán megint összehajtogatta és leragasztotta, bájosan mosolyogva Leonidás meghökkent arczába.

— Nohát, Leon, ide hallgass! Ez az a szivesség, a mit kérek tőled: Jim Belcher úr, — nagy komolysággal ejtette ki ezt a nevet — irni fog neked néhány nap mulva. De a neked szóló levélben lesz egy másik levélke, a mely nekem szól s a melyet te el fogsz hozni nekem. A te leveledet megmutathatod a szüleidnek, ha kivánciak rá, kitől való, de az enyémet nem szükséges senkinek meglátni. El tudod ezt ügyesen intézni?

— El — felelt Leonidás.

Azután, a mint az egész dolog értelme keresztül villant élénk eszén, elmosolyodott. Burroughs asszony előre hajolt a kerités fölött, levette a fiú fejéről a kopott szalmakalapot s egy gyors csókot nyomott a homlokára Leonidásnak, a ki mélyen elpirult s úgy érezte, mintha e csók után egy fényes csillag maradt volna homlokán, melyet meg kell látni mindenkinek.

— Ne mosolyogj igy, Leon, mert akkor igazán ellenállhatatlan vagy. Jó kis tréfa lesz ez, mi? Senki se tud róla, csak te meg én, meg — Belcher. Túljárunk mindenki eszén. És aztán, neked el kell jönnöd hozzám, még ha nem hívlak is.

Mind a ketten elnevették magukat, mint egy ragyogó szemü, rózsás, ártatlan ifju pár, — mégis, azt hiszem, Leonidás volt a lányosabb.

— És — tette hozzá Leonidás szinte lelkendezve a mohóságtól — én is irhatok néha — Jimnek és — és az ön levelét is elküldhetem vele.

— Oh te, bölcseség angyala! Hogyne! De most, lássuk csak, van-e nálad levél, postára vinni való?

A fiú megint elpirult, mert csak azért sietett annyira a mai postával, mivel égett a vágytól, hogy vele találkozzék. Felmutatta leveleit s az asszony közéjük dugta a magáét.

— Most pedig — mondta, büvös, sima kezével végig simitva a fiú forró arczát, — most pedig eredj, fiam. Nem szükséges, hogy itt lássanak lézengeni.

Leonidás elszaladt. Az egész dolog úgy tünt fel neki, mint egy tündérmese. Ime, bizalmasa lett a legszebb teremtésnek, a kit valaha látott s egy rejtelmes levelet fog kapni ő, Leonidás — és minderről nem tud senki semmit. És hozzá még meghivást is kapott, hogy látogassa meg őt gyakran, nem kell ezentúl ott ténferegnie a keritésnél órák hosszat, ha látni akarja. Büszkesége ki volt elégitve. Hogy nem egészen helyes, a mit tesz, az nem is jutott eszébe. Tudta, hogy nem az igazi Jim Belcher, a ki irni fog neki, de ez csak annál érdekesebbé tette előtte a vállalkozást. Más dolog se nyugtalanitotta a lelkiismeretét. Mikor odaért a postahivatalba, meglepetve látta, hogy az az ember, a kit mint Burroughs urat ismert, odabenn beszélget a postamesterrel. Leonidás elsuhant mellette s titkos diadalérzettel csúsztatta be a leveleket a levélszekrénybe. A postamester nyilvánvalóan valami gyanusítást utasitott vissza gondatlanságára vonatkozólag és védekezett.

— Nem uram, — mondta, — biztositom, hogy nem kallódott el levél, sem az öné, sem a nejéé, vagy akárkié az ön háza népéből. Itt nem történt hiba, azt mondhatom. Ismerek minden levelet, a mi ebben a hivatalban jő-megy. Az én kezemen megy keresztül valamennyi. — Leonidás a füleit hegyezte e szavakra. — Ha valakinek tudnia kell róluk, én vagyok az. Olyan bizonyos ez, mint a hogy a kalap a fején van, Burroughs úr.

Burroughst nyilván bántotta, hogy párbeszédjüknek tanuja akad Leonidás személyében. Mérgesen morgott valamit és távozott.

Leonidás meghökkent. Ez a nagy ember, úgy látszik, szaglászott valami után. Azt tudta, hogy a levélszekrényhez nem mer hozzányúlni — Leonidás azt hallotta valahol, hogy bármi levélhez hozzányúlni, miután a posta kezébe került, főben járó bün. Igy hát nem féltette hölgye levelének biztonságát. De nem kell-e azonnal visszamennie és elmondania neki férje látogatását s azt a nyugtalanító hirt, hogy a postamester személyesen ismer minden egyes levelet? Most egyszerre megértette, miért volt az az óvatosság, hogy idegen czimre küldeti a neki magának szóló leveleket. Végre is arra határozta el magát, hogy ma nem szól erről semmit — ez úgy tünt volna fel, mintha leskelődnék rá. Még egy másik oka is volt erre: attól tartott, hogy férje közbelépésének emlitése megint végbe fogja vinni az aszszony bájos arczán azt a változást, a mely egészen elrútította. Hogy annál inkább ellenállhasson a kisértésnek, kerülő uton ment haza.

Nem kell azt hinni, hogy a midőn Leonidás titkos szenvedélyének hódolt hölgyével szemben, kamasz-szokásaival egészen fölhagyott. Csak épen képzelgéseinek és regényes olvasmányainak helyét pótolta e szenvedély. Nem vitt többé könyveket magával, ha csavarogni ment. Mit érnek az előkelő származású hölgyekről és apródaikról szóló középkori legendák ahhoz a valódi regényhez képest, mely közte és Burroughs asszony közt lejátszódott? Mit érnek a gyermek-kapitányok és ifju vándorok fölfedezései, az indián szüzek és spanyol señoriták, ahhoz képest, a mi közte és istennője közt történik, itt a Szekrény-ormon? Ám azért mindig felkeresett néhány csapdát, melyeket tengeri nyulaknak és vadmacskáknak állitott, — az utóbbiakra különösen haragudott, mióta elpusztitottak egy csomó elárvult erdei fürj-fiókát, melyeket ő vett pártfogásába. Mert valami természetimádó rokonszenve volt a madarak, vadállatok és növények iránt, a mely figyelmessé tette a teremtés sok kegyetlenségére s nem egy keserű ellenségeskedést leplezett le előtte az állatok között s a gyöngébb félnek lovagias pártfogójává tette őt. Nem egyszer ment ki azért, hogy megvédje, saját leleményes fortélyával, egy mókus kincstárát, vagy a vad méhek készleteit valami rabló madár ellen. Persze ez nem akadályozta meg abban, hogy később el ne fogja a mókust ép oly leleményes fortélylyal, vagy hogy alkalmilag meg ne kóstolja a vadmézet.

Ez este későn jött haza. De hiszen vakáczió volt, a kerületi iskola be volt zárva és leszámitva a háztartási dolgokban kapott megbizásokat, melyek reggeli óráit elfoglalták, a nyár minden napja ünnepnap volt számára. Igy mult el két vagy három nap, aztán egy reggel, a mikor a postahivatalba ment, a postamester egy valóságos és pedig jókora terjedelmü levelet tett le az asztalra, a mely szabályszerüen föl volt bélyegezve és «Leonidas Boone»-nak czimezve. Leonidás sokkal óvatosabb volt, semhogy tanuk előtt bontotta volna föl, de a hazafelé vezető ösvény magányában feltörte a pecsétet. Volt benne egy másik levél — czimzés nélkül — nyilván az, a melyet *ő* várt — és, a mi még pompásabb dolog, egy csomó kitünő horog, de olyan finom, a milyenről Leonidás legfeljebb ha álmodni mert volna. A neki szóló levél olvasható, szép kézirással volt irva s igy szólt:

Kedves Lee! Hogy vagy a vén Szekrény-ormon? Egész örökkévalóság, a mióta utoljára együtt voltunk, pedig néha úgy érzem, mintha el kellene szöknöm és fölkeresnem téged. Zajosan élünk itt Friscóban, azt elhiheted, ámbár nincs itt semmi különös látnivaló, — legfeljebb a tengeri oroszlánok az állatkertben. Furcsa állatok nagyon, akkorák mint egy szürke medve, talán nagyobbak is, — csupa nevetség, a mint egy nagy szikára mászkálnak vagy a vizben úszkálnak, mint a vidra. Küldök neked néhány horgot, a milyeneket odahaza nem kapsz. A kisebbeket állóvizben használd, a nagyobbakat folyóvizben vagy vizesésben. Irj, ha megkaptad levelemet. Czimezd a postahivatalba 1290. szám alá. Ide kapja apa is a leveleit. Most nem irhatok többet. Hű barátod

Jim Belcher.

(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

WALLENSTEIN.

(Folytatás.)

Emlitettük, hogy Wallenstein, midőn a császár ismételt kérésére végül a fővezérségnek átvételére késznek nyilatkozott, ezt nem feltételek kikötése nélkül tette, sőt nagyon is megkötötte a császár kezét a hadsereggel való rendelkezés tekintetében. Az okmány, mely a feltételeket tartalmazza, nem maradt reánk, de a történetirók emlitik tartalmát. Kétségtelen, hogy a császár hatalmát a Wallensteinnak adott diktátori hatalomkör nagyon megnyirbálta és ez volt az oka a későbbi surlódásoknak, ebből keletkezett a bonyodalom. Wallenstein nem tett esküt a császárnak, mint legfőbb hadúrnak. Micsoda helyzet állhatott volna tehát be, ha egymással meghasonlanak? A császár nem kényszeritheti őt semmire, nincs hatalma hozzá, hisz ereje épen benne, Wallensteinben van. A császártól nagy gyöngeség volt, hogy szorult helyzetében helyet engedett ily viszonynak kettejük közt s a gyöngeségében el volt hintve a magva a Wallenstein tragikus végének.

«Két kakas nem lehet meg egymás mellett egy szemétdombon», mondá Wallenstein a maga nyers modorával s ekkor Gusztáv Adolfra gondolt, ki a háborús időknek mellette a legkimagaslóbb alakja volt. Elhatározó harczra kellett kerülni a dolognak kettejük között. A lützeni ütközetben a svéd király maga is ott maradt holtan a harczolók között, bár a csata nem döntetett el. Wallenstein is visszavonulni volt kénytelen s Prágába sietett.

Gusztáv Adolf halálával elmult a nagy veszély, mely eddig a császárt fenyegette s mely miatt a friedlandi herczeghez folyamodott segedelemért. Most már nem volt szüksége rá: kellemetlen volt neki a herczeg, annyival inkább, mert azon felül, hogy körülbelül öt millió forinttal tartozott a herczegnek, még egy örökös tartományát is kénytelen lett volna neki, a fővezérség újabbi elvállalása alkalmával létrejött megegyezésük szerint, átadni. A császár csak most látja, hogy azzal a hatalommal, melylyel Wallensteint felruházta, majdnem uralkodótársat vett maga mellé. A meghasonlások egymást követték, e mellett a herczeg ellenségei is mindent felhasználtak, hogy a bécsi udvar idegenkedését vele szemben növeljék. Wallenstein jól volt értesülve mindezen ármánykodásokról s tudta azt is, hogy a császár már az 1633. év deczemberében el volt arra határozva, hogy őt elbocsátja. Hogy ennek elejét vegye, elhatározta a herczeg, hogy a fővezérséget önszántából leteszi. Főbb tisztjei még Pilsenben voltak ebben az időben, a kik hiányoztak, azokat oda hivta, hogy szándékát közölje velük. Itt jött létre az 1634. év január 12-én az a híres irat, melyet később mint árulást tekintettek a császárral szemben s mely a Wallenstein megöletésének közvetlen oka volt.

A ránk maradt hiteles iratokból megtudjuk, hogy midőn Wallenstein a tisztekkel közölte abbeli szándékát, hogy a főparancsnokságot nem viseli tovább, a főtisztek kérve-kérték szándéka megmásitására és főtisztei, kik közt ott volt Piccolomini is, ugyanazon napon aláirták a szövetséget, melyben kijelentették, hogy mindaddig hiven kitartanak a herczeg mellett, míg ő a császár szolgálatában marad, vagy míg a császár az ő szolgálatát igénybe venni jónak látja. Azt állitják, hogy az irat felolvasása alkalmával benne volt abban az a kikötés, hogy mindaddig a herczeg oldalán maradnak főtisztei, míg ő a császárt fogja szolgálni, azonban az aláirás végett a tisztek elé tett okmányban ama kikötés szándékosan mellőzve volt. Az aláirók számát negyvenkettőre teszik. Mindenesetre ez az első pilzeni szövetségi okirat volt az első elhatározó lépés a Wallenstein szándékainak kivitelére, bár a herczeg ugyanekkor nem késett elejét venni a vádaknak, kijelentvén a főtiszteknek: «Isten őrizze őt attól, hogy valamit a császár ő felsége vagy a birodalom ellen szándékozzék tenni.»

Piccolomini. Egykorú metszet után.

Egyébiránt az egykorú tudósitások felvilágositást adnak nekünk arról is, hogy minő körülmények közt jött létre ez a hires pilzeni okirat. Miután az iratot felolvasták a jelenlevőknek, lakomához ültek, melyet Illow rendezett. A lakomán nagyon féktelenné vált a hangulat. A borral épen nem fukarkodtak. A legféktelenebb maga Illow volt. Trzka kivont karddal hadonázott a teremben s folyton azt kiáltozta: «Mindenkit leaprítok, a ki a friedlandi ellen van!» «Ah! áruló!» kiáltott neki oda Piccolomini. Egy harmadiknak a közbelépése vette elejét a vérontásnak. A lakomán a jókedv végül zabolátlanséggá fajult; az ablakokon dobálták ki az edényeket, szétzúzták a kályhákat, székeket. Mikor aztán a bor gőze jól a fejekbe szállt, eléjük tették a már megfogalmazott és felolvasott okmányt aláirás végett. Henrik szász herczeg vadul forgatta kardját és azzal fenyegetőzött, hogy a ki az okmány aláirását megtagadja, s nem tart ki a friedlandi mellett, becstelen ficzkó, a ki megérdemli, hogy leüssék. Később ugyanez a herczeg beismerte, hogy ezen az estén alig volt egy is a jelenlevők közt, a ki tudott volna magáról valamit. Állitása szerint azonban még is megkérdezte az aláirás alkalmával, hogy az iratban nincsen-e semmi a császár ellen. Erre Illow határozottan tagadólag válaszolt. Sőt némelyek észrevették, hogy az okmányból kimaradt az a kikötés, mely szerint csak addig maradnak a herczeg mellett, míg ez a császárt szolgálja, de Illow erre is azt válaszolta, hogy ez felesleges, hiszen a bevezetésben már meg van emlitve. Végre is senki se merte az aláirást megtagadni.

A pilseni kötlevél hire csakhamar elment Bécsbe és az udvarnál a legfőbb fokra csigázta a Wallenstein elleni felháborodást. Egy császári bizottság azonnal elhatározta Wallenstein letételét a fővezérségről és Gallast nevezte ki helyébe. Egyúttal mindazoknak, kik a kötlevelet aláirták, büntetlenséget biztositott, hogy ez által a volt fővezér emberei megnyeressenek. Csak a két főember: Ilow és Trzka vétettek ki azok közül, kiknek bocsánat adatott.

Wallenstein bukását különösen elősegitette az a vak bizalom, melyet Piccolominibe helyezett. Pedig ez vezette az ellene irányuló mozgalmat. Bécsben már most felmerült az eszme a herczeg ellenségei közt, hogy «ép oly könnyű szerrel el lehetne tenni a friedlandi herczeget láb alul, mint a hogy elfogják». A császár kiadta Aldringennek a parancsot, hogy «Wallenstein személyét elfogatás vagy megöletés útján keritse hatalmába.» Február 23-án Wallenstein Prága közé gyüjté csapatait. Még ugyanazon hó 20-án aláirták a hozzá ragaszkodó főtisztek, szám szerint huszonkilenczen, a második pilseni szövetséglevelet, melyben kijelentik, hogy utolsó csepp vérükig kitartanak mellette.

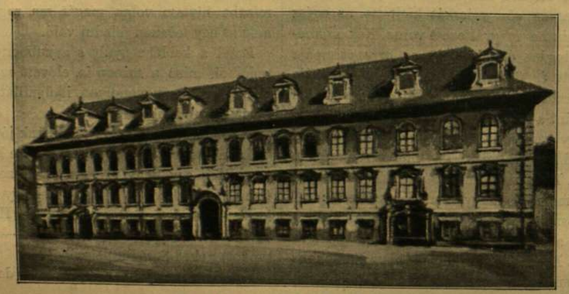
Annak bizonyitására, hogy Wallensteinnek még most se volt szándékában a császár ellen fellázadni, különös sulyt helyeznek arra a körülményre, hogy a herczeg ezen okmánynyal elküldte Mohrwaldt ezredest a császárhoz, megirván neki, hogy kész a főparancsnokságot letenni és a császár által kijelölendő helyen megjelenni, hogy felelősségre vonassék. Sőt másnap egy második futárt is küldött a császárhoz, ezek azonban nem érkeztek meg Bécsbe, mert Piccolomini elfogatta őket. Különben is későn érkeztek volna, mert akkor már Bécsből a végzetes parancsokat elküldötték Wallenstein ellen.

A bécsi udvar értesülvén, hogy Wallenstein Prága felé akar vonulni, újabb szigorú rendeletet ad ki a herczeg elfogására «hűtlenség és barbár kegyetlenkedések miatt s miután a koronára vágyakozott», egyúttal elrendelvén javainak elkobzását is. Gazdag birtokaiból a hadsereget szándékoztak kielégiteni. Február 22-én a fővezérségről való letételét közhirré tették s ennek hatása rendkivüli volt. Az egész hadsereg két nap alatt elpártolt a herczegtől, az a titokzatos varázskötelék, mely a katonákat hozzáfüzte, egyszerre elszakadt. Csak egy főembere maradt mellette: Schaffgotsch, azt is elfogták és a következő évben kivégezték.

Wallenstein még mindig rendithetetlenül hitt annak a két okmánynak, melyet főbb emberei Pilsenben aláirtak s melyekben azt fogadták, hogy az utolsó csepp vérig kitartanak mellette. Pedig az a két irat, mint a következmények megmutatták, csak értéktelen papirfoszlány volt. Semmi egyéb. Február 22-én útra indult Pilsenből a mellette maradt tiz szakaszszal, Trzkával, Ilow és Kinskyvel és Eger felé vette útját. Ha sejtette volna, hogy a halál útja az, melyre most rálép! Számításaiban az vezette, hogy itt Égerben legkönnyebben remélt egyesülni Weimári Bernáttal és a pfalczi gróffal.

Mondják, hogy valaki, helyesen itélve meg a helyzetet, igy szólt ekkor a friedlandi herczeghez: «A császár előtt herczegséged egy nagy, tekintélyes úr, az ellenség előtt egy bizonytalan király. A bizonytalant a bizonyosért elcserélni, nem okos dolog. Az ellenség ki fogja használni személyét a maga javára, de e mellett mindig gyanakvó marad. Forduljon vissza, most még van erre idő.» — «Hogyan?» kérdé a herczeg.

(Vége következik.)

A Wallenstein-palota Prágában.

Az égeri városház, a hol Wallensteint megölték.

Az égeri városház udvara.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZEGEK

Első magyar üveggyár
részvény-társaság 8925
Budapesten, V. ker., Ferencz József-tér 8.
(Az Akadémia közvetlen közelében).

Kukoricza-hűtők és szőlő-mosók, asztali üvegkészletek,
vendéglői, kávéházi és háztartási üvegnemüek gyári raktára.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Virágvázák legszebb kivitelben nagy választékban.

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papiráru és szab. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utcza 38. Telefon 91—48.

Gyárt nagybani elárusitásra következő új czikkeket
A legkomandó családi dobozokat és **disboritékokat** (levélpapirokkal és borítékokkal), névjegykártyákat, gyászlapokat, **gyászlevélpapirt**, gyásznévjegyeket. Saját gyártmányu **fémsarokkal** ellátott **rajztömböket**, szekrényesipke és tortapapirokat, továbbá papirtányérokat, plakátcsöveket és különféle összehajtható dobozokat.

1901. évi január hó 1-től állandó kiállitás a fenti czikkekből a városligeti iparcsarnokban megtekinthető. 8846

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9147
csipke, vegyészeti tisztitó- és műfestő-intézete megnagyobbitatott erőmüvi szőnyegpoló és szőrmeáru megóvó-intézettel. — Megbizások átvétetnek:
VIII., Baross-utcza 35. sz. saját házában lévő gyárban és a következő főkiüzletekben:
IX., Calvin-tér 9. V., Harminczad-utcza 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16.
Telefon 57—08. VIII., József-körút 2. szám. *Telefon 57—08.*

Budapesti RŐSER tanintézet.
Alapittatott 1853-ban. — Tanulók száma 15,733.
3 osztályu nyilvános **felső kereskedelmi iskola.** A volt keresk. akadémiákkal teljesen egyenrangu. Bizonyitványai az egy éves önkéntességre jogositanak.
4 osztályu nyilvános **polgári iskola.** Bizonyitványai államérvényesek.
Nevelő-internátus. Benlakó növendékek részére.
Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 5-ig. 9191
Értesitőkivonatot küld: **RŐSER JÁNOS** igazgató,
BUDAPEST, VI., Aradi-utcza 10. sz.

+Soványság+
Szép, telt testidomok a mi keleti erőforrunktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Szigorunanbecsületes. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasitással.
Hygien. Institut 9155
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

CRÈME DE FANCHON
a 3 szív védjegyével.
Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!
Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Főraktár: „URSITS" gyógyszertár. Budapest, Rákóczy-tér 11. Vidékre 20 fillér többiet beküldése után franko.
Kapható mindenhol. Raktár: **Török gyógytár, Bpest.**

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a La
VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

59674. szám. 9246
Faeladási hirdetmény.
A vinkovczei kir. főerdőhivatal kerületében, a természetben is kijelölt vágásokban található tölgy, kőris, szil, gyertyán és egyéb törzsek eladása iránt. 14 részletben és összesen 1.584,458 korona értékben, 1901. évi szeptember hó 10-én délelőtt 10 órakor a vinkovczei kir. főerdőhivatalnál nyilvános árverés fog tartatni.
Az árverési és szerződési feltételek, valamint az egyes vágások becslési adatainak részletezése, a vinkovczei kir. főerdőhivatalnál, valamint a jasenovázi, lipovljanei, raici, morovicsi és jaminai kir. erdőgondnokságoknál megtudhatók.
Budapest, 1901. évi augusztus hóban.
M. kir. földmivelésügyi minister.

HÖLGYEIM!
Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodahatásu, valodi angol szépitő szert, **Ugorka-tejet,** és megfognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolit **szeplőt, májfoltot,** mindenféle tisztátalanságot az arczról és a bőrnek gyönyörü üdeséget, fiatalságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNÉL gyógyszertárában** a vörös keresszthez **Temesvár.** — **Ára 2 korona.** A pénz beküldése esetén franko szállitás. Utánvéttel is küldetik. 9230

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
téli és nyár gyógyhely.
Elsőrangu. E kénesvizü gőzfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvizi uszodákkal, hő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

GANZ ÉS TARSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemü **vas-, aczél- és fémöntvényeket** épitkezési és gépészeti czélokra, **vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére.**
A helyi viszonyok szerint szerkesztett **turbinákat, őrlőhengereket, kéregöntetü hengerekkel és malomberendézi czikkeket.**
Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. **Alapcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállitó kocsikat.**
Álló vagy fekvő **gáz- és petroleum motorokat,** egy vagy két hengerrel és mindennemü **zúzógépeket.**
Mechwart-féle **forgó gőz- és petroleumekéket. Világitáshoz** vagy **gépek hajtásához** szükséges **villamosságot** bármely távolságra elvezető **dynamogépeket.** 512 8905

Városi irodánk: IV., Ferenczieк-tere 2. szám.

Szépség és egészség.
Kinek van szeplője?
pattanás vagy bármi folt az arczán, az használja a teljesen ártalmatlan **Rozsnyay-féle világhirü**
Serail-arczkenőcsöt,
mely az arczbőrt rövid időn fehérré, tisztává és üdévé teszi. Egy tég. ára 1·40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. **Serail-szappan** egy drb. 60 fill., **Serail-hölgypor** egy doboz 1·40 kor. Kitünő és valódi **Epeszappan** egy drb. 80 fill.
Idegesség, vérszegénység és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat **Rozsnyay**
Vasaschinabora,
mely saját terméső ménesi édes borral készitve, hatásában minden hasonló készitményt felülmul. Egy üveg ára 2 kor. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill. 8992
A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készitményeink törvényesen bejegyzett védjegyjegyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.
Kapható **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógytárában Arad, Szabadság-tér.
Budapesten: Török József és dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszertáraiban, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A LEVÉLPOSTA.

Elbeszélés.

Irta **Bret Harte.** — Angolból fordította **S. A.**
(Folytatás.)

Leonidás nemcsak, hogy tudta, hogy ez a levél nem az igazi Jim Belchertől való, hanem úgy érezte, mintha félig-meddig összeköttetésbe jutott volna egy új, szeretetre méltó, eredeti egyéniséggel, a mely elragadta őt. Hiszen az csak természetes, hogy az *ő* barátainak egyike nem lehet más, mint épen olyan kedves, mint ő. Leonidás hódolatában nem volt féltékenység: csak örült a hölgye iránti lelkesedés közösségének, a melynek — ezt érezte — a másik fiúban is meg kell lennie. S csak igazi jóvérü fiú tudhatta, micsoda elragadtatást fog kelteni az ajándékhorog. Ez a Jim semmi esetre se lehet valami «málé.»

Leonidás azonban örömében sem feledkezett meg *róla.* Visszafutott a deszkakerítéshez s ott ólálkodott körüle, vizsgálta a házat, de őt nem látta meglátni. Fölment a domb tetejére, tüntetőleg veszszőt keresve egy fűzfán, — de hasztalan. Ekkor eszébe jutott, hogy talán szándékosan marad otthon s e közönytől talán kissé meg is sértődve elszaladt. Egy hegyi patak volt ott közelében; most meglehetősen ki volt száradva, de volt benne egy jó mély lyuk, mely mindig tele volt vízzel. Egy felséges pisztráng szokott ebben a lyukban bujkálni, egy szinte legendás hal, a melyet hiába próbáltak kifogni nemcsak az afféle kocsahalászok, mint a bányász-legények, de még az olyan szakértő is, mint Leonidás. Nem sokan látták s azok is csak mint valami sötétlő tömeget a négy lábnyi mélység homályában, a melyben elbújt. Csak Leonidás látta s ő is csak egyetlen egyszer, egy pillanatra, igazi nagyságában. Ez emlékezetes alkalommal, miután Leonidás kimerítette a csalétkek minden képzelhető fajtáját s fölkelt térdelő helyzetéből, egy rózsaszin öt centes bélyeg kihullott a zsebéből, fölszállott a levegőbe, majd meg lassan belehullott a pocsolyába. Megrettenve e veszteségtől, Leonidás a víz fölé hajolt, hogy elkapja a bélyeget, mikor egyszerre valami megvillant a sötét mélységben, a víz csobbant egyet, a partokhoz ütődött, — a postabélyeg pedig eltünt. Mi több, egy pillanatra látható lett a pisztráng, a felszinen vesztegelve, mintha várna valamit. Csak játszott-e, vagy valami különös jó izét érezte a mézgás papirosnak: Leonidás soha se tudta meg. Sajnos, nem volt több bélyege, ott kellett hagynia a halat, de vitt magával egy kitünő ötletet is. Nem is tágitott, a míg egy másik bélyegre nem tett szert. És most, ezzel az imént kapott pompás halászkészséggel, ezzel a frissen metszett fűzfavesszővel — meg fogja próbálni.

A sors azonban ellene fordult. Alig ment le a patak fenyőkkel szegélyzett partjaihoz vezető útra, mikor éles füle szokatlan suhogást hallott a szomszédos bokrok alól. Aztán egy hang csendült felé, melyre összerezzent. *Ő* volt. Egy pillanat alatt a halászatnak merő gondolata is elpárolgott fejéből. Dobogó szívvel, félig nyilt ajakkal s szemét kimeresztve várta Leonidás az istennőjét, mint egy félénk szűzleány.

Burroughs asszony azonban szemmelláthatóan nem volt hasonlóan kedvező hangulatban. Bájos arczát kipirította a nap, befonatlan hajának fürtei lecsüggtek a homlokára s kecses kis papucsai veresek voltak a portól. Szeme szemrehányóan csillogott, orra czimpái még szemrehányóbban húzódtak össze, a mint pihegve megállott a fiú előtt.

— Haszontalan fiú! — rebegte, egyik kis

— Van-e valami a számomra? Mért nem beszélsz?

kezét oldalához szoritva, míg a másikkal a szoknyáját fogta föl. — Mért nem vártál! Most utánad kellett futnom ilyen messzire!

Leonidás félénken védekezett. Hiszen ő várt a ház előtt s a dombon is; azt hitte, nincs szükség rá.

— Hát nem láttad, hogy *az az ember* tartott vissza? — folytatta ingerülten. — Hát nincs annyi eszed, hogy észrevedd, hogy gyanakszik s a nyomomban van mindenütt, valahányszor posta érkezik? Még maga is elmegy a postahivatalba, hogy megbizonyosodjék, nem kapok-e a háta mögött levelet.

— Nohát — tette hozzá türelmetlenül — van-e valami a számomra? Mért nem beszélsz?

Lesujtva és szégyenkezve nyujtotta át Leonidás a levelet. Az asszony kikapta a kezéből, kibontotta, elolvasott néhány sort. Az arcza egészen elváltozott. Mosoly csillant meg szemében, az ajkán. Leonidás lelke megkönnyebbült.

— Ugy-e, hogy fiú irta? — kérdezte Leonidás félénken.

— Igen, azaz, hogy nem épen — felelt az asszony s kedves arcza sugárzott az örömtől. — Idősebb, mint te vagy. Hát neked mit irt?

Leonidás felelet helyett odaadta neki a levelet.

— Szeretnék megismerkedni vele — mondta félénken. — Ez a levél nagyszerü. Nagyon tetszik nekem.

Burroughs asszony átfutotta a levelet, de érdeklődés nélkül.

— Ne szeresd jobban őt, mint engem — mondta nevetve, szinte simogatva a fiút a szemével és hangjával, meg a kezével is.

— Azt nem birnám megtenni úgyse — mondta Leonidás komolyan. Szinte megdöbbentő őszinteség volt a hangjában és nyilt szemében. Az asszony se tudott megmenekülni a hatása alól. Elkedvetlenedett. Hirtelen azonban újedt kiáltással ugrott félre.

— Az a szörnyeteg utánam jön megint, azt hiszem, — mondta a dombtetőre nézve. — Nézd, Leon, erre jön le az ösvényen. Mit tegyünk? Nem akarom, hogy itt lásson.

Leonidás felnézett. Csakugyan Burroughs úr volt, — de nyilvánvalóan csak a rövidebb úton akart menni a hegy felé, a hol emberei dolgoztak. Leonidás máskor is látta már erre járni. Ám azért mégis el kellett mennie mellettük, nem kerülhetik ki egymást. Férfi elmenekülhetett volna a bokrokon át, de asszony soha. Leonidás fejében azonban hirtelen felötlött valami.

— Majd én megállítom — mondta bizalmaskodva. — Feküdjék le itt e mögé a szikla mögé, míg én visszatérek.

Az asszonynak alig volt ideje, hogy visszahúzódjék, mikor Leonidás már vágtatott az ura felé. Kiváncsiságában azonban egy pillanat mulva már előrehajolt, hogy lássa, mit mivel. A fiú megállt nem messze a közeledő férftől s letérdelt az úton. Vajjon mit csinál? A férj csak ment előre. Hirtelen megállt. Ugyanakkor az asszony hallotta mind a kettejük hangját egyszerre, a mint izgatottan beszéltek, majd meglepetve látta, hogy férje sietve lemászik az alsó útra s egyszer hátranézve tovább siet s csakhamar eltünik szem elől.

Az asszony alig tért még magához, mikor Leonidás már az oldalán állott.

— Hogy csináltad ezt? — kérdezte az asszony kiváncsian.

— Egy csörgőkigyóval, — felelt a fiú komolyan.

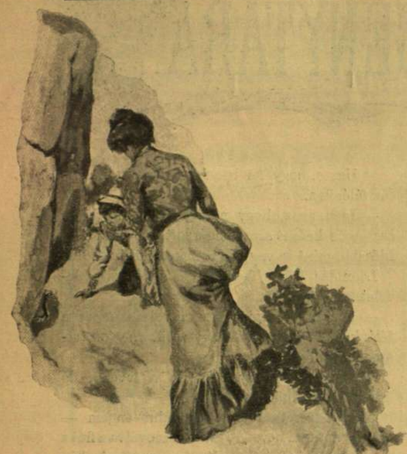
— Mivel?

— Csörgőkigyóval, hisz ismeri.

— Csörgőkigyóval? — mondta az asszony, rábámulva Leonidásra, hirtelen félrekapva a szoknyáját.

A fiú, a ki úgy látszik, az új kaland hevében megfeledkezett róla, megint feléje fordult hódoló tekintettel és megnyugtató mosolylyal.

— De nem engedtem volna ám, hogy bántsa őt! — mondta kedvesen.

A kigyó a levegőben kinyúlva maradt, mintha kővé meredt volna.

— Hát mit csináltál?

— Nem fog megijedni, ha megmutatom? — mondta kétkedve. — Nem kell félnie semmitől, a míg velem van.

— Jó... dehát — hebegte az asszony, de aztán uralkodva félelmén, suttogta:

— Mutasd hát!

A fiú vezette a keskeny ösvényen s odaérve, a hol az elébb térdelt, megállott. Szűk, lapos sziklapárkány volt, épen csak arra elég széles, hogy egy ember végig mehessen rajta. Leonidás szótlanul egy sziklahasadékba mutatott s megint letérdelve halkan, hivogatóan fütyülni kezdett. Egy pillanatnyi feszült figyelem után az asszony valami ijesztő nyüzsgést látott, szabályos mozgást, a mely azonban oly rendkivül kecses volt, hogy az asszony mintegy leszegezve állott ottan. Keskeny, lapos, kifejezéstelen fej következett a sárga foltos test mintegy lábnyi hosszúságú darabjára. Aztán elcsendesült, a fej megfordult a fütyülő felé, csodálatosan arányos félkörben. A füttyszó elhallgatott s a kigyó, fél teste a hasadékon kivül, a levegőben kinyúlva maradt, mintha kővé meredt volna.

— Ez az, — mondta Leonidás nyugodtan — a mit Burroughs úr látott s ezért tért le az ösvényről. Én hivtam elő William Henryt — így neveztem el a kigyómat s ő hallgat is a névre — aztán odakiáltottam Burroughs úrnak, hogy vigyázzon, kigyó van az úton. Még jó, hogy rákiáltottam, mert egy pillanat mulva ráhágott volna s a csörgő kigyó nem tér ki senkinek az útból.

— Mért is nem hagytad...

Az asszony hamar elhallgatott, de nem birta visszafojtani szemének éles villanását, sem arczának kemény rándulását. Leonidás szerencsére nem látta ezt, mert el volt foglalva másik barátjával, William Henryvel.

— De honnan tudtad, hogy a kigyó itt van? — kérdezte Burroughs asszony magához térve.

— Én hoztam ide — felelt Leonidás kurtán.

— Hogyan? Csak nem a kezedben? — mondta az asszony hátrahúzódva.

— Dehogy. Magam után hivtam. Egyszer a kezembe is vettem, de előbb kifolyattam a mérgét egy pálczán. Tudja, ha négyet harap, nem marad több méreg a szájában. Akkor aztán tehet vele az ember, a mit akar és ezt ő is jól tudja. Ismer ő engem, meghiheti. Uram Isten, három hónap óta tanitgatom. Nézze? Ne féljen — mondta, a mint Burroughs asszony sietve félrehúzódott — nézze, hogy megismer engem. No, most eredj haza, William Henry!

E szavak közben a kezében tartott fűzfavesszővel lassú, parancsoló mozdulatot tett. A kigyó leeresztette a fejét s nesztelenül kimászott a hasadékból az ösvényen át, a dombon lefelé.

— Azt hiszi, varázsló vessző a botom, a melynek minden csörgő kigyó engedelmeskedni tartozik, — folytatta Leonidás hadarva. — Arra önök felé lakik, a tanyájuk mögött. Majd megmutatom egyszer. Egy lapos kövön szokott sütkérezni mindennap. Mindig fázik, sohase bir fölmelegedni.

Az asszony nem szólt, de kemény, merev tartással, lélekzetét visszafojtva, merőn maga elé nézve állott, akár csak az a kigyó, mely az imént elsiklott innen.

— Tudja valaki, hogy te itt tartogatod? — kérdezte.

— Nem. Sohase mutattam senkinek, csak önnek, — felelt a fiú.

— Ne is mutasd. Holnap majd meg fogod mutatni, hol rejtőzik, — mondta szokott tréfálkozó hangján. — És most Leon, haza kell mennem.

— Irhatok neki, Jim Belchernek? — kérdezte a fiú félénken.

— Hogyne. Jer el hozzám holnap a leveledel. Az enyém is meglesz. Isten veled.

Megállt és az útra nézett.

— Azt mondod, hogy ha az az ember tovább megy, a kigyó megmarta volna?

— Bizonyosan, ha ráhág. Már pedig ráhágott volna. A kigyó nem tudta volna, hogy nem akarattal tette. Ez csak természetes — folytatta Leonidás meleg rokonszenvvel a távollevő William Henry iránt. — Ön se szeretné, ha rátaposnának, mi?

— Nem én! Én is harapnék! — mondta rá gyorsan az asszony. Egy hirtelen mozdulatot tett alacsony homlokával előre s aztán úgy maradt mereven. A fiúnak a kigyó jutott eszébe és elnevette magát. Az asszony is fölnevetett s aztán elsuhant.

Leonidás visszament a patakhoz és elfogta a pisztrángot. De még ez a diadal se tudott könnyíteni azon a kelletlen érzésen, a mely elfogta. Nem egyszer lerajzolta előtte a képzelete a találkozást *ő vele*, egy sétát az erdőben, egyedül vele, a hol a legritkább virágokat szedhette volna neki s megmutathatta volna neki erdei barátait — s a vége ez lett, ez a mutatvány William Henryvel. Őt szerette volna megmenteni valamitől, nem az urát. Nem volt ellenséges indulattal Burroughs úr ellen, csak épen arra törekedett, hogy túljárjon az eszén, a védtelennek érdekében, mint a hogy néha bolonddá tett egy-egy héjját, vagy egy madmacskát. Roszkedvüen ment haza, de estére megirt egy kamaszosan áradozó köszönő levelet az állitólagos Belchernek és elmondott neki mindent — a pisztrángról.

Másnap elvitte *neki* a levelet s megkapta az övét, hogy csatolja mellé. Az asszony kedves volt, elragadó, mint szokott lennni, de úgy látszott, mintha más dolgok jobban érdekelték volna, mint Leonidás. Igy például a tanulékony William Henry, a melynek rejtekhelyét Leonidás megmutatta neki s a melynek néhány mutatványát is végig nézte. A hálás Leonidás ezt úgy tekintette, mintha neki magának hizelgett volna. Sóvárgó, ártatlan lelke azonban hiját érezte valaminek, a mit maga se mert megvallani magának, már csupa büszkeségből sem. Saját hibája volt: tegnap várnia kellett volna ő reá s nem szaladni a pisztrángért.

(Vége következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

WALLENSTEIN.

(Vége.)

Az illető igy válaszolt: «A herczegnek negyvenezer páncélosa van. (Negyvenezer aranyat értett ez alatt, mert a friedlandi aranyokon a herczeg páncélos mellképe volt látható). Vonuljon ezekkel Bécsbe s mondja a császárnak, hogy minden eddigi cselekedetének csak az volt a czélja, hogy azokat, kik ő felségéhez hűek, megkülönböztesse azoktól, kik hajlandók lenpének a pártütésre. Már most azoktól, kiknek eddigi tervei tetszettek, óvja ő felségét. Páncélosaival bizonyára szivesen fogadják s a régi friedlandi marad.» A herczeg állitólag ezt jegyezte meg erre: «A terv nem rosz, de az ördög bízik benne.» A herczegnek be kellett látni, hogy már messzebb ment a megkezdett úton, semhogy még visszatérhetne. Az adott jó tanácsot igy figyelmen kivül hagyta.

Minél közelebb értek Egerhez, Kinsky annál komorabb lett. «Nem tudom, — mondá Trzkának, — jó lesz-e magunkat ebbe a városba bezáratni.» Betegen, kedvetlenül ért Wallenstein február 24-én, délutáni négy órakor Egerbe. Az első, a mit megérkezése után tett, az volt, hogy az őrségeket a határról mindenünnen visszahivatta, hogy az ellenségnek szabad menete lehessen hozzá. Buttler azonnal magához hivatta Gordont és Leslie-t, a bor patakokban folyt s midőn a jókedv magasabb fokra kezdett hágni, az első ily megjegyzést tett: «különös, hogy míg máskor a herczeg legalább is ötvenezer emberrel szokott az ellenség felé közeledni, most ugyanezt öt-hat ezerrel teszi.» A többiek árulásról kezdtek beszélni. «Régóta gyanitom én már ezt, — folytatta Buttler, — mi idegenek vagyunk, hűség és becsület az egész vagyonunk, meg kell ezt őriznünk sértetlenül a császárral szemben.» Gordon ki akarta fürkészni a másik kettő szándékait. Végül azt kérdezte tőlük: «Kövessük a friedlandi parancsait?» Gordon habozás nélkül válaszolt: «A császárnak esküdtem fel, inkább omoljon ki vérem az utolsó cseppig, semmint megszegjem ez eskümet.» «De mit tegyünk?» folytatta Buttler. Gordon szökést ajánlott, a mit könnyen meg lehetne tenni, miután a kapukulcsok nála vannak. Buttler úgy látta, hogy ez szégyenletes volna és nem használna semmit a császárnak. Végül Leslie ezekben a szavakban tört ki: «Öljük meg a lázadókat!» Ezt akarta elérni Buttler. «Álljatok mellém, testvéreim, — mondá, — de tartsátok meg e titkot. Néhány hű tisztemet és katonámat be fogom hozni a városba, a dolgot magamra veszem. Isten se-

Wallenstein házának megtámadása.

Wallenstein tisztjeinek megöletése. Egykorú metszet után.

gedelme nem hagyja el soha azokat, kik nehéz feladatra vállalkoznak az igazság és hűség érdekében.»

Éjfél felé egy gyorsküldöncz kivánt bebocsáttatást a városba. Gordon habozott, hogy kinyithatja-e a kapukat, ezért Leslie ezredest küldte a herczeghez, hogy mi történjék. A herczeg elrendelte, hogy bocsássák be a küldönczöt. Leslie kisérte ezt a fővezérhez. Gallas küldte őt és a császári pátenst hozta magával. Mihelyt a herczeg átfutott rajta, hevesen oda szólitotta Lesliet és kijelentette neki, hogy most már lehetetlen minden megegyezés a császárral s nem marad egyéb neki hátra, mint bebocsátani az ellenséget, mire nézve már megtette a szükséges intézkedéseket.

Leslie látván a fenyegető veszedelmet, azonnal Gordonhoz és Buttlerhez sietett, hogy velük a hallottakat közölje. Mindhárman esküvel fogadták, hogy a felség ezen árulóját meg fogják ölni. A dolog azonban sietős volt; mondták, hogy az ellenség már két nap mulva be fog vonulni.

Gordon Leslie által estére lakomára hivatta magához Trzkát, Kinskyt, Illowot és Niemann kapitányt, a herczeg legbizalmasabb tisztjeit. Ezek szivesen elfogadták a meghivást. Mielőtt megjelentek volna, a Wallenstein ellen szövetkezettek még egyszer meghánytak-vetették a kérdést, elfogják-e őt, vagy mindjárt eltegyék láb alól? Emlékeztek Illow nemrég mondott szavaira: «Három nap mulva olyan hadseregünk lesz, a minő nem volt még soha.» Ennek benyomása alatt határozták el a herczeg megölétését. Este hat órakor megjelentek a meghivottak. Gordon gondoskodott róla, hogy odakünt a katonaság köztlázadás ne üssön ki. Hogy a lázadók szolgáit is ártalmatlanná tegyék, elzárták az ajtókat. A lakoma vigan folyt, a friedlandi, Oxenstierna és mások egészségére ittak. A vacsorának már vége volt, úgy nyolcz óra tájban. Egyszerre csak, elérkezettnek látván az időt, hirtelen feltárul a terem egyik ajtaja s megjelen Geraldin nyolcz dragonyossal, ezzel a kiáltással: «Éljen az osztrák ház!» A másik ajtóban ott termett huszonnégy irlandi dragonyossal Deveroux kapitány s igy kiáltott: «Ki a jó császári ember?» Ez alatt Gordon, Buttler és Leslie is felugráltak helyükről. «Éljen Ferdinánd!» kiáltották. Felemelték a gyertyákat, felboritották az asztalt és kardot rántottak. Az első, a kit leszúrtak, Kinsky volt. Illow kardja után kapott, de azon közben három szurástól találva, összerogyott. Trzka kardjához tudott jutni és egy sarokba szorulva, kétségbeesetten védekezni kezdett. Hiába kiáltozott segélyért, miután két katonát leszúrt s egy harmadikat is megsebesitett, elesett ő is. Niemann kapitánynak sikerült egy mellékkamarát elérni. Az őrség a jelszót kérdezte tőle s miután tévesen mondta, leszúrták. A lárma a szolgákat is figyelmessé tette a történőkre s némelyek az ablakokon át akartak kijutni, hogy uraiknak segélyére legyenek. Az őrséget álló katonák aztán ezekkel is hamarosan elbántak. Egyetlen egy szolgának sikerült megmenekülni, ki a meggyilkoltak feleségeinek megvitte a rémhirt.

Wallenstein lakása előtt, mely az öreg Pachhälbel gyógyszerész házában volt, örök voltak felállitva. Hirtelen zivatar támadt, mely még azt is megakadályozta, hogy Trzka és Kinsky grófnék siránkozása, kik férjük gyászos sorsán keseregtek, a herczeg füleihez hatoljon. Este tiz órára járt már az idő. Deveroux századost, azzal az ürügygyel, hogy a herczegnek jelentést kell tennie, az őrség gyanútlanúl engedte fel a lépcsőkön a herczeg lakása felé. Hat alabárdos parancsról, saját elhatározásából, önhatalmúlag cselekedett. Csak midőn a tett már végre volt hajtva, érkezett meg Piccolomini utasitása, hogy a volt fővezért élve vagy halva hatalmába kerítse. Butler, Deveroux s az ir katonák nem igényelhették ezek szerint maguknak a kétes dicsőséget, hogy mint hóhérok végrehajtói voltak a császári itéletnek. Nem, ők csak közönséges gyilkosok voltak. De a császár mégis hálás volt irántuk s a tett összes szereplőit gazdagon jutalmazta.

Wallenstein hulláját, miután a kemény téli éjszakán csakhamar egészen megfagyott, durva koporsóba vetették és Miesbe szállitották. Az 1636. évben a herczeg koporsóját, a császár engedelmével, Waldstein Miksa grófnak szolgáltatták ki, hogy a walditzi kolostorban Wallenstein első feleségének hamvai mellé helyezzék, minden gyásztisztesség nélkül, örök nyugalomra. Midőn később ez a kolostor megszünt, a Waldstein grófok családjuk legnagyobb fiának testét Münchengrätzbe vitették át és az ottani Szent-Anna kápolnában temették el az 1785. év márczius 3-án. Sirirata a következő: «Kérded, vándor, ki nyugszik itten? Waldstein Albert Özséb, friedlandi herczeg, a kit az 1634. év február 25-én Egerben ért szomorú végzete.

Wallenstein megöletése. Egykorú metszet után.

követte őt. Wallenstein épen udvari csillagászával, Sennóval volt elfoglalva a csillagok állásából való jövendöléssel. A mint a csillagász kilépett a szobából, szemben találta magát az alabárdosokkal. Egy szolga oda futott az ágyban fekvő Wallensteinhez s e kiáltással: «Lázadók! lázadók!» — felrázta őt nyugalmából. Ép e pillanatban taszította be Deveroux a szoba ajtaját. A herczeg hálóingben ott állt az ablaknál. «Te vagy az a ficzkó, a ki a császár népét az ellenségnek kiszolgáltatni s ő felsége koronáját fejéről letépni akarod?» szólt. «Ezért meghalsz!» A következő pillanatban a herczeg holtan rogyott össze.

A mily vitás a Wallenstein bünösségének vagy ártatlanságának kérdése, ép annyira megoszolnak a vélemények abban a kérdésben, vajon terheli-e a császárt valami jogosult vád a herczeg megöletésében. Azt nem vonják ugyan kétségbe, hogy a császár megparancsolta Wallensteinnek élve vagy holtan kézrekeritését, de azt mondják, hogy az «élve vagy halva» kézrekerités csak a hasonló régi iratok szokásos kifejezése, a nélkül hogy ebből arra lehetne következtetni, mintha Ferdinánd csakugyan akarta volna a herczeg halálát. Valószinűnek látszik, hogy ő nem volt hibás ebben a gyilkosságban. A gyilkosnak nem volt tudomása a császári Egykor a háború istenének fényében ragyogott, Istenért, az egyházért, a császárért, és hazájáért vitézül küzdvén s mint hírneves hős diadalokat aratván. Az igaz küzdőt Isten magához szólította és a mennyei koronával jutalmazta. Háborúban elfáradt csontjai itt nyugosznak».

A béke, melyet Wallenstein óhajtott s a melyért válaszútra jutott fényes pályáján a saját czéljai és Ferdinánd iránti kötelességei között, nem következett be halála után se, mert addig még tizennégy évi, rettentő háborús évnek kellett elmulnia.

Wallenstein sírja.

A **Franklin-Társulat** kiadásában **Budapesten** megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A MAGYAR ÁLLAM
FÖNMARADÁSÁNAK ÉS ALKOTMÁNYOS SZABADSÁGÁNAK OKAI.
Irta Gróf ANDRÁSSY GYULA.
Ára füzve 6 korona.

A DÉL-AFRIKAI KÉRDÉS.
Irta
HEGEDŰS PÁL.
Ára füzve 3 kor.

ISTENÉRT ÉS A SZABADSÁGÉRT.
REGÉNY.
Irta **VÉRTESI ARNOLD.**
KÉPEKKEL.
Ára füzve 2 K 40 f.

MOHOK ÉS VADVIRÁGOK.
KÖLTEMÉNYEK.
Irta
TÓTH BENŐ.
Ára füzve 2 kor. 40 fill.

JÓSIKA MIKLÓS ÖSSZES MŰVEI.
Sajtó alá rendezi
Dr. BADICS FERENCZ.
Egy-egy kötetnek ára füzve 3 K. A tíz kötet csinos vászonkötésekben 50 K.

Visszhangok. Kisebb regények. (1844.) Ötödik kiadás.
Akarat és hajlam. Regény. (1846.) Harmadik kiadás.
Jósika István. Regény. 2 kötet. (1847.) Negyedik kiadás.
A gordiusi csomó. Regény. (1853.) Negyedik kiadás.
A nagyszebeni királybiró. Regény. (1853.) Negyedik kiad.
A rejtett seb. Regény. (1857.) Harmadik kiadás.
Két királynő. Regény. (1857.) Negyedik kiadás.
Az első lépés veszélyei. Regény. (1860.) Negyedik kiadás.
A két barát. Történelmi regény. (1860.) Harmadik kiadás.

OLCSÓ KÖNYVTÁR
Szerkeszti
GYULAI PÁL.
Egy-egy szám ára 20 fillér.

Legujabban megjelent számok:

1209—1211. szám. **Einhard Nagy Károly élete.** Latinból fordította, bevezetéssel és névmutatóval ellátta *Dékáni Kálmán.* Ára füzve 60 f.
1212—1214. szám. **Lenau** Miklós. **Faust.** Költemény. Fordította *Szomory Károly.* Ára füzve 60 f.
1215—1217. szám. **Schiller** Frigyes. **Tell Vilmos.** Színmű öt felvonásban. Fordította *Palmer Kálmán.* Ára füzve 60 f.
1218—1220. szám. **Fraknói** Vilmos. **Egy pápai követ Mátyás udvaránál** (1488—1490). Ára füzve 60 f.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága az 1902. évi január hó 1-től 1904. évi decsember hó 31-éig terjedő időre a következő kenő és egyéb olajok szállitását biztositani szándékozik és e czélra ezennel nyivános pályázatot hirdet. Az évenkint szükséges mennyiségek a következők:

1. 5000 q tiszta ásvány hengerolaj.
2. 2500 q csontolajjal vegyitett ásvány hengerolaj.
3. 1200 q lepárolt ásványolaj.
4. 18000 q lepárolatlan (vulcan) ásványolaj.
5. 800 q tisztító olaj és
6. 19000 q gázolaj.

A kiirt mennyiségek csak a megközelitő évi előirányzatot képezik, ennélfogva az igazgatóság fentartja magának azon jogot, hogy a kiirt mennyiségnél tekintet nélkül a szükségletre egy negyeddel többet vagy kevesebbet rendelhessen. A szállitások a 122291/96. sz. a. kiadott általános, valamint hengerolajra vonatkozó 143795/92. sz., továbbá lepárolt és lepárolatlan ásványolajra vonatkozó 39986/92. sz., végre gázfejlesztő és tisztító olajra vonatkozó 96212/92. sz. különleges szállitási feltételek alapján eszközlendők. Az ivenkint egy koronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1901. évi szept. hó 14-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltár-beszerzési szakosztályánál benyujtandók, vagy póstán oda beküldendők. Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag értékének 5%-a legkésőbb 1901. évi szeptember 13-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő. A pályázatra, valamint a szállitásra vonatkozó egyéb részletes módozatok, úgyszintén a különleges feltételek módositására vonatkozó határozmányok az ajánlati felhivásban foglaltatnak, mely az igazgatóság anyag és leltár-beszerzési szakosztályánál, valamint az üzletvezetőségeknél és a hazai ipar és kereskedelmi kamaráknál betekinthető. Az ajánlati felhivás az ajánlatot tenni szándékozóknak a fent nevezett anyag és leltár-beszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kivánatra póstán megküldetik.

Budapest, 1901. évi julius hóban.

Az igazgatóság.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Aszód állomásán pályavendéglő fog létesittetni, a mely üzletnek 1902. évi jan. hó 1-től számitott három évi időtartamra, azaz 1904. évi decsember hó 31-éig leendő bérbeadása iránt ezennel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk. Az 1 korona bélyeggel és «Ajánlat a magyar királyi államvasutak Aszód állomásán létesitendő vendéglő-üzletnek bérbevételére a 29190. számhoz» felirattal ellátott, boritékba zárt és lepecsételt, nemkülönben a kellő okmányokkal (vendéglői ipar-engedély, erkölcsi bizonyitvány stb.) felszerelt ajánlatok 1901. évi november hó 16-ának déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak jobbparti üzletvezetőség tikkári hivatalához (Budapest, Külső kerepesi-út VIII ház) posta utján tért vevény mellett nyujtandók be. Bánatpénz fejében pedig 200, azaz kétszáz kor. készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban nevezett üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál 1901 nov. 15-én déli 12 óráig leteendő. Értékpapirok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett tizenegy napnál nem régibb árfolyam szerinti értékben, de legfeljebb csak névértékben fognak számittatni. Szóban levő vendéglő bérletére vonatkozó feltételek alulirott üzletvezetőség forgalmi osztályában (Budapest, Külső kerepesi-út VIII házcsoport I. emelet, 33. ajtó), vagy a budapesti jobbparti (keleti pályaudvar) győri és szabadkai forgalmi főnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők, miért is ajánlattevőktől feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik és azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják. A feltételektől eltérő, vagy a kitüzött határidőn tul érkezett ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni. A magy. kir. államvasutak fentart-ják maguknak a jogot, hogy az ajánlatevők közül, tekintet nélkül a felajánlott bérre, szabadon választhassanak. Tájékozásul még megjegyeztetik, hogy a vendéglős lakásául szolgáló két szoba, konyha és mellékhelyiségeket, valamint az utasok részére szolgáló I/II. oszt. étermet is bérlő saját költségén tartozik fűteni és világitani, a mig a III. oszt. ét- és váróteremfütése és világitása fele részben a vasut intézet, fele részben pedig bérlő által fog eszközöltetni.

Budapesten, 1901 augusztus 11-én.

Az üzletvezetőség.

Közvetlen podgyász-feladás Abbáziába és viszont.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága értesiti az utazóközönséget, hogy összes állomásairól Abbáziába Zágráb-Fiumén át és viszont úti podgyász közvetlenül feladható egészen Abbáziáig, mi által a közönség Fiumében podgyászával a vasutról a hajóra és viszont való átszállitása kellemetlenségeitől megkiméltetik. Egyuttal felhivja az igazgatóság az utasok figyelmét arra is, hogy Abbáziában az utasok podgyászának a lakásról a hajóra és viszont bizonyos megszabott dijak fizetése mellett való elszállitásával Nagel és Wartmann abbáziai czéget megbizta.

Budapest 1901. aug. 12-én.

Az igazgatóság.

Megjelent!

A sertés Magyarországban.

IRTA
ENESEI DORNER BÉLA
Ára 5 korona.

25 iv terjedelmü, 38 eredeti képpel illusztrált, kiváló szakmunka, mely a közgazdasági kérdések iránt érdeklődőknek kiválóan fontos, az állattenyésztők, hizlalók, kereskedők s állatorvosoknak azonban **nélkülözhetlen** kézikönyv. Előkelő szakirók által **melegen ajánlott** közérdekü mü.

Kapható a Franklin-Társulatnál, szerzőnél (Budapest, VII., Bethlen-utcza 45.) és minden hazai nagyobb könyvkereskedésben.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban, Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

Pergetett mézet elsőrendüt, 5 kilós bödönyökben bérmentve 6 koronáért szállit az **orsz. méhészegylet** BUDAPEST, Damjanich-utcza 34.

Czimbalom iskolámat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat czimbalmozni, 4 koronáért adom. Képes nagy czimbalomárjegyzéket pedig ingyen. **Varga Pál** czimbalomgyártó, Budapest, VIII. ker., Böck Szilárd-utcza 3. sz.

+ Soványság +
Szép, telt testidomok a mi keleti erőporunktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Szigorúan beszüntetése. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Hasmálási utasitással.
Hygien. Institut 9155
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A LEVÉLPOSTA.

Elbeszélés.

Irta Bret Harte. — Angolból fordította S. A.

(Vége.)

Igy telt el két hét; közben levelek cserélődtek ki s rövid, reményteljes és elkedvetlenitő találkozások Leonidás számára. Növelte boldogtalanságát, hogy odahaza istennőjének folytonos, fitymáló ócsárlását hallotta s olyan birálgatását, melyet ártatlanságában szerencsére nem értett meg. Maga az anyja vádolta, hogy szégyenletesen kaczérkodott egy csinos postással mult vasárnap a templomban. Nemkülönben kijelentette, hogy Burroughs jól tenné, ha vigyázna a feleségére. Ez két olyan megjegyzés volt, a melyeket a jó Leonidás sehogy sem tudott összeegyeztetni. Ő is látta azt a jelenetet a templomban s csak még kedvesebbnek találta hölgyét. Mért ne gondolhatná a postás is ugyanezt?

Ám azért, szegény fiú, mégse volt boldog. Valami ott volt mindig mulatságaiban, könyveiben, a mi azokat unalmasakká és izetlenekké tette és ez a valami — ő volt. Sápadt lett és szórakozott. Ha legalább lett volna valakije, a kiben megbizhatik, a kivel közölheti reményeit, aggodalmait! Ez a valaki közelebb volt, mint hitte volna.

Három hét telt el a csörgőkigyóval történt eset óta. Leonidás boszusan járkált a Szekrény-ormon. Közel volt a Szekrényhez, egy meredek, kvarcz- és gneisz-kőből képződött emelkedéshez, a melynek alakja olyan volt, mint a koporsó. Innen a neve is. Kedvelt kószáló helye volt ez Leonidásnak: egyike volt gyermekes babonáinak, hogy aranykincs van benne, a melyet fölfedezni legfényesebb álma volt. Ez ugyan nem sikerült neki az nap sem, hanem, lenézve a sziklákról, melyeket kedvetlenül vizsgálgatott, azt a csaknem épen oly meglepő fölfödözést tette, hogy közelében az ösvényen egy előkelő külsejü idegen jön felé.

Szép formájú lovon ült; a lovaglás jól illett nyulánk, elegáns alakjához és csinos arczához. Jókedvű kiváncsisággal nézett Leonidásra. Mosolygó önbizalommal hangjában és modorában lovagolt a fiú felé s könnyedén lehajolva nyergében, rendkivül udvariasan szólott:

— Ha nem csalódom, Boone Leonidás úrhoz van szerencsém?

Leonidás pirulása elegendő felelet volt kérdésére. Az idegen mosolyogva folytatta:

— Akkor van szerencsém bemutatni magamat: én vagyok Jim Belcher. A mint látja, jókorát nőttem, mióta nem látott. Az igaz, hogy egyebet se tettem. Sokat elér az ember, ha egész erejéből ráadja magát valamire.

Leonidás meghökkenve, megzavarodva, de el is ragadtatva, megmutatta hófehér fogait egy félénk mosolylyal. A szeretetreméltó idegen erre leugrott lováról, mint egy pajkos fiú, karjára vette a kantárt, lekapta Leonidás fejéről a szalmakalapot s kezét belemélyesztette fürteibe. Nem volt ebben semmi különös, — mindenki meg szokta ezt tenni vele a társalgás bevezetéseül. Mikor azonban az a finom úr a maga Panamakalapját a Leonidás fejére tette s Leonidás elnyütt szalma kalapját maga vette fel, aztán karját a fiuéba öltve elindult vele, Leonidás egyszerü szive egyszeriben túláradt.

— És most, Leon, — mondta a kedves idegen — beszélgessünk kicsit. Itt a babérfák alatt van egy jó hüvös hely — Pepität majd kipányvázom. — Ott leheveredünk és beszélgetünk, nem törődünk azzal, kell-e iskolába menned, vagy sem.

— Tudom ám, hogy maga nem az igazi Jim Belcher, — mondta a fiú félénken.

— Akárki vagyok, vagyok olyan legény, mint ő — felelt az idegen tréfás hetvenkedéssel. — Kirázom a csizmájából, akárki legyen is. Ez csak elég neked? Ha azonban igazolást akarsz; itt a saját leveled, a mit hozzám irtál, öreg, —

— Nevezz Jacknak — Jack Hamlin a nevem.

mondta, előhúzva zsebéből Leonidás legutóbbi irka-firkáját.

— És az *ő* levele? — kérdezte a fiú óvatosan.

Az idegen arcza kissé elváltozott.

— Az *övé*? — ismételte komolyan és megmutatott egy kis rózsaszinü levélkét, melyben Leonidás megismerte, hogy Burroughs asszonytól való.

A fiú hallgatott, a mig a babérfák alá nem értek, a hol az idegen kipányvázta lovát és aztán könnyedén leheveredett a fa alá, hanyatt fekve és a fejét tenyerére támasztva. Leonidás láthatta kis pörge bajuszát és hosszú, selymes pilláit. Azt gondolta magában, hogy ilyen szép embert nem látott még.

— Nohát, Lee, — mondta az idegen kényelmesen elhelyezkedve és a fiút közelebb húzva magához, — mi ujság a Szekrény-ormon? Minden csendes, mi?

A kérdés akaratlanul is eszébe juttatta Leonidásnak legutóbbi szomorúságait. Arcza elborult; felsóhajtott. Az idegen hirtelen fölkapta fejét és kivánesian nézett a fiúra. Aztán kezébe fogta Leonidás napbarnitotta kezét és egy pillanatig ott tartotta.

— Nohát, halljuk, — mondta aztán.

— Hát — izé — nem tudok belekezdeni. Nem akarok! — mondta Leonidás hirtelen elmakacsodva — nem is tudom, hogy szólitsam önt.

— Nevezz Jacknak — Jack Hamlin a nevem. Nem hallottad még a hiremet? — tette hozzá, hirtelen Leonidás felé fordulva.

A fiú a fejét rázta. Jack Hamlin megbotránkozással emelte szempilláit ég felé.

— És ezt nevezik hirnévnek! — mormolta hallhatóan.

Leonidás azonban ezt nem értette meg. Nem értette azt sem, hogy az idegen, a ki nem jöhetett másért, mint *ő* érte, mért nem kérdezősködik róla, mért nem siet hozzá a helyett, hogy itt hanyatt fekszik nagy megelégedetten a füvön. Már-már rosz néven vette ezt tőle, a mikor eszébe jutott, hogy ez a finom gavallér is olyan mint ő: félénk. Ki is ne lenne az, egy ily angyal előtt?

Erre szóból szó lett, eleinte félénken, de Jack egy-két szavától felbátorodva elkezdett beszélni róla, szépségéről, kedvességéről, az ő saját méltatlan voltáról, arról, hogy az istennő mit beszélt, mit csinált, mig nem megtalálva a csinos idegenben azt, ki előtt szabad folyást engedhet túláradó érzelmeinek, egyre-másra elmondta neki azt az egész gyermeki idyllt, melyet átélt. Elmondta a hölgy elidegenedését a miatt a megbocsáthatatlan bűne miatt, hogy akkor nem várt rá, hanem a pisztráng után szaladt. Azután elmondta, micsoda hibát követett el a kigyóval.

— Mert hiba volt tőlem, Hamlin úr. Nem lett volna szabad egy ilyen hölgynek akármit is elmondani a kigyóról, csak azért, hogy lássa, hogy én tudom.

— Biz ez öreg hiba volt, Lee — mondta Hamlin komolyan. — Egy asszonyt és egy kigyót együvé hozni! Mi lehet ebből! Gondolj Ádámra, Évára és a kigyóra.

— Csakhogy ez más dolog ám — felelt a fiú komolyan. — Még valamit akarok magának mondani, Hamlin úr. Mondtam, hogy William Henry ott lakik a Burroughsék kertje alatt s hogy én megmutattam Burroughs asszonynak ezt a helyet. Hát, két nap előtt odamentem, arra a helyre és nem találtam sehol a kigyómat. Vezet egy keskeny ösvény a kertből a dombra, ez a rövidebb út az oromra. Annak való, a ki vagy siet, vagy nem akarja, hogy lássák az útról. Hát nézgélek ezen az ösvényen, keresem William Henryt, fütyülök neki, a mikor az ösvény közepén egy fölforditott ócska vödröt találok, a milyet, ha férfi megy arra, félrerugja, ha asszony, fölszedi. Én bizony félrerúgtam és — a fiú elhallgatott, aztán kitágult szemmel és visszafojtott lélekzettel tette hozzá — épen csak hogy félre birtam ugrani és elmenekülni. A vödör alatt, leboritva, hogy ne birjon elszabadulni, s e miatt irtóztatóan felbőszülve, tele méreggel hevert William Henry. Ha akárki lett volna, nem oly fürge, mint én, biztosan megharapta volna. És ezt jól tudta az, a ki idetette a kigyót.

Hamlin úr kiáltott egyet és felugrott.

— Mit mondott? — kérdezte a fiú gyorsan.

— Semmit, — mondta Hamlin.

Leonidás azonban mintha ezt hallotta volna:
— Uram Isten!

Hamlin úr néhány lépést tett, mintha ki akarná nyujtóztatni lábait, aztán ezt mondta:
— Azt hiszi maga, a kigyó megmarta volna Burroughst?

— Őt nem, — felelt Leonidás elámulva és megbotránkozva. — Nem Burroughst, hanem szegény Burroughs asszonyt. Mert nyilván Burroughs úr tette oda a kigyót az *ő* számára. Hát nem érti? Ki tette volna más?

— Persze, persze. Hogyne! — mondta Hamlin hidegen. — Természetesen, Burroughs állította a csapdát. Igen, igazad van, ha ezt hiszed.

Volt azonban valami Hamlin úr modorában s egy különös tekintet a szemében, a mi nem elégítette ki Leonidást.

— Most *hozzá* megy? — kérdezte mohón. — Megmutathatom a házat, aztán lefutok és megmondom neki, hogy maga idekinn van a babérfák alatt.

— Ne még, — mondta Hamlin, a fiú fejére téve kezét, miután visszacserélte a kalapját. — Tudod, meg akarom lepni. Nagyon meglepem — tette hozzá lassan.

Kis szünet mulva így folytatta:
— Megmondtad neki, a mit láttál?

— Hogyne mondtam volna meg, — felelt Leonidás neheztelve. — Csak nem engedem, hogy a kígyó megmarja? Belehalhatott volna.

— És mit szólt ő?

A fiú arcza elborult.

— Megköszönte gondoskodásomat és szivességemet — de azt mondta, hogy ez talán véletlenség csak. Azt is mondta, hogy talán leskelődtem itt és hogy most jobb lesz, ha két vagy három napig nem mutatkozom, mert Burroughs nagyon vigyáz.

A fiú szemébe könnyek tolúltak, de visszatartotta őket és öklét összeszorítva a zsebébe dugta. Hamlin úr ezalatt kitépett egy lapot a jegyzőkönyvecskéjéből s leülve, a térdein irt rá valamit. Rövid szünet után Leonidás kérdezte:

— Volt-e már szerelmes, Hamlin úr?

— Soha, — felelt Hamlin, nyugodtan folytatva az irást. — Megvallom, ez egy rég érzett hiány lelkemben, melyet ki akarok majd egyszer pótolni. De előbb megvárom, a míg egy kicsit megszedem magamat. Tégy te is így, fiam.

Ezalatt irt tovább, mert szokása volt neki, beszélni a nélkül, hogy törődnék vele, hogy más valaki beszél-e, hogy hallgatnak-e reá, vagy hogy a mit mond, a tárgyra tartozik-e. S ép ezért aztán mindig meghallgatták, a mit mondott. Mikor az irását befejezte, beletette a papirost egy boritékba s ráirta a czimet.

— Elvigyem neki? — mondta Leonidás kivánesian.

— Nem neki szól, hanem Burroughs úrnak, — felelt Hamlin nyugodtan.

A fiú visszahökkent.

— Hogy eltávolitsam az útból, — tette hozzá Hamlin magyarázó hangon. — Ha megkapja, az istennyila sem tudja majd itt tartani. De hogy küldjem el?

— Hagyja ott a postán, — mondta Leonidás félénken. — Mindig odamegy lesni a felesége leveleit.

Hamlin úr most nevetett először együttlétük ideje óta.

— Helyén van az eszed, öcsém. Ugy fogok tenni. Most pedig, a legjobb, a mit tehetsz, ha követed Burroughs asszony utasitását s nem mégy a házuk tájára két-három napig.

E szavakkal a lova felé indult. Leonidásnak lekonyult a feje, de azért vitézül tartotta magát.

— Fogom-e magát még látni, Hamlin úr? — kérdezte elgondolkozva.

Hamlin lehajolt hozzá, ugy hogy Leonidás megláthatta magát barna szeme mélyében.

— Remélem, látsz még, — mondta komolyan.

Felült lovára, megrázta a fiú kezét s ellovagolt a mind hosszabbodó árnyékban. Leonidás pedig nagy búsan hazaballagott.

Nem volt szükség rá, hogy igéretét megtartsa. Másnap egész családjukat fölzavarta már reggel a hir, hogy Burroughs úr elhagyta az este a Szekrény-ormot a sanfranciscói esti vonattal. A házuk be van zárva. Különböző hirek keringettek ennek a hirtelen távozásnak okairól, de ezek közül csak egy maradt állandó: a melyet a postamester terjesztett. E szerint Burroughs úr délután egy névtelen levelet kapott, mely figyelmeztette, hogy a felesége meg akar szökni Jack Hamlinnal, egy hirhedt sanfranciscói kártyással.

Boone Leonidás azonban, jóllehet félig értette a dolgot, megőrizte szomorú titkát, még mindig reménykedve s bizakodó szivvel. Bántotta egy kissé az is, hogy William Henryt néhány nap múlva döglötten, szétzúzott fejjel találta meg. Hamlin úrral csak évek múlva találkozott San-Franciscóban, egy sikerült aranylelet után a Szekrény-ormon s csak akkor értette meg teljesen azt a szerepet, melyet egykor mint levélposta játszott azon a hegyen, mely, mint mondani szokás, «az eget csókolja.»

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

I. PÁL CZÁR HALÁLA.

Ez év tavaszán múlt épen száz éve, hogy a minden oroszok gyülölt, kegyetlen czárja: *I. Pál* az általa épitett Szent-Mihály palota egyik termében orgyilkosok kezének esett áldozatul. Hogy

Egykorú festmény után.

II. Katalin czárnő fiatal korában.

Pál, épen úgy, mint atyja s elődje az uralkodásban: III. Péter nem természetes halállal múlt ki, általánosan elismerik; halálának körülményeit azonban mind a mai napig mély homály fedi. Emlegetnek neveket, kik a titkon szőtt összeesküvésnek főczinkosai voltak, de hogy ki volt tulajdonképen a végrehajtó, kinek kezétől esett el a czár, ismeretlen. Épen úgy megfejtetlen rejtély az is, hogy vajjon Pál legidősebb fia: a későbbi I. Sándor czár, tudott-e előzetesen az összeesküvésről, annak hallgatag támogatója, elősegitője vagy épen fő értelmi szerzője volt-e, a mint ez a III. Péter meggyilkolásánál Katalinra nézve kétségtelen bizonyossággal megállapitható?

Hogy az 1801. évi márczius 12-ki (ó-naptár szerint) gyilkos tett áldozata féktelen zsarnok volt, senki se tagadja, ép úgy, mint azt sem, hogy halálát elvetemült kegyetlenség okozta. Mindamellett most, száz év multán, más színben tűnik elénk a történet, mint a minőnek abban a korban, különösen azok, kiknek valami részük volt benne, felfogták. Pálnak eltávolitását az uralkodói polczról mint politikai szükségességet tekintették mindazok, kiknek az ország jólléte szivükön feküdt. Azonban, bármennyit vétkezett is ez az uralkodó, némi részvétünkre kétségtelenül igénynyel bir. Ha közelebbről tekintjük őt magát, ha vizsgáljuk tetteit, arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy Pál, kinek alig négy évig tartott uralkodása Oroszország történetének legszomorúbb, legsötétebb fejezeteit képezi, inkább szerencsétlen volt, mint gonosz, és zsarnoksága egyenesen beteg lelkületére vezethető vissza.

Pál csak azokból a viszonyokból érthető meg egészen, melyek közt fölnevelkedett s a minden oroszok hatalmas trónjára került. Atyját: III. Pétert, nyolcz éves korában vesztette el. Anyja: II. Katalin, mindig csak gyűlölet tárgya volt előtte. A mint az semmi jelét se adta iránta az anyai szeretetnek legzsengébb korától kezdve, úgy nem érzett Pál se semmi jót anyja iránt. Pál mindenben teljesen ellentéte volt anyjának, s elődének a trónon. Ez szép volt, lebilincselő kedvességű, telve kétségkivül ritka lelki adományokkal s megajándékozva a természettől oly vas erélylyel, mely még férfinál is ritkaságszámba ment; uralkodói tetteiben s magánéletében egyaránt nem ismerve az erkölcsi aggályokat. Ellenben fia, Pál rút külsejű, a természettől semmi szeretetreméltósággal fel nem ruházva, korlátolt szellemű s mindenre inkább képes, mint az uralkodásra; eredetileg jóindulatú és őszinte szándékú, de csökönyös és egyúttal mégis gyönge mindenben; szerencsétlen, a ki egész életén át a jót akarta ugyan, és mégis csak az emberek átkait nyerte el.

Anyjának: II. Katalinnak 1796 nov. 17-én bekövetkezett halála Pálra nézve életpályájának tragikusra fordulását jelentette. Akkor, midőn az «Éjszak Semiramisá»-nak szive utolsót dobbant, Pál semmit sem számított az orosz udvarnál s most egyszerre az óriási birodalomnak egyedurává lett, kinek szeme hunyorításától milliók és milliók sorsa függött, kinek jó vagy rosz kedvére egész Európa aggódva figyelt. Kétségtelen, hogy Pál életében ez volt a végzetes fordulópont: az anyjától eddig legnagyobb függésben tartott, figyelembe se vett fiú most egyszerre oly magaslatra emelkedett, mely egy nála sokkal erősebb, férfiasabb lelket is megingathatott volna. Ő, a ki egész életének negyvenkettedik évéig nem tehetett semmit szigorú anyjának engedelme nélkül s a fejedelmi sarjak könnyelmű semmittevésére volt utalva, most minden átmenet, minden előkészület nélkül a legnehezebbre: egy nagy birodalom kormányzására vállalkozék? Az eredmény: hogy zsarnok lett. S még nem is valami nagyszabású zsarnok, mint őse: I. Péter, vagy a borzasztó Iván; nem is zseniális őrült az uralkodói trónuson, mint Nero. Zsarnoksága a kicsiny s nevetséges dolgokban fejtette ki.

A kétségkivül lelki betegségben szenvedőnek négy és egynegyed évi uralma teljesen elég volt arra, hogy birodalmát, mely Katalin alatt oly félelmes tényezőjévé lett az európai politikának, külsőleg gyöngévé tegye s belsőleg is a teljes züllés szélére juttassa. Féktelen nagyzási hóbortja mellett üldözési mániája kinozta, mely szinte elviselhetlenné tette számára az életet. Senkiben se bízik, senkinek se hisz, nem minisztereinek, nem szolgáinak, ép oly kevéssé feleségének és gyermekeinek. Barras már 1796-ban azt irja róla: «Az orosz czáron az őrültség jelei vehetők észre.» Önteltsége határt nem ismer, kivüle senki nem létezik, legyen az herczeg vagy inas, mindenkit csak rabszolgának tekintett. Midőn egyszer szóvá tették előtte, hogy mily lealázólag bánt birodalma egyik kimagasló emberével, őrült dühhel kiáltott: «Nincsen más nagy ember, csak a kihez én beszélek és ez is csak abban a pillanatban, midőn én szólok hozzá!» — Elképzelhető, hogy milyen helyzete volt környezetének a magát ekként istenitő uralkodó mellett. A ki ma még kegyeiben volt, holnap már talán úton volt Szibéria felé. Legtöbbet szenvedtek azonban kényúri, kegyetlen szeszélyeitől katonái. «A tábornoktól kezdve az utolsó közemberig minden katonája úgy ment a díszszemlére, mintha kinpadra vitték volna.»

Egész könyvet lehetne megtölteni mindazokkal a különös dolgokkal, melyeket a nagy Katalin czárnő törpe utódának uralkodói szeszélyeiről s kegyetlenségeiről följegyeztek. Erre nézve legyen elég egy példának a fölemlitése. A czár rendkivül gyülölte a modern franczia ruhaviseletet. Trónra lépte után azonnal vagy kétszáz rendőr száguldott végig Pétervár utczáin az ő legmagasabb parancsára, letépve a járó-kelők fejéről a franczia divatú kalapokat, leszaggatva ruháikat. Hogy ez nem ment egészen simán, ütlegek s szidalmak nélkül, az természetes. A főváros ezer meg ezer lakójával úgy bántak, mint közönséges bűnösökkel, csak azért, mert a czárnak nem tetsző ruhákat viseltek. «Minden nap — irja egy egykorú forrás — valami új rendelet jelenik meg, mely eltiltja bizonyos ruhák viselését. Majd bizonyos kalapokat, majd nadrágokat vetnek tilalom alá. Az ember már azt se tudja, hogy tulajdonképen mit vegyen magára.» Elgondolható, hogy a czár folyton fokozódó lelki betegségével kapcsolatban milyen fokra hágott végül ez az eszeveszettséggel párosult kényuraság. Őrültsége mindig új és új alakban nyilatkozott.

*

Már legzsengébb kora a szomorú kietlenség, elhagyatottság maga. Katalin a lehető leghidegebb viszonyban volt Péterrel már abban az időben, midőn Pál, későbbi utóda, született. Minden hibát férjére háritott ugyan, de kétségtelen, hogy Péternek is volt oka az elhidegülésre. Igy nem igen adhatunk hitelt az emlékiratában foglalt eme kijelentésének: «Ha a nagy herczeg sulyt helyezett volna arra, hogy szeretettel vegyem körül, ez nem ment volna nehezen részemről, mert tudtam kötelességemet». Katalin már ebben az időben nem volt ment azoktól a könnyelműségektől, miknek aztán később, uralkodása alatt, minden tartózkodás nélkül átadta magát. A czárné: Erzsébet, nemcsak elnézte ezt, de még elő is segitette. Mikor a gyermek megszületik, az anyát egészen magára hagyják, nem törődik vele senki. Különben még azt is kétségbevonták, hogy Pál valóban a Katalin gyermeke, mert állitják, hogy Erzsébet czárné a gyermek megszületése után azt azonnal magához vitette és saját gyermekét csempészte helyére. Tény, hogy Katalin csak hetek mulva kapta vissza a gyermeket.

Az «éjszak Semiramis»-át bármily nagy alakká teszi is különben a történelem, kétségtelen, hogy a családi körben nagyon is törpe, semmitérő jelenség volt. Külső bájai mellett rendkivüli szellemmel is dicsekedhetett, ez bizonyos; birodalmát nagygyá és hatalmassá tette; kedvelte a tudományokat s művészeteket s korának legnevezetesebb szellemi nagyságaival állott érintkezésben; költeményeket, drámákat s regényeket irt; tudósok és irók csodálták és hirdették dicsőségét. Mindezek tények. De szintúgy tény az is, hogy atyját, anyját soha nem szerette, fivéréről teljesen megfeledkezett, férjével a lehető legrosszabbul élt s hogy része volt, közvetlenül vagy közvetve, tragikus végében, szintoly bizonyos. A családi érzéseket egyáltalán nem ismerte, így hát nem szerethette fiát: Pált sem. Nagyon valószinű, hogy az a kietlen elhagyatottság, melyben Pálnak már zsenge korától kezdve része volt, okozója jó részben később mind jobban kifejlődött szerencsétlen természetének.

«Ez a fiatal herczeg — irja egy egykorú jelentés Pálról — szomorú és setét jövőnek mutatja előjeleit. Tudvalevő, hogy anyja egyáltalán nem szereti őt és semmi jelét a gyöngédségnek nem mutatja vele szemben. Nem régiben azt kérdezte Pál nagyherczeg, miért ölték meg atyját és miért engedték trónra ülni anyját, mikor az jog szerint őt illeti. Hozzátette, hogy ha majd nagy lesz, tudni fogja, mindezekkel szemben mit kell tennie. Mondják, hogy a gyermek többször bátorságot vett magának ilyen nyilatkozatokra. Nem lehet csodálkozni azon, hogy a czárnő minden lehetőt megtesz elővigyázatból arra nézve, hogy valami kedve ellen való dolognak elejét vegye.»

Van Wilk festménye után.

II. Katalin czárnő.

Pálnak későbbi éveiből fenmaradt levelei épen nem annak mutatják őt, a mivé uralkodása rövid ideje alatt lett. Egyik nevelőjéhez, Sacken báróhoz, többek közt így ir: «Láthatja, hogy nem vagyok márványból én sem és nincs oly kemény szivem, mint a hogy az egész világ gondolja. Életem igazolni fogja azt...» Majd más alkalommal: «Inkább szeretem, hogy gyűlöljenek, ha jót teszek, mint szeressenek, ha rosszat teszek...» «Nem akarok csillogni; nem szép, ha az ember olyanra vállalkozik, a mihez nincs ereje». Mindez azt látszik bizonyitani, hogy alapjában nem volt jó hajlamok nélkül. Magárahagyatottságában, anyjától, az uralkodónőtől folyton csak ridegséget tapasztalva, alig lehet csodálni aztán, hogy könnyelmű kalandokra, kicsapongásokra lesz hajlandó.

Hovatovább elfordúl anyja udvarától s bár még félig gyermek, családot kiván alapitani. Tizenkilencz éves volt, midőn Natália hesszeni herczegnőt feleségül vette, egy kedves, ártatlan herczegkisasszonyt, a kit azonban alig két esztendő múlva elragadott tőle a halál. A herczegnőnek gyermekágyban történt hirteleni elhalálozása sok mende-mondára adott alkalmat. Mondták, hogy Katalin kivánta a herczegnő halálát és pedig épen azért, mert a bájos fiatal asszony minden erejéből azon volt, hogy férjének s általa magának is méltóbb helyzetet teremtsen az udvarnál, a mi épen nem tetszett a czárnőnek. A czárevics már 1776-ban újból megnősült; ismét egy német herczegnőre: a württembergi Dorottya-Augusztára esett választása, a ki, miután az ortodox vallásra tért át: *Mária-Feodorovna* nevet nyert.

*

Katalin czárnő már harminczhét óra óta vergődik haláltusájában. Senki se várta volna kimulását, mindenkit megrémitett az udvarban hirtelen jött betegsége. Míg azonban udvaronczai betegágya körül forgolódnak, hogy enyhiteni segitsék fájdalmait, *Pál* ott működik észrevétlenül egyik hű emberével a czárnő dolgozószobájában, felnyitja iróasztalát s papirjait vizsgálja. Mondták, hogy a czárnő végrendeletet irt, melyben Pált kizárta a trónörökléstől, érvényben tartván a Nagy Péter által behozott rendelkezést, mely szerint az uralkodó tetszése szerint jelölheti ki utódját.

A legenda szerint Pál csakugyan megtalálja a fontos okiratot, mely vörös szalaggal van összekötve s rajta eme szavak állnak: «Halálom után bontandó fel az állam-tanácsban.» — Pál az iratra, majd társára: Bezborodko-ra tekint kérdőleg. A kandallóban pattog a tűz, melyet talán Katalin maga gyújtott meg az előtte való nap reggelén... A lángok elnyelik csakhamar az iratcsomót. Pál egész közönyösen fogadja anyja halálát. De a nép se csinál valami nagy dolgot Katalin halálából. «Midőn hivatalosan tudomásomra jutott a czárnő halála — igy olvassuk egy egykorú feljegyzésben — katonáimmal letétettem az esküt az új uralkodónak. Meg voltam lepetve, hogy a tisztek és katonák mily egykedvüen fogadták a történteket. Se fájdalmat, se semmiféle bánatot nem mutattak.»

Az összeesküvés keletkezéséről s a véres tett kiviteléről, mely Pál bukását vonta maga után, többféle változat maradt ránk. Megegyező mindezekben csak az, hogy a czár gyilkos kezeknek esett áldozatul. Egy újabban közzétett feljegyzés, melyet 1804-ben készitett egy, az orosz udvarnál hosszabb ideig volt diplomata, következőleg adja elő a történteket.

Az 1800. év végén a czár megengedte, hogy mindazok a hivatalnokok és tisztek, kiket szolgálatukból elbocsátott, visszatérhetnek Pétervárra, hogy újból alkalmaztatásukat kérhessék. Ezek közt volt az uralkodó által korábban annyira üldözött Zoubov család is: Zoubov Valérián gróf, Miklós gróf és Platon herczeg. A czár ellen ármánykodók azt hitték, hogy Zoubov Valériánban fogják most már feltalálni azt az embert, ki elszántságával dülőre viszi az összeesküvés ügyét. A három Zoubov tényleg csatlakozott is a mozgalomhoz, melynek feje azonban Pahlen gróf, egy vaserélyű s szellemileg is kiváló férfiú. Nevezetes szerep jutott e mellett Bennigsen gróf tábornoknak, egy született németnek is, a ki kitünő katona hirében állott. A gárda majd mindegyik tisztje az első szóra követte őket, mert valamennyinek volt valami megboszulni valója a kegyetlen uralkodón.

Állitják, hogy a trónörökös, a későbbi I. Sándor czár, szintén be volt avatva a dolgokba. Minden elő volt már készitve, de még sem került volna egyelőre kivitelre a dolog, ha Pál saját tényei nem siettetik azt. (Folyt. köv.)

Megjelent!

A sertés Magyarországban.

IRTA

ENESEI DORNER BÉLA

Ára 5 korona.

25 iv terjedelmü, 38 eredeti képpel illusztrált, kiváló szakmunka, mely a közgazdasági kérdések iránt érdeklődőknek kiválóan fontos, az állattenyésztők, hizlalók, kereskedők s állatorvosoknak azonban **nélkülözhetlen** kézikönyv. Előkelő szakirók által **melegen ajánlott** közérdekü mü.

Kapható a Franklin-Társulatnál, szerzőnél (Budapest, VII., Bethlen-utca 45.) és minden hazai nagyobb könyvkereskedésben.

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

A vágvölgyi vonal Buhó-Kocskócz és Vág-Besztercze állomások felvételi épületeinek bővítése és átalakitása, továbbá Vág-Ujhely állomáson 2 drb, Melsiczen 2 drb, Buhó-Kocskóczon 1 drb és Vág-Beszterczén 1 drb uj váltóállító-bódé megépitése körül végzendő munkák biztositására ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdetünk.

A teljesitendő munkák mennyiségére vonatkozó bővebb adatok, valamint az épitési szerződés tervezete az alulirott üzletvezetőség pályafentartási osztályának hivatalos helyiségében (Teréz-körut 62. sz. I. em. 18. ajtó) és uj zsolnai osztálymérnökségünknél Zsolnán, Vasuti-utcza 452. sz. a. a hivatalos órák alatt megszerezhetők és ez alkalommal a tervek is megtekinthetők.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb f. é. szeptember hó 17-én déli 12 óráig általános osztályunk vezetőjénél (Teréz-körut 62. sz. I. em. 6. ajtó) nyujtandók be eme felirattal: Ajánlat Buhó-Kocskócz és Vág-Besztercze állomások felvételi épületének bővitése és 5 uj váltóállitó-bódé épitése körül végzendő munkákra.

Bánatpénz fejében legkésőbb f. é. szeptember 16-án déli 12 óráig 900 korona, azaz kilenczszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban budapest-balparti gyüjtőpénztárunknál (Teréz-körut 62) lefizetendő. Az értékpapirok a budapesti és bécsi tőzsdék árfolyama szerint, de a névértéket meg nem haladó értékben fogadtatnak el. Takarékpénztári betétkönyvecskék bánatpénzül le nem tehetők. Posta utján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek téritvény mellett adandók fel. Az ajánlatok között a szabadválasztási jogot magunknak tartjuk fenn.

Budapesten, 1901 augusztus hó.

Az üzletvezetőség.

A **Franklin-Társulat** kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Az 1899. évben végrehajtott

IPARSTATISZTIKAI

fölvételek módszere.

IRTA

Dr. HEGYESHALMY LAJOS

miniszteri osztálytanácsos.

Ára füzve 2 korona.

Az ipari munkások

baleset ellen való biztositása külföldön.

IRTA

Dr. BÉKÉSY SÁNDOR

kir. ipari felügyelő.

Ára füzve 2 korona.

KIVÁLÓ ERŐSITŐSZER. 8822

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

husból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izetlen, könnyen oldódó Albumose készitmény a legkiválóbb

erősitő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradóttaknak, idegmell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol körban szenvedő gyermekeknek, üdülőknek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a

sápkórosoknak

leszajánlva az orvosok által

Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételü vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose rendkivül gerjeszti az étvágyat.

Raktáron van az összes gyógyszertárakban és gyógyanyagkereskedésekben

+Soványság+

Szép, telt testidomok a mi keleti erőporunktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Szigoruanbecsületes. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként 3 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasitással.

Kygien. Institut 9155

D. Franz Steiner & Co.,

Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

Kormánybiztos.

Technikum-Altenburg S.-A.

Gépészet, elektrotechnika és vegyészet számára. 9008

Tanműhely. — Müsor bérmentve.

CRÈME DE FANCHON

a 3 szív védjegyével.

Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.

Főraktár: „URSITS" gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér 11.

Vidékre 20 filler többlet beküldése után a franko.

kapható mindenütt. Raktár Török gyógytár, Bpest.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?

pattanás vagy bármi folt az arczán, az használja a teljesen ártalmatlan *Rozsnyay-féle* világhirü

Serail-arczkenőcsöt,

mely az arczbőrt rövid időn fehérré, tisztává és üdévé teszi. Egy tég. ára 1.40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. **Serail-szappan** egy db. 60 fill., **Serail-hölgypor** egy doboz 1.40 kor. Kitünő és **valódi Epeszappan** egy db. 80 fill.

Idegesség, vérszegénység

és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat **Rozsnyay**

Vasas-chinabora,

mely saját terméső ménesi édes borral készitve, hatásában minden hasonló készitményt felülmul. Egy üveg ára 2 kor. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill. 8092

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készitményeink törvényesen bejegyzett védjegygyel vannak ellátva, mely az arcadi szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógytárában **Arad, Szabadság-tér,** **Budapesten: Török József** és **dr. Egger Leo «Nádor»** gyógyszertáraiban, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9147

csipke, vegyészeti tisztitó- és müfestő-intézete megnagyobbitatott gőzmüvi szönyegporló és szőrmeáru megóvó-intézettel. — Megbizások átvétetnek:

VIII., Baross-utcza 85. sz. saját házában levo gyárban és a következő fióküzletekben: IX., Calvin-tér 9. V., Harminczad-utcza 3. VI., Teréz-körut 39. VI., Andrássy-ut 16. *Telefon 57—08.* VIII., József-körut 2. szám. *Telefon 57—08.*

Első magyar üveggyár

részvény-társaság 8925

Budapesten, V. ker., Ferencz József-tér 8.

(Az Akadémia közvetlen közelében).

Kukoricza-hűtők és szőlő-mosók, asztali üvegkészletek,

vendéglői, kávéházi és háztartási üvegnemüek gyari raktára.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Virágvázák legszebb kivitelben nagy választékban.

Brünner Testvérek

cs. és kir. szab.

légszesz-, villamos- és petroleumlámpa-gyár.

Főraktár: 9223

Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 3.

Salonpetroleum és cisárolaj I. rendü. — Bérmentes szállitás.

KOTSCHY ERICH 9169

első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.

Nagy mérvben gőzerővel.

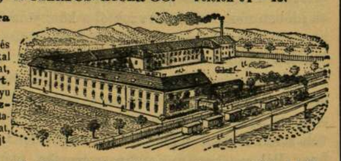
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papiráru és szab. fémkapocsgyára

Budapest, I., Mészáros-utcza 38. Telefon 91—48.

Gyárt nagybani elárusitásra következő uj czikkeket

A leghonmadó családi dobozokat és **diszboritékokat** (levélpapirokkal és boritékokkal), névjegykártyákat, gyászlapokat, **gyásslevélpapirt,** gyásznévjegyeket. Saját gyártmányu **fémsarkokkal** ellátott **rajztömböket,** szekrénycsipke és tortapapirokat, továbbá papirtányérokat, plakátcsöveket és különféle összehajtható dobozokat.

1901. évi január hó 1-től állandó kiállitás a fenti czikkekből a városligeti iparcsarnokban megtekinthető. 8846

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

ALKONYATTÓL HAJNALIG.

Elbeszélés.

Angolból fordította S. A.

San Donato faluban, a velenczei tartományban még ma is mesélik ezt a különös történetet egy tizenhét éves fiuról, a ki születésére nézve osztrák volt, szive szerint azonban olasz, a ki életét adta Italiáért, és mégis olaszok keze által halt meg.

Anyja, a kit a faluban mindenki csak keresztnevén, Ginevrának hitt, azzal a forró és tragikus szeretettel szerette fiát, a melyet gyakran látni olyan nőknél, a kik nem merik elmiteni gyermekük apjának nevét. Ginevrának a fia volt a gyalázata, pedig az egyház minden szertartása szerint megesküdött volt urával. Csakhogy ő velenczei volt, az ura pedig osztrák katona s ez azokban a napokban, mikor Velencze még nem volt felszabaditva, elegendő volt arra, hogy Ginevra fejére zúditsa családja és honfitársai átkait.

A jókedvű és vitéz fiatal katona hamar megúnta szép és szomorú feleségét s a rokonság gyülölködését. Elment az ezredével s neje hirét se hallotta, a mig csak az 1864-iki dániai háborúban el nem esett. A család erre megszánta az elhagyott hitvest és gyermekét s némi segitségben részesitette, később pedig bátyja, a ki csizmadia volt San Donatóban, magához vette a fiút inasnak.

Ginevra nemcsak keserű könyeivel igyekezett jóvá tenni azt a bünét, hogy neje lett hazája egy ellenségének, hanem azzal is, hogy fia szivébe beleoltotta az olasz hazának azt a lángoló szeretetét, a mely neki magának vérében volt s a melyet egy már kevésbbé eszményi érzés néhány rövid hónapra elhomályositott szivében. Fia és ő maga is a gyülölt, német Müller nevet viselték, sőt a fiunak a keresztneve is németesen Franz lett volna, csakhogy ezt a körülményt mintegy közmegegyezésre mindenki igyekezett elfelejteni s a fiú mint Pietro volt csak ismeretes mindenütt. Azért nevezte el Ginevra igy, mert azt remélte, hogy Szent Péter, a nagy római templom védszentje, talán bocsánatot eszközöl ki számára és fia számára azért a bünért, a mit hazája ellen elkövetett. Persze a szegény Ginevrának és rokonainak csak meglehetős homályos fogalmai voltak Rómáról, a pápáról s ennek az egységes Olaszország iránt tanusitott érzületeiről.

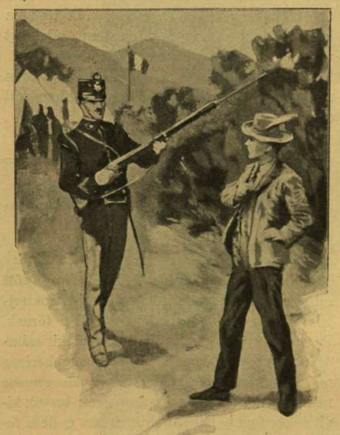
Pietro ép oly lelkes olasz hazafi lett, mire felnőtt, mint akárki, a ki Garibaldi soraiban harczolt. Csakhogy a mig a szive helyén volt, mint akármelyik katonának, a külseje ennek épen ellentéte volt. A bánat és önvád gyermeke gyönge és vézna volt, alacsony, kisse görbe hátú. A haja pedig szőke mint a len: német vérének jele. Csak sötét, szenvedélyes szemében élt az anyjának s anyja nemzetének lelke.

— Gondolj rá, Pietro, hogy olasz vagy, gondolj anyádra és hazádra, felejts el minden egyebet, — mondogatta neki nagybátyja, a csizmadia, komoran.

Anyja pedig még keserübben beszélt.

— Mindig szenvednünk kell, nekem és neked, — mondta, szenvedélyesen csókolgatva lenézett és csaknem nyomorék fiát. — Mi sohasem lehetünk egészen olyanok, mint a becsületes emberek körülöttünk. Talán a Szent Szüz meg fogja neked valaha engedni, hogy valaha tehess valamit a hazádért, de katona sohase lehetsz, tisztességet, dicsőséget sohase szerezhetsz, még ha életedet adnád is Olaszországért. Ha én azon változtatni tudnék, hogy az apád osztrák volt...

Volt idő az 1866-iki háborúban, mikor az olasz és az osztrák előőrsök csak néhány mérföldnyi vadszeder bokorral és akáczfával benőtt területtel s egy gyorsan iramló patakkal voltak egymástól elválasztva. Ez a patak volt a határ Velencze és Lombardia között. Mérföldekre csak egy híd volt s azt is felrobbantották az osztrákok.

— Ki megy ott? — kiáltá a katona.

Volt azonban egy veszedelmes gázló, melyet jól ismertek az osztrák területen fekvő San Donato lakói.

Egy júniusi vasárnap este, mikor a csizmadiaműhely be volt zárva, Pietro elhatározta, hogy átmegy ezen a gázlón s megkeresi az olasz hadsereg előhadát, a melyről az a hir volt elterjedve, hogy csak néhány mérföldnyire innen táborozik.

S érdemes is volt ezt látni. Széles mezőn, a hol egykor fü zöldelt, most azonban csak napégette, barna föld látszott, fehér sátrak voltak szabályos sorokban felállitva, köztük itt-ott egy-egy zöld lombú fa. Magas póznán az olasz zászló — zöld-fehér-vörös — lobogott büszkén. A sátrak körül katonák sürögtek nyári egyenruhájukban, sötétkék kabátban, s barna vászon nadrágban. Néhányan csoportokba állva pipáztak, mások kettesével, hármasával sétáltak a mezőn, vagy a puskáikat tisztogatták, ruhájukat javitgatták, énekelve, fütyölve munkaközben. Egy csapat a nagy fekete fazekak körül sürgölődött s tüzhelyeket vájt a földbe. Folytonos zaj, énekhangok hallatszottak — akár egy óriási méhkas lett volna ott. A mező másik részén egy csoport fiatal tiszt álldogált egy csoportban sötétkék zubbonyba s világoskék nadrágba öltözve, skárlátszin hajtókával és ezüst vállrojttal. Kardjuk csillogott az esti napfényben, a mely beragyogta még a köznapi részleteket is, a poros, barna földet, a letaposott növényzetet ép úgy, a hogy Pietro lelkesedése a dicsőség fényében mutatott mindent, a mi a szabadság hadseregével összefüggött.

De, hajh, imádata tárgyához nem közeledhetett, mert váratlan akadály állotta útját. Egy sötétkék egyenruhájú katona puskával a vállán, elállotta útját egy harsány «*chi va la?*» (ki megy ott?) kiáltással.

— Jó barát, — felelt Pietro gyorsan, mert olvasta valahol, hogy ezt kell mondani az őrszemnek, ha az ember nem akarja, hogy agyonlőjék.

— Mind jó barátaitok vagyunk odaát San Donatóban, a honnan jövök.

— Mit akarsz hát?

— Kérem, a táborba szeretnék menni.

— Van igazolványod?

— Nincs.

— Akkor fordulj sarkon és eredj vissza San Donatóba, vagy akárhova, a honnan való vagy.

Pietrónak leesett az álla, de mégse fordult meg, csak néhány lépést tett hátrafelé, mikor az őrszem fenyegetőleg közeledett felé.

E pillanatban azonban egy fiatal ember tünt elő az akáczbokrok körül, a ki az őrszemről magára fordította Pietro figyelmét s rémületét csodálattá változtatta. A fiú először zavarban volt, hogy micsoda rangja lehet a jövevénynek a katonai rangfokozatban. Nem volt nála kard, csak egy szurony az oldalán, de sötétkék kabátja szélén ezüst paszománt csillogott. Élénk, fürge termete, erősen kiélezett arczvonásai, sötét szinü haja, szeme, bajusza volt s éles tekintetét semmi sem kerülhette ki. Külseje és minden mozdulata maga volt a finomság, esze és teste egyaránt kimiveltnek tünt fel a fiú szemében.

Ez a legény, Vivardi őrmester a 101-ik vadászezredből, rámosolygott Pietróra s uralkodói leereszkedéssel mondta:

— No, barátom, sohase láttál talán még katonát, hogy igy elbámészkodol?

— Soha, uram, — felelt Pietro ünnepélyesen. — Már mint olasz katonát. Ellenséget láttam sokat, nagyon is sokat.

— Hova való vagy hát?

— San Donatóba, — felelte a fiú a patak felé mutatva, a melyen átment. — Mindnyájan vágyódunk már, hogy hozzánk jőjjenek önök és az olasz hadsereg.

— Ne félj, üt már nem sokára szabadságotok órája.

— És ott a zászló, a dicső zászló, látom!

Pietro meglátta messziről a fák fölött a trikolort s tisztelettel nézett rá, mint a hogy a Madonna képére szokott nézni a templomban.

— Szeretném megcsókolni, — mondotta félénken.

— Hát köszönj neki igy, katonásan, — mondta az őrmester s egy könnyed mozdulattal szalutált a zászlónak. Pietro büszkén követte a példáját, aztán megkérdezte:

— Nem nézhetnék-e kissé körül a táborban?

— Bizony nem. Secco őrnagy nem engedné. Ni ni, *per Dio*, itt jön épen! No most, szaladj innen, fiam.

Egy tiszt jött feléjük az ösvényen, egy körül-

belől negyvenöt éves zömök ember, a haja fekete, szakálla rövid, szeme villogó.

— Őrszem! — kiáltotta, — el onnan azzal a fiúval!

Pietro újedten húzódott vissza, de az őrmester kedvesen mosolygott rá tovább is s néhány lépést mellette ment az úton.

— Közel vagyunk az ellenséges földhöz s erősen kell vigyáznunk. No, de nem soká lesz ez a föld az ellenségé. Belenyomjuk a fehérkabátosokat az Adriába nem sokára. Ezt megmondhatod odahaza. Most azonban menj. Isten veled.

Vivardi őrmester bucsut intett, Pietro megemelte sapkáját s odább ment, előbb még visszatekintve az őrnagyra, a ki gyanakvó szemmel nézett utána.

— Épen nem olyan, a milyeneknek a mi tisztjeinket képzeltem, — gondolta Pietro kissé lehűtve, a mint eszébe jutottak fényes ábrándképei.

A nap lenyugodott, de piros volt még az ég alja, a mint Pietro az akáczbokrok közt ballagott a napégette füvön. Könnyű, langyos szellő suhogott a jegenyefák közt s felhallatszott a patak zúgása, melyen megint át kell gázolnia. A part kavicsai közt néhány fűzfa szürkélett és egy-két oleander virága piroslott. Pietro levetve czipőjét és harisnyáját, átgázolt a rohamosan folyó vizen, a mely helyenkint a térdéig ért, nagyokat botolva a másik partig. Nagyon vigyáznia kellett lépteire s ezért nem vette észre, hogy vele szemben a kis dombon, a melyen még mindig ott rezgett a lehúnyó nap fénye, három fehér, mozdulatlan pont látszik ki az akáczok közül.

Egész sötét volt már, mikor Pietro San Donatóba ért. Itt-ott égett egy gyertya egy-egy ablakban, de a legtöbb házban aludtak már. Mikor az egyszerű kunyhóhoz ért, a melyben anyjával lakott, látta az ablakon át, hogy az anyja ott ül a szobában és gyertyavilágnál foltozgatja az ő ruháit. Mindig ügyelt rá, hogy fia, szegénysége mellett is rendes, tiszta ruhában járjon. A mint ki akarta nyitni a kaput, az úton maga mögött katona-lépések szabályos zaját hallotta s körülnézve fehér osztrák egyenruhákat látott csillogni a sötétben. Elmentek mellette s ő szorongva surrant be a házba, mintha attól tartana, hogy valamikép meglátszik rajta, hogy ott volt az olasz előőrsnél. Azokat a szavakat nem hallotta, melyeket a katonák váltottak egymással, a mint elmentek mellette.

— Ez az a fiú, Müller Franz, a kiről beszéltem.

— Mért nem csipjük el mindjárt?

— Tudom én, hol keressem, ha szükségem lesz rá.

Pietro elujságolta anyjának mindazt, a mit látott az este.

— Az őrmester, az derék ember, de az őrnagy csúf, goromba.

— Ugyan hallgass, — feddette élesen az anyja. — Hogy itélhetnéd te azt meg!

Nem sokkal éjfél után Pietrót hangos dörömbölés ébresztette fel álmából. Egy erős hang ezt kiáltotta a kapuban:

— Gyere le, nyisd ki a kaput, Müller Franz, nyisd ki a császár nevében!

Pietro a hirtelen fölébredés okozta ijedtségében s oly rég nem hallott igazi neve hallatára, a mely úgy hangzott fülében, mint egy gonosz sértés, fölugrott ágyából s kinézett az ablakon. Az út odalenn tele volt osztrák katonával. Némelyiknek égő fáklya volt a kezében s bizonytalan sárga fény terjengett a fegyveresek fölött.

— Mit akarnak? — kiáltott a fiú olaszúl, kissé vaczogó fogakkal.

— Vigyen el az ördög! Mért nem beszélsz németül! Hát nem vagy osztrák? Gyere le és nyisd ki a kaput, vagy betörjük.

— Azonnal lenn leszek, — felelt a fiú kissé magához térve. Fölkapta hamarosan a ruháját, leszaladt a lépcsőn s kinyitotta a kaput.

A fáklyák imbolygó fényében Pietro egy embert látott a többi közül kiválni s egy kardot látott csillogni. Megismerte, hogy tiszt jön feléje. Csinos, előkelő külsejű férfi volt, a neve von Græfenstein.

— No fiú, — mondta, — el fogsz minket vezetni ahhoz a gázlóhoz, a melyen ma este átmentél. Ismerünk, Müller Franz. Az apád becsületes osztrák katona volt s ha te nem vezetsz minket becsületesen, mint ő tenné, ha élne, nem fogod meglátni a nap keltét. Most előre!

— Hadd veszem föl előbb a kabátomat és a czipőmet, — kérte Pietro, a ki el akart még bucsuzni anyjától. Ki tudja, fogja-e még látni?

— Hamar! Elszökni azonban nem fogsz, — felelt von Græfenstein.

Ginevra egy nagykendőt vetve magára a lépcső alján állott a sötétben.

— Pietro, — suttogta erős felindulással, de uralkodva magán, — menj velük, mert különben agyonlőnek s más vezetőt keresnek. De ha nem találsz módot rá, hogy figyelmeztesd a mieinket még idején, akkor inkább ne is jöjj haza.

A mint Pietro kilépett a küszöbön, egy katona megragadta a karját. «*Vorwärts!*» — hangzott a parancsszó s a csapat elindult.

(Folytatása következik.)

REJTELMES TÖRTÉNETEK.

I. PÁL CZÁR HALÁLA.

(Vége.)

A czár bizalmatlansága napról-napra nőtt mindenkivel szemben. Talán valami titkos sejtelem szállotta meg, hogy élete ellen törnek. Puszta gyanú elég volt arra, hogy valakit szamüzzenek vagy bebörtönözzenek. A nagyherczeg még ingadozott, már pedig ennek beleegyezése nélkül nem mertek az összeesküvők tervük kiviteléhez fogni. Pahlen most ravasz cselhez folyamodott, hogy a nagyherczeget is végkép megnyerje ügyüknek.

A czárnál ugyanis azt a gyanút keltette fiával szemben, hogy ez élete ellen tör s mint fő katonai kormányzó felhatalmazást eszközölt ki magának Páltól, hogy a nagyherczeget bebörtönöztethesse. Mikor az irat kezében volt, azonnal elvitte azt a nagyherczeghez. Most már a nagyherczeg se ellenkezett atyja ártalmatlanná tevésében, miután saját személyét is veszedelemben látta forogni. Állitólag a czár a czárnét is el akarta záratni s harmadik fiát, Miklós nagyherczeget, szándékozott utódjául kijelölni. Igy készítette elő Pál saját vesztét, a hozzá legközelebb állókat is elidegenitvén magától embergyülöletével. A tett kivitelére az összeesküvők a márczius 11- és 12-ike közti éjszakat állapitották meg.

Pál az 1800. év végén költözött be egész családjával az ujonnan épitett, fényes Mihály-palotába, mely halálának szinhelyévé lett. Márczius hó 11-én az összeesküvők vezetőiknél vacsoráztak, nem fukarkodván a szeszes italokkal sem, hogy némelyikök annál nagyobb bátorságra tegyen szert. Később valamennyien Palizin tábornoknál jöttek össze, hol később Pahlen és Bennigsen is megjelentek bátoritó, tüzes szavakat intézvén hozzájuk, hogy tervük kiviteléhez szilárdul ragaszkodjanak mindvégig. Miután egy zászlóalj katonaságot a czári szobák közelében elhelyeztek a palotában s lefegyverezték az őröket, hozzáláttak a kivitelhez.

Bennigsen tábornok és Zoubov Platon herczeg a czár hálószobája felé indúltak, a nélkül, hogy az előszobákban bármi akadályra találtak volna. A czár egy szárnysegéde, kinek nevét nem tudjuk, maga volt vezetőjük. Zoubov és Bennigsen teljes díszben voltak, karddal, sisakkal. A czár ágya elé lépve, igy szóltak:

— Felség! el van fogva!

A czár felült ágyában és egész meglepetten kérdé tőlük, hogy mit akarnak. Erre az emlitettek ismétlék előbbi szavaikat, mondván, hogy le kell mondania s minden ellenállás hiábavaló volna.

Zoubov kiment, hogy beszólitsa a többi összeesküvőket. Bennigsen jó ideig egyedül maradt az uralkodóval, ki halotthalvány volt az ingerültségtől.

— Felség, — mondá ez alatt Bennigsen, — életéről van szó. Engedelmeskednie kell s alá kell irnia lemondását.

E perczben több tiszt lépett be a szobába. Bennigsen azt mondá nekik, tartsák szemmel a czárt s az ajtó felé ment, hogy azt bezárja. Pál felhasználta ezt az alkalmat és kiugrott ágyából. Az egyik tiszt torkon ragadta, de a czár kiszabadította magát kezei közül s egy nagy kályhaellenző mögé akart ugrani, de elesett. Bennigsen ismét rákiáltott:

— Felség, semmit se tegyen! életéről van szó!

De a czár ujból felugrott s egy asztalhoz igyekezett, melyen több töltött pisztoly volt. Abban a perczben, a mint az összeesküvők a czárra vetették magukat, az ajtón zörejt hallottak. Egy tiszt volt egy csapat katonával, a ki azt az utasitást nyerte Bennigsentől, hogy a bejáratot őrizze és védelmezze. E közben a czárt az összeesküvők a földre teperték. Mondják, hogy egy *Jesvel* nevű tatár volt az első, ki a czárt lesujtotta, mire aztán valamennyien ráestek és egy *Scariatin* nevű tiszt övével megfojtották. Az övet tulajdonképen arra akarták használni, hogy az uralkodó lábait összekötözzék vele. *Sándor* lakosztályába zárkózva várta az eredmény hirüladását s midőn atyja halálának hirét megvitték neki, állitólag kétségbeesett, csak most látván hallgatólagos beleegyezésének szomorú következését egész valóságában.

Miután *Sándor* nagyherczeget a gárdák czárrá kiáltották ki, *Bennigsen*-re hárult a feladat, hogy a történteket az immár özvegy czárnénak hirül adja. *Bennigsen* belépett a czárnéhoz s kérte, hogy nyugodtan viselje magát, mert válságos idők vannak. A czárné azt kérdezte, hogy meg akarják-e fosztani szabadságától? A tábornok tagadólag felelt, azonban bezárta az ajtót és a kulcsot zsebre tette. A czárné most azt parancsolta neki, hogy nyissa fel az ajtót s engedje őt bárhová szabadon menni. Bennigsen azt válaszolta, hogy erre nincsen felhatalmazva s tovább akart szólani:

— Sándor czár...

De a czárné félbeszakitotta:

— Sándor czár!? ki tette őt czárrá?

— A nemzet, asszonyom; a gárdák már kikiáltották.

— De ki csinálta az összeesküvést?

— Mindenki, a katonaság, a polgárok, az udvar.

— Engedjen engem Sándor czárhoz menni.

— Nem, asszonyom, azt nem tehetem; nem szabad innen távoznia.

A czárné ismételt sürgetésére, hogy fiához mehessen, végre azt mondja *Bennigsen*:

— Jól van, két feltétel alatt beleegyezem. Először, hogy útközben sehol se fog megállapodni; másodszor, hogy senkivel se vált egyetlen szót sem.

— Megigérem.

H. Benner festménye után metszette J. Mécou.

I. Pál czár.

Bennigsen erre a folyosókat mind őrökkel rakta meg, s megparancsolta nekik, hogy senkinek se szabad a czárnéhoz közeledni, vagy vele beszélni. Igy jutott az özvegy czárné *Sándor* czárhoz, ki eléje jött s megölelte. A főösszeesküvők nagy része még ott volt az új czár termeiben.

A czárné csak akkor juthatott férjéhez, midőn azt már egyenruhájába öltöztették és ugyanazon szobában, melyben megölték, egy tábori ágyra kiterítették. De a mint a czárné megpillantotta férjét, pillanatig se volt bizonytalanságban a felől, hogy mi módon lelte halálát s egyszerre oly heves fájdalom rohanta meg, hogy csak erőszakkal tudták a holttesttől eltávolitani.

Az eset részleteire nézve, mint emlitettük, a források teljesen eltérnek egymástól s nem is lehetséges mindezekről ma már tiszta képet nyernünk, miután a véres tett, melylyel elkövetői mint honmentő cselekedettel dicsekedtek, a czári palota belső termeiben, sőt utolsó végzetes része, épen sötétben történt. Igy egy ugyancsak ujabban közreadott emlékezés Bennigsent teszi meg főszereplőnek, ki fedett fővel, kivont karddal lépett az ágyában pihenő czárhoz.

— Le kell mondania — szólott Bennigsen e forrás szerint a czárhoz. — Sándor a czár!

— Mit vétettem ellenetek? — kiáltott *Pál* magán kivül.

— Négy évig gyötört bennünket, — felelék erre a tisztek.

Bolt metszete után.

Bennigsen gróf.

E közben más összeesküvők is berontanak a terembe. Iszonyú kavarodás támad. A kályhaellenző ráesik a lámpára és eloltja. A sötétségben rémitő dulakodás fejlődik ki. Pál kétségbeesetten védekezik, de a túlerő legyőzi. Ki volt a támadók közül az, ki a czárt megölte, vajjon *Skelleret* gárdatiszt volt-e, ki övével megfojtotta, vagy pedig egy bizonyos *Jasvill* hajtotta végre a hóhérmunkát, vagy épen az óriás erejű *Zoubov* fojtotta meg — e tekintetben az adatok nagyon eltérők. Bizonyos csak annyi, hogy Pált a mintegy tiz perczig tartó küzdelemben gárdatisztjei a legkegyetlenebbül bántalmazták s hogy végül meggyilkolták. E forrás szerint az is bizonyosra vehető, hogy *Pahlen* gróf, a ki különben az egész mészárlásnak fő értelmi szerzője volt, a borzalmas tettnél személyesen nem volt jelen.

Mária Feodorovna, I. Pál czár neje.

A most idézett forrásból is némileg eltérő előadását találjuk az összeesküvésnek *Pictet Raoul* genfi természetbuvárnak egy nem rég megjelent munkájában.

Sieviers grófnő nagynéném — irja a nevezett — a ki 1869-ben kilenczvenhárom éves korában halt meg és valaha az orosz czárnő udvarhölgye volt, gyakran elmesélte nekem *I. Pál* czár tragédiáját. Pár nappal a merénylet elkövetése előtt nagyfokú izgatottságot lehetett észrevenni a palotában. Az izgatottság annyira fokozódott, hogy az udvari bál után nagynéném, a kinek a téli palota egy folyosójáról nyilt a lakosztálya, nem feküdt le, hanem késő éjjel levelet irt édes apjának. Két óra tájban neszt hallott a folyosón. Ekkor még fel volt öltözve s égő gyertyával kezében a folyosóra lépett, hol épen akkor haladt el Pahlen gróf négy társával.

Csodálatos érzés hajtott, — folytatta nagynéném elbeszélését, — hogy a gyertyával kezemben Pahlen gróf és társai után menjek. A czár szobája körülbelül hatvan méternyire volt. Ajtaja előtt az öt férfi megállt és élénk taglejtéseket tett, de egy hangot sem ejtett. *Pahlen* gróf egy iratot vett ki zsebéből, majd kopogtatás nélkül benyitott a czár szobájába. Mögötte az ajtónál czimborái álltak, hátul én settenkedtem. A czár asztala mellett ült és irt.

— Felséges uram, — mondá Pahlen gróf, — azért jöttünk, hogy az ország érdekében megkérjük felségedet, mondjon le a trónról. Betegsége meggátolja uralkodói kötelessége teljesitésében; ez a mi véleményünk és az orvosoké is. Tessék aláirni ezt az okmányt!

A czár felállt és hátra lépett. Asztalán ötkarú tartóban gyertya égett s mellette egy golyó alakú nehéz malakhit levélnyomó hevert.

— Követelem, hogy a köteles tiszteletet tanusitsák császárjukkal szemben! — kiáltotta Pál. — Bizonyára szigorú voltam s azt remélyik, hogy utódom engedékenyebb lesz! De én nem mondok le! nem akarok! nem akarok!

Pár lépéssel a szoba pompás kandallójáig hátrált, melyben néhány fahasáb égett.

— Felség! — válaszolt erre Pahlen gróf — mi nem kérjük, hanem követeljük, hogy mondjon le! követeljük pedig az ország érdekében!

Ezzel az izmos, óriás termetü gróf megragadta a czár karját. *I. Pál* a kandalló mellett levő rejtekajtón menekülni akart, de már nem szabadulhatott. Dulakodás közben az asztal felborult, a gyertya lángja kialudt, mire *Pahlen* gróf a malakhit levélnyomóval halántékon vágta a czárt és szétzúzta koponyáját. Azután ismét meggyujtotta a gyertyát s társai segélyével székre ültette és a haldokló ember kezébe nyomta a tollat s aláiratta vele a lemondó okmányt.

*

Pál czár gyilkosának, vagy jobban mondva: gyilkosainak kilétét mindezek szerint mély homály fedi, s mint emlitők, ép úgy azt a kérdést

is, hogy mily része volt abban fiának, ki később mint I. Sándor czár nemcsak megszabadította népét a hosszú évekig tartott kínos elnyomatástól, hanem arra volt hivatva, hogy mint a nagy Napoleon legyőzője nevezetes történeti szerepet játszszék a tizenkilenczedik század hajnalán s korának egyik legünnepeltebb férfia legyen.

II. Katalin szerencsétlen fiának: *Pál* czárnak tragikus vége bennünket is közelebbről érint, a mennyiben népszerű *József* nádorunk Pál czárnak egyik ritka szépségű, akkor alig tizenhat éves leányát: Alexandra nagyherczegnőt vette feleségül az 1799. év október 30-án, kit nagy ünnepségek között hozott volt haza Budára. A boldog házasság azonban alig tartott két évig, a nagyherczegnő már 1801. évi márczius 16-án elhunyván, midőn épen egy gyermeknek akart adni életet. Az Ó-Buda feletti Üröm községben örök álmait alvó nagyherczegnőt alig kilencz nappal élte túl atyja, elesvén az összeesküvők gyilkos keze alatt.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A MAGYAR ÁLLAM FÖNMARADÁSÁNAK ÉS ALKOTMÁNYOS SZABADSÁGÁNAK OKAI.

Irta Gróf ANDRÁSSY GYULA.

Ára füzve 6 korona.

75,002. 1901. IV/3. b. szám.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A m. kir. mezőgazdasági muzeum czéljaira a Budapest székesfőváros, VII., ker. Városliget Széchenyi-szigetén emelendő Renaissance-épületen teljesitendő föld-, kőmíves- és elhelyező-, kőfaragó-, ács-, aszphalt-, burkolati-, cserepes-, horganyöntvény-, bádogos-, Rabitz-, vas-, szobrász-, asztalos-, lakatos-, mázoló-, üveges-, padozati-, redőny-, festő-, gőzfütés-berendezési-, vízvezeték-, closet- és csatornázási, villamvilágitási és villamos testekt, villamos csengetyű berendezési-, villámhárító s végül kályhás-munkákra irásbeli ajánlati tárgyalás hirdettetik a következő feltételek mellett:

1. A versenytárgyalásban minden hazai iparos részt vehet, a ki üzlete gyakorlására hatósági engedélylyel bir.

2. Ajánlatok benyujthatók az összes munkákra, egyes munka-csoportokra, vagy külön-külön egyes munka-nemekre.

3. A munkák költségvetési kivonatai, illetőleg előméretei, nem különben az ajánlati űrlapok a folyó évi szeptember 11-től Alpár Ignácz műépitész úrnál (VII., Almássy-tér 15. sz.) az ajánfattevők rendelkezésére államk s ezek mellett a munkákra vonatkozó általános és részletes vállalati feltételek, szerződés-minta, müszaki leirások és épitési tervek ugyanott a rendes irodai órák alatt megtekinthetők.

4. **Az ajánlattevők a kiszolgáltatott költségvetési kivonatokba** az egységáraikat beiktatni s a végösszeget számjegyekkel és betükkel kiirni tartoznak.

5. Az egy koronás bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok legkésőbb folyó évi október 1-én déli 12 óráig a m. kir. földmivelésügyi ministerium segédhivatali főigazgatójánál (Budapest, V., Nádor-utcza) nyujtandók be. Később érkezett ajánlatok, táviratok és utójánlatok nem fogadtatnak el.

Nem fognak figyelembe vétetni azon ajánlatok sem, a melyek nem a kiszolgáltatott ajánlati űrlap és költségvetési kivonatok felhasználásával tétetnek.

6. Tartoznak az ajánlattevők az általános feltételek 5. §-ának megfelelőleg ajánlati összegük 5%-át, vagy a kormány által bánatpénzül elfogadhatónak jelzett értékpapirokban, vagy készpénzben bánatpénz gyanánt a budapesti m. kir. állampénztárban (Vámház) a m. kir. földmivelésügyi ministerium számvevősége által (III. em. számfejtősége) számfejtett ellennyugta ellenében, az ajánlat benyujtása előtt letenni s a letéti nyugtát ajánlatukhoz csatolni.

7. Az összes munkák még folyó évben kezdendők meg és a következő évben folytatandók ugy, hogy az épitkezés 1903. évi május hó 1-ig teljesen befejezve legyen.

8. A m. kir. földmivelésügyi minister úr Ő nagyméltósága, ki az ajánlatok elfogadása felett végérvényesen határoz, fentartja magának a jogot, hogy a benyujtott ajánlatok között, az ajánlati összegre való tekintet nélkül, szabadon választhasson.

9. A beadott ajánlatok a folyó évi október hó 1-én déli 12 órakor fognak a m. kir. földmivelésügyi ministerium II. emeleti tanácstermében felbontatni.

Budapest, 1901. évi szeptember 6.

A m. kir. mezőgazdasági muzeum épitési bizottsága:

Nemeskéri Kiss Pál s. k., államtitkár,
bizottsági elnök.

9264

Szépség és egészség.

Etvágytalanság és Gyomorgyengeség gyógyitására **ezren mennek Karlsbadba** holott ezt a czélt otthon is elérhetik **Rozsnyay M.**

PEPSINBORA

használata által, mely az emésztést elősegíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállitja.

Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill.

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készitményeink törvényesen bejegyzett védjegygyel vannak ellátva, mely az arasi szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.

Budapesten: Török József és dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszertáraiban. valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

Váltóláz és Hideglelés ellen

legbiztosabb és legkellemesebb szer, különösen gyermekeknél, kik a keserü chinint másképen bevenni nem tudják a **Rozsnyay M.-féle Chinincukorka és Chinincsokoládé** melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy gyülése 1869-ben *Fiumében pályadijjal koszoruzott. Értéktelen hamisitásoktól óvakodjunk.* Mindenki csak a *Rozsnyay M.-féle pályakoszoruzott* készitményt kérje és fogadja el, melynek minden egyes csomagoló papirosán *Rozsnyay Mátyás névaláirása* olvasható. 8400

RIVIERA IBOLYA
IGAZI IBOLYA ILLAT
kizárólagos készitői
MOTSCH A. és T.-a.
BÉCS, I. LUGECK 3 sz.

Egészséges
csiga-nadrágtartó
kényelmes, mindig alkalmas, elegáns szabad testtartás, könnyü mozgás, könnyü lélegzés, nincs nyomás, nincs izzadás, nincsenek gombok, nincs nadrágtartó, nincs többé szijj. Ara darabonkint 1·50 korona, a pénz előleges megküldése esetén franco. Utánvét 70 fillérrel több 3 drb 4 kor. 6 drb 7 kor. és 12 drb 12 kor. szállitja
KANN IGNÁCZ
Bécs, II., Lilienbrunngasse 17.

CRÈME DE FANCHON
a 3 sziv véd-jegygyel.
Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!
Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Föraktár:
„URSITS" gyógyszertár.
Budapest, Rákóczy-tér 11.
Vidékre 20 fillér többlet beküldése után franko.

Kapható mindenhol. Raktár **Török gyógytár, Bpest.**

+ Soványság +
Szép, telt testidomok a mi keleti sróporunktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 20 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Saigorvosbecsületes. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasitással.
Hygien. Institut 9155
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

4½ kgr. (42 drb.)
legfinomabb illatu, a sajtolásnál kevéssé megsérült 9232
pipereszappant
szállitok a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett **5 koronáért**
Kann Ignácz Bécs, II., Lilienbrunngasse 17.

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Aszód állomásán pályavendéglő fog létesittetni, a mely üzletnek 1902. évi jan. hó 1-től számitott három évi időtartamra, azaz 1904. évi deczember hó 31-éig leendő bérbeadása iránt ezennel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk. Az 1 korona bélyeggel és «Ajánlat a magyar királyi államvasutak Aszód állomásán létesitendő vendéglő-üzletnek bérbevételére a 29190. számhoz» felirattal ellátott, boritékba zárt és lepecsételt, nemkülönben a kellő okmányokkal (vendéglői ipar-engedély, erkölcsi bizonyitvány stb.) felszerelt ajánlatok 1901. évi november hó 16-ának déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak jobbparti üzletvezetőség titkári hivatalához (Budapest, Külső kerepesi-út VIII ház) posta utján térti vevény mellett nyujtandók be. Bánatpénz fejében pedig 200, azaz kétszáz kor. készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirok ban nevezett üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál 1901 nov. 15-én déli 12 óráig leteendő. Értékpapirok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett tizenegy napnál nem régibb árfolyam szerinti értékben, de legfeljebb csak névértékben fognak számittatni. Szóban levő vendéglő bérletére vonatkozó feltételek alulirott üzletvezetőség forgalmi osztályában (Budapest, Külső kerepesi-út VIII házcsoport I. emelet, 33. ajtó), vagy a budapesti jobbparti (keleti pályaudvar) győri és szabadkai forgalmi főnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők, miért is ajánlattevőktől feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik és azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják. A feltételektől eltérő, vagy a kitüzött határidőn tul érkezett ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni. A magy. kir. államvasutak fentart-ják maguknak a jogot, hogy az ajánlatevők közül, tekintet nélkül a felajánlott bérre, szabadon választhassanak. Tájékozásul még megjegyeztetik, hogy a vendéglős lakásául szolgáló két szoba, konyha és mellékhelyiségeket, valamint az utasok részére szolgáló I/II. oszt. éttermet is bérlő saját költségén tartozik fűteni és világitani, a mig a III. oszt. ét- és váróteremfütése és világitása fele részben a vasut intézet, fele részben pedig bérlő által fog eszközöltetni.

Budapesten, 1901 augusztus 11-én.

Az üzletvezetőség.

HÖLGYEIM!
Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodahatásu, valodi angol szépitő szert, **Ugorka-tejet,** és megfognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolit **szeplőt, májfoltot,** mindenféle tisztátlanságot az arczról és a börnek gyönyörü üdeségét, fiatalságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNÉL gyógyszertárában** a vörös kereszthez **Temesvár. Ára 2 kor.** Valódi angol **Ugorka-szappan** 1 K, 3 drb 2.40 K **Pouder** 1.20 és 2 K Utánvéttel is küldetik.

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL
kitünő helyreállitó szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitüntetésektől. 1000-nél több orvosi elismerőlevél.
Kitünő iz.
Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.
Árak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.
Kapható minden gyógyszertárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban, Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

Szép kárpitozott és vas-butor
a legszebb kivitelben kapható
ROSENTHAL HUGÓ
kárpitos és diszitőnél
VIII., Rökk Szilárd-utcza 16. szám.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

ALKONYATTÓL HAJNALIG.

Elbeszélés.

Angolból fordította S. A.

(Vége.)

Pietro az egész uton azon törte a fejét, miként adjon jelt az olasz seregnek, hogy jönnek az osztrákok. A katona oly erősen fogta a karját, hogy elszöknie lehetetlen volt. Akkor kell szerencsét próbálnia, mikor a vizben gázolnak. Ez volt az egyedüli reménye.

Nemsokára megint hallotta a patak zúgását. Ne vezesse-e őket a gázló helyett a legmélyebb, legrohanóbb árba? De, bár az eget könnyű nyári felhők takarták, itt-ott ragyogott egy csillag s elég világos volt arra, hogy lehetetlenné váljon, igy félrevezetni a csapatot. Mikor mármár kijutottak a fák közül, halk parancsszó hangzott végig a sorokon: oltsd el a fáklyákat! Veszedelmes volt a sötétben járni a gázlón, de az, hogy a fáklyákat meglátják most, mikor már az olasz tábor közelébe jutottak, még nagyobb veszedelem volt. Egy pillanatnyi pihenés nélkül a katonák beleugráltak a vizbe s lehetőleg óvatosan, de mégis nagyokat csúszva és botolva, egyet-egyet káromkodva, halkan mentek a vizen át.

A patak közepe táján az a katona, a ki Pietro karját fogta, elcsúszott a sárban s elkezdett kapkodni, hogy el ne essék. Pietro érezte, hogy megjött az ő ideje. Elkapta a katona puskáját, elsütötte a levegőbe, aztán beledobta a vizbe.

A dörrenésre összerezzentek a katonák. Pietro körülnézett, nem menekülhetne-e el. De körül volt véve, — egy pillanat alatt elfogták volna.

— A bajtársad elesett s elsütötte estében a puskáját, — suttogta, a mint egy katona utolérte.

— Csend! — kiáltott iszonyu dühben valahol a sötétben a tiszt. — Hol az az ördögfajzat? Az a kölyök!

— Megfogtam, hadnagy úr, — szólt az a katona, a kihez Pietro az előbb szólt s úgy megragadta a fiút a nyakánál fogva, hogy majd megfúlt.

— Előre!

Még egy kis gázolás s az osztrákok átértek a tulsó partra, egy akáczosba. Az olasz tábor közel volt, sokkal közelebb, mintsem az osztrákok hitték volna. Pietro pedig az izgalomtól dobogó szivvel leste, elérte-e czélját azzal az egy lövéssel, figyelmeztette-e az olaszokat.

Egyszerre megvilágosodott ég és föld egy váratlan lobbanástól, aztán mintha jégeső zuhogott volna le szörnyű mennydörgéssel. Az a katona, a ki Pietrót karjánál fogva tartotta, nagyot kiáltott, elereszte a fiút és térdre esve vonaglott a földön. Zavaros kiáltások és nyögések hallatszottak, káromkodás mindenfelé, lábdobogás a fűvön, letört ágak recsegése. Nem telt bele egy perez és az osztrákok közt csak ketten állottak előbbeni helyükön. Az egyik Pietro volt, a ki örömében és lelkesedésében, hogy az olaszok meghallották a jeladást, nem is gondolt a veszélyre, a mely őt fenyegeti; a másik pedig von Græfenstein hadnagy volt, a ki — míg emberei hanyatthomlok menekültek, vagy megsebesülve hevertek a fűvön, mozdulatlanul állott, fogait összeszoritva.

Az olasz őrnagy előlépett s kivonta kardját.

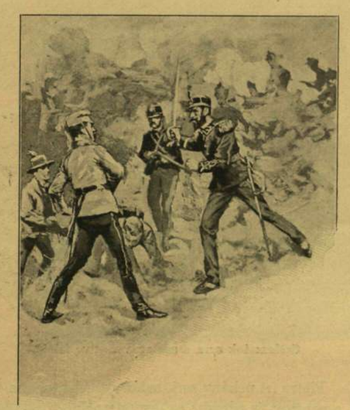
— Adja meg magát, hadnagy úr, mert különben a halál fia.

Von Græfenstein feleletül kirántotta pisztolyát. El volt határozva, hogy meghal, de drágán adja életét. De a körülötte félkörben gyülekező olaszok közül néhányan rávetették magukat s kicsavarták kezéből a pisztolyt. Oly hirtelen történt ez, hogy von Græfenstein megingott és térdre esett.

— Bocsánat, hadnagy úr, — mondotta valaki jó német kiejtéssel. Pietro megismerte, hogy Vivardi őrmester volt. — Bocsánat, de nem tehettünk másképen. Ha megengedi, segítek felkelni.

Von Graefenstein megesikorgatta fogait, ránézett az őt szorosan körülvevő tömegre s aztán átadta kardját Secco őrnagynak.

— Megadom magamat a túlerőnek, — mondotta.

— Adja meg magát, hadnagy úr, mert különben a halál fia.

Néhányan az osztrákok közül elmenekültek a folyón át, néhány sebesültet bevittek az olaszok a táborba és gondosan ápolni kezdték. A többit foglyul ejtették. Von Graefenstein, a mint nézte, hogy viszik őrség alatt az embereit, egyikük, kinek ruhája tele volt vérrel és sárral, közelébe fért és súgott valamit a fülébe.

Von Graefenstein szeme megvillant, bólintott egyet válaszul. Ekkor Secco őrnagy, az olasz zászlóalj parancsnoka az osztrák hadnagy felé közeledett, udvariasan üdvözölte s meghivta, hogy jöjjön a sátrába.

— Szolgálok egy kis frissitővel, — mondotta, megkinálva foglyát szivarral.

— Hát ez a parasztgyerek hogy került önök közé? Az este itt is láttam a táborunk körül őgyelegni.

Von Graefenstein mosolyogva gyújtott rá a szivarra.

— Müller Franz a neve, egy ezredünkbeli katona fia, a ki már meghalt. Itt lakik San Donatóban. Nem egy szolgálatot tett nekünk, persze titokban, most azonban nincs már rá szükségem. Háborúban az ember nem igen válogat az eszközökben, de utána aztán megmossa a kezét. Odaadom önnek ajándékba ezt a fiút, őrnagy úr.

— Köszönöm, hadnagy úr, — felelt az őrnagy gyilkos tekintettel. — De az a lövés, a mely minket felriasztott, hogy esett?

— Egy emberem elesett a patakban s valahogy elsült a puskája.

— Köszönettel tartozunk neki érte, — felelt az őrnagy szárazon. — Jó éjszakát, hadnagy úr.

A hadnagy elnevette magát, a hogy egyedül maradt.

— No, azon a ficzkón legalább boszut álltam, — gondolta.

Secco őrnagy ingerlékeny ember volt s talált valamit a fogoly hadnagy arisztokratikus modorában, a mi olyan hangulatba hozta, a mely áldozatot kivánt.

Pitymallott már s a mint az őrnagy a sátrak közt járt, ott látta Vivardi őrmestert, a ki azt a paraszt suhanczot kérdezgette, a kit a hadnagy osztrák kémnek mondott. Pietro mosolygott, boldognak látszott, szemmel láthatóan egy csepp se bántotta az, hogy olasz fogságba esett.

— Megküldöm a jelentést a főhadiszállásra, Vivardi, — mondta az őrnagy. — A foglyoktól igyekezzünk szabadúlni, a mint csak lehet. Egy azonban van köztük, a kivel azt teszünk, a mit akarunk. Maga a hadnagy mondta róla, hogy osztrák kém. Zárja be valahova s reggelre lövesse főbe. Legyen gondja rá, őrmester, hogy parancsom végrehajtassék.

— Őrnagy úr, nem vagyok én osztrák kém, — kiáltott Pietro előre ugorva, de az őrnagy hátat fordított neki.

— Az őrnagynak ugyan hiába beszélsz, — mondta Vivardi, megfogva a fiú karját. — Beszéld csak tovább, a mit elkezdtél.

Elvezette a fiút abba a félszerbe, mely börtönéül volt kijelölve. Pietro rémülten, lelkendezve folytatta elbeszélését. Mikor elmondta, hogy mint sütötte el épen idején a puskát, Vivardi komolyan bólintott fejével.

— Tudok németül és hallottam, mit mondott az egyik katona a hadnagynak. Igazat beszélsz.

— Látja hát, hogy nem vagyok osztrák. Jó olasz vagyok, szivvel lélekkel. Életemet adnám Olaszországért.

— De a neved...

Pietro meghökkent.

— Pietrónak szoktak hini.

— Jól van, jól, de az igazi neved? — kérdezte az őrmester.

Müller Franz, — felelt a fiú akadozva.

— És te mondod magadat olasznak? — mondta az őrmester megvetően.

— Az anyám olasz, a hazám Olaszország. Az apám meghalt, nem is emlékszem rá. Az anyám se viseli a nevét, Ginevrának hívják.

— Igen, emlékszem rá. Azt hiszem, az anyám ismeri az anyádat. Ginevra, — igen, osztrák katonához ment nőül s ezért egész családja kitagadta. És ő nevelt téged ilyen jó hazafinak?

— Ő.

— Szegény fiú! Mindkét részen ellenségnek tekintenek.

Odaértek a félszerhez, a mely eredetileg marhaállás volt, most pedig börtönül szolgált.

— Egyelőre itt kell maradnod, fiam, — mondta Vivardi. — Megteszek érted, a mit tehetek, de nem hiszem, hogy sokat használna.

Pietro engedelmesen ment be a börtönbe s rázárták a vastag deszkaajtót. Az őrmester pedig

odaállítva egy katonát őrül, az őrnagy sátrához sietett. Secco őrnagy épen a jelentését írta s egy csésze kávé párolgott előtte.

— Őrnagy úr, — mondta az őrmester, — megengedi, hogy szóljak valamit arról a fiúról?

Lehetőleg röviden elmondotta, a mit a fiútól hallott, hogy miként figyelmeztette őket az ellenség jöttére.

Secco őrnagy folytatta az irást s úgy látszott, mintha oda se figyelt volna.

— Vége van már? — mondta aztán letéve a tollát. — Csak ezt felelem: mind a ketten osztrákok, természetes és öröklött ellenségeink. Kettejük közül mégis csak inkább hitelt adhatok a tisztnek és nemes embernek, mint a parasztgyereknek. Különösen is az egyiknek semmi oka sincs, hogy engem rászedjen, a másik pedig azért hazudik, hogy megmentse az életét. Ez a válaszom, őrmester. Hajtsa végre a parancsomat.

— Pardont kérek, őrnagy úr, — mondta Vivardi s a szeme villogott.

— Még egy szót és lefokoztatom, — ordított az őrnagy iszonyú dühben.

Vivardi e pillanatban semmit sem szeretett volna jobban, mint hogy megragadja parancsnoka torkát s kirázza belőle az életet, de a katonai fegyelem ösztöne mégis győzött benne a harag felett. Gépiesen köszönt s szó nélkül elhagyta a sátrat. Ha tovább beszél, tönkre tette volna önmagát és nem használt volna Pietro ügyének.

Szomoruan ballagott az őrmester a mezőn.

— Mért is nem lőttem le azt az átkozott osztrák tisztet, mikor a pisztolya a kezemben volt? — gondolta magában. — Szegény gyerek, megmentett bennünket, hogy meg ne lepjenek az osztrákok és mi azzal fizetünk neki, hogy agyonlőjük. De hát mit tehetek érte?

Hagyja Pietrót megszökni? De hova rejtőzhetnék? Haza nem mehet, máshova se, osztrák földön az osztrák, olasz földön az olaszok tartják ellenségnek.

Ekkor egy káplár jött Vivardihoz.

— Az őrnagy olyan parancsot adott, melyet nem szivesen teljesítek, — mondotta. — Hogy agyonlőjük reggel azt az osztrák kémet. Az igaz, hogy megérdemli, — de mégis csak gyerek az istenadta.

— Az őrnagy nem bízik bennem. Nem is csoda, — gondolta Vivardi. — Elmondjam-e az embereknek a fiú történetét? Vagy nem hiszik el, vagy pedig... úgyis eléggé gyűlölik már az őrnagyot s a legközelebbi ütközetben aligha nem kapna egy golyót a hátába. Zendülés az ellenség előtt...

Egész természete fellázadt ez ellen, mint valami megbocsáthatlan bűn ellen. Akkor inkább lőjék agyon azt az ártatlan fiút.

— Tegye kötelességét, — mondotta a káplárnak. El volt már határozva: nem tehet semmit Pietro érdekében, de legalább előkészíti, hogy bátran haljon meg.

Bement a félszerbe. Reggel volt már. Pietro egy kéve szalmán ült, nyilván el volt merülve gondolataiba. Mikor az őrmester belépett hozzá, fölnézett rá s csak ennyit kérdett:

— Nos?

— Édes fiam, megtettem, a mit csak lehetett, az őrnagynál, — nem ért semmit.

— De maga hisz nekem? — kérdezte Pietro hevesen.

— Szavamra mondom, hogy hiszek, — felelt az őrmester s feléje nyujtotta kezét. Pietro felugrott s megragadta. Kezet fogva állottak néhány pillanatig. Vivardi arra gondolt ezalatt, hogy miképp mondja el a fiúnak, hogy oly közel a halál?

Pietro azonban nem gondolt egyébre, csak arra a vádra, hogy ő kém. A míg az őrmester a szavakat kereste, hogy tudtára adja, hogy néhány percz múlva meg kell halnia, Pietro megszólalt, kissé habozva.

— Mit mondott az őrnagy? Ugy-e, agyon fognak lőni még ma reggel?

Vivardi igent bólintott, szólni nem birt volna. Pietro is hallgatott, szeme mintha a messze távolban keresett volna valamit.

— Nagyon hirtelen jött, — mondotta, mély lélekzetet véve. — De olyan sokszor gondoltam már rá, hogy meghalok a hazámért, hogy most már meg se vagyok lepetve. Katona úgy se lehettem volna, de azért az életemet így is odaadhatom Olaszországért.

Vivardi szerette volna vigasztalni, de nem talált rá szavakat.

— Az anyámra gondoltam, — folytatta Pietro. — Úgy-e, nincs már időm, hogy írjak neki?

Az őrmester felelet helyett kitépett egy lapot kopott jegyzőkönyvéből s irónt is adott a fiúnak.

— Irj az anyádnak, fiam. Gondom lesz rá, hogy meg is kapja.

— Czélozzatok arra a szalagra a szive felett.

Pietro irt néhány sort, aztán összehajtogatta a papirost és odaadta az őrmesternek.

— Búsúlni fog szegény, tudom, de örülni is fog. Tudni fogja, hogy én mentettem meg az olasz sereget. Ugy-e hogy megtettem? — kérdezte aggódva.

— Igen, megtetted, fiam. Az Isten áldjon meg érte. Mi katonák sohasem fogunk megfeledkezni rólad.

— Fázol, — mondta az őrmester, látva, hogy a fiú remeg egy kissé. — Ugy-e hogy csak fázol?

— Igen, csak fázom, nem félek, — felelt Pietro mosolyogva. — De mondja, — az ajka vonaglott egy kicsit e szókra, — nagyon fog fájni?

— Nem, majd gondom lesz rá, hogy ne fájjon. Nem fogsz érezni semmit s egy pillanat mulva ott leszel azok közt a derék katonák közt, a kik meghaltak a hazáért.

Elővett a zsebkönyvéből egy zöld-fehér-piros szalagcsokrot s a fiú szivére akasztotta.

— A menyasszonyomtól kaptam, — mondta meghatottan.

Lépések zaja hallatszott kivülről. Az ajtó kinyilt, a nap rásütött Pietro arczára. A káplár állt odakinn néhány katonával.

Vivardi megfogta a fiú karját.

— Majd én vezetem, — mondta s karöltve vezette a foglyot, mintha bátyja volna, ki a táborból egy a sátraktól sánczczal elkülönített helyre. Itt megállva csak szorongatta Pietro kezét, szólni nem birt. Aztán elővette zsebkendőjét.

— Ne kösse be a szememet, — kérte a fiú. — Megigérem, hogy erős leszek. Hadd essék a lobogóra utolsó pillantásom.

Jobb felé fordulva, látta a trikolort a tábor fölött lengeni, ragyogva a reggeli napfényben. Mosolygott s a vézna, jelentéktelen külsejű parasztfiú mintha átszellemült volna e mosolyval. Lelkesedve tekintett fel utoljára a lobogóra.

Vivardi hátralépett s halkan mondta a katonáknak:

— Czélozzatok arra a szalagra a szive felett.

— A nemzeti szinek! — mormogta az egyik katona megrezzenve.

Pietro intett a kezével.

— Isten veletek! Isten áldja meg, őrmester! Éljen Olaszország!

Mikor a lövések eldördültek s a füst eloszlott, Pietro ott feküdt a földön, mosoly az arczán, olasz golyó a szivében.

PISTA INGE-ÚJJA.

Ezzel a czimmel («Pista's shirt-sleeves») érdekes elbeszélés jelent meg az «Illustrated London News» czimű nagy világlap legújabb két számában, melynek tárgya a magyarországi tótok életéből van véve. Az elbeszélés szerzője, *M.E. Francis*, mint művéből látható, hosszabb ideig időzhetett hazánkban, különösen a Vág völgyében s éles szemmel figyelte meg a nyitramegyei tót nép életét, szokásait. Az e vidéki tót asszonyok messze vidéken híresek arról, hogy nagyon szépen tudnak hímezni. Pár évvel ezelőtt még csak a maguk használatára, ingvállaik, kötényeik, stb. diszítésére hímeztek, de újabban ez az ügyességük jelentékeny keresetforrássá is lett számukra. Ez első sorban *Izabella* főherczegnőnek, a Pozsonyban lakó Frigyes főherczeg nejének köszönhető, a ki nagyon élénken érdeklődik ez ügy iránt; Pozsonyban egyesületet alapított a hímző háziipar támogatására, a mely hímző-iskolák fentartása, kiállitások rendezése, stb. által igyekszik a háziiparnak ezt az értékes ágát fejleszteni s ezzel a szegény nép anyagi helyzetén segíteni. A főherczegnő maga is nagy buzgalommal terjeszti az előkelő társaságban, külföldön is, az ilyen hímzéseket. Az angol írót is nagyon érdekelhette a népies iparművészetnek ez az ága, mert elbeszélésében igen fontos szerepet szánt neki a cselekvény szerkesztésénél. Az elbeszélés színhelye Pethőfalva (helyesebben Petőfalu) nyitramegyei község, szereplői az idevaló tót nép fiai és az ottani kastély úrnője.

Érdekesnek tartjuk ezt az elbeszélést egyes részleteinek fordításában olvasóinkkal a következőkben megismertetni.

*

Pista legénytársaival kifelé jött a templomajtón. Csinos, derék tót legény volt ez a Pista. Kerek kalapja hetykén félre volt csapva, — pompás egy kalap volt ez: nemcsak a három strucztoll tette azzá, a milyenek vásárlására a tót legények sokszor ráköltik egész évi keresményüket, de volt rajta egy szép *geránium-virág* is, mely a kastély parkjában díszlett még tegnap és egy csomó csinált virág, melyek minéműségéről a legtapasztaltabb kertész sem tudott volna számot adni. Szűk nadrágja úgy ki volt tömve, hogy a lába olyan volt, mintha párnák volnának rajta; pruszlikja skárláttal és aranynyal volt hímezve, finom vászon inge-újja pedig úgy tele volt hímezve mindenféle czifra alakokkal, hogy a vászon alig látszott ki alóla. Pista bronzszinű arcza finom metszésű volt, jellegzetes faji vonásai megragadták az ember figyelmét: vékony orra, tojásdad arcza, finoman hajlott ajkai, kék szeme, mely olyan szinű volt, mint a messziről idekéklő Kárpátok. Nyugodtan jártatta szemeit erre-arra, a mint tréfálkozva megállt pajtásaival a templomajtóban.

Nemsokára elhangzottak a zsoltár utolsó hangjai s a többi nép is kitódult a templomból. Legelül a falu vénei, aztán az asszonyok, mögöttük a leányok, sajátságos, gazdagon fodrozott skárlátszín szalagokból csinált fej-ékükkel, mely elrejtette gondosan simára fésült lenszinű hajukat, művészi izlésüknek és ügyes újjaiknak becsületére váló kötényeikkel, pruszlikjaikkal és ingvállukkal.

A lányok egyikét, a mint kissé büszkélkedve elhaladt a legények előtt, megszólította Pista.

— Pochvalen bud Jezus Krisztus (dicsértessék Jézus Krisztus), — mondta neki a szokásos üdvözlettel.

— Navechi (mindörökké), felelt a lány.

Pista azonban sokkal inkább a leány kék selyemmel pompásan hímzett pruszlikját és ingvállát nézte, mint őt magát.

— Ejnye, de szép inged van! — mondotta neki. — Sohase láttam ilyen szép kék hímzést. Talán Nagy-Szombatban vetted?

— Nem én, — dicsekedett Anna, — magam csináltam. A szent nővérek mutatták meg e mintát a zárdában s ők hozatták Pozsonyból a hozzá való kék selymet is.

— Nekem ugyan nem tetszik, — mondta felbiggyesztve ajkát egy másik leány, a ki most hozzájuk lépett. Magas, csinos leány volt, egész más formájú, mint Pista, de más, mint Anna is, a falu leggazdagabb lánya, a kinek alakja csak annál kevésbbé tetszett szépnek, mennél több és diszesebb volt rajta a ruha. Hozzá még egy kicsit golyvás is volt az istenadta. A másik leánynak, Marinkának, volt egy kis czigány-vér is az ereiben, a mit barna arczszine és sötét szeme is mutatott. Skárlátszin szalagja nem igen volt neki, a miből látni lehetett, hogy nem a módos parasztlányok közül való. Göndör fekete fürtein, melyek sehogysem engedték magukat ottani szokás szerint simára fésülni, világos sárga kendő volt, a melyet szorosan megkötött gömbölyű álla alatt, a csücskéi pedig lelógtak keblére.

— Nem szeretem a kék szint, — mondta Marinka, toppantva egyet magas sarku csizmájával. Pista boszankodva fordult el tőle Anna felé, a ki még mindig mosolygott.

— Bizony ez nagyon szép hímzés, — ismételte Pista. — Od'adnám, a mim csak van, egy ilyen hímzett ingújjért.

— Nem szebb, mint a tied, — felelt Anna. — Marinka szebben tud hímezni, mint én.

Persze, azért kedvtelve nézegette a maga hímzését.

— Marinka hímzése is nagyon szép, de nem kék, — mondta Pista szomorkodva. — Bárcsak kék volna.

Marinka szeme megtelt könnyel. Milyen büszke volt, mikor a szeretője elhozta neki ezt a darab fehér vásznat, hogy hímezze meg neki! A piros és sárga fonál, a mivel hímezte, a saját maga fonása volt, a mintát is maga rajzolta, dolgozott éjjel-nappal, megrabolta ritka pihenő óráit — és, ime, Pista még sincs a munkájával megelégedve. Mérgesen topogott és elfordult.

Pista azonban úgy megkivánta a kék selyem hímzést, hogy folyton csak ez járt az eszében. Még a kastély úrnőjéhez is elment kék selymet kérni, de ez — bár nagyon kegyes volt és jószivű — még meg is szidta hiúságáért.

*

A kis falu a déli nap fényében ragyogott másnap, a mikor az öreg Márta, Pista anyja a porban és melegben a zárdába bandukolt. Mónika testvér épen krumplit hámozott a nyitott ajtajú konyhában és meglepetve fogadta a szokott köszöntést.

Márta nem sokat késlekedett, fölfogta a köténye szélét s nagy sírással kezdte törölgetni a szemét. Mónika testvér ezen épen nem csodálkozott; tudta jól, hogy a tót népnél a sirás rendesen valami kérésnek a bevezetése s ezenkivül észrevette, hogy Mártának egy nagy és látható lag igen kövér lúd van a hóna alatt.

Ez a lúd pedig igen híres volt az egész környéken. Ludovika volt a neve — a kastély úrnőjének akart vele Márta kedveskedni, hogy az ő nevéről nevezte el a lúdját. Ludovika nem egy okból nagyon sokat ért Mártának. Nemcsak hogy csodálatos nagyságú tojásokat rakott s a kellő időben oly roppant mennyiségű tollat lehetett róla lekoppasztani, a mennyiről Petőfalván soha még nem is álmodtak, hanem, mivel mindenki tudta, hogy Mártának egyedüli vagyona, nagy rész jutott ki neki mindenféle sikerült apró üzletekben. Ha a jó özvegy például a kastély úrnőjétől egy kis korai krumplit akart szerezni, okvetlen felajánlotta érte cserébe Ludovikát.

Pista az ökrei mellett állott.

Általában akármit meg akart kapni, mindig felajánlotta érte cserében Ludovikát. Olyan cserügyletekbe, a melyekben előre lehetett látni, hogy a cserét el is fogadják, persze sohasem keverte bele a nevezetes szárnyast, — így különösen a boltos zsidónak sohasem ajánlotta fel cserébe Ludovikát.

Mónika testvér tehát, a mint a ludat meglátta, rögtön tisztában volt a dolgok állásával s nem valami nagy szivességgel hivta elő a tisztelendő főnöknőt, a kit aztán Márta újabb könnyzáporral és alázatos kézcsókok özönével fogadott.

— No, mi baj, Márta? Krumpli kell tán? Bizony magunknak se sok van ám.

— Oh nem, tisztelendő főnöknő, nem krumpli. Uram Isten... a fiam, a Pista... olyan derék fiú és olyan jámbor. Nagyon is jó, aligha is el nem veszi a jó Isten tőlem, szegény árva anyjától....

— Csak nem beteg tán? — kérdezte a főnöknő komoly aggodalommal s Mónika testvér is ijedten ejtette ki a kezéből a kést. Még Ludovika is elkezdett fájdalmasan, kétségbeesetten gágogni.

— Nem eszik, nem alszik, — nyögte Márta. — Megszakad a szive, akárki meglátja és mindez a Boldogságos Szűz miatt...

A két kis apácza ámulva nézett össze.

— Igen bizony, — folytatta Márta feljebb fogva a ludat a hóna alatt és kötényén keresztül lesve az apáczák arczát. — Szeptember nyolczadikán van a nagy ünnep, proczesszióba megyünk a Boldogságos Szűzhöz, Pista viszi a keresztet és megszakad a szive, hogy nem az ő színét viselheti. A Boldogságos Szűz szine, ugy-e, kék, Pista inge-újja pedig vörösre van hímezve.

— Hát nem mindegy az? — kiáltotta a két apácza. — A jó Isten a szivet nézi, nem a ruhát. A Szent Szűz is... Jó, ha a lányok az ő ünnepén fehér fátyolt öltenek, de a ki nem tud fehér fátyolt venni, annak is kegyesen fogadja az imádságát. Mondd meg Pistának is...

— Csakhogy Pista azt hallotta, — szakitotta félbe Márta, — hogy a tisztelendő testvéreknek van kék selymük s azért küldött engem, hogy kérjek belőle, hadd legyen neki is olyan inge-újja, mint a biró Anna lányának.

— Nekünk csak arra való selymünk van, hogy a templom számára hímezzünk vele. Anna pénzért hozatta a magáét.

Márta égnek emelte szemét. Istenem, hiszen ő is meg akar fizetni a selyemért, azért hozta el Ludovikát. A főnöknő azonban ismerte már s nem engedett.

Erre aztán olyan jajveszékelés támadt, hogy az egész zárda mind összeszaladt. Odajött Magdolna nővér is, a kit betegeskedése miatt küldtek ide Budapestről, hogy kissé megerősödjék a jó falusi levegőn.

— Hát nem kék itt minden, a falak, a téglák, még az edények is? Hát nem a Szent Szűz tiszteletére van ez? És szegény Pistától még azt a kis kék selymet is sajnálják.

A kedves testvérek összenéztek. Bármi régóta éltek már itt a tót nép között, mégsem ismerték ki egészen a természetében rejlő vallásosság, gyermeteg hiúság, együgyüség és ravaszság csodálatos vegyülékét. Pista vágyai egy pillanatra zavarba hozták őket. Magdolna nővér elkezdett a főnöknővel halkan suttogni. Neki van egy kevés kék selyme, a miből a plébános úrnak akart oltártérítőt hímezni, de a plébános úr úgyis azt mondta, hogy jobb szeretne piros hímzést. Ha a tisztelendő főnöknő megengedné, ezt odaadná, hadd teljék benne a kedve Pistának.

Igy hát végre Márta, miután többszörösen felajánlotta cserébe Ludovikát, boldogan ment haza, a drága kis csomagot keblébe rejtve.

*

Alkonyat volt a széles síkon. Sárgás piros volt az ég alja, a hol a hegyekkel érintkeztek. A hegyek mintha valami óriási drágakőből lettek volna faragva. Nincs, a ki le tudná írni ezeknek a nagy síkságoknak a bűbáját ebben a rejtelmes órában. Fehérruhás alakok mozogtak az aranyos zöld bokrok és mezők között, hosszú sor eke vonult méltóságos

lassusággal az úton s mindegyiket egy pár fehér vagy cserszínű ökör húzta; a rozoga hídakon szekerek mentek át, az aratók apró csapatokban ballagtak haza, kasza a vállukon. Az egész tájék kimondhatatlan csendet lehelt. Talán sehol sem talál az ember annyi ellentétre, mint itt a Vág völgyében. A kezdetleges természet szelleme árad szét ezen a nagy darab földön, megbizhatatlanul — akár csak maga a nép, a melynek természetében megvan a művészi hajlam, a melyen meglátszik a művelődés, a vallás nemesitő és szeliditő hatása, — de még mindig megmaradt benne az eredeti vadságnak egy s más ösztöne.

A jó Knotek Pistában is bizony volt jócskán a vademberből, a mint két ökrének, Czigánynak és Gunárnak nyomában ballagott s a kék ingujjra gondolt, a melylyel büszkélkedni fog.

Tudta, hol találhatja meg Marinkát, hiszen reggel, mikor arra ment a házuk előtt, ott látta a szérün és csépelt. Nem segitett neki más, csak az öcscse, Marczi és a nagyanyja, a vén Zsuzska, az asztag pedig jó nagy volt. Hát bizonyos, hogy ott dolgozik még most is. S csakugyan, a mint közel jött a házhoz, hallotta a cséphadaró ütemes zuhogását.

Marinka épen hátrapillantott, a mint Pista arra ment. Előlépett az árnyékból, a szeméből nem sok jókedv csillogott.

— Mi kell, Pista? — kérdezte mogorván.

Pista az ökrei mellett állott, egy-két lépésnyire a lánytól, egyik karját általvetve Czigány hatalmas nyakán, csak félig fordulva a lány felé. Csak a fejét fordította kissé feléje, a mint Marinka megszólította, ajkán jókedvű mosoly ült.

— Megvan ám a kék selyem, Marinka, — mondotta.

— Ugyan, — felelt Marinka. A szeme előragyogott a sárga kendő alól, csépjét merészen lóbázta előre-hátra.

— Meg ám, — felelt a legény. — Szereztem. Az anyámnak van még abból a vászonból, a miből a másik ingem-újját himezted. Szép vászon. Ugyanazt kellene erre is ráhimezni, csak finomabb öltéssel. Vékonyabb tűt kell használnod, Marinka.

— Már mint nekem? — kiáltott a leány. — Hát azt hiszed te, hogy én még himzek neked? Soha egy öltést se! Soha többé a tűt nem veszem kezembe a kedvedért, tudod! Te szivtelen, hálátlan gazember! Hát a rabszolgád vagyok-e én? Talán majd dolgozom neked egész életemen át egy szó köszönet nélkül? És még hozzá gúnyolsz és fitymálsz, a legjobb munkámat lebecsülöd. Azt hiszed, csak fel kell emelned az újjadat és —

A hangja zokogásba fúlt. Pista levette karját Czigány nyakáról és sarkon fordult. Nagyon meg volt botránkozva. Soha, a mióta Petőfalva áll, nem volt még eset rá, hogy fejérceléd igy beszélt volna férfival, különösen ha cz a bevallott szeretője s egykor férje is lesz. Szigorúan végigmérte a hitszegő leányt, a hangjában azonban inkább sértődöttség volt, mint harag.

— Nem értelek, Marinka. Persze, hogy arra várok, hogy te fogod meghimezni. Ki tegye meg más?

— Kérd meg Annát, a biró lányát, — felelt Marinka fitymálva. — Az én munkám nem elég jó te neked.

— Bolondozol, rózsám, — mondta Pista s a szemében zavar volt, sőt a hangja is reszketett. — Tudod, hogy nem fogok Annához fordulni. Isten bizony, senki más lányát nem fogom ilyesmire kérni, csak téged.

Marinka felkapta csépjét és elnevette magát.

— Jól beszélsz, Pista! Csak aztán meg is tartsd, a mit megfogadtál.

Marczi, a kis öcscse, a ki most odafutott hozzá, megránczigálta a szoknyája szélét.

— Hi a nagyanyó, gyere Marinka. Még öt kévét ki kell csépelni.

A leány megfordult és ment a fiú után a szérüre, egy szó nélkül. Egy pillanat múlva megint hallatszott a cséplés egyhangú, ütemes zaja. Pista pedig az ökreivel eltünt a homályban. Marinka még csak vissza se fordult utána.

— Azt hiszed, csakugyan megcsinálja Bilinszky Anna Pistának a himzést? — kérdezte Marczi.

— Bánom is én! kérdezd meg tőle! — felelt a nénje.

— Már még miesoda bolondság ez? — vágott közbe a nagyanyjuk. — Az Anna! Az majd legalább is korcsmárosné lesz, vagy valami más gazdag ember felesége, ha ugyan nem valami kereskedő veszi el Lipótvárról. Négy tehenet kap hozományban, meg egy fél tuczat dunyhát, meg egy falka ludat. Kicsit magasabbra nézhet, mint Pista.

— De olyan legény nincs ám több, mint Pista, — mondta Marczi lelkesedve.

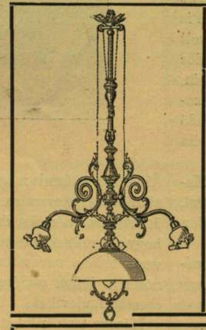
— Gyülölöm a Pistát, — kiáltott fel Marinka.

(Vége következik.)

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Első magyar üveggyár
részvény-társaság 8925
Budapesten, V. ker., Ferencz József-tér 8.
(Az Akadémia közvetlen közelében).
Vendéglői, kávéházi, és háztartási üvegnemüek gyári raktára.

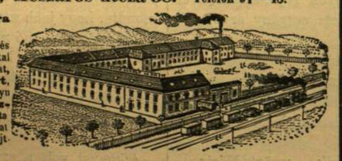
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Virágvázák legszebb kivitelben nagy választékban.

Brünner Testvérek
cs. és kir. szab.
légszesz-, villamos- és petroleumlámpa-gyár.
Főraktár: 9223
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 3.
Salonpetroleum és császárolaj I. rendü. — Bérmentes szállitás.

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállitója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utcza 10.
Központi viz-, lég- és gőzfütések, légszesz- és vizvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyuk, vizerőmüvi emelőgépek stb. 9277
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készittetnek.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papiráru és szab. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utcza 38. Telefon 91—48.
Gyárt nagybani elárusitásra következő új czikkeket
A legkonnyen családi dobozokat és **diszboritékokat** (levélpapirokkal és boritékokkal), névjegykártyákat, gyászlapokat, **gyászlevélpapirt**, gyásznévjegyeket. Saját gyártmányu **Zománcokkal** ellátott **zajtömböket**, szekrénycsipke és torta papirokat, továbbá papirtányérokat plakátcsöveket és különféle összehajtható dobozokat.

1901. évi január hó 1-től állandó kiállitás a fenti czikkekből a városligeti iparcsarnokban megtekinthető. 8846

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9147
csipke, vegyészeti tisztitó- és müfestő-intézete megnagyobbitatott erőmüvi szönyegporló és szőrmeáru megóvó-intézettel. — Megbizások átvétetnek:
VIII., Baross-utcza 85. sz. saját házában nevo gyárban és a következő fióküzletekben:
IX., Calvin-tér 9. V., Harminczad-utcza 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16. *Telefon 57—08.* VIII., József-körút 2. szám. *Telefon 57—08.*

ALAPITVA: 1882.
VALÓDI ANGOL ÉS AMERIKAI SPORTJÁTÉKOK
LEGOLCSÓBB MEGBIZHATÓ BESZERZÉSI FORRÁSA

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

Lane Gerald beszéd közben többször elpirult.

A BANK BOTRÁNYA.

Elbeszélés. — Griffiths A. után S. V.

A vezérigazgató és a főpénztárnok komoly tanakodásba voltak merülve.

Az Anglo-Saxon bank, a londoni pénzintézetek egyik legnagyobbika, bajba került. A bank pénztárából 37,445 font sterling értékü bankjegy nyom nélkül elveszett, vagyis más szóval ellopták. A váratlanul befolyt pénzt Fawkus főpénztárnok vette át, ki határozottan azt állitotta, hogy a bankjegyek déli 12 óra 30 perczkor még a vasszekrényben voltak. Egy órával utóbb, vagyis 1 óra 30 perczkor a szekrényben minden össze-vissza volt hányva, mintha valaki ügyetlen kézzel keresgélt volna benne és a pénznek nyoma sem volt.

Erskine vezérigazgató, egy kövér, piros pozsgás arczú úri ember, kin meglátszott, hogy az eset nagyon bántja, sokáig hallgatott, végre azonban elkiáltotta magát:

— Átkozott szekrény! Rendszerünk rosz, hibás, téves, hiszen engem már régen figyelmeztettek erre.

A pénztárnok, egy savanyú képü szikár ember, nem osztozott főnöke nézetében.

— A szekrény mindig jó volt, és önnek csak azóta nem tetszik, mióta Sackville-Smithre hallgat. Ez az ember már akkor is, mikor mint irnok nálunk szolgált, mindent jobban akart tudni, mint más, de mióta felkapott az uborkafára, mindannyiunk eszén túl akar járni és tanácsaival zaklat...

— Sackville-Smithnek igaza volt, — veté közbe a vezérigazgató, — ő jó barátom és a bank hü embere. Bennünket jogosan kinevethet, a miért nem követtük tanácsát. De elég a beszédből. Cselekednünk kell. Az esetről első sorban az angol bankot, másodszor pedig a rendőrséget fogom értesiteni.

A rendőrség egyik legügyesebb ügynökét, Dovedale felügyelőt rendelte ki a helyszinére. Hosszabb kérdezősködés, szemlék és kutatások után Dovedale felügyelő kijelentette, hogy nem érti a «dolgot». Szerinte a tolvaj nagyon ügyetlen kezdő, vagy rendkivül körmönfont nemzetközi betörő lehetett. Az ellentétes nézetek a tényalládékon semmit sem változtattak, mert a pénz elveszett a nélkül, hogy nyomára akadhattak volna. A vezérigazgató által roszalt rendszer tulajdonképen abból állt, hogy a pénzszekrényben bizonyos üzleti könyvek is voltak, melyekhez a főpénztárnokon kivül a bank többi hivatalnokai is hozzáférhettek, ha egyik vagy másik könyvre szükségük volt. A szekrény a hivatalos órák alatt mindig nyitva volt és senkinek fel nem tünhetett, ha a bank főbb emberei mindenkor a szekrénybe nyúltak, melyben az intézet adósainak és hitelezőinek névsorát és bizonyos letétek jegyzékét is őrizték. A nagy vasszekrény alsó részében a bank napi forgalmára szükséges bankjegyek voltak elrakva. A pénz-maradékot naponként a hivatalos órák után a főpénztárnok és ennek ellenőrei számolták össze, a mint ez minden banknál és pénzintézetnél történni szokott. A főpénztárnok a szekrény közelében álló iróasztalánál dolgozott ugyan, de nem volt köteles arra, hogy a szekrényre ügyeljen. Idegennek természetesen nem engedte volna, hogy a szekrénybe nyuljon, a mi különben a lehetetlenségek közé is tartozott, mert a szekrény vasajtaja mindenkor nagy zajjal csukódott, ha avatatlan kezek nyitották fel.

Dovedale felügyelő kijelentette, hogy a mondott körülmény a lopást nagyon megkönnyebbitette ugyan, de azért valószinünek tartja, hogy a tolvaj más úton fért a pénzhez. Ugyanis a bank fogadóteréből egy ajtó a folyosóra nyilt, melyhez az utczáról hozzá lehetett férni. Ezen aztán bárki is bátran fölmehetett, sőt azon esetre, ha valakivel találkoznék, azt mondhatná, hogy az igazgatót vagy más valakit keres. Igaz ugyan, hogy a folyosón álló portás figyelmét nagyon nehezen lehet kikerülni, de végre egy pillanat, melyben a portás helyét elhagyja, elegendő arra, hogy valaki feljuthasson. Dovedale okoskodása oda lyukadt ki, hogy a szakszerüleg működő tolvajokon kivül a gyanú nemcsak a bank összes hivatalnokait, hanem azokat is terheli, kik oda bejáratosak. Egyébiránt a rendőrség legfeljebb úgy lehetne megtalálni, ha kisülne, hogy ki járt a bankban délutáni fél egy és fél kettő közt. Fawkus főpénztárnok, ki a szekrényhez legközelebb ült, nem tudta megmondani, ki jött a szobába. Ő maga a mondott időben nem volt ott. Mind a hat segédpénztárnok azt vallotta, hogy ők sem voltak a szobában. Ugyanezt mondták a többi hivatalnokok. Dovedale-t az egyhangú tagadás boszantotta, mert biztosra vette, hogy valaki közülük nem mond igazat. De egyúttal el kellett ismernie, hogy a kérdéses időben mindenki a villásreggeli után jár, s a holt idény folytán a bankba nagyon kevesen járnak. Ezután a helyiségekben általános kutatást akart tartani, de azt a bíróság beleegyezése nélkül nem tehette.

A vezérigazgató folyton azt állitotta, hogy a tolvaj kivülről hatolt a házba, ámde biztos adatot ez irányban sem lehetett felhozni. A portás vallomása nagyon keveset ért. Ő ugyanis tizenkét és egy óra közt több embert látott feljönni, de ezek nem a fogadóterembe, hanem a pénztári fülkékhez mentek. Ezek közül senkit sem ismert, kivéve — úgy rémlett előtte — Sackville-Smith urat, de ezt sem tudná határozottan állitani. Meg aztán Sackville-Smith úr oly gyakran fel szokta Erskine vezérigazgatót a fogadó-teremben keresni, hogy ez neki fel sem tünhetett volna.

— Nos, annyi bizonyos, — szólott közbe a vezérigazgató, — hogy ma nem volt nálam.

— És nem jöhetett Sackville-Smith úr ide, — kérdé Dovedale felügyelő, — a nélkül, hogy ön jövet-menet ne láthatta volna?

— De igen, — felelt a vezérigazgató.

— E részben szeretném az irnokokat s pénztárnokokat kihallgatni, — mondá Dovedale.

— Ez fölösleges. Ugyan mit hozhatna ön fel Sackville-Smith úr ellen? Ön bizonyosan ismeri? Az Austin Friars czég első tőzsdei ügynökét ne ismerné? Nos, ha ismeri, akkor én még azt is mondom, hogy talpig becsületes, kifogástalan úri ember. Nálunk szolgált; nagyon sokra vitte. Velünk üzleti összeköttetésben áll, engem pedig itt és lakásomon többször fel szokott keresni...

De Dovedale nem tágított és a hat pénztárnokot egyenként kihallgatta. Egyen kivül mindannyian azt vallották, hogy Sackville-Smith urat nem látták. Ezt az egyet Lane Geraldnak hivták; beszéd közben többször elpirult, akadozott s úgy tett, mintha valamit el akarna hallgatni. A felügyelő mindezt tudomásul vette.

— Nos, mint vélekedik erről a ficzkóról? — kérdé a felügyelő, midőn a kihallgatás után a vezérigazgatóval és Fawkus pénztárnokkal visszavonult.

— Lane Gerald? — felelé az igazgató, — jó fiú, szorgalmas munkás, nemde Fawkus úr?

— A mennyire látjuk, uram, igen, de azért óvatosak legyünk, sőt azt hallottam, hogy a fiatal ember sokat jár társaságba. Meg aztán eleven, nagyon is eleven, — tevé hozzá a savanyúképü pénztárnok.

— Önt Sackville-Smith úr uszitotta fel ellene. Olyanformát hallottam, hogy a fiatal Lane Sackville-Smith leányának udvarol, a miért amaz nagyon dühös...

A felügyelő arra határozta el magát, hogy Lane Geraldot figyelemmel fogja kiséri. Egy eleven — nagyon is eleven — fiatal ember, ki nősülni akar, bizonyára egyúttal pénzt, sok pénzt is szeretne...

— Nem marad egyéb hátra, mint a dolgok fejlődését bevárni, — mondá Dovedale, jegyzeteit kabátja belső zsebébe dugva. — Egyik vagy másik az ellopott bankjegyek közül okvetlenül elő fog kerülni. A tolvaj minden esetre tájékozatlan, hiszen azt még az iskolás gyermek is tudja, hogy a bank gondosan feljegyzi pénzjegyeinek számát. Kezdő ember lehet, ki a bankjegyeken túl adni nem tudván, okvetlenül

el fogja azokat égetni. Megyek, mert az idő nagyon eljár.

Dovedale nem ment messzire. Mihelyt a bank hivatalnokai hazafelé indültak, ő mindenütt Lane Girald nyomában járt, a ki egy Onstow-utczai házba ment. Dovedale a legközelebb álló rendőrtől megtudta, hogy a házban Sackville-Smith lakik, ki nemsokára az utczába jött.

— Szabad egy szóra kérnem? Én Dovedale felügyelő vagyok a City rendőrségtől . . .

— Mit akar velem? — kérdé Sackville-Smith.

— Nem ismer kérem valami Lane Gerald nevű urat az Anglo-Saxon banktól? Ő most épen itt a házban van.

— Az én házamban? A szemtelen gazember, pedig megtiltottam neki és kikergettem. De miért keresi őt? Talán a bank dolgában? . . .

— Tehát ön is hallotta, mi történt?

— Hogyne hallottam volna. Hiszen a Cityben mindenki erről beszél. De ott megy az ön embere. Utána, mert különben elszalasztja . . .

Dovedale csakugyan Lane Gerald után sietett.

Sackville-Smith, kit az imént lefolyt jelenet nagyon bántott, gyors léptekkel hazament és leányát szobájába hivatta.

— Tehát az a ficzkó megint itt volt? Pedig azt hiszem, e tekintetben elég komolyan megmondtam a véleményemet.

— Valami borzasztó esetet akart elmondani, — valami bankrablást.

— Miféle bankrablást? — kérdé az atyja, habár a dologról tudomása volt, mint ezt Dovedale előtt be is ismerte.

— Azt hittem, hogy apám tud a dologról, — mondta a leány, — sok ezer font értékű bankjegyet loptak az Anglo-Saxon banktól.

— Nos, aztán miért mondta el ezt neked az a kedves ficzkó?

— Téged keresett. Azt hitte, hogy talán tudsz valamit. Azt hitte, hogy téged azon időben látott.

— Engem látott? Talán bizony engem akar a lopással vádolni? Talán ő követte el a lopást?

— Ugyan papa! Hogyan mondhatsz ilyesmit! Te Geraldról mindig roszat gondolsz.

— Ne nevezd Geraldnak, kikérem magamnak. Biztosra veheted, hogy holnap már ülni fog. Legalább hét esztendőt kap. Még most is várasz reá?

— Ha mindenki elhagyja, atyám . . .

— Egy szót sem; menj szobádba. Megtiltom, hogy többé róla beszélj.

Ebédnél az apa és leánya közt a béke ismét helyre állt, de azért Sackville-Smith határozottan kijelentette, hogy Lane Gerald veje soha sem lehet.

A napilapok reggeli számaikban részletesen közölték a bankrablás esetét, és a hivatalos órákban a bank fogadó-termében százan is megfordultak részint kíváncsiságból, részint pedig azért, hogy Erskine vezérigazgatónak sajnálatukat kifejezzék. Többek közt Sackville-Smith úr is megjelent, ki annak idején előre megmondta, hogy a bankot okvetlenül ilyes baj fogja érni.

— Nos, kedves barátom, — kezdé Sackville-Smith tréfás hangon, — mit mondtam? most talán követni fogja tanácsomat s az igazgatótanács egyik ülésén a pénztárak dolgában gyökeres ujításokat fog életbe léptetni.

— Nem szép öntől, Sackville-Smith, hogy ön ily hangon beszél és gúnyolódik.

— Eszem ágában sincsen. Ellenkezőleg. De mondja meg, kinek volt igaza? Ha igen, talán segithetek a bajon. De igérje meg, hogy a bankjegyszekrényt máshová helyezi el.

— Ezt okvetlenül meg fogjuk tenni. De nem értem, hogyan segithetne a bajon.

— Egy kis türelmet kérek. Először is a bank határozott igéretét kivánom arra nézve, hogy mindaz titokban marad, a mit önnek mondani akarok. Megigéri?

— Ez nagy dolog. Az igazgatótanács nevében határozott igéretet nem tehetek, de azért hiszem, hogy a részemről tett igéreteket magáénak fogja ismerni.

— Szavát elfogadom, Erskine, és ezért viszont én is adok valamit.

Ezzel Sackville-Smith kabátja belső zsebéből egy vastag borítékot vett elő. — Íme, — mondá, — legyen nyugodt. A borítékban megtalálja a hiányzó bankjegyeket.

— Szent isten! Mit mond? A bankjegyeket? Hogyan jutott ezekhez? — kérdé Erskine. — Ezt tudnom kell, jogom van ezt tudni.

— Erre a kérdésre nem felelek. Ön szavát adta.

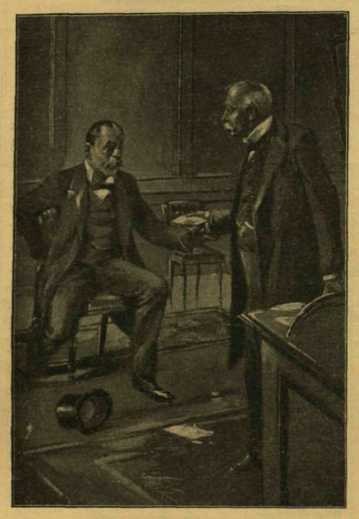
— De ez valami nagyon különös eljárás. Közbe vessem magamat önért, vagy talán ön volt az . . .

— Elégedjék meg a dologgal, a mint most van. Önök megkapták leczkéjüket, a leczke kemény volt, de nem ártott. Itt vannak a bankjegyek. Nekem mennem kell. De olvassa meg a pénzt, mielőtt távoznám.

A vezérigazgató remegő kezekkel felbontotta a borítékot, melynek tartalmát kivette.

Egy csomó bankjegy? Nem, hanem egy ügyesen összekötött bankjegynagyságú papiroscsomag.

— Hogyan értsem ezt, Sackville-Smith úr? — kérdé komoly hangon a vezérigazgató. — Hol vannak a bankjegyek? Benne voltak a borítékban? S egyáltalán birtokában voltak-e? Ha ez tréfa akar lenni, akkor csakugyan nagyon ügyetlen tréfa.

— Hol vannak a bankjegyek?

De Sackville-Smith arczán meglátszott, hogy a tréfa nem tőle eredt.

— Úgy látom, hogy engem is megloptak. A bankjegyeket az éjjel kivették a borítékból, ez bizonyos. Pedig benne voltak, mert tulajdon kezeimmel tettem bele, midőn . . .

— Értem, — mondá a vezérigazgató, — folytassa kérem: midőn azokat elloptam. Kezdem a helyzetet érteni. A levét ön fogja meginni Sackville-Smith úr.

— Ön megigérte, hogy a dolog köztünk marad.

— Igéretemet visszavonom. A bűnt el nem simithatom, bűnrészes nem lehetek. Ön felelős a bankjegyekért, ezt szóval és tettel elismerte . . .

— Önmagát senki sem vádolhatja be. Tudni fogja, hogy nem rosz szándékkal tettem. Egyébiránt a kárt jóvá tehetem. Az önök bankjában letett értékpapirjaim a bankjegyek értékét felülmúlják.

— Az meglehet, és az igazgatótanács a kártérítést elfogadhatja, de annyit mondhatok, hogy az ön viselkedése legalább is nagyon furcsa, sőt határozottan bűnös. Mutasson fel csak egyetlen indokot arra nézve, hogy a bank alkalmazottjait rajtam kezdve az utolsó irnokig ily borzasztó gyanúnak tette ki. Úgy érzem, hogy kötelességem lenne önt szó nélkül letartóztatni . . .

— Ne tegye. Gondoljon állásomra, jó nevemre.

— S a mi jó nevünk? És mi történik a pénzzel, melylyel a bankot megkárosította?

— Erre nézve már nyilatkoztam. A bank itt letett pénzemet és értékpapirjaimat lefoglalhatja.

— Intézkedését elfogadom és az igazgatótanácsnak elő is fogom adni. Erre nézve határozni fog; úgy hiszem, hogy épen most ülést tartanak.

— Akkor távozom és később visszajövök, hogy a határozatot megtudjam, — mondá Sackville-Smith székéről fölkelve.

— Nos, tudja kérem, jobb lenne, ha itt maradna. Kérem is, hogy maradjon itt. De nem lesz egyedül. Bunter! (ez volt a folyosó portásának neve) szólítsa be csak azt az urat, a ki ott künn a folyosón várakozik, szürke kabát van rajta.

— Engedje meg, hogy Dovedale urat a City rendőrségtől bemutassam. Ő, önök ismerik egymást? Annál jobb. Sackville-Smith úr itt marad, míg az igazgatótanács ülése tart. Talán szükség lesz reá.

Dovedale úr viselkedése hasonló esetekben mindig kifogástalan lévén, most is Sackville-Smith úrral oly beszélgetést kezdett, mely a helyzetet távolról sem érintette.

— Szép nap, rendkivüli szép időjárás az esztendő ezen szakában . . . Mit gondol ön a Derby-favoritról? . . . A komló ára okvetlenül fel fog menni.

Ez alatt Erskine főigazgató a bank helyiségein végig menve Lane Geralddal találkozott.

— Engedje meg Erskine úr, — mondá a fiatal ember, — hogy egy órára elmehessek, valami nagyon sürgős dolgom van. Fawkus úr nem szereti, ha valaki délelőtt elmegy s azért igazgató urat kérem fel . . .

— És mi az a nagyon sürgős dolog? — kérdé Erskine.

— Ez a sürgöny, melyet ezelőtt egy órával kaptam. De előbb nem mehettem önhöz.

— «Madár kézben van. Jőjj el érte. Amy.» — olvasta Erskine és még mielőtt a sürgöny értelmére nézve Lane Geraldtól felvilágositást kért volna, a fiatal ember maga beszélt.

— A sürgöny Sackville-Smith kisasszonytól jött. Én pedig mondhatom, hogy Sackville-Smith urat láttam, midőn a bankba jött, sőt egyebet is láttam. Tudniillik tegnap kevéssel délutáni egy óra után Sackville-Smith a bankjegy szekrénynél járt. Nem akartam szólni, mig bizonyost nem tudtam. Remélem, nem fog Sackville-Smith úrral nagyon szigoruan bánni. Lássa, ön ezt az ő leányának köszönheti . . .

— És mikor jön vissza?

— Először is Amy-t keresem fel. A többi magától jön . . .

— Siessen. Hozza vissza a bankjegyeket az igazgatótanács termébe és mondja meg, mit kiván jutalom fejében. Ezt Sackville-Smith úr fogja megfizetni.

Másnap a lapok ujdonság rovatában Lane Gerald Sackville-Smith Edith kisasszonynyal való eljegyzése volt olvasható.

Az Anglo-Saxon bank igazgatótanácsa pedig ugyanott hirül adta, hogy az elveszett bankjegyek megkerültek.

PISTA INGE-ÚJJA.

(Vége.)

Néhány nappal később, mikor Marinka a major felé ment, ott találta a kastélykertben a vén Mártát, a ki az utakat tisztogatta s a virágágyakat gyomlálta néhány más asszony társaságában.

— Hát nem akarsz Pistának dolgozni? — mondta a vén asszony — no, de azért meglesz nálad nélkül is, ne félj. A himzés már meg is van kezdve. Finom munka, Marinka, finomabb, mint a tiéd.

A leánynak arczába szökkent a vér. Oh az a gonosz Pista! Hát a szavánál fogta!

— Ki himezi? — tört elő ajkán, szinte akaratlanul, a kérdés. Márta fontoskodva bicczentett a fejével s fogatlan szája mosolyra görbült.

— Nem mondom meg, — mondta jókedvüen. — Nem biz én. Hogy nem én himezem, azt elhiheted.

Felmutatta köszvénytől össze-visszagörbült kezeit. Ezalatt a többi asszonyok, a kik hallották a párbeszédet, elkezdtek vihogni, mire Marinka büszkén fölvetette a fejét és méltóságos tartással odább ment. A szivében azonban égett a keserűség Pista hitszegése és a csúnya, ostoba Anna alattomossága miatt.

Ki lenne más, mint Anna? Az ő gazdagsága eltántorította Pistát adott szavától. Anna bizonyára csalogatta Pistát, kaczérkodott vele, csak azért vette fel azt a híres kék ingvállat, hogy azt a bolond hiú legényt elkápráztassa vele. Hiába beszél nagyanyó, hogy a biró lánya magasabbra néz, Marczinak van igaza, oly legény nincs több, mint Pista, akármilyen csalfa is. No, de majd megkeserüli ezt még Anna . . .

S csakugyan, szegény Anna maga se tudta, honnan szakadt rá az a sok válogatott üldözés és boszantás, a mi ezután következett. A virágait letaposták, a tyúkjait elszabadították, a tojást mindig összetörve találta a fészekben. Egyszer éjszaka valaki bevezette a kedves kecskéit a gyümölcsös kertbe, — persze, csak ő kapott ki az apjától a kárért, a mit okoztak. Hát még az a gyalázat, hogy a neve mindenféle csufolódó és szégyenletes jelzők kiséretében krétával oda volt irva minden falra és kerítésre! Az udvarában papirszeleteket talált, melyek mindenféle szörnyűségekkel fenyegették. A szegény Anna amúgy sem valami éles elméje egészen belezavarodott az aggodalomba és az elkeseredésbe. Hogy miért ez üldözés, azt még csak nem is sejtette, míg egyszer az üldöző maga el nem árulta magát.

A mint egy vasárnap délután a koresma előtt ment s hallotta odabenn a muzsika vidám hangjait, odahúzta a kivánság, mert bár épen nem volt szép, tánczolni nagyon szeretett. Előkelő társadalmi állása szerzett neki mindig elegendő tánczost. Kissé félénken nézett be a nyitott kapun, mert nem tudta, nincs-e ott ismeretlen ellensége; mindjárt tánczra kérte valaki, a ki nem volt más, mint Pista, a ki az ép közvetlen ezelőtt kapott visszautasitást akarta Marinkán megboszúlni. A mint azonban Anna nagy vigan a középre sietett, Marinka, a ki hanyagul járta a lassút, vagy a csárdást egy másik legénynyel, félvállról végigmérte s elkaczagva magát, egészen hangosan igy szólt:

— Itt megy Anna a pénzes-zsákjával. Mások a keblükbe rejtik a pénzüket, Anna a nyakán hordja a zacskót.

Ez a durva tréfa, a mely Anna golyvájára czélzott, az első pillanatban nevetésre talált. A mint azonban Anna, a ki elképedve megállott, könnyekben tört ki, a nevetés elhallgatott.

— Ez mégis sok, Marinka, mondta valaki. — Mit vétett neked ez a szegény leány? Soha egy jó szód sincs hozzá egy idő óta. Tegnap is láttam, a mint csufságokat irtál az apja kapujára.

— Hát te voltál! — panaszkodott Anna szemrehányóan.

— A Marczi öcséd is bevallotta, mikor megfogtam a fülét, a miért a bíróék lúdjait tilosba hajtotta, hogy te biztattad föl rá, — kiáltott más valaki.

— Aztán meg folyton a külsején évődöl, mintha bizony tehetne róla szegény, — tette hozzá egy harmadik.

Az általánossá vált ellenséges indulat láttára Marinka körülnézett, összefonta karjait és lassan az ajtó felé indult.

— Törődöm is én veletek! — kiáltott büszkén, kihivóan. — Azt beszélem, a mit akarok. Ha az Isten megver érte valakit, nem engem ver meg, hanem azokat, a kik csalfák és hitszegők.

Ezzel elment.

— Hát ezzel mit akar? — kérdezte Anna.

— Tudom én, — felelt a vén Márta, a ki ott volt mindenütt, a hol csődület volt. — Azt hiszi, te himzed Pistának az új ingét.

Elkeseredése ellenére is fölszegte a fejét a gazdag örökösnő:

— Kell is nekem . . .

Pista kisietett a korcsmából Marinka után s csakhamar utól is érte, bármi gyorsan ment is.

— Azt mondom neked most mindenkorra, — mondta, a mint a leány feléje fordult, — hogy semmi közöm sincs Annához, sem neki én hozzám.

— Hát a himzés.

— Az nem a te dolgod, — felelt a legény. — Te dobtál el magadtól, nem én téged.

Elhallgatott, mert meglepte az a keserűség, mely a leány arczán kifejeződött s kissé szelidebben, el is mosolyodva mondotta:

— Közelebb keresd, rózsám . . .

Marinka csak bámult rá. Azt hitte, tréfál. Egyet suhintott terjedelmes szoknyájával, sarkon fordult és elszaladt. Csizmája sarka nagyokat kopogott az úton.

Anna ugyan megszabadult azóta a boszantásoktól, de annál roszabbul járt a többi falubeli lányok. «Közelebb keresd» — mondotta Pista. Talán a csinos Rozi, a ki szomszédja volt jobbfelől Marinkáéknak, talán ő himez Pistának. Marinka megragadta a legelső alkalmat és leöntötte málnalével a Rozi újon szőtt fehér vásznát, melyet fehéríteni teritettek ki. Hátha Mili, a baloldali szomszéd, — ennek meg lehányta a sárba frissen mosott ruháit a szárító kötélről. Az egyik inget szét is tépte a disznó s a vége az lett, hogy Milit megverte érte az apja. Marinka féltékeny gyanuja hol az egyik leányra esett, hol a másikra. Rövid idő alatt valóságos réme lett az egész falunak. Csak úgy dőlt a panasz a bíróhoz, a jegyzőhöz, a plébánoshoz, az apáczákhoz. Mindegyik megszidta Marinkát, de ez makacson hallgatott s csak vonogatta a vállát.

A majorban csépeltek. Ott dolgozott az egész

Marinka a proczesszióban.

cselédség s napszámosok is a faluból, köztük Marinka. Az asztag tetején állott épen, a mikor arra jött a kastély úrnője. Az asztag alján pedig zokogva hadonászott egy leány.

Marinka volt! — kiáltotta. — Láttam, ő volt!

Az úrnő fölnézett oda, a hol Marinka állott és serényen emelgette a kévéket erre-arra.

— Mit csinált már megint? — kérdezte az úrnő.

— Összetörte mind a két korsómat. Odatettem az asztag aljába, hogy bajuk ne essék. Láttam, a mint Marinka rájuk vetett egy kévét, úgy hogy egymásnak estek és összetörtek. Szándékosan tette, jól láttam. Most majd jól megszid érte az apám, meg az anyám. Marinka nem hagy békében senkit, nincs lány a faluban, a kinek kárt ne csinált volna.

— Igaz az? — kérdezte az úrnő.

— Igaz bizony, — felelt az ispán. — Olyan ez a lány, mint a veszedelem.

— No, majd rendet csinálunk, — szólt közbe a tiszttartó.

A többi lányok is odagyültek, mindegyik elkezdte panaszolni a baját. Az úrnő intett Marinkának, hogy jöjjön le. A leány egy könnyed ugrással lenn termett és szégyenlősen állott az úrnő előtt. Meg volt zavarodva, a mint lehajolt kezet csókolni. Zavara oly nagy volt, hogy az úrnőnek is feltünt. Ijedtében nem is a kezefejét csókolta meg, a hogy a felnőttek szokták, hanem a gyermekek módjára a tenyerét. Az úrnő ismerte a leány kis szerelmi regényét Pistával s tudta, hogy újabban történt valami köztük.

— Mi lelt téged, Marinka? Azelőtt te voltál a legjobb magaviseletű leány, most meg ilyeneket csinálsz. Hát nem te kaptad az iskolában a díjat jó magaviseletedért?

— De igen, nagyságos asszony, — felelt Marinka halkan s pozsgás arczán két könnycsepp futott végig.

— Neked kellene jó példát adnod, — folytatta az úrnő. — Te fogod vinni a nagy zászlót a proczesszióban, mert a neved Mária és mert ezentúl jó leány leszel, úgy-e?

A többi leány eltátotta saját bámulatában, némelyek még morgolódtak is nagy elégedetlenül egymás közt.

— Nagyságos asszony, kérem, nekem nem lehet, — mondta Marinka gyorsan.

Fekete szempilláját lehúnyta, fejét lecsüggesztette s meztelen lábával furcsa jeleket irt a porba.

— Nincs fátyolom, — rebegte s aztán halkabban tette hozzá:

— Nem vagyok én elég jó ahhoz.

— Majd csak akad fátyol a számodra, — mondta az úrnő, — s majd jó leszel ezentúl, úgy-e? Most pedig eredj vissza a munkádhoz s vigyázz, hogy több panasz ne legyen rád.

Marinka megcsókolta az úrnő kezét, majdnem szenvedélyesen, aztán az asztag mögé sietett és előhozott egy zöldre mázolt cserépkorsót.

— Nesze, az én korsóm, — mondta annak a lánynak, a kiét eltörte. — Ne haragudj, hogy kárt tettem neked.

A következő pillanatban már fenn volt az asztag tetején és dolgozott tovább. Az ördögöt mintha kiüzték volna belőle ez este. Lesütött szemmel, hallgatagon türte társnői kötekedéseit. Mikor pedig haza felé ballagott az esthomályban, egy öreg asszonyt látott maga előtt, a ki szinte roskadozott a hátán levő batyu alatt. Utána sietett.

— Hadd segitek vinni a batyuját, néni, — mondta neki.

Az öreg asszony visszafordult, s ekkor Marinka megismerte benne a vén Mártát. Egy kicsit hátra is hőkölt erre a felfedezésre.

— De jó is lesz, lányom, — felelt Márta — az Isten áldjon meg, hogy megesik a szived a csúzos vén hátamon. Aligha eső nem lesz, úgy fáj a derekam.

Folyton járt a szája, mig a majorig nem értek, sőt még akkor sem eresztette el a leányt. A major egy nagy, négyszögletes udvar körül épült tágas épület volt, egészen új, mert az úrnő nemrég nagy ujitást hozott be a cseléd-lakásokban. Azelőtt négy család is lakott egy-egy szobában, most azonban minden családnak megvolt a maga szobája, melyhez egy fél konyha is tartozott. A vén Márta egymaga uralkodott a szobában, mert Pistának pompás priccse volt az ököristállóban. Márta büszke is volt erre nagyon, bár a kovácsné, a ki a szomszéd szobában lakott, azt tartotta, hogy mégis csak magányos lehet így az élete.

— Gyere csak be, — hivogatta most az öreg asszony Marinkát, — látsz odabenn valamit, nem fogod megbánni. Megtudsz egy titkot.

Bevonszolta a leányt a konyhán át a szobába, még mielőtt tiltakozhatott volna. A szoba le volt függönyözve, a kis lámpa ott pislogott az asztalon, gyönge fényt vetve Márta tarka terítős ágyára, a fölötte függő füstös szentképekre. A kis puhafa-asztalnál pedig ott ült Pista, tű a kezében, előtte a megkezdett kék himzés a fehér vásznon.

— Pista, — kiáltott Marinka, — hát te magad . . .

Pista meglepetve pillantott fel, de látva Marinka sápadt arczát s rémült szemét, elnevette magát.

— Hisz' megmondtam, hogy más lányt nem fogok erre megkérni . . .

*

Szeptember nyolczadika derült verőfénynyel köszöntött be. Reggelre a falu népe mind összegyült a piacztéren, Szent Anna szobra előtt. Az aratás jó volt, a mit a sok ajándék is mutatott, melyek a szobrot és talapzatát ékesitették: bokréták, szalagcsokrok, üveg-gyöngysorok, — kiki a legszebbet igyekezett adni, a mi tőle telett. Mikor mind összegyültek, megalakult a proczesszió: elül a ministráns gyerekek skárlátszin köntösükben, aztán a férfiak, fiatalja, öregje, mögöttük a gyermekek, asszonyok, lányok, mind valahányan ünnepi ruhában, a ki csak te-

hette, fehér fátyollal hímzett fökötője vagy szalagcsokra fölött. Szép rendben vonultak, vígan énekelve sajátságos, egyhangú hymnusukat, mérföldnyi távolságban, bokáig a porban gázolva.

Más irányokból is újabb és újabb proczessziók voltak láthatók. Uri fogatok, rázós szekerek hozták nagy távolságokból a jámbor népet, iszonyú port verve fel az úton. S mind ez a sok nép egy kis erdő felé tartott, mely egy domb alján terült el. Az erdő közepén volt egy kis kápolna, de olyan kicsi, hogy a szászad része se fért volna bele a sok kegyes hívőnek. A pethőfalvai proczesszió ért oda utolsónak; akkor már a kápolna előtti tér tele volt néppel. Ott volt a kastély úrnője is, a ki leszállt kocsijáról s a fák melléől nézte népét. A fiúk csoportja mögött, a kik vékony czérna-hangon fújták nagy buzgalommal, jöttek a legények, előttük a keresztvivő: Pista. Csinos legény volt, az igaz, födetlen fejét alázatosan lehajtotta, erős kezei biztosan fogták a nehéz keresztet. Az úrnő mindjárt észre vette, hogy az inge-újja pirosra és sárgára van hímezve — ugyanaz, a mit Marinka hímzett neki pár hónap előtt.

Utána az öreg emberek jöttek, reszkető hangon énekelve, mögöttük az apró gyerekek, a kik szintén kivették részüket az énekből, persze nem épen a nóta szerint, a mint meztélláb a port taposták.

Mikor a pap a kápolna küszöbére lépett, egyszerre csend lett s a proczesszió vége halkan nyomult előre. Ott jöttek a lányok — egy magas, derék leány vitte a selyem-zászlót s gondosan lehajtotta, a mint a fák ágai alá ért. Sötét szeme tiszta fehér fátyol alól csillogott elő, barna karjain, melyek kissé remegtek a nehéz zászló sulya alatt, pompásan hímzett *kék* ingváll ékeskedett.

Az úrnő mosolygott magában s nem várva be a proczesszió végét, hátrább vonult. A kis tisztás a kápolna előtt annyira tele volt, hogy alig lehetett mozdúlni, de azért a csengetyűszó hallatára letérdeltek valamannyien s úgy maradtak az egész mise alatt. Az úrnő is letérdelt kocsijában, a kocsis is letérdelt ülésén, még a tüzes telivér lovak is, melyek az elébb még prüszköltek és dobogtak, csendesen állottak, a mint a hymnus elnyújtott hangjai megszólaltak, — mert a magyar lovak neveléséhez hozzátartozik a zene s a magyar istálló nem is teljes, ha nincs benne síp és dob. (!)

Mise végével az ismerősök elkezdték a beszélgetést, pipára gyujtottak, elővették a kendőkben hozott elemózsiát s vidám nevetés foglalta el az előbbi áhitat helyét.

Néhányan a pethőfalviak közül észrevettek egy fiatal párt, a kik egymás kezét fogva mentek be a kápolna ajtaján.

— Nem Pista az? — kérdezték a vén Mártától, a ki akkor kelt fel nagy nehezen egy fa mellől, a hol térdelt.

— Az ott meg mellette Marinka — mondta a másik, mielőtt a vén asszony felelhetett volna. — Nini és ő rajta van a híres kék hímzés.

— E' bizony úgy van — szólogatott az öreg Márta. — Egy pár lesznek nemsokára. A nagyságos asszony csinálta ki így, ő beszélte rá Pistát, adja Marinkának a kék hímzést. Nagy szerencse ám az: Pista kocsis lesz nemsokára, lehet még belőle parádés kocsis is és olyan gyönyörű kék ruhában fog járni, mint Tamás ott, a bakon. Marinka meg, ha férjhez megy, feljár majd mosogatni a kastélyba.

— E' bizony nagy szerencse — irigykedtek a szomszédok.

— No meg a Marinka apja is jól ellátja a lányát. Két dunyhát ad vele, három vánkost, meg egy malaczot.

— Ejnye, ejnye, — mondogatták itt is, ott is. — Hát te, Márta, mit adsz te a fiadnak?

— Hogy én? Én se sajnálok tőlük semmit — felelt az öreg, égnek emelve szemét — odaadom nekik Ludovikát . . .

Magyar királyi államvasutak menetrendje.

Érvényes 1901 október hó 1-től.

A vonatok **indulása** Budapest ny. p. udvarról.

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat neme	hová
	Délelőtt				Délután				
102 [1]	1	00	kel. ost. expr. v.	(Bécs, Berlin[3], Páris, (Ostende) London	6104	12	05	sz. v.	Czegléd, Szolnok
					172	12	15	«	Palota-Ujpest
166	5	30	sz. v.	Palota-Ujpest	136	12	25	«	Nagy-Maros
6102	6	35	«	Czegléd, Szolnok	4108	12	50	«	Dorog
4102	6	45	«	Esztergom	174	1	15	«	Palota-Ujpest
168	6	55	«	Palota-Ujpest	104	1	45	gy. v.	Bécs, Páris
6012	7	05	v. v.	Lajosmizse	4110 [2]	2	05	sz. v.	Pilis-Csaba
1406	7	30	gy. v.	Zsolna, Berlin	144	2	20	«	Érsekujvár
106	8	00	«	Bécs	176	2	25	«	Palota-Ujpest
708	8	15	«	Temesvár, Orsova	704	2	30	gy. v.	Bukarest, Verciorova
712	8	50	sz. v.	Temesvár	4104	2	40	sz. v.	Esztergom
170	9	05	«	Palota-Ujpest	720	2	45	«	Czegléd
116	9	25	«	Bécs, Berlin	6002	2	55	«	Lajosmizse
					178	4	15	«	Palota-Ujpest
					138	4	25	«	Nagy-Maros
					716	4	30	«	Szeged
					108	5	15	gy. v.	Bécs
					180	6	00	sz. v.	Palota-Ujpest
					1404	6	15	gy. v.	Zsolna, Berlin
					140	6	20	sz. v.	Párkány-Nána
					4106	6	40	«	Esztergom
					710	6	50	«	Verciorova, Bukarest
					6014	7	25	v. v.	Lajosmizse
					182	7	40	sz. v.	Palota-Ujpest
					154 [3]	8	00	«	Vácz
					184	9	25	«	Palota-Ujpest
					118	10	00	«	Bécs
					706	10	10	gy. v.	Szeged, Verciorova
					714	10	20	sz. v.	K.-K.-Félegyháza
					1408	10	40	«	Zsolna, Berlin
					902 [4]	11	20	keleti expr. v.	(Belgrád, (Konstantinápoly
					702 [5]	11	30	kel. ost. expr. v.	Bukarest, (Konstantinápoly

[1] Berlinbe csak minden szerdán és vasárnap.
[2] Közlekedik ünnep- és vasárnap bez. november 25-ig.
[3] Csak október és április hónapokban.
[4] Közlekedik minden kedd, csütörtök és vasárnapon.
[5] Közlekedik minden szerdán és szombaton.

A vonatok **indulása** Budapest k. p. udvarról.

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat neme	hová
	Délelőtt				Délután				
32	6	20	v. v.	Triest, Nagy-Kanizsa	944	12	00	tsz. sz.	Kis-Kőrös
604	6	50	gy. v.	(Gyfehérv., N.-Szeben, (Kolozsvár, M.-Sziget	22	12	25	sz. v.	Bicske
					310	12	35	«	Hatvan
10	6	50	sz. v.	Bécs, Graz	320	1	30	«	Gödöllő
402	7	10	gy. v.	Kassa, Munkács	504	2	00	gy. v.	Kolozsvár, Arad
1002	7	15	«	Zágráb, Fiume, Róma	4	2	15	«	Bécs, Páris, London
304	7	30	«	Ruttka, Berlin	510	2	20	sz. v.	Szolnok
1302	7	30	«	Fehring, Graz	16	2	25	«	Bicske
318	7	35	sz. v.	Gödöllő	404	2	35	gy. v.	Kassa, Lemberg
906	7	40	«	Belgrád, Brod	904	2	40	«	(Belgrád, Konstantinápoly
1508	7	50	«	Kassa, Csorba					
1008	8	00	«	Zágráb, Fiume, Pécs	312	2	40	sz. v.	Hatvan
606	8	10	«	Arad, Brassó	1004	3	00	gy. v.	Zágráb, Fiume, Róma
506	8	30	«	Kolozsvár, Brassó	1022	3	20	v. v.	Adony-Szaboles, Paks
6	8	50	gy. v.	Bécs, Graz	910	3	35	sz. v.	Szabadka
408	8	50	sz. v.	Munkács, M.-Sziget	302	3	45	gy. v.	Ruttka, Berlin
1708	9	15	«	M.-Sziget, Stanislau	12	4	30	sz. v.	Győr
306	9	35	«	Ruttka, Berlin	308	5	20	«	Ruttka, Berlin
					508	5	45	«	Kolozsvár, Brassó
					314	6	25	«	Hatvan
					1706	7	05	«	M.-Sziget, Stanislau
					18 [1]	7	20	«	Bicske
					24	7	35	«	N.-Kanizsa, Triest
					1506	8	00	«	Kassa, Csorba
					1006	8	50	«	Zágráb, Fiume, Eszék
					406	8	75	«	(Miskolcz, Lemberg, (Kassa
					502	9	15	gy. v.	Kolozsvár, Bukarest
					1904	9	20	sz. v.	Pécs, Brod
					1304	9	50	«	Fehring, Graz
					608	10	00	«	Arad, Brassó
					908	10	20	«	Belgrád, Eszék, Brod
					8	10	45	«	Bécs, Sopron
					328	11	10	v. v.	Ruttka, Miskolcz

[1] Közlekedik vasár- és ünnepnap előtti köznapokon.

A vonatok **érkezése** Budapest ny. p. udvarra.

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat neme	honnan
	Délelőtt				Délután				
701 [1]	12	50	kel. ost. expr. v.	(Konstantinápoly, (Bukarest	171	12	35	sz. v.	Palota-Ujpest
					703	1	25	gy. v.	Bukarest, Verciorova
163	5	35	sz. v.	Palota-Ujpest	103	1	50	«	Páris, Bécs
6101	6	15	«	Szolnok, Czegléd	173	2	00	sz. v.	Palota-Ujpest
1407	6	25	«	Berlin, Zsolna	175	3	05	«	Palota-Ujpest
165	6	35	«	Palota-Ujpest	6001	3	15	«	Lajosmizse
709	7	15	«	Bukarest, Verciorova	135	3	55	«	Nagy-Maros
4107	7	25	«	Dorog	6103	4	15	«	Szolnok, Czegléd
167	7	35	«	Palota-Ujpest	4103	4	35	«	Esztergom
117	7	45	«	Bécs	177	5	40	«	Palota-Ujpest
6011	7	50	v. v.	Lajosmizse	115	5	55	«	Bécs, Berlin
127	8	15	sz. v.	Párkány-Nána	179	6	50	«	Palota-Ujpest
713	8	25	«	K.-K.-Félegyháza	107	7	00	gy. v.	Bécs
4101	8	35	«	Esztergom	711	7	10	sz. v.	Temesvár
1403	9	40	gy. v.	Berlin, Zsolna	707	7	40	gy. v.	Orsova, Temesvár
169	10	10	sz. v.	Palota-Ujpest	181	8	20	sz. v.	Palota-Ujpest
715	10	35	«	Szeged	125	8	45	«	Nagy-Maros
143	11	05	«	Érsekujvár	105	9	00	gy. v.	Bécs
					4109 [2]	9	10	sz. v.	Pilis-Csaba
					1405	9	25	gy. v.	Berlin, Zsolna
					4105	9	50	sz. v.	Esztergom
					719	9	58	«	Szolnok, Czegléd
					183	10	05	«	Palota-Ujpest
					137 [3]	10	15	«	Vácz
					101 [4]	11	00	kel. ost. expr. v.	(London, Ostende, (Páris, Berlin[4]), Bécs
					6013	11	10	v. v.	Lajosmizse
					901 [5]	11	20	keleti expr. v.	(Konstantinápoly, (Belgrád

[1] Érkezik minden hétfőn és csütört.
[2] Közlekedik ünnep- és vasárnap bez. november 25 ig.
[3] Csak október és április hónapokban közlekedik.
[4] Berlinből csak minden kedden és csütörtökön.
[5] Érkezik minden kedd, csütörtök és szombaton.

A vonatok **érkezése** Budapest k. p. udvarra.

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat neme	honnan
	Délelőtt				Délután				
645	5	00	tsz. sz.	Arad	317	12	25	sz. v.	Gödöllő
327	5	20	v. v.	Berlin, Ruttka	301	12	50	gy. v.	Berlin, Ruttka
1707	5	45	sz. v.	Máramaros-Sziget	903	1	05	«	Konstantinápoly, Belgr.
607	6	10	«	Brassó, Arad	1901	1	25	«	Gyékényes, Pécs
47	6	15	tsz. sz.	Bicske, Sárbogárd	403	1	30	«	Lemberg, Kassa
405	6	35	sz. v.	(Lemberg, Kassa, (Miskolcz	3	1	50	«	London, Páris, Pécs
					503	1	50	«	Kolozsvár, Arad
7	6	40	«	Bécs, Sopron	313	2	10	sz. v.	Hatvan
907	7	05	«	Belgrád, Brod	21	2	25	«	Bicske
507	7	10	«	Brassó, Kolozsvár	319	5	35	«	Gödöllő
1303	7	25	«	Graz, Fehring	27	6	05	«	Győr
309	7	30	«	Hatvan	505	6	20	«	Brassó, Kolozsvár
501	7	50	gy. v.	Bukarest, Brassó	905	6	40	«	Belgrád, Eszék
1021	7	55	v. v.	Paks, Adony-Szaboles	305	7	00	«	(Berlin, Ruttka, (Szerencs
1505	8	15	sz. v.	Kassa, Csorba	5	7	15	gy. v.	Bécs, Graz
1005	8	20	«	Fiume, Zágráb, Eszék	605	7	20	sz. v.	Brassó, Arad
1003	8	40	gy. v.	Róma, Fiume	1007	8	00	«	Fiume, Zágráb, Pécs
311	8	45	sz. v.	Hatvan	1705	8	10	«	Stanislau, M.-Sziget
509	9	15	«	Szolnok	407	8	50	«	Munkács, M.-Sziget
11	9	20	«	Győr	1001	8	55	gy. v.	Róma, Fiume, Zágráb
909	10	05	«	Szabadka	941	8	45	tsz. sz.	Kis-Kőrös
307	10	05	«	Ruttka	1507	8	50	sz. v.	Kassa, Csorba
23	10	20	«	N.-Kanizsa, Triest	9	9	15	«	Bécs, Graz
					303	9	20	gy. v.	Berlin, Ruttka
					603	9	40	«	(N.-Szeben, Gyfehérv., (Kolozsvár, M.-Sziget
					1301	9	45	«	Graz, Fehring
					401	10	00	«	Munkács, Kassa

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

RIVIERA IBOLYA
IGAZI IBOLYA ILLAT
kizárólagos készítői
MOTSCH A. és Tsa
BÉCS, I. LUGECK 3 sz.

+Soványság+

Szép, telt testidomok a mi keleti erőporunktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Szigorú titoktartás. Nem szőrösödés. Számos köszönőlevél. Ára karononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasítással.

Hygien. Institut 9155.

D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

5 koronáért

küldök 4½ kg.=50 drb. a sajtolásnál kevéssé megsérült finom, enyhe, szépen szortírozott

pipereszappant

rózsa, méz, ibolya, rezeda, jázmin stb. illatu darabokból összeválogatva

Kann Ignácz Bécs, II., Lilienbrunngasse 17.

CRÈME DE FANCHON
a 3 szív véd-jegygyel.

Rögtön finomító és szépítő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Főraktár: „URSITS" gyógyszertár, Budapest, Ráskóczy-tér 11.
Vidékre 20 filler többlet beküldése után franko.

Kapható mindenhol. Raktár
Török gyógytár, Bpest.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

I.

Roskadt, roskadt, aztán csak össze is omlott a Földyék udvarháza, egy afféle kisebb fajta nemesi lakocska. Szép csendesen dőltek ki a falak és kárt nem tettek a családban.

Özvegy Földy Miklósné a dudvával borított tágas udvaron maradt három gyermekével. Orsolya volt a korosabb és már kezdett hervadni; de virított a nénje helyett Eliz. Jól megtermett, erős, egészségtől lüktető volt az üde fiatal leány, melynek körülmény azonban nem deritette jó kedvre az anyját, mert úgy találta, hogy a piros arcz, az izmos termet nagyon parasztos.

A harmadik gyermek fiú volt, nénjeinél sokkal fiatalabb, de annál korosabb, hogy csak még egy pár elemi osztályt végezzen. Különben a jó arczu, szép szemü, életerős fiuczskának Miklós volt a neve: az utolsó Földy Miklós! — szokta mondani az édes anyja, — Miklós volt az első Földy is, a ki valamikor, valahol — de nagyon, nagyon régen — hősi cselekedeteket mivelt, melyek talán mind oda is vannak irva a sárga kutyabőrre. De Földyné ezekre már nem emlékszik tisztán, mindazáltal nagy sulyt fektet a fia utolsó Földységére, a mit aztán minden ember előtt ismétel:

— A fiam, az utolsó Földy.

Egy jómódu paraszt asszony, a ki régi ismeretség jussán épen egy darab sajtot vitt Földynének, meg is vigasztalta ekképen:

— Ne csüggedjen a tekintetes asszony, mert ha utolsó is most az urak között Miklóska, még fordithatja úgy a jó Isten, hogy később valami kis álláshoz jut, s akkor nem lesz ilyen utolsó...

Tehát a rozoga kis udvarház nem birta tovább a sok esztendő sulyát és összomlott alatta.

Az özvegy sirt és sajnálta az ősöket, a kik most mind nagyon büsúlhatnak, hogy egy Dombváry Petronella hajléktalanúl maradt. Orsolya is sirt és panaszkodott; de Eliz és a kis öcscse azon volt, hogy valamit megmentsen a romhalmazból. A falubeli parasztleányokkal napestig dolgozott: szívesen segitettek neki.

Egy délczeg, csinos legény, Pál Andris, lelkesen buzdította legénytársait, hogy a régi kocsiszínből üssenek össze egy kis kunyhót, hadd legyen valami fedél a szegény özvegy uriasszony feje felett.

— Hát a többié felett? — kérdezte pajkos tekintettel az egyik legény, mire Andris egyszerre csak elpirult és még nagyobb buzgalommal faragta az ajtófélfát.

A parányi lakás gyorsan elkészült és Földyné, meg az idősebb leánya szemüket törülgetve sopánkodtak a kegyetlen sors miatt, mely őket arra juttatta, hogy kocsiszínben lakjanak! De arra senki sem gondolt, hogy az új lakhelyen valamit lendítsen. Eliz és az Andris huga, Kata, dolgozott napestig, meszeltek, súroltak, sikáltak, mig Földyné és Orsolya a tanítóéknál, a kiket különben szörnyen lenéztek, — ábrándoztak a régi jólléten, a fényes úri életen. És addig-addig beszélgettek arról, hogy utoljára a romba heverő kis ház egész kastélylyá emelkedett képzelődésökben s egyszerre csak elfeledték, hogy jóllétben tulajdonkép soha sem is voltak.

Hanem aztán közbejött valami, a mi teljesen kiszorította a kicsi lakás felett való bánatot. Most már igaz meggyőződésből fájt nekik valami; egy kinos meglepetés. Talán nem is lett volna ez meglepetés, ha az ősök helyett egy kissé többet törődtek volna az ivadékkal.

Eliz már rég lesi az alkalmat, hogy csak magára legyen édesanyjával. Most a kis öcscse elment Pál Andrissal almát szedni, nénje pedig a szomszéd faluba sétált látogatóba. Anyja mint rendesen, tétlenül ült; ölében volt ugyan a kötése, de a kötéstől fájt a háta, a varrástól a szeme, főzni sem szokott azon okból, hogy a nagyapjánál szakács főzött, s mit mondana a világ, ha most maga az unoka főzne?

Goró Lajos rajza.

A Földyék udvarháza.

De a dédunokának — az egyiknek — úgy látszik nem szégyen a főzés sem.

A mint szerény kis ebédjök után elrakosgatott mindent, Eliz egyszerre csak igy szólt az anyjához:

— Édes anyám, ne haragudjék, ha valami olyat mondok, a mi meg fogja lepni; győzze le magát és arra kérem, egyezzék bele kérésembe.

Kissé elhallgatott, talán, hogy gyors szava ne fusson szét mint a hirtelen zápor: szivárogjon be az anyja szivébe, mint csendes eső a fa gyökerére.

— Na, hát mit akarsz mondani? — kérdezte közönyösen az anya, miközben lomhán lenyökölt az asztalra.

A leány végig simitotta fiatal izmos karját és lehuzogatta ruhája újját, a mi azt tette, hogy ma délutánra már bevégezte piszkolódással járó munkáját, — aztán egyszerre csak neki vágott a dolognak.

— Édes anyám, én férjhez akarok menni Pál Andrishoz.

Az anya arczát epés zöldszin futotta be, egy pillanatig nem tudott szólni; aztán rémülten csapta össze kezét:

— Mit beszélsz, te szerencsétlen? megbolondultál?

— Tudtam, hogy roszúl fog esni, pedig higyje el édes anyám, ebben a házasságban nincs semmi különös...

— Hallgass, te boldogtalan! Hát még fel sem tudod fogni, mi különös van abban, ha egy jó családból való úri leány egy parasztlegényhez akar férjhez menni?

— Hát, édes anyám, tudja-e, mi különbség van köztem és egy parasztleány között?

Nem volt a modorában semmi dacz, csak erős elhatározás; látszott, hogy már régen meggondolta az egészet. Különben is rózsás arcza felángolt a visszavonhatatlan szándék tüzében.

Leült anyja mellé arra a faragott karos-padra, melyet az összetört rongyos kanapé helyett Pál Andris készített, s melynél szebb butordarabot Eliz képzelni sem tudott.

— A paraszt leány, édes anyám, az, a minek látszik és nem kénytelen folytonos hazugságban élni. Nem szégyenli a munkáját, nem takargatja a szegénységet, — oh, Istenem, hiszen az ő szegénységök nem is szegénység! — egy szivvel, közös igyekezettel együtt dolgozik az egész háznép. Ha szapulás van, a férfi kiviszi a szapuló ruhát a patakra, az asszonyok bele állnak a tiszta vizbe és csattog a sulyok, meg a jó kedv; csupa kivánság az. Ha nekünk mosni kell, bujkálva mosom a négyünk szennyesét, nehogy meglássa valaki, mert az nagy szégyen lenne az öseinkre, de még inkább Orsolyára. Ha a paraszt leányhoz guzsalylyal vagy varrással megy leánytársa, az édes anyja ősi vendégszeretettel ott előtte kavarja és süti a palacsintát, s a mint az első kisül, azt azon forrón kinálja a vendégnek, — az nagyon jó, én is kaptam olyat! Aztán kap az egész háznép, s a végén szives erőszak-

kal még egyet el kell fogadtatni a vendéggel. Ha hozzánk jó valaki, pirulva kéregetem «kölcsön» az ebédhez valót, titokban főzöm, mert tudom, hogy Orsolya az alatt a mi szakácsnénkről beszél, aztán kialkudom a szegény kis öcsémmel, hogy a miből felette kevés van, mi ketten abból ne vegyünk ... Szegény gyermek!

Egy pillanatig elhallgattatja a gyermek iránt érzett igaz szánalom, aztán folytatja:

— Az idevaló parasztleánynak tele van a ládája fehérneművel és szebbnél-szebb ünneplő ruhával. Hófehér ránczos fersinge alól mindig új piros csizma virít elő; ha én templomba megyek, félő óvatossággal lépdelek, nehogy kopott ruhám alól rongyos czipőm kilássék és így van ez mindenben, csak egyben vagyunk egyformák, a műveltségben; épen annyit tudok én, mint akár melyik parasztleány. Bizony egészen közéjük illek és nem is érzem köztük roszul magam; aztán szeretem azt a derék becsületes legényt, hát hozzá is megyek ...

Orsolya hazaérkezett, mert nem találta otthon, a kikhez ment és hallotta huga utolsó szavait. Kalapját lecsapta s rémülten kiáltott:

— Te, te szerencsétlen! Családunk szégyene, ki mered-e még egyszer mondani azon borzasztó szavakat, melyektől őseink megfordulnak sírjaikban!

— Ki biz én, akárhányszor. A ki egyszer por és hamu, az már nem fordul semmi felé; te pedig foroghatsz, a mennyit épen neked tetszik, arra én már nem adok semmit; megelégeltem a sok hazugságot! Anyámért, kis öcsémért tűrtem eddig is, értök szívesen fáradnék ezentúl is; de a te henyélésed mindig fáját nekem: ezentúl kisasszonykodj a magad erejéből ...

Orsolya visitozott, aztán elájult, mire Petronella mama elűzte szeme elől az elfajult leányt, *megmondván, hogy elébe ne merjen jöni, míg* szándékáról le nem tesz és bocsánatért nem esd.

Eliz ismerte az anyja elfogultságát, sejtette, hogy nem fog beleegyezni e házasságba, azt pedig bizonyosan tudta, mélyen érezte, hogy ő csak így lesz boldog: szerette a derék jóravaló legényt, vonzódott az egész családjához; úri nőt sem ismert okosabbat, finomabbat, mint az András anyja, a huga pedig sokkal, sokkal különb volt minden tekintetben, mint az ő Orsolya nénje; így hát le nem tér arról az útról, melyet esze és szíve szerint jónak ítél. Ment egyenesen a tanítóékhoz, kik mindig nagyon szívesek voltak hozzá; de az anyját és nénjét, ha csak lehet, kikerülték, mert sokszor megsértették őket.

A tanító nagyon kapott ezen a dolgon és Isten rendelésének vélte, hogy a szegény gőgösek épen abban bünhődjenek, miben másokat sértegettek. Igaz, hogy a tanítóék születését már nem sokáig hánytorgathatják, mert más helyre költöznek, de ott is kellemes lesz nekik azt tudni, hogy Földynének paraszt ember a veje.

A tanító szokott székely furfangjával rögtön kieszelt egy tervet, melybe Eliz nyomban beleegyezett; mindenre kész lett volna, csakhogy szabadulhasson attól a nyomoruságos hazug élettől és dolgozhassék nyiltan, amúgy szíve szerint azzal, a kit szeret.

A tanító elment az Andris anyja után. A jó arczú, értelmes parasztasszony nem ellenezte a tanító tanácsát, ámbár ő várna, míg az Eliz anyja jószántából adja beleegyezését, mindazáltal hiszi, hogy a leány jobban ismeri az anyját és nem remél semmi jót; azért hát nem bánja, hadd menjen holnap reggel Eliz Katával a «kalibá»-hoz.

Minden jobbmódú parasztgazdának van egy ilyen kalibája a havasaljban, ott nyaral a juha és marhája, ott tölti a nyár nagyobb részét a férfi népség is. András is oda lesz még pár hétig; most ugyan a havason van, alkalmas fákat válogatni, hogy legyen miből faragni a hosszú téli estéken a tulipános butorokat.

Az őszi nap, a mint felbukkant a keleti ormok felett, rózsás aranyfénynyel szőtte át a falu felett lebegő ködfátyolt és a két fiatal leányt. Eliz egyszerre csak megállt és a Kata vállára tette kezét, s belenézett a szemébe:

— Kata! De igazán felelj: vajjon csakugyan a havason van Andris? Mert lásd, ha nincs ott, akkor én még sem mehetek és nem maradhatok a ti kalibátokban ...

Elpirult és lenézett a zöld fűre, mely már tele volt szórva sárguló levelekkel.

— Igazán a havason van, — felelt Kata — és ott is marad öt napig; mi csak ketten leszünk addig a kalibában ...

Ehhez harmadnapra a tanító jámbor arczczal állított be Földynéhez és nagy részvéttel beszélt a botrányról, mely immár nem is titok a faluban. Földyné előbb sehogy sem értette a dolgot, mert azt hitte mindeddig, hogy leánya a tanítóéknál tartózkodik. Mikor megtudta a valót, elájult, még pedig igazán elájult és az Orsolya visitása is szívből jövő volt.

Jött a tanítóné is és eczettel locsolgatta a két kétségbeesett teremtést. Mikor magukhoz tértek, a tanító szomoruan bólintgatott:

— Bizony botrány ez, égbekiáltó botrány! De hát megesik a legnagyobb családoknál is... azért legczélszerűbb lenne, a mi szerény véleményünk szerint, beleegyezni a házasságba, mert az a leány már úgy is ott van és nem jó vissza többet ...

És aztán így lett alsóföldi Földy Elizából Pál Andrásné. (Folytatása következik.)

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

Prolog.

... Az 189* év egyik verőfényes novemberi napján a Bombay közelében fekvő Charipuri (Elephanta) szigeten egy sziklatemplom bejárata előtt lévő térségen egymással hevesen vitatkozva egy kis csoport ember állott. Mindössze négyen voltak, valamennyien európaiak; s a mi különösen föltünt, — nem volt velük egyetlen egy benszülött vezető sem.

Közülük az egyik, egy hosszú, fehér szakállú, napbarnított és férfias arczú öreg ember, *Markovics* Pavlovics Leonid, a tudományos világban általánosan ösmert kiváló természettudós volt. A másik, egy magastermetű, élénk és klaszszikusan szabályos arczú, szakállas és barna fiatal ember, az iménti említett nagynevű tudósnak legkedvesebb tanitványa, *Jablonszkij* Mihajlovics Pávely. Ezekkel ellentétben a harmadik utazó egy alacsonytermetű, beteges külsejű, szőke fiatalember volt, a kinek kimerült arczán még a tropikus éghajlat izzó napsugarai sem hagytak semmi nyomott; ez *Csebotarev* Alexandrovics Vinkentij orientalista és régész volt. Negyedik társukat Jacques *Leverrier*-nek hívták, a ki rokona volt a hasonnevű híres csillagásznak, és épen úgy, mint nagynevű őse, ő is az akkori tudomány legkiválóbb képviselői közé tartozott.

Mind a négyen «az utazók nemzetközi társaságá»-hoz tartoztak. A társaság által a «L'union» nevű gőzössel rendezett földkörüli utazás alkalmával egymással a legbizalmasabb ösmeretségbe lépvén, elmaradtak volt társaiktól, s Csebotarev unszolásának engedve, immár harmadik hónapja kisérték őt régészeti kutatások czéljából tett kirándulásain.

Ha csak a kutatások nincsenek, úgy már rég elhagyták volna Hindosztánt, hogy a gőzösüket utólérve, társaikkal ismét egyesüljenek. De nyilvánvaló volt, hogy a fiatal régész kutatásai közben valami különös és határozott czélt is tartott szem előtt, a melyet azonban mindeddig nem közölt kisérőivel.

Most azonban fáradtan és elcsigázottan kikerülve a charipurii sziklabarlangok tömkelegéből, egész határozottan kijelentették Csebotarevnek, hogy mindaddig nem hajlandók tovább menni, a mig nem közli velük kutatásainak tulajdonképeni czélját.

— Ám legyen, — szólt végre Csebotarev, — elmondok mindent. Csakhogy az, a mit elmondandó vagyok, olyan különösnek fog önök előtt látszani, hogy tartok tőle, hogy engem maniakusnak fog tartani, a kinek az elméjét egy egyetlen gondolattal való szakadatlan foglalkozás megzavarta. Önök, természettudósok, megszokták a világot és a természetet olybá venni, mint valami olyat, a mi egyszer s mindenkorra alá van vetve az önök által ismert törvényeknek. Minden olyan jelenséget, mely ezekkel a törvényekkel össze nem egyeztethető, természetfölöttinek és hihetetlennek tartanak ...

— Bocsánat, — vágott közbe Markovics élénken, — ön téved. Azok az idők, a mikor a tudósok azt hitték, hogy a Mindenség életének törvényeit — habár csak általános, nagy vonásokban is, — ösmerik, elmúltak. Mi a *tényeknek* mindig hiszünk.

— Annál jobb. Akkor hát elkezdem. De elbeszélésem kissé hosszú lesz s a nap türhetetlenül éget. Menjünk az árnyékba.

Mind a négyen leültek a sziklabarlang nyilása előtt egy kiálló szikla árnyékába.

— Nos tehát, a londoni British Múzeumban folytatott kutatásaim közben egy kődarabra bukkantam, mely valamely az angolok által szétrombolt indus templomból kerülhetett oda. Ez a kődarab tele volt hieroglifákkal, a melyeket senki sem tudott megfejteni. Én — megfejtettem.

Csebotarev elhallgatott. Feszült érdeklődéssel figyelő utitársai türelmetlen mozdulatot csináltak.

— Tüstént uraim. Engedjék meg, hogy bemutassam önöknek e hieroglifák pontos másolatát.

Ezzel egy fényképet adott kezükbe, a melyen tisztán kivehetők voltak a következő ábrázolatok:

A hieroglifák pontos másolata.

Mindannyian kiváncsi figyelemmel vizsgálgatták a furcsa jeleket.

— Hasztalan, — mi úgy sem fogjuk megfejteni! — mondotta Jablonszkij.

— Kérem csak, — szólt közbe Markovics, — mit tart ez a kéz?

— Kétségkivül látcsövet.

— Látcsövet! De hiszen ez a kődarab van legalább ezer esztendős!

— Az én számitásom szerint van vagy tizezer éves, — mondotta Csebotarev.

A tudósok összenéztek.

— Mi csudálatos van azon, hogy a régi indusok, a kik a khaldeusokkal és az egyiptomiakkal együtt a legelső csillagászok voltak, — már régen ismerték azt, a mit mi csak nemrég fedeztünk föl?

— Az igaz, — szólt Jablonszky mosolyogva, — a khinaiak ösmerték a delejtűt, — miért ne engednők hát át a látcsövet az indusoknak.

— De bocsásson meg, ön szerint lehetetlen ..

Markovics, a ki mindeddig hallgatott, félbeszakította a vitázókat.

— Tehát ön megfejtette ezeket a hieroglifákat? — fordult oda Csebotarevhez.

— Igen. Az első alak, a melyet itt látnak, egy indust ábrázol, a ki egy kövön áll; az utána következő kéz a látcsővel az elefánt feje felé van irányozva; végre az elefánt fölemelt orrmánya alatt egy nyilást látnak.

— Jó, jó, mindezt mi is látjuk. De hát mit jelentenek ezek a jelek?

— Az elefánt feje — Charipuri szigete. Az indus, Daraajen a híres fakir, a ki sok idővel Krisztus születése előtt élt.

— Az a hely, a mit tegnap láttunk, — jegyezte meg Leverrier.

— Igen. Ha erről a helyről Charipuri szigete felé irányozzuk a látcsövet, feltünik, hogy az a szikla, a melyen most állunk, mennyire hasonlit az elefánt fejéhez. A fölöttünk lévő szikladarab, az ormánya, s annak a hatalmas sziklabarlangnak a nyilása, a melynél most állunk — azonos azzal, a mely a kövön jelezve van ...

— Nos és? — kérdezte Jablonszkij, lassanként engedve hitetlenségéből.

— Nos hát, Indiába jöve és meglátogatva azt a helyet, a melyen Daraajen állott, látcsövemet Charipuri felé irányoztam és megpillantottam a bejáratot. Már maga ezeknek a hieroglifáknak a létezése bizonyitja, hogy a sziklabarlangban valami el van rejtve. Nekem megvoltak a charipurii sziklabarlangok tervei, melyeket olyan buzgón tanulmányoztam, hogy a mint látják, fölöslegessé tettem önöknek a vezetőket, a kiket mindenütt gondosan elkerültem; csakhogy ezeken a terveken nincsen megjelölve az a sziklabarlang, a melynek nyilásánál most állunk; ez a nyilás a látcsővel csak arról a helyről látható, a hol Daraajen köve áll. Végre a háromszor ismételt hármas kéz az a jel, a melynek nyomán ráakadhatunk a barlangban arra a helyre, a hol a jelzett kincs vagy más egyéb el van rejtve.

— Nos tehát, próba, szerencse! Előre — szólt Markovics.

— Előre — vezetőnk! — kiáltotta Jablonszkij lelkesen. — Fogja a lámpát.

Ezekkel a szavakkal kivett a zsebéből és átadott Csebotarevnek egy kis villamos lámpát, mely jól meg volt töltve, s így hosszú időn át képes volt világitani.

Mind a négyen beléptek a barlangba. Alig mentek pár lépést előre, Csebotarev megnyomta a villamos lámpa gombját, s a ragyogó, fényes sugár messzire bevilágította a földalatti barlang falait.

Az utasok gyorsan követték vezetőjüket, a ki gondosan fürkészte a meztelen gránitfalakat. Pár perczenyi menetelés után a folyosót elzárta egy gránitfal, melyen az átjárásnak legcsekélyebb nyoma se volt látható.

— Nos, — szólalt meg végre Jablonszkij, — Alexandrovics Vinkentij, az ön indusa egyszerűen megtréfálta önt.

— Nem egészen, — felelt emez, az egyik falra mutatva, melyen tisztán látható volt a hármaskéz bevésett ábrája.

— De hiszen nincs átjárás semerre sem.

— Minek is mennénk tovább, — jegyezte meg Leverrier, — hiszen nyilvánvaló, hogy a kincs itt van elrejtve ...

— Nem, — felelt Csebotarev, — a kődarabon háromszor három kéz van ábrázolva, *míg* itt csak három. Most már világos, hogy ennek a jelnek még kétszer kell ismétlődnie, mielőtt czélhoz érünk ...

E beszélgetés alatt Markovics gondosan fürkészte a falakat.

— Ez a hely mesterségesen készült, — szólalt meg végre! — nézzék csak meg ezt a finom repedést, mely annyira szabályos, hogy csakis mesterséges úton jöhetett létre.

— Ezen az oldalon is! — kiáltott föl Leverrier, a ki a másik oldalt kutatta.

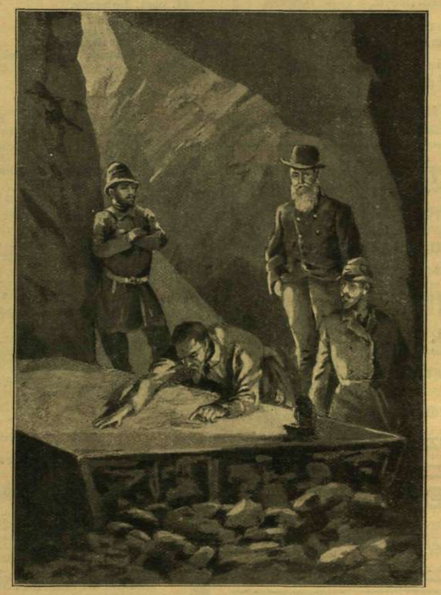
— Az, a ki az átjárást elzárta, — jegyezte meg Csebotarev, — minden valószinüség szerint gondoskodott valamiképen arról is, hogy az akadály elháritható legyen.

— Csakhogy mi azt nem ismerjük. De még egy feszitőrúdon s egy kis kalapácson kivül nincs is velünk semmiféle szerszám. Azért mégis meg kell tennünk a próbát.

A leggondosabb kutatásokkor eltelt vagy fél óra, a legnagyobb csöndben.

— Nem, — szakitotta meg a csöndet Jablonszkij, — nincs itt nyoma semmiféle emeltyűnek vagy gépszerkezetnek, mely megmozdithatná ezt a hatalmas sziklatömböt. Nincs egyéb hátra, mint abból a föltevésből indülni ki, hogy a sziklatömb úgy van ide alkalmazva, hogy sulypontjának legcsekélyebb megmozditására enged vagy erre, vagy arra az oldalra. A delhii templom forgó-fala, melyet láttunk, épen így van szerkesztve.

Ezekkel a szavakkal odalépett a sziklatömbhöz és hátával nekitámaszkodott annak a sarkának, a melyen a hármas-kéz volt, a lábait pedig megvetette a földön. A többiek követték a példáját. Az első kisérletre mindjárt megmozdult a fal és jobb felől keskeny átjárás mutatkozott, mely azonban annyira szük volt, hogy a tudósok csak egymás nyomában járhattak át rajta.

«Én Daraajen, Daraijana és a Nap fia, igazán mondom néktek.»

— Figyeljék csak meg, — szólt Markovics, — mekkora léghuzam van itt. Minden más közönséges lámpát eloltana.

— Ez azt bizonyitja, hogy ennek a folyosónak, a melybe most beléptünk, a túlsó oldalán is van kijárata, — tette hozzá Leverrier.

E szavaknak mintegy megerősitéseül az utasok előtt hirtelen egy keskeny nyilás tünt föl, a melyen át bepislogott a ragyogó napsugár.

A nyiláshoz lépve azt látták, hogy ez kivezet a tengerhez és kivülről alig vehető észre. Maga a folyosó, melyen áthaladtak, a nyilás felé mindinkább tágult s a végén valami keskeny és magas szobához hasonlitott.

A szoba közepén hatalmas porfir-lap feküdt, mely telis teli volt irva indus betükkel, a melyek fölött tisztán ki lehetett venni a hármaskéz jelének kettős ábrázolását.

A barlangba bekandikáló napsugár megvilágitotta a kőlapot.

Csebotarev ráhajolt a kőlapra, s kevés vártatva így szólt:

— Majd lefordítom oroszra azt, a mit itt olvastam.

Íme, mit olvasott le a kőlapról Csebotarev:

«Én, Daraajen, Daraijana és a nap fia igazán mondom néktek.

Van a világon anyag és erő. Az erő magában véve nem létezik, mert csak tartozéka az anyagnak.

A tárgyak, a mint őket látjuk, csak formái az anyagnak, az egyszerű, az egyetlen s a lényegében egyféle anyagnak.

Az anyag az, a mi van. Az anyag az a valóság.

Az erő az anyag mozgása. A mozgás erő. A míg az anyagban mozgás van, addig erő is van benne, mely az anyagnak új formáit teremti meg, de ez nem az az erő, mely a világ fölött áll, a melyet megteremtett.

A világ élete az anyagnak végtelen részecskéiben való mozgása. S ez igaz, mert a föld, a nap, a hold és a világon lévő összes testek csak különböző formái egy- és ugyanannak az anyagnak.

A föld a naptól kapja világosságát és melegségét, de a világosság és a melegség az mozgás, az erő, következésképen a föld az élethez szükséges erőt a naptól kapja.

A hol a nap erejét nem nyeli el a föld, s a hol ez az erő szétárad a világürben, ott nincsen élet — ott hideg van és teljes nyugalom.

És én, Daraajen, megyek oda, a hol hideg van és teljes nyugalom s a hol nincsen élet, — hogy ott életet összak.

És ime én az erőt a napból meritem, — mert a nap fia vagyok, — és átadom a földnek.

És a hol teljes nyugalom volt, ott élet lészen.

És halljátok, én mondom nektek, Daraajen, én elmegyek oda, a hol a föld vonalai egy pontban egyesülnek. Ilyen hely a földön csak kettő van. És én arra a helyre megyek, mely éjszakon van. És lám, én, Daraajen mondom ezt ti néktek. Jöjjetek ti is én utánam, mert akkorra, a mikorra ti jöttök, én már életet adtam annak a helynek. Ti pedig tartsátok főnn ezt az életet.

Azt is mondom, hogy ha nem találtok meg engem azon a ponton, a hol a föld vonalai összefolynak, keressetek engem: én ott leszek, a hol két hold van s a hol a nap valamivel hosszabb, mint itt, de a hol az év két év. Ha ott fogtok keresni engem, megtaláltok. És ha el akartok jönni hozzám, emeljétek föl ezt a kőlapot és vegyétek magatokhoz azt az aranyat, melyet idekészittem a számotokra, mert az emberek számára csak az arany az erő.

Én elmondtam mindent, — ti teljesitsétek mindent.

Csebotarev befejezte.

Bajos volna leirni azt az izgatottságot, mely útitársait, ennek a sok ezer éves múltból feléjük szóló végrendeletnek fölolvasása után elfogta. Egyedül Markovics látszott teljesen nyugodtnak. Önkénytelenül is valamennyiüknek a szemei ő reá szegeződtek, mintha ő tőle várták volna ennek a rejtélyes fölirásnak a kulcsát. És ő csakugyan, teljes nyugalommal így szólt a jelenvoltakhoz.

— Uraim, — úgymond, — én elismerem valódiságát és régiségét annak, a mit Alexandrovics Vinkentij előttünk az imént fölolvasott. Sőt tovább megyek és azt mondom, hogy előttem mindaz, a mi benne foglaltatik, teljesen világos. Daraajen, a ki ezt irta, egyike volt kora legkiválóbb tudósainak. Egyebek közt utal arra, hogy elmegy oda, a hol a föld vonalai — tehát a délkörök — egyesülnek éjszakon, tehát — az éjszaki sarkra. Azt is mondja, hogy elmegy a nyugalom és a hideg országába, hogy elvegye a naptól az ő erejét és életre keltse az örökös hideg országát. Ez a tudomány mai állása mellett, legalább is — nem lehetetlen. De végre azt is mondja, hogy ha nem találjuk őt meg a jelzett helyen, úgy ott lesz, a hol két hold van, a hol a nap valamivel hosszabb mint itt, de a hol az év — két év ... Itt az én eszem is megáll.

— Engedje meg, hogy segitségére legyek, — szólt közbe Leverrier, — én tán adhatok némi fölvilágositást. A mi naprendszerünkben csak egyetlen egy helyen van két hold. A nyolcz planéta közül, melyek, mint a föld is, a nap körül keringnek, egyedül a Mars-nak van két holdja, továbbá Mars az egyetlen planéta, mely 24 óra és 37 percz alatt fordúl meg a tengelye

körül, tehát a hol a nap valamivel hosszabb, mint itt, valamint a Mars az egyetlen a bolygócsillagok közül, mely egy év és tizenegy hónap alatt teszi meg az útat a nap körül, a melyen tehát egy év — az két év . . .

A bámulat általános fölkiáltása szakította félbe Leverrier szavait.

— Hogyan! — szólalt meg Jablonszkij élénken, — tehát ön szerint ez a Daraajen az északi sarkról a Marsba ment és ezredévek óta ott várja a mi megérkezésünket!? . . .

— Ismétlem, meg vagyok róla győződve, hogy az én okoskodásom helyes.

A meggyőződés ereje, a melylyel a fiatal csillagász beszélt, mély hatással volt hallgatóira. Legnyugodtabb maradt köztük Markovics, a ki így szólt:

— Szerintem most már teljesen világosan áll előttünk a dolog: Daraajen maga mutatta meg az útat, a melyen, ha nem is találhatjuk fel tán őt magát, de folytathatjuk az általa megkezdetteket. Szólítsuk hát sorompóba a tudomány legszebb erőit, állítsunk össze egy népes hadsereget a tudomány érdekében való küzdelemre s vezessük ezt a sereget segítségére annak, a ki, — hogy honnan, az mindegy, — hív bennünket! Reméljük, hogy sikerülni fog föltalálnunk őt. Itt van elrejtve, — Markovics a kőlapra mutatott — az az anyagi kincs, a mely megadja nekünk a módot arra, hogy megszerezzük a tudomány kincseit. Vegyük át tehát Daraajen hagyatékát és fogadjuk meg, hogy teljesítjük fölszólítását.

— Fogadjuk! — feleltek egyhangú lelkesedéssel az éltes tudós utitársai.

— Most pedig uraim — folytatta Markovics — emeljük föl ezt a kőlapot.

A kőlap alatt egy nyilás volt, a melyben kőlépcső vezetett lefelé. Ezen leereszkedve, egy a felsőhöz hasonló szobaszerű helyiségbe jutottak, mely egészen tele volt szabályosan egymás mellé fektetett aranyrudakkal.

— Hiszen itt milliárdok vannak! — kiáltott föl Jablonszkij. — Vajjon honnan szerezhetett egy egyetlen ember ilyen irtózatos mennyiségű aranyat!? . . .

(Folytatása következik.)

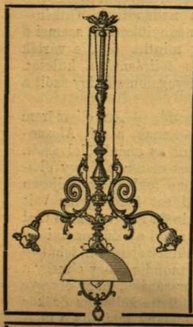
BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utcza 10.
Központi viz-, lég- és gőzfütések, légszesz- és vizvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyuk, vizerőművi emelőgépek stb. 9277
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készittetnek.

Első magyar üveggyár
részvény-társaság
8925
Budapesten, V. ker., Ferencz József-tér 8.
(Az Akadémia közvetlen közelében).
Vendéglői, kávéházi, és háztartási üvegnemüek gyári raktára.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Virágvázák legszebb kivitelben nagy választékban.

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

Brünner Testvérek
cs. és kir. szab.
légszesz-, villamos- és petroleumlámpa-gyár.
Főraktár: 9223
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 3.
Salonpetroleum és császárolaj I. rendü. — Bérmentes szállitás.

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9147
csipke, vegyészeti tisztitó- és műfestő-intézete megnagyobbitatott erőmüvi szőnyegporló és szőrmeáru megóvó-intézettel. — Megbizások átvétetnek:
VIII., Baross-utcza 85, az. saját házában nevo gyárban és a következő fióküzletekben:
IX., Calvin-tér 9. V., Harminczad-utcza 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16. *Telefon 57—08.* VIII., József-körút 2. szám. *Telefon 57—08.*

Parádi üveggyár raktára
GÖRÖG ISTVÁN
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 15.
Nagy választék mindenféle üvegnemekben. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 9122

Szállitási hirdetmény.

A polai cs. és kir. tengerészeti hadiszertár 1902. évi anyagszükségletének biztositására, és pedig az V. osztályt (faolaj) illetőleg 1901. évi deczember hó 14-én, a többi alant felsorolt osztályokat illetőleg 1901. évi október hó 30-án, mindenkor délutáni 4 órakor a lepecsételve beérkezett ajánlatok fölött a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál pályázati versenytárgyalás fog tartatni.

1. A szállitandó anyagok következő osztályokba vannak osztva, ezeknek egynéhánya pedig csoportokba:

II. oszt.	Lobogók,	
V.	«	Faolaj,
VI.	«	Lenolaj,
VII.	«	Marhafaggyu,
VIII.	«	Szürke mosószappan, faggyugyertyák és stearingyertyák,
IX.	«	Seprők,
X.	«	Ecsetek és kefék,
XII.	«	Kátrány, szurok, hajóasphalt és gyanta,
XIII.	«	Tárcsaréz, rudacsok, sodrony, bádog és szögek vörösrézből,
XIVa.	«	Vörösréz csövek,
XIVb.	«	Csövek pénzötvényből,
XV. oszt.		Rudacsok, surlóbádog, borítóbádog, foglalatszögek pénzötvényből,
XVII.	«	Sárgaréz rudacsok, rudak és bádog, sárgaréz sodrony,
XX.	«	Vékony kötélnemüek és kötélgyártmányok kenderből,
XXI.	«	Kábelszerüen készitett kötélnemüek,
XXII.	«	Spárga kátrányozatlan kenderből,
XXIII.	«	Pokróczok (takarók),
XXIV.	«	Hajlitható acélsodrony és szabadalm. acélsodrony-alattságok.

2. Minden ajánlattevőnek szabadságában áll ajánlatot csak egy osztályra vagy különválasztott ajánlatot több osztályra vagy egyes csoportokra beadni.

3. A közelebbi részletes és általános szerződési feltételek, ugymint a szállitandó tárgyakról szóló jegyzékek és ajánlati minták a következő helyeken betekinthetők, illetve megszerezhetők:

A cs. és kir. közös hadügyminiszterium tengerészeti osztályának irodaigazgatóságánál Bécsben; a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál Polában és a haditengerészeti parancsnokságnál Trieszten; a kereskedelmi és iparkamaránál Bécsben, Budapesten, Prágában, Pilsenben, Reichenbergben, Egerben, Budweisben, Brünnben, Grácban, Laibachban, Klagenfurtban, Trieszten, Zárában, Zágrábban, Fiumében, Debreczenben, Kolozsvárott, Brassóban, Pécsett. Szegeden és Pozsonyban; továbbá Villachban a városi tanácsnál; a faolaj-szállitást illetőleg Pola, Capo d'Istria, Pirano, Parenzo, Rovigno, Spalato, Ragusa, Cattaro és Castelnuovo városok tanácsánál, illetve községhivatalánál is.

Szóbeli fölvilágositást a fentebb emlitett cs. és kir. tengerészeti hatóságok nyujtanak. 9287

Pola, 1901 szeptember hóban.

A cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnoksága.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?
pattanás vagy bármi foit az arczon, az használja a teljesen ártalmatlan *Rozsnyay-féle* világhirü
Serail-arczkenőcsöt,
mely az arczbőrt rövid időn fehérré, tisztává és üdévé teszi. Egy tég. ára 1.40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. **Serail-szappan** egy db. 60 fill., **Serail-hölgypor** egy doboz 1.40 kor. Kitünő és **valódi Épeszappan** egy db. 80 fill.

Idegesség, vérszegénység
és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat **Rozsnyay**
Vasas-chinabora,
mely saját termésü ménesi édes borral készitve, hatásában minden hasonló készitményt felülmul. Egy üveg ára 2 kor. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill. 8992

☞ *A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készitményeink törvényesen bejegyzett véd jegygyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.*

Kapható: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógytárában **Arad, Szabadság-tér.**
Budapesten: Török József és **dr. Egger Leo «Nádor»** gyógyszertáraiban, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

Hirdetések felvétetnek
a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában
udapesten IV., Egyetem-utcza 4. szám.

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE
BRAUSWETTER JÁNOS
SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB. KRONOMETER- és MŰ-ÓRÁS FELTALÁLÓJA A REMONTOIR INGAÓRÁKNAK STB. STB.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE
JAVITÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.
KÉPES ÁRJEGYZÉK 3000 ILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN és BÉRMENTVE

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

II.

Orsolya világra szóló botrányának nevezte huga férjhezmenetelét, Földyné pedig szégyelte az ősöktől, hogy tovább is Sóskuton lakjék, ezért eladta a telkét az összeomlott házzal együtt és beköltözött a szomszéd kis városba egy koros rokonához, a ki épen olyan szegény és épen olyan büszke volt, mint ő és Orsolya leánya. A tétlenségben sem különböztek egymástól.

A rokon, Krisztina néni is túl volt már nemcsak az első fiatalságon, de a regálékból kapott kis összegeken is, és abban reménykedett, hogy a Földyné jussán valami új megélhetési forráshoz jut; de ezen reménye épen nem teljesedett be, mert a mint állítja, a sors mindenben ilyen mostoha hozzá, s így nincs más mód, mint a legnagyobbra szánni magát és ezt tanácsolta Földynének, meg a leányának is. Sok, sok könyhullatás után végre kénytelenek voltak a tanácsot követni és elkezdtek pénzért kötögetni.

Fanyar lomhasággal ment a munka és nem volt annyi szem egy-egy harisnyában vagy gyermek réklicskében, a hány könny hullt, a hány panasz fakadt a miatt, hogy a kiknek dolgoznak, azok mind kisebb nemzetségbeliek, mint ők. Sanyaru állapotukban ezt találták a legnagyobb csapásnak.

Azután következett az, hogy Miklóst iskolába adva, a «rongyos burgerkölykökön» mind jobb ruha volt, mint Miklóskán. Ezt már nem tudta elszivelni Orsolya és kezdte dugdosni öccsét, hogy ne lássa senki. Most már abba is bele egyezett, a miről előbb hallani sem akart, hogy a paraszt testvérhez menjen: ott legalább nem látja senki. A fiuban nem volt nagy a tanulási vágy, azt pedig nagyon szerette, ha nem éhezik, s így szives örömmel ment Andrásékhoz. Sem az anyja, sem a nénje nem nagyon törődött vele, hogy így tanulás nélkül mi lesz az «utolsó Földy»-ből? Annak pedig leghőbb vágya volt, hogy Andrissal járhasson erdőre, mezőre, a hol olyan jó volt egy-egy forrás mellé letelepedve kibontani a fehér tariszanyát, melyben puha barna kenyér és piros csíkú szalonna volt. Aztán ezentúl már segíteni is tud a favágásban és mikor a levágott fából, hosszú téli estéken tulipános bútort farag a különben földmíves sógor, ő is faragni fog; ehhez mindig nagy volt a kedve.

— Jól van, Miklóska, tiszta szivvel látjuk a hajlékunkban, mert különben is egy fiu mindig segítség a háznál, csakhogy Erzsi nénjét ne szólítsa soha többet Eliznek, — mondta jóindulatú szivességgel az Andris anyja, Pálné asszony. Aztán tovább folytatta, mert tetszett neki a dolog.

— Látja Miklóska, nem volt nekem a világon semmi más kifogásom a menyemben, csak épen a neve, mert más különben gyűjtésben, aratásban egyik sem különb nála a faluban; a mi szép gúnyánk is úgy illik rá, mint bokréta a legény-kalapra, mivel hogy nem hitvány a növése és nem szintelen az ábrázata; de a neve nem volt közénk való. Mindazáltal nem akartam, hogy csak elvesse, mint a rák a lábát: minden ember maradjon annak, a minek keresztelték. Ennek okán nagy volt az örömöm, mikor a papunktól megtudtam, hogy Erzsébetnek keresztelték és úgy is van beirva a matrikulába. Igy már nincs köztünk semmi különbség és a magam cselédét sem szerethetem jobban, mint Erzsit.

A fiunak jól esett ez a beszéd és teljes igyekezettel azon volt, hogy szeressék őt is.

Így telt el néhány év, mialatt Orsolya betegeskedni kezdett, aztán csak elköltözött őseihez, a kikről annyit beszélt, a kiket úgy sajnált azért a gyalázatért, melyet Eliz ejtett rajtuk.

Földyné már az Orsolya halála előtt lakást változtatott: a rokonság sehogy sem tudott egymással kijönni.

Goró Lajos rajza.

A leányka az apja elé ült.

A legolcsóbb lakás a temető alatt az eklézsia házacskája volt. Felét egy vasuti munkás, Kis János birta, a másik felébe beköltözött Földyné és azt kivánta, hogy jöjjön hozzá a fia is, mert ő fél egyedül lenni ily közel a temetőhöz.

Miklós ekkor már jól megtermett, erős, izmos tizenhat éves fiu volt. A kisértetek nem járnak olyan házba, hol egy ilyen erős fiu van.

A szabad természetben, szabadjára nőtt fiunak borzasztók voltak az első hónapok; bezárva a szűk kis udvar szűk lakásában, a hol nem tudta, mihez kezdjen? Miből éljen? Érezte tudatlanságát és a benső harczban úgy megingott, mint zivatarban a sudar jegenye. Ha nem szakitották volna ki abból a körből, hol már-már gyökeret vert; munkája által meg tudta volna szerezni a magáét és még édes anyját is segithetné. De itt, így bezárva abba a nyomoruságos szűk kis udvar egyetlen szobácskájába, nem tudta, mit tegyen? Ott nem folytathatja még a faragást sem, pedig abban már nagy előmenetelt tett és sokan megdicsérték az eredeti munkáját.

Édes anyja sem tanácsolta, csak sopánkodva békétlenkedett a meg nem érdemelt sanyarú sors miatt, melynek mind Eliz az oka; érette kellett oda hagyni ősi lakát, — mintha az ősi lakocska rég össze nem omlott volna!

Miklósnak fájt ez a beszéd. Szivében nénjének adott igazat, de nem szólt és nagyon szenvedett.

Az egymást megértő vidám paraszt családi élet után még egy más dologgal sem tudott kibékülni. Egy fedél alatt laktak Kis Jánosékkal és hallania kellett azt az ocsmány káromkodást, melylyel gyakori ittas állapotában Kis János garázdálkodott. A szombat esték és az egész vasárnap borzasztó volt a gyöngédebb érzésű fiunak. Heti napszámbérét ilyenkor itta el Kis és részegen követelte a jó vacsorát, jó ebédet, mert hát a gépész sem dolgozik többet mint ő, s annak mégis olyan ebédeket főz a felesége, hogy a király is megtörölhetné utána a száját . . . de hát a gépészné ügyes asszony, nem ilyen szájahüllt mamlasz! Ilyenkor a szegény feleség elhúzódott, mert keserves tapasztalásból tudta, hogy a részeg ember addig-addig ingerli önmagát, mig ráemeli bűnös kezét. Pedig szegény asszony dolgozott annyit, hogy háromnak is sok lett volna: pénzért mosott, s közben eljárt jómódú polgárasszonyoknak szappant főzni; az éjfél pedig ott érte a varrás mellett, mert kis leányát csinosan öltöztette. Megkivánta ezt az ura, mivel a gyermekből kisasszonyt akart nevelni: elég volt már nekik a nyomorúságból, legyen a kis leány nevelőnő vagy tanítónő; de mégis inkább az első, mert a nevelőnő könnyebben juthat jó szerencséhez; megesik néha, hogy épen a házi úrfi vagy esetleg az özvegy apa veszi nőül és akkor egyszerre vége szakad a nyomorúságnak; hiszen csak ő is megérdemel már egy kis jóllétet, mennyit nyomorgott, pedig nehéz, nagy munkát végez most is: reggeltől estig járomban van, mint a marha és még sem érdemel egy-egy jó vacsorát! A marhának jobban van dolga . . .

Kis János csak épen azt felejtette ki okoskodásából, hogy a marha csak tiszta vizet iszik, a mire tudvalevőleg nem megy fel a heti keresmény ára.

Most már minden reménye serdülő leánykájában van: abból kisasszonyt nevel, s az majd kényelemben fogja tartani. Már meg is beszélte a tanítókkal, hogy a képezdébe fogja küldeni; ezek helyeselték szándékát, mert valóban kitünő tanuló a kis Ida.

Egy szép szeptemberi alkonyban Miklós a tornácz végén egy darabocska deszkát faragott, sógorától kérte, hogy segitse meg egy-két tulipánnal, melyet a magas ágyak fejéhez szoktak alkalmazni; a sógor örvendett, hogy Miklós faragja a czirádákat, mert azokat nagyon szépen meg tudta csinálni, úgy senki sem a faluban.

A mint Iduska haza jött az iskolából, gyönyörködve nézte a munkát, aztán bement édes anyjának segiteni. Most épen nagy segitségre volt szüksége: egy félliter tej kellene vacsorára a puliszkához; de nincs egy krajczár sem a háznál, tehát fusson át a kis lány bíróékhoz, hátha neki inkább adnak. Mindjárt haza jő az apja, hozza a heti bérét és abból megfizetik a tej árát. Szegény asszony sejtette, hogy a heti keresmény a korcsmában marad; de azt meg bizonyosan tudta, hogyha nem lesz vacsora, kikap érte. A leányka is szégyenkezve ment a tejért, de sajnálta édes anyját, s így legyőzte szégyenét és ment. Csak úgy elsurrant

Miklós mellett, hogy az ne vegye észre, mi járatban van.

A fiu jól hallott mindent és ösztönszerű kiméletességből mélyen hajolt munkájára, mintha nem is látná a leánykát. És így tett akkor is, mikor az csakhamar visszatért a csuporka tejjel.

Rövid idő mulva jött Kis János, a ki épen nem lett volna még koros ember, de az ital gyorsan vénit, s így a negyvenöt éves férfi már kész vén embernek látszott. Fiatal korában híres szép legény volt és sokat adott erejére is; a pálinka megtörte az erőt és nem adott helyette semmi jót.

A kis ház felett a temető-oldalon épen egy sírt hantoltak és a gyülekezet éneke lehallszott.

Az ittas munkás zűrzavaros agyával nem tudta megkülönböztetni a temetési éneket a csapszéki duhaj nótáktól, összeütötte tenyerét és rágyujtott:

Az asszony egy szükséges rosz, de a férje
Ökemétől a korbácsot ne kimélje,
Veregesse meg kétszer,
Ütögesse meg hétszer
Minden héten!

— Úgy van; az asszony verve jó! — Belép a tornáczba és leül a kispadra. Fenn a temetőben bevégezték a sír-hantolást; a kapákon az alkonyi pír meg-meg csillan, a mint lefelé jönek; hazatérő ludak gágogva verik fel az utcza porát és a port is pirosra festi az égi pirosság. Az egész tájon valami különös vörös fény repes és a gajdos ember körülnéz kémlő tekintettel. Jó, hogy Miklós lehajtott fővel farag, az édes anyja nincs itthon, Kis Jánosné pedig elrejtőzött valamerre; mert a szegény asszony mindig elrejtőzik, mikor az ura ittas. Így hát nem volt kibe kössön és oda szólította a leányát:

— Iduska! merre lézengsz? jer ide az édes apádhoz, hogy beszéljük meg: mi lesz, mikor te kisasszony lész. Ülj ide a térdemre...

A serdülő leányka apja elé ült egy kis székre.

— Na, hát úgy is jó, mert kinőttél már az ölből... Jövendőben képezdébe mégy s azután nehány évre szép fizetésed lesz és akkor megemlékszel a szegény édes apádról, a ki annyit dolgozott, mint a marha és mégis csak nyomorog, mint egy sánta koldus. Ugy-e, Iduska, jól fogod tartani szegény apádat?

Míg beszélt, meg-megsimogatta a leányka dús fürtjeit.

— Tudom, lesz akkor egy-egy kis jó bor és finom sült is, mert te ügyesebb vagy, mint az a mamlasz anyád...

— Édes anya nem mamlasz és sokat dolgozik szegény! — S a mint ezt mondta a gyermek, nagyon szép volt; szívnemessége ott sugárzott tündöklő sötétkék szemében.

Miklós ránézett egy futó tekintettel, aztán ismét munkájára hajolt; de azért mégis csak azt a sugaras szempárt látta, a mint bátran néz egy ittas emberre és úgy védi az édes anyját: ez mélyen vésődött a fiu szivébe.

— Mit! Hát te kölyök, velem mersz szembe szállni?

A leányka felállt, kissé megrázta vállát, s ismét mélyen, bátran nézett az apja szemébe és azt gondolta: mindent merek az én jó anyámért! De semmit sem szólt, s ez lefegyverezte az apját. Zűrzavaros gondolatai egyre a körül kezdtek forogni, hogy végre is ebből a gyermekből kisasszony lesz, a ki őt jóllétben fogja tartani, azért nem kell magára haragitani.

— Na, nem haragszom Iduska; menjünk vacsorálni: mit főzött anyád?

— Adósságra kaptam egy kis tejet... tejes puliszka lesz.

Az asszony hallotta, hogy ura csendesen beszélget, így talán ma nem lesz házsártos, elő jött a szinből, elég roszkor, mert a mint Kis meghallotta a puliszka szót, egy nagyot ordított:

— Hát te mamlasz, haszontalan asszony, boszantani akarsz a disznónak való ételeddel! Ezt már tovább nem tűrhetem! — Felemelte öklét egy lépést tett a felesége felé, fejének czélzott, de egyszerre csak nagy szorítást érzett felemelt karján, aztán a másikon is.

Miklós rohant oda és a mint érezte, hogy erősebb a megtermett munkásnál, égi gyönyörűség dobogtatta szivét. Mintha e pillanat avatta volna férfivá a tizenhét éves fiút, a ki eddig magába vonúlt töprengéssel gondolkozott sorsa felől. Egyszerre mint egy villám fénye világított lelki erejének tudata.

Kis toporzékolva, bőszült dühvel kiabált!

— Te sehonnai koldus-kölyök, bocsásd el a karomat, mert tüstént agyon tiporlak!

— Elbocsátom, ha megigéri, hogy nem bántja Bori nénit...

— Nem igérek semmit, de agyon tiporlak!

Dulakodni kezdett és egyszerre csak megérezte, hogy ő, a régi híres erejű férfi, már gyöngébb ennél a gyermeknél. Ez a felfedezés olyan megdöbbentő, kínos érzéssel töltötte el, hogy egyszerre csak kijózanodott és az erősebb előtt meghunyászodott.

— Na, hát nem bántom; nem is akartam, csak épen ijesztés volt az egész.

Ettől kezdve tartott az erős kezű fiutól, de nagyon meggyűlölte; hanem annyival inkább ragaszkodott hozzá a leánya; fiatal szive tele gyűlt meleg hálával, mély szeretettel, soha, soha sem fogja elfelejteni ezt a jelenetet; megszorította a Miklós kezét, de nem tudott szólani, befutott nagyon szegényes szobájukba és könyei megeredtek, s a könnyfátyolon át, mintha valami rózsás derengést látott volna, de nem értette, mi az, csak sírt, miközben úgy tetszett neki, hogy a rózsás derengésben tavaszi virágok kezdik bontogatni puha szirmaikat és biztatva bólintgatnak felé: — Ne sirj Iduska! Remélj tavaszodban, a tavasz olyan szép!

(Folytatása következik.)

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

I. Fejezet.

189* január 5-ikén Mr. Perkins Harry, a királyi akadémia elnöke, tanár s az ó- és az új világ számos tudós-társaságának a tagja, épen visszatért volt szokott ebédelőtti sétájáról, s a szobájába lépve hozzálátott aznap érkezett leveleinek elolvasásához.

Mr. Perkins rendkivül nyugodt természetű ember volt: eddig még nem volt rá eset, hogy a tiszteletreméltó tudós valamikor is elvesztette volna az önuralmát, s még csak izgatottnak sem látta őt soha senki.

És ime, ezen a nevezetes napon, január 5-én valami rendkivüli dolog történt Mr. Perkinsszel. A mint ugyanis fölbontotta és elolvasta az iróasztalon heverő egyik levelet, olyan izgatottan ugrott föl az asztalától, hogy fölrugta a székét, kiejtette kezéből a szivarját és meg kellett fogóznia az asztal sarkában, nehogy elessék.

— Milyen butaság! — mormogta a fogai közt.

Azután nyugodtan folytatni akarta a többi levél felbontását, de egyszerre mindkét kezével a fejéhez kapott és felkiáltott:

— De hát végre is! Lehetséges volna...!?...

Ugyanannak a nevezetes január 5-dikének csaknem ugyanabban az órájában, a tiszteletreméltó Busset Adolph, az Institut tagja és a polytekhnikum tanára, kirohant a lakásából a párisi rue de la Paix-ra, s úgy a mint volt, kalap nélkül és egy ingben, a kezében egy csak az imént kapott levelet szorongatva, hamarosan bejárt néhány utczát és elérkezve Berger Emilnek, a fizika tanárának és az Institut titkárának a lakásához, épen meg akarta húzni a csengetyüt, mikor abban a pillanatban kinyilt az ajtó s megjelent a küszöbön maga a tanár, papucsban, munkazubbonyban, de köcsögkalappal a fején, s szintén egy levelet szorongatott a kezében.

— Megkapta? — szólt alig lihegve Busset.

— Ime itt van! — suttogta Berger.

— Megyünk?

— Mielőbb!

A két tudós, a járókelők és az időközben összegyült utczagyerekek nagy örömére szinte futva folytatta tovább az útját.

Január 5-ikén és 6-ikán Európa csaknem minden nagyobb városában tömérdek tudós kapott egy-egy ugyanolyan tartalmú levelet, mely valamennyiükre úgy hatott, mint a mennydörgés. Pár nappal később ugyanilyen izgatottság lepte meg a világ összes tudósait. Következett ezután végtelen sora a minden néven nevezendő tudóstársaságok üléseinek, a lapok meg tele voltak a tudósok által kapott levelekre vonatkozó czikkelyekkel.

Ezt az egész fölfordulást a következő egyszerű értesítés okozta:

«*Markovics L., Jablonszkij L. és Leverrier J. urak közlik Önnel, hogy a következőkre vállalkoztak:*

1) *Utazás az éjszaki sarkra.*

2) *Az éjszaki sarkon lévő szárazföld éghajlati viszonyainak a megváltoztatása, a napnak a világürbe szertéáradó erejének összegyüjtése és egyenletes szétosztása által.*

3) *Ha a vállalat titkát képező czélok elérésére szükségesnek mutatkozik: a Mars bolygóval való közvetlen érintkezés létrehozása.*

A fönnebb nevezettek meghivják Önt, Tisztelt Uram, hogy munkájukban részt vegyen.

Beleegyezés esetében egyúttal kérik önt, hogy vegyen részt Moszkva városában a tudósoknak nemzetközi gyülésén, mely 189 év február 15-ikére van kitüzve.*»

Mindazokon a gyüléseken, a melyeket a közölt értesítés ügyében tartottak, a következő kérdések voltak napirendre tüzve: lehetséges-e a nap erejének az összegyüjtése? lehetséges-e a Mars bolygóval közvetlen összeköttetés létesitése? Vagyis más szóval lehetséges-e tényleg annak a megvalósitása, a mit a szétküldött értesítés lehetségesnek és megvalósithatónak tart?

Az Institutban Berger Emil tartott előadást a dologról, s előadása heves vitát idézett föl, melynek legszenvedélyesebb fázisában érkezett meg Bergernek Markovicshoz intézett kérdésére válaszul a következő távirat:

«*Az éjszaki sarkra való utazás kormányozható léghajóval történik. Magát a léghajót a Bromlej és List moszkvai czég készíti, a gépek Siemens és Halsketól valók. Markovics.*»

Ez a távirat csak fokozta a vita szenvedélyességét, melynek vége az lett, hogy a többség a vállalkozást túlcsigázott fantázia gyümölcsének minősitette.

Mindezek ellenére, az Institut négy tagja — köztük Berger Emil és Busset — elhatározták, hogy résztvesznek a tudósok Moszkvában tartandó nemzetközi gyülésén.

A londoni királyi akadémia is kiküldte két tagját a gyülésre, utasításul adván azonban nekik, hogy rokonszenvüknek minden további nyilvánitásától tartózkodjanak. Ez egyrészt azoknak a nyomatékos aggályoknak volt az eredménye, a melyeknek úgy a kormány, mint a parlament több tagja is kifejezést adott, hogy vajjon ezáltal az angol érdekek nem fognak-e szenvedni az éjszaki sarkon és a Mars bolygón, föltéve, hogy a nagyszerű vállalkozás csakugyan sikerül?

A berlini akadémia, továbbá csaknem az összes németországi tudóstársaságok kereken visszautasitottak a vállalkozásban való mindennemű részvételt, de azért föntartották magunknak a szabad véleménynyilvánitás jogát arra az esetre, ha a vállalkozók tervüknek csak egy részét is megvalósitják.

De legnagyobb volt az izgatottság az éjszakamerikai Egyesült-Államokban. A tőzsdebizottságok, a kereskedők s a bankok ezrével kapták a táviratokat, a melyekben azután tudakozódtak, vajjon részvénytársaság alapján fogják-e a vállalkozók nyélbe ütni, s ha igen, mikor lehet jegyezni és mi lesz egy-egy részvénynek az ára, stb.

Mily nagy volt az álmélkodás, mikor mindezekre a kérdezősködésekre az a stereotyp válasz érkezett, hogy a vállalkozás Markovics és társainak a költségére megy, a kik részvényeket nem bocsátanak ki.

Mindamellett a világ minden részében ezer meg ezer ember álmodozott arról, vajjon hogyan és mi módon vehetne legalább némi részt minden időknek ebben a legnagyszerűbb vállalkozásában.

Mintegy válaszul ezekre a titkos vágyakra, egész váratlanul az alábbi hirdetés jelent meg a világ összes hirlapjaiban:

«Markovics, Jablonszkij és Leverrier urak ezennel köztudomásra hozzák, hogy 189* év márczius hó elsejéig minden néven nevezendő, az elektrotekhnikára, léghajózásra, stb. vonatkozó találmányt megvásárolnak, s adnak pénzt ujonnan föltalált gépek és modelek elkészitéséhez, végül elektrotekhnikusokat alkalmaznak. Czim: Moszkva, Markovics és Társai. *Vagyontalanok, ha Moszkvába akarnak jönni, kivánatra utiköltséget is kapnak.*»

Ezer és ezer levél és távirat volt a válasz erre a hirdetésre. A szerencsés és szerencsétlen föltalálók légiói, a munkásemberek és a közönséges kalandorok ezrei türelmetlenül és lelkesedéstől égve, ismételgették ezt a két szót: El Moszkvába! El Moszkvába!...

II. Fejezet.

Jablonszkij, a lelkes, fiatal tudós, Indiából való visszaérkezése után azonnal hozzáfogott a tervezett utazás előkészitéséhez. Első sorban a léghajózás kérdését tette tanulmány tárgyává. Azzal tisztában volt, hogy az eddigieknél sokkalta hatalmasabb hajtóerőt kell kitalálnia, mert vállalkozásukat másképen siker nem koronázhatja. De hogy mi légyen ez a hajtóerő, arra felelni még mindig nem tudott.

Ezalatt Jacques Leverrier megtette a szükséges számitásokat és megcsinálta a terveket. A léghajó teste már meg is volt rendelve. — A Brunlej és List czég kötelezte magát, hogy egy hónap alatt elkészíti.

Ez a határidő rohamosan közeledett a végéhez, a léghajó már csaknem teljesen készen volt, de Jablonszkij kisérletei még mindig nem vezettek volt eredményre.

Mihajlovics Iványt időnkint már a kétségbeesés környékezte. Úgy látszott, hogy az egész tervnek füstbe kell mennie.

Ebben az időtájban Csebotarev, szinte tréfából, azt tanácsolta neki, hogy vegye igénybe annak a furcsa hirdetésnek a közzétevőjét, mely több ujságban megjelent.

A hirdetés igy szólt: «Megrendelésre föltalálok minden néven nevezendő gépeket.» Aztán következett a czim.

Minél inkább üldözte Jablonszkijt a sikertelenség, annál többször jutott eszébe ez a sajátszerű hirdetés.

— Vajjon megkisértsem? — gondolta magában.

De tüstént elűzte magától ezt a gondolatot.

Végre azonban még se tudott ellentállani, s egyszer egész sor kudarczot vallott kisérlet után fölkereste azt a jól ismert czimet.

Az ajtón belépve s egy piszkos kis konyhán áthaladva Jablonszkij, egy nagy és világos szobába jutott, a melynek falai egészen a padmalyig tele voltak mindenféle lim-lommal és gépmodelekkel elboritott széles polczokkal.

A szoba közepén óriási asztal állott telisteli mindenféle formájú görebekkel, lombikokkal, kémcsövekkel és ezekhez hasonló holmival.

Az asztal mellől egy vászon zubbonyba öltözött alacsony és sovány úriember kelt föl és vagy két lépéssel közeledett a vendége felé.

— Mivel szolgálhatok?

— A hirdetés ügyében jöttem önhöz.

— Áá!... Tessék helyet foglalni.

Pojarkov pár pillanatig figyelmesen nézte a vendéget, úgy hogy Jablonszkij már kezdte magát kissé roszul érezni.

— Engedje tudnom — szólalt meg végre Pojarkov — kihez van szerencsém?

Jablonszkij bemutatta magát, mire a csodálkozás kifejezése suhant át Pojarkov arczán.

— Oh, ösmerem önt! — kiáltott föl. — De azt igazán nem vártam, hogy ön megtiszteljen engem a látogatásával.

— Miért?

— Már bocsásson meg, de ön — tudós, a czéhbeli tudósok pedig az én hirdetésemet olvasva, alkalmasint bolondnak tartanak engem. Sőt azt hiszem, ebben a pillanatban még ön maga is, erősen kételkedik bennem...

— Ne vegye rosz néven, de az ön hirdetése...

— Furcsa? — kérem...! De ha már eljött, mivel lehetek szolgálatára?

Jablonszkij töviről hegyire elmondta kisérleteit, és a czélt, a melynek érdekében kisérletezett.

Pojarkov egész idő alatt észrevehető izgatottsággal küzdött.

— És ön már kidolgozta az összes részleteket, úgy, hogy csak a hajtóerő forrásának a kérdése képez akadályt? — kérdezte élénken, mikor Jablonszkij előadását befejezte.

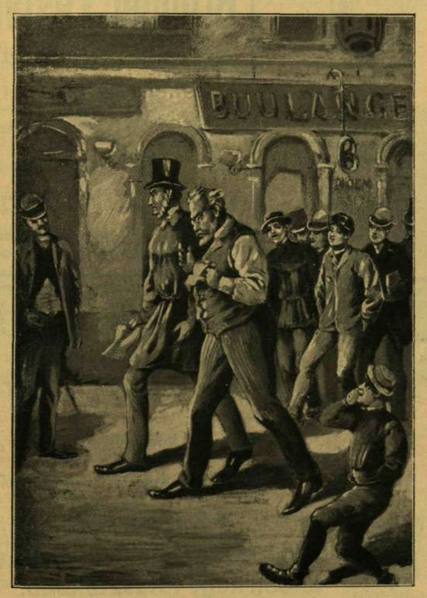
— Igen.

— Lássa, van ám egy ilyen erőforrás, egy ilyen elem, csakhogy azt nem lehet alkalmazni.

— Miért?

— Éppen úgy, a mint a Grove-féle elemhez a platina, úgy az enyémhez az arany föltétlenül szükséges. Semmi egyébbel nem tudom helyettesiteni. De meg az aranynak oly nagy mennyisége kell hozzá, hogy...

— Oh — vágott közbe Jablonszkij — ez nem lehet akadály; adunk mi önnek aranyat, a mennyi kell.

A két tudós szinte futva folytatta tovább utját.

Az asztal mellől egy vászon zubbonyba öltözött úri ember kelt föl...

— Akkor a kérdést eldöntöttnek tekintheti...

— Mennyi aranyra van szüksége a próbaelem elkészitéséhez?

— Vagy kétezerre.

Jablonszkij kivette a zsebéből a check-könyvét és ráirva az összeget, átnyújtotta Pojarkovnak.

— Itt van ötezer. Készitsen kettőt. Mikorra lehet készen?

— Huszonnégy óra alatt.

— Kérem, hozza majd az elemeket hozzám. Pojarkov meghajtotta magát.

— Tehát holnap...

— Holnap.

Jablonszkij Pojarkov eljöveteléig nem volt képes megnyugodni; egész éjjel le nem húnyta a szemét és másnap alig tudta megállani, hogy már korán reggel ne tudakozódjék a föltalálónál.

Pojarkov pontosan a kitüzött időben megjelent a laboratoriumban, a hol bemutatták Markovicsnak és Leverriernek.

Egy nem is valami nagy ládát hozott magával, a melyben két, egymással rézhuzattal összekapcsolt üvegedény volt elhelyezve.

— Ime itt van, az általam ajánlott elem — mondotta Pojarkov; — a melyet azonban én csak két föltétellel vagyok hajlandó önöknek rendelkezésükre bocsátani. Az első az, hogy se önök, se' senki más föl ne nyissák ezt a ládát,

a melyben az elem van, s a melynek tartalma az én titkom marad mindaddig, a mig magam el nem akarom árulni . . .

A tudósok ilyesféle kikötésre nem számítottak, s különösen Markovics kelt ki ellene élesen. Hosszas tanácskozás után azonban oda lyukadtak ki, hogy akarva nem akarva bele kell egyezniök, mert nincs más választásuk.

— És melyik az ön második föltétele? — kérdezte Markovics.

— A második az elsőből folyik. Miután én nem árulom el önöknek az én elemem mibenlétét, természetes, hogy a vállalkozásnak és az önök utazásának egész tartama alatt nekem kell az elemet kezelnem és róla gondoskodnom. Ennélfogva szeretném, ha önök engem részesévé tennének az önök expedíciójának.

— Lám ez már sokkal kellemesebb föltétel, mint az első! — kiáltott föl Markovics.

— Azt hiszem, hogy társaim, ép úgy, mint én, szivesen elfogadják ezt a föltételt.

Jablonszkij és Leverrier egyhangulag támogatták az öreg tudós kijelentését.

— Még egy föltétel — tette hozzá Pojarkov — én teljesen vagyontalan ember vagyok . . .

— Oh — szakította félbe Markovics — erről beszélni sem érdemes . . . bizza csak ránk a dolgot. Jobb lesz, ha hozzálátunk az ön elemének a kipróbálásához.

— Engedjék meg uraim — jegyezte meg Pojarkov — hogy titkombol egyelőre csak annyit áruljak el, hogy ezekben az elemekben — s ezzel a ládára mutatott — az arany lassankint platinává válik, s az ezáltal felszabadult villamos áram rendkívül nagy erőt kölcsönöz az elemeknek . . .

— De hát vajjon mekkora ez az erő? — kérdezte Markovics.

— Ha rendesen működik, úgy az én elememből egy, megfelel kétezer Grove-féle elemnek.

A tudósok szinte megdöbbentek.

— És mennyit nyom egy-egy elem? — kérdezte Jablonszkij.

— Mindössze öt fontot.

— Nekünk ahhoz, hogy a léghajónkat teljesen megtöltsük a szükséges hajtóerővel, mindössze száz elemre van szükségünk — jegyezte meg Leverrier.

A legpontosabb kisérletek teljesen igazolták Pojarkov szavait.

A léghajó építésének a kérdése ezzel meg volt oldva.

Markovics rövid táviratot küldött Párisba, a melyben közölte, hogy az orosz tudósok hogyan és miképen gondolják elérhetni az északi sarkot.

(Folytatása következik.)

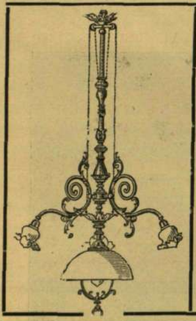
BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részv.-társ.
Irodái: VI. ker., Andrássy-ut 5. (saját házában). 8963
Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarék-betéti könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adót az intézet fizeti. Leszámitol váltókat, előlegeket nyujt értékpapirokra. VÁLTÓÜZLETE megbizásból teljesiti mindenféle értékpapirok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretébe tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délelőtt 9/9—1/1-ig, délután 3—5-ig. Magyar kir. osztálysorsjegyek főelárusító helye IV., Ferenciektere 2. szám. Kézi zálogüzletei: IV., Károly-körut 18., IV., Ferenczi-tere és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körut 2., Üllői-út 6.

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9147
csipke, vegyészeti tisztitó- és műfestő-intézete megnagyobbitatott erőmüvi szönyegporló és szőrmeáru megóvó-intézettel.— Megbizások átvétetnek: VIII., Baross-uteza 35. sz. saját házában levő gyárban és a következő fióküzletekben: IX., Calvin-tér 9. V., Harminczad-uteza 3. VI., Teréz-körut 39. VI., Andrássy-út 16. Telefon 57—08. VIII., József-körut 2. szám. Telefon 57—08.

Parádi üveggyár raktára
GÖRÖG ISTVÁN
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 15.
Nagy választék mindenféle üvegnemekben. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 9122

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

Brünner Testvérek
cs. és kir. szab.
légszesz-, villamos- és petroleumlámpa-gyár.
Főraktár: 9223
Budapest, IV., Korona herczeg-u. 3.
Salonpetroleum és czázárolaj
I. rendü. — Bérmentes szállitás.

Első magyar üveggyár
részvény-társaság 8925
Budapesten, V. ker., Ferencz József-tér 8.
(Az Akadémia közvetlen közelében).
Vendéglői, kávéházi, és háztartási üvegnemüek gyári raktára.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Virágvázák legszebb kivitelben nagy választékban.

78,786. szám. 9306
Facladási hirdetmény.
A vinkovczei kir. főerdőhivatal területéhez tartozó Orljak és Desziczevo erdőrészekben kettő évi kihasználásra tervezett 418 kat. hold kiterjedésü területen mintegy 48,120 m³ mü- és mintegy 24,498 m³ tüzifára becsült tölgy, szil, kőris, gyertyán és egyéb törzsek fakészlete — a tölgy tüzifa kivételével — a vrbanyei kincstári fürész és az iparvasut használatával egybekapcsoltan 1.595,567 korona kikiáltási ár mellett a vinkoveczei kir. főerdőhivatalnál 1901. évi október hó 21-én délelőtti 10 órakor irásbeli zárt ajánlatok utján el fog adatni.
Jól lepecsételt ajánlatok a vinkoveczei kir. főerdőhivatal házi pénztárához legkésőbb 1901. évi október hó 21-iki d. e. 10 óráig a megajánlott vételár 5%-ának megfelelő bánatpénz csatolásával benyujtandók.
Versenyző ajánlatában határozottan kijelenteni tartozik, hogy a fenti kir. főerdőhivatalnál megtekinthető részletes eladási és szerződési feltételeket ismeri és hogy azokat ellenvetés nélkül elfogadja.
Utójánlatok el nem fogadtatnak.
Budapest, 1901. évi október hóban.
M. kir. földmivelésügyi minister.

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL
kitünő helyreállító szer **gyengék, vérszegények és lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitüntségektől. 1000-nél több orvosi elismerőlevél.
Kitünő iz.
Kitüntetve több arany és ezüst éremmel.
Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.
Kapható minden gyógyszertárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

HÖLGYEIM!
Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodahatásu, valódi angol szépitő szert, **Ugorka-tejet,** és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolit **szeplőt, májfoltot,** mindenféle tisztátlanságot az arczról és a bőrnek gyönyörü üdeséget, fiatalságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNÉL gyógyszertárában** a vörös kereszthez **Temesvár. Ára 2 kor.** Valódi angol **Ugorka-szappan** 1 K, 3 drb 2.40 K. **Pouder** 1.20 és 2 K. Utánvéttel is küldetik.

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN
Francziz szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkret. A Germandrée az arczbőrnek egészséges és üde szint ad.
1900 évi Párisi Világkiállitás: **ARANYÉREM**
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.
Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a
MARGIT-CRÈME,
mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, hámlóhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.
Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczviz** 1 korona.
Hamisitványok bíróilag üldöztetnek.
Postán utánvéttellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő: **Földes Kelemen** gyógysz. **Arad.**

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a
MELANOGENE
fekete és barna szinben.
Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt *feketére* vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. Ára 2 kor. 80 fillér. 9057
Budapesti főraktár: **Török József** gyógysz. Király-u. 12 és Andrássy-út 29.— Kapható minden gyógyszertárban.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

III.

A mint hüvösödött az idő, kezdett nehezebbre válni a Miklós állapota. Míg a szabadban faraghatta, fürészelhette a sógor butoraira való eredeti diszitéseket, minden jól ment. Nem szégyelte elfogadni a munkájára eső munkabért és a mit élelemben nénje adott, azt sem és a mire azt mondta az édes anyja: — Adhatják bátran, úgy is nekik dolgozol; bezzeg más uri fiú nem törné magát effélékkel!

De a mint beszorultak az egyetlen szobácskába, meg kellett szüntetnie a munkát: édes anyja nem türhette a friss forgács-illatot, az főfájást okoz neki, s valóban azt is okozott; a tétlenségben elpetyhüdt asszonyban teljesen hiányzott az önfegyelem; pedig abból a portékából egy piczike is nagyon hasznos dolog lett volna Földynének, de hát nem volt.

Az ódon templom festéseiről alakitott faragványok immár készen voltak, de Miklós nem sietett velük sógorához. Tudta, hogy az csupa jóindulatból más munkával kinálja, de azt nem tudta, mely ürügygyel ne fogadja el? Addig tanakodott, mig utolsó krajczárjuk is elfogyott; estére már nincs egy csöpp petroleum és anyja sürgette, hogy vegyen már.

Ekkor papirba göngyölte munkáját és megindult Sóskút felé. Anyja utána kiáltott:

— Hosszasan ne maradj, mert tudod, hogy este félek egyedül.

— Tudom, anyám, sietek vissza.

Hej! pedig be szeretett volna ott maradni szülőfalujában. Ott a tágas, tiszta, meleg szobában nagy hasábokban lobog a bükkfa, a tűz előtt sógora farag és mulatságos dolgokat beszél az uri népről, a kik eljönnek a faragott butorokat nézni, aztán feljegyeznek tücsköt-bogarat a kis könyveikbe. Odább vidám asszonyok pörgetik a rokkát és a nénje két kis gyermeke olyan, mint két kis angyal, nagyon szereti őket: az uri nagyanyjuk helyett is ő szereti, mert az ugyan még hallani sem akar róluk.

A fiatal parasztmenyecske, a mint meglátta öcscsét, rögtön észrevette, hogy valami baja van. Megsimogatta fejét, úgy mint hajdan, mikor nagyon sajnálta:

— Mi bajod, Miklóska?

— Az a bajom, Erzsi, hogy most már nem tudom, mit csináljak . . . édes anyánknak mindég fáj a feje, nem tudja türni a deszkaszagot, és künn nagyon hideg van . . . nem lehet faragni . . . be jó lenne, ha nem félne egyedül, akkor újból itt maradhatnék nálatok: itt nagyon jó és a munkának is több a látszatja.

Erzsi megértette a dolgot és mély szánalommal gondolta: szegény fiú, nem hagynak dolgozni, s mégis töled kivánják a pénzt! Egyszerre csak elszomorodott: hiszen ez így nagyon nehéz lesz! Nem kivánhatja az urától, hogy munka nélkül pénzt adogasson a fiunak, ezt szégyelné is az anyósa miatt. Hát nem elég az egy parasztasszonytól, hogy soha sem vetette a szemére, mint jött a házukhoz. A napszámba járó legszegényebb parasztleánynak is van két-három rend felvevő ruhája, de ő csak mint a mezők lilioma, úgy került ide: itt adtak neki a piros csizmától a virágos fejkendőig mindent; most már nem kivánhatja, hogy tartsák az anyját is.

A fiú látta nénje töprengését és egyszerre csak határozott:

— Ne szólj az uradnak semmit, Erzsi . . . elviszem a munkát . . .

— Aztán mit csinálsz vele, szegény fiú? Ebben a sanyarú hidegben hogy dolgozol künn?

— Elviszem a munkát . . .

A munka mellé szalonnát, sajtot, puha kenyeret csomagolt Erzsi, aztán mikor kikisérte az öcscsét, egy tallért nyomott a markába:

— Ezen végy egy kis kávét szegény anyánknak.

Goró Lajos rajza.

Fölmentek a temetőbe . . .

Megszorították egymás kezét, meleg, hosszas szorítással és olyan tekintetet váltottak, melyben egyik részről a szánalom megkapó részvéte, a másikról egy ifjú lélek vergődése tükröződött.

Miklós megindult és belső küzdelmében nem is érezte, hogy a csipős őszi szél havas esőt csapkod az arczába, aztán vékony ruházatán át befúródik a bőréig.

Már sötétedett, mikor haza érkezett. Kisné épen akkor indult a patakra, hogy két kártya vizet hozzon a másnapi mosáshoz. Kimerült, sáppadt arczán látszott, hogy beteg. A fiú megvárta, mig kilép az utczaajtón, a hol már sem az édes anyja, sem a tűz előtt dudorászó fél részeg Kis János nem láthatták; akkor utána lopózkodott, elvette a két faedényt és csak úgy futtában mondta halkan:

— Várjon itt a szomszédban, Bori néni, gyorsan megjárom én a patakot, ne menjen addig vissza az udvarra . . . jobb lesz, ha a szomszédban fütőzik egy keveset. És futva ment a patak felé. Át volt ázva, fázva, ki is fáradt, mert sulyosak voltak a Sóskútról hozott körtefa deszkadarabok és az élelmiszerek. De egyszerre csak eltünt minden fáradtsága, a mint új munkához fogott. Ifjú erejének érzetében ujjongó öröm töltötte el dagadó szivét, s már-már nem is érzette előbbi csüggedtségét.

— Erős vagyok, erős vagyok! — mondta önkéntlen felkiáltással; aztán megdöbbenve saját hangjától, körül nézett, nem hallotta-e valaki? A sötét fergeteges estén senki sem őgyelgett a patak felé. A fiú gyorsan megmerítette a két faedényt és magában ismét csak ujjongott: erős vagyok, erős vagyok, alkalmas minden munkára; dolgozni akarok! Lám, Erzsi is azért van jóllétben, mert akart és tudott dolgozni. Engem is megsegit a jó Isten.

Ezen bizalomtelt lelki megnyugvásában fájdalom nélkül türte anyja ingerült kifakadását, melyben szó volt az olyan szivtelen gyermekekről, a kik nem gondolnak szegény, gyönge édes anyjukkal és a saját mulatságukért ott hagyják egyedül egy sötét zugban! De miért is kell a sorsnak olyan kegyetlennek lenni, hogy némely anyától épen azt a gyermekét rabolja el, a ki egyedül volt jó hozzá! . . .

A csipős őszi szél havat hozott: reggelre fehérség borította az egész tájat és a havasokról menekülő madarak ott röpdöstek a gyümölcsösökben. A bátor, falánk kis czinkék beljebb merészkedtek, s besurrantak az eszterhéjak alá.

— Szegény kis pajtásaim, hát ti is ide kerültettek? — mondta Miklós, a mint korán reggel kilépett a tornáczra. Fáztok is, éhesek is vagytok, no, várjatok csak. És kihozott egy darab kenyeret, s úgy morzsolgatta és rakosgatta fel a deszka-párkányra. Beh jó is volt, mikor együtt szabadjára mulattunk a fenyvesben: ti nem ismertek engem; de én tudom, értem minden szokástokat, örömeiteket és nagyon szeretlek: minden madarat nagyon szeretek . . .

Kisné dirib-darab fákat, forgács-szilánkokat szedegetett kötényébe, hogy tüzet gyujtson az üst alá. A házhoz volt ragasztva az úgynevezett sütőház, mert az előbbi lakó kenyérsütögető asszony volt, a hajdani harangozó özvegye; ezért az eklézsia rakatott neki egy nagy sütőkemenczét, alkalmasint a beomlott kripta tégláiból; a mostani lakó jobb szivvel vett volna egy katlanba helyezett üstöt; de hát olyan nem volt, s igy beérte olyan készséggel is, melyet maga tudott összetákolni a már emlitett téglák segélyével.

Miklós nehány darab hasznavehetlen deszkát vett a kezébe és vitte a sütőbe, hogy segitsen tüzet gyujtani az üst alá.

— Áldja meg az Isten, beh jó lelke van! Szánja és segiti a szegényt.

— Magam is szegény vagyok, Bori néni, hát csak megértjük egymást. Aztán körülnézett az omladozó falakon. — Bizony itt sem ártana valami tatarozás: nehány szál deszkával magam is kitudnám javitani, aztán Bori néni betapasztaná . . . mert igy nagyon hideg lesz itt a télen . . .

— Hideg van itt most is; de csak legyen forró a viz, az majd ad egy kevés meleget.

Az üst alatt pattogott az új deszka és a viz elkezdett párologni és a párából ragyogó cseppek szálltak a pókhálókra. Kisné egy halom szennyest dobot a mosóteknőbe és szelid hangon fejezte ki azt a nézetét, hogy a tél mégis felette hamar beállt. De csak keveset beszélhetett; az ura kezdett kiabálni, hogy bujjon már elő, mert dolga van vele.

— Na, csakhogy itt vagy valahára! Menj az állomásra és jelentsd a felügyelőnek . . .

Iduska rettegő figyelemmel leste, miért hivták elő az édes anyját, s mikor észrevette, hogy nem következik semmi rosz, ismét csak folytatta a tanulást.

Kis azért kiabálta elő a feleségét, hogy elküldje az állomásra bejelenteni a munka-felügyelőnek az ő otthonmaradását: beteg, nem mehet... Beteg ugyan nem volt, de tudta, hogy valami gyár építéséhez nagyon nehéz tárgyak érkeznek, a miért e hétre fel is emelték a munkabért.

— De hiszen nem beteg, Kis szomszéd, — mondta Miklós, a tornáczról bekandikálva a szobába.

— Már hogy épen egészen beteg lennék, nem állítom; de tudom, minden igaz ok nélkül nem emelték fel a munkabért; ilyenkor kikinozzák az embert, hát nem akarom magam megölni.

— Küldjön engem maga helyett.

— Mit? Egy gyermeket a férfi helyett!

Miklós kifeszitette széles mellét, fejét felvetette és szemében ifjú erejének tüze lángolt.

— Van nekem annyi erőm, mint egy férfinek!

Van, igazán van; magamon éreztem, — gondolta Kis, aztán még gondolt valamit, azt már fenhangon mondta.

— Jó, nem bánom. De azt szeretném tudni, mennyit ad nekem a napszámból?

Miklós nem azért nevekedett a parasztok között, hogy ne legyen magához való esze, azért határozottan mondta:

— A mire megdolgozom, az engem illett; de azért, ha épen kivánja, juttathatok belőle Bori néninek.

— Mit? Bori nénidnek! Hát ki itt az első, ki az úr a háznál? Majd megmutatom! És fenyegetőzve rázta öklét a fiú arcza előtt.

Miklósban felébredt a nemes ember. Szó nélkül ott akarta hagyni a házsártos napszámost, tett is egy lépést a tornáczon, de akkor az apa háta mögött megpillantott egy rémült arczocskát és megállt egy szóra; abban a szóban ott remegett a fiatalos harag elnyomott fellázadása.

— Sohse mérgelődjék, Kis szomszéd, az öklét pedig vigye az orrom elől és ha úgy akarja, legyen úr, én is úr maradok és nem megyek napszámra és nem felezek meg semmit...

Kis eszére tért, kezdte kérlelni Miklóst: hogy igy, meg amúgy... Csak menjen, ő majd nem bánja, akár ha a feleségével felez is.

Igy aztán megegyeztek, miközben Iduska átfutotta leczkéjét, összecsomagolta könyveit, irkáit, vállára kapta szellős, kopott kis gallérját, nyári szalmakalapját dús sötétszőke hajára tette, köszönt édes apjának, hátra futott a «sütő»-be, megcsókolta édes anyjának az arczát is, a kezét is, aztán a mint elhaladt Miklós előtt, odanyujtotta kezét:

— Jó reggelt Miklós! — és ibolyakék szép szemét, a mint ráemelte, oly meleg hála sugárzott a tiszta gyermektekintetből, hogy a fiú nem érezte már a hideg reggel fagyosságát: csak jót és meleget érzett.

Földyné még az ágyban hevert, mikor fia bejelentette, hogy délig ne várja haza, mert munkája akadt az indóháznál.

— Csakhogy egyszer már neked is került valami hivatalod!

Hej! ha tudta volna, hogy a «jó ágyból született» fiú napszámra megy, bizony nem fordult volna befelé még egy pár órai alvásra. De ez a megjegyzés óvatosságra intette a fiut, s ha bár restelte, még is megértette Kissel, hogy ne világositsa fel az anyját, mert ha megtudja, nem fogja elbocsátani többször. Aztán ifjú erejének tudatában vidám szivvel indult a nehéz munkára.

Esténként, a mint fáradtan tért haza, Bori néni és a leánya gyöngéd szavakkal, résztvevő tekintettel fogadták, édes anyja pedig többször megkérdezte:

— Na, ugy-e egy sincs a hivatalnokok között olyan jó családból való, mint te?

IV.

Mire a tél egész zordságában beállott, Miklós már ki tudta javitgatni a «sütő» szellős oldalait, s igy a lámpavilágot nem oltotta ki a szél, a tűzhelyen pedig lobogott a meleg láng, s forrt a mosáshoz való viz és Bori néni nem győzte áldani azt a jó fiút, a ki igy megmentette a fagyos hidegtől. Most már a jó melegben inkább birja a munkát.

— Sose hálálkodjék, Bori néni, hiszen a magam java kivánta, hogy kitatarozzam ezt a helyet. Most már folytathatom a faragást. Az nekem minden gyönyörüségem; ha nem volnék is annyira rászorulva, akkor is faragnám az én szép virágaimat és a «himes» asztalokra, sulykokra vésném azokat a tulipános rózsákat, melyek ott nyitnak a mi templomunk tetőzetén. Néha magam is gondolok hozzá valamit és — különös — ezekről az én gondolataimról mindig azt jegyezték meg az ahhoz értő urak, hogy azok a virágok a legrégibb magyar minták után vannak készitve és azért nagyon becsesek. Ilyenkor szégyeltem bevallani, hogy azt csak én gondoltam ki. A sógorom is hagyta magamentére a dolgot.

A meleg, párás «sütő»-ben igy folyt a beszélgetés mosás és faragás közben.

Sem Földynének, sem Kisnek nem tetszett ez a dolog: Földyné követelte, hogy a fia «hivatalba» járjon, a mint ez egy uri fiunak dukál; de arra elfeledett gondolni, hogy a szegény fiunak semmi képzettsége nincs: az iráson, olvasáson kivül nem tanult egyebet. Kis nem tudta volna megmondani, hogy voltaképen miért morog; de azért morgott, hanem a morgáson túl nem mert menni, semmi kedvet nem érzett még egy olyan találkozásra, mint az volt, mikor Miklós úgy megszoritotta a karját. Átkozott kölyke, csak ne lenne olyan erős!...

Igy múlt az idő. A kis czinkék is visszaszálltak már rég az erdőbe, a hol ismét találkozhattak néha jó pajtásukkal; mert Miklós is ki-kirándult alkalmas fákat választani a faragásra. Ilyenkor mindig sajnálta Iduskát: bár lehetne itt a pompás levegőn és ne görnyedne a könyvei között szegény! Most, hogy készül felvételi vizsgára a képzedébe, egészen neki van sápadva. Pedig Miklós tudja, hogy a kis leány is szivesebben végezne kerti munkát, házi dolgokat; de hát az apja tanulásra szánta s igy nem vonakodik, mert különben is könnyen megy neki a tanulás.

És a kis leány úgy a szive mélyén óhajtotta, hogy bár tanulna Miklós is; de gyönged kiméletből nem szólt senki erről, hanem a tankönyveit gyakran ott *feledte* a faragó-műhelyben. Néha lapozgatott is azokban Miklós, de nem értette, nem érdekelte. Hanem úgy élő szóval szerette a beszédet a magyarok történetére vinni és egész őszintén bevallotta, hogy nagyon tudatlan; ideje sincs annyi könyvet átnézni, pedig érdekli, mint szerezték őseink e hazát; kik voltak a nagyobb hősök és mi volt az a jobbágyság, melynek eltörlésén annyit bánkódik az édes anyja?

Iduska aztán nagy gyönyörüséggel beszélt olyan dolgokról, a melyeket csak több tanulás útján lehet tudni. A fiú mohón szivta magába az édes szavú tanitást; az ilyen tanulás nagy élvezet számba ment.

A leányka szeretett volna még valamiben oktatást adni; de nem mert vele előállni. Néha forgatott is egy kopott könyvet, de Miklós nem volt rá kiváncsi. Egyszer neki bátorodott Iduska:

— Miklós! Erre minden embernek szüksége van... hát... hát nézzünk bele, mikor ideje van hozzá...

— Mi az?

— Számtan. Legalább a könnyebb műveleteket ismételgessük — jó?

— Minden jó, a mit maga akar.

Vasárnaponként tanultak együtt egy-egy pár órát, a miből minél kevesebb volt a számtan.

— Menjünk fel a temetőbe, Iduska és inkább beszéljen ismét a szabadságharczról, az nagyon szép.

Ilyenkor felment Kisné is és heti fáradtságát egy-egy füvel borított sírhalmon kipihenve, hallgatta azt a «szép mesét», melyet leánykája mondott hős ifjakról, lánglelkű szónokokról és arról az édes drága magyar földről, melyet vérrel szereztek, vérrel tartottak meg őseink, mely «ápol s eltakar».

A hazaszeretet szent tüze lángolt a két gyermek szemében, aztán a fiú elszomorodva, mélyen sohajtott:

— Mindjárt vége a nyárnak és akkor vége szakad ezeknek a szép beszédeknek is; pedig nincs nagyobb boldogság, mint magától hallani, a mik történtek.

— Szünidőkre hazajövök, Miklós és akkor folytatjuk. Magánál hagyom a könyveimet is, a melyekből eddig tanultam s azokat is, melyeket jutalmul kaptam a vizsgákon. Aztán dehogy van vége a nyárnak, még el sem kezdődött. A végét, bevallom, igazán magam sem várom... úgy szeretem ezt a helyet; szivesen dolgoznám az édes anyám oldala mellett, csakhogy szabad lehessek. Sokszor, sokszor gondolkoztam azon, hogyha időm volna, felkapálnám a házikónk mellett azt a partot, mely senkié, innen omlott le a temetőből, beültetném virággal, de csak illatozó virággal, mert semmi sem kedvesebb, mint a virágillat... És leszakitott egy marok kakukdemutkát, szétszórta a sirokra, aztán egy mélyet lélegzett:

— Na, édes anyám, érzi? Mintha csak erdőben járnánk, olyan illat van...

Az utczáról dalolás hallatszott fel: zsinóros dolmányu mesterlegények indultak délutáni sétára, útjok a temető alatt vezetett a szőlőhegyek felé.

— Jobb, hogy arra mennek, mint a korcsmába, — mondta Kisné, és szelid tekintetében egy élet fájdalma tükröződött. Tudta, hogy az ura már ott van és iszik és este káromkodva fog haza térni.

A Miklós anyja látogatóba ment és Miklós is tudta, hogy mikor hazatér, ingerült lesz, szemrehányásokat tesz; a leányka pedig érezte mind a kettőnek a bánatát és biztatta magát, hogy mégis csak jobb lesz neki tanulni, álláshoz jutni, akkor talán inkább könnyíthet az édes anyja állapotán, mintha itthon maradna; szive szerint kapálná a virágos kertjét, mosna és varrna az édes anyjával; pedig az e fajta dolgokhoz nagy kedvet érzett, munkavágyó fiatal vére felpezsdült, ha arra gondolt, hogy mily rendben tudna tartani egy kis lakot, mint meg tudná mivelni a kertecskét; sőt fejni is tud, a szomszédban fejős tehén van, nehányszor megfejte... hej! ha egyszer neki egy tehénkéje lenne!... De hát nem lesz soha; az ő sorsa komor falak között gyermekeket tanitani, szobai levegőben senyvedni... de az sem baj, csak ez által tudjon segiteni a szülőin.

Lopva tekintett Miklósra: vajjon nem leste-e el a gondolatát? Aztán a mint látta, hogy az távol jár most innen, rajta feledte ragyogó szemét.

Senkinek sincs ilyen szép, lelkes, fekete szeme, — gondolta a leányka. — Szegény fiú, miért is nincs neked jobb sorsod? Egész arczod, szeliden csengő hangod visszatükrözi, hogy néha nagyon fáj a szived; ilyenkor én is veled szenvedek; aztán csak ismét felújul a remény: hiszen az élet olyan szép... élni nagyon jó... ezek a szegény porladó halottak nem érzik a napfény éltető melegét, nem a szellő balzsamát; nem látják a zöld lombokat, a gyönyörű kék eget, nem látnak semmit... Oh, az a sötétség borzasztó! Inkább fájjon valami, csakhogy láthassam a napfényt, a virágot, szóval ezt a gyönyörű mindenséget!

És szive tele gyült a fakadó kor pezsgő életkedvével, sugaras tekintete a boldogság fényében úszott, a mint eltekintve a kis város felett, nézte a kékfátylas hegyeket, az aranynyal szegélyzett nagy fehér felhőket. Az utczákról a vasárnapi zaj egy tompa zsongásba olvadva hatolt fel a halottak birodalmába, de nem zavarta a merengőket.

A hanyatló nap izzó vörös fénynyel vonta be a temető korhadt fejfáit, a beomlott-kripta romjait és ott repesett a két üde fiatal teremtésen, a kik már ily fiatalon érzik az élet nehéz sulyát; de azért szárnyok még nincs megtépve, szivök telve reménynyel és a mint ott állnak a biboros fényben, nagyon szépek és nagyon fiatalok. Öntudatlanul hatása alatt vannak az egymás társaságában töltött órák boldogságának. Kisné zavarta meg a hosszas csendet: felállt a sirról, ruháját megrázta, fejkendőjét helyre igazította és csendesen szólt:

— Gyermekek, menjünk már le, ide-stova vacsora ideje, s még nem tudom, mit főzzek.

A két gyermek összerezzent, egymásra nézett, s mind a kettő úgy érezte, mintha távolról, nagyon távolról érkezett volna vissza. Az elmerülés emez ideje úgy bele vésődött emlékükbe, hogy sok, sok év mulva is, ha vörös fényben látták visszaverődni az alkonypirt, mindig előttük állt a temető, mikor a korhadt fejfákon és beomlott kripta soron izzó biborban repesett a piros fény.

(Folytatása következik.)

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

III. Fejezet.

A tudósok moszkvai gyülésére kitüzött határnap mindinkább közeledett. Markovicshoz tudóstársaságoktól és magánosoktól naponta érkeztek részvételi bejelentések a világ minden részéből.

Már eddig több mint tizezeren jelentkeztek az expedicióban való részvételre, a kik azonban túlnyomó részben kevéssé ismert egyéniségek közül kerültek ki. Az ismert tudósok be akarták várni a gyülést, a melyen majd kiderül, vajjon a vállalkozás nem egyike-e a túlcsigázott képzelet hirtelen föllobbanásainak...

Egy héttel a gyülés előtt már mind együtt voltak a léghajóhoz szükséges gépek. A Siemens és Halske czég tekintélyes összeget igért annak, a ki rájön arra, hogy a tudósok miféle erőt fognak alkalmazni ezeknek a gépeknek a hajtására. De minden utánjárás ellenére is, erre a kérdésre csak azt a választ kapták, hogy ez az erő a villamosság, ennek a forrása azonban a föltalálók titka.

Moszkvától néhány versztnyire, egy a társaság által megvásárolt nagy területen lázas sietséggel ideiglenes műhelyeket épitettek, a melyekben fölszerelték a léghajót mindazokkal az alkotó részekkel, melyek a Bromlej és List czég gyáraiból kikerültek.

Két nappal a gyülés megnyitása előtt teljesen be volt fejezve a léghajó fölszerelése. Ekkor az összes munkásokat eltávolitották a műhelyekből, s Pojarkov néhány válogatott munkással fölment a léghajóra és saját kezével helyezte el benn az elemeit, melyek teljesen különálló helyen voltak elzárva.

Minden készen volt, de azért olykor kétség fogta el a tudósokat.

— Mi lesz, ha valami hiba csúszott a számitásokba? Ha a léghajó nem fog fölemelkedni... Mit fog szólni a világ, ha a vállalkozás mindjárt az elején kudarczot vall?

A gyülést megelőző napon a tudósok az érkező vendégek fogadásával és elszállásolásával voltak elfoglalva. Az összes költségeket a társaság vállalta magára, s a gyülés tartamára Moszkva legelőkelőbb fogadóit kibérelte.

Végre elérkezett a nagy nap, 189* február 15-ike.

Abban az óriási teremben, mely Markovicsnak és társainak laboratoriumul szolgált, mindenféle európai tudós társaságoknak 430 képviselője gyült össze. A közönség zsufolásig megtöltötte a termet és a karzatokat, s ezenkivül sokan voltak, a kik már nem jutottak be, s a ház előtt nagy területen ellepték az utczát. A teremben elhelyezett nagy asztaloknál a világ legelőkelőbb lapjainak több mint száz tudósitója foglalt helyet.

A gyülés elnökévé egyhangulag Paul Tissier-t, a hirneves fizikust választották meg.

Azután föllépett az emelvényre Markovics és több mint négy óra hosszat tartott kimerítő jelentésben ismertette a vállalkozás czéljait, és rövid leirását adta a czél elérése érdekében tett kisérleteknek és intézkedéseknek.

A gyülekezet csodálkozással hallgatta mindazoknak a találmányoknak a leirását, a melyeket a társaságnak a világ minden részéből sikerült megszereznie.

Kimondhatatlan lelkesedés vett erőt a jelenvoltakon. Viharos éljenzés hallatszott körös-körül. Az éljenzés átragadt az utczán ácsorgó tömegre is, s mindez egyetlen lelkes kiáltássá olvadt össze, mely a tudomány páratlan diadalát hirdette.

Sok idő telt bele, míg az elnök szóhoz juthatott és Markovics előadására válaszolhatott.

Az első ülésen a tudósok csoportokra szakadtak, melyek közül mindenik más és más földadatot választott ki magának. Az összes tervek ezeknek a csoportoknak az elbirálása alá kerültek.

Azután Jablonszkij a léghajó szerkezetét ismertette. A rendes hajó-formájú léghajó teste teljesen aczélből volt, csak a közepén emelkedett két belülről üres kúp, mely aluminiumból készült. A hajó, orrának a jobb, és hátsó részének a bal oldalán közös tengely által mozgatható hatalmas lapátokkal volt ellátva. Ezek a lapátok voltak a tengelylyel együtt a hajó emelő és mozgató szerszámai.

A hajó farán két kormánylapátot alkalmaztak, melyek közül az egyik vizszintes, a másik függőleges síkban feküdt. Az első a vizszintes síkban való mozgás szabályozására szolgált, a második pedig az emelkedés és leszállás irányitására volt szánva.

A kerék lapátjai oly nagyok voltak, hogy csak akkor jöhettek mozgásba, ha a hajó legalább ötven méternyire volt a föld felett.

Ennek a fölemelkedésnek a lehetővé tételére szolgáltak a hatalmas aluminium kúpok, melyek a hajóval egy testet alkottak.

A szerint, a mint ez a két kúp több vagy kevesebb levegővel volt megtöltve, lehetővé vált a hajót bármily tetszés szerinti magasságban megállitani. Ezenkivül a hajó a vizen is fönmaradt, és rajta, közönséges kerekek segitségével, úszhatott is.

A hajó hajtóereje tizezer tonna, sebessége a mozdulatlan levegőben óránkint 600 verszt volt, úgy hogy szabad mozgása még a legrettenetesebb orkánnal szemben is biztositottnak látszott.

Végül a Pojárkov elemével tett kisérletek után a tudósok a léghajó utazásának teljes sikert jósoltak.

Ezzel ért véget az első ülés. Azután kezdődött az egyes csoportok munkája, mely csodálatos kitartással egy teljes hónapig tartott.

Ennek befejezése után megállapitották az expedicionak teljes munkarendjét, miközben nyolczvanhárom tudós jelentkezett az utazásban való részvételre. Ezenkivül még háromszáz mekhanikus, lakatos, asztalos és munkás volt kijelölve az expedició számára, mely a hajó és a gépek kezelését Gall kapitány vezetése alatt harmincz különféle nemzetiségű kipróbált és válogatott tengerészre bizta. A házépitéshez szükséges anyagoknak és alkotórészeknek szintén nagy készletét halmozták fel a léghajón, mely ezenkivül teljes három hónapra való élelmiszert is vitt magával.

Az elutazást megelőző este az expedició összes résztvevői együtt voltak már a léghajó födélzetén.

189* április 1-én pontban déli 12 órakor a «Mars» beláthatlan tömeg szemeláttára fölemelkedett 150 méter magasságra s mozdulatlanul megállt a levegőben. Azután megmozdultak a lapátok, lehallatszott a kúpokból kiáradó levegő zúgása, s a léghajó szabályos kört irva le a kivánesiak tömege fölött, meggyorsitotta a menetét, s az elképedt nézők üdvrivalgása közepette sebes szárnyakon elindult éjszak felé.

IV. Fejezet.

Alig, hogy a léghajó a föld fölé emelkedett s gyorsan repült éjszak felé, hatalmas «hurrah» rázkódtatta meg a levegőt, mely lehallatszott a földre.

Markovics, Jablonszkij, Leverrier és a szintén hozzájuk csatlakozott Csebotarev, ott álltak a hajó födélzetén lévő kis erkélyen; a födélzeten az expedició többi tagjai sürögtek-forogtak, Gall kapitány a kormánynál állott.

Úgy tetszett, mintha a léghajó mozdulatlanul állt volna, de alatta gyorsan tünt tova a föld, kanyargó folyóival, fehér templomaival és hatalmas épületeivel. Épen Moszkva fölött haladtak el. Az utczákat, a háztetőket, a tornyokat mind ellepte a kivánesi tömeg, mely gyönyörködni akart ebben a szokatlan látványban.

— Menjünk gyorsabban és emelkedjünk feljebb, — vezényelte Markovics.

Gall kapitány egyet fordított az emelő kormány fogantyúján és tovább adta a vezényszót a szócsőben.

A léghajó egy pillanatra megrázkódott, azután ferde irányban gyorsan kezdett emelkedni fölfelé. Most azután igazán széditő gyorsasággal száguldottak tova ott lenn az erdők, mezők és rétek. A hatalmas légáramlat következtében alig lehetett megmaradni a födélzeten.

— Kétezerötszáz méter magasság, — mondotta Jablonszkij kezében a légsulymérővel, — sebesség kétszáz verszt óránkint.

— Uraim, — szólalt meg Markovics — az a kérdés, emelkedjünk-e most még följebb, keresztül hatolván a fölöttünk lévő felhőkön, vagy maradjunk meg itt a közép-magasságban?

— Följebb! — hangzott föl az egyhangú válasz.

— Akkor menjünk be a terembe.

Gall kapitány megkapta a szükséges utasításokat s a födélzetet kiürítették.

A tudósok a hajó középső termében gyültek össze, mely egyuttal a hajónak emelő tartályául is szolgált.

A «Mars» nagytermének minden oldalán kétkét, az alján pedig egy ablaka volt, melyek olyan erős üvegekkel voltak ellátva, hogy még a legnagyobb légnyomást is képesek voltak kiállani, s igy nem akadályozták a tudósok megfigyeléseit. A terem tetején is volt egy ezekhez hasonló ablak.

A tudósok részben az ablakok, részben a legkülönfélébb műszerek mellett helyezkedtek el, melyek a magasság, a sebesség stb. mérésére és megállapitására szolgáltak.

Pojárkov működésbe hozta összes elemeit, s az ily módon kapott erő egy részét a léghajó fütésére használta föl.

A «Mars» rémitő gyorsasággal emelkedett fölfelé.

Egyszerre homály borult a teremre; a légköri villamosság jelenlétét jelző készüléken a mutató egy teljes kört irt le; hirtelen lehült a levegő s a hőmérő —2 fokra szállott alá.

— Belejutottunk a jeges felhők rétegébe, — mondotta Jablonszkij.

Pár pillanat mulva a «Mars» már a felhők fölött szállt, melyek eltakarták szem elől a földet.

— Háromezerötszáz méter magasság, — jelentette Jablonszkij.

Elmult megint néhány percz.

Mindenikük figyelme a végsőig meg volt feszitve.

— Harmincezer méter magasság!

Jablonszkijnak megcsuklott a hangja az izgatottságtól.

A «Mars» olyan magasságban volt, a minőt ember még addig nem ért el soha. Huszonhét verszt!

— Vajjon kiállja-e a hajó a nagy nyomást? — kérdezte Berger.

Hét perczre rá a «Mars» százezer méter, vagyis kilenczven verszt magasságot ért el!

Ebben a pillanatban szétfoszlott alattuk a felhő, s megpillantották ujra a földet. A szédületes magasság ellenére is tisztán kivehető volt az alattuk elterülő vidék, ott kéklettek az Ural hegyei, élesen elválva a lábaiknál elterülő síkságtól . . .

Ebben a pillanatban megjelent a terem ajtójában Pojarkov.

— Magasabbra nem emelkedhetünk! — jelentette.

— Miért?

— Tessék ide nézni! — s oda mutatott a légsulymérőre.

És csakugyan a léghajó már csak nyolczvannyolcz verszt magasságban volt. A következő pillanatban a magasság megint valamivel több volt kilenczven versztnél, de azután ujra lejebb szállt nyolczvanhétre.

A lapát kerekei nyilván nem találtak elegendő ellenállásra a körülöttük lévő anyagban: a léghajó megtört vonalban mozgott tovább, hol fölfelé emelkedett, a mikor kevésbbé légüres térbe jutott, majd ismét hanyatthomlok zuhant lefelé a légkör felső rétegeiből.

De hát vajjon milyen anyag tölti be a világűrt ott fönn, a légkör határán túl?

Nyilván olyan, a melyre az eddig ösmert természettörvények egyike sem alkalmazható.

Annyi bizonyos, hogy mozogni teljes lehetetlenség benne.

Ebben a pillanatban az expedició szervezőinek a lelkében kétségek merültek föl aziránt, vajjon ilyen körülmények közt egyáltalában lehetséges-e más planétákkal való közvetlen összeköttetés létrehozása.

És csakugyan, hogy hatolhatnának keresztül egy olyan anyagon, a melynek törvényeit nem ösmerik és alkalmasint soha sem is fogják megösmerni?

Markovics sem volt képes elleplezni fölindulását, mikor a társaihoz fordulva így szólt:

— Elértük azt a legmagasabb pontot, a melyet ember elérhet, s így Uraim, ha befejezték megfigyeléseiket, ismét leboczátkozunk.

Néhány percz mulva a «Mars» már mindössze csak ötszáz méternyire volt a föld fölött. A léghajósok alatt széles viztükör terült el.

— Most szállunk át a Ladoga tó fölött, — jegyezte meg Markovics.

Az elindulás óta mindössze három és fél óra telt el, s így a «Mars» óránként 200 versztnyi utat tett meg.

Az ablakokat kinyitották, a külső világgal való érintkezést megujították s az egész társaság kivonult a födélzetre.

Egy óra mulva alkonyodni kezdett; a széles viztükör messze elmaradt mögöttük; fönn még világos volt, de lenn már homály borult a földre.

Mikor a társaság összegyűlt az ebédlőben, az első felköszöntőt a «Mars» építőire mondták . . .

Április másodikán reggel a léghajó hétszáz méternyi magasságban már az éjszaki jegestenger hullámai fölött száguldott tova; a távolban ködbe borultak a Skandináv félsziget hegyei, s végtelen víz terült el köröskörül. (Folyt. köv.)

Hölgyeknek!

Ilona-crême.

Legujabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, **biztos** hatásu **kéz és arczszépitő** szer, eltávolit **minden** börtisztátlanságot és **rövid** használat után **vakitó** fehérré,üdévé teszi az arczbört.

Figyelmeztetés! Készitményem nagy közkedveltsége miatt **hamisitványokat** hoznak forgalomba; csakis az **valódi,** mely a **doboz alján** aláirásommal el van látva. **1 tégely Ilona-crême 1 kor. 1 drb Ilona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.** Sétükildési raktár: **Alexander János** gyógyszertára **Szolnokon.** Budapesti főraktárak: **Török-féle** gyógyszertár on Királyutcza 12. és Andrássy-ut 29., **Kerpel-féle** gyógyszertár Lipót-körut 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

Wadlsteiner F. BUDAPEST

áruháza IV. kerület, Mária Valéria-u. 5.

Cristofle-ezüst, üveg és porczellán

nemüekben.

Cristofle & Co. czég Páris, dusan ezüstözött és aranyozott gyártmányai egyedüli raktára;
Cie des Cristalleries de Bacarat, Páris (Kristályüveg készlet);
Benedikt testvérek Karlsbad, Meierhöfeni porczellángyára (háztartási czikkeiben). 9182

Eladás gyári árakon!

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN

Franczia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós,egészséges és diszkrét. A **Germandrée** az arczbőrnek egészséges és üde szint ad.

1900 evi Párisi Világkiállitás: **ARANYÉREM**

MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.

Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

HÖLGYEIM!

Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodahatásu, valódi angol szépitő szert, **Ugorka-tejet,** és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolit **szeplőt, májfoltot,** mindenféle tisztátlanságot az arczról és a börnek gyönyörü üdeséget, fiatalságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNÉL gyógyszertárában** a vörös kereszthez **Temesvár. Ára 2 kor.** Valódi angol **Ugorka-szappan** 1 K, 3 drb 2.40 K. **Pouder** 1.20 és 2 K. Utánvéttel is küldetik.

GANZ ÉS TARSA

VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemü **vas- aczél- és fémöntvényeket** épitkezési és gépészeti czélokra, **vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére.**

A helyi viszonyok szerint szerkesztett **turbinákat, őrlőhengereket, kéregöntetü hengerekkel és malomberendézi czikkeket.**

Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. **Alapcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállitó kocsikat.**

Álló vagy fekvő **gáz- és petroleum motorokat,** egy vagy két hengerrel és mindennemü **zuzógépeket.**

Mechwart-féle **forgó gőz- és petroleumekéket. Világitáshoz** vagy **gépek hajtásához** szükséges **villamosságot** bármely távolságra elvezető **dynamogépeket.** 8905

Városi irodánk: IV., Ferenczieк-tere 2. szám.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?

pattanás vagy bármi folt az arczan, az használja a teljesen ártalmatlan *Rozsnyay-féle* világ hirü

Serail-arczkenőcsöt,

mely az arczbört rövid időn fehérré, tisztává és üdévé teszi. Egy tég. ára 1.40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. **Serail-szappan** egy db. 60 fill., **Serail-hölgypor** egy doboz 1.40 kor. Kitünő és **valódi Epeszappan** egy db.80 fill.

Idegesség, vérszegénység

és az ebből származó bajok ellen legbiztossabban hat **Rozsnyay**

Vasas-chinabora,

mely saját terméső ménesi édes borral késztive, hatásában minden hasonló készitményt felülmul. Egy üveg ára 2 kor. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill. 8092

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készitményeink törvényesen bejegyzett védjegygyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógytárában Arad, Szabadság-tér.

Budapesten: Török József és **dr. Egger Leo «Nádor»** gyógyszertáraiban, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

SELYEMÁRUHÁZA

BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

Az őszi és téli

UJDONSÁGOK

teljes választéka raktárra érkezett. Czégünk elve csakis **»First Class«** gyártmányok elárusitása. Czégünk az országban az egyedüli, mely Lyon és Páris legelső s leghiresebb gyárosaival közvetlen összeköttetésben áll; az általunk lekötött minták és minőségek **kizárólag** czégünknél szerezhetők be.

Minden egyes áruczikknek

föltétlen szabott ára,

nyiltan, számokkal van jelölve, ennélfogva **a tulbecslés teljesen ki van zárva.**

Minták a vidékre kivánatra bérmentve küldetnek.

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

SELYEMÁRUHÁZA

BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

V.

Aztán Iduska csakugyan ott hagyta a könyveit azzal a rezeda-illattal, mely ruhácskáiból is ki szokott áradni. A frissen nyilt rezeda volt az ő kedves illatszere; azt rakosgatta egész nyáron át szerény kis holmija közé.

Miklósnak sok volt a munkája, de azért, mielőtt bement volna lefeküdni, mindig olvasott a jutalomkönyvekből; a tankönyveknek békét hagyott; be kell vallani, hogy azok nem nagyon érdekelték. Ugyan néha a kezeibe vette, forgatta, de nem a tudomány végett, hanem mivel a rezedaillat ilyenkor még kedvesebben érzett; mintha a közelébe idézte volna azt a szép gyermeket, a ki immár több volt előtte jó pajtásnál.

Egyszer a mint igy forgatott egy testes kötetet, szines rajzminták húlltak ki a könyvből. Felszedegette a szétröppent lapokat, örömteljes meglepetésében pir futotta be arczát, szeme mohón tapadt a rajzokra: — Oh be szépek!

És a mint nézte gyönyörködve, egyre mind szebbeknek tüntek fel a minták. A saját teremtő ereje kidomboritotta a néhol ellapuló stilt, újjá teremtette és az alkotás lázas hevével kiáltott fel:

— Oh, ha ugy le tudnám rajzolni, a mint látom ott bent a lelkemben!

Annyira bele merült az előtte új gyönyörbe, hogy édes anyja már nem győzte bevárni s elkezdett kiabálni utána és a fiu most is, mint mindig, türelmesen hallgatta a gyöngédtelen gyermekekről szóló megemlékezést.

Ujból beállt a zord fagyos tél, a kis czinkék ujból beköltöztek. Szives barátsággal fogadt Miklós most is; de már nem foglalkozott velük annyit, mint előbb. Mióta megkapta a rajzokat, egy új világ nyilt előtte; érezte, hogy fog ő még olyan diszitéseket is faragni, a melyeket méltóbban dicsérhetnek az ahhoz értők. Sógorának előbb nem tetszett, hogy változtatott az eddigi merev virágokon; de aztán mikor észre vette, hogy igy jobban fizetik, még maga biztatta:

— Csak gondolkozz, Miklós, mert te szépeket tudsz kigondolni.

Ettől kezdve a nyomor is enyhült keveset. Tisztességesen ruházkodott és édes anyja mellé cselédet fogadott; de a beteges kedélyü asszony úgy belehelyezkedett már a sokszor, de mindég egész alaptalanúl emlegetett, régi uri jóllétbe, hogy korántsem méltányolta a fia fáradtságát; úgy viselkedett, mintha adósa lenne az egész világ; de leginkább a két gyermeke. Nyomban utánok Kisné következett. Ennek a némán tűrő szegény jó asszonynak is kijutott a Földyné elkeseredett fanyarságából; de azért csak segített neki mindenben, hiszen annak a jó Miklósnak az édes anyja. Kérés nélkül mosott rá, most is épen behozta a fehérneműt és megkérdezte, hogy elrakhatja-e? Földyné, a mint komoran nézett maga elé, csak a fejével intett: el.

Ez a hangulat ugyan nem volt biztató a Kisné szándékára; de azért mégis csak hozzá kezdett; régi szándéka már és most erősen sarkallja egy körülmény: mert hát rosz lehet az nagyon ennek a szegény uri asszonynak, hogy soha sem kaphat egy olyan levelet a lányától, mint ő kapott ma is: ott ropog az a kedves irás a kebelébe, s h kivánják, oda is adja.

— Tekintetes asszony! — kezdte tartózkodva, — higyje el, felderülne a szomorusága, ha nem tiltaná magától a leányát, ha megengedné, hogy néha-napján irjon egy-egy olyan levelet, mint teszem fel, nekem ir Iduska. Az én életem is elég sulyos, de egy-egy ilyen levél . . .

— Elég volt! És tanulja meg, hogy akkor beszéljen, ha kérdem . . . most nincs kedvem kérdezni.

Szégyenkezve sompolygott ki a szegény asszony és csak akkor derült fel, mikor Miklóssal is elolvastatta, de fenhangon, a levelet: igy még szebb volt. Aztán felderült Miklós is, mert

Goró Lajos rajza.
Az alkony csendjében zokogott Iduska . . .

a szünidőre haza jő Iduska. Bizony már-már azt hitte, hogy a képezdében soha sincs szünidő! Meleg hévvel dolgozott, mert nemsokára meglátja az, a ki mindenhez ért és a kinek olyan a tekintete, mint egy angyalnak.

És Iduska frissen, elragadó üde bájosságával valóban megérkezett. Most még szebb, gondolta Miklós és áhitattal nézte. Most még kedvesebb, gondolta az anyja és hoszasan zárta a karjaiba. Az apja is meg volt elégedve, s magában mondogatta: nagy szerencsét fog csinálni ez a leány: olyan mint egy herczegné. Aztán a mint kigyönyörködte magát a leendő grófnéban, eltávozott és nagyot ivott erre a nagy örömre.

Az apja távozta után Iduska bement a «sütő»-be:

— No, Miklós, mit működött azóta? — És rendre nézte a sok faragványt és rajzot, — de hiszen ez nagyszerű. Hol tanulta, mikor tanulta mindezt? — És a leányka szép szemében a csodálat megkapó melege ragyogott. A fiu örömében elpirult.

— Látja, Iduska, nem is tanultam semmi mást a könyveiből, csak ezt.

— Onnan nem tanulhatta.

— Pedig mégis onnan tanultam: egy nagy könyvből húlltak ki a rajzai, Iduska, azok megkaptak és ha lesz belőlem valaha valami, azt csak azoknak a rajzoknak fogom köszönni.

— Nem én rajzoltam azokat, nem is valami jeles dolgok; de bizonyosan ott volt már a lelkében ez a sok szép csodavirág, onnan hajtott ki. No, én nézhetek bármily rajzot, nem teremt az nálam ilyen virágot. Pedig az én szivemben is van sok, sok virág, de nem papirra való, hanem ha lesz egyszer egy parányi kertem, abba fogom rakni . . . jaj be szép virágok lesznek azok!

És a mint tovább csevegett bájos gyermekmosolyával, épen nem titkolta, hogy nem szereti falak között tölteni az életét . . . Azt mondják, jól tanul: hát tanul, tanul . . . Csakhogy aztán ne a tanitásból kelljen megélni! Sokkal kedvesebb lenne az, ha virágokat ápolhatna; vajat köpülni, tejet szürni és dolgozni mindent, egy jó könyvvel kiülni a virágok közé, azután ismét jönni-menni egy kis gazdaságban, hol majorságok is vannak, ez lenne az élet . . . Ugy-e bár, Miklós is jobban szeretné mindég, mindég a sz badban ülni? De nem! Maga üljön közbenközben a dolgozó-asztala mellett is, hadd legyen, miben gyönyörködjem.

Hadd legyen miben gyönyörködjék az a kedves gyermek, mondogatta magáb n Miklós, miután Iduska ismét eltávozott: érti, szereti a művemet, hiszen ilyen boldogságra nem is számitottam. És ezentúl csak úgy röpült az idő a nagy kedvvel teljesitett munk közben, mint általán röpülni szokott a munkaszerető ember ideje és a vidámság angyalkái is ott röpködtek körülötte és betöltötték szivét emberszerető meleg érzésekkel.

A «Sütő» immár átalakult tisztességes műhelylyé; a papirral beragasztott ablakokon már üvegtáblák csillognak, a hőfehérre meszelt falakon hire sincs a pókhálónak és a Kisné mosó üstje valóságos katlanban forralja a páráló vizet. A fal mellett végig futó padokon faragványok vannak elhelyezve. Egy darab olyan, mintha valami apró mintáju lengő csipke lenne, mig a mellette lévő dombor faragás már kemény márványnak tetszik. Oh bár nézné meg vagy egyszer az édes anyja ezt a helyet és a faragványokat! De a fiu hiáb n óhajtotta, Földyné a világért sem tenné lábát egy olyan helyre, a hol még inkább kiáltana azon borzasztó való, hogy a fia paraszt munkával foglalkozik: a nemes Földy, az utósó Földy, mesterember! . . . És a fiu szivét nemes örömmel töltötte el az a tudat, hogy munkája által enyhitett az édes anyja nyomorán.

De a munkát egyszerre csak megszakitotta egy körülmény: Miklóst besorozták katonának és nem akadt egy lélek, a ki útmutatást nyújtson, hogy mint édes anyja fentartóját nem vihetik el.

Mikor előállott és a sorozó urak látták az ép erős délczeg ifjut, kapva-kaptak rajta: az összes besorozottaknak ez a fiu a koronája, mondta az őrnagy és kedvteléssel veregette a Miklós széles vállát.

Elvitték. Kisné zokogva kisérte a vasutig. Földyné is sirt, de csak titokban. Beletelt egy év, mig a paraszt sógor «kijárta» a dolgot és Miklós haza jöhetett. Az az év hasznára vált, olyan szerencsés körülmények közé jutott, hogy épen a mire erős hajlama volt, abban szerezhetett bővebb ismeretet. S míg szolgálattal és tanulással elég jól telt az ideje, ide haza a temető-

alji házikóban sok sóhaj szállt, sok titkos köny fakadt.

Iduska végezte a képezdét és a Miklós távozta után pár hétre haza került. Apja vérmes reményekkel fogadta és sürgetve biztatta, hogy pályázzon a legjobb helyekre, mert rá is elférne már egy kis jobblét. De állás semmi módon csak nem akart kerülni. Foly modott már a legkisebb helyekre: kitünő bizonyítványai mindig csak visszakerültek és apja kezdett türelmetlenkedni és szidta az államot: hát azért áldozott ő annyit a leánya tanulásáért, hogy az állam így hálálja meg! Nem, a szegény ember nem tűrheti tovább az ilyen visszaéléseket! Aztán az államról, s egyáltalán az urakról rátért családjára, s bizony azt sem dicsérte valami felette nagyon. Most már nem kímélte a leányát sem.

Iduska igyekezett anyjának segítségére lenni; de ezt csak nagy titokban tehette, mert ha apja észrevette, hogy mos vagy simít, dühöngött, káromkodott: nem azért neveltette, hogy mosóné legyen belőle. És az éktelen lárma tartott mindaddig, míg az ital gőze rá nem borult agyára, megnehezítve nyelvét és elbénítva tagjait; azaz míg földrészeg nem lett. Ez az áll pot gyakran ismétlődött, de az állás mind csak késett, s szegény Iduska ott vergődött abban a lenyügöző hinárban, melyben immár annyi fiatal leány vergődik. Tanult nagy szorgalommal, végzett szép sikerrel és nincs mihez kezdenie, mert sokkal több a képezdéket végzett fiatal leány, mint a tanítónői állás.

Hányszor elnézte a szomszédbeli, vele egy korú, egy sorsu leányokat, a kik jó kedvvel végzik azt a munkát, melybe beleszülettek és víg daluktól cseng a temető tája, mikor estenden hazatérnek a mezei munkáról. Bizony azok sokkal boldogabbak nálánál. Ha ki nem öltöztetik kisaszonymódra, most ott dalolhatna ő is azok között: hiszen szivesen aratna, kapálna, mert az nem lenne olyan kinzó, mint ez a gyötrelmes várakozás és az apja folytonos veszekedése. Magáért nem is búsulna, de fájt szive az édes anyjáért, a kivel nap-nap után gorombábban bánt az apja. Hej! ha itthon lenne Miklós, nem merne így tenni a szegény védtelen asszonynyal!

— Olyan mamlasz vagy, mint az anyád, azért nem tudsz már álláshoz jutni! — mondta egy nap az Iduska apja és a leányka gyors elhatározással feltette kalapját és neki indult, hogy a kisvárosban keressen egy olyan családot, a hol bármily csekély fizetésért magánórákat adjon. Nem talált, mert a jobb módu családok vagy nevelőnőt tartottak, vagy intézetbe küldték csemetéiket; a többi pedig úgy vélekedett, hogy ott az iskola, tanulhat ott, miért kényeztessék még külön tanítással is?

Míg a leányka végig rótta az utczákat, Földyné szokása ellenére kiült az udvarra s talán öntudatlanul élvezte az üde rezedaillatot, melyet az Iduska virágágya terjesztett. Közvetlen a temetőaljban volt a zöldelő kis virágtábla, mellette egy dúsan faragott kis pad, melyet Miklós eltávozása előtt állított oda, a mivel nagyon kedves meglepetést okozott a hazatérő leánykának. Földyné leült a padra, pedig nem szerette a temetőhöz való emez igen is nagy közelséget. A temető-árok kökénybokrára ráborult egy közeli siron dúsan tenyésző vadrózsainda és ott hajlongott az öreg asszony feje felett. Az októberi alkony szelíd arany fénynyel verődött vissza a temető fejfáiról és a temetők virágának, a kis kékszemű demutkáknak az illata összevegyült a rezeda-illattal s valahogyan mintha megérintette volna a fanyar asszony kedélyét: fiára gondolt s egy kis meleget érzett a szivében.

Iduska mély levertséggel közeledett haza felé; irtózott az édes apja gorombaságától; most már nem tudja, mitevő legyen, mihez kezdjen! Erős szivfájdalmat érzett és ragyogó tekintetét köny fátyolozt. Bár ne látná meg senki, míg oda nem ér kis udvaruk zugába, a hol egyedül lehet azon a kis padon. Gyorsan surrant el a tornácz előtt, s mikor a rezedaágyig ért, könynyei már végig peregtek arczán. Egyszerre csak visszahökkent, megállt és könnyeit igyekezett elrejteni.

Földyné mindég elkerülte a leánykával való érintkezést: még azt találná hinni, hogy együtt barátkozhatnak! Hiában öltözött fel kisasszonynak, azért csak a Kis Jancsi leánya lesz mindég.

De most ily közel a mulandóság kertjéhez, hol még az ősi kripta is egyenlő már a többi sírokkal, valami demokratikusabb hangulatot kezdett érezni, s nem találta olyan megalázónak, ha a munkás leányához szól és eléggé barátságos hangon kérdezte, hogy mi a baja? S e közben még helyet is mutatott maga mellett a leányka padján.

Visszafojtott könnyei újból megeredtek, s nagyon halkan felelte Ida:

— Semmi keresethez sem tudok jutni . . . tanítanék, vagy varrnék . . . mindenre ajánlkoztam ma . . . nincs sehol semmi . . .

Földynében fölébredt a részvét, vagy az úri pártfogó hajlam és azon kezdett gondolkozni, vajjon mint lehetne segíteni a fiatal teremtésen? Ezen szokatlan, egészen új gondolkozás — hiszen Földynét ilyen kérdések soha sem háborgatták a fia miatt — mintha felvillamozta volna, s habár hihetetlen is, de okosan következtetett.

Az a régi barátnéja, a kihez előbb költözött és a ki épen olyan szegény, épen olyan büszke volt, mint ő, egy gazdag marhakereskedő házában lakott, a kiket ugyan nagyon lenézett, de azért szerfelett érdeklődött minden apró-cseprő dolgaikért és épen nem búsult, ha a «felfuvalkodottak»-at valami kellemetlenség érte. «Na, hát csak ne is nőjjenek égig a fák», szokta ilyenkor mondani. Épen tegnap is azt mondta, mikor Földyné nála volt:

— Biz' úgy édes Petronellám, akad baja még az ilyen mindenben dúskáló burgernek is. Ott vannak a biborban, bársonyban pávaskodó porontyaik, a kik butábbak az ökörnél: minden vizsgán megbuknak, az apjok már nem is akarja taníttatni, hiszen ő sem tanult s mégis meggazdagodott: székálló legényből úr lett — már legalább úrnak képzeli magát, — de az asszony tanítót akar melléjök fogadni, a ki az iskolai órákon kívül tanítsa a butácskákat.

A temetőalj vadrózsabokra alatt az alkony csendjében zokogott Iduska, mikor Földyné közeledett hozzá s pártfogó hangon így szólt:

— Ne sírjon; majd teszek valamit az érdekében.

Másnap aztán el is ment a barátnéjához és elintézték a dolgot: beszéltek a marhakereskedő családdal.

Fejérné, a marhakereskedő felesége, kapvakapott a jó alkalmon, s egy szuszra el is mondta, mi a kívánsága: tudjon az ő gyermeke is annyit, mint a másé; ha a másét nem buktatják meg, ne buktassák az övét sem, mert ő sem sajnál egy pár forintot kidobni a tanításért stb. stb.

Ettől kezdve a Miklós anyja védenczének tekintette Iduskát és feltette róla, hogy hálás csodálattal lesz eltelve az igazi úriasszony iránt, mert láthatja, hogy az úr tud segíteni, ha szükség van rá: Földyné tisztán emlékszik, hogy egyik nagyatyja is segélt egyszer hivatalhoz valakit; azt ugyan nem tudja, kit, sőt az is lehet, hogy egy nagybátyja juttatta hivatalhoz azt a bizonyos valakit; de hogy ilyen eset fordult elő a familiájában, arra meg merne esküdni.

(Folytatása következik.)

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

Az éjszaki szélesség 73° alatt bukkantak föl a távolban az első jéghegyek.

Nagyon érezhető kezdett lenni a hideg, de a «Mars»-nak az éghajlathoz mérten öltözött és fölszerelt utasai nem távoztak el a födélzetről.

Délután 3 órakor a «Mars» már elérte az éjszaki szélesség 81-ik fokát.

A korai alkonyat beálltával a léghajó óránkint való sebességét ötven versztre szállították le.

Az összes mesterembereket és munkásokat behívták a középső terembe, mely a villamos fény ragyogásában úszott. Ünnepséget rendeztek abból az alkalomból, hogy a léghajó áthaladt a sarkvidék határán. Előbb azonban Jablonszkij röviden föl akarta világosítani a jelenlevőket azok iránt az új jelenségek iránt, a melyekkel legújabban találkoztak.

Megemlékezvén a jéghegyekről, a melyekkel a 73-ik szélességi fokon találkoztak, röviden vázolta ezeknek a képződését.

— Most pedig . . .

Alig hogy ezt a két szót kimondotta, egyszeriben kialudt a villamfény, s a hajó alsó részén hatalmas lökés volt érezhető, mely leütötte a lábukról az összes jelenlevőket; óriási recsesenés hallatszott s utána siri csend vette körül a «Mars» megrémült utasait.

Elmult néhány percz, mire az utasok rémületükből fölocsudva és magukhoz térve, a teremben lévő koromsötétségben rátaláltak az ajtóra és kimentek a födélzetre.

A léghajó jégen állott s testének körülbelül a közepéig beléje volt ékelve. Körülötte mindenfelől végtelen jégmezők terültek el. Az égen csodás fénynyel ragyogtak a fölséges csillagok.

De im', a csillagok sáppadni kezdtek. A távolból levélzúgáshoz hasonló különös tompa moraj hullámzott a léghajó utasai felé.

Délfelől, a szemhatár szélein egyszerre tompa, halványfényű ív bukkant föl, mely mindinkább fényesedett és lassan emelkedett a Zenith felé. Végei csaknem érintették a szemhatárt, s az emelkedéssel lépést tartva, mind széjjelebb húzódtak egymástól kelet és nyugot felé.

Sugarak nem voltak láthatók, — az egész a világosságnak egy egyenletesen és nagyszerűen színes tömege volt, melynek színe azonban valósággal leirhatatlan. A «Mars» utasai néma hallgatásba merülve bámulták ezt a fölséges látványt.

— Éjszaki fény! — szólalt meg Pojarkov. — A delejes áram paralizálta a villamos áramot, a csavarkerék megszünt működni, és mi ötven méter magasságból lezuhantunk; ezer szerencse, hogy nem voltunk magasabban s hogy az esés gyorsaságát némileg ellensulyozták a nagy felületű kerekek és lapátok hatalmas síkjai, melyek ez alkalommal az esőernyőt pótolták. Mind a mellett a hajó sérülései alkalmasint jelentékenyek.

Hosszas megbeszélés után elhatározták, hogy bevárják a hajnalt, s addig nem nyulnak semmihez; a léghajó nyilván szilárd jégtömegeken pihent s így a közvetlen veszedelem kizártnak látszott.

— Igaz, kapitány, melyik szélességi fokon vagyunk? — kérdezte Markovics.

— Két órával ezelőtt a 81-iken voltunk, s azóta a hajó mozdulatlanul áll.

— Még nem jutottunk el olyan szélességi fokhoz, a melyen még ember nem járt. Voltak olyan expedicziók is, melyek a 83-ikat is elérték. Vajjon mikor leszünk képesek utunkat folytatni?

— Én majd lemegyek a jégre, hogy megvizsgáljam kívülről a hajót és különösen a csavarkereket.

Ekkorra az éjszaki fény ép oly gyorsan és észrevétlenül, mint a hogy támadt, eltünt, de az éjjel annyira világos volt, hogy az arczokat tisztán meg lehetett egymástól különböztetni.

Gall kapitány, Pojarkov és három matróz társaságában rálépett a lebocsátott hágcsóra és lement a jégre.

Elmult vagy egy fertály óra.

— Nos? — kérdezte Jablonszkij.

— A csavarkerék eltörött, de szerencsére van mivel pótolni. Ezenkívül egyelőre egyéb külső sérülés nem mutatkozik. De majd körüljárjuk a hajót.

Ebben a pillanatban velőtrázó orditás hallatszott alulról, melyet további kiáltások követtek.

— Segítség! Gyorsan! — vált ki közülök a kapitány hangja.

Valamennyien a lépcsőhöz rohantak, legelől Jablonszkijval.

V. Fejezet.

Alig hogy Jablonszkij a lebocsátott hágcsóra rátette a lábát, egy óriás alak jött vele szemben a homályból; egy pillanat alatt hatalmas talpak ragadták meg és közvetlenül a füle mellett hallotta a medve orditását.

A léghajó födélzetén állók csak erre az orditásra tértek magukhoz és fogták fel, hogy miről van szó.

Szkrobut, a kapitány helyettese, odaszólt a matrózoknak:

— Elő a késekkel! Mentsétek meg a kapitányt!

Kipcsenko kormányos és vagy húsz matróz késsel a kezükben gyorsan lesiettek a lépcsőn, de ott lenn akkorra már mindennek vége volt. Jablonszkij ott hevert a hatalmas jegesmedve hullája mellett. Gall kapitány, véres késsel a kezében, a fiatal tudós fölé hajolt. Körülötte ott álltak az útitársai.

A fiatal tudóst óvatosan fölvitték a léghajó födélzetére. Ott tüstént körülvette őt három orvos.

— Itt a födélzeten nem lehet megvizsgálni a sebesültet, — jegyezte meg Gall kapitány, — hiszen csak nem lehet húsz Reaumur-fok hidegben levetkőztetni.

— No persze, — felelt Markovics, — vigyük be hát a terembe.

— De ott is csak olyan hideg van.

— Mihajlovics Alexander, — fordult oda Markovics Pojarkovhoz, — az éjszaki fénynek vége. Lehet, hogy a villamos batteriák most már működnek!?

— Alkalmasint. De arra az esetre, ha valami elromlott volna bennük s nem lehetne azonnal segiteni rajta, meggyujtom a könenyt. Nincs ugyan valami sok belőle, de azért pár órára elegendő.

Pojarkov a gépészszel együtt kiment.

Pár percz mulva két ragyogó sugárkéve gyúlt ki a kúpalakú tornyokban és messzire bevilágította a havas pusztaságot.

Ebben a pillanatban Jablonszkij fölnyitotta a szemeit.

— Él! — tört ki körülötte álló úti társai ajkáról az örömteljes fölkiáltás.

Mihajlovics Pavely lábra állott.

— Vajjon mi történt? — érdezte. — Csak arra emlékszem, hogy ott lenn segitségért kiáltottak. De alig hogy a hágcsóra léptem, valaki megfogott és lelökött róla. A fejemet beleütöttem és elvesztettem az eszméletemet. Ugyan ki volt az az ügyetlen?

Általános nevetés volt a válasz erre a kérdésre.

Jablonszkij meglepetve bámult a társaira.

— Az igaz, hogy egy ügyetlen jószág lökte le önt, — világositotta őt fel Gall kapitány, — egy jegesmedve, a melyet én megöltem a tapintatlanságáért.

— De hát mi történt oda lenn?

— Mikor mi körüljártuk a hajót, matrózaim egyike rábukkant a medvére, mely ott húzta volt meg magát a hajó közelében. Természetes, hogy a matróz megijedt, a hatalmas állat azonban, mely csak nagyon ritkán támad, még jobban, s futásnak eredvén, mi reánk akadt; itt azután teljesen elvesztette a fejét, és meglátva a leeresztett hágcsót, gyorsan föl akart rá kapaszkodni. Ekkor lépett rá Jablonszkij is; a medve átölelte s mindaketten lebuktak. Én egy szúrással végeztem vele . . . Ennyi az egész.

Mihajlovics Pavely hálásan szorította meg a bátor tengerész kezét.

Eközben közeledett a hajnal. A csillagok eltünedeztek és keleten fényes sáv tünt fel az égen.

Tüstént hozzáláttak a léghajó megvizsgálásához.

A sérülések meglehetősen komolyak voltak.

Azonnal munkához fogtak. A hajó középső terme kovácsműhelylyé alakult át.

Kétszer huszonnégy órát kellett azon a helyen tölteni, a mi az utasok legnagyobb részének bizony nem igen volt inyére.

Utolsó nap néhány tudós elhatározta, hogy kirándulást rendez a távolban látszó dombok és halmok kikutatására.

Ezenkívül Szkrobut hadnagy, a ki szenvedélyes vadász volt, szintén szerencsét akart próbálni.

Alig pirkadt, mikor a tizenkéttagú expediczió, vele Jablonszkij és Csebotarev is, útnak indult. A távolság a dombokig alig látszott többnek tiz versztnél.

De Gall kapitány váltig erősitgette, hogy a hómezők a távolság megitélésénél nagyon csalnak.

És csakugyan, a kirándulók csak négy órai erős menetelés után juthattak el a völgyet átszelő halmok lábához.

Hosszas kutatás után sikerült egy kisebb ködarabot kivájni.

A szabad ég alatt elköltött reggeli után a kirándulók szétoszlottak: egy részük ott maradt, hogy a halmok egyikét tanulmányozza, másik részük pedig Szkrobut hadnagygyal az élén a dombláncolat hosszában elment vadászni.

Sir Murrey, angol geologus, különös buzgalommal látott munkához a késével, ki akarván vágni a jég közül a belé fagyott ásványokat. A többi tudósok fölmentek az egyik domb csúcsára.

Hosszas kutatás után az angol geologusnak sikerült kivájni egy kisebb ködarabot, mely olyan volt, mintha csiszolva lett volna.

— Oh! — kiáltott fel a tudós a leletét bámulva, — itt valami megkövesült növénynek a rajza látható! No, ez ugyan megérte a fáradságot.

Épen újra munkához akart látni, mikor hatalmas recsesenés hallatszott, s lábai alatt megrendült a jég. A recsesenés még egyszer erősebben ismétlődött, s a megrázkódtatás is erősebb volt.

A kirándulók gyorsan összeverődtek.

— Valahol megrepedt a jég, — jegyezte meg Murrey.

— Kétségkívül, — erősitette Jablonszkij, — még jó, ha nem vágta el útunkat a «Mars»-hoz.

— De hisz' akkor is megkerülhetjük, — mondotta Csebotarev.

— No, nem mindig. Az ilyén rianások olykor tiz versztnyire is elnyúlnak. Mindenesetre sietnünk kell, hogy még világos nappal visszajussunk. Most még rövidek a napok, bár néhány nap múlva a nap már egyáltalán nem fog lemenni . . .

Alig pár lépést tettek, mikor megpillantották a rianást, mely vagy húsz rőf széles volt.

— Ime urak, ez a helyzet, — szólt Szkrobut hadnagy, a ki szembe jött velük; — elküldtem Kipcsenkót a matrózokkal, hogy vizsgálják meg a rianást, lehet, hogy hamarosan a végére érnek. Ha nem, akkor alkalmasint itt kell bevárnunk, míg a hajóról segítséget kapunk.

A legnyomasztóbb várakozásban eltelt vagy egy óra. A visszatért matrózok jelentették, hogy a meddig csak voltak, sehol sem találtak olyan helyet, a hol a rianáson keresztül lehetett volna menni, s hogy a rianás alkalmasint sok versztnyi hosszú.

E közben alkonyodni kezdett s közeledett a rövid, sarkvidéki éjszaka. Nem maradt egyéb hátra, mint várakozni, míg a hajóról a segély megérkezik.

A kirándulók letelepedtek a hóban és elköltötték a maradék ennivalót.

Az éj gyorsan közeledett. A sötétséget csak a csillagok fénye enyhitette. Egyszerre nagy világosság támadt. Két ragyogó sugárkéve nagy területről elűzte a homályt. A léghajó sötét tömege élesen rajzolódott le a távolban a fehér háttéren.

Pár pillanat múlva egy rakéta kigyózott föl a hajóról és beláthatlan magasságban szétpattant.

A kirándulók sortüzzel feleltek.

Vagy egy óra múlva a rianás tulsó oldalán Gall kapitány vezetése alatt egy kisebb csapat matróz közeledett. A kölcsönös üdvözlés után mindkét oldalon elkezdtek kutatni átjáró után.

Hosszas keresés után találtak egy helyet, a hol Gall kapitány finom szijakból font kötelet dobott át a kirándulóknak, a melyet azonban sehol sem tudtak kellőképen megerősiteni.

Végre a másodizben is kiküldött matrózok vagy két versztnyire találtak egy helyet, a hol a kötél segitségével át lehet kelni a tulsó oldalra, a mi meg is történt, úgy hogy két óra mulva az át- meg átfázott kirándulók már vacsora mellett ültek a «Mars» pompás ebédlőjében.

Itt kalandjaik elbeszélése közben Sir Murrey is előhozta az ő leletét.

— Én valamennyiüknél jobban jártam, — úgymond, — találtam egy követ, a melyen minden kétséget kizárólag fölismerhető valami megkövesült növénynek a rajza.

Csebotarev azonban egy pillantást vetve a kőre, hangosan fölkaczagott.

— De hiszen ez nem növénynek a rajza! — kiáltott fel. — Ez kissé lekopott irás.

— Irás?

— Igen, irás. Tüstént le is fordítom. Ön az indus betüket nézte valami növény rajzának.

A tudósok legnagyobb része nagy bizalmatlanságot árult el az orientalista határozott kijelentésével szemben. Egyedül Markovics, Jablonszkij és Leverrier nem adtak kifejezést csodálkozásuknak, sőt ellenkezőleg nyilvánvaló volt, hogy a legnagyobb kivánesisággal várják, mit fog mondani Csebotarev.

— Legnagyobb sajnálatomra, — szólalt meg végre a fiatal régész, ennek az irásnak semmi értelme sincsen. Ez a kő alkalmasint csak töredéke egy nagyobbnak s mindössze három szó van rajta. Leirom őket abban a sorrendben, a mint itt olvasom.

Az irás töredéke a következő három szóból állott:

éjszakon
lakás
meghal.

Minden kétség ki volt zárva. Csebotarev nem csak elolvasta, de le is fordította a szókat.

De hát vajjon mit jelentettek ezek? Ezenkívül Daraajen históriáját a tudósok közül senki sem ismerte. Markovics és társai előtt azonban az az egy világos volt, hogy ez a fölirás nem Indiában, hanem itt készült . . .

(Folytatása következik).

A **Franklin-Társulat** kiadásában **Budapesten** megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ANTHOLOGIA

A XIX. SZÁZAD FRANCZIA LYRÁJÁBÓL.

ELSŐ KÖTET.

Kiadja a Kisfaludy-Társaság.

Ára füzve 3 K 50 f., vászonkötésben 5 K.

PÉTERFY JENŐ

ÖSSZEGYÜJTÖTT MUNKÁI.

ELSŐ KÖTET.

A KASSZELIK-ALAPÍTVÁNYBÓL.

Kiadja a Kisfaludy-Társaság.

Ára füzve 4 K, vászonkötésben 5 K 50 f.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG ÉVLAPJAI.

UJ FOLYAM.

32-ik kötet. 1897—1898. — *Ára keménykötésben 2 K.*
33-ik kötet. 1898—1899. — *Ára keménykötésben 3 K.*

JÓSIKA MIKLÓS ÖSSZES MŰVEI.

Sajtó alá rendezi

Dr. BADICS FERENCZ.

Egy-egy kötetnek ára füzve 3 K. **A tíz kötet csinos vászonkötésekben 50 K.**

Visszhangok. Kisebb regények. (1844.) Ötödik kiadás.
Akarat és hajlam. Regény. (1846.) Harmadik kiadás.
Jósika István. Regény. 2 kötet. (1847.) Negyedik kiadás.
A gordiusi csomó. Regény. (1853.) Negyedik kiadás.
A nagyszebeni királybiró. Regény. (1853.) Negyedik kiad.
A rejtett seb. Regény. (1857.) Harmadik kiadás.
Két királynő. Regény. (1857.) Negyedik kiadás.
Az első lépés veszélyei. Regény. (1860.) Negyedik kiadás.
A két barát. Történelmi regény. (1860.) Harmadik kiadás.

Magyar királyi államvasutak menetrendje.

Érvényes 1901 október hó 1-től.

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról.

Délelőtt						Délután					
vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová		vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová	
102	1) 1	00	kel. ost.	{Bécs, Berlin[4], Páris, Ostende, London		6104	12	05	sz. v.	Czegléd, Szolnok	
			expr. v.			172	12	15	«	Patota-Ujpest	
166	5	50	sz. v.	Palota-Ujpest		136	12	25	«	Nagy-Maros	
6102	6	35	«	Czegléd, Szolnok		4108	12	50	«	Dorog	
4102	6	45	«	Esztergom		174	1	15	«	Palota-Ujpest	
168	6	55	«	Palota-Ujpest		104	1	45	gy. v.	Bécs, Páris	
6012	7	05	v. v.	Lajosmizse		4110	2) 2	05	sz. v.	Pilis-Csaba	
1406	7	30	gy. v.	Zsolna, Berlin		144	2	20	«	Érsekujvár	
106	8	00	«	Bécs		176	2	25	«	Palota-Ujpest	
708	8	15	«	Temesvár, Orsova		704	2	30	gy. v.	Bukarest, Verciorova	
712	8	50	sz. v.	Temesvár		4104	2	40	sz. v.	Esztergom	
170	9	05	«	Palota-Ujpest		720	2	45	«	Czegléd	
116	9	25	«	Bécs, Berlin		6002	2	55	«	Lajosmizse	
						178	4	15	«	Palota-Ujpest	
						138	4	25	«	Nagy-Maros	
						716	4	30	«	Szeged	
						108	5	15	gy. v.	Bécs	
						180	6	00	sz. v.	Palota-Ujpest	
						1406	6	15	gy. v.	Zsolna, Berlin	
						140	6	20	sz. v.	Párkány-Nána	
						4106	6	40	«	Esztergom	
						710	6	50	«	Verciorova, Bukarest	
						6014	7	25	v. v.	Lajosmizse	
						182	7	40	sz. v.	Palota-Ujpest	
						154	3)	8	00	«	Vácz
						184	9	25	«	Palota-Ujpest	
						118	10	00	«	Bécs	
						706	10	10	gy. v.	Szeged, Verciorova	
						714	10	20	sz. v.	K.-K.-Félegyháza	
						1408	10	40	«	Zsolna, Berlin	
						902	4)	11	20	keleti	{Belgrád, Konstantinápoly
									expr. v.		
						702	5)	11	30	kel. ost.	{Bukarest, Konstantinápoly
									expr. v.		

Délelőtt						Délután					
vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová		vonatszám	óra	perc	vonat neme	hová	
32	6	20	v. v.	Triest, Nagy-Kanizsa		944	12	00	tsz. sz.	Kis-Körös	
604	6	50	gy. v.	{Gyfehérv., N.-Szeben, Kolozsvár, M.-Sziget		22	12	25	sz. v.	Bicske	
						310	12	35	«	Hatvan	
10	6	50	sz. v.	Bécs, Graz		320	1	30	«	Gödöllő	
402	7	10	gy. v.	Kassa, Munkács		504	2	00	gy. v.	Kolozsvár, Arad	
1002	7	15	«	Zagráb, Fiume, Róma		4	2	15	«	Bécs, Páris, London	
304	7	30	«	Ruttka, Berlin		510	2	20	sz. v.	Szolnok	
1302	7	30	«	Fehring, Graz		16	2	25	«	Bicske	
318	7	35	sz. v	Gödöllő		404	2	35	gy. v.	Kassa, Lemberg	
906	7	40	«	Belgrád, Brod		904	2	40	«	{Belgrád, Konstantinápoly	
1508	7	50	«	Kassa, Csorba							
1008	8	00	«	Zagráb, Fiume, Pécs		312	2	40	sz. v.	Hatvan	
606	8	10	«	Arad, Brassó		1004	3	00	gy. v.	Zagráb, Fiume, Róma	
506	8	30	«	Kolozsvár, Brassó		1022	3	20	v. v.	Adony-Szabolcs, Paks	
6	8	50	gy. v.	Bécs, Graz		910	3	35	sz. v.	Szabadka	
408	8	50	sz. v.	Munkács, M.-Sziget		302	3	45	gy. v.	Ruttka, Berlin	
1708	9	15	«	M.-Sziget, Stanislau		12	4	30	sz. v.	Győr	
306	9	35	«	Ruttka, Berlin		308	5	20	«	Ruttka, Berlin	
						508	5	45	«	Kolozsvár, Brassó	
						314	6	25	«	Hatvan	
						1706	7	05	«	M.-Sziget, Stanislau	
						18	3) 7	20	«	Bicske	
						24	7	35	«	N.-Kanizsa, Triest	
						1506	8	00	«	Kassa, Csorba	
						1006	8	30	«	Zagráb, Fiume, Eszék (Miskolcz, Lemberg, Kassa	
						406	8	55	«		
						502	9	15	gy. v.	Kolozsvár, Bukarest	
						1904	9	20	sz. v.	Pécs, Brod	
						1304	9	50	«	Fehring, Graz	
						608	10	00	«	Arad, Brassó	
						908	10	20	«	Belgrád, Eszék, Brod	
						8	10	45	«	Bécs, Sopron	
						328	11	10	v. v.	Ruttka, Miskolcz	

[1]) Berlinbe csak minden szerdán és vasárnap.
[2]) Közlekedik ünnep- és vasárnap bez. november 25-ig.
[3]) Csak október és április hónapokban.
[4]) Közlekedik minden kedd, csütörtök és vasárnapon.
[5]) Közlekedik minden szerdán és szombaton.

[1]) Közlekedik vasár- és ünnepnap előtti köznapokon.

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Délelőtt						Délután					
vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan		vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan	
701	1) 12	50	kel. ost.	{Konstantinápoly, Bukarest		171	12	55	sz. v.	Palota-Ujpest	
			expr. v.			703	1	25	gy. v.	Bukarest, Verciorova	
163	5	05	sz. v.	Palota-Ujpest		103	1	50	«	Páris, Bécs	
6101	6	15	«	Szolnok, Czegléd		173	2	00	sz. v.	Palota-Ujpest	
1407	6	25	«	Berlin, Zsolna		175	3	05	«	Palota-Ujpest	
165	6	35	«	Palota-Ujpest		6001	3	15	«	Lajosmizse	
709	7	15	«	Bukarest, Verciorova		135	3	55	«	Nagy-Maros	
4107	7	25	«	Dorog		6103	4	15	«	Szolnok, Czegléd	
167	7	35	«	Palota-Ujpest		4103	4	35	«	Esztergom	
117	7	45	«	Bécs		177	5	40	«	Palota-Ujpest	
6011	7	50	v. v.	Lajosmizse		115	5	55	«	Bécs, Berlin	
127	8	15	sz. v.	Párkány-Nána		179	6	50	«	Palota-Ujpest	
713	8	25	«	K.-K.-Félegyháza		107	7	00	gy. v.	Bécs	
4101	8	35	«	Esztergom		711	7	10	sz. v.	Temesvár	
1403	9	40	gy. v.	Berlin, Zsolna		707	7	40	gy. v.	Orsova, Temesvár	
169	10	10	sz. v.	Palota-Ujpest		181	8	20	sz. v.	Palota-Ujpest	
715	10	55	«	Szeged		125	8	45	«	Nagy-Maros	
143	11	05	«	Érsekujvár		105	9	00	gy. v.	Bécs	
						4109	9	10	sz. v.	Pilis-Csaba	
						1405	9	25	gy. v.	Berlin, Zsolna	
						4105	9	50	sz. v.	Esztergom	
						719	9	58	«	Szolnok, Czegléd	
						183	10	05	«	Palota-Ujpest	
						137	2) 10	15	«	Vácz	
						101	4) 11	00	kel. ost.	{London, Ostende, Páris, Berlin[4]), Bécs	
									expr. v.		
						6013	11	10	v. v.	Lajosmizse	
						901	5) 11	20	kelet i	{Konstantinápoly, Belgrád	
									expr. v.		

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Délelőtt						Délután					
vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan		vonatszám	óra	perc	vonat neme	honnan	
645	5	00	tsz. sz.	Arad		317	12	25	sz. v.	Gödöllő	
327	5	20	v. v.	Berlin, Ruttka		301	12	50	gy. v.	Berlin, Ruttka	
1707	5	45	sz. v.	Máramaros-Sziget		903	1	05	«	Konstantináp., Belgr.	
607	6	10	«	Brassó, Arad		1901	1	25	«	Gyékényes, Pécs	
47	6	15	tsz. sz.	Bicske, Sárbogárd (Lemberg, Kassa, Miskolcz		403	1	30	«	Lemberg, Kassa	
						3	1	50	«	London, Páris, Pécs	
405	6	35	sz. v.			503	1	50	«	Kolozsvár, Arad	
7	6	40	«	Bécs, Sopron		313	3	10	sz. v.	Hatvan	
907	7	05	«	Belgrád, Brod		21	4	25	«	Bicske	
507	7	10	«	Brassó, Kolozsvár		319	5	35	«	Gödöllő	
1303	7	25	«	Graz, Fehring		27	6	05	«	Győr	
309	7	30	«	Hatvan		505	6	20	«	Brassó, Kolozsvár	
501	7	50	gy. v.	Bukarest, Brassó		905	6	40	«	Belgrád, Eszék	
1021	7	55	v. v.	Paks, Adony-Szabolcs		305	7	00	«	{Berlin, Ruttka, Szerencs	
1505	8	15	sz. v.	Kassa, Csorba							
1005	8	20	«	Fiume, Zágráb, Eszék		5	7	15	gy. v.	Bécs, Graz	
1003	8	40	gy. v.	Róma, Fiume		605	7	20	sz. v.	Brassó, Arad	
311	8	45	sz. v.	Hatvan		1007	8	00	«	Fiume, Zágráb, Pécs	
509	9	15	«	Szolnok		1705	8	10	«	Stanislau, M.-Sziget	
11	9	20	«	Győr		407	8	30	«	Munkács, M.-Sziget	
909	10	05	«	Szabadka		1001	8	35	gy. v.	Róma, Fiume, Zágráb	
307	10	05	«	Ruttka		941	8	45	tsz. sz.	Kis-Körös	
23	10	20	«	N.-Kanizsa, Triest		1507	8	50	sz. v.	Kassa, Csorba	
						9	9	15	«	Bécs, Graz	
						303	9	20	gy. v.	Berlin, Ruttka	
						603	9	40	«	{N.-Szeben, Gyfehérv., Kolozsvár, M.-Sziget	
						1301	9	45	«	Graz, Fehring	
						401	10	00	«	Munkács, Kassa	

CRÈME DE FANCHON a 3 sziv védjegygyel.

Rögtön finomító és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Főraktár: „URSITS" gyógyszertár. Budapest, Rákóczy-tér 11.
Vidékre 20 filér többet beküldése után franko.

Kapható mindenhol. Raktár **Török gyógytár, Bpest.**

5 koronáért

küldök 4½ kg.—50 drb. a sajtolásnál kevéssé megsérült finom, enyhe, szépen szortirozott

pipereszappant

rózsa, méz, ibolya, rezeda, jázmin stb. illatu darabokból összeválogatva

Kann Ignácz Bécs, II., Lilienbrunngasse 17.

+ Soványság +

Szép, telt testidomok a mi keleti erőporunktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 font(kg) gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Szigoruan becsületes. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasítással.

Hygien. Institut 9155

D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

RIVIERA IBOLYA
IGAZI IBOLYA ILLAT
kizárólagos készítői
MOTSCH A. és T.-tól
BÉCS, I. LUGECK 3 sz.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

VI.

Fejérék nem rég költöztek a kisvárosba, a hol — az asszony állítása szerint — nagyon fényesen rendezkedtek be. De hát annak az összezsufolt sok fényes dolognak még egymáshoz sem sok köze volt: nem egy társaságba valók voltak; hát aztán még nekünk mennyire nincs hozzájuk semmi közünk.

A bőbeszédű Fejérné ugyan már az első órán elmondta Iduskának, hogy melyik darabnak mi volt az ára:

— Drága volt biz' az lelkem, de hát telik miből!

Aztán előhívta a csemetéit. A korosabb fia lehetett ugy tizenkét éves, aztán jött a tíz éves czifra leányka és ismét egy fiu.

— Na, itt van a kisaszony, a ki nagyon meg fog titeket becsülni, mert nem kivánjuk ingyen a szolgálatát, aztán csak tanuljatok, hogy ne legyen különb nálatok a koldus telekkönyves gyermeke; ti gazdagok vagytok, szégyen lenne, hogy a szegény előtökbe vágjon! . . . És így beszélt tovább a felfuvalkodott asszony.

A czifra kisleány tapogatta az Iduska kopottas ruháját és úgy találta, hogy az nem egészen finom:

— Nézze csak az én ruhámat, be szép . . . hát aztán magának nincs fülbevalója, brossa sincs? lássam a kezét, milyen brilliántja van?

Iduska szelíd határozottsággal szólt:

— Édes kis Amáli: brilliántokhoz, selymekhez nem lesz nekünk semmi közünk, e helyett tanulunk majd nagyon szép dolgokat . . . lássuk csak, mit tanultak eddig; hozzák elő a könyveiket.

A két kisebb mutatott némi hajlandóságot, hogy előhozzon valamit; de az idősebb fiu csak állt egy helyben, merev, semmit mondó tekintettel és a fiatal tanitónő már az első órán úgy találta, hogy a «butácska» elnevezés felette hizelgő volt. A két fiatalabbra még rá talált, ha nem kicsinyítve használják s egyszerüen butáknak nevezték őket; de már Fejér Oszkár urfi hülye volt szegény; nem lehetett azt teljességgel semmire megtanitani és Iduska nap-nap után levertebben tért haza, a mit szörnyen fel tudott neki Földyné: lám, ilyen a paraszt, rosz kedvet szinlel, csakhogy ne kelljen háladatosságot mutatni.

Kis János pedig már az első hét után egyre azt kérdezte:

— Na hát, még sem kértél egy kis pénzt?

És Iduska még a hó végén is csak pirulva fogadta el bérét: fájt neki, hogy a gyermekeket egy lépéssel sem tudta előbbre vinni. Jó, hogy közönséges anyjuk nem volt kivánczi az előmenetelükre, s a mint egyszer elmondott minden gazdagságukra vonatkozó adatot, nem sokat törődött a tanitónővel, sem a gyermekekkel. Nagy kertjében sáros kézzel vagdalta a káposztafőket és vaskos ujjain a brilliántos gyürük tüze ki-kigyúlt a sár között. Néha egy-egy drágakő megneheztelt, hogy sáros ujjakon hordják és kiszökött, s úgy eltünt, mintha ott sem lett volna, hiában kerestette az asszony naphoszszat tíz-húsz emberrel; de ez épen nem zavarta Fejérnét, mert ő jó gazdasszony; tudja, hogy kell szerezni a vagyont és szerezte tovább a vagyont: egy-egy négy-ötszáz forintos követ elvesztett közben, de dolgozott legalább egy félkorona értékűt.

Ostoba burger asszony, mondogatta magában a Földyné rokona és elégült pillantást vetett saját keskeny fehér kezére és kötögetett tovább és folytatta gondolatmenetét, — meglátnám, mint tudnál te vagyont szerezni? . . . most már könnyű henczegni, ha az uzsorás urad összekörmölte a sok pénzt . . . bizony sok szegény özvegynek és árvának vérzett a szive attól a körmöléstől!

Már tavasz felé közelgett az idő és a kék egen derülten ragyogtak a bárányfelhők fehér fodrai, s a száraz levelek között kék és sárga virág csillagocskák kezdtek viritani, igy hát itt van a tavaszi nagy vásár. A kisváros utczáin tolongott a vidék népe és megjött a Fejérék tavaszi vendége is egy gazdag uj földesúr, a ki ilyenkor szerzi be a nyári munkára való igás barmot. Középkoru, duzzadt ajku, nagyon kikent-fent, de elegánsan öltözött úr volt, újabb nevén: Hunyadi.

Épen haza érkezett a vásárból és megállt a tornáczon, hogy ott bevárja a házigazdát, midőn Iduska bevégezve a tanitást — vagy a mint ő érezte, a kinlódást, — kijött a tanuló-szobából és elhaladt a tornácz előtt. Hunyadi uram kellemes csodálkozással nézte a fiatal szép leányt. A Földyné rokona kijött szobájából és megszólította Iduskát:

— Kérem, mondja meg a rokonomnak, hogy délután hozzá megyek. (Az ilyen üzenetek mindig azon leplezett óhajtásból születtek, hogy hátha előre tudva a látogatást, egy kis kávéval várják.)

— Értem, megmondom, — aztán üdvözletül meghajtotta magát és távozott.

De ugyan hol szédi ez a leány ezeket a mozdulatokat? gondolta a koros asszony; Hunyadi uram pedig egyebet gondolt:

— Csókolom kezét, nagyság, — és kilépve a tornáczról, átment az udvari kis lakás ajtajába — hogy méltóztatik magát érezni? Tavaly óta fiatalodott . . . igazán fiatalodott . . .

Az elszegényedett uriasszony kelletlenül legyintett fehér kezével, mintha csak azt mondta volna, hogy ha gazdag vagy és úr akarsz lenni, ne beszélj ilyen sületlenségeket.

— Ugyan kérem, ki volt ez a leány, a kitől üzenetet tetszett küldeni.

— Kis Ida, — felelte röviden az asszony.

— Nagyon szép leány . . . mit keresett itt?

— Tanitott.

— Ugy, hát tanitónő?

— Az.

Ekkor megérkezett Fejér és bementek ebédelni, de a vásári ebédek zaklatottak szoktak lenni, egyszer Fejért hivták ki, egyszer Hunyadit zaklatta az ispánja, de ennek most kapóra jött a zaklatás, mert meg sem hallgatva a jelentést, sürgette a fiatal embert, hogy hozzon neki tüstént egy kiló legjobb fajta édességet, az talán majd feloldja a nyelvét annak a fanyar asszonynak; hiszen nem sok édességben dúskálhat a boldogtalan.

— Ugy tudom, hogy a vásárfia nem szokott sértésszámba menni a régi uraknál sem, — szólt kecsesen hajlongva, s hogy vissza ne utasitsák, gyorsan tette hozzá: — csak édesség, értéknélküli édesség, hogy ebben a savanyú világban legyen egy kevés édes is . . . méltóztassék.

Átnyujtotta a csinos dobozba csomagolt czukorkákat, mire Krisztina asszony megkinálta helylyel.

— Pártfogására van szükségem, nagyság, azt jöttem kérni.

Most már tetszett a beszéd; Krisztina is a Petronellák véréből való, egyszerre felébredt benne is a pártfogó hajlandóság. Biztató tekintettel nézett vendégére.

— Van nekem odahaza két kis leányom, szépek is, tehetségesek is, — nem mint ezek a szerencsétlen Fejér porontyok, — az anyjuk, fájdalom, két év óta fekvő beteg, a lánykák mellett egy angol nevelőnő van, de nem szép . . . azaz akarom mondani nem alkalmas minden tantárgy tanitására és már rég elhatároztam, hogy képezdét végzett magyar leányt is viszek a gyermekek mellé, a ki alaposan tanitsa őket. Ebédközben megtudtam, hogy Fejérék szeretnék férfinevelővel felcserélni a tanitónőjüket, mert azt hiszik, hogy a nagyobb fiu azzal inkább haladhatna, — persze ők nem látják, hogy a fiuk hülye, — ekkor azt kérdeztem, hogy nem ajánlhatnák nekem az ő tanitónőjüket? Csak immel-ámmal feleltek és ekkor elhatároztam, hogy nagysághoz fordulok; kérve-kérem, tekintse az én beteg feleségemet és apró leánykáimat, s legyen szószóló mellettem . . . azaz vegye rá a leányt, hogy jöjjön hozzánk, nagy fizetést adunk, nagy kényelemben tartjuk . . . Ugy-e bár szegény leány?

— Nagyon szegény.

— Nagyon szegény, — ismételte Hunyadi, de nem nagyon szomorú hangon, — na, akkor épen jó lesz neki a mi házunk: mi gazdagok vagyunk, nyárban a falusi kastélyunkban lakunk, télben fővárosi palotánkban. Nálam jó partit is csinálhat a leány s megtörténhetik, hogy a saját öcsémmel, a ki az én ispánom, vétetem el. Igy tettem a másik öcsémmel is, azzal is elvéttettem az első nevelőnőt és adtam nekik egy szép kis birtokocskát . . . igazán adtam. — Aztán gyorsan utána tette: — Mindezt azért cselekszem, hogy emelkedjék a Hunyadi család . . . De nem tartóztatom nagyságát, mert hallottam az üzenetét, hogy kedves rokonához megy ma délután és épen ezért kérem a pártfogását. A kedves tisztelt rokona úgy vélem közel lakik ahhoz a szép lánykához, tehát ha olyan kegyesek lennének, nagyon megköszönném, hogy is hálálnám, ha a lánykát rábeszélnék, hogy mikor itt kitölt a kötelezettsége, jöjjön az én leánykáim mellé. Nekem most a három órai vonattal múlhatatlanül el kell utaznom; de ha megengedi, itt hagyom a megezimezett boritékot, melyben méltóztassék a tanitónő válaszát velem tudatni. A fizetés épen nem kérdés tárgya; a mennyit kér, annyit kap. Ennek a meghatározását is nagyságra bizom.

És ezzel teljesen megnyerte Krisztinát; — hát mégsem vagyok egészen senki, — gondolta a Hunyadi távozása után, — vannak még, a kik értékelni tudják az úri születést; lám, ez a fel-

gazdagodott közönséges ember nem fordul a hozzá hasonló Fejérékhez, hanem inkább keresi az úri nő pártfogását; jól teszi, elvégzem én Petronellával még ma.

Iduskáék bevégezték szegényes ebédjöket és Kis kijelentette, hogy a leánya még is többet gondolhatna az apjára, mert hát ilyen silány ebédeket ehetik az is, a ki nem neveltette kisasszonynak a leányát!

A leányka magába fojtott egy feltörő hangot — bár ne csináltak volna belőle is kisasszonyt, — de nem szólt, csak egy elnyomott sohaj pihegtette fiatal keblét. Hanem az édes anyjának erőt adott a szive és nála szokatlan bátorsággal mondta:

— Ugyan, ne kinozd szegény leányt, hiszen nekünk adja minden keresményét; most is ő vett lábbelit mind a kettőnknek, neked pedig egy rend ruhát...

— Jó, jó, de a jövő hóban már nem kell lábbeli... hallod Iduska, akkor gondolj többet a szegény apád kosztjával!

A leányka szép szemeiben fájdalmas érzés tükrődzött: a jövő hóban! Mi lesz akkor? Hiszen ma felmondtak neki. Kinos volt azokkal a gyermekekkel foglalkozni és érezni a sikertelen fáradozás minden gyötrelmét... de mi lesz már ezentúl! Édes anyját fogják kinozni, ha nem lesz, mit egyenek. Gyorsan odahagyta a szobát, a kora tavasz üde lehelete arczába csapott és erre önkéntelenül a rezedás ágy felé közelgett s talán, hogy fájdalmas érzéseit csillapitsa, egy kis kapát hozott elő és gyorsan kezdte felkapálni a virágágyat: itt a tavasz! Tegnap még fagyos volt a föld és ma már porlik, csak néhol a sárgásbarna hantok között csillan meg egy-egy jégszilánk.

A jóttevő munka, a kellemes fölhevülés kissé csillapitották kinos érzését; de azért egyre fel-fel tört bensejéből az a kérdés, hogy most már mihez fogjon?

A temetőből lehallszott a madarak vig csicsergése és egy pintyőke oda szállt egészen közel, a hajlongó vadrózsa indára, s mintha csak az lenne a szándéka, hogy megvigasztalja azt a fiatal teremtést, kire oly korán szakadt az élet terhe, oly vidáman, olyan bájosan dalolt. Csengő dala oda szólt a leányka szivéhez:

— Hallod Iduska, itt a tavasz! No, hát ne búsulj... igazán itt a tavasz: úgy-e már érzed a leheletét, látod a fényét, hallod a suttogását?

Ugy van; Iduska érezte, látta és hallotta a tavaszt; fiatal szive ujjongott is a gyönyörüségtől; de aztán a dobogó, meleg szivecskébe mintha egy hideg kéz markolna: De hát mi lesz ezentúl? Lehet-e gyönyörködni ebben az újuló tavaszi szépségben most, midőn tudtul kell adni haragos apjának, hogy elesett a kenyértől! A pintyőke folytatta bájos csicsergését és Iduska azt kérdezte magában: vajjon a kis madarak éreznek-e szivfájdalmat? Aztán könyfátyolon át nézte a bolondos, vidám madárkát. Egyszerre csak megrezzent:

— Jó napot Ida!

Földyné állt a háta mögött s igy folytatta: — Azért kerestem fel, mert jó hirt hozott a barátném, a ki magának csak úgy jóakarója, mint én. Jöjjön a szobámba pár szóra.

— Jó hir! Hej be jó lenne az most! — gondolta a leányka és követte Földynét.

A szegényesen butorzott szobában volt egy szép darab butor, melyet Miklós faragott és régi magyar varrásokkal diszitett, ezen eredeti szép darabon ült Krisztina asszony és leereszkedő nyájassággal köszöntötte pártfogoltját, aztán előadta mily szerencse vár Iduskára; különös sulyt fektetett arra, hogy Hunyadi rábizta a fizetés meghatározását is és mindent.

— No, hát gondoljuk meg jól a dolgot... szólj bele te is kedves Petronellám, mert már csak minden tekintetben inkább értünk hozzá, mint ez a kis leány.

— Természetesen.

És a kis leány valóban nem is értett ahhoz; de azt érezte, mintha az édes anyjának lenne egy kis köze a dologhoz s ki is jelentette, hogy behivja.

Apja már elment hazulról, édes anyja a ruhákat teregette, Iduska hozzá futott s megragadta a kezét:

— Édes anyám, most már nem tartózkodom tudtára adni egy kellemetlen hirt, mert nyomban utána mondhatok egy kellemest is. Fejérék ma felmondtak nekem, de már hivnak egy más helyre, a hol sokkal nagyobb fizetésem lehet. Jöjjön be édes anyám, beszéljék meg a dolgot a tekintetes asszonyékkal. A Kisné szive nagyot dobbant:

— Ugy, hát távoznod kell, ugy-e?

— Hiszen azt előre tudtuk, édes anyám, hogy itthon nem maradhatok... de... de... legyen nyugodt, nem megyek el addig az oldala mellől, mig Miklós haza nem jő...

Megértő, hálás tekintettel nézett az anya leányára, de szólani nem tudott, csak az ajka rebegett.

Iduska pedig az nap este levelet irt Miklósnak. (Folytatása következik).

A léghajó könnyedén leereszkedett a torony tövében.

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

VI. Fejezet.

Egy nap alatt a léghajót teljesen kijavitották. Az indulásnak minden késedelem nélkül meg kellett történnie.

Előbb azonban Gall kapitány pontosan meg akarta állapitani a szélességet és hosszuságot, a mely alatt voltak.

A tudósok közül nehányan szintén elővették a szekstansokat és elkezdtek számitgatni.

A számitások befejezésével Gall kapitány rendkivül meglepettnek látszott.

— Uraim, — kérdezte végre, — önöknél mi az eredmény?

— 79° 23′ 17″ éjszaki szélesség, 58° 11′ 10″ keleti hosszuság.

— Nálam is ugyanaz!...

— De hát akkor mit csodálkozik annyira!

— Mi, azt hiszem, két napig meg se' moczczantunk erről a helyről.

— Nem.

— Nos, és tegnap a 82° 22′ 14″ éjszaki szélesség és 57° 11′ 7″ hosszuság alatt voltunk. Következésképen helyet változtattunk anélkül, hogy erről a helyről megmozdultunk volna.

— De vajjon jó számitott-e ön?

— Hiszen húsz éve csinálok ilyen számitásokat! — felelt sértődötten a kapitány.

A tény kétségtelen volt. Nem maradt tehát egyéb hátra, mint abból a föltevésből indulni ki, hogy az a jégmező, a melyen a léghajó állott, lassan elmozdult délnyugat felé...

A léghajó április 5/17-ikén pontban egy órakor fölemelkedett száz méter magasságra és megindult éjszak felé. Délután öt órakor már a nyilt tenger fölött szállott tova.

Ilyen formán az a föltevés, hogy a jégmezőkön túl a nyilt tengernek kell lenni, valónak bizonyult. Az utasok szive erősen megdobbant, mikor a távolban megint felbukkantak az éjszaki-sark szárazföldjének a körvonalai. Vagy egy óra mulva rálépnek a hatodik világrész földjére! Ott lesznek, a hova a világ teremtése óta ember nem jutott el!

Egy óra mulva a «Mars» csakugyan az éjszaki sarkvidék örökös jéggel borított szárazföldje fölé ért, és leereszkedett hatvan méternyire. A szemhatáron tisztán kivehető volt a középnagyságú hegyeknek egész lánczolata, melytől a tengerig szinte beláthatatlan sikság terült el.

A «Mars» összes utasai feszült figyelemmel szemlélték az alattuk elterülő vidéket.

— Ni, folyó! — kiáltott föl Sir Murrey nyugot felé mutatva.

És csakugyan, mint valami széles és egyenes szalag, lassan, alig észrevehetően mozgott alattuk egy gleccser-folyó.

De im, nem messze a partjait ellepő hatalmas ködaraboktól, egy szokatlan és furcsa formáju magányos hegy bukkant föl. Egyedül álló csúcsa vagy harmincz méternyire kinyult a föld fölé, s teljesen olyannak látszott, mint egy emberkéz épitette torony.

Vajjon mi volt ez?

A csúcs hegyes végén zászló lengett.

A csodálkozás moraja tört ki a Mars utasaiból. Gall kapitány az izgatottságtól remegő hangon adta ki a vezényszót és a léghajó hatalmas ivet irva le, könnyedén leereszkedett a torony tövében.

Alig, hogy a hágcsót lebocsátották, a puszta szárazföld egyszeriben megtelt egy beszédes és zajgó csoporttal, mely nem győzött eléggé kifejezést adni csodálkozásának.

A tudósok leirhatatlan izgalommal eltelve álltak meg az előttük égnek meredő torony mellett, mely közelről, körülbelől negyven méter magasnak látszott; az a térség, a melyen állott, körülbelől ezer négyszögméternyi lehetett. Választékos arkhitekturája szorosan véve az ismert épitészeti stylusok egyikéhez sem volt sorozható. A hatalmas porfir lapokból épült talapzaton állott maga a torony, a mely nyolczszögletes volt és a tetején kupolában végződött. Távolról nézve a rárakodott nagy hó és jégtömegek elrejtették művészies formáját, s ez volt az eredeti tévedésnek az oka.

Minden oldalán keskeny, hosszukás ablakok voltak elhelyezve, melyek a tornyot hat emeletre osztották be. Csak az volt a furcsa, hogy a tudósok a tornyot körüljárva sehol nemcsakhogy ajtót, de még csak ehhez hasonló más egyéb nyilást sem találtak, bár a torony talapzata meglehetős magassághoz teljesen szabad volt a jégtől és a hótól.

— Indiai utazásom alkalmával egyizben — szólalt meg Jablonszkij, — épen ilyen csodálkozással állottam egy barlang előtt, a melynek, épen úgy, mint ennek a toronynak, nem volt bejárata. Az én véleményem szerint nincs egyéb hátra, mint hogy lépcsőket vájjunk a talapzat gránitköveibe s fölmászva rajtuk az első ablakig, bepillantsunk rajta az épület belsejébe.

Két órai lázas munka után az expedició tagjai ott állottak a talapzat párkányán az első sor ablak tövében. A domboru üvegből készült keskeny és hosszukás ablakok ércz-keretekbe voltak foglalva és teljesen lehetetlen volt rajtuk keresztül a torony belsejébe belátni. A szolid művü keretek a legnagyobb erőnek sem engedtek.

— Zúzd be az ablakokat! — szólt oda Markovics egy munkásnak.

A nehéz kalapács nagy erővel csapott le az üveg felületére, de olyan lendülettel pattant vissza róla, hogy csaknem kirepült a munkás kezéből. Az üveg érczes hangot adott s a legcsekélyebb repedés sem látszott rajta. Nyilvánvaló volt, hogy az ablak a legnagyobb mértékben ruganyos és áttetsző érczből készült, a melyet azonban a jelenvolt tudósok közül senki sem ösmert.

Nem maradt egyéb hátra, mint kiemelni a gránitba erősen beillesztett keretet, a mi megint egy jó félórai munkába került.

Ekkor végre bejuthattak a torony belsejébe. Az első emeleten egy teljesen hengeralaku szoba volt, melynek területe vagy száz négyszögméter, magassága pedig körülbelől nyolcz méter lehetett. A szobában nem volt egyéb, mint három egyszerű faszék. Egyik szögletében keskeny csigalépcső látszott, mely a felső és az alsó helyiségekbe vezetett. A tudósok elhatározták, hogy megnézik a felsőbb emeleteket is.

Már négy emeletet végigjártak a nélkül, hogy élő lénynek csak a nyomára is akadtak volna; minden emeleten egyetlen szoba volt, épen olyan, mint az elsőn; legföljebb emeletenkint valamivel csökkent a szoba területe.

De mikor az utolsó, a hatodik emelet szobájába beléptek, néma csodálkozással álltak meg a küszöbön: ez a szoba egy teljesen a tudomány legújabb vivmányainak megfelelően berendezett obszervatorium volt. Azt az emelvényt, a melyen a pompás távcső állott, a minővel tán a világnak egyetlen más obszervatoriuma sem gasabb lett és kisebb halmok lánczolatában végződött, a melyek mögött még feljebb hegycsúcsok látszottak. Nyugat felé egy a tengerbe igyekvő másik folyó medre látszott.

Talán bizony ez is gleccser-folyó volt? De hát vajjon föltételezhető volt-e egyáltalában az éjszaki sarkvidéken folyók létezése?

Erre vonatkozólag élénk vita indult meg a «Mars» födélzetén. Jablonszkij volt az egyetlen, a ki a mellett foglalt állást, hogy mind a két folyó, a melyet láttak, nem gleccser, hanem egyszerűen befagyott folyó.

— De hisz akkor azt is meg kell engednie, — szólt tűzzel az Institut tudós titkára, — hogy az éjszaki sarkon szerves élet is lehetséges! Hogy itt az éghajlat mérsékelt!

— Vannak is, a kik ezt állitják.

— De hát milyen alapon?!...

Ebben a pillanatban azonban magán a tudós titkáron is hirtelen csodálkozás és izgatottság vett erőt.

— Uraim, — kiáltott föl, — nézzenek csak oda, mit látnak ott a folyó mentén? Én olyasmit látok, a mi annyira megdöbbent, hogy szinte alig hiszek a szemeimnek...

Az a valami pedig, a mi Busset urat annyira ámulatba ejtette, nem volt más, mint egy nagyszerű erdő, mely a folyó két partján kezdődött, és mint sűrű, kékes szőnyeg nyult el egész a szemhatár szélén homályosan lerajzolódó hegyekig.

Pár percz múlva a léghajó már az erdős lapály fölött szállt tova. A léghajó födélzetén csaknem minden pillanatban újabb fölkiáltások voltak hallhatók, melyek a tülevelűek egyik vagy másik új fajának a megjelenését üdvözölték...

Mindebből azután kiderült, hogy a sarköv középső vidékein még volt szerves élet.

Hogy lehet ez? Mik lehetnek ennek az okai? Az éjszaki sark szárazföldjének az éghajlata csakugyan a mérsékelt égövhöz tartozik?

Ezek voltak azok az újabb kérdések, a melyeket az expedicziónak el kellett döntenie.

E közben a «Mars» elhagyta az erdős lapályt, már a szemhatárral összeolvadó hegyek fölött folytatta útját. Egy a nap vöröses sugarai által megvilágitott magas füstoszlop arra mutatott, hogy működésben levő tűzhányó hegy van a közelben...

Pár percz múlva Gall kapitány, a ki a kormány mellett állott, odafordult Markovicshoz és igy szólt:

— Az éjszaki sarknál vagyunk. Lebocsátkozzunk?

Pár percz múlva a léghajó az erdős lapály fölött szállt tova.

Háromszoros «hurráh!» hangzott föl a kitüzött lobogó tiszteletére.

Az igenlő válasz után a «Mars» néhány kört irt le, miközben alkalmas helyet keresett a lebocsátkozásra, mig végre lassan leereszkedett egy a többi hegyek közül kimagasló, hóval boritott csúcsra.

Az expedició tagjai a délkörök találkozási pontján voltak.

A szűz talajról fölharsogó hatalmas háromszoros hurráh! rázkódtatta meg a levegőt.

Tüstént hozzáláttak az éjszaki sark pontos meghatározásához: kiderült, hogy az éjszaki sark eléréséhez még vagy egy versztnyi útat kellett megtenniök azon a havas fönsikon, a melyben a hegy csúcsa végződött. Az expedició tagjai, a leszálló alkony homályában, minden pillanatban kitéve annak a veszedelemnek, hogy valami hasadékba zuhannak, lázas sietséggel iparkodtak a nevezetes pont felé. Mikor végre Markovics megállt és kitüzte az orosz lobogót az éjszak legszélsőbb pontján, a «Mars» tornyainak villamos sugárkévéi megvilágitották azt a csoport szótalan embert, a köröskörül ég felé meredő hegyek éles körvonalait és a léghajó sötétlő tömegét.

Ismét háromszoros «hurráh!» hangzott föl a kitüzött lobogó tiszteletére. Az expedició által kitüzött földadatok közül az első sikeresen meg volt oldva.

Épen meg akarták jelölni azt a pontot, a melyen számitásaik szerint az éjszaki sarknak lenni kellett, mikor vagy két röfnyire a kijelölt

helytől az egyik munkás egy kétségkivül emberkéz alkotta érezcsúcsot látott kiállani a hóból, a melynek tüstént hozzáláttak az eltakarításához. Öt órai megfeszített munka után egy mély gödröt ástak ki, a melyből vagy három rőfnyire kilátszott egy hatalmas kődarabokból épített gránitoszlopnak a felső része.

Nyilvánvaló volt, hogy az utasok megint emberi kéz munkájára bukkantak, csak az volt most a kérdés, vajjon milyen magas ez az építmény?

Ekkor Pojarkov, a «Mars» mekhanikusa elhatározta, hogy elolvasztja az oszlopot környező óriás hótömeget, s így jut el az építmény aljára.

Hat óra alatt be volt fejezve a munka, melynek eredményeképen az oszlop körül egy szabálytalan hengeralakú, vagy húsz rőf mély gödör támadt, melynek közepén emelkedett a gúla-alakú oszlop, magas érczcsúcscsal a végén.

A tudósok nagy nehezen leereszkedtek a gödörbe, hol az oszlop gránit-talapzatán szanszkrit nyelven be volt vésve: «Itt van a föld vonalainak a keresztezési pontja».

Alig hogy Csebotarev ezt leolvasta, Gall kapitány oda lépett hozzá és megkérdezte:

— Az van oda irva, hogy ez a pont az éjszaki sark pontja?

— Igen, azt hiszem, hogy az...

— Nos hát, akkor ez nem igaz. Az én számításaim teljesen pontosak, az éjszaki sark itt van.

Ezzel Gall kapitány elment vagy két rőfnyire éjszak felé arra a pontra, a melyen a zászlót kitüzték volt. Számításait mások is átvizsgálták s kitünt, hogy Gall kapitánynak igaza van.

Másrészt azonban nem igen volt föltehető, hogy az, a ki mindenki más előtt el tudta érni az éjszaki sarkot, számításaiban tévedt volna, s így a tudósok azzal magyarázták meg azt az eltérést, hogy a régi számítások óta a sarkpont kissé eltolódott.

Miután a sarkpontot egy érczlappal megjelölték, a melyre orosz, franczia és angol nyelven magyarázó fölirást is alkalmaztak, a «Mars» utasai visszatértek a hajóra és elhatározták, hogy másnap, a mikortól kezdve a nap teljes hat hónapig nem megy le, kezdik meg a hegyek és a tüzhányók kikutatása czéljából tervezett kirándulásaikat.

A mi Markovicsot, Jablonszkijt, Leverriert és Csebotarevet illeti, nekik ezek a kirándulások reményt nyujtottak arra, hogy véglegesen megoldhatják azt a talányt, a melyre az elefantai sziklabarlangban bukkantak. (Folyt. köv.)

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utcza 10.
Központi viz-, lég- és gőzfütések, légszesz- és vizvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyuk, vizerőművi emelőgépek stb. 9277
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Cs. és kir. udvari szállítók.
Kunz József és Társa
BUDAPEST, V., Deák-tér 1. 8944
Vászon-, fehérnemü- és szőnyegraktár. — Menyasszonyi kelengyék.
Kastélyok, szállodák, intézetek berendezése.
Motor erőre berendezett fehérnemü gyár.

Első magyar üveggyár
részvény-társaság 8925
Budapesten, V. ker., Ferencz József-tér 8.
(Az Akadémia közvetlen közelében).

Vendéglői, kávéházi, és háztartási üvegnemüek gyári raktára.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Virágvázák legszebb kivitelben, nagy választékban.

Brünner Testvérek
cs. és kir. szab.
légszesz-, villamos- és petroleumlámpa-gyár.
Főraktár: 9223
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 3.
Salonpetroleum és czászárolaj I. rendü. — Bérmentes szállitás.

BELICZAY BÉLA 9312
mézeskalácsos és viaszgyertyaöntő, méz-, viasz- és fáklya-raktára.
Alapittatott 1833.
Budapest, VII., Csányi-utcza 3. szám, saját házában.

Parádi üveggyár raktára
GÖRÖG ISTVÁN
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utcza 15. szám.
Nagy választék mindenféle üvegnemekben. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 9122

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9147
csipke, vegyészeti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbitatott erőművi szőnyegporló és szőrmeáru megóvó-intézettel. — Megbizások átvétetnek:
VIII., Baross-uteza 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő fióküzletekben:
IX., Calvin-tér 9. V., Harminczad uteza 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16. *Telefon 57—08.* VIII., József-körút 2. szám. *Telefon 57—08.*

HIRMANN FERENCZ
RÉZÁRU-GYÁRA,
Budapest, VII., Csányi-utcza 9. sz.
Készit gőz-, viz, és légszeszvezetékhez szükséges rézárukat, kor- és sörszivattyukat, sörkimérő készüléket légnyomással, szénkénegezőket, peronospora fecskendőkhöz való minden egyes rézalkatrészt, hiteles kereskedelmi részsulyokat, felirati táblákat horgany v. fémből stb.

TROPON a legjobb tápláló és erősitő szer.
TROPON ötszörte táplálóbb, mint a hus, melynek legfontosabb részét: fehérnyéjét tartalmazza.
TROPON növeli az egészségesek testi erejét, megakadályozza a betegek elgyöngülését, sietteti az üdülők megerősödését.
TROPON megbecsülhetetlen mindama betegségekben, melyekben könynyen emészthető és bőséges táplálékra van szüksége a betegnek.
TROPON nélkülözhetetlen tápláléka azért mindazoknak, kiknek rossz a gyomruk, betegek a beleik, gyöngék az idegeik, a kik vérszegénynek, köszvényesek, tüdőbajosok, czukorbetegek és más olyan bajokban szenvednek, melyek a rendes ételekkel való táplálkozást lehetetlenné teszik.
TROPON nemcsak a legjobb, hanem a legolcsóbb fehérnyekészitmény is. Ára: 100 grm. 1 kor. 20 fill.
TROPON kapható minden gyógyszertárban. 9141

CZERNY-féle hajfestőszer
Tanningene
a legjobb sötétszőke, barna és fekete színben. Ára 5 korona.
Orvosilag aj nlva. — Törvényesen védve. — Teljesen ártalmatlan.

A szájnak és fogaknak legjobb szer a CZERNY-féle Keleti antiseptikus, konzerváló. Ára üvegenkint 1 kor. 50 fillér. **OSAN-fogpor** dobozа 88 fill. **OSAN-fogkefe** 60 fillér.
OSAN

a legjobb s legegészségesebb szépitőszer
RÓZSATEJ
üvegje 2 kor. Balzsamin-szappan hozzá 66 fill.

Fritsch Nándor **Napraforgó-olajszappanja** darabja 1 k. és 70 fill.
Prospektus ingyen és bérmentve.
Főszétküldési hely:
CZERNY J. ANTON, Bécs, XVIII., Carl Ludwig Strasse 6.
Magyarországi főraktára:
Török József gyógyszertára, Budapest, VI. ker., Király-utcza 12.

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN
Franczia szabadalom. A szépség titka», ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és díszkrét. A Germandrée az arczbőrnek egészséges és üde színt ad.
1900 évi Párisi Világkiállitás: ARANYÉREM
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.
Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

Óvakodjunk utánzatoktól. — A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a 9027 — Csodás gyors hatásu.
MARGIT-CRÉME,
mely vegyiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhiru arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, böraktát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, hímlőhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., **Margit hólgypor** 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczvíz** 1 kor. Hamisitványok bíróilag üldöztetnek. — Postán utánvéttellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész, Arad.
Budapesti főraktár: Török József féle gyógysz. Király-u. 12, és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.
Törv. védve. — Legjobb szépitőszer.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

VII.

«Édes Miklós! Eltávozása után vártam, egyre vártam, hogy talán ir nekem is egy pár sort, úgy miként a testvérének. Hiszen olyan jó volt mindég az én szegény édes anyámhoz, mintha édes fia lett volna, s így méltán tarthattam jó testvérnek. Épen ez a gyöngéd, nagy jóság biztat e levél irására is.

Édes anyja, — a ki most sokkal szivesebb hozzám, mint régebben volt, — ma behivott a szobájába és a barátnéjával, Krisztinával, előadták, hogy tanitónőnek hivnak egy gazdag családhoz Biharmegyébe. Két leánykát kell tanitanom, kiknek az édes anyja már évek óta fekvő beteg: oh bár tudnám úgy vezetni szegénykéket, hogy ne érezzék az édes anyjok hiányát! Szivemből nem hiányzik a hő vágy, csak attól tartok, hogy hiányos neveltetésem miatt hátha nem tudok kellően megfelelni hivatásomnak. Ezen aggodalmamra édes anyja azt mondta, hogy a mi hiányzik nálam alantas születésem körülményei miatt, azt majd elsajátithatom a családnál levő angol nevelőnőtől, mire Krisztina asszony egy különös megjegyzést tett. Dicsekvés számba megy, ha elmondom, de azért érzem, hogy az én jó testvérem nem fogja dicsekvésnek venni. «Mit, angol nevelőnő! Hát van-e olyan miss, a kinek előkelőbb mozdulatai és kellemesebb modora lenne, mint Iduskának? Na, róla ugyan senki sem találná ki, hogy az apja napszámos!» Ezen kérdés felett volt egy kis vitatkozás a két koros nő között; de aztán csakhamar áttértek arra, hogy mit irjanak Hunyadinak. Ez a neve leendő gazdámnak.

Tehát el fogok menni hazulról, — hej, pedig be szép itt a tavaszrügy fakadása; nem lesz ilyen szép sehol a világon! — de addig nem távozom, nem távozhatom szegény édes anyám mellől, míg maga, édes jó Miklós haza nem jő. Irja meg, mikor szabadulhat, hadd értesithessem Hunyadiékat elindulásom napjáról.

Édes anyja jó egészségben van; de az én édes anyám gyönge szegény. Nem panaszol soha, hanem azért én érzem, hogy alig bírja már a sok dolgot... oh, be várom azt az időt, mikor magához küldhetek nehány forintot, a mi *egyedül* csak édes anyámnak fog szólni...

Nagyon várom a levelét, de magát még sokkal inkább! Igaz szeretettel *Iduska.*»

Három nap mulva már jött a válasz.

«Kedves kis Iduska! Nem, úgy nem tudok irni, mint a testvéremnek; másképen pedig nem akartam! Maga tud; de én nem tanultam, nem olvastam annyit, s így nincs a tudományokból való erős oszlopom, mely mellé el tudnám rejteni, a mi ott él a szivem mélyén és benne lüktet minden csepp véremben.

Éreztem, hogy ha irok, már az első sorokban kitárom az én igaz nagy szerelmemet, a mi csak úgy egyszerre gyúlt fel egy szeptemberi piros alkonyban. Oh jól emlékszem, mily gyönyörüen lángolt az arcza és szép szemében ott ragyogott egész szive, mikor megrázta vállacskáját és bátran védelmére kelt az édes anyjának. Ebben a pillanatban tudtam meg, hogy szeretem és szeretni is fogom mindig!

Na, ugyebár máskép irna az, a ki tanult? Csakhogy érezni az sem érezhetne igazabban. A míg idáig értem, egyszerre csak valami rettegés markolt a szivembe és azon töprengek, hogy most már mint állok a szeme elé? Vajjon úgy fog-e ezentúl is rám tekinteni, mint eddig?... De még sem bánom, hogy leirtam, a mit irtam... érzem, jobb az úgy, akármi fog is utána következni.

Bizony Iduska, hosszú volt az az év! De azért még sem veszett kárba, s lehet, hogy egyszer használ látom, mert a rajzban nagy előmenetelt tettem. Áldom is ezért a gondviselést, hogy oly jó emberhez vezérelt, mint az örnagyom. A gyermekeinek faragtam egyetmást, egyszer rajta ért, hosszasan vizsgált minden egyes darabot, azután a vállamra ütött — öcsém! benned nagy tehetség szunynyad, rajzolni kell tanulnod, s majd azután készitesz olyan műremekeket, melyek épen nem fognak csorbát ütni a nemességeden. Ettől kezdve maga járt a dolgomban. Áldja meg az Isten, hogy igy istápolt!

Goró Lajos rajza.

Sötétvörös nyugszéken feküdt a beteg Hunyadiné.

És haza megyek Iduska, tiz nap mulva otthon leszek: oh szép odahaza a rügy fakadása! Még a temető is derüs, vidám helynek tetszik... de vajjon szép lesz-e a tavasz Iduska nélkül? Bizony, bizony ez a tiz nap hosszabb lesz nekem, mint volt az egész év. A vágy meg a rettegés teszi hosszúvá. Vajjon ezen levél után mint fog rám tekinteni azzal a ragyogó tiszta szemével. Az első pillantásra megérzem, hogy örüljek vagy búsuljak-e? Ezért rettegek.

Nagyon szeretem, Iduska! *Miklós.*»

A tizedik nap délutánján Iduska a vasút felé mendegélt és teli tüdővel szivta a tavasz édes, vágykeltő leheletét. Lapdázó gyermekek vig zaja, örvendező madarak éneke és a felszabadult vizek csörgedezése tavaszias zsongásba olvadva, mintha lágyan ringatná, boldogsággal kecsegtetné a fiatal leányt. Aztán egyszerre felragyogott tekintete, arczát rózsás pír futotta be. Amarra az indóházon túl, a bérczes kanyarodó táján füstfátyol szállong a ragyogó kékség felé; aztán egyszerre csak tömöttebb, sötétebb lesz a fátyol és hatalmas, bodor hullámmal vizszintesen hömpölyög; éles fütty hasítja a levegőt és a vonat dübörögve ér a pályaudvarra.

Iduska, mikor a bércz felett meglátta az átfetsző füstfátyolt, lelépett az útról és úgy állt ott dobogó szivvel, változó arczszinnel: hiszen ő nem is *azért* jött... Miklós bizonyosan az esti vonattal érkezik, akkor várja az édes anyja is. Előtte sietve loholtak a vasútra igyekvők, nehány szekér is végig gördült a köves úton... nem, nem itt akar találkozni... de hiszen nem is lesz kivel találkoznia... bizonyosan nem lesz... Gyermekes tartózkodással igy ámitgatta szivecskéjét és nem tudott mozdulni sem erre, sem arra: bizony még gyökeret ver ott az alig zöldülő fü között, mint egy ibolya-bokor! A nehány szekér visszagördült a köves úton és egy parányi leányka ujjongva totyogott egy csoport lúd után, úgy kell lenni: először látott apró sárga pelyhes kis libákat, s azok nagyon megtetszettek a kicsikének, mert egyenesen közikbe rontott és felkapott egy kis jószágot. E hallatlan vakmerőségre a libák megtámadták a gyermeket és liba-mama sziszegve csipett a kis mezitelen karba. A gyermek rémülten sikoltozott, de a kis libát nem bocsátotta el, még szorosabban szoritotta melléhez. Iduska oda rohant, ölébe kapta a gyermeket, kövér karocskájáról letörülte a serkedező vért, aztán azon volt, hogy kiszabaditsa a parányi libát. De a gyermek oly görcsösen ragaszkodott a puha, sárgapelyhes kis jószághoz, hogy majd megfojtotta.

— Na kicsikém, nézd csak, milyen szép szemecskéje van a kis pipinek, aztán czirógassuk is meg, úgy ni... ugy-e puha? Most már tegyük le a mamájához...

— Nem adom, nem adom! — és sirva, nevetve szoritotta mellecskéjéhez, — nem adom!

Most már liba-mama, a sógorasszonyai és a gunár is neki estek az Iduska ruhájának, gágogva, sziszegve ránczigálták, csipdesték; fele sem volt tréfa!

— No, ez különös háboru! — szólott csengő, vidám hangon Földy Miklós.

Iduska megfordult, szemben álltak és egyszerre elkezdett nevetni mind a kettő; gyermekes, jóizű nevetéssel. Aztán futva érkezett a gyermek édes anyja, szétvert a harczias libák között, ölébe kapta gyermekét és jóakarólag biztatta Iduskát, hogy ne féljen, már nem lesz semmi baj és távozott.

És az előre kigondolt találkozóban nem voltak benne a harczias libák, ezek egészen más fordulatot adtak a dolognak.

— Jaj, hogy meg volt ijedve a szegény kicsike! — mondta Iduska.

— De még ez a másik kicsike is, — kötekedett Miklós, miközben gyöngéden megérintette a leányka vállát. Erre ismét nevettek. Azután kezet szoritottak és egy pillanatra belenéztek egymás szemébe és teljesen megértették egymást.

— Iduska, honnan tudta, hogy most érkezem? Az esti vonatot irtam.

— Megéreztem.

És a mit az előbb önmagának sem akart bevallani, most egész nyugodt őszinteséggel mondja és nagyon természetesnek találja. Aztán tiszta, ragyogó tekintete végig siklik a férfivé fejlődött fiun, s elragadtatva szól:

— Be szép lett, Miklós! — De egyszerre élénk pír futja be arczát, zavarba jő és szűzi szeméremmel süti le szemét, hanem azért érzi azt az elragadtatott édes tekintetet, mely egy szép barna szempárból delejes meleggel árad felé.

És az ifju erőtől duzzadó karcsu, széles vállu fiu igazán megérdemelte, hogy szépnek mondja Iduska.

— Köszönöm, Iduska; de látja az ilyennel megszégyenit... hát akkor mit mondjak én?...

— Tudja mit? Azt, a mit régebben mondott, az olyan jó volt . . . legyen úgy minden, mint volt . . . aztán bízzunk egymásban . . . nagyon bízzunk!

Lángoló öröm tüze gyúlt ki a Miklós szemében:

— Nagyon jó, a mit mondott, Iduska, áldja meg érette az Isten! Bízzunk egymásban.

És tiszta szerelmük biztos érzetében ismét nyugodtan tekintettek egymás szemébe és a tavasz derüs fénye körül ragyogta sugárzó ifju alakjaikat. A leányka megindult:

— Mendegéljünk, Miklós . . . hogy fog édes anyám örülni . . . a maga édes anyja is tudom örül; de épen most nem találjuk otthon; a barátnéjához ment az esti vonat érkeztéig.

Kis sem ment még haza, Kisné rendezgetett a műhelyben, hogy Miklós mindent rendben találjon, egyenesen oda mentek a gyermekek. Mikor az asszony meglátta Miklóst, halvány arcza kigyúlt, karját széttárta és igaz szeretet melegével mondta:

— Jaj be jó, hogy itt van! — aztán szivére szorította, s úgy csókolta fejét, homlokát. A fiut egészen meghatotta ez a szeretet és megkönnyebbült egy dologban. Hozott ő Iduskának valamit; de a mint közeledtek az otthonhoz, mind nyugtalanabb lett az ajándék miatt, mert hát az nem is olyan ajándék . . . más az egészen! Ha itthon lesz az édes anyja, nem is tudná, hol kezdje. De igy felbátorodva a szerető gyöngédségtől, könnyebben fog menni. S míg felelgetett a jó asszony kérdéseire, kinyitotta táskáját és elkezdett benne babrálni, de nem nagy sietséggel.

— Bori néni, hoztam emlékbe egy csekélységet, vegye jó szivvel. — És szerényen nyujtott át egy kis dobozt, melyben mindenféle varró eszközök voltak szép rendben.

— Jaj hogy az Isten áldja! Be jó szive van, nem is képzeli, mekkora örömet okozott nekem . . . rég elszoktam tőle, hogy valaki rám gondoljon . . . azaz gondol rám az én jó kis leányom, csakhogy ő, szegény, nem mutathatja ki . . .

Míg az asszony könyes szemmel köszönte a Miklós jóságát, Miklós egy vékony papirba göngyölt parányi tárgyat szorongatott kezében, aztán mélyen elpirult; de csak neki vágott a dolognak:

— Iduskának is hoztam valamit, ha úgy fogadja, a mint hoztam, nagyon boldog leszek . . .

A hártyapapir lehullt és megcsillant egy karikagyürü. Iduska is mélyen elpirult, de aztán egész nyugodtan tartotta oda balkezét, s míg az ifju babrálva felhúzta a mátka-gyürüt, szeliden szólt:

— *Ugy* fogadom, Miklós . . . Édes anyám is tudja már . . . ugy-e tudja?

És oda borult az édes anyja keblére, a miből aztán igazán megtudott az édes anya mindent: könnyes szemmel, *boldog mosolyival* czirógatta mind a kettőt; aztán valami különös, egymást megértő egy-érzéssel hallgatva egyeztek abba, hogy elég, ha ők hárman tudják.

És később a mint gajdosan haza érkezett Kis, azután pedig Földyné, még mélyebben érezték, hogy csak ők hárman tudják egymást megérteni.

Kis valami anarkhistákkal találkozott a vasútnál, a kiktől egy összerongyolott ujságczikket is kapott és e miatt szörnyen kicsinyelte Miklóst: azok az igazi ifjak és nem ez! Ha nem mondta is ki épen ilyen nyiltan, de látni lehetett minden megjegyzéséből. Különösen lelkesült egyért és ki is jelentette, hogy épen olyan férjet óhajtana a leányának. Milyen fiu! Kár, hogy a neve nem jut eszébe . . . de majd ismerni fogja ezt a nevet az egész ország.

Mikor Földyné meglátta erőteljes, hamvas arczu csinos fiát, szivében megrezdült valami melegség és anyai szeretettel szorította keblére. Azután elkezdtek beszélgetni, de nem sokára már közéjük tolakodott az a láthatatlan válaszfal, mely az utóbbi időben elválasztotta őket.

Az anya megkérdezte, hogy aztán most már mihez kezd a fia? s mikor megtudta, hogy folytatni akarja a paraszt mesterséget, vissza esett régi keserüségébe, s haragosan tolta el maga elől a dús faragású kötést tartó kosarat, melyet fia annyi gonddal és müizléssel faragott az édes anyjának, míg tőle távol volt. A fiu elfojtott egy mély sóhajt és bánatos tekintettel ment ki a szobából. A temető felett fehér ragyogással kelt a tele hold; behintette fényével a halottak birodalmát; a sirkövek mintha fehér fátyolba lennének burkolózva, de a korhadt barna fejfák ragyogtak a világos est fényében.

Miklós hosszasan nézte azt a csendes helyet, melynek lakói immár nem éreznek semmit; de ő, a mint igy merengett, világosan megérezte, hogy a holdfényes estben még más is el van merülve. Az eldugott sarok zug felé közeledett és valóban ott találta Iduskát. A kis padon ült; de fejét a temető felé forditotta, hol a mély árnyak és világos sávok valami rejtelmes szint kölcsönöztek a dombra futó nagy temetőnek és azon túl a csúcsos bérczormoknak.

Miklós szótlanúl állt meg mellette; a leányka rápillantott a megvilágitott ifju arczra; látta és érezte a bánatos tekintetből, hogy az anyával való érintkezés fájdalmat okozott a fiunak. Felállt, gyöngéden tette kezét a Miklós karjára, tiszta szemének kéklő fényével beletekintett a szemébe:

— Miklós! Akármint is vannak a dolgok, ha fáj is valami, de a tavasz gyönyörü szép . . . holnap este ilyenkor már nem leszek itt, de ez a gyönyörü szép tavasz itt marad . . . van hozzá való érzéke, élvezze . . . aztán nézzen holnap este a hold ragyogó arczába, én is oda nézek . . . derüsebb tekintettel nézzen akkor . . . hiszen mi még olyan fiatalok vagyunk . . . sok szép tavasz áll előttünk . . . boldogok leszünk, érzem, hogy azok leszünk, csak bizzunk egymásban és a saját erőnkben, én bízom.

— Akkor bízom én is! — mondta ragyogó tekintettel az ifjú.

VIII.

A fiatal tanitónő másnap valóban útra kelt és harmadnapra már két levél érkezett tőle; egyik Miklósnak, mely szólt a holdvilágról, a tavaszról és az édes anyjáról, a másikat szülőinek irta ekképen: «Kedves édes apám, édes jó anyám! Tegnap délután úgy öt óra táján érkeztem. Az állomáson kocsi várt; de úgy tetszik, a kastélyban nem várt senki. Széles lépcsőjü virágos terrasz előtt állt meg a kocsi, leszálltam és egy kissé mintha megcsapott volna az elhagyottság hüvös lehelete; *igy haladtam föl az öt-hat* márványlépcsőfokon és a terraszról benyitottam egy oszlopos előcsarnokba: most már merre térjek, jobbra? balra? Jobbra tértem és a hova beléptem, az egy nagyon fényes terem: különös alaku butorokra mintha csak úgy hanyagul lennének oda dobva a drága puha szőnyegek és a tükrökön, kandalódiszeken szemkáprázlatva, sziporkázó fénynyel tört meg a selyem függönyzet mellett besütő alászálló nap sugara és az a fényes vöröses fény elöntötte az egész termet, úgy hogy az első pillanatokban nem láttam senkit és az elhagyottság érzése még hüvösebben érintett. A vörös fényben valami szürkeség mozdult és előttem állt az angol nevelőnő. Hideg tekintete végig siklott külsőmön, aztán mélyen furódott arczomra, szemembe. Én is visszanéztem nyugodtan, de erősen: ha te úgy, én is úgy! Németül szólalt meg és épen olyan keveset tud ezen a nyelven, mint én; de másként még sem értekezhetünk, mert magyarul egy szót sem tud.

— Ha átöltözik, bevezetem az asszonyunkhoz, — mondta.

— Nincs nekem ennél különb öltözékem, a legszebbet vettem fel — feleltem egész nyugodtan. Ismét végig jártatta rajtam tekintetét aztán, csak annyit mondott: — Különös — és intett, hogy kövessem.

Több termen haladtunk át. A gazdagság pompája fénylett mindenütt, s szemem káprázott a sok fényességen. Nehéz selyem ajtó-függönyt vont egy kissé félre az angol, bekukkantott, aztán belépett. Én nyomon követtem.

Aranynyal áttört sötétvörös nyugszéken feküdt a beteg Hunyadiné. Első tekintetre csak egy halom csipkét láttam habos hullámmal szétomolni a sötétvörös selymen. A nevelőnő odahajolt a csipkékre, halkan mondott valamit angolul, a szenvedő asszony kissé felebb emelte dús, fekete hajzattól körített márványfehér arczát és rám vetette nagy fekete szemét. Még alaposabban megszemlélt mint az angol és én *igazán nem tudom, miért vizsgálnak ezek úgy engem?* Oda intettek és a szenvedő asszony halkan kérdezte:

— Azt hiszem a férjem megmondta, hogy a kis leánykáinkat fogja magyarul tanitani?

— Nem találkoztam Hunyadi urral, ő Krisztina asszonysággal beszélt, a ki aztán hozzánk jött s elmondta az üzenetet, melyből nem igen tudtam tájékozódni a tanitás felől, s ezért készséggel várom a nagyság utasitását.

(Folytatása következik).

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

VII. Fejezet.

A *másnapra tervezett kirándulást bizvást a* legfáradalmasabbak közé lehetett sorolni. Az a hegy, a melyre a léghajó leereszkedett s a melyet «Az éjszaki sark hegyé»-nek neveztek el, háromezer méter magas volt. Hogy elérjék a legnagyobb tűzhányót, mely a kirándulás czéljául ki volt tüzve, le kellett bocsátkozniok a völgybe és átjárót keresni a hegyhez, mely körülbelül tiz versztnyi távolságra volt tőlük.

A tudósokat a legelszántabb és legtapasztaltabb matrózok közül, a kik már nem egyszer jártak a sarkvidékeken, ötvenen voltak elkisérendők.

Másnap reggel a hőmérő 18 Reaumur-fok hideget mutatott, de a nagy csöndességben és szélcsöndben a *hideg sokkal csekélyebbnek tünt fel.*

Az indulás pillanatában oda jött Markovicshoz egy fiatal, alig tizenhét éves hajósinas, a kit kizárólag csak azért hoztak magukkal, mert Gall kapitánynak rendkivül megtetszettek a fiú szép, rokonszenves arcza, s lágy tekintetű, okos kék szemei. De meg a fiatal Szamojlovnak, a ki, *bemutatott útlevele szerint, egy hivatalnok fia* volt, olyan kitartóan és meginditóan rimánkodott, hogy szinte lehetetlen volt neki ellentállani.

A fiatal hajósinas kezét fülmelegitőkkel ellátott prémes sipkájához érintve igy szólt:

— Gall kapitány uram, hajlandó elvállalni a felelősséget azért, hogy a kirándulásban én is *résztvegyek, de megengedte, hogy kérésemmel* önhöz forduljak.

— Ön is a «Mars» legénységéhez tartozik?

— Igen is. Hajósinas vagyok.

— De hiszen oly fiatal . . .

— Tizenhét éves.

— Hogy engedhették a szülei egy ilyen fáradalmas és szokatlan útra?

A hajósinas elpirult s pár szót mormogott, melyeket azonban Markovics nem értett meg.

De Gall kapitány segitségére sietett.

— Szamojlov bemutatta nekem szüleinek irásbeli engedélyét.

— Semmi kifogásom az ellen, hogy a kirándulásban résztvegyen, — döntötte el a kérdést Markovics.

Igy azután a fiatal hajósinas is csatlakozott a tudósok kiséretéhez.

Gall kapitány a léghajón maradt, hogy szükség esetére segélycsapatot szervezve a kirándulók után siethessen.

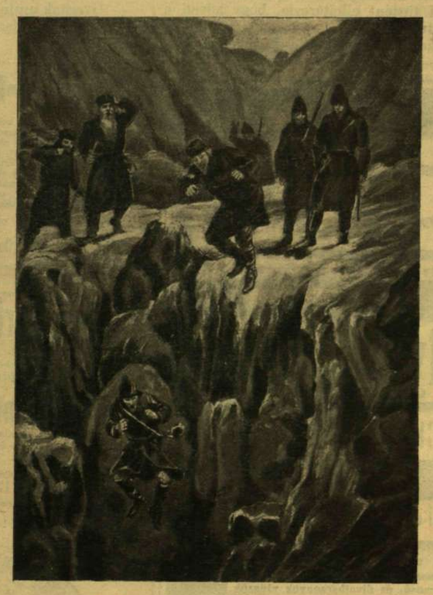
Elhatározták, hogy abban a vizmosásban indulnak el, a melyet az előtte való nap fölolvasztott hó vájt magának. Az út azonban rendkivül veszedelmes és fárasztó volt, mert a kirándulók minduntalan övig lesüppedtek a hóba. Csak két óra múlva értek le a keskeny völgybe, mely tele volt a hegyekről legördült *gránit*törmelékekkel.

— Úgy tetszik, hogy csak morenák, — szólalt meg Jablonszkij.

— Vannak itt fő- és mellékmorenák, — mondotta egészen váratlanul Szamojlov, Csebotarevvel együtt a tudósok mellé állva.

Egész tömeg törmelék és szikladarab száguldott lefelé a hegyoldalon . . .

Sir Murrey leugrott a tátongó mélységbe.

— Mit mond ez a matróz? — kérdezte Sir Murrey.

— Azt mondtam, tanár úr, hogy ezek a törmelékek nem egyebek, mint fő- és mellékmorenák, melyek egy eltünt glecser medrét jelzik.

— Igaza van, — bólintott rá Murrey.

Jablonszkij mindjobban csodálkozott.

— Mondja csak, kérem, — szólt oda a hajósinasnak, — ön kétségkivül gondos nevelésben részesült és intelligens családból való. Vajjon mi inditotta arra, hogy fölcsapjon hajósinasnak?

— Az a vágy, hogy résztvegyek az önök szokatlan vállalkozásában.

— No, akkor én önt különös pártfogásom alá veszem. Önnek nincs helye a matrózok közt. A mint visszatérünk a «Mars»-ra, átköltözik az én kajütömbe.

A joggal várt öröm helyett a hajósinas rettenetes zavarba jött.

— Ez el van határozva, — ismételte Jablonszkij, — az én kajütömben van hely kettőnk számára is. Ön majd segitségemre lesz.

A kirándulók gyors ütemben mentek előre a fárasztó úton.

Pojarkov, a ki rendesen el szokott maradni a társaitól, ez alkalommal is különvált tőlük. A havas sziklákon botorkálva, minden pillanatban kitéve a lezuhanás veszedelmének, kezdte bánni, hogy a többiektől különválva ilyen kénnyelmetlen útat választott magának. De most már nehéz lett volna hozzájuk csatlakozni. Vajjon hol keresse őket? Megelőzték-e már őt, vagy még mögötte vannak?

Figyelmesen körülnézett, de emberek nyomát se látta sehol.

Egyszerre egy jókora kődarab repült el mellette, mely alkalmasint felülről szakadt le valamelyik sziklától.

— Oh! — kiáltott fel, — úgy látszik, már megelőztek engem.

Hangosan elkiáltotta magát, a mire mintegy válaszul, még néhány kődarab gördült le felülről. Kezdett veszedelmes lenni a helyzete: elbújni nem volt hová, s igy könnyen megeshetett, hogy a legördülő kövek egyike magával ragadja őt.

Pavlovics Viktor balra *fordult*, hogy ráakadjon arra az útra, melyen az expedició többi tagjai mentek.

Ebben a pillanatban rettenetes dübörgés hallatszott. Egész tömeg törmelék és szikladarab száguldott lefelé a hegyoldalon.

Alig hogy Pojarkov felpillantott, tünődve rajt', — Ott fönn a sziklák közt. Abban a pillanatban, mikor a robaj elkezdődött, fölpillantottam és láttam, a *mint* valaki *rugdosta* a köveket lefelé . . . Igy azután rálőttem.

— Eltaláltad?

— Nem tudom.

— Előre!

Fölérkezve, a kormányos szavai igazaknak bizonyultak: az egyik kövön néhány csepp vért találtak, s *igy* nyilvánvaló lett, *hogy a kormányos* nem csak hogy látott embert, de meg is sebesitette őt.

A tüstént megtartott vizsgálat során kiderült, hogy a kirándulás összes résztvevői jelenvoltak, közülök egy sem volt távol a többiektől hosszabb időre, s egyikük sem volt megsebesülve.

Ezenkivül a legszorgosabb kutatások ellenére sem sikerült megtudni semmit. Igy aztán nem maradt egyéb hátra, mint a czéltalan találgatásokat abbanhagyva, folytatni útjukat a kráter nyilása felé.

A kráter fölött ég felé emelkedő füstoszlop és pára mutatta, hogy a tűzhányó működése nem szünt meg teljesen. Időnkint távoli robbanáshoz hasonló tompa moraj hallatszott, s a kráter szájából valóságos hamu- és kőeső tört elő.

A kirándulók kihült lávafolyamokon mentek előre, melyek néhol teljesen el voltak boritva hamuval.

— Tehát Mr. Lecombe, — szólalt meg Sir Murrey, — ön meg van róla győződve, hogy ez a hegy, a melyen most állunk, nem egyéb, mint a földnek hatalmas belső erők működése következtében földuzzadt kérge.

— Én azt hiszem. S ez a véleményem nem csak a tűzhányóra, hanem az összes többi hegyekre vonatkozólag is.

— De figyelje meg annak a hegynek az ásványtani állagát, a melyen állunk.

— Nos, miért?

— Elfogadja ön azt, hogy ez az egész hegy vulkánikus képződményeknek, tehát homoknak, hamunak, salaknak és más egyéb anyagoknak minden rendszer nélkül való egymásra rakodásából keletkezett?

— Tegyük föl . . .

— Nem, ne «tegyük föl», hanem úgy is van. Ha mi homokot vagy más egyéb szemcsés jószágot egymásra szórunk, milyen alakja lesz az *igy támadt dombnak?*

— Kúpalakja lesz.

— No lássa, és minden tűzhányó csakugyan kúpalakú, a mi világosan bizonyitja, hogy a

tűzhányók mindenféle vulkánikus képződmények egymásra rakodásának, nem pedig a földkéreg feldudorodásának az eredményei.

— Bocsásson meg, de ennek a hegynek a tömege kétségkivül vulkánikus eredetű . . .

— Pláne kétségkivül?

— No persze.

— Talán bizony kikutatta?

— Nem, de az összes eddigi kutatások . . .

— Hagyjuk a régi kutatásokat. Én százhúsz fontot teszek egy ellen, hogy ennek a hegynek a tömege nem vulkánikus eredetű. Ennek a bizonyítására fölajánlom önnek, hogy jöjjön le velem a tűzhányó gyomrába.

— Ah! Ön provokál engem? Elfogadom!

A két tudós kezet szorított egymással.

Sir Murrey egészen váratlanul, ezekkel a szavakkal:

— Én megyek, — leugrott a tátongó mélységbe.

Mr. Lecombe követte a példáját.

Mire a többi jelenvoltak bámulatukból magukhoz tértek, a két tudós már eltünt a nyilás átláthatatlan homályában.

Szkrobut hadnagy a kormányossal és két matrózzal tüstént elhatározta, hogy követi a vakmerő tudósokat.

Köteleket és a szükséges eszközöket magukhoz véve a bátor tengerészek szintén leboccátkoztak a tátongó mélységbe.

Elmúlt vagy egy óra. Ezután ítélve a tengerészek már több versztnyi útat tettek meg és jó mélyre jutottak, de mind ez ideig nem sikerült utólérniök a nekibuzdult vetélytársakat.

E közben az a tompa moraj és az a bugyogás, melyet eleinte maguk előtt hallottak, most fölülről és oldalról hallatszott. Ebből azt kellett következtetniök, hogy már lejebb vannak, mint a tűzhányó főkráterje, a melynek most a kerületén járnak.

Szkrobut hadnagy odaért a folyosónak, melyben mentek, a falához: teljesen át volt melegedve és csakugyan mögüle hallatszott a láva bugyogása.

A hőmérő +25° R. mutatott.

Épen azon tünődtek, hogy ha a hőmérsék ily rohamosan növekszik, csakhamar vissza kell térniök, mikor az oldalfal egyik fülkéjében, a villamos lámpák által fényesen megvilágítva, megpillantották Sir Murreyt és Mr. Lecombe-ot, a kik vitájuk hevében észre sem vették őket.

Szkrobut hadnagy oda rohant hozzájuk.

— Gyerünk uraim! — mondotta nekik, — a vitát odafönn folytathatják. Itt hovatovább nem tudunk lélekzeni.

— Oh! — nyugtatta meg Sir Murrey, — a míg ez a fal áll, addig itt teljesen minden veszedelmen kivül vagyunk.

— Uraim! — kiáltott fel a hadnagy, — ha ebben a pillanatban nem jönnek velünk, tüstént erőszakhoz nyulok.

— De, — kezdett felelni Mr. Lecombe.

— Semmi «de».

A hadnagy által odaintett matrózok észretértették a két tudóst, a kik végre belátták, hogy esetleg durva erőszakkal állanak szemben, s hogy nincs egyéb hátra, mint engedelmeskedniök . . .

Több mint húsz órai távollét után a kirándulás tagjai visszatértek a «Mars»-ra.

Itt azonban rendkivül kellemetlen hír fogadta őket: Pojarkov villanytelepei el voltak rontva. Az ismeretlen roszakaró keze nagy adag légenyt bocsátott a telepekbe, minek következtében bennük a platina föloldódott s így a telepek nem működtek.

Nyilvánvaló volt, hogy valakinek a gonosz keze romlásba akarta sodorni az egész expedíciót. De ez alkalommal is a gonosz merénylet Pojarkov ellen volt intézve.

Elhatározták a lehető legszigorúbb vizsgálatot.

(Folytatása következik.)

OCCASSIO!

10000

selyemkendő

selyembluzra való maradék.

Magyarország legnagyobb

selyemáruháza

FISCHER SIMON és TÁRSAI

BUDAPEST

Bécsi-u. 7. és Deák Ferenc-u 12.

Fekete, színes, sima és mintázott selymek,

mosó- és divatbarsonyok. plüssök,

fekete és színes angol ruhavelvetek,

stores és függönyök,

szalag és csipke.

Karácsonyi alkalmi vétel.

4—5 méteres maradékok minden árban.

Soványság

Szép telt testidomok a mi keleti erőpornyuktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt még 30 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Szigorua beosztás. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasítással.

Hygien. Institut 9155

D. Franz Steiner & Co.,

Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

5 koronáért

küldök 4½ kg. — 50 drb. a sajtolásnál kevéssé megsérült finom, enyhe, szépen szortirozott

pipereszappant

rózsa, méz, ibolya, rezeda, jázmin stb. illatu darabokból összeválogatva

Kann Ignácz Bécs, II., Lilienbrunngasse 17.

Szépség és egészség.

Etvágytalanság és Gyomorgyengeség gyógyitására ezren mennek Karlsbadba holott ezt a czélt otthon is elérhetik

Rozsnyay M.

PEPSINBORA

használata által, mely az emésztést elősegiti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállitja.

Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill.

Váltóláz és Hideglelés ellen legbiztosabb és legkellemesebb szer, különösen gyermekeknél, kik a keserü chinint másképen bevenni nem tudják a Rozsnyay M.-féle

Chininczukorka és Chinincsokoládé

melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy gyülése 1869-ben Fiumében pályadijjal koszoruzott. Értéktelen hamisitásoktól óvakodjunk. Mindenki csak a Rozsnyay M.-féle pályakoszoruzott készitményt kérje és fogadja el, melynek minden egyes csomagoló papirosán Rozsnyay Mátyás névaláirása olvasható. 8400

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készitményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.

Budapesten: Török József és dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszertáraiban. valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

Czimbalom 8916

iskolámat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat czimbalmozni, 4 koronáért adom. Képes nagy czimbalomárjegyzéket pedig ingyen. Varga Pál czimbalomgyártó, Budapest, VIII. ker., Rökk Szilárd-utcza 3. sz.

Hölgyeknek!

Ilona-crême.

Legujabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, birtos hatásu kéz és arczszépitő szer, eltávolit minden börtisztátlanságot és rövid használat után vakitó fehérré, üdévé teszi az arczbőrt.

Figyelmeztetés! Készitményeun nagy közkedveltsége miatt hamisitványokat hoznak forgalomba; csakis az valódi, mely a doboz alján aláirásommal el van látva. 1 tégely Ilona-crême 1 kor. 1 drb Ilona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszertárban. Szétküldési raktár: Alexander János gyógyszertára Szolnokon. Budapesti főraktárak: Török-féle gyógyszertár an Király-utcza 12. és Andrássy-ut 29., Korpel-féle gyógyszertár Lipót-körut 28. szám és Thalmayer és Seitz uraknál.

HÖLGYEIM!

Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodahatásu, valódi angol szépitő szert, Ugorka-tejet, és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolit szeplőt, májfoltot, mindenféle tisztátlanságot az arczról és a börnek gyönyörü üdeséget, fiatalságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis BALASSA KORNÉL gyógyszertárában a vörös keresztthez Temesvár. Ára 2 kor. Valódi angol Ugorka-szappan 1 K, 3 drb 2.40 K. Pouder 1.20 és 2 K. Utánvéttel is küldetik.

Kapható minden gyógyszertárban.

Uj! CRÈME SANS GRAISSE Uj!

Pár nap alatt minden arczot fehérit, üdit és szépit. Ára 1.20 kor., szappan 1 kor.

Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA

(csakis félhold alaku védjegygyel valódi) 3 nap alatt minden kezet gyönggéddé és fehérré varázsol Egy tégely 1.20 kor. Hozzávaló szappan 1 kor.

KÁRPÁTI IBOLYAILLAT

a legdivatosabb és legkedveltebb parfüm. Ára mintaüvegcsével szép dobozban 6 korona. Kapható minden gyógytárban és gyógyárúletben. Fő- és szétküldési raktár:

Dr. KOVÁCS ERNŐ gyógyszertára és illatszergyára. Budapest, VI., Gyár-utcza 17.

Megjelent „Toilett-titkok" kivánatra ingyen és bérmentve.

Császárfürdő

BUDAPESTEN 8918

téli és nyár gyógyhely.

Elsőrangu. Ekénesvizü gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve

A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és leghiztosabb a

MARGIT-CRÈME,

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhiru arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, himéhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpasta) 1 kor., Margit arcviz 1 korona.

Hamisitványok biróilag üldöztetnek.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGÈNE

fekete és barna szinben.

Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. Ára 2 kor. 80 fillér. 9057

Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő: Földes Kelemen gyógysz Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógysz. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. — Kapható minden gyógyszertárban.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

Szenvedő, de azért benső tűztől lángoló nagy szemével csak nézett, nézett, én is vissza néztem és azt mondtam, a mit épen éreztem:

— Oh bár tudnék nagyobb sikert elérni a gyermekekkel, mint az előbbi helyemen . . .

— Ott sikertelenül tanitott?

— Ugy, mert a szegény gyermekek, fájdalom, hülyék voltak . . .

Hunyadiné valamit mondott a nevelőnőnek s mikor az távozott, intett, hogy üljek le.

— A miss mindjárt behozza leánykáimat; hát mondja csak kisasszony, hogy oly eredménytelen tanitás után mint eshetett a férjem választása épen olyan tanitónőre, kiről a háziak bizonyosan elmondták véleményöket?

Ezen én is gondolkozóba estem, aztán vállat vontam és azt feleltem, hogy igazán nem tudom.

A selyem függönyök ismét suhogtak; de a szenvedő asszony nem nézett az ajtó felé, érezte tem, hogy különös tekintete rajtam függ. Egy férfi lépett be, s mikor ahhoz szólt, akkor is rám nézett:

— János, megérkezett az új tanitónő.

Ugy, hát ez Hunyadi János, a gazdám; kissé fölemelkedtem; aztán ismét csak visszaültem. Hunyadi tudakozódni kezdett Krisztina asszonyról, aztán Fejérékről, az utazásomról; úgy látszik, sokat szeret beszélni. A mily szenvedő, átlátszó az évek óta kornyadozó feleség, oly életerős, egészséges a férj; de azért Hunyadi János — az igazi — még sem ilyen lehetett.

Bejöttek a leánykák. Nagyon szép két gyermek. Ilyen lehetett hajdan az édes anyjuk, s ezek a telt, hamvas arczu üdeségek nagy fekete szemökkel, dús fekete hajukkal még erősebben tüntették fel az anya kora hervadását. A mint beléptek, anyjokra néztek, aztán felém fordultak, kecsesen meghajtották magukat:

— Ibolyka.

— Györgyike.

Felálltam, hozzájuk hajoltam és teljes érdeklődéssel kezdtem velük beszélgetni. Rendkivül kellemesen hatott rám, hogy egészen értelmes gyermekekkel van dolgom: no, ezeket gyönyörüség lesz tanitani. És úgy bele jöttünk a beszélgetésbe, hogy teljesen megfeledkeztem a többiről. Egyszer Ibolyka figyelmeztetett, hogy tatája hozzám szólott, később pedig a miss intett az elvonulásra: menjek a szobámba, aztán vacsorakor majd találkozunk. Lehet, még mindég reménykedett, hogy átöltözöm.

Huszonnégy órája vagyok itt, a hol sokkal szokatlanabb, fényesebb minden, semhogy valami jól érezhetném magam benne.

A leánykákat megszerettem. Az asszonyt is szeretném, ha nem nézne olyan fürkészve rám. Az angol nagyon hideg, de a leánykákat jól nevelte, ezért becsülöm. Hunyadi sokat ad a gazdagságára és felette sokat beszél; de nem érdekesen.

A cselédségnek valami boszantó van az érintkezésében, a mi annál inkább bánt, mert az angolhoz nem ilyen. Bizonyosan látják rajtam a mi nagy szegénységünket, s azért olyan kihivók.

De hát rólam már elég.

Mit csinálnak odahaza a temetőalji kis házikónkban? Mintha csak hallanám a «mühely»-ben mint forr, buzog a viz, — de, kedves jó édes anyám, ne mosson ezentul annyit, hiszen mosott már eleget és olyan gyönge! — Hallom a véső és gyalu surrogását . . . oh, be jó is fiatalnak, erősnek lenni és dolgozni! Hallom, mint énekelnek a temető bokrain az én kedves madárkáim . . . Édes apám is gyakran dalol, s így bizonyosan örömmel hallgatja a madarak énekét is és tudja, hogy az erősebb társ mint védi a gyöngébbet, aztán meg a fészket is . . . De most már többet nem irhatok, mert ilyenkor jő a postás a levelekért s bizonyára nem várna az enyémre . . . az angolét, azt megvárná.

Az első házbelieket is tisztelem, kedves szülőimnek kezét csókolom szerető

Iduskájok.»

Aztán minden héten jött egy-egy levél, a második héten egy nagyobb pénzküldemény is.

Az apát kellemesen érintette a nem remélt pénz és egészen derült hangulatba hozta: hiszen ha ez minden hóban igy lesz, akkor még jobb napokat lát . . . bizony el is jött az ideje, mert a sors adósa: ha másnak adott feleslegest is, ő is megkövetelheti, hogy nyomort ne lásson!

— Na, irasd meg a leányodnak, — mert úgy is tudom, iratni szoktál ezzel az urfi asztalosoddal, — hogy ha ez mindig igy lesz, olyan kedvre jövök, a mi rád is derül; mert ha az embert nem gyötri a nyomoruság, jobb szemmel néz még a feleségére is. (No, erre már csak elküldi minden pénzét az a leány, gondolja a jó apa.) De ilyen üzenetet nem küldött leányának az anya; rábizta Miklósra, tudja az, mit irjon. És mikor pihent a gyalu meg a vész, mely alól már számottevő diszitések kerültek ki és nem késett az elismerés sem, irt a munkás fiu szerető szive lüktető melegével, s épen mint vésője alól eredeti tisztaságukban domborodtak ki a régi magyar virágok, úgy bontakozott ki az imádott szülőtáj minden szépsége. A kinek szólt a levél, érezhette az üde természet balzsamos illatát, gyönyörködhetett a sziklák alján fakadó kristály forrásokban és a szines kavicsok felett csörtető csillogó patakocskában. Oh mily áldott szép hely is az! Ha elérhetné, hogy oda vigye gyöngülő édes anyját, talán megerösödne abban a jó levegőben, melyben fiatalságát élte. Hiszen még áll a régi telken az a szinből épitett házacska, azt meg tudná szerezni . . . talán még a nagy kertet is . . . de az édes anyja nem akar találkozni a leányával; azt a paraszt ruhában öltözött teremtést sohasem akarja látni. Hiában is erőszakoskodik a fia, mert az anyja tudja, hogy nem a leányát látja, csak a paraszt öltözéket . . . az unokák is parasztok, nem kellenek. Pedig Miklós érzi, hogy ha egyszer meglátható azokat az édes szép gyermekeket, a kicsi unokákat, bizony megszeretné. Hej! nagy boldogság is lenne az, ha abban a bérczek alján virágzó faluban mind együtt lehetnének! Képzelje el csak, Iduska, hogy a völgykatlan öblében mily gyönyörü kertet müvelhetnének: száz akkora virágtáblát lehetne tele ültetni virággal, mint a temetőalji rezedás ágy; aztán ki tudja nem épülhetne-e az összeomlott udvarház helyén egy faragott elejü vidám házacska? . . .

Egy ilyen levélre válaszolta Iduska:

«Kedves Miklós! A mit levelében irt: szülőfalva sok virága mintha már rég a szivemben lett volna és soraira egyszerre csak kinyilt mind és illatozott édesen bódító illattal . . . egy kissé el is kábultam, behunytam a szemem, s egy illatból szött hálón ott ringatóztam a virággal boritott völgykatlan felett . . . egyszerre csak a virágok nőttek, nőttek, egy helyen összetömörültek s átalakultak egy csinos kis új házzá; a házon túl nagy, nagy kert bontakozott ki valami aranyködből és a kertben egy életerős fiatal pár dolgozott és azt mondták, hogy a kedvvel teljesitett munka az élet legnagyobb öröme.

Mikor felnyitottam a szemem, Hunyadi állott előttem a fenyvesek között és azt kérdezte, hogy ebben a nagy forróságban talán elnyomott az álom?

A leánykák az angollal átellenben hüsöltek. Talpra szöktem: vajjon igazán aludtam-e? És át akartam menni a gyermekekhez.

— Kisasszony! Még nem volt alkalmam tudakozódni, pedig talán engem is érdekel a gyermekeim elömenetele; de mindég olyan elfoglaltnak látszik, mintha szóba sem akarna állni az apával . . .

Az angol nevelőnő azt mondta a két leánykának, hogy óhajtana könyvében egy szakaszt befejezni, addig fussanak be, nézzék meg, hogy van a mama, ő is tüstént ott lesz. Szokása ellenére németül szólt hozzájuk; aztán térdére tette könyvét és olvasni kezdett. Én pedig készséggel feleltem az apának:

— A leánykák remek gyermekek, nagyon szeretem őket, mindent kedvvel tanulnak; jó, hogy a növénytant átengedte nekem a miss, az mindég kedvencz tantárgyam volt és a gyermekek is lelkesülnek a növénygyüjtésért és csupa gyönyörüség elnézni, mily buzgalommal rakosgatják itatós papirra a virágokat, aztán deszkák közé szoritva, maguk hozzák a nyomtató követ. Tegnap épen százszorszépet rendeztünk . . .

Az apa türelmetlen mozdulatot tett, úgy hiszem, neki nem volt kedvencz tantárgya a füvészet és azzal szakitott félbe, hogy kár az én ragyogó fiatalságomat ilyesmivel elfecsérelni.

— Hát lehet-e a fiatal kedélyhez találóbb mint erdőt, mezőt járni, virágot gyüjteni?

— Igen, ha szórakozásból teszi az ember; de a kisasszony kezd olyan könyvmoly lenni, mint ez a szürke angol, a kinek egyedüli érdeme, hogy magyarul nem tud . . .

— Van annak más érdeme is.

— Ugyan mi? talán az, hogy a feleségem kémje?

Kellemetlenül érintett ez a beszéd. Nem akartam tovább folytatni; hiszen ezt a tudatlan embert nem érdekli a gyermekei tanulmánya, s igy nincs semmi közöm hozzá; egy lépést tettem az angol felé; utamat állta és könyörgő hangon kérdezte:

— Kisasszony, hát igazán nem akar velem soha beszélni? — És ekkor úgy nézett a szemembe, hogy elfutott a harag és a felelet élesen jött ajkamra:

— Nem!

Aztán kitértem az utjából s átmentem az angolhoz. Pár pillanatig még olvasott, mikor befejezte a szakaszt, felemelte fejét, rám nézett, aztán elkisérte tekintetével a távozó Hunyadit és szólt:

— Mi lelte? Egészen ki van gyúlva s olyan haragosan tekint rám, pedig én nem vétettem soha a kisasszonynak! Mit beszéltek Hunyadival?

Valami anyai jóság tükrődzött a szemében, mire én fenhangon kezdtem gondolkozni: megmondjam, ne mondjam? Megmondom és németül folytattam:

— Jól van, ha kivánja, megmondom, — és szórul-szóra előadtam a köztünk esett beszédet; de még be sem végeztem egészen, már úgy tetszett, mintha ez kiméletlenség lenne tőlem, kissé elhallgattam, aztán megmondtam, miért hallgattam el.

— Egy fiatal leányban legszebb az igazmondás, legkedvesebb az őszinteség . . .

— Hát egy korosabb leányban? — kérdeztem. Megértette, jósággal tekintett a szemembe; de nem felelt kérdésemre, csak azt mondta, maradjak mindég ilyennek; most pedig végezzem be, a mit elkezdtem. Épen a vég boszantott, ismét éreztem azt a felháborodást, s csak odavetett gyorsasággal mondtam el, a mi még hátra volt és önkéntelen sürgetéssel kérdeztem:

— De miért mondja az az ember, hogy a miss kém?

— Hát nem tudja ő mindég megkapni azt a szót, melyet keres, nem volt sok köze a betűhöz . . . bizonyosan most is mást akart mondani . . . de amott jőnek a leánykák . . . igen, csaknem elfeledtem megmondani, hogy az édes anyjuk már nem tiltja egy-egy nagyobb kirándulástól, tehát mikor növényeket akar gyűjteni, mindég elviheti a leánykákat . . . meggyőződtünk, hogy gondjukat tudja viselni.

— Ez már pompás! Csodálkoztam is, miért tiltják el a leánykákat erdőtől, mezőtől, hiszen csak ott lehet igazán élvezni a természet nagy szépségét; aztán ott tenyésznek azok a ritka szép virágok, melyek nélkül csonka egy növénygyűjtemény. Aztán a leánykák felé mentem:

— Ibolyka, Györgyike! Hallják csak, mily öröm ért: a jó mama megengedte, hogy mehetünk mindenfelé vadvirágot szedni, növényeket gyűjteni . . . majd gyűjtünk sok érdekes növényt és saját magunk készítünk egy füvész-kertet: ásunk, kapálunk, öntözünk . . . a fiatalabb leányka nyakamba szökött, csókolt, czirógatott: jaj be jó lesz. De Ibolyka megrázta fürtös fejét:

— Csalódik a kisasszony! Mamám épen most mondta, hogy a kertből nem mehetünk ki . . .

— Mit mond Ibolyka? — kérdezte angolul a nevelőnő.

Elmondtuk, mert a leánykák is németre fogták, hogy mind a négyen értsük egymást. A miss mosolygott és megmagyarázta a dolgot:

— Én vagyok az oka mindennek, én kértem a mamát, hogy a míg ezek a forró napok tartanak, ne engedje nagyobb kirándulásra és a jó mama azt mondta, hogy egészen rám bízza ezt a dolgot; mikor az időt alkalmasnak ítélem, szabaditsam fel a gyermekeket: most bárányfelhős az ég, nincs már nagy forróság, hát mikor Ida kisasszony akarja, mindég mehetnek, ő nagyon jó magukhoz.

— Nagyon jó, nagyon jó! — ujjongott Ibolyka és ő is a nyakamba szökött és kis szivecskéje egész melegével mondta: — Ugy, de úgy szeretem, Iduska kisasszony!

Bizony nem jobban, mint én titeket, gondoltam és valami boldogító meleg érzés töltött el: nagyon jól esett nekem ez az igaz szeretet és az angol miss elismerő nyilatkozata.

Másnap valóban nem volt forróság, a kék eget fátyolozott fény boritotta: pompásan sikerült a kirándulásunk; ilyen volt az egész hét. Tele virággal, tele örömmel tértünk haza minden este. A beteg asszony azt kivánta, hogy előbb mindég hozzá menjünk be, mert ilyenkor úgy érzi, mintha az erdőben lenne és mohón szivta a ruháinkból kiáradó illatot. Mikor a gyermekeket elvitte a miss, akkor is azt kivánta, hogy maradjak még, mert már engem is úgy szeret, mintha az ő leánykája lennék, s ilyenkor annyi szeretet lángolt abban a nagy fekete szemében, hogy egészen meghatott. Egyszer végig simogatta az arczomat és azt mondta:

— Bár lenne boldog, Iduska, megérdemli . . . de a nagyon jók ritkán boldogok! — Aztán, mintha megbánta volna szavait, úgy tette hozzá:

— Látja, egy szenvedő asszony néha felette keserü . . . nem kell azt komolyan venni . . . Csak legyen jó ezentúl is . . .

Nagyon jól esett a szenvedő asszony ragaszkodó szeretete és jól esett az is, hogy az egész háztáj megváltozott; a nagyszámu cseléd ség épen olyan szolgálatkész lett, mint az angolhoz, csakhogy engem még inkább szeretett, legalább a szobaleányok igy nyilatkoztak előttem. A házi úr öcsse, Hunyadi Mátyás, azzal akarta kimutatni nagyrabecsülését, hogy az addigiaknál is esetlenebb bókokat mondott, mely bókok felett néha még a beteg asszony is nevetett. De egyszer, midőn mind együtt ozsonáltunk a fenyvesben, hova a beteget hordszéken vitték, nem találta mosolyra méltónak a tréfát és egy olyan tekintetet vetett az urára, melytől még én is megborzongtam, pedig örültem rajta.

Hunyadi Mátyás uram ismét bókolt, mire Hunyadi — a férj — oda hajolt a feleségéhez és halkan mondta:

— Lásd, mily szerelmes az öcsém ebbe a tanitónőbe? Adjuk hozzá.

Jó, hogy ekkor olyan gyilkolón nézett erre a sületlen emberre, mert csak ez tartott vissza valami gorombaságtól; éreztem, hogy lángol az arczom, szemem; felálltam és gyorsan mentem a fenyves mélye felé; a mint igy felindulva haladtam, egyszerre csak egy kéz érintette vállamat, visszafordultam, az angol nő volt: no ez előtt legalább kiöntöm haragom tüzét; elkezdtem beszélni, de oly izgatott voltam, hogy semmiképen nem tudtam kifejezni magam az idegen nyelven. A miss mosolygott és tiszta magyarsággal mondta:

— Beszéljen gyermekem az anyanyelvén, ha igy jobban ki tudja önteni méltó megbotránkozását és ne csodálkozzék azon, hogy eltitkoltam a magyar tudományomat, a gyermekek csak igy tanulhattak meg tökéletesen angolul és azt óhajtom, hogy ezentúl se sejtse senki . . . *épen senki* . . . igérje meg.

Annyira elcsodálkoztam az angol nő magyar beszédén, hogy egyszerre háttérbe szorult a Hunyadiak izetlenkedése és az jutott eszembe, mint kivallatott, a múltkor, mikor Hunyadival beszélgettem, s nyomban meg is kérdeztem: miért tette azt?

— Az volt az utolsó próba, meg akartam egészen győződni az őszintesége felől . . . Gyöngéd szeretettel beszélt tovább és teljesen megnyugtatott.

De már is hosszúra nyúlt levelem és ha ma el akarom küldeni, nem folytathatom tovább. Pedig úgy szeretnék tudakozódni szülőfalva szép helyeiről, mert mikor azokról beszél, tisztán, bájosan ömlenek szavai, úgy mint a völgykatlanban a zöldes köveken csörtető patak és szines, megkapó, költészetig emelkedők sorai, ha régi kertjökről és összeomlott udvarházukról ir. Aztán a paraszt sógor háztája még egy munkakerülő természetben is fölélesztené a munka vágyát . . . értem a testvérét, helyesen cselekedett. Ugy, de úgy kivánkozom ahhoz a házhoz; de majd csak oda jutunk és megcsókolhatom a munkás Erzsit az ő szép gyermekeivel és megrázhatom kezét az okos, jóraváló anyósnak, meg a munkás sógornak . . . Szóval nagyon vonz a szülőfalva . . . Ugy érzem, hogy ott leszünk mi egyszer boldogok és olyan jó ezt érezni! Igaz szeretettel *Iduska*».

(Folytatása következik).

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

VIII. Fejezet.

Mr. Samuel Smith, bár az éjszak-amerikai Egyesült-Államokban igen gyakran előforduló nevet viselt, minden kétséget kizárólag a semita fajhoz tartozott, a miről az arcza és a kiejtése kétségbevonhatatlan bizonyságot tett.

Mr. Smith foglalkozására nézve New-Yorkban az «Éjszaki bank» tulajdonosa és ezenkivül vasútkirály is volt. Az Egyesült-Államok vasúti részvényeinek legnagyobb része az ő tulajdonában volt, sőt az utóbbi években Mr. Smith nagy kedvvel vásárolgatta össze az ó-világ vasúti részvényeit is.

Mindezek következtében Mr. Smith vagyoni állását szinte megrendithetetlennek tartotta mindenki. Ugy látszott, hogy elérte mindazt, a mit csak elérni akart, s most nem maradt más hátra, mint hogy testtel-lélekkel élvezze a jólétét.

És mégis egyszerre teljesen váratlanul könynyed ránczocska bukkant föl Mr. Smith szemöldökei közt, mely némi aggodalmas kifejezést kölcsönzött az arczának.

De hát ugyan min aggódhatott Mr. Smith? Ez a kérdés általános kiváncsiságot keltett és tág teret nyitott a leglehetetlenebb szóbeszédeknek és találgatásoknak, a melyek természetesen semmi határozott eredményre nem vezettek.

Kevéssel ezután egy igazán különös hír kelt szárnyra: Mr. Smith elutazik Európába!

— Hosszú időre? Miért?

Senki se tudott semmit.

A hir azonban a leghatározottabb formában valónak bizonyult, a mennyiben egy szép napon Mr. Smith felült egy postahajóra, mely New-York és Liverpool közt közlekedett, és elutazott.

Közel másfél havi távollét után Mr. Smith ép oly váratlanul, mint a hogy elutazott, visszaérkezett New-Yorkba. Visszatért pedig nem egyedül, hanem vele jött Sonnenberg berlini bankár is, a ki viszont az ó-világnak volt elismert vasútkirálya.

Mindezekből immár világossá lett, hogy Mr. Smith valami újabb, nagyszabású terv megvalósításán fáradozik.

Egy ízben az öreg Pinscar Richard, Mr. Smith legbizalmasabb embere és jobb keze, gazdája hivására ennek dolgozó-szobájába lépvén, ott találta Sonnenberg bankárt.

Az öreg, miután betette maga után az ajtót s az ajtófüggönyöket is gondosan leeresztette, meghajtotta magát és várt. Ösztönszerüen érezte, hogy valami nagy esemény küszöbén áll.

— Üljön le, Mr. Pinscar, — szólt Mr. Smith ünnepélyesen, — és mondja meg nekem, szokott ön lapokat olvasni?

— Lapokat?

Az öreg még álmában sem számított volna ilyen kérdésre.

— Igen, Sir. A tőzsde-tudósításokat és nagy ritkán a politikai rovatot.

— Olvasta ön ezt?

Samuel Smith oda nyujtotta neki a «New-York Herald» egyik számát, a melyben piros czeruzával volt megjelölve az a czikk, mely őt érdekelte.

Richard Pinscar rápillantott a czikk czimére. Igen, olvasta ezt a czikket. Valami hihetetlen vállalkozásról, az éjszaki sarkra való utazásról volt benne szó, szóval olyasvalamiről, a mi az öreget épenséggel nem érdekelhette.

— De hát vajjon igaz-e ez, Sir?

— Hogy igaz-e? Én tisztán ebben az ügyben jártam Európában. Sonnenberg úrral együtt beszereztük a legpontosabb adatokat. Azt az ördöngös masinát már építik, s repülni fog, repülni, még pedig a legszéditőbb gyorsasággal! Nincs szüksége se sinekre, se kőszénre, se vizre! Nem ismer távolságot! Már most azt kérdem én öntől, Sir, mit fogunk mi csinálni a mi vasútainkkal? Mit fognak érni a mi részvényeink?

Mr. Smith merően bámult az öregre, mintha ő is oka lett volna ennek a rendkivüli eseménynek. Azután a legnagyobb részletességgel elmondotta előtte a Markovics és társai vállalkozásának a történetét és igy végezte szavait:

— Igy tehát, Sir, ez egy próbautazás lesz az éjszaki sarkra. Ha a léghajó visszatér, szerkezetének és építésének a titka az emberiség közkincsévé lészen. S akkor mi tönkre vagyunk téve. Csak hogy ennek nem kell megtörténnie.

Az öreg elcsodálkozott. Persze, hogy nem kellene megtörténnie. De hát hogy lehessen ezt a csapást elhárítani?

— Én azt mondom, — folytatta Mr. Samuel Smith, az öreg zavarát látva, — *ha* a léghajó visszatér. Csak hogy nem kell, hogy visszatérjen.

Richard Pinscar kezdte érteni a dolgot.

— Most már értem és helyeslem is, Sir, az ön gondolatát, csak azt nem tudom, hogy képzeli ezt megvalósithatónak.

— Én azonban tudom. Ebben az esetben számitok az ön közreműködésére. Ha sikerül a dolog, ön szép, nagyon szép jutalmat kap. Nem kevesebbet, mint százezer dollárt.

Százezer dollár! Mr. Pinscarnak összefolyt szemei előtt a világ.

— S mit kell érte tennem, Sir? — kérdezte félénken.

— Mindenek előtt holnap el kell utaznia Európába. Liverpoolban fog találni egy Srader Dániel nevű embert. Mr. Srader tudományosan rendkivül képzett és igen erélyes ember. Különben — vegyész. Ön tehát azt fogja ajánlani Mr. Sradernek, hogy lépjen az expedició tagjainak a sorába. Sonnenberg úr majd ad önnek ajánló leveleket Oroszországba. Ezeknek az ajánló leveleknek a révén ön azután hathatósan támogatja Sradert Moszkvában . . . Ha a léghajó nem tér vissza, illetve ha, a mi egyre megy, Pojarkov urat valami baj éri, úgy Mr. Srader kap tőlünk egy millió dollárt.

Egy milliót!

— Ilyen föltétel mellett, — sietett az öreg kijelenteni, — Srader úrnak bele kell mennie a dologba . . .

És csakugyan, alig tíz napi moszkvai tartózkodás után Srader ur mint vegyész belépett az expedició tagjai sorába. Csaknem ezzel egyidejűleg fölvettek a munkások közé két angol elektrotekhnikust is, a kik kitünő bizonyitványokkal voltak fölszerelve.

IX. Fejezet.

A legszigorúbb és leggondosabb vizsgálat, melyet a Pojarkov élete ellen elkövetett merényletnek és a villanytelepek szándékos megrongálásának az ügyében megindittottak, sajnos, nem vezetett semmi eredményre.

Szerencsére huszonnégy órai megfeszitett munka után Pojarkovnak sikerült a telepeket újra használhatókká tenni. Mind a mellett az eset ismétlődése kétségkivül a legvégzetesebb következményekkel járhatott. Pojarkov azonban minden rábeszélés ellenére is határozottan megtagadta azt, hogy titkát bárkinek is elárulja. Az eset ismétlődését kizártnak tartotta, annál is inkább, mert elhatározta, hogy az eddigieknél még szigorúbb óvóintézkedéseket tesz.

A tudósok immár három hete foglalkoztak volt sokoldalú kutatásaikkal. Most már kétségtelen volt, hogy az éjszaki sark szárazföldje a mérsékelt égöv alá tartozott, a mit napnál világosabban bizonyitott a flórája és a faunája.

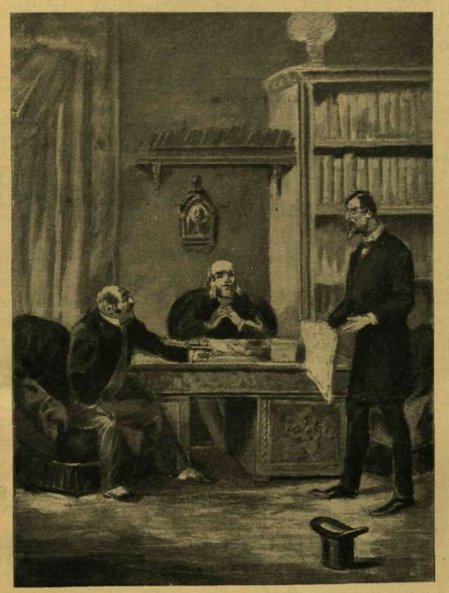
A tavasz napról napra jobban érezhetővé vált. A léghajó matrózai a hadnagyukkal együtt egész napokon át vadásztak és ellátták friss és változatos csemegékkel az expedició tagjait.

Április közepén hozzáláttak a házak építéséhez, melyekre egy részt az expedició telelése, más részt pedig a tervezett különféle állomások elhelyezése czéljából szükségük volt.

Az éjszaki sark szárazföldjének déli partjaira két állomást terveztek, míg a harmadikat néhány verszttel följebb annak a folyónak a mentén készültek elhelyezni, a melyet az «Éjszaki Volgá»-nak neveztek el. Az obszervatorium azon a félszigeten állott, a melyet az Éjszaki Volga és egy másik, «Sark-folyó»-nak elkeresztelt folyó alkottak.

Az obszervatorium körül akarták létesiteni a központi állomást. Naponta száz munkás foglalkozott az erdők irtásával és a fa szállitásával, a melynél egy Pojarkov-féle elemekkel hajtott lokomobil teljesen pótolta az állati rő hiányát.

A három állomás egy-egy magas toronyból állott, a melyekben a meteorologiai megfigyelő intézeteket helyezték el, továbbá több apró házi-

Az öreg betette maga után az ajtót s meghajtotta magát.

Szamojlov aggódva szögezte tekintetét Jablonszkijra.

Az immár soha le nem tünő nap sugarainak a hatása alatt a természet csodálatos gyorsasággal föléledt.

Ennek a tavasz közeledésének különös bája volt az oroszokra nézve, a kik időnkint teljesen megfeledkeztek róla, hogy oly távol vannak a hazájuktól, annyira emlékeztette őket minden az ő szülőföldjük természetére.

Mindannyiuk között Jablonszkij volt legjobban elragadtatva.

— Hiszen kérem, — szólt, teli tüdővel szivván be az éltető tavaszi levegőt, — ez olyan gyönyörüség, a melynél otthon sem látunk különbet!

Jablonszkijtól most már elválhatatlan volt az a kis hajósinas, a kit nemrég különös pártfogásába vett. A fiatal tudós napról napra jobban bámulta pártfogoltjának az elméjét és fejlődését, és nem kimélte a fáradságot arra, hogy minden kinálkozó alkalmat fölhasználjon a fogékony ifjú tudományos továbbképzésére. Szamojlov a maga részéről lelkes ragaszkodással hálálta meg ezt.

Csebotarev egész napokat töltött azzal, hogy az obszervatorium falait és belső berendezését tanulmányozta, azzal a titkos reménységgel, hogy előbb-utóbb mégis csak ráakad valami fölirásra vagy följegyzésre, mely figyelmüket az első, futólagos szemle alkalmával elkerülte. De fáradozásai mind ez ideig sikertelenek voltak.

kóból, melyek mindenike 5—6 ember elhelyezésére szolgált. Az összes épületeket telefon kötötte össze egymással, és villamos lámpák világitották.

A tudósok közül Markovics, Jablonszkij, Leverrier és Csebotarev vezetése alatt huszonhárman határozták el, hogy a hosszú, hathónapos éjszakát az éjszaki sarkon töltik el. A többieket a «Mars» augusztus elején visszaviendő volt Európába, hogy azután mielőbb a teleléshez szükséges élelmiszerekkel térjen vissza a kis koloniához . . .

Egy ízben Jablonszkij és elválhatatlan útitársa, Szamojlov egy nagyobb kirándulásról visszatérve, a közös vacsora után a fáradságtól teljesen kimerülve a szobájukba tértek, s ez alkalommal, szokásuktól eltérően, azonnal lefeküdtek.

Alig hogy a szemüket lehunyták, halk kopogás hallatszott szobájuk ajtaján. Mire Jablonszkij kijött, hogy az ajtót kinyissa, Szamojlov már teljesen felöltözve állt ott s kissé félrehúzta az ablak függönyét, hogy világosságot bocsásson a szobába.

Sir Murrey és Mr. Lecombe léptek a szobába és gondosan becsukták maguk után az ajtót.

Jablonszkij, mind a mellett, hogy kissé csodálkozott a szokatlan látogatáson, örömmel fogadta vendégeit. Alig értek el négyen a szük kis szobában.

— Bocsássanak meg, hogy háborgatjuk önöket, — szólalt meg Sir Murrey, — de az ügy, a melyben jövünk — titkos.

E szavaknál Szamojlov fölkelt, hogy kimenjen.

— Oh nem, — állitotta meg öt szeretetreméltóan az angol, — ön előtt nincsen semmi titkunk, sőt a mi tervünknek önt is részesévé kivánjuk tenni.

Szamojlov rendkivül nagy érdeklődéssel foglalt helyet.

— Önök tudják, — folytatta a tudós, — hogy nekünk a minap sikerült meglehetős mélyen bepillantanunk egy tűzhányó belsejébe. A helynek gondos tanulmányozása arról győzött meg bennünket: engem és érdemes kollegámat, hogy a főtűzhányótól jókora távolságra délfelé, alkalmasint tekintélyes mélységben tágas üregek vannak, melyek kétségkivül összeköttetésben állanak a kráterrel, vagy legalább a tűzhányó oldalnyilásaival. Ezeken át, véleményünk szerint, alkalmasint lehetséges volna jókora mélységbe leszállanunk. Sajnálatunkra társaim leg-

nagyobb része, de különösen Markovics úr a leghevesebben elleneznék a mi további terveinket, s igy elhatároztuk, hogy titokban teszszük meg ezt a kirándulást, a melyre úgy önt, mint elválhatatlan társát ezennel meghivjuk.

Mikor a tudós elhallgatott, Szamojlov aggódva szögezte tekintetét Jablonszkijra, mintegy le akarván olvasni az arczáról, vajjon elfogadja-e a meghivást, vagy sem.

Jablonszkij egy pillanatig sem habozott.

— Nagy hálával tartozom önöknek szives meghivásukért, — úgymond. — Nagyon természetes, hogy a legnagyobb örömmel követem önöket.

— Nos akkor, — szólt Sir Murrey, — állapodjunk meg magára a kirándulásra nézve. Holnap, azaz hogy nekünk most nincs holnapunk, mert hiszen a nap egyfolytában tart, szóval nyolcz óra múlva indulunk, és a szükséges, s általam már kiválasztott műszereken kivül harmincz napra való élelmet viszünk magunkkal.

— Ön tehát azt hiszi, — kiáltott föl Jablonszkij, — hogy kirándulásunk ilyen soká fog tartani?

— Én úgy számitom, hogy körülbelül tíz napot töltünk a föld gyomrában, de arra is gondolnunk kell, hogy valami előre nem látható eset föltartóztathat bennünket, s ott lenn bizony aligha lesz módunkban élelemről gondoskodhatni. Igy tehát harmincz napra számitok.

Mikor a tudósok eltávoztak, Szamojlov nem birt tovább uralkodni az elragadtatáson: majd hogy össze nem csókolta Jablonszkijt és csak hosszas rábeszélés után volt hajlandó lefeküdni, hogy erőt gyüjtsön a küszöbön álló fáradalmas kiránduláshoz.

Pontosan nyolcz óra múlva a három tudós és Szamojlov útra keltek és egyenesen a távolban látszó tűzhányó csúcsának tartottak.

Tizednapra a kirándulók már a kráteren kapaszkodtak fölfelé. Itt kezdődtek a tulajdonképeni fáradalmak, miután a hegyekből az olvadt hónak egész patakjai ömlöttek alá, melyek néhol rohanó hegyi zuhatagokat alkottak. Ezeken sokszor lehetetlen volt átkelniök, s így rendkivül fárasztó kerülőket kellett csinálniok.

A kráter három oldalnyilása közül a föld gyomrába való leereszkedésre egy ferde kürtőhöz hasonló, csaknem szabályos hengeralakú nyilást választottak ki. A nyilás szájánál látható földréteg arról tanuskodott, hogy a benn forrongó vulkánikus anyagok már rég más kijáratot találtak maguknak, s így az útasoknak alapos reményük lehetett arra, hogy a mélységbe vezető út teljesen szabad.

Csakugyan úgy is volt.

Az első tizenkét óra alatt a kutatók semmiféle akadályba sem ütköztek; a tágas folyosó, melyben mentek, lejtősen ereszkedett lefelé, s csak néha találkoztak egy-egy szük és jelentéktelen elágazással, mely legkevésbbé sem zavarta meg őket.

Tizenöt órai menetelés után megpihentek és elköltötték a Szamojlov által még a föld szinén elejtett zsákmányt, majd valamennyien mély álomba merültek.

Mikor hét óra múlva megint útra keltek, Sir Murrey rendkivül aggodalmasnak látszott. Két órára rá már nem állotta ki tovább és megszólalt:

— Alkalmasint nem sokára vissza kell, hogy forduljunk . . .

Ez a kijelentés annyira váratlan volt, hogy a többiek a csodálkozástól szinte megkövülten hirtelen megállottak.

— Bizony, uraim, — ismételte a geologus, — ha egy óra alatt nem érünk ki ezek közül a kőtömegek közül, úgy haladéktalanul vissza kell fordulnunk. Mind ez ideig egy árva csöpp vizet sem találfunk. A palaczkjainkban meg bizony már alig van valami. Visszafelé már úgy is meg kell küzdenünk a szomjusággal.

Miért, miért nem, de Jablonszkij a lelke mélyén meg volt róla győződve, hogy mindenesetre találnak majd vizet; lámpája fényénél a legnagyobb figyelemmel vizsgálgatta a falakat abban a reményben, hogy ráakad valami kis hasadékra, a melyen átszivároghat a viz.

Útitársai már jó messze előtte jártak, mikor egyszerre Jablonszkij váratlan hangos fölkiáltása visszatérésre inditotta őket.

A fiatal tudós lámpája fényét a bazalt fal egy pontjára irányitotta, a hol valamennyien megpillantották a hármas emberi kéz ábrázolatát és alatta valami érthetetlen fölirást.

— Ez, uraim, — szólt Jablonszkij, — szanszkrit fölirás. Csak az a kár, hogy Csebotarev nélkül nem olvashatjuk el. Ő, kétségkivül ő járt erre . . .

— De hát ki az az ő? — kiáltott föl Szamojlov, mialatt a két geologus el nem leplezhető csodálkozással bámult a fiatal tudósra.

— Nem mondhatok el, uraim, önöknek mindent, — folytatta Jablonszkij, mintha nem is hallotta volna Szamojlov fölkiáltását, — de tudják meg, hogy mindaz, a mit mi itt az éjszaki sark körül találtunk, reám és barátaimra nézve koránsem volt annyira meglepő, mint önökre. Mi számitottunk rá, hogy ilyesfélékkel fogunk találkozni. Hiszen ez volt vállalkozásunk egyik fő indító oka. Folytassuk tehát kutatásainkat a lehetőség határáig; lehet, hogy épen most akadunk majd rá mind annak a sok rejtélynek és megfoghatatlanságnak a kulcsára, a melyre itt bukkantunk. Gyerünk hát előre!

(Folytatása következik.)

A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a

MARGIT-CRÈME,

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szépiót, májfoltot, pattanást, hőrátkát (Mitesser) és minden más bőrhajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczviz** 1 korona.

Hamisitványok biróilag üldöztetnek.

Postán utánvéttellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő: **Földes Kelemen** gyógysz. **Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógysz. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. — Kapható minden gyógyszertárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGENE

fekete és barna szinben.

Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. Ára **2** kor. **80** fillér. 9057

JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA

a bőrt finomra simitja és megtisztja az arcz ótkék és más kinézését

Bányai helyettesitő a czapputin az arcz kenőcsök.

KIZÁRÓLAGOS KÉSZITŐI

A. Motschke Isa.

HÉCS, I. LUGECK 3. SZ.

8993

+ Soványság +

Szép telt testidomok a mi keleti erőporunktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rend. szerint. Szigoruanbocsületes. Nem szédelgés. Számos köszönőlevél. Ára kartononként 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvéttel. Használati utasitással.

Hygien. Institut 9155

D. Franz Steiner & Co.,

Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 69.

CRÈME DE FANCHON

a 3 sziv védjegygyel.

Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.

Főraktár: **„URSITS"** gyógyszertár. Budapest, Rákóczy-tér 11.

Vidékre 20 fillér többlet beküldése után franko.

kapható mindenhol. Raktár **Török gyógytár, Bpest.**

Most érkeztek nagy választékban

valódi

perzsaszőnyegek

valamint valódi

szmyrnaszőnyegek.

Valódi perzsa ágyelők

darabja **6, 8, 10, 12, 15** frt és feljebb egész a legünomabb antique darabokig.

Ép ugy rendkivüli nagy raktár

futó- és pamlagszőnyegekben, butorszövetekben, flanelltakarókban, csipke-, aplikáczió- és szines szövetfüggönyökben, pokróczok, lamberquinek, erdélyi pokróczok, utazó- és kocsitakarók, cocos-szőnyegek az összes szélességekben stb.

Fantázia butorszövetek és dekorácziószövetek, finom himzések stb.

Egyes szárnyak és ablakfüggönyök, egyes ágy- és asztalteritők, szőnyegmaradékok | legnagyobb választékban igen jutányosan.

JOANNOVITS DÖME

Budapest,

IV., Váczi-utcza 25. sz.

9288

Alapittatott 1820. TELEFON 990.

SERRAVALLO 8984

CHINA-BORA VASSAL

kitünő helyreállitó szer **gyengék, vérszegények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitünőségektől. 1000-nél több orvosi elismerőlevél.

Kitünő iz.

Kitüntetve több arany és ezüst éremmel

Árak: ½ literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo J. gyógyszer. Trieszthen

GANZ ES TARSA

VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemü **vas-, acél- és fémöntvényeket** épitkezési és gépészeti czélokra, **vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére.**

A helyi viszonyok szerint szerkesztett **turbinákat, őrlőhengereket, kéregöntetü hengerekkel és malomberendézi czikkeket.**

Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. **Alapcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállitó kocsikat.**

Álló vagy fekvő **gáz- és petroleum motorokat,** egy- vagy két hengerrel és mindennemü **zúzógépeket.**

Mechwart-féle **forgó gőz- és petroleumekéket. Világításhoz** vagy **gépek hajtásához** szükséges **villamosságot** bármely távolságra elvezető **dynamogépeket.** 8905

Városi irodánk: IV., Ferenczieк-tere 2. szám.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?

pattanás vagy bármi folt az arczan, az használja a teljesen ártalmatlan *Rozsnyay-féle* világhirü

Serail-arczkenőcsöt,

mely az arczbőri rövid időn fehérré, tisztává és üdévé teszi. Egy tég. ára 1.40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. **Serail-szappan** egy db. 60 fill.. **Serail-hölgypor** egy doboz 1 40 kor. Kitünő és **valódi Epeszappan** egy db. 80 fill.

Idegesség, vérszegénység

és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat **Rozsnyay**

Vasas-chinabora,

mely saját termésü ménesi édes borral készitve, hatásában minden hasonló készitményt felülmul. Egy üveg ára 2 kor. 40 fill., 6 üveg franco küdve 12 kor. 12 fill. 8992

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készitményeink törvényesen bejegyzett védjegygyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógytárában Arad, Szabadság-tér.

Budapesten: Török József és **dr. Egger Leo «Nádor»** gyógyszertáraiban, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

IX.

Isten tudja, miért nem lelt nyugalmat Miklós az Iduska levele után. Mintha valami árnyat borítottak volna azok a kedves sorok a fiu meleg szivére. Egész éjjel álmatlanúl forgolódott ágyában s már három órakor lábujjhegyen kilopózott a szobából. A nyári kora virradat fehér habhullámokat vont végig a temetőntúli ormokon; de a madarak még nem ébredeztek és csöndes volt minden. Miklós le s fel járt a temetőaljban, s mind sürgetőbben követelte egy benső hang: Neked a leányka mellett kell lenned és megoltalmaznod a Hunyadiak tolakodásától! Igyekezett elcsitítani a sürgetést: Hiszen nincs Iduskának semmi kellemetlensége, ott van az okos angol nő és a jó beteg asszony, anyai vonzalommal szeretik; azok védeni fogják, ha kell . . . Mind hiában; még sem tudott megnyugodni és egyszerre csak kimondhatatlan szánalmat érzett a fiatal leány iránt: nem jól van ott, nem jól van! . . . Szegény kis Iduska! És mind csak ezt ismételte, a mint forró fejjel járkált a nyári virradat frissitő hűsében: Szegény Iduska!

A fehér hullámokban immár rózsaszin habok úsztak, a madarak is rázenditették reggeli dalukat és az egyszerre előtörő aranypiros napsugarak megcsillantak a harmatcsöppekben. A temető zöldelő sirhalmai, korhadt fejfái mintha csak be lettek volna hintve gyémántporral. Nehány ember sirt kezdett ásni és a feldobott föld között aranynyilakként czikáztak az ásók élei. Miklós egy pillanatig belemerült a napkelte piros szépségébe, de aztán ismét erőt vett rajta az a nyugtalan rettegés: úgy érezte, mintha védenie kellene ezt a távol levő fiatal teremtést.

De hát miért is kell ennek igy lenni? Hiszen tud ő már annyit keresni, hogy feleségét eltarthassa! Szive megremegett: a mit eddig olyan távoli boldogságnak tartott, mintha egyszerre közel jött volna; olyan közel, hogy egészen természetesnek tünt fel. És fiatal jóhiszeműséggel szőtte tervét: az aranyos vetéllő csillogva siklott a ragyogó szálak között és a szövetben csodaszép hímes virágok domborodtak. Egyelőre csak a műhelyt rendezik be kényelmes, puha fészekké, aztán . . . de hiszen neki rövid időn távoznia kell, mert olyan munka vár rá, melylyel jövőjét megteremtheti: a hegyek között egy új kastélyt kell eredeti magyar butorzattal berendezni és műfaragásokkal ékesíteni. Nagy volt az öröme, mikor ezzel a munkával megbizták: érezte, hogy valami olyat fog teremteni, a mit majd megnézhetnek az angolok, kik a jövő nyáron vendégei lesznek a kastély urának . . . ejh! ez mind mellékes! Az a fő, hogy Iduskát ne üldözzék házassági, sem semmiféle ajánlatokkal! . . . Még egyszer elővette a levelet és ujból átolvasta. Kis, félig felöltözve, félig álmosan, ekkor lépett ki az udvarra és legelőbb is a napfényben csillogó fehér papirra esett tekintete. Gyorsan ment az ifjuhoz és azt kérdezte:

— Mit irt a leányom?

Ez a kérdés döntött. A levél hatása alatt egyszerre, váratlanúl csak igy szólt az apához:

— Kis szomszéd, hivja haza a leányát, jobb annak itthon!

Kist elfutotta a méreg és felordított:

— Miféle bolond beszéd ez? Na, csak azt próbálja meg valaki, hogy ilyet tanácsoljon a leányomnak! Csalja csak haza, Istenemre mondom, hogy mind a kettőjüket főbe ütöm! — És irtóztató káromkodások között állitotta, hogy megcseleksz. A felesége nem is kétkedett abban, s nehogy rajta kezdje, rettegve vonult a műhelybe s a nyitott ablak mellé húzódva, úgy hallgatta, hogy mit beszélnek oda künn.

Az éktelen káromkodást egy kérdéssel fejezte be:

— De hát mi köze magának az én leányomhoz?

A Miklós szeme fellángolt.

Goró Lajos rajza.

Miklós Idus levelét olvassa.

— Az a közöm, hogy szeretjük egymást! — Aztán kissé lecsendesedve tiszteletlettel folytatta: — Kis szomszéd, ne nehezteljen szavaimért, meggondolt, komoly a beszédem: elhatároztam, hogy feleségül kérem a leányát, egyezzék bele jó szivvel, mert Iduska sem fog máshoz menni . . .

Kisnek kékes-szederjes szin öntötte el az arczát, aztán toporzékolva, tajtékozva kiabálta:

— Megüt a guta! megüt a guta!

Földyné csak egy nagykendőt kapott a nyakába s úgy, egy ingben, mezitláb futott az ajtóba:

— Jézus Mária, mi az?

A fia hozzálépett s megfogta a kezét.

— Édes anyám egyezzék bele, hogy feleségül vegyem Iduskát.

Földyné, mintha csak Kistől tanulta volna, ugyancsak azt kiabálta:

— Megüt a guta, megüt a guta! Az istenért mit gondoltál, nemes Földy Miklós? Megőrültél, hogy egy napszámos leányát akarod nőül venni?!

Ez a beszéd épen nem csillapitotta Kis uramat, nagyot toppintott, nagyot kiáltott:

— Koldus familia, azt hiszi, hogy az én tanult, kisasszony leányomból asztalosné ifiasszony lesz? Nem lesz soha, nem!

Miklós gyöngéd erőszakk l bevitte az ajtóból édes anyját. Kis pedig előkiabálta a feleségét, hogy adjon neki valami iróeszközt, mert egy levelet ő is csak meg tud irni! Nem bizhatja másra, mert megcsalják.

Nagy sokára készült el a levél, melyben a főbeütésről volt legtöbb szó. Le is ragasztotta, be is pecsételte, s maga vitte a postára, aztán elégülten mondta:

— Na, tudom nem lesz kedve a hazajövetelre! Csak maradjon is ott és küldjön pénzt, mert megérdemlem tőle.

Az nap Miklós irt és a választól egészen felderült. Iduska jó kedélylyel válaszolt és kérte, hogy csak bizzanak a jövőben. Aztán nagy szeretettel beszélt a gyermekekről, a kikkel pompás kirándulásokat tesznek és sokat, sokat kapálnak a leendő füvészkertben.

Apját is megnyugtatta és szivére kötötte, hogy ne engedje dolgozni édes anyját, a mit annyira meg is fogadott, hogy azonnal a másik tulságba esett. Nagy feltünéssel tiltotta minden munkától és józanon is, részegen is dédelgette; mintha valaki üldözni akarta volna, úgy erősitette, hogy azt az asszonyt senki se bántsa, mert annak kisasszony a leánya, s ha valaki rosz szemmel nézne rá, azt ő: Kis János, nyomban főbeüti. Irják is ezt meg az ő drága leányának.

Ez a fordulat nagyon tetszett Miklósnak, mert igy nyugodtan nézhet a dolgai után; csak azt kötötte a Kisné szivére, hogy el ne árulja az ura előtt azt a kevés pénzt, melyet félre tett, mert ki tudja mily nagy szüksége lehet rá rövid időn. Aztán nagy munkakedvvel látott dolgai után; az a munka, melybe bele önthette egész tehetségét, mely már művészetté fejlődött, boldogsággal töltötte el. Az új kastély diszitésével bemutathatta, hogy önszorgalommal mire lehet menni és jól esett kimutathatnia azt a hálát, melyet paraszt sógora iránt érzett. Most már ő láthatta el a jóraváló embert jó munkával.

Ideje nagyobb részét az új kastélyban töltötte; de gyakran lejött a hegyek közül, s ilyenkor a «műhely»-ben folytatta munkáját, miközben jóizü beszélgetésbe merültek Kisnével. De Kis úgy tett, mintha nem is látná, mely körülmény nem gátolta, hogy a kemény deszka darabokból puha hajlásu virágok domboruljanak, melyeket néha egész önkéntelenül mutatott a szomszédnak:

— Mit szól ehhez Kis szomszéd?

De Kis nem szólott semmit, hanem ha ittas állapotban volt, akkor egyet káromkodott.

És édes anyját sem tudta kiengesztelni; a fanyar asszony mind csak azt ismételte:

— Meghalt mind a három gyermekem; nincs már nekem senkim!

Ha pedig türhetőbb hangulatban volt, akkor ugy mondta:

— Két leányom meghalt, a fiam haldoklik . . . haldoklik az utolsó Földy!

És a haldokló Földy érezte, hogyha munkája igy halad, vissza fog valamit szerezhetni az ősi földből, legalább annyit, a hol édes anyjának egy kis házacskát épithet; akkor talán utolsó napjai nem lesznek ily sötétek. Ez a vágy még fokozta tevékenységét, s a teremtés lázában csodaszép faragványokat alkotott. A kastély ura egész lelkesültséggel művészi alkotásnak mondta a munkáját.

X.

Nyár vége felé ismét egy olyan levél jött Iduskától, a mely ujból felzavarta a fiut és jóval napkelte előtt kihajtotta ágyából.

«Kedves Miklós! Nagy az én örömöm, hogy munkájában annyi gyönyörüsége van és az elismerés mennyei érzését is élvezi. Tudom magamról, mily gyönyörteljes érzés az. Ha valamit lelkünk egész hevével, tehetségünk összes erejével cselekszünk, már ebben magában van valami felemelő tudat, mely lelkiismeretünket megnyugtatja; de ha ezt a lángoló odaadást *méltányolják is, az már boldogító. És a beteges* édes anya igaz elismeréssel van hozzám. Az angol is olyan, mintha édes anyám lenne, a leánykák hő ragaszkodása pedig épen megkapó. Ilyen körülmények között a nyár gyorsan röpül: keveset tanulunk, sokat járunk: megfordítva lesz az ősz beálltával. De míg tart az aranyos, édes, kedves meleg nyár, addig felhasználjuk az időt.

Van az erdőszélben egy különös, sátoralaku szürke szikla, az alá úgy simul a különben csörtető gyors patak, mintha egy kis álló tó lenne; *kristályvize átlátszó, ha a nap bele tűz*, ezer színben, aranyos fénynyel csillog az alja, ha pedig a sziklasátor ráveti az árnyát, olyan, mint egy sötét fényü aczél lap. Ebbe a medenczébe vágyakoztak egész nyáron a kis leányok; de mivel mindig fel voltunk hevülve, nem mertem megengedni a fürdést. Tegnap a villásreggelinél szülőik előtt kezdtek kérni; édes anyjok azt mondta, hogy ha csendesen megyünk, aztán nagyot pihenünk, megfürödhetünk, úgy is mindjárt vége a nyárnak.

— Nem is kell elfáradniok, — mondta az atyjok, — mert én épen arra felé kocsizom ma, elvihetem az erdőszélig; fürdés után pedig még jót tesz egy séta hazafelé.

— Nem fáradunk mi el — szóltam gyorsan, — csendesen megyünk, mert növényeket gyűjtünk.

— A mint tetszik.

Aztán gyürüs ujjaival ingerülten rántott egyet vastag óraláncán és azt mondta, hogy különben néha talán neki is lehetne egy kis köze a gyermekeihez?

— A gyermekekhez lehet, de én gyalog megyek, nem szoktam a kocsikázáshoz — mondtam olyan durczásan, hogy magam is megsokaltam és mentegetőzve fordultam az angolhoz:

— Ugy-e, most paraszt voltam? — kérdeztem halkan.

Az angol nem felelt, de tekintete szeretettel simogatott, a mi olyan nyugtatólag hatott rám, mert ez az okos, jó teremtés mindég tudja, mit mikint kell tenni; s egy ilyen magamfajta szegény leánynak, a kinek semmi köre nem volt, *álmás ez az igazán művelt angol* . . . már ha angol, de nekem valami azt sugja, hogy édes anyanyelve a magyar. Akár mint van is, áldott egy teremtés, áldja is meg az Isten. Már csak az is milyen helyes tőle, hogy ezeket a gazdag gyermekeket rászoktatta az önmagukat való kiszolgálásra; a mit csak megtehetnek, mindent megtesznek. Most is *gondosan becsomagolták* fürdőingecskéiket a füvész-szelenczéjökbe és kipirulva jelentették, hogy készen vannak, indulhatunk. Megindultunk, s egy fél óra mulva már a patak mellett pihentünk, leheverészve a puha, hűvös fűbe. Igy inkább pihenünk, mondták és mind a kettő ölembe hajtotta fürtös fejét. Hamvas arczocskáikat simogattam és igazán gyönyörködtem ragyogó gyermekszépségükben. Minden perczben fölemelték kedves kis fejöket:

— Na, lehet már?

— Nem, kicsikék, *még pihenjünk egy keveset*. Aztán mikor azt mondtam: lehet, pár percz mulva már újjongva lubiczkoltak a vízben. Épen le akartam ülni a sziklatömeg kiálló párkányára, midőn észre vettem, hogy a lapos sziklatetőn egy oda hajló szomorú nyír lombjai között egy alak áll, integet felém; aztán mint egy rojtos zöld selyem függöny szétnyilik a lehajló dús lomb és előbukkan ugyancsak nyír zöld ruhában öltözve egy női alak. Kezében valami gyökerestől kitépett növényt tartott és azzal integetett felém hivogatóan.

Rézsutosan könnyen fel lehetett jutni a sziklasátor tetőre, meg is indultam, hogy lássam, miért hív? Fele útig előmbe jött. Korán hervadt, eléggé fiatal nő volt; a soványságtól kiélesedett vonásai első pillanatra kellemetlenül hatottak. Nyári kerek kalapját a földre dobta és vörösbe játszó szőke haja körülröpködte arczát, nyakát és a napfényben mintha lángolt volna; megszólalt és hangja esdeklő volt:

— Bocsásson meg egy a füvészetért lelkesülő, de még gyakorlatlan teremtésnek, hogy ismeretlenül is a jóságához fordul; mióta nagy bánat sujt, *minden vigaszomat csak a dicső, szent* természetben keresem; különösen szenvedélyes növénygyűjtő lettem és épen ezért bátorkodtam ide szólítani. Legyen oly jó, határozza meg ezt az előttem különös növényt, mert nem tudom megállapítani, mely családba sorozzam?

A mint felvilágositottam, nagy hálálkodással mondott köszönetet és távozni akart, de akkor eszébe jutott, hogy odahaza is van az általa készített füvészkertben két növény, melylyel semmi módon nem tud tisztába jönni és ez már *szinte megzavarta éjjeli nyugalmát is, mindazáltal* nincs bátorsága, hogy megkérjen a hozzá való menetelre; pedig épen nincs messze az a kert. Megfogta kezemet s kissé fellebb vezetett a sziklán.

— Nézze kérem, ott a házunk.

A hegyaljban zöld lombok között emelkedett egy csinos, piros fedelű ház; igazán közel az erdőhöz.

— Hiszen odáig elsétálhatunk a gyermekekkel is, — mondtam.

— A *kisasszony végtelen szives, meg is szerezné* nekem ezt az örömet; de ha odahaza megtudják, el fogják tiltani; ott nagyon nehezítelnek rám. Előbb én is náluk voltam mint bonne a gyermekek mellett, aztán felesége lettem a közbelső Hunyadinak, Lászlónak; ezt nem tudja nekem megbocsátani a gőgös sógorasszonyom és el is tiltott a házától; pedig kevésbe mult, hogy ő is nem nevelőnő. Előkelő gazdag leány volt, nagy nevelést kapott, aztán egyszerre csak elszegényedtek s épen nevelőnőnek akart menni, hogy édes anyját eltarthassa, mikor a gazdag Hunyadi beleszeretett és feleségül vette. Gőgös hozzám, de én azért mégis sajnálom a szerencsétlent és kimélem minden felindulástól s kérem a kisasszonyt is, ne említse fel ezen találkozást, mert ez annyira ingerelné, hogy végzetes is lehetne rá nézve. De ha az angol nevelőnő megtudja, az nem fogja kimélni: *mindent besúg*, miáltal csak zaklathatja azt a szegény beteg teremtést . . . Higyje el, kisasszony, az emberek nagyon roszak . . . Oh én sokat szenvedtem tőlük . . . Elhallgatott és fejét bánatosan hajtotta le. Aztán, mintha eszébe jutott volna valami, karomra tette kezét:

— Csak egy módja van, hogy a kertemet megnézhesse, már ha olyan szives, hogy érdeklődik iránta . . . vagy a bánatom iránt . . .

— Most már igazán érdeklődöm.

— Mily jó . . . köszönöm. Tehát az egyetlen mód, hogy mikor az angol foglalkozik a gyermekekkel, akkor tegyen erre egy sétát magára . . . a gyermekeket nem tudom nézni, mióta az én kis angyalkáim elszálltak tőlem . . . nem, nem lehet nekem gyermeket látni!

S valóban óvatosan lapult a sziklához, hogy ne láthasson le az *újongó*, nevető leánykákra; aztán elfordult, lopva törülgette könnyeit. Nagyon megsajnáltam: szegény anya! Egy ilyen szenvedő teremtésnek hogy ne csinálnék egy parányi örömet? Készséggel igértem meg odamenetelemet, mire felderülve köszönte jóságomat és azt mondta, hogy már holnaptól kezdve minden nap eljő a szomorú nyír alá, s mikor egyszer magamban sétálok, leszáll a szikláról és a kertjébe vezet . . . de ha szeretem a kertet, növényeket, úgy igaz szivből is szánni tudok egy szerencsétlen anyát, kinek minden vigasza a növényekben rejlik, akkor tartsam ezt a kirándulást titokban, hogy meg ne akadályozzák; mert az angol épen úgy gyűlöli őt, mint a sógorasszonya, pedig annak sem vétett soha, de úgy látszik, azzal is veri a sors, hogy mindenki gyűlöl! Ha egy kis szeretet tapasztalna valaki részéről, áldaná, még ha egy rosz czigányné lenne is az . . . Szavai könyekbe fúltak; igazán megsajnáltam és biztattam és újból megigértem, hogy felkeresem. Hálásan köszönte nagy jóságomat és gyorsan távozott; még a növényét is ott feledte. Felvettem, majd elhozom neki.

— Hát a kisasszony most is füvészkedik és nem fürdik? — kérdezték a gyermekek, a mint megláttak. Aztán lubiczkoltak tovább: rózsás arczukon, barna dús hajukon pergett a kristály tiszta víz gyöngye.

A gyermekek előtt nem esett nehezemre elhallgatni a találkozásomat; de éreztem, hogy ha az én jó angolom gyöngéd nézésével a szemembe néz, roszul fog esni ez az első titkolózásom.

Szerencsémre vendége érkezett: egy régi kedves barátnője, a kit én már nevéről ismertem, a vidéken nevelőnő volt két úri leányka mellett; most elhozta a neveltjeit is, kiknek a mi gyermekeink rendkívül örvendettek. Két napra kaptak szabadságot, s igy egy régibb meghivás folytán ide jöttek.

Most mindig együtt vannak; egész nyugodtan mehetek holnap a szegény szenvedő asszonyhoz és el is megyek. Majd azután megirom, vajjon igazán nyujthattam-e egy kevés vigaszt szegénynek: hiszen az ember annyit ér, a mennyi jót másokkal tehet. Én még oly keveset tettem másokért, *de hát nem is vagyok valami koros*, ugy-e? s igy még lehet reményem, hogy egyszer érjek valamit. Maga édes, drága jó Miklósom, sokat ér, mert sok jót tett az én szegény édes anyámmal . . . nem is említem a saját édes anyját, hiszen az kötelessége . . . és olyan jó a sógorához is. Látszik az a sorai között, hogy mily jó helyzetbe hozta őket; igaz, ők is jók voltak a szegény elhagyott kis fiuhoz: áldja meg érette az Isten! Úgy érzem, rövid időn oda kell mennem, hogy megismerjem a kedves szülőtáját és megcsókolhassam a testvérét s kezet fogjak a derék asszonynyal és a jóraváló munkás sógorral.

Hej! be várom is, hogy mind együtt legyünk a virágos völgykatlanban! Pár év alatt teljesülhet ez a hő vágy és akkor nagyon, nagyon boldogok leszünk, ugy-e Miklósom?

Mindég szerető *Iduskája.*»

— Akkor boldogok leszünk, de most nem vagyok boldog! — Ismét végig olvasta a levelet és még nyugtalanabb lett.

— Oh, az a kis leány nem látja, hogy be akarják hálózni! Minden áron férjhez akarják adni az egyik Hunyadihoz, *úgy*, mint azt a zöld ruhás kígyót, a ki eljött kisérteni a gyanutlan ártatlanságot. Bár szólt volna Iduska az angolnak! — És ekkor megkapta egy gondolat: ezt a levelet fogja elküldeni neki. Ebből az a jó nő megért mindent. Lázas sietséggel írt pár egyszerű sort, melyben világosan tükröződött szerető szive nagy aggodalma, s az a mély bizalom, melyből sorai születtek. Mellékelte az Iduska levelét, hadd beszéljen az; de mikor czímezni akarta a boritékot, nagyon megakadt: hiszen Iduska mindig csak az «angol»-nak említette; most már nem tudja a nevét. Mindegy, ennek a levélnek azért még ma útban kell lenni . . . és rá irta hogy «Az angol nevelőnőnek» itt és itt, express. Aztán, hogy szabaduljon gyötrő gondolataitól, átment a szomszédba, a hol egy háti lovacskát tartott, azzal szokott a hegyek közé lovagolni, a mint ott munkát kapott. Pár pillanat mulva már nyeregben ült; letért az országútról és a harmatos mezőn keresztül vágva, a hegyi út felé tartott. Ott az egyik út Sóskút felé kanyarodott: épen egyforma távolságra volt régi otthona és a mostani lakása között. Néha, mikor lefelé jött az új kastélytól, meg is állt ezen a ponton: merre menjen? És szive gyakrabban vonta a testvére vidám háztájához, meg a szülőfalvához, mint a temetőalji házacskába. De most úgy gondolta, hogy visszajövet sem fog arra térni, mert lázas rettegéssel várja az angol levelét: holnapután már itt lehet a várt levél, azt otthon fogja lesni.

Az erdőben egy-egy harmatos hűs lomb csapódott az arczába, mintha mondta volna: csillapodj, jó fiú! Néhol a kelő nap is beszürődött a fák között, a madarak is vidáman csicseregtek: csillapodj! De a jó fiú szivét még is csak szorongatta egy nehéz, kínzó érzés, mely származott bizonyos zöldruhás kígyó megjelenésétől és nem tudott másra gondolni és egyre ismételgette: az a zöldruhás kígyó!

Az erdő nyirkos hűséből egy napfényes tisztásra ért, honnan lankásan emelkedett egy nagy kiterjedésü domb. A domb közepén diszlett a pompás új kastély és ujdon fényességében tüzes szikrákkal verte vissza az augusztusi nap izzó sziporkázását, a kastélyon túl fenyvessel borított magas hegység zöldelt, s az a sötétzöld háttér még inkább kiemelte a stilszerű épület kecses szépségét. Mintha csak derüs fiatalságában oda szólt volna a töprengő Miklósnak:

— Siess jó fiu! Van még itt dolgod: fejezd azt be szived és legjobb tudásod szerint; a kedvvel teljesitett munka majd elűzi kedélyedről a felhőt! (Folytatása következik).

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

X. Fejezet. (Folytatás.)

A váratlan felfödözés erőteljes hatása alatt a kis társaság sietve folytatta útját, nem is ügyelve arra, hogy minden lépéssel nőttön nő az a veszedelem, mely a vízhiány következtében őt fenyegeti.

Három órán keresztül egyikük sem állt meg még csak egy pillanatra sem; a forróságtól lihegve és verejtékkel elborítva valamennyien lázas sietséggel mentek előre. Legjobban elfáradt közülök Mr. Lecombe, de Szamojlov is a végletekig ki volt merülve. Jablonszkij azonban teljesen elmerülve a gondolataiba, ezt nem vette észre. Egyszerre közvetlenül az oldala mellett halk sohajtást hallott, mely magához térítette. Félrepillantott és látta, a mint a fiatal hajósinas odatámaszkodott a falhoz és alig birt megállani a lábán. Halálos sápadtság öntötte el az arczát.

— Mi lelte? — kiáltott fel Jablonszkij, odarohanva hozzá.

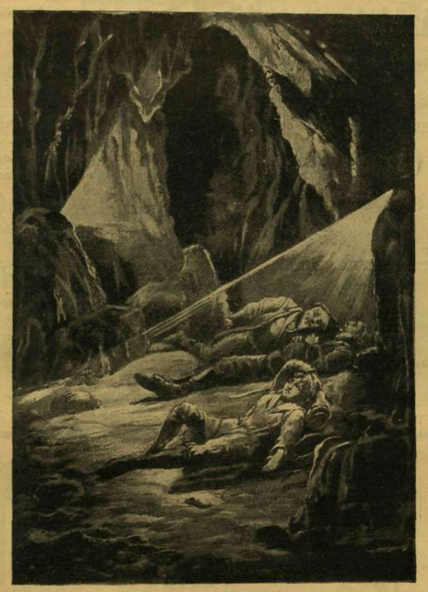
— Nem birok, — suttogta halkan. — Pihenni.

Szamojlovot háttal a falnak támasztva, leültették a gránitpadlóra. Jablonszkij megnedvesítette a halántékait és pár csöpp vizet adott neki inni. Erre csakhamar magához tért.

— Lássák, — mondotta, — milyen gyönge vagyok. A helyett, hogy segitségükre lennék, csak terhükre vagyok . . .

— No, — kiáltott fel Mr. Lecombe, — nemsokára én is lefekszem és nem mozdulok egy tapodtat sem. Hiszen úgy repülünk, mint . . .

A tudós intett a kezével, nyilván nem találván hamarosan megfelelő hasonlatot.

Szamojlov nem tudta behúnyni a szemét.

Egy függőleges szakadék szélére jutottak.

Sir Murrey csakhamar követte a kollégája példáját. De Szamojlov minden erőlködése ellenére is hosszú ideig nem tudta behúnyni a szemét. Fizikai fáradtsága nem tudta legyőzni azokat az aggodalmakat, a melyeket távollevő barátjáért érzett. Olykor a halálos csöndben, melyet csak az alvók szuszogása szakított félbe, úgy rémlett neki, mintha a távolból, a tátongó sötétségből kétségbeesett segélykiáltásokat hallana. Szorongó szivvel fölugrott, hallgatózott, minden pillanatban készen alvó társait is föliriasztani. E mellett feszült figyelemmel iparkodott minden legcsekélyebb hangot meghallani.

— Nem, jobb nem aludni, — gondolta magában, — mint ilyen álmokat látni. Az idegeim teljesen szét vannak zilálva . . . De kinek a kaczagása ez? Valahol mintha már hallottam volna . . . De hol? . . . Igen, így az expedicziò összes tagjai közül csak Srader, a vegyész, tud kaczagni . . . De vajjon miért jutott épen ő az eszembe? Az igaz, hogy kellemetlen ember, de hát mi rosztól lehetne az ő részéről tartani? Talán bizony ő is azok közé a titkos ellenségek közé tartozik, a kik minden kétséget kizárólag tönkre akarják tenni az expedicziót? . . . Miért is jutott épen ő az eszembe? . . .

De végre is a kimerültség megtette a magáét, és a fiatal ember mély álomba merült.

Mikor pár óra múlva Sir Murrey fölébresztette őt, jó darabig nem tudott magához térni.

— Mint a «Mars», — szólt közbe mosolyogva Sir Murrey.

— Csakugyan. Annyi bizonyos, hogy az ember nem állhatja ki sokáig az ilyen rohanást.

— Én azt hiszem, — szólalt meg Jablonszkij, — legjobb lesz, ha csak én magam megyek tovább; én teljességgel nem vagyok fáradt. Önök meg hat óra hosszat várjanak rám itt. Ha nem találok vizet, akkor visszatérek és tüstént elindulunk kifelé. Ha pedig nem jövök vissza, ez azt jelenti, hogy találtam vizet, s akkor jöjjenek utánam.

Ebbe valamennyien, bár kelletlenül, de mégis beleegyeztek.

A fiatal tudós, társaival kezet szoritva, elindult az útjára.

Mr. Lecombe leghamarabb beletörődött a dolgok ilyetén állásába.

— Tulajdonképen igaz is, — szólt, nagy gyönyörűséggel végignyujtózva a kemény grániton, — minek fáraszszuk magunkat valamenynyien? A mi engem illet, én a legnagyobb örömmel keresztül alszom ezt a hat órát, s önöknek is ugyanezt tanácsolom. Jó éjszakát, uraim!

— Talán bizony már letelt a hat óra? — kérdezte zavartan.

— Öt és fél, — felelt Sir Murrey. — Azt hiszem, hogy a mi erélyes társunknak sikerült valami földalatti forrást találnia.

— Csak ha nem esett valami baja! — kiáltott föl Szamojlov aggódva.

— Ugyan már miért tennők fel a legroszabbat? . . .

Félóra múlva mind a hárman útnak indultak. Megállapodásuk szerint nem volt rá ok, hogy tovább várjanak.

Minél mélyebbre bocsátkoztak a föld mélyébe, annál jobban kiszélesedett a földalatti sikátor, s lassankint egy roppant magas barlangba ment át, mely minden oldalról el volt boritva a villamos lámpák fényében csodálatosan csillogó cseppkövekkel.

A cseppkövek jelenléte, melyek földalatti víz működésének köszönik létüket, remélni engedték, hogy hamarosan rábukkannak valami földalatti forrásra.

De megint elmúlt több mint egy óra, és semhol semmi olyast nem találtak, a mi vízre engedett volna következtetni.

Végre egy helyen a barlanggá tágult földalatti folyosó elágazott: jobbfelől egy cseppkövekkel borított szinte végtelennek látszó oszlopcsarnok tárult az utasok elé, balfelől pedig egy lefelé vezető sikátor húzódott tova. Vajjon a kettő közül melyik útat választotta Jablonszkij? Föl kellett tételezniök, hogy hagyott hátra valami jelet, a melyből megtudhassák, merre ment.

És csakugyan, gondos kutatás után Szamojlov talált néhány karczolást a sikátor bejárata fölött lévő egyik cseppkövön.

Nyilván ezen az úton kellett tehát tovább haladniok, a mivel azonban Mr. Lecombe épenséggel nem volt megelégedve.

— Kezdjük róla, — mondotta, — hogy azon az oszlopcsarnokon haladva a legrövidebb idő alatt találtunk volna vizet. Erre pedig megint csupa gránit- és bazaltkőzetek közt megyünk. Ugyan már hogy lehetne erre víz!?

A tudósnak ebben az esetben, úgy látszott, hogy csakugyan igaza van; mi indíthatta hát Jablonszkijt arra, hogy olyan útat választasson, a melyen legkevesebb reménye se lehetett, hogy vízre bukkanjon?

Alig mentek azonban pár lépést a sikátorban, mikor egyszeriben ráakadtak a rejtély kulcsára: a gránitfalon megpillantották a hármas emberi kéz ábráját, alatta a szanszkrit irással. Világ-

gossá lett tehát, hogy Jablonszkij elhatározását ezek a jelek befolyásolták.

— Igy tehát, — szólalt meg Sir Murrey, — nincs egyéb hátra, mint erre folytatni az útat. Először is nem hagyhatjuk magára a társunkat, azután meg viz nélkül most már vissza sem fordulhatunk.

Megindultak hát megint mind a hárman előre. Az út, melyen haladtak, mind meredekebb lett.

Egyszerre egy a mélységből feltörő kiáltás mindhármukat elnémította.

A kiáltás ismétlődött. Ezúttal nem volt semmi kétség: Jablonszkij kiáltott, s pár percz múlva ő maga is előkerült és melegen kezet szorított társaival.

— Viz! Talált-e vizet? — hangzott föl az egyhangú kérdés.

— Találtam! A mennyi csak tetszik! Csakhogy egymagam nem birtam hozzáférni.

— Miért?

— A kötél, melyet magammal vittem, rövidnek bizonyult, a földalatti folyó pedig nagyon mélyen folyik, úgy hogy nem érhettem el. Sőt többet mondok, csak hallottam a vizet, de látni bizony nem láttam . . .

— Hallotta? — kiáltott fel Lecombe.

— Igen, hallottam a viz csobogását. De hiszen önök maguk is meggyőződhetnek róla. Gyerünk.

Még néhány rőfnyivel lejebb ereszkedve, az útasok egyszerre egy függőleges szakadék szélére jutottak. A villamos lámpák odairányított fénye nem tudta megvilágítani a tátongó mélységet, a honnan azonban csakugyan tompa moraj hallatszott föl.

Jablonszkij ledobott egy darab követ. Néhány pillanat mulva föllhallatszott a viz csobbanása.

— Azt hiszem, nincs épen nagyon mélyen a viz, — mondotta Jablonszkij, — ha mind összekötjük köteleinket, tán lejuthatunk . . .

Nem volt egyéb hátra, mint követni Jablonszkij tanácsát.

Érczgyűrüket eresztettek be a gránitba, hozzáerősitették az összekötött köteleket s a végét ledobták a mélységbe.

Elsőnek, mint valamennyiük közül a legkönnyebbnek, Szamojlovnak kellett leereszkednie. A fiatal hajósinas lelépett arra a lépcsőre, melyet a sziklafalba hamarosan vájtak, s a kötélbe kapaszkodva óvatosan kezdett leboscátkozni.

Mind a hárman aggódva néztek az elszánt ifjú után.

Miután vagy egy félórát vártak, abban állapodtak meg, hogy Szamojlov odalenn alkalmasint szilárd talajra talált, mert különben azonnal visszatért volna.

Most azután rajtuk volt a sor.

Jó időbe került, mire mind a hárman leértek. Körülnézve odalenn, azt látták, hogy egy tágas földalatti alagútban vannak, melynek körvonalai olyan szabályosak, mintha emberkéz alkotta volna őket.

Az alagút fenekén hömpölygött a földalatti folyó hullámai vagy negyven rőfnyi szélességben. A viz és a fal közt mindkét oldalon elég keskeny út vezetett, melyen csak nagy nehezen tudtak menni ketten egymás mellett. De Szamojlovot nem találták ott. Jablonszkij aggodalmasan nézett körül s hirtelen megpillantotta, hogy a kis hajósinas pár lépésnyire tőle ott fekszik a földön. (Folytatása következik.)

„MAGYARSÁG“

Politikai napilap.

Megjelenik minden nap **délután.**

Főszerkesztő: **GYÖRFFY GYULA dr.** Felelős szerkesztő: **BENEDEK ELEK.**

Vezérczikk- és tárcza-irók: **Bedő Albert, Jancsó Benedek, Gaál Mózes, Jakab Ödön, Sándor József, Petelei István, Gyarmathy Zsigáné, Lengyel Laura, Földes Géza, Móricz Károly** stb.

A **Magyarság** a magyar középosztály, a magyar családok lapja. Szabadelvü a szó nemes értelmében. A régi tiszta erkölcsök feltámasztásán munkál s bátor ostorozója a léhaságnak, erkölcstelenségnek, képmutatásnak.

A **Magyarság** a legolcsóbb napilap. Előfizetési ára vidéken egészévre 14 korona, Budapesten 12 korona. Havonként is elő lehet rá fizetni, vidéken 1 kor. 20 fillér, Budapesten házhoz hordva 1 korona.

Mutatvány-számokat kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal: 9334

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/b.

Gyümölcs-, főzelék- és husconservákat,

aszalt főzeléket ajánl a legjobb minőségben az

Első Kecskeméti Conservgyár *Kecskeméten.* 9173

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

Czimbalom 9316

iskolámat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat czimbalmozni, 4 koronáért adom. Képes nagy czimbalomárjegyzéket pedig ingyen. **Varga Pál** czimbalomgyártó, Budapest, VIII. ker., Rőck Szilárd-utcza 3. sz.

TROPON tápláló és erősitő-szer a legjobb és legolcsóbb fehérnye-készitmény, kapható a következő alakokban:

TROPON por-alakban a hus legtáplálóbb része, tiszta fehérnye, ételekhez keverve tápláló erejüket sokszorosan fokozza.

VAS-TROPON egyesiti magában a vas vérképző és a fehérnye izomerősitő hatását. A **vérszegénység, sápadtság, ideggyöngeség** legjobb orvosszere.

TROPON-CACAO a legtáplálóbb reggeli ital, tizszerte táplálóbb, mint a közönséges cacao, melynek legfinomabb fajtájával készül.

TROPON-GYERMEK-TÁPLISZT a legtartalmasabb és legmegbizhatóbb gyermektáplálék. Egyedüli igazi pótszere az anyatejnek. Nagy Tropon (fehérnye) tartalma következtében tápláló ereje nagyobb, mint minden más táplisztó. 9142

Kapható minden gyógyszertárban.

Szépség és egészség.

Etvágytalanság és Gyomorgyengeség gyógyitására **ezren mennek Karlsbadba** holott ezt a czélt otthon is elérhetik **Rozsnyay M.**

PEPSINBORA

használata által, mely az emésztést elősegiti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállitja.

Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill.

Váltóláz és Hideglelés ellen

legbiztosabb és legkellemesebb szer, különösen gyermekeknél, kik a keserü chinint máskép bevenni nem tudják a **Rozsnyay M.-féle Chininczukorka és Chininesokoládé**

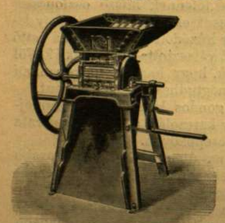
melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy gyülése 1869-ben *Fiuméban pályadijjal koszoruzott. Értéktelen hamisitásoktól óvakodjunk.* Mindenki csak a *Rozsnyay M.-féle pályakoszoruzott* készitményt kérje és fogadja el, melynek minden egyes csomagoló papirosán *Rozsnyay Mátyás névaláirása* olvasható. 8400

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készitményeink törvényesen b-jegyzett védjegyzővel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.

Budapesten: Török József és dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszertáraiban. valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

TÉLI IDÉNY 1901/2.

«Gardner» répavágó.

Szecskavágógépek

kézi és erőhajtásra.

Répavágók.

Kiváló munkabirásu

rapid darálógépek.

Ventzki-féle 9335

szab. takarmányfüllesztők.

Erőhajtásra Casali-féle szabadalmazott kukoriczamorzsolók

rendkivül munkaképességgel.

Teljes takarmánykamara felszerelések

melyek sok évi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten dijmentesen terveztetnek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállittatnak

KÜHNE E.

mezőgazdasági gépgyár által. — Gyár: MOSON, Moson vm.

Főraktár: BUDAPEST, VI., Váczi-körut 57/a.

BERNDORFI

fémáru-gyár KRUPP ARTHUR.

RAKTÁR:

Budapest, Váczi-utcza 25.

(Kristóf-tér sarok.)

Ajánlja elismert szolid gyártmányait

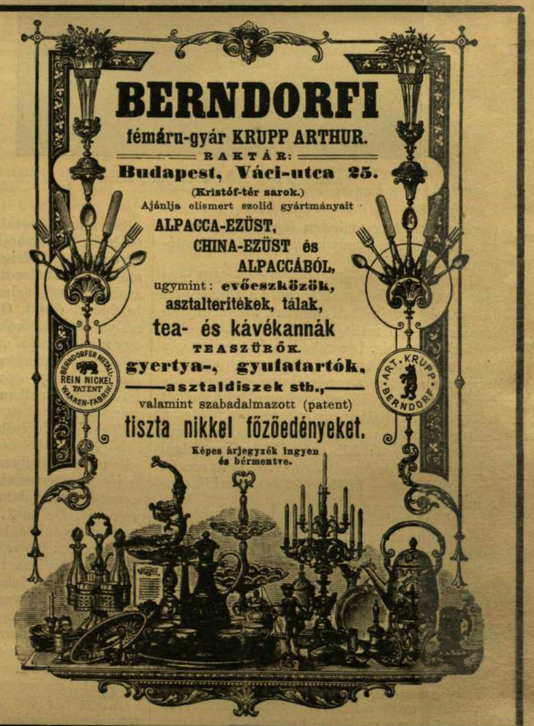
ALPACCA-EZÜST, CHINA-EZÜST és ALPACCÁBÓL,

ugymint: **evőeszközök, asztalteritékek, tálak, tea- és kávékannák** TEASZŰRŐK. **gyertya-, gyufatartók, —asztaldiszek stb.,—**

valamint szabadalmazott (patent)

tiszta nikkel főzőedényeket.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

XI.

A munka elfoglalta Miklóst, csillapította is aggodalmát, de azért másnap este már ismét lovon ült és a sötét, nyirkos erdőn át hazafelé tartott és a zöldruhás kigyó ismét odacsapott a szivéhez: mintha érezte volna fagyasztó hidegségét a veszedelmes portékának. Aztán fel-felbukkant lova előtt hol az egyik Hunyadi, hol a másik; Hunyadi, az úr; Hunyadi, a kigyó férje, és Hunyadi a vőlegényjelölt, s úgy érezte, hogy egy-két fogásra mind a hármat össze tudná morzsolni. És érzett is rendkivüli hajlandóságot valami ilyen cselekedetre. Ha reggel nem kap levelet, el is megy tüstént és szemébe néz a három jó madárnak. De hiában ingerelte magát a három ellen, érezte, hogy tomboló haragja az úr Hunyadira és a zöldruhás kigyóra irányul; azokhoz el fog ő nézni, ha Iduskát bántották! Miért is nem ment el akkor az Iduska első levele után? Hiszen gondolhatta, hogy az a gyötrő sejtelem, melyet a levél keltett, minden alap nélkül való nem lehetett!

Másnap reggel, midőn a posta felé tartott, szive annyira vert, hogy zúgott tőle a feje: azt hitte, mások is hallják azokat a nagy dobbanásokat. Ha nem lesz levél, útrakél a legelső vonattal s egy pillanatig óhajtotta is, bár ne lenne. De volt levél, igaz csak néhány sor és az a pár sor akkora aggodalmat okozott, melynél nagyobbat már nem is okozhatott volna akár tiz tele irt iv.

«Édes Földy úr! Jól cselekedte, hogy mellékelte az Iduska levelét. Engem ez megnyugtat, mert igazán kinzó aggodalom gyötört. Tegnap reggel az Iduska kedvelt szobaleánya, szinéből kikelve szólitott ki és felindulással adta tudtomra, hogy miután az este bejelentette az Iduska nagy fejfájását, mely miatt nem jöhet vacsorára, visszament hozzá, de már akkor az ajtót bezárva találta, és nem is háborgatta kisasszonyát, hadd pihenjen. Reggel, mint rendesen, be akart menni a czipője után; az ajtó még mindég zárva volt, de észrevette, hogy a kulcs fel van akasztva az ajtó melletti kis fogasra. Bement, Iduska nem volt ott, az ágyát nem is érintette, ugy kell lenni, még az éjjel távozott. De hát hova, mely ok miatt távozhatott éjnek idején? Az első kérdésre megfeleltem magamnak: hazament az édes anyjához, a kit oly gyöngéden szeret; de hogy mi ok kényszeritheti e gyors távozásra? ez a kérdés kinzott. Vajjon nem hagyott-e hátra valami levelet? Kutatni kezdtem; nem találtam semmit, csak az iróasztalon a papirok között egy összegyürt levelet, melyet a szegény leány apja irt azon fenyegetéssel, hogy ha haza megy, főbe üti.

Főbe üti a leányát? Ugy hát a leány haza nem ment. Minden ruháját itt hagyta . . . gondolkoztam, tépelődtem és nem tudtam egy nyugpontra találni, mig az ön levele nem jött. Akkor a mint elolvastam a két levelet, egyszerre mintha világos lett volna előttem minden: az a szegény gyermek, az én kedves kis leányom, nem lehet más helyen, csak az ön szülőfalujában: ottkeresse és a mint megtalálta, irjon nekem; remélem irt az óta Iduska is és holnap már megkapom a levelét. De a leány szülőinek ne szóljon semmit, mert az a goromba apa még bántani találná. A hó elején épen úgy elküldöm szülőinek a pénzt, mintha itt lenne . . . és most nem folytathatom, mert vendégeink induló félben vannak, hozzájuk kell sietnem; de az ön gyors tudósitását nagyon kéri az *Angol*».

Igy hát Iduska Sóskuton lehet, gondolta Miklós ujjongó örömmel, de rögtön kinos aggodalom szállta meg: nagy zivatar lehet az, mely ide hajtotta a leánykát! Vajjon nem tört-e össze az a gyönge virág? A fiu talpa alatt égett a föld: gyorsan, gyorsan Sóskút felé. Lovacskáját kezdte nyergelni, mikor Kis a reggeli pálinkázásból épen hazaérkezett és nagy feltünéssel vezetett egy kiáltó szinekbe öltözött fiatal embert, kit már előbb ismert és csodált, mint valami nagy dolgokra hivatott férfiut. Különben munkakerülő léha ember volt.

— Most még csak Gusztí a nevem, — szokta mondani, — de ha terveim sikerülnek és a nagy holt tőkéket s az átkos majorátusokat rendezzük egy kissé, úgy a mint én már kidolgoztam, akkor

Goró Lajos rajza.

— Földy Miklós vagyok . . . — s elvágtatott.

első Gusztáv lesz a nevem. És ilyenkor kihúzott zsebéből egy-egy gyürődött lapot s felolvasott valami vérmes anarkhista czikket, mint a saját művét. Ilyenek után nem csoda, ha a teljesen tudatlan, részeges munkás nagy embernek nézte és csodálta. Épen oly mohón szivta magába a lázitó czikkek izgatását, akár csak a pálinkát és épen úgy bódította az is.

Guszti korábban már látta egy párszor Iduskát és hogy most kószálása közben ismét a kisvárosba vetődött, első gondja volt tudakozódni a leányka felől és midőn Kissel találkozott, bizalmas leereszkedéssel csapott a vállára:

— Na, öregem, rég nem láttalak; közös nagy czélunk érdekében sokat utaztam azóta és fentem, élesitettem azt az ekét, mely immár nem sokára egyenlő barázdákra hasitja a vagyont: a haza földje mindnyájunké, majd egyformán osztozunk belőle . . . mondd csak öregem, hol tartod a leányodat? Hallom, sok pénzt küldözget neked; de talán van esze, hogy nem küldi minden szerzeményét neked . . . egy olyan szép leány sokat . . . — aztán csak meggondolja magát és fordit egyet a beszédén — azt akartam mondani, hogy jól teszi, ha neked küldi a pénzét, mert egy olyan szép leány elkél pénz nélkül is. Lásd engem is kinálva kinálnak gazdag leányokkal; de én nem adok a vagyonra semmit, az úgy is lesz nekem és mindnyájunknak bővében nem sokára; fő az, hogy legyen a leány szép, a kit tudjak szeretni . . . No, de addig még idő van és nagy dolgok várnak rám . . . majd aztán csak hazakerül a szép leányod is s akkor meglátjuk . . .

És egyebekről kezdett beszélni. De az ittasságba mind inkább belegabalyodó Kis mind csak arra gondolt, hogy ime a nagy dolgokra kiszemelt jeles ifju, a ki meg fogja változtatni a világ folyását, — a mit nagyon helyesen is tesz, mert kutya világ ez! — érdeklődik az ő szép leánya iránt. A mint erre gondolt, egyszerre csak az az eszméje támadt, hogy miért is nem megy Gusztí Hunyadiékhoz? Ott megismerkednének Iduskával s még ki tudja, mit hozna a jövő; hiszen Guszti nem csak jeles egyén, de szép fiu is, az öltözéke pedig hódító: olyan szép koczkás nadrágot, olyan arany pettyes ibolyaszin mellényt, olyan vérpiros nyakkendőt Kis még soha sem látott. Zöld kalapja hátulján pedig úgy kunkorodik a tarka toll, a minél szebben már nem is lehet.

— Guszti öcsém, látogasd meg a leányomat.

— Majd mikor itthon lesz, — vetette oda könnyedén a jeles ifju. De ez épen elég volt Kisnek, egy gondolat fogamzott ködös agyába és azt táplálgatta nap-nap után. Most egyelőre magához hivja Gusztit ebédre, aztán ha csak lehet, vendégül fogja . . . és majd meglátja a többit.

— Kedves öcsém, ha még most szegényesen vagyunk is, de egy tisztességes ebéddel azért elláthatjuk; a feleségem ért hozzá, kóstolja meg a főztét.

Guszti ugy tett, mintha gondolkoznék; de aztán csak elfogadta a meghivást, mely leereszkedő cselekedetével egészen büszkévé tette a vasuti munkást; igy léptek a temetőalji kis udvarra és Kis uram czélzatosan kiáltott a feleségének:

— Merre vagy asszony! Vendéget hoztam, még pedig nevezetes vendéget, a kinek már ujságlapokban is ki volt nyomtatva a neve . . . aztán ismeri a szép leányunkat is . . . no, hát kerülj már elé!

Mig Kis igy beszélt, vendége affektált világlátottsággal Miklóshoz lépett, kissé megbiczentette fejét s ugy mutatta be magát, miközben kezet nyujtott; de Miklós ugy tett, mintha nem venné észre a felé nyujtott kezet, nyeregbe pattant s onnan szólt le;

— Földy Miklós vagyok — és elvágtatott.

— Uras, uras a teremtettét! No, de még jobban is megismerkedünk, urfi!

Kisnek első dolga volt felajánlani a csinos műhelyet vendégének, a ki azt nagy leereszkedéssel el is fogadta. A mint belépett, tekintete azonnal megakadt egy művészi faragásu képkereten, de még inkább a keretben levő képen, melyet Iduska küldött volt Miklósnak. Guszták urfi csak ugy magában mondta: ez aztán igazán szép leány, ezért érdemes lesz itt maradni . . . ez a vén bolond tüstént haza hivja, ha akarom . . . és bolond lennék magam is, ha nem akarnám.

— — — — — — — — — — —

A sóskuti völgykatlanban foly a sarjúgyüjtés és terjeng az édes balzsamos illat, utolsó lehellete a lekaszált vadvirágoknak.

Az Erzsiék új háza kifehérlik a gyümölcsfák közül, mert eltérve a falu szokásától, beépitették az udvar hátterére a gyümölcsös mellé. Ez a Miklós terve volt és a sógor szivesen elfogadta.

Mikor a csinos ház elkészült, Erzsibe egyszerre csak fölébredt a régi magyar nemes leányok hagyományos virágszeretete és kijelentette, hogy a tornácz előtt három virágágyat akar: szegfünek, violának és rezedának. Anyósa egész paraszt lelkesedéssel ajánlotta, hogy abba a pihent földbe hagymát ültessenek és Erzsi jó természetével már bele is nyugodott volna, mikor az ura egy kora reggel csinos rácscsal körítette a kijelölt virágágyakat és erre az anyja is úgy vélte, hogy néha kénytelen az ember jó képet csinálni még a virághoz is. És a szegfü, viola és rezeda ugyancsak igyekszik meghálálni ezt a türelmet, mert ugy ontja az édes, jó illatot, hogy illatban fürészti az egész udvart és az ember nem győzi magába szívni és élvezni a jó illat szülte kellemes érzést.

A ház és az udvar üres, csak a csűrből fut ki szép két fehér bornyu, s mikor kitáncolta magát, mint a ki dolgát jól végezte, visszamegy mind a kettő a csűrbe, s onnan a csürös kertbe, a hol kecses térdhajlással ereszkednek a puha törmelékre s bizonyosan számítják magukban, hogy a csorda mikor jő haza? A két legszebb tehén nekik fogja hozni az édes meleg tejet.

A háznép a gyümölcsösben van és forgatja a sarju rendet. Az Erzsi két szép gyermeke körülveszi a harmadikat, a legszebbet, a ki ott ül — mert járni még nem tud — a sarju között és erősen kinálgatja testvérkéit a lekaszált füvel. Egy napszámos asszony is elhalad a tiz hónapos Palika mellett, Palika azt is megkínálja egy szál kóróval, mire az asszony megcsókolja a kövér kis kacsót és azt mondja, hogy ebből a gyermekből adakozó, jó szívű ember lesz. És Palikának nagy a népszerüsége az egész faluban, a mit barátkozó természetének köszönhet.

A gyermekcsoporton túl az egész háznép gereblyét és villát forgat, s az enyhe szeptemberi levegő tele van a sarju füszeres illatával és az illat betölti az egész völgykatlant és felhat a magas útra, melyen egy lovas száguld lefelé. Már meglátta a fehérlő fedélzetet, már belélegzelte a gyermekkoráról ismert édes illatot és szive még hatalmasabban vert és jól járó kis lovát még hevesebben sarkantyuzta; de mikor már lent volt a faluban és már-már elérte a nénje házát, egyszerre csak nagy rettegés fogta el: hátha Iduska még sincs itt? hátha valami baja történt? S ettől a gondolattól úgy megijedt, hogy lova akár vissza is fordulhatott volna, még sem veszi észre. Ily kinos szorongásról eddig képzete sem volt: ettől bátran meg lehet őrülni! Épen ideje, hogy lovacskája megálljon a kapu előtt és az egyik kis huga hírt vigyen az érkezéséről. A gyümölcsösben jó kedvvel foly a gyüjtés. A kisasszonyból lett parasztmenyecske elemében van és dalától cseng a táj, keze alatt pedig ég a munka, — így dicséri az anyósa mindég — és a kisasszonyból lett paraszt asszony mellett gyüjt a napszámos leányából lett kisasszony s ha nem is «ég a munka a keze alatt», de mindenesetre melegszik, mert munkakedv lüktet minden izében ennek a tanult, szép fiatal leánynak.

— Itt van Miklós bátyám! — kiált a kis leány, mire Iduska csak kidobja a gereblyét és rohan az udvar felé, s pár pillanat múlva már ott piheg egy erős ifju mellen, de aztán elpirulva, csak visszapattan, felnéz a Miklós szemébe és egyszerre ugy érzi, hogy első kötelessége minél előbb túlesni a kinos kimagyarázáson, s míg a család összegyülne, gyorsan kezdte:

— Miklós, ne rettegjen, nem ért engem semmi baj ... csak épen udvarolni akart az egyik Hunyadi és férjhez venni a másik Hunyadi; aztán otthagytam őket ... azontúl egy órát sem akartam egy ilyen ember házánál lenni; rögtön elutaztam, ennyi az egész.

Ennyi az egész, mondta magában áhitattal Miklós. Iduska megkönnyebbülten lélegzett: hála Istennek, hogy túlestem a magyarázaton, gondolta és derülten folytatta:

— Jaj, Miklós, be áldott helyre találtam! Soha sem tudom meghálálni azt az igazi jóságot, melylyel elárasztanak, megírtam ezt ma az én jó angolomnak ... reméltem, hogy Erzsi szives lesz hozzám, az ura is; de azt távolról sem hittem, mennyi gyöngédség van ebbe a koros paraszt asszonyban, a fiában és minden hozzátartozójában ...

S míg Iduska rendre dicsérte a háznépet, Miklós repülni vágyó könnyű szívvel mind csak azt ismételgette magában: — Ennyi az egész!

(Folytatása következik.)

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

Rémülten rohantak hozzá valamennyien. Jablonszkij letérdelt, hogy megnézze, mi történt vele, de a következő pillanatban fölsikoltott és talpra ugrott.

— Mr. Lecombe, — mondotta, — segitsen fölemelni a társunkat, de ne feledje, hogy ennek hirtelen kell történnie, mert ha csak pár pillanatig is lehajolva maradunk, megfulladunk.

Mind a ketten egyszerre lehajolva, hirtelen lábra állították a szerencsétlen fiút.

Szamojlov teljesen magán kivül volt. Halálos sápadtság ült az arczán, s az ajkai görcsösen össze voltak szorítva.

— Gombolja ki a zubbonyát, — mondotta Jablonszkij, — tüstént meg kell hogy indítsuk nála a lélekzést ... De siessen hát, fogja csak, majd én megpróbálom ... Nem kell no! — tette hozzá Jablonszkij sietve, — csak adjon ide vizet, nézze, már kezd magához térni! ...

S csakugyan, Szamojlov felsohajtott és kinyitotta a szemeit. Halvány pirosság öntötte el az arczát.

— Mi történt? — szólalt meg, kibontakozva Jablonszkij karjaiból.

— Hát csak az történt, — mondotta Mr. Lecombe kenetteljesen, — hogy ha mi csak pár perczecz el késöbb jutunk le, úgy ön meghalt volna.

— Csakugyan, roszul lettem ...

Ebben a pillanatban észrevette, hogy a gallérja ki van gombolva. Fülig elpirulva, gyorsan begombolta és fürkésző pillantásokat vetett megmentőire. Mr. Lecombe komoran, elégedetlen arczczal nézett rá, de Jablonszkij elmosolyodott és oroszul igy szólt:

— Legyen nyugodt. Nem történt semmi különös.

Ezekre a szavakra Szamojlov teljesen megzavarodott, de azért kezet nyujtott Jablonszkijnak és igy szólt:

— Azért mégis az életemet köszönhetem önnek ...

— Oh, — felelt amaz, — azzal, hogy önön segitettünk, nem koczkáztattunk semmit sem. Én csak bátorságát és elszántságát csodálom.

Jablonszkij megfogta a kis hajósinas kezét és ajkához emelte. Mr. Lecombe, a ki épen akkor lépett oda hozzájuk, kimondhatatlanul elcsodálkozott ... Talán csak úgy rémlett neki? Nem, egészen tisztán látta ... Mindamellett nem tartotta szükségesnek elárulni a csodálkozását és azt, hogy valami rendkivül különöset látott. Sir Murrey, ki épen akkor közeledett, kisegitette nagy zavarából.

A siker ellenére is, mely kutatásaikat jutalmazta, azon kellett lenniök, hogy minél előbb kijussanak a szénsavnak abból az áramlatából, mely megakadályozta őket abban, hogy fáradalmaikat kipihenni kissé ledőljenek.

Az áramlat irányát megállapitva elhatározták, hogy azzal szemben indulnak el, mert azt remélték, hogy igy hamarosan elérik azt a helyet, a hol a szénsav fejlődött.

Ezt az irányt követve, a folyó sodrának az irányában kellett útjokat folytatniok, a mi találkozott a kutatók abbeli szándékával, hogy mind mélyebbre ereszkedjenek, mert természetes, hogy a folyó medre lejtős volt.

Vagy egy verszet haladva a folyó mentén, Sir Murrey fölhivta útitársainak a figyelmét a rétegek képződésében tapasztalható hirtelen változásra: bazalt és gránit helyett a földalatti alagút falai és padlója a legtisztább kőszénből valók voltak.

— Csodálatos! — kiáltott fel Sir Murrey. — Ezt ugyan senkinek se hittem volna el, hogy 18 lieunyire a föld alatt, a hol most vagyunk, kőszénrétegekre akadhasson az ember! Ez nekünk, geologusoknak valami teljesen érthetetlen!

Rövid megállapodás után tovább folytatták útjokat. Most már azonban csak nagyon lassan haladtak előre, mert a kimerültség mindinkább erőt vett rajtuk. Átázva, a végletekig kifáradva valamennyien, csak a pihenésre gondoltak.

De hogy is ne, hiszen húsz teljes óra múlt el azóta, hogy Murrey, Lecombe és Szamojlov elindultak Jablonszkij után. Most végre, végképen kimerülve, csakhamar kijutottak a kőszénrétegek közül, és mindenütt a folyó mentén haladva, egész váratlanul egy hatalmas üregbe értek. Az üreg, melynek magassága szinte megmérhetetlennek látszott, a mennyiben még a villamos lámpák sugárkévéi sem értek fel a tetejéig, olyan volt, mint egy óriási terem. A cseppkövek szabályos oszlopainak hatalmas sorai övezték körül azt a tavat, a melybe a folyó beleömlött. A lámpák fénye ezerszeresen verődött vissza a barlang falairól és oszlopairól.

Kimerültségük ellenére is az utasok hosszú ideig nem tudtak megválni ettől a tündériesen szép látványtól.

Alig félóra múlva azonban, elköltvén egyszerű vacsorájukat, mély álomba merültek valamennyien.

XI. Fejezet.

Kilencz óra múlva Sir Murrey fölkeltette az útitársait, s miután megreggeliztek, így szólt:

— Nos uraim, most már azután elmondhatom, hogy én egy érdekes fölfedezést csinältam, mely, azt hiszem, szoros összefüggésben van azokkal a titokzatos jelekkel, a melyekkel eddig már két izben találkoztunk.

— De hát miért nem szólt előbb? — kiáltott rá Jablonszkij.

— Ha előbb szólok, úgy bizonyára egyikük sem költötte volna el oly nyugodtan a reggelijét, már pedig erőik gyarapodására mindeniknek szükségük van ...

— Nos hát ... mit talált?

— Találtam egy gondosan elzárt sirboltot, melynek további tanulmányozását azonban az önök számára tartottam fenn.

— Akkor hát menjünk!

Fölcsigázott érdeklődéssel követték valamennyien az angol geologust. Egyébiránt nem kellett messzire menniök. Alig fél versztnyire onnan, a hol reggeliztek, a tótól jobbra a barlangnak egy elég tágas kiágazása volt látható, mely a barlangtól egy hatalmas cseppkőoszlop által elválasztott félköralakú fülkét képezett.

Ennek a fülkének a közepén két keskeny és hosszukás ablakkal s egy üveges ajtóval ellátott és kápolnához hasonló épület állott. Az ajtón keresztül be lehetett pillantani a belsejébe, hol a középen egy kis emelvényen, széles, földig leomló takaróval leborított emberi alak feküdt.

Az ajtó két oldalán a fal egész magasságában különféle jelek voltak bevésve, melyeket mind a négyen szanszkrit irásjegyeknek tartottak. Egy darabig mind szótlanul bámulták a siremléket, nem tudva magukhoz térni a csodálkozástól.

Vajjon kinek a hamvai nyugosznak itt?

Kétségkivül egyike azoknak, a kik a végtelenül messze múltban már el tudtak jutni ide a magas éjszakra, a kik lebocsátkoztak ide a föld gyomrába, a kiknek olyan nagy volt a tudományuk, a minőt az emberiség az azóta eltelt sok ezer esztendő alatt még csak meg sem tudott közeliteni.

— Ne zavarjuk meg örök nyugodalmát! — mondotta Sir Murrey ünnepélyesen. — Tiszteljük ennek a nagy embernek az emlékét!

De Jablonszkij habozott. Ebben a pillanatban mélységesen meg volt győződve róla, hogy Daraajen sirja előtt áll, s úgy rémlett neki, hogy csak be kellene lépni a sirboltba és igy szólni annak a rejtélyes valakinek a földi maradványaihoz: «Ime eljöttünk, teljesitettük végső akaratodat!» s a holttest tüstént föltámadna ...

Társai elől nem birta elrejteni a gondolatait.

— Én azt hiszem, — szólt izgatottan, — hogy nekünk föltétlenül be kell mennünk ebbe a sirboltba.

— Miért? — kérdezte Sir Murrey csodálkozva.

— Nekem úgy tetszik, hogy az, a ki több ezer év óta ebben a sirboltban pihen, nem halt meg.

Alig hogy Jablonszkij ezt kimondta, újult erővel kelt benne életre az a meggyőződés.

— Igen, — folytatta tüzzel, — meg vagyok róla győződve, hogy itt nem halottal állunk szemben. Mondják meg, nem-e lehetséges az, hogy egy ember, a ki már oly sokszor jelét adta előttünk utólérhetetlenül nagy hatalmának, egyidőre félbeszakította az életét ... Nem aludt ki benne az élet szikrája, ott pislog benne most is, és bármikor újra lángra lobbanhat ...

Mr. Lecombe és Sir Murrey némán összenéztek.

— Mit szól hozzá, Sir? — kérdezte Jablonszkij.

— Én csak azt szeretném tudni, — felelt Sir Murrey, — hogy mire alapitja ön ezt a föltevését, s miből gondolja azt, hogy ezúttal valami ilyen ténynyel állunk szemben?

Jablonszkij elgondolkozott. Az ő meggyőződése az eseményeknek egész láncolatára volt alapitva. Ha azonban ezeket felsorolja, ezzel elárulja azt a titkot, mely nem kizárólag az övé.

Vajjon mit tegyen? ...

Végre elszánta magát és részletesen elmondotta Daraajen végső akaratának a történetét.

— Igazán mondom, — szólt Sir Murrey, miután őt végighallgatta, — a legnagyobb mértékben kételkednem kellene, ha nem látnám önben magam előtt a történteknek egyik élő tanuját. Sőt tovább megyek és azt mondom, még igy sem tudnám a dolgot elhinni, ha magam is nem lettem volna tanuja annyi különös eseménynek ...

— De hát már most helyesnek tartja-e az én fölfogásomat? A mit Daraajen megigért, azt kell, hogy teljesitse is. És végre is, ez az egyetlen módja lehetett annak, hogy ezredéveket keresztül éljen ... Menjünk tehát, uraim, és fogjunk mielőbb munkához.

Ezekkel a szavakkal fölkelt a helyéről.

— Várjunk csak egy pillanatig, — állitotta meg őt Sir Murrey, — mi helyrehozhatatlan hibát is követhetünk ám el ezzel ...

— Hogyan?

— Elolvasta ön azokat a fölirásokat ott?

Ezzel odamutatott a sirbolt falára.

— Nem.

— Már pedig, ha az ön föltevése helyes, akkor ezek a fölirások kétségkivül arra nézve nyujtanak fölvilágositást, hogyan és miképen kell új életre kelteni a szervezetet, mely ilyen hosszú ideig volt a tetszhalál állapotában. Ha nem járunk el óvatosan, vajjon nem veszélyeztetjük-e annak az életét, a kit látni, s a kivel beszélni akarunk?

Az angol geologus megjegyzése nagyon talpraesett volt.

Ha más mód nem kinálkozik, kétségkivül ezt is meg kellett volna koczkáztatni. De ebben az esetben Csebotarev segitségével pontos utasitásokra lehetett kilátásuk. Most csak az a kérdés volt még eldöntendő, vajjon most azonnal visszatérjenek-e a «Mars»-ra, vagy pedig egyelőre csak folytassák tovább kutatásaikat?

A mi Szamojlovot illeti, ő a leghatározottabban kijelentette, hogy bármint dőljön is el a kérdés, ő föltétlenül Jablonszkij-val tart.

Ez a kijelentés egy újabb megoldási módra vezette rá Jablonszkijt. Miután nem tudott megegyezni a társaival, megvolt a lehetősége annak, hogy kettéváljanak. Sir Murrey és Mr. Lecombe itt maradva tovább folytathatták kutatásaikat, ő és Szamojlov pedig visszatérhettek a föld szinére, hogy azután mielőbb visszajőjjenek hozzájuk Csebotarevvel.

Hosszas megbeszélés után ezt a tervet valamennyien elfogadták. Jablonszkijnak és Szamojlovnak tehát másnap, vagyis egy bizonyos számú órai alvás után el kellett indulnia visszafelé, a két geologus pedig ugyanekkor útját tovább volt folytatandó.

A szokott egyszerű vacsora után az elgyötört és kimerült utasok, a küszöbön álló válás előtt utólszor, mély álomba merültek.

XII. Fejezet.

Nyolcz órai pihenés után elérkezett a válás pillanata. Jablonszkij és Szamojlov szivélyes búcsút vevén társaiktól, elindultak a folyó mentén fölfelé, a két geologus pedig folytatta útját a tó körül.

A mint Jablonszkij egyedül maradt a társával, tüstént a következő kérdéssel fordult hozzá:

— Remélem, most meg fogja magyarázni nekem a történteket?

Szamojlov nyilván számított volt erre, mert

Jablonszkij megfogta a kis hajósinas kezét s az ajkához emelte.

A magyarázatok által fölizgatott útitársak szótlanul folytatták útjukat a folyó mentén.

— Hosszadalmas és nehéz út előtt állunk! — jegyezte meg Jablonszkij, megtörve a hallgatást.

— Talán bizony félt engem, hm?

— Nem, legkevésbbé sem. Hiszen oly sokszor jelét adta már kitartásának és rettenthetetlenségének.

— No, de most még egy kemény próbát kell kiállanom, mig ebből az alsó alagutból följutunk a felsőbe ...

— Arra gondoltam, nem-e volna jó, ha más útat keresnénk?

— Először is, alig hiszem, hogy találnánk, aztán meg ismeretlen útakon járva, könnyen megeshetnék, hogy megkésnénk és nagyon válságos helyzetbe juttatnók társainkat. Végre, a mi a legfőbb, az ennivalónk is kezd már a végére járni.

— Igaza van, — felelt Jablonszkij eltünődve, — de azért én mégis félek ettől az átkeléstől.

— Majd meglássa, hogy én jobb tornásznak fogok bizonyulni, s csak nevetek majd magán.

Mialatt így beszélgettek, eljutottak ahoz az oldalnyiláshoz, a melyből a szénsav kiáradt; mielőtt azonban odáig mentek volna, megreggeliztek és kipihenték magukat, miután azontúl jó darabig nem lehetett a földre leülniök.

De alig hogy a szénsavas áramlat közelébe értek, érezték, hogy alig tudnak lélekzeni; a szénsav időközben összegyülvén, a levegő felső rétegeit is elárasztotta.

Jablonszkijnak alig volt már ereje menekülni belőle és Szamojlovot is maga után vonszolni, a ki szintén már-már elvesztette volt az eszméletét.

Elgondolkoztak rajta, vajjon mittévők legyenek?

A folyó mentén valamivel lejebb egy keskeny, de magas oldalsikátor metszette át a hatalmas kőszénréteget.

Vagy száz rőfnyi útat tévén meg benne, azt látták, hogy ez az oldalsikátor a főalagút szénrétege alatt vezet és meglehetős meredeken emelkedik fölfelé. Miután a Jablonszkijnál levő térképen megállapitották azt az irányt, a melyet a tótól idáig követtek, mind a ketten arra az eredményre jutottak, hogy ez az oldalsikátor kell, hogy egyenesen a kráter szájához vezessen. Most még csak azt kellett megfontolniok, vajjon ez az út nem annyival hosszabb-e, hogy nem tart ki az élelmiszer-készletük.

De mind a ketten nagyon jó hangulatban voltak, erősnek és elszántnak érezték magukat, s igy minden további habozás nélkül folytatták útjukat a szűk sikátorban, telve erejükbe és utazásuk szerencsés kimenetelébe vetett erős hittel és bizodalommal.

Több mint tizenöt óra telt el azóta, hogy társaiktól elváltak. Jablonszkij számitása szerint másnap el kellett hogy érjék a kráter fönyilását, a melyen át a föld gyomrába leereszkedtek. A fáradt utasok jó éjt kivántak egymásnak és lefeküdtek. Lámpáikat kioltották, s koromsötétség burkolta be az alvókat.

Elmult vagy három óra, mikor egyszerre távoli moraj riasztotta fel őket. Egy pillanatra hirtelen kékes fény szelte át a homályt, rettenetes, siketitő robbanás hallatszott, majd ismét halálos csend lett. A mozgás által fölkavart szénpor elvakitotta szemeiket, ellepte a szájukat és akadályozta szabad lélekzésüket.

Jó időbe tellett, míg magukhoz tértek. Ösztönszerűleg első mozdulatuk az volt, hogy megnyomták a lámpáik gombját. Fölvillant a vakitó sugár, s ugyanabban a pillanatban a rémületnek kettős fölkiáltása hangzott fel a barlangban.

A fiatal leány rémülten rohant Jablonszkijhoz.

— Elvesztünk! — sohajtott föl és megragadta a kezeit.

— Tartok tőle, hogy úgy van! — felelt amaz. — De legyen erős és szedje össze magát. Mindenekelőtt megvizsgáljuk, vajjon csakugyan oly nagy-e a bennünket fenyegető veszedelem, mint a milyennek az első pillanatra látszik.

(Folytatása következik.)

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

A karácsonyi és ujévi occasio

november 15-én kezdődik s deczember 31-ig tart. Többek között a következő czikkek kerülnek eladásra:

Liberty merveilleux, tiszta selyem, több mint **300 színárnyalatban,** méterje **75 krajczár.**

Mosóbársonyok, méterje **65 kr.** és följ.

Lyoni foulard japon és kinai selyem, méterje **50 kr.** és följebb.

Mosóselyem, valódi mosható, **80 cm.** széles, méterje **95 kr.** és följebb.

Taffetas, csíkos és koczkás, garant. tiszta selyem, méterje **98 kr.**

Fekete mintázott selyem, garant. tiszta selyem. méterje **85 kr.** és feljebb stb. stb.

Az occassio-árak ☞ minden végen számokban láthatók. ☜

Csakis szabott árak.
Tulfizetés ki van zárva.

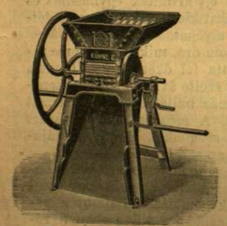
Mintákat vidékre készséggel bérmentve küldünk, melyeknek a **megtörtént választás után való mulhatlan visszaküldését igen kérjük.**

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

Külön osztály kiválóan előnyös árumaradékok számára.

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE
BRAUSWETTER JÁNOS
SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB. KRONOMETER és MŰ-ÓRÁS FELTALÁLÓJA a REMONTOIR INGAÓRÁKNAK STB. STB.
ÓRÁK, ÉKSZEREK
10.-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE
JAVITÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.
KÉPES ÁRJEGYZÉK 800 ILLUSZTRATIÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

TÉLI IDÉNY 1901/2.

Szecskavágógépek
kézi és erőhajtásra.
Répavágók.
Kiváló munkabirásu
rapid darálógépek.
Ventzki-féle 9335
«Gardner» répavágó. szab. takarmányfüllesztők.
Erőhajtásra Casali-féle szabadalmazott kukoriczamorzsolók
rendkivül munkaképességgel.
Teljes takarmánykamara felszerelések
melyek sok évi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen terveztetnek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállittatnak
KÜHNE E.
mezőgazdasági gépgyár által. — Gyár: MOSON, Moson vm.
Főraktár: BUDAPEST, VI., Váczi-körut 57/a.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállitója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utcza 10.
Központi viz-, lég- és gőzfütések, légszesz- és vizvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyuk, vizerőművi emelőgépek stb. 9277
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készittetnek.

Első magyar üveggyár
részvény-társaság 9303
Budapesten, V. ker., Ferencz József-tér 8.
(Az Akadémia közvetlen közelében).

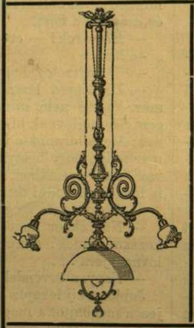
Vendéglői, kávéházi, és háztartási üvegnemüek gyári raktára.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Virágvázák legszebb kivitelben, nagy választékban.

BELICZAY BÉLA 9312
mézeskalácsos és viaszgyertyaöntő, méz-, viasz- és fáklya-raktára.
Alapittatott 1833.
Budapest, VII., Csányi-utcza 3. szám, saját házában.

Parádi üveggyár raktára
GÖRÖG ISTVÁN
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utcza 15. szám.
Nagy választék mindenféle üvegnemekben. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 9122

Cs. és kir. udvari szállitók.
Kunz József és Társa
BUDAPEST, V., Deák-tér 1. 9416
Vászon-, fehérnemü- és szőnyegraktár. — Menyasszonyi kelengyék.
Kastélyok, szállodák, intézetek berendezése.
☞ Motor erőre berendezett fehérnemü gyár. ☜

Brünner Testvérek
cs. és kir. szab.
légszesz-, villamos- és petroleumlámpa-gyár.
Főraktár: 9223
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 3.
Salonpetroleum és császárolaj I. rendü. — Bérmentes szállitás.

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

HIRMANN FERENCZ
RÉZÁRU-GYÁRA,
Budapest, VII., Csányi-utcza 9. sz.
Készit gőz-, viz, és légszeszvezetékhez szükséges rézárukat, bor- és sörszivattyukat, sörkimérő készüléket légnyomással, szénkénegezőket, peronospora fecskendőkhöz való minden egyes rézalkatrészt, hiteles kereskedelmi részsulyokat, felirati táblákat horgany v. fémből stb.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

XII. (Folytatás.)

Kis János másnap is, harmadnap is ebédre hivta Gusztáv urat, a ki ugy tett, mintha szivességből nem utasitaná vissza a meghivást s egy nap még azt is kijelentette, hogy benne semmi kényesség nincs, a mit azzal fog bebizonyitani ... nem még sem! szakitotta félbe önmagát. Természetesen a gajdos házigazda nem hagyta annyiban, s addig faggatta, míg a vendég vallott: hogy habár a műhely nem mondható is vendégszobának, de azért hajlandó pár napot ott tölteni. Ez a betelepedés Kisnének sehogy sem tetszett; attól is félt, hogy Miklós rosz néven fogja venni a szobájába való betolakodást. Aztán egyszerű, józan eszével nem hitt Gusztávnak, a ki pedig holmi ujságokból, magán levelekből sok mindent olvasott fel, a miből mind az tünt ki, hogy a bekövetkező világrenditő eseményekben a Gusztávoknak fényes szerepe és nagy jövője lesz.

Ilyen kilátások mellett Kisnek eszében sem volt a munka: dolgozott ő már eleget, ezentúl hadd dolgozzanak azok, a kik eddig henyéltek; most már ő lesz az úr. S ennek okán el is határozta, hogy a leányától kapandó pénzt egy régi vágya teljesitésére fogja használni. S a mint ezt elhatározta, egész türelmetlenül várta a pénzt és a vásárt. Egy úri forma őszi felöltőre vágyott, s e vágy óránként nőtt és annyira erőt vett rajta, hogy végre mikor megkapta a pénzt, bármily nagy kedve is volt egy jó áldomásra, még is megtartóztatta magát és ment egyenesen a sátrak közé. De előbb felkérte Gusztávot, hogy legyen a választásnál segitségére, mint olyan úri ember, a ki már ért az effélékhez. Gusztáv szivesen nyujtott segédkezet és ő maga is fel-fel próbált egy-egy kiáltóbb szinű felső kabátot. Végre egy vörhenyes világos téglaszint nagyon szépnek talált és azt meg is vétette pártfogoltjával. Soha semmire, még a leányára sem volt olyan büszke Kis, mint erre a rettenetes szinü felöltőre, s csak azt sajnálta, hogy miért süt oly forrón a nap? Az ember fel sem öltheti a tisztességes ruháját! Pedig ez a gyönyörű kabát nyomban olyan úrrá tenné, a milyen Gusztiné ...

Az úri felöltőd jóvoltára nem kocczintanánk egyet?

De bizony kocczintunk, csak vigyük haza a drága jószágot.

Hazavitték és Kis ugy határozta, hogy a tágas műhelybe helyezi el. A Miklós faragványai közül néhányat a földre dobott; azok között volt a művészi faragásu kis képkeret, melyből az Iduska arczképe ifju szépségének üde bájával mosolygott elő. Kist elfutotta a méreg s ugy kiáltotta:

— Ni, hogy rejtegeti az a sehonnai asztalos urfi! .. tudod, minden áron el akarja venni, pedig már megmondtam, hogy abból semmi sem lesz. Mi köze a leányom arczképéhez, el is viszem innen ...

— Hadd itt, a míg én itt leszek.

— Az már más; szivesen.

Aztán éjfélután, a mint becsipve hazajöttek, Gusztiné csak oda szólt Kisnek:

— Te! ha most itthon lenne az a szép leány, bizony isten tüstént elvenném!

— Haza hivom, haza hivom, öcsém.

— A mint akarod ...

— De igazán elveszed?

— Igazán, itt a kezem.

Másnap reggel ismét megkérdezte Kis, hogy hát irjon-e a leányának?

— Én már megmondtam a magamét, a többi az apa dolga.

Ezt a dolgot szivesen vállalta Kis és irt ilyen formán:

«Kedves édes szép leányom! Azonnal jőjj haza. Most már én, az apád hivlak és igazán nem ütlek főbe; dehogy ütlek! Anyád is vár, a vendégünk is vár és a vendégünk egy nevezetes ifju, olyan a ki már gyüléseken szónokolt, a kiből nagy ember lesz, most mikor megváltozik a világ rendje és az elnyomott szegényekből lesznek a gazdagok. Nem tudom én azt olyan szép sorjában elmondani, mint Guszti, a vendégünk, de majd elmagyarázza ő neked. Hát csak jer és legyen belőled egy jeles ember felesége. Nagyon vár szerető apád *Kis*».

Ezt a levelet is felbontotta az angol és azt gondolta, hogy épen jó, mert igy már visszatérhet az a szegény leány az édes anyjához. A jeles vendégtől sem tartott, azzal majd el fog bánni az az okos, jó leány ... de hátha az apja szenvedteti és erőszakolja? Kissé gondolkozott és ki is gondolt valamit. Ugy fog tenni. Maga viszi haza a leányt és a kapzsi emberrel titkos alkura lép, mert azt már tapasztalta, hogy pénz annak az istene: a pénzen sokat lehet inni; tehát ha az okos szép szó nem használ, majd meg teszi a pénz. Ha ezt előre sejti, nem inditott volna egy óriás ládát Sóskut felé. Magával vihette volna egyenesen az Iduska anyjához.

Hunyadiné szeretettel csomagoltatott sok szép fehérnemüt és több rendbeli ruhát a volt tanitónőnek és irt hozzá egy olyan meleg levelet az ő «jó kis leányá»-nak, mintha igazán az édes anyja lett volna. És mikor Iduska elolvasta a levelet, felbontotta a nagy ládát, nem érzett semmi megszégyenülést, csak végtelen hálát a jó beteg asszony iránt, a ki annyi szeretettel van hozzá. A leánykák is gyöngéd ajándékokat, meleg szivecskéjökből omló kedves leveleket rejtettek a ládába: oh a kedves, szép kis teremtések! mondogatja Iduska a mint kiteregeti az új és régibb ruháit a hosszu karos padokra. Csak egyedül van a szobában és őrzi a kis Palit, ki a bölcsőjében alszik félig nyilt ajkakkal és rózsapiros arczczal. Hosszu finom fátyol akad a kezébe és érzi, hogy arczát elfutja a meleg pir. Ezt menyasszonyi fátyolnak tették oda. Nem helyezi a többi ruha közé, gyöngéden ráboritja az alvó gyermekre. Ekkor lép be Erzsi, mert, a mint mondja, azért futott be a kertből, hogy vajjon felébredt-e már az éhes kis malacz?

Elcsodálkozott a sok szép uri ruhán, aztán a mint nézegette ezt is, azt is, elgondolkozott: lám neki soha sem voltak ily tisztességes ruhái; az mind rongy volt, s még is mint neheztel az édes anyja, hogy a rongyot felcserélte tisztességes öltözékkel. Iduska mintha kitalálta volna a gondolatát, megölelte, hozzá simult:

— Erzsi, mondd meg igazán, nem kivánod-e vissza a régi öltözetedet?

— Nem Iduska, igazán nem. Mióta ez a szép, jó, paraszt ruha van rajtam, nem érzem azt a nagy szorongást, sok szégyent, a mit addig éreztem ... jobb ez igy. Csak épen édes anyám ne neheztelne olyan nagyon, ez napról-napra rosszabbul esik nekem ... akkor előbb mintha nem fájt volna igy ...

A gyermek ébredezni kezdett: hátravetette fejecskéjét, aztán kövér kacsóival összehúzta arczán a finom, habzó fátyolt; mind a ketten odafutottak és óvatosan kezdték kifejteni a gyermeket a fátyolból. Mikor ez sikerült, Erzsi felkapta a gyermeket, össze-vissza csókolta piros arczát, kövér nyakát, aztán leült, hogy megszoptassa.

A gyermek mohón szivta az anyatejet, aztán a mint éhsége csillapult, kedveskedő kötekedéssel babrált az anyja nyakán, az anyja elfogta babráló kis kezét s oda szoritotta az ajkaihoz: oh te kedves, édes kis jószág! Aztán felemelte fejét, Iduskát kereste tekintete; megtalálta, a mint az összehajtogatott fátyolra hajolva meleg lehelletével akarja a gyürődött részeket kisimitani és szólt hozzá kissé elfogódó hangon:

— Lásd Iduska, azt hiszem, hogy ha nem lenne gyermekem, nem fájna ennyire az édes anyám elhülése; de igy — különösen mikor szoptatok — mindég arra gondolok, hogy édes anyám is igy tartott az ölében, igy táplált és igy csókolgatta babráló kis kezemet ... oh ilyenkor nagyon fáj a szivem! ...

— És talán meg is bántad Erzsi, hogy paraszt asszony lettél?

— Nem, azt soha sem fogom megbánni. Az uramat szeretem, az anyósom jó hozzám és a munkát nem kell szégyelnem; kedvem szerint sulykolhatok a patakon, járhatok mezei munkára, megvan mindenem, a mi kell, segithetek a szükölködőkön és tisztességben nevelhetem a drága kedves gyermekeimet: egészen az én hajlamaimhoz való életet élek s nem is hiányzik semmi a boldogságomból, csak az édes anyám szeretete. Sokszor elgondolom, hogy ha maga elé bocsájtana és engedné, hogy beszéljek, talán vissza tudnám szerezni a szivét; mert van neki szive, emlékszem, hogy kicsi koromban hányszor láttam könyezni az első gyermeke sirján, ilyenkor mindég magához szoritott és azt mondta, hogy csak én hasonlitok Palikához, Orsolya olyan, mintha nem is volna testvére. Miklós akkor még meg sem született ...

Mig Erzsi könyfátyolos tekintettel tovább beszélt gyermekkoráról, Iduskát egy gondolat kapta meg. Sokszor gondolt ugyan erre, csak semmi módot nem talált a kiviteléhez, most egyszerre ugy érezte, mintha egy gyönge szál akadt volna a kezébe, melyet nem akar elbocsátani, oda ült mellé a padra, hizelegve, vállára hajtotta a fejét:

— Erzsi! Ugy, de ugy szeretnélek egyszer uri ruhában látni; milyen voltál te kisasszony korodban? Szerezd meg nekem azt az örömet, öltözz át még egyszer ... nézd, itt van ez a sötétkék ruha, egészen bő pongyola nekem, neked épen találni fog ... no csak gyorsan, édes kedves Erzsim, lepjük meg a háznépet is.

Magához édesgette a gyermeket; de fél kezével kezdte külön rakosgatni az Erzsinek szánt ruhákat. Erzsi letette, fölvette a csinos finom darabokat:

— Soha sem volt nekem ilyen szép ruhám; Istenem, mennyi rongyot hordtam! A mi már nem kellett Orsolyának, az volt az enyém.

— Mind elmult az már, Erzsi; most pedig hadd lássam Földy Eliz kisasszonyt . . .

— Csak Pál Andrisnét fogod látni az úri ruhában is; de nem szegem a kedved — és öltözködni kezdett. Iduska épen egy csinos kék tollas kalapot tett az Erzsi fejére, — a mit Palika okvetlenül magának akart megkaparitani, — midőn idősebb Pálné, az anyós, belépett Kata leányával. Mind a ketten elcsodálkoztak és valami olyat éreztek, mintha most nem lenne olyan közel hozzájuk Erzsi, mint eddig; Kata meg is mondta:

— Ebben az úri gunyában nem tudnám tegezni, bizony isten az van a nyelvemen, hogy Eliz kisasszony.

Erzsi nevetett és megcsókolta sógorasszonyát:

— Hát ugy is, akkor is, csak Pál Kata volt az én legjobb barátném, mint most. . . Hej! Iduska, ha láttad volna mint dolgozott velem ez a jó lélek, mikor a házunk összeomlott!

(Folytatása következik.)

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

De a legnagyobb gonddal megtartott szemle bizony vajmi kevés vigasztalást nyujtott. A falakról levált hatalmas széndarabok megtöltötték a sikátort és minden oldalról elzárták a kijáratát. Köröskörül el voltak zárva egy vagy két négyszögrőfnyi és vagy három rőf magas területen.

Arról nem is álmodhattak, hogy bármerre is útat törhessenek magúknak kifelé.

— Mégis meg kell próbálnunk keresztül törni a falon! — kiáltott föl Jablonszkij.

— De hát miben reménykedik? — kérdezte Szamojlov.

— Abban, hogy könnyen megeshetik, hogy a falat áttörve egy másik sikátorba jutunk. Lássunk mielőbb hozzá, hogy megállapitsuk a fal vastagságát.

Fogott egy kalapácsot, a melyet szerencsére Sir Murreytől magával hozott és elkezdte gondosan végig kopogtatni a falat abban a reményben, hogy valahol tán olyan kongó hangot hall, mely mögötte lévő ürességre enged következtetni.

Sajnos azonban, a falnak csak egyetlen egy pontján hallottak a többinél valamivel kongóbb hangot. Itt aztán Jablonszkij meg is állapodott, abból indulván ki, hogy a fal ezen a helyen a legvékonyabb.

— Most aztán tüstént lássunk munkához, mert az erélyünktől és a munkánk szaporaságától függ a menekülésünk. Most önnek is dolgoznia kell ám, Mihajlovna Vjera!

— Oh, — felelt a leány, felbuzdulva Jablonszkij szavain, — most én megint a szolgálatkész és fáradhatatlan hajósinassá leszek! Majd meglássa, milyen pompás segitőtársat talál bennem!

Jablonszkij az irány megállapitása után tüstént munkához látott.

Az első három óra leforgása alatt sikerült neki egy tizenkét láb mély és egy láb átmérőjü nyilást vájni a falba. Ettől fogva azonban rendkivül nehéz lett a munka. A nyilásba bebújva Jablonszkijnak fekve kellett kezelnie a kalapácsot, s a kivájt széndarabokat oda kellett nyujtania a társának, a ki azokat kihordta a barlangba. Szamojlovnak is nehéz munka jutott: neki is be kellett bujnia a lyukba és minden darab szénnel megint ki kellett jönnie belőle.

Jablonszkij, hogy a munkát lehetőleg megkönnyitse, elhatározta, hogy kiüriti a tarisznyáját, s azt használja föl a szén kihordására. Amint a tarisznyát kinyitotta, csodálkozva kiáltott föl:

— De biszen ez nem az én tarisznyám! Ez nem az én holmim! Nekem soha sem voltak ilyen műszereim.

— Tudja-e, mik ezek? — kérdezte Szamojlovtól.

Ez tagadólag rázta a fejét.

— Melinit-töltények! Ezeknek a segitségével lehet, hogy sikerülni fog szétrobbantanunk ezt a falat! Tévedésből úgy latszik, Sir Murrey tarisznyáját hoztam magammal! Most azután fölrobbanthatjuk azt a falat, mely bennünket elzár, csakhogy itt megint más veszedelem fenyeget bennünket. Könnyen megeshetik, hogy mi is áldozataivá leszünk ennek a robbanásnak.

— Nem volna-e akkor mégis jobb, ha megpróbálnók előbb a munkát a megkezdett módon folytatni?

— Igen, csakhogy megfeledkezik arról, hogy már a vizünk nagyon is fogytán van. Ezenkivül ki is vagyunk merülve, annyira, hogy aligha érnök el a föld színét, s aligha juthatnánk el a mieinkhez . . .

— Akkor hát cselekedjék úgy, a hogy legjobbnak gondolja. Én csak azt hiszem, hogy a robbanás által elpusztulni még mindig kellemesebb, mint lassan meghalni szomjan . . .

— Az igaz. Csak hogy én most nem is a halálra, hanem az életre gondolok. Eleinte meg akartam halni önnel, de most . . . élni akarok . . .

«Te veled» — akarta mondani, de mégis meggondolta.

De a leány eltalálta a gondolatát. Mosolyogva nézett rá és kezet nyujtott neki.

— Lássunk hát munkához!

Jablonszkij ezúttal nem igen kimélte az erejét. De minél mélyebbre jutott, annál nehezebben lélekzett. Gyakran ki kellett jönnie a barlangba, hogy kissé kifújja magát. Négy óra múlva azonban legnagyobb rémületére azt vette észre, hogy a barlangban is mind nehezebben kezd menni a lélekzés.

Következésképen nem volt idő a habozásra.

Még három óra alatt Jablonszkij a már eddig vájt nyilásból két oldalaknát is csinált, melyeknek a végén elhelyezte a Melinit-töltényeket.

Közeledett a döntő pillanat.

— Nem fél? — kérdezte utitársnőjétől.

— Egy csöppet sem! — felelt amaz, — úgy érzem, hogy teljesen mindegy, most pusztulok-e el, vagy néhány perczczel később.

— Az az egy bizonyos, hogy nem tudjuk, vajjon életben maradunk-e. Búcsúzzunk el hát.

Odanyújtotta neki mindkét kezét.

A fiatal leány egy pillanatig habozott, de azután felülkerekedett benne az érzés: odahajolt a társához és mind a két karjával átölelte őt.

— Isten veled! — suttogta, folyton csókolgatva az arczát.

— Isten veled! — felelt amaz, magához ölelte őt és csókokkal borította el halálravált orczáját.

— Most, menj! — kiáltott föl végre a leány, s kibontakozott az öleléséből.

Elmúlt még vagy két-három percz, mialatt mindenikük egyedül maradt a gondolataival. Aztán Jablonszkij odalépett az akna szájához, meggyújtotta a gyújtózsinórt, eltorlaszolva a nyilást széndarabokkal, visszatért sorsának az osztályosához, és elvezette őt a barlang legtávolabbi szögletébe.

Itt várták kéz a kézben mindketten a végzetes pillanatot, új erőt meritve egymás közellétének a tudatából.

Egyszerre megrendültek a barlang falai, rémületes robbanás hallatszott s egy hatalmas ütés a fején megfosztotta az öntudatától Jablonszkijt, a ki elereszvén utitársnőjének a kezét, elveszlette az eszméletét, s mind a ketten odaroskadtak egymás mellé a barlang kőpadlójára . . .

XIII. Fejezet.

Elmúlt több mint egy óra, mire Jablonszkij megint magához tért. Alig, hogy kissé fölemelte a fejét, mohón szivta magába a feléje áradó friss levegőt.

— Meg vagyunk mentve! — villant meg a fejében.

De ebben a pillanatban éles fájdalmat érzett a feje búbján és az egész testében, a miből azt következtette, hogy mégse ment minden olyan nagyon szerencsésen.

— Vajjon él-e ő? — gondolta magában kimondhatatlan aggodalommal.

Nem lévén képes a helyéből megmozdúlni, kinyújtotta a kezét a sötétben s úgy tapogatózott az utitársnője után. Mozdúlatlanul feküdt ott mellette. A keze odaért az arczához. Úgy rémlett neki, hogy teljesen hideg volt, mint ha meghalt volna.

A kétségbeesés erőt adott neki: valahogyan térdre kapaszkodott, megkereste a lámpáját s megnyomta a gombját.

Szerencsére a lámpának nem esett baja.

A fiatal leány mozdulatlanul feküdt ott mellette. Jablonszkij kétségbeesetten szólitgatta őt, tapogatta a fejét, a kezét, de mindez hiábavaló volt.

Erőt vevén a maga fájdalmán, elővette a vizes palaczkját, megnedvesítette a fejét, s erőszakkal szétnyitván összeszorított ajkait, nehány csepp vizet töltött a szájába.

De úgy látszott, hogy az élet immár örökre elköltözött abból a mozdulatlanúl ott heverő testből.

A mentésnek még csak egyetlen módja kinálkozott: megpróbálni haladéktalanúl kihúzni őt a barlang fojtó légköréből a friss levegőre.

Minden erejét összeszedve odavánszorgott hát hozzá, s karjaiba emelve őt, eszeveszetten rohant vele a kijárat felé. Lépten-nyomon megbotolva, de édes terhét görcsösen magához szorítva, pár pillanat múlva künn volt vele s letette őt a földre. Itt, fülét a kebléhez nyomva, leírhatatlan örömmel hallotta szivének bágyadt dobogását. Pár csepp cognac után, melyet a szájába csepegtetett, lassacskán elkezdett lélekzeni, s rövid félórai gondos ápolás után végre mélyen fölsóhajtott és fölnyitotta a szemeit.

Ugyanabban a pillanatban Jablonszkij, a ki ezalatt a fél óra alatt a legrettenetesebb izgalmakon ment keresztül, úgy érezte, hogy elhagyja az ereje, a feje szédült, tüzes karikák libegtek a szemei előtt, s egyszerre elvesztette az eszméletét . . .

Azt nem tudta volna megmondani, hogy mennyi ideig volt magánkivül. De mikor magához tért, az első pillanatban úgy rémlett neki, hogy egy lakályosan berendezett szobában fekszik. Mögüle valahonnan gyönge holdfény áradt reá, mely alig-alig hogy megvilágitotta a boltives padmalyt és a falakat, a melyeken mintha kárpitmintákat fedezett volna föl.

Ó maga egy kissé emelkedettebb, négyszögletü és valami lágy szövettel letakart kökereveten pihent. A szoba másik oldalán egy második, az övéhez hasonló kerevet állott.

Jablonszkij alig tudott magához térni meglepetéséből.

Vajjon hol van? Talán bizony nem puszta rege, a föld szinén ösmeretlen, s a föld mélyében rejtőző barlanglakók létezése?

A képzelete, melyet az utolsó napok eseményei fölcsigáztak, a legfantasztikusabb képeket kezdte lerajzolni előtte.

De ebben a pillanatban egy hirtelen támadt, és minden egyebet a háttérbe szoritó gondolat villant meg a fejében, s aggodalmasan nézett körül.

— Hol van Vjera? Hogy van az, hogy mindeddig nem jutott eszébe? Vajjon él-e?

Most tisztán visszaemlékezett mind arra, a mi az akna felrobbanása után történt.

Annyi kétségtelennek látszott előtte, hogy utitársnője él. Az utolsó emlék, mely megmaradt a fejében, az volt, hogy a leány felsőhajtott és fölnyitotta a szemeit.

De vajjon hát hol van?

Elkezdte szólitgatni őt, és maga is csodálkozott hangjának a gyönge ségén: a kiáltását maga is alig hogy meghallotta ott a csupasz boltivek alatt.

Nem felelt neki senki sem.

Megpróbált fölkelni a fekhelyéről, de a fejét is csak alig hogy meg tudta mozditani.

Vajjon mennyi ideig feküdt eszméletlenül? Egy napig, két napig? Vagy tán még tovább!...

Megrémült arra a gondolatra, hogy a vizük már az akna fölrobbanása előtt is meglehetősen fogytán volt. Még megeshetett az, hogy ő, a ki betegsége ideje alatt nem érezte szükségét ételnek és italnak, megmaradt, utitársnője pedig meghalt szomjan!

Elgyötörve a hiábavaló várakozástól, s kimeritve az egymásra torlódó gondolatoktól, végre elszunnyadt s mély álomba merült.

Mikor fölébredt, hasonlithatatlanúl frissebbnek és erősebbnek érezte magát, s eszébe jutott mindaz, a mit megelőző ébersége alatt látott.

De vajjon mennyi ideig aludt?

A szobában, úgy látszott, még mindig nem volt senki.

De mégis. A mint megfordúlt, amott a szoba másik végiben az övéhez hasonló kereveten egy emberi alakot látott. A gyér világosságban nem láthatta tisztán. A mint azonban rászólt, az illető hirtelen fölugrott és hanyatt-homlok odarohant hozzá.

— Vjera! — kiáltott föl Jablonszkij, pihegve az örömtől.

— Én vagyok lelkem, én! Oh Istenem, de örülök!

Mikor a viszontlátás örömének első rohama elmúlt s a leánynak sikerült Jablonszkijt kissé lecsillapitani, odaült mellé, mire Jablonszkij valósággal elárasztotta őt a történtekre vonatkozó kérdésekkel.

— Most pedig mondjon el nekem szépen sorjában mindent.

— Arra, úgy-e bár, mindenre emlékszik, a mi a robbanástól addig a pillanatig történt, a mikor eszméletlenül összeesett ott azon a folyosón?

Kezével a katakomba kijárata felé mutatott. — Igen, emlékezem. A robbanás után magamhoz térve s önt mozdulatlanúl feküdni látva, rettenetesen megijedtem . . . Azonkivül meg is voltam sebesülve . . . Ki kellett tágitanom a nyilást, hogy önt kihozhassam . . .

— Minderre magam is emlékszem . . .

— Ön?

— Igen. Bár képtelen voltam megmozdúlni, képtelen voltam a szememet kinyitni, de azért attól a percztől kezdve, hogy ön hozzám nyúlt, mindenről tudtam . . .

— Kataleptikus állapotban volt.

— Lehet, sőt nagyon valószinü. Mikor azután meg tudtam mozdúlni és kinyitottam a szemeimet, láttam, hogy ön lebukott és mély seb tátongott a fején. Akkor hamarosan bekötöttem a sebét és elindúltam kissé széjjelnézni. Alig pár rőfnyi távolságban három, ehhez teljesen hasonló szobára bukkantam. Azzal tüstént tisztában voltam, hogy ezek a szobák nem egyebek, mint sirboltok, annál is inkább, mert mindenikben, egy a falba vájt fülkében egy-egy mumiát találtam . . .

— Ez meglepő! Alkalmasint azt hitte, hogy itt élő lényeknek is kell lenniök?

— Igen, az első pillanatban. De később, a mint eszembe jutott mindaz, a mit ön nekünk

Darasajen sirjánál elbeszélt, meg voltam róla győződve, hogy nem találkozom senkivel sem.

— Miért?

— Meg voltam róla győződve, hogy azok, a kiknek földi maradványai itt pihennek, az ő utitársai voltak. Erről egyébiránt most is meg vagyok győződve, annál is inkább, mert ime már huszadik napja, hogy sehol, semmiféle élő lény nem mutatkozott.

— Hogyan? — vágott közbe Jablonszkij, — én tehát ily hosszú ideig voltam eszméletlen?

— Igen. Ma huszadik napja, bár lehet, hogy tévedtem a számitásban, de a tévedés legföljebb nehány óra lehet. Mikor ezekre a szobákra ráakadtam, elhatároztam, hogy bármiképen is, de elhelyezem önt valamelyikben. Ennek a szobának egyik falfülkéjében valóságos kincseket találtam: volt ott nehány óriási edény tele búzával és valami liszthez hasonló, de annál sokkal izletesebb és táplálóbb porral. Erről majd meg is győződhetik, ha megkóstolja azt az ételt, melyet főztem belőle . . .

Ezekkel a szavakkal fürgén kifutott a szobából.

Mindaketten odaroskadtak a barlang kőpadlójára.

A mint rászólt, az illető hirtelen felugrott és oda rohant hozzá.

Pár pillanat múlva visszatért a kezében valami különös formájú edénnyel, — a melyből forró gőz emelkedett — s letette az ételt a beteg ágyára.

— Honnan vette ezt a poharat? — kérdezte Jablonszkij.

— Ezt is itt találtam, még pedig nem is egyet. Itt van még kanál is. A mint láthatja, színaranyból van minden!

Az edényben levő kásaszerü, sürüs leves rendkivül jóizünek és táplálónak bizonyult. Elég volt belőle néhány kanálnyi a legnagyobb éhség csillapitására is.

Szamojlov elmondta, hogy azóta, hogy ebből a lisztből készült levesből él, sokkal erősebbnek érzi magát.

A fiatal tudós is gyorsan tért magához; alig három nappal azután, hogy visszanyerte az eszméletét, már fölkelhetett az ágyból, és néhány lépést is tudott tenni a szobában.

Mindketten türelmetlenül várták azt az időt, a mikor majd megnézhetik a katakomba környékét és újra nekiláthatnak annak, hogy útat keressenek föl a föld színére.

XIV. Fejezet.

— Mr. Lecombe! Kolléga!! . . . Halló! . . .

Ilyesféle fölkiáltásokat hallott a franczia geologus, melyek arra indították, hogy megálljon.

Több mint egy nap múlt el azóta, hogy a két geologus elvált Jablonszkijtól és Szamojlovtól, és folytatta útját a föld középpontja felé.

A mint a földalatti tavat körüljárták, azt látták, hogy a túlsó oldalán végtelen rónaság terül el előttük, biborvörös fényben úszva, melynek világosságánál itt is, amott is szétszórt sziklák bukkantak föl.

A tudósokat valósággal megdöbbentette ez a fantasztikus látvány.

Mr. Lecombe-on pár pillanatnyi szótlan csudálkozás után, leirhatatlan elragadtatás vett erőt. Ellenállhatatlan erővel valami vágy vonzotta oda a biboros messzeségbe, annak a földalatti fénynek a forrásához.

Sir Murrey, a ki tartózkodóbb és hidegvérübb volt, hasztalan tartóztatta társát, a ki már jó messzire járt előtte.

Kiáltásait hallva azonban, bár kelletlenül, de visszament hozzá s alig fertályóra múlva ott állt mellette.

— Nos, mi történt? — kérdezte nyersen Mr. Lecombe.

— Elég kellemetlen dolog, melyen már aligha segithetünk. Annyi az egész, hogy tüstént visszaszakell fordulnunk . . .

— Vissza?

— Igen.

— Talán bizony tréfál?

— Legkevésbbé sem . . . A dolog úgy áll, hogy mi úgy számitottunk, hogy a magunknál tartott élelmiszer elég lesz tizenöt napra. Kisült azonban, hogy Jablonszkij vagy Szamojlov, — egyik a kettő közül — tévedésből az én tarisznyámat vitte el a magáé helyett . . .

— Nos és?

— Így aztán mindössze csak annyi enni valónk van, hogy talán még visszajuthatunk a föld színére. Arról, hogy az útunkat folytathassuk, szó se lehet!

Mr. Lecombe elgondolkozott, de az egész alig tartott egy pillanatig. Az apró kis emberke hirtelen összerezzent, katonásan kihúzta magát és jobb kezét kinyújtva, ünnepélyesen így szólt:

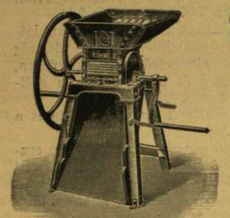
— Én megyek előre! Adja ki az eleségből az én részemet, aztán váljunk el. Én megyek, ha kell egyedül, de — előre!

— Előre, Sir, ha csak nem állja útját egy másik akadály!

— Miféle akadály?

— A forróság, mely mind jobban fokozódik, a mint közeledünk az égő naftaforrások felé. Talán bizony észre se vette, hogy a hőség folyton türhetetlenebbé válik? (Folyt. köv.)

TÉLI IDÉNY 1901/2.

«Gardner» répavágó.

Szecskavágógépek
kézi és erőhajtásra.
Répavágók.
Kiváló munkabirásu
rapid darálógépek.
Ventzki-féle 9335
szab. takarmányfüllesztők.
Erőhajtásra Casali-féle szabadalmazott kukoriczamorzsolók
rendkivül munkaképességgel.
Teljes takarmánykamara felszerelések
melyek sok évi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen terveztetnek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállittatnak
KÜHNE.
mezőgazdasági gépgyár által. — Gyár: MOSON, Moson vm.
Főraktár: BUDAPEST, VI., Váczi-körut 57 a.

BERNDORFI
fémáru-gyár KRUPP ARTHUR.
RAKTÁR:
Budapest, Váci-utca 25.
(Kristóf-tér sarok.)
Ajánlja elismert szolid gyártmányait
ALPACCA-EZÜST.
CHINA-EZÜST és ALPACCÁBÓL,
ugymint: evőeszközök, asztalteritékek, tálak,
tea- és kávékannák
TEASZŰRŐK.
gyertya-, gyulatartók,
—asztaldiszek stb.,—
valamint szabadalmazott (patent)
tiszta nikkel főzőedényeket.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

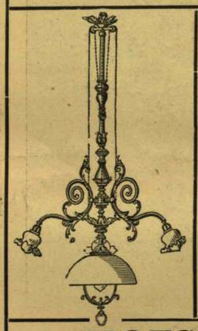
BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részv.-társ.
Irodái: VI. ker., Andrássy-ut 5. (saját házában). 8963
Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarék-betéti könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adót az intézet fizeti. Leszámitolt váltókat, előlegeket nyujt értékpapirokra. VÁLTÓ-ÜZLETE megbizásból teljesiti mindenféle értékpapirok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretébe tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/9—1/21-ig, délután 3—1/25-ig. Magyar kir. osztálysorsjegyek főelárusitó helye IV., Ferenczieki-tere 2. szám. Kézi zálogüzletei: IV., Károly-körut 18., IV., Ferenczik-tere és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körut 2., Üllői-út 6.

BELICZAY BÉLA 9312
mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő, méz-, viasz- és fáklya-raktára.
Alapittatott 1833.
Budapest, VII., Csányi-utcza 3. szám, saját házában.

Parádi üveggyár raktára
GÖRÖG ISTVÁN
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utcza 15. szám.
Nagy választék mindenféle üvegnemekben. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 9122

Cs. és kir. udvari szállitók.
Kunz József és Társa
BUDAPEST, V., Deák-tér 1. 9416
Vászon-, fehérnemü- és szőnyegraktár. — Menyesszonyi kelengyék.
Kastélyok, szállodák, intézetek berendezése.
Motor erore berendezett fehérnemü gyár.

Brünner Testvérek
cs. és kir. szab.
légszesz-, villamos- és petroleumlámpa-gyár.
Főraktár: 9223
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 3.
Salonpetroleum és császárolaj
I. rendü. — Bérmentes szállitás.

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

HIRMANN FERENCZ
RÉZÁRU-GYÁRA,
Budapest, VII., Csányi-utcza 9. sz.
Készit gőz-, viz, és légszeszvezetékhez szükséges rézárukat, bor- és sörszivattyukat, sörkimérő készüléket légnyomással, szénkénegezőket, peronospora fecskendőkhöz való minden egyes rézalkatrészt, hiteles kereskedelmi részsulyokat, felirati táblákat horgany v. fémből stb.

HARIS, ZEILLINGER és Tsa «A kék csillaghoz»
Budapest, IV., Váczi-utcza 16. szám,
ajánlanak **karácsonyi ajándékoknak** alkalmas czikkeket.

Kivételes árak:		*Kivételes árak:*	
1 vég 23 méter 82 cm. honi pamutvászon	11.— kor.	1 vég 15 m. 88 cm. valódi lenvászon 6 női ingre	15.50 kor.
1 vég 23 méter 82 cm. szepes-iglói lenutánzat	14.— „	1 vég 14 m. 150 cm. erős pamutv. 6 lepedőre	16.— „
1 vég 20 méter 84 cm. finom honi sifon	15.— „	1 kávés-teriték ajour szegélylyel 6 személyre	7.50 „

azonkivül legjobb minőségü barchet, kreton és zefir méterenként 60 fillér;
rendkivül nagy választék fehér és szines zsebkendőkben,
továbbá gyönyörü kávésteritékek, himzett asztalfutók és mi ieuk, harisnyák, kötények, selyem- és flanell-alsószoknyák, kész női, férfi és gyermek-fehérnemü.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

Iduska az anyóshoz lépett és halkan kezdett vele beszélni, az anyós figyelemmel hallgatta, aztán helyeslőleg intett: jó, igy épen jó lesz; megy és megbeszéli a fiával is. Reméli, hogy addig megérkezik Miklós is, mert szegény kerüli a lakását, mióta az idegen oda tolakodott.

Iduska aztán Erzsihez megy, szeretettel néz a szemébe:

— Édes jó Erzsi, ha te annyira óhajtod az édes anyád bocsánatát, akkor most, ebben a ruhában menj hozzá, mert paraszt ruhában niába mész, ki fog utasitani. Oh, én jól ismerem a büszkeségét! Aztán jó szószolód lesz ez a gyermek, ezt vidd magaddal... Ugy-e Palika megfogod a nagymamád szivét?

Az Erzsi arczából elfut minden vér és Kata megkinálja egy pohár friss vizzel. Sokat tervezgetett, sokat gondolt egy találkozóra; de valahogy másként gondolta...

— Itt van Miklós bátyám! — ujjongott az egyik kis leány, mire Iduska kifutott és szives üdvözlés után elmondta a tervét, s igy folytatta:

— Nagyon meg van hatva szegény Erzsi, beszéljen vele Miklós.

— Beszélek; de látja Iduska magam is rettegek... oh, nagyon nehéz az édes anyám szivéhez jutni: megkérgesitette az előitélet, nem olvad az már fel olyan könnyen...

— Könnyen? Hiszen ez már csak nem nevezhető könnyü dolognak, nyolcz év mulva először látni jó leányát és látni egy olyan gyönyörü kis unokát, még ha kőből lenne a szive, akkor is elég lenne ennyi... no, csak menjünk be. A mint bementek, Iduska egész természetesen tette Erzsi elé a napernyőt és keztyüt. — No, már minden készen van Erzsi!

Miklós is igyekezett nagyon természetesnek találni mindent, még az átöltözésre sem tett semmi megjegyzést, csak kissé melegebben csókolta meg a nénjét.

Erzsi tétovázott, akarta is, nem is a dolgot. Anyjával akart találkozni, de egyenes, nyilt természete ellent mondott az alakoskodásnak: bocsásson meg neki az édes anyja, úgy, a mint van, nem pedig a más ruhája miatt. Aztán ő nem megy az ura nélkül, ahhoz pedig nem illenék az uri feleség...

Szivök mélyén mind igazat adtak Erzsinek; de Miklós igyekezett meggyőzni, hogy egy elkeseredett beteges öregasszonynyal másként kell bánni; annak a gondolkozásához kell az embernek szabni a cselekedetét; aztán közbelépett az okos anyós is, a ki határozottan azt tanácsolta, hogy Erzsi ebben a ruhában menjen, Miklós üljön mellette, vigyék a gyermeket is, de csak a legkisebbet, annak ugy sincs az ingecskéjén kivül más ruhája, a lovakat pedig hajtsa a kis szolga, András még most maradjon csak itthon, majd eljő annak is az ideje. Miklós is tudta, hogy ha anyja meglátja a vejét, rögtön a jobbágyuk unokáját látja benne és ismét nem bocsát meg a leányának.

Erzsi kifutott az urához, az is csak ezt tanácsolta, aztán a mint végig nézett a feleségén, mosolyogva mondta: — Igy is szép vagy, de sokkal szebb vagy még is a mi ruhánkban.

E közben a szekér előállott, az Erzsi szive nagyot dobbant, érezték ezt mind és közös egyetértéssel igyekeztek minél előbb elindítani őket; Iduska a gyermeket tette az ölébe és oda sugott neki:

— Aztán csókold meg az én szegény jó édes anyámat is; de ne áruld el itt létemet: nagyon megijedne.

És a szép őszi nap verőfényében fehér kendők villantak ki a távozó zörgős kis szekérből és a virágillatos udvarról.

XIII.

A rázós kis szekér zörögve haladt felfelé a magas úton.

Goró Lajos rajza.

— Édes anyám, bocsásson meg...

A két testvér izgatottságát azzal csillapitgatta, hogy folytonosan a gyermekkel foglalkozott. Csak mikor a kis város tornyai előtüntek, kérdezte Erzsi:

— Vajjon, otthon van-e?

— Bizonyosan otthon van, ritkán megy Krisztina nénihez.

— Megvénült?...

— Nem... olyan mint volt, csak gyöngébb; no, de épen itt a város végén a temetőaljban van a lakásunk — és megállította a lovakat és Erzsi elhalványodott, a szive pedig hatalmasan vert. Leszálltak. Miklós azt tanácsolta, hogy nála nélkül lépjen a szobába: az első ajtón kell bemenni. S míg addig az ajtóig ért volna, ismét elmondta magában Erzsi a mit annyiszor ismételt az úton, s a mit, a mint belépett az anyjához, tüstént el is feledett.

Az öregasszony keveset változott és épen ugy ült a faragott hátu kanapén, mint akkor, midőn előadta neki férjhezmenő szándékát; az óta nem is látta. Akkor szerelmes volt s szivében az elhatározás ereje daczczá fejlődött és ugy beszélt az édes anyjával. Most az anyát látja a koros nőben, a kinek ő épen olyan gyermeke, mint neki ez a karon ülő gyönyörüség. Remegő hangon kezdi:

— Édes anyám bocsásson meg... elhoztam a legkisebb unokáját, Palikát... és nagyon, nagyon fáj nekem, hogy egyszer megszomoritottam...

Palika meglátja nagyanyja szemén a csillogó szemüveget: hiszen ez pompás valami, ez kell neki! Rárepül a nagyanyjára és elkezd az arczán babrálni és ez volt a legokosabb, a mit csak tehetett. Az öreg asszony nem ért rá gondolkozni; érezte a puha meleg kis kéz babrálását és a gyermek szivlüktetését is érezte, a mint oda tapad a mellához, valami rég feledett meleg érzés lopódzott a szivébe, a hol bizonyosan el lehetett nagyon mélyen temetve a családias érzésből egy még ki nem aludt szikra. Kissé távol tartotta a gyermeket, hogy az arczába láthasson, de a gyermek visszahajolt felé, mert még nem ért czélt a szemüveggel, a mire ugy rátette az eszét:

Igy, épen igy tapadt hozzá az a másik is: a szeme is ez a ragyogó, nagy barna szem volt: — Csókolj meg Palika, — kérte olyan hangon, melyből kiérzett, hogy kérésének teljesitését nem reméli. De Palika ugy vélte, hogy ez alku a fényes szemüvegre és két kis tenyerét odanyomta a nagyanyja arczára, kitátott kis száját pedig az öreg ajkakra. Minden kicsi gyermek igy csókol, de Földyné azt már rég elfeledte, s csak arra az egyre, az *első*re emlékezett, csak az tudott igy csókolni. A lihegő, duzzadt kis gyermekszáj a mint nedvesen tapadt az öreg asszony száraz ajkaira, felgyujtotta az eltemetett szikrát: egyszerre melegség lopózott az öreg hideg vérbe, kimondhatatlan jól eső, üde, friss melegség. Érezte, hogy ez az új élet a gyermekből áradt reá és e perczben nem is létezett más rá nézve csak a kis unoka, a ki olyan mint az első gyermeke volt és a ki szereti őt. Rá sem figyelt, hogy a leánya a nyakába borúl, arczát kezét csókolja. Miklós óvatosan lapul a nyitott ajtóhoz, nem akarja elzavarni ezt az áldott hangulatot, de az anyja észreveszi és siet bemutatni, hogy őt is szereti valaki:

— Nézd Miklós, mint szeret ez az édes kicsi gyermek; érzi hogy én is szeretem... valami játékot adjunk neki Miklós; ott nálad nincs-e valami?

Miklós tudta, hogy az a *nálad* a műhely, hova az anyja még soha sem lépett be.

— Lehet, hogy kapunk valamit, nézzünk be édes anyám.

— Menjünk Palika, menjünk! Nagymama viszen és keres neked valamit.

Karjára vette unokáját, magához szorította és megindult vele. Miklós előre futott megnézni, hogy nincs-e ott az a tolakodó fráter? Csak Kisnét találta, a kinek röptében elmondta a dolgot, miközben képeket, faragványokat kapkodott össze a gyermek részére. A gyermek szétnézett az ismeretlen helyen és figyelmét az asztalra dobott kép ragadta meg; hiába kinálta bátyja ezzel is, azzal is, Palika csak arra felé hajolt hol a nyitott ajtón beözönlő napfényben csillogott az Iduska képe. Miklós megdöbbenve vette észre, hogy az elrejtett kép elő van szedve, édes anyja szólt:

— Na, hát ezt a képet adjuk Palikának — és nyomban oda is adta.

A gyermek mohón kapott utána, először is megcsókolta, mintha ráismert volna, aztán szokása szerint oda tartotta a nagyanyjának is,

épen mint mikor meg akarja kóstoltatni, a mit szeret. Az öreg asszony megcsókolta a képet, Miklós és Kisné egymás szemébe nézett, meglepett örvendő tekintettel; pedig hát Földyné épen ugy megcsókolt volna egy darab fát is, ha oda kinálja az unokája.

— Üljön le édes anyám, mert Palika nehéz, — széket tett az anyjának, aztán Erzsit megismertette Kisnével, az idő pedig csodálatos gyorsan repült; a gyermek vigan játszott, az asszonyok szeretetteljesen beszélgettek és mikor a zörgős kis szekér előállott, Földyné összerezzent:

— Már?

Erzsi sietett a felelettel:

— Ismét visszajövünk édes anyám.

— Mikor?

— Holnapután.

— De aztán meg ne csalj Eliz, igazán eljöjj... addig talán itt is hagyhatnád Palikát?...

— De szopik!

— Igaz... mikor választod már el?

Az Erzsi szemébe köny szökött. Álmában sem képzelte, hogy édes anyját igy felmelegíti a kis unoka; egyszerre bátorság szállt a szivébe:

— Akkor választom el Palikát, mikor egyszer édes anyám meglátogat és segitségemre lesz... mert tudja édes anyám, azzal könnyebben válik a szegény gyermek, a kit szeret.

— A kit szeret! Igaz. Engem nagyon szeret ez a kedves kis jószág... majd akkor ide hozom szegénykét... de Eliz még meg sem kináltalak semmivel! Kávé idején csak el nem engedlek éhen, épen mikor szoptatsz?

Kisné félő szivességgel ajánlkozott, hogy ő majd utána néz, ha megengedik. Máskor is megmelegitette a Földyné kávéját. Miklós látta a jó asszony tekintetéből, hogy beszélni szeretne vele és utána sietett a konyhába:

— Mit tud Iduskáról Miklós? Nekem olyan rég nem irt már!

— Azt tudom, hogy nincs semmi baja és ezer csókot küld az édes anyjának...

— Hol a levele?... miért nem ir nekem? Miklós, nagyon aggódom; képzelje csak ennek a léhütő Gusztávnak a biztatására az uram azt irta Iduskának, hogy azonal jöjjön haza; tudom haza fog jönni, de azt is tudom, hogy még egy jó szóra sem fogja méltatni ezt az embert és akkor mi lesz itt?... Ismeri az uramat!

— Legyen nyugodt Bori néni, én is itt leszek akkor.

Az anyát megnyugtatta, de a saját szivét nem csendesithette. Harag tombolt ifju vérében és szeretett volna a «léhütő» után rohanni, a szemébe nézni és megkérdeni, miért biztatta Kist a leánya hazahivására? Mi köze van neki az ő jegyeséhez?

— Mondja csak Bori néni, magához milyen az a fráter? Ugy-e henczegő, követelő, vagy talán még goromba is?

— Dehogy! nagyon jár utánam, megbecsül és kényeztet is, mindazáltal látszik, hogy nincs megelégedve semmivel... oh, nagyon különös ember ez...

Miklósnak jobban esett volna ha Kisné panaszkodik Gusztira, ugy lenne valami kézzel fogható oka, hogy aztán ő is használja a kezét; de nem faragásra!...

— Na Miklós hija be az édes anyját, mert kész a kávé. Az asszonyok bejöttek; Miklós magához vette az Iduska képét aztán gyöngéden sürgette Erzsit, hogy siessen mert elkésnek. Erre Erzsi egy piros flanert boritott kis fiára, — az ingecskéjén kivül ez volt minden öltözéke, Földyné felállt, megfogta a kis unoka kövér kacsóit:

— Elvisznek Palika, de visszahoz nagymama... jösz?

A gyermek erre vissza repült nagyanyjára, előre elfogadva a meghivást, vagy pedig hogy igy gyorsabban remélt a szekérre jutni, a hova felette vágyott.

— Látod, látod Eliz mint szeret Palika, még holnap visszahozhatnád... hiszen olyan közel van ide Sóskút.

Mikor a szekér kihaladt a kisvárosból, a testvérek összenéztek:

— Na lásd Erzsi milyen jól sikerült. Igaz, hogy ez a kis kópé remekül viselte magát: egyenesen betelepedett a nagyanyja szivébe.

— Jól, nagyon jól Miklós... de mint lesz ezután? Mi lesz ha levetem ezt a ruhát; ha mellettem lesz Andris? Már pedig ott lesz, mert ő az én jó uram...

— Bizzunk csak tovább Palikában; ha egészen oda nő az édesanyánk szivéhez, nem tudja onnan kiszakitani.

Elhallgatott, de arczán valami nyugtalan árny borongott, a hegyoromról vissza sütő piros napfény sem tette derültebbé tekintetét; a mezőről hazatérő munkások dalán sem merengett mint máskor: haza hivják Iduskát! mind csak ez a gondolat ötlött eszébe; de nem akarta az Erzsi kedvét zavarni és hozzá fordult:

— Ugy lesz az Erzsi, hogy megveszem a régi szekérszinünkből készült házacskát, már meg is alkudtam; kibutorozzuk és ha édes anyám közel akar lenni Palikához, majd oda fog költözni... majd azután csak kiigazodnak a dolgok.

Erzsinek örömsugár villant meg szép barna szemében.

— Tudod mit, Miklós? Ugy lesz az legjobban, hogy mikor választásra kerül a dolog, megértetjük édes anyámmal, hogy nyugtalan lennék ha távol lenne a kis fiam: ott a régi háza üresen, jöjjön bele pár hétre, legyen ott az unokájával...

— Jó, igy igazán jó lesz.

Megérkeztek. Erzsi boldogan lélekzett fel:

— Hála istennek! Be jó is idehaza, Miklós... érzed ugy-e ezt a pompás kedves illatot? És a ház is olyan szép fehér...

Iduska ragyogó arczczal futott a szekérhez:

— Nagy, nagy ujságot mondok: kedves vendégem érkezett, mit gondoltok ki?

Miklósnak egyszerre megsúgta az az örömsugaras szép leányarcz, hogy kinek örvendhet ennyire:

— Talán bizony az: angol?

— Az, Miklós, az van itt. Most épen a kedvencz virágait: a rezedát, violát szedi bokrétába. Áldja meg az isten, hogy eljött! Most már mindent el fog intézni: ugy visz haza, mintha az apám kivánságára tenné, aztán beszél a maga édes anyjával is...

Halkan gyorsan tájékoztatta Miklóst míg a tornáczig értek. Az angol is kijött a virágágyak közül és természetes, finom modorával beszélt az érkezőkhöz, ugy hogy Erzsi is, Miklós is, már az első perczben ugy érezték, mintha mindig ismerték volna.

— Ugy-e bár nagysád falun nevekedett? — kérdezte Miklós, — mert csak az tud a magyar néppel igy bánni, a ki hazulról ismeri őket.

— Falun születtem, ismerem a népet; már mint az angol népet, — tette utána mosolyogva.

Miklós megrázta a fejét és nagy barna szemében a tiszta meggyőződés fénye tündökölt:

— A magyar népet ismeri nagysád...

— Az embert ismeri az én jó Missem, — mondta Iduska, — belát az emberi szív legmélyére.

— Ha ez ugy lenne, akkor maguk mindnyájan meg lehetnek elégedve, mert ennek a derék családnak a szive mélyén annyi tiszta becsületességet olvasok, hogy egészen felderült a kedélyem bele... Természetes, Földy Miklóst és Kis Iduskát is e családhoz számitom. (Folyt. köv.)

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

— Eh, — felelt Mr. Lecombe, — hát megyünk addig, a meddig birunk. Egyébiránt azt hiszem, ha eljutunk azoknak a hegyeknek a lábához, a melyek ott a szemhatáron látszanak, úgy eléggé védekezhetünk a tűz közvetlen hatása ellen. De minden esetre meg kell próbálnunk a dolgot!

A két tudós, nem törődve a fáradtsággal, fürgén folytatta útját azon a meredek úton, mely a lépcsőzetesen egymásután következő tágas párkányok közül az elsőre fölvezetett.

Mikor a meredek út gerinczére följutottak, azt látták, hogy az a tulsó oldalon mély szakadékot képez, mely félkör alakban veszi körül a következő, kiugró párkányt.

Ilyen formán a legkényelmesebb út a szakadék alján kinálkozott. Le is ereszkedtek oda, a hol lépten nyomon nagyszerűbbnél nagyszerűbb és fantasztikusnál fantasztikusabb képek tárultak eléjük. A mint jó darabot mentek, azt látták, hogy az út mind jobban emelkedik, falai tágulnak s hogy végül az út beleszakad egy tágas völgybe. Ezzel egyidejüleg azonban a hőmérsék is rohamosan emelkedett.

Ezen az úton haladva csakhamar elérték volna azt a völgyet és közvetlenül belejutottak volna a tűz izzó gyűrűjébe.

Alig tettek pár lépést, mikor hirtelen langyos és nyirkos levegő csapta meg az arczukat, s lepillantva a földre, csodálkozva látták, hogy puha, szürkés mohán járnak.

Kevéssel ezután a tudósok buja növényzet közé jutottak, a melyen friss vizü patak kigyózott keresztül.

A kimerült utasok felüdítették magukat a kristálytiszta vizzel s egy óriási páfrány csoport alatt letelepedve, több mint szerény reggelijük után mély álomba merültek.

Egyszerre Mr. Lecombe fölriadt álmából, s legnagyobb rémületére közvetlen maga előtt valami rettenetes szörnyetegnek tátott száját pillantotta meg, a melyből forró lehelet áradt felé.

A következő pillanatban a szörnyeteg föltápászkodott kurta lábaira, s Mr. Lecombe behúnyta a szemeit és szótlan megadással várta a rettenetes pillanatot...

De ebben a pillanatban lövés dördült el, s mindjárt utána egy másik...

Mr. Lecombe érezte, a mint rázuhant valami nehéz tömeg... Elvesztette az eszméletét.

Mikor magához tért, megpillantotta aggódva fölé hajló társát, a ki vízzel locsolta a fejét és mindenképen iparkodott őt magához téríteni.

— Remélem, nem sebesült meg? — kérdezte Sir Murrey.

— Nem... azt hiszem, hogy nem! — suttogta alig hallhatóan Mr. Lecombe, a ki még mindig nem tért volt teljesen magához. — S nem is falt föl az a szörnyeteg? — tette hozzá halkan.

— Nem, nem! — szólt mosolyogva Sir Murrey.

— De hát hova lett az a szörnyeteg?

— Ime itt van!

Ezzel rámutatott a pleziozaurus hullájára: az állat hosszúkás fejét teljesen összezúzták a robbanó golyók.

A szörnyeteggel való véletlen találkozásból az utasoknak meg volt az a hasznuk, hogy most hosszú időre el voltak látva élelemmel.

A tudósok számítása szerint még három nap állott rendelkezésükre, azután vissza kellett fordulniok, hogy a kitűzött időre megint Daraajen sirjánál lehessenek.

Elindúltak tehát tovább, s alig egy órai menetelés után észrevették, hogy a dús növényzet mint gyérebbé, a talaj mind kövesebbé válik, s csakhamar egy sötét földalatti sikátor szájához értek.

Lámpáikat meggyújtva, beléptek a sikátorba. Alig tettek benn pár lépést, mikor a sikátor gránit falában egy teljesen szabályos formában kivágott fülkét pillantottak meg, s azonnal tisztában voltak vele, hogy megint emberi kéz munkájával állanak szemben.

A tudósok, kiknek kiváncsisága most már a végletekig föl volt csigázva, a váratlan lelet alapos megvizsgálása után tovább siettek, azt remélve, hogy újabb érdekességekre is fognak bukkanni.

Reményükben nem is csalatkoztak: a folyó mentén csakhamar ráakadtak egy kétségkivül emberkéz alkotta kőtartályra, mely a fölösleges víz megőrzésére szolgált. Itt ott szanszkrit irásjeleket is láttak, a melyeknek az értelmét azonban sajnos, nem tudták kibetűzni.

Immár tizenkét nap múlt el azóta, hogy a geologusok Daraajen sirjánál elváltak társaiktól, s még mindig tovább folytatták útjukat abban a földalatti sikátorban.

Miután mind gyakrabban akadtak emberek jelenlétére mutató különféle jelekre, ez arra indította őket, hogy visszatérésüket mind jobban halogatták.

Tizennegyed napra odaértek arra a helyre, a hol a földalatti sikátor ketté ágazott. Ott a hol a két ág elvált, eléggé tágas barlang támadt.

Annyit azonban mégis kivehettek, hogy az, a ki belépett, jól megtermett, szálas alak volt, s a mi a legcsodálatosabb, az öltözéke az első pillanatban csaknem szakaszttott olyannak látszott, mint a két tudósé.

A jövevény még néhány lépést tett a barlang belsejében, odalépett a víztartályhoz és ráhajolt, nyilván azzal a szándékkal, hogy a kezében levő edényt megtöltse vízzel.

Alig, hogy lehajolt, ráesett az arczára a lámpa fénye, s abban a pillanatban mind a két tudós csodálkozva kiáltott föl: Jablonszkij állt előttük.

— De hát hogy kerültek önök ide? — csodálkozott Jablonszkij. — Azt hittem, hogy önök ott a sirboltnál várnak bennünket...

— Mi meg azt hittük, hogy önök várnak mi reánk...

— Én nem is voltam a föld szinén...

— Hogy-hogy?

— Hosszú volna azt most elbeszélni. Gyerünk a társamhoz, amott vár reám a barlangban.

Mikor az első zavart kérdezősködéseknek

Mr. Lecomte szótlan megadással várta a rettenetes pillanatot.

Alig hogy lehajolt, ráesett arczára a lámpa fénye.

Alig hogy a két tudós ebbe a barlangba lépett, egyszerre érezni kezdte a nafta jellegzetes szagát. Ez a fölfedezés magábanvéve épenséggel nem volt valami nagy jelentőségü. De a mint a barlangot jobban szemügyre vették, egy kőből összeépitett tűzhelyre bukkantak, a mely alatt kis mélyedés volt látható, ennek a fenekén még nafta maradványra akadtak.

A köveket friss korom boritotta, s igy semmi kétségük sem lehetett az iránt, hogy ez alatt a tűzhely alatt még nem is olyan régen, tűz égett. Az csak természetes azután, hogy ezt a tüzet csak ember támaszthatta.

Itt azután kezdett nagyon komolyra válni a kérdés.

Vajjon miféle emberek ezek? Vajjon hogy fogadják majd az ösmeretlen jövevényeket?

Lámpáikat eloltották s szorongó szívvel figyeltek az átláthatlan sötétségben minden legcsekélyebb neszre.

Elmúlt több mint egy óra. Mr. Lecombe már már panaszkodni kezdett az önkéntes fogság miatt, a mikor egyszerre tisztán kivehető emberi hangot hallottak, a melytől összerezzentek, mintha villamos szikra érte volna őket.

A hangok mindinkább közeledtek.

Elmúlt vagy két-három percz, mire fényes sugár törte át a sötétséget. A barlang belseje teljesen világossá lett, de azért azt, a ki belépett, még se lehetett jól látni.

vége lett, Jablonszkij részletesen elmondott mindent, a mi velük elválásuk óta történt, viszont a geologusok is hűségesen beszámoltak kalandjaikról.

XV. Fejezet.

Mialatt az expedició négy tagja mindenképen iparkodott a föld középpontját megközelíteni, az északi sark szárazföldjén keletkezett kis telepet rettenetes katasztrófa érte.

A szárazföld különböző pontjaira tervezett állomások már közel voltak befejezésükhöz, az observatorium köré sorakozó központi épületek pedig már teljesen készen állottak.

Eleinte úgy tervezték, hogy minden állomás számára külön villanytelepet rendeznek be, később azonban, nagyobb kényelem kedvéért, az observatorium egész alsó emeletét központi teleppé alakitották át, a honnan a föld alatt elhelyezett vezetékek szolgáltatták a villamos áramot mindenüvé, a hol szükség volt rá.

Miután a «Mars»-ról csak az elemeknek egy jelentéktelenül csekély részét lehetett elvonni, új elemek számára pedig nem rendelkeztek elegendő anyaggal, abban állapodtak meg, hogy a léghajó rövid idő múlva visszatér Európába, és pár nap múlva nagyobb mennyiségü platinát és más egyebet hoz magával, a mire az expedicziónak szüksége volt.

A léghajó elutazása előtt Pojarkovnak, a ki az útat szintén megteendő volt, fel kellett fődöznie a tudósok előtt elemeinek a titkát, mely ezúttal az emberiség közkincsévé vált volna.

Pár nappal az indulás előtt Pojarkov az elemek egy részét a «Mars»-ról átvitte az observatoriumnak erre szánt helyiségébe. A léghajó az observatorium tornya közelében állott s róla közvetlen átjárót csináltak a torony talapzatára.

Miután előrelátható volt, hogy az éjszaki sarkon különféle munkákhoz és kutatásokhoz robbantószerekre is lesz szükség, a «Mars» nyolczvan font melinitet is hozott magával, a melynek a robbanó ereje hatszázszor meghaladta a közönséges lőpor erejét. A melinitet az observatorium talapzatának a belsejében szándékoztak elhelyezni, s tekintettel a léghajó küszöbön álló elutazására, több mint a felét már át is hordták volt a kijelölt helyre.

Pojarkov ugyancsak a talapzat belsejében volt elfoglalva, elemeinek az elhelyezésével.

A «Mars» elutazását megelőző napon az expedició tagjai búcsúebédet rendeztek, a melynek végeztével kellett volna Pojarkovnak, nagy titkát fölfedeznie.

A tudósok türelmetlenül várták ezt a pillanatot. De különösen nagy türelmetlenséget és nyugtalanságot árult el az expedició egyik tagja, Sráder úr, a ki egész napokon át járt kelt az observatorium és a léghajó körül, s mély gondolatokba látszott merülve lenni.

Az utóbbi időben Sráder úr ingadozni kezdett ismert nagy elhatározásában, melynek czélja tudvalevőleg annak a lehető megakadályozása volt, hogy Pojarkov, elemeinek a titkát bárkinek is elárulja s hogy az általa fölszerelt léghajó valaha visszatérhessen. De valahányszor elkezdett ingadozni, mindannyiszor megjelent előtte minden varázsával a kilátásban levő óriási gazdagság gondolata.

Most végre oly közel állott tervének a megvalósításához, visszalépésről tehát szó sem lehetett.

Az expedició pusztulása el volt határozva.

Sráder jól tudta, hogy Pojarkov, miután elemeit az observatoriumban elhelyezte, tüstént működésbe is fogja hozni őket, hogy megállapitsa a vezetékek ellenálló képességét és pontosan kiszámitsa, hogy mekkora erőre van szükség ahhoz, hogy a telep összes gépei működésbe hozattathassanak.

Épen erre volt alapítva az ő egész terve: Pojarkovnak maga magát kellett, hogy a leve-

gőbe röpítse. A különféle gyanús merényletek után életbeléptetett legszigorúbb intézkedések ellenére is sikerült Srádernek a villamos áram vezetékeit a melinit-készlettel érintkezésbe hozni, még pedig úgy azzal, a mi még a «Mars»-on volt, mint azzal, a melyet már átszállítottak volt az observatoriumba.

Most már csak az volt hátra, hogy Pojarkov az áramot megindítsa s a rettenetes katasztrófának elkerülhetetlenül be kellett következnie.

Az ebéd kitűzött idejére a tudósok mind összegyűltek a közös teremben, s köztük volt Sráder is. Egyedül Pojarkov hiányzott, a ki az elemeinek az elhelyezésével volt elfoglalva.

Sráder, nem látva Pojarkovot sehol, már komolyan kezdett aggódni, hogy Pojarkov tán rájött a turpisságára, és pokoli terve kisült, s türelmetlenül várta Pojarkov megérkezését.

De az ebéd már a vége felé járt és Pojarkov még mindig nem mutatkozott. Sráder épen Markovicshoz akart fordúlni fölvilágosításért, mikor egyszerre rettenetes robbanás rázkódtatta meg a levegőt.

Mikor a tudósok kissé magukhoz térve kisiettek a félig összeroskadt épületből, hasztalanúl keresték a léghajó és az observatorium jól ismert körvonalait: mind a kettő a szó legszorosabb értelmében megsemmisült.

Azok közül, a kik a robbanás idején a léghajón vagy az observatoriumban voltak, egyetlen ember sem menekült meg. Az elpusztultak közt volt Pojarkov is, a ki titkát is magával vitte a sírba.

Az expedició helyzete rettenetes volt. A visszatérés eszközeitől megfosztva, előbb-utóbb el kellett pusztulnia.

A kétségbeesett lehangoltság azonban nem tartott soká. Csakhamar hozzáláttak a teendők megbeszéléséhez, s itt a tudósok körében a legszélsőbb nézeteltérések merültek föl.

Végre Sráder, a ki a vita egész tartama alatt szótlan volt, egyszerre szót kért.

— Én azt ajánlanám, — úgymond, — hogy közönséges léghajókon térjünk vissza hazánkba.

Hosszas megbeszélés után a tudósok valamennyien abban állapodtak meg, hogy az adott körülmények között Sráder ajánlata látszik még a legelfogadhatóbbnak.

Csakhogy egyetlen óriási méretű léghajó, a melynek a felülete, pontos számítások alapján 12,288 négyszögméter kellett volna hogy legyen, rengeteg felületet szolgáltatott volna az ellenállásnak s ezenkivül nagyon kérdéses, vajjon a léggömb szövete képes lett volna-e az irtózatos nyomást kiállani. Épen erre való tekintetből elhatározták, hogy tizenöt léghajót készítenek, a melyek közül mindegyiknek négyszázhúsz pud legyen a hordozó képessége. Azt is mindjárt elhatározták, hogy az összes munkákat még a hó végeig kell hogy befejezzék. Akkorra kétségkívül négy távollevő társuk is visszaérkezik a kirándulásáról.

Az indulásra kitűzött határidőig alig volt már hátra pár nap, s Jablonszkij és társai még mindig nem tértek vissza, a mi az expedició tagjaiban komoly aggodalmakat keltett.

Mindamellett az indulás pillanatáig az expedició minden tagja számított rá, hogy az eltűntek mégis csak visszatérnek . . .

Várakozásaikban azonban keserűen csalatkozniok kellett.

Augusztus 14-ikén minden készen volt, s akkor hozzáláttak a léggömbök megtöltéséhez. Elsőnek a Paul Tissier vezetése alatt álló léghajónak kellett fölszállania, a ki már azelőtt is hires volt léghajós-utazásairól. Tizenötödikén délben fölhúzták a piros zászlót Tissier léghajójára, mire a többiek is elhelyezkedtek léghajóikban.

Öt perczczel ezután az első léghajó fölemelkedett, a többiek pedig egymásután követték. Néhány sikertelen kisérlet után Tissier belejutott a kedvező áramlatba, és mutatta az útat a hajórajnak, nyolcz napra rá pedig ötödmagával szerencsésen leereszkedett a Labrador félszigeten. Rövid idő alatt arról is hírt kaptak, hogy a *többi léghajó is szerencsésen leereszkedett.*

Az expedició be volt fejezve.

Jablonszkij és társainak a visszatérésére azonban hasztalan várakoztak, s az eltűntek fölkutatására szervezett több rendbeli expedíciók is eredménytelenül tértek vissza.

Sráder megkapta a milliójáit. A mi Mr. Smithet és társait illeti, ők is teljesen megnyugodtak: a vasuti részvények, melyek rohamosan estek volt, a «Mars» elpusztulása után megint egyszerre felszöktek.

XVI. Fejezet.

Jablonszkij és utitársai hosszú heteken keresztül próbáltak útat találni a föld színére, de minden fáradozásuk hiábavaló volt. Szerencsére a földalatti sirboltokban talált élelmiszerek révén, legalább ebben az irányban hosszú időre biztosítva voltak.

Mindamellett valamennyien tisztában voltak azzal, hogy a föld gyomrában való életet sokáig ki nem állják.

Arról persze szó sem lehetett, hogy a kezük munkájával keresztül törjék magukat azon a vastag rétegen, mely őket a föld színétől elválasztotta. De az, hogy dinamit segítségével törjenek maguknak útat a *föld kérgén keresztül*, — ez nem látszott előtte teljesen lehetetlennek s azonnal közölte is tervét a társaival.

El is fogadták a legnagyobb lelkesedéssel.

Az önkéntelen foglyok a legrettenetesebb fáradalmaktól sem riadtak vissza, és semmi kimerültséget sem éreztek, sőt ebben a fáradozásban látván menekülésüknek a zálogát, valósággal újjászülettek abban a pillanatban, a melyben Jablonszkij tervének a megvalósításához hozzáláttak.

Augusztus első napjaiban elkezdték ásni azokat a futóárkokat, a melyekre az aknák elhelyezése czéljából szükségük volt.

A mint a futó árkokkal elkészültek, és a robbanás előidézéséhez szükséges kötelet, vagyis gyújtózsinórt kifeszítették, tüstént hozzáláttak a nytroglyczerin készítéséhez, melyet lassankint lehordtak a futó árkokba és megtöltötték vele a tartályokat.

Vége felé közeledett az ötödik hónap, mikor végre a tartályok megteltek s az aknák készen állottak a robbantásra.

Küszöbön állott a döntő pillanat, s meggyújtották a gyújtózsinór végét.

Mindössze húsz percz volt még hátra a robbanásig, mikor mind a négyen együtt voltak abban a sírboltban, a melyben annak idején Jablonszkij kapott sebét kiheverte.

Jablonszkij, óráját a kezében tartva számlálta a perczeket.

— Tíz! . . . Öt! . . . Három! . . . Egy! . . .

Rettenetes dördülés rázkódtatta meg a földet. A tó felől zuhogó víznek tompa moraja hallatszott.

Mikor az utasok, kiket a robbanás leütött volt a lábukról, magukhoz tértek és föltápászkodtak, azt látták, hogy a sírbolt első fala megrepedt, maga az egész sírbolt kissé oldalt süppedt, rejtett ajtaja pedig fölpattant és szabad kilátást engedett a belsejébe.

— Később majd megnézzük! . . . kiáltott föl Jablonszkij.

De itt a hangja egyszerre megcsuklott: Sir Murrey ebben a pillanatban a sírbolt nyilására irányozta a lámpája fényét s megvilágította egy, kerevetén felkönyöklő aggastyán alakját . . .

Jablonszkij egy lépést tett előre és átlépte a sírbolt küszöbét.

Egy ravatalféle emelvény állott előtte, a melyen egy övig letakart ember feküdt, a ki szemmel láthatólag iparkodott fölkelni a fekvőhelyéről. A feje turbánszerüleg be volt kötve egy fehér kendővel. Bal kezére támaszkodott, jobbját pedig mintegy a belépők felé nyújtotta.

Jablonszkij önkéntelenül levette a sapkáját és meghajtotta magát.

Az aggastyán arczán valami mosoly-féle suhant át; ajkai, alig hallhatóan, Jablonszkij előtt érthetetlen nyelven valamit suttogtak. Kezének mozdulatát azonban, a melylyel magához intette őt, megértette és közeledett hozzá.

Ebben a pillanatban az aggastyán tehetetlenül visszahanyatlott a fekvőhelyére, a karjai kinyúltak a teste hosszában, a szemei lecsukódtak, mély fohász szakadt föl a kebléből s az ajkai összeszorúltak. Az arczán elömlött az a szenvedélytelen, fönségesen nyúgodt kifejezés, melyet csak a halál adhat meg . . .

A tudósok minden fáradozása kárba veszett, a melylyel vissza akarták téríteni belé az elszállott életet! Jablonszkij föltevése, sajnos, helyesnek bizonyúlt. Egyedül Mr. Lecombe nem akarta elhinni, hogy meghalt, és el nem mozdúlt az immár ki is hült holttest mellől.

— Hagyja el! — mondotta Jablonszkij. — Meghalt . . .

— De hát honnan tudja? — kérdezte Lecombe, s hirtelen körülnézett a szobában, miközben egy, a kerevet alján álló, hosszúnyakú edényre esett a tekintete.

— Megvan, — kiáltott föl, kezébe kapva az edényt. — Kezeskedem róla, hogy ebben az edényben van az a szer, a melyre szükségünk van!

Nagy megerőltetéssel kivette a dugóját, s az edényt az orrához emelte.

— Nagyon erős szaga van! — mondotta. — Azt hiszem . . .

Nem tudta befejezni a mondatot: mintha villám sújtotta volna, megtántorodott s kiejtve kezéből az edényt, összerogyott.

Az edény összetörött, s abban a pillanatban erős, átható szag áradt szét a levegőben.

Jablonszkij segítségére akart sietni Lecombenak, mikor látta, hogy a menyasszonya és Sir Murrey is lehanyatlanak a sírbolt padlójára.

Ebben a pillanatban maga is érezte, a mint a tagjai megmerednek s a lábai erőtlenül megcsuklanak . . .

A következő pillanatban halálos csönd volt a sírboltban.

(Folytatása következik.)

HARIS, ZEILLINGER és TSA «A kék csillaghoz»

Budapest, IV., Váczi-utcza 16. szám,

ajánlanak **karácsonyi ajándékoknak** alkalmas czikkeket.

Kivételes árak:		*Kivételes árak:*	
1 vég 23 méter 82 cm. honi pamutvászon	**11.—** kor.	1 vég 15 m. 88 cm. valódi lenvászon 6 női ingre	**15.50** kor.
1 vég 23 méter 82 cm. szepes-iglói lenutánzat	**14.—** „	1 vég 14 m. 150 cm. erős pamutv. 6 lepedőre	**16.—** „
1 vég 20 méter 84 cm. finom honi sifon	**15.—** „	1 kávés-teriték ajour szegélylyel 6 személyre	**7.50** „

azonkivül legjobb minőségü barchet, kreton és zefir méterenként 60 fillér;

rendkivül nagy választék fehér és szines zsebkendőkben,

továbbá gyönyörü kávésteritékek, himzett asztalfutók és milieuk, harisnyák, kötények, selyem- és flanell-alsószoknyák, kész női, férfi és gyermek-fehérnemü.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

(Folytatás.)

XIV.

És Földynének nem kellett a harmadnapot várni; másnap már visszavitték az unokáját. Egész éjjel Palikával álmodott, s ébredtével alig tudott eligazodni, hogy melyik Palika is volt az? Mikor tisztába jött a dologgal, elgondolkozott: tehát ő egy paraszt ember gyermekét fogadta ilyen szeretettel: a jobbágy-unoka gyermekét! De hiába ingerelte magát, ott érezte arczán a puha gyermekkéz babrálását, édes meleg lehelletét és nyitott kis szájának a csókját. Az a gyermek szereti őt épen ugy, mint az «első» . . . oh bár hoznák vissza minél előbb!

Épen ezekről gondolkozott, mikor a kapu előtt megállt az Erzsiék szekere, melyben annyian ültek, hogy már többen nem is ülhettek: de ugyan kik lehetnek? Hanem a mint meglátta Palikát nem sokat törődött a többivel; gyorsan ment a szekérhez, hogy első kézből kapja az unokáját, a ki most is barátságosan repült rá.

Az angol tiszteletteljesen üdvözölte az öregasszonyt és ugy mutatta be magát hogy: ő az angol nevelőnő, a ki hazahozta Iduskát az apja kivánságára; de előbb útba ejtette Sóskutat valami tájviselet bevásárlása miatt. Iduska kezet csókolt a Miklós anyjának és tartózkodó félénkséggel nézett a szemébe: nem találkoztak, mióta Miklós kijelentette, hogy feleségül akarja venni; de ilyesmire az öreg most nem gondolt. Palika minden.

— Na, látja Ida, hogy engem is szeret valaki? Nem is képzeli, mily kedves gyermek ez, már volt egyszer nálam . . .

A leányka és Miklós is megkönyebbülten lélegzettek, a jég meg volt törve; habár nem is hizeleghetett nekik az, hogy az öreg asszony már el is feledte a leánykérést.

E közben kifutott Kisné is, keblére ölelte leányát, csókolta, simogatta szőke haját:

— Nem akartam, hogy haza hívjanak és még is milyen jó, hogy itt vagy! . . .

— A Miss hozott haza, édes anyám . . . nagyon, nagyon jó hozzám . . .

És a Miss ugy nyujtott kezet a szegény asszonynak, mintha épen semmi különbség sem lenne közöttük. Mig néhány szót váltottak az udvaron állva, Erzsi gyorsan szedegette elő a szekérkasból mindenféle csomagokat és vitte az édes anyja kis konyhájába.

E közben érkezett haza Kis a reggeli pálinkázásból és nem lehet állítani, mintha egészen józan lett volna. Az «angol» tapintatosan kezdett hozzá beszélni; elmondta, hogy kivánságára hazahozta a leányát és tudja, hogy meg fogja becsülni, mert ilyen leánya kevés embernek van. Pár szó után már tisztában volt a közönséges ember felől és sajnálta a leányát; sajnálata fokozódott, mikor pár percz múlva megérkezett a kedves vendég, Gusztáv és boszantó tekintettel nézte Iduskát, a ki oda huzódott az édes anyja mellé és minden lépésében követte.

Kis látható büszkeséggel mondta:

— Na, leányom, nézd Gusztáv urat, a mi kedves vendégünket, vele majd beszélhetsz mindenféle tudós és úri dolgokról, mert ő egy nevezetes ember . . . most pedig menjünk be a szobánkba és te édes feleségem, hozz valami harapni valót, mig eljönne az ebéd ideje.

Miklós ugy tapasztalta, hogy a «szobánk» elnevezés az ő csinosan berendezett műhelyére vonatkozik és sietett a munkaasztala mellett elfoglalni helyét, a honnan aztán olyan tekintettel kisérte a kedves vendéget, melyet az épen nem tartott kellemesnek és forrt benne a méreg, de nem árulta el indulatát, mert a délczeg, jól megtermett Földy Miklós szeméből rögtön kiolvasta, hogy nem jó lesz tréfálni.

A nevelőnő Földynéhez fordult:

— Most, ha megengedi nagyság, tiszteletemet teszem.

Ez a modor és beszéd nagyon tetszett a bemohosodott öreg úri asszonynak. Erzsi kifutott

Goró Lajos rajza.

— Palika elaludt; letehetem az édes anyám ágyára?

a konyhából, ajtót nyitott a Missnek, anyjától pedig elvette a gyermeket, hogy az ne terelje most másfelé a nagyanyja figyelmét, hadd hallgathasson arra az áldott teremtésre, a kit azért küldött ide a jó isten, hogy rendbe hozza a szegény Miklós ügyét. A mint babráló késedelmeskedéssel magához vette volna Palikát, oda súgott az anyjának:

— Édes anyám, maraszsza ebédre a nevelőnőt, majd én elintézek mindent.

— Természetesen Eliz; egy Földynétől nem szokott ebéd nélkül távozni a vendég!

Egészen ugy volt, mint hajdan az omladozó kis udvarházban, mikor vendégeket marasztott és a többit Elizre bízta. De a mi akkor Földy Eliz kisasszonynak olyan nehéz volt, s annyi eltitkolt könybe és arczpirító megalázkodásba került, az most gyönyörűség, jól eső öröm a paraszt menyecskének: mily pompás ebédet fog ő hamarjában főzni a magával hozott koppasztott csirkékből, szopó malaczból, friss vaj, turó és más egyebekből. A mint megérkeztek, elküldte a kis szolgálót levesnek való húsért, s így már semmi hiány nem lesz az ebédben.

Az emberismerő, mivelt nevelőnő azonnal tisztában volt Földynével, kitapasztalta a gyönge oldalát: ott kell bevenni a várat. Néhány szó esett régibb és ujabb dolgokról, melyek után eljöttnek itéltetett az ostrom. Legelőbb is egy bizalmas közlés által kell nyilvánvalóvá tenni, hogy a tanítói vagy nevelői állás épen nem kisebbítő senkinek: a bizalmas közlés hizelegni fog és kezdte eképen:

— A régi viszonyok emlegetése felujitja emlékemben a rég rejtegetett dolgokat és a nagyságod jósága egy olyan közlésre sarkal, melyet, becsületszavamra mondom, eddig még senkinek sem tettem . . .

Földyné érezte maga felett a művelt nő fölényét és tartalmas beszédének sulyát; feltétlenül hitt minden szavának, s ezen érintkezésben nem érzett semmi kellemetlenséget; inkább valami jól eső, megnyugtató hangulat kezdett borongani kedélyének szürkeségében.

A nevelőnő tekintetében meleg jóság ragyogott és biztos modorának nyugodt tisztasága jótékonyan hatott:

— A mint kedves fia sejti is, nem vagyok én angol. De a kit védelmem alá vettem, annak a szegény beteg asszonynak az érdekei ugy kivánták, hogy a környezete olyan idegennek tartson, a ki egy szót sem tud magyarul. Igy hitte azt ez a derék jó leány, Iduska is, s ez által még gyorsabban kiismerhettem egyenes, tiszta jellemét, aztán neki be is vallottam egyszer, hogy tudok magyarul; de ennél tovább még vele sem mentem, pedig nagyon szeretem ezt a leányt, bizom is benne, mind ez által még ebben az órában is azt hiszi, hogy angol vagyok.

— Ugy van, magyar vagyok, itt születtem Erdélyben Borkövön és a nevem Borkövy Judith . . .

— Borkövy? Ugyan melyik Borkövynek a leánya?

— Lőrincznek.

— De hiszen az nagy úr volt! Gazdag, nagy birtokú méltóságos úr; leánykoromban jól ismertem . . . az anyja miféle leány is volt?

Ezt a vallatást jól értette Borkövy Judith és vallott:

— Az én anyám Szenttelky Margit volt, az édes apám anyja báró Zombory Ágnes — és nyomban elmondta valamennyinek az előnevét is; miközben Földyné felfedezte a valóban létező hasonlatot az apa és leánya között: nagyon meglepte ez a dolog:

— De hát az isten szerelméért, mi történhetett, hogy egy Borkövy leányából nevelőnő lett?

— Áldom a sorsot, hogy az lehettem! Különben a családunkat ért nagy csapás után, a mikor teljesen vagyon nélkül m radtunk, a két kis öcsém nevelés nélkül nőtt volna fel; így tisztességben nevelhettem őket és már mind a kettő jó álláshoz jutott, az egyik, Lőrincz, már meg is nősült . . . miattok már nyugalomba vonulhatnék; de nem teszem, mig annak a szegény beteg asszonynak szüksége van rám . . . higyje el, nagyság, az életben semmi sem olyan megnyugtató, kibékitő érzés mint az a tudat, hogy másokért is teszünk valamit . . .

Földyné megfogta a Judith kezét:

— Kérem, ne nagyságoljon . . . hiszen Erdélyben minden jó család szegről-végről rokon egymással . . . ugy, ugy édes Judith hugom, szólítson nénjének.

A mint beleegyezőleg meghajtotta fejét, az olyan természetes volt, hogy az öreg asszony

nem is tanakodott tovább ezen nevezetes esemény felett, talán mivel nem mert arra gondolni, hogy ezen atyafiaskodás vajjon melyikre nézve megtisztelőbb?

— És most ezen bizalmas közlések után egy nagy kérésem van kedves nénémhez; tudom, megérti és nem utasítja vissza. Legyen ennek a derék jó leánynak, Iduskának a pártfogója, védelmezője, mert nehéz napok várnak szegényre. Az apja haza hívta, bizonyosan ennek a dologkerülő suhancznak a biztatására, a kihez férjhez akarja adni. Szegény leány, be sok bánatába kerül, hogy őt mindenki férjhez akarja adni! Hunyadi János is azt akarta, hogy menjen az öcscséhez, a kire egy szép birtokot rá is iratott; a leány kimondta kereken, hogy nem megy Hunyadihoz. Akkor hosszasan beszélgettem szegénynyel, a kit már nagyon megszerettem és el is árultam előtte egy kedvencz tervemet. Beh jó lenne, ha az öcsémmel megszeretnék egymást: olyan összeillő pár nem is lenne több... meg fogom ismertetni... Ekkor a leány a nyakamba borult és bevallotta hogy ő már szeret valakit és csak annak lesz a felesége...

Erzsi már előbb ott állott a félig nyitott ajtóban mellén szendergő kis fiával; de nem lépett be, most azonban helyénvalónak ítélte, hogy Judith ne folytassa tovább: egyelőre elég volt ennyi az anyjának. És Judith nem is folytatta volna, ugy is csak addig akart menni, hogy pártfogásába ajánlja a leányt... a többi majd megjő magától.

— Palika elaludt a szopás közben, letehetem az édes anyám ágyára?

— Hogyne, hogyne Eliz! Csak tedd, majd ide ülök mellé és legyezem. Judith hugom szellőzzék egy keveset ebédig... azt mondják, a temetőből nagyon szép a kilátás, Miklós majd felkiséri.

És fel kisérte Iduska is; de Gusztáv még sem mert hozzájuk csatlakozni, hiába biztatta Kis.

Erzsi meg is főzte az ebédet, asztalt is teritett, s mikor látta, hogy már jönnek lefelé a temetőből, kezdte tányérokra szedni a csillogó jó levest. Leves után következett a ropogósra sütött malacz, azután paprikás csirke szegfű gombával körítve, ez volt a Földyné legkedvesebb étele, aztán jöttek a rétesek.

— De hisz ez pompás ebéd, — mondta a nevelőnő teljes meggyőződéssel, — mióta távol vagyok Erdélytől, ilyen jól még nem esett ebéd... de Földy Miklós miért eszik ily keveset? — Aztán csak kitalálta ezt magától is: szegény fiunak mily fájdalmas lehet az, hogy Iduska ott a másik ebédnél kénytelen tűrni a henczegő legény esetlenségeit és pirulni az apja durva czélzásain: behivom, behivom a szegény leányt. Felállt és azt mondta, hogy Iduska nagyon szereti a gyümölcsöt, beszólitja...

— Nem fogja engedni az apja — mondta sötéten Miklós, de Földyné meg akarta mutatni, mily fölényben van ő itt.

— Csak mondja azt édes Judith húgom, hogy én kivánom.

Judith pedig igy szólt a műhelybe lépve:

— Kis uram! egy pár üveg finom bort hoztam a részére és nagy sajnálkozásomra Sóskuton feledtem, most kérem legyen oly szives, hozasson helyette mást és költse el a megismerkedésünk örömére.

— Helyes a beszéd — mondá a szeretetreméltó apa, mig a zsebébe dugta a titokban nyujtott pénzt, — az a kérdés, hogy kivánja a kisasszony, itt együtt koczczintsunk, vagy...

A kisasszony sietett a «vagy»-ot óhajtani s Iduskához fordult:

—Kedves Iduska, kérem egy szóra, — karonfogta és bevezette a Földyné szobájába. Földyné szives látással szólt:

— No, ugy-e bár, az én hivásomra engedte be az édes apja?

— Üljön le Ida, kóstolja meg az Eliz gyümölcseit: ez a körte kitünő...

— Az uram oltása — siet megjegyezni Erzsi, mire az anyja nem figyel, ő most egy rábizott leányt pártfogol és lássa meg a nagy születésü Borkövy Judith, hogy nem csalódott benne, midőn úri vérében bizott.

— Ugy, ugy édes Ida, ezután is jöjjön hozzám mindég, mikor közönséges emberek bántják: én meg fogom oltalmazni.

A Miklós arczán édes meglepetés ragyogott; hálásan nézett az édes anyjára: ilyet még álmában sem mert remélni.

A fiatal leány, ki az utóbbi napokban sok izgalmon ment keresztül, remegett a meghatottságtól, ugy érezte, hogy oda kell borúlnia az öreg asszony keblére; de a Judith rászegzett tekintete azt mondta: Még ne!

XIV.

Másnap reggel könnyü úri fogat állott a temető alatti házacska előtt és egy bérruhás vadász levelet adott át Miklósnak. A kastély ura megérkezett vendégeivel és kéri Miklóst, hogy művészi alkotásait maga mutassa be a külföldi uraknak, a kik okvetetlenül meg akarják ismerni azt a nagytehetségü ifjut, a kiben oly eredetiség nyilvánul, melyhez hasonlót e téren még nem láttak.

Miklós tudta, hogy alkotásaiban van valami figyelemreméltó s hányszor gondolt lüktető vágygyal arra az órára, mikor művét bemutathatja a grófnak és müértő vendégeinek. Immár az óra elérkezett és az ifju nem örvend neki. Most szivesebben maradna itthon, hadd érezze közellétét az a dologkerülő senki. De mennie kell. Ismerte édes anyját, tudta, hogy ha Iduskát gondjaiba ajánlaná, azzal csak gyanut keltene. Kissel sincs mit beszélni; a tudatlan ember csodálja a «senkit»-t, nem érti az ámitó, zagyva beszédét, s igy nagyon szépnek és nagyon igaznak találja: mert hát Gusztáv és a barátai, azok a derék fiatal emberek, abban fáradoznak, hogy a nyomort eltörüljék a földszinéről és minden embernek egyenlő vagyona legyen, szükséget senki se lásson — természetesen legkevésbbé Kis János... Szóval nagy férfiunak tartja ezt az embert és okvetlenül hozzá akarja erőszakolni a leányát. Szegény Iduska, mennyit fog szenvedni a goromba apjától!

Kis és Gusztáv karonfogva távoztak a «Jó reggel a pálinká»-ba. A vendég hetykén köszöntötte Miklóst, de Kis rá sem nézett: az utóbbi időben teljesen megvetette az «urfi asztalos»-t. Távozásuk után Iduska kilépett a tornáczra, Miklós hozzá ment, megfogta a kezét:

— Iduska, pár napra távoznom kell, pedig nagyon, nagyon sajnálom most itt hagyni...

Csak ennyit mondott, de tekintetében ott volt a többi: gazdag, mély érzésének minden fájdalma; a leányka megértette, s nyugodt, édes hangján biztatta:

— Ne aggódjék Miklós, minden jóra fordul... bizzunk!

A fiu gyorsan búcsuzott édes anyjától, a kinek nagyon tetszett, hogy fényes fogaton, úri cselédek jöttek a fia után: igy járt hajdan az alispán Földy is!

Másnap Kis azzal a kellemes elhatározással lepte meg a leányát, hogy határozott akarata minél előbb lakodalmat ülni. Minél előbb keljen egybe az új pár. Egyelőre — mig a Gusztinagy hivatásának itt lesz az ideje — be fognak költözni a műhelybe; az «urfi asztalos» holmiját ki fogja onnan dobni: hordja el magát; takarodjanak innen anyjostól együtt!

Minél inkább dühöngött a részeg ember, Földyné annál jobb volt Iduskához.

Ne féljen Ida, ne féljen semmit; legyen csak itt az én oldalam mellett... Oh tudta Borkövy Judith, hogy kire bizza a pártoltját... rövid időn irok is neki... vagy talán ir előbb maga?

— Irok, ha parancsolja, tüstént.

És ugy tekintett az öreg asszonyra, hangja olyan lágy volt, modora pedig annyira természetes és kedves, hogy kezdett már közel jutni Palikához, mert Földyné csak azon vette észre, mintha vonzalmat érezne a bájos fiatal teremtés iránt.

Iduska a Gusztáv udvarlása elől mindig Földynéhez menekült; de mikor édes apja házsártosan közelgett a kis ház felé, akkor csak kiosont a szobából: gyöngéd szive nem akarta kitenni az öreg nőt valami gorombaságnak. Elmenekült a rezedás ágyakhoz, ahhoz a rejtett kis zúghoz, hol a temetőpart vad bokrai ráborulnak a padocska faragott hátára és eltakarják az omló könyeket.

Az apa türelmetlensége nőttön-nő; naponta hevesebben erőszakolja az esküvőt és szegény Iduska nagyon szenved; ha nem féltené az édes anyját, már rég Sóskútra menekült volna; de igy tudja, hogy a szegény anyja lenne az áldozat.

— Hol van az a kényes kisasszony lányod? — orditja az udvaron a korcsmából hazatérő Kis. — Na csak gagymatáld tovább azt az ebédet, de jó legyen; majd megkeresem én!

És tartott egyenesen a kis zug felé.

— Ida! bujj elő már, megsokaltam a sok huzalkodásodat! Látom, újjat akarsz velem húzni: jól van! Most már nem kérlellek tovább, nem bánok ugy veled mint a hímes tojással, hanem parancsolok, mert apád lennék, vagy mi! Ma keddi nap van, tehát csütörtökön, érted, csütörtökön meg lesz az esküvőtök: engem nem hurczoltok az orromnál fogva; itt én vagyok az úr! Most pedig ebéd után állj neki azzal a sopánkodó anyáddal és dobjatok ki minden szerszámot a műhelyből: ugy határoztuk Gusztikával, hogy egy pár hétig az lesz a fészketek, akkor majd kirepültök a nagy világba és a férjed megkezdi működését. De mint apád, tanácslom, hogy ellent ne akarj állni, mert főbe ütlek téged is, az anyádat is! Köszönd, hogy eddig nem bántottalak egy újjal sem, de e percztől kezdve nem állok jót semmiről, érted? semmiről!

— Édes apám...

— Egy szót se! Hallottam már elég nyafogást, most tessék ugy járni, a mint fuvom! — és káromkodva ment a szobába, levetette magát az ágyra és csakhamar horkolni kezdett. Felesége hallotta, mit mondott leányának, s kétségbeesve tördelte kezét: én istenem, mi lesz itt? Aztán könyei végig omlottak szenvedő arczán. Földyné nyitott ajtajából látta az anya kétségbeesését és roszat sejtve indult védencze felkeresésére, miközben oda szólt Kisnéhez:

— No, hát mi a baj?

Az hozzá hajolt és suttogott:

— Nagy itt a baj, nem segithet ezen már senki... szegény kis Iduska! épen most mondta az apja, hogy tovább már nem tűr, holnapután meg kell lenni az esküvőnek, addig pedig menjen a szegény leány és tüstént dobjon ki minden faragást a műhelyből, mert ott fog lakni ezentúl az új pár.

Földyné kissé megrettent, már ismerte a kedves szomszédját és lehangoltan ment a kis zug felé. A leányka nem vette észre; arczát két kezébe temette és ugy remegett, mint feje felett a vadrózsabokor új hajtása, melyen egy madárka ringott. Földyné a leányka vállára tette kezét:

— Ne sirjon, Ida.

Iduska összerezzenve kapta fel fejét és könyes szemének kékes mélyén megkapó fájdalom rezgett, ugy tekintett kétségbeesetten az öreg asszony szemébe, s aztán megragadta kezét és szivhez szóló könyörgő hangon kérdezte:

— Mit tegyek, mit tegyek? Oh, adjon most tanácsot!

Földynére még soha senki sem nézett igy: bizalom, könyörgés, kétségbeesés van ebben a tekintetben, s hozzá még az a hang! Ez mind a szivéig hatott és felébresztette a szánalmat.

— Gyermekem, legyen nyugodt: a ki Földynében bizik, az nem fog csalódni... tanácsomat kéri; estére meglesz a jó tanács, addig tegyen úgy, mintha nem ellenkezne az apjával és akkor minden jóra fordul, én mondom ezt, gyermekem.

És a leányka most már nem tudott tovább magán uralkodni: oda borult az öreg asszony mellére és az nem taszította el magától, sőt végig simitotta fejét; aztán ismét biztatta, hogy csak legyen nyugodt; most pedig menjen be a műhelybe, mintha a faragványokat akarná onnan kiszállítani. Aztán távozott, kiment az utczaajtón és betért a szomszédhoz, hol a Miklós lovacskáját tartották. Meghagyta a kis szolgának, hogy rögtön nyergeljen, addig ő megirja a fiának szóló levelet, melylyel el kell vágtatni az új kastélyhoz.

Szokatlan jóleső érzéstől áthatva mintha megfiatalodott volna sietett vissza szobájába és felélénkülve irni kezdett:

«Miklós fiam! A nyáron mondtál valamit, ha az szivedből való beszéd volt, akkor neked mostitt a helyed, hogy megvédd a menyasszonyodat...»

Kissé összerezzent: tehát most már a napszámos leányt maga akarja menyévé tenni? Fájdalmas, de nem kínzó érzés rezgett át szivén, olyan felemelő érzés, mely után enyhülés szokott jönni. Tudta, hogy helyes, becsületes a mit cselekszik, s a ki benne bizik, az nem fog csalódni, hanem azért még sem tagadhatta, hogy borzasztó dolog lesz ily közel atyafiságba jönni ezzel a részeges paraszt emberrel... itt nem maradhat, annyi bizonyos... és egyszerre csak maga előtt látta a másik paraszt családot... istenem, hát nincs menekvés! Letette a tollat, fejét lehajtotta az iróasztalra és öreg szivében erős tusára kelt a csak most született nemes indulat a régi hagyománynyal.

Ekkor csak megjelent a háta megett Miklós, előrehajolva elolvasta a félben hagyott levelet: előbb nem akart hinni a szemének, ismét elolvasta, százszor ismételte «a menyasszonyodhoz!» és e közben újjongó szive egyszerre megértette édes anyját s vele együtt érzett: szegény anyám, tudom mi dúl a szivedben! Értem is, érzem is... nem, te nem maradhatsz ezentúl egy órát sem egy fedél alatt ezzel a részeges emberrel. Gyöngéden nyúlt az édes anyja keze után és meghatottan mondott egy pár hálás szót, aztán sietett előadni most született tervét:

— Künn vár a gróf fogata: vegye maga mellé Iduskát, — mert csak igy mentheti meg, — és vigye Sóskútra a *saját házába:*

— Mert édes anyám, az a házacska ismét a sajátja: ott fog lakni a Palika közelében... ha elvégzem a dolgom: ma, vagy holnap reggel, — tovább nem tart, — én is oda megyek. Most pedig beszélek Iduskával.

Oly rohamosan jött mindez az öreg asszonyra, hogy gondolkodni sem tudott, csak az az egy érzés járta át kellemes hatással, hogy ismét lesz egy igazi otthona az ősi telken és nem fog tovább egy fedél alatt élni ily garázda, részeges emberekkel...

Ez alatt Miklós előadta a tervét Iduskának. A leányka előbb nagy örömmel fogadta, mert csak arra gondolt, hogy igy azonnal megszabadul attól a tolakodó, utálatos embertől; de aztán elszomorodott és tagadólag rázta szép fejét:

— Nem lehet, Miklós, nem lehet!

— Az istenért Iduska, mit beszél, hát maga nem örvend? Látja, mikor én megtudtam, hogy édes anyám mint gondolkozik, valami kimondhatatlan boldogságot éreztem. Nem tudtam, hogy hívni fog; de azért jöttem, mert már nem volt maradásom az új kastélyban. Mikor megérkeztem, mekkorát dobbant a szivem: vajjon mi történhetett itt? Rettegve futottam édes anyámhoz és akkor olvastam a félben hagyott levelet, a mi oly égi boldogsággal töltött el...

— Mit irt az édes anyja? — kérdezte élénk érdeklődéssel a leányka.

— Édes anyám azt irta, hogy jöjjek és védjem a menyasszonyomat.

— Ezt irta, igazán ezt irta?

— Miklós, ezt soha sem fogom elfelejteni az édes anyjának.

— De azért még sem érzi azt a végtelen örömet mit én; mert akkor nem tétovázna és rohanna az édes anyánkhoz.

Goró Lajos rajza.

— Na, édes jó nénék, ez az én kedves mátkám.

Aztán gyöngéden magához vonta:

— No, kedves kis angyalom, menjünk!

— Hej! be szivesen mennék, Miklós, de nem hagyhatom itt az édes anyámat... rajta, szegénynyen, állnának boszút.

— De, kis angyalom, én itt maradok mellette és fogadom, hogy semmi bántódása nem lesz... beviszem az édes anyám szobájába.

A leányka csak rázta bánatosan szép fejecskéjét: nem, azt nem tudja senki, mit szenvedett az ő édes anyja.

És Kisnét, a mindég meghunyászkodó, szelíden türő asszonyt, egyszerre csak megszállta valami hősi indulat, nyugodt és egészen határozott hangon szólt:

— Iduska, most már én kivánom, hogy tüstént indulj! Nem lesz nekem a világon semmi bántódásom; még ha nem is maradna védelmemre Miklós, ugy is ki tudnám magyarázni a dolgot.

— No, látja Iduska? És most jöjjön kedves kis angyalom, segitsen édes anyámnak, hogy a legszükségesebbeket összecsomagolják.

— Én is segitek, menjünk Iduska — és Kisné kézen fogta leányát és ugy vezette be Földynéhez.

Aztán rövid idő múlva a fényes fogat ott haladt az erdő süppedő, puha talaján.

XV.

Kis még mindég aludt, mikor vendége, a kedves Gusztáv, jó kedvvel, udvarló szándékkal nyitott a műhelybe és nem találta egészen kellemesnek, hogy Iduska helyett Miklós fogadta, a ki önérzetes nyugodtsággal lépett a vőlegényjelöltihez:

— Gusztáv úr, határozottan kivánom, hogy távozzék, mert nagyon terhére van a menyasszonyomnak.

— A menyasszonyának? Ugyan ki légyen az? Mert talán tudja, hogy az apa határozott akaratából Iduska az én menyasszonyom...

Miklós, még mindig nyugodtan, megfogta a Gusztáv karját és csak annyit kérdett:

— Kié?

Az a vasszorítás, s hozzá az a tekintet, rögtön megmondták Gusztáv úrfinak, hogy itt nem jó lesz tréfálni; könnyü kitalálni, melyik húzná a kurtát.

— Na, csak bocsássa el a karomat! Nem szokás igy kezdeni egy lovagias ügyet, beszéljünk gavallérosan. Ma sürgönyzök két barátom után, azok korán reggel már itt lesznek...

— Jó, de értse meg, hogy reggelen túl nem várok; akkor majd elintézem én, egyedül is ezt a *gavalléros* ügyet. Reggel nyolcz óráig maradhat a szobámban, azon túl... És egy olyan mozdulatot tett, melyből Gusztáv teljesen tájékozódhatott, hogy mi fog következni nyolcz órán túl.

Kisné bement asztalt teriteni és úgy tett, mintha semmiről sem tudna. Miklós megkérte, hogy segitsen az összeszedett faragványok, domborképek elszállításában. Egy nagy kosárra raktak minden féltősebb darabot és bevitték a Földyné szobájába. Az alatt Gusztáv zsebre dugott kézzel, fütyörészve járt alá s fel a műhelyben.

Kisné egy üveg borral tért vissza s bement az urához.

— János, ébredj! — megrázta, — ébredj, mert az ebéd készen van, még bort is hoztam neked, aztán egy ujságot is mondok...

A bor említésére Kis János felült:

— Na!

— Na, hát az az ujság, hogy jött egy fényes kocsi, a gróf kocsija és az öreg asszonyság felszólitotta Iduskát, hogy menjen vele kocsikázni és Iduska el is ment...

— És te gyámoltalan asszony ezen nem örülsz? Nem látod, hogy ebből még nagy dolog lehet? A leány gyönyörü szép... úgy-e, bár mindég mondtam; de te soha sem hitted, hogy egy ilyen leányból grófné lesz...

— De hiszen a gróf még nem is látta...

— Jó, jó! Honnan tudod te ezt? De csak kötekedj; én már látom az egészet, de azért ne szóljunk semmit Gusztávnak, érted. Csitt legyen, míg valami értesítést nem kapunk... Gusztáv is nagy szerencse, de a gazdag gróf még is csak nagyobb... eszeden járj, asszony!

Benső fohász emelkedett a szegény asszony szivéből: hála istennek, az első nehézségen túl esett és most olyat fog cselekedni, a mit talán megbocsát neki a jó Isten: hiszen húsz év óta iszik az az ember és mennyit szenvedtette ittas állapotában: hányszor kérte, ne igyék, mindég elkinozta érette; most már maga fogja kinálni, hogy tehetetlen állapotában nyugton maradjon, mig Miklós elpusztítja a háztól azt az utálatos henczegő senkit. És Kisnek nem kellett a kinálás, maga kérdezte, hogy nincs-e még egy üveggel ebből a pompás borból?

— Meglátod, hogy lesz belőlem még jó ember... Csak aztán mindig bor legyen az asztalon!... úgy, úgy, akkor kedvedbe járok, s még a kedves nótámat sem fúvom többször: hallgasd csak, Guszti — és elkezdte:

Az asszony szükséges rosz...

A duhaj nóta behallatszott Miklóshoz. Vajjon nincs-e rá ott szükség? Már csak benézek, gondolta, mire Gusztáv is gondolt valamit, azt hogy: már csak kinézek és távoztában odaszólt Kishez:

— Vacsoráig ne várj öreg; az ügyeim miatt nem jöhetek előbb vissza.

Kis rá sem hallgatott, Kisné pedig az urához hajolt:

— János, nem akarsz egyet pihenni? Menjünk a szobába.

— Hát aztán ott van bor?

— Van.

— Ez már okos beszéd! — szédelegve állt fel és tenyerét összeveregetve, gajdosan énekelte tovább kedves nótáját.

Kisné rövid idő teltén visszajött és kinálta Miklóst ebéddel; nem fogadta el és látszott rajta, hogy nagyon izgatott.

— Bori néni! Vajjon mit csinálnak most Sóskúton? Jó lenne ott lenni . . . de félek itthagyni Bori nénit . . . nem szeretem azt a gajdos nótát . . .

— No, attól most nyugodtan átlovagolhat Sóskútra. Mikor János abban van, hogy dicsér valakit, abban is marad, míg csak az állapota tart . . .

— De hátha a leányát követeli?

— Azt meg épen nem fogja cselekedni; örvend, hogy a gróf kocsiján tudja; de annak sem sokáig örvend, mert ide s tova elnyomja az álom, abból pedig ilyen állapotával holnap délig sem ébredne fel költögetés nélkül: ismerem én már ezt a sort húsz esztendő óta! Azért Miklós ne is halogassa, menjen azokhoz a gyámoltalanokhoz.

— Megyek, de napkelte előtt már itt leszek: van még egy kis dolgom itt.

A lovacska, mintha megértette volna gazdáját, oly gyorsan ügetett a megpirult fák között. A lemenő nap visszasütő fényében piros lángban lobogott az egész erdő és amott a magaslaton az újkastély tetőzete. A fény és szinek különös játéka egy pillanatra megkapta az ifjú figyelmét; de aztán ismét csak arra gondolt: vajjon mi van most Sóskúton? A faluba vezető magas útról lelátott az édes anyjának visszaszerzett házacskájára: annak is piros fénytől lángolt az új fedele: oh csak a fedél alatt ne lángolna valami harag! De ki tudja mily hatással volt édes anyjára, mikor oly hosszú távollét után az ősi kuriára lépett? Vajjon nem ébredt-e fel régi gőgje? . . . Nagyon dobogott a szíve, mikor végre benyithatott az édes anyja házába. Enyhe őszi alkony világa repesett a csinos kis szoba új bútorzatán. A kényelmes kanapéra egy párna volt helyezve és Földyné öltözékében feküdt a kanapén; előtte egy széken ült Iduska, ölében tartva Palikát. A gyermek hangos jó kedvében volt: érthetetlen szavakat gagyogva kivánkozott hol a kanapéra, hol a padlóra.

Miklós megdöbbenve közeledett anyja felé:

— Édes anyám, beteg?

— Nem vagyok beteg, Miklós, csak nagyon fáradt és fáj a fejem: úgy érzem, mintha égne. Még az sem hüsiti, mikor Palika meg-megpaskolja kedves kis puha kezével; tudod, Miklós, épen úgy, mint az első Palika.

— Akkor talán haza is kellene vinnem a gyermeket, mert úgy látom zajos a kis kópé, most pedig édes anyámnak csendre van szüksége.

— Nem bánom, ha most elviszed; de hagyd meg, hogy visszahozzák reggel . . . nagyon szeretem . . .

Miklós a gyermekhez hajolt és tekintete azt kérdezte Iduskától: hogy volt a megérkezés? A leány szeme felelte: mindjárt elmondom. És mikor Miklós a gyermekkel távozott, egyszerre csak felszökött:

— Ni, bizony hajadonfővel viszi Palikát! Utánok futok a kalapocskával.

Jól teszi, Ida . . . maradhat is ezen az áldott jó sóskúti levegőn; úgy is álmos vagyok egy kissé.

Miklós érezte, hogy a leányka követni fogja, megállt az udvaron az öreg eperfa alatt, s úgy tetszett egy pillanatra, hogy feje felett a sárguló levelek zizegése gyermekkori emlékeit ébresztgetik.

— Itt a kalapod, Palika.

Miklós visszafordult, letette Palikát a pázsitra és megragadta a leányka kezét:

— Milyen volt a megérkezés, szóljon, Iduska, találkoztak-e már Erzsiékkel?

— Nem. A mint megérkeztünk, édes anyja elfogódottnak látszott; de azért kellemesen hatott rá a kis-ház kényelmes berendezése; azt mondta, hogy ilyenre nem is számított. Tartózkodva kérdeztem: átmenjek-e Palika után? Mire csak a fejével intett helyeslőleg; vártam egy kissé, vajjon óhajtja-e a többi unokáját? De nem szólt semmit. Erzsi az urával és kis leányaival munkára ment, otthon csak az öreg asszonyt és Palikát találtam. Tapintatos, okos asszony ez a Pálné. Nem tudakozódott, nem csodálkozott és szivességét sem tolta előtérbe; de azért egy óra múlva már tisztességes ebédet küldött át, hanem ő maga nem jött, s a mint ismerem, nem is fog az tolakodni soha, megvan a maga faji büszkesége. Aztán a néni, — mert most már így kell szólítanom az édes anyját, Miklós, — sem tudakozódott, csak játszott a kis unokájával és beszélt az «első»-ről, aztán fejfájásról panaszkodott és nem evett semmit; félek, beteg lesz, sok izgalmon ment keresztül . . . ne is hagyjuk magára. — Felállt és gyorsan kérdezte:

— De hát az én szegény anyámmal mi van? Nagyon rettegek miatta.

— Egészen nyugodt lehet, Iduska. Apja a mint megtudta, hogy a gróf kocsiján távozott, egyszerre csak elkezdte dicsérni az édes anyját . . .

Az Iduska arcát sötét pír futotta be, s csak annyit mondott:

— Szegény jó anyám! Aztán visszatért Földynéhez.

Miklós épen akkor lépett az Erzsiék udvarára, mikor Erzsi hazaérkezett a mezőről, hivás nélkül bizonyosan nem jött volna még.

— Miklós, mi történt, hogy minden híradás nélkül előbb hoztad el édes anyánkat, mint megbeszéltük?

Miklós röptében elmondott mindent.

— Hála istennek, hogy már nem ellenzi a boldogságodat! Szegény jó fiú, be meg is érdemled! És úgy, mint hajdan, megsimogatta az öcsese fejét, s megcsókolta mind a két arcát.

— De Erzsi, beszéljünk most az édes anyánkról; vajjon jó lesz-e, ha ebben a ruhában keresed fel?

— Mással nem is mennék, Miklós. Elég volt már az alakoskodásból! Pál Andrásnét olyan öltözet illeti, milyen az urát; meg kell ezt szokni édes anyámnak . . .

— Csakhogy Erzsi, anyánk beteg, lázasan fekszik . . .

— Beteg! Miért nem mondtad ezt mindjárt? — És Erzsi futva tartott a kis ház felé; csak mikor már félig kinyitotta az ajtót, jutott eszébe a parasztöltözéke, tétovázva állt az ajtó nyilásba. Iduska észrevette, elibe ment és mind a ketten lábujjhegyen tértek vissza a kanapéhoz. Földyné tüzes arczczal, lázas pihegéssel aludt: megdöbbenve tekintettek egymás szemébe, aztán kimentek a tornáczra, hogy Miklóssal beszéljenek; meg is beszélték a dolgot: Miklós visszamegy és reggel doktort hoz, addig Erzsi és Iduska marad a beteg mellett.

Ez alatt a faluban elterjedt a hír, hogy az öreg tekintetes asszony hazaköltözött az ősi udvarra. Össze voltak már szokva a Földyekkel és örültek a visszatértöknek. Mintha csak összebeszéltek volna, mindegyiknek eszébe jutott, hogy vigyen valamit az öreg asszonyságnak, mert üres kézzel, mint a marha, csak nem mehetnek az istenhoztát elmondani. Nem is mentek; a piroscsikú, hófehér takaróruhában egyik sajtot vitt, édes ordást a másik az «utolsó fejés»-ből, de a friss tojást vivők száma volt a legnagyobb.

Miklóst épen az udvaron érték, a mint nyeregbe akart ülni; de el nem indult, a míg nem beszélget a jól ismert asszonyokkal. Elmondta, hogy édes anyja betegen érkezett haza; de reméli, hogy a jó levegőn, az ő kedves népe között jobban lesz, alig is várta már, hogy haza hozhassa az édes anyját. Köszöni a szíves jóindulatot és kéri, legyenek szíves hajlandósággal a leendő feleségéhez is, a kit tüstént meg fog ismertetni a Kati és Erzsók nénékkel.

Helyeslő fejbólingatásokkal néztek össze az asszonyok, s a mint Miklós bement, megjegyezték, hogy épen olyan jó, mint az édes apja volt, még a tekintete is olyan.

Miklós nem fogta karon menyasszonyát, tudta, hogy az ily megjelenésekből a nép mindig gúnyt űz; maga előtt bocsátva, léptek ki a tornáczról:

— Na, édes jó nének, ez az én kedves mátkám; rövid időn ránk adja áldását a mi papunk, a mi templomunkban, a hol kendteket is összeeskették a párjukkal és a hol mindnyájunkat kereszteltek . . .

— Oh, mi nagyon jó barátságba fogunk élni, — mondta Iduska és rendre kezet fogott az asszonyokkal, — én már is nagyon vonzódom e kedves falu népéhez, s boldog leszek, ha úgy fognak szeretni, mint én szeretem kigyelmeteket.

A fiatal leány ragyogó szépsége, szives szavai rögtön útat találtak a szivekhez és az asszonyok épen nem tartották titokban, hogy szépnek is, kedvesnek is találják a leendő Földynét.

(Vége következik.)

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

XVII. Fejezet.

Átláthatatlan sötétség burkolta be a föld belsejét, mikor Jablonszkij fölnyitotta a szemeit; nesztelen, halálos csöndesség volt köröskörül. A fiatal tudós egész teste sajgott és fájt, s egyetlen tagját sem tudta megmozditani.

Jablonszkij nagy erőfeszitéssel elővette az övéből légmentesen elzárt cognacos és vizes palaczkját s mohón ivott belőle néhány kortyot. Pár pillanat múlva testének sajátszerű merevsége kissé engedni kezdett s nagy nehezen föltápászkodva most már meg tudta keresni az egyik lámpát. Meggyőződött róla, hogy a lámpa azért nem égett, mert kifogyott belőle az áram.

Újra megtöltötte tehát a lámpát s megnyomta a gombját, de a hirtelen szerteáradó fény oly kinos hatással volt egész testére, hogy ösztönszerüleg megint eloltotta.

Erre előkeresett a tarisznyájából egy darabka kátrányos kötelet, mely még az aknák gyújtózsinórjából maradt, és meggyújtotta a rögtönzött fáklyát.

A kőkereveten ott pihent Daraajen teste, ugyanabban az állásban megmeredve, a mely Jablonszkij emlékezetében megmaradt.

Azután ráesett a tekintete a társainak mozdulatlanúl elterült testére, a kiknek sajátszerű, megfoghatatlan arczkifejezése valósággal megdöbbentette a fiatal tudóst.

Jablonszkij odarohant a menyasszonya testéhez. A mint ráhajolt, csodálkozva látta, hogy az arczát olyan sűrű porréteg borította, mely még a vonásait is teljesen eltakarta, s olyan volt mint valami lárva. Hasonló lárvák takarták Lecombe és Sir Murrey arczát is.

A fiatal tudós ösztönszerűleg megtapintotta a maga arczát is, és ujjaival valami vakolathoz hasonló réteget érzett rajta, melyet csak nehezen tudott ledörzsölni.

Erre megfogta a menyasszonya kezét, de a legnagyobb figyelem mellett sem tudta az érverését kitapintani. Eloltotta a fáklyáját és ráirányozta a lámpája fényét a leány arczára, fölemelte a szemhéjait és kifeszítette őket.

Leirhatatlan öröm fogta el, a mint érezte, hogy a szemhéjai megrezdültek az újjai közt, és átsuhant az arczán a fájdalomnak pillanatnyi kifejezése.

Hosszú bajlódás után végre látta, hogy az élet kezd lassan visszatérni a leányba: most már kitapogatta szivének alig érezhető dobogását, s örömmel hallotta, hogy kezd már lélekzetet is venni.

Mikor menyasszonyának az állapota iránt kissé megnyugodott, elkezdte többi társait élesztgetni.

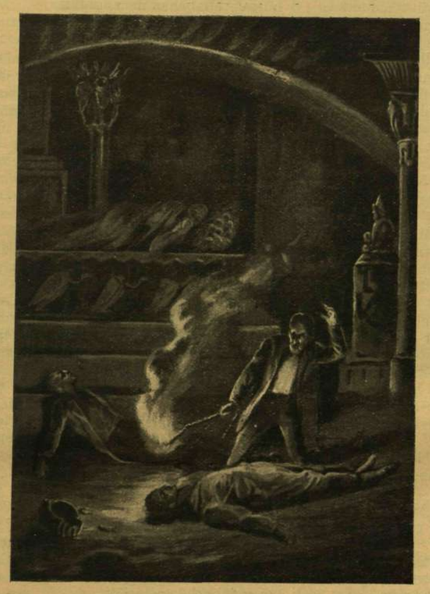
Két órával azután, hogy valamennyien magukhoz tértek, valamennyien ott ültek a tó partján és reggeliztek.

A reggelivel hamarosan elkészültek s mindeniküket türelmetlenül sietett meggyőződni róla, vajjon milyenek voltak a robbantás eredményei.

Megkerülve a tavat, mindenféle sikátorokon keresztül eljutottak arra a helyre, a hol annak idején az aknákat fölrobbantották volt, s a honnan csakhamar eljutottak arra az útra, a melyen a föld gyomrába leereszkedtek volt. Önkéntelenül is megkönnyebbülve sohajtottak föl valamennyien.

Negyednapra, miután óriási erőmegfeszitéssel fölkapaszkodtak azon a magas és szinte merőleges sziklán, a melyen nyoma sem volt már az általuk annak idején odacrősitett kötélnek, eljutottak a kráter külső nyilásához.

A napfény az első pillanatban szinte megvakitotta őket, de azért mindeniküket érezte, hogy

Meggyújtotta a rögtönzött fáklyát.

Minden oldalról a jól ismert rónaság terült el előttük.

Ebben a pillanatban mind a négyen úgy érezték, mintha valami megfoghatatlan erő megfosztotta volna őket szabad mozgásuktól és fogva tartotta volna őket azon a helyen, a hol állottak . . .

Tisztán kivették a feléjük közeledők arczát, a kik már csak mindössze pár rőfnyire voltak tőlük.

Mikor a közelbe értek, leplezhetetlen kiváncsisággal nézték őket egy darabig. Akkor a legöregebb pár szót szólt a társaihoz, mire az utasok ép oly hirtelen a mint elvesztették, egyszerre visszanyerték szabad mozgásukat és a hangjukat.

— Kik vagytok? — kérdezte tőlük Jablonszkij oroszul.

— Mi idevaló lakosok vagyunk. De mért beszélnek önök régi orosz nyelven?

Erre a kérdésre alkalmasint a csodálkozás kifejezése ült ki a két orosz arczára, mert az ösmeretlen, részvéttel igy szólt:

— Ne nyugtalankodjanak! Az én kérdésem teljesen érthető, mert önökben honfitársainkat látva . . .

— Honfitársaikat! — vágott közbe Jablonszkij. — Tehát önök oroszok!

— Igen. És önök is?

— Én és a menyasszonyom, oroszok vagyunk. Mr. Lecombe franczia, Sir Murrey angol.

— Angol!

Az idegenek erre még jobban csodálkoztak.

— Mi, — folytatta Jablonszkij — más tudósok társaságában léghajón jöttünk az éjszaki sarkra, és tőlük elválva kirándulást tettünk a föld középpontja felé . . .

— Melyik esztendőben volt ez?

— Mi?

— Hogy az éjszaki sarkra jöttek.

— Ezernyolczszázkilenczvenegyben Krisztus születése után.

Az idegenek némán összenéztek.

— Folytassa! — szólt a legöregebb.

Jablonszkij lehetőleg részletesen elmondotta összes kalandjaikat.

Mikor befejezte, az idegenek közül a legöregebb kezet nyujtott neki és igy szólt:

— Mi is valamennyien nagyon szivesen látjuk önöket. Az éjszaki sark szárazföldjét csakugyan önök födözték fel. Most azonban készüljenek el rá, hogy olyasmit fognak hallani, a min rendkivül csodálkozni fognak, sőt talán meg is döbbennek tőle . . .

— Nos mi az? — kérdezte Jablonszkij szorongó szivvel, részben sejtve, hogy mit fog hallani.

— Önök, — folytatta az idegen, — 1891-ben indúltak el a kirándulásukra, mi pedig most kétezernyolczszázkilenczvenkettőt irunk . . .

A idegenek részvétteljesen nézték a négy utast, a kik ugyancsak elárulták a belsejükben háborgó érzelmeket.

Végre a legöregebb igy szólt:

— Az én nevem Atosz, Atosz Nikolaj. Ezek meg a fiaim, Pavely és Alexandr. Remélem, elfogadják szives vendéglátásunkat.

Miután igenlő választ kaptak, valamennyien elindúltak a völgybe meredeken levezető úton.

Jablonszkij és társai feszült figyelemmel bámulták az előttük elterülő vidéket, mire Jablonszkij egyszerre megkérdezte:

— Ott a völgyben fekszik a városuk?

— A városunk? Nem, nekünk nincsenek városaink, legalább abban az értelemben, mint önöknél voltak. A mi házaink teljesen különállanak egymástól, még pedig meglehetősen nagy távolságra.

A beszélgetést megszakitotta az a váratlan kép, mely a bámuló utasok szemei elé tárult.

Minden oldalon a jól ösmert tágas rónaság terült el előttük, beleolvadva a kékes szemhatárba. Csillogva s a szikrák millióival telehintve óriási épületek meredtek az ég felé, szinte elérhetetlen magas csúcsban végződő tornyaikkal élesen különválva az őket környező zöld mezők tengerétől.

Atosz és fiai utitársainkkal együtt némán bámulták ezt a fölséges képet s nyilván meg voltak elégedve az elért hatással.

Egyszerre az egyik Atosz fiu, a ki már egész idő alatt nagy érdeklődéssel vizsgált valamit, végre nem álta ki tovább s odalépve Jablonszkijhoz, megérintette a vállára akasztott puskát.

— Vajjon micsoda szerszám ez? — kérdezte.

— Puska! — felelt Jablonszkij kissé megütődve.

— Áhá! — kiáltott föl a fiu, — tehát ez az az egykor annyira ösmert jószág!

E közben nagy kiváncsisággal vizsgálgatta a kezébe adott fegyvert.

— Lehetséges az, — kérdezte Jablonszkij, — hogy habár most már nem is használják, ne lett légyen alkalma ilyesmit látni, vagy róla hallani?

— Oh leirásból és képekből nagyon jól ösmerem. Hiszen mindazok a szerszámok, a melyeket az emberiség valaha használt, megvannak a muzeumokban, csakhogy fegyverek éppen nem mindenikben vannak. En pedig a legkiválóbbakat még nem láttam.

— Ugyan miért?

— Még nem lehetett eddig! — szólt mosolyogva az ifju.

— Talán bizony még annyira fiatal?

— Tizenkét éves vagyok.

Jablonszkij és oroszul értő társai szerfölött elcsodálkoztak.

— Ne csodálkozzanak! — jegyezte meg Atosz: — az élet viszonyainak a javulásával az emberi szervezet is módosult: a mi gyermekeink gyorsabban fejlődnek, mint az önök idejében, valamint hogy mi tovább is élünk, mint az akkori emberek.

— De im' közeledünk az én házam felé, a háznépem már értesitve van és amott jön elibénk.

És csakugyan egy rengeteg épület kapuja előtt, a melyhez az utasok közeledtek, nagy csoport ember látszott. A magas lépcső fokain, a melyek fölött a hatalmas kapu állott, egybegyült Atosz egész családja. Legalól egy hat emberből álló csoport foglalt helyet, a melyből kivált egy magas termetü, ősz aggastyán, és néhány lépést tett az érkezők felé.

— Legyenek üdvözölve! — mondotta tiszta orosz nyelven s mindkét kezét az utasok felé nyújtotta.

A meghatottsággal határos érzelmek közt feleltek az utasok a szivélyes üdvözlésre az aggastyán után előlépett egy éltes, de azért még fürge és erőteljes asszony a kezében egy tálczával, a melyen darab kenyér és sótartó állott.

— Fogadják, ősrégi orosz szokás szerint ezt a kenyeret és sót, — mondotta, odanyújtva a tálat Jablonszkijnak, — s legyenek a mi házunknak nem vendégei, hanem édes rokonai.

— Köszönöm, úgy a magam, mint társaim nevében, — felelt Jablonszkij meghatottan s elfogadta a kenyeret és a sót: — ez a szokás csakugyan meggyőz bennünket arról, hogy valóban rokonok közt vagyunk, a nagy orosz család tagjai közt . . .

A következő pillanatban már ott volt az utasok körül Atosz egész családja. Több mint kétszáz férfi, nő és gyermek verődött össze körülöttük.

A pitvarba érve az utasok beléptek a hatalmas, kétszárnyú kapun, s egy tágas, rendkivül magas csarnokba jutottak, a melynek rendeltetését minden kétséget kizárólag elárulta az, hogy a falak egész hosszában fogasok voltak csaknem teli rakva ruhákkal. Innen ép olyan hatalmas kétszárnyú ajtón egy terembe léptek, a mely legnagyobb mértékben fölkeltette bámulatukat.

— Ez a mi közös termünk, — jegyezte meg Atosz: — mely ebédlőül és zenetermül szolgál. Itt szoktuk eltölteni a szabad időnket. Most pedig elvezetem önöket a szobáikba.

Az utasok Szamojlov kivételével, a ki az aszszonyokkal ment, követték a házigazdát. Egy, nyilván az egész épületen átvezető széles folyosón keresztül Atosz az utasok mindenikét külön szobába vezette, melyek mindenike egy-egy eléggé tágas, és egymástól ajtófüggönyökkel elkülönitett helyiség volt.

— Itt, — úgymond Atosz egyik fia, a ki Jablonszkijt vezette, — megtalál mindent, a mire szüksége van. Ha megfordítja ezt a fogantyút, — ezzel egy, a falhoz erősitett fogantyúra mutatott, — úgy tüstént itt terem a szobában egy fürdőkád. Itt vannak a csapok, melyek meleg vagy hideg vizet szolgáltatnak. A szekrényben lalál fehérneműt és ruhát — remélem, hogy jó testére, mert körülbelül egyforma termetüek vagyunk. Mindent, a mire nincsen szüksége, hajitson bele ebbe a nyilásba, — ezzel egy másik fogantyún egyet forditva, valami mély kürtőnek a szájára mutatott, — s ha készen lesz, akkor vagy csöngesen, vagy pedig jöjjön le a közös terembe, a hol várni fogjuk. Akkorra már a mieink is együtt lesznek, mert közeledik az ebéd ideje. Addig is — a viszontlátásra!

Jablonszkij csakhamar befejezte az öltözködését és éppen azon tünödött, vajjon milyen szövet lehet az, a melyből az Atosz által számára kijelölt ruhák vannak, mikor kopogtak az ajtón.

Jablonszkij válasza után belépett a szobába annak a helyiségnek ifju gazdája, melyben Jablonszkij elhelyezkedett volt.

— Készen van? — kérdezte végignézve Jablonszkijn.

— Teljesen.

— Egészen más emberré lett! Pár percz múlva maga is érezni fogja ezt . . .

— Igen, az a fürdő rendkivül felüditett.

— Ezúttal az erkélyen fogunk ebédelni, — jegyezte meg Atosz, mikor a szobából kiléptek. — Egész ebéd alatt gyönyörködhetik majd abban a látványban, mely annyira meglepte, mikor a hegyek közül kiértek. Az idő fölséges, és a friss levegő kitünő hatással lesz valamennyiükre.

— Én már most is pompásan érzem magamat. Úgy tetszik, hogy az az önök fürdőkádja rendkivül jóttett nekem.

E beszélgetés ideje alatt Atosz végigvezette Jablonszkijt azon a szinte végtelennek látszó folyosón, mely az egész épületet megkerülte.

Atosz kinyitott egy, a folyosóról nyiló ajtót s levezette Jablonszkijt egy szobába, melynek külső fala üvegből volt. Ezen keresztül látni lehetett az épület belső udvarát és hátsó homlokzatát.

— Nagyon gyorsan fölérünk, — mondotta a fiatal ember és megfordított egy érczfélkörön mozgó fogantyút.

Ebben a pillanatban Jablonszkijnak úgy tetszett, hogy az épületnek az a hátsó fala, melyet az imént látott, villámgyorsasággal esik lefelé, s fölbukkant szemei előtt a kék ég, mely itt-ott felhőkkel volt boritva.

A mozgás kissé lassúbbá lett s a következő pillanatban egy könnyed zökkenés jelezte, hogy megérkeztek.

Jablonszkij fiatal vezetője kinyitotta a szoba ajtaját, s alig pár lépés után mindketten népes társaság közepette állottak.

Hamarjában azt se' tudta, hogy hol van. Lábai alatt ott volt a föld, körülötte fák és virágok, fölötte az ég, — pedig tudta, hogy csak egy erkélyre jött fel, s egy lépést sem tett ki a házból.

Ámulatából az öreg Atosz riasztotta föl, a ki odajött hozzá, kézen fogta őt s egy pálma- és rhododendum fasoron át egy nyilt térségre vezette őt, a hol egy félköralakú óriási asztal állott, s a hol együtt volt már az egész, népes család. Ott voltak Sir Murrey és Mr. Lecombe is, a kik tüzesen beszélgettek a körülöttük álló társasággal. Mind a két tudós szinte meghatalodott, és vidáman üdvözölte Jablonszkijt.

— Alig ösmerek rá önre! — kiáltott föl Mr. Lecombe. — Ugyan mi történt önnel?

— De önökkel is! — felelt Jablonszkij.

Jablonszkij be sem fejezhette a megkezdett mondatot, mikor odalépett hozzájuk Szamojlov, a kit az új ruha annyira elváltoztatott, hogy Jablonszkij alig ösmert rá.

— Nem is hiszi, — kiáltott föl a leány, — milyen pompásan érzem magamat! Igazán, mintha csak újra születtem volna!

— Hiszen részben úgy is van! — jegyezte meg Jablonszkij mosolyogva. De hát hogy tetszenek az új ösmerősei?

— Oh, igazán olyan figyelemmel és szeretettel vesznek körül, mintha csakugyan a családhoz tartoznám?

Ebben a pillanatban odalépett hozzájuk Atosz Nikolaj és igy szólt Jablonszkijhoz.

— Vezesse asztalhoz a menyasszonyát, a kit minden valószinüség szerint nem sokára a feleségének fog nevezhetni.

Ekkorra már az egész társaság párosával vagy csoportonként útban volt a nagy fasorban az asztal felé.

A fasor végén tágas térség nyilt, melyet egész hosszában elfoglalt egy óriás asztal, mindkét oldalán hosszú széksorokkal.

Jablonszkij legnagyobb meglepetésére az asztalon sem abrosz, sem evőeszközök nem voltak.

A következő pillanatban azonban az asztal, egész hosszában lesülyedt s a helyén egy másik jelent meg, a melyen két sinpár futott végig. Ezzel egyidejüleg az asztal két végén nagy és széles állványok bukkantak föl, tele tányérokkal, késekkel, villákkal, kanalakkal és poharakkal. A mint ezek az állványok az asztalon végig futottak, mindenki elátta magát róluk a szükségesekkel.

— No ez aztán igazán amerikai szokás! — jegyezte meg Mr. Lecombe.

Ebben a pillanatban egy hatalmas ércz edény állt meg Jablonszkij előtt. Úgy mint a többiek, ő is kénytelen volt maga merni ki magának a levest.

— Csak attól tartok, — szólalt meg Mr. Lecombe szomszédnője, — hogy a mi ebédünk éppensséggel nem fog önöknek izleni: mi ugyanis húst egyáltalában nem eszünk.

— Oh, — tiltakozott Mr. Lecombe, — ilyen pompás levest még soha életemben sem ettem!

— Nálunk, — folytatta Mr. Lecombe szomszédnője, — a müvelt vidékeken egyáltalában nem esznek húst, Angliában és az ausztráliai vidékeken azonban, sajnos, nem igen tartják meg ezt a szokást.

Ekkor egy nagy érczedény állt meg Mr. Lecombe előtt, a melyen az asztal mindkét oldalán egy-egy csap volt alkalmazva.

Mikor poharát megtöltötte, azt vette észre, hogy az edényben lévő fehér és átlátszó folyadék pezsgett és szikrákat hányt.

— Ez nem bor! — jelentette ki Sir Murrey miután az italt megizlelte. — De azért mindenesetre pompás ize van!

— Mi bort nem iszunk; ez az ital, villamossággal kezelt közönséges viz, — világositotta föl Mr. Lecombe-ot, szeretetreméltó szomszédnője. — Mi a villamosságot a táplálkozásra is fölhasználjuk . . .

Az ebéd hamarosan véget ért.

Egy órával az ebéd után valamennyien megint a szobáikban voltak, s egészséges, mély álomba merültek, ebben a reájuk nézve teljesen uj világban.

XIX. Fejezet.

Másnap, reggeli után Atosz Nikolaj azt inditványozta a vendégeinek, hogy vegyenek részt a családtagok szokott napi munkájában.

Természetes, hogy ez az inditvány valamenyiüknek kapóra jött.

— Mindenekelőtt a műhelyekbe megyünk, — mondotta Atosz.

A műhelyek egy hosszú épületben voltak elhelyezve, a melyet Jablonszkij már előttevaló nap látott a szobája ablakából.

A tizenkilenczedik század emberei el voltak rá készülve, hogy valami hihetetlenül nagyszerüt fognak látni. Várakozásukban azonban nagyon csalatkoztak.

Abban a hosszú és világos teremben, a melybe először beléptek, nem volt egyéb, mint vagy harmincz középnagyságú egyforma és ércz-ládika, a melyek közt sem fogas áttételek sem lenditő kerékszíjak nem voltak láthatók. A ládikák előtt már itt-ott emberek ültek, a kik nyilván készülődtek a napi munkájukhoz.

— Először is, — mondotta Atosz, — végig nézzük a könyvnyomtatás módját.

Odalépve az egyik ládikához, a mely mellett Atosz Pávely már nagyban foglalatoskodott, Nikoláj megkérdezte tőle.

— Már befejezted a könyvedet, s most nyomtatni akarod?

Feleltet helyett a fiú odanyújtott az apjának egy vastag tekercset. Jablonszkij, a mint kissé szétnyitotta azt látta, hogy a tekercs már tele van nyomtatott betűk soraival.

— De hiszen ez már ki van nyomtatva! — kiáltott föl.

— Nem, ez még csak irva van, — vágott közbe Atosz. — Géppel van irva. Ez az irás már most olyan eredeti, a melyről tetszésszerinti

menynyiségben lehet fotografikus másolatokat készíteni.

— De nekem úgy tetszik, — jegyezte meg Jablonszkij, — hogy a fotografikus eljárás nagyon is lassú.

— Oh! — kiáltott föl Atosz, — ez az eljárás most sokkal egyszerűbb, mint az önök idejében. Itt, — s e szavaknál fölnyitotta a ládika egyik rekeszének a födelét, s megmutatta a belsejét, — helyezzük el a fényérzékeny papirost, mely — a mint látja — tekercsekben van odaerősítve a pergő orsókra; ilyen tekercset egymás mellett vagy ötvenet lehet elhelyezni ebben a kis készülékben. Akkor azután, — s odamutatott a ládika első rekeszére, — elhelyezzük az ittlévő sötét kamara előtt az eredetit, melyet éppen olyan orsóra erősitünk, mint a minőn az előbbi tekercsek vannak a készülék belsejében; az összes orsókat egyszerre egyenletes mozgásba hozza ez az óraszerkezet. A fénysugarakat tükörrel vetitjük egyik tekercsről a másikra. A mint tehát az eredeti tekercs elkezd forogni, a rajtalévő betük képe egyszerre rávetődik a többi ötven tekercsre. A forgó papiros keresztül megy először egy rekeszen, a hol a betük képét előhívjuk, azután egy másikon, a hol a papiros teljesen átlátszóvá válik. Végre ebben a rekeszben, — s odamutatott a ládika jobb oldalára — a tekercsek könyvvé formálódnak.

Mialatt Jablonszkij a hallottakat elmagyarázta Mr. Lecombenak és Sir Murreynek, a kik nem tudtak oroszul, Atosz segitett a fiának, s pár percz múlva a ládika oldalsó rekeszéből előkerült a kész könyv legelső példánya.

— Most pedig, — folytatta Atosz Nikolaj, — áttérünk a szükséges házieszközök, szövetek stb. előállítására szolgáló különféle gépek megtekintésére.

Atosz odament az egy készülékhez, mely két, egymással összekapcsolt érczládikából állott, és fölemelte az egyiknek a födelét. Valami sürü anyag volt benne, a melyben egy tengely körül forgó henger volt elhelyezve.

— Ez a henger, — magyarázta Atosz, — minden fordulóval fölszed magára ebből az anyagból annyit, a mennyi a két készülék közé alkalmazott forma megtöltéséhez szükséges . . .

— De vajjon mi hajtja mindezeket a gépeket? — kérdezte Jablonszkij.

— A villamosság . . .

Ezután még hosszú ideig folytatta magyarázatait, mig végre magára hagyta a társaságot. Jablonszkij és társai több óra hosszat tanulmányozták a műhelyeket, s lépten nyomon bámulva látták azoknak a módszereknek és eljárásoknak a végtelen egyszerűségét, a melyek az emberi élethez szükséges száz meg száz féle tárgy előállítására szolgáltak. Úgy tetszett nekik, és némi joggal, hogy nem is kellett valami nagyon hosszú idő ahhoz, hogy teljesen beleéljék magukat az új élet megváltozott viszonyaiba, és képesek legyenek mindent maguk is elkészíteni, a mire szükségük van.

Ez a gondolat buzditó hatással volt reájuk.

Ezzel egyidejüleg azonban éppen ennek a sok újnak a nagyszerűsége nyomasztólag is hatott reájuk. Szerettek volna, ha csak egy pillanatra is, visszahelyezkedni abba a régi, hozzájuk sokkal közelebb álló környezetbe s nem érezni és nem tudni azt az óriási különbséget, mely őket a körülöttük pezsgő élettől elválasztotta.

Ez persze, lehetetlen volt. Nem maradt tehát egyéb hátra, mint átgyúrni magukat az új életviszonyokhoz, és beleilleszkedni az új emberek életébe. Erről mindjárt az első nap meggyőzte őket, a melyet Atosz és családja körében töltöttek.

Már ezen az első napon, vacsora előtt, az Atosz család legidősbjeinek a szűk körében megpróbáltak számot adni benyomásaikról, és önkéntelenül is rátértek a jövőre vonatkozó terveikre.

— Nekem úgy tetszik, — mondotta Atosz Nikolaj, — hogy ez a jövő rendkivül egyszerü. Miután kissé beleélte magát az élet új viszonyaiba és elsajátította a legszükségesebbeket s végül fizikailag kellőképen megerősödött, ön, Mihajlovics Pavely, egyszerüen nőül veszi a menyasszonyát, a mint már el is határozta . . .

— Hát a megélhetés eszközei? Vajjon hogy szerzem meg őket?

— Ez olyan kérdés, a melynek az önök idejében volt némi, sőt talán nagy jelentősége. Most azonban egyáltaljában nincs értelme. Ma az egész mindössze annyiból áll, hogy a mint megszerezte a föltétlenül szükséges ösmereteket, tüstént hozzálát a maga otthonának a megalapitásához. Vajjon hol szándékozik a megtelepedéshez helyet választani?

Jablonszkij kérdő pillantást vetett Vjerára.

— Ezt a kérdést már döntse el maga! — felelt a leány kissé elpirulva.

— Mi szeretnénk, — mondotta Mihajlovics Pavely, — az önök közelében maradni. De az igazat bevallva engem kissé megfélemlit ezen a vidéken az a rettenetesen hosszú éjszaka, és a tél zordsága.

— Oh! — kiáltott föl Atosz, — az éjjel nálunk mindössze is kissé szeszélyes, a tél pedig csak valamivel zordabb a nyárnál.

— Ha igy áll a dolog — kiáltott föl Jablonszkij, — akkor én legjobban szeretnék itt megtelepedni!

— No ez derék. Pár nap múlva majd kiválasztjuk a helyet s akkor tüstént hozzáláthatunk az épitéshez. De hát mit szándékoznak cselekedni önök, uraim? — fordult oda Sir Murreyhoz és Mr. Lecombe-hoz.

— Én látni akarom Franczia országot! — kiáltott föl Mr. Lecombe tüzzel.

— Az én helyem meg Angliában van! — szólt Sir Murrey szilárd elhatározással.

— Franczia ország semmiben sem különbözik Oroszországtól, — jegyezte meg Atosz. — A mi pedig az Angliába való visszatérést illeti, azt hiszem, aligha fogadnák önt valami szivesen.

— Miért?

— Minket már akkor meglepett az a hir, hogy ön angol, a mikor még nem tudtuk, hogy honnan jönnek. S a mi meglepetésünk teljesen érthető. Az angolok gyülölik a czivilizált vidékeket, ők kereskedelmet üznek Ausztráliával és a szigetlakókkal, de mi hozzánk bizony nem igen szoktak ellátogatni. Az ő életük teljes pangásban van. Ha közülünk valaki Angliába tévedne, ott bizony úton útfélen mindenféle vesszedelemnek volna kitéve. Elég volna az, ha az angolok megtudnák, hogy ön Oroszországból jön, s bizony egyszeriben nem éppen irigylendővé válna a helyzete.

Sir Murrey feszült figyelemmel hallgatta Atosz fejtegetéseit. Mikor pedig ez megkérdezte tőle, hogy vajjon mindennek következtében nem változtatja-e meg elhatározását, az angol igy felelt:

— Mind az a mit ön nekem itt mondott, csak még jobban megerősített engem abban az elhatározásomban, hogy mielőbb visszatérjek a hazámba.

— A mi pedig engem illet, — szólt közbe Mr. Lecombe, — azt hiszem az én hazámban is elsajátithatom mind azt, a mit itt elsajátithatnék.

— Föltétlenül.

— Akkor azt hiszem semmi sem tart vissza itt . . . Mondja csak, — fordult oda Jablonszkijhoz, — mikor lesz az önök esküvője?

— Azt hiszem félesztendő múlva, vagy tán még később. Egyébiránt mit gondol, Vjera? — fordult oda a menyasszonyához.

— Én azt hiszem, eleget vártunk! — felelt a leány elpirulva.

— Sőt nagyon is sokat! — hangzott föl minden oldalról.

— Nos akkor, — mondotta Atosz mosolyogva, — vegyük eldöntöttnek a kérdést.

— Úgy hát, — határozta el magát Mr. Lecombe, — az esküvőig én is itt maradok.

— A mely, holnapután lesz! — jelentette ki Atosz felesége a leghatározottabban.

— Hol? — kérdezte Jablonszkij.

— Moszkvában. Holnap amúgy is kell, hogy ott legyünk. Julius 15-iken minden évben a keresztény világ behozatalának az emlékét ünnepeljük Oroszországban. Ugyanaznap lesz az önök menyegzője. Az utazás előkészületére bőségesen elegendő néhány óra.

— Most pedig engedjék meg, — szólt közbe Atosz, — hogy megösmertessük önöket a mi szórakozásainkkal. Ezek közt, mint már említettem, — az első helyet a zene foglalja el. Majd rendezünk egy hangversenyt.

Pár pillanat alatt a terem közepén lévő emelvényt széthúzták, úgy hogy eléggé tágas erkély támadt a helyén.

Azokat a ládákat, a melyek Jablonszkij figyelmét mindjárt az első pillanatban fölkeltették, kinyitották. A közönséges zongora billentyüihez hasonló billentyü-sorok voltak bennük.

Ezalatt az emelvényen teljesen befejezték az előkészületeket, s a következő pillanatban már az első hangok sürü hullámai terjengtek a teremben.

Kevéssel ezután újabb hangok csatlakoztak a zongora hangjaihoz: valahol messze megszólalt egy hatalmas khorus. Úgy tetszett, mintha lassan közelednék, mindinkább erősödött a hangja, mig végre túlharsogta az őt kisérő zongorát.

Hirtelen egy csengő és aranytiszta hang vált ki az általános khórusból. Valami erőteljes és szines szoprán hang belekezdett egy áriába. A dallamos, ujongó hangokból a közeli viszontlátás reménye, az első szerelem boldogsága áradt szét . . .

Erre azután, mint távoli visszhang erőteljes és férfias bariton felelt. A szoprán ujongó dallammal adta meg neki a viszonválaszt. Mind hatalmasabb és ünnepélyesebb lett a dal, mig végre a két hang összeolvadt a szerelem hymnuszában!

Az első szám véget ért.

Elkezdődött a második szám. Ezúttal egy opera-részlet került előadásra, mely tele volt csudaszép de nagyon is erőteljes és ünnepélyes dallamokkal.

Ez után a szám után kikérdezték a vendégeket benyomásaik felől. Mihajlova Vjera nyiltan kimondta a véleményét, a miben szinte lehetetlen volt vele nem érteni egyet. Ez a zene, mely tele volt erővel és heroikus allürökkel, vajmi távol állott a közönséges emberek érzelem-világától.

Alighogy a következő szám megkezdődött, Szamojlova intett Jablonszkijnak és észrevétlenül kilopózott a teremből.

A fiatalok a folyosón végigmenve lejutottak a kertbe.

Jablonszkij megölelte a menyasszonyát és hosszú ideig sétált vele a magányos fasorokban, fiatal érzelmeinek friss erejében ismételten megvallotta neki szerelmét, s mindenképen iparkodott benne megerősiteni az előttük derengő boldog jövőben való hitet . . .

(Vége következik.)

Legtökéletesebb arcztisztító- és szépitőszerek:
Akácia -créme 2 kor. -ponder 1 kor. -szappan 1 kor.
Törvényesen védve. — Kapható a gyógyszertárakban.
Főraktár: KRIEGNER GYÖRGY
Korona-gyógyszertára, Budapest, VIII., Kálvin-tér.

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
tél és nyári gyógyhely.
Elsőrangu. E kénesvizü gyógyfürlő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványvizü uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel.
Prospektus ingyen bérmentve

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN
Franczia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arczbőrnek egészséges és üde szint ad.
1900 évi Párisi Világkiállitás: ARANYÉREM
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.
Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

HÖLGYEK! URAK!
A szépség egyik elengedhetlen lényeges kelléke a szép haj, szakáll és bajusz; ezeknek festantása, a hajhullás megszüntetése, a haj szinének és fényének megőrzése csak gondos ápolás által érhető el. Erre pedig a legalkalmasabb, számos orvosi vélemény által támogatott és számtalan elismerést nyert szer, a China hajkenőcs, mely a haj hiányát az általam készitett Hajszin üditő, 1 üveg ára 1 K 20 fill. Megrendeléseket postán utánvétel mellett, pontosan küld Szentmihályi Gyula gyógyszerész B.-Bogláron.

SZŐLŐOLTVÁNYOK

szokványminőségben.
A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtiszták, teljes jótállással.

Élőkerítés.

Gleditschia csemeték és magvak.
Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tővisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az aprónyulak sem hatolhatnak át. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasítás mellékeltetik.** Ezer csemete elég 200 méterre.— Ára 6 frt.

Diócsemeték, 11 éves, óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Szines fénynyomatu **főárjegyzék ingyen és bérmentve** küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. **Az árjegyzésen** kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri, minesen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városon, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekében áll **kik rendelni semmit nem akarnak,** mert bennszámos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cim: **Ormelléki első szőlőojtványtelep Nagy Kágya, u. p. Szék-elyhid.**

„MAGYARSÁG"

Politikai napilap.

Megjelenik minden nap **délután.**

Főszerkesztő: **GYORFFY GYULA dr.** *Felelős szerkesztő:* **BENEDEK ELEK.**

Vezérczikk- és tárcza-irók: **Bedő Albert, Jancsó Benedek, Gaál Mózes, Jakab Ödön, Sándor József, Petelei István, Gyarmathy Zsigáné, Lengyel Laura, Földes Géza, Móricz Károly** stb.

A **Magyarság** a magyar középosztály, a magyar családok lapja. Szabadelvű a szó nemes értelmében. A régi tiszta erkölcsök feltámasztásán munkál a bátor ostorozója a léhaságnak, erkölcstelenségnek, képmutatásnak.

A **Magyarság** a legolcsóbb napilap. Előfizetési ára vidéken egészévre 14 korona, Budapesten 12 korona. Havonként is elő lehet rá fizetni, vidéken 1 kor. 20 fillér, Budapesten házhoz hordva 1 korona.

Mutatvány-számokat kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal: 9334

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/b.

A női szépség ejérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a

MARGIT-CREME,

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, hőrathat (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczvíz** 1 korona.

Hamisitványok bíróilag üldöztetnek.

Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő: **Földes Kelemen gyógysz. Arad.**

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGÉNE

fekete és barna szinben.

Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. Ára **2** kor. **80** fillér. 9057

Budapesti főraktár: **Török József** gyógysz. Király-u. 12 és Andrássy-út 29.— Kapható minden gyógyszertárban.

Wadlsteiner F.

Cristofle-ezüst, üveg és porczellán áruháza, Budapest,

IV. ker., Mária Valéria-utcza 5.

(A Hungária nagy-szálloda átellenében.)

Kapható minden gyógyszertárban.

Első Magyar Üveggyár

Részvény-Társaság.

Budapest, V., Ferencz József-tér 8.

Üzlethelyiségünk nem a Lánczhiddal szemben, hanem az **Akadémia mellett, a Béla-utcza sarkán létezik.**

Karácsonyi és ujévi ajándékul

ajánlhatók

kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísztárgyak.

Gyártmányainkat kitüntették az állami éremmel az **Iparmüvészeti Társulat szegedi kiállításán.** Ezen kitüntetett tárgyak jelenleg az üllői-uti Iparmüvészeti Muzeumban láthatók, hol fenti társulat karácsonyi kiállitását megtartja.

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főmüveit

Magyar Remekirók

FRANKLIN-Társulat kiadása

czim alatt egyöntetü szép kiadásban, 55 kötetben, diszes vászonkötésben adja közre a Franklin-Társulat.

Tartalmazza:

**Arany János*	Kisfaludy Károly
**Arany László*	Kisfaludy Sándor
Balassa Bálint	Kölcsey Ferencz
**Bajza József*	Kossuth Lajos
Berzsenyi Dániel	Madách Imre
Csiky Gergely	Mikes Kelemen
Csokonay V. Mihály	Pázmán Péter
**Czuczor Gergely*	Petőfi Sándor
Deák Ferencz	Reviczky Gyula
Eötvös József br.	Széchenyi István gr.
Fazekas Mihály	**Szigligeti Ede*
**Garay János*	Teleki László gr.
Gyöngyössy I.	**Tompa Mihály*
Katona József	**Vajda János*
Kazinczy Ferencz	**Vörösmarty M.* és
**Kemény Zsigmond*	Zrinyi Miklós müveit.

* A csillaggal jelzett remekirók kiadási jogát a Franklin-Társulat magának szerződésileg biztositotta, úgy hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen irók müvei más versenygyüteményben meg nem jelenhetnek.

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** nemcsak az epikai, lyrai, drámai és elbeszélő költészet, valamint a széppróza és szónoklat remekei mellett a népköltés és kuruczköltészet gyöngyeit hozza, hanem a politikai irodalom és szónoklat klasszikusait is képviselve a három félisten: *Széchenyi* a legnagyobb magyar, *Kossuth* a magyar szabadság atyja, *Deák*, a haza bölcse által.

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** 55 testes kötete felöleli a legbecsesebbet mit a magyar szellem teremtett és *hivatva van arra, hogy minden családi könyvtár gerincze legyen.*

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** 55 kötete teljességében öleli fel a magyar klasszikus irodalmat és egyöntetü diszes kiadásban *csak 220 koronába kerül,* mig *a magyar klasszikusok különböző, kiadásai* mintegy *600* koronába kerülnek.

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** kiállitása méltó a nemzeti mü jelentőségéhez. Kötése pályadijnyertes, müvészi, erős angol vászonkötés, a papirja famentes, soha meg nem sárguló; betüi külön e czélra készülnek.

A Franklin-féle **«Magyar Remekirók»** öt kötetes sorozatokban jelennek meg 1902 februártól kezdve és azontul minden félévben egy-egy öt kötetből álló sorozat.

A teljes gyüjtemény, 55 kötet, ára 220 korona, mely összeg **3 koronás havi részletekben** törleszthető.

A megrendelésnek **most van legalkalmasabb ideje,** mert később, a mikor több sorozat lesz meg a müből, a havi részlet megfelelően emelkedik.

Sajtó alá rendezik és az illető iró életét és munkáinak jellemzését felölelő bevezetéssel ellátják:

Alexander Bernát
Angyal Dávid
Badics Ferencz
Bánóczi József
Beöthy Zsolt
Berzeviczy Albert
Boyer József
Endrődy Sándor
Erődi Béla
Erdélyi Pál
Ferenczy Zoltán
Fraknói Vilmos
Gyulai Pál
Heinrich Gusztáv
Koroda Pál
Kossuth Ferencz
Kozma Andor
Lévay József
Négyessy László
Rákosi Jenő
Riedl Frigyes
Széchy Károly
Széll Kálmán
Váczi János
Vadnai Károly
Voinovich Géza
Zoltvány Irén

E fényes névsor biztositékot nyujt arra nézve, hogy a Magyar Remekirók megbizható szövegét adja a follett munkáknak, s hogy minden életrajz önálló becsü munka lesz.

ELŐFIZETÉSI IV.

A RÉVAI TESTVÉREK Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-út 18., előfizetési felhivást bocsát ki a

MAGYAR REMEKIRÓK

a magyar irodalom főbb müvei — czimü gyüjteményre, mely 55 kötetben, kötetenkint 20 ivvel, pályanyertes vászon-diszkötésben jelenik meg. A gyüjtemény félévenkinti 5 kötetes sorozatokban jelenik meg az 1902. év elejétől fogva.

Előfizetési feltételek: A gyüjtemény ára 220 korona és megrendelhető: *a)* utánvétellel olyképen, hogy az egyes sorozatok megjelenéskor 20 korona utánvétellel szállittatnak bérmentve; *b)* 3 koronás havi részletfizetés mellett.

A részletek az első szállitástól kezdődőleg *minden hó 1-én a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál Budapesten* fizetendők mindaddig, mig a mü teljes vételára kiegyenlitve nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárt s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll a portoköltség hozzászámitása mellett, postai megbizással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszünik és az egész mü vételára esedékessé válik. *A vételár első részlete az első szállitáskor utánvételik.*

A fenti előfizetési feltételeket elfogadom, külön kikötést nem teszek s ezek alapján megrendelem a Franklin-féle «Magyar Remekirók» czimü gyüjteményt 55 kötetben 220 korona vételárért, mely fizetendő sorozatonkint utánvétellel — 3 koronás havi részletekben (a nem kivánt módozat törlendő).

Lakhely és kelet: .....

Név és állás .....

Olvasható aláirást kérünk.

(V. U.)

Tessék levelezőlapra ragasztva, aláirva hozzánk mielőbb beküldeni. Ezen levelezési ivet és előfizetési feltételeket.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÚJ HAJTÁSOK.

Regény.

Irta Gyarmathy Zsigáné.

XVII. (Vége.)

Késő este ért Miklós a temetőalji házacskához. Kisné rögtön észrevette és nagy érdeklődéssel kezdte tudakozni, hogy mint érkezett az édes anyja, mi van Iduskával?

— Minden jól van, Bori néni. Csak bekötöm a lovat, aztán elbeszélem az egészet. Gyönyörű este van, várjon rám az Iduska padján Bori néni.

Az asszony leült a padra s föltekintett a holdfényben úszó temetőre: én Istenem vajjon lesz-e az úgy, hogy előbb élvezzek egy kis nyugalmat és nem csak ott a halottak között?

És a miket Miklós beszélt neki azon a szép holdfényes őszi estén, arra a reményre biztatta, hogy lesz; de aztán, a mint az urára tért a beszéd, ismét csak kétség és rettegés szállta meg. Miklós is nyugtalankodott az édes anyjáért. A doktort nem kapta otthon és nem is jő haza, csak reggel a nyolcz órai vonattal. Így hát az éjet itthon tölti, reggel végez Gusztávval s azután viszi a doktort, ebben megállapodva mondtak egymásnak jó éjszakát. Kis mélyen aludt és késő reggel sem ébredt volna, ha fel nem rázza a felesége. Ekkor kábultan, vérerekkel befutott szemmel nézett az asszonyra:

— Na mi lelt, miért zaklatsz? Aztán mintha egy gondolat megkapta volna, gyorsan felült. — Talán ma van a lakodalom napja?

— Ma szerda van, de . . .

— Szerda . . . úgy hát holnap . . . na már tovább nem várok, még ha meleg lesz is akkor, felveszem az új felsőmet, azzal megyek a templomba . . .

— János! Gusztáv ma hajnalba eltávozott; egy levelet hagyott itt . . . de úgy tetszik nekem, hogy sok mindent elvitt magával, még talán az új kabátot is . . .

— Az új kabátomat! — ordított Kis és rohant a műhelybe. Kutatott mindenfelé, miközben odakiabált a feleségének, hogy keresse, mert ő azt holnap fel akarja venni: mióta várja már a hűvösebb időt, tovább nem vár; nem még az esküvőre sem, most, azonnal felveszi. Csak keressék szaporán!

— Jó lenne, ha előbb ezt a levelet olvasnád, hátha felvilágosít.

— Forr a vérem, szikrákat hány a szemem, de azért hadd lássam, add ide.

Felbontotta a levelet és olvasni kezdte:

«Bizony mondom, együgyű vagy te öreg! veled mindent el lehet hitetni, még azt is, hogy a leányod hozzám jó feleségül: több esze van annak ennél! Elhitted, hogy a szegény munkanélkül is megélhet, mintha bizony minden ember a furfangos Gusztáv lenne! Elhitted, — és ez a legnagyobb szamárságod, öreg! — hogy a szép sárga kabátot neked választottam . . . na hát azt ne keresd, mert csak akkor fogod látni, a mikor engem; engem pedig nem látsz az életben soha többet . . .»

— Soha? — hörögte Kis, aztán megtántorodott és lezuhant a padlóra. Szélhüdés érte. Fennakadt szemének megüvegesedett tekintetében ott maradt az a rémült harag, melyet az első kabát elvesztésén érzett.

Miután Miklós a szomszédok támogatására bizta Kisnét, felkereste a doktort és megindultak Sóskút felé és a Miklós szive ismét nagyon hevesen vert, a mint szülőfalva felé közeledett: hogy fogja találni édes anyját? Miként adja tudtul Iduskának az apja halálát?

A kocsizörgésre Erzsi futott eléjök:

— Hogy van édes anyám, Erzsi?

— Nagyon kábult és nincs egészen eszméletén.

Iduska is kijött és rögtön kiolvasta jegyese tekintetéből, hogy valami baj van, vagy talán nagyon aggódik szegény Miklós? hozzá lépett, meg fogta kezét és vigasztalni kezdte:

— Ne aggódjék, Miklós; jobban lesz az édes anyja, én érzem.

Gorú Lajos rajza.

A két unoka vezeti a meghatott nagyanyát.

Erzsi a doktorral bement és Iduska folytatta, azt hiszem, csak egy nagyobbfokú hideglelése van . . . de mondja, mi van odahaza?

— Bizony kedves kis Iduskám, egyforma állapottal vagyunk mi ketten . . .

— Az Istenért, az én édes anyám is beteg!

— Az édes apja beteg Iduska, nagyon beteg!

— Miklós, látom a szánó tekintetéből, érzem a hangjából, hogy nagy baj van?

Miklós nem tiltakozott s erre a leányka rögtön kitalálta a valót:

— Meghalt édes apám!

— Szélhüdés érte szegényt most reggel . . .

— Oh, akkor én öltem meg! Úgy-e rám haragudott s a felindulás miatt történt.

— De nem magára neheztelt, legyen nyugodt, Iduska — és néhány szóval elmondta az egész esetet.

A leány egyszerre elfeledte azt a sok keserűséget, melylyel apja gyötörte és érezte minden gyöngédségét, melylyel néha elhalmozta, leborult a tornáczkönyöklőre és csendesen zokogott.

Miklós nem zavarta fájdalmában, bement az édes anyjához s aggódva nézett a doktor arczára; de nem tudott semmit kiolvasni a nyugodt, tisztes arczból; aztán módját ejtette, hogy Erzsinek megsúgja a Kis halálát.

— Oh, hála a jó Istennek! — súgta vissza Erzsi és kiment a zokogó leánykához. Nem vigasztalta, csak elkezdte simogatni szép sötétszőke haját.

Miklós a doktort követve lépett a tornáczra; ekkor a leányka elfeledte a maga bánatát, gyorsan letörülte könyeit s kissé félő hangon kérdezte:

— Úgy-e doktor úr nem veszélyes a betegség?

— Bizony komoly a baj . . . úgy vélem, tifusz.

Miklós elhalványodott, Iduska megfogta a kezét és melegszivű, gyöngéd szavakkal kezdte biztatni, hogy biztosan meggyógyul az édes anyja: ez a pompás levegő lesz a gyógyitója; aztán úgy fogja ápolni, mintha saját édes anyja lenne . . .

— Az is lesz Iduska, az is lesz . . . Csak gyógyuljon meg szegény.

És a leányka csak addig távozott a beteg ágya mellől, mig édes apját eltemették, akkor visszatért az édes anyjával együtt, a ki csak úgy jött, hogy néhány nap mulva vissza mehessen, mert a kis kertjéből be kell takarítani a veteményt.

Aztán a hosszabbodó éjjelek csendjében ott ült a fiatal leány a beteg ágya mellett; hiába akarta felváltani a két testvér, onnan el nem mozdult, csak nappal pihent pár órát. Erzsinek sok a teendője napközben, tehát nem fogja engedni, hogy egész éjjel virrasszon. A rövidülő napok is hosszúnak tetszenek egy sulyos beteg ágya mellett, hát aztán még a hosszú éjjelek! De Iduska úgy mutatta, mintha könnyen menne az éjjelezés: hiszen annyi mindenre gondol az ember a csöndes éjszakában . . . aztán, ha a beteg nyugtalanabb s forró halántékát végigvégig simitja és erre valami enyhülést tapasztal, az olyan jó érzést okoz, mely kárpótolja a fáradságot.

A harmadik héten egy ilyen hüs simogatás közben a beteg felnyitotta szemét, hosszan nézett Iduskára, aztán újból lehunyta szemét; de az öntudatnak egy derengő sugaránál látta, hogy ki van mellette. Másnap ismét széttekintett a beteg és Erzsi az ő józan okosságával úgy gondolkozott, hogy ezentúl be-behozza leánykáit, hogy a ködös tétova eszméletbe bele vésődjék a gyermekek arcza, így majd nem lesznek idegenek a nagyanya előtt. És a szive jól meg súgta neki, mi a helyes. A beteg kezdte visszanyerni az eszméletét; de eleinte csak nehány perczig tartott öntudata, azután a való összeolvadt a lázas képzelődéssel. Látta az első kis fiát, a ki egy pillanat alatt nagyra nőtt, jóllét, tisztelet vette körül, aztán ismét csak kis gyermekké változott és nagyon kedves volt. Látott két leánykát; de hát azok kik? Bizonyosan Orsolya és Elis . . . Csakhogy azok nem oly szépek . . . aztán olyan különös minden . . . de a leánykák mégis nagyon szépen néznek rá. Szeretné megsimogatni őket. Kezét kinyújtotta és érintette a nagyobb leányka selymes haját: ez olyan jó puha érzés. Erőtlen volt még tudakozódni, de nem is akart . . . úgy melegit, olyan ragyogó a leánykák tekintete, hát csak hadd legyen így . . . ez valami szép álom, nem kell elzavarni . . .

Néhány nap mulva az álomszerű eszmélkedés után öntudata teljesen visszatért. Megfogta az Iduska kezét s csak annyit mondott:

— Sokszor láttalak gyermekem . . . de hát Palika hol van?

Erzsi végtelen örömmel hozta kis fiát és oda tartotta a beteg fölé:

— Add ide a kezecskéd, Palika . . . na ládd, nagymama meggyógyúl és sokat, sokat játszik Palikával . . . úgy mint az elsővel . . . aztán a lábbadozó betegek áradozó érzésével folytatta: Tudom, hogy öreg vagyok már; de azért szeretem az életet . . . és úgy-e most ti sem nehezteltek reám . . . és fogtok szeretni? Csak szeressetek, mert arra szomjazom, az után vágyódom . . .

Aztán kifáradva ismét lehunyta szemét. Néhány percz mulva már szétnézett, mintha keresne valakit.

— Mond csak Iduska, vajjon lázas álom volt-e az, hogy két ragyogó szemü leánykát láttam itt magam előtt és meg is simogattam őket?

— Való volt az kedves néni, az a gyönyörű két gyermek édes unokája: az Erzsi leánykái; itt vannak most is.

Kinyitotta az ajtót és a két gyermek befutott és a nagyanyjok nem vette észre a parasztos öltözéküket, csak ragyogó tekintetöket és hamvas angyal-arczocskáikat látta, fejöket simogatta és azt mondta, hogy csaknem olyan szépek, mint Palika, hozzák ide Palikát. Bevitték, az ágyára tétette; a sárgás fényű őszi napsugár besütött az ablakon, végig repesett a három unokán és a nagyanya mohón kereste a megvilágított üde arczokon a régiekhez való hasonlatot, mind a háromban talált valamit: a kis Erzsi az ő édes anyjához hasonlit, kicsi Kati az urához, egészen Földy orr és homlok, Palika . . . oh, Palika az igazi, ő épen olyan mint az *első* volt.

Az unokákkal való gyakori érintkezés kezdte felfrissíteni a beteget és rövid idő múlva felkelt. Egy nap kiült az öreg eperfa alá, unokái körülötte játszadoztak; Miklós az új kastélyban volt, Iduska levelet irt Juditnak, Erzsi hazafutott vacsorát főzni; ölébe kapta Palikát is és azt mondta anyjának, hogy csak maradjon az enyhe napfényben, ő is visszajő nem sokára; ha addig kivánna valamit, futtassa utána a kis Erzsit.

A két leányka a kis Kati és a hét éves Erzsi ott sürgölődött nagyanyja körül. A gyermekcsevegésre valami különös érzés járta át az öreg asszony szivét, mintha a múltból sok mindennek látná a megfejtését e gyermekbeszédben; aztán melegséget is érez, lehajol a kicsikéhez:

— Hát mondd csak kis Erzsi, nagyanyád úgy szereti az édes anyádat?

— Hogyne szeretné! Mindég dicséri, mikor édes anyám nem hallja.

— Otthon van most nagyanyád?

— Otthon van . . . hozzá akar menni nagymama? Én elvezetem . . .

— Én is! buzgólkodik a kicsi és meg fogja a nagyanyja kezét . . . olyan bájos az a két gyermek; az őszi lég tele van illattal, az ég ragyog a kékségtől és a habos bárányfelhők alján piros fénynyel lángol a napsugár . . . egyszer régen, régen, talán menyasszony korában, mintha épen ilyennek látta volna az eget és akkor is ez a levegő áramlott ezen az udvaron . . . és olyan jó most, hogy elmúlt a betegség . . .

Szemébe meleg köny szökik, csendesen feláll és a két unoka vezeti a meghatott nagyanyát és a paraszt házban olyan tisztességet adnak a hajdani földesasszonynak, mintha most is úgy lenne minden, mint régen volt, Erzsi pedig magához szoritja leánykáit és suttogva mondja:

— Áldjon meg az Isten kis virágszálaim, hogy ide hoztátok nagymamát.

XVIII.

Alkonyat volt. Földyné a tűz előtt ült és a kályha nyitott ajtaján kiözönlő tűzfény még barátságosabbá tette a szobácskát. Miklós leült édes anyja mellé; egy régen halogatott kérdést akart tenni most, a mig csak magukra vannak:

— Mondja édes anyám, teljesen kibékült-e már ezzel a helyzettel?

Mielőtt az anya felelhetett volna, Iduska belépett: karján a fekete ruha újja könyökig fel volt tűrve, karcsu derekát hófehér kötény körítette, kezében egy hosszú tejes fazekat tartott.

— Na, már jól tudok fejni, — mondta diadalmas édes hangon és ibolyakék szeme csillogott az örömtől.

Elővett egy nagy poharat, teletöltötte tejjel, aztán Földynére köszöntötte: Erő, egészség lesz ebből a pompás langyos tejből: igya meg kedves néni.

A lábbadozó mohón nyelte a tejet, látszott, hogy nagyon jól esett neki.

— Köszönöm Iduska, igazán nagyon jól esett és azt hiszem, hogy ha más fejte volna, nem lenne ilyen jó . . .

— Mindig én fogom fejni a tehenemet!

— Miklós nevetett, a leányka még pirosabb lett.

Az öreg asszony hallgatva nézte a tűz lobogását, aztán mélyen felsohajtott.

— Üljön le Iduska, ne dolgozzék mindig; beszélgessünk egy kissé: olyan kellemes itt a tűz előtt.

Iduska leült és az öreg asszony azt kérdezte, hogy mit tud Judithról? Most sohasem olvassák fel a leveleit mint az előtt, pedig nem hiszi, hogy ne irna.

A fiatal pár összenézett: a Judith leveleiben mindig van valami vonatkozás a Kis halálára, azt pedig még nem merték fölemlíteni a lábbadozó előtt. Iduska azt mondta, hogy most nagyon ritkán ir Judith, talán a Hunyadyné betegsége miatt, erre aztán fülig pirult, mert Hunyadyné tényleg jobban van; de zavarában nem tudott mást felelni. Földyné kérdezte:

— A beteg asszony roszabbúl van mint eddig?

Miklós segitségül ment:

— Judith a gyermekkel van nagyon elfoglalva, talán azért ir ritkábban; de mikor ir, annyi szeretet lüktet a levelében, hogy csupa gyönyörűség az és elragadtatva szól a leánykákról is, gyöngéd figyelemmel biztat, hogy a mint fölépül az új házacskánk a régi kert közepén, elhozza neveltjeit s talán még Hunyadinét is, a ki nagyon vágyik erre a kirándulásra, mert hő vágya egy olyan párt látni, a ki egészen a munkával szerezte boldogságát.

— Miféle házról beszélsz, Miklós?

A fiú megfogta anyja kezét, meg is simogatta és tréfás hangon mondta:

— Hiszen csak nem lehetünk mindig az édes anyám vendégei . . . lesz nekünk is házacskánk egy iczi-piczi szép ház . . . épen olyan, mint az új kastély, csak tizszerte kisebb; tornyocskái vidáman fognak kikandikálni a régi fák lombjai közül; a virágos veranda homlokzatán és belsején is olyan lesz a faragott ékitmény, hogy már előre látom, mint fogja Palika a kövér kacsócskáit kitárni és repülni és kérni, hogy azokat adják neki.

— Úgy fog tenni, — hagyta helybe Földyné és mosolyogva gondolt arra a kedves jelenetre, melyet a kis unoka fog csinálni a sok faragás láttára.

— Úgy-e bár kedvesek azok a gyermekek, édes anyám?

— Szépek is, kedvesek is, — felelte a nagyanya.

— Így hát édes anyám már nyugodt és kibékült a dolog állásával?

— Kibékültem fiam. Palika, ez az édes kis unoka feltámasztotta szivemben a már halott érzést s újra életre keltette a szeretetet. Most már szeretem a leányomat is, az unokáimat is; bele törődtem a paraszt familiába is. Jóravaló becsületes nép az és nagyon szerények. — Ha láttad volna Miklós, mint fogadtak, bizony nem csodálnád a megváltozott indulatomat . . .

— Így sem csodálom, édes anyám, mert ismerem azt a családot; hozzám is mindig nagyon jók voltak és nem tudnám elfeledni soha azt az igazi sok gyöngédséget, melylyel elhalmoztak kis fiú korom óta . . . áldja meg őket az Isten!

— Jó faj ez a Pál familia . . . köztük is van különbség; s már ha így kellett történni, még szerencse, hogy nem más paraszt fiúhoz ment az a szegény, megtévedt leány, . . . no, de már nem beszélek így, hiszen kimondtam, hogy megnyugodtam . . . Elhallgatott és fejét lehajtotta, hogy fia ne lássa a szemébe gyült könyeket.

— Úgy hát én szomorítom édes anyámat?

— Hagyd el fiam, úgy sem értenél meg . . . tudhatod, hogy Iduskát szeretem, a mint inkább ismerem, mindig jobban; igazán drágagyöngy ez a gyermek . . .

Ismét elhallgatott, fia megfogta a kezét azzal a biztossággal, mint mikor tudjuk, hogy egy örömre készítünk elő valakit és szeliden szólt:

— Az anyja is tisztességes jó asszony; hozzám is sok szivességgel volt . . . édes anyám is elismerte az utóbbi időben . . . hallottam, mikor Judithtal beszéltek róla, hogy beillene úri nőnek is, annyi tapintat és finom érzés van benne . . .

— Elismerem, okos, tisztességes asszony; de ha már így faggatsz . . . nem, még sem szólok . . . tudod Miklós, mikor betegségemből üdülni kezdtem és mind olyan jók voltatok hozzám és ez az áldott levegő beáramlott ebbe a kedves kis szobába, úgy tele gyült a szivem valami hálás, édes érzéssel és akkor fogadást tettem, hogy én sem szomorítok többet soha senkit: hadd legyenek körülöttem mindig vidám arczok s ha lesz is valami kinzó érzésem, azt el fogom rejteni . . . a te és az Iduska jósága megérdemli tőlem ezt az önuralmat . . .

*

A mit Iduska egy lankasztó meleg nyári napon megálmodott a Hunyadyék fenyvesében, az az aranyködből kiemelkedő szép új ház felépült a nagykert közepén s a virúló fiatal pár boldogan érezte, hogy a kedvvel teljesitett munka az élet legnagyobb öröme.

A korhadt Földy-törzsnek két fiatal hajtása életerős fává fejlődött, mert táplálékát nem az elsatnyult fagyöngyös ágakból szivta; de leszállt az életadó földhöz s munkával edzette erejét, munkával nemesitette a szivét.

A JÖVŐ VILÁGÁBÓL.

Fantasztikus regény.

Irta Selonszkij N. N.

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

(Vége.)

XX. Fejezet.

Másnap Atosz így szólt a vendégeihez.

— Vajjon nem akarnák-e megnézni az utazás előkészületeit?

Pár percz múlva Jablonszkij és társai együtt voltak a hatalmas épület tágas belső udvarában, ahol már javában folyt a munka.

— A dolog úgy áll, — magyarázta Atosz, — hogy mi a repülésnél semmiféle gépszerkezetet sem alkalmazunk. A mi léghajóink bőségesen el vannak látva villamfejlesztő anyaggal. A villamos áram ellensulyozza a föld úgynevezett vonzó erejét, s egyúttal irányt is ad a repülésnek.

— Ápropos! — szólt közbe Sir Murrey, — miféle ércz az, a melyből az önök házai s ezek a léghajók is készültek?

— Préselt ezüst.

— Préselt?

— Ez csak olyan elnevezés. Tulajdonképen annyi az egész, hogy erőteljes villamos áramot bocsátván keresztül rajta, rendkívül sűrűvé teszszük vele az ezüstöt, mely ez által roppant nagy ellenállásra lesz képes.

Mialatt így beszélgettek, az udvaron elkezdett gyülekezni Atosz egész családja, s alig egy fertály óra múlva már néhány száz embernyi tömeg ácsorgott a léghajók körül.

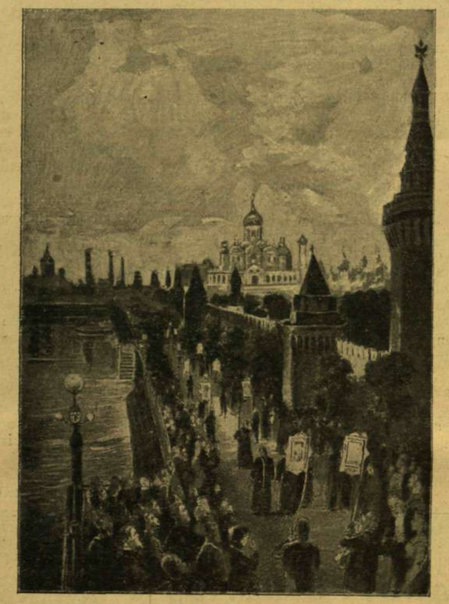
Közeledett az indulás ideje.

— A holmijukat már bevitték a léghajóba? — kérdezte valaki Jablonszkijtól.

Az utasoknak csak ekkor jutott eszükbe, hogy a rendelkezésükre bocsátott nagy ruhakészletet fönhagyták a szobáikban. Mikor pár percz múlva visszatértek, az a sok ember már mind fönn volt a léghajókon. Közöttük állott Mihajlovna Vjera is.

Jablonszkij megölelte a menyasszonyát és hosszu ideig sétált vele.

Megindult a proczesszió a Kreml székesegyháza felé.

— Ide, ide! — kiáltott rájuk Atosz Nikolaj, a ki Szamojlov mellett állott.

Ekkor azonban Jablonszkij és két társa teljesen elámúltak: a léghajó több mint öt rőfnyire volt a föld fölött. Se hágcsó, se lépcső, se semmiféle más alkalmatosság nem látszott az oldalán, melyen föl lehetett volna rá menni.

A léghajó födélzetén lévők látták szorult helyzetüket. A következő pillanatban Atosz Nikolaj és még két fiatal ember, a kik lassan leereszkedtek a levegőben, ott álltak mellettük.

— Megfeledkeztünk róla, — kiáltott föl Pávely, — hogy önök nem tudnak úgy hágcsó nélkül felmenni oda, mint mi. Csakhogy nekünk hágcsóink nincsenek.

— Hogy leszünk hát akkor? — kérdezte Sir Murrey álmélkodva.

— Roppant egyszerűen! — felelt Atosz.

E szavakkal egyik kezében fogta az angol tudós podgyászát, a másikkal meg átkarolta őt magát, s a következő pillanatban Sir Murrey érezte, hogy a lábai elválnak a földtől . . . Ugyanúgy cselekedtek Atosz társai Jablonszkijval és Mr. Lecombe-al is.

Mikor így az utolsó szálig mind együtt voltak a léghajón, az egész társaság lement a gépterembe.

Mikor a léghajó belsejét megtekintették, megint fölmentek a födélzetre. A következő pillanatban az érczóriások egyike elindult, és fölemelkedett vagy nyolczszáz méternyire a föld fölé. Csakhamar követte a másik is.

— Gyerünk le! — ajánlotta Atosz Pavely Jablonszkijnak és Mihajlovna Vjerának.

— Minek? Roppant érdekes volna itt maradni s innen gyönyörködni a vidékekben a melyek fölött elhaladunk.

— Csakhogy ez lehetetlen.

— Miért?

— Azért, mert ha teljes gyorsasággal haladunk, ezerötszáz versztnyi útat teszünk meg óránkint, ilyen sebesség mellett pedig nyilt helyen maradni teljes lehetetlenség . . . hiszen megfuladnánk valamennyien . . .

Ekkorra már a födélzet teljesen kiürült. A többiek után Jablonszkij és társai is bementek a közös terembe.

— De legalább ezen a nyiláson keresztül csak nézhetjük a vidéket? — kérdezte Mihajlovna Vjera, egy érczüveggel ellátott ablakra mutatva.

— Azon keresztül sem látnak semmit! — felelt Atosz Pávely mosolyogva.

— Hogy-hogy?

— Olyan rettenetes sebességgel haladunk. A szem nem képes megkülönböztetni a tárgyakat, s minden egy homályos tömeggé olvad össze. Egyébiránt ha nagyon magasra emelkedünk, akkor talán lesz módunk gyönyörködni a táj szépségeiben. De akkor meg jobb, ha átmegyünk a hajó orrára.

Jablonszkij és Mihajlovna Vjera követték a vezetőjüket s egy kis üveg-szobácskába jutottak, mely a hajó orrán volt elhelyezve, s a melyből szabad kilátás nyilt minden irányban.

— Ni, az Ural hegység, — szólt Atosz Pávely, balra mutatva.

— Hogyan! — kiáltott föl Jablonszkij. — Már Európában vagyunk!

— Még nem, de fél óra múlva már Európa északi része fölött fogunk szállani.

— És mikor érkezünk Moszkvába?

— Három óra múlva ott vagyunk!

Gyorsan múlt az idő s egyszerre belépett a szobácskába Sir Murrey, Mr. Lecombe és az Atosz család néhány tagja.

— Mi is bejöttünk kissé széjjelnézni, — szólt Mr. Lecombe: — nem sokára megpillanthatjuk Moszkvát!

És csakugyan, percről-percre több házat vehettek ki; mindenütt, a hova csak a szemhatár széleig elért a tekintetük, csupa óriási házat és hegyesvégű, csillogó tornyot láttak. Egyenes vonalban látszott valami nagy folyó ezüstös szalagja.

— A Volga! — kiáltott föl Vjera.

— Meg az Oka! — mondotta Jablonszkij arra a helyre mutatva, a hol egy fénylő foltot alkotva a két folyó összefolyt.

— És amott van Moszkva!

Csakugyan a távolban, mint valami panoráma, a füsttel teljes levegőben kezdtek lerajzolódni a kremli székesegyház aranyos kupolái.

Könnyen elképzelhető, milyen izgatottan dobogott Jablonszkijnak és Vjerának a szive.

— De, — jegyezte meg Jablonszkij, — milyen nagyszerű hatást tesz a Megváltó temploma! . . .

— Ez nem a Megváltó temploma! Az amott van balfelől! Nézze csak!

Jablonszkij látcsövet kapott a kezébe, a melynek a segitségével tisztán kivehette a jól ösmert körvonalakat. De mellette emelkedett egy másik templom is, mely szinte eltörpitette amazt.

— Milyen templom az ott?

— Az egész Oroszország székesegyháza.

— Mikor épitették?

— Még alig van húsz esztendeje, hogy teljesen befejezték.

— Ki épitette?

— Mindenki. Azt hiszem alig van ember Oroszországban, a ki ne vett volna részt az épitésben . . . Hiszen tudja, hogy mi mind magunk végezzük az épitkezéseinket . . .

Lassankint az egész fönséges panoráma eltűnt szemeik elől, a léghajó kezdett lassan ereszkedni.

Pár percz múlva valamennyien kimentek a födélzetre. Most a sebesség alig haladta meg a hatvan versztet óránkint. A legapróbb részletekig is pompásan láthatták azt a csodálatos növényzetet, mely mint sűrű szőnyeg borította a földet. Jablonszkij és társai legnagyobb csodálkozásukra büszkén az égbe nyúló, dúslombozatú pálmákat pillantottak meg.

— De im, elérkeztünk utazásunk széljához.

Atosz rámutatott egy pazarul pompás palotára, mely kissé hasonlított az ő saját házához.

A léghajó hatalmas ivet irt le és lebocsátkozott egy sereg már ottlévő, és hozzá hasonló léghajó közé.

Erre csodálatos jelenet következett: a födélzeten tolongó vagy másfélezer ember, aránylag tekintélyes magasságból leugrott a földre. Jablonszkijt és társait megint erőteljes kezek ragadták meg, s a következő pillanatban már vala-

mennyien lennállottak a földön, élénk és zajos társaság közepette.

E közben minden oldalról, — a palotából, a körülötte elterülő kertből s még más helyekről is, csak úgy özönlöttek az çmberek az érkezők fogadására.

Elkezdődött a csókolózás, az ölelkezés, örömteljes fölkiáltások, s jóizü, őszinte kaczagás hallatszottak.

Jablonszkijt és utitársait tüstént körülvették. Mind üdvözölték őket s bemutatkoztak nekik, még pedig valamennyien az Atosz néven.

Végre néhány percz múlva azt ajánlották az utasoknak, hogy menjenek a szobáikba, az út fáradalmait kissé kipihenni.

— No, az ilyen utazás után, — szólt oda mosolyogva Jablonszkij a vezetőjéhez, a ki Atosz Alexejnek mutatta be magát, — nem igen van mit kipihenni.

— Akkor hát hagyják csak a holmijukat a szobában és jöjjenek le a kertbe.

— Talán bizony mindenikünk külön szobát kap?

— Önök közül igen. De a többiek, hárman, négyen is lesznek egy szobában.

Erre Alexej levezette Jablonszkijt a szobájába.

Jablonszkij, legnagyobb meglepetésére csaknem ugyanazt találta, a mit Atosz házában.

— A mi engem meglep, — kiáltott föl, — az élet külső megjelenésének és a környezetnek is rendkivüli egyformasága!

— De hát hogy is lehetne másként?! Mi csak a nélkülözhetetlen és a kényelemre szolgáló dolgokkal veszszük magunkat körül. Divat nálunk nincsen, és nem is lehet.

Jablonszkij lerakva a czókmókját, kisérőjével együtt csatlakozott a többiekhez.

A nagy teremben, óriási méretei ellenére is meglehetősen szüken voltak. Jablonszkij az első pillanatra úgy itélte, hogy legalább ezer ember van ott együtt.

Jablonszkij odament Vjerához, a kit egy sereg fiatal leány vett körül.

Itt azután sorjában felelgetnie kellett arra a tömérdek kérdésre, a melylyel másnapra kitüzött menyegzőjük alkalmából minden oldalról elárasztották . . .

. . . . . .

Másnap Jablonszkij már korán reggel fölébredt.

Még az öltözködésével sem készült volt el teljesen, mikor lágy ezüstös hang törte meg a nyári reggel csöndjét.

Jablonszkij hamarosan nem tudta, hogy mi az.

De im fölhangzott a második ütés, majd a harmadik . . . Lágyan, harmonikusan áradt szét a levegőben a reggeli harangszó.

Kimondhatatlan, túláradó érzés vett erőt Jablonszkijn . . .

Reggel öt óra tájban Jablonszkij és Vjera nagy tömeg által kisérve vonultak be a székesegyházba, melyet Oroszország fölvilágosodásának az emlékére emeltek.

Jablonszkijnak és Vjerának, mikor beléptek, úgy tetszett, hogy tulajdonképen csak most ébredtek új életre . . .

Az imák és énekek szent, és jól ismert hangjai, valósággal megrázták őket . . . Megtelt a szivük újjongó örömmel, s mélységes hálával eltelve a Teremtő iránt, lelkük szinte megtisztult minden földi salaktól és fölszállott oda, a világosság országába . . .

Az ünnepi isteni tisztelet hosszan elnyúlt, de azért senki sem érzett fáradtságot . . .

De im' meglibbentek az aranyos lobogók, fönséges ének hallatszott és beláthatlan, életörömmel teljes tömeg közepette megindúlt a proczessio a Kreml székesegyháza felé . . .

Jablonszkij és Vjera ott maradtak a templom csarnokában, a mig csak a tömeg fölött libegő szent zászlók végképen el nem tüntek szemeik elől . . .

Zúgtak a harangok és ezerféle hang töltötte be a levegőt.

— Gyerünk!

Jablonszkij és Vjera mellett megjelent Atosz Nikoláj és Mária ösmerős arcza.

— Jó lesz, ha készülődnek. Két óra múlva meglesz a menyegző!

Virágzó kerteken és fasorokon át mentek hazafelé.

— Vonúljon vissza a szobájába! — mondotta Atosz Mária Jablonszkijnak és elvitte magával Vjerát.

Egy óra múlva behivták a vőlegényt a terembe.

Mikor belépett, ott már minden elő volt készitve a szertartáshoz: a terem közepén egy magas emelvényen álló asztalon voltak elhelyezve a szent képek. Az egész terem zsúfolva volt emberekkel. A jelenlévők mind egyformán, ezüstösen szürkés szövetből készült ruhába voltak öltözve. Egyedül Jablonszkijn és a menyasszonyán volt valami, bársonyhoz hasonló, hófehéren csillogó szövetből való ruha.

Jablonszkij, a kit az öreg Atosz és a felesége kisértek, szorongó szivvel lépett föl az emelvényre és közeledett az asztal felé, a melyen kenyér, só és a szentképek voltak.

Ugyanakkor a másik oldalról Atosz Nikoláj és a felesége vezették Vjerát.

Elkezdődött a megáldás szertartása.

Vjera nem tudott erőt venni a könyein. De Jablonszkij is alig állott a lábain. Ebben a pillanatban mindkettőjüknek eszébe jutott, hogy ugyanez a szertartás valamikor más körülmények közt mehetett volna végbe, s az új világ emberei helyett, a kik most áldást kérnek rejük, végtelenül kedves arczokat, a rokonaikat láthatták volna maguk körül.

A szertartás véget ért. A vőlegény és a menyasszony lementek az emelvényről.

Jablonszkij nagy csoport ember társaságában kilépett a házból és bement a kertbe.

Alig tett pár lépést, a bokrok közt egy templom ezüstös kupoláját pillantotta meg — ez volt az Atosz család házi temploma.

Jablonszkij belépett a templomba s átment a jobb oldalára. Alig hogy ott elhelyezkedett, ünnepélyes hangok hallatszottak . . . Szokás szerint azok, a kik a templomban voltak mind, együtt énekeltek. Az öreg Atosz a ki Jablonszkij mellett állott, szintén énekelt. A mint ránézett az öreg nyugodt és örömteljes arczára, a melyre az élet nem ütötte rá a gyötrelmes küzdelmek és szenvedések bélyegét, úgy érezte, hogy ez az ember utolsó pillanatáig meg fogja őrizni a hitnek és a reménynek azt az erejét, a mely egy másfél százados élet terhét ellensulyozta benne . . .

De im, az oltártól lejött a pap, és Jablonszkijhoz lépve odavezette őt a menyasszonyához.

Elkezdődött a menyegző.

Jablonszkij hallotta az ünnepi zenét, hallotta a segédlő diakónusok halk fölkiáltásait, és valami határozatlan, de örömtől ittas és derült imádság szállt keresztül a lelkén . . . Úgy érezte, hogy elmúlt vagy ötven percz, mialatt egyik helyről a másikra vándorolt, és megcselekedte mind azt, a mit mondottak neki, mikor egyszerre a következő szavakat hallotta:

— Most pedig, csókolja meg a feleségét!

A következő pillanatban már a szerencsét kivánók nagy tömege vette körül a fiatal párt . . .

. . . . . .

Pár nap múlva, miután Moszkvát jól megnézték, visszatértek haza az északi sark telepesei.

A fiatal pár azonnal hozzálátott különálló otthonának a megalapitásához . . .

Sir Murrey és Mr. Lecombe pedig ugyanaznap elindúltak . . . mindenik a maga hazájába . . .

Óraképjeink után-utánzatától. A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a 9037 Csodás gyors hatásu.

MARGIT-CRÈME,

mely vegyiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhiru arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrkiütést (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, hiniőhelyeket és az arczot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hólgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill. Margit fogpép (Zahnpasta) 1 kor., Margit arczviz 1 kor. Hamisitványok birálat tüdőztetnek. — Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész, Arad.

Budapesti főraktár: Török József féle gyógyszertár, Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.

Törv. védve. Legjobb szépitőszer.

Kapható minden gyógyszertárban.

Etrendi szer tovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban van évenkint — hiány a rossz emésztésnél, a tej javitására és a tehenek legtöbbtejességének biztositására. Csomóbaküldés. — ½ doboz ára 1 korona 40 fillér, 1/1 doboz 70 fillér. Csak a fenti védjegyzéssel valódi. Kapható minden gyógyszertárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferencz János, cs. és kir. ószt.-magyar, román királyi és belgiai legedmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett.

Kitüntetve. Alapitva 1879-ben.
A legszebb, legalkalmasabb és legolcsóbb
karácsonyi ajándék
egy életnagyságu arczkép, mert örök hasos van és egyszersmind szobadisznk, továbbá előnyös nász-, névnapi, születésnapi, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéknul szolgál, de egy is mint örökös emlék (különösen megholtakra) küldhető alkalmas. Ezekről az arczképekről bármilyen beküldött fényképről után a legfinomabb kivitelben készitem el. Nagysága 40:50 cm., ára 3 frt.

Uj hasonlatosságért és tartósságért kezeskedem. A fényképet sérületlen állapotban küldöm vissza. A képet 10 nap alatt elkészitem. (Karácsonyi ajándéki szánt képeket lehetőleg szin-fél nálnál megrendelni.)
Bodascher Siegfried, kitüntetett arczképfestészeti müintézete.
Bécs, II., Praterstrasse 61.

A LEGJOBB SZÁJ és FOGÁPOLÓ-SZEREK
STOMATIN-FOGPOR elegáns üvegdobozban
STOMATIN-FOGPASZTA A fogak néhány nap
STOMATIN-FOGKRÉM alatt tiszta fehérek
STOMATIN-SZÁJVIZ kitünő illatú szájdesinficiáló
STOMATIN-FOGPÉP tubusokban fogtisztító
STOMATIN-SZÁJIZ-CACHOU szájdesinficiens, szájszagosító
elegáns kis zsebüvegcsékben
ÁRA 70-70 fill. ÁRA 1-1 kor.
HONI GYÁRIMÁNY KAPHATÓ MINDENÜTT valamint előlegesen beküldött akkor ért. rendelés esetén bérmentve
a STOMATIN-GYÁRNÁL ZOMBOR.

„MAGYARSÁG“
Politikai napilap.
Megjelenik minden nap **délután.**

Főszerkesztő: **GYÓRFFY GYULA dr.** Felelős szerkesztő: **BENEDEK ELEK.**

Vezérczikk- és tárcza-irók: **Bedő Albert, Jancsó Benedek, Gaál Mózes, Jakab Ödön, Sándor József, Petelei István, Gyarmathy Zsigáné, Lengyel Laura, Földes Géza, Móricz Károly** stb.

A **Magyarság** a magyar középosztály, a magyar családok lapja. Szabadelvü a szó nemes értelmében. A régi tiszta erkölcsök feltámasztásán munkál s bátor ostorozója a léhaságnak, erkölcstelenségnek, képmutatásnak.

A **Magyarság** a legolcsóbb napilap. Előfizetési ára vidéken egész évre 14 korona, Budapesten 12 korona. Havonként is elő lehet rá fizetni, vidéken 1 kor. 20 fillér, Budapesten házhoz hordva 1 korona.

Mutatvány-számokat kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal: 9334

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/b.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.